Hs. 697

Liber C

Libri Bibl. Acad. Giss. XV C 6.

Liber Magi Petri Lumbardi
Sententiarum nucleus abbreviatus SS venat

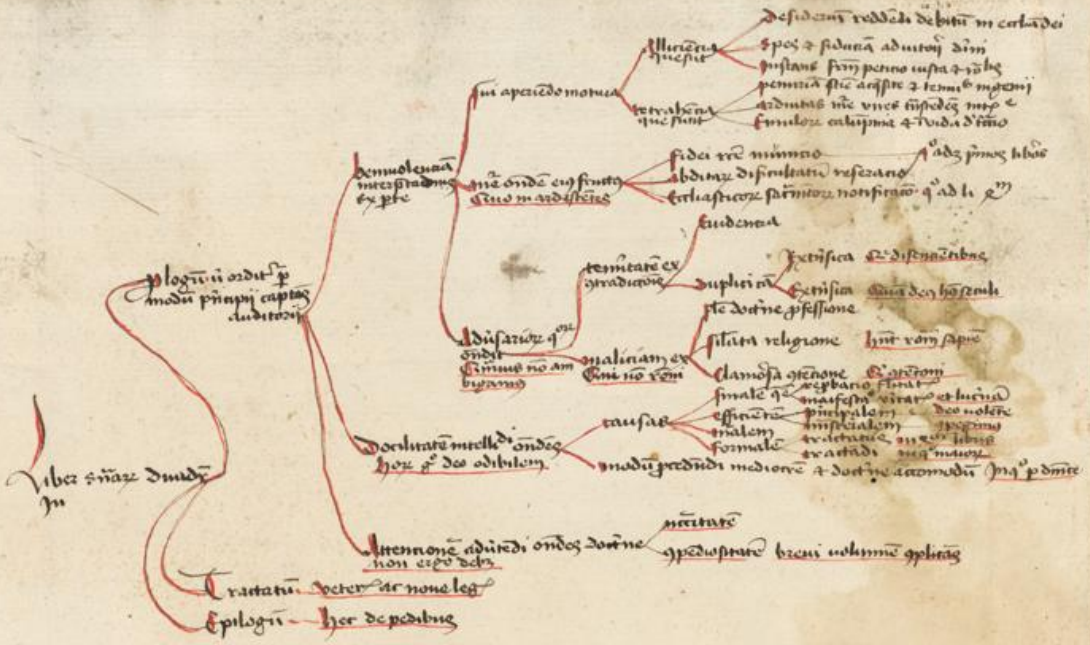

LIBER PRIMUS

O

Utrū trinitas de vno dō ꝓdicetur. sicut vnꝰ
deus de tribus ꝓnīs.

V Utr̄ diuina essencia genuit filiū aut genuit
sit a ꝑre aut de ipō natus sit filius. vel ꝑ
sanctus procedens.

Quod idem filius nō est de nichilo ꝙ de ali-
quo nō tm̄ de natrā sic et ꝑ sanctus.

Quare verbum ꝑis dicatur filiꝰ natꝰ

VI Utr̄ pater genuit filiū nolūtate: et an
volens an nolens sit deus.

VII Utr̄ pater potuerit aut voluit genere filiū.
An posse gignere filiū sit aliqua potestas
in patre que nō est in filio.

VIII De vēr̄ ac ꝑfect̄ diuine essencie.
De inmutabilitate eiusdem.
De simplicit̄ eiusdem.
De corꝑali et spūali creatrā quo sit mutꝰ
et non simplex.
Quod idem deus sit simplex: nō multiplex.
Quod dei simplicitas ulterius ꝓdicari de-
mentr̄ ꝓhibetur.
Quod deus abusiue dicitur ſiba.

IX Quod nō est unde aliqd̄ qđ nō sit deus.
De distinctione trinū personarum.
De ꝙpietat̄ ꝑris et filij.
De ineffabili et nō intelligibili gñatione
Utrū debeat dici semper gignatur filius. uel semper genitus.
De obiectionibꝫ hereticoꝝ nitentiū ꝓbare
filiū nō esse coeternum patri.

X De ꝑsona sancto quod amor ꝑris et filij
ꝑsōe dicatur. eo sit mutuitate amor quic
trium: sic unꝰ ꝑsōe dicit̄ sapia. et tria tres
dicunt sapiam.
Quod eadem nōia ꝑsōe et communiter accipi-
Quod ꝑsone sīe. secund̄ ꝑrē et filiū unū
est communis. ita communione nomē hab-

XI Quod ꝑsone sīe ꝓdeat a ꝑre
et filio: quē tm̄ gñn̄ ꝓcedē a filio differet.
De conuenientia latinoꝝ et grecoꝝ in sen-
tia et differentia in uerbis.

XII Utrū ꝑsone sanctus ꝑ̄ꝰ et plenus ꝓcedat
a ꝑre quam a filio.

XIII Quot ꝑsone sīe principalit̄ ꝓcedat a ꝑre.
Quare ꝑsone sīe cū sit de filio ꝑris nō dicā
genitus ꝙ ꝓcedens.
Cur filius dicat̄ ꝓcedē cā ꝑsone sīe nō dicā
Quod nō ꝓt̄ mortalis dis- ꝙ ingigni

tinguere nūc gñatōe et filiac̄ ꝓcessione
Utrū ꝑsone sīe debeat dici ingenitus ꝙ ꝑsone sīe
tus cū nō sit genitus.

XIIII De gemina ꝓcessione ꝑsone sīe patris et filij.
Quod nō solū dona ꝑsone sīe ꝙ ecia ꝑsone ꝑsone
sīe deus dare habeāt et mittere.
An uiri sancti possint dare ꝑsonā sanctā.
Quod ꝑsone sīe a se ipō datur. et filio aliꝰ ꝑsōe

XV Quomō sit intelligenda missio ꝙ mittere
utriusq̄.
Quod a ꝑre et filio sit missus.
Quod filius ꝑ se sit datus a se ipō.
Quomodo intelligendū sit illud.
Ego me ipō non veni.
Utrū semel tm̄ sit missus an ꝓpe. filius.
De duob⁹ modis missionis filij.
Qđ̄ secūm alterū modū sit sit missio secūm
alterū ꝓpe. et sic alterō modō dicit̄ missus
in uno: secūm alterū nō.
Quare pater nō dicitur missus.
Quod filius et ꝑsone sīe nō sint minores
patre quia missi.

XVI De missione ꝑsone sīe: que sit duobus modis
visibiliter et inuisibiliter.
Quod filius sīe qđ̄ homo nō ꝓcessit ꝑsone sīe
et minor est.

XVII Quod ꝑsone sīe est caritas: qua diligimꝰ deū
Quod ꝑsona dilectio est deus: ꝙ ꝓpinqua
nec ꝓpinqua filius ꝙ tm̄ de ꝑsone sīe.
Qđ̄ nō est dictū ꝓ causa illud. deus caritas
est. sicut illud tu es patientia mea et ꝑsō
Quomodo ꝑsone sīe mutuat̄ sit datus nobis.
Utrū ꝑsone sīe augeatur in homine ut munꝰ
ut magis habeatur in homine ut detur: et
an detur habenti an nō habenti.

XVIII Quod aliqui dicit̄ caritate dei et ꝓpinqui dicit
nō esse ꝑsone sīe.
Utrū ꝓcedendū sit ꝓ donū dare dona.
Utrū ꝑsone sīe eadē ꝛōe donū dicat̄ qua da-
tum sive donatū.
Quod sic filius nascendo accep̄ nō tm̄ ut
esset filius. sed ecia ecclia: ita ꝑsone sīe pode
do accepit nō tm̄ ut esset donū sīe ut esset ecclia.
Quod ꝑsone sīe dicit̄ donū et donatū: secūm
duos modos ꝓdictos ꝓcessionis. quo sīe ꝙ
donū dicit̄ ꝛeferēdo ad ꝑrē et 2ūm ꝙ datum
ad eū qui dedit ad cōs quilz datur.
An filius cū sit nob datus ꝓssit dici mr

ut ꝑ se
Vtrum ꝑ se ad se ipm referatur
De equalitate trium ꝑsonaꝝ

XIX Quod etnitas et potencia et magnitudo
unum sunt et si intelligantur diuersa

XX Quod aliqua ꝑsonaꝝ alia nō ꝓcedit mag
nitudine qz nō est maior ma ꝑsona qua
alia nec maius aliqd duo ꝑ una nec tres
qua duo ut una

Quomodo dicatur pater et filius et filius
nepte et ꝑ se sis mutuoꝝ de nulla ꝑsonaꝝ
pars est mutuo

Quare tres ꝑsone deus sunt vnus

Cur deus tō ꝑsōs et una essencia nō sit gen
de specie nec ut species de individuis predicam
qz nō est essencia genus et ꝑsona species ut
essencia species et ꝑsone individua

Quod nō secundum maius caum debent tres ꝑsone
una essencia ut tres homines unius nature

Vtrū tres ꝑsone differat nūo a ꝓpietatib
distincte sunt

Quare tres ꝑsone simul nō sunt maius
aliquid qua una

Quod deus nō est dicendus multipler sed

Quod aliq ꝑsonaꝝ nō ꝓcedit unus
aliam potencia

Quod nō maius pot filius qua pater

De obiectionibus hereticoꝝ cat hoc et respō
sionibus catholicis

XXI Quomō pot deus solus pr et solus filius est
deus ut solus ꝑ se est deus cu sit ibi pr
Vtrū debeat dici solus pr et deꝰ ut solus fi
lius et deus ut solus ꝑ se est deus

Qui pr est solus deus filius et solus ds ꝑ se
est solus deus

Quomodo dicatur trinitas et solus deus ac
ipa sint spiritibus seris et animalibus

XXII De nominū differencijs quibꝫ vtū de deo
De hijs que tpaliter dco conueniunt et vltre dnr
De hoc nomine quod est trinitas

XXIII De hijs q ꝓpie ad singulas ꝑsonas ptinent
Et de hijs q mutuo de centre significant
De hoc nomine quod est ꝑsona qd eu sectis
et subas dicatur nō singulariter si plr accipi
Qua ntalitate dubiū sit alatinis, ut sancta
tres ꝑsone et a gręcis tres ypostases ut sbe
Quare nō dicaꝫ patres et filii et spūs scī
et tres deos et tres ꝑsonas

XXIIII Quod ntrinitas nō est diuisitas ut singlaritas

ut siluitudo ꝑ unitas et trinitas et distincte et identitas
Cur nō dicaꝫ tres esse usias ut tres ꝑsonas

XXV Quod nō debet dici deus multipler
Quod significetur hijs nobis nūs duo ut
duo tres ut tria trinitas ut trinitas pleo
ut plenitas distincte ut distincte ea hijs
utamur loquendo de deo

Quod significat hoc nōe ꝑsona mplicitas
sz ea dicit personę

De triplici acceptione hui nois ꝑsona ntrinitatis
Quoquo sensu dicat alia e ꝑsona pris alia
filij siue alij mpsi filius alij e ꝑsō pat

De hoc nōe ypostasis

XXVI De ꝓpietatibus ꝑsonaꝝ et de nōibꝫ earū
Quod nō ois dis de deo si sbaliter / trinitas
queda sed relatiue michilomin sedm accidens
Quare dicat ꝑ se de unigenito filio dei
et ea ecia homines sunt filij dei

Ad hoc de filij trinitas et trinitas pr hominis

Ad ꝑ se cadit ꝓpietas de deo et ꝑ se
et utroꝫ modo ad primū ut ad filium relatiue

XXVIII Vtrū pater ut trinitas ipa ut filius posset dici
Quod nō omo qui relatiue dicit / ꝑ se
sus ad se mutuo respondent nocabilis
Hinc si ille ꝓpietates quibꝫ distinguunt ꝑsone
Quod nō est omo rōne est deus et patre et
genuisse ut habere filium

Ad ꝓpietates determinant ypostases nō sbas
De quibꝫ regula eoꝝ qui ad se / et natiuis
et eoꝝ que relatiue dicunt

An sedm sbas dicatur deus de deo et homine

XXVIIII Ad no trinitates sint ꝓpietates ꝑsonaꝝ
An solus pr debeat dici no genitus ut no
filius quia dicit ingenitus
De ꝓpietate qua vocat ingenitus
Responsio cuiusdā catholicorum ad ereticos
An diuinum sit ee prem et ee filium
Qui scripta genuit dicit eum relatiue ut sed sbas
De imagine

XXX De principio
An ni ꝑ se
Quomodo pr sit principium filij et ipe cu filius sit
An cadat notione pris et filius sint principium ꝑ se

XXXI De hijs que tpaliter de deo dicit et relatiue
Sedm actus fidei nō deo ꝑ se actibus nerdes
An ꝑ se dicat datiue ut donatiue relatiue
Duo filius dicat equalis ut / eu adiectiuo
similis pr sedm sbas

De sententia sci hylarij qua in trin. psonar. ꝓpa ostendit

Quare pr̄i attribuit unitas

Quare pr̄ et filius dicat. ee unū ut unus deus sed no unus

Quare dicat equalitas ee in filio

Quare in spū scō dicat. ee ritus concordia ut connexio

Utrū pr̄ sit sapia qua genuit

XXXVII Utrū pr̄ et filius eade dilectoe diligat qa procedit ab utroq; siz spe scos ut spūs sanctus

An filius sit sapiens se ipo ut pse ipm

An una trin sit sapia prius sic in entibus est dilectio qui e tinitas et trin spe sos dilectio qui no est tinitas n. ideo sut due dilectiones ita et de sapia

Quare pr̄ no dicit sapiens sapia genita sicut dicit diligens dilectoe q ab ipo procedit

XXXVIII Utrū ꝓpietates psonar. sint ipe psone in divina usia

Quomodo ꝓpietates possint ee in natura dei nec eam determinent

XXXVIIII De verbis hylarij quibus sedm primum intelligentia undr dne no dr ee dei z qd

Utrū ita possit dici vel deus dei est trin psonar. ut dicat una essentia trium psonar. et tres psone unus dei ut tres psone unius essentie

Quod potentia sapie bonitas in scriptura interdu ad psonas distincte referunt

Quare pater potentia filio sapia spūi sco bonitas tribuatur cu sit una potentia una sapia una bonitas trium

De hoc nomine emonsyon in nouo testamento sit et quid significet

XXXV De scia pscia prudencia dispositione et predestinatione

De quibus pscia ut prudencia vel dei

De quibus dispositio

De quibus predestinato

De quibus prudencia

De quibus sapia ut scia

Utrū pscia ut dispositio ut predestinatio dei esse potuit si nulla essent futura

Quod scia dei est de tpalibus et eorum

XXXVI Quomodo dicat deus ee in deo et nota in deo

Utrū omnia debeat ee in deo scientia ut in deo cognita et pscia esse dicat

Qua rone bona dicat ee in deo et no mala

Utrū idem sit dicat ee deo ee et p deū et nisi

Quod dicat sunt in quolibet trium et pprie

Quod no dicat q quodo sunt [et] ipso

[et] eram de se ipso sunt

XXXVII Quibus modis dr deus ee in rebus

Quod deus no ubiq; et tinitas si ejus ubi erat deus antq; esset natura

Quod deus tu sit in oibus rebus et inquinate no tn sordibus rerū coinquinet

Cu deus sit ubiq; et sp no tn localis nec loco nec tpe movetur

Quibus modis aliqd dicat locale et ejusmodi

Quod sit mutari sedm tpe

Utrū spe creati sint locales et immunes

XXXVIII Quod deus est ubiq; sine locali motu

An scia id pscia dei sit ea respectu ejus

Utrū pscia dei posset falli

XXXIX Utrū pscia dei posset augeri id minui id aliquomo mutari

An deus posset nouis id quo tpe sine id pscie

Utrū deus posset scire plura q̄ scit aliqd

Quod deus et sp fuit q̄ sciit dicat

XL An aliqs predestinatus posset damnari ut reprobus

Quod sciet replebo dei et inquibus [salvari] considetur et quid sit predestinatoꝝ effectus

XLI Utrū aliquid sit meritū obduratois ultimi de malis sup̄ia carnaliū operibus [seruo]

An ea q̄ fuit sit deus id pscit sp sciat et p sciat et sp scierit z pscierit

XLII De omipotencia dei qre dicat opa eu nos nulla possumus q ipe no possit

Quomodo dicatur deus ois posse

Rd omipotenā dei z̄m duos considetur

XLIII Innocentio q̄ illos dicit dñi nil posse nisi id q̄ vult et facit

XLIIII An deus possit facere aliqd melius q̄ faciat et vult id meliori modo utrū duos semp possit in omne qd potuit

XLV De voluntate dei q ceu dei e z de signis eius

Rd leq fuit ide deo velle q̄ ee no pot dici ois de intrinseca hanc locutionem ds [ee q̄ volet] fuit ut deus vult ds fuit ois ut vult aliqd

Rd dei est voluntas sine bona causa esse omn q̄ naturaliter sunt Cuj ca no e q̄renda q̄ prima e z suma omn

Quibus modis accipit dei voluntas

Rd nois voluntat precepo plurib; premisso consilio operis utilitas intelligunt

XLVI Utrū deus uelit ab oībus fieri ea q̄ p̄cipit ut
no fieri qui ḡhibet
Quod uoluntas dei q̄ ipe ē multo quassari
Quomodo intelligendū sit illud pot
Volui congregare filios tuos et noluisti
Vt illud
XLVII Quod omnes homines nult salvos fieri
Utrū mala deo uolente an nolēte fiant
Quomodo intelligēdū sit illud aug⁹
Mala fieri boni est
De multiplici acceptōe boni
XLVIII Quod mala omnib⁹ utilitati valent
Quod nullo modo uoluntas dei de hoc impletur
Quaerimus se uertat
Ex quo sensu queda dr fieri q̄ dei uoluntate
Quare p̄cepit oīb⁹ nult impleī
Quod ho aliq̄ bona uoluit q̄ nult q̄ ds
Quod dei uoluntas p malas hoīm uolūtes
Utrū placuit uiris sctis q̄ xp̄s mpletur
patēt et moreret⁹
Utrū passiones sctō debeamus nelle

I Incipit liber primus
Veteris ac nouę legis cōtrarietatem
diligenti meditatione discussam
sideratibus nob̄ p̄uia dei gr̄a manifestum
scire pulchrum tractatui cui res ut signa ser
uire uersari. Ut egregius doctor augustinus in
libro de doctrina xp̄iana. Omnis doctrina
ut rerum est ut significo. Quod res per signa
disserui. Propriae autem hic res appellantur
quae non ad significandi aliquid adhibentur
Signum uero quoniam usus est in significando
Cum autem aliquid sit quorum omnium usus est
in significando. nec tamen usus significandi
non utimur nisi aliquid significandi gratia
ut aliqua sacramenta legalia alia quae non so
lum significant sed conferunt quorum usus adhi
bent. Quod euangelica sacramenta quoniam
apte intelligi quod hic appellantur signa
ipse res indicet quae ad significandum aliquid
adhibent. Omne quod signum est res aliqua
est. Quod cum illa res sit nihil est. Nihil autem
dico nichil est. Non autem omnis res signum est
quia non ad libetur ad significandum aliquid.
Cum haec in intendenti theologiae operi specu
lacio studiosa atque modesta diuina scripture
mysteria proscripta in doctrina teneat ad
uertet de his quae nobis additum ad res
diuinas aliquatenus intelligendas deo duce
aperire uolentibus disserendum est et primum de
rebus postea de signis disseremus. De rebus
Cum de quibus tractandum videatur communiter agit
est ut in eodem aut augustinus quae res aliae sunt
quibus fruendum est aliae quibus utendum est:
aliae quae fruuntur et utuntur. Illae quibus
fruendum est nos beatos faciunt. His quibus
utendum est tendentes ad beatitudinem adiu
uamur et quasi adminiculamur ut ad
illas res quae nos beatos faciunt pueniere et sic
inhaerere possimus. Res uero quae fruuntur
et utuntur nos sumus quasi inter utrasque
constituti et augustinus sancti. Frui autem est amore
inhaerere alicui rei propter se ipsam. Uti uero
id quod in usum uenit referre ad optinen
dum illud quo fruendum est. Aliquando abuti
est. Non est uti. Nam usus illicitus abusus
uel abusio notari debet. Res igitur quibus
fruendum est sunt pater et filius et spes sanc
tae trinitas quaedam summa res communis
omnibus fruentibus ea. Si tres res dicendae
sint non recte omnes eas simul et ea. Non enim
sancte potest inveniri nomen quod tantae excel
lentiae queat nisi quod melius dicetur unus
deus. Res autem quibus utendum est
mundus est et ea quae creata. Dicit augustinus in eodem
libro. utendi est hoc mundo non fruendum:
ut invisibilia dei per ea quae facta sunt in
tellecta conspiciantur. Item in eodem. In omnibus rebus illis
tantum sunt quibus fruendum est quae etiam et in
commutabiles sunt. Ceterum autem utendum est
ut ad illam perfruendam perficiatur. Dicit augustinus
in libro. x. de trinitate. Fruimur cognitis in q
bus ipsis quoque se voluntas delectata quie
scit. Utimur ubi eisque ad aliud referimus quod
quo fruendum est. Inter sit nunc frui et uti ali
Notandum quod dicit augustinus in libro. x. de trinitate aliud quia sup̄ accipies
frui et uti sic dicitur uti ē assumere aliquid
in facultatem voluntatis. Frui autem fit dum
gaudio non ad hoc spei iam rei propter quod omnes
qui fruuntur utuntur. Assumit enim in facultatem
voluntatis aliquid cum fine dilectionis. Non
aut omnis fruitur qui utitur. Sed quoniam in
facultatem voluntatis assumit. non inter
rupto fine propter aliud appetendo et attendo quae inde
augustinus illos dicit frui tunc quum ut re gaudet
non iam in spe sed re ita in hac vita non videnti

frui sed tm̃ utendum gaudemus ut spes ista
ducat ad rem ut frui ea amore ut hereat alteri
rei propter se quesita. Hinc multi ad hereticos
Hec go que sibi tradita sunt et
determinauimus dicentes nos hic et
in futuro fruiturum sibi ipe et pfecte et plene
ut spem habemus qua fruemur dei
nunc dum peregrinamur a domino. Quod eta dicat aug⁹ in
libro de doctrina xpiana dicit. Augeli
illo fruentes. nam beati sunt quo et nos
frui desideramus et quatu in hac vita
iam fruimur p speculum ut enigmate
tato et nra pegrinac̃ tollerabilius sus
tineam et ardentius finem cupiamus
Potest etiã dici alia determinatio
quod qui fruitur. non habet ultra quo
tum hz gaudium spei. sed recepta dilectatio
nem eo q dilecti et ita tamen eum aliquo
modo teneat. Constat go quo ad dm debemus frui non
uti. Illo enim ut aut aliquid fruentibus quo ef
fectus beatus et in quo spem ponimus ita
ad id pueniat. de hoc id dicit in libro de doctrina
xpiana. dicens ea re nos frui quia dilectione
tm̃ efficiam̃ beati. Ceteris uo utendo
suo quiete. ut tm̃ fruendi dilectatione uti
lis ei ad est qui diligit. et dilectatio
serum gerit. Qui tm̃ p ea transiens et
ad illud ubi manendum est retinebis
uteris careat ab usu. ne ipe diuers frue
ris. ut non hesites atq; pmanseris fruen
ni ea ponas letitie tue. tunc ne ei ipe
frui dicendus es. quod non est frui ea
nisi in illa tm̃ re. in qua et in cuius
stabili bono. Utrum homo qui
Quoniam autem homo qui fruitur et utitur alijs rebus
aliquis sustinetur utq; frui se debeat an
utrum utendo. Ad quod sic videt aug⁹ in
libro de doctrina xiana si ppter se sit homo diligen
dus est. fruimur eo. Sed ipe ad eo utendum
videt aut in ppter ad diligendus et ad
eum ppter se diligendum est. meo constitui
beata vita cuius et spes hoc ipe nos consa
lutauit. in hoc aut spes ponenda non est.
quia multe ductus est qui hoc fecit. go si

liquide adiutas ne se ipo quisq; frui debet.
qz no se debet diligere ppter se. si ppter illud quo
fruendum est. nunc aut non frui q diligi
ad plenitudinem loquens ait. Ita ego te fruar
in domino. Quod eta determinat aug⁹. Si
diuersset tm̃ te fruar et no addidisset in
domino uideret fruendum dilectionis ac spem gestari
ppter no eos qz illud addidit in quo se sine
posuisse. eo de qz frui significant. Cu enim
ut id aut aut hoc in eo fruendo deo po
nimus qz hoc fruendo hoc qz vtz de fruit
Sed cu deus diligat nos ut
sequat spes dicens que eius dilectio
erga nos ultra comendat. ait aug⁹ quomo
diligis an ut utens an ut fruens et pod
uta si fruit eget bono suo qz nemo sanus
dixerit aut cui ppha Bonū meū no es tu
Unde cui bonu nrm ut ipe est ut ab ipo e
Non go fruit nob si utitur. Cum ut fruit
nob ut utitur no venio quo diligat nos.
Recte tm̃ sic utit nob ut nos alios debeam⁹
eis res quibus utimur ad id referam⁹ ut
dei bonitate pfruamur. Deus no ad sua
bonitate usum utriu refert. Ille enim misereat
nri ppter sua bonitate nos aut nob nunc
ppter illius bonitate. Ille tm̃ nos ut fruamur. Nos ut nunc nec misereamur ut
illo fruam̃. Cu enim nos alicuius misereamur
alicui gsulimus ad eius quide fruendu utilitate.
ea qz utiles nr̃ sit et nra sit gsequi eius mi
sericordia qz aliquid impendim⁹ no refugit
deus sine merede. Aut mercedes sua e ut
ipo p fruam̃ frem qz bonus est sumgz et in
quibus sum⁹ bonis. Porro qz rectus e
no imperiue mali sumus. Ne tm̃ examinis sui
Ille go usus q nob utile dicit ad eius fit ad nos
vera utilitate referetur. Ad eius no tm̃ no
bonitate Utrum fruendu an utendu sit utrumq;
Hic considerandu est utrum utendus sit
utendu an fruendus. Arguebat
qz eis sit utendu et no fruendu et hoc con
firmat auctor aug⁹ qui ut perspicuus est. no
be fruendu ni tm̃ diuinis. Sumo ei eis tm̃
tabili bono. Sic dicit quide no se fruendu
esse qz ppter se amande no sunt. si ppter eterna
beatitudinem. Illudant quo fruendu est ppter
se amandu est. Sed qz virtutes quo se amande

non sunt propter se, sed propter solam beatitudinem. Probant auctoritate Augustini, qui in libro XIII De Trinitate contra quosdam ait: Forte virtutes, quas propter solam beatitudinem amamus, sic persuadere nobis audent ut ipsam beatitudinem non amemus. Quod si faciunt, etiam ipsas utique amare desistimus, quando illam propter quam solam istas amavimus non amamus. Ecce his verbis videtur Augustinus ostendere quod virtutes non propter se, sed propter solam beatitudinem amandae sunt. Quod si ita est, tunc eis fruendum non est. Aliis autem videtur quod eis fruendum sit, quia propter se appetendae et amandae sunt. Et hoc confirmant auctoritate Ambrosii, qui ait super illum locum Epistolae ad Galatas: Fructus autem spiritus est caritas, gaudium, pax, patientia et cetera. Hic non nominat opera, sed fructus, quia propter se petenda sunt. Si vero propter se petenda sunt, ergo propter se amanda sunt. Nos autem harum quae videntur auctoritatum repugnantiam de medio eximere cupientes, dicimus quod virtutes propter se petendae et amandae sunt, et tamen propter solam beatitudinem. Propter se quidem amandae sunt, quia delectant sui possessores sincera et sancta delectatione, et in eis pariunt gaudium spirituale. Verumtamen non est consistendum hic, sed ultra gradiendum. Non haereat dilectionis affectus, neque hic dilectionis terminus, sed referatur hoc ad illud summum bonum, cui soli omnino inhaerendum est, quia illud propter se tantum amandum est, et ultra illud nihil quaerendum est. Illud est enim supremus finis. Unde Augustinus dicit quod eas diligimus propter solam beatitudinem, non quin etiam propter se diligamus, sed quia id ipsum quod eas diligimus referimus ad illud summum bonum, cui soli inhaerendum est et in eo permanendum. Finis ergo laetitiae ponendus. Quare virtutibus non est fruendum. Sed dicet aliquis: Frui est amore inhaerere alicui rei propter se ipsam, ut praedictum est. Si ergo virtutes propter se amandae sunt, et eis fruendum est. Ad quod dicimus: in illa descriptione, cum dicitur propter se ipsam, intelligendum est taliter, ut sic ametur propter se ipsam tantum ut non referatur ad aliud, sed ibi ponatur finis, ut supra dixit Augustinus ita inquiens: Si inhaeseris atque permanseris finem ponens laetitiae tuae, tunc frui dicendus es. Quod non est faciendum nisi in illa Trinitate, scilicet summo et incommutabili bono. Utendum est ergo virtutibus, et per eas fruendum summo bono. Idem etiam de voluntate bona dicimus. Unde Augustinus in libro X De Trinitate ait: Voluntas est per quam fruimur. Ita per virtutes fruimur, non eis, nisi forte aliqua virtus sit Deus, ut est caritas, de qua post tractabitur. Epilogus.

Omnium igitur quae dicta sunt, ex quo de rebus specialiter tractavimus, haec summa est: quod rerum aliae sunt quibus fruendum est, aliae quibus utendum, aliae quae fruuntur et utuntur. Et inter eas quibus utendum est, quaedam sunt per quas fruimur, ut virtutes et potentiae animi quae sunt naturalia bona. De quibus omnibus antequam de signis tractemus agendum est. Ac primum de rebus quibus fruendum est, scilicet de sancta atque individua Trinitate. De mysterio Trinitatis et unitatis.

II

Hoc itaque vera ac pia fide tenendum est, quod Trinitas sit unus et solus et verus Deus, ut ait Augustinus in libro I De Trinitate, scilicet Pater et Filius et Spiritus sanctus. Haec Trinitas unius eiusdemque substantiae, ut veraciter dicitur credi et intelligi, quae est summum bonum, quod purgatissimis mentibus cernitur. Mentis enim humanae acies invalida in tam excellenti luce non figitur, nisi per iustitiam fidei emundetur. De hac igitur quae vere summa et excellentissima est, cum modestia et timore agendum est, et attentissimis auribus atque devotis audiendum, ubi quaeritur unitas Trinitatis, Patris scilicet et Filii et Spiritus sancti, quia nec periculosius alicubi erratur, nec laboriosius aliquid quaeritur, nec fructuosius aliquid invenitur. Proinde omnis qui audit vel legit ea quae de ineffabili divinitatis luce dicuntur, studeat imitari atque servare quod venerabilis doctor Augustinus in libro I De Trinitate de se ipso ait: Non pigebit me, inquit, sicubi haesito quaerere, nec pudebit sicubi erro discere. Quisquis ergo audit vel legit ubi pariter certus est, pergat mecum; ubi pariter haesitat, quaerat mecum; ubi errorem suum cognoscit, redeat ad me; ubi meum, revocet me. Ita ingrediamur simul caritatis viam, tendentes ad eum de quo dictum est: Quaerite faciem eius semper. Quae fuit intentio scribentium de Trinitate.

Omnes autem catholici tractatores, ut in eodem libro Augustinus ait, qui de Trinitate quae Deus est scripserunt, hoc intenderunt secundum Scripturas docere, quod Pater et Filius et Spiritus sanctus unius sint substantiae et inseparabili aequalitate unus sint Deus, ut sit unitas in essentia et pluralitas in personis; ideoque non sint tres dii, sed unus Deus. Quamvis Pater Filium genuerit, et ideo Filius non sit qui Pater est; Filiusque a Patre sit genitus, et ideo Pater non sit qui Filius est; et Spiritus sanctus nec Pater sit nec Filius, sed tantum Patris et Filii Spiritus, utrique

Quamus sit ꝑsōa. alia ꝑ. alia filiꝰ. alia ſp̄s ſc̄i.

rocqualis. et ad tm̄ dm̄ ꝓmus dicendū
gd̄ ꝓcedi et filio et ſpu ſc̄o. unū esse nāh
deū. ut ait aug̃. in li. de fide ad petrum. Nec
tm̄ ipm̄ ꝓcedi. qui filius est. Nec filiū ipz
ee qui ꝑ est. nec ſpm̄ ſc̄m ipm̄ ee qui ꝑ est
aut filiꝰ. una ē eis prīs et filij et ſp̄s ſa
ecutia. qđ̄ greci ὁμοούσιον vocant. unqua
ꝝ est ald̄ patald̄ filius. ald̄ ſp̄s ſc̄us. Ꝯ

Ctm̄ ut in ordo sint ꝓpriet̄ in gd̄ de
primo libro de tm̄t̄ aug̃ docet. unitate
ꝑ trinit̄ sedm̄ auctoritates ſc̄ar ſcripturar
ut ꝑ se fides rta ualeat. demōstrādū est. de in
adiūctis ꝙ parvulos renatores. elatores. q̄
expatores. vobis catholicos. et ſilicēdubio
tongrenſ. ad defenſores. et aſſertores fidei
uere dū est. ut eos ꝙ inquiſitores. ſanos ſacietes.
uiuificos plenius inſtruamus. et illi ſi neg̃
uerint. aut uere q̄ erunt. de ſuis uicibus
potius. q̄ de ipa unitate. ut de nr̄a diſſerere
conqueranꝰ. Teſtimonia ſcr̄ de trinitate

Proponamus g̃ in medīū ueteris et
noui t̄ auctoritates. quibus diuine
unitatis atq; trinitatis ūitas demōſtretur.
ac ꝓinde ꝓ legis exordia occurramus. ni mag
ſes aut audi iſt. dominꝰ deus tuus deus
unus est. Et ego ſum dns deus tuus. qui te
eduxi de terra egipti. Non erunt tibi alij dii
ꝓter me. Certe hic ſignificatur. unitate diue
nature. Deus enī. et dns. ut ait ambroſius
in. p. lo de trinit̄. nomē est nature. nomē ē
ꝓtatis. Sic alibi. deus loquēs ad moyſen
ait. Ego ſum qui ſū. et ſi dixerint nomē
mihi. quid dicam eis. Ait. Sic dices eis. qui est. miſit me ad
uos. Dicens etiā ego ſum. nō nos ſumus. et
qui etiā qui ſumꝰ aptiſſime declarat unū
ſolū deū esse. Ne cautus. et Deodi legis. dns
ope nomine eius. nō ait diu unitate notes
ſignificare. Personaꝝ q̄ ꝓpriet̄. et nasc
uitꝰ. ſit ondit. dns in geneſi. dicēs. faciam
hoīem ad imaginē et ſilitudinē meam.
Dicēs etiā faciamꝰ. et meam. pluꝝ ꝑſonaꝝ
ondit. dicēs. ad imaginē. imitatē ecclē
ut ait aug̃. in libro. fide ad petrum. Dicit
illa. una prīs et filij et ſp̄s. ſ. una est trīs
ꝑſonarū dicētur. faciamꝰ hoīem ad ymā
ginē et ſilitudinē meam. Cū enī dicit ad yma
ginē oſtendit. una naturā ee ad cuius imagi

ne faceret. Cū uō dicit meam. oſtendit eūdem
dīnū una. ſ. ꝑſonas. Hylarij ep̄ſ u
li. nī de trinit̄ dicit. hīs libris ſignificandi
trinit̄ nō diuersitas est. nī ſimilitudo. et ꝓpri
tas. ſiue diſtinctio. aut cū sic dr̄ faciamꝰ hoīem ad i
maginē et ſilitudinē nr̄am. nunc ee ſin gulas
in eo ꝙ diuinitas. et ſilitudo nō unius
cuiuſq; ſola nō est. et ſilitudo nō ſibi ꝙ
ſiſtere duobus ad nuſcendi alterū ad alterū
ſilitudo ꝓmittat. Id uis nūc. ab ſoluere
uolui. nulli ſignificarez. Hanc. nō ad ſe
tm̄ ee referendā. dicēdo faciamꝰ hominē
ad imaginē et ſilitudinē nr̄am. Ꝓfeſſio cū eiſdē
ei. ſuſpicit. intelligendā ſuigilantiā. ꝙ ea
ſoluta. aliqđ nō pot ee ſibi ipi ſolitario.
Neq; uerſum. ſolitudo ſolitarij. uerſum. fa
ciamus. Neq; quiſq; alienus a ſe loquit̄ur
mihi. uel ꝙ ſermo. ſ. faciamus. ad me
ut ſolitarium. quod ꝙ nō poſſit. ita neq; di
uerſū a ſe alienū ꝙ ſignificat. Solitario ꝙ
nulli. faciamus. mea. Non ſolitario. nī. quem
dicēdo faciaꝝ. et mihi. uel ꝙ ſermo. ut nō ſoli
tarium. iuncta neq; diſſociē. ut diuiſum
ee ſignificet. Nobis. ꝙ nī ſolitarij. nī diuiſi
ee cōfitendus. ſta ꝙ deus. ad cōmune ſibi
cū deo imaginē. eundē ꝙ ſilitudinē. hoīem
uerit operatus. nī ſignificaꝝ. effectus ad
mittat. intelligendā ſolitudinis. nī opus
cōfectura. ad eandē ymaginē. et ſilitudinē.
poſcat. diuiſitate diuinitatis. in his uīs pri
tate ꝓpriet̄ hylarij uoluit intelligi. nasc
cōſortij. atq; ſignificauit ſubſtantiā. nō ꝑſonā
aliqđ ſ. rerum. ꝓpriet̄as enī. ut cōſortij
ꝑſonaꝝ. ait. dīnitudo. et ſuigilantia ee ne
gatur. Cū dicim̄ ꝑſonas ee ꝑſonas ſignificā
ꝙ nō ē una ſola. ꝓ hylarij auctoris iſta ſub
tilis. et ſane intellectu. ꝓfeſſio. ꝙ ſortij ſuſtu
lit. intelligēdā ſuigilantiā. nō dicē. ꝓfuit
aliquid iſta. et dicim̄. tres ꝑſonas ſu
gilantiā et ſolutā. tollim̄. et ꝙ ꝓ nō est
ſolus. nī filius. et ſolus. nī ſp̄s. ſcs. et ſolus
ſignificam̄. et ꝙ nō ꝓ eis. nī filius. nī. et ꝓ
tis. et ſp̄s. ſc̄us. filius tis. et ſp̄s ſcs. dc̄ hoc
aut in ſequēti plenius agetur.

I

Nunc vero addit qd̄ cepit reddit ut ad prodtū alias auctōr supponat
Ad dandū et ad ostendēdam plitatē psonaz
atq; eēntie diuine unitate. duas scīo aut
toritates nduximus. Moyses dicit Audi
te israel dns deus tr̄ dns unus. Rursus
ait deus celi et tr̄ā. p dñm significans
patrem. p pr̄m filiū. et p eo qd apd nos dr̄
deus. hebraya uerba hec eloym q̄ plura
lem singlarē qz e. et tr̄ā qz non e dnōz
qd̄ e deus. si heloym q̄z pr̄ multitudi disse
nudcōs. ad pluralitatē psone referr̄. de qb̄ cētra id
actnere nidet qd dyabolus p serpētē dixit.
Eritis sicut dij. p quo in hebreo dr̄ heloym
ac si dicer. Eritis sic diuine psone. Ille est
unus deus. trinus et regius. Unde qui sua
ceteris pferr̄ intelligentia dicēs. Cur scīes
intellexi. unitatē diuine nature ordinis aut
Deus nomē est. Alibi dicit dñs deus. Alibi est
eande unitatē et ēqlitatē. sit ostendes aut qz
psonā dei. Audi dñe audientis. no erit
inter deus veterus. neq; adorab dñs alienus.
Aliud hoz ut aut dubitet. in plurali tinitatē
e significans. cēnitatē. aliud unitate subiun
dissentit. ut neq; posteriore pat neq; alter
diuinitatē filiū. ut spūs scī. ēdauid. Nā
si pat posterior e filius. ut spūs scī. ēstes. ueros est
et si unus nō e diuinitatē alienus ē. Si pri
terior e. qz uerus non est. neq; alienus e. qz
qd pro natu e filius. qz pri p̄cessit spūs scī
Alibi qz dñs uerbo; psonaz nr̄as sunt. aut ver
bo dñi celi firmati sunt. et spū oris eius
oīs uirtus eoz. Alibi t aut. Benedicat nos
deus deus nr̄. benedicat nos deus. et metuat
eū oēs fines tr̄e. Trina cū confessio dr̄
nitate expnunt psonaz unitate n̄ cēntie
apte eū singlariter subiungēs cū Ysaias
qz dicit se audisse seraphyn clamantes sc̄o
sc̄o sc̄o dns deus sabbaoth. p hoc qz ter dr̄
sc̄o. unitatē significi. p hoc qz subdit. deus
unitatē cēntie. Dauid qz et ea filij gna
tionem apte nr̄ans. ex psona filij dicēs.
Dns dixit ad me filius meus es tu. ego ho
die genui te. de hac me effabili generatōe ysa
ias aut. Generatōz eius quis enarrabit. Su
per qz sapie et unitas filij cū pre nr̄a ostenditur.
ubi sapia ita loquit. Dns possedit me ab
initio uiaz suaz anteq; quicq; faceret

a principio. ab etnō ordinata sum. anteq;
terra fieret. Nec du erāt abyssi. ego iam
concepta erā. nec du fontes. nec du montes. et
colles. et ego parturiebar. Ad hec tr̄a nō fecerat
et campos orbis tr̄e. Cū pparabat celos ad
erā. Cū appendebat fundamenta tr̄e. cū
eo erā cuncta componēs. et delectabar p sing
ulos dies ludēs coram eo. Cum aptū de etna
genitura testis mihi quo ipa sapia se am
undu concepta se. et pturiri. genita et
apud pr̄em etnalit consistēs. pa t alibi aut
Ego ex ore altissimi pdij. primogenita ante
omnē creaturā. Audiendus qz ipsa. etnā ubi
gnatos. et tpale ex matia. sed insinuant
dues. et tu bethleem effrata parvula es i
milibz iude. ex te egredi qui sit dominā
tor in isrl. et egressus eius ab initio. a diebz
etnitatis. Spialia testimonia de spū sco

De spū sco t expssa documenta in nouo
testamēto huius. Impregnasti t legitur
ope dni ferebat sup aquas. et dauid dicit
Auo ibo a spū tuo. et in le sapie dr̄. Opt
sco discipline effugiet fictū. Benignus
est enim spūs sapie. Ysaias qz aut. Spūs me
spūs dni. De testimoniis noui testamēti

Nunc post testimonia ueteris testamē
ti de fide sc̄e tinitatis t unitatis ad
noui testamēti auctoritatē credam. Ut in
medio. Diuinū dialū cognoscat. nitatis et
sotietatē de altari sumat. calculus. quo ta
gratur ora fidelium. Dns itaq; xp̄s unita
te diuine cēntie at psonaz ēqlitatē apte
mistuat dicēs. apl̄e. te baptizate oēs
gentes in nōie patris et filij et spūs sc̄i. In
nōie utiq; ait. ut aut dubitet. unius dr̄
nit. nō i nōibus ut unitas cēntie ostenda
p nōia tria q̄ supposuit tres ee psonas
declarauit. Ipse t ait. Ego et pr̄ unus
sumus. Unū dixit aut dubitet. in codē le
ne fiat discretio pātis. et nature. sed t addit
sumgnit pr̄z filiū q̄z cognitatē. ut pfes
pr̄. effectu filii genuisse credatur. et qz
pr̄ et filius unus sunt. no cōfusione sed vni
tate nature. Johes qz in epla canonica ait
tres sūt qui testimoniū in celo phibet. pa
ternum spūs et. hi tres unum sunt. Ipse t in
cetu euangely sui ait. Impudicitia erat ei
bi et ubi erat qd deus et deus erat. Unde
ubi apte ostenditur filius. sp et etnaliter

ſuſſe apud p̄ſcientē alius apud alios dicto
q̄ apte trinitate diſtinguit dicēs Viſit deꝰ
ſpūs filij ſui in corda nr̄a et alibi Qui ſpūs
eius qui ſuſcitauit ihm filiū eius habitat
in nob cē. Ite alibi trinitatē crudelissime
cōmendat dicēs. Vnus ē pr̄ et p ipm et in
ipo sunt oīa ipi gla cē ipo aut ut aug⁹ i
li de trinit dicit. pr̄ p̄ncipaliꝰ ipm dicit
pr̄ filiū in ipo pr̄ spūs scūs. Ipo hoc ꝓ
prio aut cē ipi ex ipo in ipo aut ipi
gla. Si ipm assumpsit trinitate hanc nūq
deū cē. Sed q̄ singlē pene sille nouitas
tanctā hanc in essabit unitatē atq; trinitatē
tutate gaudet in simul̄ inductoꝝ testi
monioꝝ sup hac re sup sedeam. Et ꝓbly.
ggruis q̄ sit tenend̄ dubijs ita cē put in su
mitatis mā ualet ostendend̄. Quapte oīa

III Apostolus. quomō p̄cepta potuit q̄
ndungh aut ip̄ūsibilia sic̄ ator
dei a c̄atura mūdi p ea q̄ facta sūt intel
lectu cōspiciunt. Scripsena q̄ ītus eius
et diuinitas ip̄ creatura mūdi intelligi
homo ꝓpt excellentia qua excellit int alias
creaturas. Aut ꝓpt aliquā q̄dentia qua
hz cū oīe creatura. Homo g̃ inuisibilia
dei intellectu mentis q̄ppiā potuit. aut ꝑ
ſpexit p ea q̄ facta sūt ip̄ c̄aturā inui
bilem ut inuisibiles. Ad duobus ēm iuuā
batur. s. a natura q̄ rōnalis erat et op
bus a deo factis ut manifestabatur homi
nitas. Io dicit dicat q̄ deus reuelauit
illis s. dū fecit opa in quadā artificis ali
quatenꝰ relucet indentia. Nam sic aut
dubit. ut deus qui nā inuisibilis ē. ꝑ a
uisibilia possit sciri. apus fecit q̄d opi
ficē inuisibile se manifestauit ut p ꝑtin
ui certū posset sciri. et ille ds cē oīm cōd
tur. qui hoc fecit q̄ ab hoc nupole est fieri.
Potuerūt ēm cognoscē siue cognouit ul
tōm c̄aturā cē illius qui ea fecit q̄ nulla
creatura facē ut desinit ualet. Accēd
at q̄ cuiquis c̄aturā et faciat celū tale et
tale tra et dicat q̄ ipe est deus. Ille c̄atā
talia facē ualet. constat sup oīne c̄a
turā cē illū qui ea fecit. Ac illū cē deū p
hoc humana mēs cognoscē potuit. Beda ꝓ
q̄ poterat cognosci. Modo q̄ cognouerunt

Hic cē modo dei uirtutē ductu rōnis
cognoscē potuerūt. ut cē cognouerūt.
Aut nr̄i aut aug⁹ nulli de trinitate dei uiderūt
sūmi phr̄ nullū corpꝰ cē deū set io ducta
corpa transcenderūt q̄entes dīm videri
q̄ quicquid mutabile ē nō cē sūmū deū.
orum q̄ p̄cipue et io omīe diaz mutta
bile sp̄ transcendit. Deinde uidet
dnūm q̄ mutabile est nō posse cē nī ab
illo qui immutabilis ē et simplex. Intel
lexerūt q̄ eū et oīa ista fecisse ex nullo
fieri potuisse terra nō ut modus aug⁹ ibid

Considerauerūt et quitqd ē in sbijs.
Aut corpus cē ut spūs melius q̄ aliq̄
cē spūs qua corpus. Si longe melior ē q̄
spūs fecit et corpus. Quarto mod⁹ ut nō
Intellexerūt et spem corpis cē sensi
bile. et spē spem intelligibile. set in
telligibile spem sensibile prudent. Ben
sibilia dicūt q̄ nisi tactuq; corpus sen
ri queunt. Intelligibilia q̄ cōspectu mentis
intelligi. Cū g̃ mentē cōspectuet corpa et
animū magis mirā q̄ speciosa cēnt. Si aut
oīm spē cauē possent. homo illa sentiret. Inde
runt cē aliquid quo illa speciosa facta sūt
ut cē p̄ria et cōmutabil. Spes nō q̄ mutta
bilis. et illud cē p̄cipue uerū uerissimū
cōdiderūt. q̄d sciri nō ēet. et eque facta fa
cerent. Fuerūt tot modis potuit cognosci deꝰ
dei. Cum g̃ deus una sit et simpler eentia
q̄ ex nulla diuisit p̄ma ut ad cēndū q̄ sit.
plr. hz. Et aptā inuisibilia dei q̄ p̄ plūg mo
dis cognoscat ita ut ea que facta sūt.
Et apertiꝰ ita q̄ c̄aturaꝝ in telligēdo
ctus et magnitudine c̄aturaꝝ omiumq;
et ordine et dispone sapies. Et ipius ce
bonus. hec aut oīa ad unitatē diuinitat
ptinet monstranda. Quando ut c̄atura apparz

Nunc restat ut̄ uestigiū trinitatis
ostendere utq; p ea que facta sunt ali
q̄ trinitatis indiciū. ut ex iuuestigiū
hoc potuerit de hoc aug⁹ in de trinitate
Potest ut creatore p ea q̄ facta sunt intelle
ctu cōspici. Trinitatē intelligim⁹. hmōi u
tutis uestigiū creaturis apparet. hoc em
que arte diuina facta sunt. et unitatē qua
da in se habent. et speciē. et ordinē. Ita q̄libet
horū. creatoꝝ. et unū aliquid ē. sicut sunt

I

Di. 3.

natura corpu et aiaz; et aliq̃ spē formaꝝ
sic sunt figure et qualitates corpuꝝ ac
tonus ut arbores animaz; et ordine aliquē
tenet aut petre: sic sunt ponderaꝝ et colora-
tiones corpuꝝ et amores ut delectatiões animaz
Et ita in creaturis placet tibi stigia trinitatis
In illa enim trinitate summa origo et omnis rez
et pfectissima pulchritudo et beatissima de
lectatio. Prima autē origo ut in li de vera
religione aug' ondut. intellr deus pr̃ a
sui notitia quo filius et spūs scūs: pfectissima
pulchritudo intellr filius. s. imago patris
nulla ex pte ei dissimilis quia eni ipse et
in quo principaliter cognoscimur. que forma est
omnium. que ab uno facta sunt. et ad unum
referuntur. Creatrix omniū neq; fieret a pre
p filium neq; suus finis salua esset. nisi
deus summe bonus est. atq; ut nihil nē q
ab illo bonum est in nichilū et ut in bono ipso
permanet alia quidē melius alia quidē minus posset
fieri dedit. Creabonitas intellr spē scō. qui
est donum patris et filij. Creatore ipius donum
dei est pr̃ et filio eq; nō est mutabile tale
et tenē nos queunt. Q̃ cōsideratiōe. itaq;
creaturarū omniū spē trinitate intelligi
tur. nisi deus principium a quo sumus et filius p
que sumus et spūs s. in quo sumus. s. pri
ad q̃ reuertimur. et forma qua reconciliamur
et gratia qua reconciliamur. s. quo ac
tore condti sumus et sitcundum eius pōm
ad unitē reformamur et pace qua inhita
ti adhereamus s. deo. qui dum fiat et
ubiq; p quod fiūt omnia q̃d sūt. et nā
habet esse et donum benignitatis eius qua
placeat q̃d ab eo p ubiq; fiūt et recō
ciliatur est actor. ut no intereat. Creatura
est aliq̃ in creaturis aliquatenus imago
trinitatis in creatura. No enim p natu-
ram complacet. sufficeret notitia tri
tatis post hec. ut potuit sine doctrina ut
intelligerēt nr̃i spūales reuelata est prude
nibus antiqui phi quasi p umbras et deso
ciquo inde erūt incrate. deficerent in co
tuitu trinitatis. nr̃i magi pharaonis intel-
ligere. ad imitandum. tm̃ misit. immundum
p ea que facta sunt. Quomodo maia

Nunc vero imago sit trinitatis

ad eā nr̃a pueriamus disputatiōe. si in nr̃a
humana q̃ne nouit deum. potest notitia trinitat
imaginē reperiam. et cum aut aug' in vi
li de trin. licet humana mens ni sit ei' natu
ei' deus et imago tri illius quo nichil e
melius. ubi scienda et ei' uicinia est. quo nā
nichil hre melius. q. immutabilius spā eni
nichil est principalius deo. eius imago
reperitur. et si eni a missa dei participatiōe de-
formis sit. imago tri dei permanet. ho ut ipse
imago dei meus e. quo capax eius e. eiusq;
particeps esse potest. sane g' in ei' trinitate q̃ deus e
unaquaq; trium g' mens meminit sui. in-
telligit se. diligit se. hec si eni trinitas. Creatura
nondū quod deus. q̃ magnus deus. q̃ quadam ap
paret trinitas in corde intelligere et amare. si
q̃ g' tra potissimum tractetur. memoria. in
telligentia voluntate. h̃ g' tā ut trat aug' in li
de trin. no sunt tres vite. q̃ una vita. no
tres mentes. q̃ una mens. una substantia. tres
substantie. una substantia. Creatura
dicit ad se ipam. et mens et essentia. h̃ g' ea q̃ dicta non de
minus sunt. quo una vita una mens. una es
sentia. et quicqd aliud ad se ipa singula dici
tur. esse. non plures. q̃ singulare. dicitur. eo. q̃ tra
sunt. quo ad se mutuo referuntur. Quomo
dō equalia. et ea. q̃ sibi sunt eq̃. capiunt. a sin
gulis. nr̃o solis singulis singulis. q̃ singulis
ctis singulis. et singulis. aliquo. no se mutuo capiunt.
Ne aut tres mentes capiantur. et ea sin
gula singulis. et a singulis ora. ab omni. sint me
mores memoriā. et intelligentie. et intelligere. in
telligo me intelligē. et uelle. atq; me meminisse
se. et uolo me uelle. et meminisse. et intelligere
et amare. me. q̃d. Hic quid dlā. in memoria ca
pacitate. et intellectu. et uolūtate. prae
simul memoria. et in eni memoria mea. ni me
minisse. intelligere. et amare. Nichil aut
tā i memoria. mea. q̃ in memoria. tota
g' mea. q̃ quicqd intelligo. intelligē me
deo. et deo me uelle. quicqd uolo. et tantū
aut solo meminisse. Tota g' intellectia. tota
voluntas. nica mea. Quomo illa tria tō
similiter. et capiat intelligentia. --
liber tā intelligo. tota sit intelligere. nec
eni quicqd intelligibile e. q̃ no intelli
gā. nec q̃ ignoro. q̃ aut ignorem. nisi mea

nec uolo. Quodq; g' intelligibiliu no intelligo
gat' est n' mentis. ne uolo. sequitq; g' intelligi-
bilia mente et uolo. sp̃ter intellego. Ca°

Voluntas erga quodlibet illa tot' arripiat no
nisi tota tota intellectu tota quasi mutas
nouerit nisi caput dei utor toto eo q' intel-
ligo et mente. et tanq; unus a singulis et tota
et tota capiat' ea. lia sint tot' singula sit ordo
totus. Et hec tri. universa una. una mens.
una scientia. ecce illius summe unitatis atq;
trinit' ubi una est scientia. et tres psone. magis
e humana mens. lex nisi parcat deus aut hec
p aut spo accipit. ut sit illa imago trin' psone
ut nisi deficit. Aug' aut no ipa. aia. q; p nisi
est excellentius. q̃ ut sepe accipit. Illud est sci-
endu. q; mentis no solu est absentia. set pri-
ora. q; erga priora ut aut aug' in xiiij li de
trinit'. Alioquin nisi capet. et quo sensu di-

q° Hic attendendu est illa tia est una scientia
est diligere. et quo sensu accipiendu sit
q̃ sup̃ dixit. illa tia. s. mentis. utilitas et
voluntas est una. una mens. una scientia.
q; utiq; no inde est una. nisi ppter sermonis
ad deum. cum. i. spectando. scientia est spiritalis.
et incorpea. illa uo tia. nales. q̃ creature sint
sine uices ut pigmentis. a se. i. nisi differunt.
et mentis no est intellectus. ut voluntas. nisi
intellectus voluntas sine amor. Ad. et ad se

Ait tia eadem mutat' dicit' relatiue
ad se ipa referri. ut aut aug' in xv li
de trinit' Deus cum amare se ipm. ut me-
minisse no potuit. et nouit se. Nam quo amat
ut meminit. q̃ meminit. a nro. et q; modo tia
ipa. nisi pabula sint a sensibilibus. et ij. cor-
pungitur. et sicut ora. una scientia est. qui et re-
lative dicit' ad mutat'. hic aput. sup̃ q̃rendu est

Sed tia vide. q° hic tria. mutat' dicatur.
dum est. quo hec tia dicit' una scientia
ut sba. Ps sp̃ce nisi pat' alia ut mente sibi
sunt et existunt. no sic scientia mentis. q̃ ardilig'
possit. ad se et ab se. Vide aug' in xv li de
trinit' aut. Admoneamur si utiq; inde ps-
sumq; hi. in aia. q; sp̃ sibi. no tanq; in
subto. ut color in corpe. q; et si relative
ad se. i. nisi dicatur. singula tri sibi sint in
sua nia. Ecce ex quo sensu illa tia dicit' ee
mutat'. ut una sba. q; tia. ut aut aug' in xv
li de trinit' in mente nale. diminutus i. spiritu

tota quasi. s. mutatet. ppter quia magnu
est mentis. vide pter et scripturas tot mutabilis
q; nia. recoli. sopita. gripisci. demitescat. n. p
medria. mutuet. p. intelligere. ea. implectis
p dilectos. p. sancto. sepe. illius. s. dulce. unitas
magnum. Aug' in illa fidei die. et displi

Veritas caueat. ne hec magnus ab eade
trinit' facta. ita ei comparet. ut omo
est. muet. sileat. s. locus. in. dilectis. ipsa. sit. ne
magna. q̃ timet. dissimilis. Ad. Quid. timet. esse
di. pti. s. huno. unus. p. illa tia. meminit. vel
legit. diligit. q; ne. memoria. ei. ne. intellectus.
nec. dilectio. Sed. hi. habemus. q̃ ho. est. q; hec
tia. no. ipe. est. hec. tia. in illis. sed. sine. simpli-
citate. nature. q̃ deus. est. unus. unus. sit
deus. tres. tri. psone. sit. pr. et. filius. et
hec. tres. unus. deus. Aliud. etiam. est. tres
res. ipa. aliud. imago. trinitat'. intellectus.
ppter. quia. ymagine. erga. illud. in. quo. simul
sit tia. imago. dei. s. homo. Secud. magis. est
tabula. et. pictura. q; est. in. ea. s. tabula. nomine
magis. appellatur. ppter. pictura. que. ea
est. Alteram. simulatrido

Rursus. ipsa. imago. que. est. ho. hus. illa
trinitas. psona. est. illa. ui. trinitas. no
una. psona. est. s. tres. psone. pat'. filius. et
filius. prius. et. spe. prius. et. filius. et. ago. musica
magine. trinitat'. no. hec. tria. unus. ho.
si. unus. hoies. sint. In. illa. ui. sublima. trin'. eq
hec. imago. est. no. uni. dei. sit. illa. tia. s. mul
tus. et. tres. sint. ille. psone. no. una. psona.
Illa. enim. tria. no. homo. sint. s. hoies. sunt. ut
in. uno. sint. Sed. magis. possumus. dicere. trin'
sic. ee. in. deo. ut. aliqs. dei. sit. ne. ipa. sit. dei.
absit. ut hi. et. dampnet. Dicamus. q; in. mente. una
magnus. trin'. s. peruia. et. gloriosa. et. q; sublime. trin'. tis. ita. gerit. filiu. nis. ut. ex. maria
pter. sit. ei. dissimilis. Secundu. ui. et. hi. trin'
mentis. ut aut aug' in xv li de trin'. no
ppria. tria. imago. dei. est. q; sui. meminit. mens.
et. intelligit. se. s. et. potest. et. meminisse. et. intel
ligere. et. amare. illud. a. quo. facta. est. Alia

Potest. et. significatio. trin'. et. alia. est. mens
alio. modo. alijs. notibus. dissimilis. notitia. amor
tuguri. trin'. in. aia. q; est. imago. illius. summe
trin'. et. est. abit. Ut. in. aug' aut. in. xv. li
de trin'. Mens. et. notitia. eius. et. amor. quibus
tria. sunt. Deus. enim. nouit. se. et. amat. se. et
amando. se. potest. ui. et. nouit. se. Duo. quidem. sp̃

totus singul. et totus singula

utriusq;

sbia

mens et noticia eius | tē quoda duo sunt
mens et amor eius · q̄ si q̄ nouit se mens ·
et amat se manet trīs | symes trinus
notitia | et aūg duo quōd sunt mens et a
mor eius · Deus aut hūc accepit no pro
pria q̄ pcō q̄d m aūt exalteōis eius ē · Quo
d aut tria tu | modo dicat̄ ee vna
sunt distincta a se | nicē · dūr tyēe
unū q̄ ? ad se stabl' existunt quasi ut est
ipa mens quasi pars et noticia eius q̄
ples, ad Deus ei cū se cognoscit notitia
sui gignit et ē sola pares sue notricie ·
et aīg ē amor qui de ipa mēte et notī
procedit cum sues cognoscies se. dilygit se. Ne
cū posset se dilygē nisi se cognosceret simil
cōa placita ples · i notitia sua. Et ita amor
quadā coplexus ē pentis z plis · Q̄ nō ē

Nec minor minor mēte notī n amor
est ples pacte dei tātum / utrīque
se nouit mens q̄tta ē · nec minor ē amor
pentis et ples · i mentis et noticia · dū tri
se dilygit mentis q̄tus se nouit et q̄tta ē ·

Sunt aūt hec | tria · ipse ipsa se
simgīa in se ipsis z mens amata
in amore et set amor · i amatis noticia · et notia
i mente nō sciente ē · ecce in hijs tribus gle
aīg trīs | apparet nestigiū · Quomodo quod mens

Mens itaq; | ipsa p̄fecit ad intelligē du
rionalis q̄sideras hec tria · dēi in
et illa mea cōcta in q̄ ipsa st extedit se
ad cōplanda creatorē et iudet mutē in
tendit et trīs | in mutē | intelligit · u · unū et
dñi · mea cōcta · unū p̄cepit | intelligit
eis · q̄ si duo ēent · ut aīg in sufficies ēet ·
ut alt' supfluer̄t · quia si aliquid de est
unū q̄ habet alterē · in meo ēent omnia alt'
supfluet | intellexit q̄ unus ē dñs unus et
unus adorē · laudē · et iudet q̄ absq; sapia
no sit q̄ res patria · et io intellexit ei hec
sapiam · q̄ ab ipo ē genita · et q̄ sapia sua
dilygit · intellexit ibi · ē · ē amorē · Hīc de su
a ipē · ut̄ | ista | me mutatis mutandis
Cosiderando aut aūg in de trīt
credim̄ ipm et filiū et spūm scm · unū deū · ē
unicē · ē trīne creatorē et rectorē · ē ipm
filiū · nō spūm · si ē · ut pceu · ut filius · sed
trinitate relatiā · ad trinitē psonā · Ut ei
aut ipe · m · l · de fide · ad petrū · una ē natura
sine essentia pris et filij z spūs sci · una p̄

Di · n sic ēt una psona · sic una sba pris z
filij z spūs · nūcupet · trīs · nō dicat̄ · tres ·
quōd trīs ēt una · ? unus deus trīs · nō ēt
ipa · Di · q̄admodū pr̄ z filij et sci spūs · ? pso
nar̄ sūt ab · i · nce ipsete distincte · sic fuisset
natura · q̄ diuisē distincte · fides aut pu
nchar̄ et ipsa · q̄ ad legē
cat ē trinitatē · ? in illa · q̄ sca trīs · nīe · e
deus · pr̄ qui solus ēt · e · de se ipo filiū una
genuit · et unus filius qui de uno pre solo
essentialr̄ natus · et unus spūs · q̄ solus es
senaliter a pre filioq; procedit · hoc aūt to
no pot una p̄ · i · utrīque scīt natū de se
et procēdē de se · ut ens aut aūg · m · l · de trīt · ? pō
Nulla res ē que se ipam gignat ut sit ·
Hic ovē · hūc gīnit · nra · procēdēs sit quod q̄
q̄ sans noticia · se genuerit deus
Constat et mutabilis · unū ē quod
deus pr̄ genuit filiū · p̄ gīnit · nra · procēdē
dū sit · q̄ deus genuit dñm · Videt · q̄ aut ⁂ Di n deus genuit dñm
se dñs aut aliū genuerit · Di deus aliū
deū genuit · Di nō aliū deū genuit · nō ē
trīs unus deus · Di aut se ipm deū genuit
aliq̄ res se ipam genuit · Ad quod videndū q̄
dñs · sane et catholice procēdit · q̄d unus
unū genuit · q̄ deus pr̄ deū filiū genuit · ⁂ et q̄ deus dñm genuit.
In symbolo q̄ sūpsit · est · lumē de lumīe · deū
uerū de deo uero · Ad nō addit · q̄ genuit
se dñs · ut aliū dñm · neutp̄ procēdēm · ee dicat̄ ·
Ad aliū dñm nō genuit · nisi seipm · ē · q̄
unū trīs deus ē · Q̄ aut se ipm nō genuit
quod aūg · m · l · p̄ · de trīt · dicens · Q̄ putat
ee · cui potē · dūnt · se ipm genuit · co
plus erratq; q̄ nō solū deus ipe nō ē ita ·
sed nec spūales nec corpales creaturā · ulla em
res ē · q̄ se ipam gignat ut sit et ō nō est
procēdū · q̄d deus genuit se · Alia q̄ de eode

Sed adhuc opponit garruli vocinato · oppō aliter
res de eode dicentes · Di dñs pr̄ genu
it deū · a · genuit deū qui ē deus pr̄ aut
deū qui nō ē deus pr̄ · Di genuit deū qui
nō ē deus pr̄ · q̄ deus ē qui nō ē deus pr̄
nec q̄ unus trīs dñs ē · Di ū genuit deū
qui ē deus pr̄ q̄ genuit se ipm · Ad q̄d ⁂
videndū · de trinitate · illa ppone · q̄ sic ppōit · ? a dñm
Di deus pr̄ genuit dñm · qui ē deus pr̄ · a
deū qui nō ē dñs pr̄ · hoc em sane et pmu
ltis pōt · et io uide · deū est · tra · deus pr̄
genuit deū qui ē ipe pr̄ · ? dñs ē et filius ·

nō ēt ? sūm
pēū · Di nō
nt · mi de
ēss · q̄d hēz
alter ·

et gredum alterā ſ. dñm qui no ē pr̄ genuit
ne tm genuit alterū deū ne ille qui genuit
ē alius deus ē ḡ pr̄ſs unus dñs et pr̄ed
ū addit genuit deū qui no est deus pr̄ ℔
distinguum ḡ dupliciter intelligi pot. Genuit
deū qui no est deus pr̄ ſ. deū filiū qui filius
no ē pr̄ qui pr̄ deus ē ℔ sensus uerꝰ est
℔ ū intelligat sic genuit deū qui no est
deus pr̄ et qui no ē deus qui ē pr̄ ℔ sensus
stus ē unus ē cū et cōdē deus pr̄ et filius
et ſpūs ſcūs. et eḡlis pr̄ et filius et ſpūs ſcūs
est unus deus Opinio quorundā ducētiū

Quoꝝdā tm tres psōs ee unū dñm unā
ūtatē ad sbaz. ſ. no ēt unū ſz unū dñm
ūsarij prem et tūt unā sbaz ee tres psonas
filiū et ſpūm ſcm. siue tres psōs gredunt
ee unū deū. una sbaz: ſ. nolūt gredē unū
deū siue una sbaz ee tres psonas dicētes.
diuina sbaz ꝓdicari de tribus psonis no
tres psonas de diuina sba. fidēs aut tenet
et ꝓdicat catholica et tres psonas ee unū
deū una sbaz. siue ēcia siue natura di
uina: et unū dñm siue ēcia diuina ee
tres psonas. Vnde aug̃ aut. m lu ꝓ tūt
ita. Vere ipe deus trinꝰ unlle bus et solꝰ
potes. Vere expſſe dr. ipe deus trinitas.
ut ondat et ipm dñm trinꝰ et trinꝰ ee
ipm deū ſ. ni codē in ubis mgt illis aptꝫ
quibꝫ de aductu ꝑ ages dicitꝫ ondat et
bus et solus potes ver regnāt et dns dna
ctū qui solus hz m uortalitē et cetā. Hc
pr̄ ipe noatꝫ ē. ne filius. ne ſpūs scs. ſ. solꝰ
bus potes. et unus ſ. solus uerus deus
qui ē ipa trinꝰ. Vere ſ. ſi apte dr̄ unus so
lus unus dñs ee ipam trinꝰ. Sed ſi unus
deus trinitas ē. gō unus deus ē tres psone.
ſt nulli ū de trinꝰ. Nō tres deos ſ. unū dñm
dns ee ipaz. pstantissima trinꝰ. ſt m
le de fide ad petrū m expoīe symboli. Hanc
ē xāndo rectē credam eam unsibilitū sine
mutabilitū ū. bonitatē ēdere catholicis:
qui dē unus ē. et uerꝰ ultatꝫ ee natura
q̄ no aut ipe sit aut ab ipo: ieu qz ee trinꝰ
pr̄em ſ. et filiū et ſpūm ſcm. ſt aug̃ i ſer
mone de fide. Credimus unum dñm. una ee
diuinitatis trinꝰ. ꝑ m vlgde trinꝰ dicꝫ
dñm solū ee ipam trinꝰ. ee hyps et alys
plibꝫ auctoritatibꝫ euidēter ondit. dicēdū
ee. et gredē dēt qd̄ unus deus ē trinitas. t

nua sbā tres psone sic eḡ trinitas dr̄ ee
unus dñs. et tres psone dnr̄ ee ut una sba.

Nunc ad R. dr̄ ad p̄missa. qđ ne ſz an
p̄missa. dr̄ pr̄ se dñm. aliū genuit dñm
ꝑ ipsum. vbi
ueritatis ꝓbat an deus pr̄ genuit
se dñm an alium dñm. ad qđ dñs nr̄s ē ꝓ
dēdum. t tꝫ aug̃ in epla ad maximinū
qđ dr̄ pr̄. se alium genuit. hyps ilnis pr̄ ut
hoc est filium de se ipō. no minuit se ipm. ꝑ
ita genuit de se alium sicut totus manet
in se. et ee in filio totus. qm̄ totus in se est
solus. ꝑ ita intelligi pot. r de se alium genuit
no utiq; alium dñm. alium psonā. vt genuit
se alium. qui ē ihs xps. r genuit alium. Ita
et si alius sit pr̄ ḡ filius no ē tꝫ alius
sed unus. hic qui ē an pr̄ genuit dominum

Post hec qđ ēcia ut ipa filium an
nutꝫ gredē ēcia genuit ēcia ut
dr̄ sit ḡ pr̄ ḡnit. ipa nr̄ gēt nr̄ genuit est
ert diuina ēcia. at qđ diuina ēcia
genuit filium. ut qđ ēcia genuit ēcia.

An omo ū genuit ne genita ē diuina ēcia.

Ad qđ catholicis tractatorib⁹ ꝙfitētes
deus. qđ ne pr̄ genuit diuina ēcia. ne
diuina ēcia genuit filium. ne diuina ēcia
genuit ēcia. Hic aut. noie ēcie intel
ligunt diuinam naturā. q̄ quis ē tribꝰ ꝑsis
et tota in singlis ſ. deo no ē dicēdū. q̄ pat
genuit diuinā ēciam. q si pr̄ dicatur
genuisse diuinā ēciam. ēcia diuina dicēd
relatiue ad prem. ut ꝑ relatio ponēt. Si
aut rlte dicēt. ut ꝑ relatio ponetur. no
indicat ēcia. vt manet aug̃ in v de
trinꝰ. qđ rlte dr̄ ne indicat sbām. ſ. ei
ds pr̄ sit diuina ēcia. si eius ee gen
tor. ee utiq; genitor eiꝰ. vel q ipe ē. et
ita cadēt res se ipam genuisset. Sed aug̃
negat ut sup̄ ondimus. Et si pr̄ ē genitor
diuine ēcie. ei ipe ēcia diuina. t sit.
et deus sit. eo ḡ q ḡnat et ē et deus ē.
ita gō no illud qđ ḡnatur ē a pr̄e ds. ſ. pr̄
eo qđ ḡnat. t ē et deus ē. et sit ita ē. ne ge
to gignēs. ſ. gignēti gignitur. ei ē. ut ēt
sit et deus sit. Dic. vel ꝓbat aug̃ nali arg̃
de trinꝰ. qđ pr̄ no ē sapiēs sapia. ſ. genuit
q si ea sapies est. ea ē hoc. cui ē alii. ee qđ
sapē. tꝫ si hoc ē illi. ee qđ sapē no ꝑ illud
sapia. qđ genuit sapies pr̄ est. Cend

ɔ. ſ. genuit altrū

cū aliud dr̄us ea dr̄us hꝫ̄ alli ē ee qđ sape-
ñ eo ē. q⁹ sapiēs est ⁊ ego ea ꝙ alli ē ut sa-
pies sit. ⁊ ipe ei ea ē ut sit. dei g⁹ scīa
qua genuit ea alli ē ut sapies sit et ea
alli ē ut sit. Sed causa pr̄i qua silla pre
genita nullo modo quis dixit sapiam.
Aliud eni ē ut sam. ⁊ ita g⁹ si pr̄ genuit
ccīa qua dī. ccīa quid genuit ea alli
ut sit. Ro g⁹ ipm ꝙ ē ccīa genuit.
Ita m illa simplicī nuquit aug⁹ qr no ē
aliud sape q⁹ ee. cade ē sibi sapia. q ccīa.
Deinde q⁹ de sapia hꝫ̄ de ccīa dr̄us. Qr
g⁹ no genuit sapiam ꝙ sapies est ita nec
ccīa ꝙ est. nec eni sapia sapies est. et po-
tencia potes. ita et ccīa ipe ē eadem
q ē sapia et potes. ꝙ ccīa. patet g⁹ ex
pmiss. qua pr̄ divina ccīa no genuit.

Hnc aut hic nidet aduisari aug⁹ q⁹
nidetur. ḡrū. qđ aug⁹ aut in li de
fide ad petru. deus eu filiu genuit id q
ē ipe genuit. et de nichilo. et de aliqua
ra facta condita q⁹ natia ꝙ de se ipe. id
quod est ipe. qr deus pr̄ qui ineffabilissime
se indicare animis cognitoris et voluit
et potuit. hoc ad se ipm nr̄a cōdicōne genuit
qđ ipe ē qui genuit. Vere aute dicit hꝫ
ubis genuisse deū pr̄em illud qđ ipe ē.
Illud aut qđ ipe ē no ē nisi ccīa divina.
Videt g⁹ ccīa divina genuisse. Ad qđ
videt illa ūba sic intelligendi et dicendi.
pr̄ de se ipo genuit illud qđ ipe ē. filiu
qui est illud quod pr̄ est. Ita qđ pr̄ ē et
filius hꝫ⁹ ē. ssi no qui pr̄ ē et filius hic est
Ita ccīa no aliud p̄ se ipm genuit ⁊ cet.

Est dicendū qđ divina ccīa genuit
filiū. pr̄ eu filius sit divina ccīa. ea cet
filius res. ⁊ qua genuit. et ita cade res
se ipam genuit. Ita ccīa dicim⁹ qđ ccīa
divina no genuit ccīa. Cū eni unaquae
sima qđa res sit divina ccīa. si divina
ccīa essentia genuit. cade res se ipam
genuit. qđ omno ee no pot. Sed pr̄ solus
genuit filiū. et apte. et filio. procedit. sse. sa-
Predictis aūt. Videat pdcis ee con
nidē ee ḡrū. qđ dr̄ aug⁹ in tracta
tu. vij. de trin. hꝫ⁹ nuquit ē deo ee qđ ē sape.
ipm pr̄. et filius sit simul una sapia. quia

Dī. q.

una ccīa. et singlariter sapia de sapia. sic
ccīa de ccīa. Vere hꝫ⁹ ubis dic aug⁹
sapiam de sapia. et ccīa de ccīa. ubi
videt sic ostendere qđ sapia. sapia. ccīa. et
ccīa. genuit. Id multa de fide ad petru aut.
Pre xpm dei filiū. una ex trib⁹ psonis
deū cognoscendū. unitate eius de nā
tura nata ē. no dubitet. hꝫ⁹ nidē dicere
qđ natura filij sit nata de natura pris. de
nuxdē. de trib⁹ aut. dr̄ filius ꝙ filiu de cōsi-
lio. et voluntas de voluntate. sicut sba de sba
sapia de sapia. et hꝫ⁹ videt dicē. qđ sba sit gei-
ta de sta. et sapia de sapia. Et hꝫ⁹ ita determi
nus. Sapia de sapia. sba de sba. ē. filius q⁹
est sapia. et qui ē sba. de pre qui ē eadem
substancia et substa. Et filius qui ē de trib⁹
natus ē de pre qui ē natura divina. Et ut
expssius dicam⁹ filiu sapie. ee de pre sa- dīne
pia. et dicim⁹ filiu sube. ee genitu de pre
et apte sube. Quod aut ita intelligi de
beat aug⁹ ondit in vij. de trin. dicens
pater ipe sapia ē. et filius sapia pris di-
cuonodo dr̄ lume pris. sic lume de lu-
mine. et utiq; unu lume. Sic intelligit sapia
de sapia. et utiq; una sapia. et una ccīa. ⁊ ccīa de ccīa
Sic ideo xpc dr̄ ūbis et sapia dei q⁹ de
pre substat. et ipe ūbis et sapia
ē. sic ipe lume de pre ē lume. et ipe sons
unde ē apud deū premi fonte unte. filius
g⁹ sapia de pre sapia ē. sic filius lume
de lume pre ē. et deus filig de deo pre. et
singlis sit lume. et singlis sit deus. et singlis
sit sapia. et sit unit lume. una sapia. unus
deus. Vere hꝫ⁹ ubis apte magestie aug⁹.
ex quo sensu accipienda sunt predicta ūba
et hꝫ⁹ silia. sicut dr̄ sube de sube. id sba
genuit sube. Quod pdce exponendi genuit

Hnc aut ideo id ē nidet ḡrū. qđ hylaig nu
aut in vij. de trin. ne nuquit ii natu
hꝫ⁹ filius et genuit honoris amittendi. in
honore generātis ē. Cū g⁹ filius ccīam
habeat. totā eiē in eo ē divina ccīa dr̄ q⁹ ipa dīna ccīa
nata sit. ita. ⁊ unitas aut natuitas dei. ma
pr̄ ea ex qua p̄sona ē. no ccīe naturā. Ne
cui aliud qua deus subsistit. Vere hꝫ⁹ dr̄ ipm
ex natā et ita nidē ex hꝫ⁹ ubis atq; pdcis.
natura dei et genita et genuisse. qđ apte

ppe⁹ distretus de ulla suba sit an de aliqua⁹
No dico nuqus de nulla ne dica de nichilo
g⁹ de aliq⁹ Non dico nuquis de nulla nec
dicat de nichilo g⁹ de aliqua suba ē Verū
de qua si de prīs sba no est abat qre pla
lia no nuerus pris aguōsce sbaz et filiū
eū prē omnipotē confitere⁹ pe nr̄e fon
fitear dn̄m patrē omnino incorruptibilē
genuisse ē qd ē ipe genuisse pre dico qd
sepe dixi dū ē Aut de aliqua suba natū
ē dei filiū aut de nulla Si de nulla q̄d
nichilo Rd nos ita no dicim⁹ Si uero de
aliq̄ ne tā de prīs sba no ē uerū filius
Si il de prīs sba unius⁹ eiusde q̄ sbe pr̄ pa
et filius Nos aut nec filiū de prīs suba
genitū nullus et tā eū no ex nichilo Ic ex
aliq̄ nā ē ex prē ē genitus Nec uidetis
quā nece sit ut qui no sit ex nichilo nec
ex aliqua re alia nisi ex deo nisi ex tā sba
ēt no possit et tā ē qd deus ē de quo est
deus de deo natus q̄ no est alius pus
sint ē nā eterna de deo est Collegēs sūmā
Ipse ūbis pdictoz aptē exp̄ sequ
brussis immutabilē accipiēda sint
quod diuina sba filiū genuit et qd filius
sit genitus de sba prīs et qd de deo ē natū
eterna et qd pr̄ id q̄ ipe ē genuit sd aut
quod ipe ē essentia diuina ē et ita patrē
sē essentia diuina q̄nusse Vehementer
uos uet nos h⁹ ūbos que ē uos intelligē da
sint malte ab aliis audire quā tradere
ut tā sine prudicio loquēdi atq; temitate
ex h⁹ sensu dicta put accipi Natura eter
na de deo est filius eternus pue de pre
terita q̄ cadē ē eē eo natū ut eiusde nātū
que sensu confirmat aug⁹ ibidē subiungēs
et q̄ dixerat q̄ ex plenas dicto eius nā
eo essentia de deo ē addit no ē aliud filius q̄
illud de quo ē unius⁹ eiusde q̄ sbe ē de in
apertus taleu intellectū ex pdictis ūbis
sore huiusmodi aptū ut cadē ūbis gr̄ magnā
uim dicēs et trinitas h⁹ unius⁹ et eiusde sube
ē q̄ no de aliq̄ natura sit de nichilo ē filius
sed de quo ē genitus sicut sps̄ sc̄s no de aliq̄ nā
sit de nichilo ē sed inde ē unde pcedit hys
modi ūbis apte ostendit ea rone dici filiū
ee de sba patris et filiū q̄ ab utroq; pcedit

Quod ne filius ē spe
scendit scīt ē de nichilo sed de aliq̄ re
h⁹ ex illis ūbis filiū h⁹ de materia
et spūs scūs no ee de nichilo sed de aliquo nā
tame de aliqua natura Vñ et hylarius ue
xillifer dei ait Frugifera deus ex nato
sit prolis te scat actorē ee ex manente nato
ē no ē natū ex nichilo Et eū dicit ipse natū
ē omnia sensu pueri nascēdo hinc aptē
q̄ filius no est natus ex nichilo Dicit et spūs
scūs no ē dicēdus ee sit pcedē ex nichilo
q̄ filius de suba pris natus ē a pre eiq̄
est eiusde sbe et eade suba Et quo sensu
accipiēdū est illud pater genuit id q̄d ipe
ē r filiū quia ē h⁹ q̄ pris et h⁹ tā debē intel
ligi aug⁹ aptē dicens nequaq̄ tā ita
nimium hoc genuit pr̄ q̄ ē aliquid ē ia
nus filius si quod ē pr̄ no ē filius et sba
dei genuit filiū id est pater suba genuit
filiū qui ē eade suba et eiusde sbe Id est
ee intelligēdū aug⁹ ondit dicēs ad nos
inimus Hic dicis spūm spē genuit nta dic
spē eiusde nature sit sube spūs genuit sic
sit dicis dū ds genuit nta dic deus ei⁹
ē nature sit sube deū genuit hac si ere
didis et diceris nichil de hac re ulterius
accusabis h⁹ eiu ūbis aptē quomo pōa
ūba debeant intelligi Dicit filius natus
ē de suba pris sit pr̄ genuit filiū de sua
natura sine essentia non de se nātē et eāt
genuit filiū eiusde sube et nē et qui est
eade suba ac natā Dicit exponē aliud filius
sube pris r filius pris sube r qui ē suba
ei quo et filius eade suba ē q̄ gsubsis ē
patri filius et hinc sensus admuāt ex ūbis
aug⁹ qui manifeste dicit aut tres psonas
eiusde essentie sit tres psonas una essentia
deus Tres aut psonas ex eade essentia
no dicim⁹ sicut aliud ibi sit q̄ essentia d alte
qui psona Hijs ūbis ondit no ee dicēdū
psonā ee ex essentia ex sensu pdicto quo
sensus etiā cōfirmat ex eo q̄d nycenus de
fide ade ait Et una sancta sancte deuote et
uere ubiq; qd nascit de una substantia
et ulli ubo deo q̄ natū est de pris essentia
Male ē aut ac si dicerēt de pris sancta de pris
sapiāt qd ē expressius de pre sancta de pre

A de pre essentia

pr ē d pre
genuit una q̄ ē q̄d sbe
sit eo et spūs scūs
ee d sba pa
tris

sapia de pte cencia. ex hoc itaq; intellec
tu. ubi dei pris nunqm filius. p ois
patri simt et equal. Rectc dr deus de deo
unus de una sapia de sapia cencia de es
sencia. qz ē ips bnus qz pr̄is no tm pr̄is qz ipse
filius. ille pater Quare ubi pris dicat

Inde est qd solus unigenitus filius natus
dei dr natura filius. qua eiusde
nature ē. et eade natura ē cu pre. Vnde
hanc male dicit de xpo logices aut. Natu
filius ē. qua eade natura qua ille q
genuit ihc. Vtrum pater voluntate genuit
filiu an necessitate et an noles nolēs fecit

VI **P**reterea queri solet utrū pr̄ genuit
filiu voluntate an necessitate. de
hoc ovosius ad aug aut ita volute genuit
pr̄ filiu an necessitate. Nec voluntate nec
necitate. qua tūc necessitas nō est. pure
uoluntas sapiam nō pot. Nec ita ut aug
ait nec volude tue. Pdicta ē dyalectica
cunomij. a quo cunomiani hetici orti sūt
quicu nō potuisse intellige. nec credē no
luisse unigenitū dei ubiū filiū dei ee
nam de subā pris et genitu nec ait subā
dixit filiū ee. s filiū voluntate dei. voleus
asserē accedentem. de voluntate q̄ genuit
filiū sic nos aliqz uolumꝰ aliquid quod
aute nō uolebamꝰ. pte qd mutabilis in
telligat nra sba. nra qd absit ut nudes ee
deus. deus. deus. qz ubi dr ee filiū dr qz
uolunte. si natura ut dicat nec vnde
nunt ubi quēda catholici hetici vndetem
gnedat dicēs. Atrue sane quide vndet
hetici ut iustissime interrogati utz deus
filiū uolens an noleus genuit. Vt si dicat
noleus ab sua dissima dei miseria sequet.
Si aut uoleus cotinuo q̄ nō debat gen
dere. si nō natura ee filiū. si voluntatis.
At ille nephandissime q̄ sunt ab eo utz
ueritissim. Deus pr̄ uoleus an noles fit de
Vt si dicit noleus sequet grandes absur
ditas et miseria. qui de deo credē nephas
e nefania. Si aut dicet uoles. respodet
ei ergo nolute sua deus ē. nō natura. dō
qz restabat ni ut obnuteret sua nat. qa
eod obligatū insolubili nodo se nodes. Et
p ditus docet nō ee gelude dn qd deus nolē

ut nece nec ut noles nec uoles sit deus. sic qd
nolute nec ut nece nec ut noles nec noles genuit
filiū. Opus contra predicta

Sed contra hoc opponꝰ sic. voluntas dei
est natura sue essencia dei. sic nō ē
aliud deo ee aliud uelle. qz sic una dei
ē tres psonas. et una voluntas. Si
qz deus natā dr ē nolunte. et si ubi dei
nā filius dei ē. et nolūtate filius ē dei.
aut facile ē. vel fecille. Ita pscia dei sue
scia dei qua sciut pter bona et mala dei
una natura sue cencia ē. et pdestinatio
qz nolūtas eius eade diuina cencia est.
nec ē aliud deo scie ut uelle. qz et ee. et
ei sit unū. et pscia dei et nolūtas nō tm
dr de nolute. quinq; dr de fuolute deus unde
que sua scia scierit scia sua nouit ta bō
qua mala: nolute aut nō uelut nisi bona
scia quippe dei et pscia de bonis ē nat.
volus. et pdestinatio de bonis tm. et
unū et id ē unde scia et nolūtas et pscia
et pdestinatio sta est unū sic nā dei et no
lūtas. dr tm genuisse filiū nā nō nolute
et ee deus natura nō nolute. Qualr in
telligēda sunt illa ubi pr̄ ne noles ne uoles
predicta nō verba quibꝰ genuit filiū

Prudēt dr. qz deus pr̄ nec uoles
nec noles genuit filiū sine nolute sine ne
cessitate ex tali seqsi. si nudus accipieda
ut nolūtate precedēte aut accedēte intelli
gamꝰ. qualr cunomius intelligebat. No
eu ipse ē deus nolute precedente ut esset. sic
ut noles pius deus ne nolute precedente
ut accedente genuit filiū. Nec pius genitus
tm noles genuit filiū ne pius noles. qua
genitus genuit filiū. Voleus tm genuit
filiū. sic potes genuit et bonus genuit
et sapies genuit et huiusmodi. Si enī pr̄
et bonus et sapies genuit filiū tm nō
et noles. tm ita sit deo idē ee nolle et qd ee
diuinisside ē sapiēte qz ē ee deū. dicamꝰ
qz quia pr̄ sic sapies nra noles genuit fi
lium. si nō nolūtate precedēte ut accidēte
que sensit apte aug. et confirmat idē dicēs
sup. epla ad ephēsios. de filio dei. v. duo
uno ihu xpo sspta estque ei pre ei fuerit
nunqz enim ut est nolūtas prima pfecit.

ut accedēte

c dr nō noles nō nolle

Sic pauca deleta

I

VII^{qs} Hic quaeritur et ille quod natura filius est. Hic quaeritur solet aut pr̄ potuit ut voluit gignere quaeri a quibusdam an pat̄ filium voluit ut potuit gignere filium. Si enim voluit potuit et voluit gignere filium. Si potuit aliquo et voluit gignere potuit n^{o} voluit filium. Si nec voluit nec potuit filium gignere filium. S^{o} cui usuicie facile respondeo dicendo. Posse ut velle gignere filium. Velle aliquo subintellecto ut potentia posse ut velle. Et ita aliquo potentia ut voluntas est posse ut velle gignere filium. Et ita distinguenda est intelligentia ubi posse ut velle gignere filium. Est posse ut velle aliquid nec gignere filium. Est posse ut velle gignere filium. Quia sibi fuit divine potentie ut voluerit. Nec est aliquo nunc sibi ut de obligo. Sed sup sibi et ante omnia. Non enim nec voluit ut potuit. Si genuit. Sic et ait fuit quia genuit. Et ab etno fuit. Et ab etno genuit. Et sic patet quo nunc possumus pr̄ potest esse pr̄. Et est nullo pr̄ filius aut n^{o} potuit nullo esse pr̄. Si pr̄ pot ut nullo esse aliquo quo n^{o} pot ut nullo esse filium. Non sequitur ex premissa no est aliquo. Non no sequitur ut in sequenti ostendetur. Ponit quod ibi aliquis

Sz pono ad aliq

Sed vel hoc venit non pot auditor tev nos movet quia aut magis nisi quod magis maximum qui asserebat pater potentior filio eo quod filium genuit. Dicebat quia prius genuisse gignere. Filium et non potentiore filio eo. Ad quod videtur augustinus dicendo quod filius potuit et gignere. Nolens unde quia filius ibis. Absit ut ita pr̄ potentior sit filio. Sic putas quia patre genuit pr̄ filium aut non genuit patrem. Nec enim non potuit sed non oportuit. Vide et diligenter attende de isto dicto. Non enim non potuit sed nec oportuit. Vide enim dicendo quod filius potuit gignere si non oportuit et ita potuit quod non oportuit. Nec autem non oportuit subdit dicens. Pium moderatum est divina gratia. Si genuit filius nepotem gignet. Pater et ipse nepos avo suo proprie gignet. Pater autem inscribet saepius impotens dicetur. Sibi et ille si nepotem non gignet avo super quem potest avo suo et ab illo appellabitur omnipotens. Nec impleat

gratias ferens. Si pr̄ aliquo ex alio natus esset nec ea perficeret ullus. Si non sufficit unus ad potestatem opponet genuit filium pr̄ natum non fuit.

Hor autem. Opponit potest ubis dici. Inde quibusdam posse stare. Si quod filius potuit gignere. Si enim filius potuit gignere potuit esse pr̄ et si potuit esse pr̄ potuit genuisse pat̄ ut sui nati pr̄ sit ipse sibi. Nati alius alius. Sed alius non aliquo semper fuit. Si pr̄ aliquo pr̄ esse genuit et innascibilis. Nec quia nulla res se ipsa gignere potest. Non ipse sibi aliquo nati non potuit. Si enim nasci potuit. Potuit esse filius et ita esse mutabilis potuit. Hic quaeritur

Quomodo intelligenda sunt intelligenda quod sup dicitur est. Non enim non potuit gignere. Sed non oportuit. Quia potuit. Sed non oportuit. Gignere

tuit. Non est nobis praecium apud quemquam sibi. Et no sub silentio pocius est pertransiendum. Nec sup hoc aliquo loqui cogitur instantia quaerentium. Hic aperitur ex hoc sensu sic intelligenda

Potest quo sic intelligi. Non enim potuit sed non oportuit. Non ex impotentia fuit quia filius non genuit. Si ei non quaerebatur sic de filius non est de pr̄ine tri. Ex impotentia sui esse. Nam et pr̄ sibi non est filius. Nec hoc ex ipotentia pr̄ibi esse quae maximi arrianos operatur. Vult quo est quod pr̄ non potest esse filius nat filius pat̄ S^{o} Non unquo ex impotentia. Sz pr̄ ex specie gratiae pr̄ est quia opus eius non est filius. Et filius specie nativitat̄ filius de sua optet eius non esse prius. De quibus spectantibus postea plenius tractabitur. Utrum pr̄ nati sit potest gignere si

Ite quaeritur hic an sit aliquo potest quod sit sibi aquibusdam si potest sit pr̄ nati gignere filium. Et ait sit aliquo potest quod sit non filius. S^{o} ad quod duo. Quo pr̄ non est potest ut natura. Quo eius potentia natura est et scientia. Et inquiunt illi. Non potest esse gignere. Est quo gignere potentia filius aut non hic potentia gignendi si non potest gignere. Hic quo pr̄ potentia aliqua gignendi non hic filius. Non sequitur. Quando enim potentia pertinet hic filius quia hic pr̄ quia pr̄ potuit gignere. Et filius potuit gignere. Unde enim potest esse inferior quia potuit gignere est et ipse quod potuit gignere. Sed quod hic opponit. Aliud est posse gignere aliud posse gignere aliud est gignere aliud gignendo hoc distinguendum est. Si enim est aliud esse gignere aliud posse

gignō alia significes potestatē ꝺ̄ pr̄ potēs est gignēꝺ et alia qua filius pot gignu filiꝰ ē nūtellectꝰ ꝺ̄i aut ꝺr̄as pr̄z posse hꝰ alia ꝓp̄tē. sm̄ nocturē qua genitor est et filiū ꝺr̄ am qua genitus ē uerus ē nūtellectꝰ Alia cm̄ ꝓp̄tē hꝰ pr̄ qua ꝓp̄r̄ē alia filius qua filius est De quo fit nūtelligē ꝺn̄ filius hꝰ

Item ctā ūt nō hꝰ ꝓtātē generandi cm̄ ꝺr̄at filius nō hꝰ potēcia gn̄ādi qua pr̄ hꝰ duplr̄ pot nūtelligi si cm̄ ꝺr̄at nō hꝰ filius potēcia gn̄ādi q̄ pr̄ qua pr̄ tus sit ad gn̄ādū nouū ſ̄ cmūt ūt nō gn̄ ūet sic pr̄ nūm est ꝺi ū nūtelligat sic. nō hꝰ potēcia qua possit gignī ut genitꝰ esse qua cadē pr̄ potius est ut genit ūet ut gn̄ ūet filiꝰ ē ꝺr̄ ꝺn̄ pr̄ hꝰ potēa qua pot cē pr̄. filius ū nō hꝰ potēa qua possit cē pat. et cō. filius hꝰ potēa qua pot cē filius pr̄ ū nō hꝰ potēa qua possit cē filius. q̄ hꝰ ali q̄ pr̄ quā nō hꝰ filiꝰ et cō. Absit q̄ cadē ē potēcia pr̄is qua pr̄ cē pr̄. et filij ſ̄ pot cē filius ſ̄ t eadem ē uolūtas qua pr̄ uult cē pr̄. nē filius: et filius uult cē filiꝰ. ū pat et ē cadē uolūtas filij q̄ uult cē genitus ⁊ prius genuisse et pris qua uult cē genitor et filiū ḡnitri cē De ꝓpetate

VIII Nunc de nūta et t̄ cōmutabr̄ ꝺi cē ūte sine ꝓpetate et t̄ cōmutabr̄ tatis sm̄ plr̄ ꝺr̄ nunc cōtare ut nē. sine ſbe agendi est. est ut aug. nūlo do cēt sine dubitatiōe stabilit si uelus hoc appellat cētūcia. qua greci ysiam uocant. Dic cm̄ ab eo q̄ ē sepe ꝺctū ē supra et ab eo q̄ est stare Dicta ē stata nta ab eo q̄ ē Dicta ē cētūcia. et quib magſ ē qua ille q̄ dixit famulo suo moysi. ego sum qui sum. et dices filijs istꝰ ē misit me ad uos ꝓpe nē et ꝓpe ꝺn̄ cētūcia cmq̄ cētūcia no nouit ꝓtiū ut futurū. ꝺn̄ lex ad uarrella se bens aut. Deus solus qui exordiū no hꝰ nē cētūcie nomē tenuit. una ut cēt q̄ cē qui nō ē ſp̄ m̄ mutabilis ē. q̄ nō sit quo mutabilia ſ̄. de quo cm̄ ꝺn̄ fiunt. nō est. et de quo ꝺn̄ ēt. nūdū est. Deus aut cm̄ ē qui nō nouit fiusse ut futurū cē Solus q̄ deus uere ē cmq̄ cētūcie ꝓpatū nmq̄ cē mouet est. Quales nūtelligēda sint ūba leꝛ

Hic diligēter ad ūtē ꝺn̄ ē querendū est

quomq̄ nūtelligi debeat. ulla ūba uelꝛ ſ̄ ꝺn̄ trij ē. nō nouit fiusse. tamq̄ no possit ꝺr̄a de deo fieri ut est. ſ̄ trij ē. est de deo secundū ſeptuag. uepiam. fiunt ab eterno. fiunt semp. erit nr̄ sctūs et hui nouū. unde uidet q̄ nō est trū dicendū de deo fiunt ut est ut erit. Si cm̄ ꝺctē trij fiunt. putauit q̄ cē desc erit. Si ꝺctē trij est. putauit q̄ nō ſ̄ fiunt. ſ̄ cē cepit. Si trij dicetur est. putauit nō cē modo. ꝺcat q̄ q̄ ſ̄ fiunt est et eū rat nūtelligat. q̄ nō cepit nō desinat ē desist nec desinet cē. De hꝰ aug. ſup ioh. ꝺcit. Cū de sempiterna re ꝓpe ꝺicatur ⁊ nos bene ꝺn̄ fiunt est eēt. fiunt q̄ nunq̄ desiit cē. erit q̄ nunq̄ de erit. est. semp ē non ꝓtēpt. q̄ nō nouerit. non oriet. q̄ q̄ nō erit. Cū gn̄ ura locucs ꝓ tpa uarietur. de eo ꝙ ꝺr̄ ūba euāglij tpis. qui t̄ illo tpe desiuit. et de t̄ ut de erit. q̄ nō nouit si de spū ūtatis. ūtas loques dixit. p futura. ſ̄ audiet loquē audiet ſz abeo a quo procedit audiet illuc ē sensus de eo. a quo gn̄ illi ē cētūcia. ab illo audiet cētūcia ⁊ seq̄tur ē aliud q̄ cētūcia. audiet. q̄ dixit de eo q̄d audiuit et audiet. q̄d semp scit et scīuit et sciet. Ecce hꝰ ꝺcit aug. ūba euāglij tpis ꝺcta de deo. ſ̄ ꝓpe ē. Illud q̄ q̄rit. de ira nūtelligēda ē. Non nouit fiusse ut fi turū cē. ſ̄ tm̄ ē. cm̄ ꝺr̄ de deo q̄ fiunt ut erit. nō est nūtelligendū q̄d ꝓtēpt ut futurū sit. ſ̄ q̄d existat ſp̄ sine aliquo tpali rōne. hoc cm̄ ūba sidestatuā diuisor. tpi de pcrat. ut fiat. ē erit. erit nō t̄ tpales nō tus tuc distinguit. ſz ꝓtēpt ut futurū. ut ꝓtēpt mysteriū. ut ꝓtēpt pfectū. ut ꝓtēpt ꝓfectū. ſ̄ cētūcia sine cerstēcia dicitur simplr̄ nūsimat. Solus q̄ deus ꝓpe ꝺn̄ est ut cē ꝓt hylary. ū uū le de fiunt. aut esse ñ ē accius dor. ſ̄ subsistēs ūtas. et ma ries ēt et nales grus ꝓpetas. nō hꝰ cē hoc

Dei ē solus est de mōmutabilitate

Secūda ꝓpe ū q̄ibil ꝺr̄ p. ne nouū tue nē mutari pot. ꝺr̄ aug. ꝙ ꝺr̄ alie mgt cētūcie ut subē capiūt accid̄ quibꝫ in eis fiat ut. magna ut gn̄ulacia mutet. Deo aut aliquid hmōi nec accid nec̄ pot. Et ro sola ūba ut cētūcia q̄ ē ꝺr̄

I

Di.8.

nu gnūbilis ē: nu ꝓfecto nauiē et nerisse
gpetit ee. Rd' cui nutat' no ſeruat ipm
ee. Et qđ nutari pot ē ſi no mutet' por-
qđ fiat no ee ho q illud ſolu qđ no hz no
mutat' nuerū ē mutari otuo no pot nerū
ſimꝰ đ ee: ſba ꝑris et filij et ſpūs ſa
deo aplg de deo loquēs ait Rm ſolus
hz mortalitate. vt enim augt mag-
de ciuit Cui aia quodāmō nr nr vita
ee dicat et ſic no dicat aplg Solus hz i
mortalitate. ſi qz uera i mortalitate et
nu gnutabilē: quia nulla pot hns ēaturā
ēſolig ēatoꝝ ē. Vnde iacobg ait. Apud
quē no ē trāſmutatio. nec obſcuritatis
obumbratio. et đ mutabilis eos ē nūc
bnūt' tu aut ide ipe es. et anni tui no
deficient. đ augt aut ſup genesim qđ dr
uoqz p locamoqz p tpa moueri. Creatā
ū p tpa et loca. p tpa ū moueri z p aſſe
cos gnutari. dr ius dicit ū loco nr affectoe
nutari pot. qm ipe ihs aut ego dr ē. no
mutor. Sm ē i mutabilis solus. Vñ rede
solus dr hre i mortalitate. ꝓ omi em nūc
bili natura ut ait augt qz magnitudo no
nulla mora ē ipa mutatio. quia fac i ea
aliquid no ee qđ erat. Vnde et ipa anima
humana q ideo dicit imortal. qz ſedm
ee ſuū nunqđ deſinit nunc hr ch qđa
mortis ſua: qz ſi iuſte uiuebat et pertat.
mortē iuſtāe. Sī peccatē erat et iuſtiſſ
fatur. mortē pcō. ut ait apls eiq mūdus
tacta. de quibz longū ē diſputare. et ā
tunqz natura celeſtiū mori potuit. q
peccare potuit. Adam et angli peccauit
et demones fī ſunt quos ē dyabolus
princeps: et qm no peccauit peccare potu
erūt: et cuiqz ēaturē rōnabili ꝑſtatur
ut peccare no poſſit. no ē hoc natura
ꝓpē. ſ dei gratia. ſo ſolus deus ut ait aplg
hz mortalitate. qm no augt qz gratia
ſua nr potuit. nec potit. nr pot aliq
ne mutari. nr potuit nr potit nr pot aliq
mutatōe pcedere. p nde ut ait augt in
lr de ciuit Ostenſū deo ſine vlla ſui nūa
mutabilia ſic ee et ſine vllo ſui motu
tpaliū tpalia ēaute. mutari et nosse hoc
ſit difficile oportet. vere ergo et ꝓpe ni

gnutabilis ē ſola diminutiū eſſentia. q
ſine ſui mutatōe creatas condidit naturas.

Hic de ſimplicitate

Eadem quoqz ſola et ꝓpe et uere ſimplex ē. ubi nō ꝑ
ſola et ꝓpe et uere ſimplex ē. ubi nō ꝑ
aliud nec accidētia ſui. qualitas formas. vlla
ē diuſitas ſiue uariatio. aut multitudo. di
aut ſpēs. quomodo ſimꝰ ſit illa ſubāt' te do
cet augt nō vt ſolus de ciuit. admiratiōe pō.
quare oīs creatura ſit multiplex. et nullo
mō ee ſimꝰ. et primo de corpali. et poſtea
de ſpiali creatura. Corpalis utriq; ēatura
ptim gſtat. ita ut ſit ibi alia pars maior
alia pō minor. et maius ſit totū qm qz
quelibz. qđ nr unus qđ corpe. aliud ē magn
tudo. aliud color. aliud figura. potest n et
immūtā magnitudie. idem color manē.
et eadē figura. ſet eadē magnitudo ac p
hoc quiretur ee multiplex corpus natā.
ſimplex nō nullomō. Hic de ſpiali ēatura

Creatura qđ oſtendit. quo ſit mutabi

Aſpialis ut ē anima. nr corpis. quod
corpalē ē ſimplex. Sine q̄ quid corpis
multiplex. et nō ſimplex. et eo ſimꝰ dr ſpec
tu corpis. qm nr mole nō diffundit ꝑ ſpa
cia loci. ſ in uno qđ corpe. et in toto totū
eſt. et in qualibet eiꝰ ꝑte tota ē. ſ nō in
ſit aliquid in qđ nr exigua ꝑtis corpis.
qđ ſeiuncta alia. q nr illud fiat in toto
corpe. illa ēi tota ſeiuncta q tota nō later.
Dei nr in ipa alia uera ſimplicitas ē.
Sic in aliud ſit ars ſcīa. aliud ee. aliud in
hertem. aliud acutū. aliud memoē. aliud
cupiditas. aliud timor. aliud letitia. aliud
ſtricia. poſſunt q hec et alia huiusmodi in nr
merabilia in aīe natura in nr. et alia
ſine alijs. alia mags. alia minus. ayni
feſtū eſt. no ſimplice ſ multiplice ee aīe
natura. Nichil enī ſimplex mutabile ē.
Omne aut creatum mutabile ē. Nulla
q ēatura nr ſimplex ē. Deus aī et ſi nata
placuit creatura. nec ſ et ſine ſimplex ē
dicat. magnus. bonus. ſapiēs. beatus
uerus. et qđ q aliud nō ni digne dici
nūr. Sed eadē magnitudo. q ē ſapia.
non eni uolē magnus ſ iduter. et eadē
bonitas. que ē ſapia et ētas. et nō ē ibi
aliud ꝑter bntē. et aliud magnū aut ſa
piēs. aut bonū aut ētū. ee aut oīo ē

et color mūto manē
eadē figā

Hic di. Quia. deus cū sit simplex aūt
tigēter notādū est. cū triplex dicat
dicat aug. solū dū uere simplex. deus di
cat unde multiplicē dicat. Ad hoc. q. no. ppter
diuersitatē accidentiū et partiū dicat ppē di
uersitatē et multitudinē nomina que de deo dicū.
Que licet multiplicia sint. nullā tri significā
ficant. nude licet diuina natura. Hoc cū ho
rita acquirūtur. cū de illa incōmutabili et
una q̄ sūa et incōparabili simplicitate aliq̄
humana diuina q̄ ad modū cū de creatu
ris dicūtur. aug. nullū ē de deo loc
ēe. qđ ē forte cū aut sapiēte cū aut iustū ēe.
et si quid aliud de illa simplici multiplicē
ret simplicē multiplicia diuinis q̄ subā
eius significēt. humano aūt animo no h̄
ēe. q̄ ē forte cū aut prudētē aut iustū.
aut huiusmodi. potest cū ē aliquet nulla ratione
hoc uitare. tamen ē dei simplicitas qđ illa
Quod aūt multa predicatorū substātiā
diuinitatis nulla sit accidēs diuisi
nullaq̄ pars mutabilitatis. ex hac sim
plicitate. unde aug. in v. de trin. dicit. Ita
intelligenda diuina q̄titas. ubi possimus sine q̄litate
bonū. sine q̄ntitate magnū. sine indigentia
creatoris. sine situ possidere. sine habitu omnia
continere. sine loco ubiq̄ totū. sine tpe sempi
ternū. sine ulla passione mutabile
facientem. metuloq̄ patientem. Quisquis dia
uina cogitat. et si nondū potest omnino uidere
ueritatis quod sit. tpe tñ caueat. quātū potest
de illo fingere aliquid qđ non sit. Ecce si sub
tilius uidenda exhibis atq̄ pdas aptitudinem
predicamenta artis dialectice. deinde mirum
quicūq̄ ullius subiecta ē accidentibus. Quod
Unde nec deus nec ppē ē. ab usione di
ppē dicit. subā unde aug. dicit. subā
unde uu de trin. Hoc ab eo qđ ē. ē appellat
ēe. ita ab eo q̄ ē. subsistere. Deus subā.
Si tñ dignū ē. ut deus dicat subsistere. Hoc em
de his rebus recte intelligit. de his rebus
quibus si ēe sunt. ea q̄ in aliquo subō. ēe
dicit. sic in corpore forma aut color. Corpus
enim subsistit. et no subā. ē. res q̄ mutabi
les nec q̄ simplices. ppē dicit subē. deus aut
si subsistat. nō subā ppē dicit possit. nec sic
co aliquid tanquā in subiecto. nō ē simplex.
Nephas aūt ē dicere ut subsistat. d's. et sub
sit bonū. sua atq̄ illa bonitas no sit subā:
ut pecus ē. ita nec q̄ ipse deus sit bonitas
sua. si nulla sit rēs. in subō. Ita manifestū
ē. deū ab usione subē. uocari. et non
recte intelligit. ēe. ita. ut ppē dicat
reatus. fortasse. solū dicī oporteat. dicī. esse
rā. Est cū uere solus. q̄ incommutabile ē.

Quinus aūt Quod no ē nudē aliq̄d qđ
ēe. ut ecclesie dignitas et similia. no sit deus
plicitas ac sinceritas tanta. q̄ ē. qđ no inue
ē aliquid. quod no sit ipse. ideo his et qđ
hetur. in hylaq̄ ni. v. li. de trin. ait. Non
ex corporis d's. qui uita ē. subsistit. Neq̄ q
itus ē. ex usu sinus. grauet. neq̄ qualitas ē.
obstrictus. corporā. Neq̄ qui ipse ē. ex disposi
formatē est. Totū qđ uita ē. unū. est. de
nouo. Unde trin. Ac huiusmodi. nō ex aptō
deus ē. ut nec aliud sit. qđ habetur. et aliud
sit. ipse qui habet. sit totū uita ē. natura. s. pfia
et infinita. et nō ex dispositis. constitutis. ne
cessitus ipse. p. totū. de hoc codē. Boetius in li. de trin. aūt Quo ēa hī uere unū. q̄
nullus nūerū. ulla. nec aliud. p. ter. dicit. q. ne
q̄. u. subsit. fieri potest. dicente aug. qđ. nulle. de fi
de potuit. aut. Audei subā. no est aliqđ. qđ no
sit subā. aliud qđ accidat subē. Sed quidē
ubi intelligi potest subā ē. Verū hoc. pnt dia
lectice et audire. videri aūt. ñ. prius cū de
deus no pnt. qđ. in v. de trin. Quicquid
in natura unū aug. q̄ dicat. qualē hī. si
qđ hī. si qđ. ut corporibus mutabilibus simpler q̄ subā.
unde uidetur aut. Deus simpler ē. sed no a
mittendo. aliquid. sed qđ aliud no ē. ipse. et aliq̄d
qđ nō ipse ē. est. cū tota simplicitas atq̄ sincer
sit diuina nā. ē. trinitas. psona. dicit
aug. in xi. de ciuitate dei aut. Quicquid hī na
turā. sicut boni simplicē ē. deus. q̄ ē. ppē. u
ca. filius. aut filius. nō ea solus. ari. spūs. sc. ea
solus. ut. q̄ē. sola illa nominū. trinitas sine
subā. psonali. sicut sabellius putauerunt.
Et no sunt. dicta. ē hī. qđ hī. excepto. qđ. q. dicē. qđ
q̄ psona ad aliā. dicit. ut. ē. ipse. Pater. ut. q̄. pa
tris. filius ad quē relatiue dicit. ut. ē. filius. et
filius hī. pr̄ientis. ut. ipse ē. pr. nisi. q. uero
ad spūm pr̄i dicit. no ad alterū. hoc ē. q. ipse hī
quod ad spūm pr̄i dicit. d's. nec. hoc. uita.
et eadē uita ipse ē. ipse hī. et natura hī
d's simpler. qđ no sit aliud habet. et aliud id qđ
hī. sit. nec rebus rebus ē. Non ut lignū liquoreū
liquor ē. ut corpus colorātum aut sapiēs est.

Nota

Prec quia ē ydemptatus · quia ē mutatus · quia ē mutabilitas · quia ē simplicitas · puritas · diuine essencie · nūq̄ · infirmū hūe naturaliq̄ assignamus · De distincte psonaꝝ

IX Nunc ad distincte psonaꝝ accedamus · teneamus q̄ nr docet aug̃ · in li de fide ad petrū prem̃ · et filiū et spūm scm̃ · unū ē naturaliē deū · Pater ēt ipm̃ · prem̃ ē qui ē filius · nō filiū ipm̃ ē qui pr̄ ē · nō spm̃ scm̃ ipm̃ ē qui pr̄ est · aut filius · Una ē om̃ pr̄s · et filij · et spe sē ēterna · magna · nō est aliud pr̄ aliud filius · aliud spe · sed genus p̄ · alius sit pr̄ alius filius · alius spe sēd · hic

Cuius est eiū de nocēntate filij ē pat̄ apē filius · et ideo alius · nō aī aut fuit pr̄ quā filius · deīne eiū fuit sibi tres p̄sōe · si ēt rō aut hēresis · ut refert · aubr̄ · in li de fide · Unde q̄ natū ē p̄ · m̃ · et ideo q̄ filius · et spūs scm̃ habet ēe · cepit · de · ore hēresis · sic dictū est · Nā pē · arrius · ut ait aug̃ · in li de fide · duxisse dr̄ · Si filius ē natus · et · Si natus ē · erāt q̄n̄ nō erat filius · Respō

Qui hoc dicat · nō intelligo · aug̃ · catholica · fidē · q̄ · natū ē deo · sempit̄nū · ēt ēē · coēternū · ut sit filius patri · sic splendor · qui · gignitur · ab ingenerato · diffunditur · coēternus · et · licet · ēt · coēternus · si · ingenitus · ēt · ēternus · Re

Ibidē · quasi sponsio · ambr̄ · ad dē · auctē · arrianū · quōm · aubr̄ · re · filia · spondē · in · hunc · modū · Ego · nr̄ · filiū · natū · ē · confiteor · q̄ · deū · reliquit · ē · nūncupatiē · hoc · verū · esse · Patrem · ē · eiū · in · ut̄i · testamento · ut · nūc · de · p̄ib̄ · dicam · Ante · nūc · nō · fuit · alius · deus · et · post · me · nō · erit · Tuus · q̄ · h̄ · dicit · pater · eius · filius · Si · filius · negāt · aī · me · nō · fuit · alius · deus · Si · pater · post · me · nequit · nō · ēē · hic · porro · nūle · posteriore · nō · h̄t · ēē · unū · aubr̄ · q̄ · hēresē · Nunc · eiū · insēt · pr̄ · nūlio · et · filius · nūq̄ · pr̄ē · cognoscit · Tu · eiū · pr̄s · diceris · eiūq̄ · filiū · de · significat · q̄ · nemo · sibi · ipi · pr̄ · ē · Itaq̄ · nec · filius · sine · pr̄e · nec · pr̄ · sine · filio · ēē · pōt · Tu · ergo · filiū · negando · pr̄s · et · fatebris · q̄ · nec · mo · sibi · filius · ē · Denq̄ · q̄ · pr̄ · est · et · filius · nec · nō · ambro · sij · hēresē

Item · dic · michi · hēretice · fuit · ne · q̄n̄ · ō · potēs · deus · pat̄ · nō · habuit · dē · erat · Ita · si · pat̄ · ēē · cepit · dē · q̄ · p̄mo · erat · et · postea · pr̄ · ē · fēs · Quomo · q̄ · immutabit · deus · ē · Si · u · Aut · dē · postea · pr̄ · fructuū · q̄ · accessione · mutatus · ē · Sed · aūtor · deus · habet · aīe · nec · iam ·

Item · si · dei · filius · nr̄ · aug̃ · virtus · et · sapia · dei · est · nūq̄ · fuit · dē · sine · virtute · et · sapia · q̄ · ecclia · ē · deo · pri · filio · dicat · a · apō · xpō · ēē · dē · virtute · et · dei · sapiam · aut · q̄ · nō · fuit · q̄n̄ · nō · fuit · filius · a · aliq̄n · dē · nō · habuit · virtutē · et · sapiam · q̄ · dicit · ē · dicē · Constat · m · q̄ · sp̄ · hūd · sapiam · sep · q̄ · habuit · filiū

Item · si · dicis · Omnio · aug̃ · contra · hēreticos · nequit · aug̃ · mutus · et · sapia · dei · ecclia · unq̄ · fuit · deus · sine · virtute · et · sapia · ecclia · ē · patri · filius · dicit · aut · apō · xpūs · dei · ē · virtus · et · dei · ē · sapia · q̄ · fuit · q̄n̄ · nō · fuit · aī · fuit · filius · aut · aliq̄n · deus · nō · h̄uit · virtute · et · sapiam · q̄ · demerito · ē · dicē · Constat · eiū · q̄ · sp̄ · h̄uit · sapiam · q̄ · demq̄ · sp̄ · h̄uit · filiū · Inuabile · ē · capi · quomo · filius · sit · ei · nō · potem · hoc · prem̃ · sic · nudo · gradus · m · essa · et · nō · intelligibilis · a · Sed · q̄ris · nequit · aug̃ · Ambr̄ · quomo · si · filius · sit · nō · potem · hoc · prem̃ · Quod · ite · a · te · q̄ · it · quomo · purus · si · lui · ē · gratiā · Mihi · enī · impossile · ē · gratiā · serue · secūm · q̄ · meus · deficit · nox · silēs · nec · mea · tuus · ecclia · auctor · Cum · ptātes · et · sup · angelos · et · sup · cherubim · et · sup · seraphim · et · sup · omne · sensū · q̄ · septimus · ē · pax · xpi · sup · omne · sensū · est · Et · si · pax · xpi · est · sup · om̃ · sensū · est · quomo · nō · sup · omnē · sensū · ē · tat · generatio · Cum · q̄ · ori · tuo · manū · admo · uere · Veritati · nō · licet · supna · mysteria · licet · scire · q̄d · natus · sit · Non · licet · discere · quomo · natus · sit · Illud · negare · nō · licet · h̄ · quōm · tus · est · Ineffabilis · enī · ē · illa · gratia · q̄ · nde · ysaias · Generationē · eius · quis · enarrabit · Unde · pōsumit · distare · gra · q̄ · soriem

Quidem · tm · de · ingenio · suo · p̄sumet · es · Dicit · illa · gratiā · posse · intelligi · et · alia · huiusmodi · nō · verbis · actoritatis · ne · Sē · sup · ecclia · cū · sacris · scripturis · quibus · sepissime · nō · q̄ · impossibilibus · sed · p̄ · difficili · ponit · ut · ibi · Quidem · eius · quis · enarrabit · Sed · hoc · nō · dicit · xp̄s · nō · q̄ · gratia · filij · ecclia · pleue · intelligi · ut · explanari · possit · aliqs · nouerit · Sed · q̄ · aliquid · intelligi · ut · dici · de · ea · potest · Unde · tm · hoc · accipiat · dictū · de · tpe · li · gratie · xpi · Verū · debeat · dici · sp̄ · gignit · ut · queri · ut · semp · genuit · ē · filius

Hoc · aī · gratia · filij · sit · apō · nec · pr̄ · habet · nec · finē · q̄ · ecclia · ē · virtus · debeat · dici · filius · sp̄ · gignit · ut · sp̄ · genuit · ē · ut · semp · genitus · ē · ut · sp̄ · gignitur · de · hoc · gra · sup · iob · aut · dus · hoc · in · eo · q̄ · virtus · et · sapia · dei · de · pre · ante · tpa · natus · ē · ut · potius · q̄ · cep · nascat · de · sit · dicam · q̄ · nec · semp · natus · Non · aut · possumus · dic · semp · nascit · nec · inceptus · ē · nūcabre · Ut · nec · ut · ecclia · designari · valeat · et · effectus · et · sp̄ · dicam · q̄

et natus: qui tecū et natus ad p̄fectionem
p̄ueniat et sp̄m ad eternitate: qua nos p̄ hoc
qđ p̄fecit dñs: uti ab illius ut̄itate
expssione deuiauim⁹: qđ factū no est ut
post dici ḡre p̄fecit: ß balbucied̄o ut possimus
ee celsa dei resonare. Et dñs ihc ut simul
tatis ūbis qđescendēs ostote magnit̄ p̄fec-
sic et p̄ ūr ecclesie p̄fectus ē. Sup illum
locū est̄ p̄salmi. Ego hodie genui te. De hac
gr̄acie filij ūa aug⁹ loquit⁹ q̄uis sp̄ hoc
qđ dicat hodie possit̄ intelligi dies ille.
quo xp̄s sedit holem natus ē tij q̄. hodie
p̄sencia significat: atq; in eternū ne p̄teritum
quidē ē q̄ ee desierit: ne futurū. qđ nūdū
sit: si p̄s tij. Etenim quidqđ eternū ē semp
est. Unus accepit de sempiterna gr̄acie
sapie dei. ihc ūbis aug⁹ ondit q̄ gr̄a
filij semp ē. ne p̄sit. ne futura ē: qua
eterna est. Ideo cū dixit genui te nondum
putaretur. ne uideret ne posse hodie
dixit ne p̄teā gr̄a eo uideret. ex hijs q̄
ūbis ihc. ut aut ioh̄s crisost⁹ omg nuth
aliud manifestat: nisi q̄ ex ipa eternitate pa
tris sp̄ genitus ē filius. Origenes uide⁹
Origenes dicē q̄ aut enim q̄ sp̄ gr̄a
ū semp ihc nata. dicit. qua filius a p̄re
filius semp gr̄atus a pre hys ūbis. Salua
tor mūdi ē dei sapia. Sapia nē splendor ē
ne lucis. Saluator q̄ est splendor claritatis.
& splendor no fit nasc⁹ et desinit. Sed quo
tiens ortū sunt lucis ex quo splendor ori-
tur ies est orit⁹ splendor claritatis. Dic ergo
saluator semp nascatur. ut aut nihil sapiē
tie omes colles gr̄at nē. Vo ut qđē
uale legunt gr̄aut. hys ūbis apte ondit
origenes. sane dici posse et debere filius
sp̄ nascit⁹ q̄ nūdū gr̄a illi ūbe ihc p̄mis
sa fuit. Non possimus dicē semp nascit⁹. Ex
Sed nē aut pone p̄missa ūba ihc ne
toritates pure⁹ in doctoris heretas
ubi ostradice ut ne tota nudeat. illa ūba
ihc benigne intelligam⁹ dñs inquit ihc
aut p̄a de p̄re natꝰ erit. potens q̄ ne cept
nasam⁹ desipere dicam⁹ uerius semp natꝰ
sed quoniā uerig dō h̄ist q̄ filius sp̄ natꝰ
ē q̄uā illud sigđ aut tpa natꝰ ē de patre.
Illud ergo sincera et catholica fides hz et
tenet ac p̄dicat ut illud. Hinc q̄ aut dicā
uerius: ut utrūq; p̄t sit unū ut fide. ne so
te q̄ uelebat intelligi. h̄ ad maiore expssi
one et euidentia ūtatis dicā quā illud.
hys ūbis eruditi adiuti q̄ ihc
omnis obstruat aditus: quibq; x̄ secūm di
nte gr̄acie. sine t̄rio et sine fine ee p̄fa
nostra. Non aut a deo nudū est ūtatis
ūtas. ut dī aut tpa natus ē. et genitus
de p̄re. ut filius sp̄ nascat de p̄re. Et ideo
dicit q̄ no possimus dicē filius sp̄ nasc⁹:
nō img ūta q̄uis ut. no ūta gr̄a ad ex
pla cone ūtatis. potest tij dici. si sane in
telligatur semp filius nascat de patre. ut
aut origenes. Non q̄ cottidie ut dicā illa gr̄a ß
natiuitas eius sempitina est. Quod filius gr̄ sp̄ ē sp̄
Hylari q̄ semp gr̄am firmat ex dicē nascit
dicit filiū nasci de patre tis hylarij
uidelicet de trin⁹ hys ūbis. Unus dō et nē
ternē unicus ē pt⁹. Et q̄ ex sacramēto fidē
sue nascat ex eo. nō pot aliud ee qua unicus.
Nam ut aut sicut unus sit nec unicus pater.
et ego unus q̄ter p̄ius docuit unū nos
p unicū tom p̄ius nō ee. Hec hic habes q̄
filius nascat ex p̄re. sit ne unicus. ut dicat ypc
dicendo pr hz ūta nos sic et filio dedit ut
hyē ne sanctis p̄ omnia una sua ex unico
testatus est. Quod aut ex uno unum
natum. hz natiuitatis p̄fectū sine nom⁹
natura. Non ens nomē est q̄ ex uno gnat⁹
unum. Quia nec ex nichilo ē. Et ūta q̄
natiuitate sumit ex ūta nec ē p̄ natiue
unitate. et p̄fecte natus. sacramēto et
ne in unitate unat et nos hēat ūtatem
dicendo ee. et h̄ hys q̄ gr̄amur ex uno
unici filius. Ne unicus. Ju deo totū q̄ est
unit deus. cui ūta ē. Et ex ūta nō pot
ee n̄ unum q̄ q̄: nec ex diuinitate si ex
itate natiuitatis ē. Et si totū q̄ est dum
unit. et dī totū q̄ ex eo nascit. Unus
est. hz natiuitate filius. nō de unitate.
Et tij d̄ q̄ nascit. Ne male de trin⁹ donat
p̄ filio tuo. et sempē q̄ntū est ei nascibi
litatis ee magnū sacramēto ūtatis in
p̄fect ex se nisi forma sua gr̄at. h̄ d̄ q̄ gr̄at
pater filiū. Irenē⁹ docet. qđ de hoc ge
neratus q̄ filiū natum. deindē fit
de p̄re aut tpa et sp̄ nasci de p̄re. sed
tongruenter⁹ sp̄ ee natū. Et eiusde fauoris

Dito.

ab eterno ee et pri coeternu auctori. pater
eni gnacre auctor e filiq aut in sequeti os
tendet minut gs pr e eternus ita et filius e
eternus Si pater sine actore filius ñ non
q pr nu nasibilis filius ñ natibilis et ut aut
hylaig in xii li de trin aliud e sine actore
semp de eternu aliud pater r actori et coe
nu vbi aut pr actor est ibi et natiuitas
est q sic natiuitas ab actore eterna ab eterno
natiuitas eterna e actore Omne aut quod
sp e Eternu e Sed tñ no omne qd eternu e
eterna natiue dr q ab eterno nasci habet
eternu et qd natiue eterne nat no natiue est.
id est eternue no natiue e. Si ñ et eterno natiue
est id si no eternu natiue ita no est et pa
eternus actor Si quid gs ei qui ab eterno na
tus e pue ex eterno de fluuio d pri actori am
bigiu no e de fluxu coeterna si gregieti nas
citur e gignue et nasceti eterna nascentiu est
nasci. addendu n quod aut natiue filij dei.
et gnacre dei pris ns sensq admittit q
gnacre natiuitas e et nu natiue gnaco e.
me
q sedm regu regentz Cautz dr gs sue dicallo
sue est Argumenta hēnei misso hylarij

Sed nquid hereticus Omne qd natu
est no fuit sp et mid natu e ut eter
no aubigat qu ea que in rebus humanis
nata sub aligo no fuerit Sed aliud e er
eo nasci qd no sp fuit. Aliud ex eo natu e
qd sp e. Ibi ne semp fuit qui pr e ne sp pr
est et qui no semp pr e no semp genuit
vbi aut sp pr e semp filius e. Sed si sep
deo pr gnu e qd semp pr e nece e filio
sp gnu est qd sp e filius Quomodo gs ita
dr intelligenda nram ut no fuit semp.
Cui ppri est sp esse q natus e. Natu gs omne
natu deu confitemur Sed natu an tpa ne
ante est qd natu ne an natu qd est q nasci
quod est ita no nasci est se ipm de vitio
nascendi. hoc aut hylarianu sensu e mtel
ligenda excedit mudi. Nouis capit no hmane
intelligencie. si prudenter fidelis p fessio e.
Diuinu hic de spu scō agit et pua qd sp
post filij amor pris et filij dicentur
eternu de spu scō quitū deo dubitr nec ēt
redit dissentanū Ipse sanctus amor e sue cari
tas sue dilectio pris et filij unde aug in li xv
de trin aut Ipse scō ñ pris e solius ñ filij
e solius si amboru ro cōmunis q nuncu
se diligunt pat et filius nisi amat eos.
Solus aut in epla canonica aut dō caritas
e. No dicit spe scō caritas e. sed quod si diuisi
absolutor est sermo. et no pua ps q dōs
dicta. Sed q dicit deus caritas e nichil
q et ro q rendi est vna pr sit caritas au si
bus an spe scō an deus ipa trinitas sp et
ipa no tres dij si unus e deus. Ad qd aug
in codē li aut tra Nestro etiā sic sapia et
pr dr et filius et spe scō. et sit omissa no
tres si una sapia no ita et caritas dicat
pr et filius et spe scō sit una caritas
omnibus. Non ro tñ quisq nos mouere
existimet cui de appellare spm scm aut de
pater et deus filius pot caritas intelligi.
sit q verbi dei etia dei sapia dr. Simu
et pr et spus sanctus sit sapia Si q spe
alius hoc trium caritas intelligi debet.
quis audeat dicere spm scm ut si nulla summa sim
plici nā sit aliud subā aliud caritas si
subā sit caritas et caritas sit ipa subā. sue
ut pr sue et filius sue ut spus scō et ut spe
scōs caritas q pue unumquisq dicere hijs ñb apte
q nōdū augo q natiuitate caritas aliqs re
ferretur ad subām quę communis e trinitati
et tota in singulis aliqs personaliter ad psonā
spe scī. Dicit sapia dei aliqs dr q subā di
uina aliqs p filio q accipit et hi ne nisi
fieri reputat. Exemplis firmat cathō no
Plurib⁹ nunq̄ q̄ vniuersale accipi
cum exemplis docuit poterit multa re
rū uocabula et vniuersalia poterit q̄ quib⁹
de rebus ad habere Que legis noīe aliqs
sit ora uetus instrumēti significatur elo
quia aliqs aut q̄ uocatur lex q data e
p moysen multa alia suppetunt exempla q
mre apta retinenda e longitudo sermonis.
Dicit gs initiu dei ubiq̄ q̄ uocamus nomie
sapie cui sit vniuersale et spe s et pr ipa
sapia ita spe scō q̄ uenerabile caritatis nu

carpaturetiu sit et pr̃ et filius mutuo sibi et q
ritas Sed dr̃ ūbum i nuncietur dei filius
apte dictus ē dei sapiēdore apli dicens q̃
dei ūitūd et dei sapiam ꝑpe aut scias ubi
sit dictus cāritas nr̃a uetimus si diligēt nobis
apli eloqui strenuerit. Cui ei dixisset dili
gamus nr̃a q̃ dilectio ex deo ē adiunxit. Et
omnis qui diligit ex deo natus ē q̃ deus dilec
est. hinc manifestarunt se dixisse ex dilectione
dei eo quia dicit ex deo: deus q̃ ex deo ē dilec
Sed q̃ et filius ex deo pr̃e natus ē et spūs
sanctus ex deo pr̃e procedit q̃ spūs corp̃ debeam
accipe dicte ē; dilectio. nūto spūs pater
et filius solus uta dr̃s ē aut no sit ex deo. Et ideo di
lectio q̃ uta deus ē aut ex deo sit nr̃a ꝑpe pr̃ est
si aut filius aut spūs sanctus Sed nr̃a cognoscētibus
et dei dilectōez cōmendatissimi nobis quia
dilexit nos et huic hortatus est ut et nos
inuicē diligamus tanq̃ uta deus manet
in nobis Cuius utriq̃ dilectionē dñi dixerat statum
nobis de hac re apostolus eloqui nr̃a q̃ dilectio
cognoscimus q̃ in ipo manemus et ipe in
nobis q̃ de spūs sco dedit nobis Quo magis
de quo dedit nobis fiducia nos in deo manere
et ipm in nobis. hoc aut fuit dilectio ꝑpe q̃ de
dilectio dr̃s q̃ spūs sanctus qui procedit ex deo sig
nificat ubi legitur. Deus dilectio ē et dilectio
ex deo est. Vere his nobis apte dicat aug⁹
spūm sanctū ee caritatē pris et filij; et mihi
q̃ sermone ꝑduxerit ut iudicat dixisse
spūm sanctū no solū ee dilectionem pris et filij
qua se inuicē et nos diligūt sed ee dilectionē
qua diligamus dñm deum nr̃m ipse sit cāritas
qua nos diligimus dñm sequēti explica
batur. Credit ostendē ꝑ ꝓphetiā spūs q̃ spūs
nunc sanctus sit amor q̃ pater a filio
nouerit q̃ nunc et filius apte diligat
primus unde cognouimus sed spūs sanctus dilectio
ē siue amore pris et filij quo s pr̃ dili
git filium et filius pr̃em. De his uelut supra ubi
aut p̃ salutem ꝑpe sed nr̃a pr̃ ē nr̃e filius sed
dilectio q̃ hz pr̃ ut filium et filius ut pr̃em
Aug⁹ quasi ut uis habere aut in ceteris
equalis ē pr̃i filius et communis eius dr̃s spūs
sanctus ꝑpe spūs sanctus ut cadat mutuae inter
equalitatē ꝓsistat. Quae ut sit amicitia amborum
siue sanctus siue cāritas manifestat est q̃
non alius duorum ē quo utrique diligit quo
genitus a gignente diligit genitore q̃

sum diligat dicit q̃ no praecipitanter ꝑ contra
sua; neq̃ dono superioris alicuius ꝑ suo ꝓpo ser
uatis unitate spūs in uinculo pacis. Vere hi haberi
spūs sancti ē quo filius diligit a pr̃e et a filio
pr̃et quo illi deo seruare unitate pacis. Ipse
q̃ sanctus ut aut aug⁹ in eodē Commune ē
aliquid pris et filij quo ē illud. Ut ipi
gnitus ē filius et coetna ē. Cui si amicitia quemcūq̃
dici potest dicatur si aperte dicat cāritas.
Et hoc q̃ subā q̃ dr̃s ē et deus cāritas
est. Trina q̃ simul et no amplius. Vnus dili
gens eū qui de illo ē et unq̃ dilectus eum
de quo est; et ipi dilectio Quod si nichil est
modo deus dilectio ē. Si no ē substantialis dei
est subā. Quod ꝑspe sēn communis ē pris et
filij ut nr̃a nouit. Ric notanter filio ut commune nouit hr̃
Quum ē q̃ sic spūs sēs in trinitate stabile
dicit cāritasque ē pris et filij unitatem et
nomine tenet ꝑpe q̃ pr̃ et filio communiter
congruit quodammodo. Vt aug⁹ in li xv de trin⁹
aut Si cāritas nūncupat qua pr̃ diligit filium
et filius diligit pr̃em ineffabile communis
demonstrat amborum. Quod cōsequentius q̃ ita
ut ille ꝑpe dicat cāritas qui spūs sēs ē communis
amborum hoc eum sanctū ēde et intelligēdum ut
no solū spūs sēs cāritas sit nr̃a uerū ꝑpe illa q̃
dicta simul sic no solus spūs sēs ut ꝑpe dicat
seus; q̃ et ꝑpe spūs et filius spūs et pr̃ seus et
filius sēs. Et hoc ꝑpe no frustra dr̃s spūs sēs
quia n ē communis amborum nocat ipse
ꝑpe q̃ ambo communiter. Aliqui si in illa trinitate
solus spūs sēs est et spūs sēs filius nr̃ ceteris
dicit ut apls de deo pre. Transtulit nos in
regnum filij cāritatis sue. Si q̃ no est in illa
trinitate cāritas dei nisi spūs sēs filius ē et
spūs sēs Sed q̃ hoc absurdissimum obuiat
ut no solus sit ubi cāritas spūs si Sed ꝓ illa
de quibus satis disseruimus ꝑpe sic dicatur ē
Hic dicit spūs seus procedit apte et filio
dñi ē spūs sēs ee a pre filioq̃; et ꝑ
rodere a pre et filioq̃ nulli hetica negauit. Quod aut de utroq̃ procedit multis
dictis eloquiis testimoniis comprobabi dicit eum apls. Misit deus spūm filij sui nouella
rum. Ecce dr̃ hinc spūs filij et dr̃ aut
spūs ē no hz. Si no ē eius ipse ea dicat filius
de spūsco ne euangelio Quem ego mitta

nolus a prē. patris aūt spē dictus est ubi
legit. Qui spē eius qui sustinuerunt xp̄m amo-
tuos habuit in nob Et ipe xp̄s dixit. Non
eūt nos estis qui loquimini sē spūs patris vr̄i qui
alio loco Fuit inquit pat̄ i nouē meo et ali-
bi spē filius de spū scō aūt de prē procedit hinc
alijs q̄ plūbus auctoritatibus ostendetur spē
scō a prē et filio procedē. Quod grē no cōcedē
Graci ty dicūt spūs scūs procedē a patre
spūs scūs ty procedē a patre et no a filio.
Cōtra quos ty nitas in euangelio fidem
integre gtinēte de processu spē loquēs solū
patrem memorat dicēs. Ppter quē a patre procedit
et no etiā q̄ in plurib⁹ locis catholicor⁹ que apud
eos celebrata sūt concilia symbola eor̄ subiectus
anathematibus sancta patrum nullus de eius
fide aliud docere aut aliud predicare q̄ ibi gtinet
audeat. In quibus quide symbolis cū spē grecis
verum procedē a patre et no a filio. quisq̄ ei⁹
cū procedē a filio addunt. anathema sit. cum
vnusquisq̄ nr̄m et nos arguunt reos anathema-
tis. Addunt et assertione sue opinionis et
testimonia viror̄ damnatoris de symbolo fidei
fidei. q̄s secundū traditionem predictor⁹ catholi-
corum. terenus rome ecclē in tabula argen-
tea post altare bēti petri posita posteris re-
liquit p amorem ipe arte et cautela fidei
ortodoxe. In quo quide symbolo nō possunt
spē solus gmemoratur. pr̄ibus ibus Et in
spūm scūm dñm et viuificatorem ex patre pro-
cedentē aūt patre et filio cū adorandū et glori-
ficandū credit. Illud e symboli q̄d missa ad
tantum creditū in nicano gallicano. ne fuisse cuiq̄
subiectū videat. Illud docuit ut aliud p̄di-
cauit anathematizet sit. Deo q̄ grecia nos a
anathematizatos dicunt q̄ nos spūm scūm
procedē a filio. q̄ ibi no gtinet. Cū eni scdm
nos ibi dr. qui a patre filio q̄ procedit alium
alatinus e aditum. s filio q̄ responsio ubi

Nos aūt illa determinatio p dictā
questionē determinandā et aliud
docuit ut aliud p̄dicaret. q̄ nos docuit
ut grecos modo p̄dicaret. Anathema sit alicui
q̄ posuit p opposito quicquā et apli ne epla
ad galathas. Si quis aliud euangelizauit
vobis q̄ quod accepistis anathema sit. Respondeat
Si quis ad
dixerit Nam si illud dicēt sibi ipi ut augu-
stinus

prudicaret qui cupiebat nouū ad quosdā ty
bus scribebat sic ad thessalonicenses ut supplet
quē illop de erat fidei. Sed qui supplet q̄d nō
erat additum q̄d inerat tollit. Cum aūt pa-
tet fidei regula. no accedit in nullo vere
dit a nra. Cū dicit si nunc nobis quicunq̄
ad illud aūt quod et si nobis differat
De euangelio apposuit. Perpendimus
utrūq̄ ut dicat in eo nitas spūs scī a patre
procedē. no addit solū et a se i procedē no negat.
si ideo pcessū ty nominat q̄ ad eū solet filius
referre cūcta q̄ ipius e. ēsa ab illo hr. Auctori-
tatibus ty sanctor̄ ostendit spūm scūm
est q̄ greci ignorāt procedē cūcta a filio
spūs scūs ē filij. sicut et pris. q̄ aplo dicit
spūs filij. Et nitas in euangelio Spūs nitatis
dicit eū no aliud sit spūs scī ē pris ut filij.
quia ē a prē et filio. et ne ty in causa. no
bis scī nre fidei quicq̄ nociuū. ubis dis
seruerit. Auctoritatibus sanctor̄ ostendit spūs scī q̄
procedē cūcta a filio
Unde cūcta quide eccl catholici doctores. intelligentes unam
eandēq̄ fore sententia. predictor⁹ virorū q̄ quib⁹
dicit procedē spē scūs a filio. et eccl filij ee. professi
sunt a filio spūs scī procedē. in athanasius
in symbolo fidei. Ppter scūs a prē et filio. non
factus nec creatus. nec genitus. s procedens. Hoc
spūs scī a prē iam dicit procedē a prē et fi
lio. Didymus eccl cōtra maxime doctorum libro
de spū scō. spūs scī a filio procedē docuit. Bal
nator inquit qui et nitas. no eum loquetur
a semetipso. hoc e no sine meo et
pris arbitrio q̄ inseparabilis e meo et a pris
voluntate. q̄ ex se no est. s ex prē et me est.
cui ipius est q̄d subsistit. et loquitur a prē
et a me. e illi. Et spē scūs qui e spūs nitatis
spūs. sapies no pot audire a filio loquente
q̄ nesciat hoc ipius sit q̄d proferat a filio
id est procedē de deo deus. procedēs a nitate
spūs nitatis. consolator nr̄as a consolatore
p. Cyrillus epē ni epla nestorio directa
aut Ppter intelligitur pcessū scdm q̄ spē e et
no filius. s ty no est alienus ab eo. Ppter
eum nitatis intelligitur et pfluit ab eo. sic
ex deo pris filius q̄ ex substantia nr̄a omelia q̄
dā de expositione symboli sic aut spūs e spūs patris. sa-
pientes de prē et filio. qui dixit dona spūs
pauit multa. Sed in alia omelia credendū e

nōtat

spūs sanc̄ cē pris et filij ſſcu est spūs dūs
patri et filio eq̄ale et p̄cedēte de pre et
filio. hoc credite ne collapsa quala cūq̄
pant knos nores. Ecce auctoritatibꝫ ſcrip
turę aptatestionia quibꝫ ſſc ſcs a pre et
filio p̄cedē ondī. Omnis ꝑ lumpna q̄ sit cat
spūs scūs p̄cedē et a pre et a filio. Verū ſſc
ſcūs p̄ius ut plenius p̄cedat a p̄re q̄m a filio

XVII Item q̄rit cū ſſc scūs p̄cedat a pre et
filio utrū p̄ius ut magis p̄esserit a
pre q̄m a filio ꝙ nitur onde hec tens dicēs
Si p̄esſit ſſc scūs de pre p̄esſit utrū aut
na nato filio aut no nato filio. Si ū nam
to filio p̄esſit an natus e filius ꝙ p̄esſit
ſſc ſcs. Prius esſit ꝙ natiuitas filij p̄essio
ne ſſc ſcō. Si aut p̄esserit a pre no ge
nito filio an p̄esſit ꝙ genitus filij suā
Hus et hui. Respōso aug̃ ad rd ꝙ ꝓmꝫ
nuor q̄i rebat. ſ an p̄ius a pre ꝙm a fi
lius magis labor sit ꝙ fiat. no p̄esserit
tuosis. Respondet aug̃ in xv li de trē dūs
2o pre nulla suma trē que dus e. nr̄i alla tpu
nulla sue ꝓ q̄ posſit onderi ut salte requiri
utr̄ p̄ius de pre natꝫ sit filius et post ea
de ambobus p̄esserit ſſc ſcs. Nunq̄d ꝙ
possimus q̄re utr̄ ia p̄esserat de pre ſſc
scūs ꝙ natus e filius an no dum p̄esſe
rit et alio nato de utr̄ꝫ p̄esſit. Non ꝓ
sta p̄sus inquiri. ut nichil ex tpe nr̄o
ut ꝙsequeri ꝓficiat ex tpe. Deo qui p̄e
nr̄elligē sine tpe gnaceꝫ filij de prem
telligat p̄ssione sine tpe ſſc ſcā de utr̄ꝫ
Ecce his ibis absoluta e q̄o illa qua q
rebatur ſ. p̄ius p̄esserit a pre ꝙm a filio
Hic agitur de eo ꝙd ſcāb q̄rebat ſz an ſle
2o 2a q. Nunc tractan mus ut magis p̄esserit
Dū est quod a patre q̄m a filio
ſcāb q̄rebatur. ſc̄l an plenius aut magis
p̄cedat ſſc ſcs a pre q̄m a filio. Ad q̄d dus
ꝙd ita no magis ut plenius p̄cedit a pre
quā a filio. ſic enim p̄cedit a pre quā a filio
opp̄ Aug̃ in libro xv de trē aut ꝙd ſſc scūs
principal̄ p̄cedē de pre. No frustra inquiri
hinc trē no dī ni filius ubi dicit deum
deū ni ſſc ſcm de quo genitus e ubi et de
quo p̄cedit principal̄ ſſc scūs nisi deus pa
Ecce audistis ꝙ ſſc ſcs principal̄ p̄cedit a pre

5o Sed ne te hoc turbaret tpe g̃tuus ex quo
sensu dixit a put subdens. Deo addidi pre
cipal̄ q̄ et de filio ſſc scs p̄cedē repu
// pre Sed hoc ſſc illi dedit no ia ex tē et
nunc dū habeat ſſc quicq̄ vigenti libo de
dit ꝓgnendo dedit sic est ꝙ genitus ut
de illo donū commune p̄cedit et ſſc scūs
est ambor. Ecce exposuit ꝙ ſit et quomo
ſſc scūs principal̄ p̄cedat a pre no ꝙ p̄ius
ut magis p̄cedit a pre. quā a filio. ſ. q̄ eo
p̄cedat a filio. hoc ꝙ dit filius a pre. Et
Ex eodem eodem sensu dicit ſſc ſcs
sensu ſſc ſſc p̄cedē a pare
ecta dī ſſc p̄cedē de pre vii ter̄ ut expo
sce catholice fidei michi q̄ symboli aut
Credimus ut spū scō. qui de pre p̄cedit
ſſc. ſ. spū scū. nr̄i. dī. ut michi q̄ sit
septuor. et de pre ſſc est. de pre filius. et
ſſc. ſſc et ut̄e de pre p̄cedit. Ecce a p̄cedē
ſſc scō spū est de pre et ſſc p̄cedē a pre.
ꝙ dū ita ē. ut intelligendū est q̄ p̄ius
mus a pre p̄cedat quā a filio. Sed q̄ ha
bit pre a se. no ab alio ut de se ipo sit et
p̄cedat ſſc scūs filius aut no a se. ſ. a pre
ſſc habet de ipo sit et p̄cedat ſſc scūs. Et
Forte etia eodē sensu dī ſſc ſcs ē et
nutri a pre p filium
nr̄eta hanc ut̄e ſſc scūs et a pre nutri
p filiū et a pre est p filiū. Vñ hylarius ad
dīm pren de ſpū scō et filio loquens mxii
li de trē aut hic ſco ſpū tuo exte p̄fecto
et per eum — miſſo. ſſc ad tpa mingen
mus ex tē natꝫ manere tra q̄ exte p ei
ſſc scūs tuus ē. Et se sensu no prepa
tꝫ tenco q̄ sed in spualibꝫ eius tuis reb
hebes sum. ſſc ne eōde Confessa hanc eos
fidei nec religionis aut q̄ in dgnacois
nec symbolo p̄fessus sum. et ſſc obtuēs
precū ſz te filiū tuū una tecū adore spū
scū tuū qui ex te pgenuit tuū ē. q̄ nec
ar. Ecce apte dicit spūs scūs a pre p filiū et mitti ē. ꝙd nō
mittat ut ea ſſc q̄ ex pre sit fi mittd. ꝙ
lius ē. et mittit ab utroq. ſſc hoc spūs ſſc a pre p filiū
tuus a pre ut ab ipo sit et mittatur ſſc
scs. hoc ꝙ nolunt sapientie hylarij distue
cōem sitcēs ut locutōe ut onder in pre
ce auctoritate. Inde ē est ꝙd ideo ostēn

deus prem̃ ce actoꝛe pcessionis qua pcedit
spe suis a filio. Dixit n. euangelio de pce
pcedit. Cꝛ de pce et filio pcedat spe sanc-
de aug. Sup. si de pce et filio pcedit spe
sanc. cur filius dixit de pce pcedit. Cur pa-
tas. nisi qua solet ad eꝛ̃ ꝓferre qđ est ipio
est de quo et spe e sic aut. ea doctrina no
est nuca. si eius qui nusit nisi gꝛ hꝛ n
tellugitur eius doctrina qua ty no dixit sua.
si pris: quo magis illuc intelligẽdus est
spe ses de ipo pcedit ubi sic aut de pce pced-
it sic no dicet de me no pcedit a quo aut hꝛ
filius ut sit. de est eiꝰ de deo de. hꝛ utiq; ab
illo ut de illo pcedat spe ses. Et no spe ses
ut sit filio pcedat sic de pce ab ipo hꝛ pa-
tre. Qua ꝓpter qui pot intelligi in eo qđ
aut filius. Cur hꝛ pr̃ n semet ipo ut a sic de
dit filio ut a hꝛ n semet ipo nisi ty ut a
cepisset ita filio. ut a pr̃ n semet ipo nisi
dit filio ut a hꝛ n semet ipo nisi ty ut a
cepisset ita filio. ut a pr̃ n semet ipo nisi
cu sine tpe genuisset ut a qđ ꝓ; quique
do dedit. doctrina sit ut a pris qui dedit a
intelligat ꝛ. Cur hꝛ pr̃ n semet ipo. ut de
ipo pcedat spe sanc. Cur dedisse ꝛ filio ut
ꝛ de illo pcedat spe sanc. idem et utriusq; ty
tpe. Aug. deus e spũs sanc. pcedit. ut intelligã
qđ pcedit de filio de pre. et filio. Cur
eiꝰ quiq; de pre hꝛ hꝛ filius. de pre hꝛ
utiq; ut et de illo pcedat spe sanc. si nulla
ibi tpa cogitetur q habet plus et posteꝛius.
qu ibi omino nulla sit. Quare spe sanc
Post hꝛc Cum sit de sibi pris ut dicã
cosideꝛa genitus ut filius ty tñ pcedꝫ
dñi. e. quitu a talibus quales nos sum̃ in
telligi pot. et spe sanc de pre pcedat et sit
de sba pris. cur no dicat. et natus. si po
tius pcedat. cur no dicat filius. Quare
sanc spe ses no dicat ut sit natus. et no
no sit filius aug. in xv. h. de trin. ondit
ta duos. Si spe sanc filius dicetur amboꝝ
utiq; filius dicetur. qđ absurdissimu est.
filius quippe nullo. e duoꝝ n pris et nris
absit aut ut nr̃ deus pr̃m et deum filiu ta
le aliquid suspicem̃. ab surdissime. si filius
dicetur amboꝝ. pris et filii. Amborum
eni filius dicetur. si eni ambo genuissent
quod ab horrent oms sanoꝝ seniꝰ non
si ab utroq; e genitus si pcedit ab utroq; am
boꝝ spe hꝰ ubi ondit. cur spe sanc est
sit de pre. no ty dicat genitus ut filius. Si
ni aut spe spe no dicat genitus cur si
sanctus no dicat. Ius dicat procedere
genitus si ty pcedens. quevi solet cur filigno
ty dr genitus si ecia pcedes. sic ipe ni qua
gelio. ioha. aut. Ego ex deo pcessi et exiui
et ueni. ni uidit. no gꝛ spe s ty pcedit
a pre sed est filius. Ad qđ dicim̃ est utiq;
pcedat a pre. Dissilr ty. Nam spe sanc ut
aut aug. in v. h. de trin. pcedit a pre no
quomo natus. si quomo datus. ut dom̃.
filius aut pcessit nascendo. et ideo
et ꝓ; illud eluce sit. ut pot. s. cur spe ses
t no sit filius. cu et ipe a pre eccam̃. spe
sanc no filius dr. qm̃ neq; natꝰ e sic unige
tus: neq; factꝰ ut ꝑ dei gram̃ ni ad opus
nem nascamur sicut nos. Cd no pot dist
nus quia nullus a nob̃ aut gratiam
nio filij et filij et pcessione spe sanc
pcessione spe sci dr. hoc minime distingue
no sufficim̃. Vn aug. in eap. minime puto
sanu doctm̃ veretur. si pretiosus spe ses no
dicetur filius. ut de pris est subaudiendo
sic ait. Quicuq; audi si de sba pris e filius.
de sba pris e spũs ses. cur nullus filius. et ali
no sit filius. Dic respondeo. sine capiat sine
no capiat. de patre e filius. de pre e spe s.
Sed ille genitus e iste pcedit. sed ille filius
e pris. de quo e genitus. iste aut spe utriusq;
qui de utroq; pcedit. Sed io cu de illo loq̃re
aut de pre pcedit. qm̃ pcessionis eius est
auctor. qm̃ illi genuit filiu et gignendo ei
dedit ut ipe de ipso pcedat spe sanc. Na n est
pcedere de ipo. sic dicet distinctus. Accipite
spm̃ sanc. eius m̃ sufflando dedit. ut a se et
pcedẽ significaret. apte audet flando. q. spm̃
do dabat occulte. Cur gꝛ si nascendo no ty
de pre n ty de filio. si de ambobus utiq; nas
cetur sine dubio filius dicetur amboꝝ. de
ꝓ; q. filius ambo. nullomo est. no oport
tuit eu nasci de ambobus. Amboꝝ gꝛ spe

procedēdo de ambobus hic dicat qđ nō nalis
Quod aūt nō sit alia duo distinguere
ter sit: inter nasci et procedere illa exel-
lentissima loquēs natura: ex pluribus quibus pre-
Non omne qđ precedit nasci: quia omne qđ nas
citur precedat. Nec nō omne qđ hoc est hoc
nus hoc sit omnibus quibus est: hoc secundū scripta
sunt nr̄a. Illa gratia cōmuner hanc processionem
p nō nalem nō sufficere nascendi. Ar p hoc qz et illa est ista est nō essentialis
Nec de ppria de filio loquēs aūt Gratianus eq
quus enarrabit ita de spū scō nūssime dicē:
processionē eius qđ enarrabit Gaius sit scribe
qz nō est a seipso filius: sed ab ipo de quo natus
Non est a se ipo spūs scūs: sed ab illo de quo p
cedit. qz de utroq; procedit sit ita audiendū.

Hoc spū scō quonō ipse de deo sit nec tri
ipse filius sit: spū procedēdo nō nascēdo
legitur ee de dona supiq; q̄rūd nūsum e
disputandū. An spūs scūs debeat dici ingeni
Quum ai spūs scūs nō sit genitus: cōsidē
rundū est utr debeat dici ingenitus
ad qđ Duob; spūb; scīs nec genitis nec ingenitis
debē dici vt aug ad orosiū aut spūs scūs
nec genitus nec ingenitus fides cerce declarat
quia si dicerēmus ingenitū duos pres affi
mare videbimur. Si aut genitū duos filios
credē culpamur. Dic ei unus solus filius de ge
nitus: ita et solus pr̄ ingenitus: eo q̄ ab
alio nō sit. vii aug in v li de trin. pater
unq; solus nō e de alio. ideo solus appel
latur ingenitus Non quidē in scripturis sed
in rebus ipsis diligentius et de tanta re ser
mone quale valuimus p̄sonuimus filius aut
de pre natus est: spūs scūs de pre pcipaliter
et communiter de utroq; procedit. Procedi ei spū
scō genitū nō dicamus. Dicē tri nō quidē
mus ingenitū nec nūc nocabulo. Duos
pres nec illa trinitas nō dicit duos qui nō sunt de alio
quo pia suspicat. Ecce apte audit spū scō
hijs ubis: ne genitū ee nec ingenitū debere
dici. Qđ ihēonius de spū scō ingenitū nō da
Ihēonius ingenitus vi sed donatus
Ihēonius in regulis de fidei catholicis spū scō hijs
verbis insinuat ingenitū spūm scūm patrē nō
est: si ingenitus atq; in effectus. pater nō est.
qz prius et in patre ē processionis hī ex pre
et nō natiuitate: filius nō ē qz genitus nō

est. Ecce hijs ubis dr spūs scūs nec genitus: quod
videtur adiuvari poctio ubis augustini de
Sed ut verius sciāt eos locutos
Spiritu nes dicat eos locutos
que videtur repugnacia de medio abigaud
dius. qđ ihēonius aliud accepit nō ut nec ingē
nitū et aliud aug. Aug nō accepit ingenitū
qđ nil qui ab alio nō est et sed hoc de solo
pre dr. Et nec nō ingenitū dic nō genita
et hoc pōt dici de eo spūs scūs nec nō sit
genitus. Ex ubis ihēonius audit ex quo sensa
Quod aute dicit spūs scūs ingenitus
Et ita accepit audit ex ubis suis
quibus ni cōdē tractatu utuntur patres talem
diuisionē. Omne qđ est aut ingenitū e aut
genitū aut fing. Est aūt qđ nec natū e nec
fing. Et e qđ natū e et factū nō est. Et est
qđ nec natū e nec factū e. Et e qđ fing e et
natū nō est. Et est quod fing e et natū est
et renatū e. Et est qđ fing e et natū e et
renatū e. Et est. Nunc ipsorum singulis rebus
sussistentia distinguenda. Qđ genitū natū
nec factū est pat e. Non ēm ab aliquo e. Qđ
aut natū e et factū nō e filius e qui apte
genitus e. factus nō. Qđ uterq; nō natū est
nec factū est spūs scūs e qui a pre procedit.
Qđ aut factū est et natū nō est. Clē et tra
cteā qz que sūt insensibilia. Qđ aut fing
et natū e et factū e. Ipse e. Qđ nō fing est
et natū e et renatū nō e. Talia sunt. Ecce hijs
ubis audit ingenitus se accipe nō genitū.
Aliud u nō est. Premissa diuisio vera. Omne
qđ e aut ingenitū e aut genitū e aut factū
est. Atq; in diuisionis hui⁹ processu nō as
signatur ingenitū. ubiq; ponit nō natum
Qđ gemina est processio spiritus sancti XIIII
Preterea diligenter adnotandum e qđ ge
mina e processio spūs scī et eius: que in
effabilis e qua a pre et a filio ab etno pro
cessit et sine tpe. Et talis qua a pre et fi
lio ad sanctificanda creaturam procedit et
talis qua a pre et filio ad sanctificanda
creaturā procedit. Et sic ab etno communi
ter est procedit a pre et filio nta ecē nō tpe cō
munit ac simul ab utroq; procedit ad creaturā
nō diuisim a pre nō filium et a filio ad creatu
ram. Vn aug in xv li de trin aut spūs scūs
de pre nō prius procedit nō filium et de filio

baptizatus eos

pcedit ad sufficanda creaturas ꝑ simul ab utroq; procedit quatus ihs filius ꝑ dedit ut sic de sancta ecia de illo procedat de tpali aut processione beda in omelia dnice pme post ascensionem ita loquit de tpali processione spūs

Quum spūs scr̄a ita dicit. agitur hominib; ꝑ sicto mittit a ꝑe. a quitt et a filio a ꝑe procedit et a filio quia et eius missio e ipa processio hijs ubis apte ondit donatoꝝ gre spūs scr̄a dicit processionem vel missionem eiusdē. Sed cū donato no sit ꝛ tpalis. q̄ stat q̄ licet processio sive missio tpalem spūs scr̄i passionē augu in xv li de trin nr̄m dicat spūm scm processisse a xpo. qn̄ post resurrectionē insufflauit discipulis hijs ubis. Cū resurrexisset xps amodum et apparuit discipulis insufflauit et ait accipite spūm scm cui? si de se procedit ondit. Et ipe e ritus q̄ de illo exhibat ut legit in euangelio et sanabat omes. Et ut ostendit hanc processionē spūs s. no e aliud q̄ donationē. vel dationē spūs scī addit. post resurrectionē? deus dns bis dedit spūm s. semel matia. ipe dilectoꝝ proximi et rursum de celo. pter dilectoꝝ dei. q̄. ꝑ. per ipm domū diffundit cantatis in cordibus nr̄is. qua diligimus deū et proximū. Quod aliqui dicit spūm scm non dari ꝑ dona eius

Sunt aute aliqui q̄ dicunt spūm scm ipm deum non dari ꝑ dona q̄ non sunt ipe. Et ut amant. Ipe scm̄ dr dari cui? gra eius q̄ ty no e ipe datur homini. Et hoc dicunt bedam sensisse in superiorib; ubis quibus dicit spūm scm procedere ipm? gra datur hominib; tanq̄ non ipe nec detur. ꝑ eius gra. Sed q̄ ipe spūs scm? qui deus e et ecia nr̄m te ꝑ sua datur a ꝑe ondit aug in xv de trin li ita dicens. Eundē spūm scm datum esse nr̄m suffragatur ihe de quo mox fit. Ite baptizate omes gentes in nomē ꝑris et filij et spūs s. ambigē no debem? ipe ꝑ e qui de celo datus e die pentecostes. Duo modo q̄ deus no est qui dat spūm scm. spūs no q̄dus e deus qui dat deus. Scire apte

ꝑtrīates cos

hijs ubis dicit spūm scm. ipm s. deū dari a ꝑe et filio hominib; et q̄ ipe spūs scm? qui deus e ac ecia nr̄m te ꝑsona nob? de? nosmet ipis fundat atq; illabatur mentib; apte ondit Ambr in q̄ li de spūe scō dicens licet inter dicatur spūs q̄ legit q̄ fecit angelos suos spūs et nus tn e dei spūs spūs q̄ spūs mūs et apli et ꝑphe sui? scripto dic est in as clerois dicti. Trina unio spūs potuimus quasi cū qui no queat scindi? nr̄i fundat animis et illabatur sensibus nr̄is sicut scripturis sic restringit ut ardorem et nr̄m spūs scī no e de substantia corporalium nec de substantia nr̄m invisibilium creaturarum. Hijs ubis apte dic spūs scm qui creatura no est. Omnis natura mutabilis est. sz no mutabilis spūs s. Sed aut dubitet dicet? q̄ deus est et spūs scī? aut septē sit. Trina caritas dei diffundit in cordibus nr̄is ꝑ spūm scm qui datus e nobis qui cū sit in accessibilis natura percipibilis tn ꝑ bonitatem suam nob est copiosus dicit omia. ꝑ qui solus principat nr̄is simplex substantia opulens in utribus omnib; ꝑsens in nr̄is de suo singulis et tribus q̄ totius. Iudicium scripturus q̄ et inquisitus spūs scī sensibus qui discipulos sensus separatos in fidei unitate mutuo portabile. Augsti ad pauperes mittebantur. Spūs aut scī? plenus in fundebat? Trinus q̄ dubitet qui omnium singulq; plenus in funditur nr̄e omnibus. Trinus e spūs scī? qui datus e omnibus licet sc̄ pater ꝑ filio et hijs apte dr Ambr et q̄ spūs scī? qui e substantia simplex cui sit unus deus e plenus. Alia q̄ hoc id asserunt auctoritates. s. quod spūs scī? qui e equalis filio hoib; dicitur dicit enim aug de ubis apli. Dilectio dei diffusa est in cordibus nr̄is ꝑ spūm scm qui datus e nob. A quo datur. Ab illo qui dedit dona hoib. Cui dona. spūs scī qui tale det dona qualis e ipe. Misericordia e misereri alicui qui dona dat equalia sibi. Aqua dona eius spūs scī? e. ꝑmissis et aliis auctoritatib; plenis apte nr̄is ostendit q̄ spūs scī? equalis ꝑri ac filio nob det. nr̄ ideo trinitatis unitatisq; e ꝑe et filio. Dn aug in li de trin xv° io inquit minore spūs s. q̄ eum ꝑ misit et filius arbitrandi est. dn aug

sancti? plan ecclie deut it dare pñt ſpm ſ

Hic quer̃tur an uni ſcī deut it poſſit dare alys ſpm ſanc. Et uē ſi alys deut it eius donacio ſit ſup dcm̃ preſſis: unde ab eis pcedē ſpe ſcūs it mitti? Sed dicto a creatura no pcedit it mittī? Reſpeat g ut ipe no deut ſpm ſanc nc dare poſſit vii aug' in xv li de trin? Non aliquis diſceptat? x̄ dedit ſpm ſuis? Sed ordinate quippe it ad eos uenirēt quibus manus nō imponebat no ipi cum dabant. Et uē uoremus ſtus ꝓpōis ꝙ ſic ſeruat eccl̃ia de ungi et ſymeon uidelicet offerens aplis pecuniā no ait? date et ni potestate ut deū ſpm ſcm̃. Si cuiq? unquid impoſuit manū acci piat ſpm ſanctū ſcīptura ſuprus diximus. Videris aut ſymeonē x̄ p impoſitionē manuū aplor̃ datur ſpe ſcūs Vere hijs libris oſtendit aug' nc aplos ac alios platos eccle deeſſe it dare ſpm ſanc'. Quod no pt

Et qđ plg dare ſpm̃ ſcm̃ li' dom̃ aug' eſt no poſſe eccl̃a dare dicat in eodem libro ſubdens: De xp̄o ſeptimū ē q̄ acceperat a pre ꝓmiſſione ſpe ſcī et effuderit hanc uim̃ tota unitas trinitatis monſtrata eſt: Iudaea ſq et domus accepit quippe ut homo effudit ut deus. Nos aut accepe q̄ li' dom̃ poſſe ꝓcudolo uim̃ effundere eō ſup alios no utiq; poſſumus. Sed ut fiat li' dm̃ ſup eos aquā id effundit efficitur mirabiliter. Hijs libris expſſe dicat nos ſpm̃ ſanc̃ no poſſe ſup alios effundē v alios dare. Quod mdm

Sed hunc mdm̃ grauiter. quod tñ ſanctus apl̃s ad galathas. de ſe loquens aut eis tribuit nob ſpm̃ et operatur uirtutes i nob. Vere hic erudiri dicit ſe tribuiſſe ſpm̃ ſanc̃. Sed intelligendi eſt aplm̃ dixiſſe h' no q̄ habeat ꝓbē et auctoritatē dandi ſpm̃ ſanc̃. Sed q̄ in ſcīa huius in quo dabatur a deo ſpe ſcūs. Vt cū aut aug' ſup eundē locū exponens aliud apl̃s ubi ab aplo ꝓdicata ē eis fides in qua ꝓficere ad uitā ſpe ſcī et ꝓficta ſeuerat. Dic illo tpe in nomine mittentis ad fidem et ſenſibilibus miraculis ꝓbata ſpe ſcī apparebat ut i actibus aplor̃ legimus. Apte hic audit quomodo illis ſpm̃ ſcm̃ aplis tribuit no utiq; ipm̃ mittendo meos ſi ꝓdicando eis fidem x ꝓficillis recipientibus q̄ ſpe ſanctū in eis eēt actibus ſignis uisibilibus monſtraretur. Non q̄ hoies quibuscūq; ſe dare pñt ſpm̃ ſanc̃ uim̃ ſpe ſcī a ſe ipſis detur

Hic conſiderandū eſt an ſpe ſanctus detur hominibus a pre et filio quod ē ipm̃ tpaliter procedē ab utroq; it mitti ut ꝓ a ſe ipſo detur. Datur a ſe: et procedit et mittitur a ſe. Ad qđ dicis quod ſpe ſanctus et deus ē: et donum ſuum datum: et ideo et datur. Aut quidē unquam deus dicet datur unquam donum. Cū aut donatus ſiue datus ſpe ſcī ſit opus dei et commune ſit opus trium pſonarum in diuſa: donatur utiq; ſpe ſanctus non tm̃ a patre et filio ſed a ſe ipſo. Vñ aug' in xv li de trin? aut quod ſe ipm̃ dat dicit unquam corpus carnis nichil aliud ē quā caro: dicit donum ſpe ſcī nichil aliud ē quā ſpe ſanctus. Intuitu aut doni dicit unquam datur eis quibus datur apud ſe aut dm̃ ē. Et ſi nemini datur quod deus patri erat et filio communis cum eis donum returnm̃ quod illi dant et ipe datur. Io minor ē illis ſed cui datur ſic dei donum ut ſe ipm̃ det ſic deus. Non ergo dicit pr̃ no' ce ſue ꝓdatis de quo ductū ē ſpe ſanctus ſpiritus. Ecce apte dicit q̄ ſpe ſanctus ſe ipm̃ det. Cui ſpe ſanctus ſe ipm̃ dare no potest. Et cui pr̃ dare ꝓt ſcī filius dare potuit q̄ pr̃ et filius aliquid dē? no poteſt ſpe ſanctus? Et ſi pr̃ et filius dant ſpm̃ ſanc̃ ſe ipſe ipſe datur aliquid q̄ pr̃ operatur et filius q̄ no operatur ſpe ſanctus. Dat q̄ ſpe ſanctus ſe ipm̃ dicit aut ſe ipm̃ dat nunc a ſe ipſo procedit et mittit q̄ utiq; uerū ē. Nam ꝓceſſio tpalis ſpe ſanctus it miſſio q̄ donatus et tpalis dei opus ꝓcedit q̄ ſpe ſanctus tpaliter a ſe. et mittitur a ſe quia datur a ſe. Non eſt

De aut nunc ſi ſpe ſanctus dicit mitti ut procedat a ſe ecce filius dicit quod ſpe ſanctus dicit mitti a ſe ut procedat a ſe. Nam et de filio dei dicit aug' in h' de trin? q̄ no tm̃ a pre miſſus eſt ſed a ſe ipſo et a ſpu ſco: queritur quomodo filius ut ſpe ſanctus ſe miſſurus erit utiq; ubiq; ſit tam̃ deus. Nam uterq; dicit aug' legitur miſſus de ſpu eius ſco legitur. Cur mittet

q̄ apli daret ſpm̃ſanc̃ dicerat ds ds ait ſpm

patrem in nomine meo. Et item. Si a patre meo mittar
eum ad nos. Et filius de se autem dixit a patre
venit in mundum. Et apli autem dixit deus filium
suum. Spūs autem sanctus est ex patre et filio
et tamen ego unus deus. Ergo ubique deus est
ubique. Et filius ubique. Et spūs sanctus. Ubique unus
sus. Et filius et spūs sanctus ubi erat. Quomodo
Quo ergo intelligendum sit missio unius
grendum. Et prius de missione filii
est quomodo intelligat missio filii ad patrem
sit. Per eum solum unquam aug. in eodem mani-
legitur missus sit filius et spūs sanctus. Et de fi-
lio primum videamus quomodo missus sit a pa-
dicat. Non sit deus filium suum sola ex muliere.
ubi audit satis eo ipso missum filium quod sola
ex muliere. Unde nunc a patre sine spū sco
no potuerit. Per intelligat mississe eum
eum secat ex femina. Deitas no secat sine spū
sco. Ecce hinc dicat filium missum a patre et spū-
Et quod Et quod a spū scō filius sit
a spū scō missus auctoritas. Confirmat
missus sit nunc aut aug. in eodem auctoritatibus
confirmatur. Spūs xpi dñi. per ysaiam Numquid
sit me dus et spūs eius de hoc. Audivit nul-
lus de spū scō aut eius. Et qui dicit me mi-
sit dus et spūs eius. Nisi qui recte audivit
salvus factus est peccatoribus. Id est xpūs. Ergo et pa-
ter misit filium et spūs sanctus. Item in eodem. Datus
est nobis ait ysaias. Puer natus est nobis.
et filius datus est nobis. Datus est a deo dicit
a spū scō et a spū missus est dicit. Nunc filius
dei spūs dni super me. Propter quod unxit me et
evangelizare pauperibus misit me. Sanare
captivos remissionem. Et. Quod ei de libro
ysaye legit. Aut in evangelio hodie impleta
est hec scriptura in auribus vestris. Ut de se dicit
est. Significaret. Dni aut dixit spūs me qua
quasi filius hominis, et unctus est et missus est
ad predicandum. Nam sedm dnm nostrum xpm
est spūs. Nunc xpo. Ecce his verbis audit. Audivit
filium est missum et datum nobis a deo et tm
est a spū scō. Id filius sit datus etiam a
Unde audit est datum et a se. Se ipso
Opponit dicens in eodem. Cui non diffi-
nitur. Sed ipsum a quo datus sit filius.
ostendit datus sua trinitate ut est ipse filius se
dedit. Ecce dicit hic quia filius se dedit. Sed
ei dedit. Dicit aut filius a se datus est. Sed a se
ergo missus est. Se prestitit. Et hoc magis verum
est. Et concedi oportet eius missio sit divina
opera. Quod filius sit missus a se ipso
Quod aut a se missus dicitur aut asserit ne-
quis. Si de deitate dicens forte aliquis loquitur
ut dicamus. Et a se ipso missus filium est quia ma-
nere cepisse et prius operatus fuisse. Hoc
nequit aliquis. Patet quomodo eum misit se
ipse se misit. Cum respondeo sicut ut dicat
pro quomodo eum satisfaciamus si ipse se satisfe-
cisse. Et unus deus aut. Ipse nequit
satisfacere et misit ne hinc unde. Et ali-
bi. Ipse quia eius sacrificio nec venire. Et ego quod
pro eis tradidi si ipse se tradidit. Et unus
eum legit. Credo videbit adhuc ille si
sapientia una et voluntas patris et filii
separabilis quia opera. Nec id intelligat illa
nativitate accepit et ex ingenito natus. Et unigenitus
filius unde missus una vade quia opera pa-
tris et filii inseparabilia sunt. Quamvis inde separa-
to spū scō. Ergo a patre et a filio missus est
id filius: quia a patre et ubo eius facta est nat
tivitate. Et nativitatem apparuerat hominibus
Non cum missus et mutatio localis inde
est. Deus qui per invisibilis una cum filio
sed invisibile. Unde filium invisibile facere de
misisse eum dictus est. Una si vita invisibilis
fieret cum patre invisibilis est. Desisteret
esse invisibilis ubi natura invisibile
mutata. Et transiens mutaret vita missus
a patre intelligetur filius. Et tui missus.
non et cum patre mittes intelligetur. Cum
ut sic accepta est forma servi. Et manet
in commutata forma deitatis. Festi est. Quia
apparet in filio et ab invisibili patre et in
visibili filio. Unde ipse filius invisibilis mut
tetur. Ex suis dicit apte monstratur. Id filius
missus est apte. Et a spū scō et a se ipso:
et quia sit ipsa missio. Incarnatio id est quia
facta est hoc quod invisibilis apparuit. Quia
opus gemine patris et filii et spūs sci. Quia
Sed ad hoc non aut dicat. A me ipso missus
opponit. Si filius a se ipso missus est
cur quia aut. A me ipso non venio. Ad hoc aug.
videt. Nisi in deitate dicens. Hoc dictis est
dum forma servi. Si quia non fecit ut mit-
teretur. Non est opertus incarnatione. Sed

sedm formā dei. Utrum semel missꝰ sit filꝰ
Hꝛ q̄ritur utꝝ sit ei⁹ missus sit ne pe
filius an sepe mittatur. Q̄ si ei⁹ missio
filij ipiꝰ eiꝰ incarnatio sit ei⁹ incarnatio
sit et sit eiꝰ missus inde. Et si sepe mittit
e et alia eius missio q̄ incarnatio. Sed q̄
est illa inuisa et ista genitura missio eius di
cenda est an alia missio q̄ dei est. Ad q̄
dus q̄ duobus modis dr filius mitti pr
illam etna gñatōem q̄ e in effabilis. S q
ctā missus pt dicant indetur quibusdam
ꝑ melius ac uerius sed ea dr ꝯtra pr
eam q̄ duobꝫ modis dr mitti ei⁹ inuisibilꝫ
modo apparuit carne indutꝰ nit ei se ꝑ alias
sic tꝛiss fert ut ab eis palparet et cognos
caturꝫ hos duos ꝛsionis modos aug apte
de sust et distinguit nimꝫ li de trin dicens
non eo ipo q̄ de pre natus e missus dr
filius sed ut eo q̄d apparuit hinc inuisibilꝫ
Cuꝫ fuctꝰ e dr dixit a pre et uenit et uenit
in mundū ut eo q̄d ex tpe aug q̄ mente pceptꝰ
sic dictꝰ e de sapia. Emitte illa de celis sc̄is
tuis et a sede magnitudinis tue ut mecꝫ
sit mecꝫ laboret et doceat me laborē.
Et ita unicuiq; mittit cum a q̄ q̄ ggnat.
atq; ꝑcipit ut cognosci atq; ꝑcipi pe.
ꝑ capta ut ꝑficiatꝰ in deū et ꝑficiꝰ in deo
anime rōalis. Quod sedm altē semel ut
alterꝫ sepe sit missus et sedm alteꝫ ut sit
Ecce distincti pt homo 2m alteꝫ ut sit
duo modi missionis filij. ei⁹ homis
et sedm alterū sit eiꝰ missus e dei filius.
Sedm alterū ut sepe missus det mittitur
cottidie. Nam sedm alterū missus e ut sit ho.
quod semel ei⁹ fuit e sedm alterū ut mitta
ut sit ei⁹ hoie quomo cottidie mittit ad scos
et missus e i eis incarnando ad omes scos
qui ei fuerunt et est ad angelos. Vn aug de
filio i de sapia pbis loquens ut inq; li de trin
aut aliꝰ mittit sapia ut sit ei⁹ hoie alter
missa est ut sit homo in aias u sens se trans
ferret animos dei et ꝓphas ꝗstituit sic i
mpler scos angelos. Sed ei uenit pleniꝰ
do ipis missa e no ut impleret angelos ut
ut est angli. ne ut est ei⁹ hoibꝰ ut inhoibꝰ
ut ecclia in patribꝰ eat et ꝓphis. S ut ymo
ubium fieret caro i homo. Quod sedm al
Preterea terū modū dr missus in
notandū inuisibilē sedm alterum in
e stꝝ ei⁹ hoc duobus modis mittatur filius
sedm alterū dr missus in inuisibilē sedm alterū
no no. Eo ei modo dr missus i inuisibilē quo
nuisbilꝫ inuisibilꝫ apparuit. Vn aug in eode li. ca.
Cui ex tpe nūcꝫ cuiusq; ꝓpriꝫ mitti quid
dr. S no in hunc inuisibilē non in sensibilē ap
paretia corporeis sensibus ꝑsto e. Nam et
nos sedm q̄ nunc aliquid etnū capim⁹ inu
nihor inuisibilē simꝫ et omnib⁹ inuisor. ꝑ e in
carne nunc indutꝰ quia sapiat no se
nihor inuisibilē sup̄ eos lucere q̄ ꝑ me effa
bilem genituram duobꝫ modis mittit filius.
S ei inuisibilē apparuisse in inuisibilē ꝓpter
nostr. Cur pr̄ no dr missus ei ab alio q̄ ipse
Hoc q̄ritur cur pr̄ no dr ut filius
missus ei ex tpe a quo q̄ ignoscit
sit filius. Ad q̄d dubit in eo est ꝓcipi
actoritas q̄ in no ht de quo sit in quo filius
sit ꝑ se ipse ꝑ se ut aut aug in eodem li. ca.
Ideꝫ ꝓcipiꝰ totius diuinitatis ut ꝑ melius
dr de patre q̄ ꝓcipiꝰ e filius et ꝑ se. Na
ut aut aug in eodem dr noluisse deus pr
ꝑ subiecti carnem inuisibilē apparere ab
sui dissimē tij aut a filio q̄ genuit aut a
spū s̄co q̄ de illo ꝓcedit missus dicitur
Congruit aut alio missus dici q̄ i carne
apparuisse aut illoq; in carne apparuisse
putauerit. quidā filiū et spū s̄cū eius mino
Ideo q̄ putarent fuisse pr̄ q̄ missi dum
uerunt quidā hereticoꝝ pr̄ no sit
missus si filius et ꝑ se ipse patre et matre
filio et spū et filia minore et spū sc̄o
prem quasi maiore fuisse ut q̄ minore missus
ad aug implat in iij li de trin illis ꝓdi
centibus no inquit arbitrandū e minore es filiū
q̄ missus e a pre et minore ideo spūs sc̄us
et pr̄ eū misit de filio. Quē inuisibilē ava
ritia sue ꝑ ꝓcipij emendatione no ꝑ
ne equalitate sit ne pauidē ut dissentiendo
sibi ne septuus hꝰ posita intelligatur. No q̄
ideo pr̄ dr mississe filiū ut spū sc̄o q̄d est
ille maiorem illi minorem si maxime ꝑ est
tortuose ꝓcipij cōmendandā et q̄ in uisi
bili carnis no sit ille apparuisse ostensū est
q̄ sit missio filij et quib⁹ modis mittat. De
Quot de missione ꝑ sit q̄ sit duobꝫ
spū sc̄o modis inuisibili et inuisibiliꝫ
rudenter e. ꝑ illa in effabile et etna pces
sionē qua ꝓcedit a pre et a filio et no a se ipo
que sit eius talis pcessio q̄ dr missio sue

donacõ. ad qđ dicit. qđ sic filius duobus
modis dr̃ mittorum quo invisibile apparuit:
alter quo invisibile casus inde by papturi
ta et spe sanctus et a pre et filio ac spō duo
bus modis procedē sine nutu sine dare dicti
duo invisibilia alio invisibilium datus e trin
sibilis creature demonstrance sic inde pe
tecostes alijs qi inebrigiet datur contrarie
invisibile illabendo vacuatibus fidelium de illo

missiõis Et plus agat. modo missionis qui sit
rius de illo invisionis modo invisibilis
qui sit invisibili spe. de ihs aug' in 4 li de
trin' aut in patre et intelligit de spū sancto
missus. et spe dicat. Sciendū est q̃ queda creatu
spes ex tpīs in qua invisibili ostendebatur spe
sanctus. sine ei in spē dñm corpali spe ca
lumbe descendit. sine cum die pentecostes
facta e subito de celo sonus ex fuit sicut flatus
vehemens ubi erat sedentes. et vise sunt illis lingue dissi
se ignibus qui et insedit sup unūquēq;
cor. ihs opatō invisibile ex psonat octus sibilis
et oblata mortalibus. missio spe sc̃i e dicta.
Non ut appareret eius ipsa substā. et spe
in invisibilis et incommutabilis essentie pat
et filius. sed ut exterioribus invisibilibus corda ho
minum commoda a tpali manifestatione vel
entis ad occulta eterna. per pmis gustaret
Hoc hijs ubi apparet aug' illud modo
missionis qui invisibili exhibetur. ei ihs spe
spe in sui natura. no indicat. quia in illa
creaturis magis erat quia in alijs. si ad a
liud. in illis in creatur per eas ad hoies vices
ordinetur. et in illis ad quos ille caturus
nec habuit. Non in spe sanctus tpali motu. tue
nerunt ut despendit in hoc visibilis tpales
motus caturus significata e spiritalis eternum
sibilis spe sc̃i missionis. ut aperiat dicamus
per illud modi missionis spe sc̃i corpalis
ex hibita non sentia e spe sc̃i missio spiritalis
et interior sine donaco. de qua agendi est.
Cū filius sit minor pre secundum formam caturam
quia apparuit cum sco spe sc̃o similiter

Sed plus quendi est cū filius dicatur
minor pre. secundum missionem qua in
forma data apparuit. et spe sanctus no dicat
similiter minor pre. in missionem data apparuit
Nam de filio qui minor sit pre secundum formam
qua missus apparuit apte dicit aug' in

iij li de trin' dicens. misit dr̃ filium suum fac
ex mulierem. factum sub lege ut eos qui sub
erant: ac qui ibi missi. qui factum. sit a quo
factus minor est in quibus minorem in quibus seip:
et in tabe factum in quibus missus. hoc ihs
filius in quibus e missus. et factus minor
e pre. sit et spe creatura assumpserit mi
nus. quia alibi spe sanctus assumpsit caturam
minus quia apparuit hic filius. Nam filius accepit
p minore spe. sanctus no. filius enim accepit p
hoiem minorem. sicut columba. sicut columba de ihs aug' in 4 li
de trin' dicit. Ipse missus. spiritus sanctus. qđ deus pre
minor sit spiritu sancto. nisi spe sanctus minor sit
pre. qui no sic assumpta est caturam in qua
apparuit spe sanctus. sic assumpta est filius
hoibus in qua forma inferior dei ubi persona
presentabatur. no ut haberet ibi dei. sic alij
sancti sapientes. si qđ ipsum ibi creat. aliud
e enim ubi in carne. aliud ubique creatura. qđ
ubique. aliud ubi in hoie. Caro enim
per homine posita. tum co qđ aut sui caro e
factus. Non quo sic assumpta e caturam
qua apparuit spe sanctus sic assumpta e caro
illaet humana forma ex ingressu maiestatis
eius columbam. ut illa flatus ut igne illum
beatificantis. sibi quo in unitate persone con
iungit in eternum. ex predictis ostensum e apte.
sed quod filius dicat minor pre. et sic filius e minor pre.
Quod filius secundum qđ ho factus e no no
Notandū aut patre. sancto spū sco et eterno
qđ filius secundum quod se ipso minor est
homo factus eterno tui patre. sancto spū sco.
et esse ipso minor dicitur. qđ e se ipso minor
dicitur. sed forma servi. aug' in
4 li de trin' dicens. Erraverunt homines
ea q̃ de xpo sentiunt dicta sc̃a ad eius
substantiam que semper unum e. referretur: secundum
illud qđ ipse dns dicit pater. maior me
e. qđ ipse forma servi. ut ait dicti sentiunt
qđ modo etc. se ipso minor e filius. Deus
no enim no e se ipso minor. sed equalis
ipsum ex inanivit. forma servi accepit.
Non enim sic forma servi accepit ut amit
teret forma dei. in qua erat equalis pa
tri. in forma qđ dei. unigenitus prius est his

est prt in forma ? servi se ipo minor est. Ro
g in nris sptura dr utriq; sz; et equale
patri filius et prem maior ? filio. Illud ea
spe dei forma hoc aut spe seui forma ?
telligt. De hoc aut eode in ps li de trin. c. 3.
aut aug. dei filius equalis pr. sed dei for
ma in qua e et minor pr. Sedm forma
serui qua accepit in qua no mo patre
s. ecc spm sco. ne ly tuy s. ecc. sc ipo. minor
minet. Hus est spe qua ait ioe aut in libro
ge. max in nris in dr tm patre s. ecc se ipo
et spm sco minor frus est et ecc modrat
paulom ab augtis. Est g dei filius ut
ipe ait in pmo de trin. libro. deo pr nata
equalis. Habitu inuen in forma serui g
accepit. His actoitatib; apte indit filig
sedm forma serui minor pr. et se ipo et
spm sco. Hylarg alr. s. g. pr sit minor ne
plurig nre dne filius tuy minor.

Rndr ap pr sit maior filio cu fi
lius sit minor pre. pater enim dr maior spe
actoritate qp in eo e gnacois actoritas. ad
qua dicat pr maior me est. Et ap. Donat
aut. filio
aut pater maior e me ly dat si dicet do
natu. nr nome dr g nuquit Hylarg in
le. xx de trin. Donatu auctoritate pr ma
ior de nrig p dom ofessione filius e mior
maior utrq; donat est. s. no. x.
tm unum ee donatus aut cum ipo et
pr unu sim. Sed no ly donatus ut no et
cosentiens sit in gla dei prus minor. Si
aut in ea gla ei donatur ee qua pr e
lis et in donatis auctee qz maior e. et
in donati ofessione qz unu sut. Maior
utrq; pr est filio. et plane maior. Cui nig
donat ee gla ipe e. cu in na stabilitate
ee imagine sacramento natuitatis in
pre qua ex se in forma sua qui at in dis
tectu quid sup hoc dicat Hylarg cui nulla
ricunq; occurrit. Diligeter nota pre qz
intelligo de missione spe. s. q. mu sibile

XVII

Nam ne accidam ad assig mittitur
nanda missione spe. stigma mu
sibile mittt. in corda fidelium. Non ipe
pr. suis qui ds dat tela mittunt p sona
ut sup ostensu est a pre et filio et se ipo
tale p. ducit. mittit et donat fidelibg.
Sed q sit ella missio. sine donatu. quoniam
fiat cosideratu est. p mutatur. quod ait ad
hanc ad ostensione necessariu. s. q. spe sit
Hoc aut ut est caritas. s. dilectus. dn
intelligibilius doceat et p. mittit
ac plenius p spm ualeat p mittendi est
quedam ad hoc valde necessariu. dictu quod
e sup. et sacrus actoitatib; ostensum.
q. spe sit. minor e pre. et filio quo se
cundu aug. habet. nobis hoc addendum
est. spe. spe sit minor sine temporis q
nos dilectos dei et pximos. Quia caritas
ex ipa est in nobis ut nos faciat diligere
deu ac pximos tunc spe sit. de nobis ut
dari nobis et qui diligit ipam dilectam
qua diligit pximu in eo ipo diligit deu.
q. ipa dilecta de est. spe sit. s. ductrix
Ne aut de nro illa se confirmat.
nu fluc inre tota aliquid rudeam
sacra actoritatib; q. dicta e. ro volorem.
de ly aug. in viii. le de trin. aut. Nam pre
diligit offeres est ut ipam propter de
lectos diligat. de aut spe dilecta e. quo
ques q. erit propter deu diligat. et in eode
deus dilecto erit aut. ioh. iiii. apli. Et q. q.
ium et erum in subliuia celor et ima
terra. q. cuncta. ex qui e apud nos. et
nelimus apud ex. Nemo dicat. Non noui
quid diligam. diligat. fratrem. q. ipam
dilectam. Magis enim nouit dilectos qua dile
gimus fratrem quic diligit. Nec in pr. hoc no
crore deum q. fratrem. Nec ore placet. p. fra
trem ex. nitet cor meum qua cor meum. Implet
terre dilectio dei. et dilectos dei amplect.
ipa e dilectio que omes bonos augtos. et
os dei seruos. q. socias. in cto sacrtatis. Rmo
go. sanctorum. sumos. dilectos. plenius. et
q. nisi deo pleng. eque pleng e dilecto. hos
libris sacr. indit. aug. q. dilecto spe qua
diligimus deu. et pximos. de est. Sed adhuc
aptius testimoniu. in eode libro subdit.
dilectos dilectoru. fratrum. quin quedet tolle
nplg. attendandu. q. diligit fratrem. nequit
in lucc manere. et scandalu in eo no est.
Nam festu e. q. in fracte p. fratres. ne dilecte
fratres possit. Nam in quo scandalu no e.
utriq. p. fectus e. et ty. inde dilectos dei
tacu. sed ty. nuq. faciendi. q. in ipa frma
dilectos multe intelligi dn. Apertissime eu

in eadem epistola paulo post dicitur: Dilectissimi, diligamus invicem, quia dilectio ex Deo est. Et omnis qui diligit, ex Deo natus est et cognovit Deum. Qui non diligit, non cognovit Deum, quia Deus dilectio est. Ista contextio satis aperte declarat eamdem ipsam fraternam dilectionem qua diligimus invicem, non solum ex Deo, sed etiam Deum tanta auctoritate predicari. Secundum Iohannem, cum ergo dilectione diligimus fratrem, de Deo diligimus fratrem. Nec fieri potest ut eamdem dilectionem non diligamus precipue, qua fratrem diligimus; quia Deus dilectio est. Et: qui non diligit fratrem, non est in dilectione; et qui non est in dilectione, non est in Deo, quia Deus dilectio est. Hic aptissime fraternam dilectionem dixit Deum esse.

Quod fraterna dilectio sit Deus, non est pater vel filius, sed tantum Spiritus sanctus.

Cum autem fraterna dilectio Deus sit, nec pater est nec filius, sed tantum Spiritus sanctus, qui proprie in Trinitate dilectio vel caritas dicitur. Unde Augustinus in libro XV de Trinitate: Si in donis Dei nichil est maius caritate et nullum est maius donum quam Spiritus sanctus, quid consequentius est quam ut ipse sit caritas, que et Deus dicitur et ex Deo? Ita non ait Iohannes: dilectio ex Deo est, et paulo post: Deus dilectio est. Ubi manifestat eam se dixisse Deum dilectionem quam dixit ex Deo; sed dilectio est Deus ex Deo. Item in eodem: Iohannes de eadem re volens apertius loqui, ait: In hoc cognoscimus quia in ipso manemus et ipse in nobis, quia de Spiritu suo dedit nobis. Spiritus itaque sanctus de quo dedit nobis facit nos in Deo manere et ipsum in nobis. Hoc autem facit dilectio. Ipse est igitur significatur ubi legitur: Deus est dilectio. Ex his apparet quod Spiritus sanctus caritas est.

Quod non dictum est per causam illud: Deus caritas est, sicut: Tu es patientia mea et spes mea.

Sed ne forte aliquis dicat illud dictum esse per expressionem cause: Deus caritas est, eo modo quo caritas est ex Deo, et non sit ipse Deus, sicut dicitur Deus esse patientia et spes nostra, non quod ipse sit ista, sed quia ista ex Deo sunt; ostendens occurrit Augustinus non hoc dictum esse per causam, sicut illa, in XV libro de Trinitate, ita dicens: Non dicturi sumus caritatem non propterea esse dictam Deum quod ipsa caritas ulla substantia sit que Dei digna sit nomine, sed quod donum Dei sit, sicut dictum est Deo: Tu es patientia mea. Non utique ideo dictum est quod Dei substantia sit nostra patientia, sed quia ab ipso nobis est; unde alibi: Ab ipso est patientia mea. Hunc enim sensum facile refellit Scripture ipsa locutio. Tale est enim: Tu es patientia mea, quale est: Domine, spes mea, et: Deus meus misericordia mea, et multa similia. Non est autem dictum: Domine caritas mea, aut: Tu es caritas mea, aut: Deus caritas mea; sed ita dictum est: Deus caritas est, sicut dictum est: Deus spiritus est. Hoc qui non discernit, intellectum querat a Domino, non expositionem a nobis. Non enim apertius quicquam possumus dicere: Deus igitur caritas est. Ex predictis clarescit quod Spiritus sanctus est caritas qua diligimus Deum et proximum. Unde facile est nobis ostendere quomodo Spiritus sanctus mittatur sive detur nobis.

Quomodo Spiritus sanctus mittatur ut detur nobis.

Tunc enim nobis mitti ut dari dicitur, cum ita est in nobis ut faciat nos diligere Deum et proximum, per quod manemus in Deo et Deus in nobis. Unde Augustinus huius missionis modum insinuans in XV libro de Trinitate: Dilectio igitur, que ex Deo est et Deus est, proprie Spiritus sanctus est, per quem diffunditur caritas in cordibus nostris, per quam nos tota inhabitat Trinitas. Quocirca rectissime Spiritus sanctus, cum sit Deus, vocatur etiam donum Dei; quod donum proprie quid nisi caritas intelligenda est, que perducit ad Deum, et sine qua quodlibet aliud donum Dei non perducit ad Deum?

Augustinus in XV libro de Trinitate: Ideo autem Spiritus sanctus qui procedit ex Deo, cum datus fuerit homini, accendit eum ad diligendum Deum et proximum, et ipse dilectio est. Non enim habet homo unde diligat Deum nisi ex Deo. Ecce quomodo datur ut mittatur nobis Spiritus sanctus, secundum quod dicitur datum sive donum. Quod donum Augustinus quidem apertius explanans, quomodo dicit in eodem libro: Dilectio igitur Dei diffusa est in cordibus nostris, inquit apostolus, per Spiritum sanctum qui datus est nobis. Nullum est isto Dei dono excellentius. Solum est quod dividit inter filios regni et filios perditionis. Dantur et alia per Spiritum munera, sed sine caritate nichil prosunt. Nisi ergo tantum impertiatur cuique Spiritus sanctus ut eum Dei et proximi faciat amatorem, ille a sinistra non transfertur ad dexteram. Nec Spiritus sanctus proprie dicitur donum nisi propter dilectionem, quam qui non habuerit, etsi loquatur omnibus linguis, et habuerit omnem prophetiam et omnem scientiam et omnem fidem, et distribuerit omnem substantiam suam, et tradiderit corpus suum ita ut ardeat, nichil ei prodest. Quantum ergo bonum est, sine quo ad eternam vitam neminem tanta bona perducunt? Ipsa vero dilectio vel caritas, nam unius rei nomen est utrumque, perducit ad regnum. Dilectio igitur que ex Deo est et Deus est, proprie Spiritus sanctus est, per quam diffunditur in cordibus nostris Dei caritas, per quam nos tota inhabitat Trinitas. Quocirca rectissime Spiritus sanctus, cum sit Deus, vocatur etiam donum Dei; quod donum proprie quid nisi caritas intelligenda est, que perducit ad Deum, et sine qua quodlibet aliud donum Dei non perducit ad Deum? Ecce hic aperte dicit quod supradictum est, scilicet quod caritas sit Spiritus sanctus; et

dom̄i dei ex̄cellencias et quomō hec dom̄a
s̄ps sc̄s detur nob̄s eciā mp̄catur
aliqm̄ i ꝥa hꝫ cē m aliquo ut faciat eum
et dei et p̄x̄imi amatorē. qđ̄ cū fac̄ dī dā
sine mutō aliqm̄ et tūc ille ꝑ̄ dī hec s̄ps
sanctus. Vtrū c̄ōcedendū sit qđ̄ s̄pc̄ sēt augē
Hic q̄rit̄ tur. m hōie ut magis sit
si c̄aritas s̄pc̄ s̄cōs mag̃ et habeatur
est cū ipa augeatur ut minuat̄ m hoīe
et magis ut mag̃ heat̄ p diuīsa tp̄a virtꝰ
gcedendi sit qđ̄ s̄pc̄ scōs augeatur aut m
nuat̄ m hoīe et magis et mag̃ heat̄. Dī u
m hoīe auget̄ mag̃ et magis datur et ha
betur mutabilis cē videt̄. Deus aut omo
t mutabilis ē. vidē qđ̄ ut s̄pc̄ scōs no
sit caritas. nō augeat̄ aut minuat̄ m hoīe.
Et caritas et nō hūi datur ut habeat et
hūi. ut plenū heat. Dī qđ̄ s̄pc̄ scōs caritas
ē. et nō hūi datur ut heat̄ et hūi ut ple
nū heat. Sed quomō dat̄ nō hūi. cū ipe
ut deus sit ūbiq̄ et m omnib̄ datur totus.
et quomō plenū datur ut habeatur. si sm
nullū cōc. Nūc ad p̄mam q̄onem.

Hīs ita respondem. dicendū ꝙđ̄ s̄pc̄ scōs
siue caritas. quātū ī mutabilis est
tū se augeat̄ aut minuit̄. nō mse recipe
magis aut min̄. si m hoīe. aut pcōs augeat̄
aut minuat̄ hoīem et magis et min̄ datur.
aut hꝫ. Cū dī. dō magnificamur et exaltam
m nobiq̄ ty nisi nō exaltat̄ nō magnifi
cat̄. dī q̄ ꝑ̄a decedat hō ad cor altū et ex
altabitur deus. Quis q̄ locus aut auctoꝝ
dō nō mō. s̄ñ m corde hoīs grandes sit.
Dic q̄ s̄pc̄ scōs datur hoīi et datus am
plꝰ datur. augeat̄ et magis et min̄ dē
et hūi et ty m mutabilis ex̄sit.

Quāmq̄ ubiq̄ sit s̄pc̄ scōs et m omī cā
tura totus. sūt ty multa q̄ in eo nō
hūt. Non n̄ s̄ps scōs omēs hūt in quib̄
est. aliaq̄in et irrationabiles c̄aturē hā
berēt s̄ps scōs. qđ̄ fideī pcess nō ad multā
auctoritate cōfirmat utrumq̄ responsio
Ad ut ēnus fiat qđ̄ dixim̄ auctoritates
firmamus. qđ̄ s̄pc̄ scōs mag̃ et min̄
p exercit̄ et hoīe augeatur et nō hūi dē
et hūi. ut plus habeatur. aug̃ oīdē s̄ñ
rohem dicēs. Quē s̄ps scō cōstat nos x̄pm
diligere et eius mandata seruare nō posse et
id nos posse alīq̄ agere tanto mīs illud q̄uo
perfectū minimū. tanto uero amplius q̄uo
illud perfectū amplius. Hoc nō solū nō hūi
tūi. sed hūi nō in cassū p̄mittit̄. Nō hūi
quida ut heatur hūi aliq̄ ut amplius hea
tur si ab alio mīe. et ab alio amplius. nō
habeatur. sed holizeus. scōs helie nō dicit̄ ꝑ
spūs qui in te ē in duplo sit in me. ꝑ hoc aut
qui ē dei filius. sed ad me sūm. Dat̄ ē ꝑ
Dī neq̄ eius gra s̄pc̄ sed ē mediator
dei et hoīm homo xp̄s. et ē eiusdē substātie
filius est equalis patri. ī q̄uo ē. s̄m nature:
Et aut ī unitate p̄sone unigenit̄ assūpti
ē hoīs. ē nō nature. Ceterū aut nō ne
sciā dat̄ et datus addit̄. donec unicuiq̄
p modū suū p̄fectois ꝑ̄a mēsura cōpleatur.
Hoc expssa habem. qđ̄ s̄pc̄ scōs mag̃ ut
min̄ datur et accipit̄. et homī datus augē
et habebit̄ nō habēti datur. q. s̄pc̄ scōs ē
caritas. q nō hūi datur et in hūi augetur
et p̄ficit. Minus ut minus et mag̃ ꝑ̄ hoīs
homo in ea p̄ficit et deficit aliq̄. et tūc
ꝑ̄a dī p̄fectū ut defectū. q tū nec deficit nec
p̄ficit in s̄pc̄ deus ē. Vñ aug̃ monelia
nus ep̄s̄am tobiā ait. ꝑbat se quisq̄
quātū in illo p̄ficit caritas. ut postea quātū
in caritate ipe p̄ficiat. Nam si caritas dō est
nō p̄ficit nec deficit. Hoc q dī. ut ē p̄fice
caritas. ē tū in ea p̄ficis. Hoc quomō intel
ligendū sit. ostēdē s̄pc̄ scōs augeri i nob.
q. nos in eo s̄ p̄fectos. sic ī alia hui⁹. Et
aliq̄ dūt s̄ñm scīp̄m nō ee caritatē qua di
ligim̄ dēm et p̄xim̄. Sup̄dicta est lectio dī et p̄xim̄
q̄ s̄pc̄ scōs caritas ē p̄ns et sufficiēs
se ī nōe diligim̄ et nos. Et ipe ide ē caritas
q diffundit̄ in cordib̄ nr̄is ad diligendū
deū et p̄xim̄. Hoc. aut in nob̄ ꝓcedit. s̄ñ. s̄pc̄ scōs sit caritas p̄ns et sufficiēs
aut ide ipe ad̄ sit caritas qua diligim̄ deū
et p̄xim̄. a plerisq̄ negat̄. Dicit̄ enim
dī s̄pc̄ scōs caritas ē p̄ns et sufficiēs in nob̄. Eade
q̄ caritas ē qua dē diligit nos. et qua nos
diligim̄ eum. hac aut sūt auctoritates negē
mus. Dicit enim aug̃ in l. de s̄pc̄ ī lītā
ou ē dilectio n̄ et inde ipa fides. ī a s̄pc̄
non in est in nob̄ n̄ diffusa in cordib̄ nr̄is
p s̄pc̄ scōs. caritas aut dei dicta ē diffu
sa in cordib̄ nr̄is. non qua nos diligim̄ ꝑ q̄
nos sum̄ dilectores suos. Hoc ipsum dei dō
qua nos iusti ones fim̄ere efficimur. dei

ep̃s dñi salus nr̃a qua nos salvat: et fides xp̃i q̃
nos facit fideles. hijs ꝟbis inducti nos ſtram
dilectionē nr̃i caritatē qua deus dilexit et
nos diligimus. et sic infecta mra dr̃ dicimus
quod xp̃s sit ea nr̃ra. ſ. q̃ ea nr̃os nos fe-
cimus. et fides et salus. sic nr̃a dr̃ decla-
tus descripsit ē in nobis nr̃o q̃ xp̃s ea dilexit.
ſ. q̃ nos dilexit fecit eam. Unde hoc ē. vide aug̃
in li. xv de trin. aut. Sit robis cognoscere
dei dilectionem nr̃am qua nos erga qua xp̃s dilexit
nos: et misit filium suum laboratorē p̃ peccatis nr̃is
ꝛc. Fecit et hj nr̃i manifeste dilectionē dei. unde
qua nos dilexit deus ab ea qua xp̃s dilexit
nos. Si q̃ inquirit spr̃s sanctus dilectio est
qua diligit nos deus. et qua nos diligimus
deum duplex dilectio est in nobis deus operatur
ad ab sancto et longe amicitie ꝛc. Nos q̃ dicimus
dilectio qua diligimus. ſ. qua deū nos diligit.

In libro regum sic helyas dixit ad he-
lyzeum. postula quid vis et fiet tibi
antequam tollar a te dixit q̃ helyzeus Ob-
secro ut fiat spūs tuus duplex in me ꝛc. Unde
ibidem sic exponit helyas spūs zebaoth et opti-
mos magistros excellenter pollebat. Geminum
ergo gratiam quia helyzeus in magistro mag-
nopere gaudebat. sibi tribui rogavit. Unde pa-
tet quod no ē discipulus sup magistrum
postulavit. Pacio ad p̃dicta determinanda auc-
toritates

His respondens p̃dictam toritatem
auctoritatis ūba determinantes hanc
caritas dei ē dicta diffundi in cordibus
nr̃is quia xp̃s nos dilexit. ſ. quia nos di-
lectē fecit. et hijs ūbis ꝛ diuidit ꝛ diffusa
ostendit caritas qua dr̃ diligit habea qua
nos diligimus. ſ. ꝑorus ei sit una et eade
caritas et dicat ipa dei caritas diuisis de
causis et ꝛbis. dei caritas appellare sep
tuit. unde. dr̃ enim dei caritas nr̃a quia dr̃
nos ea diligere nr̃a quia ea fecit nos a
matores. Cui q̃ ab apl̃o dr̃ caritas dei diffu-
di in cordibus nr̃is. nō ē dicta caritas dei q̃
diligit nos. ſ. qua fecit nos dilectē. nō ubi
apellatur caritas dei eo q̃ nos ea dilexit. ſ.
eo q̃ nos ea sui fecit dilectores. et q̃ ea ꝛo
posset dici caritas dei q̃ nos ea dilectē fecit
et simile. quē locūs oriri. dicit insticia dei
dei qua nos iustificat. et dñi salus nr̃a qua
nos salvat: et fides xp̃i qua nos fideles facit.
Determinatō secunde auctoritatis

Secundo et alia exponunt̃ ad tollenda
aut ꝛmemorari dilectionem dei nr̃i qua nos
dilexit. ſ. qua xp̃s dilexit nos. et si dicat. Quo-
modo nouerat dilectionē dei nr̃i qua nos
dilexit. sed hj q̃ xp̃s ea diligit. Aliud obicit

Sed aliud ē inquirit q̃ magis urget.
dixit enim supra aug̃ q̃ dilectio ē a spū
sancto a quo fides. Dic q̃ fides nō ē spūs
sanctus a quo ꝛdita nr̃a caritas. Quomodo enim
caritas spūs sanctus ē. si ab xp̃o ꝛdita. si ab xp̃o ē. et
xp̃s ē ergo spūs sanctus a se xp̃o ē. Ad q̃ dicimus spūs
sanctus quidē a se xp̃o non ē. sed tm a se xp̃o datum
nobis nr̃is supra dictum ē. Dat enim se xp̃s nobis
spūs sanctus. et ex hoc sensu dicitur ꝛdi caritas ē
ab xp̃o in nobis. ſ. Et tm xp̃s spūs sanctus ē. q̃ dat
aut ē a spū sancto. et no ē spūs sanctus. q̃ dona
aut data. soluimus et nō deus dans ꝛdit

Alias inducunt rones. et auctoritates ad
alias quoq; inducunt rōnes ad ꝛdendum
rones ad ꝛdendum ostendendum sit q̃ caritas
nr̃a sit spūs sanctus. q̃ caritas ē affectio mētis
et motus animi. spūs sanctus nō no ē motus
mentis ut affectio animi. q̃ tabulis dicit mercatus. Non ē q̃ caritas dei
caritas est motus ut affectio animi

Quod aut caritas sit affectio animi et
motus mentis. actoritatibus q̃ firmat.
dicat enim aug̃ nmi. li. de doctrina xp̃iana ca.
vitate nos motui animi. ad fruendū deo
tpe. q̃ xp̃o. et pximo. tpe. q̃ dñi. de multis
de nouerit ecclie catholice tractatus illud viii
apli. Certus sum q̃ neq; mors neq; vita potest nos separare a
caritate dei. Caritas inquit dei hic dicta ē
dilectio. qua animi nr̃i dicta ē rectissima
affectio. que coniungit nos deo. qua eu diligim.
Ecce hijs ūbis ex primo q̃d caritas ē affectio mentis
et motus animi. ac p hoc nō ꝛdit ee ſ. ſ.

Ad q̃d dicit Pacio determinata auctoritas
ta dicit deus ē spes nra
et precedens rō quia fecit nos sperare et pati
caritatē dr̃ motus ee. sive affectio animi.
qua p̃ nouitatem sive affectum animus.
ad diligendū deū. Non aut mirum si caritas
dicit se spūs sanctus dicatur motus mentis cum
in libro sapie dicat de spū sapie. qui cattu
git a fine usq; ad finem. quod ē actus mobi
lis certissime. omnium autem q̃ no ro dicit
sapia sit aliq̃ mobile tit actus aliquis. sed
q̃ sui mobilitate omnia attingit. nō locali

motus sed ubicq; in semp sit: et nō includa
tenebatur ipsi. Dic q̄ caritas dr motus an
mi nō q̄ ipa sit motus nec affectio nec ullus
animi. q̄ p ea q̄ est actus affectus motus
et motio dicitur. Sed si caritas spe. seu dilectio opat
ur singulis q̄nt multitudo p eu motus horū af
ficiatur et moueatur ad credendū nt spe
randū et hmōdi ad diligendū q̄ spe si nō sic
dicet caritas motus nec affectio motus ad
credendū nec sperandū sic ad diligendū ad
quod sane dici potest q̄ alios actus atq; mo
tus habitus opatur caritas: spe seu medi
antibus habitibus quos actus sunt nec pote
actū fidei: credē. fidē medias et actū spei
: sperare spe medias: p fidem: et spem p
dictos opatur motus diligendi nō actum
p se tm̄ sine aliquo habitus medio opatur.
: diligē. Aliter q̄ hmōi actū opatur quā
alios habitus actus. Ideo q̄ differenter d' hō
et de aliis loquit̄ scripturaq; illi spectabi
caritati attribuit̄ est q̄ caritas nouo spe
s. vii. aug. dimissis aplis ubi tractas in
epo libro de caritate ee dicit bonū quo nil
melius: et p hoc ipsum ee deū sequitur
dicens. Si nulla res ab eius caritate nos se
parat quid ee nō solū melius: si ee ceteris
q̄ bono potest dici caritate melius ee
melius. Caritas q̄ spe seu ee equi ee deus
et donū dei sine dubio q̄ singulis fidelibus
dona donat: nec spe donat: si in duos seu
singulis datur. Nā aug. ubi supius dicet nō
ad mensurā xp̄s dari spm̄ aut ceteris ei donū
datur. Nonq̄d spe. si dona eius du

Hic queritur. Credendū sit q̄ p bonā
tur spus seu p quē donū tur dona
tur donatoq; sit donū. et ei credendū sit q̄d
p donū donantur et detur donanda q̄d
dicamus q̄d p donū q̄d ē spe seu singulis ip̄a dona
donantur et ipm̄ communit omnes bonū
hnt. vii. in xv. li. de trin. aug. aut p donū
q̄d spe seu mediante illis membris xpi.
nobis dona que se quibusq; ip̄a donatur.
Non om̄ singuli quiq; hnt dicta. Sed hīj illi
alij aliaq; nus ipm donū a quo cuncta ip̄a
donantur. omnes hnt et spm̄ seu xp̄s dicat
p donū dari dona. Utrū spe seu cede vel
reteneat dicatur donū et donū sine

XVIII. Diligenter considerandū ē donatū
eu spe seu datū dicatur et donum tm̄
eadem vel utriusq; nomē ei conueniat q̄d

utriusq; videri possit eum ee spm̄ seu dari
et spm̄ seu donari ex cede vel nūdū spe seu
dicatur et quia. Si tm̄ aug. nudū significare
in xv. li. de trin. ee aut spe seu nō tm̄ nū
donū dei. Tm̄ sequitur datur eis q̄bus dat
apud se aut de ei. et si nemini detur dicere
potest dicat spm̄ seu donū appellari q̄d ē dari
Non ab eterno sunt donū q̄ nō dat. nō de spe.

Facto spū donū sit donatū dr spūs seu

Ad hoc dicendū q̄ spūs seu et donū dr
et datū sine donatū. Sed datū sine do
natū ex eo tm̄ diuersa datur sit donatur q̄
hīs tm̄ ex spe. Donū si dr no ex eo tm̄ q̄d
donet. si ex ea spe de qua habet ab eterno. Nā ab
eterno ē sunt donū. Nequit̄ enim donū sint.
nō q̄ donet. si q̄ processit a pre et filio. Inde
aug. vii. in. li. de trin. c. dicit nutu ee e filio q̄ aut
pre. et spm̄ seu donū dei ee a pre procedē
et a filio. hoc a pre inde. q̄d spe seu eo do
nū est. q̄ quo procedit a pre et a filio. sic filius
eo ē a pre q̄d natus ē ab eo. Non enim ē idem
filio ee a pre et spm̄ sanctum nō ea spe tate
filius dr ee a pre qua spe seu. Nam filius
dr ee a pre p̄p genitus ē ab eo. Spe. ei seu
dr ee a pre et filio. q̄ spe est donū pris et
filium. q̄ procedit ab utroq; eo enim dr spes
donū. et eo donū quia procedit a pre aug. in
v. li. de trin. aut. Spe seu qui nō tm̄ est.
si in tm̄ intelligit in eo q̄d spe dr spe seu.
relatiue dr. ei et ad prem et ad filiū. ve
fortius q̄ spe seu et pris et filij spe. Sed
ipa relatio nō apparet in hoc nōie. Apparet. sps
aut ei dr donū dei. Donū enim ē pris et filij.
q̄ a pre procedit et a filio. Licet hīs nīs aud
apte. cede relatiue dici spm̄ seu et donū do
nū aut q̄ procedit a pre et filio. q̄ etas. q̄
qua dicit spe seu. et donū expressio ē ipa.
de qua plenius post agemus. Sed alios. li. q̄ ab
utroq; et ab eterno processerunt ab eterno donū
fuit. Non q̄ spe seu eo tm̄ dr. donet. q̄ dona
Nam et ante fuit donū q̄ donaret. vii. aug.
in v. li. de trin. aut. Qui procedit spe seu. et
nō ex tpe. si ab eterno procedit si q̄ sic. pce
debat nec est donabile. Nam donū est ante
q̄ est eu donaret. Aliter enim intelligit eū
dr donū ante est dr donatū. Nam donū pot
ee anteqū sit eu donet. et anteqū datur.
donatū aut nisi dari fuerit nullo mō dici pot.
Nequit̄ enim q̄ spe. e donū Templario vel dona
tis hīs ubis apte. inde. q̄ sit spe sanctus.

Ab eterno dom̃ genitura ab eterno domi est. No
q. donavit a pre et filio sit a pre filio si q.
ab eterno processit donabilis. Sed q̃re cu donabi-
utriq; pr̃ sit filio an tm̃ nob; qui mundu creat.
Si aut no erat donabilis pr̃ et filio si tm̃
nobis et ex eo domi erat q; sic donabilis pre
debat inde q; filius cade rone sp̃ domi fuit
q. a pre processit ab eterno. nob in tpe donabilis
Nam et de filio legit q; datus e nob. Ad q;
dicm. q; spe seus nob tm̃ no pat; sit filio do
nabilis processit. sic et nob tm̃ datus dicit filiu
inde datus e nob et ab eterno processit a pr̃eno
ut donabilis tm̃ si ut genitus; qm et domi
possit processit g; ut genitus et ut donabilis. Sed
spe seus no pred; ut genitus si tm̃ ut domi
donat aut sp̃ fm tm̃ solis q; donabilis. sed
q; ab utroq; possiret q; donabil sit. Inde
aug; in v li de trin; Eo tpo q; datus erat
eu deus. nam domi erat t antequ daretur
et no donabilis. Sed alit donabit q; filius
Nam et relat datus et alit processit quia filius
filij eu processio e eterna genuerunt natuitas
tpe si ser no e processio natuitas; utraq; i
effabilis e. Quod sic filius nascendo
accepit no tm̃ ut sit filius si et eterna na
spe seus precedendo accepit ut no tm̃ sit domi
Et notandu sed eterna ut sit essencia
q; sic filius nascendo accepit no tm̃
ut filius sit. si omnino ut sit; et ut ipa sit
sit eterna et spe. s. a pre et filio precedo accept.
no tm̃ ut spe seus sit ut domi si est ut omno
sit et ut sba sit. q; utriq; no decepit ex eo q;
datur. Nam cu no detur ni ex tpe si hoc
ex eo q; datur. Accepisset q; ex tpe ut sit
sit aug; in v li de trin; filius no hoc tm̃ hoc
nascendo ut sit filius si ut sit omnino ut
q; utriq; spe seus eo q; datus sic filius nasce
do hoc ni tm̃ ut filius sit q; relate dicit ut om
nino sit ipa sba quonia nam spe seus eade
ipa sba eu no prius daret q; sit et eu da
ret tpe. Non q; eo q; deus si precedendo hoc ut
sit desineret ut sit eterna. Unde aug; in xv li
de trin; aut sic filio p̃sens eterna sine tpe
tpis. sine ulla mutabilitate ne de pre genito
q; nascendo ex spu tui eo p̃sens eterna. sine ullo mutuo
tpis. sine ulla mutabilitate nature de utroq;
processio. Sed ex poetis inde q; filius no
tantu sit filius naturus si et de sit eterna
Hic oritur q; et spe spe processione
si filius nascendo hoc no tm̃ ut sit filius
sed ut sit eternus et spe. s. precedendo no
tm̃ ut sit domi si ut sit eterna q; et filius
natus eterna esset spe seus processione eter
est. Eu alibi dicatur q; ni pre eo pre e quo de
ne filius eo filius quo deus ne spe seus eo de
nu quo deus. Ruma ut aug; aut ni vis hb; de
trin; hoc nobis cor. ultra audiatur. no deri
du pl; plenius arguime. Ad q; breviu videtes
dus q; no filius nti eterna esse si et filius
no spe processio eterna esse si tm̃ domi et tri
utriq; ille nascendo. iste precedendo accepit ut
sit eterna. Non enim ut ait hylarius nobis de
trin; no p̃ deserone aut pretione. aut de
ruarde nec deo de esse ex utroq; nec in na
tura eandem natuitate subsistit filius et
ex ubiq; nature in natura eande processione
subsistit spe seus. Exponit vba hylarius
Quod ita intelligi potest ex pre qui e ingn
on genito natura q; hic eande filius
natus. i. nascendo spe seus processione. p
cedendo hoc. vn ipe idem apostolus loquens q; de
erat apte subdens. Natuitas inquit deo no
ne in eam de qua p̃fecta e tenere natura. No
enim ab hoc q; deus subsistit. nec hoc ab illo aptu quonia
intelligendu sit illud. de pre quidem p̃stat
eterna filio; et de utroq; processio. p̃stet eterna
spu sco. Non q; ille essencia sit filius; et iste
eterna sit spe seus. nihil ppetue personalit; si q; ille
nascendo iste precedendo eterna hic eandem
et totaq; in pre est. Sed spe seus de domino
Ex poetis et donatu sedu duos pedes
pareti q; spe seus scripte processionis
domi e et tpale datu ut donatu ex quo
apparet illa distinctio gnine processionis de q;
sup̃ egimus. Nam sedu alteru possionem
de datu ut donatu. et altrum ut de domi.
Sedu hoc q; domi e refert ad primu et si
Et sedu hoc hui sedu q; dat ad eu qui
q; sequitur dedit ad eos quibus de dit
domi e. referetur ad primu et ad filiu. Sedus
uerus q; de datu ut donatu ad eu qui dedit
referetur et ad eos quibus datum et eiq; de e
qui dat et illoru quibus datum. vn aug; in v
li de trin; aut. Quod datu e et ad eu qui dedit
referetur et ad eos quibus dedit. tang; spe seus
uo tm̃ pris et filij qui de denutus si est ne de
qui accepimus. Spe q; et dei est qui dedit et
ne qui accepimus. Non ille spe ne quo dicim
q; ille spe e homis qui ne ipe est q; nus et ipu
spu qui homis dicit utriq; accepimus. Sed

aliꝰ ille aliꝰ ispe nr̄. Aliud est enī quod accepimus ut cēmur. aliud qđ accepimus ut sic esse mus. Quod aut spe sc̄us nr̄ dicat septuā. ostendit. Septuā ē de robore. qđ ne spūs helie ueniret. Scribe dictus ē helie spe. ⁊ spe sc̄us. qui accepit helyad. Et moysi aut dns. Tollam de spū tuo. et dabo illis de spū sc̄o. que ut tibi dedicētur et dictus ē spe moysi. q̄ pater. q̄ spe sc̄us nr̄ de spū s. q̄ nob datur. et datus ut q̄ ē ad hoc ut sc̄ēmur. Spe nō ē datus ad hoc ē datus ut cēmur. An filius nr̄ sit nobis

Hic queritur. Datus possit dici nr̄m spe

Utrū et filius ē sit nobis datus. dignum ut possideri nr̄ spe filius nr̄ possit dr̄ redemptor. et hmoi. Sed nō de nr̄ filius. q̄ filius dr̄ relatiue tm̄ ad illū qui genuit. et ideo nō pōt dici nr̄ filius. si pris tm̄. In eo aut quod dr̄ datus. et ad eū que dr̄ et ad eos quibꝫ datur refertur. ut spe sc̄us. quia nr̄ septuā ut pdem est dicat spe nr̄. ut spe tuus. sit illius ut de moyse et helia dicit est. Ruso. tñ in septuā cēmur dicti spe sc̄us nr̄. ut tuus ut illius. si spe nr̄ ut tuus sit illius. quia spe sc̄us eo dr̄ q̄ donū. et utrūq; relatiue dicit ad pcm. et ad filium. et hꝰ ē sempiterna relatio. Dr̄ tm̄ aliqꝫ dr̄ donū nr̄m. accepit dr̄ donū. vel datū ut donato. Cui nō donū accepit. ⁊ eo nō quo spe sc̄i donatū pris. et filii dr̄ nō hoc pter. et filius sub hac appellatōe nō pōt dici nr̄. ut dicat filius nr̄. sic nec dr̄ spe sc̄us nr̄. Et tñ de filio dr̄ patris nr̄. et de spū spe. sto nr̄. Ille nr̄ patris. q̄ nos refecit. nobis datus. Iste nr̄ spe. q̄ nr̄m spūm. nobis a pre et filio. et nr̄ nob spirat. sicut dicit aug̃ⁱ in v. li. de trin. aut. Et de pre natꝰ ē. ad pres solū referunt dr̄ filius. et eo filius pris ē. et nō nr̄. Dicunt tñ et patrē nr̄m. dnoꝝ. sic dns spūs nr̄m. Utrū spūs sc̄i a se ve

Ost hoc queritur utr̄ spe sc̄us ferātur ad se ipm̄ referatur. Si enī dicit ex pdictis pbari posse. si enī qđ datur refertur ad eū qui dat. et ad eū cui datur. et spe sc̄us datur a se ipo. ut pdem ē. ergo refertur ad se ipm̄. Huius quoꝫ determinatōnē in posterū differimus. donec tractemus de eis que relatiue dicūtur de deo. ex tpe. nr̄m quibꝫ datū et donatū getrinct.

Quia post hec de isthc trinitate psonarum

Qua cōtrinitate. tres psonarū. multipliciter sanctitatis nr̄ in summa. tū de earundem equalitate aliquid eloqui sup est. fides eni

catholica sic credimus. et colimus. tres psonas asserit equales. Deum. non ditas patri filium. et spūm sc̄m. Trinitatis. ut aug̃ⁱⁿ li. de fide. ad petrū. breuit apertis quoꝫ intelligit equalitas docet. Nullus hoc aliū aut precedit aliū. et tempore aut excedit magnitudine. aut sapientia. aut potestate. q̄ nr̄ filius. et spūs sc̄us. Et in trinitate quippe et sine trinitate. Deus. filius. de patre natꝰ. coeternus. et consubstantialis. Deus. et spūs sc̄us. de patre. et filio. procedens. Deus. et omnipotens. et sibi coeternus. et consubstantialis. et coequalis. trinitas. et unitas. Et breuiter. assignant. augustinus trium psonarum. ipsarum. equalitatem. si quis alia. alta. non excedit. nr̄. excellit. aut. cēmus. aut magnitudine. aut potestate. Ctrā. Trinitas et magnitudo et potestas in deo. Et unitas ponit

Quinqꝫ enumerentur. ista. quasi diuisa. quoꝫ diuisa in deo. trinitas. et unitas. sunt. et eadem sibi. Omnia. simpliciter. et incommutabiliter. aug̃ⁱⁿ vii. de trinitate. Deus. alio magnus. nr̄. alio. de est. ⁊ eo magnus. quo deus. Et nihil aliud ē. et magnus. ē. aliud deus. ē. et eadem quippe ē. eius magnitudo. ⁊ potestas. et sapientia. et una essentia. et una magnitudo. et potestas. et divina. et una. aug̃ⁱⁿ vii. de trinitate. Confessionis. voluntas. et potestas dei. qđ deus ē. et trinitas. qđ dei. et una. divina. ē. Quod aug̃ⁱⁿ. in uno illius loci. postmodum. ingratitudinem. et gratiarum actionem dicens. Est gratia. inquit. gratis. nō transitoria. collecta de multis gratiis. et sic in illa trinitate. unus deus. qui nō trinitatem dei. Non enī aliud aliū dei. sed aliud. qđ deus. et aliud dei. et trinitas dei ē. et trinitas nō qđ deus. sed aliud. Nichil huius mutabile. Nō concesserit. qđ teneamus. qđ unitas. deus. et una. divina. dei trinitas. potest magnitudo. et trinitas. assumere. sapientiam. et hoc sibi. qđ destructa. pace. in hoc. qđ libris trium equalium. personarum. breuiter. explicatis. ē. aug̃ⁱⁿ. quia alius alius. nec trinitate. nec magnitudine. nec potentia. supatur. Deus. qui de trinitate. de magnitudine

Quod autē. qđ ea aliqꝫ. psona. aliā. nō excedit trinitate. aliqua trium psonarum. aliam. nō excedit. sup ostensum. Dubium. nō est. trinitatem trium psonarum. insinuata. est. Nunc. qđ sit. ē. ostendē quod magnitudine. aut potentia. alius. alium. nō excedit. Et pius de magnitudine. videamus.

Quod nō est maior una ꝑsona alia nec una aliquid due quā una tā una quā due

nec ꝑ

Intendū est ſ hāc ꝑ nō est maior filiꝙ filius maior ſpū ſc̄o: nec maj aliquid due ꝑsone ſil ſunt quia una ſc̄a tres ſimul aliquid maj quā due. Nec maior ē eēntia una tribus quā in duabus: nec in duab quā i una qz tota ē in ſingulis. Nec obſtāt damaſceno aut Confitemur deitatis naturā omne ꝑfectā ee in ſingla ſuaꝝ ypoſtaſeon: ꝑſonaꝝ omnē in ſpū ſc̄m. omnē in patre: omnē in filio: omnē in ſpū ſc̄o. Deus qz ꝑfectus deus ꝑfectus deus filius ꝑfectus deus ſpūs ſc̄us. Quomō deus pater ꝑfectus ē et filius in patre et ſpūs ſc̄us in filio et ſpūs ſc̄us in ſingulis in ſingulis

Est inde ē qđ ꝑ utroq; et ſingulis in ſingulis dr̄ ee in filio: et filius in patre: et ſpūs ſc̄us in utroq; et ſingulis in ſingulis. Vñ aug̃ in li. de fide ad petrū ꝑ unitate nē. torq; ꝑ in filio: et ſpū ſc̄o ē. Totus qz ſpūs ſc̄us ē in ꝑe: et in filio ē. Nullus coꝝ eternꝫ ꝙ ē ꝑ ē: ſ nature diuine unitate. Ecce h̄ aperit aliquatenꝰ. Non enī plene tñ poteſt ab hoīe reſeruari archanū: ꝙ qua in tellige cia dicat: ſingla ꝑſonaꝝ tota ē in alio. Vñ hylaꝝ. Iſta interuus p̄ quos in li. de trin aut aſſert plerūq; obſtrudere ſermo duos ꝙ dicit. Ego in ꝑe: et ꝑ in me ē. Nec in uerſo. Natura enī intelligencie humane tres dicti huius nō capit nec exemplū aliq̃ diuinus rebus humana opaco ꝑſtabit. Sed qđ in intelligibile ē homini deo ee poſſibile ē. Cognoſcendū utiq; atq; intelligendū eſt quid ſit illud ego in ꝑe et ꝑ in me eſt. Di tñ ꝙplendē h̄ ita ut ē nale brūg. nec qđ natura rerū pari nō poſſe eſtimatꝫ id diuine ūitatis ꝛd ꝙſtituatur. Pater ego in filio. et filius in ꝑe ee plenitudo diuinitatis ut utroq; ꝑſtat: qua plenitudo deitatis in filio ē. ſ. et in filio ē qđ in neutro hoc ſingulo. Alter ab alio: et nec omnis ſ qui ē meſſ ſuus. q. nō ſit ē in eo a quo ē. Non duo neq; alius alio: qz nō aliud in utroq; aut unū ſint in fide aīe. nec nō unq̃ nec eundē nec nō aliud q̃ſtemur: qz diuꝰ ex deo natiuitate eundē naturalē aliquid ee ꝑ mutri. Eundē ꝙ in utroq; et ut tres ſtrenuitate et deitate plenitudine q̃ſtet unū: qz ideas dicit. Ego in ꝑe et pater in me eſt. Quia cū accepit filius a ꝑre nā ſi pater eundē qm genuit accepit. Necuter ꝙ ꝑfectꝰ eſt: ꝑ. de eſt cui ei inde defecſſit: nec ple

nitudo in eo esset qm ex persone q̃ſtet. Necꝫ ꝙ ꝑfectus ē. ſi plenitudine ſua et ꝙ genuit ambitꝰ ne qm natꝰ ē. Cōſequitur fate amur ꝙ qđ ꝑ ē in filio et filius in patre: deus in deo. Et inde hylaꝝ aut in dy li de trin. Non p duplicē coniecturā generꝰ qui creatꝰ nec p infinitā capacitatis naturā ſubeſſe. ſ. p unitā nē ſimilitudine. p naturē unitatis nature. ex unitate nature. Natura diuina tres no differt. die natura dei nō de qua tinitas. Deus no aliud aliquid ex deo ꝙ deus nuncupat. Deus nichil nomē in hys ē. nichil aliud nichil ſeparabile. Ecce hys oſtenditur ſub. put humana permittit infirmitas. ex quo ſenſu xp̄s dixit. Sicē in ꝑe et ꝑ in me. ſic ex eode ſenſu ſpūs ſc̄us ee in utroq; et ſingla ꝑſonaꝝ in ſingulis. qz. ſ. in ſingulis ē eade plenitudo diuinitat; et vnica ſtrenuo nichil qz nō ē maior diuina natā in alio hanc ꝑſonaꝝ ꝙ in alia: ſi in differēt. nec ſunt tres ꝑſone. deoꝙ alea ee dr̄ut ꝑdicti eſt. Vnde ambitꝰ p dicta ubera ſenſui apies nobi et ſentētie ſup eplam ſcdam ad corinthios aut ꝑ hoc intelligo ꝑ ee in filio et filius in ꝑe: qz una ē eaq; ſubſtā. ſbi cui ē unitas. ni nulla ē diuiſitas. Ecce tribus illuſtrium uocū teſtimoniis ſ. aug̃ hylaꝝ ambr̄e in de trinitate. reuelante ſcīſſe in eis loquēte ꝑ ee dē uolentibus intelligi ſ. ꝑ ſpectū et in enigmate. qđ ē accipiē dr̄. ꝑ in filio ee et filius ꝑ ſe. ut ſpūs ſc̄us in utroq;. Ad id qđ obiicit ad ram deitatis extendat ſi ꝙ magnitudine ad diuinitatis reducamus. utroq; in ſiſtamus oſtendentes ꝙd magnitudine nulla trium ꝑſonaꝝ alia ſupat. nec ulla maior ē alia. nec maj aliquid ſunt due quā una: nec tres quā due. nec maior dē quā ſingli ſingule qz ſingla coꝝ ē ꝑ ſe etꝫ. nec ē quo careſtat. Illa ꝑ ſe etꝫ. Quod nulla ꝑſonaꝝ pars ē alterius

Nec eſt aliqua pars ē alterius ꝑſonaꝝ pars dei. ſit diuine ſcīe. qz ſingla hanc plenitudo deitatis et plena deus ē. et tota ē diuina ſcīa. et ideo nullaten⁹ in tñ pars ē. Vñ aug̃ nullꝰ dr̄ deus. cum maxime ſit hec ſcīa. ſic ut putas diuꝰ ꝑ ſciā in filio et ſpū ſc̄o nullꝰ deus ē. nō poſſe times eum ne pater ſit pars unius dei. qm ſit ex tribus. Vole h̄

trinit. Nulla enī pena fit nr deceans mitigatio
diuisio. Sanus enī est deus pater et filius et
spūs scūs. Trinitas nūs dr. Et q̄ nq̄ dr
pater ē pars dei. Absit. Tres enī psone sūt
pater et filius et spūs scūs. Et hȳ tres qua
nūq̄ sūt. nūq̄ sūt. sūt et sūt nūq̄ sūt.
ubi nulla natura. Diuisitas. nulla ē in
lunitate. Dr. enī natura nūi dcm et con
seruone nūi. no ēnt. no. sūt nūi ēnt.
Dr. ad natura dispares ēnt nūi. no ēnt.
hȳ g̃. tres q̄. sūt nūi. ppter ineffabile
gñcōdē. dr. trinitas. qua. ineffabilr cōplanur.
nūq̄ dr. est. Pars g̃. tūr. ē. no. pt. quisq̄ ē
unus. in tribus. sūt. tūr. g̃. quelibet ēt pr
deus ēt filius dr. ēt spūs scūs dr. ē. et
simul hȳ tres nūq̄ dr. Nec hȳ trinitas
tria pars ē nūq̄. Nec nūq̄ aliq̄ duo
qua nūus ē. ibi. Nec nūq̄ alii sūt. oēs
qua singli. sq̄ua spūalis. no. corpalis
ē. illa magnitudo. Nec. pt. capi capiat. nec
aut. no. pt. credat. et. qui. ut. q̄. credit
nō. intelligat. nūi ē. cui. g̃. plenū. dr. Nisi. credi
dēritis. no. intelligetis. hȳs ūbis. apte. ond
nō. differēt. trū. psonar. magnitudinem
ppē. in. eode. tri. nempe. diuisi. nūi. dm. no
cyprianū. ēē. compositū. et. hoc. de. pre. nr
bellgā. Ille. unq̄. ūtus. ē. nr. genita. simpler
et. trū. nihil. simplicī. ūtute. nisi. unde
gnēratre. ē. dicit. dr. deū. genuit. Bonus
bonū. genuit. sapiēs. sapiētē. clemēs. de
mētē. potens. potētem. Nunq̄. g̃. bonitas
et. sapia. et. clemētia. et. potētia. partes. sē
nūq̄ ūtutibus. g̃. simplex. ēē. diuisibi. dr.
erūt. ptes. sē. Simpler. g̃. ūtus. ex. ptibus
constat. et. simpler. ista. ūtus. te. dissimiente
ē. nūus. dr. ergo. dm. ppoim. ēē. ex. ptibus
dicis. Non. dico. nūus. Nouse. g̃. pres. dr. g̃
in. una. psona. pris. et. illa. in. nemb. qui. sta
nudm. et. pres. no. nemb. ūt. nūa. ūtus
simplex. ē. Quitomagi. pr. et. filius. et. spūs
scūs. ppr. indiuidua. tūr. nūq̄. ē. deus. et
ppter. nūq̄. neq̄. ūt. tres. p. sone. sūt.
et. ppter. singlos. pfectos. ptes. nūq̄. dr. no
sūt. ūtus. ē. pr. nr. ūs. ē. filius. ūtus. ē. spūs
scūs. hȳ. nūq̄. dicis. Sed. q̄. ūtute. dr. ūtute. g̃.
natura. et. ūtus. ūtute. dr. ūtute. pcedēte. no. nūs. cāde
natura. Ineffl. flq̄. dicis. hr. g̃. fide. ūtute. et

catholica. dicis. hȳs. ūbis. apte. dr. cōcludi. tres
ille. psone. no. sūt. ptes. dicit. diuine. ēssie.
Nulla. q̄. caz. tūtate. ps. ē. dicēdare. nūa. na
ture. ē. alijs. Cū. dicimus. tres. psonis. ēē. nūa
ēssia. nō. ut. genꝰ. de. spēy. nec. ut. spēs. nūi
nudus. pdicamꝰ. q̄. nō. ēssia. genꝰ. ē. psone
Hȳs. adiecēdūt. ēssia. spēs. ē. psone
ēssiq̄. tūa. ē. ēssiūs. tū. nūdinudua
psonaꝝ. alīs. nūdifferēs. magnitudo. ēssiq̄. tuꝝ
duꝝ. tres. psonas. nūa. ēē. ēssia. nūt. subz.
neq̄. ut. genus. de. spēy. neq̄. ut. spēs. de. nūi
nudibus. pdicamꝰ. Non. enī. ēssia. diuina. ge
nus. dr. tres. psone. spēs. dr. diuina. ēssia
spēs. dr. tres. psone. nūdinudua. dr. Sed. augustinꝰ
plurialiby. alīs. inrefragabiliby. apte. dicit
in. vi. h. de. tūt. tria. dicēs. Dr. ēssia. spēs. ē
genus. ē. spēs. aut. psona. ut. no. alii. ēssiū
oporet. capiāt. tres. fidas. ut. apellatur. tū
psone. dr. eni. sic. ei. genus. et. equus. spēs.
apellatur. tres. equi. ad. qd. tria. aialia. no
ēni. spēs. pli. dr. et. genus. singlariū. ut. si
dicātur. tres. equi. sē. nūi. ad. id. sed. sic. tres
equi. specialī. nōie. tria. tū. aialia. gñali. dnt
nōie. ē. sic. tres. psonas. una. substanū. ēē. ēssia
no. tres. ēssiūs. ēni. tres. equi. tū. aialia. dr.
no. nūi. patet. nōie. ēssie. nō. significari
gñm. nōie. psone. spēm. Hic. plat. qd. non
Sed. dicimꝰ. dr. ut. spēs. nūdinudus. ē.
nōie. p̄sone. no. spēm. sufficaē. ē. aliq̄
singlare. atq̄. nūdinudum. ē. nōie. ēssie
spēm. intelligi. ut. psona. no. dicat. sic. homo
ē. quomo. dr. hic. homo. nec. hoc. habraham.
ysaac. et. iacobum. quis. alius. qui. ē. denomi
ri. digitis. possit. sic. q̄. illos. cadē. no. ofuūt.
Nec. n. dm. habraham. ysaac. et. iacob. tres
nūdinudua. ēssia. tres. homines. et. tria. aialia. cum
q̄. pater. et. filius. et. spūs. scūs. si. pdm. genus
et. spēm. et. nūdinudum. ista. disserimus. no
ita. dm. tres. ēssie. ut. tres. p̄sone. Alio. no
Alio. q̄. quodo. idem. do. probat. idem
probat. aug. q̄. id. ēssia. diuina. no. est. q̄.
nec. psone. spēs. nūl. ēssia. no. ē. spēs. ut. psone
nūdinudua. Una. nequit. ēssia. no. hȳ. spēs.
sic. nūi. dīat. no. hȳ. spēs. pat. q̄. et. filius. et
spūs. scūs. no. sūt. tres. nūq̄. ēssie. spēs. dm
una. q̄. ēssia. genꝰ. no. est. sed. ut. spēs. ē. essē
tia. diuina. et. psone. nūdinudue. sic. homo. spēs
est. nūdinudua. aut. abraham. ysaac. et. iacob. si. em. ē
ita. no. dicēt. una. ēssia. ē. tres. psone. Non. spēs. ē. ut
utiq̄. sedm. genꝰ. et. spēm. ista. dicimꝰ. Nouse. dm
ho. ē
ha. ysaac. e
iacob.

natural[e]m cui dicunt tres psone una ēē

Notandū ē q ēēncia diuina nō ē ma
teria trium psonarum ut aug' in eodem
li dicit Tanquā sedes quedam carnem
q̄ matiam tres psone dicuntur ee una es
sencia Dic q eodem animo si fierent tres
statue ducēnq tres statuas unū animū
Non aut sic dnt' i tres psonas dns una
ēencia et unū dicimus q ex una materia
tria q̄dā subsistat Qui status cū equalibꝫ
plus amari ē tres simul quia singlē et mi
nus una quia dicit in illa nō ēencia tri
tatis nullo modo ita ē Non q sedes materiale
causam trib⁹ psonis una dns ee ēencia
sic tres statue dnt una aurea Nec ita de
euntur tres psone una ēencia ut tres ho
Hoc ē addendum unus una nō ut
Nec est q̄d tres psonas, ita non unus natē
dns una ēencia ee ut aug ait ut eodē li
ut unius ēencie sic dns aliquos tres homes
ee unius seruus et ex sde q̄ quoad corpis
ex sde q̄ anime una ee natura ut unius
nature Nam in his rebus nō tm ē mag
homo q̄m tres homes simul et plus alicꝫ
sunt duo homes quia unus hō sic in seruus
ee dicimus dr in deo nō ita ē Non enim una
ter ēencia pater et filius simul quia solus
pater nec solus filius si tres psone simul alle
equales sunt singlis ex premissis patet q̄d
tres psone dnt diuina ēencia nec sedes una
realem consanguinitatem tres statue unū aurifex
sedes coplexionis similitudinē ut tres homes
unus nec ut q̄dā p̄dicant de spebꝫ nec ut
spes de in diuidus nec genus de speb⁹ nec ut
inferib⁹ materia Cum inducitur ad ꝫsandū p

Hos aut nūdū adūsari q̄ qui dictis
deum sacre scripture tractatores catholi
cum sue scripte tradidēnt in quibꝫ sagaciꝫ
care inditur q̄d ēencia diuina sit quedam
communis et vniuersale nec ut spes tres dī
psone sunt tria particularia tria in diuidua
numero differentia Hos solutes damascenus
aug' et alios doctores magnos libros que
de dnt' scripsit q et papa eugenius trans
scripsit sicq Communia et vniuersalia pnt
de sibi subiecte ipsis predicabilꝫ Communia
q̄ suba ē predicabile nō ypostasis i psona
predicabile nō dr nō qui proprium hr nature
si predicabile municipium athomus i si diuidu

primus cui et nō nō differre dne ypostasis
se in eode Alia communia significant et cō
complectunt specm homo ps̄on i filius spes
ypostasis i psonas ut puta deus homo
ypostasis aut in diuidua deus sedes trat siq pres
filius spūs scūs petrus paulus et hmoi Nec
q̄re dicit suba ee vniuersale ypostasis sm nō
predicabile et q̄ dr ē spes ut homo et q̄ pe
et filius et spes sedes sunt in diuidua sicut
petrus paulus et q̄ unus differunt Cue
premisse sententie augustini pentꝫ q̄dē
nudā Quid q̄ dicemus ad hec hr utrq dicē
possimus atq debemus q ea q̄ aug' tradi
dit supius sine ulla hesitatione sic tenenda
Quod sane potest intelligi quemadmodū dicit

Nec aut que hr et quomodo ostendit
dne hec in sermonis superficie aliq a
fide alienū resonare videantur sane tri
telligi queūt primo q lectore aliq intellectu
rem effugerant plenius in quoq explana
ee malle silens alios audire q̄ loquendo
malignos detrahendi occasione p̄stare di
detur tm multi ita posse accipi Cui aut suba
ē communis ypostasis predicabile ē Non ita
hec accipi ea de dō dicimus ut accipi nō
in phica doctrina Deo p sibi similitudinem ea
que a phis dns locutus est et sic ibi cōmu
nis ut universale dr q̄d predicat de plib⁹
predicabile nō est nudum quid q̄ de uno solo
Vera hec et dicta ēencia diuina vniuersale
q̄ de omnib⁹ psonis sibi et de singlis separatim
dr predicabile nō singli quibꝫ psonis q
nec de alijs communis nec de aliqua alia ri psona
singlis predicat q̄ simultudinē ergo
predicabile sicut dicit vniuersale et psonas
predicabile ut in diuidua q̄ hr nō ē com
dem diuina ēencia dicit ee specm commu
nem et complectiuā sibi spe psonas
Diuina sic hec spes hō de suis predicatur in
diuidus nichil de petro et paulo et alijs
nec ipsa spes differit si queritur ita deus
de tribus psonis predicatur q in diuinita
te nō differit si p oia que dicit hanc q
similitudinē ut res sempiternas et res tra
les ponderus totius uniuersalitatis et predi
cabilitatis nota que rebus temporalibꝫ q̄ne
mutat ad res etiam transeuntes dicit nō ma
ioreum nudus dissimilitudine quia sibi ne

uter res pditas ab excellencia ẽtatis pdã
uenia remouit. Et quo sensu dixerit pso

Quod aut̃ ro. nãs differre numero.

Ysaac dicit ypostases differre nũo. no
naturam in eo q̃ nõ differre natura aut̃ ne
cessitate et sine ullo scrupulo logĩ. Ad hoc
differre nũo. causa dic̃ē q̃m intelligat diuꝫ
cis modis dicẽ aliqua differre nũo. Cui
bus modis dicat̃ differre nũo et secũm quẽ
cumq; eis modũ possit quelibet pso

Bquantũ aliqua differre numero sic tã differ
unt ly no sit illud nec aliquid q̃d illud est ut q̃d
nipse ẽ qualẽ differunt sor et plato et hmoi
que apud phos diuꝫ in diuidua ut pticulã
que modo no pnt dici tres psone dif
ferre nũo. Viv q̃ differre nũo. quẽ modũ
cunq; sine q̃libet nõ sibi ad aliquid ssi ad
se uel ad dictum ut et de aliquibꝰ rebꝰ
loquentes dicimꝰ una duo tres. Et sedm hunc
modũ forte dixit ro. ypostases i psonas
differre nũo. possumꝰ eni dicẽ pr̃ ẽ magꝰ
et pr̃ et filius sunt duo. et pr̃ et filius et
sps scus sunt tres. Et tñ hȳ psona ẽ una et
ly et illa sunt duo et ly et illa et alia sunt tres.
Concedentibus ty tres ille psone q̃s tanꝫ
distinguit ty de quarꝫ distinctõe sedũ
Fol. 21d.
quẽtes in sequenti tractatu. Nunc nõ ad
mittend̃ uidet̃ q̃ue dicta sunt repetendo
ut sepius usando familiarig i notescant.

Quod una psona nõ ẽ maior alia ñ tres
simul quã una. Et hac ratione catholica

Extendit ẽ q̃ tanta equalitat̃ ẽ inter
unitatẽ ut aug̃ in vii li de trin. ut
nõ soli patri no sit maior q̃ filius. sic nec
patri et filius sit maiꝰ aliq̃ sit ep̃s sps
sanctꝰ aut quilibꝫ psona una aliq̃ sanꝫ
ctã trinitatis. Ad aut̃ sit tra aliquo nõ si
fieri pr̃ demonstrandi ẽ. Unitas q̃ ipse cre
ator ad unam attendamus. inquit aug̃ modo
Quomõ una hac unitate duo uel tres psone
non sint maiꝰ aliq̃ quã una cat̃. Ratione

Quod ubi dr̃ subtilissima utitur. ostendẽ
magnũ alium de magꝰ dicũ q̃d ita sit
nõ est. q̃ eo q̃d nere ẽ ipsa magnitudo ipsa
unitas dicat unitas certa. Non q̃ ubi maiꝰ
est q̃d uerũ nõ est. Non enim uerum ẽ pat̃
et filium simul ipsa pr̃ solus sit filius. Non
ergo maiꝰ aliq̃ utrumq; simul q̃ singulus
cor. Et q̃ eque dr̃ ẽ. et sps scus. nõ pr̃ et filiꝰ
simul nõ sint aliq̃ maiꝰ q̃ ipse q̃. ne uerũ
sint. Et in ecclia unitatis hoc ẽ unꝰ ẽ q̃d
ẽ. et ly ẽ. q̃d ẽ magnũ. et hoc ẽ q̃ magꝰ
ẽ q̃d ẽ unꝰ ẽ. Ad q̃. ubi est uerũ. et ecque
magnũ est. Ad q̃. plus unitatis nõ hȳ nisi
plus hȳ magnitudinis. plus aũt unitatis nõ
hȳ quod uerum nõ ẽ. Non aũt uerum est
unum psona aliarũ. Duc qua una est tres sil
qua singla. Non q̃. plus unitatis hȳ una q̃
aliarũ tres simul qua singla. Non enim una
nor ẽ. unor nõ est ubi ipse unitas ẽ mag
nitudo. Ecce modo quẽ eni vse catholicã
ostensu ẽ quomõ in differens sit magnꝰ
tudo trium psonarũ q̃. ñ una maior est ãs
nec duc una. tres simul maiꝰ aliq̃ qua
singla. Quod deus nõ dr̃ deus tripler

Pretea cũ dr̃ dicat̃ sit trinus.
trinus nõ tꝫ debet dici tripler. ubi
cunq; nõ ẽ triplicitas. ubi unitas
et indifferẽs equalitas. Vnaq̃ in le ny di
uinit̃ est. Non q̃m dr̃ ẽ unitas. ẽ deo tripler
putandꝰ est. Aliq̃d minor ẽt pat̃ solus.
ut filius solus. q̃d sit pater et filius. Cu
ut aut̃ tantus sit solus pat̃. ut solus filius.
ut solus sps scus. quibus ẽ simul pr̃ et filiꝰ
et sps scus. nullo mõ tripler dicendus ẽ
dr̃. Non cũ pr̃ et filius et sps scus. maior
dr̃ est q̃m singli corpe. nõ ẽ. quo creset
ulla ptes. Perfectus ẽ pater et filius et sps scus.
et perfectus dr̃ singlis corpe. Et ideo trinitas
potius q̃m tripler dici debet. Ad hoc tã

In rebus mirebus corporeis ut in
corporeis. nõ tꝫ ẽ una q̃ trinitate
tum tres sit. et plus sit. dr̃ q̃ una et
trinitate. ut summa tria ẽ una psona q̃ tri
tres simul. Et tñ sunt duo q̃ tres. et
non sunt. Et tñ sunt duo q̃ tres una et
non sunt infinite sc̃. q̃. nõ est finis magnitu
dinis corpi. de hoc apte dr̃ aug̃ supra dixim
quomõ et singula sunt in singulis et omnia
in singulis. et singula in omnibꝰ et omnia
in omnibus et una in omnibus. Ecce tam ostẽ
dimus sufficienter equalit̃ inter unitatẽ aliquã
psonã aliam nõ superet magnitudine.

Ostensio q̃d aliqua psona aliã nõ superet
magnitudine. Nunc ostendẽ q̃d aliã nõ
nec ostendi possit. Excellit alia potẽ

Denec excellat potentia aut sic una et tri

differens ē tm magnitudo ita mia et in
differens monstretur potētia tm Secundū
ē gō. q. no ē potentior pr̄ filio nr̄ filius ut
pat̄ spūs scōr nec maiore potētia hīt duo
ut tres sunt. quia singlis corp. q. nr̄ plus pot
pr̄ simul. et filius. quia spūs scōs. Nec hȳ
tres simul plus possunt q̄ singlis corp. q.
omnipotentia quā hȳ pater filius accepit
nascendo: et spūs scōs procedendo. Q̄ augl
rōnbg et auctoritatibg ꝓbabile astruit. m
libro q̄ maximum. qui dicebat patrē po
tentiorem ac meliorem filio. Quod no

Quicūq; magis minus potest quam pater
minus hīt ille qui diversa
que hȳ pat̄ mea sunt. Nam si minꝰ hīt filius
q̄ pater aliq. q. pr̄. no fuit eius ona q. hȳ pr̄
Sed eius fuit ona q. hȳ pr̄. Tanta gō hȳ
pater filius quanta pr̄ Equalis gō est
pr̄. Non ens pōt qui accepit in equalis ei
ce qui dedit. Tu aut hȳ de potentia sapiē
q. potens sit filius. q. potentior pat̄. nu
sedm doctrina nrām potes potētē potuit
gignere et no omnipotes omnipotentem.
hȳ gō pr̄ omnipotentia qua no hȳ filius. et
si hȳ est filius ē quod aut filius. Omnia que
hȳ pr̄. mea sūt. hoc minus fatebatur hēti
Sed iniustus ex quo ꝓgrediebat ad
patrē a nemine potentia falsa
accepit filius aut a pr̄e fatemur. et non
filiū accepisse potentia ab illo. de quo nulla
est potentia. pater. n̄ potentia nullus dedit
q. nullus ei genuit. Gignendo ei dedit
potentia pat̄ filio. Hoc annō q. hȳ in sba
sua. gignendo dedit ei q. de sba sua genuit
Sed quem. n. utrū tanta quanta ē ipse pote
tia pat̄ filio dedit an minore. Si tanta
no solū potentiā q̄ est omnipotētē genuit
se omnipotēs intelligit. Si no minorē. quo
mō omnia que hȳ pater filij sunt. Si pres
omnipotentia filij no est. no ona patribus q.
hȳ pr̄ filij sūt. de omnia filij sūt. Omnipote
tia gō pris. et filij ē. Non gō ē pr̄ filio pote
tior. Alter ꝑbat filiū equalem patri

Item alio mō ꝑbat filiū equalem pri
gētia maximitas. ut dicēs Tu dicis q.
pr̄ genuit filiū minore se ꝑ. in quo et pri
dero gas. Sed si filiū minore genuit.
aut no potuit aut no uolut gignere equale.
Si aut dicis q. no uoluit. cum ei nulli ee
dixisti. Si aut no potuit. no ē impotentia
dei pris. p. sūs ad hunc articulū. res colligē
ut de pr̄ equale sibi gignere filiū aut no
potuit aut no uolut. Si no potuit. manifestū
est uolut mundus. in uentē. Sed utrūq; hȳ
falsū ē. patrē gō filius uerus equalis est.
Genuit gō pr̄ sibi equale filiū. et ab utrō
q. edit. utrāq; equalis sūe sūs. si cui forte
sūt ut aut aug. contra eundē pat̄ omnia
filio plena gignēdo potuit. ut hȳ plena genu
it. si minore cogimini p. mundū dicē
re. si no est mundus plenū gō deū. equale
genuit sibi filiū. ꝑ simile ondit. ꝑ no mi.

Hoc aut ꝑstitue. nouē hūmodi ita ee demōstrat. m
quicūq; hō pr̄ si potuisse equale filiū ge
nuisset. Omnis gō audeat dicē. q. hȳ omni po
tēs no potuit. addo etiā q. si posset hō
maiore melioremq; se ipō gignere filiū.
manus ut melius deo quidq; ee no potest.
Deus gō. Cur no equale ut aiē genuit fi
lium. cui nr̄ animi necessarij sūnt. p. quos
ad implendū equalitatis nec omnipotētia
defuerian forte uolut. si uolut. Ergo gō
absit mundū. si no mundū. Equalem gō
genuit. Concedamus at ee dam. gō ei filiū
equalem ee. Opinionē hēticī potuit ut

Sed forte dicēs ea ipō ma destruat
uor ē pr̄ filio q. de nullo genitus ge
nuit tū equalem. Ad q. eius respondeo.
primo io no ē pr̄ si maior filio q. equale
genuit. Origines u. qō ē ista. Eius de q.
sit. Equalitatis aut qualis aut qualitas
sit. Et ē dicē. Ad origenē pertinet. qō. equa
qrē. quis de quo sit. Ad equalitatē uō illa
qua. qrit. qualis aut quis quis sit. Nec
ui dr̄ filius a pr̄e genitꝰ audit. in equa
litate. Sed si ordo nr̄. no quo alt̄ prior sit
alt̄. si quo alter ē ex altō. Non gō secun
hoc quod pr̄ genuit et filius genitus ē.
ut ipse sūs ab utroq; ꝓcedit equalitas. ubi. ut melius
exīstat. q. no secun hȳ alia ꝑsona aly equat
ut in equalis dr̄. Ecce equalitas tm utrīus.
et una. Ead. q. suba. quam breuit. potuim
demōstrata ē in superioribus. qualis. Sit
ꝑsonal. aliq. qualibz alia nr̄ ē mutatione nec
magnitudine. nec potētia excellat. Quod

quomodo possit dici solus pater nisi solus filius.

Hic oritur qo. nisi solus spūs scūs esset tribus origine ex pdictis inseparabilis deus e. vnus sup̄ qd tangit e solus pr̄ nisi solus filius nisi solus spūs scūs tunc sequitur illi tres et qd dicit nisi tres psone sunt. no sunt mag aliqp̄ ip̄a una sola. Ideo ait aug̃ in vi° libro de trin̄te quōd̄ sāndari possunt cū ne pr̄ sit solus nec filius nec spūs scūs. sed sp̄ inseparabl̄r et filius cū pr̄e et pater cū filio et spūs scūs utroq; inseparabiles cū sint hec tres p̄sone. Ad qd̄ itaq; videt aug̃ in code Solum pr̄em dicimus quia sepe a filio et spū scō & h̄ dicētes significamus q; illi simul cū eo no sit pr̄. Solus cū pr̄ e. qd̄ no dr̄ q; ipe solus sit pr̄. sine filio nec spū scō. si h̄ filio et spū scō a patrinitate q̄ sorcio excludit̄ ita cū dr̄ solus filius. filius e solus spūs scūs spūs scūs est. Non dicit̄ filius a pr̄e nec spūs scūs ab utroq; s̄ a consortio filialis ꝑtatis excluditur pr̄ et spūs scūs et a consortio paternitatis pr̄. et filius. Cū qd dr̄ tantū e solus pat. q̄ritur sit illi tres p hoc qd̄ dr̄ solus no separat pr̄ ab aliis. Sed hoc e confusū. Solus pr̄ i pat. qui e ut pr̄ qd̄ nō filius nec spūs scūs tantū e nec Sed cū dr̄ solus filius intelligit solus spūs scūs. Solus qo pr̄ dr̄. nec aut aug̃ in code q; no nisi ipe ibi pr̄ e. et solus filius. q; no nisi ipe ibi filius e. et solus spūs scūs. q; no nisi ipe ibi spūs scūs est. Utrū possit dici solus pr̄ est deus solus filius e dē solus spūs scūs e dē aut pater est solus deus filius solus dē spūs

Post hec queritur utrū sit e solus deus dr̄ solus pr̄ e pr̄. aut solus filius e filia possit dici solus pr̄ e dē. aut solus filius e dē et ita de spū scō. aut pr̄ e solus dē filia e solus deus. ad qd̄ dicimus quia pr̄ et filia et spūs scūs dr̄. et e unus deus. et h̄ tres simul dr̄ ipe e solus dē sic solus spūs solus potes. Sed no nudē debet dici solus pr̄ a nobis nisi nos intelligentes nisi ibi scīs auctoritatē occurrat. Solus pr̄ e dē. aut pater e solus dē ita de filio et spū scō deus. Vn aug̃ in vi h de trin̄te aut. Cū noma ostendimus quibus possit dici solus pr̄. aut solus filius intelligit. considerandū e illa scīptura qua dr̄ no e solus pr̄ deus nec tu solus pr̄ deus et filius et spūs scūs e

Ecce h̄s q; no plus pr̄ dicendo q̄ solus e dr̄ nec tu. se in eodem si quis intervogat pater solus nr̄z sit deus quomo respondebimo e. n̄ forte ita dicamus e. quidē pr̄ deus si no esset e solus deus. esse aut solū deū dicamus pr̄em et filium et spūm scm. Ecce et h̄ h̄s q; pr̄ no debet dici solus dē. Nec hoc solum in pre subducti tui accipe quide nolumus in parte nō p̄dam. sed sit. q; dicit q; pr̄ e solus dr̄. Sed ex his ubis aug̃ nūc ostendi q; pr̄e solus dē dici debeat. tota trinitas et hec ē unitas ut ait aug̃ q; maximum mihi g̃tur tui apls dicit. Deus e et solus et potes. et alibi. Soli sapienti deo et ibi. Unus soli deo. Non cui de solo pr̄ h̄ accipienda sunt. ut credebat magnus. et alii hereticī de ē unus sic et illud. solus h̄s immortalitatē q; sedet lūm fidē. ipa ē unitas e unus solus dē beatus. potes. sapiens. ī visibilis. Vn aug̃ in code Cū unus dē sit trinitas. h̄s set nob solum q̄nus. ut intelligamus solū deū sapientē. solū potē tum patrē et filiū et spūm scm. qui e unus et solus deus. Quomodō ūn dr̄ solus deus cū ipa sit cū spūtibus et

Sed utrū queritur animalibus sanctis quomo ipsum ē unitate deus solus dicit cū sit cū spūtibus et aīabus scīs. Ad qd̄ respondet aug̃ in vi h de trin̄te dicēs Trinitate deus solus deū q̄nus sp̄ sit cū spūtibus et aīabus scīs. Sed solū deus. quia no aliud h̄ ipa ē unitas dē e. Non cui illi ei illa dē sit. ut aliqua alia. si ipa trinitas no illi ut alia dē esset. Et si de patre solo pdicta dicunt no tu excludūt

Queritur ne tur filius et spūs scūs aut aug̃. et si de solo pr̄e pdicta dicunt no nūc excludētur filius. aut spūs scūs. quū hi tres unū sint. sic in ypocalypsi de filio legit. qd h̄s nomē scptū qd nemo scit ni ipe qui accepit. no cui nūc separatur pr̄. ut pr̄e scūs et cui dr̄. Nemo novit patrem ni filius. no in separatu pat̄ ut spūs scūs. q; inseparabiles sunt. aliqui cū nominantur pater et filius et tacetur spūs scūs. Die utrū ad premia laqueos aut ut cognoscatur te et quē misisti ihū xp̄m cognoscere unū verū deū. Cui q; inquit aug̃ tacuit de spū scō. Causa q̄ frequenius erat utrūq; noīatū nunc. sit pater et filius tacta pace nūc adhuc verbis intelligatur. vel ipa pax. s. scptūs no commoveturus q; resonare noīatū etiam

reliqui intelliguntur, quod in pluribus scripture locis occurrit. De numeri et differencia quibus vtimur loquentes de deo

XXII Post predicta disserendum nobis videtur de nominum diversitate quibus nominibus loquentes de unitate et trinitate ineffabili utimur, et modo ostendendum quibus modis de ea aliquid dicatur. Illud ergo precipue teneamus: quedam esse nomina distincta ad singulas personas pertinentia ut ait augustinus in viii° de trinitate que de singulis tantum dicuntur personis; et de singulis sigillatim et de omnibus simul dicuntur. Alia vero sunt que translative ac per similitudinem de deo dicuntur. Unde ambrosius in i li. de trinitate ait: Cum plurimus nitat fides triptita modo cavenda distinctio. Sunt enim nomina quedam que evidenter proprietatem divinitatis exprimunt. Et sunt quedam que perspicuam divine maiestatis ostendunt veritatem. Alia vero sunt que translative et per similitudinem de deo dicuntur. Proprietatis itaque sunt indicia: generacio, filius, verbum et huiusmodi. Unitatis vero: sapientia, virtus, veritas et huiusmodi. Similitudinis vero: splendor, caracter, speculum et huiusmodi.

Sed non [illegible] significant sunt q [margin note]

Premissis addit quedam esse nomina que temporaliter deo conveniunt et relatiue dicuntur.

His adiciendum quedam nomina esse ut ait aug. in v li. de trinitate que ex tempore deo conveniunt et relatiue ad creaturam dicuntur; quorum quedam de omnibus dicuntur personis ut dominus, creator, refugium; quedam autem non de omnibus ut donatus, missus, datus. De hoc nomine trinitatis addit.

Preterea est unum nomen quod de nulla persona singulariter dicitur sed de omnibus simul, scilicet trinitas, quod non dicitur secundum substantiam sed quasi collectivum pluralitatem personarum designat. De aliis nominibus que temporaliter deo conveniunt et non relatiue dicuntur.

Sunt etiam quedam nomina que ex tempore deo conveniunt non relatiue dicta ut incarnatus, humanatus et huiusmodi. Ecce sex nominum differencias assignavimus quibus utimur loquentes de deo, de quibus singulis est agendum. Quod illa nomina que ad singulas personas pertinent personis relatiue dicuntur proprie; ea vero que unitatem essentie significant ad se dicuntur de singulis et de omnibus simul dicuntur personis et singulariter non pluraliter.

Sciendum est ergo quod illa summa accipiuntur que proprie ad singulas personas pertinent, relatiue ad invicem dicuntur sicut pater et filius et utriusque donum spiritus sanctus. Ea vero que unitatem essentie significant ad se dicuntur; et que ad se dicuntur substantialiter utique dicuntur, et de omnibus communiter et de singulis sigillatim dicuntur personis et singulariter non pluraliter accipiuntur in summa, ut deus, bonus, potens, magnus et huiusmodi. Unde [?] dicitur substantialiter non dicitur, ut aug. in v li. de trinitate [?]. Itaque quicquid ad se dicitur prestantissima illa et divina sublimitas substantialiter dicitur. Quod autem ad aliquid dicitur non substantialiter sed relative dicitur. Tanta que eius est eiusdem substantie in patre filio et spiritu sancto ut quicquid de singulis ad se ipsos dicitur non pluraliter in summa sed singulariter accipiatur. Dicimus enim pater est deus, filius est deus, spiritus sanctus est deus, quod secundum substantiam dici nemo dubitat. Non tamen dicimus ipsam [?] unitatem esse tres deos sed unum deum. Ita dicitur pater magnus, filius magnus, spiritus sanctus magnus, non tamen tres magni sed unus magnus. Ita et omnipotens pater, omnipotens filius, omnipotens spiritus sanctus. Et huiusmodi que ad se ipsum dicuntur, et de singulis personis simul dicuntur et simul de ipsa trinitate non pluraliter sed singulariter dicuntur. Et quia non est aliud deo esse et aliud magnum esse, sed hoc idem est illi esse quod est magnum esse, propterea sicut non dicimus tres essentias, sic non dicimus tres magnitudines, sed unam essentiam et unam magnitudinem. Quod deus est magnus ea magnitudine que ipse est, sic de bonitate et de omnibus que secundum substantiam dicuntur.

Deus enim non est magnus ea magnitudine que non est quod ipse, ut quasi particeps eius sit. Alioquin maior esset illa magnitudo quam deus. Deo autem non est aliquid maius. Ea ergo magnitudine magnus est que ipse est. Ideoque nec tres magnitudines esse dicimus sed unam magnitudinem, nec tres magnos sed unum magnum, quia non participatione magnitudinis deus magnus est sed se ipso magnus magnus est, quia ipse est sua magnitudo. Ita et de bonitate et de eternitate et omnipotencia dei dicendum, et de omnibus omnino que de deo possunt pronunciari substantialiter, quibus ad se ipsum dicitur non translatiue ac per similitudinem sed proprie. Si tamen de illo proprie aliquid ore humano dici potest. Ecce aperte docuit quod nomina unitatem divine substantie significantia et maiestatis, et ad se invicem dicta de deo, id est sine relatione, et de omnibus simul personis et de singulis dicuntur, non pluraliter sed singulariter in summa accipiuntur. Illa vero nomina que proprie ad singulas pertinent personas relatiue non substantialiter dicuntur. Quod enim proprie singula in trinitate persona dicitur ut ait augustinus

substancia de deo de dicit: qr cu ly ad se dicatur. et secu du

ni eode nullo mo ad se ipm ss ad alia mm
cem nit ad creatura dr. et lo relatme no
sitabl dici mai stm est. De hoc nomie
quod e psona cd cr sedm situm dicatur
tu plr no singlar in suma accipitur.

Predictis adtendr e qd cr ota nomia
que sedm situm de deo dm singladen
et no plr de omlby ni suma dm psonm ut
sup dictum e. est ty nim nome sc; p. quod
sedm situz dr de singlis psonis et plr et
no singlr in suma accipitur. dns tm pat
est psona. filius e psona. spc scus e psona
et hoc sedm situm dr. ne ty dr pat et fi
lius et spc scus sunt una psona. sed tres p
sone. hoc aut nome exceptur. a pdcm re
gula nominum ut ppria nominum que sed
situz: plr no singlariz tu in suma accipi.

Auctoritas qd psona ad se dr et sedm situz

Quod aut psona sedm situm dicatur.
augn ondit mli vij de tnit dicens
non est aliud deo ee. aliud psona ee. si om
nino idem se in hac tnit. ei dns psona
ee pris. non aliud dns qua situz pris ee
tm ea ut situz pris xpc pr est. no quo
pr est. si quo est pr. et psona pris. no aliud
qua xpc pr e. Ad se quippe dr psona ad
filium. ut ad spm scm. Sicut aud ad se dicitur de
et magn et bonus et mscus et hmoi. si
que ad modu hoc e. dli ee. quod dm ee. qd
magnm. qd bonm ee. ita hoc dli e. ee. qd psona
ee. Deo expsse habes qd psona sedm
situm dr. vt ee dr. pater est psona. ly si
cut supius. pater est essencia diuina. Diuina
tm dr. filius e psona. spc scus e psona
e essencia diuina. Cum pr et filius et spc
sanctus no dicant una psona. ut una sta

Deo ortur hic qo difficilis. et nim drus
gnde. si no nr utrius. qua q̄ritur. cur
no dicantur hy tres una psona. sicut una
essencia. et unus de. Una quem aug. de lige
ter tractat. atq congrue explicat in vij
li de tnit. ita dicens. Cur no ly tres simul
unam psonam dns. sic una essencia. et unus
deus. si dns tres psonas. cu tres deos de
tres essencias no dicamus. Una uolumus
sales ut unu aliqd vocabulu semare hmc
significatoi qua intelligat. Intrab. ne om
nino taceam. interrogati quid tres. cu tres
ee fatearmur. Cum go quererem. quid tres

ut ait aug. in v li de tnit. aqua p se ne
opa laborat eloquiu humanu. dictu e tu
tres psone. no ut illud dicerur. ne taceatur
omnino. Non enim veri ne effabilis enuncia
hac vocabla valet explicare. Ecce ostendit
qua necessitate dicatur pr psone. videli
cet ut ly unu non quereturby respondem
de tribus. Una necessitate dicti sit tres
psone a latinis et a greccis tres yposta
Qua necessitate non solum ut substantie
latinus seruo. sed e greccis eadem pe
ne sup hac re laborantib. nominu penuria
coactis. vn aug. Quod a greccis ut ala
tinis necessitate in effabili trinitate dicti
sit apiens in vij li de tnit. aut loquedi ar
de ineffabilibus ut fari aliquo modo possimus
dictu est. a greccis una essencia. tres subs et
una substancia. yposta sic. Inter eos greci
acceperut subz. alii latini. Latinus en
dictu est. una essencia. ut sicut tres psone
non alie in scripture nra. Latinus essencia
ip subz solet intelligi. Et ut intelligatur
placuit ita dici ut ei q̄rer quid tria sint
dicatur aliquid que tria ee fidei ea pnun
ciat. Cui et patre no dicit ee filios et spm
scm. Si domi dei nr dicat ee nr filios. ut ip
sum. Si domi dei nr dicat ee nr filios. ut ip
querer quid tres sint que ea gerimus nos
ad inuidendu aliq nome quo ipsi delectamur
li trai. Neqz occidit animos. qz sup omnia
ea diuinitatis rusticanis eloquiis fraudare
credit. Verum cu cogitatur deus qui dr.
et uerus deus cogitatur. pater qz et filius
et spc scus. qui tres sunt. quia singuli deus
unus quid commune habent. Non cu possit
dici tres patres. qui pater est. nec tres filii. nec tres
spc scti. nec tres spus scs. qz spus scus spc
significatur. qua et donum dei dicitur. na
pater e nr filius. dd go tres. Si tres psone
dm ee. commune e eis id quod psona est.
Certe cu qz pater e psona. et filius e psona
et spc scus est psona. io dm tres psone
erunt. qz dns tres psonas. qz commune
est eis id qd psona est. Ex predictis apte
intelligi potuit ea necessitate dictu latini
nus sit tres psone. et psona sedm situm
dicatur. Pa et trib commune e id qd
psona e. Quare no dns tres deos et pr
et filium et spm scm ut dicamus tres psonas
quod cu id qd de est ee commune. qd pr

est deus et filius deus et spiritus sanctus est deus.

Sed queritur hic cum dicamus patrem et filium et spiritum sanctum tres personas, quid commune est eis id quod persona est? quia pater est persona, filius est persona et spiritus sanctus est persona. Nec tamen dicimus sic tres deos, licet et pater sit deus et filius sit deus et spiritus sanctus sit deus, quia scilicet illud scriptura contradicit. Unde movens hanc questionem atque diffiniens Aug. in vii li. de trinitate ita ait: Cum dicimus patrem et filium et spiritum sanctum esse tres personas, quid commune est eis id quod persona dicitur? non sonat aliquid commune est eis id quod persona dicitur. Nonne tres deos dicimus? Certe ut predictum est, quia pater est persona, filius est persona, spiritus sanctus est persona, tres persone dicuntur; quia pater est deus, filius est deus, spiritus sanctus est deus, cur non dicuntur tres dii? Ecce proposuit questionem. Attende quid videat sollicitus. An ideo non dicuntur tres dii quia scriptura non dicit tres deos? sed nec tres personas alicubi scripture commemorat textus. An ideo licuit loquendi et disputandi necessitate tres personas dicere, non quia dicit scriptura, sed quia scriptura non contradicit? Si autem diceremus tres deos, contradiceret scriptura dicens: Audi Israel, deus tuus deus unus est. Ecce absolute questionis quare potius dicamus tres personas quam tres deos, quia scilicet illud non contradicit scriptura. Cur non dicuntur tres essentie ut tres persone, cum et hic scriptura non contradicat.

Verum et hic aliquis movetur quare, quam Aug. quasi annectit dicens: Cur ergo et tres essentias non licet dicere, quas similiter scriptura sicut non dicit ita non contradicit? Nam si dicas quod propter unitatem trinitatis non dicimus tres essentias sed unam essentiam, queritur cur non propter eandem unitatem trinitatis dicatur una persona et non tres persone. Ut enim est illis commune nomen essentie, ut singulus quisque dicatur essentia, ita illis commune est persone vocabulum. Quid igitur restat nisi ut fateamur loquendi necessitate hec parta vocabula, cum opus esset copiosa disputatione adversus insidias vel errores hereticorum? Cum conaretur humana inopia eloquendo proferre ad hominum sensus quod in secretario mentis de deo tenet, sive pia fide sive qualicumque intelligentia timuit dicere tres essentias, ne intelligeretur in illa summa equalitate ulla diversitas. Rursus non posse dici non esse quedam tria, quod quia dixit Sabellius in heresim lapsus est. Hec sunt que in ... quid tria diceret, et dixit tres personas sive tres substantias, subsistentias vel substantias. Sicut nos dicimus tres personas ita greci tres substantias quas dicunt hypostases aliter accipientes substantiam quam nostri.

Quod enim de personis secundum nostram, hoc de substantiis secundum grecorum consuetudinem oportet intelligi. Sic enim illi dicunt tres substantias unam essentiam vel tres hypostases unam usiam, quemadmodum nos dicimus tres personas unam substantiam vel essentiam. Quamquam et illi si vellent sicut dicunt tres substantias tres hypostases possent dicere tres personas tria prosopa; illud autem maluerunt dicere quod forte secundum lingue sue consuetudinem aptius diceretur. Quod trinitas non est diversitas vel singularitas vel solitudo et unitas nam sufficiet et trinitas et distinctio et unitas.

Iam supra ostensum est qua necessitate dicamus tres personas et quare non sic tres deos vel tres essentias, scilicet ne in altero obviat scripture, in altero diversitatis intelligentia, quia ibi nulla est penitus diversitas, sic nec singularitas nec solitudo, sed unitas et trinitas. Unde Aug. in li. vii de trinitate: Ita ait humana inopia querens quid diceret tres dixit tres personas vel substantias, quibus nominibus non diversitatem intelligi voluit sed singularitatem noluit, ut non solum ibi unitas intelligatur ex eo quod dicitur una essentia, sed trinitas ex eo quod dicuntur tres persone. Hylarius quoque in li. viii de trinitate dicit: Cum me incarnatum et patrem [illegible] dicit, excluditur singularis atque solitarius unius persone unica intelligentia. Naturam vel solitariam dum per sermonem significationem differente tamen naturam confessio docet. Visus est enim in filio pater per nature unicam similitudinem; unum enim sunt natus et generans. Non utique solitarius filius est vel singularis vel dispensatione. Item eodem: Sic in patre et filio credere duos deos impium est, ita patrem et filium singularem deum predicare sacrilegum est. Nichil in his novum, nichil diversum, nichil alienum, nichil separabile est. De hoc et Aug. in li. contra ... veteris et nove legis ait: Unus est deus, sed non singularis sed duobus. Item in li. de trinitate ait: Quod unius est substantie separari non potest. Et si non sit singularis vel solitarius, multitudo tamen unius generis dici nequaquam debet. Trinitate excluditur, non quod singularitatis sed quod singularis unitas quae est predicatur. Ecce ex predictis ostenditur quod neque singularitatem vel diversitatem unicam vel solitarium confitendum est deo. Qui singularitas ut solitudo personarum pluralitatem excludit et diversitas unitatem essentie tollit. Diversitas inducit separationem diminutionis. Singularitas adimit distinctionem trinitatis. Unde Ambr. in li. de trinitate ait: Non est diversa vel singularis equalitas nec iuxta Sabellianos patrem filiumque

confundens nec sue arrianos preuenit filius qs scnes
pater erit et filius distinctos hinc deprehen
do no hinc Ne in ede pater t filius diuinite
unit sit nec ubi sit ede differa nec ulla diuersitas
aliquin cum unus deus diuersitas erit plu
farit. Confert go ee portius ep in tm nec ulla
diuersitas. Vi ty in scriptura aliqy inueniuntur
dicte tres diuse psone et hinc diuisas dicit
distinctas. Quod no de dei multiplex &

Et sic in tm no est diuersitas nec ibi multi
plicitas: et eo no est dicendus de ibi multi
plex si trinus & simplex & in duplex si ternus
et simplex in ly de tm aut est in proprietate filio
no discrepans si una deitas. Nec confusio
si unus et hic multiplex ee potest in differens &
equiplex. Itaq de no est. Quod significat
hijs nomb unus duo ut duo tres ut tria
trinus ut trinus pls et pluralitas distinctio
nis ut distincte cui hijs utimur de deo loquentes

Hic diligenter inquiri oportet cui in tm
deus sit diuersitas. nec singularitas. nec multi
plicitas. nec solitudo. qd significet hijs nominibus
si unus. sit unaduus sit duo tres ut tripliciter
sit pluralitas. distincte sit distincte. Cui de unus
deus. deus psone sit tres psone. plures psone.
distincte se. psonent. et cui dr distincte psone.
pluralitas psonarum. deitas psonarum et hinc in
donum. ly deitates unde deitate et vere
nitatem. nec ly deitates unde deitate nec pote. dr
go ista significent de quo loquimur qm
eorum similare caremus. Atque illa diuersitas
ad excludendum. que ne sint ne deo quia
Et diligenter pmissa ponedis aliqua
sis auctoritatu ibis intendimus ne dicto
rum intelligentia capiamus magis inde ipsorum
liborum usus introductus uel remouendi atq
excludendi a simplicitate deitatis. qd ibi no
sint neque ponedi aliqua. Quod p unitatem sig
nificatur cui dr unus ds
Quum cui dr unus ds intendo deos excludere ne
numeri deitates inducimus atque ponentes atq
dicetur de eis quia sunt ut plures dicimus
duabus ne ly de tm aut Cum unus dicen
dus/unitas excludit numerum deo vicinec
undo potuit deitates. qd ne numerus nec de
deas ibi e. Nihil cui dicit unus e punctus nul
lus et hinc ro Dicti ly est qd no sunt nulli
patres et multi filij. Ista de similibus. Ex qua
intelligentia dicimus persone plures &
Item cui dus ee tres psonas singularitate
atq solitudinem excludimus. ne deitate

ut intendendum ibi ponimus quasi dicentes sue
singularitate et solitudine psonas ostendimus
via hylarij ne ly li de tm sic aut dicit de
facamus hominem ad imaginem et similitudinem
nram Cui no ait solus deus sibi loquens esse
nec ait hinc sermone eius intelligas ad
alium existisse si solus fuisse deus ipse voce de
gruens dicentes facamus et nram. Distribu
ens singularitatis et solitudinis intelligentia
psistio consortij. Nunc aliquod consortium no
pot ee ipi solitario: nec solitudo solitarij re
cipit facamus. Nec alicui a se dicit nram.
Attende lector nde hijs ibus et nomine gsorij
plalitate significamus. Professio go gsorij e
confessio plalitatis. qua psistus e dicendus fa
cialis et nram. plis go utrinq deus hac psi
sione plalitatis no diuisitate nec multiplicita
tem posuit: si solitudine et singularitate ne
gauit. Ne go ee dicimus plres psonas. nec plu
ralitate psonarum singularitatis et solitudinis n
telligentia excludimus. Quod p hilarii sig

Ita cui cum dicimus tres psonas. nomine ternarij non
qualitate numerum deo ponimus. nec aliqua
deitate: si intelligentia no ad alia nisi ad
preum et filium e spum scm dirigenda signifi
cauerunt sit hinc dicte intelligentia. tres
psone sumunt tres sum. pater et filius et spe
scus. nec ty pater nec filius tuus spe scus
tuus nec ty pr et filius nu de tate sumtis et spe
scus et no alius ab hijs. Similiter Vos ty
hec psona e ubi nec illa. Sed hec et illa non et illa
alia. nec hec ista fore intelligendum deitatis ostendit
tate ubi dicitur illo nomine no deitatem intel
ligi exoluit: si singularitatem nos luit. Quod p
duo cui dr due psone sit pater et filius duo
Simile cui dus duo sue pater et filius sunt tres
filius no dualitatis qualitate ubi pone
mus si significamus qd no e cui pa nec ty
filius. sed pater et filius. et si no e ille. et ita
de aliis hinc ista dicet dicimus pr et filius sunt
due psone. hec significamus qm no ty pater
e psona nec ty filius e psona si pr e psona
et filius e psona. et si no est illa. Ex quo sensu

Secundum dr mpssonis distincte sit pso
Dicimus distincte sint psone distincte
sit distincte e in psonis confusione atq pmix
one excludunt. Et hinc no ee illam significa
tionem. Cum addimus distincte sunt psone
ppetratibus. sue differentes ppetratibus alia
ee hanc psonam et alia illa significamus distin
tam sunt ppetratibus. Et cui dicimus aliam et

et aliam no dñs situate et alienacionis ibi
ponimus si q fuisset sabellianis ibi excludi

Quomodo ibi accipit dispersio pp

Ita t dñs dispersit psone sit cit de disp
Ego et ut psone eadem intelligentia
sentimus. Eo enim modo accipit ibi dispersit.
quo dispersa: et ggrue de ibi et dispersit
sit dispersa no dubitas ut divisio sive s
para. vel dubio ut p li de unitate aut de
est ipe pr qui filius et nat spiritu et filiu
expressa e distincto. Quomodo trinitas

Quum de trinitas id ibi accipitur
significari videtur quid significatur cu
dicit tres psone sit no pot dra pater t
tres psone ut filius t tres psone: ita no
debeat dici pater t unitas ut filius t ut

Hoc no est hoc videt et tota ratio pdis
Si vero intelligatur qd cu supra dixi
nec singularum nec multiplici ee gfitendi:
id ps sacre actoritatibus sit confirmatum q
rum videt scripture ysaie locus dicens. dispu
tavit est nut unus et unitatem est cum
unitas simplex et singularis: trinitas ne
nitatem multiplex et immutabilis: ps unitas e tri
tas. cum mutare dic de singulare. et trini
tas cum mutare dic de multiplice. Sed ad hoc dicam.
quia accepit singularem sicud alij accipiunt unu
multiplice no et mutabile. sicud alij dicut
trinus. Quod significat cum dr plus ts

Preterea considera psone ut due psone
dic. Cui hoc nomine psona ut predicti
est sed unus subaudiatur que sit intelligentia
dicti. cu plus possint tres psone esse due psone
Cui de alia psona patri alia filio alia spi
ritui. Cui nullus locus by psone ascribitur
essencie intelligentia patri. filio essencialis spi
ritui videmur et una pleo deus. Di no essencie
significatur. ubi no tenet alia e hmoi no
minis vel cui de pater et filius et spiritus sanctus
tres psone esset cui de alia e psona patris.
alia filij alia spiritus sancti. Quod nomine p
sone vel significat. notio dei cui dicitur
Persona cui ut sup aut pater est deus
Aug. ad se dicet ide est deo cui psona
quod cui secuti idem tri ee quod dus cui un
manifeste colligitur ps essencia divinis pdi
camus duabus pater e psona filius est pa
nascisse sciis est psonis. essencia et omnino
nuncupet de significat nomine psone cui
Divinis cum dr pater est psona filius est

psona qd significatur nomine dei cui dicit
pater et deus filius. ita t idem significatur. t dr
cu de deus e deus et deus trinus pu
nomine essencia divina intelligitur. ps unitas
sedm sabay de. Cui ad dr pater et filius et
spe sciis sunt tres psone quid nomi psone
significant cum cuiuslibet cui videri si sup
dicta angl tui diligenter scrutemur
Dup cui dicit qd ro tres psonas dup ps
id qr psona e communis tribus de spe
qua pater est psona non est filius est psona
spe sciis est psona: ro tres psone dr. nisi
qr valde tenui significare h nomine psona
est de tres psone qua hi ut dr pr e psona
filius e psona spe sciis e psona: ps subdit
Aug hoc dr filius e qua id qd psona e tres psone
commune e tribus qr qd commune e eis
i patri et filio et spu sco videt significi
cari nomine psone. cui de tres psone dici
videntur posse ostendi qd sedm essencia dicit

Nubis dam nisi. t pr pti. p ferunt

Quod nomi psona significatur essencia
cui de tres psone: preca quia Aug dicitur
Dei tres psonas: ps commune e eis. id qd e
psona ut sit talis intelligentia pater et filius
et spe sciis sunt tres psone. sunt tres id ha
benti communiqd est psonari tres sunt quasi
cuiusp e psona. essencia ipa. Sed quomodo nisi
haec intelligentia dicet alia e psona pris.
alia filius. et h ee ita voluit intelligi. s. alius
e pater alius filius. id tri quia hinc videt quod
est psona. et h confirmant actoritate aug.
qui in vii h de trin. aut tres psonas cuius
essencie. aut tres psonas una essencia dicimus.
Tres aut psonas ex eadem essencia no dubi
quasi aliud ibi sit ee essencia. et aliud quod
psona e. hac auctoritate et pmissis conatur
asserere in pdictis locis by nomine psone esse
eam significare. Sed quid respondebimus
ad id ps ipe aug. aut in li de fide ad petrum
s. qd aliud e pater in psone sive psona alius psonalit
filius: alius psonalis spe sciis. Deus nisi
alius psonalis filius. alius psonalis spe si
in ee psonam omnia queadmodum. i. si psona
tui intelligentia essencie sicut deo videtur
nobis aliter h posse dici congruenter rubamus
catholicorum doctorum actoritatibus. Quod hic

Secundi est nomine psona triplicitate
ge quod dr intrinsece accipit. et h sunt
nomine ppe. et catholica doctrina de ppe pu

Aliter pr et ondi q ibi nomi psone significat
essencia cui dicit tres psone ut cum sup dicit
aug in natale duorum tres psonas ut respo
dezemus si rogemur quid tres sit quid tria. Cum
ge rogat quid tres sit ad ta quomodo respon
cui de tres psone dr ni rogat quid tres sit ad
ta. p q de essencia rogat no enim nunc
ad alia tres sint in essencia si ge questionem
vobis respondemus ortz ut respondeo essencia
significemus aliqn no audimus ad tres sint
si ge tres essencia sapientia essencia psone intelligimus
sed de tres psone Opus est q putat essencia fieri nomi psone

1. nomi

multiplicē fuerit intelligenda. et no multiplicē
Et ut hylar. ait. nichil de trinitate intelligentia de
tota ex causa est assumēda dicendi ratio ne ser
mones vestri sed rei sermo sit subiectus. diserte et
g̃ dicendi causas huius nouis psona fidei signifi
candam distinguimus dicentes. qd h̄ nomē p̄
sone sedm subam debet essentiam significari
sic sup ondit aug. Cū de ds e psonis p̄
psona. Quada tn necessitate ut sup dixit aug
translata e hoc nomē ut pl̄ dicatur tres
psone. ne quis querat quid tres. ut quid tres. ubi
no significat essentiam diuina naturā. que
cois e trib⁹ ꝑ sras ut ypostases sedm g̃cos
dicunt quippe ut sup dixit aug. aliē accipiūt
suban. y ypostasim. aliē nos. Nos em suban
dicimus essentia. siue naturā. psonas aut di
cimus sic illi dicūt subas. ypostases. s. Dic
g̃. nos accipimus psonas. ut illi accipiūtur
ypostases. ut subas. Et illi aliē accipiūt y
postases. qa nos subam. Aliē g̃. nos accip
psonas. ꝑ subam. Cū g̃. dicim⁹ tres psonas.
nō tn ibi psone nomē essentia significamus. dd
g̃. deus. deus qua sc̄ tres psone. et tres subsistē
tes tres entes. ꝑ quo greci dicūt tres ypos
tases. Ostendit verba aug̃ querere hinc sine
ti. sensus adiuuatur ex libris augustini
primis. si utrum intelligamus intelligantur
una. n. p̄ psona. et essentia. et filius. ꝑ psona
et spūs sc̄s est. no dm tres psone. et tres sub
sistentie. et tres entes. Non em̄ potest dici tres
subsistentie. ut entes. nisi singlē. cor. est p̄
essentia. una g̃. communis. ē. ergo quod
psona est. essentia. no recte dm̄ tres psone. et
tres subsistentie. ut subsistentes. ut sit sabā
que. ē. ds. quis dē. et ꝑ. est. Ita illi tres
dē. et ꝑ. subsistentie. ut essent intelligant
Sed aug̃. cas dictos. diserte docet tres p
sonas. ē. una essentia. ut eiusdē essentie. no ex
cadat essentia. ne aliud intelligat. ubi. ē. psona.
aliud essentia. Tres em̄ psone. et tres subsiste
sunt una essentia. et unig essentie. No aut sut
una psona. ut unig psone. licet psona sedm
subam aliqui dicat. Nam sic h̄ dicendi consu
tio fuit in psonis. Obiectio Illoz. Hic respond
quā utuntur. p̄bare psonas sedm essentia aut
pi. quibus respondem⁹ querendū qd̄ ts. ut sit
Ad hoc aut. qd̄ illi dicūt eis queritur quid
trebant quid tra de essentia scribere non
uenitur. qd̄ illi tres sunt. nisi essentia.

ꝑhoc uolentes nos inducere. ut ꝑ nomē psone
intelligam⁹ essentia. Cui respondem⁹ psonas
ē tres. ita dicim⁹ indubitabiliter. sm̄ ē quā
nō inuenit una aliquod ꝑ illi tres sunt nisi
essentia una. cui sc̄ illi tres. essentia diuina.
unde et unitas ait. Si potest p̄ unū simē. Verū
tn̄ est quēadmodum quod tres sit quadriuiano de
essentia queritur. nec ibi quid ad essentia refer
tur. Dōc est fides catholica tres ē. confiteri
sc̄ adhuc in ista camera. ait. Tres sunt qui
testimoniū phibet modo. Scrutatur quid
illi tres sunt. sc̄ et quales tres
res. et quo nomine ille tres res significentur.
Et ro loquendi necessitate in uerbis ē. ad respō
deūdū. h̄ nomē psona. et dicti ē tres psone.
Non aut̄ te moueat. qd̄ dixim⁹ tres res. No
em̄ hoc dicendo. diuisam⁹ rem. una nec ponim⁹
in tribus. si tres tres res dixerim⁹ esse. ē quā
da summa. ve confiteamur. vii aug̃ in li de
doctrina xp̄iana aut sic. Res quibus fruendū
est nos beatos faciunt. Res g̃ quibus fruendū
est. sunt. p̄. et filius et spūs sc̄us. Eadem g̃ trinitas
una. summa res est. communis. q̄ est fruendū
Christus res. et no rerum omnium causa est. Dicti et
causa. Non em̄ facile potest in uenire nomen
qd̄ tante conueniat excellentie. sed q̄ melius di
cimus. h̄ unus deus. Dic g̃. tres res. non diuer
sas sed una res. nra tres substantie. diuerse
non sunt una essentia. ut subā. Tres ostendim⁹
que sit intelligentia huius nominis psona. cui di
cimus tres psonas. Ex quo sensu dicim⁹ aliaꝫ
nunc inspi. psona patris alia filii alia spūs
Quando quidem utrū secundū eandē rem̄ dicam⁹ ut
et causam dicat. Alia ē psona patris alia filii.
alia spūs sc̄i. quod utiq̄ sane intelligi potest.
ut sit sensus talis. Alia est substantia ut pa
tris. patris. alia substantia filii. alia substā
tia spūs sc̄i. Alia substantia p̄ alia filius.
alia spūs sc̄us. Quomodo hic intelligam⁹ alius
Unde in psona patet alius. filius
queritur. utrū secundū eandē rem̄ accipiā ē dicat
Alius ē p̄ in psona. alius in psona filius. alius
in psona spūs sc̄us. sine alius psonaliter. p̄.
alius psonaliter filius. alius psonaliter spūs sc̄us
Ad quod dm̄. qua si posset. eode nō accipi
conueniens tn̄ dicere. vel dicti alia narratur
intelligenda. ut h̄ psone nomine ꝑpetuus psone
intelligatur. ut sit sensus talis. Alius ē in p
sona ut psonaliter patris. ꝑpetuitate sua p̄. alius
ē. qa filius. et filius sua ꝑpetuitate alius ē. qa
p̄. perennaliter. cū ꝑ. creatur. Distinguitur ypostasis
priꝰ ab ypostasi filij. et ypostasis

filij filiali ꝓprietate distinguit a pre ... distinct
et spe sctis ab utroq; distinguit ꝓprietate. Ad secundu hunc modu erit mi
dictis locutionib; potest accipi Rubrica
Hoc etiã modo sine pot accipi psona in p
dictis locutionibus. Cu dr alia ẽ psona pris
alia filij alia s̃ spũs alia ẽ ꝓprietas qua pr̃ est
pr̃: alia qua filius ẽ filius: alia qua spe sctus
est spus sctus. Ita ẽ nome psone quide ꝓprie
tates intelligẽ uolumus cu dr tres psone. Sed
melius ẽ ut subsistentias id ypostases in
telligamus: cu dr tres psonas. Ex dictis
colligit ad nome psone ut intrinsece plicem
tenet rone. Est eni ubi facit intelligentiam
concipz ẽ ubi facit intelligentia ypostasis. Et
est ubi facit intelligentia ꝓprietas Auctoritas
Quod aut tribus sanctis dixit ad dixit
sed sub eis dicatur finalia significat
aliqd sup ex dictis aug̃ apte ostendimus
& ut ypostasi atq; ꝓprietate accipiatur ex
auctoritate sacre ostendi pot ne quis curio
sus aliquid aliud dicere uideatur. De hac re
ꝑ exponere fidei catholice ad aliqua aug̃
epos ita aut non ẽ ꝓprius aliquis intellectus
gradus nichil q̃ in seruus supius ut dixi pe
Sed tota dr̃as sui ꝓfectione est equalis.
ut exceptis nouatibus. que ꝓprietate iudicant
psonarũ inquiũt de una psona dicis. de tribus
dignissime possit intelligi: atq; ut ꝓfundes
arrianam eandẽ q̃ deus trinitatis ẽ subiu:
et unus in tribus psonis deus dicitur impie
tate sabellij dr̃inates tres psonas exprimis
sub ꝓprietate distinguim⁹ non ipse sibi pres
ipse sibi filius ipse sibi spus sctus. Sed
alia ẽ psona pris alia filij alia spus sc̃i. No
cu nota tm̃ sit ecclesie nomina ꝓprietatis ꝑ
psonas ut greci exprimut ypostaseon sub sis
tentias conferimus. Non pr̃ filij. nec spus sc̃i
psona aliqn excludit nec filius pris nec spus
sc̃i psona. nome q̃ recipit pris. Sed pr̃ ipse
pr̃ et filius semp filius. et spus sctus ipse spus
trinitatis sibi unus sunt. sed psonis et nobis
distinguimur. Nec apte dicit hec ꝓprietates
ee psonas. et psonas ee subsistentias. vide
mus ergo si quod dicimus s. psone nomine
significari et ypostasim. et ꝓprietate. nolite ergo
damasc̃enus psonas dicit ypostases. et eas
ee enumerat. nos tres ypostases sedm̃ nr̃as re
gulas ẽ psonas. De ꝓprietatibus psonaꝝ et pris

de hoc nomine ypostasis Rubric

Nunc de ꝓprietatibus psonaꝝ. quas frequenter
in hoc tractatu memoramus. aliquid nos
loqui opꝛet. Sed prius audiamus quid de hoc
nomine ypostasis s. nolle dicat. Aut enim sub hoc
nomine nouerũ latet. Sed si dicat sedm̃ qd hæti
ci eo utebantur. ut simplices seducãt. s. p ꝑs
et p essentiam ut sue dicatur una tm̃ ypostasis
sine tres. minus prius ad nr̃am conclusionem ꝑduci
retur. Cu no erat hoc nome ita apud catholi
cos. id latinos uulgatum. ita eius significa
tio determinata. nec modo est. io nolle dicit non
utendu si nomine fore sue destructore. ut expo
sitor. Nunc s. qui cum hæreticis pretendebatur. ita
scribes de fide catholica ad damasum papam
ab arrianoꝝ pstile. ypostasin nouellã no
me. Ame romanus hoie exigitur. Subrogauit
qd tres ypostases arbitrant tres psonas sub
sistentes intelligi aiunt. Respondemus nos ita
credẽ. Non sufficit eis sensus. nr̃i nomen
essagitant: quia nostro quid uenenu in illa bris
laterit clamamus et nos. Siquis tres ypostases
i. tres subsistentes psonas no ꝓfitetur.
Anathema sit. Siquis aũt ypostasim usurpa
uerit intelligens nõ tribus psonis una ypostasis
sed tria. aliena ẽ a xpo: qui sit tres ypostases
dicens. sub nomine pietatis tres naturas
donatur asserere. Sufficeat nobis dicẽ. una
substãa. et tres psonas ꝓprias et equales. et a
ceamus tres ypostases si placet. Non bone suspi
cionis ẽ. cui in code ubi sensus dissentiunt.
Ac si uetus putas tres ypostases. cu nr̃is pa
tribus pie debẽ nos dicẽ nõ negamus. Sed qui
credite ueneni sub melle latere. Transfigit
eni se angelus sathanas in angelu lucis. hys ti
bis no negat utendum. ee nomine ypostasis.
si hæreticis eo praue usos oditis. cui quos
cautela opus erat ne distinctã significationẽ
aliqui tres ypostases qui sup ꝓfitetur sibi
contradiat. De ꝓprietatibus psonaꝝ de nominibus

Iam de ꝓprietatibus ps̃o cui nr̃a latius
tractãdi mediamur. Ee ex nocibus sue re
lationis suscipimus plerisq; diuinis illa ẽnt sa
que io a nob reperiũt. ut mo corde teneamus in
figamusq; aug̃ nulli de fide ad petra. Aliud
ẽ gemuisse qd natũ ẽ. aliud q̃ procedit qua
gemuisse ut natũ ẽ. unde maior est. ẽ quod
alius ẽ pr̃ alius filius alius spus sctus. Et est
qui solus pris no q̃ no est natus nec quod
aliud gemuit filium. Prime q̃ solus filij est

no qz ipe no gemuit. ſ qz de prio ecia natus
e. ſ. ſ. ſeꝫ ſpus e. no qua re natus e ipe. no
gemuit: ſ qz ſolus de patre filioq; p̃cdit. Ecce
breuiter assignauit tres ꝓpietates trium ꝑsonaꝝ:
quaꝝ una no est alia. hꝫ eni significauit ait
dicit. Aliud est gemuisse ut natꝰ est. aliud qz
p̃cedit qua gemuisse ut natꝰ est. alia ꝓpietas
fuit nocio e gñacio. et alia natiuitas. alia p
cessio. Ecce alijs nominib; diuinꝰ patrimus. filiꝰ
has ꝓpietates designat. nomiã illa ꝑsonaꝝ
rum ſz. pater. filius. ſpꝰ scꝰ. quæ ultra fuiter
ad se muice dicunt. qz notant relationes que
no sunt deo accidentales: ſ nãm ꝑsonꝫ ab
eterno sut. ꝛ mutabiliter ut no modo appellentur
sint relate: ſ eæ relationes sunt nominũ in
rebus ipis. ſ. ꝛ ꝑsonis sunt. Quod no omnia
nomina q̃ de deo dicũ sedm substãm dicũ quod
no ita sed ctm sedm relationes. michil tm
Quod est. no omne quod de deo sedm accidens
dicitur sedm substãm. neq; quecda dicũ sedm rela
cionem: que no est accus. qz no ẽ mutabilis.
ut aug. in v. li. de trin. dicit. Nichil in deo
sedm accus dicit. quia michil ei accidit. Nec tñ
omne qd dicit sedm substãm dicit. In creatis rebus
atq; in mutabilibus. qd no sedm substãm dicit.
restat ut sedm accidens dicatur. In deo aut
nichil sedm accus dicit: quia in eo michil muta
bile. aut amissibile. Nec tñ omne qd dicit. sedm
substãm dicit. Dicitur. n. ad aliquid. sic pater ad
filiũ. et filius ad patrem. qd no est accus. quia
et ille ſp pater. et ille semp filius. Et ita semp
qz semp natus e filio: nec cepit unq; esse filius
qd si aliqn ee ceperit aut aliqn desinet ee.
filius sedm accus dicendus est. qz pat no dicit
principiũ ex eo quod e ei filius. no dicit filiũ sed
eo quod est ei principio sedm substãm. ſ. ad
iuuice dicit. neq; tñ sedm accus. qz et qn dicit pa
ter et qd dicit filius. et tm atq; in mutabile e eis.
Ecce qd exhijs libris apte ostenditur. qd audiãs
de deo ſz sedm substãm. qdam sedm relationem. Nichil
tñ sedm accus. Ostenditur. ꝛ ꝓpietas ee patris
qd hꝫ filiũ. et ꝓpietas filij ee. p hꝫ principiũ. deoq;
qd dicit. et tm inconmutabile ee quod pr dicit
et quod filius dicit. ita intelligi uolunt. ꝛ ꝓpietas
qua pr e pr. et ꝓpietas qua filius e filius. etiã
est. et in conmutabile. quia et pr semp pr.
et filius ſp filius. unde hylario ꝓpietatibus p
assignatis in xv. li. de trin. ita ait. ſ. pr
principiũ qd ſ. est principiũ e semp filio. ꝓpietatis
quod semp e filius. ubi cũ ſ. pr est. semp et
filius est. Ergo qui no ſ. pater est. no semp
genuit. In codice Nato deo natus ſ. deus est. ꝓ
ee quod filius est. Quare dicatur ee ꝓprium
unigenitũ qd filius dei e. tm est hoies ſ. fi
dei
Hoc quidam quomodo dicatur ꝓprium dei
qd
ee nato deo qd est dei filius. ut genitꝰ
ex deo. ut natus: sit. ꝛ hoies filij dei dicantur
et sint? sedm illud. filii exercitꝰ. et ad hoc ꝓpter
de ipso ꝓpter deus dicit. filius meus ꝓmogeni
tus ſ. ſ. sed magna distancia. homines. n. filij
dei sic. factum. no naturaliter ꝓpietate. deus
aut filius. origine ꝓpietate. filius e. et ũitate
naturalis. no factura. ut ad operationẽ illi quide
aute sunt. qz filij dei sunt. ſ. unit. ut filij deinde
nascantur filij dei. ꝛ. ſ. hyste. filii dei nasci
origine ꝓpietate dei ostendens filiũ. inter
ꝓm et hoies filios dei. euidentissime discre
uit. in xv. li. de trin. ita dicens. Vere deo pa
solus qui ex eo natꝰ est. ũe filius e. Et nos
quide filij dei sumus. sed p naturam. ſ. p gra
uam. filij. n. naturaliter aliqs fuimus. ſ. filij
dei. p adoptionẽ facti sumus. ꝓpter quã nas
cimur. Et qz omne qd fit atq; fact. non sunt
nos ẽ filij. no sumus. ſ. ſ. p gratiã facti sumus. no nati
neq; gñati. ſ. ad quos. Ac quosunt enim dꝰ
nos sibi. Et p hoc dicit nos genuisse. Genuisse
eni deũ filios. unigenitꝰ ẽ. ꝓpietatis significa
tio. cognoscimus dicit. Ex adoptione eni hꝫ
e filios deinde ex gratia. neq; ꝓpietas e ei.
ſ. ũenipario. Ac p id no uere filius. qz nec
ꝓpie natus dicit. nec filius. ſ. dei sunt. Unigeniti
aute dicũ. nec sunt aliqs no filius. nec sunt. ali
quid atq; filius. nec quidq; ipse nisi filius.
Atq; ita qui semp e filius naturaliter ꝓprie
ac ũitate filius est eius solius. qui genuit. Et
ille tm qui genuit pater. ꝛ. ſ. est. qz sicut ille
filius origine. ita ille pr e. gratia. Quod ho
mo ad deum dicitur filius. mutatus et tm
Nam filius tus potest dici pater hominis
est dei factura. no tm pris. ſ. est filij et spus
se filius est. tm. tocius. mutatus: et. tm. atq; ꝓpie
eius dici potest. Sic aug. in v. li. de trin. ait. No
pe dici. trinitas pater. nisi forte uelit ad ea. quasi
tm. atq; ad opera filios dicat. cum scriptum
est. audi israel. dominus deus tuus deus unus est.
no utiq; ex eo filios aut spm sed operibus
intelligi: quod unus deus. unus dominus

Di. 26.

XXVII

nitas et filiacio et passio. Inde q̃ nō sunt eedē
ꝑsonales quas ponit Hylarius et ille quas ponit
aug⁹. Dicit eēm eedem sunt idem. Ergo pr̃is eē
patrē et genuisse filiū. q̃ utrūq; quide⁹ con
cedunt. Dicit aut hoc est. Deus g⁹ cōuenit ut
sit pr̃is cōuenit genuisse filiū. Natura g⁹
diuina si pat̃ eē genuit filiū. Dicit nō nō genuit filiū.
pr̃ nō est. Sed quis audeat dicē aut q̃ ipsa
genuit filiū aut q̃ ipsa pr̃ nō sit. Dicit autem
ipsa pr̃ est nr̃ filiū genuit. Non ē ergo de
dicē aliquid eē pr̃ius et q̃ quid filiū et ita
nō videtur una eadē ꝑsonas qᵉ Ubi videt
Ad quod sine pr̃ eē eadem ꝑsonas
iudicio aliq⁹ diuersi q̃ eadem ꝑsonas
notant utrūq; licet diuersis ubis Sed cū hyla
rius intra intelligi debet. ꝑsu pr̃is ē quod ꝑsp̃i
est. et ꝑsonas patris est qua semper pater ē.
Semp nō pat̃ est qua semper genuit filiū.
Ista et ꝑsp̃s filij est quod sp̃s est filius. et ꝑsonas
filij est qua semper filius est. filius nō sp̃s
est q̃ semper genitus ē. Ergo ꝑsonas qua pat̃
est pr̃is est est qua semp genuit. et hec eadem
dicē patrinas. sit ingenitas et ꝑsonas qua filius
semp ē filius est q̃ semp ⁊ genitus a patre.
et hec eadem dicē filiales. sit genitura sit nati
uitas sit ouigo. sit nascibilitas. Dicit et ꝑsonas
qua sp̃s sc̃i est sp̃s sc̃us sit donū est qua
procedit ab utroq; et hec eadē dicē possessiue. Ista pri⁹
sic g⁹ locutio ideo eadem significare sunt ꝑ
sonas. Quod nō ē omnino idem dicē aliq⁹
eē pr̃ius et genuisse sit hec filiū sit et de
aliis hui⁹modi pr̃ filius sp̃s sc̃us nō tñ re
latiues hec essē ypostases significat et sit
Nec tñ nob⁹ videt omnio eē ypostasim
eē. dicē aliquid eē pr̃ius et genuisse
filiū. sit aliq⁹ eē filiū et hec pr̃ius sit eē sp̃s
sc̃i et procedē ab utroq;. aliq⁹ pr̃ nō esse
nomē ypostasis. ꝑsonas. ꝑsonales ꝑsonas tres. Dicit
filius et sp̃s sc̃us et tm nō plura nomia signi
ficantia tres ꝑsonas. Ideo aut dicit nō plura nomia
nō tm relationem notant. sc̃ eē ypostasim. et sub
iacentia significant. Ista et sp̃s sc̃us et filius re
lationis nō vocabula. sc̃ paternitas filiatio ꝑ
sonas. sit quisque quoq; procedē ꝑsonas tres relatiues
nō ypostases significant. sine hec filiū. nec
hec pr̃ius et ubi quā. eē dicē deus est patrē.
nomē pr̃is et filiationem notans. et diuinam
ypostasim significans. ut sit melius dicta tal.
deus sit diuina essentia. ē pr̃is. ille qui genuit.
ē ypostasis q̃ genuit filium. et hec filius dicit
deus ē filius. et ypostasis genita. sit hec
pat̃. Ista ē deus est sp̃s sc̃us. et ypostasis p
cedens ab utroq; sine ille qui procedit. Cū nō
nomia relationis ponunt in proprietates nocēs
tres ipsas significant. nō ypostases. ut cū
dicē deū genuit. et habuit filium et deus genuit
est. et habet primū. et tunc oportet intelligi in
subiectis ypostasibus tres. nō essentia que illis
ꝑsonis determinatur. Quod ꝑsonas dei
Illic cū ꝑsonā ypostasis nō subsi
tates singule singulis ꝑsonis et natura
cōuenit ꝑsonas et ꝑsonas ꝑsone determinant
et a se inuicē differunt. sed ab se nō secedunt
nec ꝑsonis dimanentia aut Non differunt
ab inuicē ypostases. secundū substantiā. sed potiꝰ
caracterizant. vel terminant. et determinatas ꝑ
sonas. Caracterizant nō et determinant sunt
ypostases. inuicē nō naturā. Item ypostases
determinant. Ista eē quidē naturale et credit
deus diuina. ubi ypostasim simpliciomodi
hunc quē hui⁹ pōnit exemplum. et q̃ filiale
natiuitatis modo et habitudinem a patrali
ypostasi differre. nisi ꝑsonales ꝑsonas
tasi se credetem de apertius exprimēdo ꝑsonales
ꝑsonas aut in eedē differentia ypostasem
et ꝑsonarum tribus ꝑsonalibus et patrinali et
filiali et processibili recognoscimus. Nec secessi
biles aut ipsas ypostases. et indistabiles in
uicem et omnes quidē nō confusibiles. tres
eē sunt et si unite. diuise tñ indistanter.
Item singula ꝑsona eē ypostasis et singu ꝑ
sonas. et eēntie modū possidet. ⁊ unitas
sibi et nō distant neq; secedunt a primali ypo
tasi. ecce hui⁹ habes distinctas illas tres ꝑsonas
tribusque sup diuisis significate sunt modis
et nominibus. Quod sunt alia nomia ꝑsonas
easdem ꝑsonales notantia si dicimus gen
Hec nō ē ꝓpriumtedū tot ubi ymago
quod sic pr̃ et filius et sp̃s sc̃us nomia
ꝑsonas sunt et ꝑsonales designat
ua et sunt et alia nomia ꝑsonas. q̃ ipsas
sonas significarēt eas ꝑsonales denotant
et easdem quas et nomia posita dicit et

relatiue dicit. sic genitum genitus ubium pua
go. vii aug. in vi li. de trinitate. videndum est
nunquid hoc significari nomine cui dicit genitus
quod significetur cui dicit filius. no enim filius
qua genitus dicit et qua filius natus genitus
dicit aut filius ad priuum. sic genitus ad genitum
se referunt. et sic pater ad filium. ita genitor
ad genitum. dicit in vii de trinitate aut verbum quide
solus filius accipitur. Non simul pater et filius
tamquam ambo sint unus ubi. Dicit enim ubi
dicit quia admodum imago. Non aut pater
filius et sil ambo imago. Sed filius solus e
imago patris. quia admodum ubium. dicit in vii
li. de trinitate verbum quod sapia et scientia est. h
e. quod pater. sed non quod ubium. non est hoc quod pa
ter ubium non est pater et ubium relatiue dicit. sic et
filius. Et in codice. Dicit filius ad priuum referri
tur. nisi et ubium ad eum cuius e ubium referatur.
ei dicatur ubium. Et preterea non eo ubium quo
sapia dicit. quia ubium non ad se dicit. sed tm referri
ad eum cuius est ubium. sic filius ad priuum. Eo
quippe filius quo ubium et eo quo ubium filius
sapia non est scientia. Et ideo quia pater et
filius sunt una scientia et una sapia. Item
in eodem. Non e pater ipse ubium sic filius
nec imago. Quod autem absurdum quia una
gine ad se dicitur. dicit in vi de trinitate relatiue filius
relatiue e dicit ubium et imago. Et in quibus
liqz uocabulis ad priuum referuntur. Michel
enim horum pater dicit. breuiter prima colli
gere possit ostendi sententia predictorum intelligentie
sima est quod sic filius ut genitus re
latiue dicit ad patrem. ita ubium et imago. Et quo
eo dicit ubium sine imago. quo filius. et eadem ra
tione nocturne dicit ubium et imago. qua filius.
sed non eo quo ubium dicit sapia ut scientia. qua
non notione qua dicit ubium. dicit sapia. Manifa
stum erit sedem scientiam si non sedem re
lationem. Generalis regula est. que ad se et
est que relatiue dicitur. quod quidem ei ad se simul
ambo dicit si non ita in predictis relatiuis
Et hoc est aduertenda quedam regula quidem
est que ad se et est que relatiue dicitur de
patre et filio. Quod quidem ei ad se dicit. ut ait aug.
in li. vi de trinitate non dicit alter sine alteri. et
quidem dicit quidem sapia est ostenditur ambo simul

dicuntur. Virgo non pater sine filius est dicit. sine filius sine
patre. si ambo sit deus. si non ambo sit pater.
Non ambo simul filius. sed ubium ut imago. di
cuntur singulum dicuntur. dicit de deo et hmoi modi
Hic queritur. an dicit deus de deo. lumen de lu
mine. et huiusmodi. utrum dicatur secundum substantiam. Nam
secundum relationem constat. ipsa non dicuntur. Si non secun
dum substantiam. sed dicit deus. simul ambo. s. pater et filius
possunt dici deus de deo. lumen de lumine. secundum p
dictum regulam. ad quod dicimus. quod hec sedem sub
stantiam deus dicitur. et lumen. sapia. et huius
et huiusmodi relatiue accipiatur. aliquando tamen ipsa
tiuus i. p ponitur. si non relatiue accipiatur. nun
quid dicit deus genuit deum. alterum. pater alterum
et filius ponimus. Simili ergo dicit deus de deo.
lumen de lumine. sicut aliquando sepe reperi
mus. ecclesiastici ad significandum personam de
dicta. Et ei dicit deus natus. deus mortuus.
deus passus. nisi filius tm significatiue. ita et
de solo filio intelligitur. ei dicit de deo lumen
de lumine. et huiusmodi. unde augustinus queritur. quomodo
hmoi dicitur in vi li. de trinitate aut. Quomodo
deus de deo. lumen de lumine. Non ergo simul ambo
deus de deo. si solus filius dicit de deo. si de patre.
vel ambo sit lumen de lumine. si solus filius lumen
de lumine patre. Quod tamen secundum nomen substantie dicit
Et est illud. illud de illo non secundum nomen
secundum quod secundum nomen substantie. personarum
tm dicitur. illud de illo licet illa nomina sibi substan
no significent. secundum tamen nomina personarum nichilominus
quia dicit de illud de illo. sic uerbum de ubi non est filius
de filio. quia hmoi nomina dicuntur personis quem
re non pater. Quod augustinus licet obscure in eodem
libro ita dicit. Si solum de eis dicta non potest illud
de illo. quod sit ambo non simul. illo solo nomine
non possimus. ut ad ostendendum unum de nul
quod sit ambobus non queat. sicut ubium de ubio
dicta non potest. quia non sit ambo ubium nec imago
de imagine nec filius de filio. quia non simul
ambo imago ut filius. Et sic nomina substantie
aliquando intelligenda personarum destructe sunt.
ita est nichilominus tamen sunt. Ut augustinus
in eodem li. ait. Sunt proprie nomine. ipse pater. ipse
principium totius dei. ad nomine et ipse et filius.
et spiritus sanctus. de eis dicit. Nemo bonus nisi solus
deus. quia trinitas est unus deus. Quod non
tamen tres hypostases proprie sunt nisi personas
sed certa alie que alii ut significantur in
genitus

Preterea considerari oportet quod nō tm̄ ꝑdicē ꝓpietates. sine quarū nō ꝑsonā nō ꝓprie
nuncupari. sed eaꝝ alie. que aliqs notantur nocty-
anus. hō est nomē ingenitus. relatiue dī de ꝑre
tuo. et aliam designat nocionē. qua ꝑ ipm
genitor. Non enī est idem ee patrē et ee in
genitū. nec ea nocione qua pater dī. quia inge
nitus. pater enī ut ꝑdictū est dī. sedm ꝓpie
tatē ꝗ̄ dicōs. ingenitus aut sedm ꝓpietatem
ut nascibilitatis. Differt ꝗ̄ pater a filio aut
ab ee genitore. differt ens ꝓpietate. in nasci
bilitatis. qua ingenitus dī aug̃. de ipso
neus aut ꝓpietate qua dī pr̄. et alia qua dī
pr̄. et alia qua dī ingenitus. ut v li de tmē
sit. aut Non. si dicat ingenitū ꝗ̄ ē prem
dicē. ꝗ̄ et si filiū nō genuisset. nil phibet
dicē eum ingenitū. Et si ḡgnat quosꝫ fi
lios. nō. eo tpe qꝫ ē ingenitus. quia genui
tores. gignunt alios. Non ꝗ̄ dī pater qua
ingenitus. Idcoꝫ tm̄ de deo pre utrūꝫ dica
alia nocio ē qua intelligī genitor. alia ꝗ̄
ingenitus. Genitor enī dī ad genitū et filiū.
Est nō dī ingenitus. no quid sit. si quid nō
sit dī. hoc exemplis plaīm faciendū ē. ꝗ̄d
dī ingenitus hic auditur. quod nō sit filius.
si genitus et ingenitus eōmode dīr. filius
aut relatiue dī. Sed ut dicaī in filius. no
ad mutuā logicedi ḡfectudo. Nichil enī intel
lectu demitur. si dicatur. no filius. quia ad
modū si dicatur. no genitus. pco ꝗ̄d dī in
genitus. nichil aliud dicit. Ideo nō est in
rebus considerandū. quid ut. sed finat dici
vsus sermonis uti. Sed quis ipse verū
intellectus elucidat. Non ꝗ̄ tm̄ iam dicā
ingenitū. si ī nō genitū. ꝗ tm̄ valet. Nam
quid ꝗ̄ aliud. Deus. quia nō filius. Nega
tiua nō priuata. nō id efficit. ut ꝗ̄ sit. illa
relatiue dicta. cadē ꝓpōa sibi alit dicatur.
Sed tm̄ negatiue. ꝗ̄ sit. illa auctoritas sicut
in aliis pdicamētis. sic dīs hō. est. sibi tm̄
significando. ut designando. Nam ꝗ̄ dicē
nō homo. nil aliud ḡnis pdicamēti enūciat.
Sed tm̄ illud negat. Quod ꝗ̄ sedm
substantiā dicit homo. sic sedm substantiā negā
tm̄ dicō nō homo. Ar si ens valet ꝗ̄d dicit
genitus. quare valet ꝗ̄d dicit filius. tm̄ dē

finat ut

ergo valet quod dī nō genitus. quare non
valet quod dī nō filius. Et latine dicit negatiua dicta
nus dicēs nō genitus. nō genitus pōt nō filius ne
ꝗ̄ē nisi nō genitus. Non ꝗ̄ recedatur a re
latiua ꝓdictione. cū dī ingenitus. Dicē tm̄
genitus nō ad se dī. sed ꝗ̄d ex genitore esse
sit sūdicitur. Ideoꝫ ens dicē. Quod at
relatiue proiectat. nō indicat. sibi tm̄ ꝗ̄d
nus ꝗ̄ dicit. sit genitus et ingenitus.
nō tm̄ indicat. sibi aut dissentit. sic filius
ad prem et nō filius ad nō prem. vsq̄dī
ta genitus ad genitorē. ꝓsecutur. nec ē. et nō
dicē. euidens ostenditur. ꝗ̄d ingenitus relatiue
dicit. et de solo patre accipitur. Alia ꝗ̄ nocio
est. qua dī ingenitus alia qua pr̄. tm̄
valet. cū dī ingenitus. quāt nō genitus.
vel nō filius. In solitud solus pater. deus

Idcoꝫ si ingenitus dici debeat. nō ꝗ̄
let querenti. sit. solus. ut nō filius
pater dī ingenitus. ita ipse solus debeat di
ci nō genitus. nec nō filius. ut nec est. ipse sit
posse dici nō filius. ut nō genitus. Cuius
dam inditū ꝗ̄d pr̄ solus debeat dici nō geni
tus. nō filius. Spe nō scius. sit nō dī ingeni
tus. nō ē dicendus nō genitus. nec
nō filius. debet. quidē dici et credi. esse scius
nō de genitus. nec nō de filius. Alias aut ei
detur. ꝗ̄d ei. ipse scius nō posse dici ingeni
tus. pōt tm̄ dici nō genitus. nec nō filius. Quod
si aug̃. ipse aut ei. nalē ei dī ingenitus.
quēm ei dī nō genitus. nec nō filius. Ethi
mologia nominis ostendendo ei. hoc dicere
dici. nō rectum. Quoꝫ sit ꝗ̄dictus

Est aut nō scē ꝗ̄ is dicitur ingenitus
sit ꝓpietas sedm ꝗ̄d pr̄ dē ingeni
audi hylarii. ꝓpriū nomē nascibilitatē.
ne ingenitū. de tmē. ita dicitur. Est enī
nus. sit ab ingenito genitus. ꝓpietate. sit
nus quapiā nascibilitatis et egritus.
Significatā ꝗ̄ nascitur. ꝓpriaꝫ nascitur
et destructā nascibilitatis naturaliter sp
sensu solicitamus. deus nō est ingenitus.
destructo ꝗ̄ ut destructo ꝓpriaꝫ nascitur
postea enī nullo aut naturē destructo. deus
ni nascitur. ꝓbare alienus sibi prem aliq
filiū. si ille ingenitus iste genitus quibus re
spondit. simile. dicē. si nō se nascitur

Illud ꝛ tacere nō op nō legisse dimus
ter quod arrianu exeo placere nitebāt.
alterꝫ fuit cē patrē alterꝫ filiū qz ille ingenitꝫ
et iste genitus dr̄ erit diuīsum fit cē ingen
titer cē genitū unde ambīt cop̄ quo respō
dens dicit se nr̄ dominus septimus nomine h̄
sc̄z ingenitꝫ no legisse ista inquies in li
de spū scō cui dudū audiuerunt quide dicen
tibus nob filiū dei qm gradibus ē pr̄ qui gra
uiu nr̄ equale cē no posse equiuꝰ ille gradꝫ
sit r iste gradꝫ ait: quia gradꝰ ē nature: adiuꝫ
quide illa gone sibi nocē arbitratur: actu
sanus si trigeñr̄ sacione dampnabili nr̄ code
loco ne stringat ubiq; Vt pr̄ter nuncupationem
fieri gōnis: nuncupare sermonis dicitur: quo
pr̄ter ingenitus et genitus unig cē subeat
nature: Ego ut respondā quōte in compo
nim nr̄ dominus septimus ingenitꝫ nusquā
in veteri no legimꝰ audiuit: Cum gñ mutabi
litates sunt hores hugusmodi: ut nos dicam⁹
ea usurpare que no sunt scripturarū ea q̄ sun
scripta dimittere pr̄ obicias: qđ septimꝰ no
sit: Nomen ipse sibi adiscamus et adoremus
calumpniare sine derogare. Attende lector qm
h̄ nouū ingenitus nolebat uri ambīt pr̄
hēticos. Sed et nos sibi cē quida optem pr̄
calumpniatū infidelibus que catholicis et
pijs lectorib⁹ credi secure possit. Dic cui
quida no tale religiosus et auctoritatis
eis optent nos sp̄ offendo ac reprehendo in
seruire diuīne silencio pterire queunt. aliq̄
en no illig sunt pr̄sitatis tm quin cū oppr
tūe sunt. illos ut liberi habeamus dr̄ dñs

Preterea queri. sum sit cē patrē et cē filiū
solet cui supdictū sit qz aliud ē dicē
ingenitū aliud prīum et quod diuīsum sit
genitus et ingenitus utrū filio diuīsum sit
cē prīum et cē filiū an dr̄. Ad quod dñs
quia ex eode sensu quo diuīsum dr̄ genitus
et ingenitus et quo nō cē dr̄ idē dicē ge
nitū et ingenitū. pot dici nō cē idē. si diui
sum cē prīum et cē filiū nec cē spūm scō: qz
no ex nocione patris ē pr̄ qua filius ē filius.
nec qua spūs scūs est spūs scūs. Deoq; ex h̄ sensu
accedunt⁹ qua aliud ē cē prīum aliud ē cē
filium qua alia ē nocio qua pr̄ est pr̄ et
alia qua filius est filius. Sed si transponas
ut dicas aliud est prīum aliud filiū cē naturā
intelligis: et io no credimus esse eum sensum cui
ac si dicas aliud ē quo pr̄ ē nec quide pr̄ sed
cē aliud quo filius est nec filius. h̄ est Nec quod quo
quide pr̄ius sum ē. Deo cui pr̄ est quo pr̄ deus
est r p̄ cēcta sit natura. At filius eo ē dō.
quo pr̄ est deus. Eo g̃ filius ē quo pr̄ē: et
utra idem ē patre cē et filiū cē. h̄ no ē idē cē
prīum et cē filiū. vñ aug in v li de trin cā
pitulo duīsum sit cē prīum et cē filiū. no
ē tm diuīsa substā qz h̄ no secm substaz diuīs
h̄ secm relatiū dr̄. qđ tm relatiuū no accidē
est: qua no est mutabile. Ecce diuīsum cē dr̄
patre cē et filiū cē. g̃ nyta rōnem pdicti
accipi oportet qz sz alia nocio ē qua ē pr̄ alia
filio qua ē filius. Non cui secm cēcta pr̄ dr̄ pr̄.
sit filio filius. h̄ secm relationē. Quomo
dicatur scptā genita nata aut secm relationem
Secundū q̄ ē quod sic aut secm substām
solus filius dicitur ubi ut sapia pater.
ut magonita ē pr̄ solus dr̄ sapia natus et ge
nita et no queritur utrū h̄ relatiue dicatur et
si relative dr̄ aut secm cāndē relationē qua
dr̄ ubi et magus. De h̄ aug in vñ li de
nitate cta aut qđ dicī accipiendū cui dr̄ ubi
ac si dicatur nata sapia ut sit et filius et
magus. Et h̄ duo cui dr̄ nata sapia ut ut
no cōpetunt qđ ē nata et ubi et sapia et ma
gus et filius intelligatur. Et in omnib⁹ hijs
notatur no ostendatur cēcta qua relatiue
dr̄. At in altero qđ ē sapia et cēcta demo
streturꝫ qui et ad se dr̄. Deo pr̄ cui sapies ē.
et h̄ est se cui cē quod sapere cui pr̄ et si
lius simul una sapia qua una cēcta. Ita
ue lector qualiter intelligas qđ h̄ d aug̃ in
dr̄ cui dicē qđ cui dr̄ nata sapia ubi sapia
cēcta sufficit nata relatiue notet. Sed
si uta ꝛ cogimur cēcta diuīna dicē cē na
turam qđ superioribus repugnare. Sed ad h̄ dnus
qđ in altero ut in eo qđ nata cade nocō utri
ligentiaque notat cui dns ubi et magus.
In altero uō sc̄z sapia demonstratur cēcta:
demonstratur qđ filius sit cēcta qua sapia
secm cēcta dr̄. et io cui dr̄ sapia nata in
telligit qđ pr̄ qui nata ē cēcta est: ubi ut no
p cēcta sapia. si p ypostasi sicut ut sic qui
dr̄ ubi ut filius intelligat ypostasis. cum

ſtra ꝓpetrauerunt aũ dẽ nata ſapia · ũm intelligãs · genita ypoſtaſis · deo ingulauit aut · id ẽ intelligend ẽt dẽ · ubũ et aũ dẽ uam ſapiã · eadem relatio: eadẽ q̃ ypoſtaſis · cũ in eſt ulla ꝓpietas: et ex hoc adimuat illud q̃d ſupra dixim · ſcz q̃d ẽt dẽ pater et filius · ut ſpẽ ſcũ · no tñ l le ꝓpietates ſignificauerunt ut aũ dẽ patrinas ut filiaſ · ſi ẽt ypoſtaſes aũ ſuis ꝓpietatibus ·

Quod ymago dicatur aliqñ ſꝑm eſſentiam

Illud ẽ ſtuꝛi oꝑtet q̃d cũ ſuꝑdicti ſit ꝙ ymagine relatiue dicit de filio · ſic ubi · ut filius · nuc ẽ dñs · tñ ꝛeꝑe ſedet ſurꝛexit · dicit aug · m · l · de fide dic · q̃d una ẽ ſꝑe ẽtuat · eterna · ſꝑ diuinitate · et imagine · q̃d · q̃a factus eſt homo · hyla · ẽ un · v · l · de ẽtate · ſic aut · ho ſit ad commẽ · magnẽ nomẽ · no differt · ꝑ una ẽ · eñ ad q̃d ihs creatus eſt ſꝑm · ex hijs ubis ondũt q̃d ymago ẽtere · i tellige · ꝛa aliq̃ fiat: et tñc ad ſe dr̃ · et no relatiue ad ꝑſonã ·

Aſſ ꝑ

teꝛa aliud · nomẽ multiplice · notans · relatiue · ſ pncipiũ · dr̃ · eñ pncipiũ ſemp · ad aliquid · et dr̃ · ꝑ · pncipiũ · et filius · pncipiũ · et ſꝑe ſcũ pncipiũ ſed differẽt · Nam ꝑ · pncipiũ dr̃ · et ad filiũ · et ad ſpm ſcm · dicit aug · m · xv · l · de ẽtate · aut · ꝑ · ẽ pncipiũ · tocius ẽtatis · ut dmnitatis · ut ſi melius dr̃ · tocius deitatis: qua ipe ẽ · a nullo · non ẽ · ꝑ de quo ſit · ut de quo ꝓcedat: ſ · ab eo filius ẽ · genitus · et ſꝑe ſcus ꝓcedit · Non q̃ dr̃ · pncipiũ · tocius ẽtatis · q̃ ut ſim ut dmnũ · ẽnẽ pncipiũ ſit · ſ · ꝙ pncipiũ ẽ · filij · et ſꝑe ſcꝛ · nequis ſingulis tota eſt dmnitas · filius dr̃ · pncipiũ ad ſpm ſanc · ꝑe · nõ ſcus · no dr̃ · pncipiũ niſi ad creaturas · ad quas pater · ꝛ appellatiõẽ dr̃ · pncipiũ et filius: et ẽtas tota ſimul · et ſingula ꝑſonaꝛ · pncipiũ dr̃ · creaturaꝝ · pater · q̃ dr̃ · pncipiũ ſine pncipio · filius · pncipiũ · de pncipio · filius · pncipiũ · de pncipio · ſꝑe ſcus · pncipiũ de utroq̃ · ꝛ · de patre et filio ·

Cꝑit ẽ pncipiũ q̃d ab ẽtio pat ẽ · pncipiũ

Et pater cꝑit · et filius · et ſꝑe ſcus · non ab ẽtio pncipiũ eſt filij · et nunc pater et filius pncipiũ ſꝑe ſcꝛ · quia filius ẽ a ꝑe · et ſꝑe ſcus · de utroq̃ · ꝑe · nõ ſcus · nõ ab ẽtio ẽ pncipiũ · ſed ẽ cꝑit · quia no dr̃ · pncipiũ ſ · ad creaturas · Cũ q̃ creature ẽ cepe runt · Et ſꝑe ſcus ẽ cꝑit · pncipiũ cꝛz · ut ꝑ pater et filius ẽ cꝑit · aũ ſpũ ſcm · nunc pncipiũ creaturaꝝ · quia creature ẽ cꝑerunt a ꝑe · et a filio · et ſpũ ſcõ · et hij tres no tres ſ · unũ pncipiũ · ẽtuntq̃ · quia ſic · uno eodemq̃ modo · pncipiũ uꝛ ſunt · Non eñ alius ſunt · ꝛes a ꝑe · et alius a filio · ſ · penitus eodẽ modo · deo · ꝙ intelligẽ · hinc · tñ ẽ · unũ pncipiũ · ꝛepat · q̃ ipe · et ꝑ ipm · et in ipo ſunt · omnia · Cũ no · ad omnia omnia ẽ · ex deo · ut aut aug · de natura boni · ocõ · ut q̃ naturas intelligẽ · debemus · et omnia que ad tuali ſint · Non eñ ex ipo ſunt · pꝛeq̃ natura no ſeruat · ſed uiciat · que ex uolũtate peccantiũ naſcunt · Quanũ g̃ · que natuꝛe ſunt · unũ pncipiũ · ꝑ · eum filio et ſpũ ſcõ · et hꝰ ẽ cꝑit · Ab ẽtio aut pater · ẽ pncipiũ filij · gnãdo · et ꝑ · et filius una pncipiũ ſꝑe ſcꝰ · Unde aug · in v · l · ſua aut · dm · dr̃ · relatiue · pater · idem q̃ relatiue · dr̃ · pncipiũ · ſ · pater ad filiũ · dr̃ · pncipiũ · no ad ꝛa · que ab ipo ſingulꝛ · et pncipiũ · dr̃ · filius · Cũ eñ dicitur · ex tu quis es · ꝛeſpondet · pncipiũ · q̃ et loquor uob · Quod unumq̃ ꝑis pncipiũ ẽ · ſmo ẽtore uolut ſe ondẽ · aũ dixit · ſe ẽ pncipiũ ſic · et ꝑ · pncipiũ ẽ · creaturaꝝ · quia ab ipo ſunt · ondit · ut no duos · et patre pncipiũ · et filiũ pncipiũ · no duo pncipia ẽtrie dr̃ · quia ꝑ · et filius ſimul ad ẽtriã unũ pncipiũ · cꝑit · ſic unus ẽtor · dr̃ · aut · quing̃ · in ſe · uanũ · et · gignit · ut · opatur · ad · pncipiũ · aliq̃ · eſt · eius · rei · qua · gignit · eius · rei · qua · opatur · no poſſumus · negare · et ſpũ ſcm · rede dra pncipiũ · qua · no · eum · ſ · prius · ab · apl · lacte · creatoris · qua · ſeptem · ẽ · de · ill · q̃ · opt · et · utiq̃ · in · ſe · manẽs · opatur · Non eñ · in · aliq̃ · que · cõ · que · ipe · opatur · mutatur · ut · rõe · dum · g̃ · pncipiũ · ad · ẽtriã · ẽ · ꝑe · et · filio · ẽ · ſꝑe · ſcus · no · duo · ut · tria · pncipia · ẽtre · apte · ondit · aug · ꝑ · ſcm · et · filiũ · et · ſpũ · ſcũ · ẽ · unũ · pncipiũ · uerũ · ẽtriarie · ꝛ · uno · eodẽ · q̃ · no · do · ẽ · pncipiũ · et · ullo · modo · ſans · aptuq̃ · ſ · opatur · oia · et · qua · ſcꝛopantur · hij · tres · no · unũ · pncipiũ · ẽ · dicuntur · hic · ondit · ꝙ · modo · pater · ſit · pncipiũ · filij · et · ipe · filius

De hoc in codẽ libro pncipiũ ſꝑ ſcꝛ

continue oſtendit · quomo · pater · dicat · pncipiũ · ad · filiũ · et · ad · ſpũ · ſcm · ipe · et · filij

dicens no patre ee pncipiu filij quia genu
it eu et prem et filiu ee pncipiu spe sed q
spe seus predit nt datur ab utroq. Aut eu
tm. Si gignens ad id q gignit pncipiu
e pater ad filiu pncipiu e: quia genuit eu
vivit aut et ad spiu seu pncipiu sit pater.
quia dittu e de pre predit no prius qo est:
Sed si tra e ra no pncipiu est eius tm vi
qua gignit aut sanct. s t eius qua dat et
que predit ab quo. Si g qd datur nt quod
predit pncipiu hz illud a quo datur nt
predit sanctu est prem et filiu pncipiu
ee spe seu no duo pncipia: sed sic er filq
et pater ad ctrariu relate. unus ctor et
unus dus dr. Dic relate ad spiu seu unu
pncipiu. Ad creaturaz no pr et filus et
spe seus unu pncipiu sic unus ctor
et unus dus. Tnc hz quod pr pncipiu
filij de qua genuit eu. Tua g nocione
e pr ea filij pncipiu dr: quia ee: sed q
qua dr e ctor filij. Vir hystb m my li
de tmte aut spo quo pr dr eius quem
genuit actor ondituz. ad hus vnie qd
neq ex alio pfectu nteligat ex quo is
qui genuit e sub stanse docear. Nouit ec
clesia unu m masculo duinoz unige
nitu dei filiu: eo fiet primu ab origine
libri confitet et filij origine ab micio
no ipm filiu ab micio. si ab micabyl: et
no pse ipius ab eo qua nemue e na
tm ab eius natitate. s ex prima etnte
sumit ee: edita e fidei pfessio. sed pfess
onis no modu exponu est: et no quouenda
s quonio nteligendu sing aut filij ori
gine ab micio ee et no ipm de abicio
si ab micali hz utrq subdens determinant
quonio accepit micio utrq siquidem origine
filij ee ab inicio ac si dr. Non tm nteli
gens origine filij ee ab inicio quasi ipe
filius hcat micio: si qua ipe filius est ab
micali i apice: a quo sunt omia. Manifes
et filius sit pncipiu de pncipio no est tm
nteligendu qd filius hcat pncipiu. Cuz
et filius sit pncipiu de pncipio et pater
pncipiu de no pncipio no e pncipiu de

pncipio pncipiu sine pncipio sic filius no
est pr neq duo tm pncipia s unu: sic pater
et filius no duo creatores s unus ctor

Cum pr et filius sint unus pncipiu spe
Trinu aut sancta quare an nocione cath
pncipiu sancti pr et filius no tm ctur
veru ut dictu e sup: si ecc spe sit deo qui
qo solet utru eade nocione pater sit pncipiu
spe sc et filius dn sit alia nocio qua pr
dicatur pncipiu spe sc et alia qua filius.
qa Ad qd dus ei pr dicat pncipiu spe sc et
filius: qz spe seus predit ab utroq nt datur
ab utroq; nec aliter predit nt datur a pre
qua a filio. sane nteligi pot prem et filiu
eade nocione ut relatione dua pncipia spe
sc. Si uero q sit alia nocio qua ibi
notat pncipiu nocione eius no hus. si non
est ipa proprietas. ut filiatio unus nocio
quedam que pris et filij e qua ab eterno pr
et filius unu pncipiu e spe seu donator
aut ut pdictu est. dr pr et filius ex tpe.
sicut spe seus datu nt donatu est ex tpe.

De hys que tpaliter de deo diuntur et relatiue
secundu accidens qd no de deo substantiue

Sunt viii queda que ex accidit
tpe de deo dicunt. ei ap tpaliter conuenit
sine sui mutatione et relatiue duntaxat sedm
no qd accidit deo si qd accidit creaturis
ut creatori. dns refugiu dicit ut donatori
et hmoi. de hys aug m v li de tmte ita
aut creator relative dr ad creaturam sicut
dns ad seruu. et no monent qd qpr seus
tu sit eo etius patri et filio. dr tm aliqd
ex tpe: excluti hoc ipm qd donatu dicitur
eam sempitne spe. s est donu. temporali
aut donatu: ecc si dus no dr nisi quado in
cipit hre seruu: et ipa relatio appellatio ex
tpe est deo. Non enim sempiternu creaturam
sicut ille dus et gr dim no de sempiternis
hris nec cogamur ecc creaturam sempiterna dice
re. sua ille sempitne no dimittitur. et ita
sempitne familiaret. Dic ecc no pot seruu
de qui no hz dnm sic nec dus qui no hz
seruu. Sed hic aliquis dubitet quod no ex
tpe queat dr ipa appellatio qua dr dus:
de no tu e dus verum que ex tpe reperimus
si ecc illius rei que no aprit ex tpe ipa

Di. 31.

rd equalis sit qđ ad se dr̄ Omnis aut ad se
dr̄ sedm subam dr̄. Et stat gō ut sedm subam
sit equalis Sade gō utrūsq; suba ē ppe nr̄a
le. sātis ē inde nullo mō filiū equalē ē pa-
trisī n aliqbo ſ quod pueniat ad sigūficāda
eius subam. nr equalis nr ueniēs in omnibus
gō equalis pat̄ filius ē. et eni ēsē subo ē filiū ē
ē spēs patri et filiꝰ et in omnib; equalis.
ppe suma simplicitate illig subo. Ex hijs p
spiaū sit qđ sedm subam filius ē equalis
patri et nūq; spēs sēs: et appellatō tm re
lativa ē. Equalitas gō patris et filij no ē rela
tiū nocio ſ ppe nature unitate n disparī-
tas hic quando dr̄ sit et quid sit filitudo

Hoc dr̄ cor dicim⁹ de simle et filitudē.
Cui gō dr̄ silis patri filius relative
quide dr̄. Sed silis ē patri ppe unitate ēsē
est gō appellatō tm relativa. filitudo nō ē n
diffinit. Nā quibusda nō indocte inde nōie
equalitatis nūt filitudinis no aliquid pmi-
ſ remouerī: ut ea rōe dicat filius equalis
patri: qa nr̄ maior nr̄ minor ē eo: et hī ppe unī
tate ēsētie. Ita et silis dr̄: qa nr̄ diuisus
nec alicuius nr̄ alterius diuisibilis: et hī ppe
ēsētie simplicitate. Non gō sedm ips filius
ē genitus a pre equalis sit n equal ē pri-
ri silis sit dissilis: ſ equat ē et silis sedm
subam. De fuga sit hylē qua nitit ppō

Non est hic prermittēd. ppō ostendit
quod illustris nr̄ hylē ꝓfectares p
assignas dicit ēē utile ē n patrē ēsē
ni magnē: usū n minē: q tante difficul
teris ſ rōne ut n cōp diligencia atq; expla
nacōe et n tēporis auchmento laboādū
aug ut ips sēdit n vi li de trin̄ ita dicens
Studeā aūt uelle et breuissīe singlaz n fru
stare ppōnaz. n simulare ppās. Utilitas ē n
qnt n pre spēs n magnē. isus ne minuē
ē. qa nō mediocris auctōritatis n tracta
toꝝ sēpturaz et assertione fidei nr̄ extitit
hylē cui hī n libris suis posuit hoc nōie
i. prīo et magnis et minīs et unitate spēi
et usus ab ea seruatus intellectū quēd
malo: nō cū secūm arbitror n ēē utilis
uocabło. ni qđ pre nō hz. prouide quo fit filius
aut de pre ē ut sit: aut ut illi coēternus sit.
Imago ēius si ꝓfecto implet aliud eius imago.

est ipa eo equalis ille nō illud magnū sicut hoc
magnē spēi nō dr̄ nr̄ rōne ppter pulchrī
dinē. ubi ē tanen congruēcia et ꝑma equalis
et ꝑma silitudo nulla n re dissidens et nullo
nō n equalis et nulla ex pte dissilis. ad iden
tatē respondēs ei cui ē imago. q ꝑma ē et
suma tota. nō est aliud nūc et aliud n
telligā. si idem hoc ē nunc tanq; ubi ꝑfectōem
nō dest aliquid. et ars quēdā omipotentis et
sapientis dei plena omī rōne nūcupata. in qua
tabulatōe omes rōnes n causis ipis mūdo
nō ēt quo nunc ubi nouit oīa deus. q sicut ꝑua
est aūt n effabilis gplenus pris et magnus:
qui nō ē sine ꝑfectōe: sine ēternitate: sine gaudio.
Illa gō dilectus. felicitas sit beatitudo. si tm aliq
humana uoce digne dr̄ usus ab illo appellata
ē breuit̄. et ē mētis spēs sēs. nō genitoris
genitū. q suauitatis. ingenti largita
te atq; ubertate ꝑfundens omes sitientes. q
captu eaz. sagi. et illa tria. et a se inuicem
tūdari uidentur. et usq; infinita sūt. Et uidet
filius. et pre sit ꝑspectu. et n enigmate. qui
dicat cognoscens. dr̄. et gnis agnat. Cui ui
sio. uidet. tendat. ꝓtectat ad uidendū. q
ēē tat ad calumpniandū. qui unus ē. dr̄
ſ tm ūnitas. Ecce hīs ālia. iba hylaz. pmissa
accipiamus. hoc tanto ꝑfunditatis sinu ut
erē ad habita exponenda. nec aliquatenus intel
ligi. qualcat hymanus sensus. ei ē ipa. cor
explanato. qui hic aug. ēē dixit. plenū ut se hō
ab difficultatis et ambiguitatis. Quod si tm
hanc exposicōe nō distinguit ubi ꝑtes
Nonnulli sedm pre tres personarū tres
mussam exposicōem distinguūt hic tres
illē ꝓfectates. supius assignatas. si ips ypostā
ses destructe ab inuicē distinguātur et deus
ternarius. Ternarius tm nomīe. eade uidē. de sig
nata ꝓfectas. qua notat hī nomīe. n genitus.
Sed uideam⁹ quid sit. qđ ait. Imago si ꝑfecte
implet aliud cui ē imago. ea equatur. ē. no
aliud magnū sicut. Vidē. eat dr̄. q filius qui
est imago pris. ea equatur pri. nō pō filiꝰ ea
et filius dicat̄ equalis pri. n sīpliciter. pō
filio. si filius hoc hz a pre. ut sit ei equalis. pō
aūt nō hz a filio. et ēi filius plene et ꝑfecte
equalis ē pri. cui ē imago. hylē in li de suo
dis omnis. Imago eius. ad quē magnat spēs
n differēs ē. nec ēi. cui quisquā ipe sibi imago
est. si enim cui imago ē. tanē ut imago deus

er aliud ee ſ idem. cit ꝑma
et sūma impetu. cui nō est
aliud nūc

dilectus

1. imago ei

firet ymago g̃ e rei ad rem coequipararet nia
ginata et n̄ discreta similitudo est g̃ pateꝛ
et filius: quia magoꝰ prius est filius: et quia ꝑ
rei e ymago aut rei magoꝰ steꝛnem recte est?
natura et scripta sedet qđ magoꝰ eius se heat
actoris Quare dicat hylar ꝓpa ꝓsonaꝝ assig
nasse nr̄is ꝓdictis cū ibi nō sint ꝓpie expsse
Propria g̃ ꝓsonaꝝ n̄ ꝓdictis nr̄is de
assignasse hylar: quia vtra nota ꝓsoꝝ
possunt: prius et imaginis nuncupatiue vtrius
diuo de ꝓsonis et ꝓpietatis notat quibus dis
tinguitur ꝓsona pta et cui spe seruo dr̄ multi
retro sic domus veruduꝫ epas ꝓpietates alijs
tribus nō significant nō tamē ꝓdictis aug
expositionem: nisi solo nomine etiam qđ nō ita
patruitate si eam uolunt intelligi nomine qua
dr̄ ingenitus Quod eandē ꝓsonam distin
guem alijs nr̄is notat aug̃ sm̄ ex pone tm̄
Illud t̄ sciri opteꝛ qđ eandē ꝓpietatem
tm̄ ꝓsonaꝝ distinctoꝝ aug̃ inde vo
leus sue expssionē illaꝝ tm̄ ꝓpietatū sinpli
cionem ostendat ni prius libro de doctrina xpiana
sic aut in patre ē unitas in filio equali
tas in spu sco unitas equalitatis q̃ concordi:
et tra ista nūm omnia ꝓter presu equalia sta
ꝓter filiū Concyra omnia ꝓpe spm̄ scm̄ pater
et filius et spe scus et singli quisq̃ horū
deus est: simul pleni sibi et sol omnes
una sibi et singli quisq̃ horū deus e quisq̃
pleni sibi ex et simul omnes una sibi et
singli quisq̃ horū deus e et sic omnes unus
deus Pater n̄ filius nec spe seni: filius nec
pater e nec spe seus. Spe seus nec pr̄ est.
nec filius: ꝑ pr̄ tm̄ est pr̄ et filius tm̄ filij:
et spe seus tm̄ spe seus. Eternitas e eadem
tribus: eade nec immutabilitas: eadem mae
tas: eadem ptas. Sic his nr̄is apte n̄ simul
ꝓsonaꝝ tm̄ distinctaꝝ Quare pat attribui
Sed primos unitas et filio equalitas
nouet q̃ pat attribuit unitatē filio
equalitatē Cui g̃ unitas dicatur secm̄ subam
nec tm̄ in patre ē ee n̄ filio et in spu sco et
equalitas una est pris et filij et spe sci Cur
g̃ pat attribuit unitas et filio equalitatē
forte cade nunc attribuit unitas patri secm̄
aug̃ qua sup̃ cade et unitas secm̄ hylar qua
s pat una ē ut ab alio nō sit Et qua filius
genuit unū seni deū et spe seus ab eo procedit
omnis cū eo deus Unitas g̃ n̄ pr̄e ee dicatur.
q̃ nec est aliud alicui a quo sit Non enī ab alio
est nec ab eo aliquid ut aliquis ē ab eo nec q̃
cū eo unus nō sit filius enī et spe seus unus
sunt cū pr̄e nec unitas aut ergo et pr̄ unus sū
nus Cū pr̄ et filius dicat ee unus sit unus
do qua res essē nature recte possit dici ee
unus simplr̄ et cū adiectōe res nō diuise nec
nō pot dici unus nisi dicatur quod no
Sic dicioꝝ patres qđ et pr̄ et filius et spe
recte dicunt ee unus et unus dr̄: sed nō
unus res enī due ut plures recte put dica
mus ee si sint unus concorde et eade una sit na
rus aut ut una nō pot dici de diuisis rebus
nisi addatur qui unus sit que una qui addi
to recte pot dici de rebus et unus et diuise subsi
pu aug̃ in vi li de trin sic aut Restio unus
in septuris dicit nr̄is dicitur unus sibi quoꝝ
e diuisa natura. Di aut et aliqua plta essē
nec sint et diuisa sentiri nō sint unus ni
quitū diuisa sentiri dicit g̃ sic dr̄ unus sit:
ut nō addatur quod unus et plures unus dr̄
cade nāt atq̃ scripta nō dissidens neq̃ discre
pans significatur unde paulꝰ et apostolus qui
et ambo hories erant et deum seruebant un
um ee dr̄ ee dr̄ qui plantat et qui rigat
unum sunt Cū uero additur quod unus pot ali
quid significari ex ptis unus factus genus di
uersis nāsic aia et corpus nō put dici unus
utrique Qđ cū ea diuisum nisi addatur sit in
telligatur quod unus homo unus
apls Cui adhuc unquit Dominum unum spe
est: nō diuisi cū sint natura spe homo
et spe dr̄ diuisi cū sint natura spe homo
et spe dr̄ in hereda sit spe homo unus
spe cum deo: quia precepit sit unitatis et ba
tudis illius uolumatis. Di g̃ de his que
diuise subsunt recte dr̄ qđ sint unus spe q̃
magis qui unus subsunt recte dr̄ unus
dr̄ ee. pater g̃ et filius unus sunt. Vtrq̃ secm̄
mutatam subā et deus unus In quo arriana
hesis dampnatur que pr̄m et filiū et spm̄
scm̄ ut aut aug̃ in l. de hr̄sibus nō unus ee vnq̃
eusdē q̃ fidei atq̃ nature: sit ut expssius dica
tur: que ꝑ vsya dr̄ si filius ee creatura
Ner nō et sabelliana: que ut aug̃ aut in eode
lib dicebat xpm̄ eundē xpm̄ et pr̄em et
spm̄ scm̄ ee ut eet trinitas nominā sine ꝓ
prietate ꝓsonaꝝ trinitas posse in aut aug̃
sup̃ iohem dicit unitas Dicens Ego et pr̄ unus
sumꝰ Utrūq̃ audi ad unitatem et unus et sumꝰ

et sil' omēs vng dr:
et singli q̃lib
hoꝝ

et a carbdi et a sella liberaberis. Sed cui dic
mus liberat te ab avro: qd dicit summus
liberat te a sabellio. Si unum go no dicim
si summus gd pr et filius: summ enim no dicit
de unoquoq unu de duos. Erubescant ergo
sabellianiq dicut ee ipm pr et filiu qui est
filius et fundentes psonas: qui et dicta sunt
patre passiani: quia dicunt patrem fuisse
passu. Averani no dicit aliud prem ee:
aliud filiu: no una substam: sed duas: prem
masse: filiu mortem. Rob hoc dicit tu ca
tholice: mi medio aut nanqua rutrusq pdic
tos. Sm latros de utroq dicit pater pr esse et
filius filius et alius pr alius filius: sed no
aliud deus ihs ipse. Contra qz unq deus. Ecce
o stonsu est quare unitas ee in prem dicat
ri et tres unu sint. Quare dr equalitas
Quare equalitas dicat ee in trin
filio ei una et suma sit equalitas trin hoc
ideo forte est dictu quia filius genitq est
a pre equalis gignendo et deus qd ab utroq
procedit et ideo ulla ei dr ee equalis. Preter
filiu filius erit hoc a pre ut sit ei equalis.
et spu sco. Et spe sctus ab utroq hoc ut sit
equalis utriq. Hec aut sunt assertiones stupi
lio. et maioris intelligentie pundicio. Dubi
malentes ut aperte tam clauso sermonu
proveris audire. qua aliquid aliis influe
re in illa
trinitate
Ne in spu sco dr ee unitas concordia ut ea
Quod aut in spu sco dr ee unitas nexio
vel concordia. et p ea ora gignentium
lior nob e intelligentia pmissa ad memo
rem reducentibus. Hui em auctoritates sacre
dictum e quod spr sctus amor e quo pr
diligit filiu et filius premittebat qd spr s
dr gignio ut concordia pris et filii et pea
omia gnera ut aug in xv li de trin. Com
munis quida gsubalis patris et filii est
amborum spr. Sed in vi li de trin. spr sctus
est summa caritas. utrisq gignentibus nos
sub numerus hic finit qd si veri pr et filius
spu sco diligat qui diligere id est qd ee
Hic oritur qd ex pdictis deducta dictum
est cui sup. atq sacre auctoritatibus o spu sco
quod spr sctus est communis pris et filii et
amor quo pr et filius se mutuam diligut.
Ideo spiritus sanctus pr et filius p spm sanc
tum spu sco diligat: qd si aliq inde oporte

Di. 32.

Di. 10.

dicta sedm auctoritates pdictas quibus ostenditur
spm sanctum ee quo genitus a gignente diligit
genitore et spm diligat. Sed contra si pr et
filius dicuntur diligere p spm sanctum: inde ee p
spm sanctum; qua no e aliud deo ee et aliud dili
gere. Si ide. Quia et aut aug in xv li de trin
Quatuor sedm qualitates ni illa simplici nā
dici inde. sedm eternā e intelligendū aut bo
nus magnus potentialis sapiens diligens
et hmoi. sicut si pr et filius diligit p spm
sanctum et p spm sanctum ipse ee inde. neq tm es
sencia sua diligit. si ee deus hoc qd in solubi
lis est et humanae suspicionis sensui in qua ca
Hinc igit cum tales sibi occurrunt. Ad
alterutrum nunc pfunditatis cotine
at. no solu respondendu. qd aug sic affirmat ni
detur. s. q et pr et filius se diligat et muta
tem fiat. no solu eternā sua. si suo dono p
po. qd licet sup potuit sit. utā ne tri no pigeat.
qua sic expedit aut qd in vi li de trin. ita
manifestu e quod no aliquis dubitare est q
uterq quinquid quo genitq a gignente dili
gatur. genitore qui sibi diligat. Utrisq no
preceptoe. si eternā sua. neq dono superius
alicui. si suo dono qd servatis mutatis in vinculo.
partis. Ecce li dr qd eternā sua et dono suo
qd servatis mutatis deum in xv li de trin
tate. quis audeat dicere. prem. nec se nec
filium nec spm sanctum. hic aptē audit patrem
no tm p spm sanctum diligere. Non aut simplē
dicit patrem no diligere p spm sanctum. Veri pr
sit sapiens sapientia qd genuit sic diligit
eternā dilectione amore qui ab illo procedit.
Non ne stigare oportet utrum pr sit sa
piens. sapia qua genuit. que tui filius est.
Sed videtur a simili posse poberi. Si enim pr
diligit amore qui ab ipo procedit eum. no sapia
tur intelligentia. qd genuit. sapiet ut intelli
gitur hanc sonem urgere videtur aug in
vi li de trin quod sapuit apls dicens. Zelum
dei habetis: et dei sapiam. Ubi queritur utr
uta sit pr sapie et virtutis sue. ut hec sapia
sapiens sit. qua genuit. et hec virtute potens
sit qua genuit. Si ab sit. ut ita sit. Quia si
li est ubi ee dr sape: no p illa sapiam qua
genuit causa est illi ut sapiens sit. Et ut sit.
qui illi causa est. qd fieri no potest. ni gignendo
eum aut faciendo. Sed nec genitor eum
ne condit rem patris ullo modo quisquam

sapiens e pr. aliosqui
no ipa abillo.
ss ille ab ip
sa e: si
em
s
api
entia
qua genuit

hoc modo. filius inquiunt ē sapiā pris ge
nita qua pr̄ sapiens nō est. Est aut et sa
pia pris nō genita et ea pater sapies est
Est g̃ quedam sapie ei pris qua pr̄ sapiēs
est: et tn̄ nō est illa sapia pris qua pat̄
sapiens nō est. Non est g̃ unā tn̄ sapia pa
tris. Et sapia ingenita ē sapia patris. Sa
pia genita ē sapia pris. Non ē aut sapia
genita sapia ingenita. Non ē tn̄ g̃ una sa
pia patris. Hec et hys silia tamq̄ sophisti
ce et a rubate longinquare cunctisq; nutho
logia pris patencia. ab rem̄is. responso
ni digna adūtentes: rd tm̄ adūtentes. qua
una tn̄ ē sapia pris: si no uno modo dici
tur sapia pris dicitur illa q̄ genuit et
Nam sapia pris dr̄ illa qua sapies. dr̄a ē g̃
sapia pris dr̄ illa qua sapies. dr̄a ē g̃
racio dicti. illa em̄ dr̄ pris. qua illa genu
it: et ea dr̄ pris. qua sapit ea. Sed et tn̄
sapia pris. ge sapia genita ē eade sapia
que et ea qua sapiens est. Intelligat̄ p̄so
nā pris. nē intelligit̄ ei dr̄ sapia ingenita.
et psona filij. que significat̄ ei dr̄ sapia
genita uerba eadē. sapia ē. que ēcia di
uina intelligit̄ cōmunis tribꝰ psonis. et
secūd nr̄m̄ dilectō est. que ē pater. filij.
est spē sui. spe ē ipa ēcia dilectis: et
tri spē sui dilectō ē. que nō est pater nec
filius. nec nō duo dilectōes se mutuō. qua
dilectō que spē sui dilectō est. que tm̄
est: nō tn̄ ipa tm̄tas ē: sic spē sui ē ēcia
q̄ tm̄tas ē nō tn̄ ipa tm̄tas ē. Sta m tm̄te
q̄ tm̄tas ē nō tn̄ ipa tm̄tas ē. Sta m tm̄te
sapia ē que ē pr̄. filius spē sui. que ē es
sencia d̄minaret tn̄ filius ē sapia. q̄ nō ē
pr̄. nec spē sui. nec nō duo sapie. ubi sit: q̄
pr̄. nec spē sui. nec nō duo sapie. ubi sit: q̄
sapia. q̄ spē est filius est sapia que est tm̄.
ipa tn̄ nō est tm̄tas. sic filius ē ēcia q̄
ē tm̄tus. spe tn̄ nō ē tm̄tus. Qua rōe pr̄
ei dr̄ sapies ea sapia. quia genuit eade
nudr̄ debō dici. q̄ nō sit dilectō sui filius d
creta dilectō. Locūt̄ que ab utroq; procedit.

Quorandū est. q̄ ea rōe qua pr̄ nō dr̄
eo sapiens. sapia qua genuit nudetur sōre
dicendū. q̄ pr̄ nō dilexit filiū. ut filius
prem̄. ea dilectō que ab utroq; procedit. sed q̄
spē spē sui est. Secūd em̄ idem ē deo sapie
q̄ deo ēcie. ita nō est deo dilectō q̄ deo dilectō
sic negatur pr̄ eo sapiens sapia q̄ genuit
qua si ea dicetur sapies. nō spē ab eo. sed
ipe ab ea intelligēte: ita nudr̄ nō debē a
credi. q̄ pr̄ ut filius diligat dilectō. que tn̄ spē
sui ē. Quia si ea diligit pater ut filius. nō
spē sui nudetur ee a pr̄e et filio. sed pr̄ et
filius a spū sco: q̄ idem ē ubi dilectō quod ee
dr̄ spūs dei est. atq; actoritate augī sancti tri
q̄ nu tm̄te tra sit. Unus diligens est qui
de ipo est. et unus diligens est de quo ē et
spā dilectō et nō ē aliquis duor̄ quo genit̄
a gignēte diligit̄ et genitore sui diligit.
Quibꝰ ūbis apte significat. patrē filiū et
filiū prem̄ diligē ea est dilectō q̄ nō ē aliqs
eor̄. sui spūs sancti. Cum g̃ idem sit ubi di
lectō q̄ ee. quonā dr̄ pr̄ ut filius nō ee
ea dilectō. quia alter alteū diligit. ee nō pō
negetur sapere sapia qua genuit. nec ea ee
intelligantur difficilem michi ne hanc q̄one
facio. ne pue ei expdictis erret. que sim
lem iudicatu hre rōnē. Sed nec mtthice
attendēs rupturas. turbaturue crepidas magī
ex dictis sacre. referre q̄ asserre. Optimus
enī lector est inquit hylle. m. l. de tm̄te
qui dictor̄ intellectū expedit. ex dictis po
tius q̄ imponat. et retulerit magis. q̄ ia
attulerit: neq; cogat rō ut dei dictis contī
neri. q̄ ante lectōnē p̄supserit intelligēdū.
Est g̃ de verbo dei sermo est: geodaimus deo
sui cognitōne. dictisq; eius pia deuotione
scrutemur. Inuestiget g̃ diligenter pius
lector. dictor̄ rōnem. si forte dictor̄ aliquid
reperire ualeat. causam: qua nouo premissa q̄
aliquatenus explicare ualeam. Ego aut q̄
nē nō absoluens. si errorem excludo. p̄si
teor nō ita dictū ee. prem̄ dilectō filium ut
filium prem̄ ea dilectō que ab utroq; procedit.
Si nō est aliquis eor̄ si tm̄ spē sui. tri ea
dilectō p̄ sit ut filius. Sed sic ea pater
diligit filiū et filius prem̄ ut ē pr̄. pse ea
que ipe ē dilectō diligat. Dic et filius. No
aut sicut pr̄ p se nō diligat et filius. sed
p eam tri. Cum si nu illa tm̄tate inquit
augī opinari ut affirmare p̄sumat. Eam
tm̄ gonē. diligenter lector plenius diuī
randā. aut absoluenda. ut inquunt ad hoc
munus sufficientes. Utrū pietate p̄sonaꝝ sint
post dicta ipe p̄sone et deus diuina ēcia
Genitrius eo fidenter. atq; subtile inqui
ri oporteat. utre pietates p̄sonaꝝ. quibꝰ ipe
p̄sone de tm̄antur. sint ipe p̄sone. et sint

aliis argumentor aculeis autem̃ in sue opi
nionis asseuerationem utitatis forma discedet
Responsio ista hab cor opponit̃ ut tradit
qd̃ ꝑsone no pertiñt in ee in dei essencia

Quare audacie sit in ypostasibus dr̃
resistentes ratis ignorantie quidem
audebim⁹ sup hꝫ aliquid loqui pater natus
et filiacio no ita ee omnino diu in diuina
subd̃ sicut in ꝑsis ypostasibus in quibꝰ ita sꝫ
qd̃ eas determinat ut aut notes damascen⁹
caracteristica idiomata sunt. de trinitate
ꝑsonis ypostaseos et no nature. et in y
postasim determinant et no naturam. Quia
hec patrinitas et filiacio sunt in diuina essencia
ei eam no determinant no tn̄ pot dici qd̃
diuina essencia est genit et genitum. ita quod
cadem res sibi sit pater et filius. Ita nec ꝑsonis
determinat ꝑsona ut hec ꝑsonis ypostasis
sit genitus. et illa alia ypostasis sit genitor
et ita non idem est genit et genitur. hꝫ aliud
alterum. Queritur quomodo ꝑsonales possint

Sed forte ee ꝑsonas et diuina natura
quereres. ei hec ꝑsonales non possunt ei
nipsonis. quia eas determinat quomodo in di
uina subia ut essencia ee pater. ita ut non eam
determinet. Respondeo tibi et hylari
Ego nescio. non requiro. et solabor me tn̄
archangli nescierunt angli non audierunt
scia non tenent ꝓphe eam non senserunt apli
non intelligunt filiꝫ ipe non edidit. Cessent
go dolor quelax. non putet homo sua intel
ligentia ihesucris sacramenta posse exequi. Ab
solute tn̄ intelligendi ee ꝑdicet filius et esse sub
stat in hꝰ intellectu sine ullo. Est filius
a ꝑre qui ee ingenitus. ab ingenito. plus a
parente nichil a nullo. no natura deitatis
alia et alia. ꝙ ambo unus hꝰ credendo
nec pe. potuit ꝙ fieret. si no p̄ scripturam
scriptam gratia labor ꝓfectus. Sed cum pie
in finita p̄sequi nec si no contingat ali
quando tn̄ ꝓficere gaudendo sed nec in se
vas in illud secretum et archanum ingenia
bili naturitatis mentem mergas. sed ima
ginatiue nec apprendere ꝓsumendo. si intelligi
apprehensibilia ee. his alijs ꝓfanis multis acto
ritatibus euidenter ostenditur nobis nulla
tenus licere maiestatem dei ꝓscrutari.

modum

ius potens potestatis. cum sibi ne filius. Tri
bus auctoritatibus oppinionis sue. s. qd̃ ꝑsonis
patris et filij non sit deus munierat. Ve
ritatem nondum desistit impatiens
ꝓpugnare. si oppinione sua. aplorum ac
toritatibus muniri conantibus quibus ondi volue
ꝑsonis qua ꝑ pr̄ esset ꝑsonis qua filius
filius esset no ds̄ ad hoc inducentes ubera
gustum sup illud locum psalmi et no e subia tua
deus e quedam scientia. In ecclesia fide ca
tholica sic edisticamur. ut dicamus patrem et fi
lium et spm̃ scm̃ unum ee deum. Quod e em unde
subia. Quicqd est pr̄. qd̃ deus e. hꝫ z filius. hoc
e ipse sonus. cum aut pater e. no illud e qd̃ e.
pater em no ad se. sed ad filium dicit. ad se aut
deus dicit. Go qd̃ quo deus e subia e. Et quia ego
dem subia e filius. pro dubio et filius e ego
et no quod pr̄ e. quia no subia est. sed respe
ctum ad filium. no sic dicus filium patrem. sic
dicus filium deum. ee alie hꝰ ubis significari
dicit. qd̃ ꝑsonalis pris ut ꝑsonalis filij. no sic
dicis ut essencia diuina. Cui n dicit. eo qd̃ deus
e subia e. Sed quod pr̄ est subia no est appre
hendit. quia ei ondit. ed no ee patrem. eo qd̃ subia
est. Non n simplex dixit. pr̄ no est illud qd̃
est. Sed ait tm̄ pr̄ est. no e illud quod e. signi
ficans. quo pr̄ est. no ee illud quo e. essencia
hꝰ illa ita exponentes. sua quita simplicibus.
et incautis. nova videri facimus. Nos aut
aliter ista intelligenda scire debus. Dicis em
Go qd̃ deus e subia e. quod pr̄ e. sed no est
hoc intelligi voluit. qui subia deus est. essen
et debuit subia e. Go em subia de quo deus e
et ego. cum ea e. de tribusque subsistet subia que
dicitur. hꝫ q. pr̄ e. no e sed a. no quo pr̄ est eo
subia est. qui ꝑsonalitate gnalem pr̄ est. quia subia
no est ꝑsonalitatem. sed rem. no negamus
ee ita intelligendi e illud. qd̃ aut ei pr̄
est. no illud e qd̃ est. no illo pr̄ e. quo ut
quod filius e. ut qui e a. essencia. sed nocione.

Ille ubis aug̃ ipsemet ne sistit. sicut
pondus. s. ubium sedm qd̃ sapia e et essencia.
hꝰ e qd̃ pr̄ sedm qd̃ ubi no hoc e quod pat.
si nequit ubi no e hꝰ qui pat. sed qd̃ e ubi.
qd̃ go qd̃ ubi e. no e illud qd̃ pr̄ e. ꝑsonalitas
go qua ubi e. no e id quo pr̄ e. Non e go

XXXVIII

Predictus est adiacendi qd quide[m] pessimus homines nequa[m] p[ro]fuerut nisi mauluerut dicere naturā dei et p[er]sonā nō esse nisi sine ypostasi dicentes eandē essentiā non posse esse pr̄em et filiū sine p[er]sonis. Et cōsequenter nō magis neq[ue]unt eandē essentiā q[uo]d p[at]rē et filiū esse. Idē filius patri et pr̄em. aliud quā quia deus est filius. Si nō alium nō asserens et eandē dyuinitatē genuit et genitus est. Et hui⁹modi naturā et p[er]sonā diuidentes ita ut nō recipiat una definitā naturā et simplicē esse tres p[er]sonas. Idq[ue] testimonio hylarij defendē nititur. qui in vii de trin̄ᵉ querens utrū apls nominas spm dei et spm xp̄i eandē significauerit utrūq[ue] ibo. inquit ata generū p[ro]dicator. uoles ne unitate m̄ pr̄e et filio doce aut. Spūs dei nr̄i nob̄ est. Quisquis aut xp̄i spūm nō habet. hic nō est eius. Si aut spūs eius qui suscitauit ihm xp̄m est in Spiritales omnes sumus. si in nob̄ est spūs dei. et hī spūs dei est spūs xp̄i. Et si spūs xp̄i in nob̄ est. eius spūs in nobis est. qui suscitauit xp̄m. Et cum ergo qui suscitauit xp̄m in nobis est. ipse et spūs xp̄i in nob̄ est. ne tamen nō dei est spūs qui in nobis est. Denique gl̄hetrice spūm xp̄i spūm dei. Et exercitari amorem xp̄i spūm a spū dei xp̄m amorem exercitantis. qui ita habitat in nobis spūs x̄. spūs dei est. Et spūs xp̄i amorem exercitantis spūs dei est. xp̄m amorem exercitantis. Et quero nunc in spū dei utrum naturā an rem nature significatam esse nescio. Non enim idē est natura. quod res nē. sic nō idē est hō. quod et homis est. nec idem est equus. qd et equinus est. Et sedulus nō idē est ds. qd et xp̄us dei est. Hunc dicti occasione p[ro]fani hēretici dogmatizarunt. nō idē esse p[er]sonā et naturā dei asserentes. naturā dei nō esse tres p[er]sonas. Intelligentes in his p[ro]missis uerbis hylarij p[ro]prietatē naturē. omnia naturā. Et ideo dicit hylarius subiugasse hēreticum.

*/ p[er]sonā et nāe nē

utrū p[ro]prium dei putauit significari. et nāe an rem nature. ut sic inde[m] destruentes dei esse nāe. naturā dei rem nāe. et p[er]sonam.

Quomodo eis obuiat xp̄i scripture circūspacia et quale iudicium debeat intelligi et qd sit esse res unius nāe patris et filij et xp̄i nāq[ue] hēc quide dicūt nō intelligentes propter diligentiam scripture cum stantia. qua consecuta papi potest quomodo premissa dixit hylarius subsequi. eum me ad hoc seruire ordinem spūs dei aliqm significari premisit. ut de spūs dei sup me aliqm filium significarent ut dicit. Spūs dei eiecis demonia. natura sue potens se demones eicere demonstrans. Aliqm spūm seruitutis ibi effundā de spū meo sup omnem carnē. qd dicit consummati fuisse. cū apli missō spū omnibus linguis locuti sunt. Deinde graue hanc distinctionē fecerit. qd ni supradictis libris aplinde spūs significatus fuerit. et quod ipse sit res unius nē patris et filij. apte ordinē inquies ut sit. Ideo sunt dimissa ut quecumq[ue] p[ro]pter hēticam fraudem se contulisset. similiter natūe concludetur. habitat enim nobis xp̄s quo habitante habitat ds. Et cū in nobis habitat spūs xp̄i. Non aliud cū habitat quā spūs dei. Et si p spūm sanctum xp̄s in nobis intelligit̄ esse. manet cū ita spūs dei ut spūs x̄ esse nosc̄endi sit. Et cum p[ro]pter naturam deus pa habitat in nob̄. in differore ita filius dicit esse a patre. cū spūs sanctus qui est xp̄us et spūs dei res nē demonstretur unius. Quod nunc sic quomodo nō ex nā unū sit et a filio accipiat. Sed omnia que habet pater filij sui id circo quia ab eo accepit dei spūs est. Ideo spūs xp̄i est. res nē filij est. sed et eadē res et nē pris est. et dei exercitatis xp̄m amorem spūs est. Et ideo spūs x̄ est amorem exercitantis. Nichil aliquo differt x̄. et dei natura ne eadem sit. si p[ro]bari potest spūs qui dei est. et xp̄i est. go in nob̄ spūs x̄. Et cū spūs xp̄i in est. nec est spūs dei. Et cum spūs dei est et xp̄i est. et qd xp̄s est dei est. nō potest aliud diuisum xp̄s esse. quia deus est. ds go xp̄s est unus cū deo spūs sedulius illud. Ego et pater unum sumus. Inquia nichil aliud docet unitate esse nature. nō solitudinē unionis. Sed si hīs diligenter attendas. nuncupatis spūm sanctum non nature dei patris et filij et

eundem

et eunde dici de natura de ubi de p natura
dei natura habeat in nobis ipa si p spm scm
ypm est in nobis. Itaq in natura et non ita dis
gredit de una natura et vna natura sicut
in rebus creatis. Una in aut hyle. Comparatio
trinos ad dm nulla est. Et si qua ppositio
exempla uteredm afferuntur nemo eo es
set absolute nisi vnus p persone gnēre
non em humano sensu de deo loquedi est.
Quod pter res creatas illud dixit nō de
Ad natura gre est natura et res nec
vll creata respiciens nō de est mg
natura qd nec res subtrahens exempla de
rebus naturis. In ostendens errores de subme
rius natura metiri catore addit. Et sedm
hoc non idem de deus et qd dei de. Ac si dicat. si
ad usum creature de catore sermo cogis fa
teri. ep non idem de deus et qd dei de. qd dici
nupm de in spe dei de sit et dei filius sit de.
Non go sedm corporales modos. ut eadem
fere fidei accipienda sunt hec que de deo
dicit. ubi cuacuans opinione conq ita probat
aliud de dicet aliud de dei est. aliud qz na
tura dei aliud qz res nature. ut de manifes
apte docet. nō aliud de dicet q sue sapien
ut ne sint illi sic dicens. homo aut aliquid
ei similem alicubi erit. alibi no erit. ep
id ge spabi gtinet. ubi sint ne fornicarent. no
ubiqz sit qui de sistens alicubi sit. Deus aut
in nouis. ututis inuens ptas. que nusq
no de sit de esse usq. sc — esse ptia de dat.
et sua no aliud go si de significat. ut ubi sua
in sint. ipe de p sua intelligatur. Non co gi
li. ne dei alicubi sit. no de ubiqz de de predatur.
cui ptia nolitz de no de sinat. Non aliud at
sunt. go qz est ipe que sua sunt. et hec ipe nale
intelligam dicta sunt. hijs libris apte sig
nificat. Dic tu intelligas hec tria. quia diuina
natura nō aliud de ab hijs que sic sua tantum
in sunt et p illa in rebus de sunt que no in
sunt. Quia enim sunt de que no in sunt. omia
creature. et sunt que in sunt tres p sone.
que sic eius de nec et cade natura sic sup
stitit. testimonijs firmamus. Dicentes. tres de
psonas eiusde essencie. cades essencia. sed nō
ex cade essencia ne aliud intelligat essencia al
ud p sonaz nec ty differentiam differentie
sive habendā sedm intelligentie regulam dic
y pastasis. et cui de essencia. quia ibi sufficat
quod de commune tribus. hic no nō est hij ypos
tasis essencia. et cui so. fatebamur. go unum
atq; idem de sedm essencia tres psonas:
differentes aut pprietatibus. Vt aug super
Iohan. psalmū. ptexuit dicit. quer. quid sit pa
re respondetur deus. Quer. quid sit filius.
respondet deus. Quer. quid sit spūs sc. ut qd
sit pr et filius deus respondetur de singlis
non vocatus. dm respondet de utroq; nec vo
catus. nō deos si deus respondet. Non sic in ho
minibus. Tanta em dni de subest unitas ut ea
litate subest ad mutuam plalitatem. no de mut
at. Si go tibi dictū fuit de dicis filius de qz
pater de. respondet sedm fidem. tibi dixi. Ep̄ effecto filiq pr de
si de filius. qz pr est. no sedm id quod ad
aliud dr. ad se em dr. Dicad patrem filius de
tur. sicut pr ad se dr. Dicad filium dr. pr. qz
dr. dd filium patrem est filius. Et filius dr
ad patrem de pater dr. pr ad se. filius ad
se. Sic pr. et filius. id de. Vtrū ita possit
dici unus deus cum psonaz sit tres pso
ne unq dei ut dr. una essencia. tres psonaz
Hec cōsidera. et tres psone unq dei
Deus dicit sit deus diuina essencia. et
ita dicatur unus deus tres psone. de. sic
una essencia. dr tres psone. nutrū ita nascat
sane dici unus deus de. psonaz. sit tres
psone unus dei. sic dr una essencia tres pso
naz. sit tres psone unus essencia. In hys
locutionibus scripture usus nos emulandus
nobis. ubi frequenter reperitur dictio una de
essencia. tres psonaz. et tres sunt psone unā
essenciam. nusquam aute occurrit legisse unā
diuinā tres psonas. unus
deus. Ideo puto doctores ita esse
ne ita forte accipetur. ne diuinus psonis
ut accipit de de creaturis. simile qd dicit
de habrahamo. Scio. quia timens deus
omnis creature qd utiqz dr. ipe precipue
creaturis sit ipse simile quid et eatenus sub
iecerim. ut seruitutis. sit go mutabilitate nil
sit eatenus. sit seruitus. nil subiectionis. no ad
mixtū fides mutabilitate talem. Deus nō
uta et eadem sono dr. de tali essencia. qd ipa
sit essencia habrahami. ysaac et iacobi. ali
ter creaturas fudeamur confunde. naturam. ne eatenus et
Quod licet potest pprie bonitas de deo sedz eatenus nām
subtam. ne scriptura tri solent si nomia dis
tincta ad psonas uteriū referri. ep

Ex pdictis constat qd sicud sciencia
potencia sapiā bonitas de deo dicē
sdm
fulgē deus aut sdm sulgē de deo dicē
bus pōnūs patet quia una ē ḡ potē
sapiā bonitas prīs et filij et spūs scī et hij
tres eadē potentia eadē sapia eadē bonitas
pter
plus aptē nūcupē summa ē pfectio di em
ibi de esse potencia aut sapia aut bonitas
nō est summe bonū deo qz ibi ē pfecta po
tencia et nfinita sapia et mōphensibilis
bonitas recte dē et credē summū bonum
Cumq; unū et idem sit penitus sapia potē
cia bonitas nec sacra in scptura solent hmō
mōia distincte ad psonas referri aut pri
potencia filio sapia spūi scō bonitas at
tribuī. dē quare fiat nō ē occiosum in
quirere
Dicē id fiat quod prī potencia filio
Et ḡ sacri eloquij pres sapiā tribuat
dentia fuere cura utrum dei nimes
tatē silitudinē creaturē necterent en
scptura sacra qd deus pdicet qd deus filiū
ē et audiret hō qui homine prem
uidēt deū prem nō uidebat et cogitare cep
ta de mētoreut uidebat meaturis qui
bus hj nōia trslata sūt ad creatē. inquidy
pr̄ pōr ē filio silius posset pdicet ex anti
quitate nr̄e pr̄ de fectus ex posteritate nr̄i filij
mpfco sensus solet notari deo occurrit
scptura dicens prem potentem ne uideat
pr̄ filiget ō minus potens et filiū sapi
entem ne uideat posteā pdicet ō minus
sapiens. dictus est ē spūs deus et dictus ē
hyē spūs dī et uidebatur hoc quasi nomē
nr̄i fluctus et tenuis vnde humana ifirmā
ad dēm p rigore et crudelitate accedē metu
ni deo scptura tempauit sermone ultra spūs
boni nominib; ne crudelis putaretur; pu
nitus erat ne qd pr̄ solus sit potens et ma
gis potens et filius solus sapiens et magis
sapiens et spūs sanctus solus bonus et magis
bonus una ē ḡ potencia sapiā bonitas et be
nignitas trium sē una essencia deoqz sic
dē filius omoysion. cōsubalis pr̄i eta et
eo omnipotens De hoc nomine omoysion
ubi in auctoritate regule est et quid signi
et premittendū ē aug. in 4. li. sicut
contra nicetiū dicit de hoc nomine
omoysion. quo latini translatores frequen
tantur pater nequit et filius unius sub
eiusdē ēe sūe hoc ē aliud omoysion qd nos
catholici nicenos adūsus hēticos arrianos. et cathe
licis patribus ūcētes auctoritate firmati est
quod postea nicenū concilio arminensi ppter nom
tate ubi minus qm̄ potuit intellectum qua
tū fides antiq̄ peperit ratio paucis fra
ude deceptis hēticā nupietas sub hētico mpa
tore constantino labefactare tentauit. dē
post no longū tp̄ā libertate fidei catholice p
ualente posqua uis ubi sic debuit intellecta
ē omoysion illud catholice fidei famitate toge
late diffusum ē et defensum. dē eni ē omoysion ā y
syon nisi ego et pr̄ unū sumus. Non ergo mg cuius
nūt ypharge ubon nouitate. hj uitandi est fic dē ē
mss. omo
De oīb; q̄ trastarine p silitudinem de deo
Preterea scrutandi est qd dicuntur
Omia assignare distinctōs nominū
alia que sup̄ dilige executi sumus queda
Dixim; translatiue et p silitudinē de deo
dicunt spectu splendoris caracteris figure et
ymaginis de quib; pro lectori brevit̄ trado que
sencio ut sc̄a trē silitudinis considerata ex
causis dicendi dictoq; intellectū assumat
si catholicā de sacramēto unitatis trinitat
sūme et in effabilis multa tam dixim
nul hj eius necessabilitate digni tradidisse
p timemur si potius mirificata eius sciam ex
nobis nē potuisse nos ad illam De quib;
dam q̄ sedū subam de deo dē que spālem
effligitant tractatū sc̄a de scia et ppria et p
videncia et dispōcē p̄destinatōe voluntate
Omnq; disserimus et dixi potencia
de deo dicē cōmuniter que scis subiz
tr̄ quedā spāle effligitat
tractatum de quib; ī nodo tractandū est
s de scia ppria prudencia dispōcē p̄destia
cōe voluntate et potencia Dicendū ē ḡ quod
sapiā ut scia dr̄ sit una et simplex tam
qz varios sciarū regulas diuos effectus
plia et diuisi sortitur nōia dī eni hō tm
scia si ppria sive
prudēcia dispōi p̄destinatio et prudencia
ē ppria sive prudencia de futuris tm sed
de oīb; sc̄a debonis ac malis dispō ō de
succedūs p̄destinatio de hoīb; saluandis
et de bonis ēt hj liberatis et in futuro
coronabuntur p̄destinauit enim deus

homines ad bona eligendo ab ęterno et pdesti
nauit eos bona ꝑparando. Et homines pdestina
uit apls ondit dicens. pdestinauit quos p
scitꝰ conformes fieri imaginis filij dei. et
alibi. Elegit nos an mundi costitutionem. ut
essemus sci et ꝛ immaculati. Et alia bona eis
ꝑparauit. Ysaias ꝓpha ostendit dicēs. Oculꝰ
non uidit deus absq; te que ꝑparasti diligē
tibus. ut expectantibꝰ te. Ergo ab ęterno pdesti
nauit quosdā futuros bonos et beatos. et
elegit ut essent boni et beati. et bona eis pdes
tinauit. ꝑparauit. Prudēs aut ē gubnator.
quoquo utrq; eodē modo uidē acapi. quo dispo
nit deus tm prudēs acapi ꝑ ꝑscā. sapiā ē
uit scā de oibꝫ ē. s bonis et malis. et de pdi
bus ꝓtēritis. et futuris. et no tm de ꝑsentibus.
sed ꝛ de ęternis. Non ita scit deus ꝛsa tpalia
ut scipm nec ꝛsas sed ipe solus se ipm ꝑfecte
nouit. cuꝫ scie gratie. omnia tpalia scā
mpfm est. post rōnem ponit quia uidemꝰ
posse ꝓhiberi no ee ꝑscām ut dispone et
pdestinatione sr nulla essent futura. ꝛ

Hec considerari oportet. utrū scā ut p
scā. ut dispoīo ut pdestinatio. potuit
ee ni deo. si nulla fuissent futura. Cū em p
scā sit futuroꝝ. et dispo sit faciendoꝝ. et p
destinatio saluandoꝝ. si nulla essent futura.
si nil futurus est deꝰ. ut aliquos saluatu
rus. no uidetur potuisse ni deo ee ꝑscā. aut
dispoīo. aut pdestinatio. potuit aut nulla ꝑsci
re futura deus. potuit no ee aliquid nichi
no saluare aliquos. potuit gꝫ ni deo no ee
ꝑscā. ut dispōit pdestinatio. Ad hoc aut ita a
quibusdā opponit. Di nequit. potuit ꝑscā
dei. no ee ni deus ab ęterno. et potuit no ee. si
ud potuit no ee. et ꝑscā dei ea sit scā. et
scā sit eius ęterna. potuit gꝫ no ee ab ęterno
id qd ē dimma essentia. ꝓbicimus. Addunt ꝙ
et alia multa ita dicentes. Di potuit deus
no ꝑscire aliquē cui ide s it ni deo ꝑscire
qd scire. et scire qd ea. potuit ergo no ee scē
tes ide sit deo ꝑscium ee et dñm ee. si potuit
no ee ꝑscius. et potuit no ee deus. potuit
aut no ee ꝑscius. si potuit nulla ꝑscire. et
potuit nulla ꝑscire. ergo potuit nulla scire.
Responsio. qd ꝑscā et dispoīo et pdestina
cio si vltre dicit ad ꝛsas nr as facie das ꝛ

Ad hꝫ uyta modū uire intellectue ita dms
ꝑscā et dispo ut pdestinatio ad aliquid
dra nidiā. Dic cū creator ad ꝛsturā relatē de
ꝛa ꝑscā ut ꝑscius ad futura ꝛsarū nidē
dispoīo ad faciendū. et pdestinatio ad saluandū
permutū creator ita relatē dicit ęternam
no significet. ꝑscā no ut ꝑscius et m respec
tu futuroꝝ dicit ęternā. significat ita est dis
poīo et pdestinatio. Quoꝝ cū di. si nulla essent
futura. no esset mdeo ꝑscā. ut no esset deꝰ
ꝑscius. Di m dicendo hanc causam attendis
q nulla essent eius subā scā. Unde ꝙ
possit dici ꝑscāt ipe ꝑscius. Futuroꝝ di
ctꝰ futurū uerus ē intellectus. Cum aut ea
ꝙ uoc dicis id q no sit ni ea scā quia ꝑscit
futura. nit qd ipe no sit deus. qui ē futuroꝝ
ꝑscius. falsa est intelligentia. Dilo et alle loꝝ
cōes determinande sunt. potuit no ee ꝑscā di
ut potuit no ee ꝑscius. ut potuit deꝰ no ꝑ
scire aliquā. potuit ee q nulla fuā subā
est eius scientia ita no posset dici ꝑscius. ut
ꝑscire. ut eius scā. ut ꝑscā. no ob tm ipe
minus est. ut eius scā. si no posset dici ꝑsci
us. ut ꝑscirent ꝑscā. si eius scie nulla fu
tura forent subā. Dilo d. dispōnē et pre
destinatē ut prudentia hꝫ uim ut dem est ad
tempora ita ꝛsimꝰ. et de temporalib⁹ tm
sunt. Quod scā dei no tm ē de temporali
bus sed ecā de ęternis ꝛ

Scientia ēo bus sed ecā de ęternis ꝛ
rit sapiā. no tm de tpalibus. sed de
ęternis ē. ꝛ. q. et si nulla futura essent. et tm
in deo scā. eadē q nūc est. nec minor. est q
modo. nec maior est quia est. Deinde q deus
ab ęterno ę nūc et omne qd futurū erat. et si
ut mutabile. Erat qꝫ no minus ꝑscius ut
futura. qꝫ ꝑscientia et sua ęterna sapia et im
mutabili scie ipe ora que fuerunt. Omnes
end no simpne et tēne sapie sut aut dubie. in
eo est quia omne sapientia et scām caꝑ
sua in mente scā. Cū ora dicuntur ee in
ꝑterea deo et qd fuit ē uita ee in ea.
Omnia dnr ee in deo et fuisse ab ęterno.
unde aug. super genesim. Fabulosa uanitate an
gelā fuerint. no erant quoniā uana. Et rursus
Quomo nota gd deo erant que no erant nisi
Et rursus quoniā ea sciendo que sibi nota no
erant. Non erat quitq; scat ignorans. Nota

Di. 36.

eq ela nō nō uīq̄ cassidorius sup̄ psalmū aut
pētā abscondita suīt deo xp̄ nō nouit r nō
agnōat. Et ex eo sensu dicit aug⁹ abscondita
ea alienine dēitatī cōā mlibro ad helm
diuīnā sumat cognitionē dei uarijs modis
cē accipienda. inquies. ꝑ ad stratā reseratā
nō ignorat deus aliquos aut aliquā cū
tis mīudicio quibusda dicet. Non noui uos
Sed cōy mybario hūs libris mfuncta est
Fere Non cognoscē dō dē que nō agnoratq̄
ei nō placet. Apparet utiq̄ ūm cē q̄ dixim⁹.
q̄ dam) s quia q̄dam nī cognouit deus bona que
nō cognouit mala parūer quēda utriq̄ co
dem q̄ modo cognouit. quātum ad notitiā:
sed bona r agnōat et beneplacito cognos
cit. hic apit quare bona tuj dīr cē in deo
Est inde esta Quod bona tuj et nīl mala
dīr cē in deo nō mala: et illa ꝓpter
longe: quia licet m deo aliqua dicantur cē
ꝓpt⁹ ꝓsentiā cognoscis. et deus bona et ma
la cognoscat: mala tuj nō cognoscit. nisi p
notitiā bona uō nō solū p scientiā r p ap
pbationē. et bīdplacitū. Et ab talem cogni
tionē aliqua m deo dīr cē: s quia utra sunt ea
ut r agnōat et placeant: r utra sunt ut cōy sit
actor. Quod idem t oia cē ex deo et per
Deinde si diligēt ipsū et m ipso xp̄
m, nō spreuimus idem iudex cē. omnia cē
in deo et ꝑ ipsū et ex ipso. Sī dubīo m iij
le de spū s. ℔ tra ex ipso et p ipsū et in ipso
sunt oia. unū cē sup̄ dixim⁹. Cui d⁹ p ipsū
cē oia, negant omnia in ipso cē. Eundem
non
uīm hūt oia h. s. ex ipso et in ipso et cui ipso et p ipsū
et unum nihīlq̄ atq̄ consimile nō ita ut
intelligit. Ecce hēs quia intellecta scīptura
dicit omnia cē in ipso et per ipsum et ex ipso ad
cadē
cum ipsa. Cum g⁹ ex eadem rē oia dicātur
cē ex deo. nīl ꝓ ipsum. nō solū quia sensus t ex
auctor e cōy. consequit ut eadē rē ea cē
in deo dicātur. quia scit et cōy actor est eadē
ex quia nullo unquam⁹ et moriemur et si
mus. ex eo actore sumus et nascimur et
uiuimus. Cui g⁹ nō sit auctor nī bonoꝝ. nec
to sola bona in eo cē dīr. sic ex ipso et p ipsum.
Cui g⁹ ni eius cognitōe ut practa sunt oia
sic bona et malum eo tuj nō dīr cē nisi
bonaquoꝝ t actor. vñ aug⁹ mli de natura
boni. Cum audiuim⁹ inquit ex deo et per

ipsum et in ipso sunt oia. omnes utiq̄ naturas
intelligō debemus. et omīa que naturaliter
sunt. Neq̄ em ex ipso sī pētā que natura nō
seruat. sed uitiat: que ex uoluntate pecta
tiū nascuntur. hinc apte dīq̄ quod in illa gra
litate locutus bona tuj continētur. Quod oia
ex ꝑe et p ꝑem ꝑ sed in ꝑe et in a de filio:
spū sco. ex. dicēdū luj ꝓpt⁹ ꝑsonas fiat distīo
Preterea sciendū est quia licet ibi inducat
distinctio ꝑsonaꝝ. cū dī. ex ipso. et p ipsum.
et in ipso sunt oia: tuj ex ꝑe. et p ipsum. et in
ꝑe sunt oia. Dīr de filio. et de spū sco. accī
piendū est. vñ aug⁹ in li. de trīt. Non con
fuse inquit accipiendū est q̄ aut a ꝑe tuj ex
ipso. et p ipsum. et in ipso. Ex ipso dicens ꝓpt⁹ ꝑe.
p ipsum ꝓpt⁹ filiū in ipso ꝓpt⁹ spūm scūm. Vigilāt
aut attendēne q̄ uolens ꝑem intelligi dīr
ex ipso. sic intelligas oīa cē ex ꝑe aut nega
oīa cē ex filio. aut ex spū sco. cū ex ꝑe. et
per patrē. et in ꝑe oīa cē sane sciat prudēs
mūd. et de filio. et de spū sco intelligendū ē.
Quod nō oīa que ex deo sunt eadē de ipso ꝑ
Illud etiā hic adūtendū est. sed etiā ipsa
quod nō oīa que dīr cē ex deo t de
ipso eē dici debeant. quia ut aug⁹ in libro
de natura boni. Non li significat penitus ex
ipso. quod de ipso. Cū em de ipso ē. ꝑ dici ex
ipso. Et nō omne quod ex ipso ē. ꝑ dici eē de
ipso: q̄ nō ē de substa sua. Ex ipso em sunt celi
et terra: q̄ ipse fecit eas. Non aut de ipso: q̄ nō
de substa sua. Et quid aliquis homo sīgnat filiū
et fabricat domum: ex ipso ē filius. ex ipso est
et domus. Sed filius de ipso. domus nō de
ipso et de ligno. nō de ipso. Hec dicta sunt
Hinc ꝓmissa apta est. Summatim colligit
quod nī dei cognitōe sine ꝓsentia sui
omnia falsa bona et mala. Sed nō omnīno
sunt ibi mala. quia et bona. Et g⁹ in deo tuj
bona sunt. sic ex ipso sunt. et p ipsum nō mala
Et ex quo sensu ll⁹ accipienda sunt assigna
tū est. Et q̄ de ipso nō dīr cē g⁹ q̄ aliud
t ab ipso. Ex ipso aut dīr cē oīa. que eo
auctore sunt. Quibus modis dicatur dī
Et qm demonstratū est cē in rebus
ex ꝑte. q̄ nō oīa dicātur cē in deo ad
hic dendū. quibus modis dicatur deus cē
in rebus. si tñ humana mens ut expe dig
ne ualet cogitare. ut lingua sufficit eloqui.

Dicendū est g̃ quod deus necommutabilis
semp nisi existens pñcialr potencialr est
luter ē in omni natura sine essentia sine su
bstancia et in omi loco sine locali ꝓpria et
in omi tpe sine mutabilitate ꝑt ꝑtēa in sctis
spūlbz et animabus ē excellentius ꝑ ꝓpria
in habitans: et in homie xp̃o excellentissime.
Neque plenitudo diuinitatis corpalr ha
bitat nr aut apl̃o nr eo cui dr̃ habitare no ꝓ
gram ad operationis ꝑfectionē gratie unionis. Re at
ista quia capacitate humane intellectus excedit.
falsitatē arbitrare aliqui ꝑsumat scdz acto
ritatibz muniendū nr iudico. Beatus ḡg
sup cantica canticoꝝ inquit licet deus omni
no omnibz rebus nisit. ꝑsentia potentie subsit
familiaris tñ modo dr̃ ē ꝑ gratiam in illis q̃
ministerio operum dei accuratius et fidelius ꝛ
fideruat. De hoc dr̃ aug̃ ad dardanū in li
de ꝑsentia dei ait Cū deus sit natura incor
porea et incommutabilis ubiq̃ stabilita
te ne se ipo manens totus ad est rebus oibz
et singulis totus: ē in quibz habitat habent
eū ꝑ suę capacitatis dignitatē Alij amplius
alij minus: quos ipe sibi dilectissimos tem
plū gr̃a suę bonitatis edificat hylaē quasi
in li. vii de trin̄. aptissime dr̃ deū ubiq̃ ꝛ
ee. deus nequit in mense ūtutis inuenire ꝛ
testabr̃q̃ missā no assit: et nō desit usq̃ sed
se omnē ꝑsentia edocet. ut ubi sua sunt: ipe ee
intelligatur. Non aut corpalr nr eū alicubi
sit. nr ē ubiq̃ ee credat: eū in oibz ee non
desinat. Ambr̃ ee. in libro ꝓmo de spū scō
spūs scūs ꝓbat nr ee creaturā q̃ ubiq̃ ꝑ
sentiens ē diuinitatis ē ita dicēs. Cū omnis
creatura certis nature suę sit terminis ꝓ hi
mitibz quoddā quos audeat creatura ꝑ
suę appellare: qui nr habet terminū septimū dei
nitatisq̃ utiq̃ qui et in oibz et ubiq̃
semp ē scd̃ unus diuinitatis et domina
tionis ē ꝑ. ē in cōdē dñm est oīa gubnā
qui dicit ego celum et terrā compleo dñi g
dicit est: qui celum complet et terram deus
g̃ ꝑ spūm suū ndatione diuinitatis et dnāe
ꝑsentie ē ꝛtentaq̃ replent orbē et q̃ plus
ē replent ultra loc̃ modi redemptore
ē ḡ ex his aliisq̃ plibz actoritatibz apte nostrā
q̃ deus ubiq̃ et in oīa rerum ee̊ualiter ꝑsen
tialr et potencialr est Quod nr scis nr nos
est sed erra habitat qui nr ubiq̃ est habitat

In scis erra hūnt nr quibz ē ꝑ gratiam
eū ubiq̃q̃ ē ubi habitat. ubi dr̃ habi
tat ubi est. hr solis bonis habitat: qui sut templū
eius: et sedes eius. dr̃ ꝑ ysayam deus aut
celum mea sedes ē: terra aut scabellū pedū me
orum: quia nr electis qui sut celū habitat
dr̃ et regnat: qui eius uoluntati deuoti ob
temperant. Malos nō qui sunt terra midiq̃
destructe calcat. Vn ē in li. sapie dr̃ Thro
nus sapie alta ustiq̃ in ustis spūalibus
ē q̃a in alys rebus: in quibz tñ oīibus
totus ē quem ad modū anima tota aut aug̃
in epla ad ieron de origine anime. ꝑ oīes
ptes corpis tota ad est sunt. nec minor
ē in minoribz nec maior in maioribus.
Sed tñ in alys in tensius in alys remissius
opatur. Cum in singulis ptibz corpis ee̊ita
liter sit: ita et deus eū sit in omnibz ee̊ualiter
ac totus in illis tñ plenius ee dicitur in
habitare. i in quibz ita ē ut faciat eos tem
plū suū: et hi tales eū eo sicut tam ecte
sed in beatitudine ꝑfecti erūt. Alibi nō et
si ibi sint. ū ipe ē qui nusq̃ deest: no tamē
sunt tū eo. Vñ aug̃ sup̃ ephaem Non sanc
aut dicē ubi ego sum et illi sut: sed addi
dit. ascendā quia et illoc ꝑsentia dei ē. ū ille est
qui nusq̃ deest: ꝑ beati cū illo: q̃ non sūt be
ati nisi ex eo q̃ cum illo sut: quia fruuntur
eo. uident illū sicut est. Quibz nō ee̊ualis illo
nō in ugnce bonitatis nr sunt ee̊ et conditi
aut ꝑ spēm et si aliquo modo eū eo ꝑ fidem.
Quomō aut deus habitet cū bonis et illis
aliquatenus intelligi ualebis: que supdicta
sunt. Cū de tali spē fit ꝓcessione agitur.
ubi licet ex ꝑte exponatur. expte cū cognos
cunt et ex ꝑte grātiā: quomō spūs scūs ha
bitet in nobis: qui nos sumus ꝑtes et filii habi
tent. Vbi erat sit habitat deus anteq̃a

Si aut quēdā ubi ubi est creatura
habitabat dr̃s antequa sit cōdita
q̃ ms habitabat. Vñ aug̃ in li. q̃ ma
nimi. In templo inquit suo habitabat dr̃.
s in scis: qui sunt templū dei scīt aliq̃
ē sedes spūalis ē tū templū dei sut
angli. Sed dicet aliquis. anteq̃ fieret deus
celū et terra anteqũ scos. ubi habitabat. ꝑ se
habitabat deus. deus in se est et apud se ha
bitat. Non g̃ sic sancti sunt domus dei ut ea

subtracta cadat deus? Immo sic habitat dñs in sanctis ut si ipe discedere cadant. Multum refert hic breuiter docet que ea certa quod ut aut augustinus firmiter credita in hoc ad damasum dicit ñ subtilissime inquirendum hic locum in corpore nostro spūs sanctus totū nra alia implerit. Deuteronomium et dñs angustijs alicubi impediri terminatis ut pater et filius et spūs sanctus alicubi simul esse non possint. Quum illud multo est mirabilius quod est deus ubique sit totus. Nō ita in omnibus habitat: quibus porta audeat oppinari nisi terminatus in separabilitate penitus ignoret.

Quod in aliquo possit habitare pater aut filius. In quo nō habitet spūs sanctus. Aut in aliquo habitet spūs sanctus. In quo nō habitat pater et filius. Attendendum est quod ubique est deus per omnipotentiam essentiam et presentiam. Nō tamen ubique habitat gratia hanc enim habitationem gratie nō dicimus nisi in quibus est. Qui est in nobis et in sanctis in quibus est quodam excellentiori modo. Quod deus est habitator quorundam non dicitur cognitionem dei et nō est habitator quorundam.

Illud difficilius inquirendum est quod dicit augustinus in odei deus est in habitatore quorundam mundi cognitionem dei et nō quorundam cognitionem dei. Illi enim ad templum dei nō pertinent qui cognoscentes deum nō sic deum glorificant. Ad templum dei pertinet parvuli sanctificati sacramento xpi et communia spūs sancti. Quum nō dicit valet cognoscere deum. Videtur quia potuerunt illi nosse. Nec habent ipsi potuerunt hoc augustinus nosse et beatissimi autem sunt illi in quibus hoc est deum hoc quod nosse. Hic aliquatenus aperit augustinus quomodo deus habitet in aliquorum habentium et diligentium. Quomodo deus tota sit ubique per scientiam non tamen sordibus inquinatur.

Et predicta patet quod intelligi ab humano sensu deus ubique totus est per essentiam et presentiam habitat per gratiam. Quia supra licet terminatur ostensum sit quia nec dicatur habitare magis deum esse flagitaret ordinis ratio. Ord est assignare quomodo ubique sit per scientiam et totum. Nisi hunc considerantes sublimitatem altitudinem meritorum humane sensum mentis omnino excedere. Ut cum ethnicus aut crisostomus super epistolam ad hebreos sic nihil de deo intelligunt

Quod nemo de deo mortalium quicquam ualeat cogitare. Quod nemo de deo mortalium quicquam ualeat loqui. Penitus nō ualentes nihil loquimur quod intelligere nō sumus prudenciores. Ubi quia et ubique deus est. Scimus et deus. Quomodo autem ubique sit intellectu nō capimus. Et quia incorporea quidem est. Nusquam autem ut in quo ipsa sit per mutationem ignoramus. Quomodo autem quo pacto quomodo deus ubique sit per essentiam ostenditur.

Quidem nemo tantam potestatem essentiam quo nunc mentis acumen metiri presumet. Si ita forte intelligendum tradiderit. Et deus ubique est per presentiam ut credatur dicitur. Nō quia dei credita presentia sit in omni loco et in omni natura. Sed quia omnibus natura atque omni quidem ipsa in quo cuique loco sit per eam. Et omnibus locus in quo illud est. Ipse dicitur. Nō dum ubique dicitur est per presentiam ut presentique erecta loca ei sint presentia et que in eis sunt. Nisi in eis aliquando pariter cessant. Nam et ipsa loca et quod in eis est. Nunquam ipse presentiam nisi in eis quando est. Nunquam deus est dicitur. Aiunt quia pulsatem quia sibi sue facient ut ecce loca sint. Omnia atque in eis sunt. Hec hic uera sunt quae asserunt in explanandis intelligendis doctoribus. In illis tribus in quibus dicitur deus ubique est per essentiam plus timeri credendum est quam homo uiuens capere potest. Quod deus ita sit in quibus rebus non tamen sordibus inquinetur.

Solet certa ab eisdem queri. Nunquid reuera quomodo deus sit ubique nisi omnibus rebus et corporum sordibus inquinatur. Quia dicitur ut non responsione sit dignum ei est spūs creatus sordibus corporis et leprosi sunt quicunque pollutum manari non possit. Vel quod radios suos sine sui pollutione effundit sup loca et corpora. Solum mundat si certa in mundo de sordibus scientia. Quia gratia non solū hoc. Sed et queda alia res inficiuntur. Solis ita radij in polluti et inquinabili ea tinguntur et sunt. Non go miranda si seneca dicunt ore simplici et in quibus ita repletio ac et in oibus creaturis cernit est nec tamen quia rei sordibus contaminetur. Ut cotingat dicit aug in li de natura boni. Cum inquit modo sunt omnia que corrupta non tamen inquinat eum qui peccat de cuius sapia que attingit a fine usque ad finem fortiter. Dicitur attingit ostia ipse sui mundicia et nil inquinatis in ea meretur. Timent quedam quod fieri nō potest sic ne

hmundana carne uitas et subti dei mpiné:
et tñ pdicat ispū usibilem solem radios sup
omes fores et spūs spargere. et eos mundos
et sinceres seruare. Dic go nulla usibilia ues
tibus ne uiuentibus gtingi possūt et nō nequ
nam: quēadmodū ne usibilis et mortalium
bus uitas. poterimus respondeant quid po
tius de deo respondendū existimem. ut qđ
nusq̄ p̄ tota sit. ut quod ubiq; sit. aliubi
tota quod nō ubiq;. Sed quis audeat dicere p
nusq̄ diuina sit essentia. ut p aliubi tota
nō ubiq;. Dic enī tota est alicubi quod nō ubiq.
et go localis est. Est go ubiq; tota quę ptinet
totū et penetrat totū quę nec p sui simpli
citate diuidi nec p sui puritate reactelari.
nec p sui immensitate ullo mō cōprehendi
potest. vii aug. deus ubiq; est. eum nō loci⁹ sed
actionibus ꝓmiscuamur. Quod deus cum
sit ubiq; et in omni tpe nō tñ localis est
nec circūscriptibilis nec loco nec tpe mouē
tur.

Quoniam diuina natura uniuersaliter est in omni loco. et in omni tpe
ret tñ mouetur p loca. ut quia localis est
nec tpalis. localis nō est quia penitus nō cō
tum scribitur locus qđ nec tota est in uno loco. qđ
nō sit in uno. nec diuisione hēre corpus
cui sedes loci assignatur principia medie
simus. et anta et retro dextra et sinistra
sursū et deorsū. qđ sui interpositione facit
distantia. cum stantia duoby nanq; hys
modis dicatur in scriptura aliquid locale
siue circūscriptibile. et circūscriptū. s. ut quia di
mensione capies longitudinis latitudinis
et altitudinis distantiam ut corpus facit
locū. ut quia locus diffinitur ac determinat
ei⁹ cui sit alicubi nō ubiq; mutabilis qđ nō
solū corpus sed etiā omne creatū spūs congru
it. Omne go corpus omnimodo locale est.
Tpe uō creatus quoda modo localis est. et
da mō nō est localis. localis quidē dicit dis
tantiae loci terminatum qm cui aliqua pris
cet totus alibi nō inueniatur. Non aut ita
localis est ut dimensione capiens. ita dista
tia in loco faciat. Diuina go sola essentia om
nino in locali et in circūscriptibilis eiq; nec
loco mouetur aliquo modo. s. ut determinatae
finita. ut dimensione suscipiens. tpiby ps
ut affectu et cognitione hys enī duobus
modis. s. loco et tpe. fit mutatio. creaturę.
longe est a creatore. Vn aug⁹ sup genesim
Deus inquit sedentis. meo mutabili etiā
nolumtate. nō tale. semp idem manet. p tpe
creatura spūalem mouet. et p tpus et loci
creatura corpalem. ut eo motu naturas qđ
condidit administret. Cū go tale aliquid
agit. nō debemus bpmari eius stabilitatē. que dē
est tpiby ut locis mutabile. sine p tpa et in loco
mobile. cui tpe sit et interior omni re. quia in
tpo sunt omia et exterior omni re quia tpe est
sup omia et antiquior. oibus. q. tpe. e ante
omia et nouior. omibus. qz idem tpe. e post oia.
sit. post omnia nō tpa. sine aptē hec ostendit
quod nec loco. nec tpiby mutetur ut moue
deus. Spūalis aūt creatura p tpus mouet.
Corpalis uō et p tpe et p locum. Quod sit
mutari aūt p mutari secundū tpus
tpus. est uariari sedm qualitates nre
riores. ut exteriores. que sūt in tpe. neque
mutatum ut qđ suscipit uicissitudines gaudij.
doloris. sēe. oblitionis. aut uariatem formę.
sine alicui⁹ qualitatis exteriores. Hꝫ mutat
que fit sedm tpa uariatē e qualitatiuq; fit
in corpali. ut spūalis creatura et in uocatur
tempus. Opimo quoniā dicit spūs
e mutatē creatos moueri loco nec
dō loci magna nr̄ cōtroūersia locales re
rentes disceptatis usq; dum cui qui dix
multū spūs aliquis nō posse mutari loco ab
et spūs loci uniuersalis remouē uolentes qm
sedū dimensionē tpis et circūscriptōm locum
constare asserūt. Atq; id solū esse locale ut
in loco sit. qđ dimensionē recipit. et dis
tantiā in loco facit. et hꝫ dixit sensisse aug⁹
mutatorū tpis tñ spūalis creature tribuē
tem loci nō et tpis corpalis. Hoc respōdet eis
dicitur supdictus. duplex dicitur esse loca
lis. ut circūscriptibilis. s. ut quia dimē
sionē recipit et distantia facit. ut quia
loci fines diffinit. quoz utrūq; quiēt cor
pore creature. Aliter nō tñ spūalis. Nam ut
sup dictum est corpalis creatura. e localis. nec
circūscriptibilis. qđ determinatur diffinitē loci et
qđ dimensionē recipies distantia facit. Spi
ritualis uō tñ diffinitē loci concludit nec
cui sit alicubi. qđ nō alibi. si nec dimēsi
onē recipit. nec distantia in loco facit. et
si nitat spūs esse hic nō tñ augustinus loci
quo nunq; de corporibus gratie. Hoc aug⁹ et
tribuit mutationem loci corpi. nō spūi. qualiq;
spūs transeat de loco ad locum. nō tñ ita ut
dimensionibus circūscriptus. ne pōne sui faciat
distantiam circumstantiū sic corpus. Conclu

sio ex pdictis qđ spē ām sint locales et trīs
sptibiles quodā modo spē ū dei omnio cir
Sunt ergo spē creati m loco· trīsptibiles
et transeunt de loco ad locum et quo
damō locales circūsptibiles· ſ nō omnino
eo quo ēturne corporee· Dptis nō mirentur
qui deus est m loco quid ē et m omī loco sed
omnino m locali et mēcum sptibiles esse vi
deda sup lucā ait· Cū ad nos angli uenīt
sic extrinsus implent ministeriū· ut trī ait deū m
tīus p contemplacōem assistant· Quia et si
angl⁹ ē spē circūsptus· ām spē qui deus ē
m ēcūsptus ē· natura quē ēt angl⁹ quocūq;
mutatur· Ecce hic dī qđ spē angelica circūsp
tus ē· Dpē aut qui deus est m circūsptus·
Ambros· erā alibi dsentia ostendēs inter
spūm mundanū et spūm creatū dicit seraphim
de loco ad locū transire extra nubes m li· de
fīde· Dicit ysaias· quia missus ē ad me
unus de seraphim· Et spē quidē sancti missi
dī· Sed seraphim ad unū spē sanctū ad ecclē
Seraphin mittit· m ministeriū· Dpē sancti
operatur· ministerio· Seraphim de loco ad locū
transire· Non ēm complet diās· ipe replet
a spū huc usque nostrarumq; angl⁹ quodam
nō locales sunt· Cū responsione suprorū
cam firmat· auctoritatibus dñi· Ē ubiq; fine

Fateamur itaq; dum nam locali motu
natura· ꝑ m mensurate sui nullū de
ce· Cumq; solam omnino m localem et omo
mēcum sptibile· nullo concludi loco· sed a
fine usq; ad finē attingendo· trīs spaciosa
tudinē sit magnitudinē· aut locali motū
m mēsurate atq; m mobilitate sue ēsencie·
dīt aug⁹ ad dardanū aut· Non quasi spa
ciosa magnitudine opinemur· dñi ꝑ cuncta
diffundi· sic· hmōi aut· hui· usq; diffundit·
ſ poterit· m duobꝫ sapientibꝫ quoꝝ alter alio
grandior corpe ē· ſ sapientior· nō est· una
sapia est· nec ē m maiore maior· m minore
minor· Nec minor ni uno qua· m duobus·
Ita deus sine labore· mūdū regens et gtnes
omnia· m celo totus ē· m terra totus· et multo
totus· et nullo contentus loco· ſ mse ipo ubiq;
totus· Ide qđ sup ꝑsīm ait ad ubiq; dei ꝑti
net· nō ēe m parte· ſ ubiq; ēe ipse ipsius
em est dei sapia· que attingit a fine usq; ad
finem fortiter· nō trī locali motu· ſ m mobi
litate sui· velut si nubes aliqua sacra imple
at aliq; loci· dē· q; attingat a fine illius loci us
q; ad finē· ēt trī alterū· nō deferat alterū· ocu
pando· Nō g⁹ motu hr locale· ubi illud· et si
pia illa solida ē· et ubiq; hr· potius m nobis
ctrq; ubiq; deus ē ꝑ essencia· q; nec ꝑtes
sa magnitudine dissindē· nec uno deserto
loco· aliū occupat· q; locale motū nō habet·
Deoq; aug⁹ nolens pdē· a dei pūdate omne
localem motū et localem circūspectionem· poeq
dicit· ois ē nullo· q; ipius ē alicubi· nec
trī ipius ē· loci· quia· nō ē m loco· m libro· de
togmta· gōnū· ita inquiens· deus nō alicubi
ē· qđ alicubi ē· gtinet· loco· qđ gtinet· m loco
corpus ē· Deus aut· corpus nō est· nō ꝑ alī
trī est· et trī qua ē et m loco nō est· nullo
se· potius dīt· q; ipe alicubi· nō trī ita nullo
uit sit ipe locus· locus eni m spacio ē· ꝑ lon
gitudine latitudine et altitudine corpus
occupatur· Nec deus tale aliquid ē· dīt· q⁹
nullo sunt et locus nō est· nec m loco est·
locus dei· ſ angelē· dē templū dei· nō· q; eo
gtinentur· ſd aut· mchl· quia aīa· mundi m
telligit· Ecce hr dē deū nō ēe m loco· ſ medli
gendū ē· eū nō ēe m loco localit· q; nō ēē
sp· ēē· nec locale motū hr· Ad hoc· solet· opp
nu· ſe· Cottidie fiunt· creature· que ante nō
erant· et m eis deus ē· Cū ante nō ēet· dē· ni
eis· Est· q⁹ ū ante nō erat· ꝑcep· mutabiles
nūdē· Sed haec cottidie· incipiat· ēē· m eāru
rīs· m quibꝫ ante nō erat· q; ante ille nō erat·
hr trī fit· ſme mutabilitate· et desinit· ēē· m
quibus ante erat· ſme sui mutatōe· et trī· ipe
deserit· locus· locus· desinit· ēē· Iam sufficeret·
demōstrasse· ēē· nūdē· quomō· omnē· dicātur·
ēē· m deo et· dē· m omnibus· q; disceptatōes· si
inciderint· suscepturos· et· ad· nūdē· hōes· posse
lare· ēēa· q; nō· usitatū· forme· Disserebam
em de scīa· sme sapia dei· Et cū· docerem· deū
scire· omnia· quesitū ē· utrū· ipe· cognoscendo· q;
de omnibꝫ hr· dicunt· omnia· ēē· m deo· an alia
nec· h· dicit· scripturā· hmōi· q⁹· quōs occasiōe· as
sūmpta· nos· deduxerit· disputatōne· Hic redit

Nunc ergo ad ꝓpositū· reperes· supra· dictū
Ad ꝓpositū· redeuntes· repetamus· addat· alia
ni· si· fallimur· Dicit· deū· esse· q; ꝑscia· dei· trīū· fi
turorū· ē· ſ omnī· tam bonorū· q; malorū· Scīa· nō
ut· sapia· nō· modo· de futuris· sed· ēt· de· pri
bus· et· ꝑsentibus· Nec· trī· de· ꝑteritis· sed· ē· de· ēt

sme sui mutatōe· q; m mundo reputē· ēē· que· ſe· cūtia· me· ꝙ

nisq; sc̃ipt̃ nouit deus. hic orit̃ qō. nō dissi
mulanda. s. utrū scia sit cā rez. an
res sint cā scie ut pscie dei. videt̃ n pscia
dei cā sit eop̃ que ei subsunt. ac necessitate
euemendi eis fruc̃. q; nec aliq̃ futura fuis
sent. si deus ea pscimisset. nec pnt nō e
uenire. nec deus ea pscim. Hoc aut impossi
bile ē. ea nō euenire q; pscia sit. unde ipa
pscia qua pscia sunt eis ē cā eueniendi. im
possibile ē aut ea nō euenire cū pscia sint
q; si nō eueniret cū pscia sint fallet̃ dei
pscia. Nec dei pscia falli nō pot. Impossibile
ē gō ea nō euenire cū pscia sint. Hic gō p
scia cop̃ cā ē. videt̃ q; pscia sint. h' rō. et de
scia dei. s. gō qd deus aliquā nouit nō sint
Cui sententie aug' attestari videt̃ in xv. li. de
trin. sic dicēs. Non ita ex aliquo tpe cognō
uit deus. sed futura oia tpalia atq; in eis ea
quid et qui ab illo petituri fuerant. et quos
et de quibꝫ rebus. exauditurus. aut no exaudi
turus esset. sine medio ante pscitur. diuinas
aut scripturas et spiales et corpales. no qua
si ea nouit. sed q; scit. quia nouit. Non enī
nescit. que fiat creaturus. et gō scit cā
tas. Non ex. creauit. scit. nec aliq̃ scit cā
ta. gō creanda. Non eius scie et scipie aliq̃d
accessit ex illis. si ex ipis existentibus. sicut
oportebat. et quando oportebat illa manifit
ut essent. unde in ecclastico aug' dicit̃ oia
nota sunt illi. sic et posteq̃ consummata sunt.
Ecce ex hijs uidet̃ aug' hijs uerbis mouere si
cuerā. ut pscium dei causam ē ea que fi
unt. cū dicit ea ē ꝺ. q; deus nouit ꝺ ēt
in vi. li. de trin' dicē uidet̃. Cum magis decedāt
et succedant tpa. nō decedit aliquid. ut suc
cedit scie dei. nisi ea nouit oia que fiunt per
tpa. nō enī ea que facta sunt. ideo sciunt ado.
quia facta sc̃i. pocius ideo facta sunt. q; immu
tabili ab eo scientia. et h' ē significare uidet̃ dei scia
cum ē eop̃ q; sunt dicens. Non ideo deus ea nō
nouisse q; facta sunt. si. ideo facta. q; nouit ea de
inde. uidet̃ dei scia ut pscia. cū ē eop̃ que nouit
non nouerit ergo ordo que sequitur sciendum
scia ut pscia cā. cum. que eius subsunt. Ro

Quod si ita est. gō est cā oīm malop̃ eis oia
quala sciant et pscimat. adeo. gō longe
est a uerō. Hic enī dei scia ut pscia ēt causa
malop̃. Esset utiq; deus auctor malop̃. quod
penitus falsū est. Non gō scia ut pscia dei
cā ē omiꝫ q; eis subsunt. Neq; res future
cā sunt dei pscie. licet enī no ēent future
nisi pscirent. a deo no ideo pscimunt
q; future sunt. Hoc ēt hic ecclastice eius qd et
nic ē. aliquid existēt causa ab eo aliquid ab
eo diuersum. et ex creaturis pendet pscia cō
torū. et creatu cā ēet mercenarii. Origenes
et sup epistam ad romanos aut Non pscia
aliquid ē. q; id sit deus futurū. si qua
futura est. ideo futur a deo aug' fiat. hoc
uidet̃ pmissis ubis aug' obuiare. h' enī sig
nificauit uidet̃ qd res future cā sunt pscie
bi nō qd pscia cā sit rez futurarū. Quod
ex predictis tollendū sit ut determinet auctō

Hanc gō que uidet̃ repugnia ritatem
scia de medio tollere cupientes. dicimꝰ.
res futuras nullatenus cum ēe scie ut pscie
dei. nec ideo seri ut pscia. q; future ut facte
sunt. ita exponentes. qd aut origenes. Cum
futurū ē. ideo scit adeo ante q; fiat. et qd
futurū ē. fiatur adeo ante q; fiat. negi scirē
ut futurū ēet. ut non noteret ibi causa. sine, nisi
quia no fieret. Ista ēt dms sciam ut pscium
dei. no ēe cum eop̃ que fiunt. ut talem sine
qua no fiunt. si ut scia. ad noticiā referat
tur. Hic nō nomē scie includitur. et bene
placitū atq; dispositum. Vnde potest dici cā
eop̃ que deus facit. hijs enī duobꝰ modis
ut supius patuit. ē accipit cognitio. ut scia
dei. s. p sola noticia. et pnotica sunt. et
beneplacito. h' no forte aug' accipit dicens
ea sunt quia nouit. et q; scienti placuerit
q; futura disposuit. Et h' fortasse ē eo ad
uertendū. q; de bonis hꝰ ubi aut aug'. sc̃a de cā
tum. de hijs que deus facit. que oia nouit.
no solū scia. s. et beneplacito ac dispositione.
q; ubi accipitur cognitio dicunt no nisi scia.
si et beneplacitū dei significaret. adhuc nō
sequit deus aug' fiam. et pscia. sola noticia
et beneplacito. sequit enī deus et pdestinat
que no est facturus. ipe. sic pdixit et ps
sunt infidelitate iudeop̃. si no fecit. nec ideo q;
pscium ad peccū infidelitatis eos coegit. nec
precisset ut fecisset eop̃. malum. si ea ēet ha
bituri. ubi aug' sup. rohem. Deus magis fuisse

pstitus. ppsam pdixit nisi fidelitate indecor
sed no fecit nec pstitisset mala cor. nisi
eu haberet. Non eu quemq; ad peccandu
no cogit. qua futura homo p̃nouit illoz
eu pstuit peccare no fiant. deoq; si ea q̃ ille
pstruit. no fiunt ipsi no uid ille pstituit.
q̃ illus pstita falli no pot. sine dubio no alt
si ipi peccat. quos deus peccaturos ee pstitit
si ipi peccat. quos deus peccaturos ee pstitit
aliter
qui nouit quid sit quisq; fracturus. hijs ad
apte ondit. Di diligent attendam pstitia
deinde ee causa maloz q̃ pstitit qua
no ea pstat tanq; facturus. nec tanq; ea
sua. si illoz qu sut ea facturi ut habeant
pstuit q̃ illa sola noticia no beneplacito
auctoritatis. Vn dr intelligi. q̃d dr. eq̃so
pstat bona tanq; sua tanq; ea q̃ facturus
est ut m illo pstando. simul smtr pig noti
tia et auctoritatis beplacitu. Contra hoc

Ad hoc aut quod quod dictu ē pstitu
sup dictu est. p̃stam dei no posse falli
dei no posse falli. solet a quibusda sic obpo
ni. Deus pstuit hunc lecturu ut aliquid
huioi. si pot ee ut iste no legat q̃ pot
aliter ee qua deus pstuit. q̃ pot falli di
uina pstita q̃d omo falso esti. potest equi
de no fieri aliquid et illud tm pstitu est
fieri. No io tm pot falli diuina pstita q̃
si illud no fieret. nec adeo pstitu est fieri
God ad hunc urgent. quom dicetes aut ali
ter pot fieri quid deus pstuit aut no alit.
Di no aliter q̃ nocta cuncta eueniut. di
uero aliter q̃ pot dei pstita falli ut mutari
God pot aliter fieri. quia fiat. sed aut sit ut
pstitu ē. aliter q̃ pot fieri qua pstitu est.
Ad q̃d deus ullam locem multiplicē facit in
telligencia. sed aliter pot fieri q̃ deus pstuit
et huioi. et pot no ee q̃d deus pstuit et
impossibile sic ē ee q̃d deus pstuit et
impossibile ē no ee omia pstita q̃ fiunt
et huioi. possit eu tm cognitu intelli
gi. ut condico sit implicita. et disiunctim.
Di ea ita intelligetur. Non pot aliter fieri
qua deus pstuit. i no pot utrumq; sit ee
sic. q̃d deus pstuit ita fieri et aliter fieri
eum intelligis. Di aut p disiunctoz intelli
gas. ut dicas hoc aliter no posse euenire qua
euenit. quomo fieri. deus pstuit. falsu ē
hoc eu aliter pot euenire qua euenit. et tm
deus tm no pstuit futuru. Simile et alia
decima. sic impossibile ē id no euenire q̃d de
pstuit. sit deus pstuit. Di cognitu in
telligas unu dicis. Di disiunctim falsi sic
ee illud impossibile ē illud no ee pstitu
omne q̃d fieri. No pot ee utrumq; similiter ut
fiat et no sit pstitu. huc sensus uerus est
Di no dicis deu no potuisse no pstare ome
quod sit. falsu est. potuit eu facere ut no sit
retinet ita no est pstitu. Vtq; scia dei possit
augeri ut minui ut aliquo minui utrumq; eu
videtur probari

Preterea queri soleti utru sciad dei pos
sit augeri ut minui. utrumq; eu nide
posse probari. Quod diuina scia possit augeri
ut minui. hoc no probatur. Diuina pot dei
scire q̃d nusq; scit. Est eu aliquis qui no
est lecturus hodie. et tm pot ee ut legat ho
die. potest eu hodie legere. Nichil aut pot
fieri q̃d no possit adeo sciri. potest g̃ deus
scire hunc lecturu hodie. potest g̃ aliquid
scire. quod no scit. potest g̃ eius scia augeri
ut mutari. Ademaq; inde posse minui. Est
eu hodie aliquis lecturus. q̃ tm sit deus ee
lecturu. At pot ee ut no legat. g̃ potest de
no scire hunc lecturu. potest g̃ no scire
q̃d scit. g̃ pot minui eius scia. ut mutari
Ad q̃d deus q̃ dei scia omino immutabil
est. nec augeri pot nec minui. Nam ut au
aug. in li. xv de trin. Scia dei est ipa sap
uencia. et sapia ē ipa scientia. sue scia dr. q̃
in illa natura simplicitate mirabili. no ali
ud ee. qm aliud sapere. sed q̃d est sapere hoc et
ee est. Adeoq; nouit omnia rerum q̃que nouit
pr. si ei nosse de patre. sic ee. Nosse eu et
ee. ibi unum est. et io patri sic ee no est
a filio. ita nec nosse. unde tanq; se ipm di
cens id est eu de filio dicet. pr. genu
it sibi equale sibi p omia. Non eu se ipm
integre pfecteq; diuisset. si aliquid minus
aut amplius ee in sibi eius. q̃ ipse ipse
hoc ē q̃ omino sibi q̃d pr. Non tm pr ē
qua ipse filius. ille pater. Deinde q̃ inuen
pr et filius. sed ille ingnedo ipse nescendo.
Et oia que sut in coz scia in coz sapia in

rop̄ eccia. nunq̄ssq̄ eor̄ simul uideret̄ nō
pretarim. ut singlarim uelut alternate
conspectu huc illuc ret̄ mde huc et illuc
in ut in re aliud ratq̄ aliud ut aliq̄ mde
nō possit nō uidens aliis omia sunt
uidet quor̄ nullū est q̄ nō semp uideat nec
scat. Cuius ratq̄ scīa ñ amissibil. z inuar
iabilis ē. Nra nō scīa. et amissibilis et re
ceptibilis ē. quia nō h̄ ē nob ē. q̄ semp
hoc sic nra scīa. illa scīe dei. sic et rerum ubi
quod nascat̄ de nra scīa. dissimile ē illi ubi
quod natū ē de pre scīa. Et hac auctoritate
tenet̄ firmitas scīaꝝ dei ōino inuariabilem
ee. sic ipa eccia dei ōino inuariabilis ē.
et q̄ p̄ et filius cū spū sc̄o. sit omia sciat
et uideat. Dic q̄ nō pot augeri ut minui
diuina ee neq; tanq̄ diuina scīa. Et ty gcede
posse scire q̄ nō scit. et posse nō scire q̄ scit
Cuia posset aliquid ee subtum eius scie
q̄ nō est. et posset nō ee subtum aliquid
q̄ est. sq̄ pmutatoe ipius scīe. Oppō an deus
Hic opponitur arqui possit ut ex t̄ q̄d t̄ p̄sc
busdam uta. Di deus pot aliquid scire
ut p̄scire q̄ nūq̄ scīet. nō p̄scīet. pot
q̄ aliquid scire ut p̄scire ex tpe. ad quod
deus. potest. quod deus scire ut p̄scire oē
q̄ pot deus facē. et pot facē q̄ nūq̄ fiet.
pot q̄ scire ulltre q̄ nūq̄ fiet. nec est.
nec fuit. nec erit. ut scīet. nec p̄scīet.
nec p̄scīet. q̄ scīa eius nō ē ñ de hijs q̄
sunt ut fuerunt ut erunt. z p̄scīa nō est ñ
de futuris. Et licet posse scire ut p̄scire q̄
nūq̄ ē. nec erit. nō pot tñ aliquid scire ut
p̄scire ex tpe. pot utiq; scire ut p̄scire q̄
nūq̄ est. nec erit. nec ad sciri est. ut p̄sciri
ab etno. nō ty pot nūcpe scire. ut p̄scire il
lud. si uta pot nō scire ut p̄scire illud. sicut
pot scisse ut p̄scisse ab etno. Di ei dicas
ei modo posse scire ut p̄scire. quod ab etno
nō scīet ut p̄sciet. et uta q̄ ab etno nō sci
ret ut p̄sciret. quasi utiq; sit ee possibile
ei est. Si nō dicas ei posse ñ scire ut
p̄scire. q̄ ab etno nō sciet ut p̄sciet. et
ut p̄sciendi hinc poterit sciendi. ab etno. et modo aliq̄
re aliud tñ p̄sciet ei ut futura. ut ex tpe sci
re ut p̄scire ad. sic nō pot nouit ut ex tpe
ñm est. Non pot q̄ nouisset ut ex tpe scire
ut p̄scire ad. sic nō pot nouit ut ex tpe uel
le aliquid. et ty pot uelle q̄ nūq̄ uoluit.

Utrum deus possit plā scīe quam sciuit &c

Item a quibusda dr̄ deus posse plura scīe
quā sciuerit̄ q̄ pot scire. et q̄ pot
et pot aliquā facē q̄ nūq̄ creauit. illa pot
scire. Non em aliquā ñ cognita facē pot.
Si nō omia erunt que modo sunt. et alia q̄
dam q̄ nō sunt. tñ erunt. facet. et illa oia
scirent. p facto plā scirent q̄ modo sciat. nec
ty eius scīa augeri poterit q̄ ty tm̄ posset
fieri. sine mutabilitate scīe eius. Constat q̄
eius scīa omnino ee immutabilis. nec
augeri posse nec minui. si ei subiecta possit
augeri et minui. Quod nūdū adūsus illi sine
quia sui deus ē dñs. z sit scīe omnia &c

Quu nō quod p̄dictū est. q̄ deus oia semp
uideri et sciri. nūdū obuiare q̄ du
cit̄ ñ exponit̄ abacuc. Ab simili ē inquit
ad hoc deducit̄ dei maiestatē. ut sciat p fugā
monetā quod cuiusq; nascantur. quot
mortant̄. quota pulcrum et musca sit
multitudo. quot uel piscis natent. m agis
et silua. Non simus tam fatui adulatores
dei. ut dum prudentia eius t ad ima de
trudimus. m nos uob̄ ñ uiriosi simus.
eandem irronabilitatē et rōnabilitatē prude
tia ee ducetes. hinc nūdi dicit̄ quot
dē illos. mimos. scīam sine prudentia nō
beatiq̄. si est. tue nō omia simul sciat
semp. et tali ratiq; sensu illud dicti ee nō
uidi. ut dñs illa alternatim ut predixim
sciat negat. neq; p diuisa tempora. mutata
sic illa cognoscit. sicut p uaria momēta
illos quedā desciscunt. quedā incipiūt. nec
illis aliquis irrōbilibus uta prudentiq; ad
modū rōnabilibus. Nimiq̄ n ut aut aplg
cura ē de bobus. et sic nō ē cura dei
de bobus. uta nec de aliis irrōnabilibus. nec
ty scīentia. q̄ cura ē eide. sibi. prudentia
q̄ et cura unusq̄sq; de eiusdē. que condi
dit habz. ut habeat. unde q̄ sibi debē
et conuenit. sed et ipsam prudentia aliq
cura hz de rōnabilibus. de quibus precepta
tradidit. et sup̄ rede uiuendi legē p̄scripsit.
et pmia pmisit. habuit prudentia. et cura
de irrōnabilibus nō hz. Ideo aplg dicit qua

nō est ei⁹a deo de bonis. prudet tñ ōmiby
et ei⁹ata. gubernat omia. q̄ oiby solem⁹ia
ouri facit et pluuia dat. Et tñ deus
quia sit multitudo pueroꝝ et cultuum
nustraꝝ et pessiꝝ. et quot nascantur et q̄
moriantur. sed nō sit hoc p̄ uoluntate sequa
ymmo sp̄ et simul omia. q̄ sit ut e
audem hoat prudencia mōnabilia. et
ronabilia. ut codē nō pertus prudeat
mōnabilibꝫ. et rōnabilibꝫ. rōnabilibꝫ eis
et p̄cepta dedit. et angelos ad custodia dele
gauit. Inuenis sūa p̄dcā. et addūc quoꝝ

Simul tñ et mōmutabilis dam
nat deus oīa. que fuerūt. et sunt. et
erūt. tam bona quā mala. p̄scit q̄ oīa futa
tam bona quā mala. p̄destinauit nō de bonis
saluandis. Vt
ait aug⁹. in li. de p̄destinatōe sanctoꝝ. p̄destina
uit ē ḡra. q̄ ipse. que sine p̄scia ē nō potest
potest aut sine p̄destinatōe ē p̄scit. p̄de
stinauit quippe dñs ea p̄scit. p̄ que fuat
ipse futurus. q̄ p̄scit deus. t̄ que nō ē
ipse facturus. t̄ oīa mala. p̄destinauit
eos quos elegit. reliquos nō reprobauit. t̄
ad mortē etiam p̄scit. peccaturos. An
aliquis p̄destinatus possit damnari uel
reproborum saluari

Predestinatoꝝ nullus unq̄ posse dā
nari. nec reprobor⁹ aliquis posse
saluari. Vt aug⁹. in li. de corr. et gra
In apocalyps⁹ ait deus. tene q̄ habes.
ne alius accipiat coronā tuā. Q̄ si alius nō
est accepturus nisi ipse perdit. certus
est electoꝝ numerus. t̄ nō potest augeri aut
minui. Ad hoc aut obicit. quidā nūc
tes plures numerum electoꝝ posse augeri
ut minui. sic. posset deus nō apponere q̄ru
quibꝫ apponat. et posset subtrahere. Quod
si fieret. utrūq̄ dampnarent. possent q̄
dampnari ipsi qui nūc saluabuntur. posset
etiā minui numerus electoꝝ. sic. t̄ posset
augeri. q̄ posset apponi quā quibꝫ nō appo
nit. p̄ quā saluarentur. possent q̄ saluā
habita ḡra q̄ nūc tñ sine ea dampnabant.
posset q̄ augeri numerus electoꝝ. Cui tñ
respondemus ex ea uoc̄ dei. tē. et numerus
tē. numeꝝ electoꝝ nō posse augeri aut mi

nui. q̄ nō potest unq̄ fieri. tē. sicut aliquis sal
uetur. et nō sit p̄destinatus. sic ut aliquis
sit p̄destinatus. et dampnetur. Quātūcūq̄ ad
ḡdictionis impiate. uidet̄ facta in dicto. et
impossibilitate ni uero. di nō simplr intelli
gatur impossibilitas nō ad mutatur. ut eid
dei p̄destinatus potest ut nō potest dampnari.
et reprobus potest saluari. In hijs uñ et hmoi
modis. ex uoc̄ dicti sumenda. ut iudicanda
est sententia dictionis. Alia uāq̄ sit intel
ligentia. si p̄ connexionem hec accipiatur dicta.
atq̄ alia si p̄ disiunctionem. ut sup̄ in de p̄sci
entia agebatur. p̄ textū est. di. enī dicit
p̄destinatus nō potest dampnari. tota intelli
gat⁹. nō potest tē ut p̄destinatus sit. et dam
netur. cum dicit⁹. q̄ connectit intelligit⁹
ipsum ut si distinctim. ut si intelligat⁹ ipse
nō posse dampnari. quē dico p̄destinatum.
potuit tñ nō tē p̄destinatus. et ita dam
naretur. Quomodo ad hoc iuste ut ḡdem

Veritas ad hoc instant. gdem. et sedm
connexionem argumentando ita procedit.
Non nequeunt. potest tē. ut aliquis p̄destina
tus sit et dampnetur. Atqui alterū horū simul
est nō potest. sed alterū eoꝝ nō potest nō tē. q̄
in ipse sit p̄destinatus. Ab etno enī p̄dest
natus est. et nō potest nō nō tē p̄destinatus.
tñ ḡ utrūq̄ tē simul impossibile est. sed nō
tuit nō tē. nūdē nō tē nūdē nō posse alt
rūd tē. s. ut dampnetur. Quod si est. ḡ nō
potest tē. ut nō saluetur. Ex hac ḡdem solutio
ne. nullem altos audire. quia dare. dnā
tis de p̄scia simule posse moueri ad nem
deo tam hoc quia tibi una facima respon
sione. Dicentes determinandū fore illud cui
immittit tota hec q̄o. s. impossibile ē aliud
nō tē. sic quin ipse modo sit p̄destinatus.
Ab etno enī p̄destinatus est. Distinguendū
enī est. tē aut ipse nō potest nūc nō tē p̄des
tinatus. ut nō potest modo tē. quin sit p̄dest
natus. hoc uñ et quātūm et distinctim intel
ligi potest. Non enī potest tē ut ab etno sit
p̄destinatus. et modo nō sit p̄destinatus.
nec potest tē simul. ut sit p̄destinatus. et nō
sit p̄destinatus: sed tñ potuit tē ab etno q̄
nō tēt p̄destinatus. et potuit ab etno nō tē
p̄destinatus. et sic ab etno potuit enī nō

pdestinare dr̃ta gr̃a ditur a quibusda qđ
et nr̃m cum pot deus nõ pdestinasse ab et
no go pot eũ nõ pdestinasse deus go pot
ipse nõ fuisse pdestinatus dri nõ nõ fuisse
pdestinatus nec modo est pdestinatus go
pot nõ nõ est pdestinat; rata de pscia et de
pscis dr̃ta quod nr̃ actibus nr̃ in opibus
et operibz dei et hoĩm nullatenꝰ gr̃a dr̃ta
Ex quo eĩ aliquid factũ est nr̃ dr̃ta nõ ce-
dit qp possit no ee nr̃ nõ fuisse quod factũ est
dictum reseruet possibilitate nr̃ impossibi
litate ad naturã rei exponitur. Cũ nõ de pscia
nr̃ pdestinatiue dei agitur possibilitas ad
potenciã dei referetur que semp eadẽ manet
est quia pdestinatio pscia potencia unum in
duo est. Quid sit reprobatio dei et in quibꝰ cõsi-
stit. et quis sit pdestinationis effectus

Omnẽ pdestinatũ sit gr̃e pmotor di-
uina electio qua elegit quos voluit
ante mundi costitutõez ut aut a plg reprobi
eorũdẽ intelligenda est pscia iniquitatis
qua reuelãda et gr̃ie damnationis corrue. sicud
eĩ pdestinationis effectus illa gr̃a e qua in
primis iustificamur atq; ad recte uiuẽdum
et nobis pseuerandũ adiuuamur et illa
qua in futuro iustificabimur ut beatifi-
cabimur. sm reprobationem dei qua ab eterno nõ ch
risto quosdam reprobauit. sedũ duo cõsideꝝ
Vnuꝰ alter pscit et gr̃at. s iniquitatem
pene hylarius. pnam eternã. nõ augt ad
culpã. nequit regna ne conquisse te
nenda est peccatores in peccatis. nõ ee pa
tos sed pseuos penam aut ee p paratam gr̃a
ut eĩ deus ut aut augt in li de bono per
seuerãcie in pscia sua quibꝰ uoluit bona sua.
et quibuscũq; donat preludio se donatu
rũ ee pscit. gr̃aut eĩ deus ut aut fulge
tius malis ignem eternũ. illis utiq; quos
iuste gr̃aut ad lucrãda supplicia. eĩ gr̃aut
ad facienda pcia. gr̃aut eĩ deus quod di
uina equitas reddere nõ quod humana tri
tas ad mittere. Non eĩ sic gr̃aut eos ad iu
ticia prepienda. sic gr̃aut in quos ad mu
ticia admittenda. quia priuatus gr̃arꝝ
munꝰ fuit. Quod qđ pdestinatio dei est gr̃e

pscia et gr̃atio boni siccꝫ dei quibꝰ et sic
liberatur. quicq; liberatur. ita reprobatio dei
est pscia malicie in quibusda nõ finiende. et
gr̃atio pene nõ terminande. Et sic pdestina
tionis effectus est gr̃e et pcipicio. ita reprobatiõis
etne quodammõ effectus ee uidetur. obdu
cio. nec obdurat deus ut aut augt ad seruꝝ
impiendo malicia. si nõ impiendo gr̃am.
sic nec digni sunt. Cũ nõ eĩ impiuntur
nec digni sunt nec merentur. pocius ut nõ
impiantur. hoc digni sunt. hoc merentur.
ut aplg ait. Cũ multe misetur deus. et que
multe indurat. Arsenius dia appellans pre
destinationem. et pcipue pdestinatois effectu
et gr̃e antecedẽs. Obduratione id ee gr̃e pricio
nem. Non eĩ ut aut augt ad simpliciam
intelligendũ est qđ dr̃a induret quasi
que qđ dr̃a peccare cogat. sed tm quibusdam
peccatibus mam sue mistificatois no largitur
et ob hoc eos obdurare dicitur. qa no cogit mi
seret. nõ qđ impellit ut peccent. Eoq; aut
no miseret. quibꝰ gr̃am no ee pbenda est
tate occultissima. et ab humanis sensibus re
motissima. indicatt. quia no aperte si narratur
aplg dicens O altitudo sciẽ dei Vtrũ aliqđ
Si aut queri meritũ sit obdiã sit mi-
serius obduratois meritum meminꝫ
aliq̃ id meriti nõ meminimus. qz nullũ est
me meritũ ne gr̃a gratuitur. si no gratis
donatur sed meritis redditur. et misereꝫ tur
qz sedũ gr̃am que gratis datur. Obdurat
aut sedũ iudiciũ qđ meritis redditur. Non
datur. intelligi. qđ sic reprobatio dei ee nolle
misereri. ita obduratio dei sit nõ misereri
ut nõ ab illo iuuetur aliqđ quo fit homo
deterior. si tm quo melior sit. nõ iuuatur. Et
hijs apte inditur. quid miam quid obdu
ratio. Intelligeret aptius. Et qua misericor
diã aduocat meritũ obdurationis id semp nõ
e sine misia. et mie ubi lr̃e acceptur. pdes
tinatio et pcipue pdestinationis effectus. Ob
duratio id nõ qđ dei eterna reprobatio. qua nõ
e eius misia. si gr̃e pricio sine subtractio
que quodammõ est reprobatio effectus. decre
tũ aliquando reprobationis p obdurationẽ. sic et
pdestinatio pro sue effectu qui e gr̃a. opposita
gr̃ã eĩ que appetitur est effectus pdestina-

q miẽ obdurationis et mie

1. obo

tonis. Cui gō gre que apponit gō hominis ad
iustificationē. nulla sunt merita; multo minus
et ipius pdestinatois. qua ab etno elegit deus
quos voluit aliqua posuit exste meritoꝝ
nec reprobatis qua ab etno quosdā futuros
malos spiritu et damnandos. Quid ele
git iacob et esau reprobauit; quod nō fuit
p meritoꝝ eoꝝ que tūc haberent. quia nulla
habebant; qm nō ex operibus erant. nec gre fides
merita que prudens deus vidit illum elegit et illum re
prauit. Opinio quorundā magistrorum fuit augustini sed
Opinari fuisse tunc post retractationes
quōdā deum elegisse iacob. quia talem
futurum prescivit qui in eum credet et ei seruiret
qđ augustinus aliqui se sensisse dicit. in libro retrac
tationum. ubi aperte ondit. quod si gre futura me
ritis electus est. iam non ex gratia est electio.
Non gō ideo electus est a deo. qua talis futurus
erat si ex electione talis factus est. ita dicens
disputans quid elegit deus in nondum natis. eui
dixit seruiturum esse maiorem. et quid in eo
dem maiore filio nondum nato reprobauit. ad
hoc probandum voluntatem nō ut dicebam. Non gō elegit
deus opa cuius gratia. nec ppter qđ ipse daturus es
sed fidem elegit. ut p fidem acquireret que sibi deinceps
esset prestiturus. ipius spūs sancti dedi
tione. ut bona operando ad vitam eternam. consequeretur
hic esse aperte dicit. non gre opa cum elegisset
se. sed gratiam fidemque. cum prescisset eorum
Sed quia in fide meritum est. sicuti in operibus.
Ideo retractauit dicens. Nondum diligebat
quem futurum nec adhuc inueneram qualis
sit electus gratie de qua dicit apostolus. Reliquit p
electionem gratie salue fieret. que utique non ex
gratia. si ex meritis precedit. ut ei qđ datur non
secundum gratiam. si secundum debitum reddatur. po
tius merito quam donetur. p inde qđ primo
subinnexit. Dicit enim apostolus. Deum deum qui
operatur omnia in omnibus. Nusquam aut dictum
est deum deum omnia in omnibus ac de inde
subiudex. Ideo gō credimus nūm est. qđ ideo
bonum operamur. ille nos qui credentibus dat
spūm sanctum. p forte non dedisset fidem nisi prius
fidem inter dei munera reperisset que daret
secundum spūm utrique gō nūm est gre arbitrium
voluntatis. et utrique datur p spūm fidei

et caritatis. et qđ paulo post dixit. Nostrum est
credere. et velle. Illum autem dare credentibus
et volentibus fiducialiter bene operandi p spūm
sanctum. p que caritas dei diffunditur in cordibus
nostris non est quid sed eadem regula. et utrique
prius est. quia ipse gratiam operatur et utrique
nisi qui non fit nisi volentibus nobis. Ergo et
meritum fidei de nobis venit dei. Non gō gratiam
fidem ut aliqua nobis elegit deus aliquos
ab etno. ut apposuit gratiam iustificatis in
christo. sed gratuita bonitate sua elegit. ut bon
essent. Sicut aug in li. de pdestinatione sanctorum. No
quia futuros nos esse tales prescivit ideo elegit
sed ut essemus tales p gratiam electionis gre
sue qua gratificauit nos in dilecto filio suo.
Quod hijs videtur contrarium q̄ alij ut aug
Ijs tamen admissari videtur qđ de aug supra
malachiam ppheta. ubi scripsit est. Iacob
dilexi. esau autem odio habui. Cui videlicet nequitiam
nostrum et quia multa in duritia. Sed hec videli
cet dei in vasa ire non potest venire in dubitationem
tissimis meritis. quia et ipsi peccatores cum ipso
genale primum massam futuris tribus nō milla
me eos esse diuersitas. precedat qđ aliquid in pec
catoribus. quo quatenus indigni sint iustificari
digni efficiuntur iustificatione. Et utrum precedat
aliquid in alijs peccatoribus quo digni sunt
obtusione. Ecce hic videtur aug dicere qđ et ipsa
dei voluntas qua alios elegit. alios reprobat
ex meritis veniat. si occultissimis. et qđ grauius
alios voluit eligere. alios reprobare. et qđ primum alios apponit gratia iustificationis. alios non vult ob tradit
sed quid intelligere voluerit ignoramus. nisi
forte dicatur hic intellexisse. quod supra dixerat
eum retractasse. Nam ibidem et quedam alia gra
nuce subdit. que in libro retractationis apte re
tractati. quod utrique legenti patebit. Vnde
scire est me premisisse. et hec retractasse. Quedā
tm ex eo sensu accepit fore dictum. nō quia
aliquis predestinetur p meritis. ut iustificatio
nis gratiam promereatur. si quia aliquis non a
deo malis fiunt. ut mereantur gratiam sibi non
impertiri. Nullus enim dei gratiam meretur p
que iustificetur. potest tm mereri ut non exco
municetur. ut penitus abscindatur. et quid aliqui
meritum mutationis preueniri deueniret. ut
hoc inueniatur. ut hoc digni sint. Alij uero sic intelligunt. ut et si gratia non
iustificationis non tm mereatur omnino repelli.

et gram sibi subtrahi. dixit. In quibus
da. ꝑcedē. precorbꝫ. quo digni sint iustifica
cōe: et ni alijs quo digni sint obtusione ꝑ
hoc friuolū est. Omnis quorūdam falsa de
nichilo de occulto dei dissēcium carnis
sepo ꝑfundo querentes reddere rōi liber
atq; sedū gestimus cordis sui ni scrutabile
alterius iudicioꝝ dei cogitare cōtēs.
ni fabulas uanitatis abierūt dicentes. quia
amme sursū in celo pcesserūt et sedū pōa sua
ad corpa p mitis duxerūt. et dignis sibi qua
si carceribus ni cludūt. Dixerūt hij tales pꝫ
cogitatōes suas: et uolentes disputare de dei
ꝑfundo usi sunt ngfundū dicentes. huc clo
cas aut quisatas. et ubi aliquid boni aut mali
egisse et p mitis ad corpa trena. de tm sas de
hoc aut respuit catholica fides. ꝑpter eiusdē
tem apls. quia aut. Cū nūdū nati cēnt
aut aliquid boni aut mali egissent. z cetā
melior est eis fidelis ignorātia q̄ temeraria
ꝓa. Elegit q̄ quos uolūt gratuita mia. no
qz fideles futuri erant. ꝙ ut fideles cent. et ꝙ
dedit gram. Non quia fideles erant. ꝙ ut fierēt
Aut eis apls. ꝓ. inscio. videam consecutus sim.
ut fidelis cem. Non aut quia fidelis eram. dat
quidē et fideli. sed data est ei. ꝓ. ut cet fide
les. ita ei reꝓbauit quos uolūt. no ꝓpter fu
tura merita. que p̄uidet. utitate tri rectissima.
et a uris sensibus remota. Sed queritur ut
sic dr elegisse quosdā. ut boni fierent. et fide
les. ita z credi debeat. reꝓbasse quosdā. ut ma
li cēnt et ni fideles. et obdurare ut pcedent
quod nullateng concedi oportet. Non em reꝓba
tio ista tra e. ut mali. sicut pdestinatio. ita boni.
nec ob duratō ita fiat homme malū. quē ad
modū iusta fiunt bonū. Ea que semel fuit
deus. ut ꝑfuit semp. sciat. et ꝑscit. et semp
veterea considerare sciuit. et ꝑscivit
Oportet. utiq; ea omia que semel fuit
ut ꝑfuit deus. semp sciat. et sciuit. et ꝑscit. de
et ꝑscivit. an olim sciuit. ut ꝑscivit. q̄d no
modo scit. ut ꝑscit. De ꝑscia. primo respōde
mus dicentes. multa eum ꝑscisse. que no
no ꝑscit. Cū em ꝑscia eius no sit. nisi de fu
turis. ex quo illa que futura erat. ꝑscia fuit.
ut ꝑscirent. sub dr ꝑscia. cē desiminti. sub scia
turo semp fuit. ꝑscit. q̄ ois deus ab etno. q̄
futura erant. hec. ꝑscit. ꝑtere desinit aliqua que
ante ꝑscibat. minus ea cognoscit. q̄ ante cog
noscebat. Non em dr ex defectu scie eius. q̄
aliqua ꝑscierit. aliq; que no ꝑscit. sed
ex rōe uerbi. q̄. est ꝑscia. ꝑscire em. est an
scire qua fiat aliquid. dicq; no dr ut no ꝑ
dixi deus ꝑscire. nisi que futura sunt. sci
de scia aut alit dicit. Scit em deus semper
omia que aliq; scit. Omne em scia quam
aliquis habet. semp hꝫ et habuit et hꝫ et ha
bebit. ad hoc offert ita. Olim sciuit hunc hoiem
nasciturū qui natus est. modo no scit eū nas
citurū. Desinit q̄ aliquid quod modo no scit.
sciem sciuit. mūdū creandū. eo modo no scit
eū creandū. eo. Aliquid q̄ sciuit. quod modo
no scit. hoc et alia huiusmodi infinita addita pos
sunt. sed ad hoc dicit. quod ide de natuita
te hmi hominis et mūdi creatōe. nunc est. scit
q̄ ꝑcebat antequa fierent. licet tunc et nc
hanc sciam eorū. diuisis expōnū uerbis oppo
tent. Nam quod tunc futura erat. nc ꝑscitur
est. dicq; uerba commutāda sunt. ad ipius de
signādū. sicut diuisis tribus lapidibus eandē
diem. mo p hoc. adhibui. eius designandi. di
ad hunc futura. eodo p hodie cui prius est
nio p heri. dicit ꝑtia. est. ꝙ. antequa crea
retur mundus. ꝑcebat hunc creandi deus.
postquā creatus est. scit eū creatum. Nec hoc
scire diuisa. sed omino idem. de creatōe mū
di. sic antiqui prēs. aut dicebat xpm nasciturū
rum et morituru. Nos aut credimus eum
iam natū et mortuū. nec tri diuisa nos et
illi credimus. ꝙ eadem tempora eis ut aut
aug. narrata fuerit. ita uba mutada. mo fidei
pu dubitanter. q̄ teneamus. Dei semp omnia
scivit que aliquādo scit. De omnipotētia di
ubi prius dei ubi prius cōsideratur quare dicā
Nunc de omnipotētia dei. agē omnipotē
dei. ꝑscribi prima consideratio occurrit
quomodo deus dicatur oipotens. Ad uere q̄
omnia possit an tm quia ea possit que uult.
Sed cum deus oia possit mutabilis arbitrandus
conprobatur. Aut cum aug. mlta. omne uerbi ar
none logis. Omnia quod pot deus. ꝙ. si no fie
ri. q̄d conuenit uidari eius. et iustacie. ꝙ
ru eodē. ponit deus omnia facd sunt. et se
mel. ꝙ. ro glybuit. et uoluntas. rōnem habet
ubi uoluntas appellanit dei. Quia dei uolū
tas rōnabilis. et equissima. ꝓ. faciendi q̄
deū omia posse. Quomodo dr dicat omia pos
sed queriē. ꝙ eā nos multa possimus q̄
quo mo omia posse dicatur. ipe no pot
eā nos queda possimus. que ipe no pot

nec ꝑscē desi
mit. ni fuisse
ce dismīt

Non em̄ pot ambulare loqui et hmoi: que a
natura diuinitatis penitus sint aliena
cui hoc instrumenta millatenꝰ hre queant
corpea et simplex fuit. Cui ad rñdē
dr̄ dr̄ebitur. qp hmoi actōes s̄ ambulare
et loqui. et hmoi a dei potencia alienē no
sunt: s̄ ad ipam pnēnt. hꝫ em hmoi ac
ciones nisi deus hre no possit. no em̄ pot
ambulare. nt loqui et hmoi: cui tñ in crea
tris opari pot. facere em̄ ut homo ambulet
loquatur et hmoi. Non em̄ p̄ias actiones
dnice potencie de trahit aliquid. q. et hoc
pot facē omipotes. Sed sunt alia quedam
que deus millomō facē pot. ut pcā. Non
em̄ pot mentiri. in. pot peccare. Sed nō ꝺ
omipotēcie dei. m aliquo de tñitur. nt deo
gatur. si peccare no posse dr̄. quia no est hꝰ
potencie. sed infirmitatis. Si em̄ hoc posset
omipē no esset. Non g̃ impotencie. s̄ potēn
cie imputadi est. quod ista no pot. Vñ aug
in xv. li. de trin. sagacia nequit dei po
tencia ē no posse mentiri. Sunt em̄ quēda
que in aliis rebus potencie deputanda sunt:
in aliis nō inmerito. que in aliis laudabi
lia sunt. in aliis reprehensibilia sunt. Non g̃
deus nō minus potēs ē. qz peccare no pot:
nec omipotēs millatenꝰ sit. qui hoc possit
et alia quēda que deus no pot. dr̄ vidē
no omia posse. Non em̄ pot mori. ut falli
tur aug̃. in li. de symbolo. deus omipotens
no pot mori. ut falli. nec pot miser ee. nec
pot vinci. hꝰ utrq; et hmoi. absit ut possit
omipē. Si em̄ hmoi passiones utrq; defec
tibus subici possent. omipē mine forent. et ita
nostre omipē quia hꝰ ei ipm̄ queare no
ualent. potest tñ in aliis operari. Quod
ergo dr̄ dñe potencia dei sedm̄ duo con
siderabilibus. omnipotē sedeatur
cia dei sedm̄ duo apparet. sal. qd. oia facit
que uult et nichil dño patrum. sedm̄ utr
ip̄ deus ope pdicē dñsse: q. nō aliquid ē
qd ei ad partē dei corruptionem inferat
nocere ualeat. Nec aliquid ad facēdū im
pedimentū inferre. Nā in sp̄iu rectq; ē. dñs
omno nichil posse patiet. omia posse facere
preter ea sola. quibus eius dignitas ledere
eiusq; excellencie derogaretur. in quo tñ

nō est mirq; omipotens. hꝰ. n. posse nō est ei
posse sed no posse est. Nemo g̃ dñi impotēte
m aliquo dr̄e p̄sumat. que omia potest. que
posse. potencie ē. et mdo uere dr̄ omnis. Cui
busq; auctoritatibꝫ tenditur qui omnino dr̄ ope
rans. In quibusdā tamen quia potest quidq;
actoritatibus tradit̄ deus nō dici mult.
ope. quia quid quit mult pot. vñ aug̃. in en
chiridion. Non ob aliud uerius uocatur ope
rē qm̄ quitq; mult pot. nec uoluntate eius
pram̄ cuncture. uoluntatis omipotētis im
peditur effectus. Sd m̄ li. de spū et lra. Non
pot facē m̄ iustare. qz ipe ē summa iustitia et bo
nitas. Ope nō est. no qd possit oia facē. sed q
pot facē quitq; mult: ita ut nichil ualeat eius
uoluntati resistē. quin compleatur. aut aliquis
nō impedit eandem. Crisostom̄. in omelia q̃
dam de expositione symboli. aut. Ope dicit̄ qua
posse illius no pot inuenire no posse. dicere
ypia. Omnia quecūq; uoluit fecit. Ipse ē ergo
ope. ut totū qd mult possit. vñ aplꝰ aut. Volū
tari eius quis resistet. hys actoritatibus uide
ondū qd ex eis dicatur deus ope. quod omia
pot que mult. nō quia omia possit. Sed adh
pot que mult. nō. Sed aug̃. aut. ubi dr̄. ope. dr̄. nō qd oia
possit. dr̄ tanq; ample accepit omia et qualiū
ut ee mala m̄ cludet. que deus no pot. nec
mult. no g̃ eum negauit posse omia que ei
uenit ei posse. Sed ei dicit. Non ob hoc a
liud uocatur ds dr̄ omipotens. nisi qm̄ quitq;
mult pot. no negat ei posse ee ea q̃ nō mult.
Sed adiutus eos qui dicebat dñm nitra uelle
que no precate. Affirmat eum posse quitq;
mult et ex eis uere dici omipotentem. nō ob di
ctū. quia pot quid qs mult. Sed caue quomō
intelligas. pot quitq; mult. an quidq; mult se
posse. an quitq; mult. sed an quitq; mult fieri.
Si em̄ dicas ro omipotentem uocari quia pot
quitq; mult se posse. g̃ et petrus filius omipo
tis dici pot. ut quislibet beatoꝝ. sciāt quia qua
qd mult se posse. pot. et pot fieri quidq; mult
fiere. Non em̄ mult fiere nisi qd fiat ne posse
nisi qd pot. Sed no pot facē quod qd mult fieri
mult em̄ salvos fieri qui saluādi sunt. Veritas
eos saluare no ualet. Deus em̄ quidq; mult
fieri. pot facē. Si em̄ mult aliquid fieri. pse
pot illud facē et pse fieri. sicut ceteri et tram
pse fecit. quia uoluit. Si aut mult fieri. pora
turam et peam operatus ste p homines fac domos.

et hmoi artificialia deus quide pset ex se ppe
ho aut sit angls quadricrijs bis. no ē potens
ex se ut psa Sed forte dicet. nec dei filius
pt a se. ut pre sens sed filius pt ille ei pt
a se ut pse qui est a se. filius aut qui no est
a se sed a pre no pt a se. sed a pre; et pse sens
ab utroq; Ad qd dms quia licet filius non
possit a se. nec opetur a se pt ei et opat
p se sit et pse s. vñ hylr m. li. xx. de trin. Na
ture nequit cui contradicis hēre. hoc nunqs
c. ut ita pse agat filius. ne a se agat; ita na
se agat ut pse agat pse aut de agēdo potes
tē; quia naturalem hz potētia eande; qua
et pt; qua potes est. et opatur; si qua illa hz
a pre. no a se. no a pre no a se de et posse a
gere. homo aut ut angls gratuita hz pote
tia. qua potens ē. so. go. ide pte de trinitas
opē deus; qz pse. t. naturali potētia potest. qd
quid nult fieri; et quicqd nult se posse. Nichil
em nult fieri quod no possit fieri pse. et p
creaturā; z nichil nult se posse. qd no possit;
et de qd nult fieri. nult se posse. Rdno ome
quod nult se posse. nult et fieri. Di em nel
leti et fieret; quia uoluntati eius nichil pos
set resistere. Oppo quotiēda dictū dñi ml
tudem tamē posse nisi quod facit &c
XLIII. e sensu sui gtantes. dei potētia sub
mensura coartare conati sunt. Di em dic
tum est. nō amplius. Rdeo hoc ē
aliud. quia eius potētia que infinita ē. con
clude et restringē ad mensurā. dicunt. n
no pt deus facē aliud quia facit nec melio
facē id qd facit. nec aliquid prevnitte de
hijs q fecit. Verum qz sua opinione uerisi
milibus argūs causis qb. co mentricijs. nō no
et facrazy actoritatibz testimonijs. confirmat
dictes munere tonante. Non pt deus facē id
quod bonū ē. et iustū fieri. Non aut ē bonū
et iustū fieri ab eo. qd facit. Di em iustū ē
et bonū. et facit aliud quā facit. Non go facit de
qd iustū ē et bonū. et facit. Dz quis hoc au
deat dicē. Addunt. t. Non pt facē ni qd iusti
cia eius exigit. Sed no exigit eius iustitia.
ni qd fecit ut faciat. Non go pt facē nisi qd
facit. Cui de iustitia exigit ut id no faciat qd
no facit. Non aut pt facē contra iustitia
sua. Non go pt facē aliquid eoz quē dmut
tit. Hijs aut respondemus duplice intellectu
ubz aperiēs. et ab eis nr uolut a euolue
tes sic. Non pt deus facē nisi qd iustū est
et bonū. no pt facē nisi illud qd si faceret
et bonū et iustū esset. nec iustū esset. Sed multa
pt facē que nec bona sit. nec iusta. qua
nec sunt. nec erunt. nec bona sunt. nec sient
qua nunqs sient. Et qd sedo obstat. sint
nec pt facē nisi qd iustitia eius exigit.
et no pt facē id quod iustitia sua exigit
ut no faciat. ut no faciat. dms qua exac
tus no facit. ut no faciat. dms qua exac
tus ubi de deo congrue no dicit. nec pte
accipit. et multis locis ubi pter sensū
dicit eū intelligus. no pt facē nisi qd iusti
cia sua exigit. t. nisi qd uoluntas sua iusta
vult. falsū dicit. Iustitia em ipius dei
equissima uoluntas accipit. Recolat accep
aug illa uerba dñi mgnifici loquentis ad
loth. Non possū quicq facē donec illo m
trecas. exponens. no posse mgnū se dicit
quod sine dubio potuit. p potentia. sed no
potuit p iustitia; qz potuit quide. sed no
uolebat. et illa uoluntas iusta erat. Deū
placet illa intelligus eum no posse facere
nisi illud qd si faceret iustitie eius queret.
uerū dicit. Simulq distingue illud no
pt facē. quod iustitia exigit. ut no faci
at. t. no pt facē id. quod ipse qui iustitia
est. summa. no vult facere. falsum ē. Di aut
ipius ubis intelligas eū no posse facere id
quod iustitie eius queuit no pt. nisi de
Addūt. qd et alia dicētes. Non pt deus
facē nisi qd debet. Non aut debet facē nisi
quod facit. Di em debet alia facē. Non go
facit omne qd debet. Di no facit omne qd
debet. nec pt facē nisi qd debet. Non go
pt facē nisi qd facit. Item aut debet di
mittē quod dimittit. qd facit. aut no de
bet. Di si debet no facēs dimittit. Di id de
bet dimittē go no debet facē. Di aut hoc
no debet. nec decet. nec oportet eū facere.
go no pt facē. Non go pt facē nisi quod
facit. Nec pt illud dimittē qd facit. quia
facit. quia debet illud facē. et qd debet
facē no potest illud dimittē. Quod ut mani
festū. hoc ubi debet. ne nemis hz. manifi
plicē em et nr uoluntas habet intellectuam
et continet. nec deo pte ppetrari qui no est
debitor nobis. nisi forte ex promisso. Nos no
si debitores sumus. ex commisso. Dr aut qa
tuetur. venenū distinguēs sensus uerbi.

si no
deus nec ei
facit

Non pot deus facē nisi qđ debet ꝛ nisi quod
vult falsum est. Ibi em̄ poterit ipe dicī de-
bere aliquidquia vult illud. Si aut dicatur
Non pot nisi quod debet ꝛ nisi quod vult
falsū est. Sic em̄ pot ipe dicī debere aliquid
quia vult illud. Si aut dicat no pot nisi
quod debet ꝛ no pot nisi illud quod si faceret
ei bene conueniret. vnde est Adducit quoq; illi
dicentes. Nichil facit aut dmittit nisi op-
tima et conabili causa. licet nobis occulta
sit. sed in qua optet eu facē aut dmittere
que facit aut dmittit. Ibi em̄ penes eu ē
quia illa facit et illa dmittit que no etna
est. et semp manebit. Ibi quia no pot aliq;
facē ut dmittē illa q; manēte no pot qđ
facit dmittē. nec qđ dmittit facē. Et ita no
pot facē nisi qđ facit. Set ad hoc respodem⁹
ambiguitate verbi determinando. Cū em̄ dicit
causa optima penes deū est qua fac cuncta
que facit et dmittit ea que dimittit. uerū
quidē ē. quia in eo voluntas equissima est
et rectissima. qua fac ut dmittat que vult
contra quā facē no pot. nec ptes ea facē
no pot. Nec utiq; contra eam facēt. nec pt
eam si que facit dmittē. ut que dmittit
facēt. Sed eadē manente vōne et cā. alia
potuit facē et illa dimittē. hoc q; no fit
penes eu qua alia facit alia dmittit. pot
tu secūdū eandē vōnem et dmittē que fa-
cit et facē que dmittit. Ipe aut addit. No
ē eu facē que facit et no alacet. no pot facē
nisi qđ facit. Set no est eum dimittē quod
dimittit et no pot no dmittē qđ no ē eu
dmittē et ita no pot no dmittē quod di-
mittit. Et ad hoc dicim⁹. Legiones ambiguas
mittit. Et ad hoc dicim⁹. legiones ambiguas
dē. et io determinandas. Si em̄ eu dē. Non pot
facē nisi qđ no ē eum facē. intelligas eum
no posse facē. nisi ea que conabilia sunt.
et ea q; si fierent conabilia essent uerus
ē sensus. Si aut intelligas eu no posse fi-
ere alia conabilia et bona nisi ea que vult
et facit. falsus ē intellectus. Ibi aliud adiu
gunt dicentes. Si pot deus aliud facē qua
facit qđ pot facē quod no ptimit. et si pot
facē quod no ptimit. pot fme ptā operi.
qua ome quod facturu se ptimit facitur⁹
facit aliquid qđ quod no ptimit. Sed si pter
ptam eius aliquid fieri impossibile ē. ome
quod ptitui ē fieri necē est. Igitur aliud fieri
qua fit nulla rō possibile ē. Non pot qđ a deo
fieri nisi quod fit. Hoc aut qđ de ptā facile de
tminare. post ea q; supra dicta sunt. erit de p
sona agetur. Actoritatibus utuntur in assertione
sue opinionis.

Hus aut illi strenuatores qui deserere seruitutes scrutinium scire
ad nectunt testimonia. Dicit em̄ aug⁹ in libro
de symbolo hoc solū no potest deus. quod no
vult. p quod rudē no posse facē et aliquid nisi
quod vult. si no vult nisi qđ facit. et ita rudē
no posse facē nisi quod facit. Illud aut ita intel
ligendū est. Ipo solū no pot deus qđ no vult.
posse. Et in hoc vim confessionis ad dñm loquens. ait
nec cogis in uerus ad aliquid. quia voluntas
tua no maior ē qđ potentia tua esset aut maior.
si te ipo tu ipe maior eos. Ex hoc rudē quod
deus no possit pla quia vult. sicut no vult
pla qđ pot. Sic em̄ voluntas no ē maior po
tentia nā voluntate potentia maior est.
Itaq; sic no vult pla qđ pot. Ita em̄ no pla
posse. quā velle dicit. Sed ad hoc dmus quia
nec voluntas potentia. nec potentia voluntate
maior est. q; una eadē q; res ē potentia et vo
luntas. s; ipe deus. qui maior est. si ipe sua
luntas maior est potentia. aut potentia volu
tate. Nec hac auctoritate negatur deus pla
posse quia velle. quia pla se subiecta eius po
tentie. quia voluntati. Fateamur itaq; dm̄ vul
ta posse facē que no vult. et posse dimittē
que facit. Sed ut certius firmiusq; teneat⁹
sepiture testimonijs assuramus dm̄ plura
facē posse. quā faciat. Veritas ipa sedm̄ ma
thei ait. An putas q; no possim rogare pre⁹
meū modo. et exhibebit mihi plusq; duode
cim legiones angloꝝ. Ex quibus ille bis pate
fer manifestum. quia et filius potuit rogare quod
no rogabat. et pr exhibē qđ no exhibebat.
Item q; potuit facē quod no faciebat. Aug⁹
etiā in enchiridion aut Omnipotentis volu
tas. multa potest facē que nec vult nec facit.
Potuit em̄ facē ne xij legiones angloꝝ
pugnarent ptra eos. qui xpm̄ expugnauerūt. Hom
ni modo. Cur apud quosdam no facte sunt
virtutes. que si facte fuisset. egissent illi ho
mines penitentiā et facte sut apud eos. qui
no fuerant credituri. Time. s. in futuris non
latebit. quod nunc latet. Nec utiq; deus no
luit in ipsis salvos fieri. cū possent salui. Sed si
nelle. tricē in clarissima sapie luce inuisibiliū
quod nec prox fides hr. an qđ manifesta cognu

fieri
no pot
s. qđ

c pre 3.

I

ctione ndeatur qđ certa et nmmutabilis et efficacissima sit voluntas dei que nulla possit et nō velut. Nichil aut quod nō possit velle. ꝑ m le de nulla et grā. Dns Iazarū suscitauit m corpe. Nunq̄ dicendū ē nō potuit nūda suscitare m niēte. potuit quidē sed nō voluit. hijs actoritatibus multisq̄ alijs apparet quod deus multa possit facē que nō unq̄ facit. q̄ ecc vē pot ꝓbari. Non enī vult deus omēs homines iustificare. et tñ quis dubitet eū posse. potest q̄ deus facē aliquid aliud qđ facit. et tñ si aliud faceret qđ facit. alius ꝛpe nō ēet. et pot aliud velle. q̄ vult. et tñ eius voluntas. nec alia nec nouā nec mutabilis aliquo nō ē. potest. Et si eū possit velle q̄ unq̄ voluit. nō tñ nouū. nec nouā voluntate velle. pot. ꝙ pot eū velle qua potest ab ēterno voluisse. hꝫ eū poterit velendi. et nūc et ab ēterno voluit. Quod sine mutabilitate potētie. ut voluntatis. pot deus alia velle et alia facē quā unq̄ vel facit. Rubrica.

% ß semp̄ma tm̄ velle pt

XLIIII

Sine illud restat ad destruendū utrū melius aliquid deus possit facē quā facit. Solent eū illi scrutatores dicē. q̄ nō pot deus meliora facē ea que facit. qua si posset facē. et nō faceret. mundus ēet non satis bonus. et hoc ex simili astruere conātur. cū aug⁹ in li. lxxx. qōm octoginta trium dicit quē gemitū q̄m meliore gnare se nō potuit. Nichil eū deo melius equale gemuit. Dicit. si uolut. et nō potuit. sumus ē. Dicit potuit. et uolut. ñ undus. ex quo communicet equale gemusse filiū. A simili uolunt dicē. q̄ si potest deus meliorem facē qua facit. mundus est. Sed nō valet hmōi silitudinē. mducendo. qua filiū gemuit de sua. Deoq̄ si possit gignē equalem. et nō gigneret. m undus ēet alia nō que nō de sua. sua fecit. meliora facere potest. Verum hec ab eis respondeti deposcentur dicant. rem aliq̄ sine ē. vera. unde sua tem. m qua maior cōsumatio exp̄ssa ē. nō posse esse melior ē. q̄ est. sine ō. qua sine bonitate est. ita ut nulla boni p̄fectio omnino ei desit. sine ō. qua malus bonū. q̄ ei de est capē ipa nō valet. Sed si ita sine bona ē. ut nulla ei p̄fectio desit bonitatem ēatori creatura equatur. Si nō ō. nō pot melior ee. quia bonitate amplius quod ei de est capē ipa nō valet. nam si ipa nō posse defectus est. nō estimandus

melior q̄ alio modo

et potest ee melior. si fiat capax melioris bonitatis. q̄ xp̄e pot qui eam fecit. pot q̄ deus meliorē rem facē. qua faciat. unde aug⁹ super genesim. talem deus potuit hominē facere. qui nec peccare vellet. nec posset. Et si talem fecisset quis dubitat eū meliorē fuisse. Ex p̄dictis constat. q̄ potest deus et alia facere qua facit. et que facit meliora ea facere q̄ facit. Verū alio ut meliori modo possit facē

Post que considerandū est. ut qua facit. alio nō ut meliori qua facit. possit ea facē que facit. Si modus operis ad sapiās operātis referat. nec alius. nec melior. potest ee modus. Non enī pot facē aliquid aliter ut melius q̄ facit. q̄ alia sapia. ut melioris sapie. Nichil enī sapientius facē pot quam facit. Si vero referat modus ad rem operatam qua fit deus. dms qua et alius et melior pot ee modus. et sed hoc quidē pot. qua ea que facit. potest facē melius. et aliter qua facit. qua pot quibusdā meliore modi exercendi p̄stare. et quibusdā alium. vel. aug⁹ in li. xxx de trin. dicit. q̄ sint alius modus nec liberalis possibilis deo. qui ita potest. sed melius alius nec misericordie sanande sint conuersionem pot q̄ deus eas. que sanat q̄dam alio modo sanare bono. quedā. et minus bono facē qua facit. Et si modus referat ad qualitatē creature. nō ad sapiāz creatorē. Verū deus semper possit omne q̄ olim

Preterea quari solet. verū deus potuit semp̄ possit omne quod olim potuit. sed quibusdam nō videt dicentibus. potuit deus incarnari. potuit mori. et resurgere. et alia hmōi. que modo nō pot. potuit q̄ q̄ modo nō potest. et ita habuit potentia. qua modo nō habet. unde videt potentia eius immutata. ad q̄ dms. qua sit omnia semp̄ scit. que aliquādo finit. et semp̄ multa que aliquādo incipiunt. nec unq̄ scientia aliqua amittit. ut voluntate mutat. q̄ habuit. ita ea semp̄ pot. que aliq̄ potuit. nec unq̄ alia sua potentia priuatus. Non q̄ priuatus ē. potentia incarnandi. ut resurgendi. licet nō possit modo incarnari. ut resurgē. Quod eni potuit olim incarnari. ita et pot modo incarnatus ee. in quo eiusdem rei potentia nō mutatur. et eni olim scilicet se resurrecturum. et modo scit se resurrexisse. nec est

alia ꝑ̄ aliud eñ ꝓmisse et hoc mō stare ꝑ
eadem ora. Et sic olim uoluit resurgẽ et
nō resurrexisse: nequ vnq̄ rei uoluntas
ex ꝑmutet: ita potuit olim nasci et resurgẽ
et modo pot natus fuisse et resurrexisse
et ē eiusdem rei potentia. Si eñ possit mō
do nasci et resurgere nō est idem posse ver
ba eñ dñs ꝓpōit tpm. Dñs plata tpibus et
dñs adiecta ad ūbis eundem facit
sensum. ut nō loquetes dns. Esse pot legē
hodie. Cras aut dicemus. Esse pot legisse ut
potuit legē heri. Vbi ondē nullꝰ rei potentia
Si aut dñs tpibus loquetes eisdē tpo
ribus ibis et ad ūbis uamur dicetes hodie
pot esse legē. et dicentes evasisse pot hodie
legē nō idem sed diuersa dns eñ posse fa
ramur q̄ semper dm posse quidē semel
potuit. r. hic omnē illam potentia qua
semel habuit et ullus omnis rei potentia
cui semel habuit sed nō semp posse fieri
omne illud q̄ aliqñ potuit fieri. pot itaq̄
fieri aut fieri posse quod aliquādo potuit. Odo
eñ quisq̄ uoluit et nulli. omnem q̄ habet
uoluntatē et modo hꝫ. Cui cuiq̄ rei uolu
tate habuit et modo hꝫ. nō tñ nulle ē ut
fieri omne q̄ aliquādo uoluit ē ut fieri
sed nulli fuisse ut fieret ē contra et de scia
dei dicendū est. De uoluntate dei quę esse

Quam de uolun tria dei dr una et contra
rie dei aliquid p sensum de signis ei⁹
nuꝫ ubertlibus dicendū est. Dicendū ē
q̄ quia uoluntas siue uolens. de deo sodm
essentia dr. Non ē eñ aliud uelle et aliud
ee ei. sed omnino idem est sic idem ē ei bona
ee q̄ ee diuersa ē idē ei ē uolente quod ē
deus. Nam uoluntas quia semp uolens est
nō effectus. ut motus ē qui m diu cadē
nō uult: sed diuina ussa. quia uolēs est.
quia deus ē. et huiꝰ. Quod licet idem sit deo
uelle q̄ ee nō tñ pot dici deus ē omnia q̄ nulli

Est licet sit idem deo uelle q̄ ee: nō tñ dici
tur dr ē. ee oia. que nulli quod quidē
de dei uoluntate nō recte sentes nōb obi
cunt diuersos. Si idē ē q̄ deo uelle quod ē
q̄ eē dns dr uelle omnia que facit. deus
dr ē omnia que facit. Aliquin nō illo ū
bo volendi. s. ibi idem significatiuo quod sig
nificatur hoc uerbo ee ei de deo dicetur. Et si
ita est nō semp dr de deo uelle. sedm eternam
dr nō sedm eternā. nō dr aliquādo quoniā
q̄ dr de deo. Relatiue eñ mutata dr. Ad quod
dicis. q̄ luz id pentius sit deo uelle quod ē:
nō tñ pot dici ē oia. que nulli: sicut idem
est deo ee. q̄ stare: nec tñ sic dr stare omnia
q̄ pot dici ee omnia. Et ubicūq̄ deus dr sa
re uel scire. et uelle ut uolens. hꝫ de deo sdm
eternam dnm. Cui eñ dr deus stare uel deus
uult. uel deus est. scions. uel uolens. eterna
diuina ꝑdicatur. et dr ee eternaliter. Cui
autē addatur. aut omne. aut aliquid. uel aliqua.
aut ee dr deus sit oia aut nulla. aliquid uel
aliqua. eterna. quod diuina ꝑdicatur. nō
simplr. et absolute. sed ita ut sic que ipse q̄
omnia subiecta monstrentur. et uoluntati
q̄ ipse eadē est. aliquid uel aliqua subiecta dica
tur. ut talis sit sensus. Deus sit omnia. i.
deus ē. cui sic que ipsi q̄ ē eterne omnia
subiecta sunt. Siue deus nulli hꝫ aut illa. i.
deus ē. cui uoluntati que ipse est hꝫ sine il
la. sunt subiecta. Volens q̄ sine uelle dr deus
sedm eternam. cui uoluntati eterna ē sem
piterna et nō mutabilis. licet ea uarientur
et transeant que ei subiecta sunt. que nō
pot ee n cuius. nec mala. quia deus est. Cui
sit sensus hoc uerbo. deus sit. ut deus nulli
rem deus sit omnia. ut nulli aliquid et q̄

Hec itaq̄ sume bo de deo ꝑ alios ꝑdicta
Mea uoluntas causa est omnium que
naturaliter fiunt. ut facta sine fortuna sunt
que nulla prudens est causa. quia eterna est
Ideoq̄ tā ipsa quere da nō est. Cui enī cuius
causam querit aliquid mag ea querit eā nul
la. ut ait magr in. li. octoginta trium
quęstionē. Cui querit quare uoluit deus medi
cinā. causam querit uoluntatis dei. Omnis
autē causa effectus maior ē eo quod effici
tur. Nichil autē maius est uoluntate dei. Non q̄
eius ē querenda est. Sed m. li. contra ma
nicheos. Si qui dixerit quid placuit deo fa
cere celū et terram. respondendū est eius qui
uoluntatē dei nosse desiderant. causas et no
luntatis dei scire uoluntatē. sicut scriptū est. Quod uolu
tas dei omnia que sunt ipsa sit causa. Si enim
habet causam uoluntas. ē aliquid quod ante
cedit uoluntatē dei. q̄ nephas ē credere
Cui ergo querit quare fecit celū et terram re
spondendū est. illi. quia uoluit. uoluntas

cūm dei ꝑ c̄ celi et trꝛe et lo maior est uolūtas
dei quā celū et terra. Qui aut dicit qīv uo
lunt fieꝛ celū et trꝛam manus aliquid queꝛit
quā uolūtas ē dei. Nichil aut manus tue
uiri poꝛi compestat. go se humana temeritꝫ
et id gd̄ nō ꝓficerat ne id gd̄ ē nō ꝓficiat
fore huic actui rebus apte ni simulatq; uolūtas dei causa nulla est et ideo quēꝛ
dr nō est. Voluntas gd̄ dei ut ait aug⁹ m iij⁰
li de trin⁹ prima et suma causa ē oīm spēz
atq; motionū. Nichil eni fit quod nō de u
doꝛi atq; intellegibili aula suimi imperato
ris egrediatur sedū ineffabile ineffectam.
Vbi eni nō operatur gd̄ nisi dei omipotēcis
sapīa. que ꝓtingit a fine usq; ad finem
fortiteꝛ et disponit oīa suauiteꝛ et nō so
lū ea que ꝑsentanea cōsuetudinis ad mi
nistrōne nō ad nutrim̄ sed ea que gñe natu
ꝛem et m solitū eꝛectū mira uidr̄ ut fuit
defectus luminariū et terre motus et nō
seruosi animantiū fetus et hmōi sēta quoꝝ
nichil fit nisi dei uolūtate. ꝑ plerꝙ nō ap
paꝛet. Placuit uanitati ꝓhoꝝ erꝛa
causis aliis ea attribuēdi cū omino nude nō
ꝑsint. Superꝛe ceteris ortus causaꝝ. uolunta
tem dei. Quis nō. nō dei uolūtas ea prima
est. Sanctus. egꝛtudinis. primos. atq; pe
narū gꝛauiū atq; retributionū. hꝰ gō sola ē
unde ortū est quod ꝙdꝫ ei. sed ipa orta nō ē
sed ecꝛa. huic nō est. Prꝛmittendū nobis.
quod facta septuū de uolūtate dei uarijs
modis loqui consueuit et nō dei uoluntas
diuisa. sed uerus diuisi ē de uolūtate dei qua
nosse uoluntas dicit̄ accipit. Nam uoluntas
dei id ac ꝑfecto diuque m ipō erit. ꝑq; ꝛenera ē
et ꝙ una esset. et multiplicitate nō recipit
nec mutabilitate. quic n expleta se nō pot
de qua quis aut Omnia quecūq; uoluit dns
fecit. et apl̄s uolūtati eius quis ꝛesistet
alibi. Et. ꝓbetis que sit uolūtas dei bona
beneplacens et ꝑfecta. et ꝙ uoluntas recte ap
pellatur beneplaciti dei fine despōto. Quod
sedū figurā dr̄ uoluntas dei ꝓcepū plybrio
et cōsiliū et prmissio et opatō et ados ꝓtalo dr̄
Aliquādo nō sedū dicat septuā uolūtates
quandam figurā dicendi uoluntas dei
uocatur quod sedū ꝑ tatem nō ē uoluntas
eius ut ꝓcepo plybrio cōsiliū nec nō prmissio
et opatō. Quoq; ꝓtalo aliqs septuā uolun

tates dei ꝓmiscerat. Vt ꝓha ait ymā opi dñi
exquisita ni omnes uoluntates eius nō
sit nisi una uoluntas dei que ipē ē ꝓpr̄ ꝙ
dicit uoluntates; quia uoluntas dei uāis
modis ac ꝑ diuisis accipit ut dictū ē ꝓta ē
id ꝓha ꝓter multos effectus mō et usi
cie ꝓpr̄ dicat misericordias dñi mēbrum
cantabo. Et alibi. Misericie dñi recte letabi
tur corda. Et ut in deo sit una mā una
iusticia. cadem; sit mā. q iusticia. ꝙ di
uina usus. Ados aut ꝓcepo atq; plybrio.
et cōsiliū ea sunt trea. dr̄ ꝙ uni quodq;
eoꝝ dei uoluntas. qua ista sūt signa di
uine uoluntatis. qua admodū et signa me
dūa. ua. et delectois signa dilecti appellat
et dr̄ natus deus et nō est meo ut alicui.
ꝙ signa tui quō sores sunt quibꝰ iratus
ordinē ita ꝛpius nominatur. et ē figura
dicendi. sedū quā nō ē falsū quod diuisa
ūm gd̄ dei. sub tropi nubilo obumbratio
et sedm hos tropos. diuise uolūtates dei di
cuntur. qua diuisa sūt. illoque ꝓ tropum
uoluntas dei dicentur. Vbi uoluntas et
Ꝓcepto et ꝓcepto et cōsiliō accipā
dei atq; cōsiliō. potest accipi uoluntas ubi fiat
tua sic in celo et in tra. et ubique fac no
luntate ꝓpr̄ mee. qui in celis ē. ipe meus
frater. sorꝛ et mater est. et contra hanc
uoluntate multa fiunt. ut aug⁹ uli de
ꝑfe et littera. Infideles mouit. qꝛ uolūta
tem dei faciūt. cum ea euāgelio non
credunt. Cui deus nō nulit ab oīm fieꝛ
Et si illa. oīa q ꝓcepit nō fieꝛ quod
tra dicat̄ dei uoluntas. ꝓhibet
ados. qua signa sunt. diuine uoluntatis. nō
est ꝙ intellegendū oīe illud fieꝛ deū uelle.
quodcūq; ꝓcepit. ut non fieꝛe quod ꝓhibet.
ꝓcepit eū abrahe immolare filiū. nō ꝙ
uoluit. nec ꝓcepit ut fieret. id. sed ut me
abrahe ꝓbaꝛetur fides. et in euāgelio
sanctis ꝓcepit. ne cui dicāt. Ille aut ꝓdeuit
ubiq; intelligens dñs nō ꝛo ꝓhibuisse quin
opus suū uellet ꝓdeuisse. ut daret forma
hominis laudem humana. destinando. De ꝓ
missione et opatō ubi dicat̄ di
uoluntas dei appellant̄. quale accipit aug⁹
in euchiridion. dicens. Non fit aliquid q̄
omnipotēs fieri uelit. aut sinendo ut fiat. aut ipe

nisi.

uoluntas di

faciendo. Nec dubitandū est deū benefacē
tē smendo fieri quecūq; fiūt male. Non em
ꝙ si usq; iudicio simt et ꝓfecto bonū est
omne quod ueſbi ē. Ecce hic habes uolun
tatē dei appellari ipīg operiē. ut pmissi
one eī dē no fieri aliquid nī opē fieriue
let. nī metudit et bona et mala omīa q
fiūt. Deoq; apte distinguit quomō deꝰ
uelle dr̄it ne cadē rōe intelligēt bona
et mala uelle sabdens. et smendo ut fiat
hoc quattū ad mala dicit nī ipē facit do
ꝙ quīū ad bona. ꝙ ala eū simt fieri nō
facit. bona. Ideo ipē facit. Deoq; dr̄it eū sol
le quia uolens et mala simt. et uolens bo
na opatur. et ob hoc ꝓmissio et opatio uolū
tatis dei dicunt. Quūq; supⁿ ꝓdicta simt
que dicuntur signa et ideo distinguat lector
que dicuntur signa et ideo distinguat lector

Quūq; ergo ubicūq; ꝙ quo cox accipiā
supⁿ ꝓdicta sūt signa que dī uoluntas
cuntur secm tropum dei uoluntas. quia
signa sūt diuine uoluntatis. que una
et ī mutabilis. sī dei beneplacīti. Deoque
distinguat diligēter lector ubi de uolūta
te dei septima cōmemoratur iuxta quē mo
dū accipi oporteat. deum saluari ꝙ bene
placitū dei. an ꝙ aliquo signo eius. Quagi
ens ad hybendā ē distrectio in cognitōē di
uine uoluntatis. quia et beneplacitū dei
ē uoluntas eius. et signa uoluntatis eius
dicitur uolūtas eius. Sed beneplacīti eꝰ
eterne est. Dignū uero beneplacīti no ēt
consonat uerē effectibus beneplacīti ipīg.
et ipi effectus uerē ab illo nō discordāt
sīt. cui omne qđ beneplacito suū fieri et
omne ꝙ suū no fieri nequaq; sit. Non
aūt est ita de signis. quia ꝓpter deus mul
tis ea que no fieri uētet ꝓhibet. que no ca
uent. et cōsulit. que no implent. Illi fuere
quia dicit. dicit dī uoluntatē no posse ex

Hic uertitur sāri ꝙ ipē ē quod iudeus
qđ dictū est in supⁿ obiurare
et actoritatibus cōmunitum qđ uoluntas
dei que ipē ē uocabulum beneplacīti eius
cassari nō pōt. quia illa uoluntate fieri q
cūq; uolūt in celo et in terra. cui resē aplus
nichil resistit. Aug⁹ in enchiridio. Queret
ergo quomō accipendū sit qđ aplus de deo ait

Dñi uult omēs homines saluos fieri. Cū em
nō omēs salui fiant. sed plures dampnentur
uidē utiq; nō fieri quod deus uult fieri. hu
mana ſ uoluptate impedīte uoluntate dei.
Deus qđ in euangelio supra ciuitatē appel
lans. Quoties inquit uolui cōgregare fili
os tuos. sic gallina congregat pullos suos sb
ala. et noluisti. Ita hic diū tamē dei ſ. uo
luntas fuerit hoīm uoluntate. et in
firmissimis uolendo impedītē no potuit
facē. potentissimus. qđ uolebat. Vbi qđ illa po
tentia ē qua in celo et in terra. sedm ꝙ ipām ois
quecūq; uoluit facit. Et quomō uoluntati
eius sedm aptiꝰ nichil resistit. Si colligē si
lios ierūm uoluit. et no fecit. ſ em primu
pdictis iudicē obuiare. Sed audiamꝰ solue
nem ac primū quomō accipiendū sit illud.
qđ deus aīt uideamus. Non em ex eo sensu
illud dictū est aut aug⁹ in enchiridio pdicta
solues gonem. quasi deus uoluit cōgregare
filios ierūm. et no fuit factū qđ uoluit. qua
ipa noluit. Sed potius illa quide filios suos
ab ipo colligi uoluit. quia tū nolente. filios
eius collegit ipē omēs quos uoluit. quia
et in celo et in terra no quedā uoluit. et fe
quedā ita uoluit. et no fecit. sed oīa quecūq;
uoluit fecit. ut sensus. Quoties uolui
uoluit fieret. ut fuerūt. Quoties uolui
congregare filios tuos. et noluisti. i. quotīe
congregauī mea uoluntate semp. efficaci. te
nolente fecī. Hec in euidenti pōtiē ē. gratia
nolente fecī. Hec in euidenti pōtiē ē. gratia
dñi uidet modo intelligendū sit illud
Dñi uoluntati qui uult oēs homēs saluos fieri
quomō est premissa ūba ecclī no contradicāt
pdictis. qui de deo loquēs ait. Vult omēs ho
mines saluos fieri. Ideoq; occasione uoluntati
a iustitie deuiauerūt dictes. diū iusta
uelle fieri quē no fiunt. Sed no est intelligē
dū ea uōe illud est dictū quasi dē uelit ali
quos saluari. et no saluetur. Quis em tam
impie desipiat ut dicat. diū malas homīm
uoluntates. quas uolūt et qū uolūt et ī uo
luūt. in bonis cōtinere no posse. Non ē uerū
ergo qđ in psalmo cantat. Quecūq; uoluit
fecit. si aliqua uolut. et no fecit. et qđ ē in
dignius. ideo no fecit. qm ne fieret qđ uolebat
opa uoluntas hoīs impedīt. Deoq; cū audi
mus. et in sacris litteris legimus. quod uelit

omes homs saluos fieri nō debemus nō omipo
tentissime dei uolūtati aliquid detogare.
sed ita intelligere quod septim estruult omes
homines saluos fieri tang dicatur nullū ho
minē fieri saluū nisi quē saluū fieri xpc us
luit. Non q̄ nullus sit hominū nisi quem
saluū fieri uoluit sed quod nullus fiat sal
uus nisi quē uelit saluari et ideo rogandus
est ut uelit quia necesse est fieri si uolūt. No
est credendus omipotī aliquid uoluisse fieri
quod factū nō sit. Quod intelligitur il
lud. Illuminat omem hoiem uenientē in
hunc mundū nō quia nullus homo est qui
non illuminetur. sed quia nisi ab xpo nullus
illuminatur. Post et aliquo illud intelligi de
bet. Credē nō cogamur aliq̄ omipotētem fie
ri uoluisse. Illud q̄ factū nō est. qui fuit ul
lus ambigat tribus. siue in celo siue in ter
ra sicut scriptū est. Omnia quecūq̄ uoluit
fecit q̄ facta fuerē nō uoluit quereret nō fec.
Ex his apte ondit̄ quēd deus ex uoluntate
que ipse est. nō uult aliquid fieri q̄d nō fi
at. nec q̄ nō fieri q̄ fiat. Utrū mala dī uolū
de oq̄ eis con tate fiant an eo uolēte
stet omia bona que fiunt ex eius uolū
tate fieriq̄ si fieri nollet. nullatenus fierēt.
Et quere solet utrū et mala oīa que fiūt
ex eo peccata uoluntate dei fiant an eo nolē
te fiant. Quip hō dubitare sencientes sibi
contradicē inueniuntur. Alij enī dicūt q̄
uult mala ee ut fieri. nō tm uult mala. Ali
j uō q̄ nec uult mala ee ut fieri. In hoc
tm concidunt et hij et illi q̄ utrūq̄ fatentur
mala dm nō uelle. Utriq̄ uero uerbis et
actoritatibus inituntur ad muniendā suā
assertionem. Quare dm quēd dm uelle
bona eē enī dicit dm mala ee uel fieri ip
mala uelle ee ut fierī sūt his modis
intelligunt. Dicentes. Deū enī inquiūt ma
la nō ee. aut fieri uellet nullo nō ente uel
fierent quia si uult ea nō ee ut nō fierī et
nō posset id efficere ut ea nō sint ut fiant. aliq̄
eius uolūtati et potētie resistēte et nō est
omipotēs. quia nō potest omē q̄ uult. sed impo
tens. sic et nos sumus qui quod uolumus
quēq̄ nō ualemus. Sed quia omipotēs est. et ni
hil impotens. certū est nō posse fieri malum
ut nisi eo uolente. Quomō enī eo uolente
nolente. posset ab aliquo malū fieri cui sep
tum sit uoluntati eius quis resistere. Cui
dicit aug̃ quia nec est fieri si uoluit. Et
uult mala fieri aut nō fieri. Et uult nō fi
eri. nō fiunt. fiunt aut uult. q̄ fieri. Non
bonū est mala ee ut fieri. Aliquin sumus
bonus nō permittēt ea fieri qui aug̃ in enchi
ridiō ea inquit que mala sunt in quibus
mala sunt nō sunt bona tm ut nō solū bona
sed ecia sint et mala bonū est. Nam id est
bonū ut sint et mala. nullo mō ee sine
rentur ab omipotēti bono. Cui profecto
quā facile est. q̄ uult facere tam facile est q̄
nō uult esse. nō fuerit. Hoc credimus per
ducitur nra confessio. qua nos omipotem
potestatem credē confitemur. Ecce hīs apte
quod bonū est mala ee. Omnis dicit bonū
auctor est. qui uult omē bonū ee quod est.
Cui q̄ bonū sit mala fieri ut sint. q̄ mala
uult fieri ut sint. his aliisq̄ uerbus hinc
et actoritatibus nituntur. Dicit dm uelle
ee mala ut fierī. Hic pone uōes alioz qui

Alii uero dicūt dm uolūtate nō fieri ma
la qui dicūt dei uolūtate nō fie
ri mala ut nō ee. in duobus primis
ita respondent dicētes. Deū nec uelle ma
la fieri. nec uelle nō fieri. ut nolle fieri.
sed tm nō uelle fieri. Qui enī uellet ea fie
ri ut ee. fieret utiq̄ ea fieri ut ee et ita est
actor malox. Non est aut actor malox. ut
supiꝰ p̄clamati et p̄testantur actoritates.
Non q̄ eius uolūtate fiunt mala. sed eo
si nollet mala fieri ut vellet. nō fierēt et
tm fierent. Ope nō est. ut eius uolūtati
humane uolūtates effectu impedirentur.
Ideoq̄ nō q̄dunt dei mala uelle fieri
ne malox actor intelligatur. nō concedit
cum mala uelle nō fieri. et nolle fieri ne
impotens ee iudicatur. Sed tm dicūt eū
nō uelle mala fieri ut nolle fieri ne
malox iudicatur. Unde et ecclesia
ubi audit dm ee actorem oīm bonox. di
cens. Omnia p̄pter semetipm fecit. consequit. ma
lox ee actorem negat. Dicens. Et sine ip
so factū est nichil. Ex quo penitus. nō dicit p eum
factū ee ut eo nolente et nō uolente. sed tm
sine eo. i. sine eius uolūtate. quia nō eius

uoluntate fit peccatu⁹ no⁹ g⁹ deo uolente id
nolente. sed no uolente fiunt mala: q⁹ non
plibet dei uoluntati ut malu⁹ fiat: ut non
fiat. sed ut fieri sinat. quia bonu⁹ est mala
sinere fieri. et utiq⁹ uolens sinit. no uoles
mala. sed uolens sinere aut ipa fiant. qua
nec mala sunt bona. nec ea fieri ut ee
bonu⁹ est. Quomo⁹ nteligēdu⁹ illud aug⁹
Quod em ait. tmi mala fieri bonu⁹ est
aug⁹ mala fieri bonu⁹ e. nec sinere ee
nulla ab omipotēti deo bona fieri. nisi hoc
bonu⁹ ut ea cōtra ea rōe dictu⁹ ee asserant.
qua ex malis que fiunt deus bona elicit.
nec ipe pmittet ea fieri. nisi de eis aliq⁹
bene facēt. Vn aug⁹ in eode li. cuchyr. apte
ndicās pdictor⁹ ribor⁹ talem ee ntelligē
cia ait. Deus omipotēs cui voz e suma
ptas. ei⁹ sume bonus sit. nullo mo sinet ali
quid ee malu⁹ n oino sinet. nisi esset a deo
est omipotēs. et bonus. ut bene facēdo etia
de malo. ff. n code. melius judicetur de
malis bona facēdo. quia mala nulla pmitte
ret. hoc utiq⁹ sensu dictu⁹ est ac tm est bonu⁹
est mala fieri. q⁹ ex malis que fiunt bonus
qui fedm ppositu vocati sunt sancti. accedit
bonitas. humilitas. Talibus em ut ait
aplg⁹. m bonu⁹ oia. m bonu⁹ coopant. et mala.
quia eis pfunt. que aliis facētibus obsti
pude. et m sceptis aliqn legitimu⁹ malu⁹ appel
lari bonu⁹ ut vet⁹ sup marchum dyalum
uqunt. unde bonu⁹ fuit. s. nobis. ne si bonu⁹
est. alt. ut. alt. simplr. unde sequit. qd simpr
sit bonu⁹. pr̄ē em ac simplr bonu⁹ e. quod
nse. et facētī bonu⁹ est. Est vn aliquid qd
nse bonu⁹ e. et cui fit. s. no e bonu⁹ facēti.
ut ei⁹ subiciat⁹ pauper. sed no pr̄ē deu⁹. Est
aliquid bonu⁹ nse et facēti. sed no ei cui
fit. ut ei⁹ nūtas pr̄ē deu⁹ aliqu⁹ no obedīti
pdicatur. et aliquid nse et facīti. et cui
fit bonu⁹. ut cui nūtas pdīti pr̄ē deu⁹ credēti
vn aplg⁹. Bonus odor sumus deo alis odor
mortis. Est aīt aliud quod
nse bonu⁹ est. et facīti nocet. et dampnat
si pnitēti ut malu⁹ valet. ei ad aliquid
ut ait em aug⁹ in eucht⁹. Q sume et equalr
et ī mutabiliter bona ē trinitate creata. se
cundu⁹ nec sume nec equaliter nec ī mutabi
bilr bona. si bona ē singla. Simul uero
uniūsa valde bona. q⁹ ex omibz cōstitut uni
uersitas ad mirabilis pulchritudinem qua ī
illud quod malu⁹ dr. bene ordinatu⁹ et loco su
o positu⁹ eminētius cōmendat. bone ut magis
placeant. et laudabiliora sint. dū gr̄e mali.
Sup. gnesim. Deus alia cōcedit fieri
eius. alia pmittit. ut ait. et q⁹ pmittit. su
tolerat. ut. ī usum cōsilii sue ptātie. et fit ut
qd sue uoluntati dei agitur. uoluntati su
gtrariu⁹. ut magna opa dei. Cōd mala v
nusti valent. et facētibus sua gr̄a ut pacie
Hinc patet. qd ex malis tibus aliena q
Inqui fiunt aliquid q⁹ sunt electis ūi
uerit bonu⁹. dū bona magis placēt. et lau
dabiliora existut. ipsis ī facētibus. Cui
fiunt lus que fiēt. meredi bona pruerunt. si qu
secdm ppositu uocati sc̄i. Talibus em ut
aut aug⁹ in li. de corrept. et gr̄a. usq⁹ a
deo deus oia cooperatur. m bonu⁹. ut sequi
cog. doceat. et exorbitat. ī hoc ipm faciat
eis. pfice. m bonu⁹. et humiliores reddant
atq⁹ doctiores. ut petrus. Illa em mala q⁹
ab magnis fidēles pie pferūt. ut aut aug⁹
in li. de ūtate. ipis utiq⁹ pfunt. ut ad de
manda pcauit. ad exercenda. pbanda. q⁹
nutricia. ut ad demōstrandū hmōi uite nr̄e
seria. q⁹ et ab dei manu. et aplis suis
ne semutu⁹ sensit. et utiq⁹ pficiat. ut ex q⁹
malu⁹ bn portant. Ex pdictis cōcludit ossē
Aquis cogodens ee bonu⁹ fieri. mala
diligenter attendat. que scripta sunt. sa
cle e ei. prāe ex malis bona pcrīe. ex
ea rōe dictu⁹ est. q⁹ bonu⁹ e. mala fieri. et ee.
no q⁹ malu⁹ sit bonu⁹. sed bonu⁹ sit malu⁹ fie
ri. Non em fit malu⁹ fieri ab aliquo. q⁹ no ¶ bonu⁹
e bonu⁹. ut aliquis faciat malu⁹. Dī em hī
est bonu⁹. pfecto hmōi deus actor est. qui
e actor omiū bonor. Sī si hmōi dr̄ actor
est. eo q⁹ actore homo agit malū. et ita eo
actore ho⁹ fit detior. et si eo actore homo
fit detior. Tunc eo volente homo fit detior.
qd e em dicē aliquid fieri deo actore. quod
deo uolente. deo aīt actore no fit. homo de
terior. q⁹ nec deo uolente. ut aut aug⁹ in li.
octoginta tribus qōnū. et apte asserit. a mo
nori ita dicēs. Nullo sapiente homīe ac
tore. fit ho⁹ detior. Tanta em est ipsa culpa

quod m sapientem hoiem credim nequit esse
aut dris omni homine sapiete sapiencior
ut pstancior. Multo minus g̃ deo actore ho
sit detior. Multo ẽm pstancior dei voluntas
quã homis sapientis voluntas. Illo aut auc
tore ei dr illo volente dr esse g̃ uerũ no
lũtatis quo ẽ homo detior. g̃ uerũ si loge
ab ẽ a dei voluntate ut no doceat a quo sit
querẽdũ ei. Scire apte hĩ dicit aug̃ deo acto
re et volente homine no fieri detiorẽ. ꝑ uera
sue voluntatis. Non est deo actore g̃ malus fi
ab aliquo. et ita deo volente mala no fiũt

Q Emde aug̃ Quod in deo nõ ẽ causa
quereb. que sit ca fit hõ detiorib
sit hõ detior. in deo no ẽ asserẽdũ. cũ
le ita dicens. ut sit hõ detior aut in ep̃o ẽ
aut in alio aut in mchilo. Di in mchilo nõ
la causa ẽ. Di in alio aut medio aut in quo
libet aliquo homis aut in eo quod mchil
deus mchil homo fit. sed nõ in deo. Homis
ẽm deus tm̃ ẽ. g̃ aut in hoiẽ ẽ aut in
eo g̃ mchil deus mchil homo ẽ. aut in mchilo
dr hyis apte ondũtur. g̃ nõ est homi ut
sit homo detior. quia nõ ẽ deus causa rei
causa. qui tm̃ bonoꝝ causa ẽ. Et si nõ est
homi ut homo fiat detior. Non est g̃ homi
ut ab eo fiat malũ. Non g̃ nihil deus ut
ab eo fiat malũ. Aliter plent g̃ deo actore

I Tem aliter ee ondũtur. no fiũt mala
g̃ deo actore. v voletere. no fiant mala.
quia rpe no est causa tendendi ad nõ ee
tendẽ ẽm ad nõ ee malũ est. Ipse auctor
nõ mali no est. Tendit ẽ ad nõ ee qui
malũ opatur. nõ g̃ deo actore ẽ quod ho
opatur malũ. Non est g̃ homi g̃ aliquis
opatur malũ quia tm̃ homi deus actor ẽ.
hĩ aug̃ in eode li. apte explicat ita dicens
Et omnium que sunt actor ẽ. et ad aug
bonitate pinet ut sit omne quod ẽ bonũ
tm̃ modo causa ẽ. Quo deo mali causa nõ ẽ
ut actor. et eo ipo sinime homi estra qua in
nihilo defice. homi est. et malũ ẽ defice. Non
est g̃ causa deficiendi. et tendendi ad nõ ee.
qui ut ita dicam credi causa ẽ. ita omnium
que sũ auctor ẽ. Quod mquatu sunt bo
na sumẽ ee apte habes quod defice a deo
que ẽ. sicut homi malũ est. Non g̃ deo actore
malũ est. Non g̃ deo actore ut voleniemia

la sint. Obiecꝫ quoꝝdam sophica qua ꝑ
Iam sufficit hanc nitũtur ex deo ẽ gnal
euitet offensa. est quod deo ac sunt
tore nõ sunt mala. Unde hĩ sophistice m
cedetes. dico duo odibiles. ꝑ hanc conclusionẽ
deo actore ee g̃ sunt mala. hoc modo dr
mala sicut ũm est. Omne aut ũm quod ẽ
a nitate ẽ que ẽ deus. a deo g̃ ẽ g̃ mala
sunt. Qd aut omne ue. a deo sit confirmat
auctore aug̃ in libro octoginta v gõm
ta duũ. Omne ẽm a nitate uerũ est. Est
aut nitas deus. ergo actore hĩ omne vm
est aut ũm quod mala sunt ut sunt. deo
g̃ actore ẽ. g̃ mala sunt ut sunt. Respo
Quibus sio ubi credit omne uni ee ado
Specie ẽ nob respo. et sophisma apte
detea ꝑ in dicẽdi responsione uidi. g̃ dicit
Omne namq; ũm a deo ẽ aut aug̃ cũ
cognat ambigꝫ tractat. Aliud ubi apte
Nemo pot dre deus ee nisi in spũ sancto
rita quod omne ũm a quo cuiꝫ dr. a spũ sco
est. Cũ itaq; ũm sit g̃ mala sunt. hĩ vm
quod dr illa lauce s. mala sunt. a deo est
sed nõ inde sequitur quod a deo sit ut ma
la sunt. Dr ẽm hĩ dictum auctor malos
deus ee intelligẽdus. Quod et similiter ma
nifeste falsũ ondũtur. deus phibet furtũ
fieri. ergo furtũ fieri ũm est. g̃ phibet ũm
no sequitur. Parvier Jones agebat moriꝫ
Et g̃ et qui dicit non uelle debet
Dalia hmõi mania. relinquẽdo ꝓpmissi
ones pri seniori faciẽdo que sequũ ꝓmissa
miss plenius agebatur. Dicamꝰ deũ no uelle
mala fieri ut hĩ. uelle no fieri. nec nolle
fieri. Omne ẽm g̃ nulle fieri fit. et omne g̃
no nulli fieri. no fit. Fiunt aut mlta q̃ no
nulli fiũt. omnia mala. Quod uoluntas
XLVII Voluntas dei ꝓpletur de homine quo
Quippe dei semp efficax et ũqꝫ se ũdat
ut fiant anima que uelit. et mchil fiat g̃
nolit. que de homine semp ꝓpletur quoꝝ
ũ se uertat. Mchil ẽm ut aug̃ in libro
arbitrio. obstruat. fiat. uoluntate dei. et
fiunt. gra uoluntate eius. q̃ ipe ẽ. mchil
pritadi est ita fieri tm̃ fieri uelit. et no
fiat ut nolit fieri. et fiat. Illa ẽm uoluntas
ut ait aug̃ in eode semp ꝓpletur aut
de nob aut a nob. de nob ꝓpletur sed hĩ

no mplem9 eam quādo petimus. ā nob
mpletur. ꝙ bonū facimus. deo cū fermg
qua sem9 placē dē tra et de hoīe. ꝙ dē
mplet uoluntate. sicq; qua nichil fac ho
de quo nō curat deus. ꝙ multi. Non em mu
lt deus ut peccet homo quilibet. Si aut
peccauit pce mult penitēti ut mundet. ꝙ per
catis nō ꝓpter dē punierunt. iustice pote
ria ꝙ timax nō euadat. dic alios ꝓdauit
ad pena. ab eternalios ad glam. dic. ꝙ fut
magna opa dn̄i. in omib uoluntates eius.
et tam sapienter exquisita. ut etiā angelica
et oīa humana creatura peccasset. nō ꝙd ille
ꝙ quod uolut illa faceret. et ꝓ eam dē creā
ture uolitate. qua factū est. quod cātor. nō
uoluntas mpleꝛ. ipe. quod uolucri bri u
tens et malus. trang. sine bonus ad eor
damnacōne. quos ꝓdestinauit ad pena
ussē. et ad eor salute. quos benigne ꝓdes
tinauit ad glam. et tantum uerb ad ipo
tetra dei. nullo mō. ꝙd fac ualeāt. hoc
quippe ipo. ꝙ cōtra uoluntate eius fecerut.
de ipis facta ē uoluntas eius. ꝓpter magn
magna opa sut dn̄i exquisita. in oīb uo
luntates eius. aut. nouo et in effabili mo.
no fiat. ꝓter eius uolumtate. qd. ē fit cōt
eius uoluntate. ꝙ nō fiet. si no fuerit. nec
utiq; uolens sim. si uolens. nec sim. bo
nus fieri male. nisi opē et de malo poss
face bona. hijs ꝛbis euidenter mostratur.
Quod uoluntas dei etna. semp mpletur. ꝙ
hoīe. ē si fiat contra eius uoluntate.
Quod attendendū est diligenter. quomō m
ꝓpriorib; dē aliquid fieri cōtra dei uolu
tatem. ꝙ tñ nō fit. ꝓter eius uoluntatem.
et qualiter intelligendū ē illud. quod ad
se fecerit. ꝙ deus noluit. quia nō ad oīa
potētia dei. nullo mō. ꝙd fac ualeāt.
uidentur eīm ꝛbis ꝓpriorib; obuiare. ꝙ
dictū ē. uoluntati eius nichil resistere. hic a
perit dictus duplex modus. sup. acepti dei uo
luntatem
Uerum ut sup. dixim9. uo
luntas dei duplex modis accipitur.
Hic duplex si m ꝓdicta ꝛbis diligeter
notetur. inuenit ubi cōtradictio repietur. Ubi
em dicit. fieri ꝓter eius uoluntatem. quod
fit contra eius uoluntate. dissimiliter accep

uoluntate. et nō ipam. quę deus ē. et sempi
terna ē. sed eius signa. ꝓcepta. uerbis mete
ligi uoluit. et phibitione. siue ꝓmissione.
et ꝓmissionem. aduersa eius fiunt. cōtra dei
ꝓceptū. ut phibitione queat. nō fiat. ꝙd
eius ꝓmissione. ꝙd nanq; ꝓmissione. cōtra
fiunt. malaq; ipi. ꝓter eius uoluntate. sempi
terna fiunt. Dic. aug. dicit. sup. illū locū
psalmi. ut no loquatur os meū opa hoīm.
Opa em hoīm. dic ea. que mala. sic. ꝓter
dei uoluntate fiūt. que ipe ē. sed nō ꝓter
eius uoluntate. i. ꝓmissione. que ipe non
ē. appellat ipa dei uoluntas. quia deus
uolens fieri mala. fiunt. et cōtra ipi
ꝓceptū. ut phibitionē. sed nō contra eius
uoluntate. que ipe ē. nisi dicatur. ꝙ eam fa
erisqua ꝓter eam fiunt. cōtra ea. quippe
nichil ita fiunt. uelit. fieri. et nō fiat. ut no
lit fieri. et fiat. ꝙd euidenter ubi aug. nota
ut ui actus. ad ꝙd attinet. ꝙd deus
uolut. fecerit. et nō. ad oīa potētia
dei. nullo mō. ad fac ualeāt. hoc dicit
fecerunt. etiā ꝓpter. de ꝙd appellatur uo
luntas. sed nō fecerit. etna dei uoluntatem
omnipotētem. ꝙ hoc nō ualuerit illud aut
ualuerit. et ita ꝓ hoc ꝙd fecerit. ꝙ dei uo
luntatem. ꝓpriū. de ipis facta ē uoluntas
erga. i. impleta ē uoluntas eius. ꝙ ipa eos dap
nari uoluerat. unde dn̄s. sup. genesim. Adul
uoluntate dei pugut. unde mutuo cōtēdē
et cōsilio eius resistentes. obsequiturq; qua
lius eius dissimilitudo. ꝙd ꝓ humana
studiū resultat. hic apte. ondit. ꝙd dum
mali cōsilio ac ꝓcepto dei resistunt. quod
dei uoluntas appellatur. ea fecerit. unde
uoluntas eius. ꝙ ipe est. impletur. quę dissi
fecto ut bene placitū appellatur. Nam ut
aut aug. in enchir. Quadelibz. sint uolunta
tes angelor. et hoīm. bonor. et malor. et
illud ꝙd deus ut aliud uolentium. quia deus
omnipotens uoluntas semp mutata ē. q
mala ē. mundi ꝓcul. q. ecce dū mala uidet
ut ipsa iudicet. ꝓfecto que ipsa ē. mala nō
est. Deus. g. omnipotes sine ꝓ misericordiam
tuā. nult misetur. sine ꝓ iudiciū quē nule
indurat. nec mīqui aliquid faciēn. si uolet
quicq; facet. oīa quecūq; uult facit. Quā
tum ꝓ seruiget. finis ꝓdictor. addens. qui de

p̄cepit ōibus bona facē et mala vitare cum
nō uelit hoc ab omnibus impleri subiūgit

Et petrus loquēq̄ quod uoluntas dei que
p̄ē est semper impleta nec ei aliquo
modo resistatur sed p omnia impletur. Consilium dō
eius atq̄ p̄cepta sine p̄hibitione ab omnib⁹
impleantur quib⁹ p̄hibita et data sit. Itaq̄ ip̄e
p̄cepit oīb⁹ bonaq̄ue p̄cepit fierent mala
que p̄hibuit vitare. Si enim uellet vtriq⁹ et
fieret. quia in illo pot ab homīe superare ut
impediri voluntas eius. sed ut nostra sua
hominibus ordinet. mali erūt in excusabi
les. Denique ut boni ex obedientia glōriosa
li ex inobedientia pena sortiretur. Ideo ut q̄
ab eius p̄hibitione q̄ quę p̄cepit omnib⁹ aut
p̄hibuit aut quibusdā uoluit fierent aut vitari
sed nō ab omnibus et quedā p̄sonali p̄cepit
et nō uetit et in nouā legē que ab eis quib⁹
p̄cepit fieri uoluit. Et abrahe de i molatione
et in euangelio de quibusdā curandis quib⁹
p̄cepit ne eū dicerēt. Quod aliqū homo
bona voluntate illud nolit q̄ deus et aliqū
do eadem mala idem quod ds nō uolūte nolit

XLVIII

Intendū q̄ d̄ic⁹ aliqū mala ē voluntas
hominis nō uolentis quod deus nolit
fieri dicit aliqū bona ē voluntas hominis aliud
nolentis q̄ deus. Vt enim voluntas homīs
aliud nolentis q̄ deus. Vt enim voluntas ho
minis sit bona oportet attendē quid cōgruat
ei uelle et quo fine. Tantū enim inter est inter
voluntatē diuer voluntatē hominis ut in qui
busdā cōgruat aliud deo uelle aliud homi
ni. Aug⁹ in enchir. Aliqui magis bona volu
tate homo nolit aliquid q̄ deus nō nolit bo
na uitio ampliꝰ multoq⁹ certius voluntate
Nam illius mala voluntas ē nūq⁹ potest
Tamen si bonus filius primū uelit viue
que deus bona voluntate nolit mori et vi
sus fieri potuit. Si uelit hoc voluntate mala
q̄ deus nolit bonus. Velut si malus filius ue
let mori patre. uelit. Et hoc deus. Nempe ille
nolit quod deus nō nolit. Esse nō id nolit. et
q̄ deus nolit. et tñ bone dei voluntati pietas
illius potius cōsonat. q̄ius aliud uolentis q̄
hunc id nolentis impietas. Vultū enim inter
quod uelle hominem quid deo cōgruat. et adq̄
finem sua quisq⁹ referat voluntatē ut appro
betur ut impleat. Potest enim uelle homo quod
nō oportet. et uelle. et potest uelle hominē quod
oportet. sed nō referat ad finē. et ideo nō
ē bona voluntas. Quod dei bona voluntas p
malas hominū voluntates impleat. ut in passione
xpi ostendit. Et quidē sciēs ē quod deus bonā
mala voluntate voluerit tñ et aliquā q̄d non

Illud tñ nō ē prēmittendū q̄d voluit
aliquādo voluntas dei bona. et mala homīs
voluntate impleri. ut in crucifixione xpi sci
ens quę deus bona voluntate voluit. non tñ
impia voluntate eorū. crucifixerūt. et non
debant iudei mala voluntate quādā quod ds
bona voluntate volebat. ut xps pateretur ut
moreret. Si volebat. et aliquid aliud q̄d ds
nō volebat. Scz occidē xpm. Quod fuit mala
ceco et peruerso. Artū quippe iudeoz. nō voluit
deus. passione ip̄i xpi. voluit. sic in psalmo
ait xps ad patrem. Tu cognouisti sessionem mea
m. et resurrectionem meā. tu scis. Et ideo
placuit. Voluit itaq⁹ tota trinitas. ut xps pa
teretur. Nec tñ voluit ut iudei xpm occiderēt
quia voluit poenā xpi. sed nō voluit culpā
iudeoz. in ea voluit. Si enim nolui sset nec fie
ri posset. Sed ad hoc opponit. Si. Si voluit deus
ut xps pateretur. voluit itaq⁹ ut pateretur a
iudeis ut nō. Si voluit ut nō paterētur aut
deis. cui passus fit. Factū ē itaq⁹ q̄d voluit ds
nō fieri. Si aut voluit eū pati a iudeis
q̄d voluit eū a iudeis occidi. Voluit itaq⁹
ut iudei eū occiderēt. Ad quod respondetur
deus simplici ē cognoscendū q̄d deus voluit
xpm pati et mortem quia eius passio homī
bus fuit. et ea nre salutis. Cū aut ds nolebat eū
pati ut moreret a iudeis. hic distinguēdū est.
Si enim intelligit sic. nolebat eū sustinere
passione sine crucifixione a iudeis illata.
uerus ē. falsus. Si. nō intelligitur sic. nolebat
ut iudei eū occiderent. falsū est. Non enim no
lebat deus iudeoz. accessum. que mala erant.
nolebat passione bona. et ista voluntas. p ma
las iudeoz voluntates impleta ē. Vñ aug⁹ in
enchir. Deus quasdam voluntates suas mag
nas impleat. p malas hominū voluntates ma
las. sic p malignos iudeos. bona voluntate
patris xpi. pro hominibus occisus ē. Et ideo
ē. Hoc manifestē habes. magnum bonum esse q̄d xps occisus
est. et hoc homīs quia petrus nolebat. ideo re
darguitur. est. Verum placuerit iuris bonis

quod xpc pacitur et moueret placuit quidē
ex quo solui nituntu nre liberāuis ꝑ nō ipō
ipō quia queritur utrū mirus scelerum atq
placē debuit q̄ xpc pacitur ut occideret de
buit eū placē eis nituntu nre redi pōnis de
buit eū placē eis nituntu nre redi pōnis
sed nō nituntu ipius crucifixi uoluerunt
go ac nephemēter cupiebāt xpm morigpe
libēacoem hominis et implecōem diuine uo
luntatis ꝑ nō uolūnt dilectoēs afflictoēs ipō
de eode go letabant et tristabantur sed de
aliud gaudebāt et ꝑ aliud dolebāt dolebāt
go xpm mori p homīs redemptoē et tri de
more ipius diuisis cruciis corda eoꝝ uane
mouebant Quomō intendū sit de passio
ne nouellis an nelle an nolle
utrū eode modo sentiendū debeamus
sit de passionibus sororū et matrisꝫ suis ali
quā de dnām nr passione capitis et mem
brorū xpc nam passio cā e nre salutis
ꝑ nō e passio alicuius sti. Nullus em pas
sione redempti sumꝰ nisi xpi ꝑ quem facti
sumꝰ nō modo eis qui passi sunt sed cēm et
aliis fidelibus xpc passionis. Verū tn nra
redempcō nō fuit hoc em sola passio illius
potuit qui deus e et homo. Illius go passio
ne credentes pre mentes uolūtatis et opa
tionis fieri sic futurū credebāt passioē
nō sororē et nelle et nolle possimus et utrūq
bona uolūtate si rectos nos ꝑ nonam⁹ fines.
Cui em placuit pauli passio eo fine quo p
mīt eius p hoc auctōrē et patrē erubescat
bona uidē habuisse uolūtatē q̄ uolūtati eī
congruebat quia cupiebat dissolui et ee
cū xpo. Cum aut uolunt eū declinare pas
sionē et effusiōē manū impiorū compassioē
pretantis et ille bona habuit uolūtate. Un
ugt in ecclīa Bone erat uolūtatis pro
fidelibus qui nolebat aplm paulū reuelā p
generare ubi patebat mala que agabātur ꝑ
plia p̄dixerat et tri ꝑ illū ds pati uolebat ꝑ
admiranda fide xpi martyres martyrē xpi
recip ipe bonam uolūtatē suā impleuit
p xpianoꝝ uolūtatē bonas set p uidere malas:
et ad eum pcerus prinebant qui nolebat
qd nolebat quā illi pios uolentes seruiēt
qd nolebat qz id ipm mala uolūtate fecerūt
quod deus bona uolūtate uoluit ita et in pas
sione xpi fieri ꝑ. Qd cum deus uoluit ih ide
mala uidet et dyabolus ꝑ illi mala uolūta
te. Deus nō bona uolūtate sed ut xpc morere
tur. Verū tn illi actum uoluerūt quē deus
non uoluit.

Hic finitur primus liber de missio trinitatis
Incipit secūs de uerū creatōe et formatōe cor
palis et spūalis et aliis pribus eis pertinentibus
ad ee uerū principiū nō pla ut quidā putauē

Que ad misteriū dnice unitatis et trī
tatis leuit ex parte cognoscendi
primere nostimur quātū ualuimus diligēt
exercuati sumus. Nunc ad considerationē ꝓpo
tuarū transeamus.

I. Quod nunc est principium uerū nō plura
Quid sit creare quid facere
Secundū quā rōnem dicūtur de deo hmōi
uerba agere facere
Quare rationalis creatura facta sit q̄ ho
mo uel angelus
Quomodo dicitur homo factus ꝑ uerū
cōrem angelici casus
Quare homo sic sit institutus ut iterū ruā

II. De angelis quomō facti sunt / corp sit
Quod nichil factū est ante celū et terram
Quod simul ad ipe et cū mūdo corpalis
ubi angli nunc cum sint / catum corp
Quod sunt creata ē uisibilis matīa et
in uisibilis natura et utraq in formis
Quomodo dyabolus factus sit lucifer

III. Intendam in celum
Quales facti sunt angeli
An omēs angli fuerint equales in cēnca
sapia libertate arbitrij
Que communia et equalia habuerūt angli
An boni ut mali cati sint et an alius mora
fuerit inter creatōem et lapsum
De triplici sapia angloꝝ ante casū ut co
firmatoēm an aliquā habuerūt dei dilec
tionē ut sui ante casum

IIII. An p̄fecti ut beati creati sint an misē et

V. De cōfirmatoē et cōfusiōe statuū imperfecti
et a cōfusione et lapsu ordinem
De libero arbitrio breuit tangitur
An aliquid dati fuit statuī quo gūtered
Quia gra indigebant angli et quia non
An lapsis sit imputanda cōfusio
Utrū beatitudinē quā ceperūt in confir
matōe stantes meruerūt p aliquā tunc
appositam graciam

II

VI. Quod demonibus et mundo quida cra
derit ut quo unus sint celsior f. lucifer
Unde et quo deuicti sint
Qrē no ē eis cōcessum habitare in celo et t
pe placet demonum | terra
An omēs demones sint in hoc aere caligi
nosa uel aliqui in inferno
De potestate luciferi
An demones semel uicti a sanctis ulte[r] uincant
VII. Utrū boni angli possint peccare rō dlos
ut mali vele nuiere
Qrō cū utrūq; habeat liberū arbitrium no
tū ad utrūq; flecti possint
Quod malus anglus no seruit ad nutū
materia uisibiliū rerum
Quod bom post cōfirmatoem libius hē
ant arbitrium quam ante
Quod nō plus ex nā peccare ste ante
Quibus modis mali angli nostat uitare
Quod magice artes siture et tpaliū rez
stia dyaboli ualent que habent a deo
Quod no sint ēatores licet p eos magi
uarias et alia faceriū sicud nec bom licet
p cor. mīsterū fiant ēature
Quod solus deus operatur sic ēatorem veru
sicud mstificatores mentis
Quod angli mali multa pnt p nature
uigorem que no pnt in dei p[ro]hibitonem
VIII. Utrū omēs angli corporei sint
De formis quibus appuit deus et de illis
in quibus angli apparent
Quod deus in spē qa deus ē mlp apuit
Quomō dicuntur demones | mortalib[us]
nutriare in homines
IX. De ordine distinctiona
Quid appelletur ordo et que sit ratio nois
Quod nomia ista sint a dono tuc[us] ag
gre non gtter nos eis data
Utrū hij ordines ab inicio ēatoris distic
Utrū omēs angli eusdē ordines ti sint
Quomodo dicat scptura decem sint cēles
ordines completi de hominibus
Utrū homines assumādi iuxta numeriu
stancium uel capsorum
An omnes celestes spūs mutuūr
X. An michahel gabriel raphahel suti nomia
ordinū uel spūtuum
XI. Quod single anime hēant anglū bonum
ad custodiā mali ad exercita dire
Utrū angli p ficiut in merito et p[ri]mo usq;
ad iudicū
XII. De distinctōe operū vij dierum
Quod alij senserunt omia simul facta
in materia et forma alij p interualla tpm
Quomō p materia lia tpis res corpales fuer p
Duo sensu tenebre dicūtur ee aliquid et
quo sensu non ee aliquid
Quare illa materia confusa sit dicta in formis
et ubi ad ee pdixit et quietiusq; in altu pos
De nup[er] modis Diuine operatois | sunt
De primo Distinctois ope
XIII. De luce facta p[ri]mo die si spualis an corpal
Quby modis accipitur dies | sunt
De naturali ordine comp utriusq; diei
et de illo qui p mysticū introductus est
De intelligēa hui[us] uboz. Dixit deus
De quo sensu pr dr operari in filio ut p filiu
ut in spū scō
XIV. De ope sēde diei qua factū ē firmamētū
Quod ceū tūc fuij debet intelligi
De qua materia factū sit
Quomō a que pnt ee sup firmamētū et
quales sint
De figura firmamenti
Quare tacuit scptura de hydratibus opus s
De ope ēte diei quado aque co | trūde diei
grate sunt in unum
Quomodo omēs a que congregate in unum
lorum cū nulla sint maria et flumina
De ope qūte diei qua facta sit luminaria
Quomodo sit accipiendū illud sint in signa
XV. De ope qūte diei qua facta sunt | et tpa
natancia et uolatilia
De ope sēte diei qua creata sunt animalia et
De uenenosis et noxys animalib[us] | reptilia terre
Utrum minima animalia tūc ēata fuerint
Utrū post omia factus ē homo
De sentētia illoru qui simul oia facta ee
Quomodo intelligēdū sit uc | cōfedunt
quies dei
Quomodo accipiendū sit qd dr deus cessa
plesse opus suū septimo die et requeuit
Quomodo omia a deo facta dicat | tunc
dicantur valde bona
De sanctificatione vij diei
XVI. De hominis creatione
Qualis factus sit homo ad imaginem
De imagine et similitudine ad qua fcs ē ho

P. a.

Quare dicitur homo imago et ad imaginem, filius
II non ad imaginem
V De creatione anime an de aliquo facta sit
De in sufflatione et in spiratione dei qui facta
fuit anima an in corpore an extra
In qua etate factus est homo
Quare homo extra paradisum creatus in
paradiso sit positus
Quibus modis paradisus accipitur
De ligno vite
De ligno scientie boni et mali
De formatione mulieris
II Quare de latere viri et non de alia parte corporis
Quare dormienti et non vigilanti sit formata
vel subtracta sit costa
Quod costa sine additamento in se multipli-
cata ex costa
De causis superioribus et inferioribus que in deo
de causis que in deo sunt simul tantum sunt
et in creaturis
De anima mulieris que non est ex anima
viri quia anime non sunt ex traduce
X De statu hominis ante peccatum qualis fuit
secundum corpus et qualis post peccatum
Quomodo dicitur homo factus in animam viventem
Corpus hominis ante peccatum immortale mortale
erat post peccatum mortuum
Utrum immortalitas quam tunc habuit fuit
de conditione nature an ex gratie beneficio
Si posset homo vivere semper utens aliis lig-
nis et non de ligno vite deo non mandante
ut de illo ederet
De immortalitate corporis prima et secunda
X De modo procreationis filiorum si non peccasset primi
Utrum in paradiso non coierunt homines
De modo translationis in melius si non pec-
Utrum in perfectione stature et usu cassent
membrorum procrearentur filii
Utrum et in sensu parvuli nascentur
De duobus donis altero homini dato altero promisso
XI De invidia diaboli que ad temptandum accessit
De forma in qua venit
De calliditate serpentis
Utrum elegit serpentem ut per eum temptaret dyabolus
De modo temptationis speciei hominis
Utrum peccatum hominis et non dyaboli remediabile
Quod non soli uno preceptum sit datum sit
II De origine illius peccati
De mulieris elatione
De viri elatione
Cuius magis peccatum vir an mulier
De ignorantia excusabili et inexcusabili
XXIII An voluntas precesserit illud peccatum
Quare deus permisit hominem temptari quem
sciebat casurum
Qualis secundum animam fuit homo ante peccatum
De triplici scientia hominis et potentia ante casum
De adiutorio hominis in creatione dato quo
De libero arbitrio stare potuit
De sensualitate
De ratione et partibus eius
De simili ordine peccandi in nobis et in
primis parentibus
Quod in nobis est vir et mulier et serpens
De spirituali coniugio viri et mulieris in nobis
Qualiter in illa tria in nobis consumetur temptatio
Quando mulier sola manducat cibum vetitum
Quando etiam vir manducat
Quando sit veniale peccatum vel mortale
Quibus modis accipitur sensualitas in scriptura
Diffinitio liberi arbitrii secundum philosophos
Qualiter accipitur liberum arbitrium
Quod angeli et sancti habent liberum arbitrium
Quod liberum erit arbitrium cum peccare non
Differentia libertatis arbitrii secundum pro
diversa tempora
De quattuor statibus liberi arbitrii
De corruptione liberi arbitrii post peccatum
De tribus modis libertatis arbitrii a ne-
cessitate a peccato a miseria
De libertate que est ex gratia et que ex natura
XXVI De gratia operante et cooperante
Quid sit voluntas
Que sit gratia voluntatem bonam preveniens
Quod bona voluntas que prevenitur gratia quam
tamen dei dona preveniunt
Quod cogitatio boni precedit fidem
Quod intellectus et cogitationem boni et di-
lectationem prevenit
An per liberum arbitrium operetur homo bonum sine gratia
Utrum eadem gratia sit que dicitur operans et cooperans
Quomodo gratia mereretur augeri
De quibus tribus bonorum
An quibus bonis sit liberum arbitrium
XXVII De virtute quid sit et quid actus eius gratia
hic intelligitur
De gratia que liberat voluntatem sive fides est vel non
Quomodo ex gratia incipiunt bona merita
et de qua ratione dicitur fides mereri iustificationem

Quod bona voluntas gra principalr dr
de muneribus virtutu et de gra q no Es fca
Quod idē est usus virtus et libru | merita
arbitriu sed virtus principaliter
Quida putat virtutes bonos usus liberum
arbitriu: actus meritis
De hresi pelasgiana
XXVIII Quomo pelasgio m dictis augi vituntur
28 ni testimoniis sui erroris
Quomo augi ella iuba detimet i vertatib
De hresi iouiniani et manichei q colligit
XXIX Utru homo ante pcm eguerit | iotit
29 gra opante et coopante
Bi homo ante lapsum virtutes habuit
De exercde homis de paradiso
Quomodo intelligendu sit illud
De sumat de ligno vite et viuat
De flamineo gladio ante paradisi portu
An ante peccatu comedit homo de ligno vite
XXX Quod p ada pcm et pena trasiit i posteros
30 Utru illud pcm qd transit sit originale
Quida putat fuisse actuale | vt actuale
Quomodo assignat illud intrasse i mundu
Rd originale pcm nō fuit m posteris
Quid sit originale peccatum
31 XXXI Quod originale pcm dr fomes pcī idē co
Rd nomie cōcupiscētie intelli | cupiditas
gitur que fomes est peccati
Quod p adā originale pcm intrauit in
mundum et in omnes i concupiscencia
An sit originale pcm in quo oēs peccauīt
Ex quo sensu Dicti ē p mobedie crā unū
multos constituī peccatores
Rd originale pcm in adā fuit et nobis ē
Quomo dicūtur omnes in adā fuisse qn
peccauit et ex eo descendisse
Quod nichil exeunt gignitur in humana
subam que ex adā est
Quomo pcm originale a parentibus in fil
An sedes ataxy an sedes carnem | ob
Quod p carnis intēdicatur pcm et quo
Causam correctionis ordie carnis | ordet
ex qua pcm sit in anima
Quare dr peccatu ee in carne
Utru causa originalis pcī que ē in carne
sit culpa vel pena
XXXII Quare dr originale pcm | nuo
32 Quomo originale pcm dimittit in bapt

Utru sedes qua ex libidine trahit vitiu
tesmo debeatur
Utru illius concupiscētie deus sit actor
Utru illud pcm imputetur aīe
Utru illud pcm sit necessariu ut voluntau
Quod deus iungit aiam sedi inde mactari
An aīa sit talis qualis adeo creatur
An anime ex creatōe sunt domus naturaliby
XXXVII An pcm oim predecessor patru p | equales
vitiu originale trahit ut pcm ade
Quomo in illo pcō pmo pla reprimitur
An pcm ade sit gravius ceteris
An illud pcm sit dimissu pmis penitus
XXXVIII Quomo pcā parentu imitetur in filios et
no imitentur
De pcō actuali
Que sit origo et causa primi pcī
Que fetaria causa malor
Rd no nisi in bonave sit malu
Rd in his fallit dialeticor vgla de cōtrijs
XXXV Quid sit pcm
De peccato
Utru malus in quitu actus sit pcm sit ac
rupō vel privatio boni
Quomo peccatu possit corrupe bonu cu
Quali hō se elōgat a deo | nichil sit
An pena sit pcatō boni
XXXVI Rd queda sunt sunt pcm et pena peccati
queda pcm et causa pcī alia nō pcm et
causa et pena peccati
An pcm sit ca pcī in quitu pcm est
Rd no omē pcm ē causa vel pena pcī
Utru pcā aliqua sint cēnlr pene pcī
Rd ea pcm et sit pena pcī pcm ē ab hoie
De quibusda q indubitabiliter | pena a deo
pcm sunt et pene et in quitu eas patimur
pcā non sunt
XXXVII Quod aliqui putat malos actus nullo mō
Ex quo sensu dcm sit dē no ē act | eē a deo
or mali
XXXVIII De voluntate et eius fine
Quid sit bonus finis f. caritas
Quod omnes bone voluntates unu bonu finē
habet et ty queda duos fines sortiuntur
De diffa voluntatis et intentionis et finis
Quare voluntas dr pcm cū sit de natura
libertis quod nichil aliud pcm est

Quarto. Con. hr pmo no pt supa. y pmo mdato qz no fuit ab eterno. ydeo dubit a respectu nihil egressi ad. Nec g rato qz nl ab eterno erat nisi pmo. Ad hoc dr. qz ordo. sic se habet. pmo. ad secdm. pmo. qd facit alia ita q nō ter. plures. pmo. alicui. et plura. pariter. vel pmo dr finit. et mesure. sic. pmo. ad. 2. qd nullo istarū. pmo. sit finit. et esse ab. 2. pmo. qd. 3. sic. ut. 1. pmo. sic. ita. m sapia scripta. ueno tet. no tm ea. effecit. p. ecce. exeplar. omes. hec. exprimeo. sicut. catholici. dña. pmā. eadē. dicit. quod. modo notū. q nonie. dm. pr. scripsit. anglice. et. ei. ill. scripsit. indu. magne. in. deū.

dm. loquit. fuisse. anglice. facias. hanum. et. freda. dabit. ei. ore. ponetis. mudu. abeūe. terra. cruū. plaga. q. posuit. in. ea. dm. mām. exeplar. si. eni. dō. addat. mudu. nūpō. i. filio. sic. p. ex. eplar. g. supplent. exeplar. exemplar. qemadm. si. à. ex. nlo. ergo. supplent. mā.

Primo Tenere actus uoluntarius sit peccm et actus aliay potentiay. nō sunt pecta

Ex quo sequit dē naturalē omis hō uelle bo-

Secdo An ex fine omnes actus peccāt de | nu beat et ex affectu sit fine sint omnes bon

Tertio An omis intentio et actio in fide | sit mali lium sit bona sit mala

Quibus modis dicatur bonu

Quomō intelligendū sit illud peccm ad eo est uoluntarium

Et tertiō

Non nisi in uoluntate peccatur

Quarto Quod mala uoluntas et uoluntas et uolu tarium peccatum

An uoluntas et actio mala in eode et eo rdem sint unū peccm sit plura

Si peccm in aliquo gmissu in eo sit usq; quo

Quibus modis accipitur vrāy penitere

De modis peccy

Quo differat peccm et delictum

De septem principalibus uicijs

De superbia

Quomodo superbia dicatur radix oim ma lorum et cupiditas nō sit superbia

Quinto De peccō in spūm scm

Sexto De potentia peccandi an sit homini sit dyabolo data et deo

An alicui resistendū sit potestati

Rerum m simans septima· deū ee creatore· m ictiuu ex toporis· ytq; oim

uisibiliū et m uisibiliū creatorem· pre mordio sm ostendit dicens· in principio ci uit deus celu et eram· his etenim ubis spi dei moyses assatus an uno principio a deo creatore· mundi fructu uestigia deos errore

quo uidem plā sme principio· principia fuisse opinatus· plato magz euidencia estimauit· dm si· et exemplar et matiam: et ipa m creata si ne principio. Et dm quasi artifice nō creatore.

Creator enī est qui de nichilo aliquid facit. et creare ppe ē de nichilo aliquid facere nō nō facere modo de nichilo aliquid opari. Sed ē dema teria. Unde et homo ait anglo dē aliquid facē. sed nō creare. Vocatiq; factor sme ar tifex. sed nō ēator. Hoc enī nomē soli deo ppe congruit qui et de nichilo quedā. et de aliquo aliqua facit. Ipe est g et creator. et opifex. et factor. sed creatoris nomē ppe sibi retinuit. Alia ē creaturis cōmunicauit.

In septimū ty sepe creator accipit tanqua factor. et creare sic facē. sme distinctoe ppe significatois. Quod hec ūba s facē et agē

Veritatem et hmoi nō dīr de deo sedm Secundum eam rez q dīr de creaturis

est ly uerba facē cāre agere. et alia hmoi. de deo nō posse dici sedm eandem rōnem qua dīr de creaturis. Quippe cū dicim cum aliquid facē nō aliquē in opando no tū ille intelligim in ee. et aliquia in labo rando passionem. sicut in nob solet accidē. sed eius sempitne uoluntatis nouū aliq; significam effectum. et hec eius uolūta te. nouiter aliquid extra deū aliqd facē. tale ē ac si dicatur. ex ea eius uolū tate. ut per eius uolūtatē aliq; nouū ge gerit ut ee: ut in ipō nichil nouū contingat. sed nouū aliquid sicut fiat in eius uolūtate fiat. sme aliqua sui mutatōe ut motione. Nos uero opando mutari dīr qua mouemur. Non enī sme motu aliqd facim. Deus g operatur ut aliquid aşe dī. qua ea ē verum nouū existentia· dm eius uolūtate nouē res ee incipiūtq; ante nō erat. absq; vllis agitatōe; ut actg ppe dici nō queat: cū indubitz actus omis mutatu consistat. Indeo aūt motus nullus est. Sicut g ex calore solis aliqua fieri contingit. nulla tri in ipo sit m eius calōe facta mutatōe ut motione. nta ex dei no lētate. nouū hmoi ee. sme mutatōe actoris· qui est unus et solus principiū omniū rez totiusq; uero deus principia ee dicit. sic ma terialem et spēm. et rerum operatiū deū.

Quarto nō Con. In pmo phioz. et ē. i. pie nouū metū. post ly be mā. sorīm. plurium. ff. sig ter sme effectu add. eius iij.

S. pīm. nimirū st in sor pius. scīm. creator. sme effec plurium. à ly no notat. q. no dēt. ē. ē. a mā. et sor. plu m. à nouo. apte. ponit. cū eo. ex ronia. et sic nō ē aliud ama A. ipsum fore essentia. pue ē mā. i. pōt. et sic ide est ac sor. hec a deo pīa. pomit. i. pō phi. et g. addit. i. omi. ydeā. creat. admator. e. pīma. omia. à. ll. ponit. i. ab. g. mi. ē.

Creationem rez

In simoli egit de deo f. se. 2. mūdi. ea pos. vlua. i. ppe ēronia: et agit. d. creōe

Ingnali. et agit. d. creōe rez (quatuor)

In spāli. di. z. d. angelica

Effunde

Pone. vitiū. q. explīt. aue. sapie

Explanat autōis. creatorē. 2

Pulla autōe. excludit. eiores. hoy. ge

fine. et. q. uo. vs

Ponit. auctoritate

Deor. et. dat. plog. pto. magi

Explanat autōe.

Eadē. deum. ap. Aug. nō

Concludit. eam. impia. ōm

Ponit. fidei. confirmatōem. accēdo. ug

annigil quoq; semp fluxe et cc

Horum ergo voluit est docet vp et similiter errore spe sanctus eruditus. ueritatisq; disciplina tradens. diu in priori pro tpis mundi cursu et ante tpa ipius ecclesiastici extruxe significat. ipius eternitate et omipotentia commendans. Cui nolusse fuisse c. quia ut potuimus ex eius uoluntate et bonitate res nouse existere. Credamus q; rerum cat ay. celestium ut terrestrium. nisi bilium ut inuisibilium. causam no cc nisi bonitate creatoris. qui est deus unus et uerus. Cuius tota est bonitas. ut sume bonus. beatitudinis suc qua et ipse beatus e. alios uelit cc participes. quia inuidie. et conjunctum uisset minui omnino no posse illud q; bonum quod ipse erat. et quo beatus erat. sola bonitate. no necessitate aliis communicari uoluit. quia sume boni erat posse uelle: et omipotentissimu nosse no posse. Quare Et qua non vonalis fatura facta sit valet eius beatitudinis particeps ex isse aliquis. nisi p intelligentia. que quito magis intelligitur. tanto plenius habet: fecit deus vonalem creaturam. que sume boni intelligit. intelligendo amauit et amando possidet. et possidendo fruetur. ea q; modo distinxit. ut pars in sui puritate p maneret. nec corpi immixt. s angeli: pars corpi. s anime ungetura. distincta est. inq; vonalis creaturam in corporea et incorpea. Et in corpea quide angelus: corpea uero homo dicatur. ex dua vonali et carne subsistens. Condicio q; vonalis creature primam causa habuit dei bonitate.

Hdeoq; si quatur qre creatus e homo ut angelus. breui sermone respondeti potest bonitatem eius. vii aug vii li. de ciuitate

Et qua bonus e deus. sumus. et in quitu sumus. boni sumus. Et si quatur ad quid fata sit vonalis fatura. Respondetur ad laudandu deu. ad seruiendu et ad fruendu eo. in quibus pficit ipa uita deus: beata. Cui pficitur. et summa bonitate plenus nec augi potest. nec minui. Ad q; vonalis creatura facta est ades. referendu est ad caturas bonitatem. et ad caturae utilitate. breuius at

responso eis qre qre ut ad quid facta sit vonalis

Quum q; quatur quare ut ad quid facta e vonalis fatura creatura. breuissime respondet. propter dei bonitate. et sibi utilitatem. vtile tamen e ei seruire decet fructus. s. fructus q; angeli sunt homines. diuine. Non qua creator deus et sume bonus. alteriis indiguerit. offa. qui bonos utiq; no cgeat. ut seruiret ei. ac fruerentur eo. cui seruire regnare e. Hu hoc em pficit seruientib; no ille cui seruit. Et sicud factus est homo propter deum. ut ei seruiret ita mundus factus est propter homines. s. ut ei seruiret. portus e q; homo in medio ut et ei seruiret. et ut ipse seruiret. ut accepit utilitate q; et refluet totus ad bonu hominis. et quod accepit obsequio et quod impendit. Nec em uoluit deus sibi ab homine seruiri. ut ea seruitute no deus. sed homo seruus una retur. et uoluit ut mundus seruiret homini. et eq; modo simul unaretur homo. Totum q; bonu hominis erat. et quod factus e propter hominem. ut ait apls nra sunt superiora. s. et equalia. et inferiora. Superiora quide nra sunt ad p fruendu. ut deus trinitas. Equalia ad co inuicem. s. angeli. cdd et si no sint superiores nobis. in futuru tri erunt equales: qui e no inferiores. quia ad usum nob sunt. Dic vos dnoz. diu cc vtes sanctos. non dominio sed quia sunt ad usum cc. propter angelos in quibus da scripture locis nobis scripture diuine. diuinum propter nos in mysterium administrantes. Quomo aliquado in scptu homine factus e propter reprobos angelus

Quoq; intelligi in scptura re. casus. putatur quod factus sit propter reparandum angelum ruinc. qd no ita e intelligendi. quia si no fuisset homo factus. Di no peccasset angelus. sed quia me alias causas propinquas h; ea. no nulla extitit nra q; sunt superiora et equalia nra e sunt in seruitia. quia ad seruiendi nobis facta. Polet e queri ea maiorib; dignitatis cc uidetur anima. si alicui corpe p naturam esset unita sit corpi. Ad qd primo dici pot. quia deus uoluit corpi unire. et uoluitatis eius causa qrenda non est. Credo aut dici pot. quia deus uoluit

Deus voluit Causa omniu actionu e di voluntas. hec assertio pt dari ad omnia. Sic di in nra institutione. si di no cet omnia scire videri deu. et ita indigere explo. s. duxe deum cognoscendi. una fides et sic sufficiat fidelissimis qd decreuit que credit velle sin rone hec ro fideli sufficit. fidelis e. Aliq modo e intelligen. scr ro non et ei no pt reddi ro recte dei. reddi apte cateri. et p hoc manifesta bonitas dei recte sue. no tm p indigentia nram. sz pter suam gloriam

De angelica natura

Di prima

ideo eam corpi uniriuit ni humana oditi one ostenderet nouum exemplū beate unionis que ē mē deū et spūm qua diligitur ex toto corde et mde facie ad faciē putaret eū catura se no posse uniri creatori suo tanta pfectate ut ea tota mēte diligeret et cognoscerē nisi uideret spūi qui ē excellē tissima creatura ota mſime rei ⁊ carni q de ira dei tota dilecōe uniret no uale at arguī ad hoc ut relict ea reliquę · Dic aut apls dicēs Nolumꝰ corpe exspoli ari sed supuestire p quod ondit spūi cata spū mēato posse in effabili amore uniri. p exemplo gē future sōcietis que inter deū et spūm rōnalem in glorificatōe eius dem pfecta erit aīa corpes mdū nicēs et ⁊ēnis mansionibus copulant. Iuteagi mariam fecit ad ute sensu uege tare ut faceret homo quā si potuit deus tam disparare mariam ut natura corpis et aīe in federatione unam et in amici tiam tanta cōunsē nequaq impossibi le ei futuꝝ rōnalis catura humiliare. haec longe inferiore ad suę gle pticipa tione sublimare. Tuna gē p exemplo rō nalis spē in parte usq ad consortiū tri ni corpis humiliatus ē. ne forte minus despsus uideret addidit dei p uidebunt postmodū ea eodem corpe glorificato. ad tōsortiū illoꝝ qui in sua pfiterat pdita te. sublimaret. ut qđ minus ex despesa tione catoꝝ sui acceperat conderet. post modū p gram eiusdem acciret gloriosa tus. Dic gē quidā deus rōnales spūs uaria sorte p arbitriu uolūtatis sue dis ponens. illis quos in sua pditate reliqui rat. sursū in celo mansione. illis ad quos corpibus ⁊ēnis sociandos deorsū in ira habitaturum costituit. utrosq; ut ita dixe rim gubernans. ut illi qui superiores obedientes creatori essent. et illi ab eo ubi erat nō caderent. et isti a b eo ubi erat ad id ubi nō erant ascenderent. Sciat itaq; dē ex duplici silua hoiem. corpis de tra singu lariter. Nam uero de nichilo facta. deo ē unite sunt. ac corpibus ut in eis deo famulantes. quasi uernaculi uiuerent. corona. post sacrificii tribulatiōs de catura triplicita assūpta est

et pius de dignitate ⁊ angelica Fabrica

Ex pmissis apparet rōnalem caturam ni angelicā et humanā fuisse distē tam. quarū altera tota ē spūalis ⁊ angeli ca altera ex pte spūalis et ex pte corpalis ⁊ humana. Tum itaq; de hys tractandū sit. ſ de spūali et corpali catura. de rōnali et de nō rōnali. primo de rōnali et spūali ⁊ de angelis agendū ē. ne dū ut a contuitu ea toris. ad cognitionē catura dignioris. ro nera intendat. dem ad cōsideranda corpo rea tā illius quę ē rōnalis. quā illius que nō ē rōnalis descendat. ut ūitatis in ca te sacramētū. cuiuslibet catuę. ei ꝑ gra dorum atq; ordinū sequatur docu mentum. Quę cōsiderāda sūt de angelis

De angelica itaq; natura h primo con siderāda sunt. qđ cata fuerit. et ubi. II

et qualis facta. deinde quales effecta. quę quorūda et qđ side quorūda. de excellentia. quoq; et ordi nibus. et donoꝝ differētia. et de officijs et nomi nibus. et de aliquibus aliquā dicenda sūt. Quando facti sunt angeli. sub die quo uidetur

Succedunt autē sibi obuiare auctoritates quę uidentur ꝓ ante omne catura cata ē sapia. Quod intelligitur de angelica natura. siue in sctura sepe uita. sapia et lux dē. Nam sapia illa que deus est. creata nō est. sibi cui sapia pris ē genita nō facta. nec creata. et tota ternis una sapia ē. que nec facta nec creata nec genita est. ut procedens. De angelica gē uita illud accipiendū ē. de qua dicit sctura quādo facta est. ſ primo omniū. Sed rursū alia sctura dicit in principio creauit deus celū et terram. et mox ipsa inicio tu dne terram fundasti. et opa manuū tuaꝝ sē celi. et iu dex quidā gtuitates ovii ex asserciōibꝰ ipsis. Nam si primo omniū cata ē sapia. et a post ipam facta uidet celi et terra. et ita post ipam facta uidentur celi et terra. Met ipa sapia facta est ante celū et terram. Dic gē hec cōtraria uidētur esse in dimi na sctura. sed aliquid secreti latet in his. quod nos ut possumus intelligere cupimus. sum pto principio creauit deus celū et terram. Michi

et ipa sua ap̄ celū et terram
Sed si mpm̄ creauit dñs celū et terram
mihi facta ē
ap̄ celū
et ē
ra
m

Jam ostensū est
Quid quū cāta sr̄a gli.
h' ond' v'sū sr̄a pōtco

Dr' vēāti fiant
Repent qū cāta sunt sit ergo
Remou dubiū hic grosth

II.

factū est ante celū et tēp'a. Quod sit te
Ostenū ita uerū docet p̄missas auctr̄
ep hoc ē tates determinendo sub
tenendū. qđ sit cāta ē spūalis cāturā. q̄ q̄
habet corpalē sedm qđ por illud salomonis
accipi. Qui uiuit in ēternū creauit omia simul
i. spūale et corpale naturā. Et cta n' pius
tpe creati sūt angli. quia illa corpalis mate
ria quatuor elementor. et tm̄ primo omi cāta
ē sapia. quid est si no tpe p̄cedit tri dignita
te. Quod aūt simul creata fuit spūalis cor
palisq̄ cātura. aug' sup genesim apte ondit
dicens p celū et tra spūalem corpalemq̄
creaturā intelligit. Et hec creata in p̄ncī
pio tpis ut in principio qua primo facta sūt
Quod nichil factū est ante celū et tra nec
etā tempus. quasi tpe eīm cāta sūt si no
Ante ea nichil factū esse net ex tēpore
ceā tempus factū est ante spūalem
alem. s. angelicā naturā. et ante corpalē
materiā illa iiij elementor cōfusam. Illa
cum eis tpe cāta sunt. no ex tpe sūt n' tpe.
sicud nec ē tpe in tpe cātā quia no fuit
tpe priusq̄ esset celū et tra. Vn aug' in libro
de gen' dicit. qđ deus fuit dns anteq̄
esset tpe. et no in tpe cepit ee dns. quia do
minus fuit tpis. qn ee cepit tpe. nec unq̄
tempus cepit ee in tpe. quia no erat tpe
anteq̄ mundus esset tempus Quod sunt cāta est
nuisibilia rez et inuisibilium natura et sic
Simul ergo mus utriq̄ sedm aliq̄ et
ei tpe facta ē corpal formata tm̄ aq̄
et spūalis creatura. et simul cū mundo nē
sunt aut ēpa angelica cātura. quia mundus
qua ut ait aug' nulla cātura ē ante sēta
sed a seculis cū quibus cepit. Ideo tm̄ sup cpla
ad tytū. aliud unde sentire dicēs. sex mila
nec dicit tpis implēt amor. et quitas po
centates. quita tpa. pius fuisse arbitrandū
est. quitas solez ovumes. In quibus angelico
ni. domi nascēs. ceteriq̄ ordines seruierut
deo. absq̄ tpis ulcubus. atq̄ mensuris. et
deo iubente subsecuta sunt hijs ubis quda ad
heredes dixerut cū mudo cepisse tempus se
culare. sed ante mudi extitisse tempus et
nūq̄ fore mutabilitate. et in eo i mutabilitē
et inpalū asserunt angelos deo iubente

Quod deus fuit dns anteqū esset
q̄ no fuit dns anteqū hēret filiū.
Nec utiq̄ tempus q̄ no cepit
ee nec finitate q̄ nūq̄ cepit
aug'. differt dre ex tpe nunq̄
ex tpe cepit n' potuit ee dns
n' potuit ignorātia aut alia
te. Vn n' fuit nūq̄ ut ex tpe
n' qđ ex tpe. atq̄ ex n' tpe
n' ca q̄ cāta est. i modo tpis
est cāta. ex tpe fuit nūq̄ fuit
tpis. q̄ deus fuit dns anteqū
creata ver. io cepit ee dns ex
tpe

opp

sub stetisse. deoq̄ seruisse. Nos aut qđ prius de
bum est p capta intelligēte mē magis aq
bamus. salua tri reuēncia scriptor. In quibus
nil tenē asserendū. Licet illud Jeh dixisse
no ita sentiendo. ut alioq̄ opiniones refe
tendo arbitremur. Hanc ostensū ē qn cāta
fuit angelica natura. nūc attendū est ut
facta fuit. testimonijs actoritatū. Quarū
dam euidēter mōstratum angelos ante ta
sum fuisse mundū. et inde corruisse quosdā
p superbiā. quosdā uō qui no peccauit. illuc
p stetisse. Vn in euāgelio dns ait. Videbā
sathanā sic fulgur cadentem de celo. Hic appel
latur hic celū firmamentū. quod sedā die
factū est. Et celū sp̄lendidū. qđ dī empyreū
i. igneū. a splendore. no calore. qđ statim
factū. angelis ē repletū. quod ē sup firma
mentū. Et illud empyreū quidē exp̄itores
sacre scripture. nomine celi intelligi uolunt.
ut scriptura dicit. In principio creauit deus celū
et tra. Celū nequā stratū no uisibile fir
mamentū hic appellat. sed empyreū. i. igneū
um ut intellectuale. qđ no ab ardore. sed
a splendore dī. Quod statim factū repletū
ē angelis. Vn cū me laudarent astra matu
tina. ꝛc. De hoc beda ita ait. In principio celū
qđ a uolubilitate mudi secretū est. nos
ut creatum ē. sanctis angelis repletū. est. quas
ut principio ait celo et terrā conditos. ceteris
tur dns dicens. Quas cū me laudarent astra
matutina. et iubilarunt omes filij dei. Ait
erat. Celū eni in quo posita sunt luminaria
no in principio sed sedā die factū est. Ex his
liquet. qđ in empyreo omes angli fuerint
ante quoruda ruinā. sunt qui cāti sunt angli
cū empyreo celo. et cū informi materia om
nisq̄ corpalem. Quod sunt cāta ē nuisibilium
rez materia et inuisibilium naturarum et utriusq̄
Simul ergo informus xpe aliquid et sedm
nuisibilium rez materia et in xpo aliquid
uisibilium naturā condita ē. et utriusq̄ in for
mus sunt sedm aliquid et formata sedm ali
quid. Quod cū corpalem materia confusa cōfu
sa et promixta. que sedm greos caos. dicta ē.
in illo exordio conditionis primarie. et for
mā cōfusionis habuit. et no habuit formā
distinctois et disposicois. donec postea for
mauerunt. et distinctis ut distinctois recipe

astra matutina et filius dei cōfessū angelor

Cū me laudarent. q̄ angli no hūt organa corpalia. Ideo
vox fuit. metr̄ accepit. n' spiritu no. Deū. q̄ dicit
q̄ timeat. i laudē mētal. q̄ no opetur loce. vbi no ē ac
nec loco. q̄ tūc. ē laus mētal. q̄ vōlu no hz. Ideo. q̄
q̄ Angli audiri sue laudāe dīn. h' fuit p visionē spūa
rio. vāq̄ alij dicut. q̄ hoies laudabūt vōlū. et voces
solēnes no erit. p̄ inspiacōm. et expiacōm. s. p̄ām. nā
oplantatiū beate. utq̄ tabula. audiri. s. apli. Vel est ta. p̄ria
de fuiet glōsiare sic. ac. no. dēstrē.

Extenda michi. Vt corpi qđ ē. sine. d' celū. q̄ etiā. q̄ spūal
q̄ cāta. p̄ h' oīa celestiū dīna. d' celū. est n' dūpla sua ope
ria. p̄ inspiratē. Vbiq̄. Seneca. fiducia. deficiat. ecclesiast.
pte. Declaratis. ꝛc.

Dist. 3.

spūalis et angelica natura. in sua
condicione. secūm nature habitū formata
fuit: et tm illā quā postea p amare et con
uersionē ad creatorē suū acceptum erat for
mā nō habuit: sed erat in formis sue illa:
Unde aug. in xi. multiplē exponēs pmissa ūba
geneseos dicit. poterimus intelligi informē
naturā spūalis uite: sic nisi post erisse nō
conclusa. ad cātorem in quo formatum p
terrā corpalem materiam. siue omni materie
qualitate. que apparet ne materia formata.

Quomodo dicat lucifer. ou ero similis altissimo.

Hic quidā solet. ysaiam ostendam tibi
qui uolebā empyreo fuerūt angelica
statim facti sunt. quomō ut legitur in ys
aia dicat lucifer. Ascendam in celū et exaltabo
solium meum et ero similis cātori. ego ut
altissimo. Sed ubi celū uocat dei celsitudi
nem. cui patrissare uolebat. et e tale. Ascen
dā in celū. ad equalitatē dei. Quales
es facti sunt angeli ms. ers attributa sūt ei

Hec ostensum ē. ois sue condicionis
ubi angeli mox fuerūt. ut cūi sunt.
Subi angeli nox fuerūt. ut cūi sunt.
nunc ḡsequēs est inuestigare quales facti
sunt in ipso primordio sue condicionis.
Et quatuor quidē angelis uidēr ee attri
buta. in micis sue subsistencie: sc. cenera
simplex. i. nō diuisibilis et in materialiter et
distincte pſonalis. et p roem naturale
in steam. intelligencia. memoriam uoluntas sue
dilectio. libertas arbitrii. i. libā uoluntatis
uolutatis sue ad bonū sue ad malū fa
cultas. poterāt em p libertē arbitrii sine
uolentia et coactione. ad utrūlibet ptā
uolutate deflectidi. omes fuerūt cēles angeli
in tribus. sc. in cētia in sapia et libertate arbitrii

Hic considerandū ē utrū in subā spūa
li et sapia uolūtate et libertate arbi
trij que omibus in erant. omnes equales
fuerint: ut ste prima cōsideratio de subā. Se
da de forma. Tercia de potestate. Ip soma quippe
subā. Sapia formā. arbitrium potestas.
Et ad subam quidē pinet nature subti
litas. Ad formā uero intelligere ppriorē
tus. Et ad ptātem uolūtas uolutatis habi
litas. Alle go cētie que uolūtas ppone erat.
et spēs erant. natura ip simplicesque tota

m mortales: differetem cētie tenuitatem
et differentem sapie p speculatiue atq; dissi
tem arbitrij habilitatem recte habuisse in
telligitur. Hic morbis nō nulla dissi
de sedā cētie et formā et pondus. Alie
da em alijs meliorem ac digniorem cētia
am et formā habet. Et alia alijs leuiora.
atq; agilioꝝ sunt. Ad hunc g̃ modū ēde
dū cūctas spūales naturas coheretes siue
puritatis et excellencie. et in cētia et in
forma et in facultate. dissimiles accepisse in
exordio sue condicionis. quibus alij supiores.
alij inferiores dei sapia costituerētur. alijs
maiora. alijs minora dona ysmaragdus
i. post. p munera gre. existe possent. Hui
enim natura magis sublimes et sapia
amplius p speculasse creati fuerūt. hij i maio
bus gre muneribus poti fuerūt et digniora
te excellenciores alijs ostituti. Qui uero
minus subtiles nature et sapie minus
p speculati condīti fuerūt. minora gre dona
habuerūt. Nō ioīe ipi constituti fuerūt sapia dei
equo moderamine. cuncta ordinante. pro
facultate arbitrij. diffīa audūtanda ē se
cundū differētem cognitionis et intelligē
cie uim. et sic differens uis. et subtili
tas nature. in firmitate nō adducit mi
nor di cognitio sapie. ignorātia nō ingerit
sic libertas in ferior. nullā arbitrio. necessi
tatis uolūtate. imponit. Que cōmunia

Et sicut ait et equalia habuimus angeli
geli in pdictis differebat. una et qdā
cōmunia et equalia habebat. Et ipsis
quid erat: in dissolubiles et in mortales
erant: et cōmune oībus erat et equale.
In subtilitate uero essentie et intellectu
sapie et libertate uolūtatis. differētes
erant. has distinctiones intelligibiles. in
uisibiliū naturaꝝ. ille solus ꝓhendere po
test. et ponderare qui cuncta fecit in pondere
numero et mensura. Unde bonū fuit mali iusti
ut nō iusti crearī sint. angeli et an aliqua mo
ra fuit ante lapsum et lapsū. Illud quoq;
in uestigare dignū uidēr. qd et a pri
mis queri solet. utrū boni an mali iusti ut
in iusti creati sē. angeli et an aliq̃ mora fuit
inter cōditos et lapsum. ut sine mora in
ipso cōditus exordio corruerint. Putauerunt

Creatorem. cum sex cōstat et i septimo ordine
quieuisse. ea ꝙ abam. formam et pfectionem
ꝓpriam. magis et sua ꝙ pdecessorū
ipse sic ē. cum sit. ut adam sic ē. ꝓpriam. et creatu
est. et i eo fuit. huic attribuit. ḡro. assistit. memoria. intelligēs. et
voluntate est. et i eo posuit. huic attribuit. libertatem. Vm et tria pmi
dixi. et. sc. et sex.

Aliud quoq; inuestigē
dignū. de hominibus. malis
angelos. hic agit. de homi
malicie. et bonis. et dī

Denalis bōitate
Denalis ḡtione
Denalis dilectiōis

cm quidam angelos qui ceciderut creatos ce
nalos: et no libo arbitrio m malicia decli
masse: sed m malicia a deo factos ce: nec ali
qua fuisse moram mie cacone et lapsu: sed
ab instio apostatasse. Alios no catos fuisse
plene beatos: qui muniunt opinione sua
actoritate augi sup genesim ta dicens. Co
frustra putari pot ab isto tpe dyabolum
ossedisse nec tu sanctis angelis peccatu alig
uando fuisse ereptesse beatum. sed mox ap
ostatasse vii dns ait Ille homicida ab initio
cio et m uitate no stetit. ex quo catus est.
qui staret si uoluisset stare. Adm ni eodem
mon frustra inquit putandu est ab ipo
icio tpis ut condicionis sue dyabolu ceci
disse: et numq m uitate stetisse. dn quida
nu hanc malicia no ce flexu libo arbuo:
si m hac qualis a deo putat ce catum se
cundu illud beati iob hoc e mquit initium
figmenti dei: et qd sequit deus ut illudat
ei ab angelis eius et ppha aut Primo iste q
formasti ad illudendu ei tamq puero fac
tus sit malus inundus: et dyabolus non
uoluntate depiuatus. hijs alijs qz testimonijs
utuntur qui dicut angelos qui ceciderut
fuisse creatos malos: et sine mora corru
sse. Eos uero qui pstitut pfectos et bea
tos sine creatos astruunt auctoritate aug
qui sup genesim dicit p celu significari
datura spualem: que ab exordio que fta
est. pfta et beata semp est. Alijs aut uidi
ones angelos catos bonos ce: et m ipo di
cons exordio omes bonos extitisse. et sme
vicio iustos: qz fuisse. et m nocentes. sed non
ustos. et uituri execuom. Hucq Rondit em
pditi erant uirtutibus quas tantibus fuerut
iu cofirmatos. p gram apposite. Alijs uero
p libri arbitrii sup bie ruinis: et ideo ca
dentibus aliqua fuisse morula anunt nu
catoem: et lapsum. ut confirmatoem per in
illa breuitate tpis omes boni fuisse. non
quide p usum libri arbitrii: sed p catos
bone sicut: et tales erat qui stare potuin
r. no tame p bona catos: et caute p libri
arbitrii. poterat eni peccare et no pecca
re: sed no potuit pfici ad mitum uite nisi
gra sup addetur: que addita e quibus da
m cofirmatoe: et ad hoc cofirmandu ut
testimonio augi qui sup genesim dicit an

gelica natura prius mformata creatam: et
celu dictum: postea formata: et lucis appel
latam: quando ad creatore cois e pfecta
Dilectoe ei m hereus ois prius dictu est.
In principio fecit deus celu et terram.
Et postea subdit. dixit fiat lux: et facta
est lux. quia ipsa agitur de catoe spuali
mformis nature. postea de formatione
eiusdem. Ex qz obuiat illis qui dicut an
gelos fuisse catos malos. Non em potuit
optimus actor mali ce. et io totu bonu
erat quicquid ce ipo toe erat. Nio pbatur.
qm boni erat omnes angli quado pmo
facti sunt. sed ea bonitate qua natura
mcipiens accepit. Probatoe augi cor
illos induct. qui dicut angelos factos ma
los. Alia m rob determinat que illi ipse induc
unt.

Heo aug exemplas opinione
quoz qui angelos catos malos fuisse
putat. actoritate et roe. placuit bonos fa
ctos: et uerba pmissa beati rob
illi ipse mducebat. quomo intelligeda sit
apte: ita sup genesim dicit. Omnia mque
fecit deus valde bona. Natura ge angelica
fecit deus valde bona. quia et mustis e
ut millo merito hoc m aliquo dampnet
deus. qz fecit: no naturis: sed uolitatis
mata punienda ce. ce dnm est. Nec e
eius natura significata cu dicit ipe e in
icio figmenti dei ter. sed corpus aereum
quod tali uolitati aptauit deus ut ipsa
ordinatoe dim. qua cum utile fuit. 2
m mutu bonis: ut ipsa angeli factura. qua
et si pstaret deus uolitate malu futurum
fecit cum ti prudens. quata de illo sua bo
nitate ect facturus. Significatu go dei dicit
qua eis stabit cum deus malu futurum
ut bonis no ect. creauit ti illu ut de illo
bonis pdat. aut fecit ut illudat ei. Ille
uidetur eni ei ei fecis pficit eius tempta
co: sicut et homes mala pplus dr malos fi
turos prudens fecit ti ad scoz utilitate
illudunturue pstatur sed eoz tempta
toe pfectus: set ipe meritum e qua prod
antiquitate et principatu malue hoc ac
quisto fit angelus malus: et hominibus pce
angelos sanctos. qua subdit eis angelos
malos et homies malos. ut no ipsi mitur

Sapientia ē donū collatū adāmā pictute adultimate recipienti hanc ad dapnū; qđ dēficeret si dy agelo caſit suū reuelaſſet.

sed quita simit possunt. Fere apte ordit
qualit pdicta uerba uob intelligenda sint.
et angelica natura creatam bonā asserut
Quomodo intelligēda sint uba pmissa dis
serit euidēter tradens angelos ee ēatos bo
Ordo quale uernos et post ēacōem
na dū que sup possint ac credisse
cipienda sint apit ū ē sua que pdixit uer
ba de trināt euidēter docens angelos simul
creatos bonos: et post ēacōem inter poita
aliqua morula credisse ira mqnice et quod
putat diabolus nunq in uitate stetisse.
nunq beatā uitā duxisse. si ab initio credisse
no sic incipiēda est ut malos a bono deo
ēatos ee putet: quia ab initio no credisse
dicetur. Non enī credit si talis factus est.
à quo enī cadēs factus go pius statim a uī
tate se auertēs pfate delectatus beate q
uite dilectionē no gustauit. quā accepit
no fastidiuit. sed nolendo accepe amisit dñm
go caſile pfruit ee no potuit. quia sapia
fructus ē pietatis. Contrmo aut ut supra
est creditū ab eo qđ accepit: sed qđ accepit
si deo subdi nolusset. Fere hic apte declarat
angelos bonos creatos fuisse et post ēacōem
credisse et fuit ibi aliqua morula. Inter
bieu ssua quid exigentes cōfirmat sup
ezechielem dicēs Serpens hostis istam
contrarius no ti a principio neq statim
sup pectus et uentre suū ambulauit.
sicud adam et euā quo statim peccauerūt.
pea et serpens aliqn no serpens ee mi pa
dus morsuq; delinquit. deus em malicia
no fecit. Fere apte dicit post ēacōem nul
la morula credisse. deoq illa uba sic
accipienda uidet. homicida creauit mend
ax ab initio et statim post mutationē quādo sibi
deo pmisit equalitate. et se ipm credidit
qui homo in euāgelio dr nec in ueritate
stetit. quia in ea no fuit. sed ab initio tpis
stetit. quia in ea no fuit. sed ab initio tpis
statim. post mutationē apostatauit. potest ē
accipi sic. Ab initio homicida fuit ut
mendax. ex quo homo caruit fuit. quo
p nutida in morte pepetuam et falla
citer. sed egit. ex pdictis go apparet omes
angelos creatos ee bonos: et post ēacōem

aliquos credisse a bono quod habuissent si
pstitissent. Quod triplex sit in angelis.
Dic solet q sapientia ante casū ut cōfirma
tā qua sapiam habuerunt ante donū
casum ut confirmationis erat in eis triplex
cognitio naturalis: qua scebat quod facti
erant. et a quo facti erant. et in quo facti e
rant. et habebat aliq boni et mali noti
tiā. intellexerūt quid appetēdū ut respue
dū eis foret. Nec aliquā habuerūt dilectionē
Solet etiā aliq dei ut sint sui nuncii
nunc dilectionē habuerunt. ad quod
dicā potest quia naturale habebāt dilectionē
ut inclinā et intellectui et ingenio. qua
dñm et se aliquatenus diligebant. pqua
tū nondū mirebatur. An p sanctos et
beatos ēauerit deus angelos an miseros
Post hec inquirēdū est utrum angelos
Ipsectos et beatos ēauit deus angelos
an miseros et imperfectos. Ad quod dici pot
quod nec in beatitudine nec in miseria cō
ti fuit. Miseri em an pecā ee no potuerūt
qua ex pcō ē miseria. Nam si no fuisset
pcā. nulla est miseria. Beati q nūquā
fuerūt illi qui ceciderūt: qua sui cuctus
gaudi fuerūt a pcō et suplicio futuri di
ne lapsum sui pscientiā et uitare uolue
runt sed no potuerūt: et ita miseri aut
potuerūt et noluerūt et ita erāt stulti
et nolentes deoq dñs. qua no erant pscij
sui eventus: nec eis data ē cognitio eoz q
futura erāt sup eos. Nec in hoc et qui pstitet
sue forte beatitudinis pscij fuerūt. dñi augt
sup genesim. Quomodo inquit beatus inter
angelos stantesque futuri pcā atq; supplicij pscij
nō fuit. Quēritur aut cur no fuit forte deus
diabolo reuelare uoluit quid futurus uel
passurus est. Ceteris no reuelare uoluit qui
ne ultate mansuri erāt. hijs ibis uidetur
aug sgeuare quod angli qui corruerūt non
fuerūt pscij sui casus. deoq beati no fuerūt
et qđ angli qui p sticerūt beatitudinē sibi
et qđ angli qui p sticerūt beatitudinē sibi
affuturā pscierūt. aut de ea certi nisi ex
titerūt. Unde quodā modo tam beati erant
et ve vera. si ita fuisset posset dici illos aliq
modo fuisse beatos: alios no no qui nec uer
cuctu fuit. Sed dr magis opinādo et qđdā
dicit aug qui a asserendo. Unde et hanc opi

Triplex cognitio q in distinguitur. sic inde plos erat d'sci
lic sic no erat ī via mod' q
nosced. Sc dño et ut ipm
in dñm. aqua sabilitū quēsa
bile end a ē ēatorū a ēatis
et hō ī spūal a corpal. Et
dñs quito adordinē ad gdm
nusabilē. et illd a ē ī ī
aut inuct

A dreitze

IIII

Beati q ic cōm adhr q aliq
st beati nō ōia gnosce. sd
fuisse dñm gnosce. Ad
bitudinē no plū req dog
uisciū. si et tenuo pfecte
ro aūt no dñm ac sciuitate
pmāsiōis. et hac no habuit
dñs no sufficit tñ dñm mo
stēs. ōia pfecte tenere

Post hec quēritū de ytz
legit d'hinc hia' tr attribuit
et hinc hia' sr bonitē. ad pfi
gurādū. hinc agit d' hi' instau
ratō ostitutiuo. et figurat ytz agli
me tam bn et pfect pfa' ostitutē

D' agelor bitudie
D' cor pfectō ad hoc qp
subiungit

D' q ad eos q creatōnē q nūq bn fuerūt
D' mad q ad eos q ēmaserat. hom vō
Pessime dicta d' ipsp. Ex pdictis
Innuit p dissonā ee respondem v
subiungit distre tionē d' nagt pfm
Pessime d' icta. ond ostat fuit natura
Angliar. Quales fuer

Beati ce no po Lon. Secundo
dampnacio sua e triudi si g
secundo mihi obiect ad gliam g
mihi mihi rpdt gliam g
ad gliam primo intendo dap
nacie mpte affirmatiua et
affirmatiam si qz tertiudo ei
priuat pte affirmi et negatiam
ad tertiudo negatie repugn
glie sue et affirmatie

noni oppones cosequetur subdit. Sed que dis
cernebantur illi a ceteris. ut dr illis quecad
tpos ptinebat no reuelaret aliis pdo reue
laret cui no plus sit tpe ultoris. aliquis pec
catoris. Non em dampnat tpe nocentes. hic
nude nituere. quod no pertinuit malum
futurum. nec pmansuros bonu futuru re
uelauit. sed qz illi qui ceciderut ungnam
alii qui pstiterut usqz ad cosummacionem bea
ti fuerut. qua beati ee no poterut si de beati
tudine certi no erant. ut si dampnatus uitii e
rat. uel aug. ni cedit. dicit inquit de angelis
qui in suo ordine beati ee possunt qui dapnatos
ut salutes meti certi quibus ne spes ceteris
mutadi erit in nucleus. nimia pstipco est.
Quomodo em beati ee possunt quibus e incerta
beatitudo. Dicimus colligit pductor. cofirmatos
omes angelos ante cofirmatione ut lapsum
non fuisse beatos nisi p beatitudinem acceperat
ultimum gradum. Innocencie in quo fuisse an
tequam beati fuerunt.

Ex predictis cosequitur. qd angeli casum
qui corruerunt minus beati fuerunt. in
beatitudine aliquis acceperat. ultimu statu. in
centie. in quo fuerut an peccassent. illi uero qui
pstiterut aut sua beatitudine futura dea
reuelante pstiterut. et ita spei certitudine ali
quo fuerut modo beati. ut meti exteterut
sue beatitudinis. et ita alter beati no fuerunt
qz illi qui ceciderut. Arguit aut quod postea
dictu est. sed obiabilis. Responsio ad id qd
quereb[atur] an angeli cum facti pfecti an nup
fecti et dr qd pfecti fuerut. sedu aliquid et

Ad hoc aute qd nupfecti sedu aliquid
que bat. uerut pfecti ut nupfecti fuit
creatu. uel post quod quodamo pfecti fuisset
et quoda alio nupfecti. Non em uno mo
aliquid pfecti dr. sed phlr. de nanque
pfecti tribus modis est. uel pfecti sedu
tpe. est pfecti sedu nature. et e unicuiq
pfecti. Sedm tpe pfecti e qd hz quicq
tps requirit. et quiet sedm tpe hri. et hoc
modo angeli erat pfecti ante cofirmatione
ut lapsi. Sedm natura pfecti est qd habet
quicqd debitu e. aut expedit nature sue ad
glorificatione. et hoc uo pfecti fuerut angeli
angeli post cofirmatione. et erut sancti. post
resurrectione. Unusqsq. et suame pfecti est

pfecti thome Lon sic e pfecti
f nam. sic e pfecti f gliam
et gram. Sc pfecti d cyplem
tu nup. e studo. gemus aut a
e hz. qz e mebr. aut
gnie cature. et hz du. a ren
erit add. et sic hz nom vsh
qz. et hz pfecti e loi cature
qz hz modu spem. et ordine
p meretr. h d pfecti f nam
pue rone redit ndm et sic
pfecti gloze

eni nichil de est unqz. et aquo uniuersa pce
dunt bona. qd est solus deus. prima ge pfecta e
natura condita. Secda natura glorificata. Ter
cia natura in creata. predicta breuiter tangit
ad deus quales fuerunt angeli in creatione et a

Quales fuerunt angeli in ere creatione
ostensum e. boni f no malinfi
ri. nocentes. et pfecti quoda modo alio uero
modo nupfecti. Beati uero no fuerunt usqz
ad cofirmacem. nisi beatitudo acceptatur
ut ia dictu est. Ille status in quo condit. fuit. De conuersione et con
firmacione stantiu et auersione lapsu additu

Post hz considerato addicit. in quibus q
les effecti sue dei diuine auersione et
conuersione. post. Ideoq. magis mox quida co
uersi sue ad creatore suum. quida auersi. Con
uersi ad deu fuit ei caritate in herere. auer
sio hre ut nuide. Inuidie namq. matter
e superbia qua uoluunt se partione dei
confisi. quasi inspecto uelud capit dei supa
qua illuminat fuit. Auersio uo execrari fuit se
et illi quide. quia et ultimam se adeo. gra ap
posita. Qui uo fuit execrati. no i remissione mi
serie. sed de sentencia gre. qua deserti sunt.
uo ita qd prius debita subtraheret. sed q
magis e apposita. ut crederetur. hz g e conuer
et auersio. e tua diuisi fuit qui meritum bon
erat. ita ut sunt alii sup illud bonu gre infun
ciam boni. meritum. ut sunt alii sup illud
bonu pfectu bom. Alii uo corrupto illo
p culpam mali. Conuersio uo ipsos secundu a
uersio in ipsos. Utrusq fuit uoluntatis. et
uoluntas libertatis. utrusq. De libro arbitrio

Habebant em breuiter tangit docrs qd
omnes libri arbitrium. quod est sit
libera uoluntas. ut ptas et habilitas uolu
tatis uocatus. potuit em uoluntate eligere
quod libet. et uoluntate eligere quod libet. et uoluntate eligere
bus constat libri arbitrii. Nec tam sui uo
lentes actu. sed habiles ad uolendu
hoc ut illud. et post electione. spontanea no
tutate. alii boni elegerunt. alii mali. et ita
distinct deus lucem a tenebris. sicut dicit scp
tura. et angelos bonos a malis. et lucem ap
pellauit diem. et tenebras noctem. quia

Preterea sane oportz
Egit de auersione et conuersi
hz de anima ostendit auersio

de uitare. et dr
Non recedere.
in que loci. et tute. et pudice.
Quale ubi decent. ad me placere. et spe.
mit bones

Primum diuisum
de hoc quod grit
Primu adagios minores
Primu ad duas. Duas ceteras aut
Quoniam. unde offuscato mines et
Dimones. Alius queq

Alius ad obiecta. Loi n hoc. adic dns. qd. qz. habappe
hit sumu bonu. qz no pt aliu. Sc aug. videat
illud uba. pt hz deus. gfidari mihi. et sicut bo
ad qd. tenaciu. sua cattia. uolg. que no odit
Vel minus. et iusto. ponet legem et mensuram pe
nas. sic odit. qz pcat. mspsis. Loi

bonos angelos sua grā illuminauit malos ut
exercerent. Post creacōē aliquid datū ē sēdi
bus p qd cōuerterētur sine mito aliquo sēdi

Q Ra ante quēritur utrū post grā cooperās
creacōē cōmissis aliquid collatū sit p qd
cōuerterētur i dilectē deū. Dīns q ē eis collā
ta grā cooperās sine qua nō pōt pfici vōla
bus cātura ad mētē iuuo. Cad cui pōt pfici
pficī nō pōt sine grā adiuuāte. Cua grā

Dem indigebat ndigebat angli q ē p nion
angli grā p qua iustificarent: qua
malis nō erat. sed qua ad dilectēdū dīm p
fecte et ad obediendū adiuuarentur. Opans
quidē grā dīm qua iustificatur impiū ē de
impio sit pius. de malo bonus. Cooperans nō.
qua adiuuat ad bene volendū et fiat ei ut deū
dīm plōribus diligendū et ad operandū boni
et ad pseuerandū in bonore hmōi de quibus
post ea plenius agemus. Data ē g. angelis
qui pstiterunt cooperans grā p qua giūsi sut
ut dīm pfecte diligerēt. Cōmissi sut g. ne dīm
nō quod habebāt nō potuerūt manus bonā
qd nō habebāt. Cfect fuit illa cōmissio pgs
acta cooperante libēo arbitrio: que grā alios
qui ceciderūt apposita nō fuit. Anisit impetrā

Hoc aq̄dū illis qui auersi sunt.
hūdā dici solet nō ē impetrādū illis
qui auisi fuit et nō giūsi qua sine grā giūi
nō potuerūt si illa nō ē data nec culpa illoz
fuit. qd nō ē data: qua in eis nulla culpa ad
huc pcesserat. Ad quod dici potest: grā quib
apposita est ipi grā nō fuit ex mitō debito
Alioqn ut nō est grā. si ex mitō debito
est darētur. Cuod nō alijs nō est data: ipa
illoz fuit. Cima rō stare posset nolūmt.
quousq; grā apponētur sic alij pstiterunt de
nec illis cadentibus p superbiā eis grā appo
ta ē. Apte q ē cadentiū culpa mlior deprehendi
pōt. q. licet sine grā nequiuerint p facere qua
nūdū accepant. p id tñ q ē in eis collatū
erat in actōe. potuerūt nō cadē. i stare. quia
nichil erat qd ad casū eos compellēret. si sua
spōtanea voluntate declinauerūt. Cuod si nō
fecissent. qd datū ē alijs utiq; dari ē et ipsis.
Ad angeli in pā cōfirmacōē beati fuerūt sed
utrū ea meruerint p grām tūc apposītam et
sibi datā ambiguū est. de hoc enī dubiū est

Nc queri diuersa sentiunt sub
silet utrū in pā cōfirmacōe beati fu
erint angli et an ipam beatitudinē aliquo
meruerint. Cuod in pā cōfirmacōe beati
fuisse plures cōtestatur auctōitates. et ideo
p constanti habendū ē. Vtrū nō p grām tūc
sibi datā ipsam beatitudinē meruerint am
biguū ē. Cubuscā enī placet qd ea meruer
p grām qua in cōfirmacōe peccarunt. simul
et meruerūt et primum fuisse. diuerse
meritū pcessisse primum. et post causa aliqs
aiūt. qd beatitudinē qui receperūt in cō
firmacōe p grām tūc appositā meruerūt
ducētē tūc nō fuisse collatū eis grām. ad me
rendū ad beate meredū. nec tūc eis data
ce bonū quo merentur. et quo feliciter fruc
rentur. Cuod aūt tūc in primum acceptū
p obsequia nobi exhibita. ex dei obediētia et
reuētia meruerī dicūt et ita primū pcessis
mita. et hoc in magis placet fateor. Cuod
de maioribus et minoribus quida ceciderūt
inter quos unus fuit celsior. s. lucifer. Re

Preterea scire oportet. quia sicut de ma
ioribus et de minoribus quida pstiterūt. ita de utroq; gradu quida corruerūt
inter quos unus fuit omnibus aliis cadentibus
excellencior. nec mō stantes aliquos eo fuit
digniores. sicut testimonijs auctōitatū mōstra
tum. Dic n. ioh. Ipe pncipiū viaz dei. Et
ezechiele legitur. Tu signaculum similitudinis
plenus sapiā et pfectus decore. in deliciis pa
disi dei fuisti. Et gl. exponēs ait. Cristo
nil eo ē fabulosior. natura. eo magis in illo
magis similig mirabat mipsa fuit in ezechiele legitur. Omnis lapis pciosus operimē
tū eius. i. omnis angelus quasi operimētū eius
erat. Cima ut dicit gl. in alijs spaciosis ce
terris clarior fuit. unde et lucifer uocatus
est. sicut testatur ysaias. Cuomō inquit
ceciditi lucifer qui mane oriebaris &c. qui
dicit gl. spe accipiendus ē. Cui tēste ysa
dicta posteaq; cātus ē omnes tā naturā et
pfunditatē sue sedis prendēs. in sui cātoris
superbiā. in tuā qd ē deo se equare voluit
ut in ysaia dr. In celū ascendā sup astra
celi et exaltabo solium meū et ero similis al
tissimo. Similis quidē deo ē voluntario p
mutacōnē. sed p equalitatē potencie. Vnde

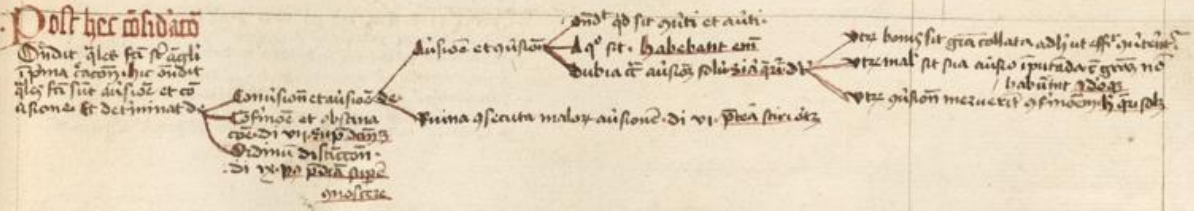

et quo directus fuit merito superbie Rubr

Et tante superbie merito de celo ſ empir
reo in quo ut alijs fuit dictum eſt
uersus caliginosi aeris omnibus fue pro
tatis consortibus Nam ut ihs ait pugnabat
ipſi Draco decolo cadens secu traxit tertiam
partem stellarum quia lucifer ille alijs minor
no solus cecidit sed cu eo alij multi qui ei in
malicia consenserunt ecclesiastes Hunc caligi
nosi aeris excepit habitaculum Et h ad mam
phasmatis ſui est ut sit nob cu exercitamus
ad eph vi Tolluctacio nob e aduſus principes
et potates mundi huius et aduſus rectores te
nebraru totra spiritalia nequitie celesti
bus quia demones qui ſt spirales et negſ
in hoc turbulento aere nob ſunt quo quod
celu appellatur habitat ut et dyabolus
princeps aeris dicitur Quod no est concessum
habitare in celo

Non e enim eis habitare in celo ut ei
concessu fuit habitare in celo quia clarus
lotus est et amenus nec in tra nobis ſtum
ne homies minus in ſperarent sed nyta pe
tri apli doctrina in epla canonica tradit
in aere isto caliginoso qui eis quasi carcer
usq ad tempus iudicij deputatus est Dic
aut Atrudens in barathri infernu sedu
illud Ite maledicti in ignem eternum qui
parat is e dyabolo et angelis eius Quod
demones alij alijs pſunt et hinc erat alias

Et sicut inter bonos angelos placones
alij alijs sunt plati et alij alijs subditi Dicit
deus in diuat mundus angelis angelis et
homines hominibus demones demonibus pſut
Sed in futuru omes euacuabunt placones
ut docet apls hinc quoq sedm modu stet
maiores et minores Quod em in una pincie
alij uni hominali uni uero pſunt in
di spe superbie spe luxurie et huius quia de
illo uicio maxime potest homines temptare
a quo nominatur hic e et qd demonis no
mine ducit uocatur sic mammona est
em mamona nomie demonis quo nomine
uocantur diuine sedm syram linguam
aut no ideo est quod dyabolus in pte ha
beat dare ut auferre diuicias cui uelit

sed qua utitur eis ad hominu temptacio
ne ac decepcionem An omnes demones sic
in hoc aere caliginoso an aliqui sint in ſpo
re caliginoso fuerant aliqui tam ſnt
in inferno Et in inferni cottidie descendat
aliqui demonii uere ſmile e qui alias illuc
cruciandos deducit Et quod illuc abqui
semp sint alienati forte uicibus no pcul
a dubio e qui illuc alias detruct atq cruciat
Quod aut ac maloz illuc descendat atq
ibi puniantur ex eo constat qd xpc ad ſos
inferos descendit ut uſtos qui ibi tenebat
educeret Ei enim ipſi illuc descendebat nil
tomagis in uſtiet sic tradit actoz tertio eu
uſtos educens in quos ibi reliquit mortu
dne in ſperni no absorbuit Quod putat
lucifer in ſperno religatu ex quo tenta
uit xpm et uinctus e qui dne in hora

De lucifero autem temptasse et uicisse
quidem opinatur quod ibi religatus
sinaret ad nos temptandos no haberet ac
cessu quia in apocalypſi legitur cu cosu
mati fuerint mille anni ſoluet sathanas
de carcere suo et exibit et seducet gentes q
erunt in quatuor angulis terre antixpi regni erit tam
tribulatio ut e si fieri pot moueatur electi
Quia ibi relegatus dne habeo tpe quo temp
tauit xpm in deserto ut in passione et mor
tuus est ab eo Ipm qs putat ipm hominem
temptasse et uicisse et sedo deu sed abeo uic
tu et deo in inferno relegatu Alij aut
putat quos ex quo recidit a pcto sui magnitu
dine illuc fuisse dimissu Quod lucifer non

Sed illo habet potate qd Iob in tpe antixpi
sine in ſperni dimissus sit sine non
credibile e no eu hinc facultate accessisse ad
nos qualibet in tpe antixpi magno fraud
ulenter ac moleste opabit Credo forte de
tue soluendo quia tue dabit et a deo pote
tas temptandi homines qd modo no habet
Alij quoq qui a sede usque et pudice uite
tibus uiuendu exposuit alios temptadi
nude adimit In origenes puto inquit sane
qua sit expugnates aduſus ros inimicos
et uincetes minuat exercitu demonii
aut qua plurimos coz uictoria ex ui

Caliginosi aeris Con ysa. Ponit de
finit nobiscu et in me. Et Vale
dra mulie quod sacrificat ob
ſſa e a diabulo et vbi dyabola fuit in actibus Et demo
nes sorte Anob Dimisit nanos
nimis in ferenti nec ei nimis
remotu ut nos decerat vel hinc
mo caliginoso medio in ſmas
actes a tenebroso et obscuro
et vacetes in ſpionib in tepe
monet vanos et plumad ut
ad nos deniat hoc i tm in ſſcis.

Quasi carcere Con ysa Et
ſ vel dimet excre. Et de ſ
rit qd volut. qd ei no imp
sentes corpal no punit
mbris Et sic empirco
ogitur ſcds exclusa dat ſtat
con dilatari de ſpasio site a
attestat apls dm ecclesias
sic aer d obstruc no ad
ſtruct. ſi qz attestat obſtru
tari meatus et d actu no qz
angustet. ſi qz attestat intra
actitudine Ad aqui Et loci
rapalis. homo locat capa
qm ſpe. Et homo inclusa
cat corpa qz spe.

Dubie ei a Con Iob xl no a phas ſ. Quod q qua ei ſ pot
dr angel pnes mus. qm suas Et Iob leg dr ptate dnu
nalis. no d ptate tptadi. illa n debet a Debet em hoſtis
i no pmat ni uolente qz hr ip minus q ipsum diuino
tutu mhi. nos. denpt is pz. Fortis ita q pauli Cor q
no pmittit ni deu fallacia cui ſſingit hr qz illa pmitt
Dilatari to mdie iudicii dr ei dare potestatem tptandi

fras sit illi spūi qui ab aliquo sēd caste pudi
te mundo aufert⁹ ē impugnare rōnē alium
hominem. hꝫ aut quida tñ putat intelligēd
de illo tuerio mquo supatus ē vt si do sup
bia aliquē auri scm temptat et umeret
utrūq; no luceat ei illud et aliud de supbia
temptare. Quod boni angli a do sut con
firmati p gram ut peccare nō possint et
mali rta obduati m
quod angli male ut bñ nūq negat
gra ꝓsumūt p gram cōfirmati sē. Et qui ce
ciderūt a gra dei deserti sūt. Et boni quod
m tñ cōfirmati sē p gram qđ peccare ne
quūt. Mali aūt pmalicia adeo sūt obstinati
qđ hre uolūtate bona sine bene uelle non
ualent; et si bonū sit qđ uolūt aliquando do
lunt em aliqn aliquid fieb qđ deus nulte
fieret utrūq illud bonū est et rusta ē fieri
nec tñ illud bona uolūtate uolūt. nec bene
illud uolunt. Quod utrūq liberū arbitrū
habent. si tamen ad utrūq flecti nō possē
Sed cū nec boni peccare possūt. nec
mali bene uelle aut bene opari nūq
quid nō habeāt libꝝm arbitriū; qz d' utrū
ꝫ ꝓtm flecti nō pūt. et libāt arbitriū ad u
trūq se habent. Dñi. Est mitratu de p dergo si
lio dicet. Solus deus ē in quē peccm cadē nō
potest. Cetera rum sunt liberi arbitrij. m utrūq
ꝓtm flecti possūt. hoc nūq dicē qđ omnīs
creatura rnalis arbitrio cōstituta pot flec
ti ad bonū et ad malū. Ad' sēcḡ. et boni
mali angli ad utrūq flecti possūt. fieri ma
li et mali boni. Ad qđ dicūs qđ boni tota gra
cōfirmati sunt. ut nō ualeāt fieri mali. Et
tñ utrūq hūt libꝝ arbitriū. quia et bon
nō aliqua cogente necessitate. sē. gra uolūtate
et spontanea ꝙ gram. quide. ad unū. boni
eligunt. et malū respuūt. Et mali simili
ter quanq nolentes a gra dei sūt boni. ut
aut⁹ et mali fiāt. Et hūt mali libꝝm arbi
trū. sed depssū atq corruptū qđ sufficit ad
bonū. nō uelle. Bonī nō arbitriū hūt multo
ualēs liberius post cōfirmacōem ꝙ ante. Et
ein tradit aug⁹ in enchir. nō rdo caret libo
arbitrio quia male uelle nō possūt. Quales
quippe liberius ē arbitriū qđ nō pot seruire
pcō. neqz culpanda ē uolūtas. aut uolūtas
nō est. aut libera nō est dicēda: qua beati cē
sic uolūt ut cē miseri nō uolūt. sed nō
ꝓfus uelle possūt. Non possūt itaqz boni an
geli uelle malū. ut uelle cē miseri. Neqz hoc
hūt ex nature. sed ex gre bñficio. Ante gre
nāmq cōfirmacōem potuerūt peccare an
geli. et quida ē peccauere et dēmones facti
sūt. vñ aug⁹ in libro octuaginta trium
aturaz. natura. celestiū mori potuerunt qđ
peccare potuit. Nam et angli peccauerūt. ē
demones facti sūt. quoz ē dyabolus princeps.
Et qui nō peccauerūt. peccare potuerunt.
et eruciq; Caturē rōnabili ꝓsentur. ut pe
care nō possit. nō ē hꝫ nature. sed dei gre ꝙ
dcoq; solus deus qui nō gra creatꝰ ḡs. sed na
turā sua nec potuit. nō pot. n' potē pecca
re. Ecce hꝫ insinuati. quod angli ante confir
macōē peccare potuerūt. sed post cōfirma
cōem nō possūt. Et quod potuerūt. fiunt ex
de libro arbitrio. quod est ex⁹ naturale. Q
ui nō nō possūt peccare. nō ē ex⁹ natā.
i ex libro arbitrio. sed ex gra; ex qua gra
creatꝰ ē. ut ipsi libꝝm arbitriū iam nō pos
sit seruire peccato. Quod post cōfirmatōz
angli nō possūt extra natā peccare stand
ante nō quod debilitati sit eoz arbitriū
Non ergo post cōfirmacōem sed cōfirmatū
rem angli de natura sicut an peccā
re potuerūt: nō qđ libꝝm arbitriū eoz de
bilitatū sit p gram. sed ita peccus cōfirma
tus. ut ita nō possit p illud bonus angl⁹
peccare. qđ utrūq nō est ex ipo libro arbitrio
hꝫ ex gra dei. Quod uolūt aut cetera eis sint
liberi arbitrij possūt in utramq ꝓtm de
flecti. accipi oportet secm statū in quo creati
sunt. Talis em et homo et angl⁹ creatus ē.
qui ad utrūq flecti potuit. Sed boni post
ea angli p gram cta sūt confirmati. ut
peccare nō possūt. Et mali rta meo obdura
tionē nō uincere nequeāt. Illud ē illud ysi
dori in celsitudi est. Angli mutabiles nati
ri mutabiles sūt. gra ḡ ex natura m pri
mordio sue condicōis mutare potuerūt
ad bonū sine ad malū. Sed post gram rta bo

II

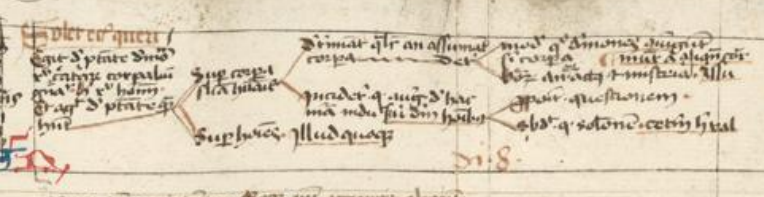

VIII.

II

metu aptus ad faciendu. apus ad patiendu
Ad patiendum em humor et humo. ad fa
endu aer et ignis pbent aptitudinem
rum transgressores uo angli cu principe suo
diabolo tunc archangelo. no mirū si post
pem in hanc caliginem detrusi sunt. Nec
hoc mirū est si comissi sit ex pena in aeria
qualitate qua posse ab igne pati. Caligino
sa ty aeris tenet primi sunt qui eis quasi
carcer situs usq ad tpus iudicij. Hinc hijs ubis
inducitur aug. tradē id quod quidā opinant
de corpib angloz hoc aut eum asserunt
alij dicē. no ita sentiendu. sed opinionem
alioz referendo. qd ex hijs ubis diuidat
uoluit quibus ait. Demones dim aeria ha
bitare. nos aut sumus ita em quida dicebat. De
habitare uero caliginosi aeris in quē de
trusi sunt. no opinādo sed rei ueritate assi
rendo eū tradidisse dicit. qd hijs lectionis
distincte ondit. Dicit qd plimos catholicos
tractatores in hoc conuenisse. atq; conuenit
id docuisse. qd angli in corporei sint nec
corpa sibi hnt unita. Assumut aut aliqn
corpa deo impante. ad explendā ministeriū
a deo sibi iuncti. eadem qd post explendū
dispensatiōis in quibus corpib hoib apparue
runt atq; locuti sunt. Et aliqn quidē locu
ti sūt ex psona dei siue distinctione alicuius
psone. aliqn ex psona pris. ut filij. siue
spūs scī. Quod deus in corporalibus illis ante
Nec habitandi quis formis apparuit. P
est in corporalibus formis dim appa
isse hoīb. sic aug. ait in ij li. de tim. ope
dit conferus diuisa septime reuelationis. ex qui
bus dim in corpeis figuris hoīb appa
ruisse pbat. Et aliquādo ex psona dei siue
distinctione psonaz. sermone eis facti. de
De plexitate sue. qd ponit aug. quem ad
exhibendū has corpales apparitiones ā
tura bona sit formata an angli qui ab erat
missi et si ipi missi sunt utrū formata qli
tate sui spūalis corpis aliqua spem corpalē
de corpulentiori materia assumpserit an sui
spūs corpus mutauerit in spem siue sui ac
Sed ubi dim hoīb in eoīm aptaui
corpalibus imaginibus apparuisse as
serit. plexam quem ponit. quia nec absol
uit querens. utr in hijs corpalibus appari
onibus. tatura aliqua extenderet ad illud
opus tm. in qua deus hoīb apparuerit.
An angli qui ante erant ita mutarentur.
ut manentes in suis spūalibus corpib
assumeret ex corpulenta in sidz elementa
materia. aliq spem corpale. qd coaptatum
sit. aliq uestem mutaret in qlibz spes or
pales ueras quide an corpus suū extenderit
in spem spes aptas accidentibus suis p tem
tem sibi a deo datam. Aut cui aug. ita re
spondit de tinit. Quemadmodū e in ipsis corpo
ribus formis antequ. essent. ita ad hoc
opus tm. tatura formata fuerit. qua deus
sic huc operuisse se indicauit. humanus in
tendetur aspectibus: an angli qui cum e
rant ita mutabantur. ut ex psona dei lo
quentē assumentes corpalem speciē de corpo
rea creatura. in usum misterij sui. aut ipa
corpis sui. cui no subdim. sed subditi re
gunt mutatis atq; uertibilibus nr spes quas
uellent accomodatas. atq; aptas accidēti
bus suis. sed in attributa a creatore sibi potestati
sed fateor extrema uires intentionis mee.
utrū angli manēte spūali corpis sui qua
litate. p hanc occultius operātes assumat
ex infimis elemētis corpulentioribus qd
sibi coaptauit. quasi aliqua uestem. et ita
in quaslibet spes corpales. et ipas ueras
sicut aqua uera in uerum uinū gūsu est a
deo. iam ipa ipsa corpa. et sua transformet
in id quod uoluerit accomodatis ad id qd
agunt. Sed quod hoīa. quide sit qui homa
sui. nitto expmere comphendere nales. sic
angli qui hijs agunt. Attende lector qua ip
nem ipotam no soluit. sed indiscussam
reliquit. utrū angli qui attribuunt ser
uatis suis ipis spūalibus corpib. sup uesti
untur aliqua corpulentiori spē. in qua pos
sint uideri. an ipsū corpus mutauerit. et tā
formauerit in qcūq; uellent speciē. in qua
possent. Hinc in quibus ubis inde attestat
aug. angelos esse corporeos ac ipa et spūa
lia eorum corpa. Quod deus in spē qua deus est
Videri hic no qua mortalibus apparet
Sed uidit nimirū pfunda atq; obscura re
cognoscentes illud in dubitanter teneamus.
qd deus in spē essentie suę nullo mortalibus

mutet

in corpalibus formis. Cor
da eius forma et figa q ad
secūm omnem illa q apti
rent spū. q his appetit a
casio erroris. q sor cupat
no ducat i ignoram. i mediate
dei q mediate spū vel ei
nistrū fiebat. appetit. unde
appetit fuit qi scala ydeo
de agitari di. dū a sūt corpa
li p abstractā
et reuelatōē
ascēdim de
spū nr pōt
pē ēnē. p no
pt ēnē. p no
Mittit spūs
s assū abstrah
et mutā
fidei et reuelatōn

Non videbit (cor hic xxm. loquitur dns ad morsen)
hoc ad faciē. p mi xiij. pala. Ego p figā et ei
dim videbit q dim no vid. a mortali in sua natura et claritate
s p speciē sigmy. Unde aū d. loquit ad moysen
p familiaritate appetuit. et vid. dim pala et no p
enigā 4 figas. p eminentia gr plenitudē. q. deū in sua natura
no hoī. Visiōn corpalē in formaia spūalē videri
dō. visibile a aptō n e. Cor de corpib sōr celestibus et d empireo
opō i pot e solue et mutō qm c d na rei ad diuinitū li
sēcūm no mutet d ēe malum qe sunt d ma sōr salutē
mutata st dīo ee adee et mūdus fuit et si no p mān i no
esset

Illud ead

Dimittat ut[atem]
Confirmat p auctoritatē eiusd ap[osto]li hoiem
Explanat p auctor[itatem] gēnadii d[e] h[is] a gēnadio
Explanat p auctorit[atem] bede. beda quoq[ue]

Esse d[a]emones demoniq[ue] et hinc angelos eor[um] hinc mentes fluxisse humanas d[e] p[ro]prie demon[um] et hominum

apparuit sicud famulo suo moysi dicit. Non videbit me homo et viuet. et in euangelio iohannis legitur. Deum nemo unquam vidit. inuisibile enim quitq[ue] no est qd no sit mutabile. Ideo spūs siue ceteri dei qui sunt multo mutabilis e. nullomo pot p se ipam esse visibilis. p unde illa omia que patribus visa sunt. ut deus alios p[re]sentaret. p[er] figuratiua facta ee manifestū est. Et si nos interdum eis misteriis angelis fieri deum p[er] angelos tm ee facta dic[un]t. Audeo q[uo]d fiducialiter dicere. nec deū p[ro]prie. nec ubi emi[nen]s. nec emis spūs qui e unus deus. p id qd e. atq[ue] id ipm est. ullo mō ee mutabile. ac p hoc multo minus visibilem. Utrū demones intrent corpa hominū visibiliter et illabant. et rubr

Illud eni[m] considerandū diligenti studio utrū demones sine corpore sint siue in corpore sint. hominū subtili intret corpa. eoq[ue] animabus illabant. an ideo naturae diuinae quia malicie siue effectu exercet dei permissione. oppimendo atq[ue] nocendo eas. ut impetrando ut in peccū p uoluntate sua eas tendo. et d[e] hominē intrent. atq[ue] ab eis expulsi exeant. rapte euangelium de clar. commemoras demonia in quosdā missa. et p xpm de corpa. Sed utrū sedm subam finem ingressa. an ipse mali effectu dicatur ingressa. non a deo e p[ro]prium. De hac. gennadius in diffinitoribus ecclesiasticis dogmatū ait. demones p energiam potestatum ut intus laborantem operatione. no tredimo subtili illabi animae. si aptis carne et oppositione uniri. illabi aut illi soli possibile est qui cunctis qui natura subsistentis incorporeus e capabilis siue factura. Ecce hic nude insinuari qd subtili non illabantur demones. ut intrent corda homi. Beda qs sup loca illa actuū apl[or]m ubi petrus ait ananie Cur implevit satanas cor tuū dicit. Notandū qd mentes hominis iuxta subam nisi impleri possit. nisi creatā trinitatis. ipse tm sedm operationē. et motū animā de his que ee cepta impletur. implet q[uo]d satanas cor alicuius quide ingredientis in eum et in sensum eius.

Post dicta

Post dicta ostendit de angelorum ordinibus quid scriptura tradat. que in quibus locis no nie ee angelos ordines principatus. angelos archangelos. principatus potestates. uirtutes. dnationes. thronos. cherubin et seraphin. et in hac ultima tm ecclesia. in singulis tres ordines. ut trinitatis similitudo in eis ni[hi]l minuatur impressa. Vide dionisium tres ordines angelorum ee tradit. ternos in singulis ponens. Qui eni tres supiores. tres mediatores. tres inferiores. Supiores. seraphin. cherubin. thronos. Medij. dnationes. principatus. potestates. Inferiores. uirtutes. angelos. archangelos. hic quid appellatur ordo et que sit. ee no

Hic considerandū e quid nimis cuiq[ue] appelletur hic ordo. deinde utrū ab ipis cadē. fuit distinctio aliorū ordinum. Ordo angelorū de multitudo celestium spirituū in quibus inter se in aliquo numero gre similitudine. sit et in naturali datorum principatione cognitionis. ut ubi gratia seraphin dicit qui pleni sunt in caritate. Seraphin eni interpretat ardentes. ut succendentes. Cherubin qui pleni in scia eminent. Cherubin eni interpretatur plenitudo scie. Thronus dicit sedes. Thronus ideo quia requiescit beatus ipse aut qui tota dominatus gratia repletur. ut in eis sedeat deus. et p ipos iudicia decernat. Dnationes aut Dominationes qui principatus et potestates transcendit. principatus dicit qui sibi subiectis disponit que agenda sunt. ecclesiasticis ad explenda misteria diuina principatus potestates nominantur his qui hec ceteris potestatibus in suo ordine

Post dicta

Post dicta ostendit de ordinibus angelorum. h[ab]d his q[uo]d ecclesiasticis quinq[ue] ad duos ostinacium

De angelorum distinctione

Quinq[ue] ordines distinguit. et hos nomine. hec nomina de quib[us] hoc ordine pn[omi]nauit. quinq[ue] ecclesiasticis modis distinat. pcipua existe

Quinq[ue] ordines angelorum missio et mission[is] ordo

Quinq[ue] ad reparationē hominū

De reparatione angelorum quinq[ue] ad duorum ordinum

Nō cherubi et seraphin

Nisi quia plenitudo et nouitas gratie et pfectio totius ordinis illius in quib[us] plus nouitatis et minus gratie et pfectionis angelis. cherubin at seraphin singulis nouitas et minus gratie et pfectionis angelis ordinis

acceperunt ut ulteriꝰ eis adiscere eis subiecte
cor̄ reuisceretur potestate me homines tm
temptare valeant quatꝰ de fide erat: alienos
notantur illi p quos signa et miracula fie
quiter fiunt. Archangeli qui maiora mit
tant. Angeli qui minora. Q nomia no
pter se sed pter illos eis data sut si supra
a bonis gr̄a que no hnt singulariter sed q
re nomia illi tellenter et a principio
Dño pter sa sed pter nos nominantur
data sunt. Q enim sibi noti sunt eorum
placere nobis manifestant cognomia. Et
nominantur singli ordines a donis gratu
que eis singulariter sed excellenter data sū
ni principaliter. In illa enim celesti patria ubi
plenitudo boni est. licet quedā data sint ex
cellenter michi tm possidentur singulariter.
Omnia enim in omnibus sunt. Ideo quidē ipsa
quia alii alijs sublimius possident que
tm omnib hūt. Cum igit sint dona gratie su
preme ordines sublimius et principalius
precipunt tm q principatus sortiti sunt vocabula.
Inferioribus vero relinquentes ordinis
ad cognomina dei: ut seraphin qui ordo
excellentissimus estimatur tum dilectio
quia cognatam diuinitatis. et certa ratio
tum donaretis omib sublimius precipi
et tm ab excellentiori dono. a caritate
nomen acceperunt. Ille superior ordo habet
eni domi est caritas. q̄ sancti. te manus
est stare. q̄ iudicare. Hoc nanq̄ informat iudicium deoq̄ sedis ordo a sedo do
nom a cognomine rectitudo appellatus est.
Sic cherubin. Ita et de alijs intelligendum e.
Assignat go differentiam ordinis sedis excelle
tia donoꝝ. Et tm sic q̄ aut illa dona or
dinibus sint communia. Omnes enim caritate.
et scia pleni sunt. sic et de alijs. Sed supi quoꝝ
ores alijs excellentius ut iam dictū est
ipa acceperunt a quibus et nominantur.
Vii q̄ In illa summa ciuitate quisq̄ or
do eius rei censetur nomine q̄ plenius
accepit in meritis. Sed oritur hic go tale
Si quisq̄ ordo ab illo dono nominatur
quod plenius possidet. Tunc cherubin
ni fallor̄ primice omnibus qui a scia nomi
nantur si magis cognoscit qui plus dilī
git. Tamen cum ut tradit actoritas cog
noscit ibi quisq̄ quitū diligit. Itaq; no
solū in caritate seraphin. sed in scia pmi
net. deoq̄ actoritas illa sic iudicatur in
telligenda. ut comparatiue no reiciatur ad
omnes ordines. sed ad quosdam inferiores
cherubin
sicut in ordo seraphin no plenius ac
cepit in mīde scam: sed plenius alios or
dinibus. qui sit inferior nominatur
quisq̄ ordo ab omni re q̄ plenius alijs
accepit. si ab aliq̄ re quas acceperit. cel
pote q̄ntū referri no ad ipos ordines.
sed ad alia dona nec ad alia omnia dona
sed ad quedā. Quod cū homines cū plurima
beat dona quedā excellentius alijs possidet.
ita forte et angeli quibusdam minimis
magis pollentes alijs quibusdam minus.
Utrum ordines ab istis donis ita distincti
Tam nitit inquirere restat. fuerint
utrū isti ordines a donis ita
distincti fuerint. Quod ita fuisse distinctos
ps. dicit. Qui facis angelos tuos spūs et
actoritatis in similia. que tradit de singlis
ordinibus aliquos excidisse. De ordine nā
q̄ superiori lucifer ille fuit. quo nullus dig
nior conditus est. Ipse principatus
tes tenebrarū nominat. ostendens de ordi
nibus illis excidisse qui ei in malis mi
terrā exercerat. no penitus tm nominibus or
dinū fuerit pulsati. Sed no videtur illū
posse stare. Non enim tue caritate ardebat
nec sapia pollebat in eo. Deus fe
bat. Et enim hec habuisset no excidisset.
Non q̄ erat seraphim nec cherubin nec
thronus. Quod quis ante casū quoruda
no erat. isti ordines quia modū habebā
dona principaliter conueniūt. sed quibusda
cadentibus. alijs apposita sunt meritis qui eos
deiūt. collata fuissent eadē dona si p̄stitisset
deoq̄ septima dicit de singlis ordinibus ha
lequos excidisse: no quia fuissent in illis or
dinibus. et postea excidissent. Sed quia si
p̄stitissent. cor̄ aliqui in singlis fuissent or
dinibus. quī et mutatur. et mutatus et in
forme p̄spiratione. differētes gradus habe
bit. sicut illi qui p̄stiterunt. Alij enī ut p
diximus superiores. alij inferiores condi

sunt superiores qui natura magis subtiles et
sapiũ amplius p̃ spiritales. Inferiores qui na
tura minus sunt subtiles et intellectiua minus
p̃ spiritales facti sunt. Has aũt inuisibiles
differẽs inuisibiliũ ille solus ponderare po
tuit qui ora in mõte et mensure et ponderi
dispositi. Ipse enim mensura est om
ni pfigens modũ et nũs omni rei spem
pbens et pondus omne rem ad stabili
tatẽ trahens terminans et formans et ordi
nans omia. Vtrũ omes angli eiusdẽ ordinis
sint equales

Putabat quidam considerari oportet. Vtrũ omes angli eiusdem ordinis sint equales. Ita et quibusdã placuit sed no est hȝ pbabile nec assertione digna. Quia
hucusq̃ fuit de collegio superiorũ. ipse eadẽ
dignior existit qui alios excellentiores dili
gat. Ex quo patitur qd si pfectus esset. mordẽ
superiori sustineret et alios eiusdẽ ordinis dig
nior existeret. Quod cum unus e ordo apti
or et alter martirii. et hȝ in aplis. alij a
lijs sunt digniores. Duo et in martiribus.
alij alijs sint superiores. Ita et in ordinibus
angloꝝ recte credit ee. Quomõ dicat scptã
decimũ ordinem ex hoĩbus ꝓpleri cũ no sint

Notandũ e eccã qd dicit nisi nouẽ ordines
nouus ordo legitur de hoĩbus restaura
dus. Sed cũ no sint nisi nouẽ ordines angelo
rũ. no ples̃ t fuissent. si dli qui ceciderunt
p scripturã nouenarius lectores. quomodo
scptura dicat decimũ ordinẽ compleri ex
hoĩbus. Sed namq; dicit homines assume
dos in ordines angloꝝ. Quoꝝ alij assumu
tur in ordine superioꝝ qui si magis crediti
caritate. alij in ordine infiorum qui sti
ming p̃ sancti sunt. Ex quo apparet no ee deho
minibus formandũ decimũ ordinẽ. tamq̃
nouẽ angloꝝ sint. et decimus hoĩ. Sed ho
mines p qualitatẽ meritoꝝ seruiendos in
ordinibus angloꝝ. Sed qd legitur decimus
ordo complendus de hoĩbus. ex tali sensu
dicti forsan accipi pot. quia de hoĩbus re
staurabitur. quod in angelis lapsum e. de quib
tot corruẽ. unde posset fieri decimus ordo.
Propter quod dicit apls nr̃e staurari omia. ea
que in celis et que in terris sunt. Quia p xpm
redempti e humanũ geñus. de quo fit repa

cio rume angelice. ita no minus saluabitur
homo. et si angli no cecidisset. Quod hoies
assumũtur iuxta numerum stantiũ no lapsoꝝ

Non enim iuxta numerũ eorum qui ceci
derũt. sed eoꝝ qui pmanserũt homes
ad beatitudinem admittuntur. unde ipse dicit
pma ciuitas illa. ex hoĩbus et angelis tota.
ad quã credimus ciuitatem humanum genus ascende
ros illic contigit angelos remanisse. sicut
scptum est in canticis deuteronomii. Statuit
et numerus filioꝝ iuxta numerũ angelo
rum dei. & quibusdã placuit putarũ qd homes repen
tur iuxta numerũ angeloꝝ qui ceciderũt. ut
illa ciuitas celestis ex tanto ciuium numero pfecta
tanto maiori copia regnet. Sed in eadẽ
Aug̃ sententia uidet non assereus de hoĩbus
plus saluari. qd corruit de angelis. ꝑ nec
mirandum dicens. Quomodo illum magnum ciuitas
dei. nulla ciuium suoꝝ numerositate
fraudabitur. aut uberiore copia et fertilitate
regnabit. neq; nãm aut secundum hominum.
aut in multoꝝ spiritum nominum. in quoꝝ
locum succedentes. filij catholice matris q̃
sterilis apparebat in terris. in ea pace dei
illi ceciderũt. sine ullo tpis tẽpore pmanebunt. Sed illoꝝ ciuium numerus. sine qua
est. sine qui fuit. sine qui uenturus e. nu
meratur contemplatore eius artificis. cuius intuitus
ea que no sunt. tanq̃ ea que sũt. uocat
te dicta. no minus de hoĩbus saluari
qd corruit de angelis. sed plus no asserit.

An omnes spes celestes mutantur et pont

Nec ecclia nr̃a sustineat duas opiniones
dei est. Vtrũ omnes illi celestes spes
ad exteriora mercanda mittãtur. Quãdã
putant aliquos in illa multitudine ee. qui
foras p̃ ostia exeunt. Alios qui intus semp
assistunt. sicut scptũ est in daniele. Milia
milliũ astabant ei et decies centena milia
milia assistebant ei. istem dionysius mysti
cus celestis hierarchie. et esse principatus de
clarat. Quorum aũt. Quoꝝ illa agminaꝝ
uetustas minus accredit. qui ea que pminet
usum exteriorum officij numq̃ habuit. his
auctoritatibus mutantur qui angelos multi
plici inferiores inficiantur. Quibus obicit
quod ysaias aut. Quibus obicit qd ysaias ait

Hoc enim uiuit hgãd
git d̃ omib; ascẽdẽs agelor
dñi. addiscrem ordinũ.
h̃ quãm administrium. et d̃r
d̃ ministro ang̃ eloꝝ um

Quãm ad hoc ascendit ministrator et
scit q̃ angeli ministrent

Quãm ad hoc ascendit dixit illis q̃ sãd

post dra opera e sua q̃ finibus
mouz dubitatem et d̃ h̃ eis ge
nus duas o edu ad prodia finis
tueus o medio et ultimo. Alij uo dicũt

Preceptū diuinum Cōm̄ exigo vnū agēlū mittere alium ꝙ exigo sic dñs Jacob. vnū agēlū dñe adaluū loqre adpn
erūt istū. Angelus agēlū mittit. et que sacra scriptura de deo existent deos et eruditos mittit de auctoritate secundum et secta pbi sic vnū angelū alium mittere.

Quibus obiectū quod ysaias ait Volauit ad me vnus de seraphym. qui ordo sū perior est et excellentior. Deoq; si de illo ordine mittitur nō est ambigendū quin ceram dealijs mittatur. Aliq; quoq; alt. Omnes sut ad ministratorij spūs in ministeriū missi. hys testimonijs asserunt quida. omnes mitti nr debere. et ille qui cātor ē omnia hec ministeria ostendit. Ad si hominēs mittuntur cur unus tm̄ ordo nomē angelor̄ teneatur

Hinc ortum qđ. si omnes mittantur et nuncij dei existant. Quare unus tm̄ inter nouem ordines angelor̄ nomē teneat. Ad quod quida dicunt omnes quid mittit. alios sepius et si ex offo ni nuncio qui ꝓpe angli et archangli nominant. Alios uero rarius mittit. maiores causa extra omnem communē disp̄nēcōem obuiāq; qui et angelor̄ ministeriū sustinent. et nomē assumunt. Unde in psalmo qui facit angelos suos. spiritus. et ministros suos flāmā ignis. Quia illi qui natura spē sunt alicui angli et nuncij fiunt. Quod quida putāt michahel gabrel raphael de supiori ordine fuisse et sunt nomia ministrorum no ordine

Et putant illi michael. raphael. Gabriel de supiori ordine fuisse. Michael militat contra draconem. Gabriel fortitudo dei. Raphael medicina dei. Hec sunt ista nomia ordinis. sed spiritus. Et dicit qui deus. singulis horis. singulis ꝓpe. et nomē. Alij uero nō unig singulis et determinate. si nunc hunc nunc illum nomē. sed ꝑ qualitatē cor ad que mittit tuc nunciandā uel gerendo. Dicūt et demonia quida nomia sunt atq; quida putāt ea nullus ē ꝓpr̄ alij uero communia plibus. Dyabolus quippe qui grece ita uocatur. et calumniator interpretatur. ut deorsum fluens. Hebraice dicitur sathanas. Adūsarius. et diabolus. Belial. i. apostata et absq; iugo. Dicitur et leuiathan. i. additamentum cor. et alia plura. Species nomia. que ut unius ꝓpe sunt ꝓpria. ut plibus communia. Quomodo determinant predictas auctoritates que uidētur aduersari

Qui aut dicūt ees sancti qui dicūt ees angelos

Angelos mitti asserunt. ꝙ mitti ad missas auctoritates dicendis. s. et dyonisius

Alij uero dicunt tres ordines sunt. Hos mos. seraphym. cherubim et thronos. ita creatos. assistere. quod ad ea terriora nō erant. Inferiores aut tres ad ea nouissima mitti. Tres uero medios. mittiq; si consistere. nō modo dignitate. ut locis. Sed ē ossa. quia ꝑceptu diuinū a superiori sed ē ossa. quia ꝑceptu diuinū a superiori bus accipiunt. et deseruiūt ad minoribus. Deoq; cui supimi mediis. et mediis minimis. ꝙ hi hominibus. preceptum dei nunciēt. nec ꝙ hi hominibus. preceptum dei nunciēt. nec vlo ordine angelos nominari dicūt. et ob id fere omnes apli dicūt omnes ꝓpe ad ministrandū eos filios. et mitti in ministeriū. et ꝓ omnes singulos angelos completos esse. Illud nō ꝙ ysaias dicit. ꝙ una dyonisij determinant dicentes. hys ꝓpe qui mittitur. ꝓpterea horū uocabulū. quoq; gerūt officiū. dicit illū angelū qui missus ē ad ysaiam. ut mundaret et incenderet labia ꝓphe. fuisse de ordine seraphin. ideo dictus fere de seraphym. quia ardebat. incendere et consumere dicta ysaie. Quod quidā aiūt hos angelos bonos ad sui custodiam delegatos et

Illud quoq; faciendū malis ad exercitium est. quod angli boni deputati sint ad custodiā hominū. ita ut quisq; electoꝝ habeat angelum. ad sui ꝓfectū atq; custodiā. ꝑ alū delegatū. Vel in euangelio. Nūquid a pusillor̄ scandalo plurimus aut. Angeli cor. facere prius semper uidentes angelos dicit. cor. ēē quibus ad custodiam deputati sūt. sup quē locū ꝙ tradit. unaquaq; ciuitas ab exordio natiuitatis hīc angelum ad sui custodiam deputatū. Inquiens. tuā quoq; gentem dignitas adiuuet. ut una quq; habeat ab ortu natiuitatis. ad custodiā sui angelū. Et loquatur ꝙ mor. ome. ꝙ ut

Magna dignitas Cōm̄ gentis nō ꝓ mēti. ut dñs mēti nec ē capax distinctē ꝙ frust. agēli occupant circa ordinē ꝙ custodia. angelica ꝓhibet. ꝙ ē cor. ees. ꝙ impai. pueris. ꝙ iuuenibus. et nō matri familias ad orā. ꝙ et custodiā. ꝙ nō

omes angli hominū bonū uelnta communi
q; omniū salū studeant: alle tū qui deputa
tus est alicui ad custodiā: ē spāle hortā
tur ad bonū: sicut legitur de angelo thobie:
et de angelo petri in actibus. Dlū et mali an
geli eē desiderēt malū hominis: magis tamē
ad malū nocendū hoiem: et ad nocendum forta
sse. Ille: qui ad exercitum: eius deputatus
est. Vtrum singulis hominibus singuli angeli
sint deputati ad custodiam.

Videtur quod non. Solet enim quaeri a plurib; unū deputū sit
utrum singuli angeli singulis hominib;
an unus plurib; ad custodiā ut exercitū
sit deputatus. Si eē electi tot sint: quot sunt
angeli boni: ples constat sint eē bonos et
malos homines. Si boni angeli sint: et tot
sint electi quot angeli boni: et angeli boni
ples sint. Si mali: ples; sint homines ma
li. Qua hominis ē ambiguus ples eē bonos
homines. Si sint mali angeli: ples eē ma
los homines. Si sint boni angeli: ut mali angeli
deoq; dici oportet: unū eundemq; angelum
boni: ut mali: plib; hominib; deputari
ad custodia: siue exercitū: siue eode tpe: siue
diuersis tpib;. Ideo quia dns uno tpe: ut di
uersis tpibus: quia uidē quibusdā quod
omnes homines qui se sint in aliquo tpe.
singuli singulos angelos possit habere bonos:
ut malos: quia licet maior sit hominū
cōputatio: nunc omnibus qui fuerunt
et sunt et futuri sunt. Si angelorū in quā ho
mines de—ederūt succedit hominibus: et
ideo nunq; simul sunt in hac vita: angeli
uero nunq; succedit: sed simul sunt: omnes
ergo potest: ut singuli hominū diuersarū uitā
sunt: singulos bonos angelos: ut malos: ad
sui custodiā: ut exercitū habeat destinatos.
Certū siue ita sit: siue non: est dubitandū
a nullo. Si quis hoc angelis sibi deputatis: siue
plib; hominibus: sint destinatus sit: siue u
ni singuli. Non est mirandū: unū angelū
plib; hominibus ad custodia deputari: cū
uni homini plures custodia deputentur
ut ex q; supra sui dictum: hoc dns ut ep̄us
ait ablatem. Vtrū angeli p̄sciant nūtia
Videtur quod sic. Veterca ut supra usque ad nudum
Illud considerari oportet: utrū angelus

cuius ordine sunt cognitae [illegible]
planet: sed non [illegible] esse
dignū
boni mercedē ut supra: et quotidie
magis ac magis mercantur: quibusdā nūdē
exercitū: qd cottidie hominū utilitatibus in de
sunt. Ex q; p̄fectibus studentiq; dilig̃ mi
dominus nūdū quod ei supra: et cognitū
cognitū et dilectū dei: licet eis ut aucta
in cōsummatū beatitudinē accipiant: et ma
atq; p̄fectum augeatur: tū cottidie ex beati
tudo: qua magis ac magis proficiat atq;
cognoscat: et ē ex caritas qua dū et nos
diligit: et mittit et premiū. Adhuc q; pcan
et obsequia ex ea nob impensa mercētur:
et in beatitudine p̄ficiat: et ipa cade ē p̄mi
um: qua ea beati sunt: et qd angeli in cogni
tione p̄ficiant ac p hoc in beatitudine testi
monijs sacr confirmat. Dicit enim p̄phas ex
persona angelorū: ascendens magnificētiam
ad muros. Nunc ē iste qui uenit de edom
tinctis uestibus de bosra: et in psalmo. Qui
est iste rex glē: ex quibus apparet qd missi
sum ubi incarnati plenius cognouerunt an
geli post impletā: quia ante. Et sic in cog
nitione hūg misterij p̄fecerunt: ita dicit
eos indefectis cognitione p̄fectos. Quod aut
in hūg nullis cognitione p̄fecerint: eundē
docet ipse dicēs. Nunc sit dispensatio sacra
mēti absconditi a seculis mdō: ut innotes
cat dei multiformis sapia: p ecclīam p̄ci
paribus et potestatibus in celestibus. Quis quis
locus dicat: uel angelicas dignitates p̄sanc
mysteriū ad plenum no intellexisse. Donec cō
pleta est passio xp̄i: et apl̄or p̄dicatio per
gentes dilatata. Quod nihil sūma mdō au
Ipse autē cōtra quod ait hieronimo
dicē mdō dicit supra eundem locum ep̄le
dicens. Non latuit angelos misterium regni ce
lorū: qd oportuno tpe reuelatū est: p̄ salute
nra. Illud ch̄s a seculis in mentibus
tribus misterium: quia omnia tamen no ante se
cula sed a seculis ē. Attende lector quid mdō
nunc dissentire mihi sententia illustres doc
tores. Ideoq; ut omnis repugnātia tollatur
de medio p̄dictarum opinionū sequentes una determinā
ut ullis angelis qui minoris dignitatis sint.
et p quos misterium nunciata sunt: exp̄te

Dixi.

cognita a seculis fuisse. ut pote familiaribus
nunciis. Illis uero qui regnitatis minoris
sunt. ni cognita exstitisse dicamus. nisi quo
mpleta sint. et p certiam pdicte. et hec ab
omnibus anglis p secte sue cognita. Con
stat itaq; omis anglos ne cognitos diuinor
mysteriorum sedis pressis tpis p fecisse. Vnde
no in congruenter ipi idem dicut. anglor
sacra et beatitudine sp̃fectissimi erut. ut
nec augeatur. nec minuat. ampliusq; Illud o
primo qui dicit anglos in quibusda pdcor

Anglis usq; ad fluuium oscon
qui et scta ac trinitate

Hij aut dicut anglos in no p fecisse.
confirmacõe tãi de tatis dilectione
atq; noticia fuisse pditos. ut nihil ultius
no ꝓficerent. nec pfecturi sint. p fecerut. ti
ni scia rez exterior. sic ne cognicõe sacramẽt
incarnationis et hui⁹. sed no mo existempla
tione de tatis. q̃ una in unitate. et
unitate in trinitate no plenius intelligut
sue intellecturi sunt. q̃ ab ipa confirmacõe
perceperut. Ita t dicit Illos in caritate no
p fecisse. post confirmacõne: q̃ cor caritas
postea no e auctaz dicit eos no p fecisse
in meritis. sp̃ualibus ad unum meredi: sed nequ
quid ad unum meritor. pta vim fecerut bõ
post ea. que tunc no fecant: si cor caritas ex
qua illa processerut. no est auctor. ex qua tm
morierut anteq̃ ista adderetur. spiritui post
ea his adiectis. Illud uõ q̃d alij supra dix
plabimus uidz. si q̃d anglis usq; ad iudicium
opus scta et in alijs pficiat. Quidq; tn iudex
obtinere quarumdã actoritatũ uibus ut em
ploratus in libro de summo bono. anglis in ꝺo
dei omia sciunt. antequ sciant. si no omnia
omia pfecte anglos scire dixerit. et no cor
in scta p fecte. no remouet. q̃ est quaq; mi
dialogoꝝ aut. Quod est phi q̃d nescianubi
sciente omia sciunt. Sed dicẽ q̃d omia sci
ant anglis. nichil sit q̃d nesciat. Sed accipi
endu est hoc de hijs quoꝝ cognicõ beatum
facit cognitorem. sunt ea que ad misteriu
ẽmitatis et unitatis pertinet. post cog
nicõne de anglis habita agit de aliaz rez
creatione et principe de opus vi dieꝝ distincte

XII

Dicit de angelica natura condicione dicta
sufficiant. Sunt sup est de aliaz quoq;
rez creatõe. ac principe de opus sex dieꝝ distinc

tionem. nulla mentio fit. Cui deus in sa
pia sua angelicos condidit spiritus. aliaz t tacuit.
sic ondit sup̃ inquirata scriptura geneseos q̃
dicit in principio fecit deus celu et terram. Anglos
et matiam mundi elementoꝝ. ad huc q̃fusam et
informem. quasi fecis dicta e. cahos. Et hij fue
rut omnia Diem. Deinde elementa distinxit
et species ꝑticulas atq; distinctas. singulis rebus
sedis genus sibi dedit. quo no simul ut qui
busda sectis patribus placuit. p interualla tpm.
ac sex uoluminã dieꝝ. ut aliis ui sibi e for
mauit. Quod sancti tractatores audiũ super
hoc quasi adusa tradidisse alijs dicentibus
omia fuisse ẽ facta in materia et forma aliis p

Mundum namq; interualla temporum
fectoris patrisq; qui ubi dei atq; archa
na excellenter structuli sunt. sup hoc quasi
adhuc sepisse audiũ. Alij quida tradidert
omia in materia simul et forma fuisse creata.
q̃d augustinus sensisse audiũ. Alij uõ hoc magis
probauerut atq; asseruerunt primo materna
rudis atq; informis ut elementoꝝ commix
tionis atq; confusionis tenebrosa sine pfe
modii. p interualla sex dieꝝ ex illa ma
teria rez corpalium gñaliũ formata sedis
species ꝑticulas. Quia sententia. q̃. rez. beda. aliiq
ples commendant. ac pferut. q̃d t scriptura
genesios. usq; prima huius rei ad nos manauit
cognitio. magis congruere iudicat. Quomo
do p interualla temporis res corporales edute sũ

Secundũ hanc traditionem atq; ordinem
atq; modũ creatis formationis sp rerum
in speciem. sic sup̃ inchoatũ est. In principio
creauit deus celu et terram. i angelicã naturã
et adhuc informe ut quibusda placet. et tri
ti illam confusam matiam. unde elementoꝝ pria
nomine tre ut aut angli comẽ mamthoseus ydo
appellauit mayses. quia tra mot omia elem
enta animus est spectosiũet illa manifestat
et in composito ppter omia elementoꝝ commixto
nem. tandẽ t uocat abyssum densis. et tene
bre erant sup faciem abyssi. quia confusa erat
et commixta. spe distincta carens. eadem t
materia informis. dicta e aqua. sup quã
ferebatur spe diuina. sic sup fertur fabricatis
rebus uoluntas creatoris. q̃d formadis p fabros
domus inchoatur. quã sic dns et conditor pcedit
fluiditate materie et confusionis distinguere

Nec de angelica

Ergo de celo et angelica nõe angelorũ
sp̃ualis hic agit de celo
nõe corporali sine ydumẽ

Quinto adp̃m mala q̃ducit de celo

Quinto adp̃m forte q̃d distinct. di xiij. prima aut distinctio ope

Prime duas solempnes opinio de
ductas in et una ex eis eligit

Dicta deus q timat
diuisse. q. d. ꝑducens explicat. q̃d una
una exiit eligit et explat. Eadem hic
dubiũ dr. Attende p d. h. aug

Quales fuit i celis et ydumea
ubi fuit locata huc sc̃a fides
q̃at duobus fuit distincta huc p fidei
diuersitate ostenditur

p spēs nutrias. quādo uellet et sicut uellet
hec ideo dicta est aqua aqua diuisa que tra
na scripture sive anima lia sive arbores sive
herbe et similia ab humore m capiut fōti
atq; nutriri. huys omnibus uocabulis uocatu
est illa mformis materia ut res ignotas not
uocabulis m significaret mpr aconsuescet no
uno tm. Nam si uno tm significaretur uo
cabulo et hec putarentur. qd consuetudo ho
minis m illo uocabulo intelligā. Sub hys
go uocabulis significata e materia illa ydea
ta et mformis que nulla spē ēmi ac te
tari potāt. i. nomibus insibilibus vel que
nde future erāt gpt infirmitate primoge
qui mmus ydonei fuit m insibilia comphe
derēt tue erant tenebre i. lucis absenci
a. Non em tenebre aliquid sūt. sed ipa luc
absentiaq; silentiū nō e res aliqua. sed ubi so
nus nō est. dicitur silentiū et nuditas
nō est res aliqua. sed m corpe ubi tegmē
nō est. nuditas dr sic et manitas nō est
aliquid. sed manus dr locus e. ubi nō est
corpus et manus absencia corpis. Quo
fuisti tenebre dicātur ee no aliquid et quo
Attende qua hic audiantur ee aliq
gustq; tenebris nō ee quid dicit. ceu
alibi tenebre nre creaturas ponātumque be
nedicant dīm. Ubi dr Benedicite lux et
tenebre dño. Decogi secundū est. dñs nis mo
dus dicit. p lucis absentia. qualē sup ac
cepit aug. lux. qua acceptionem nō sunt
aliq. ut. p aere obscurato sive aeris obstru
ctu qualitas. Et secūdū h aliqua res creata e.
ideo go dicit tenebras tue fuisse sup abys
si faciem. qua nūdū erat lux. que si ceteri
sup ceteri et sup fundebatur. sed nūdū lucis
gra opus sui dei uenisse audiique post
ea m pmo die formatu est. Duo h intelligā
randa sunt. quare illa materia cōfusa sit dicta
in formis et ut ad ee p dixit quitu creati m alti
De qua pmisit tractum. tu de me aste desi
derāda nob dño occurrerunt. primū
quare illa materia confusa et informis dicatur.
an qua ee forma carentia appt aliud. Deo
querendū. ubi ad ee p dicerit et quitu in al
tū extendit. Ad illud go quod primū poterit
est breuiter respondet. Dicit nulla prima
materia nō ideo dicta fore informem q
nulla omnino forma habuit. qua non ali
quid corpeū tale ee potuit. qd nulla here
mat. sed ideo nō absurde informe appellari
posse dicit. quū nō confusione et mpr mpfec
one quada subsistentia mundū pulchrau
aptaq; et distincta vrecepat formā. quale
modo omnibus. facta e. Illa materia mfor
gfusionis ante formā dispōnis. hanc formā
confusionis. p̄d oia corpalia materialia sit et
sel sunt creata. post modū mformia dispōnis
sex diebus sunt ordinata. Ecce absolutum
est. qd primo m destructione gpositi fuit. Et
quare illa materia dicatur informis. hic
ad id quod secundo probatur respondet. Et
Nunc sup e qd sedo pponebatur explica
re. ubi. s. illa materia subsistentia et quitu
m altitudine porrigebatur. Ad qd michi te
nde asserēdus dñs. quod illa prima rerum
omnī moles. qm creata est. ubique ad ee undi pro
dijsse. ubi munt formata subsistit. Erat q
tremi h elementi m uno loco. codeq; medio
subsistens. cetera mixta confusione prime
tus. eisdemq; ceu quasi mundi nebule
crusse spansis ata ob id ultra erat. ut appa
rere nō posset. qd sint. Illa nō trā m una
primxcione gfusa. ceūquasi suspensa. eo usq;
qm altū porrigebantur. quousq; nē simul
tras latura corpore pfigat. Et sicud quibusdā mūdi
ultra loci firmamēti extendebatur. illa no
lees. que m̄ seruori pte spissior alt grossior
erat. in superiori nō pte tenuior. atq; subtili
or existebat. de qua tenuiori sibi aquas. q sup firmamētū ee
dixit. Talis fuit mūdi facies m pncipio.
priusq; forma reciperet ut disponem. Ostē
sio qualis fuit mūdi facies m ipo principio
o mcipit ysequi opus sex dierū distinctarū
Nunc super dixit dispositionem illa qua
liter pfecta sit. ordine ysequamur.
sex diebus sic scriptura docet. Deus sis. dis
tinxit deus et m formas redegit gpas tue
ra. q sunt materiales. secūdū pfectū opus
sui die sexto et sic domi die septimo requie
quieuit ab omi ope sua. i. cessauit. notam
tatiua sicut. Dies omn diebus sex rerum
gnā distinxit. nichilq; postea fecit. qm in ali
quo illoz nō totū creatus. Quatus e. sup. post
ea sicud dicitur in euangelio de patre

meus operatur ipsi modo. et ego opor illud de
quatuor modis Dmine operationis &c

Quatuor em̄ modis ut ait alquinus si
per gen̄m opatur deus Primo m ūbi
oīa disponēdo. Deinde m materiā informi ipsi
elementoꝝ de nichilo eam creando. Inde qui
nuit in eā creat. omnia ſ elementa: ut oīa
corpa materiāh̄ ſimil canit. Tercio p opi ſer
diez. varias distinguit caturas. quarto ex p̄
moviabilibus ſeminibus. nō m corpe ortu
tur naturali. note ſepius ne putet reſor
uiatur. Hec fuit prima diſtinccois operis

Prima aut diſtinccois operis fuit for
matio lucis: ſicut oſtendit ſcriptura q̄
cō memorata rez ni formitate. eaq; diſpoſi
tione a luce michoatur. ſubdit. Dixit deus
fiat lux. Et facta eſt lux. et divisit lucem
a tenebris. Appellauitq; lucē diem. et tenebras
noctem. et facta eſt ueſpe et mane dies
unus. Congrue mundi ornatus a luce ma
nat. unde cētā que ēanda erant. ſ. uidrentur.

Qualis fuit lux illa ſpiritual. at corpalis

Si quaritur. qualis illa lux fuit. corpal
an ſpiritalis. ꝛd reſpondemus q̄ utrūq;
legimus tradidit. Dicit em̄ aug. quod illa
lux corpalis ut ſpiritalis intelligi pot. Di ſpi
rituālis accipitur angelica natura. intelligi
que p̄us informis fuit. ſi poſtea fuit for
mata: ei ad ēatorem ſuū ſe ei caritate adhe
ſit. Cum informitatis autō. ſcripturis ſignifi
cata eſt ut dictū eſt. In principio creauit deus
celū et terram. hic uero eius formatio oſtendi
tur. aut. fiat lux. et facta ē lux. ergo angeli
cā natura p̄us habuit informitatē et inp̄fectōez
formacois. deinde p̄fectionem. et ita diuiſ
it deus lucē a tenebris. Nam ut ait aug̃
ſup̄ genesim. long̃ ēatura informitatis. et
inp̄fectio fuit. ut formaretur. m amore
conditoris: formata eſt. ſ. q̄ conuſa eſt
ad m cōmutabile lumē. ſ. ūbi. Et ideo corp
alis fuit lux illa. q̄ utiq; p̄babile ē. corpus
lucidū fuiſſe. intelligūt. uelut lucida nubes:
q̄ nō de nichilo. ſed de p̄acenti materiā ſoꝛ
titer factū eſt. ut lux eēret. et nim lucidi habet:
tū quadrus p̄ma exorta eſt. q̄a ante lucem
nec dies fuit. nec noctis. licet tempus fuit.

Et lux illa. ſcā eſt. ut ſol appareret. que mīt ab
Sed aut̄ quēritur. a q̄ lucere potuit &c
ubi facta lux ē. illa rum abyſſus omne
terre altitudinem. tēx. Dicit poſtea illus p̄hā
ſtructa quatus nec illustrat ſolis diurna lux.
Et mirū lucē in aquis poſſe lucēre cum ē
nautaq; opacos. ſepiꝰ illustrentur. qui inp
fundo nāvis. miſſo ex ore oleo. aquas ſibi
illustrāt: que multō rārores fuerūt inp̄dia
prio. q̄ modo ſunt: q̄ mūdi congregate ſue
rant. in uno loco. facta q̄ lux illa. lucē et lo
ca ſolis obtinebat: que motu ſuo circūagēs
tenebrā diemq; diſtinguebat. Ubi q̄ primū
lucē affuiſſe. iuſſimile ē. ubi ſol cottidiano
curſu circumactus apparet. tūc ē tenebre
lux ēcumcurrēs. ac p̄mo ad occaſū depellēs
ueſperā facit. Deinde reuocata ad ortiuā
uorā. i mane illuſtrauit: et ita diuiſit deus
lucē. diem. et tenebras. noctem. Quod deus

Hic notandū eſt. Diuiſis modis accipitur
Quod dies in ſcriptura diuiſis modis ac
pitur. Dicit̄ em̄ dies lux illa. que illo tēpo
tenebras illuminabat. et dies illuminatio ip
arcus. dicitur etiā dies naturalis ſpacium ūg
ti unius hore: qualiū accipit̄ cū aut. factū q̄
eſt ueſpe et mane dies unus. Et ita diſtin
guendū eſt. de ueſpe p̄us. poſtea mane. et ita fuit
dies unus expletus ingressi unius hore. dies
ſcī naturalis. qui habuit ueſpe. ſed nō ma
ne. Nāme cū dē finis p̄cedentis. et initium
ſequentis diei. q̄ ē aurora. neq; nox plena
lucis. nec omnino tenebras habet. Mane q̄ p̄
mus dies nō habuit. q̄ nec dies p̄cesserūt
ſequetis diei initio ēminuerēt. et eo p̄pue
quia lucē apparere. mox ſup̄ terram plenus
atq; p̄clarus dies exortus. quis ab aurora
ſed a plena luce michoatus. et in mane ſque
tis diei conſumatus eſt. Unde beda ſup̄ gene
ſim docebat. ut dies a luce incipiēt. et in ma
ne ſequetis diei tenderet. ut a luce michoate
opa dei. et in lucem completa eē ſignificarēt.
Reliqui aut̄ dies. mane habuimus et ueſpe:
quoꝝ unuſquiſq; a ſuo mane inchoatus uſq;
ad alterius diei mane tendebatur. De naturali
ordine ſcripturarū diez. et de illo qui ꝑ miſtio

Hic eſt naturalis ordo. introducendus ē
diſtinctois diez. ut diſtinguatur atq;
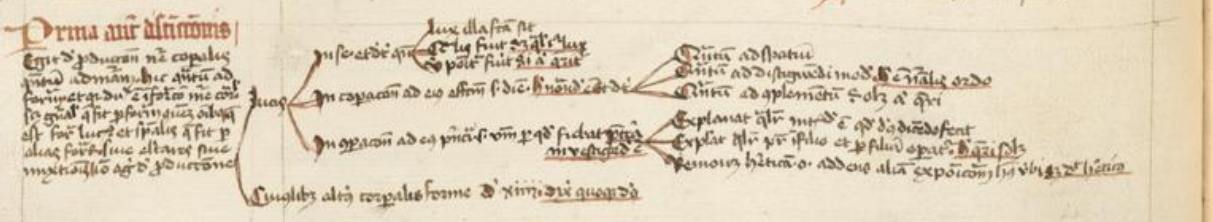
ppetuntur dies a mane usq; ad mane. postea
uo m ministerio factu est ut dies ppetetur a
uespa in uespam: et adiungatur dies precedē
nocti in computatione: cui iuxta naturalem or-
dinem precedens dies sequit. Ad iugi debeat
qua homo gratia a luce corruit in tenebras
ignorantie et pene. Deinde p xpm a tene
bris in lucem redijt. Vnde erasmus aliquando tene
brio. nunt aut lux in dnico primus itaq; dies
no ab aurora sed a plena luce incipit. et
post paulatim uesperam occidente luce expiet.
mane sequentis diei expletus e. Vnde Beda
occidente luce paulatim et post spacium diur
ne longitudinis. nocturnos ptes subeunte.
factu est uespe. Quod nr usitato cursu so
lis fieri solet. factu e aut mane eade super
uenam redente. et alia diem inchoante. et di
es expletus est unus uigilii unius horarii.
fiuntq; nox illa tenebrosa omnino illo tridu
o. que post creatu sidera aliqua luce claruit
Solet aut queri. Cur sol factus e si lux illa
quare factus e sol. si lux illa sufficiebat
faciende diei sufficiebat. Ad qd pot dici pu
illa lux forte superiores ptes illustrabat. et
ad illud tantum mysterium solem fieri oporte
bat. Vel potius id. quia facto sole. dies fulgor
auctus et ampliori cum luce dies radiant
post. eaq; ante. Dici no queuit quod de illa
luce factu sit. nec mo no apparet. potest dia
aut de ea corpus solis formari aut in ea
pte celi cui unita. aut distrem no ualeat. Quo
modo accipiē dū sit. illud dixit deus aut sono
Preterea in uestigiis uocis id deus dixit. dicit
tigandū est quomo accipiē dū sit. qd
aut. dixit deus utiq; tpalē. ut sono uocis
illud dixerim alio modo. aug sup genesim
tradit. tpalē nr sono uocis locutu fuisse
dm. quia si tpalis et mutabilis. est. si cotidi
dicatur somuisse uox dei. In qua erat qua
lis precreatum et erat que oporet audiret in
telligere. Bene go uox dei ad naturā. ubi p
quod omnia facta sunt refertur. dixit go deus
fiat lux &c. Non tpalis. nec sono uocis. sed in
uerbo sibi coeterno. et ubi genuit. in tpalis
in quo erat. et disposuit ab eterno ut fieret i
tpe. et in eo factu est. Quomodo accipiēdum
est. qd dr pr operari in filio. ut p filiū. ut in spiritu

Hic queri solet quomo accipiē dū sit. qd
dr pr operari in filio. ut p filiū. ut in spu
sco. Cū enim scriptura frequēt nobis gromulie
ria in sapia scripsit dnēr in filio. et in pūcipa
o. in pr filio. dixit deus celi et terra. et cet illud
p quē facta sunt. et factu. Item illud quoq; psalmi
locū. verbo dni celi firmati sunt. &c. Dicat aug
qd pr operatur p filiū sui. et spm sci. Quo
modo g accipiendū est hoc. putauerūt quida
hereticiq; pr uelut dei ador. et artifex. filio
et spu sco in rez operatōe uelut quasi ins
trumēto. Ex pdictis ubis occasione errandi su
mentes. qd uelut blasphemū atq; fame dog
me adustum abhorret pia fides. Non e itaq; in
telligendu ideo pr operum semp dr meo ora
se. patrem operari in filio. ut p filiū tanq; p
filiū no posset fieri. si ei no poni exsset pr
ex tantū. ut tanq; aliq; instrumēto fuerit
pris operantis. sed potius illis ubis patrem in
telligi uoluit. cui filio et spu sco operet p
dicatur. Minus tñ ut sint operatur. et sic
una tota operans. et sine eis nichil facit. Sed
dicit forte hereticus. hanc rē posset dixisse
filiū operari pr em ut in precet spm sanctū
utriq; ut p utrūq; q; filius cui precet spe
sanctū utriq; operatur. Cui breuit respon
deo illud dictū esse et no aliud. ut in pre
mostret auctoritas. Non enim pr a filio. sed
filius a pre operatur. et spe sanctū ab utroq;
deo. q; filius et p spm sanctū operari legitur.
quia eis spūs operatur. hoc ipm a filio
habet. ut operetur. Alia predicdor exposicio
Potest et aliter illud accipi. ut dicatur pr
in filio fuit p filiū operari. et pdicatur
spūs. quia cum gemuit omnia opifex.
sicut dicitur p eum iudicare. quia genuit
iudicem eum. ita et p spm suum dicitur
operari. sicut pater sine filio. quod ab utro
spe sancto factor omnium predicat. Cui uolū
nes exposītores in exponē epte ad hebre
os sic aiūt. Non ut hereticus in aliud suspi
cari tantaq; aliq; instrumētu prius ex
struit filius. Neq; pr ideo dicitur pater fecisse
mundum. quia ipe facere no posset. sed sicut dicitur
pr iudicare p filiū. quia iudicē genuisti sic
etiā dr operari p filiū. quia eu costat opifem
genuisse. no qd pater no effecerit. Si enim ar
tifex eius pater est. sed no qd pr efficax causa e. nisi tr aplus eor

XIIII

que p filiū facta sūt: hs de op' prime diei dicti sunt De op' sexte diei q' facti ē firmamēt'.

Dixit quoq; deus fiat firmamen tum in medio aquar; et diuidat aqs ab aquis Dimisitq; aquas que erat sub firmamēto ab hijs que erat sup firmamētum. Prendit est qđ illius celi descriptum. Sicud aut beda sup genesim inquio fixa sūt sydera cui suppone sūt aque in aere. et in tre et sustinere aque alie de quibus dr Rui tegis aquis superoꝝ cui⁹. In medio q̄ firmamēti. q̄ sideriū celiū. qđ de aquis fuit ē credi potest crystallinis q̄ lapis cui magna ē firmitas. et p̄spicuitas. de aquis factus ē. Dr quē aūd monet quomō aque natura fluide. et in ima labiles. sup celos possint consistere: de duo septimo ē memine rint. Rui legat aquas in nubibus suis. Rui em infra celū legat aquas ad tpa uaporibus nubiū retentas. post ē super celi spera. uaporū tenuitate: sed gla ciali soliditate. aquas suspendē ne labant. Quales aūt et ad quid condite fuer: ipe nouit qui condidit. Hec ostensi est hijs uerbis qđ celū factū sit. sex illud inquo fixa sūt sidera. qđ excedit aera. et deq̄ materia sūt de aquis: et quales sint aque que sup celū illud sunt. sex ut glacies soli dare. Alij putāt celū illud ē ignee nature

Quidam uero celū qđ excedit aerus spa cia ignee nature dicūt. Asserentes sup aerem puri ignis esse qui dr ē celum. de quo ignis sydera et luminaria facta ē. co rectyrat: quibus Aug consentire uidet. Dicit uero nomē firmamēti celi q̄ excedit aerem. in quo ipe aer hic medio gratur. dem aut precedit. nec solum nubes aut ymbres ui detur celi illud hic accipi. quod spacia aeris excedit. Aquas autēque sup celi illud sūt dicit uaporabiliter trahunt. leuissimus suspendi guttis. sic aer ipe nebulosus. ymbrosus et ue aqueus uaporabiliter trahunt. et p subtiles minucias suspendit. et post corpulentior conglobatus plumbi refundit. Dr q̄ post aqua sic ndemus ad tantas minucias precipitent. Secundo uaporabiliter sup aerem aquis naturaliter leuiorem sūt. no ē dā.

rata illud sup leuius celū. minucioribus gut tis et leuioribus. an manare uaporibus. quoq; no ibi sint. ibi ē no dubitamus. Quales sint aque et que sit figura firmamēti

Queri solet. q̄ rugi figura sit celi. Species. q̄ius actores nūt structura. cos dicē noluit. Restat qđ p̄sit salubriter. Queritur. si stet an moueatur celū. Dr moueri. quiescit. Quomō ē firmamētū. Dr stat q̄ mo mēta fixa sydera circueunt. Deo firma mētū dicit pot. Non qđ stabilitatem q̄ stabi firmitatē sit. tamen aquar. nec transfusibiles. Dr aut stat. nebul impedit moueri et circuire sydera. Quare tacuit septima d

Post hec dr opa sexte diei qđ in alijs dicit solet. quare hs no ē dictū. secundū in alijs dieb; operū. Vidit deus qđ ēt bonū. Nō tū aliud hic cōmendat deo cū formasse hic no est dictū qđ in alijs ē factū. quod b. matrius principiū ē alendū. et figm diu sionis. Sequitur. Dixit deus congregentur aque in locū unū et appareat arida. Congregatio aquar. opus ē munū loci. Beda Congregate sūt omēs fere aque celo inferes. in una mansionem. ut lux q̄ prius vidio aqs clara huc usq; fuerat. in puro aere clarior fulgeat. et appareat terra. q̄ latebat. et que aquis limosa erat. fieret arida et germinabilis. Eodem n die pratis tua herbam uire tem. ligni. q̄ faciens fructū. Erant prae ubi congregate sūt aque. que totū tegebant. tum usq; ad celū. potuit fieri ut tra subsi dere. Quamq; pres plures. ubi fluuiales aquas receptas. pot credi. p̄marinas aquas variores fuisseque sic nebula tegent terras. sed congregatione ē spissatas. et ideo sterile munion posse redigi loco. Cumq; mitti co stat ē maria. et flumina in unū tū locū dic. a quas congregatas. q̄ collimatorem omnī aquar. que mris sūt. equa cuncta flumina et maria. mari magno inguluit. Secundo tū dicit aquas congregatas in unū locū de inde dicit plures congregationes q̄ aquar. q̄ mutuos sinus. ex quibus omnibus ex magno mari precipui est. De opa q̄rti diei qui

Sequitur. Dixit deo facta sūt luminaria ut deus fiant luminaria in firma mento celi et dividat diem ac tenebras.

In precedenti machina triduo disposita est uni
uersitatis mundi huius, et partibus suis distribu
ta, formata enim luce prima die, qua uniuersa lust
rantur, duo dies sequentes attributi sunt ornamenti su
perne et infime partium mundi; firmamento scilicet et ae
ri et aque et terre. Nam secunda die firmamentum
expansum est desuper. Tertia uero die, in mobilibus
aquarum inter receptacula sua collectis, unde la
ta est terra atque aer serenatus. Quatuor ergo
mundi elementa illis diebus locis suis dist
incta sunt et ordinata. Tribus autem diebus
sequentibus ornata sunt elementa illa iiii^or. Quarta
enim die ornatum est firmamentum sole et luna
et stellis. Quinta aer in uolatilibus et aque
in piscibus ornamenta receperunt. Sexta autem
cepit terra iumenta et reptilia et bestias; post
que omnia factus est homo de terra et in terra;
non tamen ad terram uel propter terram, sed ad celum. atque propter celum.

An alia de ornatu celi agitur sicud prius sunt est

Quia ergo celum ceteris elementis
superius constat, prius quam alia est factum, ideo ante
alia ornatur in quarto die, quo facta sunt sidera, que
ideo facta sunt, ut per ea illustretur pars in
ferior, ne esset habitantibus tenebrosa, et in
firmitati quoque hominum prouisum est, ut circumeunte
sole paterentur dierum noctiumque uicissitudinem
propter dormiendi uigilandique necessitatem;
etiam idonee nox inde cora remaneret, sed lu
na et sideribus consolaretur homines, quibus
in nocte operandi necessitas incumbit; et quia
quedam animalia sunt que lucem ferre non
possunt. Sed autem subditur: et sint in signa
et tempora et dies et annos, quomodo accipiendum
sit queri solet. Ita enim dictum uidetur quasi quar
to die ceperint tempora, cum prius triduum sine
tempore non fuerit. Itaque tempora que fiunt per sidera,
non morarum spatia, sed uicissitudinem aerie
qualitatis debemus accipere; quoniam talia motibus
siderum fiunt; sic dies et annos quos usita
te nominamus. Sunt enim in signa serenitatis et
tempestatis; et in tempora, quia per ea distinguimus
quatuor tempora anni, scilicet uer, estatem, autumpnum,
hyemem; ut sint in signa et in tempora, id est in dis
tinctione horarum et temporibus, quia prius fiet distinc
tio horarum, tamen et ordo nullis notabatur
indiciis, ut meridiana hora et quelibet ho
re. quarta die facta sunt. De opere quinti diei quod

Fecit deus ex aquis uolatilia et natatilia. XV

Dixit quoque deus: producant aque reptile
anime uiuentis et uolatile super terram,
etc. Opus quinti diei est formatio piscium
et auium, quibus duo ornantur elementa, et
de eadem materia, id est de aqua, pisces et aues
creauit; uolatilia leuans in aerem et natatilia
c. 2 remittens gurgiti. Sequitur: Dixit deus, pro
ducat terra animam uiuentem, iumenta et rep
tilia et bestias terre secundum species suas etc.
Sexti diei opus est de septimum, cum terra suis
animalibus ornari dicitur. Utrum post pec
catum uenenosa animalia noxia facta fuerint,
an propter peccatum nocere ceperint prius facta innoxia.

1º Queri solet de uenenosis et perniciosis ani
malibus, utrum post peccatum hominis ad
uindictam creata sint, an potius creata prius in
noxia, et peccatoribus nocere ceperunt. Sane
2º dici potest quod creata nichil homini nocuissent,
si non peccasset. Puniendorum namque uitiorum
et terrendorum uel probande et perficiende uirtu
tis causa ceperunt nocere. Fuerunt ergo creata innoxia sed propter peccata facta sunt noxia
c. 3 De quibusdam etiam minutis animalibus
1º queritur utrum in primis condicionibus creata sint. Pla
cet de humoribus corporum uitiis uel exhala
tionibus terre siue de cadaueribus gignuntur,
quedam etiam de corruptione lignorum et herbarum
2º et fructuum; et deus auctor omnium est. Potest autem
dici quod ea que de corporibus animalium maxi
me mortuorum nascuntur, cum animalibus cre
ata non fuerint nisi potentialiter et materialiter. Ea
uero que ex terra uel ex aquis nascuntur uel ex
eis que terra germinante nata sunt, tunc
creata fuisse non incongrue dici potest. etc.

Omnibus autem post omnia factus est homo.
creatis atque dispositis nouissime factus
est homo, tanquam dominus et possessor, qui et
omnibus preferendus erat. Unde sequitur: Vidit
deus quod esset bonum et ait: Faciamus hominem;
c. 4 etc. Sed antequam de creatione hominis tractemus,
quod supra breuiter tetigimus, plenius
uersantes, clarius faciamus. In hac enim rerum
distinctione catholici tractatores dissenti
re ab aliis, ut supra diximus, inueniuntur.
Aliis dicentibus res creatas atque distinctas
secundum species suas per interualla sex dierum; quorum
sententie, quia littera genesis magis inser
uire uidetur, atque ecclesia magis approbat. Ideo catholicis
hactenus studiose docuimus quomodo ex illa

Dixit quoque deus producant

Fecit de productione insensibilium, hic de sensibilium ut auium et aquatilium
- Sensibilium productionem
  - animalium ex aquis
  - aliorum ex terra. Secundum dixit deus
    - Primum uitare
    - Solum dubium queritur
- De diuinorum operum consumatione aliqua huiusmodi
  - Unde alii impeditur hominis consumatur rerum distinctio
  - Ex plurimis dicit sanctorum doctorum circa eadem distinctionem dubitacionem etc.
- De septimi diei requietione, id est de septimo die
  - Primum uitare
  - Nouum quorum secundum que uiii die

communi matia, pius in formam facta, postea vero corpalia genera per sex dies volumina distincta sint formata. Alius autem vult quod non per intervalla temporum facta sint, sed simul omnia formata, ad ea perducta quod augustinus insinuare videtur, cum dicit quod sex primis diebus omnia perficere dicitur, non quod tot dierum spatia in operibus illis fuerint, sed quia sex primi numeri perfecti sunt, et in eis perfectio operum demonstratur. Quia enim septenarius numerus ex ternario et quaternario componitur, qui sunt primi numeri, et ex quibus omnes alii numeri componuntur, ideo per sex dies perfectio operum designatur. Alii vero dicunt quod non per intervalla temporum facta sint, sed simul omnia formata, ad ea perducta quod augustinus insinuare videtur, cum dicit quod sex primis diebus omnia perficere dicitur, non quod tot dierum spatia in operibus illis fuerint, sed quia sex primi numeri perfecti sunt, et in eis perfectio operum demonstratur. Quia enim septenarius numerus ex ternario et quaternario componitur, qui sunt primi numeri, et ex quibus omnes alii numeri componuntur, ideo per sex dies perfectio operum designatur. Alii vero dicunt quod non per intervalla temporum facta sint, sed simul omnia formata, ad ea perducta quod augustinus insinuare videtur, cum dicit quod sex primis diebus omnia perficere dicitur, non quod tot dierum spatia in operibus illis fuerint, sed quia sex primi numeri perfecti sunt, et in eis perfectio operum demonstratur. Quia enim septenarius numerus ex ternario et quaternario componitur, qui sunt primi numeri, et ex quibus omnes alii numeri componuntur, ideo per sex dies perfectio operum designatur.

Item de septimo die est requirendum ab omnibus dicentibus quod deus requievit die septimo ab omni opere quod patrarat. Requievisse dicitur deus die septimo quasi lassus; sed ab omni opere requievit quia nova facere creatura cessavit. Requievisse enim cessare dicitur aliquis si non habebant requiem dicebantur sed sanctus dicebat quod requievisse dicitur deus ab omnibus quia cessant a faciendis generibus creaturae quia ultra nova non condidit usque nunc tu ut iudas in evangelio aut operatur et filius ad conservationem eorundem omniumque tunc in esse facta sunt. Creatoris enim virtus causa subsistendi est omnis creaturae. Sed quaeritur per quem usque modo operatur et ego operor. Illud unum esse creaturae continuam administrationem indicit. Die quo septimo requievit ut nova creatura non faceret. Ultroque tertia ut similitudo non possit. Usque nunc operatur ut quod condidit conservet et gubernet ne cesset. Quae accepta sit quod deus dicatur complesse opus suum vii die cui true requievit ab omni opere suo.

Quid quaeso quod septimo die dicatur deus complevisse opus suum cui ab omni opere die illo quievit, nisi aliquid quod nondum erat fecerit. Alia translatio habet consummavit deus die sexto opera sua quae fecit, et requievit die septimo ab universo opere quod fecerat. Consummatio autem operis ostenditur quia nihil ei ad opus perfectum deerat. Perfecta est sic scriptura omnia quae fecerat et erant valde bona. Quia quidem naturalia bona erant, nihil quod in suo genere naturam haberi deceret fuit bona si condidit et deus singula fuisse non omissa valde bona, quia ex omnibus consistit universitas admirabilis pulchritudo, in qua et illud quod malum dicitur bene ordinatum et loco suo positum commendat eminentius bona ut magis placeant et laudabiliora fiant. Dicto ergo die facta esse omnia opera consummata deo premissa oritur quaestio quomodo dicatur deus vii die opus suum complevisse quod hebraica veritas habet. Pro quo tertium nullum nomen dies cassetur nisi forte dicatur die vii complevisse opus suum quae ipsum benedixit et sanctificavit sicut subiecit scriptura benedixit deus diei septimo et sanctificavit illum. Et opus eius benedixisse et sanctificasse sicut salomon aliquid operis fecit cui templum dedicavit quae sit sanctificavit et benedixerit vii die.

Illum autem diem sanctificasse et benedixisse deo quia ipsum praeteriit benedixit et sanctificavit. Donavit eum. Vii in lege divina quemadmodum sanctificare diem sabbati et nidi est quia mandando dies usque ad septimum perduxit. Dominus septem esse dies quos repetitione ostendit agitur. Non qui alius sit ab illis diebus omnibus et nominibus et sic de ceteris sed quia in his diebus res quia distincta sunt et in septimo licet non sint nomine quibus res constituit.

Dixit.

fiunt tñ in eo quasi quidā nouus status sēi ficatiōis opūm et requietionis spūalis. Post-q sic expōit illud Complenit dies septimus opus suū i completū et cōsumatū subdit. De hominis creatione ut cōsideretur et quōe creatus sit homo et qualis sit institutus que duo sūt tractata sunt. Restat factus et ēlus lapsus postremo quomō sit reparatus que destruenda sunt.

Hijs ex cursis quę sūpra de hominis creatione manifestissimus effectui mancipamus atq; ordinē explanare nō suscipimus ubi hoc considerāda videntur. Nec quōe creatus sit homo et qualis cōstitutus et qualis et quomō sit tus tendē qualis sit lapsus postremo qualis et p quē sit reparatus horū aut primo et secūdo porta i causam creatiōis humanę et modū institutiōis p modulo nūc succedentis supplis tractauimus. Dcoq; sup est ut qualis et q modo factus sit discutiamus. In genesi legitur faciamus hominem ad ymaginē et similitudinē nram. In eo qđ dr faciam⁹ una opatio trium pōnat ostendit. In hoc uero qđ dr ad ymaginē et similitudinē nram. una et eadē dr ad ymaginē et similitudinē nram. una et equalis tuba trium pōnat monstratur. Ex pōna enī prius lr dicitur ad filiū lr ad spūm sēm. Non ut quidā putāt anglos quia et dei et angloz nō est una et eadem ymago ut similitudo. Quod ymago et similitudo hic a diuīs accipitur uarie et quibusdā in cōia ab aliis cāta et nōnulla ut cēnia trinitatis

Ymago aut similitudo in hoc loco ut in cāta intelligitur a trinitatis cēnia ad quā factus ē homo ut cātam qua factus ē homo et ipsi homini concreata. Increatam enī ymaginē que deus est intellexisse beda uidet cū dicit nō ee unam ymaginē dei et angloz sed tñ pōnaz et eo pōnis nō anglis sit ibi pmo. Ymaginē tñ dr ymago quia ymago veritē dr ad aliud cui similitudinē gerit et ad quod repsentandū facta ē sic ymago respectiuq; ipsi similitudinem pferebat ipsi qui quodāmodo repsentabat. Ymaginē aut dr imago id ad qđ aliud fit sic exemplū ymaginē dr recte sumit exāg⁹ et exemplar exquo sumitur aliquid ponitur tñ aliquādo abusiue alterū p alterū tra et minus ymago accipitur cēnia trinitatis. Si tñ ea nōiē

imaginis in hoc loco intelligitur. Primo coq; qui putauerūt filiū p ymaginē et similitudinem

Filius nō ymago prie dr hic accipi sicut supra in tractatu de trinitate dixim⁹. Nec fuerunt nō nulli qui ita distingerent ut ymaginē in hoc loco intelligeret filiū. Ho dr minē uō nō ymaginē sed ad imaginē fac tum dicit. quos refellit ipse dicēs uir qđ ymago ē et gla dei. Manifesta ymago et ho cui dr fieri ad ymaginē nō quasi ad filiū de fieri aliquā nō dicebat. Nam si filius ymago prius filius fuerit aut et alij p quos ius hec tractantes qui p ymaginē filiū et p similitudinē spūm sēm intelligunt qui filius do ē prius et filij: et ideo pri putauerūt dr ri nram. ad referentes ad similitudinē tri ad ymaginē ut subintelligendū meam ea homine uō et ymaginem eō et ad ymaginē factū eē et similitudinē tradidērunt et ymaginis ymaginē eē et similitudinis. Nec hoc simpliciter approbat sed ymaginē et similitudinem quasi in homine quęrendā et considerandam docet ut ymago et similitudo eam i bth

Verumtñ hęc distinctiōes et ratiōabiles nō uidentur penitusq; de medio monstrui et auctoritatibus scripturarum comprobatis in ipso homine ymago et similitudo querenda dei et considerāda est. factus ē gō homo ad ymaginē et similitudinem dei. secūm mentis qua memoria bilitatē intellectū et dilectionē ad similitudinem sēm nouerit intelligendo et diligendo. ad similitudinem sēm nouerit et memorie quę i mente rationali naturaliter fuit ut ymago cōsideretur in cognitione ueritatis. similitudo in amore uirtutis. ut ymago in omnibus alijs. similitudo in cēnia quia in mortalis et inuisibilis ē. Vñ aug⁹ in libro de quantitate aie anima sēa est similis deo quia in mortalis et in dissolubilem secit eam deus. Imago gerit ad formā. similitudo ad naturā. Iustus ē gō homo secūm ueram qđ ymaginem et similitudinem nō an prius ut filij ut spūs sc. sed tocius trinitatis. Ita et secūm aiam dr ymago dei ē hoīs. q. ymago dei in eo est. Sic ymago dr et tabula et pictura que in ea est. sunt et tabula ymago appellantur. tra ipsi pictura q mea est ipsi. ymaginem trahit. ē illud in quo est ymago. hoīs nomē imaginis accipitur. Quod

homo dr ymago et ad ymaginē filius uero y
uo tra homo nago non ad ymagnem
et ymago dr̄et ad ymagmem: filius
uero ymago. nō ad ymagmem: qua natg.
nō creatus equalis et m nullo dissidis homo
ēatus ē a deo nō genitus; nō paritate eiꝰ
lis: ſ quada filitudine accedens ei. vn Aug
m le vij ulro de trin In genesi dr faciamus
hominē ad ymaginem et filitudinē nrm.
facieng. et mam plr dixit: et n pr rela
tuis accipi no oportet ut fiat intelligat
pr. et filius et spūs scūs; ad ymagine prīs
et filij et spūs scī ut sub sipet homo ymago
dei. ſ qua no omnino equalis siebat. illa
ymago. tamꝫ nō ab illo natuſ ab illo ēatu
ra ita ymago dr̄ad ymaginē: qua no
equatur paritate. ſ accedit quada filī
tudine filius aut ē ymago ſ no ad yma
ginem: qua equalis pr dictus ē. ſ. uerbo ho
ad ymagine ſ. impare filitudine. et ro
mīgt ymago trinitatis homo dr̄ m telli
gatur. nisi trinitati equalis. sic filius pri
Ecce ostensū est sedm quid ho sit similis de
ſ. sedm aiam. ſ. m corpe tm quada ſ. etate
lis. q. que ſ. nidi. atq; qua ē ēata statura sedm
quā corpus anime congruit. rō nalis. qua
mcelli erecti est. Quod sedm corpus Beda
potest dici factus ad similitudinē dei. de ēa
rone aīe utrū de aliquo fuit sit nl. nō quādo
Hic de origi facta z. q. ſ. qm huit ī ēatate
XVII q. 2. Rnḡ aīe pla quer solent. ſ. unde ēa
ta fuit. et an m corpa an extra. quadocet. q.
ytam habuit m ēatate. sicut hominis forte
sedm corpus defebrit; aīe dr formauit deus
hoiem de lmo trcita emsse sedm aiam
factura defebitum ei dr. Et an spirauit in
faciē eius spiraculū uite. corpus em de
lmo trc formauit dr ei aiam m spiravit:
ut sedm alia luttim flauit in facie eius. vt
m sufflauit: nō qd flatibg in sufflauit.
ut maibg corporeis corpus formauit.
Ipse em deus ei nr lineamenta membror
corporibus. Non g. carnali putemg deum
corporeis corpus formasse manibus. aut fa
cibus m spiravisse aiam: ſ. pocius hominem
de lmo terre sedm corpus formauit. uber
de uolendo. r. uoluit: et ubo suo iussit. ut ita
fieret: et m spiravit m faciē eius spiraculū
uite. et subito. aīe m qua unica. tantum no
mia aliqua corpali ut spiritus: sed de nichilo
putauit em quide hēticoꝝ de sua
anima dixisse. ubi scripture primatter m he
rentes. quibus dr. In spiravit id m sufflauit
ē. Cui flat m quiūt ait spirat homo. de se
flatū emittit. Dic g. ei deus flasse ut spi
rasse spiraculū uite m faciē hominis de ey se
emisisse spūm intelligitur horis. i. de sua
Qui hoc dicit capiūt tropice locōe dictum
ē. sufflauit ut flauit. i. flatū horis sc. a
nima scīa flare em ē flatū facē. flatus fa
cere ē aiam facē. vn dns p ysaiam ait
Domine flatū ego feci. Non sunt go audiēdi
qui putāt aiam de pcm dei. dī em hī cōt
ne a scīs ab alio decipi posset: nē ad malū
faciendū. nē pacīdū compelli: nē in melius
ut deterius cōmutari. flatus go quo homo
aiatus factus ē a deo. nō de deo; nec de aliq
materia, sed de nichilo. hic quādo facta sit aīa
Q. ad utrū an ante corpus aīa in corpe
m corpe an extra corpus. et mr docto
rum scrupulosa qō. Aug em sup genesim
tradit aiam ēt angelus sine corpe fuisse da
tam. postea uero ad corpus accessisse nec
compulsāe ē m corpari: sed naturali illud
uoluit. i. sic ēata fuit ut uellet. Dic natura
le nob ē uelle uiuere. aīe aut uelle uiue
re est naturale. ſ. pūse est uoluntarie. Aliꝰ
dr aiam pmi hominis m corpe fuisse ēatam
z. exponeret iuba illa In spiravit in faciem
eius spiraculū uite. i. aiam in corpe ēatū
que totū corpus animaret. facere tm spūlē
ergo sit: qua hec pr sensibg ornata ē. ad m
tuenda superiora. Sed quid qd de homis
pmi aīa estimet. de aliis dubium non
est qd in corpe ēantur. Creando em ipse
dr eas deus. et m fundendo ēatē. Decenter
est ergo aiam illa. no sic ē ēatam. ut pūa
ēet opis futuri usū. Et ideo musica. In qua etate
C. 3. Solet erga qri deus hominem fecerit
utrū deus homiēz repente in uirili e
tate fecerit an p faciendo. etates. augendo. ſ
pugnet formata in utero matris. Aug sup
genesim dicit qd adam in etate uirili gi
nus factus ē. Et hī sedm sup iores rationes

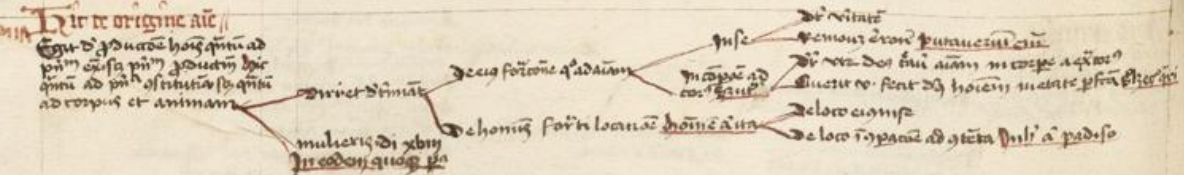

naturali nob ne cognitas; no sedm mfiores:
id e sedm uolutate et potestatē dei; qua na
ture gmbo no alligant. Rualdus et mgr
nicol. si consta est m draconē ne talia gera
nature fuisse: no nob: qbz alter nature cau
sis m notuit: Deo aut natura e qd facit.
Non go qt dispositōm sua fecit illud deus
erat eni m prīa cāz qdratone sic hoiem
posse fieri sed no erat ibi necessarium sic fie
ret. hoc eni no erat m qdrōne cāture sed
m beneplacito cātoris; cui uolūtas neces
sitas est. hoc eni necessario futurū est qd
uult et pfate. Multa ū sedm mfiores ca
usas futura fiūt sed m dei pscia futurano
sunt; ut mors ezechie. Dr go ibi aliter
futura sunt. potius ubi futura fiūt sic ubi
sunt ubi pscit ille qui no pōt falli. Dr go
factus e adam no sedm inferiores cas. q
no erat mere causis seminalibus. ut ita
fieret. sed sedm superiores: no go naturam
opantes. quia m rez causis naturalibus
erat ut ita posset fieri. Quod homo extra
paradisum creatus m paradiso sic ponit et

Homine aut ita sole in. qē ita factū fit
transtulit deus et posuit mparadiso
uoluptatis. sp plantatiōat a principio nt
scriptura docet. hys rōnibus apte m simul
uoysen. qd homo extra padisū creatus. sic
modū m padiso sit ponit: qd no sem ere
quia no erat m eo p mansurus. vsue no
natura. si gre li assignaret. intelligi aut
padisus localis et corpalis. m quo homo
e locatus. Tres eni de padiso gnales sen
tencie sc. una cāz qui corpalē intelligi
uolūt tm. Alia est qui spūalē tm. Tercia
a est. qui utroq modo padisū accipiūt.
Terciam michi placet fateor. ut homo m
padiso corpali sit positus. qm ab illo puer
pio plantatus accipi pōt. quo tra omne
remotis aquis. et herbas et ligna produc
uisse: qui ex spūs certe ut future typum
tenet. ad hāc tri mtelligē dū est. ee loīm a
menissimū. fructuosis arboribus magnis
et mūdo fonte fecundū. dr. deus a pn

ripis. antiqua trāslatio dicit. ad orientem. Vi
uolunt. m orientali pte. et padisū longo mō
rārete spacio. ut maris ut terre a regionibus
quas incolunt homines secrētē et m alto
situ nrīs ad lunare ceteri primgentem. mide
nec aque diluuij illuc puenerūt. In hoc
aut padiso erāt ligna diuersi generis. q
unū erat quod uocatū e ligni uite. Alte
ri uero ligni scie boni et mali. ligni aut ui
te dictū est. sic docet Beda et strabus. q
diuinitus hanc uim acceperit ut qui ex eo
fructu comedēt. corpus eius stabili sani
tate. et pretia soliditate firmaretur; nec
ulla m firmitate ut etatis m senectute i
detrimū ut nocte sui laberetur. ligni aut
scie boni et mali. no a natura hoc nomē
acceperit. sed ab occasione rei post ei secute.
Arbor eni illa no erat mala. sed scie boni et
mali. ideo dicta e. quia post phibitionem
erat m ulla transgressio futura. qua homo
experiendo discēt. quid esset mt obedientie bo
nūm et m obedientie malū. Non go de fructu
qui nascerēt. mdicitū e illud nomē. sed
de re transgressione secuta. cognouit eni
homo gustū tangēt hoc lignū. bonū et
malū. si bonū p prudentiā et experientiam
mali. no p prudentiā tm. dr. ideo e p expie
ntiā nouit. usu pcepto ligno uetito. sic p expi
entiā mali didicit. quid sit mt bonū ob
dientie. et m obedientie malū. Quod si
mi pentes obedientes ceteri nō gustassent pcepti
peccasset. no tm eo minus dicetur lignū
scie boni et mali. qua hoc ex eius tactu acci
deret. si usurpatum. Ligno go phibitus
e homo. qd mali no erat: ut ipa precepti
seruatio. bonū illi esset: transgressio. malum.
Nec melius considerat. quid mali sit m
obedientia. qua hoc modo cū sit deo deus fac
tus et ho mtelligatur. qua phibitus non
tetigit. qua si no phibitus tetigisset. nō
peccasset: nec pena sensisset. Dr eni nequeo
sam herbam phibitus tetigeris. pena sequ
tur. Et si nemo simul phibuisset. pena seq
retur. Dr. E phibetur res tangi. qui tangēdi
tm sed phibendi est damnosa cupiditas. qui
gitur. qd nō tangendi obest si no phibentis fuit
p se boni obedientie. malū m obedientie mon

nō tangēdi tm. sed p
hibēdi obēdie. sic ali
a peccata. ideo
phibito est
p cetat
um.
qz

XVIII

In codē ql̄ paradiso dom⁹ mulierē formauit de costa uiri. Dic post plantatu paradisū hoiem ql̄ m eo poniret. et post vnissa ytalia ad eū ducta. suscipit nōibus designata. subnectit scriptura. Immisit dñs soporem in adam. Cumq; ob dormisset. Tulit una de costis eius. et formauit ea in mulierē. Sic angelos. sed plus uiri de mde mulierē de uiro. Io s ut unus est humani ḡnis principium. ḡs m h' et superbia diaboli confundet̄ur. Et homis humilitas. dei filii tudine sublimaret̄ur. Debuit hus quippe adeo aliud principiū esse corrupte vite. decep ut eius superbia retundet̄ur. hoc homo in munere accepit. q̄ diabolus ipse rapere cupiebat. sed optinē non potuit. et per hoc ymago dei in homine apparuit. quia sicut deus omnib⁹ rebus existit principiū cāt. omniū. ita homo omnib⁹ hominibus principiū ḡnationis. Deo. et ex uno homine oēs homines esse uoluit deus. ut dum cognoscerēt se ab uno esse omnes se quasi una diligerent. et amarent. Quare de latere uiri nō de alia corpis pte fortā sit

Quum aut hijs de causis facta sit mulier de uiro. no de qualibet pte corpis uiri. sed de late eius formata est. ut ostenderet̄ur. quia in coniugio tabatur dilectionis. ne forte quia in coniugio tabatur dilectionis. ne forte si fuisset de capite facta uiro ad dominationem rudet̄ur. p̄ferenda. aut si de pedibus ad seruitutē subiicienda. Sed quia ḡ uiro nō dñā nō ancilla parabat sed socia. nec de capite nec de pedibus. s. de late facta est. p quod intelligeret̄ur se ponenda. cognosceret. quia de suo late sumptam didicisset. Que dormienti et nō ingulatam

Non sine causa quoq; costa subtracta est dormienti uiro. portenditur ḡ ingulanti. detracta e costa. de qua mulier formata est. In adulterio ymaginis uiri. Aut multa in eo sensisse pena nō sentiret. et dum sint potentie opus mirabile ostenditur. que hoc dormientis latus aperuit. nec est tu a quieto sopore exercitum. hujus t opis sacramentū xpi et ecclesie figuratum est. Et ima sic multe de latere uiri dormientis formata e ista ecclia

ex sacramentis. xpi. quem ecclia de latere xpi dormiente p fluxerunt. s. sanguine et aqua. quibus redimim a penis atq; abluimur a culpis

Solet t ipsi de illa costa sine addituento uiri de costa illa sine adiectione dei extrusse. facta sit mulier. q̄ quibusda non placuit. Certū si ad p̄ficiendū corpus mulieris deus extrinsecus augmentu addidisse. manus illud utiq; ipa costa. Deoq; potius de illo quod de costa intus facta debuit dici de quo plus accepisset. substantie pars. Restat ḡ ut de sola ipius coste substantia sine omni extrinseco adminiculo. p diuinā potentia in semetipa mutata. mulieris corpus factū dicatur. eo s. ne mirentur. quo post ea de quinq; panibus. ihu celesti benedictione multiplicatis milia hominū saciata sunt. Illud t fieri oportet. q̄ ex angelo. ministra facta sit mulieris formatio. nō est eius turbanda cautis potentia. Angeli enī nulla possunt arte naturam. q̄ nec fōmare costam in mulieris. nec carnis supplemētū in locū extrahere. nō q̄ nichil agant. ut aliquid exerceant. sed nō ut creatores sint. sic nec agricole segetū. ut arborū. Solus deus creatus est creator. facta t q̄ mulier a deo si costa ministrante sit. p angelos. Utrū sedū superiores an sedm inferiores eas ita facta sit mulier. an nō seminalis. ad hoc si ita fieret an mulier ita fieri posset. sed ut fieret in deo nō est dubium. Sed q̄ an nō quia deus primus opifex omnium evocauit. ad hoc ut sed ipsam ex uiri latere fieri femina

nec fortasse an hoc tm ut fieri posset. Sed quod secundum est. omnium rex eas in deo ab eterno et vt eum homo sic fieret. ut equus et huiusmodi in dei dispositione et potentia ab eterno fuit. Et hec dispositiones primordiales causę primas alie nō precedūt: sed este aliarum quę se causę causarum. Cumq; unus sit diuina potentia. dispositionis uoluntas. et ideo una omnium principalis effectus dispositionis. plerisq; dicit Aug. eas primordiales omnium rerum in deo esse. in deo rationes stabiles rerum artificiales. rerum dispositione et quales fuit sit archana ratio est in deo unius cuiusq; future rei causa preesse. in causaturis uero creaturis rerum. sed nō omnes cause sic ut aut Aug. quia meruit deus seminales eas et congales rebus. sedm quas alie ex aliis pullulant. ut de hoc se

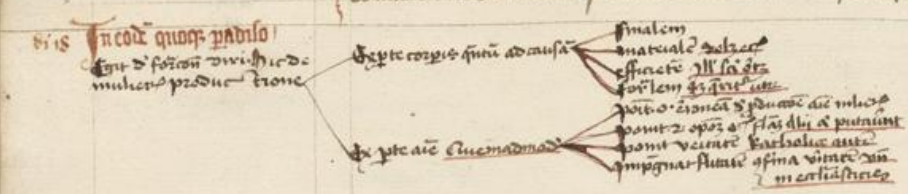

mine tale granū de hac arbore tales fructus
et hmōi. Et hec quoq; dicit primordiales causas
et si nō a deo ex nichilo sūt prima et ille
aut ad res aliquas diu prime que si ex eis
fuerunt nō t primordiales dicunt q̄ nō prima
rez condicōe rebus a deo nr̄e sūt et sicut
cature mutabiles sic hec ita mutari ea
ruste possit. Sed aut in mutabili deo cau
sa est mutari nō potest. Distincta carnis
rez pretū. q. q̄dam deo et creaturis que

Omnia q̄ rez. cau dam in deo tamen
se in deo sunt. Sed quarūdā causa
in deo quidā sūt ee semibus sc et in cā
teris. Quarundam nō ee in deo tm sicut
illaz rez causa dicit absondite in deo quia
ita est in divina disposōe. ut hoc ut illud
fiat. q̄d nō est in seminali cature vocat illa q̄d
que sedm causam seminale fiunt dicit na
turales fieri. q. ita cursus nature hominibus
in notuit. Alia nō preter naturā quoq; causa
tuj sūt in deo. h aut dicit aug illa ee que
p gram fiunt. et ad ea significanda q̄ nō na
turale. sed mirabili sūt ~~sicut in~~ carna
cōe passio xpi sed ~~mirabile~~ Inter que mira
bilis factura de costa uiri ponit. ita dicens
ut mulier fieri ita necesse foret nō in rebz
conditis, sed in deo absconditis erat. Omnia
nature cursus habet naturales leges. Sed
sūp hmōi naturale cursu. Cator hz apud
se posse de omnibz facē aliud. quia coz
naturā nō hz. Ut virga s aruda floreat
repente fructū gignat. Et in uetute se
nilis femina. in senectute pareat aut asina
loquatur. et hmōi. Dedit aut natura ut
ex hijs et hec fieri possent. nō ut in natu
rali motu hec eent. Hz go mse absondita
quorundam futurorū causas. quas rebus
conditis non dum serunt. easq; implet nō eo ope p
inde ac pio nature sub sistit ut sint. sed
ope illo quo illas ad mistrat. ubi nichilū hz
ut nolint condidit. Omnia que ad gram
significanda nō naturali motu rez. sed
mirabili facta sūt. absondite cause in deo
fuerūt. Quod unū creat q̄d mulier facta
est de latere uiri dormientis. Non habuit p
ma rez condicōem ut sic fieret femina. sed ut
fieri posset. ne contra causas q̄s ob uolūtate

mstituit. mutabili uolūtate aliq̄d facē pu
taretur. De anima mulieris q̄d nō ē ex anima
uiri ut quidam putauerūt dicēdo aliās ee

Quem ad modū mulieris cor extraductū ē
pus de uiri corpe traductū sūt. ita pu
tauerūt aliqui ipaz animā de uiri aīa q̄ aga
tam. et omes animas p̄ter p̄mā de traduce
ee sic corpa. Alij aut putauerūt omnes a
nimas sūt ab inicio creatas. Catholica ar
cetera. nec simul. ut extraducē factas ee aīas
docet. Sed in corpibus p̄ cursu seminatis
atq; formatis. infundi et infundendo creā
de in ecclesiasticis dogmatibus. aīas ho
minū nō ee ab inicio inter ceteras intellec
tuales creaturas. nec sūt ceteris sic origenes
fingit. dns. neq; p̄ritū cū corpibus semi
nari. sicud lucifianus quidā asserit. Cui nullus et quidem
latinoz p̄sumptuose affirmat. Sed dns cor
pus tuū p coniugij copulā seminari. Circa
quem nō aut soli dn creatore nosse: cuius in
dicio corpus coagulari. t mulcui. et compagi
atq; formari: ac formato iam corpe. anima
creari. et infundi. ut uiuat. mutuo homo ex
anima constans et corpe: et exprimitur ui
mus ex utrō. plenus humana substā. Ex q̄ ana
thematis uicio illos redemptor. qui aīas
extraducē docuit: inducens actoritatē ex he
ex fixit corda coz. sigillatim. hinc factis in
quit. in uuent ex hac q̄ nō anima de aīa
fieret. deus. sed sigillatim aīas de nichilo aut

De p̄mi hoīs statu an̄ peccm. s quali fuerit

Solent queri plura sedm corpus. t sedm aīas
De p̄mo homine statu ante peccm. sz qua
lis fuit homo priusq; peccaret. in corpe: et
in anima. mortalis an in mortalis. passi
bilis an impassibilis. de timore. in seriorib
ure et de evasitu ad sup̄iores. de modo p
pagandi filios. et alia multa. q nō t uti
liter scrutantur. licet aliquādo curiositate
quantur. et p̄usq; ad animi qualitatem
penetria p̄sequamur. de qualitate eius
sedm corpus. et modo p̄pagandi filios. in
spicamus. et de alijs quibusdā. p̄mus go
homo sedm naturā corpus terrenum. et mor
tale fuit. quedāmodo sedm aliquid. quia
potuit non mori. t mortalis quodāmodo
potuit mori. In illo nasci primo statu. potuit
morient habuit posse mori. et posse nō mo
ri. Hz fuit prima humana corpus t mortalium

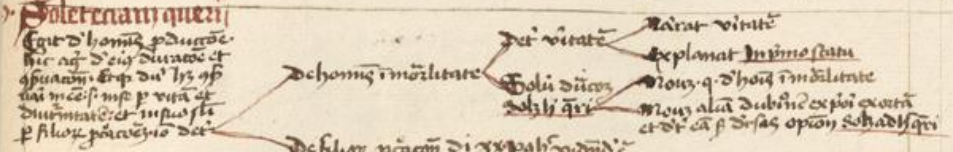

sā posse nō mori In sedo nō statu post pecm
si habuit posse mori et nō posse nō mori. q
in hoc statu moriendi est necessitas In tertio
statu habebit posse nō mori et nō posse mō:
quia ad illū statū pinet moriendi impossi
bilitas: qđ ex gra erit. nō ex natā. In primo
statu fuit homo corpus animale et egens ali
mento cibor. bi et homo dr factus in aiam
uiuentem. nō spiritalem: i. aiam corpus sensi
tiuum: qđ adhuc erat animale et nō spirale:
qđ egebat cibis ut p aiam uiuet. factus est
go in aiam uiuentem. unita corpi dantem
tis p sufficientia cibor: et tūc erat corpus
mortale et in mortale. quia potāt mori et
potāt nō mori. Post pecm uero factū e mor
tale. sic dicit aplus. Corpus quidem propter pecm mortu
um est. et necessitatē moriendi nō habet.
In resurrectōe uero erit spirale. agile et ce
lestis nō egens. et in mortale: nō sicut in statu
primo tm fuit. si. qđ posset nō mori: sed e qđ nō
potest mori. Vn aug. sup genesim ad lit. dicit
Corpus quidē mortuū est stipē pecm. et pus
de limo trā formatū est corpus animale. nō
spirale cui quali resurgemus honorabilī
cm. et uere stans nō corpus animale: qua
le fuit: sed in melius. spirale cui h' mortale
inducit. in mortalitatē. In qua mutandi
erat adam. q̄ morte aialis corpus percipe
bat. meruisset. Illud cm aīt pecm et mortale et
in mortale erat: quod mori et nō mori potest
Non aut aplus corpus mortale e. qđ pecm
sed mortuum. Aliud aūt est nō posse mori.
Aliud posse nō mori. Ideo factū est. qđ pecm
nō mortale. qđ prius erat: sed mortuum quod
nō fuerat nī peccavit. Animale cm nō est
hoc corpus sicut prim hominis fuit: sed iam
defectus est. Et cm necessitatem moriēdi
Hinc h' euidenter aplus aug. qđ corpus ho
minis ante pecm mortale et in mortale fu
it. Sed nō qualē erit in resurrectōe. De h'
eodemq; beda aut sup genesim. Non est aū
dendū ante pecm ita fuisse corpa mortua
lia modo aut cm aplus. Corpus quidē pecm mor
tuum est. Sed licet fuissent aialia mūdi spi
alia nō tm mortua: que s necesse erat mori
Vtrum immortalitas qua homo fuit ante pecm de
conditione nature an ex gratie beneficio.
Solet hic queri cū primus homo mor
tale et in mortale corpus habuit. utrum
ex conditōe nature ipsius corpis. Huic utrui.
An alteri. si in mortalitas erat beneficio gra
posse nō mori. Ad qđ dici pōt. qđ alteri habeba
in natā corpis. posse nō mori. Alteri uō si posse
nō mori erat ei ex ligno uite. si ex dono gra
Unde aug. sup genesim. Quodam nō dictus
est homo in mortalis. qđ ei erat de ligno uite.
nō de conditōe nature: vel mortalis erat. qdām
corpus animale: i mortale beneficio qdītis.
Non cm in mortalis erat. i. qđ omo mori non
posset. p nō erat. nī cui fuit spirale. Apte dicat
qđ nō ex natā. sed ex ligno uite habebat pos
se nō mori. Propter hoc aliqui dicūt. qđ in illo
ligno uite uirtus nō semp uiuet: quia pecm
ret. Peccaret cm si illo ligno nō uteretur. qua
Precepit ei erat ut comederet de omi ligno
paradisi. nisi de ligno scie boni et mali. Quod
go peccauit comedendo. qđ erat phibitum
cta peccaret si nō comederet qđ erat iussum.
Sed ad hoc queri. si nō est precipi ut de
ligno uite ederet et de alijs. et nō de illo uese
retur. quid posset nō mori. Si semp uiue
nō uteret eo ligno. nō erat ei ex illo ligno
posse nō mori. Si nō nō posset semp uiue
re. Id erat ei ex illo ligno. Alīq; quod dicē. quod
si nō fuisset ei precipi uesci de illo ligno:
alijs. et nō illo vesceretur. uiueret in semp. sic
determinātes illud qđ sup dixit. aug. subdit
erat ei de ligno. de ligno uite nō de condi
one nature sue. quasi nō ex conditione nate
solidum erat ei. sed ex illo ligno. Alijs at
tendē qđ ex ligno uite erat ei posse nō mori
nō ex natura. Deo e dare mori nō potuisse
potuit uti ligno illa. de quo edens nō more
retur. Ad augustī quomō in mortalis fuit
Hic hac uero homīs in morta sit homo.
Solitate qualis fuit. Aug. sup genesim
gonem mouens sic ait. Queritur quomō
in mortalis factus sit homo. p alias anima
tibus. et quomō cū illis communē accepit
alimoniā. Sed alia e in mortalitas cuius
qua in data accepimus. alia qua in resurrec
one sperat p xpm. Ille factus e homo in
mortalis. ut nō posset mori si nō peccaret:
non peccaret aut si peccaret. filij aut resur
rectōis nec poterūt ultra peccare nec mori
Cum nīa nō tūc egebit refectōe cibor: qua
tūc nulla potit ee defectio. Deus ade ante p
catū ita in mortalis data est. ut p alimoniā

dr. 20.

adiuuaret mortis et doloris expers. Sic g̃
i mortalis et incorruptibilis gdta e cavo
hominis: ut sua in mortalitate et incorrup
tibilitate p ob seruata mandata dei cus
todiret. in quibus mandatis h̃ gmelt̃ur
ut de illis ligni concessis cõmedet. et ab i
terdicto abstineret. p hoc edulio in morta
litatis dona conseruaret donec corpalib
incẽtis pdictis ad etat̃ que coditori
placet. multiplicata p̃genie. spo ubere su
ret de ligno vite. quo pfecte i mortalis fie
tus. ubi alimenta no ultrõ requireret. Omn
matum superiorum uerboru summã p̃ligut

Hec hijs ubis inde aug̃ tradẽ qd̃ cau
p̃mi homis in mortalitate in se hiut:
que p alimoniã tibus gseruaret. ipsi ad
tempus sue translacois in melius. quado
de ligno vite gmedẽt. et fieret omino im
mortalibilis ut no posset mori

Ideo aliqui dixerut: qd̃ in mortalitatem
de natura habebat. qua potuit no mori.
que alioq̃ ligno. esu potuit conseruari. sed
no potuit consumari. p assumpcõe ligni
uite: qd̃ inde aug̃ sentire sup gnesim di
cens. hoc quoq̃ addo. talem ibi arborem
illa pstitisse. q̃ corpus hois stabili firma
retur sanitate: no sic ex alio cibo. sed in spi
rituõe salubritatis occulta. inde gmine qd̃
ex alijs cibis posset corpus sustentare. h̃
cibo in defecti sanitati firmaretur. Quo
gsequi modũ. qd̃ sic in natura sui hiut mor
talitatẽ quada. sedm aptitudinẽ mortendi
bta si p̃ institisset aliq̃. in mortalitate hiut i
sui nãr aptitudinẽ qua potuit no mori
tibo aditus. Sed si p̃ stitisset in mortali
tatis pfectõ cet ei de ligno vite. Sed qui h̃
tradit. qm̃ supiora aug̃ ũba quibus die qd̃ erat in mortalis ex ligno
uite huit sententie no gradicat sed dili
genẽ inquirat de modo pcatoꝝ filioꝝ si
non peccassent et quales nascerẽtur filij

Post her udinde
Egit d'duracõe inõz
siue d'gsuacõe i dñm
dui hic agit d'pcatõe
posteris siue gsuacõe
spes

Post her udinde. si no peccassent filios peccassent. et
quales pis filij nascerẽtur. Credida putant
ad gignẽdos filios p̃mos homies in padiso
mesteri no potuisse. nisi post peccm̃ decretes
concubitu sine corruptõe ut macta no pos

dr. qm̃ p̃mi pntes filios gcassent dr' do
spẽ tristicie d'tãne tpis.
dr' qles filij nascẽt
sine qr. et rõnd' qm̃ nascẽt
Collegit pdcm̃ matra
Dalie erat homies

modo gnacois
rõnd ad corp.
qnũ ad alias. et cũ d'corpe

se fieri. Sed ante peccm̃ net corrupco net
macula cõ in homie potuit: qm̃ ex pcõ h̃
cõsecuta st̃. Ad qd̃ dicendũ est: qd si no pec
cassent p̃mi hoies. sine oĩ pcõ et macla
in padiso carnali copla quenisset: et cet
thorus ibi in maculatus: et gnxio sine qui
piscẽtia: atq̃ genitalibꝫ membris sic cete
ris mparet: ut ibi multũ motũ ullatenus sen
tirent. Et sicut alia membra corpis aliq̃
ad motum. ut manus oris sine ardore libidi
nis: ita genitalibus utcẽtur membris. si
ne aliquo pruritu carnis. h̃ cum letalis e
quitudo. membris humanis ex pcõ in hesit.
Demisissent itaq̃ filios in padiso. p contu
m macratis: et sine corrupcõe. Unde aug̃
sup̃ genesim Cur no credamꝰ p̃nos hoies
ante peccm̃ genitalibus membris. ad pcr
andũ mparc potuisse. sic ceteris in quoli
ope. sine pruritu carnis utuntur. Nõdũ
le cum no est. dñi talia fecisse. illa corpa
ut si no peccassent. illis membris sic pedi
bus mparet. net cũ ardore seminarent
net cu dolore parerent. sed post peccm̃. no
tum illa meruerunt. p̃ nupcie ordinat
gmetra cohibet. in firmitas eni pna ad
ruina turpitudinis. excipitur honestate
nupciali. Et qd̃ sanis cet offin. egrotis e
in remediũ. Unde sequitur de padiso gemi
cerut et tonuerunt. Sed in padiso potu
erut cõ nupcie honorabiliores. et thorus
i maculatq̃. sine ardore libidinis. sine labe
parendi. Cur in padiso no cohuerit duobꝫ

Cur gr̃ no cohuerunt in modis solum
padiso: qua cata mulcre mox trans
gressõe facta est: et certi sunt de padiso
et qua deus mundũ usserat ut cohuerent
et potuit expectari diuina actoritas. ũ g
cupiscẽtia no angebat. deus ũ no usse
rat. qua causa cog. p̃sciebat: de quibus
homo p̃pagandus erat. Licet expsse hr̃ de
modo — gnacois et p̃pagatis filiorum.
Determinacõ illig inferiores iste utrũ mate
filijs p̃ successiones an sint omis trãsfrõdi

De termino no tpis. quo trãs fussent
ferentur ad spiãlem celestemq̃ uita. certi
certi aliq̃ no tradit scptuã. et ideo ambi
guũ est: utrũ pentes gentis filijs. pfecta
q̃ humani officij iustitia. ad meliorem sta
tum transferentur. no p̃ morte. si p aliq̃

nutrimentum) patres m aliquo statu ma
nerent ute ligno uite uteres donec filij ad
eundē statū puenirent et sic impleto nūo
omnes ad meliora simul transirent ute es
sent sic angli sc̄i machs. de quo aug. ad ibi
que dixerit sup genesim ita mīquies po
tuerūt tang̃ p̄mi homines in paradiso filios
gignē. nō ut morientibus patribus succe
derent filij: sed in aliquo forme statu mane
tibus. et de ligno uite sumentibus nutore.
et filij ad eundem statum p̄ducerentur. do
nec impleto nūo sine morte animalia
corpa in alia qualitate transiret: in qua
omnino nrgenti sp̄m deseruirent. et solo
spū viuerent. immixtate. sine corporeis
alimentis uiuentes. et potuerint. penitus si
lijs cedē. ut p̄ successiones mire. impleretur. qui homines filijs. p̄fecta q̄ huma
ni officij vsuria. ad meliora transirent.
nō p̄ morte. si p̄ aliquā mutationē. hoc
hic habes de transitu hoīs ad meliora.
sed m̄tum nob relinquit. utrū sint tra
sferendum. an p̄ successiones. Quibus p̄
cederent filios utrū p̄fectione statuere et
usum membrorū. Huius quales homo p̄us

Q uero quēritur quales fuit condit⁹
si nō peccasset homo. filios genuisset.
utrū nudelicet sic ipe p̄mus homo secun
dū statura corporis et usus membroz. mox
conditus p̄fectus extitit. ita cēa filij eius
in ipo natiuitatis exordio. p̄fecti crescerēt:
qui ambularent et loquī et cuncta facere pos
sent. Responderi pot quod filios p̄mulos
nasci oportebat. ppt̄ maternū uteri neces
sitatē. Sed utrū mox nati p̄fectione statu
re. et membroz usum haberent an puuli
et m minori etate constituti uti possent
membroz officijs. an p̄ miracula tpis eo
modo quo nunc fit p̄fectione statura et
usum membroz recepturi essent. de auctō
ritatibus diffinitri nō hīs. Ambigua aug⁹
uerba pon̄ u tñ uid⁹ mihi qd filij et puuli
et sic hi aug⁹ possent uti membroz of
ambiguo loquitur. Videt michi
mīquies. Si p̄mi homines nō peccassent.
utrū filios tales essent habituri. qui nec
lingua nec pedibus. nec manibus uteretur.
Nam ppter uti necessitatē fuere necesse

erat p̄mulos nasci. sed quanus exigua pars corp̄is
sit cōstat: nō tñ ppter hoc p̄ vitium uitio gen
gen fecit. sic et eius filios potuit omnipotē
tia creatoris. nouos natos grandes facere. sed
ut hī omittā. potuit certe eis p̄stare. qd nō
tris animalibus p̄stitit. quoz pulli ip̄is sint
puuliti mox ut nascūr currūt et matres
sequūtur. Cōtra homini nato nec ad mec
sum pedes ydonei sūt. nec manus. saltem ad
sedpendū habiles. et nisi se manus portus
nascentis magis possit efficientes plerūq
suggere. ppter infirmitatē gyrant manus.
hī in firmitas tamen. vbi uerbis in simili vī
qd filij ? puuli officijs membroz uellent uti.
Quibus nō absurd⁹ placuit qd filij puuli nas
cerētur et p̄ accessum tpis in statura et mali
bus. sicut nūc p̄ficerent. qd cū cēnt uicio in

Sed cū aug⁹ ab assertione. de putandū
hijs mihil tradat. nō mihi habilis qui
busda placuit. p̄mos penitus filios nasci
vos parvos. ac de nde p̄ mīcrualla tpis
eadem lege. qua et nunc natiuitate hmāna
ra ordinata cernimus. statura m̄ediocri
et membroz in usum receptui bonitate. Vsq
pecterētur etas ad ambulandū et loquēdū.
sic nō in nobis: q̄ utriq; nō cēt uicio depu
tandū. sed q̄dā nature: sic ? a cibo nō
penitus abstinere ualebat. nec tñ illud e
rat ex uicio. sed ex natura ordinis. Ad hī
aut opponūt ita. di nō peccarent nō no
verētur. Sed nō peccarent si nō comederēt.
potant q̄ sine alimonia uiuere. Cētra sicut
sup̄ dixim⁹ nō solū peccarent si de ligno
uetito ederēt. Sed ? si qesse nō uterentur.
quia sicut erat p̄ceptū eis nō uti ligno
uetito. ita alijs uesci. p̄cā contra naturā
lem vsum facerēt. quia intelligebat de illi
ce edendi. et qd naturale appetebat. Ite
opponūt ex fames sit pena pec̄i. si nō peccas
sent famem nō sensissent. sed sine fame si
pfluit videtur comedere. Vix putat quidā
cibis eos nō indigusse ut patet. qz nō pota
rant esurire. si nō peccassent. Ad qd dicit po
test. qd fames nature defectus est et pena
pec̄i. est em in moderatus appetitus edendi
cui nō subiacuisset homo. si nō peccasset.
Sed penē dubio peccauit si nō hunc defectū
cibo p̄uenisset. habebat em naturalem ap
petitū et moderatū cibū ita satis faciendū
erat me defectus famis sentiret. Sicut nō

fiunt ex ruina qđ cibo indigebat ante pena sic non
est ex ruina sed statum nppfecti nati in ea et in

Quod go no ex ruina sed ex natalis pfectione
tione gdicione erat ip ante pena homi
cibus indigebat: tm no ex ruina est sed de natu
si hominis gdam in principio sui ? in pmo
pente a pfecto inchoata: in subsequenti pa
gelae a modico ad maiora pficeret: ut sic p
nfrualia tpis statuire corpore mēbra cu
sumq membroz susceperet. Vtr sicud statura
corpis ita ? sensu inchoa puuli nascentur et
p accessum tpis pficerent in sensu et notitia in
tans sic an moz nati in his essent perfecti

Sed ea de corpe humano no sit absurdi
dil in consequens h? estimare qri solet
utrū de sensu aie: et cognitōe iudicijs eodem
modo sentiendū sit. ut ? hij qui sine pcō
nascentur sensu et intelligentia mentis ?
mpfecti existent: et p accessu tpis in his
pficerent: usq ad pfectionem moz odiri per
fectionem sensus et cognitōis perpenti. Illi
qui senectute puulos natos in statura corpo
ris et usu membroz p accessu tpis pfectu
ros: no diffitentur eosdem in exordio natiui
tatis sensu mpfectos existere: et p nfrualia
tpis in sensu et cognitōe pficere usq ad
pfectu. ad quod quidam opponit dicētes
Si nox nati no haberet pfectum sensus
et intelligentie: ignorantia in eis esset: ignorat
ea aut pena ē pena. Dz qui hoc dicut no satis
diligenter considerat. Dm no omnis qui a
liquid nescit ut minus pfecte aliquid sciat: ignorantia
ignorantia ee dicendus est: qua ignorantia hoc sua
no dr si cui ad qđ scire et no ignorare debet
ne sterilis. Talisq ignorantia pena pena est
cui mens nubo obscuratur. ne cognoscē na
leat ea que scire debet. De hominis tñ statu
in meliorem statū et de duobus bonis alio da
tis alio ptermisso &c

Quod homis ait pena secdm corpus gdicōe:
de hoc statu aut transferendus erat cum
uniuersa posteritate sua ad meliorem dignio
rem statū. ubi celesti cibo qđ bonis mentis
sibi pans ministraret. Preterea cum ex duplici na
tura compactus ē homo. una illi diu bona co
diuor a principio ppauit. unū tpale. alterū et
ni: unū nfrualibile. alterū nfrualibile. unū carna
le. alterū spuale. Et primū quia est. qđ ē tale:
de inde qđ spuale est. Tempale ac nfrualibile bo

num prius dedit. Nfrualibile aut et eternū promisit
et meritis querendū proposuit. Ad illud aut
custodiā qđ de bonis et ad illud merendū quod
p nfirmat. naturali tōi mutatione aut hois
indito. qua potuit mutari boni et mali discre
ptum ? addidit obedientie. p cuius observa
tiā data no deseret. et promissu obtineret.
Vt p meritū ueniret ad meritū premiū de
manibus dyaboli qua ad hominem accessit &

XXI

Videns go diabolus hominem p obedie ac
humilitate posse astendere. unde ipse
p superbia corruerat: inuidet. erat qui p
superbia fuit dyabolus. i. de ordine lapsus.
Zelo inuidie factus ē satanas. aduersarius
inde et malicie temptator. in qua immo
quia uno tongem ungere nouit. Eius ea ad
temptandū. uidelicet malicia tenuis. in ea
pte humanam naturā a qua fessa ē. ubi debili
or iudebatur. ut si forte illuc praleret ali
quatenus. postmodū fidentialius ad altio
rem que robustior sua pulsanda. ut po
ciis subintenda accederet. primo go solitam
femina explorauit. ut in ea primis omnem
fue temptacois uim experiretur. Sed qua
illi p molestia nocē no potuit. ad fraudem
se conuertit: ut dolo hominem supplantaret.
p uirtute superare nequiret. Ne aut fraus d
lus nimis manifestaretur. in sua spē no
uerit: ne apte cognoscetur. et ita repellet
tē se minus occulta est. Fraus enim quā
cauere no posset. et homo simul iudetur
in uirtū pris. si talis arte ueni. ei pmit
teret deus. ut prauē no posset. in aliena
quide formā venire pmissus est dyabolo.
ß th in talem qua eius malicia facile pos
set deprehendi. Vt go in ppria forma no ver
teret. uolucrate sua facti est: ut an in forma
sue malicie congruenti veniret. Dm in ntg
factū est. Venit go ad hominē in serpēte.
qui forte si p mutetur. in colubre spē ne
mine malusset. Sed no erat dignū. ut spē
malignū illam formā hominī odiosam
sumeret. in qua spē fraus apparituq erat. Ideo
go ni p serpentem temptare fuit p missus
dyabolus. ut p illud quod fouis erat ad
tucia temptatus animū aduēt firmā qui
ret. Dyabolus eum p serpentem temptabat
in quo lateabatur. Io qđ serpens dictus est
ee calidior cunctis animantibus terre qua
ut ait Aug. Isaiah Augli licet superba de cti
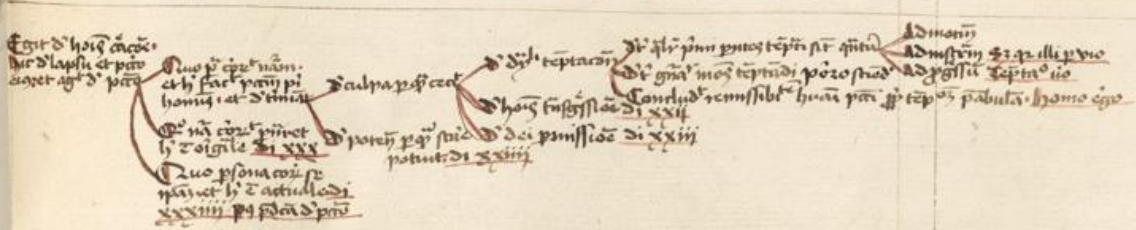
natura tñ sunt excellentiores omnibus
bestijs: ꝓter eminentiam rōnis: quatus ser
pens no rōnali aīa: ꝑ spū dyabolico possit
sapientissimus dici. Non ꝙ mirū si dyabo
lus spū suo implens serpentē: sicut vates
implebat olim. sapientissimū reddiderat
omniū bestiarum: quē tñ ad temptādum
non elegit dyabolus. sed ꝙ ꝯ aliat. pmissū
fuit. temptaret. Vñ aug' sup genesim. non
est putandū qđ dyabolus serpentē ꝙ que
temptaret elegit. Sed cū de capr cupet. no
potuit nisi ꝙ quod animal posse pmissus
est. Nocendi enī uoluntas ne est cuiq; a ſ.
sed potestas a deo. Hic aūt legitur dyabo
lus ꝙ serpentem ignorantē. sicut ꝙ energu
menos et phanaticos loquit. Serpente nō
uelud ornatu usus ē. monēs naturā emū.
ad exprimendos sonos uerborū. et signa quibꝫ
suam mostraret uolūtatem. Serpens gr nec
uerba intelligebat. nec rōnalis ē factus. Cal
lidissimus tñ est dictus ꝓter astutiā dyabo
li. locutus ē aūt sic. sicut asina balaam. &
h' dyabolicū illud angelicas fuit. Bom em
et mali angli similr operantur. hic sīr solet
qđ ꝑ mulier no horruerit serpentē. Quia eū
nouerat catum a deo ee. t offm loquēdi adeo
accepisse putarunt. De modo temptacionis

Temptacio aūt hoc modo facta ē. Prius
foram femina hostis superbus. nō audet
ni uerba ꝙ suasionis exire. meniens dep
hendi. sed sub interrogatōe eam aggreditur.
ut ex responsione colligēt. quale in malicia
ꝓcedē posset. Cur mdt ꝑcepit vob deus. ut
no comederis de ligno paradisi. Cui respondēs
mulier aut de fructu lignoꝝ que ſt in paradiso
uescimur. de fructu uero ligni qđ ē in medio
paradisi ꝑcepit nob deus. ne comederemus. nec
ne tangeremus. ne forte moriamur. Iniquo
uerbo dedit locū temptandi. cui dixit. ne for
te moriamur. Vñ dyabolus mox dixit ad
mulierē. nequaq; moriem. Scit em deus
qđ in quocūq; die comederitis ex eo aperient
ocli uri. et eritis sic dij. scientes bonū et
malū. Attende ordinē et ꝓgressū pdictoꝝ
hniane. Primo dixit. quacūq; die ḡme
dis ex eo. morte moriēris. Deinde mulier
dixit. ne forte moriamur. Postremo serpes
dixit. Ne quaq; moriem. Deus affirmauit.
Mulier quasi ambigendo illud dixit. Dyabo
lus negauit. Deus qđ dubitauit ab affirma
te recessit. et negando affirmauit. Cui ad
sua ꝓ suasione plenius fidē adhibendā: ut nulla
ambiguitas intendebat libere ꝓ suadēt. et malum
qđ mulier timuit negando remouit. et ꝓ
missionē addidit. Et ut eius ꝑsuasio cautꝫ
reciperet. ꝓmissionē duplicauit: dna mag
cognitione suadēs. Duo in pmo ꝓposuit:
similitudinē dei. scientiaq; bom et mali pon
dens. ubi tribus modis hoīem temptauit:
gula ni ꝙ suasione cibi ei dixit. In quacūq;
die comederitis. In ani gla. In pmissione di
uinitatis. Cui dixit. Eritis sic dy. Auaritia in
pmissione scie. Cum dixit. Scientes bonū
et malū. Gula ē in moderata cibi auiditas.
Vana gla amor qđ excellentie. Auaritia in
moderata habendi cupiditas: que nō ē tñ
peccatū. ſ ē altitudinis et scie. Cui sup no
dum sublimitas abitur. De duplici tēptacōe nīe spē

Duo aūt sciendū ē duas ee spes nīe spē
temptacōis. ſ interiorem. t exteriorem.
Exterior temptacō ē. qn nobis extrinsecus ma
lum usibiliter suggeritur. ut gustemo aliquo
ut cibo. ut ille cui fit. ad consensū prāi de
clinet. Et talis temptacō tūc fit. ab aduersario
putiōr. cū temptato ē. ꝙ in usibiliter ma
li nob mtrinsecus suggeritur. Et h' tempta
alius fit ab hoste. Aliqn fit a carne. Nam
dyabolus mi usibili mala suggerit. et ex
carnis corruptōe subortur motus illicitꝫ
et titillatio prauaꝝ. ꝺcaq; temptatio que ē ex
carne no fit sine ꝑcō. Que aūt est ab hoste
nisi ei consentiatur no h' ꝑcm: sed ē ma
teria excrende uirtutis. Temptato aūt aut mu
nis interior difficilius vincitur. ꝙ mteri
us oppugnans. De nīs. ḡ. nos roboratur:
homo qđ qui sola exteriori temptacōe pulsa
tus cecidit. Tanto grauiꝰ plectendus est
quanto leuiori impulsu fuerat ꝓstratus et
tñ qe aliqua licet modica cadendi occasio
ne hūt. to ꝙ dei gratia uiuari potuit ad
uenia: ut qui ꝑ aliū ceciderat. ꝑ aliū erigit
Deus qđ meritatore hūt ad malū. no mul
te repatore hūt ad bonū. Dyabolus uero
quia sine aliena alia temptacōe pereunt.
per aliū ut surgēt iuuari no debuit: nec

pse potuit: et ideo irremediabile peccm̃ cō
cepit. Peccm̃ uō homis. sic p aliū huit m
ciū. uta p aliū nō in congrue hmit venedi
um̃ p̃cā angelica natura. qm̃ nō tota p
icit: et ideo ne penitus pderetur. expte e
nō redempta ut mde ruina supplereture ange
lica. Vñ aug̃. in enchir. ait placuit vnā
sitatis creatori et moderatori: ut qui non
tota rutitudo angloy. dñi desset. credo pec
catū ea que pierat in ꝑpetuā pdiōe re
maneret. Deus aut cū deo illa discedere p
siuerat. de sua certissime cognita semper
felicitate gauderet. ut uō creatura rōnalis
que in hoīe erat. qm̃ peās et supliciis to
ta pierat. expte deberet repari. Vñ ange
lice spactan supplerit. qd̃ ruina illa minu
erat. h̃ enim p̃missum e scīs. qd̃ equales
erunt angelis dei. C Et no soli uiro p̃cepti

Illud ē notandū est. quod no fuit datū
soli uiro uidet̃ p̃ceptū ee datum.
cū ipa mulier ē testet̃ sibi mdatū ee
dicens. p̃cepit nob deus ne. Sup̃ in legit.
au facta mlieru dñi dixisse uiro de lig
no scīe boni et mali ne comedas. Non dixit
ne comedatis: forte qua factiuus erat m
ulieru. sic p̃cepit ut p uiru ad mlieru
puenret mandatu: qua mlier que subiec
ta uiro fuit. nō nisi mediāte uiro. Diuin
um debuit accipe mandatum. In apl̃o dr.

Qi quid dispere mulieres uoluerit. domi ui
ros suos mterrogent. Qi genus quomo loqu
potuerunt. ut loquēte mtelligē. qui nō di
cerūt inter loquētes exprendo. ut magistro
dīus q. eas deus tales fecerat qui. posset
loquī: dispere ab alijs si essent. De origine

Hic mdetur diligenter in illius pīi
Inuestigendū ee que fuit origo et ra
dix illig p̃cā. a unde putat clarissimū gdā
ni aūo hoīs sic esse p̃sessisse. ex qua dya
bolī subiectiōm offensū. qd̃ videtur aug̃
sup̃ genesim uta dicēs inuisere. Non est pu
tandū qd̃ ho decēturus nisi p̃sessisset me
queda clarissima gēnanda: ut p hm mitatē pā
sisset. qua falso de se psupposuit: et q̃ no bene
se hē natura. si a facturē esset. hoc in eo
dem quomodo ūbis temptatoris credidit mulier
dū se a re bona et utili phibuisse. nisi in est

eius mēti. Amor ille ipse pīatus. et de se sup
ba psumpsit. que p temptationem suam q̃mi
ti. de aut p mendā. demq̃ no gtenta suasi
one serpētis. aspexit lignū boni et mali. decoru
aspectū. nec credens se mde posse mori. forte
putauit deū aliquid ea significantis illa de
esse. ideo. manducauit. et dedit uiro suo. for
tassis tm aliqua suasione. qua septima in
tellīda relinquit: ut forte no fuit suadere
necesse. cū ea mortua ee illo cibo no uidet
uir. Dic go. no est p̃missus dyabolus tēp
tare femīa. n̄ p serpentē: ita n̄ uirū nisi
p femīam: ut sic p̃ceptū dei p uiru ver
ad mulierē. ita dyaboli temptatio p mlierē
trasiret ad uirū. In mlierē uō que rōna
lis erat. no ē ipse lotus ut in serpente. sed
psuasio eius q̃nus in structu ad unū avert
mtig. qd̃ p serpentem gebat extrinsecꝰ. pdes
tinatoris modus atq̃ p gressus in simila
Nec no et qd̃ pdixim̃ immi nudē. s. qd tēp
tationem presserit quida clarissimus et p̃sup
in mēte hoīs. Obstetrix dr illos qui diū cla

Quod si ita ratione p̃ssisse in mente
fuit. no go alterius suggestione pius
peccatum in auctoritis tradat. to p̃cm dya
boli mtuabile ee. qz no suggestioē. s. ipsa
superbia accidit. Dominus uō mutabile quia
no ipse sed p aliū accidit. et ideo p aliū re
surgē potuit. Quo ea pdita ubi pius ar
dilegetem lectorē efflagitat. q̃ sic mtelligē
sane quimq̃. Non decretur ho sz mactū illo
pcā. ut sz hmi uetetu edēt. et n has mi
serias p temptationem dyaboli. misi elatio vincere.
ee. talis quide elatio in mēte mlieris
fuit. p certo. quia credēt et uolut
hic similitudine debitā equalitate quadam
putans ad uerū ee. qd̃ dyabolus dicebat:

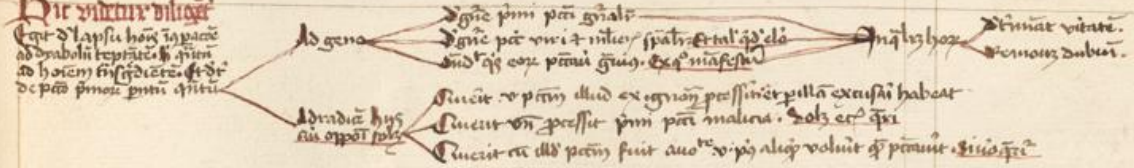

et ideo specialiter nitebatur genesim aug. inqui
ens quomodo credi mulier diabolo. si est in
mente eruditi de se ipsa presumpsit. Et q̃ ibi
sequitur. sic que mulier promptiorem fuit ad
inuenienda ea que pmenda. ad mulierem referendu
est. Intelligatur que mulier. no clauo fixo ad
p temptationem ꝛc. Cum fuit clauo iuriam
Ex ipsa querit cui crediderit et voluit
utrum illa talis clauo et a q̃ mulier
mor p̃ portans muro fuit. sicut i mulie
ad q̃ dns. q̃ adam no fuit seductus eo mo
quo mulier. Non enim putauit ee unumquod
diabolus suggebat: nec eo tp fuisse seductu
credi potest. q̃ quasi ueniale putauit.
q̃ peniteria erat. sed nec por seductus
fuit: nec mo uno mulier ut credit lig
nu illud tangi deu phibuisse. qm si tange
ret esset sic di facti. Verubi puaricator
fuit dam: ut testatur apls potuit q̃ alii
clauo eius memorie duo post temptatoes.
ex qua uolut lignu uetitu illud expiri
ri mulier no credit mortua. illa esta
pcepta: ut aug̃ sup genesim Cui apls ad
dam puaricatorem fuisse ostendat dicens
pn similitudinem puaricatois ade seductum
tamen negat: ubi aut adam no est seduc
tus: sed mulier. Vir et mitogatus no aut
mulier seduxit me: si dedit mi et comedi.
Mulier ait mihi. serpens seduxit me.
hanc aut seductionem gre uocant apls. p
q̃ id q̃ suadebatur ei falsu est: uerum
putauit est: si q̃ deus lignu illud ideo tan
gere phibuit quia sciebat eos si tetigis
sent sic deos futuros: tamq̃ eis diuinita
tem inuideret qui eos homines fecit. Sed i
si uere gre aliquid metus clauo: que diu
turne no potuit. sollicitauit aliqua expie
di cupiditas. ei mulierem credit. Accepta
illa esta no est mortua. Nec tn eum arbi
tror si iam spiali mente p̃fectus esset ullo
mo credidisse. q̃d diabolus suggerebat. Ad
Ex quo uid plus peccauit admittit eu
ruisse animi aditi postquis cor. p̃
peccauit adam: ut eua: plus ei uidi
peccasse mulier. que uolut usurpare equa
litate dignitatis: et minima p̃ superbia clau
credidit ita ee futuru. Adam uero nec illud
edidit. et de penitencia sua. et dei mi seruor
dia cogitauit. Dum uxori morem gerens
eius p̃suasioni ossensit: nolens ei displicere.
et a se alienata reliquid ne pecc. Arbi
tratus illud ee ueniale. no mortale delic
tum. Vii aug. Aplg inquit. Adam no est
seductus q̃ utiq; ita accipi pot. no mtel
ligatur no ee seductus por sicut meo m
quo mulier: ut si edit illud ita ee ertus
sic dij. Sed putauit utiq; posse fieri. ut
et uxori morem gereret. et ꝑpetuam
uenia heret. Ad quos q̃ peccauit: qui de
penitencia et mia dei cogitauit. Postquam
eam mulier seducta manducauit. et q̃ dedit
ut simil ederet: uoluit eam ostare. qua
edebat sine solacio suo grabescedet. a se ali
enata omino interiit: no quide carnali
uictus gre pisces. q̃ nodu senserat: sed a
mirabili quada benuolentia. qua plera
q̃ fit. ut offendatur deus. ne offendatur
amicus. q̃d ei facere no debuisse. Dnice
sententie ultris extitit mdicauit. Ergo
alio quoda mo ipe i deceptus est. mer
ptus ei dnice sententie. nec fallu
potuit ut ueniale crederet ee q̃ missum:
sed dolo illo serpentino. quo mulier seduct
est. nullo mo arbitror illum seduci po
tuisse. Ex hijs datur intelligi. quod mulier
plus peccauit in qua maioris t. morus
p̃sumpti fruticque ecta in se et in ꝓximum
et in deu peccauit. Vir aut tm in se et in
deu. Inde i uolugit. q̃d mulier plus pecca
uerit quis apramus punita e. Cui dicti
est in dolore paries ꝛc. Quod pdicte
Sed huic ad sententie aduersari uidet
uersari uidetur q̃d aug̃ sup genesim
aut. Dixit adam mulier q̃ dedisti mihi soci
dedit mihi et comedi. Non dicit peccau
duplica eni hz q̃fusionis deformitatem.
no confessionis lucrifactu. Nec eni pecu
fitetur mulier. sed refert in alterum di
cens. Serpens decepit me et comedi: ne
pari seru. sed pari fastu. Nec hz dicit aug̃
quia parem fastum habuerit mulier ei
uiro. pariter q̃ superbierunt: et pariter

gō superbiuit et pter peccauerit. Sed hoc
ita dīmari potest ut dicam⁹ pter ut ipsi
fuisse fassa. m excusacōe pter et ita m esu
lugu uctus: sed dspare et m multe multo ma
ioremin eo qđ credidit et uoluit cē sicut
deus dixit eiu aug⁹ sup illū locū psalmi
que nō rapui tuc exsoluebā. Rapuit ada
et eua. psumēdes adas ad bonū corpis
certitudo ad bonū aīme ut dyabolus nō
pe uoluūt de diminutate diminutatem et
pderēt felicitate. Et sup illū locū deus
quis similis tibi dr deus. Tui ipse cult cē ut
deus. puerse cult cē similis do ut diabo
lus: qui sub eo uolut cē: et homo qui ut
sumus uolut temeri sub precepto: sed uolut
ut ultio sibi d̄nātio est quasi deus. Hic
sup epla locū illū. Non rapina arbitrat⁹
est. s. cē equalem deo: quia no usurpauit
qđ sue no erat ut dyabolo et homo. Cau
busdā sūt qđ ada ambierit cē ut deus
sed no ēt crederet possibile
me et homo
primus. Ideo quibusdam uidet qđ ada
ambierit cē sic deus. Non tamē credi
dit ad posse fieri: et ideo falsum cē qđ dix
dit ad posse fieri: et ideo falsum cē qđ dyā
bolus promittebat cognouit. Et licet diuini
tatis equalitate cōcupierit. no tn ideo ex
arsit: nec tanta ē affectus ambitione sic
et mlier: que illud fieri posse putauit: et
ideo magis illud ambiendo. Superbiuit. Vicii
aut aliqua forte ambitiōis suppositio no
uit: sed no tamen illud uerū ut possibile fo
re putaret. Aliis aut uidet ideo dictum
cē qđ ada illud uoluit quia mulier. Ideo
sūpta illud uoluit: sic m quit pcm dr p
unū hoīem in trasse in mundū in humā
nā naturā: et ty mulier am uirū pertulit
quā p mulierē intrauit de uiro facta: et
pcm in ro ideo dr p homine. dr intrasse. et per
eam mulierē. si uir no peccasset humanū
genus mēne pcm corruptū pductū
mus. qđ peccauit uir. quia mulier. Obiur
cio contra id quod dictū ē. nec minus fassus
Nisi aut opponi solet. Ty no tm bonus
dus ut aut infidelis gerit⁹ peccatū
s. ignorātia. m firmitate. m industria. et g
nius. m firmitate peccauerit. qđ ignorātia
grauius. qđ industria qđ m firmitate. Ad

aut uidetur ignorātia peccasse: quia sedu
cta fuit: adam uero ex industria. quia fuit no
seductus ut aut apls. Ad qđ dic⁹ quod lic
cum nulli p ignorātia deliquerit. qđ putant
uiri cē. qđ dyabolus suadebat. no ty mihor
quin cognouit illud cē mādatū deuet pec
catū cē contra id agēt et ideo excusari a pec
cato p ignorātia. nō potuit. Est em ignō
rātia que excusat peccantem: et est igno
rancia talis que no excusat. Est ignora
cia uincibilis. Est ignorātia m uincibil.
Excusas omnis tollit. ubi mandatū no
ignoratum. Est aut ignorātia triplex. Est
cor. sta qui scire uolut cum possint: que
no excusat: qđet ipa pcm est: et cor. qui
uolut si no possit que excusat: et t pēn
pcm. nō pcm: et cor. qui quasi simpte nes
cunt. no re nuentes id ignorātes scire: que
nemine plene excusat. Sed sic fortasse ut
minus puniatur. Vn aug⁹ nō malentium
Ois auferetur excusatio. qui mādata dei no
uerut: quia solent hoīes hre de ignorātia.
Et licet sit grauius peccare sciēter quam
nescienter: nō id cū fugiendū est ad ig
norātie tenebras: ulteriꝰ quisq⁹ excusatio
nem requirit. Aliud ē em nescisse aliud
scire noluisse: quia m eis qui intelligē no
luerūt ignorātia ipa pcm ē. In eis uero
qui nō potuerūt. pena pcti. Ignoratia nō
que no est cor. qui scire nolunt. si qui ta
quia simpte nesciunt. Nulla sic excusat
ut etiā ignē no ardeat. si forte ut mus
ardeat. Non qđ mlier excusationem habit de
ignorātia. cū et mādatu nouit. et pcm
cē scius agē nō ignorauit. Vnde presbi
consensus illius pcti cū natura hoīs cēt
Solet queri cū sine uicio incorrupta
cēt natura hom⁹. Vnde cōsensus ma
li pcessit. Ad qđ uideri pot quia ex libero ar
bitrio uoluntatis fuit. et m ipō et m alio ca
usa extitit ut fieret deterior. In alio qua
ni dyabolo qui psuasit: et ipō quia ex uo
luntate libri arbitrij gsensit. et cū libe⁹
arbitriū sit bonū ex re utrq bona. mala
malus ille gsensus pcessit. et ita ex bono
mali pcessit et emanauit. De hoc aut in
sequeti plenius tractabim⁹. cum origo mali
et m qua re dalestat in uestig habetur. Ad

voluntas pcessit illud peccatum Rubrica

Si uero q̃ritur utrũ uoluntas pcũ illud pcesserit deus quia pcũ illud et in actu et in uoluntate exstitit et uoluntas pcessit actũ sed ipam uoluntate alia hominis uoluntas mala nõ pfuit Atq; ex diaboli psuasione et hois arbitrio illa uoluntas mala pditq; iustitia deseruit et in iniquitatem mutauit et ipsi iniquitas uoluntas fuit. Quare deus permisit hominẽ temptari suũ

XXIII

Preterea queri solet cur cũ creaturum deus hominẽ temptari pmiserit quę decipiendus ẽt pstitabat. Sed nõ est laudabile hominem si id bene uiuẽ posset quia ne mo male uiuẽ suadẽt cũ in natura posse et in ptate habeat nelle nõ consentire suadenti. deo uiuãte et ẽ glosius nõ cõsentire q̃ temptari nõ posset. Docetur ẽ quidã dicẽtes. Cur ẽauit deus quos futuros malos pstitabat quia prudit. id hominem de malis eorũ erat facturus. Cur eni eos fieri ut ẽl meliores eis unde aliquid facerẽt. et si culpabiliter aliquid fecerẽt illic de se laudabiliter operatem inuenirent. Si hinc uoluitate mala. Ab illo natura bona et iusta pena. frustrarg dr. Non debet deus creare quos pstitabat malos futuros. Credebat eni bonis psuturos. et iuste pro mala uoluitate punendos. Addunt. ẽ talem hominẽ debẽt facere qui nollet omnino peccare. Concedimus quidẽ melioremẽ ẽ natura. que nõ peccare nollet. Concedant ipi ẽ nõ ẽ malamque talis facta est. ut posset nõ peccare si uellet. et iuste punita que uoluitate nõ necessitate peccauit. Cur g̃o h̃ bona sit. illa melioretur nõ utiq; fuerit. uberius laudaretur. de utraq; illa. cui de sanctis angelis hãt de hominibus altera miquitur. si deus uellet et ipi boni essent. Et hoc quidem concedimus. sed melius uolunt. ut qd uellent esse et bonũ quidẽ nõ mfructuose. Quidã ipi nõ impune essent. Et miquit. Posset deus uoluntate cor in bonũ uertere. quia ope est. posset et uoluit. Cur nõ fecit quia noluit. Cur noluit ipe nouit. Non plus sape debemus q̃ oportet sapere. quide secũdm anima nõ malus sunt homo. hinc dissentionem homi et mali. Etiam quasi rez ẽntiniet cognitoẽ

uitatis. que pius pfectui ggruebat. nec conditus nõ in ggrue acepisse putatur. at illa nõ studio ut disciplina aliq̃s. p mutuũ tps pficisse. sed ab exordio sue gñcois diuinitus illa pcepisse. Tuitus homo pius ante lapsũ triplici cognitõe pditus. rez. s. pter se factarq; et ẽatore. et finẽ rez. quippe cognitione hominẽ acepisse p spiritum ei. cui nõ ipe ẽator ut anglis aliquos hominibus omibus nomina imposuit. ut ostenderentur gnia singlor. notitia hõ ipe huius. huc eni pter illa data erat. et ab ipo regenda et disponẽda. hoc. omniũ et scia deus illi tribuit. et prudẽtia atq; cura reliquarũ. ut aut. Aplus. nõ ẽ cura deo de bobus. hoc aliosq; q̃ talia. deus homi curã reliquarẽ et prudentiã ut dñationi eius subderentur. et rez illius gubernarentur. ut finet illis necessaria. prudẽtia quibus emolumẽtis debeat recipe. hanc aut scian homo peccando nõ pdidit. sic nec illa qua carnis nuda pcedit. Et id ẽo in septima homo dr̃s nõ eruditus. si de scia aue. qua peccando non fit. De cognitõe ẽatoris De cognitione ẽatoris

Cognitionem q̃ ẽatorẽ primus homo habuisse creditur. Cognouit eni q̃ sunt ẽatis. nõ eo modo cognoscendi quo et audita solo percipitur. quoniã a ẽdentibus absens q̃ritur. Sed quadã natiõi aspectu. qua dei presentia gremplaratur. nõ tñ ita excellenter. sicut post hanc uita sc̃or̃ fruitur. nec ita in enigmate. qualis nr̃a uita uidemus. De sui cognitione Rubrica

Dicta sui cognitõe id hõ tale accepisse dr̃. ut et quid debẽt superiori quid equali et inferiori. nõ ignoraret. deinde quo ordine q̃ suam et ordinem equalis. s. fratris ẽt et qualẽ mercedẽ debẽt. et quid agere. et quid euitare intellexerit. si homi notitia nõ hn̄ insset. nõ ẽt reus priuari eterne. se ipsi cognitione nõ nouisset. Dicit aut q̃ritur utrũ homo sciam habuit eor̃ que circa eum uenturam erant. si ruina sua pscierit. et similr si pstitit bona que habiturus fuisset. si in obedientia pstitisset. responderi potest. q̃d ei magis sciendi ni dicta sit. qua futura reuelando cepit. cui scian et precepti eor̃ que faciendi fuerant. sed nõ habuit pscian eor̃ que facti erant. Non g̃o sunt homo pscius sui assit

Preterea queri solet

Cur d' lapsu primi hois q̃ritur ad diabolũ reprimẽdũ. et hoies inobedientes. h̃ negligẽdũ ad hois dñi pmittẽtis et d'

Cur d' hoiem tẽptari pmisit.

Quare ho ognitõem habuit. de ystudiis et disciplinis apprendis

Quare et qlem sciam hoi dedit cũ d' eã ei

Quor ognitõem habuit quia ho prima d'

Deho cur

d' ho cognitõ q̃

q̃ ẽatorẽ habuit de

recipe potestu

Di 24

Quid ergo dicemus. Quod augs fuit genesim asserit vbi utens. q. sup posuimus. hec de scia hominis quātu ad primū statū pti net dixisse sufficiat. De gra hominis et peccato ante casum et prima eius casu

IIII. Nunc diligenter inuestigari opor tet. qm gratia ut poterant hmōi ho mines ante casum et utrū p eam potuerūt stare ut no. Sciendū est ergo q hominī in statu sue de angelis dicimus datum fuit p gratiā auxilium. et collata fuit potentia p qua poterat stare. i. no declinare abeo q acceperat. sed no pote rat pficere nisi eis p gratiam cōmunis sine alia. mereri salute ualeret. Potuit quidem p illud auxiliū gre cōmunis. malo resistere sed no pficere bonū. poterat in pillud bene u uere quodammodo: quia poterat nunc sine peccato. si no poterat sine alio gre adiutorio. spirituali nunc: quo uitam mereretur eē nam vnde aug in eodē. Fortasse fuit homo rectus. ut et manē in ea rectitudine posset no sine diuino adiutorio et sui fieri posset arbitrio. vtrū uellet hoc eligere. dei uoluntas fieret vel ab illo vt de illo. Et sua quia malum facē uoluntate. quia dei de illo facta fuit uoluntas dei. qui uult punire peccatorem in eodem. Hic oportebat prius hominē fieri vt et bene posset uelle et male. Nec frustra si bene. Nec impune si male. Dem quoq; in libro de correptione et gratia. Di adutorium ut angelo ut homini cui prima fecti sit defuisset. quia no talis natura ferita erat. ut sine diuino auxilio posset manere. si uellet. no utiq; sua culpa ceciderit. defuisset quippe adiutorium sine quo manere no posset. De. dicit deus bona nos hominē rectitudine. In illa quippe cum fecerat rectitudine dederat adiutorium sine quo no posset manere. si uellet. et p quod posset. Vt autem hoc uellet meus diuisit arbitrio. nec eo dem accepit posse si uellet. Et no fuit uelle quo posset. Nam si habuisset p seuerasset. his testimoniis euidenter monstrat. et quod homo rectitudine et bona voluntate. in eadē accepit utiq; auxilium quo stare potuit. Alioqui no sua culpa ceciderit uidetur.

Fuit illa rectitudo et bonitas. Sed quoniam uoluntate in qua rectus

rectam et bonā fuit homo uoluntate. si p ea nec mereri usq; aliquid mali tunc ea uolebat. et ad tempus stare uoluit. ß no pfecte uolebat. et ideo bona et recta fuit tūc uoluntas hominis. Ad hoc fuit quod dicimus hominē tūc no posse. pficere. ut meri p gratiā eadē cōmunis solet opponi sic p illud auxiliū gre cōmunis potuit stare in bono qđ accepat. potuit ergo resistere temptationi. Sed resistere temptationibus atq; fugere strombus malis meritū ē ac bonū remunerabile. Omne aut bonū meritū. pfectus est p gratiam. qđ eadē cōmunis pficere potuit. sine adiectione alterius gre. Ad qđ dicimus quod resistere malo et no consentire temptationi no fuisset illi meritū. et si no consensisset: quia michi hoc ideo erat quod ad malum impelleret. Quid angelis qui no ceciderunt no fuit meritū q steterunt. et q no corruerunt. Nobis aut et meritum aliqui est. si malum no facimus. ß resistimus ibi du taxat. ubi causa subest. q nos ad faciendum monet: quia ex peccati corruptela plini sumus ad lapsum. quotiens uti. Vbi aut non interuenit causa nos ad malum impellens. no meremur. si ab eo declinamus: dicimus tunc amalo semp utatur penam. ß no semp mereatur palmam. De adiutorio hoc in

Hic consideranda data quo stare potuit deinde est. q fuit illud adiutorium homini datum in eadem. quo potuit manere si uellet. Illud fuit utiq; libertas arbitrij. ab omni labe et corruptela animi: atq; uoluntatis rectitudo: et omnis naturalium potentiarum sinceritas. atq; integritas. de libero Arbitrio

Liberum uero arbitrium est facultas rationis et uoluntatis. qua bonum eligitur gre assistente. ut malum cadit desistente. Et dr liberum quātu ad uoluntatem. quia ad utrumlibet flecti potest. Arbitrium uero quātu ad rationem. cuius est facultas ut potentia illa. cum sit et discernere inter bonum et malum. Et aliquid quidem discretionem habens boni et mali. quod malum est eligit. Magis uero quod bonum. Sed qđ bonum est non gre adiuta non eligit. Malum uero pse eligit. Est enim pse in anima donati uoluntas naturalibus quidem naturaliter inde bonum uolens tenuit. et exhibet. nisi gra uincat. q aduertens iuuat erexit

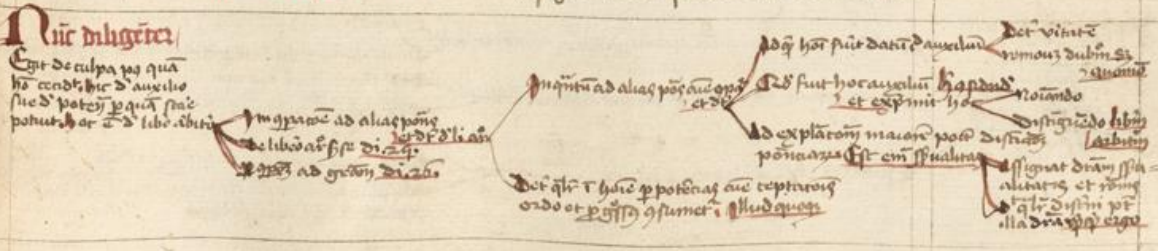

erigit·ut efficaciter uelit bonū. ꝑ̄ se aut ꝑ̄
uelle malū efficaciter. Illa ꝯ anime rōnal
potestū·a qua bonū ut malū uelle pōt·utrū
ꝯ dissentiens·libr̄ū arbitriū nūcupatur·ꝯ
bruta alia no hnt·qua rōne carentia hu-
iusmōi sensum et appetitū sensualitatis·de bruta
animalia no hnt libr̄ū arbitriū sed apeti-
tum.

Est enim sensualitas tum sensualitatis
quedā uis inferior aīe·ex qua motus
est corpis·qui intenditur in corpis sensibilis ex his ꝑ
apetitus rez ad corpus primitus·ho uero
rubꝫ aīe superiorēque ut ita dicam duas hz
pres·ut dicitur·superiorē et inferiorē·Sedm
superiorē·supiꝰ ꝯspiciēdis intendit·Sedm
inferiorē·ad tpalia disponē ꝑ̄spicit·Sic ꝯ
ergo in aīa nra nob cōsideratibus occurrit·
ꝯ no cōmune sit cū bestijs·ad rōnē ptinet·
Sed aut in ea cōmune reperis cū bestijs·
ad sensualem ptinet. Et ubi nob gradati
ni considerātē ꝑ̄ aīe ꝑ̄dictibus ꝑmu
aliquid occurrit·ꝯ no ē cōmune cū bestijs·
ibi incipit rō·hoc aīt aug' docet in
li. xii. de trin. te ita dicēs. videam⁹ ubi sit
quasi quedā hominis intōris et exteriꝰ
confinium. Sed ꝯ enī in aīa habem⁹ cōmune
cū pecore·rōne dū ad hoiem exteriorē ptinet·
Non enī solū corpus ho exterior deputabitur·
sed adūncta quedā uita sua·qua ꝯpages
corpis·et ones sensus ingerit·quibꝰ nsīt⁹
tus ē ad exteriora sentienda. Ostendit ubi ꝯ
uersit·quibusdā gradibus cōsideratōis·
ꝑ aīe ptes·ubi incipit aliquid occurrē ꝯ
no sit nobis cōmune cū bestijs·ibi incipit
rō·ubi homo intior iam possit ꝯgnosci. Tria
enim aīe ꝑs superior·cētis ꝓpribus cōspicē
dis ut cōsulendis ad hec ut·porcio inferior
ad tpalia gubernāda deflectitur·et illa rō
nis intētio·ꝯ cōtemplamur etiā sāpē de
putatur·Illa uero qua bene utimur rebus
tpalibus·sic deputatur. Cui nō differim⁹ de
natura mētis humane·de una quadā ratiō
ne dicere·nec cū mlt⁹ dixerit que cōmenoraui·
nisi ꝑ ostia geminamus. Carnalis aut
ut sensualis anime motus·qui ꝯ corpis
sensus intenditur·nob pecoribusꝫ cōmunis
est·qui seclusus ē a rōne sāpē. Hoc aut sic
uidemus est. Et talis ē ordo peccandi ut ad
dendi in nobis qualis fuit in primis hominib⁹
Illud quoꝫ ꝑtermittendū no ē·ꝯ talis
nūc in uno quoꝫ homine temptationis
est ordo et ꝓgressio. qualis tūc in primis pri-
mis parentibus. Vt enī tunc serpens mali-
gnus mulieri suasit·ipaꝫ consensit·deinde uiro
suo dedit·sicꝫ cōsummatū ē peccatū·ita et in
nr̄i nob ꝑ serpentē ē sensualis anime motꝰ
ꝑ mulierē inferior porcio rōnis·ꝑ hāc uero
superior rōnis porcio·Est hec ē mens qua sedm
aptū dē imago et gla dei·et illa ē mulier
que sedm eundē dē gla uiri·atq; mīt hanc
uiri et hanc mulierem est uelud quādā spūa
le cōiugiū naturalis ꝯ contractus·quo su-
perior rōnis porcio quasi uir debet ꝑesse et
dnari. Inferior uero ꝯ mulier debet subesse
et obedire. Deo uir nec debet sedm aptū
no debet hec uelamē·sed mulier. Et sicut
in ceteris dubiis nō ē reperta hominī ad
iutoriū sibi sile·ꝑ de illo ꝑfectū·ꝯ ei forma
retur mulier·ita in ꝑtibus aīe quas ea
pecoribus hūs cōmunes·nullū inuenit⁹ hoc
simile ē adiutoriū. Unde aug' in eodem
Illud nanq; ꝯ in accessu tpalium tractandoꝝ
ita ūsurpat·ut no sit nobis cōmune cū pecore
unde ē quod. Sed ex illa rōnabili mētis
sub qua here⁹ mētis lugubili et in cōmu-
tabili ueritate tanqꝫ ductū et in inferioribus
tractandis gubernandisq; deputatū est. Hoc
em in omnibus pecoribus no est inuentū uero
adiutoriū sile illi·nisi de illo detortum mō
dugū formaretur; ita mentis nr̄e qua supra
consulimus ueritate nullū ē ad usum tpalium
rez ꝗntū natura hois sanis ē simile adiu-
toriū ex aīe ꝑtibus quas cōmunes cū pe-
coribus habemus. Sicꝫ rōnale nr̄m no ad
uentatis diuinoꝝ separatum·si mutabilium soꝝ
etatis ꝗ dūtaxat in suis dispensatur officiis. Et
sic una tm ē duoꝝ in masculo et in femi-
na·sic intellectus nr̄i et actionis sue rōnis et
appetitus rōnalis·ut si aliquo nō sit gradus
dici possit·una mētis natura complectit⁹
ut sic de illis dictū est. Erunt duo in carne
una. sic de his dici possit eē duo in mente
una. Nec ex his intelligi pot quale malū
homo exhibet magis illius cōiugij et ꝗle
in singulis nr̄m sint spūalia illa tria·s. uir et
mulier et serpens. qualiꝫ ꝑ illa tria cōsumat
Nunc sup est ostendere quo tempore
modo ꝑ hec tria in nobis cōsumatur
peccm. ubi agnosci pōt si diligenter inten-
datur. ꝯ sit in aīa mortale ut ueniale ꝓ-
ut em ubi serpens suasit mulieri et mulier
uiro·ita et in nobis sensualis motus cum

Illud quoꝫ ꝑtermittendū ... ad magis in libri arbitrio ... ordo et ꝓgressio ... habeat ꝓgressi et ꝓmani

Quod quidē parū in uerbis aīe habēt ꝓfessū et ꝓfectus et ānt
Ad dubia reperta admaiorē explicationē ꝓtrahunt hūc

Epilogat hec de anime ꝑtibus

Concessio et ordinē rerum aīe
Quarto habeat fidē rei ꝓfessi culpe Quod ꝑ cōmē
Quod studiosē ee aīe vinz ꝯspiciendo pōt ei ꝑ ꝑfectū
pōt quoq; studiosius ordines ꝯ mētis ... dapnari ... ꝑmanere

Epilogat et rōnē sue digressionis assignat
Multiplicitatē hui⁹ negotij sensualitatis admaiorē eiusdē explicationē Non ē aut silentio

illecebram pcā cōcipit quasi serpens suggerat
mulieri. s. inferiori pri vōmis. i. rōni sēce. que
si consenserit illecebre. mulier edit fabū ueti
tum. Post de eodem dat uiro. ei superiori
pti rōmis. i. rōni sapie. eandem illecebram
suggerit. que si cōsenserit. tūc uir etiā ei sem
na fabū uetiti gustat. Dicit g̃ m motu sen
suali tm pcā illecebra teneatur. ueniale
atq; leuissimū pccm est. Dicit uō inferior ps
consenserit rōmis. ita ut sola cogitatiōis
delectatiō. sine uoluntate p̃sentiendi teneat.
mulier sola manducauit. no uir cui⁹ auc
toritate uoluntas exhibetur. ne ad⁹sp̃ pue
niat opus. Dicit uō ad sit plena uoluntas
p̃sentiendi. ut si adsit facultas ad effectum
p̃ducatur. uir q̃ manducat. quia superior
ps rōmis illecebre cōsensit. et tūc est dam
nabile pccm et graue. Cui dicit mulier. sine
uiro gustaui aliqd mortale. e aliqd ueniale
pccm. vt ei dictū est. Mulier tūc sine uiro
gustat. cū ita delectatiōe cogitatiōis pccm
tenetur. ut fructū non decernat. ultra aliud
quidā ēmig et mensura pcō adhibetur
ne creat mulieri effrenata libi
dino. ut no ducat uiri effrenata lib
tate in pccm p̃gredi. Dicit g̃ delectatiōe cogi
tatiōis pccm diu no teneatur. Sed statim
ut mulierem tetigit uiri auctoritate repelli
tur. ueniale e. Dicit uō diu in delectatiōne
cogitatiōis teneat. et si uoluntas p̃sentiendi
desit. mortale quid e. et p eo dampnabit
Tūc uir et mulier. i. totus homo equina et te
uir no sic debuit mulierem exhibuit. unde
post dia consensisse. Repetens summa per
tagit ut breuiter stringam per stringens
stringam quado pccm in alia ita cōci
pitur. ut illud fiat. disponat. ut etiā p̃sen
tiat. aliud sequātur. aliud ut semel. ut etiā
quado delectatiōe cogitatiōis tenet diu. no
tale e. Cui uō in sensuali motu tm tenet p
dixim⁹ tūc leuissimū e. quia uō tūc non
delectatur. Ideo aut sup̃ dixi. aliud semel ali
ud sequātur. quia ut quibusda placuit. ita
fuit que si tm semel fiant. ut facienda dis
ponatur. dampnat. Cruda uō no ni sepi⁹
fiant. ut facienda decernatur. ut de ceteros
ubo. et hmōi. hoc aut aug⁹ in le xv de
nup̃ tradit. ita fuit in illo cōiugio pox hom.
serpens manducādi p̃suasit. mulier aut
no comedit. sola. ꝑ uiro suo dedit. et simul
manducauerūt. ita et in quoda secreto
cōiugio. qd in uno homine geritur. et dispo
nitur. tū rōnis sue que in rebus tpalibus age
dis. rōcinandi uiuacitate uersatur. animal
sensus imgerit qd dam illecebram. tūc uelut
serpens alloquitur in mulierem. huic aut ille
cebre consentire. de ligno uetito edere. ꝑ
ipse cōsensus. si sola delectatiōis cogitatiōne
contentus est. Superiori aut actoritate
ita retinetur membra. ut no exhibeatur
iniquitatis arma pcō. sic habendū estimo
ne illud ligni uetiti. nisi sola comedit. Dicit
aut in consensu illo ita dēmitur. quodq; per
cauet. ut si potestas sit. etiā ope impleatur.
Intelligēda e mulier etiā edisse uiro suo
simul ad edendū illicitū cibū. Recte enim
potest pccm recte enim potest pccm no solū cogi
tando suaue. uerū etiā ꝓtractādo efficax
cuiter mente discernit. nisi et rōne metus in
tencio penes quā summa ptās e. membra
opus in monendi. ut ab ope habendi male
actōis accedat. Nec sane cui sola cogitatiōe
mens oblectatur illicitis. no quidē decreto
ce facienda tenens tū et volens libenter
que statim ut animū attigerit respuit de
buerit. negandū e. ee pccm. Sed longe mi
nus. q̃ si et ope statuatur implendū. Et
ideo de talibus cogitatiōibus uenia pete
da est. pectusq; pcutiendū et diuidi. Di
mitte nobis debita nostra. Recte enim sicut
in illis duobus pmis hominibus portabat
quisq; sua psona. Et ideo si sola mulier ci
bū edisset illicitū. sola utiq; mortis suppli
cio plecteretur. ita post dia in homine uno.
Di delectatiōibus illicitis. a quibus qtinus se
debet auertere. cogitatio sola libenter patitur.
nec facienda decernitur. malaq; tm in recor
datiōe suauiter tenentur. quasi mulierem
sine uiro posse dampnari. absit hoc edere. ꝑ
quippe una psona e. unus homo est. totusq;
dampnabitur. nisi ꝑ que sine uoluntate opan
di. s. tm ex uoluntate oblectandi animi talibꝫ
solius cogitatiōis sententia pcā ee. p media
toris ꝯiam remutatur. Sed q̃ nōnulli qdā
manicheos de hoc ede sic aut aptis dicit de
cendū. pterpem pīans acris hmōi spe qui
nūc opatur insidias desidencie. Nunq; g̃ eis
usibiliter apparet. aut quasi locus corporeus
accedit ad eos et opitur. Sed miris modis
p cogitatiōem fugit quidq; pot. Cunctis
fugiendis resistendū est. no enim igne
brinq; estuans emo. Cui cū accessit ad

undam qñ ei p fugasit. ut dñi tradet. Aug
mlocus aut p hos oculos ei nisis esset. Sed
utiq; ut dictu est m cor eius intrauit. Re
pellit aut homo ultu si padisu custodiat.
posset eñ deus hominē m padiso ut operaret
et custodiret illud. Dna sic eccē dr mag
tiens cantico. Ortus conclusus. fons signa
quo utiq; nō admittat. ille psuasor pe
uersitatis. Sed tñ p mliere decepit. no eñ
erā vacua mā. ad consensionē pcī dedu
pot. nī eā delectacō mota fuit m illa pte
animi. que debet obtēperare rōni tanquā
rectori iungi. Erat m uno qđ nrm ml ali
ud agentiū. eā ad pcm quasi dilabitur. p
tūc actū est m illis tribus. serpente. mu
liere. Nam pmo fit suggestio siue pcep
tacōnem. siue p sensus corpis. ut audendo.
ut tangendo. ut audiendo. ut gustando.
ut olfaciendo. Que suggestio cū sola fuit. si
cupiditas mīa nō moueatur ad peccm ex
cluditur serpētis astutia. Si aut mota fuit.
quasi ea mliere p suasum erit. Sed aligd
ē ab uirili gnotum cupiditate refrenat
atq; compescit. Sed cū sit. nō labimur in
peccm. Sed cū aligta luctatione coronamur.
Si aut rō consenserat et qđ libido tumoris
faciendi ee decreat. ab oīa beata uita tanq
de padiso expellitur homo. sīm eñ peccm in
putatur. et si nō subsequatur factū. quia
rea tenetur m consensione conscientia. Que

Recte de anime uce de aie ptibus dixit
ptibus inter seruimus. ut ipīg aie
natura plenius cognoscetur. Et sedm quam
sui portionē m ea sit liberū arbitriū intelli
gatur. s. sedm rationem. qua ome pecm mortale
geritur. sed nō oīe ueniale. s. q̄ m solo moti
sensualitatis exsistit. Quod sensualitas sepe
in scptura alr qua sigr accipitur. s. ñ z mse

Non aſt aut uor rōnis porcio eius nō
silentio pretermittendum. intelligat
quod sepe m scptura nomine sensualitatis nō
id solū. qđ est m ara nobis comune cū prede
stis z inferior. porcio rōnis. q̄ tpaliter dispōi
tendit. intelligitur. qđ diligens lector m locis
scpture ubi de ipa sit uerbo ingulant. annotet.

XXV Iam uero redit ad liberi arbitrij con
ad ppositū reducam. sq̄ eā sideratione
liberi arbitrij tractatū. qđ phi dissimentes
dixerunt. libīum de uolūtate iudicii. quia po
testas ipa. et habilitas uoluntatis et rōnis.
qđ supdixīmꝰ ee liberū arbitriū libera esse

ad utrūlibet. quia libere pot moueri ad ḥ
ut ad illud. libīum qđ dr arbitriū. quātū ad
uolūtate: quia uolūtarie pot moueri et spō
taneo apetitu fieri pot. ad ea que bona uel
mala iudicat. uel iudicare ualet. Quod liber
arbitriū nō ptinet ñ ad futurū nec ad oīa

Hoc aut sequit est. qm liberū futurum
arbitriū ad pns nil ad ptīa nō refer
tur. sed ad futura grāgencia. qđ eñ m ptīa
est. determinatum est. nec m ptīa mea est
ut tūc sit. ut nō sit. qm est. post eñ nō ee
ut aliud ee post ea. ḥ nō pot nō ee. Dum
e. ut aliud ee. dum ad e. quod e. ḥ nisi
an ḥ sit an illud. ad ptātem liberi arbitrij
spectat. Nec tñ omīa futura sub ptāte liberi
arbitrij cōsueuerunt. ḥ ea tñ que p liberū
arbitriū possunt fieri. ut nō fiant. Quis
nā tale quod uelit ac disponat fieri. quod
nullateng m eius sit ptāte. ut qđ fieri pot
uel eque fieret. m ḥ liberū arbitriū ipe
non habet. Quod sup̄ dicta sept. libenter

Et quidem hīs nō diuina donec hīs qui
sedm ꝑ dicta assignato gloriātur. sint
nem. in hīs tñ uidetur ee liberū arbitriū
qui uolūtate mutare et m contraria posse
deflectere. In quor iudicet potestate e cog
nosci. ut bona uel malā uel utrūlibet sedm electionē
fieri uel dimitti. sedm qđ m deo nec m hīs
omīb; qui tāta beatitudinis gra sunt rob
ustati iam peccare nequeat. liberū arbitriū
ee nequit. Sed qđ deus liberū arbitriū hoc
testat. Aug. m li. xxv. de ciuitate dei. ita inq
ens. Certe deus nō quide qui peccare nō po
tuit liberū arbitriū hīre negandus est. Aug
qđ m libro de tpe sic aut paulus dicit. Ro
ma. operatur unūq; atq; de spe diuide singlis
prout uult. i. p libē uolūtatis arbitriū. nō pro
necessitatis obsequiū. Aliter accipitur mū
tare liberū arbitriū. aliter m caturis dei
em liberū arbitriū dicet. ome spīciēsima
et omipotes uolūtas: que nō necessitate sed
libera bonte omia facit. p ut iudit. Sōg. Deus
attendes nō ee ita liberū arbitriū m deo
sic est m caturis. ab ipo uidet liberū arbi
um excludē m omelia quada. de pdigo filio
dicēs. Solus deus est. m qui peccm nō cadit
nec cadē pot. Cetera cū sint libra arbitrij. u
utriusq; ptem flecti pnt. dū aut cetera iudicat
liberū arbitriū sic e m ceteris nō ee mirū

Quod Angli et sc̄a qui iam beati sūt hīre li

Angeli nō et sancti. qui iam liberū arbitri
cū dño firmiter unīti atq; ita ebria
tis nō confirmati sūt. ut ad malū flectiu

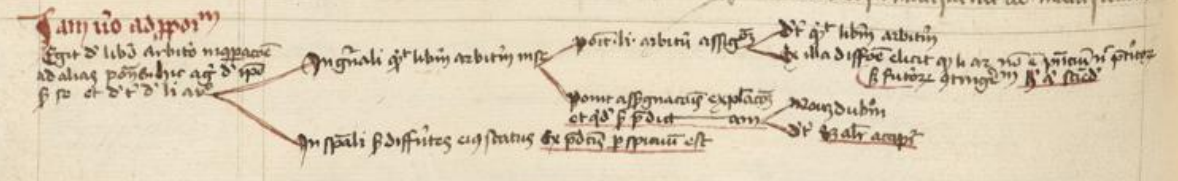

uelint nec possint. libero arbitrio no caret. vii aug' in xxv. li de trinitate dei aut quid prima mortalitas fiunt. q' peccando adam perdidit. posse s no mori: ita primi liberum arbitrium posse no peccare. Nouissimum posse peccare. Id' ni ench' c. 105. Dic oportebat prius hominē fieri ut bene uelle posset et male: postea uero sic erit. ut male uelle no possit: nec tolletur libero arbitrio. Multo quippe erit liberius arbitrio. q' omnino no poterit seruire peccō. neque aut aut uoluntas no est. aut libera no est dicenda: qua beati sic ee uolumus. ut ee miseri no solū nolumus. Sed negligentia possus uelle possumus. Dic g' alia mia que mic hz nolle miseria tale. ita nolle in iquitate sp habitura est. Sed ordo seruandus fuit. quo deus uoluit ostēdi. quid bonū sit aliat rō le q' ī peccādo possit fieri hijs uerbis astruitur euidēter. q' post beatitudinis cōfirmatione. eīt in hoc mine liberū arbitriū. quo peccare no posset. et mic mangius et miseris ē. qui cū dño fuit tanto utiq liberius q̄nto a pcō ī munis et ad bonū primus. Quo ergo quisq a peccatis ulla seruitute. de qua scriptum ē. qui facit peccatū seruus peccī est longius absistit. tanto in eligendo bonū liberius hz iudiciū. unde et si diligeter inspiciatur. quid sit liberum. qua sine electionē et necessitate ualet ap pete. ut eligēdo q̄s ex roe deuiauerit. De libertate arbitrii differentia seruitutis diuisa tpe

Ex supdictis p̄spicuum fit. quod maior fuit libertas arbitrij prima. q' secda: et tria mitto erit maior q̄ secda ut prima. Prima em libtas arbitrij fuit. in qua potuit peccare et no peccare. Ultima uero erit. in qua potuit no peccare. et no potuit peccare. Secunda uō est. in qua potuit peccare et no potest no peccare. Ante reparationem certa mortaliter. post reparationem uero fere uenialiter. De quatuor statibus liberi arbitrij

Et possunt notari in homine quatuor status liberi arbitrij. Ante em pcm ad bonū nichil impediebat ad malū nichil impellebat. nō hui infirmitate ad malū et hui adiutoriū ad bonū. Tunc sine errore ro iudicare bonū et uoluntas sine difficultate bonū appetere potuit. post pcm uero ante reparationem gre primitur a concupiscentiarum uitiis: et habet infirmitatem in malo. si no hz gram in bono: et ideo post peccare. et no pot no peccare ī damnabili. post reparationem uero ante cōfirmationem primitur a concupiscentia. nec iuuatur: et hz quidē infirmitatem in malo. si gram in bono: ut possit peccare pter libertate et infirmitate: et possit no peccare ad merite pter libertate et gram adiuuantem. Tandē tū habet posse omnino no peccare. ut no posse peccare ppter infirmitate mortis perfecte absorptam. et ppter gram mortis p̄fecte cōsumate. post confirmatione uero. infirmitate penitus sublata et gra cōsumata. nec uinci poterit. primi et tūc habebit no posse peccare. unde manifestū est. quod pter alias penalitates. peccō illo meruit homo pena incorruptōis et depressione libi arbitrij. p illud nāe pene naturalia bona in homine corrupta sūt. et gratuita detracta. hinc est em ille qui alatvomibus uulneratus ē. et spoliatus: uhi uerat⁹ quidē in naturalibus bonis. quibus no est priuatus. Alioqī no posset fieri uepaō. Pro hanc nō gratuitis. q̄ p gram naturalibus bonis addita fuerat. hec sunt dona optima. et dona p̄fecta. quoꝝ alia sūt corrupta p peccm. i naturalia. ut mgēnia. intellectus memoria. Alia subtracta. i gratuita. quaīp et naturalia ex gra sunt: ad gr̄alem quippe dei gram primunt. Depe tū hmōi sic detinctō. ut gre notabilis ad spem no ad gr̄ reparationē corrupta g̃ libertas arbitrij est p peccm et ex pdita. Vn aug' in ench' libero arbitrio male utens homo. et se pdidit. et ee peccō. amisit est et liberū arbitriū. Vnde cui quis a quo em quis deuictus ē. huic seruus addictus est. Ecce liberū arbitriū dicit hominē amisisse. no q̄ post peccm no habuit liberum arbitrium. s quia libertate arbitrij pdidit. no quidē omnē. sed libertate a miseria et a peccō. De tribus modis libertatis arbitrij

Est nanq libertas triplex. scz a necessitate. a miseria et a peccō. A necessitate. An peccm et post. Sequitur liberū arbitriū. sic enī tūc cogi no potuit. ita nec modo. Decogi uoluntas apud deū merito uidetur. que sp a necessitate libera est: et nūq cogi potest: ubi necessitas. ibi libertas no est. Vbi no est libertas. nec uoluntas: et ideo nec meritū est. Libertas in omibus tamē bonis est. quia in malis nec est. et alia libertas a peccō. scz de qua dicit ep̄lus ad cor. 3 ubi spūs dñi ibi libertas. et dñs in euāgelio si filius uos liberauerit. tūc liberi eritis. hec li

arbitrii

Expōnit: cū enī libero arbitrio peccauerit. victore

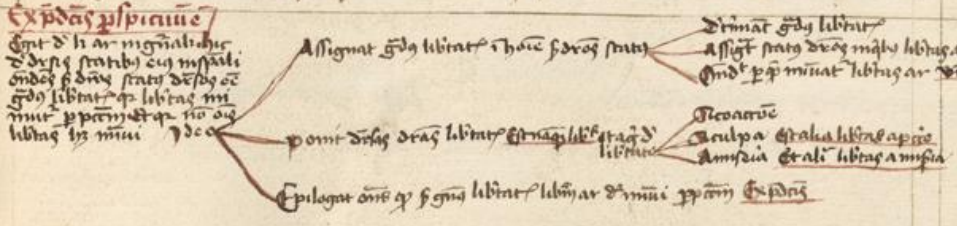

bertas a seruitute prā liberat et seruos iustitie facit. sic ergo seruus peccā liberos iustitie facit. vñ apls dicit liberati a peccō serui facti sunt iustitie. Et iterū Cū serui essemus peccati liberi fuistis iustitie. Hanc itaq; libertatem homo potestatē amisit. Vnde aug' dicit q homo male utens libero arbitrio. et se prius dix. et ipm: quia pdita ē p peccm libertas. no a necessitate. sed a peccō. Cū enim facti peccati seruus ē peccati. Istam libertatē que est a peccō. ipse solus ne hīt. quos filius p gratiā liberat et repat. no tm q̄d penitus sint sine peccō in hac mortali carne. sed ut ne eis peccm no dñetur. neq; regnet. Et hec vera et bona libertas ē que bonā partē seruitutis iustitie. vñ aug' in enchi. ad ustrecta faciendam. no erit aliquis liber. nisi a peccō liberatus. iustitie cepit ē seruus: et ipa ē uera libertas. pter quā facti letricia: simul et prā seruitus. pter quā precepti obedientia. Est libertas alia. no uera. male seruitutis admixta. q̄ est ad malū faciendū. ubi ro dissentit a uoluntate. quia no ē faciendū. q; voluntatis appetit. Ad bonū aūt faciendū. gemendat ro voluntatē. et ideo ibi uera ē libertas. et pria. De libertate aūt ad malū et seruitute mala. aut aug' in enchi. Verū addit. q̄ pot ee libertas. nisi qui ei peccāe delectat. liberalē em seruit. qui sui dñi libenter nolūtate facit. Ac p hoc ad peccandū liber ē. qui peccī est seruus. Cō de libertate ad malum.

Merit queri. pt hec an sit ipa libertas li arbitrij. qd utrū hec libertas. qua quis liber est ad malū sit libertas arbitrij. Si em libertas arbitrij ē bonū quoddā. qua libertas arbitrij bonū naturale ē. Cumbusdā inde q̄ sit libertas ipa arbitrij. que sp bona ē. sed preter seruitutē peccī ad malū fit liberior et promptior. et ro no dē ee uera libertas. qua ad malū est. Alijs aut inde. qua hec libertas ad malū. qua sup' memoratus aug' no ipa libertas arbitrij sit. sed quedā pnitas peccandi. et curuitas que ex peccō ē. et mala est. Cō de libertate ad malum.

Similiter an sit et ipa libertas. li arbitrij. Circa quā queri solet. utrū illa uera libertas que ē ad iustitiā facte dam. sit ipa libertas arbitrij. Cumdā dicit illam eandem ee sed repatā p gratiā. qua uitiate libera ē ad bonū. Hec gratia uero no est libera ad bonū. vñ aug' in enchi. Ipa libertas ad bene facie dū inde erat homi ad dicto ex uendito. nisi redimat cum ille qui dicit. Si filius uos liberauit uere liberi eritis. Quāq; in hoc fiet incipiat. quomō quisq; de libero arbitrio glorietur. qui inde est liber ad opandū bonū. Fere apte ostendit libium arbitriū p gram liberari. ut p illud bene opetur quis. Augs dicit illa libertatem uerā que ē ad bene faciendū. cuius sup' me minerit aug' ee libertate ipam arbitrij. gratiā dei liberati et adiuti. Alij uero putant no ee ipam arbitrij libertate. sed alia quandā que ex gratia et libero arbitrio in mente hoīs deo opante incepit ee. cū repatur. Certa determinatio utriusq; qōnis qua dr libertas ad bonū et ad malum ee libertas arbitrij.

Verum nobis magis placet. ut sit ipa libertas arbitrij. et illa qua quis lib' est ad malū et illa qua quis liber ē ad bonū faciendū. Ex causis em uarijs sortitur dicta uocabula. uera. et no uera. et bonus dr. cū libertas ad malū faciendū aufert p gratiam sit repata. Sed cū p gratiam fuit reparata dr libertas ad bonū faciendū. q. ait gratia libera ē voluntas ad malū. p gratiam uera libera fit ad bonū. Denup q̄ voluntas hoīs aliquo mō libera est. sed no semp bona est. Non em ē bona nisi a peccō liberata sit. vñ a necessitate libera. vñ aug' nisi de gratia et de libo arbitrio. Denup in hoc voluntas est libera. sed no semp est bona: aut em libera est iustitie. quando seruit peccō et tūc mala ē. aut a peccō libā est. qn seruit iustitie et tūc bona est. De libertate a miseria.

Est item libertas a miseria. de qua dicit. et ipa creatura liberabitur a seruitute corruptionis. in libertate glie filiorū dei. hanc libertatē hīnt ho an peccm. quia omnis careret miseriaret nulla tangebatur molestia. et plenā hēbit in futura beatitudine. ubi miser ee no potest. Sed in hac uita quis ē me. primi peccm. et ultima cōfirmatione. nemo a miseria liber est. quia pena no caret. Repetit de corruptione liberi arbitrij.

Ex pdictis iam apparet. ut adat alia in quo pprium sit imminutū. vel corruptū liberū arbitriū. qz cū peccm nulla erat hoī difficultas: nullū q impediret de lege membroz. ad bonū. nulla impulsio. vel instigatio ad malū. Nunc aūt plegen carnis ad bonū impedit. et ad malū nisi gratia. ut no possit velle et pficere bonum.

nisi p̄ gram̄ libet̄ur et adiuuet̄ur. quia ut ait apl̄s p̄cm̄ habitat m̄ carne. libm̄ g̃ arbitrū cū semp et m̄ singlis fit libm̄. Non est tā m̄ bonis parē libm̄ et m̄ malis: et ad bona et ad mala. libm̄ vñ est m̄ bonis ubi libāt̄ est. g̃ m̄ malis ubi libāt̄ nō ē. Et liberius ē ad malū q̄ ipse pot. g̃ ad bonū. q̄ n̄ gr̄ā libet̄ur et adiuuet̄ur nō pōt.

De libertate que fit ex gratia et ex natura

Libertas g̃ a peccō et a miseria est p gr̄am̄. utraq; libertate nature. f. et gr̄e nōt apl̄s. cū ex ps̄ona hominis nō redempti aut uelle adiacet michi. p̄ gr̄e aut nō meuenio. ac si dicēt. habeo libertate naturę. si nō hoc libertate gr̄e. Ideo nō ē apud me p̄fecto bonum. Nam uoluntas hominis q̄ naturalē h̄z. non ualet erigi ad bonū efficaciter uolendū. uel ope complendū. nisi p gr̄am̄ libet̄ur et adiuuet̄ur liberē. quid ut uelit. et adiuuetur ut p̄ficiat. Quia ut ait apl̄s. Non ē uolentis uelle. nec curr̄entis currere. s. operari. sed miserentis dei. qui operatur in nobis uelle et operari bonū. Aug̃ gr̄am̄ nō aduocat hominis uoluntas. ut operet. sed ipa gr̄a uoluntatem p̄uenit. p̄parando ut uelit bonū. et p̄fecta adiuuat ut p̄ficiat.

De gr̄ā operante z cooperante

Nec gr̄a operans et cooperans ē. Operans nr̄a p̄fat hominis uoluntatē. ut uelit bonū. Gr̄a cooperans adiuuat. ne frustra uelit. vñ Aug̃ in libro de gr̄a et lib̄o arbitrio. Deus operando deus in nob̄ p̄ficit. q̄ operando meripit. sic ipe ut nelimq; operatur meripies. qui uolentib; cooperatur p̄ficiens. ut q̄ uelimus operatur. Cum aut uolum⁹ et sic uolum⁹ ut p̄ficiamus. nobis cooperatur. tri sine illo aut operante ut uelimq; ut cooperante cū uolumus bona pietatis opa. nichil ualemus. Frē hijs uerbis satis aperitur. que sit operans gr̄a. et q cooperans. Operans em̄ ē. q̄ p̄uenit uoluntatē bonā. Ea em̄ liberatur et p̄fatur hominis uoluntas. ut sit bona. bonāq; efficaciter uelit. Cooperatur em̄ gr̄a uoluntatē ia bona. sequē ad iuuandū. vñ Aug̃ contra Iulianum hereticū. qui bona uoluntatē hīs ex libero arbitrio ee dicebat. Atq; homine p liberū arbitriū bonū posse uelle et operari sine gr̄a asserebat aut. Apl̄s de cōmendacōe gr̄e apl̄s p̄tulit sententiam tu aut. Non ē uolentis nec curr̄entis. sed miserentis dei. hoc si attendēs quisquam. non ex tendēs gr̄a gr̄am̄ merita uoluntatis humane. Non em̄ miseret̄ur. ie deus alicuius. quia ꝑ⁹ uoluit et cucurrit. sed quia misertus ē deus. para ꝑ⁹ tur em̄ uoluntas hominis a deo ret a deo gressus hominis dirigent̄ur. Deoꝑ congruē aut. Non est uolentis nec curr̄entis. s. miserentis dei. Non q̄ hoc sine uoluntate nra agatur. s. q nra uoluntas nil bonū agit. nisi diuinitus adiuuetur. vñ apl̄s aut alibi. Non aut̄ solus ego. sed gr̄a dei mecū. Non ie dicit quia nil bonū agebat. sed quia nil bonū agēt. si illa nō adiuuaret. hijs testimonijs apte insinuat. quia uoluntas hominis gr̄a dei p̄uenit. atq; ꝑfatur. ut fiat bona. nō ut fiat uoluntas. q. et ante gr̄am̄ uoluntas erat. sed nō erat bona et recta uoluntas. Uoluntate ipaꝝ Aug̃ inc. de duabus animabus ita diffinit. Voluntas ē animi motus nullo cogente. ad aliquid nō admittēdū. uel adipiscendū. h aut ut nō admittat malū. et adipiscat bonū. p̄uenit et ꝑfatur dei gr̄a. vñ apl̄s gr̄am̄ p̄cedentē et subsequentem gr̄am̄ emendandā. et operantē et cooperantē. insinuauit dicēs. Non est uolentis nec curr̄entis. sed miserentis dei. et nō eiusd. Non est miserentis dei. s. uolentis et curr̄entis. Nam si ut quibusdam placuit. qd dictū est ita accipiatur. Non est uolentis nec curr̄entis sed miserentis dei tanq; dicēt̄ur. Non sufficeret sola uoluntas hominis. si nō sit ē misericordia dei. ē conuinc̄. Non sufficeret ē misericordia dei. si non sit uoluntas hominis. ar p̄ h̄ si recte dictū ē illud. Quia ad uoluntas hois sola nō impletur nō ē a contrario recte dc̄. Non miserentis dei est. s. uolentis ē hominis. cū ad uiā dei sola nō impleat. ho em̄ ēd̄ ut ꝑueniat nō potest. nisi uelit. nec ꝑueniat ad palmā. nisi uoluntate curr̄at. Restat g̃ ut ideo ita recte dcm̄ intelligat̄. ut totū dei. dc̄ quia homis uoluntate bona ꝑuenit et ꝑfat ad iuuandū. et ad iuuat ꝑfata. Volente ꝑuenit ut uelit. Volente subsequit̄ ne frustra uelit. Frē hijs uerbis et alijs p̄missis euidēter traditur. quia uoluntas hominis ꝑfatur et ꝑuenitur gr̄a dei. ut bonū uelit. et ne frustra uelit adiuuat.

Itaq; dō Quod bona uoluntas comitatur

uoluntas comitatur gr̄am. nō gratiam gr̄a uoluntatē. vñ Aug̃ ad bonifacium papā sedens grē pelagianos inquit. cū fidē in petrat iustificatorem. sicut uincunq; deus pariturus est mensurā fidei. nō timet. quam dei aliquid mihi p̄cedit humani. si ipa mihi uo

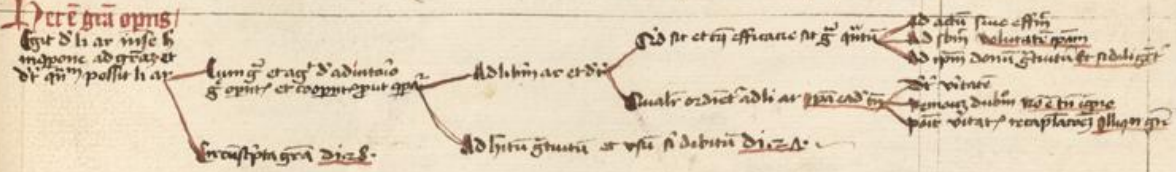

augeri: ut aucta mereatur et p fidē voluntate
comitante. nō ducētē pedissequa nō pūia-
cere hic expsse hōs q̄ grā p̄uenit bone uolū
tatis minimū et ipa uolūtas bona pedissequa
grē ē nō pūia. Cue sit grā uoluntatem
Et si diligēt p̄uiens fides. s. eē dilectē
intendas nichilomin⁹ tibi mōstratur.
que sit ipa grā uolūtate p̄uiens et p̄fas.
s. fides eē dilectē. Idcoq̄ aug⁹ tractat. 26 co
dem q̄m⁹ iustificati sum⁹ ex fide et nō ex op⁹
uer⁹ cū dicat apl⁹ q̄m dicit iustificati
sum⁹ ex fide. Alibi aut. Iustificari gratis p
gratiā. h⁹ cū ideo dixit. ne fides ipa superba
sit. ne dicat sibi. Si ex fide iustificati q̄m
gratis. Et d cū fidē metim. cur nō potius
reddit q̄ donat⁹. Non dicat ipa homo
fidelis: quia cū dixit habeo fidē ut merear
iustificatiōem. Respondendū est ei. Quid hoc
quod nō accepisti fides cū quia iustificatus
es gratis tibi data est. hinc apte ostenditur
quod fides ē causa iustificationis: et ipa est
grā et beneficiū quo homīs p̄uenitur uolū
tris et p̄fatur. Unde aug⁹ in pō li. retractōm
Voluntas est qua et recte uiuit et peccat.
uoluntas uero ipa. n. dei grā liberatur a seruī
tute. qua pcā serua facta ē. et ut uicia superet
adiuuet. recte pieq̄ uiuit mortalibus nō
pot. Et hoc beneficiū quo liberatur. ñ eam
p̄ueniret nam meritis daretur: et nō eēt grā
que utiq̄ gratis datur. P̄uenit cīm bona
homīs uoluntas illo grē beneficio. quo libā
tur et p̄fatur. Et illud beneficiū fides xp̄i
recte intelligitur. sic aug⁹ in euch⁹ euidēter
ordīat dicens. Ipm arbitriū libertatis est
a seruitute peccati. post ulta ruina. nō ōi
no pse ipm. sed p sola dei grām que in fide
xp̄i posita est, liberat: ut uoluntas p̄fatur
Ecce apte dicit grām. p quā liberatur arbi
trium. et p̄fatur uoluntas. posita ē in fide
xp̄i. fides cīm xp̄i ut in euch⁹ aut impetrat
quod lex imperat. Quod uoluntas bona q̄ p̄uenit.

Ipsa tamē grām q̄dā dei dona p̄uenit
eadem uoluntas quedā grē dona p̄uen-
unde aug⁹ in euch⁹ p̄uenit bona uoluntas
homīs. nulla dona dei. sed nō oīa. que aut nō
p̄uenit ipa mentis ē. et ipa iuuat. Nam utrū
q̄ legitur in sās eloquijs. et mā eius subsequē
me. Nolentē quippe p̄uenit ut uelit. uolē
tem sequit ne frustra uelit. Cur cīm ammo
nemur orare p inimicis nīis. nolentibus
pce uincere. ñ ut deus in eis operet. 7 uelle.

frem cur admonemur petere ut accipiam⁹.
nisi ab illo fiat q̄ uolum⁹. a quo factū est
ut uelim⁹ hī apl⁹ aut. nō est uolentis nec
currentis sī miserentis dei. Ex his apparet
q̄ bona uoluntas hominis q̄dā dona dei p
uenit: quia cum commitatur gratis opans. s. ad
ēe caritatē fidē. Non est ignorandū tūc
alibi aug⁹ significare uoluit q̄ ex uoluntate sit
fides. de illo uerbo apli. s. corde creditur ad
iustitiā. ita sup⁹ uolumen tractus. Io non
simplr aut apls credit. sed corde creditur.
certa pot homo nolens: credē. Non ñ nolen
tem trahit ecclesiam. et ad altare accedē pot
nolens credē sed nō pot nolens ut nō nisi
uolens Item sup⁹ genesim. de laban et bathuel
dixerūt. Uocemus puellam et q̄ram⁹ eius
uoluntatem. Dicat exportor. quia fides uolū
tatis ē. nō necessitatis. Ad ea respondet
dns. Non h⁹ ita accipiendū fore. ut ex uolū
tate homīs fides intelligatur p̄uenire
ipa sit p̄fatio dei dom⁹. ut aut apls dicat ex ea
bona homīs merita incipiat. p hanc ein
ut aut aug⁹ sup⁹ psm lxx. iustificat⁹ im
pius. sit de impio pius. ut dicat ipa fides
incipiat p dilectionem operari. Nā bona mē
ta incipiat: ſ potius ipse deo dicta sint qua
nō est fides. nisi eos qui ante credē cogit
na uoluntate fides p̄uenit. nō tpe. sed causa
et natura. Ut aug⁹ sup⁹ congruenter dixit.
q̄d bona uoluntas in eis dom⁹ est. que non
p̄cedit. et ipa iuuat. quia ea iuuat quibus
p̄uenitur. Ut eis consentiat ad effectū bonē
meis est. quia tpe ab eis nō p̄ceditur. Cue
dam ad hoc addit q̄ grauiorem reddit ipos
s. quod cognitā bonā p̄cedit finem fidei

Cetūm hanc q̄dē magis acuim⁹ et ut
gent uba aug⁹ quibus multos p̄cedē
cē scīt. dicitur p tractatus illud ubi apl⁹
Non quod sufficientes simus cogitare aliquid
a nobis quasi ex nobis. Attendat mgr hī pela
gian⁹. et uba ista p̄tendat. qui putat ex nob
ēe fidei cepti. et ex deo ēe fidei supplemēti
Commendans enim ista gratiamque nō dat
sedm aliqua merita. ſ effect omia bona mita
inquit. Non q̄ sufficientes simus cogitare aliquid
bonū. sti ex nobis. Deus aut nō uideat p̄
ēe cogitare q̄ credē. Nullus quippe credit
aliquid. nisi prius cogitauit ēe credendū. Hoc
q̄ cogitare bonū. nō est ex nob ut hinc aplus
tradiderit credere. q̄ quia 7 ipm credē nō est
aliud. quia cū assensione mentis cogitare.
Hic uidē m studiose q̄ cogitatio bona p̄cedit

f expsse cod⁹ c⁹ ss

f er mia ad p
uenit me

fidem et ita bona uoluntas precedit fidem et
precinat. no precedatur: quod pbatis nudꝰ
adiuuari. Ad hꝰ aũt dnꝰ. q cogitacõ bona ali
quado sine uoluntas precedit fidem. Sed no
ẽ illa bona uoluntas et cogitacõ. quia recte ui
uitur. illa eñ sine fide et caritate no est. Ra
ui aũt aug⁹ ad ambrosiũ sine spũ no est
uoluntas hominis liba. eũ cupiditatibus
uincatur. Non est libera ad bonũ. nisi libe
rata fuit. Non aũt liberatur. nisi p spm
sũ caritas diffundat in cordibꝰ nrīs. Non
est libera uoluntas nisi ea liberet grã per
legem fidei. i. no est libera sine fide opante
p dilectionem. et illa sufficeret et uere bona
est. Non est eñ bonus fructus. qui de radice
caritatis no surgit. Dicit uero ad hoc fides ope
rans p dilectionem. fit dilecto hom. De illa
cogitacõne bom que precedit fidem plene dis
Illa uero cogitacõ sine uoluntas. scribitur
que fidem et caritate. aliasꝫ iustifi
cationes precedit. no sufficit ad salute. nec
recte uiuitur ea. Hac uoluntate corripiat
illa bona uoluntas. que ẽ magna bona. Ista
ita no. Alia ẽ q̃ illa bona uoluntas. sine co
gitacõ alia ista. Et sicut ista illam precedit.
ita illam precedit intellectus. Vñ aug⁹ ista
distinguens sup illo loco psalmi. Concupi
uit anima mea desiderare iustificationes
tuas in omi tpe ait. Concupiuit inquit
desiderare. no desinendo. Videmꝰ eñ rõe
q̃ nisi q̃ intles sint. iustificatiões
dei. no infirmitate impediti. aliq̃ no
desideremus. p uolat q̃ intellectus. sequi
tur dus aut multus affectus. Desimus homi
nes delectat agẽ. et cupimꝰ ut delectet. Hic
olim desiderare iste corripiebat. que bona
ẽ cernebat. cupiens eaꝝ delectatione hui⁹. Et
potuit huic rõnem ostendere. qua. quibꝰ si
gradibus ad eas perueniatur. Quis ẽ eñ ut
uideatur q̃ sint utiles et honeste. deinde
ut eaꝝ desiderũ concupiscentiam postremo
ut p sequente grã delectet eaꝝ opus. quaꝝ
sola ꝛõ delectabat. Attende hunc ordinem
q̃aꝝ. que hꝰ distincte assignat aug⁹. quali
s. intellectus bonoꝝ precedit concupiscentiam
corũdẽ. Et ipa concupiscentia delectationem.
que fit p fidem et caritatem. quia habita ꝛõe
bona est uoluntas. quia recte uiuit. ipa q̃ fi
dei comes. no est. quia dr uerba aug⁹ premi
sa secũ hanc distinctionem ẽ sentiat. nulla

ibi repugnantia fore arbitrabitur. Non igno
ras t aut gram precedentem et opantẽ. qua
uoluntas bona ꝓparatur in homine predicere que
dam bona. ex dei gra. et libro arbitrio. quedã
t ex solo libero arbitrio. quidq̃ tñ utile iudi
catur. nec gratiam qua iustificatur illius eñ
gre p̃cipiendo. que uoluntate hominis sanat.
ut sanata legem impleat. multa merita pce
dunt. ppa ẽ eñ qua iustificatur impius.
i. fit iustus. que prius erat impius. Aduertis
aut impij. no gra sed pena debetur. nec ista
gra ecc. si no daretur gratuita. Gratuita at
datur. quia nichil bom ante feceramus. unde
hꝰ mereamur. Non negamus tñ multa an
hanc gram et pter hanc gratiam ab homine fieri
bona. p libũm arbitrium. ut tradit aug⁹ in re
sponsionibꝰ ꝑ pelagianos ii dicit homines
p libũm arbitriũ agros colere. domos ædi
ficare. et alia hmõi bona facere. sine gra coopa
te. Verũ una eadem gra sit q̃ dei opa sed
Hec considerandi est. ei pre cooperari
dictũ sit p gratiam opante et precien
tem uoluntate hominis liberari et ꝑparari. ad hꝰ
ut bonã uelit. et p gratiam cooperante et sub
sequentem adiuuari. ne frustra uelit. utrũ
una et eadem sit gratia. una datur meritis
gratis. q̃ optetur. et cooperetur. an diuisa. Il
lud. opans. alterum cooperans. Rubrisca
no ꝛõnabiliter uidetur. q una et eadẽ
sit gra. eadem. domini eadẽ uirtus. que opat
et cooperatur. sed ꝑpt dnos eius effectus. et
dr operibꝰ. et cooperans. Quia eñ dr mgñ
tis libat et ꝑparat uoluntate hominis. ut bene
uelit. cooperans in spũ eandẽ adiuuat. ne
frustra si uelit ut opus faciat bonum.
Sed eñ no est ipa occasio. si mereatur auge
ri ut aucta meatur. et ꝓpter quid sit ipa
gratia. et quomodo mereatur augeri q̃ dr
Si uero quẽritur quomodo ipa gra facit
ens meatur augere. ꝛõe illiꝰ nitium
sit sine libero arbitrio. et quid sit ipa gra.
an ueritas an notio. et si ueritas an actus rõ. no
ut hoc apte insinuari ualeat. pcurandum
est tria ee gra bonoꝝ. Alia maꝝ sue mgna:
alia minima: alia media: ut aug⁹ ait. in
i. li. retractationũ. Virtutes inquit quibꝰ recte
uiuitur magna bona sunt. Opes ad quoꝝ
libet corpoꝝ. sine quibꝰ recte uiui pot mi
nima bona sũt. potentie ad animi sine quibꝰ
recte uiui no pot. media bona sũ. q̃ ad uiti
bus meno male uritur. Ceteruꝫ aut homis

XXVII. ꝗ 5 tho

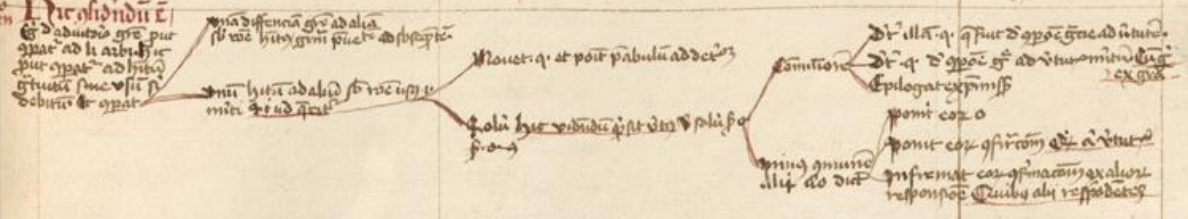

f medioꝝ bonoꝝ

r medios et minimis. nō solū bene. ꝙ etiā male quis possit uti: et ideo ūtūte nemo male utit. qz opus ūtutis est bonis usus istoꝝ quibus ī nō bene possimꝰ uti. Nemo aut bene utēdo male utitur. Non solū aut magna sed etiam minima et media bona sūt ꝑfecte bonitas dei. Ecce hēs tria ḡra bonoꝝ. distincta. In quibꝰ

Quęritur aut bonus sit liberū arbitrium In quibꝰ bonus cōtinetur libꝝ arbitrium de hoc aug' m' l. retractationū aut ita ꝑ medios quidē bonus m uenit libꝝ arbitriū uolūtatis. qua et male uti illo possumus: ꝙ tñ tale ē ut sine illo uiuere recte negemꝰ. Bonus aut eius usus iam ūtus est. quę i magnis reputat bonis. quibꝰ male uti nemo pōt. Et qua et bona magna. et media et minima ex deo ꝓcedit. sequit' ut ex deo sit ī bonus usus liberę uolūtatis. qui ūtus est. et ī magnis nūmatur bonis. Attende diligēter quę dicta sunt. et confer in unū. Hoc enī apietur ꝙ supꝰ querebatur. dixit. aug' ideo opus ūtutis ēe bonū usū. illoꝝ bonoꝝ quibus ētia non bene uti possumꝰ. ī mediocꝝ in quibꝰ possunt libꝝ arbitriū. cuꝰ ꝙ bonū usū dixit ēe ūtutē. ꝛc. ꝓ fidē. Non est ḡ opus ūtutis quod supdixit quia aliud ē uirtus aliud ē opus eius

De uirtute quid sit et quid actus eius

Hoc uidendū est quid sit ūtus. et quid sit opus eius. ūt actus. Virtus enī ut ait aug' ē bona qualitas mentis. qua recte uiuitur: et qua nullus male utitur. ꝙ deus solus in homīe operatur. Ideoꝙ opus dei tui est. Quid de iustitie uestitie docet aug' sup illū locū ꝑsalmi. Iustitia tua deus ut iustitia ta dicet. Iustitia magna ē uirtus animę. ꝙ nō fiunt nisi ab homīe nisi deus. Ideo ꝙ cū aut ꝑpha ex ꝑsona ecclie. Deꝰ iustitia. nō ꝑ ūtutē. quia nō facit ḥo. si opus eius intelligi uoluit. Ecce apte insinuat huiꝰmodi iustitia ni homīe nō est opus hominis sed dei. Qđ de aliis ūtutibus utiq; intelligēdū est.

De fide utrū dicat ꝙ nō est ex homīe ꝙ ex deo

Iam de ḡra dei. ephesios scribens esse tuꝰ apls similē fidem nō ex hoīe. sed ex deo tui ēe asserit inquiens. Ḡra estis saluati ꝑ fidē: et hoc nō ex uobis. Dei enī ḥo dono est. Qđ a quibus scis uta exponi hoc ī. fidē nō ē ex ui nature nre. quia dono est dei pure. Ecce hic manifeste traditur ꝙ fides nō est ex libertate arbitrij nre. siue ex arbitrio nre uolūtatis. quod supioribus con-

sonat. ubi dictū ē ḡram ꝓcedentem ut operante ēe uirtutē. quę uolūtatē hominis liberat et sanat. Qui aug' inc. de ꝓpit. 2 litera aut Iustificati sumus nō ꝙ uolūtate liberi. ꝙ ꝙ ḡram ꝙ: nō qđ sine uolūtate nra fiat. si uolūtas nra ondatur infirma. ꝙ legem ūt sanet ḡra uolūtatē: et sana uolūtas mi placet legem. De ḡra que liberat uolūtatem que sit ūtus ūtus nō ē ex libō arbitrō et sic

Ex ḡ ḡra que sanat nō est motꝰ mentis et liberat uolūtatē hominis ūtus ē. ut una ut plures. cū ipa ḡra nō sit ex arbitrio libē uolūtatis. ꝙ pcedit ea sanet at ꝑficiat bona sit: qsequit' ut ūtus nō sit ex libō arbitrio: et ita nō sit motus ut affectus mentis. Cū omis motus ut affectus mētis. sit ex libō arbitrio. ꝙ bonus ex ḡra et libo arbitrō. malus id ex libro arbitrio tui. Ut ait aug' m' pmo l. retractationū. homo sponte ex libero arbitrio cadere potuit. nō ut resurgē. Ita m libro de duabꝰ animabꝰ. Anime si libero ad ꝓficiēdū et nō ꝓficiendū motu animi carent. si demigi hinc ut abinde nequeant ab ope suo ꝓbꝰ nulla gredi. carnalia ꝓcul tenē nō possumꝰ. Hic apte ostenditur quod motꝰ animi. siue ad malū siue ad bonū ex libero arbitrio est. Ideoꝙ si ḡra ut ūtus motꝰ mētis est. ex libro arbitrio ē. Qui uero ex libero arbitrio. et ex ꝓpe est iam nō solus deus sine homīe eam facit. Preterea quidem nō m erudite tradunt. ūtutē ēe bonā mentis qualitatē. siue formā. que animū informat. et ipa nō est motus ut affectus animi. ꝙ ea libꝝ arbitriū unitatis ut ad bonū inducatur et erigatur. et ita ex ūtute et libro arbitrio nascitur bonus motus ut affectus animi. Et ex inde bonū opus ꝓcedit ex eius sic pluuia rigatur ḥa. et germinet et fructū ferat: nec pluuia ē ḥa. nec germē nec fructus. nec germē fructus. Ita gruis tres hoc ḥa mentis mē. arbitrij uolūtatis ut fundit pluuia diuine benedictionis. ī ut spirituꝰ ḡra. ꝙ solus deus facit. nō homo cū eo. qua regatur uolūtas hominis. ut germinet et fructificet. ꝙ sanatur et ꝑficiatur ut bonū uelit: sedū qđ deus dī opans. et uult ut faciat bonū sedū ꝙ dī eo opans. et illa ḡra ūtus nō incongrue nōatur. quia uolūtatē hominis in ferma sanat et ad iuuat. Et quo sensu dicit ex ḡra meꝛe bona merita et de qua ḡra ī

Ecce d' ḡra ꝙ ut ꝙ ad
hoc hic ꝙ ut ꝙ ad

Quum g° ex grā diu ē bona telligat̄ merita et incipe aut metlugitur grā gratis dans: r deus: ut potius grā gratis data: que uolūtate homis pueniat. Non em nīs nū ēt. si hec a deo dicēntur ēe: a quo sūt oīa: ꝑ porus eius grā gratis data mtelligitur ex qua mcipiūt bona merita. q oīa ex sola grā ēe dicēntur. nō ex studiture libām arbitriū: qd nullū meritū ēst m homine. qđ nō fit p libm arbitriū ex pcessō m bonis ꝓcedis principalis attribuit grē: qua principalis causa bonoꝝ mitor ē ipa grā. qua exstatur libm arbitriū: et sanat: atq; iuuatur homis ut libtas: ut sit bona et libera. Quod bona uolūtas grē principalis ē et etiā grā ē sic et oē bonū ipa etiā donū dei ēst. nī mitum. Quod ex homis mitum: ymo grē: q ex grā principalis ē et grā dei ē. vñ aug° ad sixtum ꝓsbrm. Quid ē mitū homis nī grām. Cum omne bonū mitū nrm nō m nobis fiat. nisi grātis. q grā em q pueniūt ut deum ē. et sanat arbitriū homis. Et ex ipo libero arbitrio ꝓficiatur m alia bonis affectus. sine bonus metus motus. Et h' ēst primū hominis bonū meritū. Dic ubi grā. Ex fide ūtute et hoīs arbitrio gnātur bonus metus motꝰ m mete. et remuneabilis. s. ipū ēdere. Item ex caritate et libro arbitrio. alius quidē motꝰ puenit. s. diligō bonus ualde. Dic de ceteris ūtutibus mtelligēdū ēst. et ipi boni motus ut affectus mita sē. et dona dei. quibꝰ nē muer et ipoꝝ augmētatiōnē. et alia q ꝑsequūtur h' et m futuris nōb approximatur. Ex qua uōe dr fides meruit mstificatōnē ē alia.

Quum g° dr fides meruit mstificatōnē. et quid uita etna. ex ea uōe dicti accipē. qua ꝑ actū fidei meretur illa. Quidā de caritate et nūstricia. et de aliis accipiunt. Di cū fides ipa ūrtus ꝓdiens dicēt̄ ēe metus actus. qui ē mitū. nam ipa ex libro arbitrio hēret originē. Et qua nō ēst. sic dr ēe mitum. qua actus eius meritū ēst: si th ad sit causa sine qua nō credō necesse rare meritū ē ūte. Vñ apparet uē qua ūrtus ēst ꝑs sequi aīe qualitates informat. et sanctificat. ut eis alia informetur. et sanctificetur. sine qua aīe qualitas nō dicēt ūtus. qua nō ualet sanificare aīam ut faciat. De numbus ūrtutū et de grā que nō ex actibus et ēst sed facit ūrtutem.

Numeribus trag ūtuti boni sunt ꝑfectiue uniuscuiusq; ēt ex grā que nō ēst mita. s. facit: nō tñ sine libero arbitrio ꝓficit mita nra. s. bon affectus. cōsq; ꝓgressus. atq; bona opa. que deus remunerat. m nob. Et h' ipa ꝑ dei dona vñ aug° ad sixtū ꝓsbrm. Cū coronat: mita nra. nichil aliud coronat. q' mita sua. Vñ uita eterna que m fine a deo meritis ꝓcedētibus redditur: qua cadē mita quibꝰ redditur nō a nob ꝑficiūt. sed m nob ꝑfecta sunt p grām: recte et ipa grā micipatur. q gratis dat̄ur nec datur ideo gratis. quando mitis datur. s. qua data ꝑficit p grām. et ipa mita. quibꝰ datur. Epilogus ut alia addat.

Ex pmissis nā notē ꝑficit. pot aliquatenus nobis. quale grā pueniēs mereat augeri. et alia. et quid ipa sit an ūtus an aliud. Et si ūtus sit. actus nī nō. Ostensū ēst em supra ex pte quo ūtutē. qđ ipa ē ūtus: et ūtus nō ēst actus. sed eius causa. nō tamē sine libro arbitrio. Vñ q supra aug° aut bonū usū liberi arbitrij ēe ūtutem nīi accipiāt. r actū mrtutis. Nequit sibi contradicere uidēq; qui ē opus ūtutis supponit ēe bonū usum cōq; quibꝰ nō bene uti possumꝰ m quibꝰ ponit libm arbitriū. Dī uero bonū usus liberi arbitrij opus ūtutis ē. quam ūtutē nō ēst. Cum g° bonū usum eq ēe ūtutem dixit. nomē ūtutis. usum ipiq; significauit. Quod idem usus ēst ūtutis et li ap ꝑ ūtutē dem. nempe bonus usus principaliter ex ūtute ēst. et ex libero arbitrio. sed ex ūtute principali. Et bonus ille usus. ambonus. magnus armandq; est. Illa aut grā pueniens quēd ūtus dicit nō usus liberi arbitrij ē. s. ex ea potius bonus usus liberi arbitrij. qne nob ē a deo. nō a nob ē. Usus bo bonꝰ arbitrij. ex deo ē. et ex nob ēficit bonū meritū ēst. Ubi em solus deus operatur. Jhc deus et homo. h' meritū ex illa purissima grā pueniēt. q aplꝰ notauit dicēs. Grā dei sum id quod sumꝰ et grā eius in me uacua nō fuit. Dup q' loqr aug° ita aut recte grām ita notant. primū em solam gratiam dat deus. et nō nisi gratis. et nō precedunt nisi mala mita. s. post p grām incipiunt bona merita. Et ut ondat ē liberū arbitriū addit. Et grā eius in me uacua non fuit. Et ne ipā uolūtas sine grā dei ꝓficeret aliquid boni posse subdit. Non aut ego solus. s. sine grā. sed grā dei mecū. r cū libero arbitrio. plane cū data fuit grā. incipiūt ee merita nīa bona. p illam tñ. q. si illa desit

tadr homo Aliox filia hic ostendit que dicit

Alij di uirtutes ee bonos usus li ar acty
erit utiles ee bonos usus na mētis
turalis potentiar. no tri omes: s tm no m
liores qui i mente sut. Exteriores aut qui p
corpus geritur. no virtutes ee dr. s opa
utilia. Et io q aut Aug. utiles ee bona usu
naturalis potentiar. de usu exteriori accipit.
Vel dr no bonū usum liberi arbitrij utiles
ee. et m magis uari bonis. de usu mētis
ri accipit. Et utiles nil aliud ee q bonos
usus naturalis potentiar. ut motus mētis
asserit: quos in homine deus facit. no homo.
Q̄uia licet illi motus liberi arbitrij sint.
no tri ee queunt nisi deus ipm adiuuet
et liberā gra sua opante et cooperante. q̄ dei
gratuita uolūtate accipit. Q̄uia deus ē
qui et operatur in nob bonā uelle. et operat
bonū. Quod aut utiles sint motꝰ mētis
testimonijs sctoꝝ asserunt. Dicit enī Aug
sup iohēm. Quid est fides. credē q̄ no uidet.
Credē n. motus mentis est. Ide in libro
iij de doctrina xp̄iana. Caritate aut uoco
motū animi. Di uero caritas et fides mo
tus animi sūt utiles. go motus animi
sut. Quibꝰ aliꝫ respondetes p̄missa uerba
aug. ita intelligenda sūt inquiūt. fides
ē credē. q̄ no uidet. i fides ē utilis qua
creditur. q̄ no uidet. Et caritas ē motus
animi. i gra qua mouetur animus ad di
ligendū. Et q̄ sic. et hys filia ita accipienda
sunt. ex hys conijcitur. q̄ alibi aug. aut ita
in libro p̄mo quē euangeliū inquit. Est
fides qua ēdimur ea que nō uidemus.
que p̄ce dr fides. Et mētio decimo de trīe
Alia est ea q̄ ēditur. aliud ē fides qua ēdi
tur. Ex quibꝰ ubis sic argumētado p̄dē.
Aliud ē credē. aliud illud quo creditur. p̄dictū
ē aut fidem ee id q̄ creditur. sic go credere
no ē fides. qm̄ credē no ē id quo creditur.
Addunt. q̄ utilis opus dei tri ē. q̄ ipe s
hus facit in nobis. hoc q̄ no ē usus ut ar
tus libi arbitrij. Sed credē est actus liberi
arbitrij. non est. ergo utilis. p̄missis aliqꝫ
volūg ac testimonijs inmittitur utiq̄. hoc
aut iudicet. diligentis lectoris relinquo
examini. ad alia ꝯ ans. Predicta repetit ut
alia addat diffinitam assignationem ponens
de gra et li. arbitrij contra pelagianos.

XXVIII Modus tamen Ido uero in concussi estimemus liberū
arbitriū sine gra p̄uciente et adiuuā
te non sufficere ad salutē et iustitiam

Dr 25 Dūs magister | De gratia
possit li ar cū gr. h quāt
possit sū gr. ia

De gratia li ar lapsi quā hys sine

Dr li ar p̄mi hoīs ante gr̄ agentē et cooperante egrād Dr 24

Ponit hēs i phatōs
Et adducit obiectōs
et id dicit
Ponit vitia exposita
Dr 2 dē gratia

Rndr ad 1 p pelagio dr̄ sc̄ p̄ quē mihi p̄mit
s h̄ n vitat ut no fiat. i q̄ s̄ ē ipe
Rndr ad ll q̄ pela dr̄ n ē ita i una parte q̄n
valuisse ab hoc patet. illud. ecc aug.
Rndr ad ll q̄ obiciat pela credē meritū ē in
expōne ecc q̄ dr

obtinendam meritis precedentibus p̄ma gratia
dei adiuuari. sic pelagiani hēsis tradidit. Ita
ut aug. in p̄mo li. retractationū dicat hēsim
tri pelagiani liberū arbitriū uolūtatis sic as
serūt. ut gra dei no reliquat locū. q̄ secūdū
merita nra dari asserunt. Que sit hēresis
pelagianorū pelagianorū de gr̄a. li. ar.

Pelagianorū hēresis in p̄mis uersutissima hēresis a pelagio no
mine exorta. hic di gra qua p̄destinati sū
mur et qua meritis de pdite tenebrarū cru
ciatū inimici sumus: ut sine hac credant
homine posse facere omnia diuina mādata.
demū pelagius a fratribus in Egipto q̄
nil tribueret adiutorio gre dei ad eius
mādata facienda. no eam libero arbitrio
ponebat. s infideli callidi trāsiliebat.
Dicens. ad hoc eam dari hominibus. ut que
fieri iubentur p̄ liberū arbitriū facilius
possint implere p̄ gram. Dicendo utiq̄ fa
cilius possint. uolunt credi. i si difficilius
tri homines posse sine gra facere iussa di
uina. Illam uero gram diuina. sine qua
nil possumus facere boni. no ee dr̄ nisi in
libro arbitrio. q̄ multū sunt prodesse nec
ab illo accepte nra natura. Ipa tri ad hoc
iuuate nos p̄ fidē legem atq̄ doctrinam
disciplinā que fidei. et que sperare debeamꝰ.
no ad hoc aut p dona sps sci aut que dā
cerimq̄ ee facienda faciamꝰ aut p hoc diu
turnus nobis dari seiam confitenter. quia ipe
tacita pellitur. Caritate aut veritat diuina
data quia pce uiuitur. ut. s. sit domꝰ dei sā
que sine caritate inflat. et no sit domꝰ dei
ipa caritas. que edificat. no inflet ut sua
destruat. i omnes quas facit ecclā sine q̄
in fidelibus et doctrine dei resistentibus ut
cōtinentur ad dñm. sine p̄ fidelibus utan
geatur eius fides. et p̄fecerit in ea hā
quippe no ab ipo. accipe. si ase ipus homes
hoc contendūt. Gram dei qua liberamur
ab impietate. dicētes sedm̄ nra nra dari.
Paulos. et sine ullo p̄a originalis uicio
nasci asserunt. hic pōn ea quibꝰ sua cōfir
mant errorem uerbis aug. q̄ ipm uidet

Q uo dr̄ dicit hominem sine gra p̄ libm
arbitriū omnia iussa implere. hinc in p̄
ductoribus muniunt. Si inquiunt non
pōt ea facere homo que iubent. no est ei
imputandi ad meritū. sic ipe aug. in li. d
libero arbitrio asseruit. Quis inquit possit
in eo. quod nullo modo cātū pōt percipere
aut. Cui ergo pot. hoc testimonio aug

plagius usus ē disputans aduersus eū.
ymo adiusus grām. Dic aug m libro retract
comē illud et alia hmōi retractans gnēr
rat m quiens. In hijs atq; hmōi uerb
ners quia gr̄a dei gmemorata nō ēt dei
tus nō agebatur. putant pelagiam nob
suā temasse sentēciam: sed fruſtra hoc pu
tat. Voluntas quippe ē qua peccatur et rec
te uiuitur: qđ hijs ūbis egim⁹ ipā nisi
gr̄a dei libertate et ut recta sapiē
tur uere a mortalibus uiui nō potest. Et
ce apte de timat. Et quo sensu illa dixe
rit. i micos gr̄e reſellens. Aliud testimo
nium augſt ponit qđ pelagius rūpse ute
batur

Timuerit aut intimebatur pe
lagius ūbis augſt gr̄a gr̄am que
in libris de duabꝫ anabꝫ dicit. Pcēt m quit
verum teneri q̄d̄ qua nō fierit q̄ facere
nō potuit. Frēme m iquitatis et m same
ēt hijs auditis exclauit pelagius dicens.
Cur g̃ pueli. et illi qui nō hānt gr̄am
sine qua nō possūt fact̄ mandatis dni
nō rei tenētur. hoc aut qua occasione dix.
Respondens pelagio apte in libro retracta
omi. Id ēm gr̄a manichęos dixisse qui in
homīe duas ēt naturas contēdut. unā bonā
ex deo. alterā ex gente tenebraꝝ malāq; nā
mq; bona fiunt nec umq; uelle bonū potes.
ēt si ēt. nō uidet̄ ei imputādū ēt si no
bonū fiat. Aliud quod uidet̄ gēdicē gr̄e
bonū fieri. Alibi t augſt dicit que hinc dr addu
cit. n in le contra adamātū manichei disp
dicit. Nisi quisq; uoluntate sua mutauerit
ptin. Nisi quisq; uoluntate sua mutauerit.
bonū opari nō pōt. q̄ in mq; pōtē ēt potū
dnūs docet. ubi dicit aut facite arborē bonā.
et fructū eius bonū. ēt Et augſt in retract
tacentibꝫ nō ēt q̄ gr̄am dei qua p̄cerimus
ostendit. In pāte quippe homīs mutare in
melius uoluntate ē. si illa pāte nulla est nisi
a deo detur. de quo dictū est. Dedit eis pāte
filios dei fieri hijs. qui credūt in nōie eius.
Cū n h̄ fit in pāte. q̄ cū uolumꝰ facimus.
nil tam in potestate qua ipa uoluntas ē. sed
paratur a dno uoluntas. Eo q̄ modo dr pāte
Aliud testimoniū eiusdem qđ uidet̄ aduersari
Ne t intelligendi est. qđ in eōdē aut sē
mo in mea pāte ēt. ut ut inseri bonitate
deinde excīdi eius sēbitate meamur. Quā
in pāte mea nō ē. nisi qđ meam sequatur ob
lūtatem. que cū paratur a dno. facile fit opus

puetans. t quod impossibile et difficile fuit hu
expōitōe t quā uidā gpōnū ēpla ad romanos
queda augſt in ſert que uidēt hui doctrine
gr̄e aduersari. Ait em q dōmq; nrm ē. Tp aute
bonū opamur. illius qui credētibꝫ dat sp̄m
suū. et paulo post. Nrm est credē et uelle. Illuq
aut. dare credentibꝫ et uolentibꝫ facultatem
bonū opandi p sp̄m suum. Quale intelligi
debeat in le retractatōm augſt apte dicens.
Vbi est quidē a deo ēt qđ opam⁹ bonū. Red
cadē rēgula utiq; est uolendi sancti faciendi
et utriq; pōt. p. ipe ipat uoluntatē. utriq;
nrm est. quia no sit. nisi uolentibꝫ nobis. illa
utiq; pfecto no diceret̄ si ea fieret. t ipm
fidem in ſpe sēt munera repmi. Illud t di
gnum est. in ſpiciendū q̄ augſt in li sententia
arū p̄ſpi aut. s. qđ posse hre fidem sic pos
se hre caritatē. naturā ē hominis hre aut
fidem. sicut hre caritatē gr̄a ē fidelibꝰ. Et
no ita dictū est. tanq; ex libris arbitrio habe
atur fides. sit caritas. Dz q̄ aptitudine habet
naturale mens homīs. ad credendū. sit di
ligēdū. q̄ dei gr̄a p̄cepta credit. ut diligat.
qđ sine gr̄a no ualet. Testimoio ieron⁹ asse
rte asserit qđ tenēdum de gr̄a et li ar. no
tripler hēsis iudicatur. s. ronmani manichei

Ad qđ de gr̄a t libō arbitrio indu pelagi ē
hitater teneant. q̄ dicit̄ in explanatōe
fidei catholice ad damasum papā romanam
et manichei et pelagij errores collidēs docet.
hūanū iugum arbitriū sic cōfitemur et dea
mus nos semp mdigē augelio dei: et tam il
los errare qui cū manichęos dicūt hominem
p̄cm uitare nō posse. quā illos. qui cū rom
mano asserūt hominē p̄ccare nō posse. P
trūq; em tollit arbitrij libertate. Nos uero
dnūs hominē. et peccare posse. et nō peccare
posse. ut sp nos liberi cōfitemur arbitrij
esse. Hc ē fides quā in catholica eccīa didicim⁹
et qua semp teneim⁹. Utrū homo ante p̄cm

Post hec con eguerit gr̄a opante t cooperāte

Post hec cōsiderādū est. utrū ho ante p̄cm egueri
gr̄a opante et cooperante. Ad qđ breuiter dnūs
qua nō cooperante hūanā eccīa opante gr̄a red
debat. nō qđ sedm animē opandi modū opā
tus gr̄e. Opatur em liberādo. et p̄parando uolu
tatē hominis ad bonū. Cyebat utiq; homo. ea
ut liberaret uoluntate sua. q̄ p̄ius seruā non
fuat. sed ut p̄pararet ad uolendū efficaciter bo
nū. qđ ipe no potuit. Non em poterat homo
mereri sine gr̄a. ut augſt in euchi eruditer
tradit. Illam mquit i mortalitate in qua.

Post hec gloriosius

sūdē. p libū ar. egerit gr̄a
s. stat. nā lapsa. h̄ q̄rit
hec egerit. ante status nē in
stituto. et dimittat.

De auxilio gr̄e q̄ collata fuit hoī an p̄cm
et gr̄a q̄ li ar. ante lapsum.

Ex gr̄a egerit
gr̄am habuit gr̄a sāt. fals

De duplici pene ifligite pro p̄cm mille q̄
p̄cm

Due eius pene. s. p̄cm fuit q̄ p̄cm. t ex plis d. pad
Pene mors dubia q̄ ex pdut. hys orta. pe d. pa

pomino mori natura humana poterit p liberū
arbitriū. hanc ne mi qua no poterat mortis
ceptura e p gram. qua fuit si no peccasset
receptura p meritū. Quanus sme gre nec tue
illud meritū ee potuisset qz et si peccij nō solo
arbitrio erat cōstitutū. nō tñ insuscie habende
ut retinede fuisset liberū arbitriū. si
diuinū pberent adiutoriū. Circa hūs ūbis
sanc onditur. q an peccij homo. indigebat gra
opante et coopante. nō em hebat quo pedem
mouē posset sine gre operantis et coopantis
auxilio. habuit tñ vñ potēt stare. Ppterea quēi
solet utrū ho ūtute habuit an lapsi. Cauto
dam unde ep nō habuit. Sd ita pbare conan
tibus. insticia mquiūt. ep. peccati dei contē
psit nō iuuit. Regi prudentiam. qua sibi nō
prudet: negi tpantiā. qua aliena appetiuit
fortitudine. qua primo suggestione cessit.
Cui respondetes dms eum quidē nō
tute habuisse has ūtutes qū peccauit. sz an:
et tute amisisse. Quod mlti sez testimo
nijs cōprobatur. Aut em aug. in quadā one
tra Adam pdita caritate malus meritus ē.
Te principe iuicior dei uerit adā. de limo tre
ad imaginē dei facti. prudentia armatu
tpantia oportunitate caritate splendidi primos
pentes illos bones ac tantis expoliauit dūs
permit. De hac sede ambit ad sabinū aut Ca
uando adā solus erat nō ē quarentus. quia
eius mens deo adherebat. Deus ipse qz dicit.
q homo an peccm beatissimā animā carpebat
etheream Sed dnō sme ūtute beatissimā
erat. aug. qz sup. genesim aut. Adam ante
peccm spiritu mente pditu fuisse. Nō est q
dubitandū hominē ēm peccm floruisse uirtu
tibus. si illis peccm expoliatus fuisse. In illius
qz pena pena exactus ē de paradiso. in istum
miseriaz locū. sic in gemsi legit. Ruc go
ne forte mittat manū suā. et sumat de lig
no uite. et comedat et uiuat in eternū.
misit eū deus de paradiso uoluptatis. hūs ū
tus in smuari unde. q migr. moueret. si p
ea de illo sumpsisset lignū. Quomodo intel
ligendū sit illud ne sumat de ligno uite et
Sed qua per comedat et uiuat in eternū
peccm iam mortuū corpus habebat. et
ita impossibile erat ut uiueret in eternū. illa
uerba ex tali intellectu accipi possunt. Dns
mō uanloquens. aut de homine supbo. nude
te ne forte mittat manū suā. ut comedat uos
angelic. ne comedat de ligno uite. quo in dies

nus est de quo si ppetuisset comedit et uiuet
in eternū. Sed nō gratie mi obediētia in digno
est comedisset. sic ideo dixit. ita ope exhibue
rit. fuit em eū deus de paradiso uoluptatis in
locū sibi congruū. sic plerūq malos ūtutes
bonos uitiū repit. si in melig mutari nolūt.
de bonor congregatōe pellunt. pondē pie cō
sideratissimus ipsius. Re uero possa ad illud accē
collocauit deus ante paradisum cherubin et gla
dium flameū atq ūsatilem. ad custodiēdam
uiam ligni uite. qđ nupta lutāno post hoc nō
accepit. Trina p misterium anglos ignea rupa
dia. ibi constituta fuit. Nā em p celestes ūtutes
et potates in paradiso insibili facti ee credēdi
est: ut p angelicū misteriū ibi quēda eet ig
nea custodiamd tñ figuraliter. si qz aliquid sig
nificatur de paradiso spiritali. Cherubin em nūcu
patur plenitudo scie. h̄ē carteus qz legis
plenitudo est dilectō. Gladius aut flameus
pene tpalis fuit: que uersatilis fuit. ipa
uolubilis fuit. Illa go ad custodiā lignī uite
uia. id posita fuit an paradisū. qua ad mēs
no redituri nisi p cherubin. i. plenitudinē
scie. i. p caritate: et p gladiū uersatilem
i. tollerantiā tpalis passionis. An homo an
potest aut peccm comederit de ligno uite
queri. utrū de ligno uite an peccm come
derit homo. de hoc aug. in li. de bono xpiano pa
lox. sic aut Recta pfecto intelligitur prima ho
mines ante malignū diaboli psuasionem
abstinuisse a cibo uetito. atq usi fuisse ar
bitrio. quo ostenderet qđ de ligno uite an peccm
supfuerit. quibq preceptū erat ut de omni lig
no paradisi comederēt. nisi de ligno scie bon
et mali. Quare nō fuit facti mortales si
Quare ergo comederit de ligno uite
pretia soliditate et beata imortalita
te nesciū nō fuit. ut nulla infirmitate ut eta
te in deteriūs mutaretur. hanc em ūtute
illud lignū naturali habuisse dr. sz forte
nō hoc cōferebat. nisi de illo sepe sumetur po
tuit. qđ fieri ut de illo sumeret semel et nō
sepius. qz p aliq moram in paradiso intelligi
fuisse cū sibi seperatū fuisse. qñ de costa de
sate eius assumpta ē. et inde formata ē mu
lier. et animalia an eum dicte. quibq nomā
imposuit. Cds p adam peccm et pena trāsit
In superioribus insinuatum imposterum
est. licet ex pte nō eam pfecte fuisse
qualiter primus homo delinquerit. et qz p peccm
pena subierit. Quibus adiecit est. peccm
et pena transisse. p eū imposterosque

Dist. 30.

ostendit nequeq; Credd p unu homine pc
catu in mundu intrauit: ita in omes homies
mors p transiuit. hic primi uidet dd p fuit
illud pcm originale: s; an actuale: Et si de
originali intelligatur: conse quet quid sit
pcm originale. et quare dicatur originale.
et quomodo p traducem: ut p transeat in omnes.
Diligenter inuestigandu est. Et nubusdam
placuit de pcto actuali ade illud accepe
scriptis hoc aplm sensisse. cu in seruis aut.
sit p inobedientia cuiusdam hominis peccato
res constituti sunt multi. ita et Euidenter
e nequit. e ipo nomine exprimit apls pcm.
q p unu hominem intrauit in mundu. s; in de
dientia. Inobedientia actuale pcm e. Hoc at
dicit intrasse in mundu. no tradicendo origi
nis. s; filiendo me predicatoris. Omnes in
illo uno peccasse dicit. q; omnib; ille unus
exemplu peccandi extitit. Hoc male sensert
hereticq quida. qui dicti sunt pelagiani. de quib;
aug; in li de baptismo puloz. qmodo iam dictis
Credd e nequit hereticos quosda qui nolunt
se pelagiani dixisse. pcm dnice transgressionis
in alios homines. no imitatione. s; imitatione trasi
se. Unde et in paruulis nolunt credi p baptis
solui originale pcm. q; in nascentibus nullum
ee contendunt omnino. Sed eis dr. q; si a
pls pcm imitatione. no propagatione intelligi
uehemss. eius pcm puniendum no ada. s; diabo
lu dicit: de quo in li supra dr. Paruula dya
boli mors intrauit in orbe terrarum. Et quia
no nulli intelligi hi ee soli propagatione trans
mutatione. cotinuo subiunxit scriptura. Omnes
tantur aut ei qui se expte eius. imitatur
aut ada. quor ipse fuit p inobedientia trasgressi
mandati eius s; dei. Sed aliud e qd exem
plu e voluntate peccantibus. aliud qd origo
ne peccati nascentibus. Non est go accipiendu
pcm ade transisse in omes. imitatione nec
exemplo. s; propagatione et origine. Vnde hinc
apparet illud ee pcm originale q; tenuit in pos
Aut e illud pcm originale ut aperte ros
Aug; testatur. q; p adam transierit
omnes. p eius carne uiciata concupiscentiam
gnatos. Et diligenter inuestigandu est. quid
sit de hoc eis sti doctores locuti sub obscuri
sunt. atq; scolastici doctores uaria senserut
Credda eis putat originale pcm ee reatu
pene. p peccm primi hois. et debitu ut obnoxia
te. qua obnoxij et addicti sumus pene tpali
et etne. p primu hominis actuale peccm. quia pus
illo ut aiunt. omnib; debetur pena etna. nisi
p gram liberetur. Quecta horu sententia optime
dit. originale pcm nec culpa ee. nec pena.
Culpa no ee ipi fatentur. pena quoq; sedm
eos ee no potest. quia si debitu pene pcm
originale e. Cu debitu pene no sit puni. nec
originale pcm e pena. Et et quide cor admit
tunt diuersos in scriptura originale pcm sepe
nominari reatu. Et reatu ibi intelligit ut de
tum e ob nocietate pene. Et ea roe asserit
pcm originale dici ee in puerulis. q; puerili
p illo primo pcto rei sint pene. sic pcto mis
parentis aliquado exulat filius. sedm iustitia
fortis q; originale pcm culpa sit. plibus scri
testimoniis eductum fuit. exodi ubi dr. Pmo
genitus asinu mutabis oue. Et aut Omes
in pcto nati sumus. et ex carnis delectatione
concepti. culpa originale nobiscu trahimus.
Unde et uoluntate nra patris implicamur. Et
ee culpam originale. dicit nos trahere.
Unde constat originale pcm culpa ee. Aug;
in libris de nia et gra de hoc code fere aut.
Omes ut aut apls peccauerint. utiq; in se
ipis. ut in adam: quia sine pcto no fuit. ut
q; originale generaret. ut quod malum no
rubus addiderit. pcm uo primi hominis no
solu ipm. s; omne nocumentum genus humanum
ex eo dampnatione. et culpa sit suscepturum.
sup lpm. q; de corpe mortuo semimaso cu
uncto pcto originalis nascitur et mortis.
Ideo go minime imputatiue accepto se dicit
qua in omib; trahit migratus ex adam. t
uetiq; mortis. Nemo enim nascit. nisi trahes
pena. et meritu pene. originalis aut pene
pcm est. Omnes go qui nascit p carnis co
cupiscentia. pcm trahit. pcm itaq; originale
culpa e. qua omes concupiscentiales trahunt
concepti. Vn in ecclesiasticis dogmatibus sci
tis est. firmissime tene. et nullatenus dubitas.
omne hominem qui p coitum uiri et mulieris
conceptus. cu originali pcto nasci. impieta
ti subditu. mortiq; subiectu. et ob hoc natu
re nasci filiu. a qua nullus liberatur. nisi p
fidem mediatoris dei et hominis. Hinc alibi
q; auctoritatibus euidenter ondit. pcm origi
nale culpam ee. et in omib; concupiscentiales
genitis trahi a parentibus. Quod sit qd dr.

Nunc super originale pcm. s; fomes pcti
est ostendendu. quid sit origi + concupiscentia
nale pcm. q; cu no sit actuale. no est actus
sine motu animi ut corpis. Si enim actus e
animi ut corpis. actuale utiq; pcm est. Sed
actuale no est. go no est actus ut motus. sed

II

gō originale pcm dr̄. Fomes pcī. Sti cōcupis
cencia ut concupiscibilitatē que dr̄ lex mem
brorū: siue languor nature: siue tyrannus gē
in membris nris: siue lex carnis. Vñ aug⁹ in
li de baptismo pāruł ē in nob concupiscen
que nō ē p̄mittenda regnare. Que et eē
desideria: que sūt actuales cōcupiscētie que
sūt arma diaboli: que uenūt ex languore
nature: langor aūt ipse tyrannus ē: qui
mouet mala desideria. Dr̄ gō nus uictor tyā
ni ēē: atq; mcrmem t̄ inimicū m̄ nemurenō
obedias cōcupiscentie male. Hijs ūbis satis
ostenditur fomitē pcī ēē cupiscentia. Q̄
nomīē concupiscentie intelligit: q̄ dr̄ fomes

Nomine aūt cōcupiscētie nō actiā pcī
concupiscēdi. si uicium pus significa
tur. cum ea dixit legem carnis. Vnde idem
in tractatu de uerbis apli ait. Semp pugna
est in corpe mortis huius qua ipse cōcupis
centia tūr qua nati sumus: sanari nō pote
qua diu uiuimus. Cotidie minui pot: sanari
nō pot. Que est aūt concupiscentia tūr q̄
nati sumus: uicium utiq; ē. q; prauū habile
concupiscere facit: adulterū et cōcupiscēdo
reddit. Dic m̄ oro tū eni ecc. in nocte uicium
cecitatis ē: q; nō apparet: nec discernitur
nisi uidentem et cernentem. Ñ huc ueniente:
sic in puero uicium ēē nō apparet: donec eta
tis processione tpis occurrat. Ex hijs dr̄
intelligi: quid sit originale pcm. s. uicium q
cupiscentie. q̄s in omnes concupiscentiale
natos. p adam intrauit: cōsp. uiciauit. Vñ
aug⁹ in li de baptismo puloz. Adā prer
uicatione exemplū oculos ī tale carnalis
cōcupiscēdi sue trahiciauit: nisi omnes de sua
stirpe uitiatos. Vñ apli uocē aut in quo oēs
peccauerūt. Circūspecte et sine ambiguita
te dixit hoc apls. Nunc eni intelligitur ī
quo homīē. Nunc in quo pcō. sūm. q̄. In
adam eni omes peccauerūt. ut in materia
no solū omīs exemplo ut dicūt pelagiani.
Omnes eni ille unus homo fuit: ī eo
materialiter erat. q̄ assumpti utiq; ē. Omnes in
adā peccasse. quasi in massa. Ipse eni pcm
q̄ corruptus. Omnes gemūt. Omēs sub pcō
sūt nati. Ex eo gō cōstituti sūt omnes peccato
res et in illo uno pcō q̄ intrauit in mundū
recte omēs peccasse dr̄: quia sic ab illo uno
homīe. sic ab illo uno pcō in omnes ēē non
possūt: nisi ab eius reatu p̄ xpi baptismū
absoluantur. Alia gō sūt ḡsa pcā in quibus

omēs quos gemuit cōcupi

tūr peccauit. quoz pcā sunt dānabiliū. Ñ unum
in quo omēs peccauerūt. ī. ex quo omēs pec
catores constituti sunt: hoc est originale pcm
quo pcōres nascūtur omēs concupiscētiali
gemūti. q̄s ex ada sine eius cōcupiscentia in
obedientia emanauit et in posteros demigra
uit. Vñ apli ḡsequit. p in obedientia unī
hominis multos dicit ēē pcōres. q̄ sunt ac
tuale pcm. Cū aūt dr̄ p unū hominem
pcm intrasse in mundū. et in eo omnes.
Quod de originali dictū ē. oportet accipi
Ex quo sensu dictū est. p in obedientia unī
Quod q̄ aut p multi constituti sūt pcōres
in obedientia unius uitio sūt constituti
pcōres. eo sensu dictū ēē intelligēdū est q̄
ex in obedientia ada. s. ex pcō actuali ade. pos
sit originale pcm. quo omēs pcōres nasci
turūt et in illo ēē. et in omēs trāsiret. Q̄
peccatum originale mādā sīt. et in nobis est
Unde aug⁹ ulterius hēres nulla pcm in
nullis ēē gredienti respondes. apte asse
rit pcm originale ex uoluntate ade processisse.
ac p eius in obedientia in mundū intrasse de
cernit eum iulianū. p quod pcm uicietur in pa
rūlis utq; nq̄es. Non peccat ille qui
condidit. p quas gō animas inter tot pfidias
nostre pcm fingis m̄ssum. Dr̄ respondet
sac pagina. p unū hominē pcm intrauit in
mundū. p unius in obedientia aut apli. Quid
querit apl̄ms sī nequit uiliano. Dr̄ p homi
nē pcm intrauit in mundū pcm ex uoluntate
ut ex natura ē. Dr̄ ex uoluntate ē. mala est vo
luntas que pcm facit. Dr̄ aūt ex natura est.
mala ē naturā. Cui respondes. Ex uoluntate pe
catū ē. Cuerit forte utrū originale pcm
ex uoluntate sit. respondes pfus. originale
pcm ex uoluntate ēē. q̄. Ex uoluntate primi pa
rentis seminati esse t in illo ēē. et in omēs
transiret. Obiectō quoniā dē id q̄s sup dixi

Ad hoc aūt est ēē in adam fuisse homīes
quod dr̄ in adam omēs homines
fuisse. quidē uerbis sectatores. sic obiciunt
dicentes. Non omīs arbor que ab adam trahi
tur ē. in eo fuit existere potuit. q̄ nates mādi
gūtatis est. quia fuit corpus ade. in quo nec ad
tot. t athomi fuerūt quod abeo homines dese
derūt. Quo ēēa uerū nō ēē asserūs subam
uiri deuteq; in primo fuisse patebo. Respō ū q̄d
quantum fuerunt in adam secundum uim
seminale et quoniā ex eo descenderūt. s. q̄ magnādo

Quibus responderi pot quod naturalr atq; causaliter. no formaliter dr fuisse in primo homine. Omne qđ in humanis corpibus naturaliter ē. descendit ab a primo homine lege p pagines; et in se auctū et multiplicatū est. nisi aliqua extrinseca subā in id trāseunte; et ipsū in futurum resurgere. sometēte quidē hīa a cibis. si no quitur cibi in humanā subām. que scdm ppagatē descendit ab adā. Transmisit ergo adam nondū quid de subā sua in corpa filioz qui eos p ēant. et aliquid modicū de massa suis ergo dimisit. et mdo formatū corpus filii suiq; multiplicatū. sine rei extrinsece adventū auctū est; et de illo ita agnoscatur aliquid mdo sequitur. unde formāt̄ur posteri corpa; et ita p gredit̄ur. p̄cauis ordo legis ppagis. usq; ad finē hūanī gīnis. Itaq; diligenter ac p̄spicue intelligēt̄ibus patet. Omnes scdm corpa in adam fuisse. p seminale ēe; et ex eo descendisse. p ppagatōis legē. Ducē et rēē p̄batur ex

Quod vero mihi ex trinseco in humani corporis natura trāseat. ueritas in euangelio docet. Dicit enim quod nos nitrat. in ue

sufficiat. Dicēs. Omne quod mos nitrat. in ue trem. uadit. et in secessum emittit. Ex q rōe ostendi pot. hoc nō. puer qui statim post ortum moritur. in illa statura resurget qua habiturus erat. si uixisset usq; ad etatē xxx annoz. nullo uicio corpis impeditus. unde qđ illa subā que adeo pua fuit mortuo in resurrectōe tam magna erit. nisi sui in se multiplicatōe. unde apparet qđ a si uixisset no aliunde. si nisi ex ipa augmentaretur illa subā. Dic costa de qua facta ē mulier. et sic panes euangelici. Non inficiamur tri qđ tibi et humores mearie et sanguine transeant. si no in nutrē humane nature quēa pmus descendit. penitibus. que sola mre surrectōe erit. Reliqua uō caro in qua cibi trāseunt tāquā superflua in resurrectōe deponetur. q tamē tibi. alijs qđ rei somnus ocalescit.

Quomodo ppagō originalis a patribus trāseat in filios. Nunc inuestigare. qualis illud peccm a patribus trāducitur in filios. si an scdm solā aiam an scdm carnē. sine scdm utrūq;. primum uero quidē scdm aiam trahi originale peccm. no solū scdm carnē. qđ no solū carnē. si et aiaz ex traduce ēe arbitrati sūt. Dicē enim ingenica rēē prolis. de carne patris subtilis trahitur caro mris. ita ē de ossibus. de nervis. de ceteris membris essentialibus. de quib⁹ ab his estimatur. sic de corrupta carne caro corrupta seminatur. ita ē de alia precedente. aia peccatrix corruptōne originali infecta. ab illis trahi dicatur. peccm originale dampnat. et qđ p carnē traducat. Hoc aut fidēs catholica respuit. et tanq; nūtati adūsa damnat. q̄ no animas si carnē solā sic supra dictum. ex deo ēe ad mittit. Non g̃ scdm animā. si scdm carnē solā. peccm originale trahitur a parentib⁹. Est enim peccm originale. ut sup̄ dictum. concupiscentia. no quid actus si uicii. vt aug̃ ad ualerium. Ipa concupiscentia est lex membroz. tot carnis. que ē morbidus quidā affectus. tot languor. qui cōmouet illicitū desiderium. i carnale concupiscentia. que lex peccī dr. que dr mcarne manē. no qđ in alia sit. si qua p corruptionem in alia fit. Causam carnis corruptionis carnis ostendit. ex quia in ea peccm

Adam enim peccm corrupta fuit in a sit dam adeo. ut ei ante peccm uir et mulier sine mentium libidinis. et concupiscentie feruore possent quietiue. et qđ thorus i maculatus: iam post peccm no ualeat fieri carnalis copula. absq; libidinosa concupiscentia semp̄ uicio ē. et etiā culpabilis. si exerceatur p bona gignēdi. in concupiscentia g̃. et libidine concipitur caro formāda in corpus pueri. unde caro ipa q̄ gignitur. in uitiosa concupiscentia. pollut̄ et corrumpitur. ex cuius contactu aia. ei infunditur. maculā trahit. qua pollut̄ et rea i. uicii concupiscentie. qđ ē originale peccm. Ut trahit propter corruptionem carnis que est causa peccati dicit peccm ēe in carne. Adeoq; ipm peccm dr manē in carne. caro g̃ que in concupiscentia libidinis semi natur. nec culpa habet. nec actū culpe. sed ariam. In eo q̄ qđ nascat concupiscentie uicium. Adeoq; in eo gđ seminat corrupt̄ ē. vt ambo. de ubis apli sic aut. Deus habitat peccm in carne. ei no sit subā. sed qualis homo. ante primi hominis corpus corruptū est p peccm. ipiaq; corrupco p gdonē offensionis manet in corpe. robur tenet. Dīne sentencie date in adami cuius corpori aia maculatur. peccō. p id g̃ qđ causa facti manet in habitat dr peccm in carne. hoc est. lex carnis. Idē q̄ no habitat peccm in aia. si in carne: quia peccī causa ex carne. et no ex aia est: qz caro est ex origine carnis peccī. et p traducē omīs caro sit pecī. Anima uō no traducitur. et ideo causā peccī in se no habet. Unde q̄ ex carne peccatū aias gētrahē in sermone quodā de ubis apli ondit dicēs. Vicii corruptionis ē. qđ aia ex carne contrixit. natura quippe humana

II

no ope dei. tñ meo pmitus ē cōstituta: sed
ex uoluntatis arbitrio prioz hominū uemi
enti uicio est fauciata: ita ut nō sit mcarne
bonū. ſ̄ uitiū quo mfirmatur anima. De cau-
sa originalis pcī que ē m carne utrū sit

Hic queri solet utrū ea culpa an pena
origmal pcī. q̄ dicta ē ee m carne.
culpa sit: ut pena. sme aliquid aliud. Culpa
ee nō pot. qz culpa nō ē m re uvonabili. di
cm culpa ect m carne an mfusione aie
actualis ect ut origmalis. Sed actualis
nō est. nec origmalis culpa ē: qz ipa ē cau
sa origmalis pcī. Dr aut pena ē. q̄ ē ipa pas
sibilitas ut mortalitas. ut alia corruptio
hos em defectus m ee carni constat. Hic
aperit quid sit ſ fēditas exacta ex libidine
concepta que uicii uel corruptio dici pt

Ad quod dici pot. qua mtuplex defectꝰ
carnis. et pcipue pollutio q̄dam. qua
ex feruore choitus paretū. et cōcupiscētia
libidinosa contrahit caro. dr cōcipi ut ea
ē origmal pcī. que recte uicii sme corrup
tio carnis appellari pot. que fēditas maior
ee m carne uidetur cōcupiscentialis traduc
ta. qz m ea unde traducitur: et qđ uicii
sme corruptio sit m carne an cōmictionem
anime effectu pbatur. Cum aia mfundit
que ex corruptione carnis maculatur: sicut
m uase dmostratur uicii ee. cit uim mfu
sum accepit. Inductu filiū ostendit nō absurde
filios trahere peccatum a parentib⁹ mundis dia

Sigmale Nec aut mmorat. et mtellectu tuendo
audientes pcī origine filios trahere
aparentibus. nam ab illo pcō. cōcupiscen
cipatis. nondū ex illis nati. inducit. quod
posse fieri mfinuat. ang nullū ē dubiū
hanc pueros ita mfantes. Truces. quos
p circumcisionē auferri. manet tñ in eis
que genuerunt circuncisis. Quemadmodū
palea que ope huano tanta
diligentia separatur. manet tñ m fructu qui
de purgato nascitur tritico: ita pcīm qđ in
parentibus in eis manet p baptismū mundat
quos genuerūt. Ex hoc em dignum quod
ad hoc vetustum trahunt. nō ex hoc quod
ex nouitate ymouit eos in filios dei. Non
em generat filios pentes scām illam gene
ratōem. qua denuo ſt nati. ſ̄ potius scām
illā qua carnales et ipi primi ſt ghati. Cui
dr or hic dicatur cum epy Iugo fidei

Hinc ostensum ē quid sit origmale pcīm.
et quidē aparentibus mfilios et parē
tes in aiam transeat. ex quibus t mnotescit. qđ
dicatur origmale pcīm. ideo sic. qua ex nui
osa lege origmis nre. m qua concipimur. ſ̄
carnis libidinosa cōcupiscentia traducitur.
ut supdictū est. Non em qua ex carne tota
ab adam cōcepti sumus. nō pcīm trahimus
et xpi corpus ex eadem carne formati est.
que ab ada descendit: ſ̄ eius cōceptus est
celebriter nō lege pcī. cōcupiscentia carnis
in ea caro eius peccati nō fuit. imo opatrix
ſt sci. Joseph ad ceptus nō sit sine libidi
ne. et to nō ē sine pcō. Qd credere aug
endit m li. de fide ad petrū sic dicēs. Cum
dnus sibi t uicem nre mitigās mysterium
sme libidine nō ē penā gerebat. ob hoc
filios ex eoz carne nascentes nō pot sine
pcō ee ceptos: ubi pcīm in paruulos non
trasmittit ppagnio. sed libido. Non secun
das huane nature facit homines cū pcō
nasci: sed fēditas libidinis. qua hoies lnt
ex illig ustissima gdemnatōe pcīm. Ho be
tus dd. pter origmale pcīm. quo natūl
obstricti silr sunt ne dicit. pinquitatibꝰ
ceptus sit: et m pcīs cepti me matris
ex hoc utiq̄ apparet ex lege cōcepois tra
duci origmale pcīm. quia nisi cōcepō sa
ctificaret mcarne. anima ex carnis cōcupis
centie uicio nō traheret Obiectio

op Sed ad hoc opposita ex lege choitus so
lutur hoc modo. In ipo conceptu ubi
dr trasmitti pcīm. ppagatur caro. nec tñ
m findit aia. sed m physicos. ſ. iam effigi
ato corpe. Quod ect motus m exodo sig
apte. ubi agit de p cussura mulieris pgnā
tis. Siquis mquit percusserit mulierem pgnā
tem. et abhortiuum fecerit. si ad hoc mfor
me fuit puerpium. multabit pecunia. Si
aut formatū fuit. reddet aiam p aia. Fo
tum uero intelligitur ppa aia ratione
m forme ad mundū hr aiam. In ipo g̃ ad
ceptu. tñ caro ppagatur. nō dum m findi

aminā. quomō gō ibi pcm trāsmittitur cū
pcm nō possit cē nisi ubi ē aīa? Ad quod dica
pot. quia m illo cōceptu dō pcm transmittit
nō qp pcm originale ibi sit. sī qr caro ibi
trahit id ex quo pcm fit m anima. cū mfu
datur. et vtrūq; dō conceptus. et cū caro ppa
gatur. formāq; corpis huāni recipiat. et ian
aīa infundatur. sī aliquādo ē dō natiuitas
hūi qō natū est ute. Sēc aūt natiuitas
dō m lucē edicio. Quomodo originale pcm
dimittatur m baptismo cū ē. et post sit illa cō
cupiscencia que dicitur originale peccatū

Quū supdictū est originale pcm cē ni
si cōcupiscencia assignatū qđ. qm a
parentibz trahatur. et originale dicatur.
sup ē mōstrare. qm m baptismo dimittat.
cū est post baptismū remaneat cōcupisce
tia. que ante fuerat. vn dō. ut pcm origi
nale nō cē cōcupiscētia. ut nō remitti m
baptismo. Manet quippe ut Aug' ait m cor
pe mortis hmg carnalis cōcupiscētia. cuq
uiciosis desideriis nō obedire. prīmō. Que
tā cōcupiscencia cotidie minuitur m pfi
cientibus. et cōtinentibus. Sed licet remane
at cōcupiscētia p baptismū tu dominatur
et regnat sic an. et hymo post gram bap
tismi mitigatur et minuit. ut post dnari
nō ualeat. nisi quis reddat uires hosti cui
do post cōcupiscentias. Nec post baptismū
remanet ad reatū. qua nō imputatur m
pcm. sī tm pena pcī est. ante baptm uero
pena est et culpa. Quod originale pcm
dnabus modis dicat. sc ex traductē sui et
originale dō dimitti m baptismo. qua
p gram baptismi uitiu cōcupiscētie debili
tatur atq; extenuatur. nec ut id nō regnet.
nisi cōsensu reddatur ei uires. Et qua reatꝰ
pcī soluitur. vn Aug' in li. de baptismo p
uulos. Gra p baptm id agit. ut uetus ho
truncifigatur. et corpus pcī destruatur. nō
ita ut in ipa carne nāscēte cōcupiscētia
nō sit. sī in nata repente absumatur. et ita
sit. sī ne obsit mortuo. que merat nato. Ra
si post baptismū nāscit in carne. cōcu
piscētia. cui qua pugnet. et ad nocēdū
deo supet. si tm nō mutauit gram eius sus
cepti. Non tamē hoc pfectum in baptismo.
forte miracto ineffabili cātor. ut lex pcī q
est in membris ihesus extinguatur. et nō sit. Ihesꝰ
sit. sī ut quidq; mali ab homīe factū
dictū cogitatū ē. totū aboleatur ac ueluti
factū nō fuisse habeatur. Sēt uero cōcupis
cencia soluto reatu uincto. quo p illam di
abolus diam sua retinebat. et a suo tatore
separat. manet in certamine. Nec ea rō
obstendit hic apte dimitti m baptismo. nō
quia nō maneat post baptismū. sī qua rea
tus m bapto aboletur. Deinde idem ipe os
tendit eo modo ē dimitti. quia p baptismi
gram. cōcupiscētia ipa mitigatur. et m
nuit. m eōdē libro ita dicēs lex carnis qđ
apls appellat pcm. cum dit. Non regnet pec
catū in uro mortali corpe. nō sic manet
in membris cōis. qui ex aqua et spū sc̄o
sunt renati. tamē nō sit facta remissio ubi
omnino plena sit remissio pcōrū. sī manet
in uetustate carnis. tamē supatū et pem
tū. nisi uluto cōsensu. quod modo rem
mittat. et in regnū ppe diaboli qđ uocet.
hic apte m finiat. m baptismo cōcupisce
tia debilitari ex quo ē dicitur dimitti.
nō solū ideo. quia reatus ubi absoluitur.
que remissionis modū alys ē phibz testo
nijs scripture edocet. Ut cum Aug' contra
iulianū lex q̄ in membris ē. uetus carnis
est. qz ex pena pcī et ex traductē mortis
pueni. Sed lex ista que ē in membris re
missa ē regnātes spūales. et manet in car
ne in mortali. Remissa ei qua reatus solu
tus ē sacramēto. quo renascuntur fideles.
dicente ueritate. qui lauatus est. nō habet
necessitatē nisi pedes lauare. qui totus mundus
est. et fideles. De huiusmodi igit quidā de
cōcupiscētia carnis p gram baptismatis et
lauacri regnātis. solutus ē et ipe cōcupisce
cie reatus. cū quo eras natus. et quicquid
antea cōsensisti male cōcupiscendo. siue cogi
tando. siue loquendo. siue agendo. dē in libro de
nuptijs et cōcupiscētia. Concupiscētia carnis
licet in regnātibz tam nō deputetur in pcm.
quicquid tm ples nascēdo obligata ē originali
pcō. sc dimittitur cōcupiscētia carnis in
baptismo. Non ut nō sit. sed ut nō imputet
in pcm. hoc ē cui nō inē pcm. nō ē reū
pcī. Quomō gō alia mala pueniūt. et actu et
remanēt. reatuit homicidiū et sctā. ita eō
fieri potuit. ut cōcupiscētia pueniat reatu. et ita
mē remaneat actus ex pdictis euidēter quo
seruatur. quomō originale pcm in bapto dimittat.

De fedritate qua caro ex libidine cohitus trahit

Quarto

Solet autē hic utrū in baptismo dimittatur quæri utrū et ipsa caro in baptismo ab ipsa fedritate purgetur. ꝙ in conceptione ex concupiscentia libidinosa contracta et rubiginē inducit ꝙ sic anīa a creatore purificat. ita et caro ab illa pollutione purgatur: ut sic deinceps impleatur baptismi misterium. fit a qua et spū sco: ita ut in duo purgentur anīa scz a creatore: et caro ab illo

Ad secundum

contagione. Ad quod ꝓbabile est illi nō putent tm anīam ibi mutare. Carnē uō non ab illa fedritate purgari. Si uō manet illa fedritas usq; ad primū filiorū. ꝙ fit in concupiscentia carnis. unde natura carnis magis ac magis corrupit: et magis corrupta caro phs indi. ꝙ paruitas: qe de carne pollutione ꝙ habuit ab ceptu retineri trahitur pollutā: et in concupiscentia concipitur unde et polluitur. Et ita ex

Ad tertium

duplici causa contaminat. vñ maior indi pollutio carnis in ple. ꝙ fiunt in parentibus. Ad quod illi dicit quia licet caro phs ex carne fadi seminetur et in concupiscentia seminetur. et concipiatur. non tñ fedritate inducit trahit. ꝙ caro unde seminatur habuit: ꝙ nus ē sit fedior atq; in mundior sit caro glis. et ideo magis corrupta ꝙ caro pennis. Non ēm ut aiunt sit prudentia iudicans. qz nec absurdū ee dicit. si carnis natura magis in posteriori bus corrupta contrahetur. negꝫ ex ipa magis corrupta anima magis inficitur. Quis auctore sit illa concupiscentia ab sq; ao

Quinto

Preterea quæri solet utrū concupiscentia q post baptismū remanet et tm pena fuit. esseante baptismū pena erat et culpa. ex deo auctore sicut ex alio. Ad quod breuit respondetur dupliciter. qz in quibus pena est. dim hoc actu remittit. in quibus uō culpa. e diabolo siue hoc habet actorem. Quia iustitia aīe mutat ex

Sexto

Solet ēt quæri. Eadē illud peccm in puerō qua iustitia teneatur non posse imputari illo peccō anīa in nocens a deo creatur. non sit in pte sua illud imputare. nō em p liberū arbitriū illud amittit. qz nō prius ē anīa qm illi peccm ē obnoxia. Ad hoc quidē dicūt ideo anīam ee reā illius peccī. licet munda a deo sit creata: quia ē infunditur corpi. delectatē carnis ex quo peccm gignit. Ad si cet. ita nō originale

Septimo

sed actuale dicetur. peccm. quod ideo iam ver pot esse dici aīe imputare illud peccm. quod ex corrupcone corpis in euitabili trahit. tra

li. 2 c. 3.

ut aut aug⁹ in libro de trinitate dicit. Nō fuit corrupti corpis. qd aggrauat aiaz ea pmi pcti sed pena. Nec caro corruptibilis. aiam peccatem fec. sed peccatz aia carnē corrup tibilē fecit. Vtrū illud peccm sit voluntarium aut

Octauo

Illud ē nō m̄ uolo qd pcessit. necessariū utrū peccm originale debeat dici voluntarium aut necessarium. Et necessariū pot dici. qz uitari nō pot. vñ ē ipsa dicit. Et de necessitatibus meis erue me: et uoluntarium nō m cogit appellatur: qz ex uoluntate primi hominis processit aug⁹ m libro retractationē ostendit. Quod illud qd̄ in psulis de originale peccm. cum ad hoc nō utatur libero arbitrio uoluntarium absurde uocat uoluntariū: qz ex prima hominis mala uoluntate contracti. factū est. quod nō hereditarium. Quē deus aīam uult corpis

Nono

Si uero q eius ēt nō matetur ē io damnatur uitur cur deus qui fecit aiam ipam sine macula. et fecit eam ex corpis contactione ma culā peccī trahē. et aliqn ante baptismū rapit ab ipo corpe. et sic damnari cū corpi con iungat: respondetur ex alterutrum me iudicio dei. id quidem fieri. et nō m iuste id adeo fieri. Ppe vnū in ygyene humane cōdicois modumq; a principio mō statuti. licet peccī hominū nūc cesserint. sine i mutatōe tot nūc seruātur pa de matrā a principio sine uicio facta fi gens. animasq; de nichilo creans. cōtrahē qz con iunctōe hominē pfices. Cū gd utiaqz hoc natura. a deo sine uicio sit m̄ spiritualiter a se. peō sit uiciata. nō ideo i mutabiles di humidore gdicois primaria lege mutare de bent. siue ab hominū multiplicatōe desistere.

Decimo

Nec a quibusda

Quæri solet utrū aīa talis sit an bap tismū qualis adeo creatur. qd̄ nō ee pbare cōnatur hoc modo: aīa in corpe creatur. mox cōiunctōe peccō maculat. Cum ergo gd̄ expiat pt: nō prius sit. qd̄ peccm tollit. Nō ē gd̄ talis a deo creatur. Creatur em i nocens et sine uicio. et mīs talis ē. Ad quod dici pt. qz nō omne tal est. quale eam deus fecit. Deus em bonā eam fecit: et bonitate ei sine corruptōe m dedit: et de illa naturalis bonitas. quam in ea conditā ee suspexit. qd̄ peccm p hanc pene penitus nō amisit. sed uiciata habuit. quā de tri sine uicio fecit. Dei em res bona nō est aīa. m ea malū ee nequiret. ea nō posset malū ee nisi m bonum ee post diceret. Non qd̄ omnino talis ē aīa. quāt adeo cōtra

Dicud quis polluens habes manus. no tale habet pomu quale ego dedi miedis manib⁹ ego cū dedi mundum. In anime ex creatōe

Illud quoq; sint equales in dono ⁊ alijs no in congrue queri solet utrū omes alie ex creatōe equales sint an alie alijs excellenciores. ⁊ ptib⁹ no inconabile uid. qđ ex ipa creatōe alie alijs excellat in natura ⁊ in dono. ut in ecclesia alie alijs sint subtiliores: et ad intelligendū memorandū ⁊ habilores: ut pote acuciori ingenio et ꝑspicaciori intellectu pdite. ⁊ rđ no inconabile dr. cū manifestū sit ꝙ tam fuisse constet. Et licet natura libus dono alie ⁊ alijs polleat. tñ an tamen tm a corpe descendentes. parvum peccatum et ꝑ baptismū statim equale gram et corona sortiantur: quia in genij acumē ut tardior. ⁊ primū ut pena in futuro no collocent.

In pcō omniū predecessū patrū pnli oriundi

Predictis adiicio ꝙ nulli ⁊ huic ut pmittit oriundi predecessū patrū ad pnulos transeat. sic illud pmi hominis delictū mortalē carnalē genitos dānos redundasse. Et si peccata parentū transeūt in pnulos. quereturutrū omnes qui fuerūt ab ada usq; ad ꝑsonam aliquos ⁊ no omnes.

De hoc aug⁹ in enchir ambigue disserendo ait. peccata predecessū pentium imputari pnulis. no omnib⁹ qui fuerūt ab ada ine portabili et nimia pena gravari sarcina pnulis. ⁊ tm corpi pentia. ⁊ cos a gra gratuita pcidisse. ⁊ confirmat illis ubis quib⁹ in evgelio dns ait. Ego sum deus ultus iniquitates patrū usq; ad tertiā et qrtam gnationem. qđ peccatū tuū pnulis imputetur ꝓmissos pentiā et no alia. ⁊ rđ ꝑ moderationē divine misericordie cor pondera

Et qđ no illud solū pmi hoīs tm delictum omnes delictū pnulos teneat. si et alia: in remissionem peccatoꝝ ꝑ plurale nūm. non ꝑ singulare nūm. illi quib⁹ ita videt exemplū confirmari. ⁊ pnuli no modo maiores dimittant baptizati in remissione peccatoꝝ. Et dd de legitimo matrimonio natus dicit. In iniquitatibus conceptus sui. et in peccatis concepit me mater mea. Non dicit in iniquitate. ut peccatum putat. nec tm illud vnū peccm originale ꝑ

pla q̄ in pcō ade reputari possit. et alia pentiū peccā pnulis imputari. Quod nullo ꝑ

Sed nec mat peccā plura reperiūtur quā ale peccā ade pla notari valeat peccatū q̄ in eccl̄ insinuat possit inquit intelligi pla peccā in una trāsgressione ade. si in sua quasi membra dividat. Iram et superbia exercuit. ⁊ homo in sua potius cē q̄ in dei pacē dilexit. Et sacrilegiū quia deo no ēbedivit. Et homicidiū quia se in morte precipitavit. Et fornicatōe spualis. quia integritas mentis humane serpentina suasione corrupta ē. et furtū. quia cibus ꝓhibitus usurpatus ē. Et avaritia. q. plusq̄ sufficere ei debuit. appetiit. et si quid mlt⁹ unū aliud in venire potuit. De inde de pentia predecessū peccatis. utrū pnulis imputetur. magis opinandū ⁊ asserendo disceptat. ita inquiens. parentes peccatis pnulos obligari. no solū pmoꝝ hoīs nūs. sed suoꝝ de quib⁹ ipi nati sūt. no ꝓbabiliter dr. Illa quippe divina sententia. reddā peccā patrū in filios. tenet eos ante regnū dei. usq; adeo: ut ⁊ de legittimo matrimonio p̄entus dicat. In iniquitatib⁹ conceptus sum. et in peccatis concepit me mater mea: no dixit in iniquitate. ut in peccatis. sed ⁊ hoc vere dici possit. ꝙ iniquitates et peccā dicēd maluit ꝙ et in ullo uno ꝙ in omnes alios hoīes ꝓtinus sit. atq; tam magnum est. ut eo mutaretur humana natura. reputetur sic supra disserui pla peccā: et alia pentium q̄ no ita possint mutare naturā. vel tam obligare filios. nisi gra dei subveniat. Sed de peccatis aliorū pentiū quib⁹ ab ipo ada usq; ad finem sicut ꝓ gnatoribus sus quisq; succedit. no in nullo disceptari pot. utrū omnium malis actib⁹ et sutiplicatis peccatis originalibus. qui nascēdo implectuntur. ut tanto pejus quanto posteriꝰ quisq; nascatur. An ꝓterea de nullo peccō ade et qrta gnatōe de peccatis pentium posteris cor. gmineē. quia veram sua gratia ad ꝓ gnatoꝝ culpas. no extendit. ulciq; no derelicto misericordis sue. nec illis quib⁹ regnatoris gra no confertur. nimia sarcina in pena eterna dampnatōe ꝓmerentē. si congerebat ab ipsomet humani gnis oim ꝓcedentium parentū suoꝝ originalē peccatorum ⁊

penas pro eis debitas pendē. An aliquid ali
ud de vr tanta sanctis scripturis diligentius p
scrutatis ac tractatis. ualeat ut no ualeat
reprimi. tenere affirmare no audeo. Ecce per
spicuū fit lectori augustū supiq dixisse. no as
serendo. si diuinor opinionē referendo. Osē
di augi sibi contrariū si id sentiret. ff
Aloquim sibi ipi contradicē ostendē tur.
qui in eōdē libro omniū mutissima dixit
ee pena puulor. qui originali tm peccto tene
ētur his uerbis. Adtissima sane erit pena
eor. qui pter pccm. p originē traxerunt.
multū iusiq addiderūt. et m... ceteris q
addiderūt tanto quisq sibi tollerabiliorem
habebit dampnationē. quanto hic minorem
habuit in iquitate. Ecce hic apte dicit puu
lor pena omnid aliq penaq ee leuissima
Cūd si ēnō q̄ precedentiū patrū peccis obligē
tur. ausi ado. Dicit. peccis actualibus pena
ētnalē puniētur. Non q̄ ꝑccis parentū
actualibus. Nec ē p actualibus prim pena.
sed p originali. qd a parentibz trahitur. puu
li dampnabūtur. p eo nulla alia ignis ma
terialis. ut cōstat nimis pena sensuri. nisi
qd dei iusione carebūt. impetuū. Uno q̄
et no ptibz peccis puuli obligati sūt. Pri
ncipia ea quibz illa opinio muniri uidetur.
s. qd pccm et iniquitates impulis alcui
scriptura ee significat. utens. pti mō. pro de
terminat. Aug. in eodē libro. quia in scriptura
p singulare nūm ptis nūs sepe significari
solet. ut ibi. ora q̄ ad dm ut auferat a
nob serpētē. no aut serpentes. quas parebat
ptis. et cgruo p ptem significat singularis
nūs. ut in euangelio. Mortui sepelūt mortuos
suos. Cui unū seruit. ut illū. de quo dix
erat Iste est dñs tui. ista et illud origina
le peccm unū. pti nūo significat. Cui dms. p
uulos in pctoz remissiue baptizaret in pec
cata. et in iniquitatibus tuapi. An actuale
Hic queri solet. peccm ade sit ipsius ceteris
nutui. peccm ade transgressionis. ex quo
processit originale. et in quo ista supiq notata
sit. peccm ipsius fuit ceteris peccis. Cui ubisdā
ita ee uidetur. quia illud peccm tota humana
scd naturā mutauit. sic Aug. dicit in enchi
ridion. Illud peccm unū in loco et statu de se
licitatis amissum. tm magnū. aut tm uno ho
mine originali. et ut ita dixim radicabili.
totū humanū genus dampnauerit. Idē in
libro de ciuitate dei. Tanto maiori in iustitia
uiolatū est illud mādatū. quāto facilius po
terat obseruantia custodiri. Rursus cui ue
litati cupiditas resistebat. qd de pena tm
gressionis postea secutū est. hys aliis ꝑ in
stitutor actoritatibus. qui illud peccm ceteris
aliis hoīm peccis ipsius ee dicūt. Cūd etiā
voce unde laborat hoc modo. magis non
it illud peccm q̄ aliq aliis. q̄ totū humā
me genus uicauit. ac morti uiriq subdidit. qd in nullo alio peccto factū est. Ma
iorem q̄ effectū mali habuit illud peccm
quia qui q̄ illud. Responsio grauiter ubi
Ad quod. alia peccata ostenduntur illo
dici pōt. quia licet illud maiora
peccatis humana naturā mutauit in ne
cessitate mortis. et in totū genus huma
nū reatū diffuderit. Non est tm putāde
grauius fuisse peccm in spū sctō. qd nec hō
nec in futuro sctō. ut aut uenia dimitte
Cūd nō tota humana natura corrupisse
ideo est. quia grauius fuit cunctis aliis pec
catis. si quia ab homine adā g̃ missū est
in uno homine tota humana natura con
sistebat. et ideo tam in eo corrupta ē. Ma
iore q̄ effectu mali intulit. quātū ad nā
turales defectus. qui ex eo manauit. sed
nō quātū ad penā eternā. q̄ fuiore nō me
ruit. q̄ ples postea meruerūt. p alia pec
cata. immo alios grauiores q̄ meruisse ē
dubiū. quia adā meruit. An illud pec
Si uero grē sit dimissū primis parentibz
an illud peccm primis parentibz fuit di
missū. dubiū est. Videt enim fuisse
consecutus. Vn Aug. in libro de baptismo
pueloz. Dicit illi primi peccm. postea uere
uisse. do credentes. p dñi sanguine sibi et no
bis dari supplicio. nō tm illa uita mere
uerit. ad paradisum reuocari. sic et caro
peccti. et remissis peccis. si homo iuste mea ui
xerit. nō timeo. nō tm cum morte nō ꝑpe
q̄ tractet. a ꝑpetua pena. Cūd peccm pare
tum ulciscitur. in filios. q̄d nō sit aduersus
quod dñs dicit in exodo et in ezechiele.
Licet peccis parentū nisi ade tm primi
tis nō obligētur. nō est tm dissentiendū pe
cctis parentū in filios retundere. Cui dubi

ni exodi ad moysem aut. Ego sum deus fortis zeloto⁹ ns̄ans̄ nequitates patrū in filios usq; in tertiam et quartā generacōem hūs q̄ oderūt me. huius ubis apte m similat. q̄d deus reddit pcā patrū suis filios tercios et q̄rtos. huic aut inde aduersari q̄d dns aut m ezech. cle. quid est quod mt uos pabolā ūtutis i pribus istud. Dicetis. pres comederūt uuā acerbam. et dentes filioꝝ obtupescūt. unus ego dic dns. Di erit ubis ultra pabola hec in pribus. Os anime mee sū. ut ala pris tua et ala filij mea ē. Et anima q̄ pcauerit ipa morietur. filius no portabit niquitate pris et pr̄ no portabit niquitate filij. sed tricia iusti sup eū erit. et impietas impij sup eum erit. huius ubis inde tur deus corrigere p ezechielem ppham. quod male dixerūt in lege. Di em pcā patrum reddit in tertiā et q̄rtā generacōem in ira. inde ē dicit. alius peccet. et alius punitur. Quomodo em iustus ē alius peccare. et alius pcā lugere. Determinato p̄missa.

Sed ut aut auctoritatis quā tenetis esse ieh. Re leg. et ppte. i. exodus. 2. deus ezechiel. immo ipe deus. qui et hic et ubi locutus ē. in sentencijs distribuere indicat. Attendamus finem illius auctoritatis exodi. dicto em ieh. reddo niquitate pris in filios. addit. his qui oderūt me. p quod euidēter ostendit. no ideo puniri filios quia peccauerūt patres. sed q̄s eis similes. quoddā hereditario malo dñi oderūt. Illud q̄d. q̄ in exodo dns dicit. sic ieh. tradit. no id sonat quod inter estimat. nec ē simile. huic ubio pres comederūt uuam ac. rēl. Illud em exodi istud sup ezechielē. et aug⁹ sup ps̄m de laude mea. ne taceatis. de filijs pcā patrū imitantibus accipendū censent. sup quos deus dicit. reddā pcā patrū. Non quia pres peccauerūt. Non retro corrigit deus in ppha. q̄ ante dixerat in lege. sed quomodo intelligendū sit aperiendū et illos qui prauo intellegebat argumento. qui dicebat. pres comederūt uuam ac. rēl. Cui dicunt mitius et q̄dā generationem et q̄s pres tantum comedunt uuam.

Veritatem si de imitatoribus pa tum malorum. illud accipiē. q̄s tercia et q̄rta generacōem tm̄ meo iudicio tū nūq̄d generacōe vel tenentur. qui pcā patrum imitantur. et q̄s pres cōmemorauit. cum et illi omes mali sint. qui quorūlibet malorum pcā imitantur. Sed ideo pres filiū noīa uit. quia maxime pres filij mutari solent. quos propue diligit. et tertiā et q̄rtam generacōem ideo memorauit. quia solet pres nitendo tam diu uiue. donec filios tercios et q̄rtos habeant. qui patrū iniquitates iudicēs. eoꝝ impietatis heredes. p imitationem efficiantur. Sed hunc modū recte intelligitur ad literam. q̄d in exodo dr. Quomodo illud ex

Quod ecia di intelligi debeat. sed in mistice intelligendū ē ostendit. verum ex eo q̄ pabola dr. Di em pabola ē. ut aut ieh. aliꝰ ubis sonat. aliꝰ sensu cōtinet. ubi aliquis ita edisserit. patrē in nob ee dicit le uem picta sensuū. sed primū motū suggestionis. ut cogitatio. filiū. si cogitatio concepta prauū. in quo uocat cōsensus et delectatio mulieris. Reputem si quid cogitatiōis atq; cepis. opē cōpletis. ut complē de tribus quo notatur consensus uiri. sine patrato pcō. pnc potē aut si no solū facti. si in eo gloriet. et hī ē q̄dā gradus. no quia tres successerūt. si q̄dā dr. quia q̄dā locus a primo motu q̄ ē quasi pr̄ enumeratur. deus q̄ primos et secos motus cogitationū quos pr̄ pōt. nō punit et hos uocat. sine quib⁹ nullꝰ hominū ee pōt. nō punit et malos. Sed si cogitata fu ere quos decreuit. et que fecerit corrigere noluit. neq; sē mortalia pcā. et tercia et q̄rta gradus est. q̄ quod probetur q̄d p̄mus

Adpbatū motū nō punitur etnaliē nec ut aut ieh. quod primus pulsus cogitationis no punit etnaliē. adeo illud de genesi asserendū est. Chamseū peccauit irridens meditatē patris et sentētiā nō ipe. s filij genus chanaan accepit maledictus chanaan. seruus sit fratrū suoꝝ. sic em iustitia ē. ut pr̄ peccauit. et filius punitus sit. Sed in mistērio illud dictū est.

Post predicta de pcō actuali diligenti in

Dagine quedā considerāda sē. sit que sint origo. et p̄ma pcā causa. deinde res bonā res mala. postea in qua re sit pcō. deinde de quid sit peccare. et quod modis fiat. et de differētijs ipoz pcoꝝ. Circa de pcō duo q̄renda sūt

Quis sit et origo p̄ma pcī. res bona cyri

tit· quia ante primū pccm· no erat aliquid
malū vñ oriret· Cū em origine et causa
hñt aut ex bono aut ex malo hñt· Sed ma
lū ante no erat· ex bono gō ortū est· ꝑ em
m angelo ortū ē pccm et ꝑ ea m homiē·
Et quid erat angelo· si bona natura dī· No
ex deo ortū est· malū gō fuit· m angelo· nec
ex alio· quia ex angelo ex bono gō ortū est·
Vñ aug· m responsionibus cōtra iulianū
hereticū qui dixerat· Dī ex natā pccm ē· tur
mala ē natura· ait sso ut si pcedī responderat·
Quamfactū ē ex voluntate mala tamqua ex
arbore mala· fieri oīa opa mala· tamqua
fructus malos· Sed ipam mala voluntate
unde dicit ex orta· nisi ex bono· Dī em ex
angelo· Quid est angelo nisi bonū opus dei·
Dī ex homie· quid erat ipe homo· n bonū
opus dei· Homo gō erat hic duo antegē
meis oriret mala voluntas· n bonū opus
dei et bona natura et laudanda· Ergo ex
bono ortum· malū nō fuit· unde oriri posset
nisi ex bono· Deo gō qua voluntate mala·
nullū malū p̄fitet· si ex bono originē hz
buit· h' apte dicitur· prima causa et origo
nem mali· bona fuisse naturā· et melius
mō ondit· aug· pcti fuit ca· s· male volū
tatis· Quod mala voluntas fedioris causa
fuit malorū

Mala aut voluntas illa
angeli ut hoīs· ca ē erā malox· sub
sequēs· s· malox opū· et malax voluta
tis· vñ aug· m eucth· Recisis dubitare de
mus· rez bonax· que ad nos ꝑtinet causa
nō ee· n bomtate dei· Quia tamen ab i muta
bili bono defecere bōi mutabiles voltē
tate· prius angli· ꝑ ea homīb· Hoc ꝑmū est
eature rōnabilis malū· prima ꝑuaco bōi·
Ecce hēs prima voluntate bōi mutabilis·
angli aut homīb· defectorem ab i mutabli
bonor· a deo causa ee malax rez· ad nos
ptinēs· quia causa ē tam pcdī· qꝫ pnax·
quibꝫ ꝑmitur hūana natura· prima gō origo
et ca pcti bōm fuit· et sedā malū quod
ortū est ex bono· Sequitur se sit pccm an
Obtensa o m bona an m mala ddī ee
origine mali· sup est· vi mbona tm
dere· sequitur se sit malū· sq an m ee bona ay
mre mala· Sm rectā acutegz saput· non
nisi ex bono malū ee· intelligit· r· in natura
bona· Malū em est corruptio vl ꝑuaco bōi·
vbi aut bōm no est· no pot ee corruptio
vel ꝑuaco bōi· pccm gō no pot ee· n mre
bona· Dicē em morbis ac vulneribus corru
punt corpa· que vt aut aug· in eucth sut
ꝑuacões eius bōi· qđ dicitur sanitas· vita
et animox· quecūqꝫ sut vicia naturaliū
se ꝑuacões bonox· Quid ē em aliud qđ
malū dī· n ꝑuaco bōm· Bonū em minu
malū est· quātūcūqꝫ minuat· nec
est· ut aliquid remaneat· si adhuc natura
est· Non em cōsumi pot bonū· qđ ē natura·
nisi et ipa cōsumatur· Cū ī corruptum·
dō malū ē eius corrupcō· qꝫ cam qualem
ꝑ ꝑuat bono· Nam si nullo bono ꝑuat non
nocet· Nocet aut· Adimit gō bōi· Cū dī
tragi· na corrupt· m est ei bonū quo ꝑiudicet·
ꝑ hoc nullū est· qđ dī malū· si nullū sit bonū·
Sed bonū· omīno· malo carens· integrita
tis ē· Cū vero m est· malū· luctatio· sit ni
cosū bonū est· Nec malū unqꝫ pot ee
vllumubi ē· bonū nullum· Unde ves mi
confitetur· Vt qꝫ oīs natura· in quātū
tunc ē· bonū est· melius aliud dici· inde
est nociosa natura· mala· natura ē· dicē·
nisi bonū ē· quod malū est· n· malū ē·
nisi· quod bonū est· Hac ꝓpositione euer
ter· nsmutatur· malū nō posse ee· nisi in
re bona· Vbi ē hoc absurdū· inde natum· ma
nifeste dī ee malū· quod bonū est· Quod
ex ꝓmissis sequitur· quod dī· malus homo
mala

Ex quo colligit· Dicitur malus homo
ut hoc aliud sīgnificari· q· dī· homo ma
lus· nisi· bonū malū· Vñ aug· in eodē· subdi
dit· Quid ē malus homo· nisi· bonū naturalis
homo· natura ē· Porro si homo aliquid bo
nū est· qđ natura ē· Quid aliud ē malus
homo· nisi malū bonū· Cū ipse duo dīsse
mus· Prius ueniam· ne ea· malū· qua homo
est· ideo bonū· qm minus ē· Sed bonū
qua homo· et malū qua minus· Dīs itaq
naturam· et si uiciosa sit· m quātū ē natura·
na est· in quātū uiciosa ē· mala est· Ad re
gulā dyalecticox de contrarijs fidēm ꝓfes

Deog· m his qrauis· que bona bono
et mala uocāt̄ur· illa dialecticox regla
defecit· quia nulli rei· n ee duo simul· cōtra
ria dicit· Nullus em· potest ee tristis· et
alteris· ē et amarus· Nullū simul· ē dulcis·

ubi et ng virtutes h̄in nūtiē. et pene mōnibus re
putur contrarijs. ut m una re simul ee no pos
sunt. Cū aūt bona et mala nullus ambiguat
ee grauia. no solū sit ee possuū ſ̄ et mala
omnino sine bonis. et ſ̄ m bonis ee no possūt.
Et hec duo gr̄a ita sit facta. ut ſ̄ bonū no ee. ig⁹ ee malū.
prius nec malū ee potuisset. Quia no mo
do ubi q̄sisteret. si unde obijceretur corrupcio
no h̄eret. n̄ ee q̄ corrupt̄ur. q̄m ml aliud
ē corrupcio q̄ bonī extinctio. ex bonis q̄ ma
la orta sūt. et ſ̄ m bonis nulla no fuit. nec
fuit p̄ius unde oriret ulla mali natura. nī
ex angli. et hominis natura bona. Unde p̄
mitus orta est uoluntas mala. Epilogum

Ex his aptur facte ad alia transitum
quod primo et secō sup̄ dixim. Mu esti
gandū. si que fuit origo mali. et nī qua
re sit. ex bona em re ortū. et m bona re q̄sisse.
primus testimonijs comp̄batur.

Ad hoc aūt q̄ dr̄ ē malū ee. quod bo
nū ē. quasi sit oppositū. Dr̄ bonum ma
lū ee dicimus. Quicunq; m ulla ḡphia sa
tis ecclā ubi legitur. Ve his. qui dicūt malū
bonū. et bonū malū. Ipse si hanc maledic
tionem uitare volumus. nullatenus dr̄e debe
mus bonū ee malū et econtra. Hoc aūt aug⁹
m eode libro determinat. Dicens. Id quod dr̄
est m gphia. intelligendū ē de ipsis rebus
quibus hoc nōs malū fuit. no de his. quib⁹
adulterium dicit bonū. m eū credit ulla gphia
de testimō. et m eū qui dicit. Malū ee ho
minē. sit bonū. ee iniquū. Qui em dicit
bonum hominē m quātū est homo. malū ee. et bonū
tale ee. nequitiā reprehendit dei. culpat quod
homo. et eundem laudat. q̄ ē nequitias
Post hec uide. Quid sit peccū. nemale
dū est quid sit peccū. Peccū est ut aūt
aug⁹ omē dictū. aut factū. aut concupitū. quod
sit contra legem dei. Idem ad faustū m libro
de duabus animabus. Peccatū ē uoluntas reta
nendi. aut assequendi. quod iusticia uetat. In
utraq; assignatione. de actuali peccō agitur
et mortali. nō ueniali. ex prima diffinitione
oīs datur. peccū ee mala uoluntas. fuge locum:
et opacā prauā. et actus malus. tā interior q̄
exterior. Ex alia uero tm ostenditur ee actus
interior. uoluntas em ut in superioribus dictū
est. est motus animi. Actus q̄ interior a

Ambō. Et quoq; in libro de padise aut. Quid
ē peccū. nī prauitas legis dīne. et celestiū
m obedientia p̄ceptor. q̄ in prauitate peccū
est. in mandante culpa no est. Non em
cōsistēte peccō. si mē dicto no fuisset. Non
cōsistente aut peccō. no solū malicia sed ē
ētus fortasse no ect. Cūe nisi aliqua se
mīa mālicie fuissent. ut subsistere ut eminē
no posset. Ecce prauitatem legis et īi
obedientiā diffinit. Ambō ee peccū. Diffor

Quo ēa dubitatē sūt de peccō ponti
ficū diuersa senserūt. Alij ea aūt dixerūt uoluntate
mala tm ee peccū. et nō actus exteriores.
Alij uoluntate et actus. Alij neutrū. Dicentes
omes ee bonos actus. et a deo ee. et deo acto
re ee. a malo aūt methl ee. sicud aūt aug⁹
sup̄ ioh̄em. Omnia p ipm facta sūt. et sine
ipo factū ē methl. v. peccū. q̄d methl est. et
methl fiunt homines. cū peccāt. Quip cū
dixit aug⁹ q̄ malū ē priuatio boni. et cor
rupcio. q̄ ē m le hoc. q̄m aūt. Omnī
malū. nullū modū habet. Caret em omi
bono. de modus aliquid boni est. Ro q̄ est.
qua nulla spēs ee meret. totū q̄ hī nomen
mali. de spēi priuatē reptū est. Ste m dog / q̄d malū n̄ ē
matibus ecclīasticis dr̄. malū ut malicia
no ee a deo ēditum. sī a diabolo nec aliqua
et ipse bonū q̄tus ē. Id ē m libro contra
manicheos. Quid sit peccare ostendit di
cens. peccare quid aliud ē. nisi m uitatis
preceptis. ut in ipa uitate errare. Et si no
uolūtate faciat pecora. m iuste iudicat.
Quid q̄ m hac tanta uarietate teneā nī.
Et d̄ dicendum. Vera sūt de peccō ponitur

Sane dici pōt. et libere credi debet. peccū
ee malū actū. uitandū. et exterrendū.
s. mala cogitatione. locutione. operatione. pa
rere tm in uoluntate consistit peccū. ex qua
tanq̄ ex arbore mala. procedūt opa mala.
Quidā quoriūdā qui dr̄ mala uoluntate
et actu ee. eas et idē bona māni mala q̄

Quide aūt diligenter attendē ee. peccā
tores uba aug⁹ quibus sup̄ in alijs
scripturis locis utr̄. no m docte tradit. no
luntate mala et actus malos m quātū fuit.
ut m quātū actus fuit. bona ee. m quātū uo
luntas mala fuit. peccā ee. qui uoluntate et actu q̄
cuiq; bona dei natura ee dr̄. m quātum

actus ē ut uolunt⁹; et ex deo actore ē: m
ḡtu uero n ordinate contra legem fit et
sine debito caret pena est; et tm m ḡtum
pena est. nichil est quia nulla natura est
Auctoritatibus pbāt uoluntates et actus ōes
Quod aut ē boni mḡtu fiunt pa
uoluntas oīs et actio boni sit mḡtu
est ex eo ybātur. qđ aut augⁿ m li de lxxxiij
qōnibus. et boni tm causa est. Quod ca
mali actor nō est. quia oīs q̄ sit actor est
que mḡtu fiat bona sit mtis dē. ybans
nichil casu fieri m mundo aut m codine. Rđ
q̄ casu fit temere fit. Quod q̄ temē fit nō
fit prudentia. Dī q̄ casu alq̄ fiunt m mūdo
no prudentia uniuersus mundus am
ministratur. Dī no prudentia uniuersus mu
dus amministratur aliqua natura ut sit
est que ad opus prudentiae no pertinet. De
aut qđ est mḡtu e bonū e. Quicunq; ens
est illud bonū. cuius participatione certū fit
bona. Et omne qđ mutabile ē no pfecte lu
bus bonū participatione mḡtu est. bonū ē
q̄ diuina prudentia ē appellanda. Nichil
go casu fit m mundo. huius testimonijs in
nixi nitur ad ostendendū Omne qđ ē m
ḡtu est bonū ee. Dñs ide augⁿ m li prime
de doctrina xpiana aut Ille sume ac primus
est. qui omnino m̄ commutabilis est. Et certa
que fiūt. nisi ab illo. ee no possunt. et m tm
bona fiūt. m ḡtu accipiunt ut sint. Quod
Ex pdictis colligit. ex pdictis sequat
atq; m ferunt. quia si mala uoluntas
est et mala actio ē. m ḡtu ē bona est. f
quis ē diffiteatur. mala nolutatē ee. et ma
lam actionē. q̄ mala go siue uoluntas siue ac
tio m ḡtu ē. boni est. et m ḡtu uoluntas
ē. siue actio. boni smlr est. Sed ex uitio
mala ē. qđ uitiū a deo nō est. nec aliqđ
est. Rđ augⁿ notasse uidē m li de lxxxiij
qōnibus. dicens uitiū est uoluntatis. quo est
hō detior. qđ uitiū longe ab est a uoluntate
dei. ut nō doceat. Ex hoc loco ybātur uolu
tate mḡtu uitiosa ē. nō ee a deo. Et m
ḡtu nō habet ordinē nec fine debitū.
Ita et actio mḡtu ex malo predita et or
dine nō hz. et ad malū tendit. Alia ybā
Item et tio qđ oīs actus mḡtu
aliter ybātur. oīs actus est bonus

et mḡtu uersa ē
pena ee et
pena est
ut a
ium
r

nctiorem ut extiorum mḡtu est. ee bonū.
qz nō est actus malus. nisi eet res bona.
nō est aliqua res mala. nisi eadē res bona
sit. ut augⁿ m eod. Omnis natura bonū
est. nec res aliqua mala eet. si res qđ q̄ ma
la ē natura nō eet. Non go pot ee malum
nisi eet aliquid bonū. Ita dicit ut deuitet
absurde. concessis tribus rationibus nos com
pellit hoc dicē. Et p̄missis testimonijs asse
ruit omes actus mḡtu fiūt ee bonas. ne
net aliquid ee malū. et ee penā. nisi ide
quoq; sedm aliqđ bonū sit. et omnia que
fiūt mḡtu fiūt. dñs actorem pdicat. et ea
uoluntate oia ee quecunq; fiūt. que mḡtu
fiūt nature fiūt. Obiectio contra illos qui
oppo Quibus opponit actus omes mḡtu ee
ponitur si omnia que fiūt in bonos
mḡtu fiūt bona sūt. et nature sūt. go adulte
riū homicidiū. et fitia mḡtu fiūt bona
sūt. et nature sūt. et deo uolente fiūt. q̄ fie
ri. illi qui faciūt illa. bona agunt. qđ
penit absurdū est. hoc nō sic illi respōdē
dent equidē adulteriū homicidiū et hmōi
nō simplr actus denotare. si actum uolū
tatis q̄ ipos adulterij homicidij mḡtu
fiūt. et mḡtu actus sūt a deo ee. et bo
nus naturalis ē. si nō mḡtu homicidiū
uel adulteriū fiunt. et ro nō sequi diuer
actus qui homicida uel adulterā sint a
deo sūt. qđ homicida et adultera adeo sint
Item aliter eis op Alia oppositio Possit
ponitur. si ad nō est malū qđ non
sit natura. ut res bona. quomo go pena
fiat. nō credē m deū. nō ire ad ecclesiam.
et hmōi. ei ipsa nō sint nature. mmo
omnino nō sūt. nō est em aliquid. ut res
aliqua. ñ ire ad ecclesiā. ita nō credē m
deū. et hmōi. ad qđ dicit. hys atq; hmōi
modi decretibus que uidentur piarum sū
plr notare. et michil ponē. q. p negōne
dñi. ne aliquis ponat. actus sit p eos signi
ficari. Non credē em
in xpm. m credulitatē
dicit. et nomine m credulitatis. malū ac
tum uelit significari. Ita ē ei dē. no
ire ad ecclam. malū est. nō eunctis grep
tus significatur. uoluntas mala ut ypō
tum. hoc est em declinare a bono. et ideo

malu est. sic equus declinare a malo. bonu
est. Secundo declinacio a malo ad ponit. scilicet uo
luntate et operatione intradi malum. non enim potest
esse bonum quod omnino nichil est. ita declinacio
a bono quod est significat. scilicet uolutate et operatione
malum. et secundum hanc uera est generalis mortalis pec
cati descripcio. quam supra posuit aug. Utrum malus
actus in quantum peccatum est sit corrupcio uel priuacio

qo P otest etiam queri ab eisdem. cum peccatum boni
sit ut supra dictum est priuacio uel corrup
cio boni. et omnis actus malus sit peccatum. u=
trum sit priuacio boni in quantum peccatum est. uel non. Di
cimus in quantum peccatum est corrupcio boni est. cum econ
trario uel priuacio boni pena sit homini.
In quantum ergo peccatum est pena est. ergo si est. tunc in
quantum peccatum est bonum uidetur a deo esse. Si autem
non in quantum peccatum est corrupcio est. quero ergo per quod
corrupcio sit. Si enim corrupcio est et non in quan
tum peccatum. ergo in quantum bonum est corrupcio uel
priuacio boni est. Ad quod etiam ipsi dicunt actum ma
lum non in quantum bonum est esse corrupcionem uel
priuacionem boni. sed in quantum peccatum est pena est.
uel aliquid quod a deo sit. Ut enim ex libris augustini
premissis colligitur. peccatum dicitur corrupcio uel priua
cio actiue non passiue. Nam ideo malum uel pec
catum dicitur corrupcio boni. quia naturam bonam
qualicumque priuat bono. nam si non priuat aliquo
bono. non nocet. ut supra aug. ait. nocet autem.
adimit ergo bonum. non autem nocet nisi in quantum
peccatum est. ergo in quantum peccatum est corrupcio uel priua
cio boni. Questio in quantum peccatum est possit

S ed cum nichil corrumpere boni cum nichil sit
sit in quantum peccatum est. quomodo potest bo
num corrumpere uel adimere. Aug. te docet in
li. de natura boni dicens. abstinere a cibo non
est aliqua substancia corporis. tamen substancia si omnino
abstineat a cibo languescit et frangitur.
sicut non est substancia peccatum. eo tamen natura dicitur corrumpi.

P eccatum uero Questio peccatum ipse corrupcio dicitur
uel culpa. ipse anime corrupcio est est
Si autem queritur in quo possit corrumpi anima
in parabola illius qui incidit in latrones qui eum
spoliauerunt et uulnerauerunt. clarescit. Inci
dit enim homo in latrones. quia per peccatum in potestate
diaboli traduntur per peccatum expoliatur gratu
itis bonis. id est uirtutibus. et in naturalibus bonis
uulneratur. quia scilicet ratio et intellectus. memoria et

in genua. et huiusmodi quia per peccatum obtenebrantur
et uiciantur. per peccatum enim priuatur a bono illo cuius
participacione cetera sunt bona. quo tanto magis priuatur quanto magis
se ab eo elongat. Qualiter homo se elongat a
deo. scilicet per dissimilitudinem peccati quam facit peccatum

A b eo autem se elongat per peccatum. non loci dista
ncia. quia ubique totus et presens est
omnibus. et omnia in ipso sunt. ut ait aug. in
li. lxxxiii questionum. et ipse locus non est locus tamen dei
abusiue dicitur templum dei. non quod eo contineatur.
sed quod eo presens sit. et inhabitans. id autem anima
munda intelligitur. peccatum ergo non secundum locum ali
quis longe sit a deo. sed in eo longe sit quod ab
eius similitudine recedit. et tanto longius quanto
fit dissimilior. illa autem ut ait aug. in li. de
lxxxiii questionibus. cuius participacione similia sunt omnia.
recipiunt dissimilitudinem. ac ipsa similitudo
nullomodo ex aliqua parte potest esse dissimilis. Un
de fit. ut cum similitudo patris filius sit. ex nulla par
te possit esse dissimilis. cuius participacione similia sunt.
quecumque deo similia sunt. et illa possunt recipere dis
similitudinem. nichil est autem quod hominem a
deo dissimilem faciat. quemadmodum peccatum. Cum
autem peccatum sit corrupcio uel priuacio boni. quod est
maius est etiam corrupcio et priuacio boni corporis.
sic corpus hominis priuauit beneficio illius in
mortalitatis. et in passibilitatis. quam habuit
ante peccatum. An pena sit priuacio boni

qo so Q ueri autem solet. utrum etiam pena sit corrupcio
uel priuacio boni. Ad quod facile responderi
potest. si predicta ad memoriam reuocentur. Dixi
mus enim supra priuacionem uel corrupcionem boni
accipi actiue uel passiue. id est secundum efficienciam
uel effectum. et utroque corrupcio uel priuacio boni
dicitur et peccatum. et pena. sed peccatum secundum efficienciam.
quia priuat uel corrumpit bonum. pena autem se
cundum effectum. uel secundum passionem que est effectus
peccati. Aliud est enim culpa. aliud est pena. Aliud
est dei id est pena. Aliud dyaboli uel hominis id est
culpa. Quod quedam sunt que sunt peccata et pecca
ti pena. quedam peccatum et causa peccati alia uero peccatum

S ciendum est tamen et causa et pena peccati XXXVI
quedam sic esse peccati. ut sint etiam pene peccatorum.
Unde aug. super illum psalmum lvii super cecidit ig
nis et non uiderunt solem ait. ignis superbie
et concupiscencie et ire intelligitur. istas pe
nas pauci uident. ideo eas maxime commemo
rat apostolus in epistola ad romanos. et enumerat

ter pcā sūt

multa que pcā sūt. et pene pcā. ſ. mter-
mū cū pcīo apoſtate. et ultīma pena ig-
nis etīn. media q̄ ſ. ſet pene pcā. ⁊ ſ. q̄
ſup ezechielē aut. ſtrumpiet qui nō cult
pemtē. pon dō offendiculū: ut ſ. ḡnūs imp
mgat pcīo cū q̄ ꝓmitteīa ctīa non
delect aut pcīo ē et cā pcā: aut pcīo et pe
na pcā: aut pcīo ſit et cā et pena pcā. ⁊ mi
morſet no dū ſut cōpleta peccata amore
orum: et dē mquit. Appone iniquitatē ſup
iniquitatē eoꝝ. et alibi ſpūs ſanguis ſan
guinē tetigit: i. pcīo pcō ē additū. Paulus
q̄ aut. pcā tradidit illos deus in paſſio
nes ignominie. cē. et item. ut mpleatur
pcā ſua ſemp ſolūt q̄ ꝑ augſtīn. dē. qui
mſordibꝰ ē. ſordescit adhuc. ex hijs teſti
moniis colligit pcīo aliq̄. et pcīo cē et
pena pcā. ⁊ ꝑdictis ſēc ortā ſt. an in qua

40 Et ideo mlto to pcīo ē ſit pena peccati
quidam. utrū in q̄tū pcīo ē ſit pena
pcā: quod no vidē. cū omīs pena pcā ſit
uſta. vn aug. mli retractatorum. Omīs pe
na pcā iuſta ē. et ſupplicū nōiatur. Di
go pcīo. quod ē pcīo. et pena pcā. mgnitū
pcīo ē. pena pcā ē. Cū omīs pena iuſta
de uſticia dei ueniat. nūr in q̄tū pcīo eſt
uſtū cē. et adeo pueniē. Ad quod dli reſpō
deīr. pcīo ſic dici pena pcā. q̄ ꝓ pcīo in
quodmito precedētis pcā homo labē. deſere
te deo corrupit bona naturā: ſic ignis et
mus dē pena malor. quia eo cruciatur.
nec tn ipe cruciatꝰ malor. ignis ē. ſ. pe
ignē fit in hoīe: ita ꝙ pcīo corrupit natā
et mimuit bonū nature. et ē ipa i mimu
cō et corrupō bom. paſſio et pena. et no
ē ēnerale ignīs pcīo. ꝙ q̄ ſit. ſi ideo pcīo
dē. ut ꝓmiſſū ē. quia ꝙ pcīo illico ut pc
cat homo. fit in eo corrupō. q̄ tn ſit deo
auctore. Illa cū pena ſiue paſſio q̄ē hom
corrupō adeo ē illig tn. ut ſic dicā materia
et cauſa ō pcīo. q̄ adeo no ē. Ad vn
aug. notaſſe et mſta tunc ſenſū intelle
xiſſe. cū aut. mli. de p̄deſtinatione ſcōꝝ. ꝓdeſti
nare dē ea ꝙ ſtuit. q̄ fiūt ipe fructus. us.
ſ. ꝙ ſtruit deus ē. q̄ no eſt ipe facturus. i.
oīa mala. q̄ et ſi ſt quedā. q̄ ma ſt. pcā. ut
eē pene ſint pcā. ſēdm illud apli. Tradi

dit illos deus in paſſiones tē. no tn pcīo
dei ē. ſed iudicii. ſ. pena. ꝓ ſcriptura cū ſe
pe nomine iudicij pena intelligit. ⁊ ꝓ dili
gēter nōdentibus mſinuare aug. vī ea
q̄ pcā ſt et pene pcā. no mgnitū pcā. ſ.
ſi mgnitū pene. dei ē. nam cū dixiſſet deꝰ
no cē facturū mala aliqua. i. pcā. aqua
poſſet obiici ei quedā pcā cē. ⁊ penas pcā.
et pena pcī omnis iuſta ē. et ideo a deo ē.
quaſi de inmādo ſēdm q̄d faciat ea. et ſēdm
quod no faciat addidit reliqua. unde ad pbā
tam intelligētia pcā ſane dīr. pene. Inde
apls appellat ea paſſiones ignominie. q̄
ut aut auctoritas habet quedā pcā ſunt q̄
delectent. ſūt tn paſſiones naturē nominande
q̄ ꝓ ea corrūpitur natura. ⁊ dē etiā pcīm
poſſit dici pena no tn. ⁊ peccatū ē pena pcī

Et licet ex hoc ſenſu omē pcīm mortale
poſſit dici pena. no tn omē pōt dici
pena pcī. pena em pcī ut ꝓdictū ē. eſt di-
ud cui ea ē aliud precēdēs pcīm. na pcīm ſic
dī pena pcī reſpectu precēdētis. ſic dī cauſa
pcā reſpectu ſequētis. Quo fit ut idē pcīm et
pena ſit. et ea pcā. ſ. alterīg pcī pena. et alterī
ea ut ḡſſ. li. 2. immoraliū aut. pcīm quod pena
no delutum. ſuo pondē mox ad aliud trahit:
unde fit. ut no ſolū pcīm ſit. ſed etiā ea pcā
ex illo quippe culpa ſubſequēs oritur. pcīm
uero quod ex pcā oritur. no ſolū pcīm. ſed
et pena pcī eſt: quia iuſto iudicio dei
cor peccatis obnubilat. ut precēdētibus pcā mi
to. ⁊ malis cadat: quē cū libertate uoluit
de ſēdo pcuſſit: ꝙ inde ut ait aug. precēdēs
ē h̄ pena pcī. et tn ipa ⁊ pcīm ē. iudicio
eī iuſtiſſimi de⁊ traditi ſūt. ut aut apls
de quibuſda ſiue de ſecundo. ſiue alio modo
explicabili. ut in explicabili. in paſſiones ig
nominie: ut dānā dānēt. et
ſupplicia pecciū. no in ſint tormēta. et
uicioꝝ. in ēmenta: nulla q̄ pcā q̄ memineris
apls. quia de ſupbia ſūt. no ſolū pcā ſ. et
ſupplicia ſ. cce ex hijs ꝛa ſit ꝙ ſpicuū quēdā
pcā. eē penas et cauſas pcī. et ſic et illud pc
catū cē pena pcī. q̄ cauſam precēdētem ꝙ
peccatig illud pcīm ē cauſa peccati. quod
meritū eſt ſequētis culpe. ex ꝓdictis nr ſig
nificauī ipa eadem pcā q̄ ſ. cē pcī penis

di. 36.

Sed cū aut crimina cōmunibus iudicā-
rīudē mīmare ea ipī q̄ pcā sunt.
cōiales cē penas pcē. punitōnes pcē.
ad hoc aūt inquiūt illi hec et sītia dicta
cē, sedm vēm pdictā; et ideo mītelligēda
fore sedm p̄missa ex pdictōm mtelligētia
cm dictoz. ex causis ē assūmēda dicendi.

Quod nō obuiat mītati si quid dicat ipa

Frūdulo tamē pcā esse penas pcē cōiales
quas dicat ipa eadem que pcā sūt esse
riales ut ita dicā cē penas. et punitōes
pcē. pcedēcūq; que usūe sūt a deo sunt
tec tamē mīgūtur pcā. a deo sūt mec in
qūtū pcā sunt. pene pcē sunt. et tū in
quātū pcā sūt. q̄uacōes boni sūt. sīc ut sup
dictū est. causales et actue dīc q̄uacōes.

Dpte ost pcā quedā cē penā pcē et penā

Q̄d autem quedā ipām usā cē. a do
peccatū pene sint. et ipa pena rusa sit.
et a deo sit. eūdēter tradit aug. in li vetus
testāmī. p̄mo dicēs. quedā ex necessitate sic
vi ab homine. que mala sunt. et cadē iusta
pena pcē sūt. Dīnt q̄dam necessitatē fuda
mīp̄ obtēdū. ubi mult homo vere fatet. et nō
pōt. Vn est illud apli. Ro. 7. nō quod volo bonū
facio. sī q̄d odi malū. hoc ago. et illud. cauē
scrupulōsē adiūsus spūm. spē aūt adiūsus
tranq̄mus. hec cm sibi mutuo adūsantur. ut
nō cā multus faciatis. sī hec oīa ex illa mor
tis dāmpnatōe sē. nā si nō est ipa pena
hominis. sī natura. nulla ipa pcā sūt. sī
cui nō accrederetur ab eo modo. quo natura
luc fictus ē homo. cui hoc facit. ea utiq;
ficte que debet. si aut ho qua ita ē. nō est
bonus. nec hō m pūte ut sit bonus. sue nō
audendo. et nō malendo qualis cē debeat. sīc
audendo. et nō malendo cē. quale sē cē debeat
audet. pena ostani. quis dubitet. Oīs
aūt pena sī pcē pena ē. iusta cet. suppliciū
nōiatur. Q̄ aūt m iusta ē pena. quis pe
nā cē nemo ambigā m iusto aliquo dom
nāto homini m pōta ē. potuo q̄ de omnipo
tēcia dei et iustīcia dubitare demētis est.

ego hoc pena. et p pcā aliquo impeditur. Non
cm quisquā m iuste dominās. aut subripe
hominē potuit. aud ignorātē deo. aut ex
torquere m iusto tamq̄ m iudicio. ut
homine m iusta pena cruciaret. Relinquitur

g̃. ut hec pena iusta de dampnatōe homīs
ueniat. Hijs atq; alijs plūbus testimonijs doc
tur. quādā cē pcā. et penas pcē cōiales.

De quibusdā que sūt dubio pcā sē. et pene

Preterea mllatenus / vtrū talis dica sit
ambigendū est. quādā pcā absq; ullo
scrupulo penas cē. ut mudia que est dolor
alicui hom: et ira que ē nō mgūtū pene sē.
pcā sē. Ira ē de cupiditate et tmore. et
alijs hmōi sicdē est. Vn aug. in lxxxiij
q̄ne aut Omnis ptūrbatio passio: omnis
cupiditas ptūrbatio: omnis gō cupiditas pas
sio passio. tū ē in nob ipa passione pati
mur. omnis gō cupiditas tū ē m nobis ipa
cupiditate patimur: et mgūtū cupiditas cā
patimur. ois aūt passio m gūtū ipa pati
mur. nō ē pcā ira. et de tmore. Non est cū
cōsequēs. ut si patimur tmore. ideo non
sit pcā. quia multa sūt pcā que patimur
si nō m gūtū patimur ea. Quod dīs aug

Premissis quidem suam tm obuiare uidet

Illud aūt diligēter ē ad notandū. quod
sup̄ positus dīs aug. dicentis quēdā
ex necessitate fucta cē m pbanda et mala.
uidē obuiare. qđ ictū aut m explanatōe sē
dei. qđ licet sup̄ sit positū. ut p fectus
stratus uerture nō pigeā. Exercitatus inquid
cor. blasphemiā. qui dicit. impossibile ali
quid hominī a deo cē pceptū: et mādata
dei nō a singlīs. sī ab omīb m cōmune
posse seruari: et paulo post: et tam illos
errare dīs. qui mānichēos dicūt hoīem
pcā mutare nō posse. pcāre. quia illos sī
cū rouiniano asserūt hominē nō posse
peccare. Pere ictū dicit errare cē. Di quis
dicat hominē peccātū mutare nō posse. q
aūt dicat q̄dam necessitate fieri. q̄ dicit
nō posse mutari. Cū gō id aug. dicat. vī
aut errōris cē. qđ tradit. aū nō cē uerū
quod ictū aut Determinatā firmitatis subito

Ad quod dici potest. ueniā de fōte medio

quod aug. sēdm statū hmāg mīserie ad
quā ptinet ignorātia. et difficultas. ut ide
aut m. 3. de libero arbitrio. que ex iusta
dampnatōe descenderūt. illud tradidit. ubi
uemalum pcā mclusit. ictū. sī de mortalibus
tm loq̄ pcīs. que inuisīsq; gra illuminatq;
mitare pōt. vt de homīe sēdm statū lībertatis
intrij an pcīm. illud aut. Epilogum fīt. ad

Patris dilectissimi nostri alia transiturus
possimus sententia qui dixit omnes
actus naturas bonas esse et in spiritu sp. bonos
esse: in quo tractatu quoda in scriptis quae no
ex eoz tm persona accipienda sunt qua aboly
catholice sapientibus absq; he scripture tenetur:
atq; auctoritatu testimonijs et rationibus cora
dem traditione munimus qui dixit omnes
actus esse recta sui. et in spiritu sunt esse bonos:
quosda u in gradum in ordinate fuit. peccata
esse. Addidimusq; quosda no tm recta. si esse
gnie bonos esse. ut verifice efficiente qui actus
est sopm in scriptis de quosda no actus absolute ac perfecte bonos dixit. quos no solu esse
ria ut genus sit causa et finis commendat. ut
sunt illi qui ex bona voluntate proficiunt et
bonum finem meditantur. Nunc ponit sententiam
qui dixit malos actus nullo modo esse a deo nec
esse bonos sine meo quod sit sine alio modo

XXX VII

CAPVT VII

Sunt aut et alij plurimi longe ali de pecc
et de actu sentientes. Asserut enim voluntate mala. et malu actu peccata esse. et milla
ree bona: nec sedm aliqua rem ex deo audire esse. qua sine deo fiunt. Nunc eo nanq;
ut aut euang. lecta scriptu est nichil. i pecu.
qd dicit esse nichil: no quia no sit actio aut
voluntas mala. que aliquid est. si qua a uero
esse separat homies. et ad malu trahit voces:
et sic ad no esse deducit. Cui enim assumi
bom ptercipare recedit. qd solu uere ac
ppie dicitur esse dicit. Idcoq; augs dicit
sup iohem peccu nichil est. nichil qd fieri
homies. et peccat: hac gra ree astruunt pec
catu nichil esse. quia a uero esse hominem
elongat. voluntate qd mala atq; accidens sue
locutionis mala. peccu esse dixit: quia pua ca
to et maledicta hec sunt. et contra legem
dei sunt: que tamen sue ab homine ut a
diabolo. no a deo. Nullateng enim a deo hec
esse dixit sive in scriptis sunt. sive alio modo.
Cualis determinat uerba augi pmissa ubi
aut omne quod est in spiritu cum bono est

Illa qd augi uerba. quibus dicit. Omne qd
est in spiritu est bonum esse: et dum hinc ac
torem in de naturis sui substantijs tm accipi
enda esse tradit. Quibus uero nomine atq;
nature. dicit significari subas ipas. et ea
que naturaliter habent intellectu et ingenio
et voluntate et huiusmodi: qd ex libris augi pmissis

de gre

Ipz q gerenda sunt eis
sic alia nia hz

colligitur ubi homem appellat naturam. et ma
lu hoiem malam naturam. Ordinem hanc gra asser
tionem ut antecedens. malu actus no sit na
ture ut subsit. nec et bonus actus. Std utiq.
augs inde in nuere in libro de tractu omnium
distinguens inter subas sive naturas. et ba
nas actus sive malas. Aperiens eni quo in
telligenda sit quedam in libro de uera religi
one ab eo tradita. aut hoc de naturis et
substantijs tradita esse. Inde enim Dispositibus
no de bonis actionibus atq; pceptis. Aperte
hic inde distinguere inter naturas sive
subas et actiones sive peccata. Idcoq; asserut
plurimi doctores. actiones inferiores ut etiam
no esse naturas ut subas. Que si male sunt.
peccata sunt. nec a deo sunt. Qui uero mali actus
no sit nature. augs inde nobis in prima
responsione contra pelagianos. nia dicens. Ipe
diaboli que uicia dum actus sunt. no res na
turales. Idem in responsione quarta. Omne
malu natura no est. sed actus actus defectu aliquis boni. quia obrem quod natura non
est deus. no fecit. quia natura ee omne quod
fecit. Et omne qd natura bonu est. deus
ex nichilo fecit. no diabolus. Sedm hos et
alique res sunt que a deo no sunt quibus homies

Ex quo colligitur res aliquas mali sunt
esse que a deo no sunt. et eis homies
mali sic ip nichil tenent. et ipi credunt mul
tes uerbis augi supius positis qui in eccli.
determinas illa uerba ihu de his quidem
unt homies malu. Dicit de ipis rebus quibus
homies male sit. no de hominibus hoc esse intel
legendu. Sunt go alique res quibus homies
mali sunt. Id aut quo homo fit detiora deo
no est. quia ut dixit augs in libro lxxx iii
questi. deo actore no fit homo deterior. Ro
ge deus actor rez quibus homo fit deterior.
Et sunt alique res ut dixi est quibus ho
mines mali sunt. Sunt go alique res que a
deo no sunt. que ipe res peccata sunt. Idcoq; scpit
in plurimis contestatur locis. dum no esse actore
malorum. et eoz que peccata sunt. Ex pte hoc
pmisse opponi sentencie in illo ubi deus actor

In hoc aut uerbo superiorum malorum no est
sentencie recte opponitur. qui dicit. Deum
non esse actorem eoz que mala sunt. Si in spiritu
sunt et in spiritu mala sp. dicit ea nichil esse.

Ipm in ma
Alia pte

Quid g̃ mirū si deus dr̃ no ee actor eoꝝ
miquitū mchil fecerit mchili nullus actor
exīstere queat. Ideo q̃ est dr̃ deus ee actor
oīm que sūt. bonoꝝ ipse subintelligi uolūt.
Bona aūt illa dr̃ ee q̃ naturalia sūt. Ea
dō naturalia ee dixi. nō solū que subē sūt
cōcreata subijs. quale supra docuimus
sūt. et oīa que natura nō priuat bono.
et ita sedm eosdem multiplex in scripturis
sit intelligencia. ut de natura sine subā aut
de his q̃ naturaliter sunt sermo occurrit.
Ded sup illū locū psalmi. nō ē subā tua. aug̃
de subā disserens ut premisse sententie uide
tur consonare dicens. Subā intelligitur
illud q̃d sumus quitq̃ sumꝰ. Homo. pecus
terra. sol. oīa ista subē sūt. Ex ipo quo sūt
naturaliter subē dr̃. Nam q̃d nulla est
subā. mchil omnino est. Subā ē q̃. aliq̃d
ee. Deus fecit hominē subām. sed p iniqm
tatē lapsus est homo a subā. In qua frustra
est. Iniquitas quippe ipa nō ē subā. nō
em iniquitas ē natura quā formauit deꝰ.
sed iniquitas ē pūsio qua fecit homo. Ma
lum ergo omnē p ipm facte sūt. Iniquitas
p ipm facta nō est. quia iniquitas nō est
subā. In illo primo trāt puerorū creatura
laudans deum memoratur. laudat eū
oīa deū. si que fecit deum laudat. eū dei
serpens. si nō ductricia. Omnia reprobā
ibi notata sūt. sed nō aliqua uitia. Vicia em
ex nobis et ex nra uoluntate fiūt. Et uicia
nō sūt subā. Intendat diligenter his ubi
q̃ assertores sectarū et scripturarū. papie perūt
rō nem et causam dictoꝝ. ut scripturā de
subā ut natura mentione facit. Illaq; nō
mediocri in dictis prudens lector. cum utriusq;
sententie notitia plenarie dedimus. ex
burro uel in quibus ad ea que ad hoc nobis
sup sunt tractanda festinabimus. Quod de
pcto nō de pena intelligitur cū dr̃ deus nō
Quum g̃ in hoc omēs ee auctor mali
consenserint catholici tractatores. si
quod deus nō est actor malorū hominē pe
nas. sic preā in studeas gratie. penaꝝ em
deus actor ē. sic ipe p ꝓphām autē Non est
malū in ciuitate q̃d nō fecerit deus. Item ali
bi ex ꝑsona sua ait. Ego sū deus creans ma
lum et faciens bonū. Ecce hic dr̃ fasse et se
casse malū. si malū nomine pena intelligit.
nō pcm. sic cognito cū dr̃ deus nō est actor
malorū nomine mali preā intelligitur. Ideoq;
aug̃ qui dixerat in lr lxxxiii. quomodo q̃d deus
actor mali nō sit. in primo lr retractationū
quomodo intelligendū sit. aliud aput dicens.
Videndū ē ne male intelligatur q̃d dixi
deus actor mali nō est. qui et omnīū que
sūt actor est. quia nequitie sūt in bona
sūt. et ne hinc putetur nō ab illo deo ee
malorū pena. que utiq; mala ē his qui
puniuntur. si hoc ita dixi. sicut dictū est
deus morte nra fecit. ita alibi scriptū sit.
mors et uita a deo est. malorū q̃d pena q̃
a domino ē. malū est. quod sed in bonis dei // malis
operibus ē. quia iustū ē ut mala puniantur. et
utiq; bonū ē omne. q̃d iustū est. Dicit q̃d
deus nō fecisse mortē. quia nō fecit illud
p quod mors infligitur. s. pcm. Audisti
lector causam dictorū. per quam intelligenda sa
na firmatur. cū dr̃. Deus nō est actor ma
li. et deus mortē nō fecit. De uoluntate et
Postrema. fine ex quo ipa iudicatur
de uoluntate cuiꝰ que fine diffiniendū.
ē. Ordinandū g̃ ē. q̃d ex fine suo ut dicit aug̃
uoluntas cognoscit. utrū recta an prauā sit.
finis aūt bone uoluntatis beatitudo ē. uita
etēna. deus ipe. quale uidelicet finis ē aliud. s. ma
la delectatio. ut aliquid aliud in quo nō debet
uoluntas quiescere. finem bonū in finem ipsa
dicens. Vidi finem omnis cōsummationis tē.
Caritas g̃ cuiꝰ iussū mandatū est. finis ois
gsummationis ē. i. omnis bone uoluntatis et ac
tionis. ad q̃m omne precepti referendū est.
Vñ aug̃ in eodē. Omnia precepta diuina refe
runtur ad caritatē. de qua dicit aplus. finis p
cepti ē caritas de corde puro et gscia bona
et fide nō ficta. Omnibus itaq; preceptis finis
caritas ē. i. ad caritatē refertur omne p
ceptū. Quicquid uero ita fit ut timore pene erit
aliqua intentione carnalis ut nō ita referā
tur ad caritatē. que ē dilectio dei et pximi
modū sit quendmodi fieri oportet. quatenus
iudicatur fieri. Tunc em recte fiūt que
mandat deus. et que cōsilio monet. cū rece
runtur ad dilectionē dei et pximi. His ubis

H

ipse insinuatur. quis ser recto fines uolunta
tes sue actionis: s. caritas que et deus e
ut sup. ostendimus. Quod deus est finis
omis bone actois qua caritas e nec tm
spe. s. sed etiam xpc et pater n. hij sue tñ
Qui. go caritate sibi po fines s unus
ut finem. dix sibi pont finem. hij
et xpm finem legis ad iustica dic apls e
omi credti Et recte de xpo finis legis ad
iustica: qua ut ait aug. in lr sentetiay
ptur. hi xpo lex iustic no cosumit. sed im
pletur. Omis em p certis ex ipo e: ultra
p no est. quo spes se extendat. finis fide
hui xpo e. ad que cu p uenit cuncteis m
tencio: no hz quo possit amplius mouere
sed hz id m que debeat p manere. finis
go rectus atq; suprimus deus e pi et filio
et spe seris. Neq; hij tres. se tres fines. s
unus finis: quia no tres dij. s unus deus.
Quod omes bone uolitates unu hui
Sed quitur finē et tñ qđ bone diuse
utes omes bone uolūtes unū tñ habeāt finem. de hoc aug
m xi. lr. de trinitate ita ait. Hic atq; alie
uolutates suos ppos fines hui tm qui re
feruntur ad finem ultimus uolitatis. qua uo
lumus beate uite re. et ad eam puenire
uolūtas. q no referatur ad aliud. s amanti
se ipam sufficiat. quē admodū uolitas
uidendi finem habet uisionē. et uolitas ui
dendi fenestram. finē habet fenestre uisi
onē. Altera uero e uolitas p fenestram
uidendi transeuntes. cui item finis e ui
sio transeuntiu. Ad quod cuncta ppdicte re
feruntur uolūtates. Se recte se uolitates
et omes sibimet relegate. Si bona e illa
ad qua cuncte referuntur. Si aut prava e.
praue sut omes. Et ideo rectaq; uolunta
tis q nexis. ut quoda e astendendu ad
beatitudinē: q certis uelut passibus agi
tur. prauaq; aut. 7 distortaq; uolitatis
implicatio. uincūlis est quo alligabatur.
qui hz agit ut p uiatu in tenebras exte
riores. His aut auctoritatib; testimoni
is euidenter monstratur. ples n fidelibus
rectas ee uolitates. ppos ar diuisos fines
habentes: et tm unū eundēq; q omnes re
feruntur ad unū qui e finis finiū. de quo
paulo ante dixim. ita ego forte e. 7 mal

Studium huic fini tribuendum est. xp
Verum hunc finē qua dicti est fidelium
quasda ee rectas uolitates. et diuisos
fines sortiri. et tm ad unū referri. uidet
obuiare. qđ alibi aug. monet. ne s. nobis
duos fines costituamq; ut in quibus. m. le
de sermone dñi in monte. Non debemq; ideo
euangelizare. ut manducemq; s ideo ma
ducare ut euangelizemus. ut cibus no sit
bonū q appetim. s necessariū q adiungitur
ut illud impleatur. Querite primū regnū
dei. 7 hec o. a. no. Non dixit primū querite reg
nū dei. et de inde querite ista. quibus fini
tatis. s aut hec omia adiicientur. 7 hec cosequ
tur. sc illa gratis. ne cui ista gratis. illuc
aut animi. aut ne duos fines ostituatis.
ut et regnū ppter se appetatis. et ista necessa
ria ppter illud. Ergo ppter regnū dei tm debemq;
hec oia opari. Omia no solum ut cū regno
dei mercedem talem meditari. Ille hic
pte dicit. ne duos fines nob constituamq;
s unū tm. i. regnū dei cui suppoxerit bo
nas uolitates alias et alias ppos hic fines
Hic ostenditur quomō liceat uideat no repg
Hec aut sibi no repugnare nat pdicta
Ramm. addidit. qui ubis finis suis simpli
ci oculo diligeter intendit. Cui em dixim
duos fines nobis costituamus. s omia ppter
regnū dei faciamus. Ipe primo dixit qđ debemus
manducare ut euangelizemq; ppter regnū
Cui aut hec ita faciemus. actoris ultimus fi
nis costituimq; nob. s. euangelizare. s et
hunc finem ad regnū dei referimus. eam
ducamq; eum ppter euangelizare. et manducamq;
et euangelizamq; ppter regnū. Duos q. fines
nob in manducando constituim. Sed ita si
cientes magis peccamus. Absit. Nam et ipe
sic facere suadet. si diligenter eius uba in
spiciamus. Cui go aut ne duos fines nobis
constituamq; finis in diuisa tendentes intel
legi uolut. sed quoq; alter ad alterū no refe
ratur. ita et cui dicit ppter regnū dei tm
omia agenda. Nec cui ipo mercedē tale
meditandā. ita intelligendū est: ut no ap
petendo meditemur cui regno mercedem
talem. ita q prio ppter regnū. sed ppter ipm
regnū ppter se appetamq; et ipm ppter illud
sic ipe doret. Si cui petimq; uita eternā
petimq; q 7 talia a deo. s. ea petimq; ppter uita
eternā. no offendimus: nequi frustra time

sert quod faciat dexteram in merced̄em
tpalem no ꝓpt se meditamur. ꝙ ꝓpter reg
nū dei: ut sit lena sub capite. et dextera i
amplexu Quoqm si h̄ tpalia ꝓpt se q̄rim⁹.
fit etiā mpetur dextere smistra. Deoꝛ
dns. cit. dixit. Attendite ne iustitiā uram faci
atis coꝝ hominibus ut uideamini ab eis a
2o. libi aut. Quic lucrat opa una bona coꝝ ho
ut gl̄i. p. u. qui in celis ē. ꝓpter deū go oīa
facāda sūt ut oīa ꝙ faciam⁹ omniū fines
ad eū referamus De diffīa uolūtatis et
3o. Solet etiam uolūtem⁹ et fines q̄
queri. quid differt mt̄ uolūtatem et
2o. intentionem et finē. Ad quod dicit pot. mē
uolūtate et finē. atq; eundē ui distinguī:
qua uolūtas est qua uolum⁹ aliquid. finis
uō uolūtatis ē ut illud qđ uolum⁹. ꝓpter
quod mpletur ipa uolūtas. ut pcedā ale
ud ꝓpt qđ illud uolimus. Intencio uero m
tendim⁹ ꝙ uolūtate. interdū ꝙ uolūtatis
fine accipitur: que diligens ar pus lector
in scriptura ubi hoc occurrit discernē stude
at. finis aut uolūtatis ē delectatio bona
at. malā. ad quā nititur quisq; pueive
rat malā. ad quā nititur quisq; pueive
vii. aug⁹ sup illū locū psalmi. Perturbans
sic corda et renes deus. Deus solus scrutat
corda. et renes. i. quid quisq; cogitet. et renes. i
quid quisq; delectet: quia finis cure et co
A-S. gitationis ē delectatio. ad quā cura et cogi
tatiōe nitit quisq; pueniri. Et paulo post
Opa nra que sm dictus et factus pos
sit hoies iudē: ed quo ad finē fiant. et quo
uenire cupiat. solus deus iudet. qui cum
iudet cor. ed in celo. et nō delectari nos i
carne. ſ in dno. et cū bone sint cogitationes
et cay fines dirigit mistri. ſd sup altū
psalmi locū. ſ in laqueo isto que absconi
derūt ꝓphensus ē pes eoꝝ. dicit. Pes aīe
amoꝛ⁹ qui si p̄uus ē. dr̄ cupiditas. ut hi
bide. Di vetus. dr̄ caritas: eo moueat aīa
quasi ad locū quo tendit. et ad delectationē
bona ut mala. quo se puenisse p amorē
let uenit. finis go uolūtatis ut ꝓmissū
est dr̄ et illud quod uolum⁹ et illud ꝓpt
quod uolum⁹: et intencio ad illud respicit
ꝓpter quod uolum⁹: et uolūtas ad illud qđ
7 uolum⁹. Et ubi ſra. Di. iuclin⁹ esidentem
refiare. ut habeam uitā eternā: uolūtas

est qua uolo esurientem refici. cuꝝ finis ē
refectio esurientis. Intencio uero qua sic ad
uitā puenire uolo. finis aut supmus ē
ipa uita ad ꝙ. et alius finis refertur
ad quē. Quitur An illa mēto sit uolūtas
4o. Sed utrū intencio talis sit uolūtas. Et sus
tinet ē. dn̄ in hoc ope sit una atq; eadē
uolūtas qua uolo hīre uitā eternā. et qua
2o. uolo refici esurientem. Dicd nempe talis
intencio ee uolūtas. Vt em uolūtas ē qua
uolo r̄fiare pauperem. et ita uolūtas est
qua p illud uolo hīre uitā. et alia qua pauperi ꝙ dā vr̄. uolūtas ee
subuenire uolo. ſ ista ad illa refertur. Nam ꝙ volo hīre vitā. et alia
et si hoc ita placet. ut in eo eē aliqua de
lectatio uolūtas acquiescat. nichil tñ est
illud quo tenditā ſ hoc ad illud refertur.
ut illud deputetur tanq; ꝓpt actū is sed
uero tanq; refectio ut mansio uatoris.
Et sūt ise uolūtates affectus siue moty
mentis. quibꝫ quasi gressibus ut passibꝫ
tenditur ad patria. Quic go alia est uo
lūtas uidendi senestras. ut sup docte
aug⁹ dicit. in q; ista nititur
uolūtas p senestras uidendi trāseuntes:
ita nō illicalia uidē ee uolūtas clemo
synas dandi pauperi. alia uolūtas hmdi
uitatem. Alij aut putat qđ una sit uolūtas
et hec et ibi ſ ꝓpter subiectaꝫ mltiplicata
tem. Dicit as memoratur uolūtatis. de
terri. q libet hoc. uerū sit illud multi m
ambigūt. uerū quin uolūtas ex suo fi
ne pensetur. utrū recta sit an pua. perqui
an gratia et quin nōie intencionis aliqn
finis. aliqn uolūtas intelligatur. Cum
uolūtas sit de his que naturalib⁹ hoc habet
q̄ri. potest fore dicatur tñ illic aliū natu
4o. Hic aut oritur qđ satis ne rde ꝓpt sit xxxix
cessaria. ex superioribus cruscam tralūs:
dictū est enim sup uolūtatē in ee natu
raliter hominis. sicut intellectus et memo
ria. Quic aut homini naturalia sc. ꝙtū
cuiꝫ inest bona tñ ee nō desinunt.
Quia nō ualet uicium bonitatē inqua deus
eam fecit. pemetus eo sim⁹. ut ubi gra in
tellectus sit ingenium. ut vo sit memora
que et si uicijs sit pcis ob mutilentur. et
corrupantur bona tñ sunt. nec pcia nomi
nantur. Quic aug⁹ de vde que ē mungo dei. in

qua facti sumus euidenter ostendit in xv li
de trinitate hec e inquid maior in qua homines
se creati qua reteris animalibus psunt que
creatura increate rebus excellentissima
est a deo iustificatum a de forma formed in for
mosa imitatur forma: erat enim et mis iustia
naturaliter bona. Sed autem maior no e ut m
telligitur. Cui go uoluntas de naturalibus fit.
quare ipa no semp bona est. et si aliquado
uicios subiacet. hoc facile respondet qui
dixit oia que sc naturaliter fiunt bona esse. qz et ipa
uoluntas in gritu est. ut in gritu uoluntas
est. ut supra posuimus homi esse asserit. sed in
gritu inordinata e mala esse. et peccm. ubi pe
ab eius rationabili queri si uoluntas inspitu
inordinata e peccm e. qre go intellectus in
ingenio et ingressu eius inordinata fuit. peccm
non fuit. Inordinata no fuit sic uoluntas ei
ad rectu finem no tendit. ex quo actus
pueri erat. Ad go illa dicit uolu
tatis nomine aliquid sm naturale potentia
uolendi aliqui actu ipsi quibusdam significatibus
aut ipa naturalis die inferior magis proprie
sic nec nos intelligendi. ut intelligendi sed
actus ipsius quibus qui et uoluntas dicitur peccm
est. qui inordinatus est. Quare actus uolu
tatis sic peccm si actus aliqui potentiarum non
fuit peccm fuit.

Sed ad hoc quidam qre ipsius peccm fuit
naturales potentie actus peccm sint si aliqui
actus potentiarum actus peccm non fuit. sm potentie
memorandi. erunt actus et memorari et po
tentie intelligendi. erunt actus et intelligere. Ad
go et ipsi dicit quia alicui gritu et actus illi
uoluntatis. quia actus memorie. uel intellec
tus. hoc enim actus esse ad aliquid adipiscendu
uel non amittendu. qui non potest esse de malis
quin sit malus. Velle enim malum malum est.
Si intelligat malum ut memoratur malum ma
lum non est. Quamuis ergo quidam hos actus
malos esse medium non inficiatur. Nemo
unquam enim nullum quis malum ut faciat: et
quod intelligere unum ut fiat in pugnando etc
qualiter soluit premissa go. ab hijs qui dicit
omnia bona esse in gritu fuit. Cum uo dicit
uoluntatis malas peccm esse et nullo modo bona
breuius respondent dicentes actus uoluntatis
non esse de naturalibus sm unum pm et potentia
uolendi que sm bona est. et in omnibus esse pun

tis quibus medius est actus eius. Quomodo intel
legendi sit aliud homo et qui seruus et pec
cat. Preterea qui solet quod naturaliter multi bonum
mo intelligendi fit. go aut Ambrosius ex
ponens illud libri apti. Non enim quod nolo illud
ago. si quod nolo illud facio. Dicit enim quod ho
subiectus peccato facit quod no multi. quia naturale
multi boni. sed voluntas hi sp currit effectu.
nisi dei gra adiuuet et liberet. Et ho subiec
tus peccato. multi quidem malum et optatum: qz
seruus e peccati et eius voluntate sic sup dixi
mus agit libenter. Quomodo go naturaliter multi
boni. an e eadem voluntas. i. id motus. si liber
peccato seruit. et qua naturaliter multi boni. Et
no est eadem voluntas que go istam. e que ni
homo iustificatur a seruitute peccati liberatur
ut enim post dicemus gratia dei voluntate hois
liberat. et adiuuat. que voluntate hois fit
ad unum duci et adiuuari sm patam. sed que
e illa voluntas. an illa qua naturaliter multi ho
minum libenter seruit peccato. si tres due sunt
voluntates. Porta e questio pfunda. que uari
a diuersis exponentibus determinatur. Alii enim
dicunt duos esse motus. unum quo multi bonum
naturaliter. et tale naturaliter et qre naturalis
de. Quia talis fuit motus nature humane
in primo conditionem quia bati sumus sine mere
que sic naturaliter dicitur. sicut enim homo beatus
in voluntate rectus. Vitio certe sapientis dogma
tibus septimum e. fuisse tenet primos homines
bonos. et rectos creatos esse. et libero arbitrio
quo possent si uellent sua voluntate peccare
tenere cosp no necessitate. si sua voluntate per
misse. Recte dicit homo naturaliter uelle bonum.
quia mente recta et bona voluntate conditus est.
Dicitur enim semitalia nonnisi que ut aut ut
in eadem non potuit extingui. bonum semper multi
et malum odit. Alius autem motus dicit esse mentis
quo mens retrahi superiori lege subiecti se pec
cato et sic delectatur. Iste motus ut aiunt ange
alicuius ad sit gra. Dicatur in homine et vitio
nate. alteri qz depinit motus. Preter tres existi
bus arbitrio e. Venit autem gra. Ille malus
motus eliditur. et alius naturalis homo libe
ratur et adiuuatur. ut efficaciter bonum ue
lit. Ait gritu uero hic naturaliter uelit homi
homo. no tri absolute gaudi oportz bona hic
voluntate. sed potius malam. Alii autem dicunt
unum esse voluntatem. i. unum motum quo natale

Di xl

ult homo bonū ex ulcio ult malū eo q̄
delectaret et m q̄tū ult bonū natura ut
bonus est: et m q̄tū ult malū malus est.
An ex fine omēs actus pensari debet ut fin
Post hec de actibus q̄ bonū ut mali dicant
bus adiacēdi ē uidendum et ipi simil
notandus ex fine pensari debeant. bonū ut ma
li: hoc em sedm quosdā actus omēs bonos fu
re q̄tū scīa no tñ absolute omēs dicēdi sē
bonos nec omnes remunerabiles: sed quos sim
pliciter mali dicūt sic et alios bonos. Nam simplici ac
nere boni sunt illi actus qui bonū hñt causā
et medium: et qui bona uolentē comitā
et ad bonū finem tendūt. Mali uero simplici
dici debent qui priuatiue hñt causam et me
dium. Vt adultery aut affectus tuus opi
tuo nomē imponit. Et aug sup ps̄m tricesi
mum primū. Nemo reputet bona opa sua ante
fidē. Ita em uidetur ni ē ut magne uires
et rursus ecclesiasticus. Prior uia quā ambula
no erat bonū opus no erat. Bonū em opus
fiert medio (scilicet) fides dirigit. Non
ualde attendas quid homo faciat sed quid
em faciat attendit. quo lacertos optime grā
nacious dirigat. hys testimonijs mihi uidet
uidē ex affectu et fine opa ē bona ut ma
la. Q̄ubus consonat quod me magistro ue
ritas ait. Non pot arbor bona fructus ma
los facere neq̄ arbor mala fructus bonos. Nomē
arboris nō natura humane mentis. si uoluerit
intelligere quis si mala fuit. no bona. si ma
la opa fiunt. dū nō bona fuit. bona nō ma
la fiunt opa. Verū omīa opa hominū ex affec
Sed quēritur tu et fine sint bona ut mala
utrū omīa opa hominū ut ex affectu et
fine sint bona ut mala. Quibusdā uīs ē
uidē qui dicūt omēs actus ē in differētes.
ut nec boni nec mali ipi sint. sed ex medio
bona bonus. et ex mala malus. sit omis actus:
sedm quos quilibet actus pot ē bonus. si
bona intentione geratur. Alijs aut uidē gd
quod actus in se mali sint. uīm ut no possint
ē nisi pcā. ē si bona habeat cām. Et quod
nisi boni ita ut si mala habeat causā no
tñ bon ē dicat. Et testimoniū aug confir
mat qui dicit. bonū aliqn fieri no bene. dū
em quis mutuus ut necessitate facit. no bene
facit. spūs no bona intentione facit ut aut aug
sup iohēm. Verūtamen nequit timor no ē ex ca

ritate in quo q̄dus credatur deo no tñ indeu
et si fiat bonitas tñ bene. Nemo em mutuū
bene facit. si bonū est q̄ facit. Ecce habes
quod aliquis no facit illud quod bonū est / bene
facit. q̄ quod bonū est intentione no bona. Deo
asserit illi quedā opa ē talia que sic bona
sunt. q̄ mala ē nō possunt quocūq̄ modo fiāt:
sic ecōtra quedā sic sunt mala. ut no possint ē bo
na quacūq̄ ex causa fiant. Alia aut ē opa
q̄ ex fine ut ex causa bona sunt. nō mala. ad
illa referuntur sacre testimonia. quibus ex affe
ctu ut intentione iudicium opum pensari dicit:
ut supiorem edūt ipi dispensam accōmi. Alter
aug sentire uidē qui dicit opa hoīs ē bona
ut mala ex intentione et causa et ipe quedā
Sed aug euidenter ppe peccata sunt
tissime docet in li contra mendacium
omnes actus sedm intentionē ē cām iudicā
dos. bonos ut malos. prior quoddā qui itaq̄
mali. ut numq̄ possint ē bonī: et si bona
uideatur hec causam. inter ē inquit plurimum
qua cā quo fine. qua intentione. quod si
at. Sed ea q̄ constat ē pcā. nullo bone cau
se obtentu. nullo quasi bono fine nulla uelut
bona intentione. facienda sunt. Ea quippe opa
hominū si causas habuerint bonas. ut ma
las. nunq̄ sint bona. nunq̄ sint mala. que nō
sunt ppe ipa pcā; sicut uictus ppere pauperi
bonū ē. si sit cū misericordia. cū recti fide.
Et concubitus coniugalis. qui sit cā generandē
si ea fides fiat. ut gnīs reddatur regenerandi.
Rursus mala sunt. si malas habeant causas.
ueluti si iactantie causa pascat pauper. aut
laxime causa cū uxore cōcubitur. aut filij
generantur. nō ut deo sed ut diabolo matri
antur. Quum ēo opa ipa pcā sint. ut furta. stu
pra. blasphemie. q̄bus dicat causis bona ē / adulteria
facienda. id pcā no ē. Et quid ē absurdius
iusta pcā ē. Quibus dicat furemur diuti
bus. ut habeamus quod demus pauperibus:
aut falsa testimonia pferamus. ne nocē
tes lēdantur. ꝑ pocius saluentur. Deus em
bona q̄ sunt. ut mopsū alatur et innocens no
puniatur. Aut quis dicat adulterium ē face
endum. ut p illam cui qua sit. homo de morte
liberetur. Testamenta ē uertatur no suppimus.
et falsa supponimus. ne hereditates habeat q̄
melius bonū agit. Sed hij portius qui indigē
tes adiuuandi sunt. no fiat illa mala ꝑ hoc bona.

si ꝓter hec bona. nec ulla sit mala: nec no ab
m midis mendacibus que dicant scriptores
rapiat diuicias nec homis aut indigentibus
eas largiatur ei nullum malū malū fe. si
ꝓ bono fiat. Cuius hī dicat. nisi qui vult hui
nas mores ꝙ condatur et leges subuertere.
Sed cū faciem⁹ nō dicat recte posse fieri nec
mpune tñ. uerū ē glose ut ne eo nō time
atur supplicū. sed sperētur et ꝓmū. si sem
el cōsenserimus in malis actibus. nō quid
fiat. sed quare fiat ē querendū. ut quecūq
ꝓ bonis fiunt causis. nec ꝓpt mala ē ul
dicetur. Et iustitia punit ei⁹ merito qui
dicit se subtraxisse supplicia diuitū. ut placeat
pauper. falsarii qui alienū corrupit testa
mentū. ut hīs ē heres. qui faceret elemosi
nas largas. nō ille qui nitlas. et ei⁹ qui se fe
cisse adulterū ostendit. ut ꝓ illum ei⁹ qua
fecat. homine de morte liberaret. Sed dicet
aliquis. go eq̄ndus ē fur q̄libet furem
uolūtate misericordie furatur. Cuius hī dixit:
Sed hoz dicoz nō ideo quisq̄ ē bonus. qua
peior ē unus. Peior ē enī qui occupisc̄do ꝙ
qui misericordo furatur. Sed si furtū omē peccm
est. ab oī furto abstinendū ē. Quis enī di
cat ee peccādū. si aliud sit grauius. aliud leuius
peccm. Restat aut querim⁹ quis actꝰ peccm sit
ut nō. Con qō grauius sit ut leuius. hinc ede
lector ꝙdictis ubis. tota mētis cōsideratione
que nō mutile hūt exercitiū. et dmostes
quis actus sit peccm. qui sit mala hz causam:
nec alle tñ: qua se nō milli actus. qui et
si bona hant causā tñ pcm sē. ut supꝑ patet
est. Ex quo ꝙsequit⁹ indē. ꝙ nō sit ex fine
udicatur uolūtas fine actu mala: sic in ill
que ꝑse pcā sūt. Illa enī ei⁹ quis gesserit
ꝓ aliqua causa bona. bonū iudetur hec fine.
nec ex fine uolūtas ē mala. nec ex uolūtate
actu sit mala. sed ex actione uolūtas sit pua:
m quibꝰ aliqui ponit actū indecoz. qui de
figendo xpm cardinet abatur se obsequium
ꝑstare deo. qua bonū fine dñi cos sibi ꝓ
fuisse. si dei obsequiū. et tñ uolūtate cozr
et actionem ꝑsam fore asserit. De bonis
aut nulla sit ex ꝓpto m ꝓmissis ubis augi
quin omnis bona uolūtas ex fine sit bona.
et ex fine et ex uolūtate omnis bona actio

bona est. Sed nō omnis mala uolūtas ex fine
mala ē. nec omnis mala actio ex fine et uolū
tate mala ē. Et omnis que hī mala cām m
la est. si nō omnis ꝙ hīs bona cām bona est.
Deinꝺ cū ex affectu dē impom nomē opis. m
bonis opibꝰ gratiā uera ē hec vita: si in ma
lis illa extirpatur. que ꝑse mala sūt. Dūc
go homis opa. sed in intentionem et causam
iudicatur bona cē. aut mala. Exceptis hīs que
ꝑse mala sūt. et que fine quarītate fieri ne
queunt. Quida dixr hec ꝓdicta nō posse fi
ri. Que tñ quide grendut. nisi qd ri bono fine
hīt causam bona. Cum enī aliena fur
atur. Non enī bonū est. aliena pauperibus da
re. Et enī de rapina sacrificiū deo offert. ut
aut actoritas. idem facit. ac si filiū meonsper
tu patris victimet. ut sacrificet carnis deo of
ferat. ab hominabilis nempe ē impioꝝ obla
tio. Nec ē ꝙ homine ꝙ adulterū a morte libe
rare. malū ee dixr. Et si enī bonū sit ho
minē a morte liberare. tñ sic liberare. ma
lū ee asserit. Probꝝ augin in supioribus
tpasse sermone dñi. caute ꝙ loc⁹ ubi ea
que cōstat ee pcā. nullo quasi bono fine.
ulla uelut bona intentione facienda. Non enī
simplr dixit bono fine. et bona intentione. sed
addidit qm. et uelud quia talia nō fiūt bono fi
ne et bona intōe. si intentione ꝙ iudī bonū.
et fine ꝙ putatur bonus. si nō est. Hec ideo
excepit augin ista. ut animē. quin causas hant
malas. si qua causas hīt que iudīt bonas. sē
tamē fiunt male. Cum omnis intētio et actio
Quinꝙ intētio qui fide carent sit mala. Ve
ut supdictū ē bonū opus faciat. et si
des intentionem dirigat. nō m merito quis
pot uerū omīs intētio. omē opus illoz ma
lū sit qui fidem nō hīt. Et cū fides intēti
one dirigit. et intētio opus bonū faciat ubi
nō est fides: nec intētio bona. nec bonū opus
ee pōt. Ad a quibusdam ri mōnabilr
asseruntur. qui dicunt omnes actiones et vo
luntates hominis sine fide malas ee. que fide
habita bone existūt. Vn apls aut. Omne ꝙ
nō ē ex fide. pcm est. qđ augin ex ponēs aut
Omnis infidelitas vita pcm est. Et nichil
bonū est. sine sūmo bono: ubi de est agnitio
et ne ueritatis. falsa uitus ē. Et in optimis me
rbus. Et iacobus in epla canonica aut. Qui
offenderit in uno. in caritatosa factus est
omniū reus. Et go fidem et caritatem nō

A fine

no habet. omnis eius actio peccatū ē. quia
ad caritatē nō refertur. Sed ē ad caritatē nō refertur. ut supdictū ē ab aug̃o nō fit
que admodū fieri oportet. Deinde malū est.
Non g̃ mandata custodit qui caritate caret:
q̃ sine caritate nullū mandatoꝝ custodit
Vn aug̃. sup epłam ad galathas ait. Cuius
dictione legis dicit apłus. nō ociosē. nō mechari et alia huiꝰ. ad bonos mores ꝓmtia. q̃ nisi caritate fide et spe mpleri nō posse
Nullū g̃ mplet mandatū nisi cū opus
bonū facit. qui fide et caritate nō habet.
Impossibile ē. enim ut aut apłs. sine fide ali
quid placē deo. Et g̃ sine fide fiunt bona
nō sint. quia omne bonū placz deo. Sed ꝓ
missę sententie obuiabunt ex ūbis aug̃i.

Ibus aūt obijcitur quod sup̃ dixit aug̃
si quod in seculi tēmore est. si bonū
fiat nō tñ bene. Nemo inuitus bene facit.
Et si bonū est. q̃ facit. hic enim bonū dicit
si nō bene. ab illo qui caritate nō hꝫ.
Deū enim seruiliter timet. caritate uacuus
est. de quo tñ hic dicit. quia bona facit si
nō bene. Deū. Et sup illū locū psalmi Dicitur in uenit sibi domū. ubi reponit pul
los suos. dicit. q̃d uidet et hereditari et pa
gam opa bona facit. quia uestiūt nudos.
et pascunt pauperes. et huiꝰ. sed nō mundo
corde. sine fide. et eō condemnabitur pulli
cotidie. Dubiū illi respondet dicens. opa
bona appellari huiꝰ. que sine caritate
fiunt. nō quia bona sunt. q̃n sic fiunt. q̃d̃.
sup̃ erudiens docuit aug̃. sed quia bona
essent. si aliter fierent. que cum sint. quę fiunt
bona. si ex affectu sint mala. Quod ꝓ fmā
de ꝓmissa quę quia ꝓbatū. si omnis cōtra
Illi uidentur dicere mala ē. q̃ fides nō hꝫ
fauta distinctione actuū facit. opa
cuiusq; que ad nature subsidiū fiunt. sem
p bona ee asseruit. Sed quod aug̃. nulla
ee dicit. si malas hꝫ causas. nō ita accipi
endū ē. quasi ipa mala sint. si quia peccāt
et mali fiūt. qui ea malo fine agunt. Sic ꝛ
illud aliud scz. bonū opus intento facit ꝛ
nisi cōiux fides dirigat. determinat dicens.
ibi uocatur ee bonū q̃ remunerabile est
ad uitā nō q̃d illud solū sit bonū opus. nisi
et alia ꝓdūcat nō ea ꝛoē qua illa sint bo

na. Nomē enim multiplicē dicit. q̃ utile. pio
remunerabile. pro signo boni. q̃ spē boni.
licitū. q̃ alijs ꝛ sorte modis. Sola q̃ illa meritō
remunerabilis ē ad uitā. quā fides dirigit.
Sed nō illa sola bona dicit aum. sed si
quis iudeus uel malus xp̃ianus necessitate proxi-mi
reuelauit naturali pietate mōtus. bonum
fecit. et bona fuit uoluntas qua illud fe-
cit. Hic ponit quedā aug̃i capitula que retrac
tauit. nō quasi prauē dicta sed q̃ sensu dixit

Post hec uestigari opus. in quibus
ter qualis intelligendus sit. q̃ ait aug̃
in li. de uera religione. Nisi adeo in quo per
catū uoluntarium malū ē. ut nullo nō sit pec
catū. si nō uoluntarium. huiꝰ dicti rationem
aug̃ apertius in le retractationū dicit. pos
sunt uideri falsa hec dicimus. Sed diligenter dis
cutiatur. inuenitur ee uerissima: peccatu
quippe illud cogitandū est. q̃ tñ nō pec
catū est. nō q̃d ē ꝛ pena peccati. Primi
hominis. q̃ fuit peccū et causa peccandi non
pena. Quātus et illa q̃ nō uoluntaria. pau
nō in multo diu. ut a nec strictibus ut coactis
ꝓtinuerunt omni ū possunt sine uolu
tate cōmitti. qui et ille qui peccat. ignorās.
uoluntate utiq; facit. q̃ cū faciendū nō sit
putat ee faciendum. et ille qui cōcupiscē
te adūsus sp̃m carne. nō ea que uult fa
cit cōcupiscet. quidē nolens. et in eo nō
facit. q̃d uult. si uincitur. cōcupiscētie
consentit uolens. et in eo nō facit. nisi q̃
uult. et illud q̃d in paruis ē originale pec
catū ex prima hoīe mala uoluntate ꝓtrac
tū est. Non itaq; falsum ē. q̃ dixi. nisi a
deo peccū uoluntarium ē ꝛē. Rēe quale illud
accipiendū sit. de primo peccato hominis uel
de omnibus quotidianis peccatis. mortiferis. quo
licet quedā dicē nō uoluntaria. q̃ s. p igno
rātia. uel p infirmitatē si untr eadem tñ
ca ratione possint dici uoluntaria. quia sine
uoluntate nō committitur. Aliud capitulū

Illius ꝛ intelligēdū ea p quę dicēda ē. q̃d in addidit
li. de duabus animabus edidit. in qu
ens. Nisi sp̃ nisi uoluntate peccū ē. q̃ ꝛ in
li. retractationū plane determinat dicēs.
potest putari falsa ee ista sententia. qua
dicimus nisi. in uoluntate ee peccū. Cum nisi.
apłs dicat. quod nolo hoc facio ꝛē. Sed peccū
q̃d nisi ē nisi in uoluntate. illud propriē in
telligendū est. q̃d ipsa damnata cupi-

cuta ē ꝑ primū hominē pcm. In codē qꝫ li de duabꝫ arabus aliud tradit considerande dignū. Aut enī Ron nisi uoluītate pctur. Pcm qꝫ uoluītate dissimuit dicēs. Voluītas ē animi motus cogēte nullo ad aliquid. ut nō ad imittendū. ut ad ipiscendū. Quod dicti causam aperiens. ⁊ intelligēdū tradēs nisi retractationē aut hoc ꝓpter sed dicti est ut hic dissimulāre uolens a uolēte dis cernēdū. Et sic ad illos referētur mīa tris. qui in paradiso fecerūt origīē mali. nullo cogente ꝑ peccatū ꝑ libera uoluītate. qz et ꝓcepta tōtra ꝓcepta fecerūt. Et ille temp tator. suasit. ut hoc fieret. nō coegit. Ra qui. nescīs peccauīt. nō in cogitāte vo lens peccasse dici pōt. Quatus et ipse q nescīs fecit uolens tñ fecit. Ita nec tale pcm sine uoluītate cē potuit. ꝫ uoluītas facti. ubi fuit. nō uoluītas pcī. ꝙ tñ factū fuit pcm. Hoc enī factū ē. qđ fieri non debuit. Causaꝫ aut faciens peccat. si pot cogenti ad pcm sine pcō resistēdi. nec tñ fuit. utiq; uoles peccat: quia potest resistē nō cogitur. cedē. Dīa ꝓter sine uoluīta te peccati cē nō posse uerissimū ē. Ex hijs liquet qualiū sumora accipienda sut.

Quod mala uoluītas est uoluītarium pcm.

Dicit aut omē peccatū mortale uoluītariū ē. cū uoluītas mala pcm sit mortale. consiat. ꝙ ē uoluītarium pcm. Quod enī ut aut Aug. tam in uoluītate. qꝫ uoluītas ipa sita ē. Voluītas utiq; mala recte pcm uolu tariū dī. quod in uoluītate consistit. Volū tas quippe ut aut aug. in cōdē ē prīa causa peccādi. nec est cui recte imputet pcm nisi peccati. Non qđ ē cui recte imputet mortali intelligēdū est. Neq; hijs libris ali nd uoluit ostendere aug. ut ipe aut in re tractu cōmbg. nisi qua uoluītas ē qua pec catur et recte uiuitur. An uoluītas mala et actio mala in eodem homine ē ēra eandē

Quum autē rem sint unū pcm. ut pla uoluītas mala et opatio pcm sint. qri solet. utrū in codē homine et ēra eandem rem. hoc duo unū sint pcm. ut diuisa. ab hijs quibus uoluītate furatur. uoluītate huius mala que pcm est. et actū malū qui ē est uere peccatū. hoc aut diuisa sut. ꝙ uoluītas et actus. Sed nunqđ diuisa sē pōt ut unū. Itaq; dicit unū. esse pcm. Alij uero di uersa. quia cū ēē ꝑfect ista duo. ⁊ diuisa. aut diuisa duo pcā dicūtur. aut duo diuisa no pcā. Itaq; alij respondent. ꝙ duo diui sa ēēnd pcā. Non enī pcm fuit. sed pcm unū. quia una puaricatio ut in obediēta in utroq; ad mittēdi. sine qua uult. sine qua agit. et unq; ē ubi cōtemptus ꝙ minor au in uoluītate solū pcm. gtmēt. Augur uero in uoluītate ⁊ opatō additum. et ideo mag sit pcm ꝙ. no pla cū uoluītas opi mācipatur.

Sed adhuc. Alia contra eandem oppositio

eis obijcitur. ꝙ unū tñ pcm. illa duo fuit. cui quis plus uoluītate mala cēcepta. de inde opus patrauit. nō aliquo ueus est. nisi ꝙ quo aut opus ueus erat. cū adhuc ꝑsistebat. in sola uoluītate. Nullus enī uous ē cēnē mortus nisi ꝙ pcō. Sed pcm aliud nō est ad missū accēdo. quia plus ad missum erat uoluīte. Non qđ ꝙ alio aliquo ipe fit dampnabilis actu peccādo. qđ ante fuit cū sola uoluītate delinquebat. Ad hoc ē dī rndet dicētes. qđ pcm quidē illud di tū fuit reū cōstitui. et quatus erg uoluīte et actio unū sine pcm. ꝙ alio tñ ueus ē fac tus actu peccādo. qđ plus erat sola uoluīta te delinquēdo. quia ꝙ actu qui ē aliud quā uoluītas. licet nō aliud pcm. Alia adhuc

Item ad hoc eōm eosdem obuerto dꝫ et mserit dicētes. ideo ij duo diuisa ē pcā. quia diuisa legis mādatoꝝ. pluraca tōnes fuit. Alio n. mandato legis plurbetur acto fuit. sed no furaberis. Alio uoluītas fu randi. sed no concupiscēs uxorem proximi tui. Cū aut hec duo mādata diuisa sint. quibus illa duo plurbentur. patet illa duo. diuisas ēē pluractiones. Diuisa qđ pcm. Ad qđ ē illi dic Diuisa quidē ēē mādata. quibus illa duo dis tinctim plurbentur. Et aug. sup exodū dicit. Peccatū illius nō obseruatis una pluractio tis mentitur. nisi ꝙ pcm. gtmēt. Iuxt duo diuisa illius plurbentur. sic ē eōm duo sē mādata caritatis. quibus duo ꝑcipiuntur diligi una tñ merēs nobis cōmendat caritas

Si peccatū ab aliquo ad missū sit. quis pos

Preterea queri solet. cū ab aliquo ꝑ tra petrato uoluītate pcō. uoluītas id agi et actio trāsierit. nudi tñ uera habuit pente

cra utrū illud peccatū usq; quo penitentiā
in eo q̄ nō ē iudicetur quia uoluntas illa q̄
prius fuit nō est: nec p̄ accēs quia nō illud
nūc ut agit q̄ ante uoluit ut egit. Sed
nō est ignorandū de peccatis duobus modis di
ci ē in aliquo et transire. s. actu et rea
tu. Actu ē in aliquo dū ipm̄ q̄dē peccatū ē ut
accēs ut uoluntas in peccante ē. Reatu uero
cū peccatū fuerit transierit fuerit assit mens ho
minis polluta est et corrupta tot usq; ho
mo suppliciis obligatus p̄tinuit. Nec umq̄ ita
ē in aliquo peccatū actu per originale quin
sit ē reatus. s. ē reatu interdū postquam
transierit actus. Duobus modis dī in scripta
Reatus aut in scriptura multiplex accipit.
s. p culpa. p pena. p obligatōe pene
talis. ut etne. Dī ēm mortale ē obligatus pene etne. s. venale obligat nos pe
ne talis. Duo ēm sunt peccata grā. mortis
lis. s. et uenialia. Mortale ē p q̄ homo mo
rte eterna meretur. Crimē ēm est ut aut
aug. quod ē digne accusatōe et damp̄na
tōe. Venale ē aut̄ q̄d homini usq; in rea
tum p̄tre mortis nō grauat. Pinitū pe
nā meretur. s. facile in diligetur. De no
dis peccatorū qui multiplex assignatur. P
Modi aut peccati variās in scriptura hut
distinctiones. in qua dī peccatū duobus
modis ḡmittis cupiditate et timore. Et
aug. tradit sup illū locū p̄stium p̄cepta ig
ni et suffossa. hijs ēm duobus modis dicit
omnia peccata mortalia meditet in censa
ea dicit q̄ ex cupiditate male facēte ori
untur. Suffossa uero que ex timore male
humiliate gemit. q̄d est qui quis cupit
no cupiēda. ut timet no timenda. Alibi nō
dī peccatū fieri tribus modis. s. cogitatu. ope
re. dī. Iohēs sup ezechielem. Tria grā
delicta sunt. quibus humana fragilitas gem.
mut ēm cogitatōe aut sermone aut opere pec
cans. Bis. t. aliqui quartus additur modus
s. consuetudinis. q. in quadrīduano lazaro
significatur est. Dicat q̄d homo peccare in
desinat se. et in p̄ximū. Indecū ēm de deo
male sentit ut heretic⁹ sit. que dei sunt usur
pare p̄sumit in digne p̄cipiendo sacramē
tum. aut quādo nomē dei peruersando cōtempti
bile facit. In p̄ximū peccat cū p̄ximū in iuste
ledit. In se uero cū sibi nō alij nocet. Duo

Uariam q̄ differat delictū et peccatum
appellationem habet. Dī ēm peccatū et de
lictū fortasse erit aut aug. in quibus locu
tici. Delinquere a bono: peccare ē facē malum.
Aliud est ēm delinquere a bono. Aliud ē facē
malū. peccatū ē. q̄. p̄petrato mali. Delictum
uero deserto bonio. et ipsū nomē ostendit
Aliud ēm aliud sonat delictū. s. derelictū
et quid delinquit. nisi bonū. ut delictū ē. q̄
ignoranter fit. peccatū q̄d scienter committitur. In
differenter tamē et peccatū nomē delicti et
delictū nomine peccati appellatur. De vij viciis
Preterea sciendū est vij ē principalibus
viciis capitalia. ut principalia ut ḡg
sup exodi aut. s. manent ēstantia. ram. nisi
dia accidia. ut tristitia. auaricia. gula. luxuria. Duc ut aut. tristitiam
significata ē in vij ibus. qui tria p̄missis
fratribus p̄missam tenebāt. De hijs quasi vij
fontibus cuncta mala. mortiferē corruptele
emanant. et dicit hī capitalia. quia ex eis
oriuntur omnia mala. Nullū ēm ē q̄ non
ab aliquo horū originem trahat. De sup
Ex superbia vij bia q̄ est radix omnī malorū
omnia mala oriuntur. et hī et alia qua
ut aut ēē. Radix cuncti mali ē superbia de
qua dī. Principiū omnis peccati ē superbia. q̄ est
amor p̄prie excellentie. q̄ ing iūs. se. s. ut
ḡg aut p̄na ē rō bonū. qd hī quis sibi
attribuit. Secūda ēt creditur a deo sibi datum.
& rō p̄pius meritis. Tercia ēt se iactitu
bere qd nō habet. Quarta ēt ceteris de
spectis. singulariter nulli indebitū. Quinto q̄ in
dix omnis mali dicitur superbia. Vic autē
nudē obuiare qd aplus aut Radix omnium
malorū ē cupiditas. q̄. et superbia. Duo mo
q̄. et superbia radix est et principiū omnis peccati
Duo sensu utrūq; radix dicat omnī malorū
Sed utrūq; recte ēē. s. et superbia et cupidi
Dictū intelligitur. si singla singlorum
no singula generi intelligitur. ne ludi
tur q̄ locutione. Nullū quippe genus peccati
ē. qd interdū ex superbia no p̄ueniat. Nullum
est uicia quod ex cupiditate aliquādo no depre
dat. Dicit ēm nō mihi homini quī ex
cupiditate fiunt superbiet aliqui ex superbia
fiunt cupidi. Est ēm ut aut aug. homo q̄
nō est amator pecunie. p̄hibet se excellen
tiorem ēē putauit. Deoq; ut ex cellat. diu

XLIII

cias cupit. Tali ex superbia oboritur cupiditas. Et est aliquis qui nō amaret excellere, nisi putaret p hoc maiores diuicias habē. Ideo gō excellē laborat quia diuicias hic cupit. Hinc in nascit superbia. Et amor excellentie ex cupiditate. Patet g ex superbia aliquādo cupiditas. Et ex cupiditate aliquādo superbia oritē. Et ideo de utraq; uerte dr gō sit radix omniū malī. De pcō in spm scm

Est ptera qđā quod dr pcm ad mortē pcō genus. ceteris grauius et ab homine nabile: qđ dr pcm in spm scm. de quo in euāgelio ueritas ait. Qui peccauit in spm scm. nō remittetur ei neq; hic neq; in futuro. Et ideo in epla canonica. Est pcm ad mortem. nō p eo dico ut quis oret. Qui peccat in pcm remittet ei. Et qui peccat in filiū remittetur ei. Qui aut blasphemauit in spm scm. nō remittē ei neq; hic neq; in futuro. Sed queritur hic. quid sit illud pcm in spm scm. ut ad mortē. Quidā dicunt illud pcm esse desperatiōis ut ostinatiōis. Ob stinatō ē in duritie malicie mētis. Desperatio ē nascia. p qua fit hō in pentiā. Desperatio ē qua quis penitus diffidit de dei bōitate. estimās suā malicia magnitudinē diuine bōitatis excedere. Dicit enim qui dixit. Maior ē iniquitas mea q ut uenia merear. Utriq; uero dr pcm in spm scm. quia spūs sanctus amor est patris et filij. et benignitas. qua se mutuo nos diligūt. que tanta ē eorum sanctitas nō est. Recte go in spm scm delinquere dr. qui sua malicia. et dei bōitatē superare putat. et ideo penitentiā nō assumit. et qui iniquitati tam ptinaci mētē in herere. ut eā nullo modo relinquere ppōnat. et ad bōitatē spūs scī. nullo modo redire. peccatorū dei rabulētes. et de mīa dei minus p sumētes. quibus placet malicia ppter se. sic pijs bōitas. Ista minuta ptinacia et p sumptio peccandi tantum animantes dñi nō ē ustri. Illi desperatio dñi nō bonitatem existimāt. tollentes in hoc turbulētes miq tatum maris portū diuine indulgencie. quo se recipiat fluctuātes. Atq; ipā de sperātione addūt peccata peccātis. dicentes. Misericordia nulla ē. et sup peccatis meis sparsa dispensatio debetur. An omnis obstinatio ut desperatio

Sed quātum cio sit peccatū in spm scm uerte ois obstinatio mentis in malicia obstinate. omnis desperatio. sit pcm in spm scm. Quidā dicūt omnem obstinationē et desperationem pcm ee in spm scm. Sed si est aliquādo illud pcm remittitur. quia mitti ecia obstinatissimi. et desperatissimi. iudicium. ut aug. aut sup illū locū psalmi. Conturbatus ē in p̄fundum maris. eos qui erant desperatissimi. Et ubi agitur crystallus. sic frustra pcm. et obstinatos facit alios doctores. talium iudicio ubi ecia euidenter ostenditur. ubi aut qui ducit multos in fortitudine. Dñs eos quos asperitas habitat in sepulchris. Dedit esse pcm illud dr irremissibile. nō quin aliqui remittatur. sed quia nisi et raro ac difficulter dimittitur. Non enim soluit crystallus nisi ue hemēti spūs impetu. Alij uero tradit. nō qđ libet obstinationem ut desperatione appellant pcm in spm scm. Sed illa tm qđ committat impenitentia. qui ē impenitentia dr pcm in spm scm. Sed quia aug. dicit in penitē tia pcm in spm scm. ea sit obstinatus ē quo ut nō pentent. Disputi oportet an aliud obstinatio. aliud impenitentia sit in eo pcm. an idem sed diuersis modis gntur. Sed istos pcm illud dr irremissibile. eo q̄ nunq; dimittatur. Non aug. ecia dicit. qđ hoc solū pcm uenia mereri nō pot. Et ideo uerte ei haec dicat. quod hoc solū pcm uenia mereri nō pot. Et ideo Cui taliter peccat. digne penitere nō pot. Et io uerte ioh di cit. ut nō p eo oret quis. quia qui sic peccat oribus ecie hic ut in futuro iuuari nō pot. Hinc in duritie tanq; lapidis de diabolo legitur. Post hanc uitā qui uel de mali sui meritis ecie iuuari nō possit.

Quāli accipiatur peccatum in spiritū scm

Est ecia alia hui pcī assignatio. hoc ei pcm aug. dr firmissime in li. de seruo dei in monte. pcm ad mortē ē cū post agnitionem dei p gratiā z pr. oppugnat aliqs fraternitatē. et adhuc ipam gratiam qua re conciliatus ē deo. mutendo facibus agitatur. qđ fortasse ē peccare in spm scm. qđ pcm dr nō remitti. Non quia nō sit ignoscen dus peccanti si penitentiā ipse quia tanta labes ē animus peccati. ut deponendi humilitate sibi re nō possit. et si pcm suum mala qđēm agnoscere et emendare cogatur. Et unde cū dixit. peccatis facilius desperatis curatur ad iacturā. qđ humilitate uenia pote rit. qđ pter magnitudinē paratis hic ee dendū est. iam ex dampnatos. Ecce qđ pcm

di. 43.

assignato pri m spm scm vt ad mortem
hic ponta ciqua illud pm ee tradit oppug
nato fraternitatis. post agnitionem t mudē
cia ipē post reconciliationem ad spes qđ
obstinationis intelligi potest. Illam tri diffi
nitionem aug̃ in li. retractationū remend
nans aliquid adiecit dicit ubi supra. n asseren
do se dixisse aptā ita dicēs Ego quide no
confirmauī. qm hoc putaui me dixisse ty
addendū fuit. si in hac scelerata nequi
tia perstitisset finierit hanc uitā. qm de quocūq
pessimo in hac uita constituto. no t desperā
dum. nec p illo imprudenter oratur de quo
no desperatur. hijs uerbis insinuatur ibi pm
principium premissa diffinitione de spū tūr so
li deū dici ee ad mortē vt in spm sanctū
non habet comitē penitentiā. Nec de aliquo
petere in hac uita t de spandū. et ō pro
omni t orandū. nec aliud ibidē habet. Non pro
eo dico ut quis oret. sic accipiendū videtur.
ut p aliquo peccante ad mortē vt in spm scm
postq finierit hanc uitā. no oremus. dm
aut in hac uita t nec petri illi iudicare
nec de eo desperare. si p illo orare debemus.
nec de eo desperē. si p illo orare debemus.
Dicit aug̃ de ūbis dñi de impenitentia que
t blasphemia in spm scm sic ait. Sed a impe
nitentia ut cor impenitens. qđ dm quisq
in hac carne uiuit. no potest iudicari. De
nullo enim desperandū est. quin dum patientia dei adpe
adducit. Pagamus est hodie. In fidelis in nitentia
deus t hodie. Quod si erat amplectatur
catholica pax. et se quam catholica uidetur.
Quod si isti quos in quocūq erroris genere
notas. et tamen de sperissimos dāmp
nas. anteq finiant uitā istam. agunt
penitentiam. et in veniat vera uita in si
turo. Solute go ante tempus quicq iudica
ris. Ex hijs ostenditur p singlis peccatoribus
bus in hac uita ee orandū. nec de aliquo
ee diffidendū. quia quādiu pot dū in hac
uita est. Quia no potest sciri de aliquo
utz peccauit ad mortē vt in spm scm. nisi
ea ab uita discesserit. nisi forte aliqua p
spm scm mirabiliter reuelata fuit. Ex p
dictis aliquatenus capi potest quomō accipi
atur petri in spm scm mudencia grē. sin
terminate impenitentie oppugnās. que utiq
obstinatio ee videt omnis impenitentis e
ob stia. utiq desperatio. Rotundū uero est qđ

non omnis qui no penitet. impenitens di
cipotest. quia impenitentia ipē obstinatio
est. ut quidā uolūt t desperatio. Alia assig

De hoc qđ peccato in spm scm
ui spūs scī. Ambr. nulle de spū scō dis
serens. diffinitā assignationem tradit di
cens. Cur dns dixit. Qui blasphemauit in filium hanc remittet ei
in spm scm. nec hic nec in futuro remitte qđ aut blasphemauit /
tur ei. Diligenter aduerte. Quoniā alia est
offensio filij. Alia spūs scī. Quod una dig
nitas. sic una maiestas. Sed si quis corpus
spē de ceptus humanū. remissum sentit
aliquid de xpō carne. qđ dignū est habe cul
pam. no t ty ex clusus a uenia. Qui quis
uero dignitatē spūs scī. maiestatē et potesta
tem abneget semp interitū et piacl no in spū
dei ecti demonia. si in beelzabub. no pt ibi ee
spūs scs. aptē hic explicatum quid sit peccū in
spm scm. Sed illi aug̃ descriptōi aggrue ni
detur. quia illud peccū dicit ee mudēcia grate
oppugnās fraternitatis. Quia ecia post cog
nitionem ueritatis. scā spē ueritatem negat. quā
que eius dicit ee beelzabub. potestati bonitā
ti et grē dei mudere no dubitauit. Non ta
men distincte illa uba sic accipienda t. quasi
tres psonas diuise sint offensē. sed ubi quā
peccat. distincta sit. peccū tm in peccū id
intelligitur qđ fit p infirmitatē. quod pri
fice quidē attribuitur potencia. peccū insti
tiā qđ fit p ignorātia. quia a sapia filio
attribuitur. Terciū expositū est. Quia ergo
peccat p infirmitatē aut p ignorātia fu
tule uitam adipiscitur. Sed no ille qui pec
cat in spm scm. Qui aut unā sit sapia pote
cia bonitas trium. quare pri potencia. filio
sapiā. spūi scō bonitas sepius assignet. supra
dictū est. De potencia peccandi an sit a deo XLIIII xliiij

Post predicta consi homīs ut diabolo tri
qđ de racōe dignū occurrit. Primū peccādi
ē. potencia sit nobis a deo. ut a nob. putant
quidē potencia recte agendi nobis ee a deo.
potestā vō peccādi no a deo. sed a nobis ee. ut
a diabolo. Bona aut a deo ty nobis est. Sūt mala voluntas no a
Responsio ad pbandū qđ bona uoluntas non deo si a nob̃ aut diabulo

Bone namq uoluntatis et cogitationis merito no hom
o ex se ipo nasci. sed diuinitus parci et tribui
m eo deus euidenter ostendit. qua nec diabo

II

lo nec aliquis angelo⁹ ecḡ. ex quo mḡ hanc ca
lugine se detrusi. bona ut potuit ut potuit
resumẽ voluntate. Nam si possibile fuerit ut
humana natura posset a deo assa bonita
te pditis voluntas ex se ipa rursus eam
hꝛe ponusset. multo possibilius hoc natura
habeat angelica: que quito minus grauat
te ẽmi corpis ponderis. tanto magis hac ẽt
pdita facultate. Non gꝰ homo ut angelus
a se voluntate bona hꝛe pot. sed mala. Dis
et de potencia mquitt. p scitudine voli
tatis. de potencia bni et mali differetes.
qd illa sit a deo nō usia. Auctoritatibus assu

3o Sed ex pdictis ut potencia peccadi ẽ a deo
sanctoꝝ testimonijs mdubitater mo
stratur. quod ptas mali a deo ẽ. a quo est
oīs ptas. Aut em aplus. Non est ptas nisi a
deo. qd no de ptate bonitatis. et mali intelli
gi oportet. Cui prius uitas dicat. Non ha
bes in me ptatem. nisi datu est tibi de sup
Malicia nempe hom ut aut aug. cupiditā
tem nocendi p se hꝛi. ptatem aut si deus no
dare. no hꝛt. Decop dyabolus antecq aliqd
tolleret iob. dicebat. dno. Extende manū tuā
et da ptatem. quia ē negocium potestas no
ē nisi a deo. Sicud aut sapia. p me reges
regnant. Et tiranni p me tenent tirannidem
Iob. de dno aut. Qui fecit regnare ypocri
tam. propter. pūsitate plebi. et de ipo. Isti dicit
deus. Dedi et regem in ira mea. Nocendi aut
uoluntas. pot ee ab animo homis. potestas
aut no est. nisi a deo. et de hac abdita. apta
ꝙ iustitia. Nam p ptatem dyabolo detrahi
tur. Iustos facit deus suos. De hoc. Ysa. m mo
ralibus aut. Tumores elatio. no ptatis or
do. in crimine ē. Posterum deus tribuit.
elationē uero potestate. malicia nisi meritis
mueniat. Nullamq; gꝰ qd de nro ē. equa non
potestas usus. accio prava dampnatur.
His auctoritatibꝫ aliisq; ptimis euidēter
ostenditur. qd no est ptas mali ut boni
eueniat. nisi a deo equo. et si te lateat. cuius

Qn aliquādo resistendū sit potestati

Hic oritur qō no tuā silicia silentio.
Dictum est sup. qd ptas peccandi et
nocendi. no est. homini ut diabolo nisi a deo.
Apls aut dicit. qd qui ptati resistit dei or
dinacioni resistit. Si gō dyabolo sit potestas
mali. dei ordinatione. eius ptati no ee re
sistendū uidet. Ded sciendū est. aplm ibi lo
de sctari ptate. s. rege et pncipe. et huic quid
no ē resistendū. nisi his que iubet deus hoc
exhiberi. s. mtribus et hmōdi. Si uero
princeps aliquis ut dyabolus aliquid usur
pet ut suaserit contra deū. tūc resistendū
est. Vñ aug. de tribus qn sit resistendum
potestati. in libro de natura boni ait. Si ille
iubeat ptas. quod no debeas fieri. huic sane
contempne ptati. timendo ptatem maiorē.
Post humanas uero gradus adite. Si quid
iusserit curator. nisi quid sacrilegii ē. si contra
pconsulem iubeat. Rursus si quid ipe pro
sul iubeat. et aliud iubeat imperator. nisi quid
diuinitus illo tempore illi ee seruiendum.
Ergo si aliud imperat. aliud deus iubeat. eo
tempore illo obtemperandū ē deo. potestati q
diaboli. ut homims tūc resistamus. cui aliq
contra dei suggesserit. in quo dei ordinatio
nō resistimus. sed obtemperamus. Hic em deus p
cepit. ut in malis illi ptati obediamus.

Iam mīe hijs in Explicit liber secundus
telligendis atq; ptractandis que ad
uerbi incarnati misteriū ptinēt. integri
tatis cōsideratiōe intendimus. ut de in essi
bilibus ut modicū aliquid fari deo reuela
te ualeamus. huic uoluminis cōmētia per

Hec em ro stringitur sub compendio ē
nis ordo postulat. ut qui in primo libro
de inexplicabili misterio sue trinitatis me
fingibili scōq; attestante aliquid diximus.
ac deinde in scōo libro condicionis rei ordi
nisq; lapsum sub dei auctoritatis regula
insinuauimus. de eius reparatione per gra
mediatorem dei et hominum. p scripturaq; huius
redemptoris sacramentis. quibus q̄stiones hinc
alligatur. et nubecula pene euacuatur. cōse
quetur in tertio et quito libro disseramus. ut
samaritanus ad uulnerū medicus ad in
firmitatē. ḡre ad misericordiā accedit.

IV Quare silius carnē assumpsit no pr
uel spūs sanctus

Qui verbū pris et spūs sancti potuerit in
An filius qui tantū carnē acceperit carnari
aliquid fecerit qd no pr ut spūs sanctus
Quare totā humanā naturā acceperit et
quid nomine ne intelligi.

De unione ubi et carnis mediante anima
Qd sumpt assumpserit carnē et aiam et ubi

III. nature caro ꝑius est concepta quā assupta
De carne assupta qualis ante fuit
Quod nullus est sine ꝑcō hꝫ excepta ⁊ gme
Qrē xp̄s no fuit derivatus m alvū sic
IIII. Qrē caro xp̄i no dicta ē peccatrix | leui
sed similis
Qrē spūs sc̄o tribuatur incarnacio cū sit
opus trinitatis
Qrē dicat xp̄s conceptus et natꝰ ḋ spūsc̄o
V. Qrē aplꝰ dicit xp̄m sem q̄m nos fatem
Qi ꝑsona ut natura ꝑsonam uel | naturā
naturam assupserit et si natura dei sit ī
an diuina nā debet dici caro sc̄a | carnata
Qrē no accepit ꝑsonā hois cū assupsit
hominē qꝺ quidē ꝑtare mtetur
VI. De intelligencia hui⁹ locutionis deus ē hō
deus factus ē homo ⁊ tres sentencias ponit
Prima est eoꝝ qui dic̄t incarnacōe hominē
qꝺ ex anima incarne cōstitutū et illum
hominē et auctoritates quibꝰ ita asserūt
Secūda est eoꝝ qui dic̄t hominem | ponī
illū ex tribus substīs ut ex duobꝰ naturis
constare et hunc fatentur unam ēe ꝑsōaꝫ
ante incarnacōem simplicē tm̄ sed incarna
tōem ꝙpōtam et auctoritates quibꝰ se mu
niunt ꝙponit Tercia ē eoꝝ qui nō solum
ꝑsonā ex naturis compōdam negāt sed ī
aliꝙ hominē ut aliꝙ subām ubi ex aīa
m carne cōpōtam differentur ⁊ sēdm illa
deus ſ anima et carne ūbo unita dic̄t ut
nō ex illis aliqua subā ut ꝑsona ꝙponatur
si illes duobus uclud m diuinēto deus uc̄ſi
retur ut mortalibus oculis apparent qui
vōcem incarnacōis sēdm habitū accipiūt
de inde auctoritates in ducit quibꝰ hꝫ suā
Quatuor spēs habitus de ꝝ quē | roborat
singlis sentenciis adūsari uidet̄ ponī
I. Ex quo sensu dō xp̄s ꝑdestinatꝰ qꝺ nō de
bet dici homo dm̄q an diuina natura di
ci debeat nata de uirgine
II. De gemīa natiuitate ex quibꝰ natus est
III. De adoracōe exhibenda humanitati ⁊ cm xp̄o
IIII. sēdm qꝺ homo sit adoptiuꝰ filius n. ꝑsona
ut natura prēdestinata sit
Utrū xp̄s sit ēatura ut factus ē ꝑfidia et
pena arrī
V. An homo ille semper fuit
VI. An deus alium fieri potuit ut alium de qua
de genere ade

Qi homo ille potuit peccare ut nō ēe deus
Qi deus potuit assumē hoiem ī sexu mulieb⁹
VII. De sapia | gra ⁊ homib⁹ an ē eis ꝑfecta potuit
VIII. Qi dta xp̄i fuit sapia et gra xp̄i prave
dei deo et si omnia fuit que deus
Qrē deus nō dedit illi aīe potestatem
omnium sciencia
De hois defectibus quos assupsit xp̄s
IX. De ꝙ passione ut passione timoris fuit trist
De quibusdā caplis hylarij obscuris | trac
quibꝰ a carne xp̄i dolores passionis sub
moueri uidentur
X. De tristicia xp̄i et eius causa sedm̄ eusdē
Fuit in xp̄o fuit necessitas patiendi et mo
riendi qui est defectus gnalis
De statibus homis et quid xp̄s de singlis
Qi omia xp̄i ora ut uolūtas nra | accepit
pleta sit
XI. De uolūtatibꝰ ⁊ sēdm̄ dic̄as naturas
De caplis quibusdā ambrosij et hylarij
ubi de dubitacōe et timore xp̄i agit
Qi xp̄s meruit sibi et nobis et quid sibi
et quid nobis ꝙ a conceptu meruit xp̄s sibi
idem quod ꝑ passionem
XII. De eo quod scriptum est donauit illi n. qē ſ.
Qi xp̄s ſm̄ omnī mō hūt ualuit | o. n.
quod mō obtinuit
De causa passionis et mortis xp̄i
XIII. Cuiꝰ a diabolo et a pēa redemit nos xp̄s
Cur deus hō et mortuꝰ | ꝑ mortē
Quomodo a pena nos redemit xp̄s quā
penā naturā portauit
Qi solus xp̄s redemptor ut mediator debet
dici de mediatore
Sedm̄ quā naturam sit mediator
XIIII. Qꝺ aliomodo potuit liberare
Qrē ipso modo potius
Qua iustitia sit iuctus diabolus
De causa mutuꝰ deū et hominē et diabolum
De tradicōe sc̄a ⁊ a iuda a deo a iudeis
Utrū xp̄i passio sit opus dei ut iudeoꝝ
XV. Qi in xp̄i morte reparata fuit aīa ut caro a deo
Qua uoce dic̄t xp̄s mortuꝰ ut passus
XVI. Qi xp̄s in morte fuit homo
Qi xp̄s ubiqꝫ ē fuit homo
Qꝺ xp̄s ubiqꝫ totus ē hō ut deus si totū
Qi ea que dic̄ de deo ut de filio possit dici
de hoīe illo ut de filio hominis
XVII. Qi xp̄s habuit fidē ſpem et caritatem
Quid sit fides
Quod modis dicetur fides

Quid sit credē dñi vel in deo vel in deū
De imformi qualitate motus q̄n malo fiano
Quomodo dicatur una fides | est
54a XXVIII Q̄d fides ē de hijs q̄ nō videtur ꝓpē quia
tñ videt ab eo in quo ē de ſpēs fidei
Quare ſola fides dicitur fundamentum
Si petrus habuit fidem paſſionis quando
vidit illum hominē pati
Qui aliqua ſcimtur que credantur
27a XXV De fide antiquoꝝ
De fide ſimplicium
Que aut adductum credere ſufficiebat
De fide cornelij
De qualitate fidei ſpei et caritatis et opis
26m XXVI De ſpe quid ſit
De quibus ſit ſpes
Quo differant fides et ſpes
Qui in xpō fuit ut ſpes
Qui iuſti miſerno diem et ſpem habuit
24a XXVII De caritate dei et ꝓxim que in xpō erī
Quid ſit caritas | nob eſt
Qui eadem caritate diligitur deus z ꝓxim
Crē dñr duo mandata caritatis
De modo diligendi
De impletione vlig mādati diliges dñm
Q̄d alterū mādati malto eſt | toto corde
Que caritate diligenda ſint
28a XXVIII Qui iubemur totū ꝓximū dilige z nos totos
Quod in dilectē ꝓximi intuendū dilectō a deo
Quis ſit proximus
Quibus modis dr̄ ꝓximus
De ordine diligendi quid prius quid poſt
29m XXIX Qui omēs homēs pariter diligendi ſint
De gradibus caritatis
30a XXX Qui melius ē diligē inimicos q̄ amicos
Qui caritas ſemel habita amittatur
31a XXXI Crē fides ſpes et ſcia dñr exercitari et
non caritas cū et ipa ſit ex pte
Qui xpc ordinē diligendi ſeruauit que nos
32a XXXII De caritate dei
Quomo deus dr̄ magis diligē ut ming
homē quel illum
Quod duplex inſpiciēda ē dilectio dei
Qui quis magis ut ming diligatur a deo
uno tpe q̄ alio
33a XXXIII De quatuor virtutibus principalibus
Qui deus ab eterno dilexit verbum vtiq̄ m
xpō fuit et in anglis fuit
Deuſibg coz
38a XXXIIII De vij donis ſpiritus ſancti

Vtrum ſint virtutes et ſint in anglis
Vtrū in xpō fuerit ?
De timore diſtinctē
De caſto et ſeculi et miciali
Quo differat caſtus et ſeculus q̄ timor
ſeculus et micialis dr̄ micius ſapiē diffinit
Quomō caſtus timor permanet metuum
Qui timor pene qui fuit in xpō fuit ſeruit
vel micialis
XXXV De ſapiā et ſcia quo differant
In quo differat ſapientia ab intellectu
Vtrū intellectus et ſcia que int̄ dona mi
nerantur ſint illa que naturaliter hō homo
XXXVI De connexione virtutū que nō ſeparantur
In virtute virtutes paves ſint in quorūg ſint
Quomō in caritate tota lex pendet
De x mandatis
Quomō contineatur in duobus
XXXVII Quare ydolū nichil dr̄ in mundo dicitur
Quare in ſpū ſcō ꝑdonū dr̄ remiſſio peccā
De ſenſu ſpiritali et carnali legis
De furto
De mendacio
XXXVIII De triplici quid mendacij
De vij ſpēbus mendacij
Quid ſit mendacium
Quid ſit mentiri
Quod omne mendacium peccm ſit
Que ꝑſit ſine non et qua
In quibus cū pricto cavetur ut non
XXXIX De periurio
Qui ſit p iurium quod nō eſt mendacium
De triplici modo periurij
An iuramō ſit malum
De iuramēto q̄ ſit p creaturas
Que iuratio ſit grauior an que ſit per
deū an q̄ ſit p ecclā vel p euangelia
Quid eſt iurare p deū
De illis qui iurant pfalſos deos
Q̄d iurandum ut promiſſio cōtra deū ſit
nomen eſt tenenda
Qui eſt periurus qui nō facit q̄d in cauſa iurat
De illo qui cogit aliquē iurare
Crē dr̄ lex compone mam̄ no aminum
Que ſit littera occidens
De legis et euangelij diſtancia
Incipit liber tercius de incarnatione verbi

Plenitudo temporis. ut ait apls misit deus
filiū suum factum de muliere factū sub le-
ge. vt eos qui sub lege erāt redimeret. ut
adoptionē filij dei recipemus. Tempus ad
plemtudinis dr̄ tempus grē quod ab ad
uctu saluatoris exordiū sumpsit. hoc est
tempus inserendi tempus benignitatis:
in quo qui ē uitas p ihm xpm facta ē.
Vnde quia p carnalem mpletur. qđ mlege
p̄cipiebatur. Videns. q. p. x. aduentū exhibet
atq; p̄ficitur humane redemptōis spon
sio facta ab antiquo. filij g̃ missio est ipa
in carnacō: eo em missus est qui ma forma
na hūanā ysibilis in mundo apparuit. de
quo sup̄ sufficiēter dictum est. Quare
filius carnem assumsit non p̄r ut spē seruā
Diligenter uero est ad notandū. quid
filius. no p̄r. nec spē seruis. Cm carna
lis. Solus namq; filius est. incarnatus
et hominem assumpsit. Ad utraq; ordine
congruo. atq; alto dei sapiā fecit cōsilio. ut
deus q̄ i sapiā sua magnum condiderat.
secūm illud Omnia in sapia fecisti dice
in eadē. que in cēlis sunt et que in terris re
sanaret. Hec est mulier. cui magcha que
accendit lucernā. et drachmam decimam
que p̄dita fuat. reppit. Sapia est pris q̄
testam humanā infirmitatis lumine sue
diuinitatis accendit. p̄ditūq; hominem
repauit. nomē regis et imagine mlg
mutuauit. Filius missus est. et no p̄r. qua
congruebat ut mitti debebat. qui ē ab alio
quia qui a nullo. Filius uero a p̄re ē. pater
uero a nullo alio est. ut cū aut augē m. li. de
finitate. Non erit hz p̄r de quo sit. Hic g̃ pr
genuit. filius genitus ē. ita congruc pater
misit. filius missus est. Ab illo cū ꝺ uerecūd

Di prima

mittitur dei ubiq. cuiq; ē ubiq; ab illo
mittitur de quo est natus. a quo mittitur qđ
genitus est. Pater uero qui misit a nullo ē.
Deoq; p̄r missus no est. nec si mittet se ab
alio ēt putarentur. a quo missus ē g̃ p̄mo filio
qui a solo p̄re est. De mde ecā spē seruā qui
est a p̄re et filio. Sed filius solus in carne
missus ē. no spē seruā. sic nec p̄r. Sed ideo
factū est ut qui erat in diuinitate dei
filius. in humanitate fieret filius hoīs.
Non pater. ut no spē seruis carnē indui:
nec alius in diuinitate ēt filius. alius
in humanitate: et ne idem ēt p̄r et filius
si deus p̄r de homīe nasceretur. Vnde
in ecclesiasticis dogmatibus. Non pater
carnem assumpsit. neq; spē seruis. s. filius
tm̄: ut qui erat in diuinitate dei filius.
spē filius hoīs fieret in homīe. ne si
lij nomē ad alterū trāsiret. qui no ēt
eterna natiuitate. dei filius. Dei g̃ filius
hominis factus est filius: natus secūm
ueritatem nature ex deo dei filius. et secūm
veritatē nature ex homīe hominis filius.
ut uitas gentis no appellarēt. no adop
tione si in utraq; natiuitate homīe filij
nomē nascendo acceperit. Fieret et ēt ue
rus deus et uerus homo. unus filius.
Non g̃ duos xpos. neq; duos filios. sed
dei hominē. unum filiū. quē p̄terea
unigenitū dns in mandatis in duabus sub
stantiis. sic ei nature ueritas contulit. no
confusis naturis. neq; immixtis. sic ethi
mochiam uolūt. si societate unitis. Ecce
habes quare filius no p̄r ut spē seruis car
nem assumpsit. Vtrū p̄r ut spē seruis potu
Si uero q̄ erit in carnari ut possit
ritur. utrū p̄r. ut spē seruis. in carna
ri potuerit ut. modo possit. Quam re
sponderi potest. et potuisse olim. et posse nē
carnē sumē. et hominē posse fieri tam
priusq; spū seruis. Quid ergo filius hō
factus est. ita p̄r ut spē sancto potuit. p̄r
an filius qui tantū carnem acceperit. aliqđ si
Si forte aliq erit quod no p̄r ut spē seruis
dicentes. cū in diuisa sint opa trinita
tis. si filius carnē assumpsit. ergo p̄r et
spē seruis. Cui si filius carnē assumsit.
melior erit pater. et spē seruis. Cui si

filius carnem assumpsit. nec hoc fecit pr
ut spe sciis. Non omne qd facit filius. fa
cit pr et spe sciis. Et omia simul pater
et filius. et amboy spe. pariter et concor
diter operantur. Sed quod dnis. equa mchl
operatur filius sine pre et spu sco. Sed una
hoy trium operatio in diuisa et in dissilis:
et thy filius. no pr. aut no spe sciis carne
assupsit. Ypam thy carnis assuptione trini
tas operata est. Dic aug dicit in li de fide
ad petrum. Reconsiliati sumy p solu filiu
secdm carne. si no solu filio secdm deitatem.
Trinitas em nos sibi reconsiliauit. p hoc
qd solu uerbum. carne ipa trinitas fecit.
Trinitas q carnis assuptionem fecit. sed
ubo filio. no patri aut spiu sco. Ei em par
sibi. et filius sibi. ut pater filio. et filius
patri. carnis assuptione operatus est. nam
no eadem est operatio utriusq; sed diuisa
q sic in sepabilis et in diuisa e unitas
subte trium. ut aut aug in li de trinitate.
ita et opatio. Non thy eandem trinitatem
naturam de ugine. et crucifixa. et sepulta.
catholici tractatores docuerut. q trinu
filiu. nec eandem trinitatem in spe colu
be defendisse sup thm. q thy spm sem. nec
eande dixisse de celo. Tu es filius meus.
Oz tuu pbs uocem ad filiu fuisse factam.
q tuus pr et filius et spe sciis sic in sepa
biles sut. ita in sepabiliter operantur. Hec
nra fides. Eccliq hec est catholica fides.
licet q solus filius carne assupserit. opa
thy in carnatione. cu pre et spu sco opa
tus est. Dre tota humana accepit natu
ram. et quod nomie humanitatis ut humane

At quia in hoie nature intelligedu sit
tota humana natura corrupta erat.
tota assupsit. a. aiam. et carne. ut totam
curaret. et sactificaret. Ed aut nature
humane. sme humanitatis uocabulo. aia et ca
ro. intelligi debeat. apte doz. dicit in expo
ne catholice fidei. dicens. Hic confitemur
in xpo una filij ee psona. ut dicam duas
pfectas et integras ee substas. a. deitatis et
humanitatis nomine. que ex aia. gignitur
et corpe. aiam et corpus intelligi. que duo
assupsisse dei filius intelligit. q hominie
sm humanitate. ut humana natura acce

pisse legatur. Errant q qui nomie humanita
tis. no substas. sz qualitate qualdam. a qua ho
nominatur significari. existit. ubi etiam yp
humanitas inchoatur. Ait em Johes
damascenus. Secundu quide est. qd deitatis
et humanitatis nomie. substas. sz naturaz
et representatiuu. Natura em no sic
accipit in xpo. ut tri dr una natura ee
omiu hominu. Qd euidenter idem Johes
ostendit. differentem dicti rationem assignas.
Cum natura humana in xpo nominatur.
et tri una dr natura omniu hominum.
Ait em tri unam naturam hominu dns
Oportet ergo q no considerates ad aiam et
corpus rationem hoc dns. Impossibile est
eum unig ne dei. corpus. et aiam ad
mutuam copulata. Sed quia prime psone est
hominem assumere. aut eandem sustinere na
ture rationem. Dns em ex aia et corpe con
stitit. et omes naturam hanc participant
et subtam corpus possident. no primaz. no
minis spem. Differentia p sonaz. unam
naturam dnis. unig cuiusq. s. psone. duas
naturas habuis. et in duabus naturis psi
te existentis. animam s. et corpus. in duo
bus thu xpo. no est communis species su
mere ut accipere. Neq em fructus e. nec e.
nec aliqm facit alio. Sed xpc ex deitate
et humanitate. in deitate et humanitate
deus psectus est. idem et homo psectus. To
ta. q homo. natura. a. aiam et corpus.
et hoc psectas. sine accidentia assumpsit
deus. in deo carne. sme aia. nec aiam sine
rone. ut hereti uoluerut. Sed et carne et
animam cu sensibus suis. ut ioues dama
scenus ait. Omia que in ipa natura pa
tiunt deus uerbu assupsit. s. corpus et a
nimam intellectualem. et hoc idiomata.
totus em totu assumpsit me. Toti in sa
lute gratificet. Sed em in assumptibile
est. in curabile est. De unione uerbi et

Assumpsit carnis mediante anima
q dei filius carne et aiam. si carne
mediante aia. omnium est uerbum dei.
medio intellectu carni. Tante em subti
litatis atq; simplicitatis est diuina esse
cia. ut corpe de limo tre formato uniri
no congruerit. nisi mediante rationali aia

que ex aia gnietr et
corpe ee ap
te oiu
humanitat
e

illa aut vnis mexplicabilis t adeo ut eaꝺ
ab utero sanctificatus ihes se no ee dignꝰ
soluere corrigia calciamenti ei thu fatetur
qꝛ vllig unionis modu mestigare alys
ꝙ explicare no erat sufficies. Non sunt
audiendi qui no uerꝝ hominem filiu dei
susceptisse dnt; neꝙ natꝝ de femina ꝙ falsa
carne et imaginem corpis simulatu osse
disse udentur in quę errorem prumpit
cura timent ꝙ fieri no pot ne humana car
ne. ũtas et subia dei in quinet. Et ty pdi
cant istu usibile sole. rtdios suos p omes
feces spgere. et eos mundos seruare et
incorros. Di go usibilia munda usibilibꝫ
in mundis contingi possut et no mcinqnat;
quito magis in commutabilis et in usibilis
ũtas. p sme anime. et p anima corpus
fusceptens. totu hominẽ sme sui mutatoꝝ
assupsit; et ab omibꝫ mfirmitatibus libe
rauit. Ecce hic dicit dei sapietia. p spm
assupsisse aiam et p aiam corpus. Opꝛ
eu sꝛ ꝓ ac supior. maioꝝ sititudine do
ꝑmquat ꝙ anꝝ. sꝛ cade sedm inferiorem
ptem et anima magis ꝙ corpus. Et ideo
no incongruc anima dꝰ assupta p spm
et corpus p aiam. Ad ubum simil assup
sit aiam et carnẽ. neꝙ caro
Sed aute qrit sit aiam et carnẽ. neꝙ caro
utru ibi carne prius ẽ cepta ꝙ assupta
fuit et aiam assupserit an prius aiam ꝙ
carne. ut carne ꝙ anima. Et utru caro u
la prius fuit in utero ũginis cepta. et post
ea assupta. Verissime et absq; ulla ambi
guitate dr quia ex quo homine deus assup
sit totu assupsit: fuitq; sibi uniut aiam
et carnẽ. nec caro prius fuit concepta. et
post modu assupta; ꝙ in concepce assupta
et in assupcoe concepta. Vn aug. in li de
fide ad petru firmissime teneꝫ et millate
nus dubitet. no carne ꝙ sme dnitate
cepta in utero ũginis; ꝓ ꝙ sustinetur
a uerbo; ꝙ upm ubi filiu dei fuc carnẽ ac
cepse cepta; upiungi carne uerbi mea na
cione cepta. de in li de trnitate. No est
dei hominiꝫ ꝙe mediator nisi est idem
deus. idẽ homo in utroq; unus et uerus. Qua
seruale forma a solo filio susceptꝰ tota trinitas.

cung una ẽ uoluntas et opatio sci. Non aut
in utero ũginis prius caro fuscepta ẽ. et post
modu diuinitas uenit in carnem. Sed
mox ut ubum uenit in carnẽ seruata uel
tate ꝙe nature. facti ẽ caro. et p fectus ho
i. in ueritate carnis et aie. natus est. De
hoc t ijo in mortalibus aut Anglo amic
iente et spu aduenient. mox uerbu in
utero. mox intra uteru uerbum caro. De
carne qui aiaꝫ uerbi assupsit qualis an
Quęritur de fuit t qlis assupta sit. III
carne uerbi an fuisse contrpetur ob
ligata culpe; et an talis assupta fuit
a uerbo. Dame dici pot et credi optet uꝫ
sancte ateneris conscientia; ꝓpter prius
fuisse pcm obnoxia. sic reliq ũginis caro:
sine spu sti opatoe ita mundata ut ab om
contagione pcti in munis uniretur ubo;
pena tamen no necessitate ꝙ uoluntate as
sumentis remanente. Maria ꝙ totum spe
ritus ca fuerit; a pcto pfus purga
ta: a fomite pcti t liberata: ut fomite
ipm penitus euacuado ut quibꝫ da plaga
ut sic debilitado et ex tenando ut ei post
modu pcrandi occasio nullatenus exhibe
ret; potentia ꝙ generandi absq; uiri se
mine uginis ꝓfaret. Qta t euangelij ueri
docet. Angli uginem alloquies aut Spe
ritus supuenet mte. et ũtus altissimi ob
umbrabit tibi. Et qd nascet exte sanctꝰ
vocabit filiꝰ dei. Cui sacra uirgo respodens
ait. Ecce ancilla dni. fiat mihi secundum
uerbu tuu. Qd exponens ysidꝰ ait. post
consensu aut ũginis sce. spe sce fluente
in ipam. sedm uerbu dni. quod dixit an
gli. purgatis ipam et potentiam dei ad
uerbi receptiua. simul ipam. simul ẽ et
gnatiua. et tuc obumbrauit ipam dei
altissimi p se sapia et ũtus existens. i.
filius dei patri omoꝰsion. i. consubstan
tialis. sicut diuini semen. Et coplauit sibi ipi
ex sactissimis et purissimis ipig ũginis
sanguinibus carnẽ animatam aia ra
li et intellectiua. sive antiq comp siones
tio seminis; ꝙ p spm sem carnis. Sive sit 1 forma
caro. Simul dr caro. simul caro animata
rationali ꝙ et intellectiua. sit dei ubi caro ani
ta rationali et intellectiua. ꝙ tnis p spiritu

est q; ante dixim⁹ s. carnē uerbi cōcep
tam fuit et assumptam et cāde. uno totum
unguēt spūs sc̄s pruenēte ab oīi labe pec
casificauit. Cui collata ē potētia generādi
noūo more: ut sine cōitu uiri sine libidine
cōcipiēdi. m utero uginis celebraretur
conceptus dei et hominis. Illa em̄ caro q;
deus ex ugine sibi unire dignatus ē. sine
uitio concepta. sine pcō nata est. habet tñ
carnē no celestis. no aerie. no alīd cuiq;
q; puras ē naturę. si cuiq; cuiq; ē omnis
homiū caro

Quod aūt sacra ugo ex trē ab oīi pec
cato m mumis exstat. aug⁹ euidēt
ostendit m li. de natūra et gra m quib⁹
Excepta sca ugine maria de qua ꝓpter ho
norem dñi. nullam ꝓsus cū de pcīs agit
hīt uolo ḡnem. Inde em̄ scim⁹ q̄d ei plus
gre ē collatum ad uincendū ex oīi pte
pcm: q̄ concipere et parere meruit q̄ cōstat
nullum habuisse pcm. hac q; ugine excep
ta. si omēs sc̄i et sc̄e cōgregari possent et
q̄reretur ab eis. an pcm haberēt. quid re
sponderetur nisi q̄ habent aut. Si dixim⁹
q̄ pcm no hem⁹. nos ipos seducim⁹. Illa
aūt ugo singularis gra plenissima ē. atq; re
pleta: ut ipm habēt ueritas sui fructū
q; eximio habuit unctōnis dñm. Vt
illud nasceretur ex fragine pmi hom̄is
tritura. gnis et no trituris. dicēt origi.
Qrē xp̄c no fuit decimatus m abraham.
sicut leui. eī caro q; accepit m eo pcm fuit

Quum aūt illa caro eius ex ob noxia ē
excellencia singularis. uerbis explicari
no pōt. ante q; est uerbo unita ob noxia
fuit pcō m maria. et m aliis a quib⁹ ꝓ
gnie traducta ē. no m merito uideri pōt
m abraham pcō sub tacuisse. cui omnia
caro subiacebat pcō. Vñ queri pōt. quare
leui decimatus dicatur in abraham et
no xp̄c. eī in lumbis abrahe utiq; fuit se
cūdū maternale rōnem. sicut abraham
decimatus est. et decimas dedit melchise
dech. Tunc em̄ a pl̄o decimatī leui aut in
habrahā tq; in materiali causa: quia ea
decimatione sic abrahā immor. melchisedec
ostenditur. Cui ꝓsonalis decimas soluit. ita
et leuiticus ordo qui m habraham sedm rōnē
seminale erat. et ex eo p concupiscētiam car
nis descēdit. xp̄c aūt no est decimatus. q;
luxit ubi fuit sedm carnē. no tñ inde depē
dit sedm legē communē s. p carnis libidine
Oēs. q̄d m adam omēs peccauerūt. si no ꝓ
prie aug⁹ sup genesim. sicut adam pater.
Omnes qui m lumbis eius erat peccauerūt
sic habraham dante decimas. qui m lumbis
eius erat decimati sūt. Sed hoc no ḡsequi
m xp̄o. luxit m lumbis. ade et habrahe fuit:
quia no sedm cōcupiscētia carnis inde
dependit. Cui g; leui et xp̄c sedm carnem
cōstat m lumbis habrahe q̄n decimatus ē.
ideo ꝓter decimati no. s. et q̄ sedm aliquē
modū no erat ubi xp̄c. quo erat ubi leui q̄
cundū eius quippe rōnem seminale. ubi fuit
leui. qua rōne p concubitū uicturus erat m
matrem: sedm quā rōnem no erat ubi xp̄c
caro. g; iuxta sedm ipam fuit ubi carnaliter.
Ille g; decimatus ē m habraham. qui sic
fuit m lumbis habrahe. sicut ille fuit m
lumbis prīs sui. qui sic ē natus de pre
habraham. sicut ille de suo prē natus est.
si. p legem carnis. et m insibilem cōcupis
centiam. Quia rōne caro xp̄i dicta ē m sp̄a
no fuisse. peccatū. sed sit. quo aptius q̄ ob

Quo ēra pri ligata. pcō no fuit m xp̄o
mixta nec masse nrē assūpsisse d⁹
xp̄c. qua no carnē pcī. si similitudinē car
nis pcī. accepit. cui filiū sui dēs.
ut dū a pl̄o m similitudine carnis pcī assūp
sit eius uerbū carnē peccati similē in pe
na. et no m culpa: et ideo no peccatricem
Cetera uero hominū omnis caro pcī est.
Sola illius no est caro pcī. q; no eam car
nem. nasc. concupiscentia si ꝓra accepit.
hīt tamē similitudinem carnis pcī. passibi
litate et mortalitate. quia esuristi et sitis
et hūor: luxit g; cāde caro sit. q; et mē
bra ita facta est m utero sic nāt. Est em̄ sac
tificata m utero. et nata sine pcō: nec ꝓ
m ea. unq; peccauit. In pena q; similis est
nrē. si m qualitate pcī. qua pollutione qui
ex concupiscentie motu cōcepta ē. omnino
no lūit. nec exercuit delectatione ullo mo
do est. Venit ergo ad corpus i mactatus q;
ꝓter libidinis concupiscētiam fuit cōcepti.

Nec illud mse hinit · dicit · q̄ in aliis ē ca pe
catrice nec meo peccatū · deaq̄ uere dō ubi caro
nō fuisse in xpō obligata p̄cō · Quidā nūdū
ad uersari illi sme · qa dicti ē carnē xpi
non prius conceptam quam assumptam ·
Illa aūt sententie qa supd̄ ex mō carne
nem xpi nō ante fuisse conceptā · qua
assūptā · inde augē obuiare qu aut sup iobs
ubi legitur · Soluite templū hoc et in tribꝫ
diebus excitabo illud dixerūt gē iudei
xl · & vi · annis edificatū ē h̄ templū · et in
tribus diebus excitabis illud · hic inquit
numerus p̄fectionem dñici corpis conuenit ·
qua ut dicūt physici · forma humani cor
pis · tot diebus p̄ficitur · Nec occasione ubi
quid dicē p̄sumpserit · dñica corpus formā
tot diebꝫ ad modū aliog corpm p̄fectum ·
et lineamentis membroꝝ distinctum · et nos
uerbum dei sibi misse corpus · animā · et h̄
modo dixit illud numerū p̄fectionis dñice
corpis conuenisse · Sed alia uō illius dicti
existit · ex qua sana oritur intelligentia ·
bi · Non enī ideo illud dixit augē quin nos
ut caro illa opa spūs sci sanctificata · et a ve
tiqua separata fuit · ubi deus est · et ad quā unitur ·
ut p̄fectus et uerus deus est · p̄fectus et
verus ho · Sed qui a membroꝝ dñici cor
pis illius distructo · in ipo momento · recipe
mis et unionis dei et hominis · et ā deo te
mus · erat · et pariter · ut humano usui uiuē
posset · subtrā · Diebus aūt illis quos me
morat augē p̄fecta est · et notabilis fictio
carnatis ē gē uerbi · ut aut iobēs · et a
ipsa m corpalitate nō exesserit · et totū in ter
natū est · et totū meretis p̄tū · nō moratur
corpale · et cotrahitur · et diuine ē nō
cumsptum · nō to extensa carne eius tu
m circumsepta diuinitate · in omnib gē et
sup omnia erat · et in utero sce genitricis
existebat · sī in ipo actu incarnacois
Circē in septimū sepnis tribuat · incarnato
que ē opus trinitatis spūs · et de ipo accepto
Quum uero incarnato · et natus dicatur
uerbi · sic in superioribus tractatū est ·
opacō uere sit pris et filij et spūs scī · in nob
tegacē nobis dignē iudicē · in septima
spūs scī hoc opus sepnis tribuat · et de ipo
conceptus xpī et natus memoretur · Nō
em̄ ideo opacio incarnacois sepnis spūi
scō attributum · quod ea ipe solus sme pīe
et filio fecerit · Sed quia spūs scūs ē caritas
et dñi patris et filij · et in effabili dei caritate · vbū caro fm̄ a? et ineffabili
dono · filius dei formā serui sibi uniuit ·
Non gō freques de nomādo spūs sci · abillo
ope patre · ut filiū seduxit · sī potius uno
notato · tres intelligitur · sic sit · in aliis sepe
opibꝫ · vñ augē sup hoc mouens · q̄nem · in
hunc modū eamdem determinat · in euthen
dion · inquiens · Cū illa caturam · qua ipse
coepit et pepit · qualis ad solam p̄sonam
filij pertinet · tota trinitas fecerit · nec
em̄ separabilia sint opa trinitatis · cur · in ea
faciendo · spūs scūs solus nominatus est · An
et quado · unū trium · in aliquo ope nomi
natur · una sancta trinitas intelligitur · ita
uere ē · et exemplis ita doceri potest · quo
modo sensit xpō dicatur · conceptus et natus
de spū scō · Audistis gonem puerpe eius
dem gē solutione · Quo sensu xpō dicat
Sed non ē conceptus et natus de spū scō
in hoc diuersus in morandi · Illud
em̄ mouet quomō xpō · natus de spū scō
dictus ē · Cū filius nullo modo sit spūs scī
Numquid dicturi sumꝰ · prem̄ hois xpi
ee spm̄ scī · ut deus pr̄ uerbū geniti
spūs scūs hominē sp̄ cum spūs scūs tang q̄ ex qua sua uirg x̄ mg · ēet et dei
pr̄ filius ℈ vbū · et spūs scī filiꝰ
℈ hominem · c
pr̄ eius de matre uirgine genuisset · Quis
hoc dicē audebit · Cui hoc ita sit ab sui du
ut nille fidelium aures · id audeat sustinere ·
Proinde fateamur xpm natū de spū scō ex
maria uirgine · quo nō sit filius spūs scī · et
sit filius uirginis · eiꝰ de · et illo · de illa sit
natus · explicare difficile ē · p̄cul dubio · no
sic de illo ut de patre · sic aūt de illa · ut de
matre natus est · Non est aūt credēdū
q̄ quit de aliqua ve · nascitur · cū primo
eiusdem rei filiū incipiendi · ut eū omit
tam aliter de homine nasci · filiū · aliter ea
pellū · aliter pedicū · humbricū · quoniū nō
il est filius · Vt gō hec omittā · qm̄ tā ve
rei de formis comparantur · certe qui nas
citur · ex aqua et spū scō · nō aque filius
eos vtē dixerit quisq̄ · Sed dñi filij dei
pris et matris · ecclie · Dic gō de spū scō ma
tus ē xpō · nec ēt est filius spūs scī · Quid
ergo · Non omīs qui dñi alicuius filius ē
sequens est · ut de illo et nati dicatur · ēt · nt

illi qui ad optantur: dñm ⁊ filij ielhemme-
no ex illa natiß mlkam ꝓpti. Cꝛr utrq; de
aliquo nascatur aliquid et no ita ut ernst
sit filius. Ꝑfecto modus ipse quo nascitur
xpc de maria sic filius: et de spu scō. non
sic filius. mmutat nob gram dei. qua ho
nullus meritis prederibg. m ꝓpo ꝯordio
nature sue. quo ee cepit ubo dei copulavit
m tenta ꝓsone unitatem. ut id ect filius
dei qui filius homis: et filius homis qui
filius dei: et sic m natura humane susceꝑ
cone. fieret quada modo ipa gra illi hoi
ni natural. qua nullum possit. admutꝫ per
cari. Que gra ideo ꝑ spm scm ē sgmsi
cata: qz ipe ꝓpe sic est deus. ut sit et dei
domi. ꝑ hoc gō qō de spu scō natiuitas
xpi ee dr. quid aliud qua ipa gra deus
stratur. qua homo mirabil. et m effabili
mō. ubo dei est adunctus. atꝙ cōuerty:
et diuina gra corpalr repletus. Alia

Dor ⁊ dici. vō cpe dicat² natꝰ d spu ſ.
xpc scdm hoiem natus de spu scō.
quia cum fecit. ꝑ gram em homo est.
ipe factus dicit aut aptꝫ. Conceptus gz
natus de spu scō dr. no qō spe scus fuit
ugnī ꝑ femine. no em de subā spe sed se
men accepit ꝓius. Sed quia ꝑ gratiam dei
et operationem spe scī. de carne ugnis as
sumptum fuit. qō ubo ē unitꝰ et m eu
angelio scdm hanc intelligentiā legitur
de maria. qō mucta ē m utero hns de
spu scō. Cum dicti nomen abbr. m smuas
m scō. li. de spu scō aut. Quod ex aliq
est aut ex subā. aut ex ꝓtate eius est.
ex subā ē. sic filius qui de ꝓre et spe scō
qui a ꝓre filioq; ꝓcedit. ex potestate aut
sic ex deo omia. Quomodo gō et m ute
ro habuit maria de spu scō. si quasi de
subā. gō spe m carne et ossa conꝯus ē.
no utiq;: si uero quasi ex operatōe. et pote
tate eius ugo concepit: quis neget spm
scm. Dnice natiuitatis auctore. Cꝛr aptꝫ
dicat xpm frm. cū nos fateamur ee natū

Sed queri pot. cū nos saluatorē mrm
natū ꝓfiteamur. cur aptꝫ eum factū
dicit ex semine dauid. et alio loco factū
ex utero. cū aliud sit fieri aliud nasci. Ad
quid gō significant hꝰ dicta. Quia cum no

humano semie contacta ē caro dni. m utero
ugnis. et corpus effectu: ꝙ effectu et natu
te spe scī: to aptꝫ dicit factū no natum.
Aliud ē em semine ad mixto. et sanguis
coagulo generare: aliud ē no ꝓmixtione
ꝙ uterꝰ ꝓdere possit hoies gnare filios.
si no fuer. Hoc gr dixit aptꝫ factu et
nō natū. ne eius natiuitas ꝙ fuit
sine uro semie. nre similis putaretur
que cōficitur semiū ad mixtione. deo
aut cū factū dicit aptꝫ addidit ex sem
ne dauid. quia et si no m terre sert se
men. ꝙ homis. m concepcōe ugnis. tꝙ
ex ea carne xpc formatus ē. q gstat ex
semie. recte dicitur quia factus ē. Si

persona naturā ut natura ꝓsonā assup

Preterea sit si natū dei incarnatū sit
ex ꝓmissis ei consert uerbū dei cor
nem et aiam simul assupsisse. m unita
te ꝓsone. m quiri oportet. quid hoc po
tius credendū set. ꝙ qō ꝓsona ꝓsonam
ut qō natura naturā. ut ꝓsona natu
ram. ut natura ꝓsonam assupserit. et
an ita quemat dici. diuina naturam
ee incarnatā. Sic deus m carnatꝰ
et uerbū incarnatū sane dicturus. m
quescio. sine quo credi vō iuxta sanctorum
actoritatū testimonia. patri implicatū at
ꝙ ꝓplexa. prim uero explicata est. aptꝫ
Certū em est. et sine ambiguitate uerū
ꝙ no natura ꝓsonā. nec ꝓsona ꝓsonā.
ꝙ ꝓsona naturā assumpsit. Qd scog ꝙ
dictis ꝙbatur testimonijs: et asseritur
documētis. Aut em aug. m. li. de fide ad
petrū. Deus unigenitus. dei concepti
tatem carnis assupsit: et accepit ex
ugne: et ut nascerctur in tegritatem
ugnitatis seruauit m matre. Et paul
post. Hic deus humanā naturā mun
tate suscepit ꝓsone. qui se humiliat ꝓ
miserordia. m corrupte ugnis utero
ex ea nasciturus mplecti formā ꝙ fra
ti. naturā seruilem sibi accepit ꝓsonam
deus ille. ꝙ deus em ubi no accepit
ꝓsonā homis ꝙ naturā. ꝙ dei filius vm
gentis ut carne homis. anima ꝙ mūda
ret. suscepto carnis sacrificio renat⁹ carnalis

est. his aliisq; auctoritatibꝫ euidenter ostenditur. nō natura ꝑsonā nec ꝑsona ꝑsonā. q; ꝑsona naturā accepisse. De prece xpisto ē ḡsonis aduersonis ꝑ plexa ꝛ
Triclo. utq; sī natura naturā assumpserit. scrupulosa ē inter doctos q̄stio. quā et in hoc plurimi dissentire uidēt qui auctoritatē ꝑclari. aliq̄s. doctores in sacra pagina exteriꝰ nec tm alij ab aliis uerū eē idem a se ipis dissonare uidēt. sic subiecta docet capitula. legitur enī in cōsilio toletano octauo. tradit. ī uterō uirginis ubi caro factū est. et habitauit in nobis. et ī tota trinitas opata sit. susceptiōnis hominis formationem. q̄m inseparabilia sint opa trinitatis. Dolus tī filius. accepit hominē in singlaritate ꝑsone. nō in unitate diuine nature. ꝛ quod ē ꝓpriū filij. nō q̄ cōmune ē trinitati. sit in concilio toletano xi. Unig; sūt credimus deum patrem. et filium et spiritū scm. Non tī dīs ut hui⁹ trinitatis unitate. nascia ait geniti. sī tī filium. qui solus naturam suam in unitate sue ꝑsone assumpsisset incarnacionis q̄s huius filij dei. tota trinitas credēda ē et opata. Dolus tī filius serui forma accepit in singlaritate ꝑsone sue. his ī similibus uidet. q̄d ꝑsona tī naturā. nō natura naturā assumpsit. Et em q̄d commune ē trinitati. nō assumpsit hominē. Ergo nō natura diuina que communis ē tribus ꝑsonis. Cui uidet obuiare q̄d augꝰ ait in li. de fide ad petrum. Nec diuinitas in quit xpi. aliena est a natura patris. sed in id q̄d in principio erat uerbum. nec humanitas eius aliena est a natura matris. sed in id q̄d ubi caro factū ē. Illa em natura. q̄ semp. genita ē ex pre. et manet. naturā suam sine peccō assumpsit. ut nasceretur ex uirgine. hac auctoritate uidet tradi. q̄d diuina natura humanā susceperit. ubi uehemēter moueri possumus. q̄d eam genitā eternaliter ex pre dicet. nisi forte naturā p ꝑsona hic accipiat. Alioquin si dixerimus naturā tribus ꝑ sonis communē. genitā ē occurrit nobis ex aduerso. q̄ in tractatu de trinitate disserimus. ubi dixim⁹. nō naturā naturā. sī ꝑsonā ꝑsonā genuisse. Cū si natura genuisset naturā. cū una eadē q̄ sit natura trinitatis. eadem res se ipsam genuisse quod augē posse fieri negat. Sed alibi certū reperim⁹ documēto. quo natura naturā assumpsisse monstratur. Ait em augē in primo li. de trinitate. Si aut diuina natura. natura hominis accepit. q̄m dī facta homo. ut sit homo. sic ubi dicit ad q̄s dicet pater. q̄s dei filius dī factus homo. ut sit homo nisi quia hominē assumpsit. sed quia ipsa in unitate et singlaritate sui ꝑsone accepit. natura aut diuina. hominē quidē accepit. ut homines formā sibi unuit. sed nō in singlaritate et unitatem sui seruata eius ꝑsone ac diuisitate duarū naturarū. ꝑsone singlaritas exstitit. Deoq; nō sic dī diuina natura sit homo. ut facta hō. sicut dei filius. quidē tī in differenter utrūq; credit. sed ipse xpc minor factus ē forma serui accipiens. cui se ipse minor factus ē xpc forma serui accipiens. Neq; em sic accepit forma serui ut amitteret forma dei. in qua erat equalis pri. ut in forma serui et in forma dei. idē ipse sit unigenitus dei filius. pri. quia forma dei accepit forma serui. Aut forma dei accepit forma serui. sine dubio natura. natura accepit forme aut nomine natura significatur. ut augē euidenter docet in li. de fide ad petrū. Cui in quit dī xps aut dis. quia in forma dei erat. oportet te augē nosse. firmissime q̄ tenere. in illo forme nomine. naturalem plenitudinē debere intelligi. In forma q̄ dei erat. quia in natura dei pris erat semp. de quo natus est. hylarius q̄ in xij. li. de trinitate. ait. Esse in forma dei. nō alia intelligēda ē. q̄ in dei manere natura. Dedisti nomine forme intelligēda fieri naturē. Et audisti q̄d forma dei. forma serui accepit. uti consequēs est. quod natura diuina. naturā humanā accepit. Sed ē uerū in explanacione fidei euidenter sinuat in quiens. Passus ē filius dei. nō putatiue si uere. Sed in illud passus est. Sed pati potuit. nō sed in illa sibi natā que assumpsit. sed in illa que assumpta est. ex quo apparet diuinā sibi nā assumpsisse

humanā. Ex augē aut uerbis sapiis poīs
ad hybita diligencia minui inde. solū uerbū
carnē factū. et naturā solū accepisse hūa
nā. et diuinā naturā eandē accepisse. Aut
eīm trinitas nos sibi reconciliauit. p hoc
q̄ solū ubū carnem. ipā trinitas seruīma
sic ūitas mgnutabilis manet. diuine hu
mane q̄ nature. ut sic uera semp eius
atq; mcōmutabilis est diuinitas. qua
de patre hī. ita uere semp atq; mcōmuta
bilē eius sit humanitas. q̄ sibi unita sua
gerit diuinitas. Ecce et solū ubum dicit
carnē factum. et humanitatē diuinitati
unitam. Sī q̄ supiq; dixit. seruile formā
a solo filio ē susceptā. q̄ tota trinitas fe
cit. Jam facile ē agnoscere. quia diuisa atq;
multiplicia. sup ḡone ꝓpōta. auctores trac
derūt. Jdcoq; posteriores ea legētes. ua
rias atq; cōtrarias. ex ꝓductis occasione
sumētes. ꝓmunt sententias. Quod de hoc

s° cn arch

Nos aut omnis media teneri sit.
Ejcto et cōtradictionis notam secluda
cupientes. a sacris paginis. ortodoxis patri
bus. atq; catholicis doctoribus. nulla pra
ue mtelligēcie suspitione notatis cōsen
timꝰ. Dicentes. et ꝓsonā filij. naturam
assumpsisse humanā. et naturā diuinam.
humane naturem filio ē unitam. eam
q̄ sibi unisse. ut assumpsisse. un et uere m
carnata dr̄i. Nō uō dr̄i solus filius for
mā serui assumpsisse. ꝑ hoc nō exclud di
uina natura. ab acceptōe seruilis formē.
Sed alie duē ꝓsone. prīs. et spē sī. Sī er
illud aliud. si id quod ē filium filij. non
q̄ gemine ē trinitatis homine accepit. sic
oportet mtelligi. et ꝑ mypostasi filij. nō
in tribus ꝓsonis communiter. diuina na
tura sibi humanā naturā unisse. Qui so
lus. ex ubis uobis damasceni affirmatur.
qui tota diuina natura. m una ypostasi
m carnata ee euidenter asserit dicens.
In humanatōne dei ubi. dimus. omnem
et ꝓfectā naturā deitatis. m una eius
ypostasi. m carnata ee. et humane nate
unitam. et nō parte parti. Omni eīm hūa
ne nature. dimus unitā ee omnē deita
tis naturem ut subam. Sic eadem est na
tura m singla ypostasi. et ꝓsona. Et q̄
nos dnīs. natura uerbi m carnata cōfite
mur. beatos athanasium. et cirillum. dicentes
carnem ee unitam dnīs. et unitam. naturam
dei uerbi. mcarnata cōfitemur. Verbi aut
q̄ cōmune ē sube possidet. et q̄ ꝓpria. et
hinc ypostasis. et ꝓsone. ex hijs manifeste
ostenditur. q̄ natura diuina. mcarnata est
ꝑ. et eadem uere dr̄i assumpsisse humanā na
turam. Jn diuina natura debeat dici ca

q̄

Sed quidam. uty eadem diuina natura. debeat dici caro facta.
Primū uerbū dr̄i factū caro. Si eīm ide est
carnari. q̄ carnē fieri. uideri potest illud
habere dici. q̄ sit caro facta. sic dr̄i mcarna
ta. Ad q̄ dnīs q̄ si illud dictū mpriā pa
gina reperiretur. ex eade mtelligēcia acci
peretur. qua ei dr̄i mcarnatio. Sed quia ac
toritas illud subtrahitur. atq; licētia modi
mina uideretur facē expssione. si natura
Diuina. dr̄i caro factum. nullus puto hoīm silen
tio negare. quia temere. et asserere timeret.
Nec si illud dicatur. quibilitas naturē
natura. significari potest. Ex ꝓmissis nidu
bitanter constat. q̄ ꝓsona ubi. sine natura
hominis natura. sī carnē et animā assump
sit. ꝑ. nō ꝓsonā hominis. Si aut natura

Q̄ nō

Diuina natura acceptū homis. ḡre nō dr̄i
facta homo. ut ee homo. sic uerbū dei. Ad
q̄ dici potest. q̄ dei filius dr̄i factus homo
ut ee homo. nō solū q̄ hominē assumpsit
ꝑ quā upiū m unitate. et singlaritē sui
fuit. sī ꝓsone acceptū. Natura quidē diuina
hominē accepit. sī hominis formā sibi
uniuit. ꝑ. nō m singlaritate et unitate
sui. Verbata eīm ētate ac diuisione duar
naturarū. ꝓsone singlaritas extitit. Idcoq;
nō sic diuina natura dr̄i ee homo. ut fac
ta homo. sic dei filius. Quidē tamē mdif
ferenter utrūq; concedit. Carē nō accepit

Deo aut ꝓsona hois. aut hominē accepit
nō ꝓsona homis assumpsit. quia caro
illa et anima. nō erāt unite m una ꝓsona
quā assumpsit. q̄. nō ex illis cōstaret per
sona. qui illis. unitum ē ubi. Nam sibi
inuicem fuit unita finit. cū uerbo sp̄ unita.
Altera tamē unione. nuncē unita fuit. illa
duo. scz anima et caro. Alia unione ubo unita

sunt illa duo sc̄z anima et caro Alia unio ne ubo unita fuit: quia alia ē unio anime illius ad carnē Non ergo accepit uerbum dei psonā hominis si naturā: q̄ nō erat ter carne illa et anima illa una cōposita psona quā uerbū accepit si accipiendo uniuit ē uniendo accepit ē hoc opō quō pbant qui

Hic a quibus dam uolūt psonā accepisse dam opponūt qō psona assumpsit pso nam. psona enī ē subā rōnalis nāturē ue nature. hoc aut ē psona. Si gō anima assumpsit ē psona. Ideo nō sequitur: q anima nō est psona. q̄d alij rei unita est psonaliter si q̄ pse est. Absoluta enī a corpe psona ē sic angl⁹: Illa aut alia rōnis sunt quin est alij rei coniuncta. Ideo q̄ nō ea assumpta assumpta ē psona Alter quoq; mittitur pbāt uerbū dei assumpsisse psonā: q̄ assumpsit ali quē hominē. assumpsit enī hominē ihm̄ xp̄m. qō aliquē hominē. Quod aut homine assumsit ihm̄ xp̄m augē in expositione symboli sub anathemate tradit dicēs. Si quis dixe rit: atq; crediderit hominē ihm̄ xp̄m a filio dei assumptum nō fuisse: anathema sit. Et ī multis locis scripture. huiusmodi uerbis uti tur. Ille uero homo a uerbo ē assumptus. Ille homo factus ē xp̄s Et sm̄ hoc de homine lo quēs xp̄s aut de eo beatus quē elegisti assumpsisti quibus ḡsequi uidēq; aliquis homo assumptus sit a uerbo et uta psona a psona sit assumpta. Sed quia hoc nephas ē di cere. aut cōsentire. p̄misse locutiones et sile es sedm hanc intelligentiā accipi sunt de bent ut homo xp̄s. siue homo ille. siue qui da homo assumptus a uerbo dicatur. siue u nitus uerbo. nō quia psona hominis sit as sumpta: ut unita uerbo. s quia ana illa et caro illa assumpta sunt et unita se uerbo. in quibus cōsistit psona dei et hominis p sona: ut ad hominis naturā. nō ad psonā respiciat. ē assumptio ut unitio. ut quem dam̄nt aliquē in huiusmodi locutionibus sc̄p tura sacra quemorat. Quo circa ut q̄ri sūe sc̄ptā auctoritate. an aliquis ut quidā homo sit assumptus a uerbo. ut unitus uerbo: siue distinctē intelligēdo. nō est hic reddē da responsio: quā multiplex p̄missa ē. q̄ si an simpliciter quereris uta de terminato si de

hominis psona queris. rōndeo quod nā si de hominis natura dico est. De intelligētia hui⁹ locutionis. deus factus est homo: deus est homo: an hui⁹ locutionibus dicat⁹ deus fac tus est: esse aliquid ut ē aliquē uel nōn. Ex p̄missis aut euenit alia q̄ primū contingēs utilitatis. si nimirū difficulta tibus atq; tēptationis: ut q̄ ex pdictis constet et aliis plurimis testimōnijs. omnes p̄ catholici u animiter fateantur. Deū ē factū hominē et xp̄m ihm̄ uerū deū ē. et uerū hominē. querēdū an hijs locutionibus. deus factus est homo: filius dei factus est filius hominis: deus ē homo: et homo ē deus: dicatur deus esse factus aliquid: ut aliquid dicatur esse deus: ut ē aliquid: ita uta conueniat dici homo factus est deus: et filius hominis fac tus ē filius dei. sic ēq; dicatur. Et si his locu tionibus nō dē deus factus ē aliquid ut ē aliquid: que sit intelligētia hui⁹ locutionis. sitit. In huiusmodi p̄funditatis reserātē. et scrupulose quōmodo exponē. primū differre t uenientur sapientes. Quorūdā sūm ref

Alij cum dicūt in ipā uerbi natūr fuit nasse hominē q̄dam ex anima rōnali et humana carne constitutū. ex quibus duobus omnis uerus homo cōstituitur. et ille homo inceptit ē deus. Non quidem natura dei. s̄ p̄sona uerbi. et deus cepit ē homo ille. Concedūt ī hominē ihm̄ assumptum a uerbo: et unitū ubo et tū ē uerbū: et ea uōe tradūt dictū ē. deū fac tum hominē. ut ē hominē. quia deus fac tus est. i. cepit ē quedā subā ex anima rōnali et humana carne subsistēte et illa subā facta ē. i. cepit ē deus. Nō tū de migrātē nature in naturā. s̄ utrumq; nature seruata ḡietate. factū est ut deus esset illa subā. et illa subā ēet deus. Inde uere dicitur. deus factus ē homo. et ho factus ē deus: et deus ē homo. et homo deus. et filius dei. filius hominis. sic ēq; Cum̄q; dicant illā hominē ex anima rō nali et humana carne sub sistere. nō tamē fatentur ex duabus naturis ē cōpositū. diuina. s̄ et humana. nec illig partes ē duas naturas. sed animam tū et carnē. Auctori tates p̄ quibus suam minuerit sēcia

Est me de suo sensu tū loqui putentur. hanc sententiam muniunt plibus auc toritatum testimonijs. Ut enī aug

m li de trin. Cū legitur verbū caro factū
est. In uerbo intelligo uerum trū dei filiū
In carne agnosco uerū hominis filiū. et
utrūq; sil cē una ps̄na. dū et homine
ne ineffabili gre largitate conuenit. Ds̄ m
euth. Xp̄c the deus de deo. homo nāt na
tus. de spū scō ex maria ūgine. utraq; sta
ſz diuina et humana. filius. unicus dei
patris omnipotētis. de quo ꝓdicit. ſpc scūs
utriūq; unus. ſz aliud ꝑter uerbū et aliud
ꝑter hominē. nō duo filij. deus et homo.
ſz unus dei filius. sine mixtio deus. homo a
certo mixtio. Ide m eodem. Quid natura hu
mana m xp̄o homine meruit. ut m unita
tē p̄sone filij unici dei singulariter assūpta. cēt
Quę bona opa. q; bona uolūtas. pcesserit.
quibus meruit. iste homo. una fieri ps̄na
cū deo. Nunq̄ ante ea fuit homo. z h̄ ei
singulare beneficiū. aūt et ꝑfectū. est. ut sin
gulariter ꝓmereret. dñm. Nempe ex quo hō
ceptus. cē. nō aliud cēpit. cē homo. qm dei
filius. et h̄ unicus. et ꝑterea dei uerbum.
r ap ab illo susceptus. caro facta. utriq;
deus. ut quēadmodū una. ps̄na quilibz
homo. anima ſ rōnalis et caro. ita fit xp̄c
una ps̄na. uerbū et homo. Ide sup iohem
Agnoscimꝰ gemina substāa xp̄i. dinam
ſ. qua equat. patri. et humana. qua
minor. est. pter. utriq; aūt sit. nō duo.
sed unus. est xp̄c. ne sit quaternitas. non
trinitas deus. Ac ꝓ hoc xp̄c. deus. aīa
rōnalis. et caro. Ide q̄ſ m libris. de trinitate
scōrū. Ille homo. ut a uerbo patri coeterno. i
dūitate ps̄one assūptus. filius dei unigen
tus. cēt. unde hoc meruit. Ad hoc. eius
pcessit. ut ad hanc. ineffabilem excellentia
ꝑ uenirēt. fiducie et susceptē dei ūbas.
Xp̄c homo. ex quo. cē. cēpit. filius dei unic⁹
cē. cepit. ſt homo. quicūq; ita gra. fit. xp̄i
anus. sic gra. ille homo. ab. initio. factus
e. xp̄c. Ps̄ m li. xuj. de trin. Gra dei noti
m homine xp̄o. cōmendatur. quia. nec ipe
ut tāta unitate deo uero. cōiunctus. m
una. cū illo ps̄na. filius dei fieret. nullis
e. pcedentibus. meritis assecutus. Sed exq̄
homo. cē. cepit. ex illo. est. et deus. m dictū
est. Verbū caro. factū. est. hil. ſ. m x. li. de
trinit. ait. Xp̄m. no. ambigim⁹. cē. dei. ūbū
nec rursū. filiū. hoīs. ex anima. et. corpe
cōstitisse. ignoramus. hīs. aliisq; actoribꝰ
tibus utuntur. qui. hominē. qdam. ex. ani
mali. et humana. carne. cōpositū. dei. factū
cē. dicūt. si. gra. nō. natura. sola. eum. gra. ha
buit. ille homo. nō. meritis. ad. naturā. ut
cēt. deus. sine. dei. filius. ut. heret. omnem
stram. et. posteā. qua. hz. ūbū. cū. quo. est
una ps̄na. Aer. tū. m. supiorib⁹. legitur
quod. homo. ille. sit. una. ps̄na. cū. ūbo. et
sit. xp̄c. ūbū. sed. t. quod. anima. rōnalis. et
caro. eadem. ps̄na. sit. et. xp̄c. sit. et. deus.

opio alia

Sunt aūt. alii. qui. Nostrum. sententia
istis. m. pte. cōsenciunt. ſ. dūt. hominē
illum. nō. ex. anima. rōnali. et. carne. tūm. ſ. ex
humana. et. diuina. natura. et. ex. tribus. sub
stanciis. diuinitate. carne. et. anima. q̄ſtare
et. hunc. xp̄m. fatent. et. una. ps̄na. tm. cē.
Ante. incarnacionem. uero. solū. nō. simplice
ſm. istam. natūe. facte. compositam. ex. diuinita
te. et. hūa. natūa. dicūt. cē. id. alia. ps̄na. qua
pus. Sed. pius. cū. cēt. tm. dei. ps̄na. natu
nate. fra. cē. ps̄na. hominis. Non. ut. duce ſ
sent. ps̄ome. sed. ut. una. et. eade. cēt. ps̄na
dei. et. hominis. ps̄na. Ergo. q̄ſ. pius. erat. sim
plex. et. m. una. tm. ps̄na. existens. m. dia
bus. et. ex. duabus. subsistit. naturis. et. p
sona. q̄ſ. tm. deus. erat. factus. cē. et. uerus. homo
subsistens. nō. tm. ex. anima. et. carne. sed
et. ex. diuinitate. nec. tm. ps̄na. ista. debet
dici. facta. ps̄na. quadrus. dicatur. ps̄na
facta. hominis. facta. cē. go. ps̄na. illa. ut. pi
busdam. placet. quedā. subsistens. ex. anima
et. carne. ſz. nō. est. facta. ps̄na. ut. subsi. ut
natura. et. m. quibꝰ. est. ille. subsistens. xp̄c
ſ. ps̄na. ta. est. In. quibꝰ. uero. uerbis. ē. simplex. est

Auctoritates et pondque ꝓbant hec ſcripta

Hoc aūt. m. libro. sententiarū. ypi
Augē. ait. modis. omnib⁹. apparet. con
tendim⁹. eccie. sacrificiū. Duobus. cōstare.
duobus. confici. inuisibili. clemētoq; ſz. et
m. uisibili. dei. et. dm. nr̄e. ihu. xp̄i. carne. et
sanguine. sacramēto. et. re. sacramēti. cor
pe. xp̄i. ps̄na. constat. et. cōficitur. ex. deo
et. homine. cū. ipe. xp̄c. uerus. sit. deus. et
uerus. homo. Quia. omnis. rebus. ultaq; rez
naturā. et. ueritate. in. se. cōtinet. ex. quib⁹
conficitur. De. hoc. eode. iohes. damasceⁿ

In dño nr̄o ihu xpo duas quidē naturas cognoscim⁹ una aūt ypostasim ex utrisq; cōpositam. Incarnatus ē g̃o xp̃c ex virgine assumēs humanā nr̄e massē: ut ipā exhiberet carne ypostasi. que dei uerbi ypostasis: et cōposita facta fuit que prius simplex erat uerbi ypostasis. Compositā uero ex duabus naturis p̄fectis deitate et humanitate. et ferat ipa diuine ubi filiationis caracterem et determinatū ydioma. sedm̄ q̄d diuisa est a pr̄e. et a spū scō. ex carnis caracteristicis determinatua ydiomata. sedm̄ que differt a matre. et ceteris hominibus. Sic una ypostasim filij dei cōfitemur. in duabus naturis pfecte se habentibus deitatis et humanitatis. et in carnata eandem ypostasim. et eas duas naturas custodiri. et manere in xpo. post unionē. nō separatas. et sedm̄ partes ponentes similaim. sed unitas in utrisq; eandem in una ypostasim. cōpositam ypostasim. Substantiale em̄ inquiunt unionē. s. uerā. et nō sedm̄ fantasiam. Substantiale aūt nō duabus naturis pfectis. altim̄ sic una ypostasim naturas. si unitas manerent in una ypostasim cōpositam filij dei et manere eādem subsistentiam differentia determinantē. q̄d creabile et increabile. q̄d mortale et immortale. q̄d mortale et immortale. q̄d corruptibile et incorruptibile. q̄d incorruptibile et incorruptibile. et hoc quidē rōnabiliter. miraculis. De hoc t̄ Aug⁹ in li. de trin⁹ aut. Qua admodū sedm̄ deitatē una ē pr̄s filij q̄ natura. ita t̄ iuxta humanitatē ē adē ē matris et filij q̄ natura. ex utrisq; aūt subsistentia deitatis et humanitatis unus atq; idē ē deus. dei et hom̄is filius. dñs xp̃c. ut deus uerus. ita t̄ et homo uerus. De mīa xp̃i deitate dic deo humanam potuit quis ingerere. ut ex duabus subsistentijs fieret una ps̄ona. Ac p̄ hoc iam ex tribus deo. anima et carne. hijs aliisq; plurib⁹ actoritatibus se mununt. qui dicūt ps̄onam x̄ opositā ex factum. siue cōstantem ex duabus naturis. siue ex tribus subsistentijs. Terna alior. Sunt alijs qui in metamorphosim sententia uerbi nō solū ps̄onā ex naturis opositā negant uerū t̄ hominē aliquē. sine t̄ aliquā subam. ubi ex anima et carne composita ut facta differentē. Sed sic illa duo. s. aiā et carnē. ubi ps̄one. uel nature unita ee aiunt: ut nō ex illis duobus. uel ex hijs tribus aliā suba ut ps̄ona fieret. sine opposita illis duobus. uel ut in numero uerbi dei uestiretur. ut oculis mortaliū cōgrue⁹ appareret. qui ideo dr̄ factus uerus homo. quia unitate carnis et anime accepta. duo t̄m singularitate ps̄one sue et unita tem legitur accepisse. nō quia illa duo ut aliqua res ex illis cōposita. sit ps̄ona eī. ubi. ut sit ubi. ꝑ quia ex illis duobus accedētibus ubi. nō ē ps̄ona. nīs auctg. ut fieret quaternitas in trinitate. Et dicit ꝑ quia ipa ps̄ona ubi que erat prius. sine in numero. assumptione in numeri. nō ē diuisa ut mutata. s. una cadē ꝑ in mutata remanserit. et sedm̄ habitū. dñi hominē facti dicit. Accipiendo eū hominem. dictus ē deus factus ē homo. et ꝑ accepti hominem. dictus ē deus uere ee homo. et ꝑter accepti hominem. dr̄ deus uere et ꝑter assumptū deum. dr̄. ho ee deus. Nam si essentialr̄ inquiunt illi. deus ee homo. ut homo ee deus. intelligitur. tute si deus homine assumpsisset in sexu muliebri. et mulier essentialr̄ deus ert. et ḡuso. Ac potuit deus assumpsisse homine in sexu muliebri. potuit ḡ mulier ee deus et ḡuso. Auctoritates in dubiis ꝑbis sua roborate.

Ne aūt et illi de suo in fluere uideāt testimonijs in medio ꝑductis. ꝑdiut cōfirmari. aut sm̄ Aug⁹ in li de ḡra noui testamēti. Qui nō augetur numerus p̄sonaꝝ cui caro accedit anime: ut sit unus homo: sic nō augetur numerus p̄sonarum cui caro accedit anime. ut sit unus homo sic nō augetur numerus p̄sonaꝝ cui caro accedit anime ut sit unus homo sic nō augetur nūs p̄sonaꝝ cui homo accedit uerbo. ut sit unus xp̃s. legitur itaq; deus homo. ut intelligamus hmoi p̄sone singularitatē nō ut suscipiamur in carne unitatē diuinitatis. De quaq; tractans illud ubi apl̄s habitu inuentus ut homo. manifeste ostendit deū dici factū ee hominem.

ūt ēē hominem sēd habitū. m libro lxxxiij
qōnū vta mquiens. Multis modis habitū
dīc̄. ut habitū animi. sicut disciplinā p
ceptionem usū firmatam. ut habitū corpis.
sīc dīc̄ alumnū alio ualidiorē: ut habitū
cōx que in membris accōmodantur ex
trinsecus. ut ēē dīc̄ aliquē uestitū. cal
ceatū. et hmōdi. In quibꝫ oīnibꝫ ꝙnūq
nāmfestū est m ea re dici habitum
que accidit. sīc accedit alicui vta ut eam
possit cita nō hēre. Hoc autē nomen duc
tū est ab illo uerbo qđ est hēre. habitus
qđ ni ea re dicetur. que m nīl ūt accidit
sīc accedit ut habeatur. Veritꝫ hoc mḷt
est. quia quedā cōx que accedūt sīc acci
dūt ut habitū faciat nō mutātur. sēd
ipā mutat. mse integra. et nconcussa
manēte. Sīc sapiā accedens homini
nō ipā mutatur. sī homine mutat. que
de stulto sapientem facit. Quedā uero
sīc accidūt ut accedūt ut mutent. et
mutentur. ut cibus. qui amittens spēm
suā. in corpus uertitur. et nos tibo refec
ti. ab exilitate atqꝫ languore. in robur
ualentiā qꝫ mutamur. sīc annulus portā
ti digito qꝫ genus rarissime reperitur. Et
tum genus ē tum ea que accidūt muta
tur. nō a sua natura. sī accipiunt alia
spēm et formā: ut ē uestis que de recta
atqꝫ de porta. nō habet ēā formā. quā su
mit. m ducta. Induta ēim membris. accipit
formā. quā nō habebat exuta. Et ḡnꝰ
congruit hmoī cōparatiōm. Deus ēim filiꝰ
se. se ipm ex maniit. nō formā suā mu
tando. sēd formā serui accipiēs: neqꝫ con
uersus aut transmutatus. in hominem.
amissa m cōmutabili stabilitate. sī in filiū
dīc̄ factus homini est. ipe suscipiendo
hominis uerū homine suscipiendo: et ha
bitu inductus est ut homo. et habendo ho
minem inuentus ē ut homo. nō sibi. sēd
eis quibus in homine apparuit. Et aut
dicit ut homo. habitum exprimit. Nomine
ḡ habitus satis significauit aplꝫ quali
dixit. in similitudine hominū factus. qua
nō trāsfiguratōe. in homine. sī habitu fac
tus ē homo. cui indutus ē hominem: que

sumens quoda mō. atqꝫ cōformās. inmor
talitati eternitati qꝫ sociauit. Non ḡ opor
tet intelligi uerbū mutatū ēē. susceptōe
hoīs: sīc nec membra uestē inducta mu
tantur. Quātus illa susceptō. in effabili
susceptū cōpulauit. suscipiēti. hīs ūbis ap
te. minuere uidetur augī. dm dei factū
homine. secūdū habitū. que est ipius in
carnatōis modū uolēs exprīe. que etiā
in ury. li. de trīt. art. Qri quēritur ipā
carnatō quōmō facta sit. ipm uerbū de
dico carnē factū. i. hominē factū. nō
in hoc qđ factū ē. gī sīc atqꝫ mutatū. sēd
carne nr carnalibus congruēter apparē
ni diuīū. Ten sanc factum. ut ubi sit nō ty
uerbū dei. et hominis carō. sī ētā ratio
nabilis hominis anīa. atqꝫ hoc totum
et deus dicatur. ꝓpter deū. et homo ꝓpter
hominē. Ad si difficilius. intelligitur.
mens fide purgetur a pcis abstinendo
bona opando. Difficilia ēim fuit hī. Ydm
in libro de fide ad petrū. dei filius ēi fa
deus etīnus. et uerus. ꝓnob factus est ho
uerus. et plen. In eo uerus. qua uera
hē deus ille humanā. natura. In eo uero
plenus. qua et carnē humanā susceper.
et anīa rōnalem. Et Non aliud fuit illa
dei sūmi ex inanicio. nisi forme seruilis
et nature humane susceptio. Utrāqꝫ ḡ est
in xpo forma. quia utraqꝫ uera et plena
ē in xpo. subā. diuina scīt et humana. Ide
in li. qrta maximiā. Cum ēēt ipse ipo
inuisibilis. uisibilis in homine apparuit. qꝫ
de femina susceptō dignatus ē. Et te mōēt
nos xpm dīm. uerū hominē. susceptisse
credim. et in ipo uisibilē. in uisibilem
apparuisse hoīb. in ipo inter homines
conuersatū fuisse. In ipo ab hoīb. hūana
pertulisse. In ipo homines deuīsse. Ubi qꝫ
in. li. de trīt. art. Quomō dei filius ha
bitus ex maria ē. r. nisi quod uerbū caro
factū est. s. quod filius dei ēit in forma dei
ēēt forma serui accepit. Teneāt ḡnēs
ēēi ea que accidūt. nec mutāt. ea quibꝫ
accidūt. nec abeūs ipa mutētur. Unde in
eundē qđ nō dei defectione. sī homīs assump
tōne ꝓfitemur. et in forma dei ipe diuina

Teneāt gnēs ēēi ea q̄ accidūt nō
mutāt ea qbꝫ accidūt nec ab eis
ipā mutant

natura et in forma serui. ex eo cepisse ipse fe-
cerit hominis habitu. cepisse fuisse. non
fuerit ei habitus ille hominis. sed ut homi-
nes. neq; caro illa caro per se in fili tudine car-
nis pec. Audistis tres. sed ius duos portas
sententias. et p singulos in ducta testimonia.
Positis sententiis. planis testimoniis. intelli-
gas quid trax. locum ex equatum. sed ius singulis
sententias. et prius secundum primam.

Secdm primā uero dicitur. deus homo fac-
tus deus. quia deus cepit ee quedam
subā uerbalis. que ante non fuit. et illa subā
cepit ee deus. et hoc gratia non natura. id est me-
ritis huius. unde recte dicit xps in quibus ho-
mo predestinatus ee filius dei huius aut sente-
cie opponit. Dei illa subā cepit ee deus. et
deus illa. Quedā go subā e deus. que non fuit
deus. Et quedā subā est deus. que non
e diuina subā. et deus e aliquid qd non
fuit. et illi accedit. origenis testimo-
nio inuitentes. qui ait factus e sine di-
bio id quod prius non erat. Alijs quoq; pri-
bus modis. illi sententie potest opponi. qui-
bus supsedens. exercitationis studiū
lectori relinquentes. et ad alia properantes.

Hic explanat sententiā et eruit. locum se-
cundum. In secta aut sententia. hmoi dicendus sub-
talis uidetur ee. vt ei dicat deus factus
homo. intelligitur subsistere ee. cepisse ex
duabus naturis. ut tribus subsistentijs. et
ee homo factus deus. quia subsistens in
duabus naturis cepit ee deus. ut pocius
homo factus deus. et ee dicere. quia deus
assumpsit hominem. et homo assumptus est
a deo. vt ait aug in li de trinitate dicens. aliud
fuit illa susceptio. quae hominem faceret deum
et deum hominem. narratur aut illa intel-
lectus. cum dicit. Deus e homo. et homo est
deus. dicit cum deus ee persona subsistens
in duobus et ex duabus naturis. et persona
subsistens ex duabus naturis dicit ee deus.
et uerbum. ut diuina natura. post eum pos-
sit dicere persona simplex. ut natura diuina de
persona corporis. Non e aut ut aut scripsit da-
masenus id dicit natura. ut personam
sancte dicit xpm. id non est idem dicere
sancte patrem natura. ut persona
tum in quibus est homo. et in quibus est
subsistens ex duabus substantijs. et aia et car-
ne. Nam quibus ad natura duo mentis non
est ipse predestinatus. Non go in quibus in ea ut
ea subsistit. predestinatus. sed in quibus subsis-
tit in alijs duabus substantijs. s. in anima
et carne. et in quibus est homo. Dilucide ex
pomit auctoritates prime q ostendit. ubi obiu
determinant. et auctoritates que ante
prime quemlibet sententie. et huic. unde
contradicit. ut in lectione legitur homo ille assum-
tus a uerbo. in singularitate persone ut fac-
tus una persona cum uerbo. De natura hu-
mana intelligitur. q uerbo unita e in singula
ritate persone. et ita qd cadit persona q prius
erat et simplex erat. sine mirabilio nume
ri. et in mutatu. p hanc sit. licet copulata.
Compositum hmoi aliam dicit ee rone.
qua sit in alijs hominibus. qua hmoi ex tri-
bus. aliorum ex duabus subsistit e compositio.
Negant quoq; naturam humanam ee perso-
nam ut dei filium. Et sic unus eundemq; dicit
hominem ee et deum. et filium hominis. et filium
dei. ita unum et idem. non aliud et aliud. sicut
nec alium et alium. Qualiter hijs respondeat
Sed hijs uidendum adiungat. que subdentis
ostendatur capitulis. Aut enim augt sup
rohem. Aliud e uerbum dei aliud homo. sed
uerbum caro factum est. et homo. Non utiq;
alia e uerbi alia est hominis persona. cum
utriusq; xpc et eadem persona. Dicit ad felicia
num. Aliud dei filius. aliud hominis filius.
sed non alius. Sic dei filius aliud de patre.
aliud de matre. Sed in li. 1° de trinitate. Cum
dei filius sit deus et homo. Alia substantia
deus alia homo. Cui ita ponit q premissis ni
Nec aut in hijs modis dicitur adiungat
determinat. quia ei dicatur. Aliud sub-
stantia dei. aliud homo. Alia substantia deus. alia ho-
alterius nature significatur xpc. ee in
quibus e deus. et aliud in quibus e homo. et aliud e natura q homo est.
aliud natura qua e deus. Vt cum aut iohes
damascenus in quibus. et in altabilis unite
sit ad multos nature. neq; diuina distan-
te a pria simplicitate. neq; humana aut
grossa in deitatis nature aut in no existe
ria duplicia. neq; ex duabus una facta quod
ta natura. Composita enim natura neutri
eax ex quibus quodammodo naturis omnibus
dicit. et grossitatis ee potest ex alterius priorem
alterius. vt corpus ex iiij or elementis quod

tis nec ignis noiatur nec aer nec tra nec
aqua nec hoy alicui omonyon dr. Cig
sedm hereticos xpe unius coposite natie
post unione ex tit et ex simplici natura
conflus e m compositan et neq; pri simpli
cis nature existenti neq; matri e omon
phos et neq; deus neq; homo denominat
p xpe solu et ere hoc nome xpe s. no p
sone ipius nome. p ipig unig sedm ipos
opposite nature. Nos aut xpm no unig opo
site nature dogmatizam. et hoc nome
s xpe p sone dns. no monotrophos. i. o
no modo dictu. s duar naturar ee sig
nificatiu s. deitatis et humanitatis. Ee
deitate aut et hmanitate dm p fectum
et homine p fectu enim et ee et dici ex
duabus et in duabus naturis cofitemur
Dic go dr aliu ee filiu dei aliud filiu
hominis. quia alterius e sube ut nature in
qnitu e filius dei alterius an qnitu e filius
hominis. Non go xpe filius hominis et
dei sit illa dico diuersa i. due diuse na
ture. Auctoritate cofirmat definitam dr

Aptε cm hec aut Cu no aliud sit fi
lius hominis neq; aliud sit filius
dei verbu cm caro facta est et cu ille
qui filius dei e xpe e hominis sit filius
requiru quis in hoc filio hominis cla
rificatus e Prudenter dicit no aliud ee
filiu dei et aliud ee filiu hominis. quo
pmissa roboratur et aggr̃atur definitio
nis illa e liba auctoritatis ad notat ut

op Q d e dictu e utrumq; definiet aug
xpe est et una psona. nouit potest
lectorem sic et illud qd aug in li
pmo de trin Quia forma dei forma ser
ui accepit utrumq; deus utrumq; homo
s° utrumq; deus pter accipiente dm et utru
op q; homo pter accepti hominem Et illud
qd ide dr aut in li de bono p severacio Qui
fidelis e in eo uera natura humanam
credit suscipiente deo uerbo tam sublima
tam ut qui suscepit et quod suscepit un
a est in trinitate psona et assumpcione
illa in effabiliter facte psone unig in
deo et homine unitate Di aut qui suste
pit et quod suscepit una e psona go na
s°o tura humana ait ubo una e psona sed hs

omnia ex tali sensu fore dicta credit ut u
trumq; dicatur fore xpe et una psona qua
in utroq; unus xpe una psona subsistit
ta e suscepti cu suscipiente dei una psona
qua susceptu suscipienti e sociatu in un
tate psone i. ita q; unitas psone p manife
sto ita ut caro et anima sint deus Sic
ut aut ille verbu e deus no caro assumpta
Et ambit in li in de spir sco aut aliud est
qd assumptu et aliud qd assumptu est hic
dam ponit auctoritate que mihi uidetur
op Et aut et aliud qd hinc hinc sme opposita
sententie plenit uidr obuiare Aut enim
aug in li qua maximum xpe una psona
e gemine sube qua et deus et homo e
net tame deus ut homo ps hinc psone
dici pot Alioqui filius dei aug suscepta
forma serui no erat totus et circuit cum
homo diuinitati eius accessit Ecce dm
dicit no ee ptem ullius psone Vn indr il
la psona no ita constare ex deo et homi
s° ad qd e illi dnt ulla psona no ita consta
ex deo et homine quasi totu ex ptibus
ita cm ptes alicuius totius conueniunt ut
ex illis quod no erat constituatur Non
aut humana et diuina natura sic in xpo
uniuntur q in explicabilis cm ipius uni
onis q no e parcium ratio Sic nuda tame
nomine dei ibi psona significari putat
qua de tribus agebat psonis quia illam
trinitatis ee ptem dicebat sic ps ipius
psone no e deus Sic si de psona intelligat
manifestu est qua p psona no est ps p so
ne Posita est diligenter secunda sententia
et eius explanacio cui in nullo ut in no
dico obuiant auctoritates in tercia senten
cia in ducte que ubi considerada est hic
tercia sententia que sit primissa Pone

In hac go sententia sic dr intelligenda
deus factus homo qua homine acce
pit et sic dr ee hs qua homine habet
ut qua e hns homine et homo factus
deus qua assumptus a deo et hs est deus
qz hns homine est deus Cu go dr deus
e hs ut habitus predicatur ut psona sed
humanata Et qd psona humanata p
ducitur cassiodorus ostendit indr dicens
factus e ut uti dixerim humanatus dei
qui e assumpcione carnis deus ee no desitit

Qd tñ uarie accipi pot ut dicatur deus factus humanatus: sit xp̃s factus ē deus humanatus. Verūm cū same dici possit qz go dr factus ē deus homo multiplex sēm ipsos fit intelligēcia ut natura humana acceptisse intelligatur. Nec tñ si incepit ee humanatū uerbū ideo sequitur q incepit ee uerbū. Nec si deus factus est humanatū verbū sequitur quod factū sit uerbū. Dic de aliquo dñ hodie iste incepit ee bonus homo ut factus ē bonus homo nec tamē incepit ee hodie homo ut hodie factus est homo. Cuo sensu dicēdū ipsos dr sēm dr xp̃m ꝓdestinatus xp̃s sēm quod homo ꝓdestinatus ē filius dei qua ē ꝓdestinatū a deo abeēe ⁊ tm tpe collatū ei p gr̃am ut ipse ens homo sit filius dei. hoc cū no sep fuit sed in tpe p gr̃am accepit. quod uidr aug̃ notasse in libro ad ꝓsp̃m et hylarū dicēs. ꝓdestinatus ē xp̃s ut q futurus erat sēm carnē filius dr. erit i future filius dei. hij ē tū dr xp̃s sēm qz homo minor ē patre. sēm habitum hoc intelligut dicti. an quitū hr sibi homine unitū. vñ aug̃ in p̃mo li de trin. deus filius deo p̃ri sēm naturā diuinitatis equalis ē habitu minor. in forma cū seruo minor ē p̃re. in forma dei equalis p̃ri. Et qua sēm habitum acceptā est in carnacōne no. ideo dñs humanatū no hominē deificatū tradit debere dici. vñ ysaie. xxv. non hominē deificatū dñs. sed dñs hominē factū. Et licet dr no debet dici homo dominꝰ creatur homo deus. no tñ ggruc dr homo dominicus. vñ aug̃ in li. retractacōnū. no iudeo utrū dicat recte homo dominicus. qm ē mediator dei et hominū xp̃s ihc. cū sit utrūq dns. Et hoc quid ut dicēdū apud quosdā legi tractatores catholicos. sed ubicūq hoc dixi. dixisse me nolem. postea quippe audi. no ee dicendum. quanis no nulla posset id rōe defendi. sēm ē ipsos dr ꝓsona filꝫ in duabus ex duabus existere naturis. sed sēm ad hereticam. dei cū ad hereticū alteram mes-

Quod ꝓdicta no sufficiāt ad cognoscēdū

Datis diligenter mentis hanc quēstionis sententias diuersorū sup̃portam ab ip̃a assertione et p̃udicio tractauimꝰ. ꝙnem tñ nolumus in tanta re tamq; addi nosendū difficili putare lectorē istam sibi mām debere sufficē disputationē. sed legat et alia melius forte cōsiderata atque retractata. Et ea que hic mouere possunt. ingeniosiore atq; intelligētiore si pot̃ te discutiat. hoc firmiter tenens. qđ deꝰ homine assumpsit. homo in deū transiuit. no nature ipsibilitate. ꝙ dei dignacōne. ut nec deus mutaretur in humanā substāciā. assumēdo hominē. nec homo in diuinam glorificatus in dñm. qua mutacō tūc ipsibilitas nature. dmimicōne et abolicionem ipsius facit. In natura diuina debeat diuisibile fieri.

Post ꝓdicta in quirinata de virgine debeat utrū de natura diuina credēdum sit. qđ de virgine sit nata sic dicēm virgine matre nata. Et iudē utrūq no debere dici nata de virgine. cū no sit nata de patre. Que enim no est de patre genita. no iudē de matre nata. nec res aliqua filiacōnis nomen habeat in humanitate. q illud no teneat in deitate. videt̃ posse ꝓbari qđ sit nata de virgine. qua si hoc ē nasci deū de virgine. scī hominē assumere in utero virginis. cū natura diuina sup̃uenit dicta sit homine assumpsisse. iudē debere dici nata. De hoc aūt aug̃ in li de fide ad petrū sic ait. Natura etna atq; diuina no posset ꝓprie concipi et nasci ex natura humana. vera ꝓprie precedente et natiuitate in effabilis in se diuinitas acceperit. Hic est deus et mus uere ex sēm tpe. ⁊ conceptus et natus ex virgine ista auctoritate iudē in se mifestat. qđ natura diuina sit nata et geēta de virgine. Sed si diligenter notet̃ uerba. potest de ꝓsona agi intelligitur que sme dubietate de p̃re et de matre nata ee dici debet. De gemina

Queri erat xp̃i natiuitate quis nat̃ ē solet utrū debeat dici xp̃s bis genitꝰ ut dr debet hominis filius. Ad qđ dici pot xp̃m bis natū ee. duasq; natiuitates habuisse. vñ aug̃ in li de fide ad petrū. ꝑ deus

ad hereticam. dei cū ad hereticū alteram mes-

si ꝑ susceptam veritatis humane.

de sua natura genuit filiu͂ deu͂ sibi equale͂
et coetnu͂. Hoc ē unigenitus deus. scdo natus
est. semel de patre. semel de matre. Natus ē
eni͂ de patre deus uerbu͂. Natus ē de matre
uerbu͂ caro factu͂. unus ē atque idem dei filius,
natus ē ante scla: et natus ē in sclo. Et utraque
natiuitas unius ē filij dei: diuina scilicet et hu
mana. De hoc ē Iohes ait. Duas xpi nati
uitates ueneramur. una ex pre ante scla,
q̄ ē sup causā et ronem et tpa et naturā.
et unā q̄ in ultimis tpibȝ fcā ē ppt nos et
scdm nos. ppter nos. quia ppter nram salutē.
Scdm nos. quia natus ē homo ex muliere
tpe conceptionis et ix mensuū. Sup nos. quia
nō ex semine. sed ex spu sco et sancta uirgine
sup legem conceptionis. Ex hijs manifeste ap
paret q̄ duas eē natiuitates: eundē confitebi
natū fore. De adoratione humanitatis xpi:
an eadem sit adoratio humanitati et deitati

IX qo Propterea inuestigari op exhibenda
ret. utru͂ caro xpi et anima una cadē
cu͂ uerbo debeat adoratione adorari illa
s. que latria dr. Si eni͂ aie ut carni xpi
exhibetur latria que intelligitur seruitus
siue cultus soli creatori debitus. cu͂ anima
xpi ut caro creatura tn̄ sit: Creature exhi
betur. qd soli creatori debetur: qd facientibus
3o pma ydolatria deputatur. Ideoque quibusdā ui
detur. nō illa adoratione que latria est. car
ne xpi ut anima eē adoranda. Sed illa q
ē dulia: cum duas spēs ut modos eē dulie
eni͂ eiusdē modi dulia. que creature cuilibet
exhiberi pot: et ē quedā soli humanitati xpi
exhibenda. nō alij creature: quia xpi humani
tas sup omnem creaturā est ueneranda et di
ligenda: nō tn̄ adeo ut cultus diuinitati de
bitus ei exhibeatur: qui cultus in dilectione
et sacrificij exhibitione atque reuerentia con=
sistit: qui latine dr pietas. grece aut theo
sebia. i. dei cultus. ut eusebia. i. bonus cultus.
Aliorum sententiam qui una adoratione uni
aliqui Alij autem qz exhibendam tradunt.
placet. xpi humanitate. una adorati
one cu͂ uerbo eē adorandā: nō ppter se. sed
ppter illud cui coniūctū est: cui ē unita. Nec
ipa humanitas sola ut nuda. sed cu͂ uerbo
cui ē unita: nec ppter se. s. ppter illud est ado
randa: nec qui hoc facit. ydolatrie reus iu
dicari pot: quia nec soli creature. nec ppter ipam.

sed creatori cu͂ humanitate et in humanitate
sua seruit. De hoc Iohes damascenus ita ait. li. 3. c. 8
Due s. nature xpi rone et modo differentes.
unite uero scdm ypostasim. Unus ergo xpc ē
deus pfectus et homo pfectus. qz adoramus
cu͂ pre et spu sco. una adoratione cu͂ incar
minata carne eius. nō inadorabile carnem
dicentes: adoratur eni͂ in una ypostasi uerbi
q̄ ypostasis generata est. Non creature uenera
tione pbentes. Non eni͂ ut nudā carnem
adoramus. s. ut unitā deitati in una ypos
tasim dei uerbi duabus reductis naturis.
Timeo carbonē tangere ppt ligno copulatū
ignē. Adoro xpi dei mei simul utramque ppter
carni unitam deitatem. Non eni͂ quartā appono
psonam in trinitate: s. unā psona confiteor
uerbi et carnis eius eē. Hijs uerbis insinuari
uidetur. xpi humanitatē una adoratione
cu͂ uerbo eē adorandā. De hoc ē aug ex ser
mone dni. ubi dicit. Non turbetur cor uestrum.
ita dicit. Dicunt heretici filiū nō natura
eē deū. s. creatū. Quibus respondendū est quod
s. filius nō ē deus natura. s. creatura. nec co
lendus ē omnino. nec ut deus adorandus. di
cente aplo. Coluerunt et seruierunt potius
creature quā creatori. Sed illi ad hoc replicabunt
et dicent. Quid ē quod carnē eius quam
creaturā eē nō negatis. simul cu͂ diuinitate
adoratis: et ei nō minus quā diuinitati s.
3 Ambr seruitis. Ego dnicam carnē. immo pfectā
in xpo humanitatē. ideo adoro qz a diuini
tate suscepta et diuinitati unita ē. ut nō
aliud et aliud. s. unū eundemque dm̄ et hom
nē filiū dei eē confitear. Denique si hominē
separaueris a deo. illi nunquā credo. nec seruio:
uelud siquis purpurā aut diadema regale
iacens in luto inueniat. nunquid ea conabitur
adorare. Cu͂ uero ea rex fuerit indutus.
periculū mortis incurrit. si eam quis cu͂ rege
adorare contempserit. Ita ē in xpo dno hu
manitate nō sola ut nuda. sed diuinitati
unita. scilicet unicū filiū dei deu͂ uerū et ho
minē uerū. Si quis adorare contempserit.
eternaliter punietur. Id sup psalm nonagesi
mū octauū. ubi dicitur. adorate scabellum
pedū eius qm̄ scm̄ est. Dicendū qd in xpo
terra ē. i. caro que sine impietate adoratur. i. misdelicate
Suscepit eni͂ de terra terram quia caro de terra
est. et de carne marie carnē accepit. hoc si
ne impietate a uerbo dei assumpta nob adoratur.

quamnemo carnē eius mandūcauerit nisi prius adoret. Sed qui adorat non terrā mouet.

Illud potius mouetur. cum stabelli & pretiose adorat. his actoritatibus primitus non uestigationis absolutio explicatur. An xpc

Solet & queri sedm q hō sit psonale ag a quibusdā utrū xpc sedm qd homo sit psona. Sit & sit aliquid. Primus pte hmoi qōnis. argumenta cōcurrūt. Q aut psona sit. hinc edisserunt uobis. Di sedm qd homo aliquid & aut psona. ut subā. ut aliud aliqd ē. Sed aliud nōīg psona. ut subā ē. Sed si subā ē. ut rōnalis. ē. Sed nō ē rationalis. Ergo ē rōnalis. Di nō sedm qd homo ē subā. go ē rōnalis. Di nō sedm qd homo ē rōnalis subā. go ē psona. quia hec ē diffo psone. Duba rōnalis in diuidue nature Di go sedm q hō ē aliquid. et sedm q homo ē psona. Sed eqūs Di sedm q homo psona ē. ut tria psona ē in trinitate. ut alia. & alia nō. Ergo tria in trinitate psona. At si sedm q homo psona tria ē in trinitate. g deus. pp in carnatōem dicit et alia. dicit. quidē xpm sedm hominē nō ee psonā. nec aliquid. in si forte sedm sit expssum unitatis psone. Sedm em nihil placet hr rōnem. Aliqn em exprimit q. ratione. ut ꝓpetate nature. Diuinitatis notat habitū. Aliquādo causam. Quis distinctionis rationem diligēter lector animaduertit. utrū in sinu memorie recondat. ne eius confundatur sensus. cū de xpo sermo occurrerit. Et si xpc & q homo dicat esse subā rōnalis nō tamē sequit quod

Illud tamē psonā sit. ut quid homo nō sequitur. quod in argūtatione superiori inducti. Sed si xpc sedm quod homo ē subā rōnalis. go psona. Nam et modo anima xpi ē subā rōnalis. nō tamē psona. quia nō est psē sonans. immo alij rei cōuenit. Illa trī psone despicio. nō ē data p illus tribus psonis.

Sed adhuc aliter mouētur pbare xpm sedm hominē ee psonā. quia xpc sedm quod homo. pdestinatus ē. ut sit dei filius. Sed illud est. quod ut sit pdestinatus ē. Ergo si pdestinatus ē xpc sedm q homo ē filius dei. Ad quod dici solet. xpm id ee. quod ut sit pdestinatus ē. Est em pdestinatus. ut xpc sit filius dei. et ipe ē filius dei. uero. Sed secūdū hominē pdestinatus ē. ut sit filius dei. quia p gram hr sedm hominē. nec tn sedm hominē ē filius dei. Di forte sedm hominē ē filius dei. nisi forte sedm. unitatē psone sit. & pssim. ut sit sensus. ipe qui ē homo. ē dei filius. ut aut ipe ens homo. sit dei filius p gratiam hr. Sed si causa notetur. falsum est. Non em eo quod homo. dei filius ē. An xpc sit ad optimus filius sedm

Si uero queri. qd modo uel aliquo modo turā an xpc sit ad optimus filius dei sedm qd homo. sine alio modo. Respondem xpm nō ee ad optimū filiū aliquo modo. ꝑ tm naturalem. quia natura filius dei ē. nō adoptionis gra. Non aūt sic dr filius natura. ut dr deus natura. Non em eo filius ꝑ. quia ꝓpetate nativitatis filius. natura. ; quo deus ē diuinitatis. deus ē. Et tm dr natura. ut ina tura filius. quia naturaliter ē filius. eandē ql' natura huius. q ille qui genuit. Adoptiuus aut filius nō est. quia nō prius fuit. et postmodū ad optatus ē in filiū. sic et nos dicimur ad optimi filij. Quia cū nati sumus filij nre p gram facti sumus filij dei. xpc uero numq fuit nō filius. Et ideo nō est ad optimus filius. Quō quid sit ad

Sed opponitur ad hoc. optimus filius sic. si xpc filius hominis est. id ē uigintis. aut gra. aut natura. aut utroq modo. Di uero natura. aut humana aut diuina. Sed diuina nō. Ergo aut humana natura. aut nō natura. ē filius hominis. Sed nō natura. go gra tm. Et si ē natura humana. nō ideo minus ꝑ gram. Di go gratuitus uigintis ē adoptiuus filius. ee uidet. ut ide sit naturalis filius prius. ad optimus filius uigintis. Ad qd dici pot. xpm filiū uigintis ee natura. ut naturalē. et gra. Nec tn ad optimus ē filius uigintis. quia non p adoptionem. ꝑ unionē filius uigintis ee dicitur. filius em uigintis ee dr. eo q in uigintate. et de uigintate homine accepit in unitate psone. et hoc fuit gre. nō nature. Vn aug sup ioh. Quod unigenitus ē equalis. pri. nō est gre sed nature. Quod aūt in unitate psone unigeniti assumptus est homo. gre est. nō nature. xpc g nec dei nec hominis ē filius ad optimus. sed dei.

naturaliter. et hominis naturalis et gre filius.
Qs uero naturalis hominis sit filius. Aug
ostendit. ml. de fide ad petrum. Ille sil' deus
factus e naturalis hominis filius. q e natu
ralis filius unigenitus dei pris. Quod at
no sit ad optimus filius. et tu gra sit filij:
ex subditis pbatur testimonijs. Scd sup
eptam ad ephes scos aut. de xpo ihu septu
est. quia semp eu pre fuit: et mig eum
ut eet. uoluntas patria precessit. Et quidem
natura filius e nos no adoptione. Ille mis
filius no fuit. Nos aut esseme. pdestina
ti sume: et tue spus accepme adoptionis
qu credidime in filiu dei. hrl' quoq in h
uj de trin aut. Dns dicit clarifica filiu
tuu. no solo nomine odescatus e. se et filiu
eu aut clarifica et trium. q. t gloriate. Nos
filij dei sumus. q no talis. h filius. hic em
uerus et pprius est filius orgine: no adop
cione. veritate no mutuatione: naturita
te no creatione: Aug. t sup iohem aut. Nos
sume filij gra. no natura. unigenitus aut
natura. no gra. An hoc e in xpo filio ad
hominem referendu est. Ita sane. Ambr.
quoq in li. 1o de trinitate aut. Xpc filius e
no p adoptione. q p natura. p adoptione
nos filij dicum. Ille no p unitate nature
e filius. Ex hijs euidenter ostenditur: qd
xpc no st filius gra adoptionis. Illa em
gra intelligitur eu aug. eum no gra ee
filiu asserit. Gra em sed no adoptionis.
immo unionis. filius dei e filius hominis
et eqlis. Utru psona id natura pdesti

Qc mdo sequitur. utru pdestinatio illa
qua qmemorat aplus. ste de pso
na. an de natura. Hanc dici pot. et psona
filij. qui sp fuit. et pdestinata sedm homi
nem. assumptum: ut ipa. sel' eius homo esset dei
filius: et natura humana. e pdestinatio
ut ubo patris psonalis universu. Utrum

Volet t qui xpc sit catus sme catus. ut
utru debeat simplr dici atq factus
concedi. xpm et factu ut catu. ut caturam
Ad q dici pot. hoc simplr et absq determi
cione minus congruenter dici. Et si quis
breuitatis causa simplr enuntietur. minus
tu simplr debet intelligi. Quia ut aug.

in primo libro de trin aut. Cu de xpo loqui
mur. quid sedm qd. et quis quid. dicatur.
prudes et diligens ar prius letor intelligi
debet: qui xpm id dei filiu no e factu ut
caturam. in primo li de trinit ostendit. dicens
ita. In principio erat uerbu. et uerbu caro factu
est. Et omia p ipm facta sut. Nisi dicit omnia
nisi que facta st a. omne caturu. Ut liquido
appareat. ipm factu no ee. p que facta st omia.
Et si factus no est. go caturu no est. Si aut
creatura no est. eiusdem sube cu pre e. Quic
em subia que deus no e. creatura e. Et que
creatura no est. deus est. Dei filius eiusde
sube no e cu pre. go facta subia e. Et si facta
subia e. no omia p ipm facta sut. Et omia
p ipm facta sunt. facta g subia no est. Sed
una cu pre in factis subia e. Ite in eode. Si
ut filiu faceret pr. que no fecit ipe filius. no
omia p ipm facta sut. filiu. Et omia p filiu
facta sut. Ipe go factus no est ut cu pre
faciet omia que facta sut. De mlc. lxxxiij
quo dicitur caturu quicqd fecit pr deus
p filiu. qui no pot appellari caturu. quia p
ipm facta sut omia. Ambr. in libro primo
de trinit. plenius inquit caturu no ee dei
filiu. Audiuimus enim me euangelio dicente
dasse discipulis. predicare euangeliu omi ca
turae. et unusq. Qui unusquisq caturam dat
rullam excepit. Sed ubi sut qui caturam
xpm appellant. Nam si caturu est. sibi ma
daret euangeliu predicari. Et subiectus est
uanitati. quia testante apto omis caturu
nanitati subia e. Non go xpc caturu est sed
cator: qui docende caturae. discipulis mandat
officiu. De pfidia et pena arrij. Et

Arrij licet fuisse pfidia legitur ut catu
ram xpm fateretur. Io effusa sunt
arrij uiscera. atq crepuit medius ysua
tus in faciem. Ea quibus xpm negauit
fedo ore pollutus: hijs aliisq plurimis bla
simonijs instruimur. no debere fateri
simplr xpm ee factu. ut caturam. Sed adde
ta determinatione recte dici pot. Ut si dicatur
factus sedm carnem. id sedm hominem. ut fac
tura humanitati. no deo attribuatur. Ut
em aut ambr. in primo li de trinit. No deus
factus est. sed deus dei filius natus est. Post
ea uero sedm carnem homo factus ex maria

nrygme ē. Ag ist em filiū sicut deus factū
ex nliere factū sub lege. filiū nquit simi
sel' nō unū ex nlib⁹. Cum dicit summ⁹ ge
neracois ēne ꝓpetatē significauit. Postea
factū ex nliere. asserunt. ut fractura non
diuinitati. sed assumpti corpis asperet
factū. q̄ ex nliere. Dixit ꝓpter carnis sub
iectionē. Qui lege. ꝓpter obseruatia legis
Generacō generatori nō prudicat. nec ca
ro diuinitati. Deus em ētinus incarnat
omo sacrametū suscepit: nō diuidimus si
unus: et n utrūq; ung ē. sed diuinitate
et corpe. Non em alter ex patre. alt̄ ex ma
tre. Alter ex patre. aliter ex ūgine. Sed id
Aliter ex pre. aliter ex ūgine: qui factus
est sedm suscepcōnē nre nature. nō sedm
ētne subam intercipie legimꝰ. Primogenitū
et unigenitū. Primogenitū q̄ nemo ante
genuit: vnigenitū qua nemo post ipm.
Ex his euidenter trahitur. qua intelligē
cia accipendū sit. Cū dr xp̄c factus. uel
simplr ut cū additamēto. ut factum sed at
tēptura. nō ad assumentem dm̄ ꝑ ad assump
tum hominē referatur. In deo em tātū
ē nō pōt: ut ambō. aut n primo lc de t̄
mt̄. Numq̄ dicto factus ē xp̄s. Numq̄
mandato creatus ē xp̄c. Quomō autē
in deo ēatura ē pōt. Et em deus nature
simplicis ē. nō quincte atq; absolute. cui
nichil accidit. ꝑ solū q̄ diuinū ē. in natu
ra hāt sua. Et si q̄ xp̄s sedm hominē dr
factura. nō tn xp̄s simplr ꝓdicandus ē
ēatura. Ret ex eo q̄ xp̄s sedm hominē
dr ēatura ē. pōt quis ꝓgredi sic argūen
do. Dr sedm quod homo xp̄s est ēatura.
ut rōnalis. ut nō. ut quē ē deus. ut nō.
nitens ꝓ hoc ꝓbare xp̄m ē aliquid nō
diuinū: quia q̄ ipe est sedm hominem.
xp̄s est. Et ro si sedm hominē ē aliqua
subā. nō dimna: est utrūq; aliquid nō di
uinū. ꝑ ex tropicis locucionibus nō est
recta argūcionis ꝓcessio. Illa aut̄ locucio
tropica ē qua xp̄s dr ēatura ut simplr
ut cum additamēto. An homo ille semp
fuit. Post dicta quēritur. fuit. ut reperit
Utrū homo ille cepit ē. ut semp fuit:
Quod simplr emittamus xp̄m ut dei fi
lium semp fuisse. nec cepisse. de hoc aug⁹
ita nquit sup iohem. habuit aliqm dei
filius. q̄ nō dum habuit. idem ipe ens hō
filius. qua nōdū erat homo. Item in cōe
prius quā mundus ēt. nec nos eramus.
nec ipe mediator dei et hominū homo xp̄s
ihc. Ide sup psalmū. xp̄e nr̄ es. si forte ho
rrendis tis est ētinus deus. Ambr. uero legē
q̄ puer ille ēgressus stellas. Et xp̄s dicit se ē
pulchrum. et ante habraham ē. his q̄ acto
rētatibus in nullo resultātes dicunt hoiem
illum in q̄rūt homo ē. repisse: in q̄rūt uer
bū ē. semp fuisse. hic em absit discrēde
nō est ferenda responsio. Nam et ipe
aug⁹ hmanoꝝ distinctōe utitur in plibꝰ
locis dicēs. p. xp̄m oīa facta in q̄rūm
uerbū est. sedm id uero quod homo est. ipm
ē factū et glorificatū. Dr. q̄ ad psonā
respicias. dic hominē illū semp fuisse.
Dr uero ad naturā hominis. crede eum
repisse. Si deus aliū hominē assumere
repisse. Solet ē q̄r. potuit ut aliūde qua. de q̄
utrū aliū hominē ut aliūde ho. ade
minem q̄. de q̄ illius ade. deus assumē
potuerit. Ade q̄ sane dici pōt. ipm et
aliam aiam. et aliā carnē potuisse assu
mere: qua q̄ tn assumpti est illa aia
et caro. a ūbo dei. vt em ait aug⁹ mu
tabus ꝑ tempus ortis. alla summa q̄ est.
q̄ homo in unitate psone. quietus et de⁹
potuit. q̄ deus et aliam carnē. et aliā
aiam simē et carnē. utrūq; aliunde quā
de q̄ ade. Dr aug⁹ in li. xm de ētat⁹
poterat utrūq; deus hominē aliunde sus
cipe. in quo est mediator dei et hominū
nō de q̄ ade illig qui pcō suo obliga
uit q̄s humanis. sic ipm qui ē pm̄o ca
uit. nō de q̄ aliquis cauti poterat
q̄ ut sic ut alio quo uellet carē mo
ri. aliū hominē de quo uincerētur poris
diabolus uictor. ꝑ melius in dicaut. et
de ipo q̄ utrūq; fuit. genꝰ assumē ho
minē. ꝑ q̄ hominis uinceret minutiꝰ:
et tn ex ūgine trug sceptū. sine nō caro.
fides. nō libido. pcm: nec mter fuit car
nis sc̄ipisteria. qua ceteri sc̄ipiuntur. q̄
originale trahunt pcm. ꝑ si credendo nō
concū bendo. facta est secundata ūgnitas.
Ex his apte ostendē. et aliunde aliunde ho
minē deū assumē potuisse. Si ille homo

potuit peccare uel non esse deus

Ideo nō in nīto querit̄ utrū ille ho
potuit peccare: ut nō sit deus Si
enī potuit peccare: et potuit damnari·
potuit nō ee deus. Ergo si potuit peccare
potuit nō ee deus: quia ee deū et posse et
uelle iniquitatē: sit ee nō possit. hinc dispu
tāt opus ē utr̄ de pson̄a an de natura agā
tur. Si enī de pson̄a agat̄ quia peccare
nō potuit manifestū est: nec deus nō ee
potuit. Si uero de natura disputādū est
utrū agat de eo ut ūbo unita: an de ea tm̄
nō unita ūbo: et tm̄ enti r an de ea sēm̄ q
unita fuit ūbo: an de ea sēm̄ q de potuit
et nō unita ūbo. Non est enī ambigū a
nimā illā entem̄ unitā ūbo peccare non
posse: et est sine ambiguo uerū eam̄dē si
cut et nō unita ūbo posse peccare. Rus
rumdā oppō q potuit ē unita deo peccare

Quidā tm̄ pbare conātur. eā ē unitā
uerbo posse peccare: quia liberū ar
bitriū hī: et ita pot flecti in utrūq; pte
Sed friuolū ē: eū et angli liberū arbitriū
hānt: et tm̄ gr̄ā a deo sē confirmati ut
peccare nequeāt. Quomagis ḡ illa ho
cui spē ē datus sī mensura: indultū ḡ
actoritatē ad pbandū idē. Deptum est
enī in libro sapie. Qui potuit trāsgredi
et nō ē trāsgressus: facē mala: et non
fecit. Sed hoc accipiendū est sēm̄ mēt
ut ptim̄ de capite vel partim̄ de membris de
capite nō est trāsgressus: et nō fecit ma
lū. Si deus potuit assumē hominē m

Quero ē solet q̄nus sexus muliebri
no cuiosē a nō mulle. Si deus hu
manā naturā potuit assumē sēm̄ mulie
brem sensū. Quidā arbitrāt eū potu
isse assumē hominē m femineo sexu
assūpsit m uirili. Sed oportunius atq;
rōnabilius dicit̄ est ut de femina nas
ceretur et virilem assumēt: ut ita utriusq;
sexus liberatio ostenderet. Non aut̄ m h
xxxum sōm̄ hominis liberatio m utrq;
sexu debuit apparere. Ergo quia mul
oportebat suscipe qui sexus honorabilior
et q̄ species erat ut femineū sexus libera
ret. hinc apparet q̄d ille uir de femina
natus et sapiā ergo dei que dē unige
nitus filius homine suscepto m utero et
de utero virginis liberatorem hominū red
dit. Si xp̄s sedm̄ hominē naturā m sap
cetera sc̄i erūt ē gr̄ā p̄fectē potuit ut
endū. xp̄m sedm̄ hominem. p̄fecte XIII
ab ipa greptōe gr̄e plenitudinē recepisse
cui spē datus est. nō ad mēsurā: et m quo
plenitudo diuinitatis corpaliter habitat. in
uero habitat ut aut aug ad dardanū. q si
gr̄ā plenus ē. Nā ut habitat in scīs ut in
uno corpe. m est sensus singlis membris
sī nō gr̄ā in capite. sbi enī et usus est
et auditus et olfactus et gustus et tactus. sta et m xp̄o
In ceteris uero solus ē tactus. sta et m xp̄o
habitat omnis plenitudo diuinitatis quia
ille ē caput. m quo sūt omnes sensus. m scīs
uero quasi solus ē tactus. quib; datus est
sse ad mēsurā: eū de illius plenitudine ceteri accipe
nō sedm̄ essentiā. sī sedm̄ similitudinē. quia multi
gr̄ā illa eandem eēntiā. sī similē acceptā de illa ple
gr̄am. Puer. g. illa. plenus sapiā et gr̄ā nitudine
sunt ab ipa greptōne. vñ ut ait vete dicti
Nouū faciet dñs sup̄ terram. mulier cir
cudabit uirū. quia m utero uirginis. p̄sedit
uir. exiuit. Non solū gr̄ā sēm̄ā et carnē
sed ē sapiam. et gr̄am. quia plenus erat
Quomō intelligatur de plenitudine eius
accepimus. Quomodo autem potuit que ndū ob
Huic aut̄ sententie nōdū obuiare uare
Quō m luce euāngliō legitur. hoc p̄fi
ciebat sapiā et etate. et gr̄ā apud deum
homines. Si enī p̄ficiebat sapiā et gr̄ā
nō uidet̄ a greptōe habuisse plenitudi
nē gr̄e sine mēsura. Ad quē sēm̄ pot dici
xp̄m sedm̄ hominē tantā a greptōe acce
pisse sapiē et gr̄e plenitudinē: ut deus ei
confitere nō potuit plenius. Et tm̄ uere
di. p̄fecisse sapiā et gr̄ā: nō quide m scīs
m aliis. qui de eius sapiā p̄ficiebat. dum eis
sapiē et gr̄e munera sedm̄ p̄cessū etatis
magis et magis patefaciebat. vñ ḡg̃ nu
quādā omelia aut̄ iuxta hominis naturā
p̄ficiebat sapiā. nō q̄d ipe sapiēcior ex
tpe: quia a p̄ma greptōis hora sp̄m sapie
plenus erat. sī eandem qua plenus erat
sapiam. ceteris ex tpe paulatim dēmōstra
bat. Iuxta hominis naturā p̄ficiebat eta
te. de m̄fancia ad mūctutē. iuxta hōis

si potuit damnari

de membris potuit transgredi et facere malum

natura ꝓficiebat gr̃ā nō ip̃e qđ nō habebat
ꝑ accessum tp̃is accipiendo sed pandendo
domū gr̃ē qđ habebat a pr̃e dn̄o et homib̄:
qua gr̃ā ꝓficiēte etate pat̃e ꝓficiebat dona
gr̃ē hominibus: qui sibi m̄ erāt et sapiēcia
tum eos ad laudē dei excitabat: et sic deo
parti ad laudē et hominibus ad salutē ꝑ
ficiebat. In aliis g̃ō nō mīe ꝓficiebat sapiā
et gr̃ā. Vñ m̄ codē euāgelio. puer ille
sapiā plenus et gr̃ā ꝑplebatur. Sic g̃ō dr̄ ꝑ
fecisse sapiā et gr̃ā ut aliquis vector ecclē
siasticus dr̄ ꝓficē nr̄e cure sibi creditē. Cu
ꝑ eius m̄ diuersa. alij ꝓficiūt. alibi in stp
tum et reprimūt qđ secūm sensu hominis
ꝓficerit. aut eius ambr̄. nr̄i lr̄ij de spū sc̄o
sic. Deus ꝓfectionē suscepit nature hu
mane. Suscepit sensum hom̄is si nō sen
su caznis fuit m̄ flatus. Densu horis ꝑcat
anima. dixit ē turbata. Densu hominis
ꝑcat. exiuit. et vagauit. Densu ꝓficit homis ꝑcat
sic septimū ē. Ihc ꝓficiebat etate et sapiā
et gr̃ā. Quomō ꝓficiebat sapiā dei. ꝓfec
tus ꝓfectus sapiē etatis si humane est. so
etate q̃mo vaut. ut sedm̄ hominē tēdē
dictū. Etas eni nō diuinitatis. sed corpis
est. Ergo si ꝓficiebat etate hominis. ꝓfici
ebat sapiā hominis. Densus aut ꝓficit ꝙ
sensu nō sapiā. quo sensu ꝓficiebat. di hu
mana. g̃ō ip̃e suscepit⁹ ē. Di diuina. g̃ō
ip̃e mutat⁹ ē ꝑ ꝓfectū. Ad eū ꝓficit.
mutat̄ in melius. Sed qđ diuinū est nō
mutatur. Si g̃ō mutatur. nō est diuinū.
Densus g̃ō ꝓficiebat humana. Densu ꝙ sus
cepit humana. Non poterat cōfortari ideus
dei nec ecclesie deus. nec altitudo sapiē dei im
pleri. Que g̃ō implebatur erat nō dei si nr̄a
sapia. Nam q̃m implebatur qui ut omnia
impleret. descendit ꝑ q̃ue aut sensu dixit
ysaias ꝙ paruū puer nesciebat aut matrē
Ꝙ priusq̃ sciat puer matrē
aut patrē accipiat ꝓpolia samarie. Sapi
entia eni dei scitura et occulta nō fuerunt.
Exps aut agnicionis infancia. ꝑ humana
utiq̃ imprudentia. qđ adhuc nō didicit ignō
rat. Sed uerendū est mḡne si duos pū
erpales sensus. aut geminā sapiēciā xp̃o

et
tribuim⁹ xp̃m diuidam⁹. Numqđ cui⁹ diu
nitatē eiḡ et carnē adoramus. xp̃m diu
dim⁹. Numqđ cū meo imagīē crucem q̃
ueneramur. diuidimus eum. Apl̃s certē ꝙ
de eo dixerit. qui et si crucifixus ē ex infir
mitate nr̄a. uiuit tn̄ ex uirtute dei. ip̃e dux
qua nō diuisus ē xp̃e. Numq̃ t̄ eī dim⁹
quā aiam rōnalē et mtellectū mīe carnē
te susceptā. Diuidim⁹ eū. Non eni ip̃e deus
uerbū ꝙ aīa rōnali et mtellectū caparā
m carne sua fuit. Sed anima rōnale et
mtellectus capiēte et ipam humana et eḡ
dem ꝑte eius mīe fuit anime et carnis mīe
filiū. eiusdē ꝙ eius caro mīa ē subē sus
cepies ꝓfectus etā homo fuit. De mtelli
et uerba ḡcia premissorū ūborū
Ambr̄. pia diligēcia inspiceda sut.
que ex pte hominis ignorātia mīstriūt
et illuminat⁹ ex pte errandi sōrmitē male
mtellecta mīstrant. hinc etem euidēter
traditur. duos in xp̃o esse principales sensꝰ
sue gemīas sapiēciam. Ideoq̃ in unitate
et singularitas ꝑsone diuiditur. Sed iuxta
duas naturas. duas ihc sapias: una non
tantū si gemīa que ip̃e ē. Altra nō gem
tans si creatē et ꝑ gr̃am ei collata. Nam
ysaias deo ꝓtestatur. Requieset sup̄ eū
sapie et mtellectus rē. Opt̄ g̃ō sapiā et i
tellectus. et sapia et mtelligēcia ꝑ spm̄ sc̄m
gr̃atis data xp̃e erat sapiens sedm̄ aiam.
Sedm̄ uero dei. sapies erat sapiā etn̄a q̃
deus est. Et sic in q̃ntū deus ē. homis ex
hominis naturali. que ip̃e ē et nr̄is mīs
tucia que ip̃e ē naturali sti: ita sapies si
pīcia naturali. que ip̃e ē. sapies ē. Anima
uō eius sic bona ē et nr̄a. hominis ut ius
tucia gratis data q̃ ip̃e deus ut ip̃e aīa
nō est. Ita ē sapiens sapiā gratis data.
que ipa aīa nō est. Et licet gemina i xp̃o
sit sapiā. una tn̄ eade ē ꝑsona est. que in
q̃ntū deus ut in q̃ntū natura diuina est.
sapies est sapiā eterna. sed sapiā mgemta. et sempa
q̃ est patre. et sapiā q̃ nō est gemta q̃
comunis ē tribus ꝑsonis. nō tn̄ gemina
sapia. quia nō est alia et alia sapia. sapiā
gemta que tm̄ filij est. et sapiā que comu
nis est. pr̃e ē et filio et sp̄ sc̄o. In q̃ntū
vō eadem ꝑsona homo ē. sedm̄ hominem

acceptaret in gnte est subsistens ex anima
et carne. sapia ffinita. Sapies e go humana
no sensu. et diuino. Quomō intelligēdū
est illud sensus pficiebat humanus &c
Sed ex qua causa illig dicti meritū
est sensus pficiebat hūanus assu
menda est. apte em minuere uidr ambrē
qō xpc sedm humanam sensu pferē. Et q
infancia eius Exps cognitionis fuit. et
patrē et matrē ignorauit. qō nec ecclē
sia recepit. nec ptmisse actoritates patru
tuū. m tellgi. Sed sine ulla potest accipi
ri. gntu ad usū hominū. et sui sensus
ostensionē. xpc q fecisse dicatur. pficiebat
go humanis sensus meo sedm ostensio
nem aliox. et hominū opinionē. sed e pa
trem et matrē dō ignorasse in infantia
qua ita se habebat. et gerebat. ac si agnī
tionis esset expers. Si anima x habuit
sapiencia. patrē cū deo. et si oīa sciuit de sta
Hic queri opus e. cū aīa xpi eet sa
pientē. sapia gratuita. utrū habuit
sapiam equalem deo. siue omniū sciam
habuit. ut habeat. i. utrū omnia sciat q
deus sciat. Cubusda placa qō nec patrē
cū deo habeat sciam. nec omnia sciat q
deus. q. m nullo equiat creatori. Cui go aīa
illa creatura sit. m nullo equatur creatori
go nec m sapia. Non go equale hr sapiam
cū deo. nec scit omnia que deus. Sc Si aīa
illa equale hr cū deo sapiam. Non go deg
m omni homo maiore habet sufficientia.
qua eius creatura. Induxit e actoritates
ad idem pbandū. dit em. ppria ex psona
hominis assumpti. Amabilis fra e mea
tua ex me. et no potero ad eam. Sed ex
ponēs. cassiodrus ait. Veritas humanē
go dicionis ostendit. quia homo assurgit
diuine sbe no pot adequari m scia ut
m alio. Aplg e. qui. Nemo nouit q ps dei.
nisi ps dei. qui solus scrutatur omnia. et
pfunda dei. Hinc aliisq ptibg uoluit et
adoritatibg m̄ instruitur. qui aiam xpi
asserit nec patrē cū deo hre sciam. nec
omnia scire que deus. Quia si omnia scit
que deus scit. go creatura mundi scit. et creatura
sc pariter. Responsio go mis. dissimilia com

Quibus respondetes dicis. Times sciencia
anima x. p sapiam gratis datam. m
uerbo dei cui est unita. quod e pfecte intel
ligit. oīa scire que deus scit. sc no oīa posse
que pot deus. nec ita pspicue et clare oīa
capit. ut deus. et ideo no equatur creatori sci
am scia. Et si omnia sciat q. et ipe. nec eius sa
pia equales e sapie dei. q. illa mitio e digni
or. digniusq et pfectius omnia capit. quia
illius aie sapia. Et go e m scia maiore hr
sufficiencia. deus. quia aia illa. q. dignior
e omni creatura. Illud uero aplī. qō indicat
Nemo nouit que dei sunt. nisi ps dei qui
solus scrutatur. oīa. y nob. facit. Nosy em
accepit aplg. Nos aut spm dei habemus. ut
p spm que habebat. dei pfunda sc scire
ostenderet. Sed aīa illa x. potuit hr dei
habuit. cui spc no e datus ad me sunt. ut
aut tohes euangelista. Donec go spc sc sine
mensura habuit. go e sapiam. Omnia go sciuit
aia illa. Si em quedā sciuit. qdā no. tc no
sine mensura sciam habuit. sc sine scientia
nam habuit. Dicit go omnia fulgentius e in
sermone quodā. mihi m dicit. quidq esset
aiam illa. scitu omnium sciam hre. utes ac
toritate aplī dicetis. In quo sc omnes thesau
ri sapie et scie absconditi sunt. Ecce uōce ap
bari sic. Nil sciat aliquis quod eius aia ig
noret. sc xpc sedm omnia gressione omia
sciat. go oīa eius aia sciat. Ad id uero qō dicit
Si omnia sciat go sciat creare mundū. ut sequi
Respondemus qō sciam hr candi mundi. sed
no potentia. et candi actum. et sciat quē de se
ipam cauit. go habet sciam sui creatoris. no sui
candi. quia no est candus. sc creata. Cui
deus no dedit potentiam illi omnino ut sciam
Si uero queritis. cur deus no ei dederit
potentia faciendi omnia. ut sciam. Re
sponderi pot. quia naturali capax est sci
entie. et ideo ei ad hoc uere datus est. sine me sciam
cuius ipa naturali capax est. Non est aut
ei datus posse facere omnia que deus fa
cit. omnipotens. et p hoc deus putaretur.
periret forte. nec potentia faciendi. aliis q
nec facere pot. Dicit go aīa x. oīa que deus
uerbo dei. quod lucidius et pfectius omi
creatura contemplatur. ut ei unita in quo

omnia ei deg pstare potuit. et si potentiam faciendi

eram angli et que dei sunt et que futura sp̃
cognoscit. Quomodo intelligenda sint illa
Sed si animã no habet amb. Luc. ait
tetram potentia qñ et deus nec ho
assumptus tanta potestatem qñ et deus:
quomo intelligẽ illud Ambr. sup lucam
li. angli de nascituro filio uirginis ait hic
erit magn. Et filij altissimi uocabitur
erit magn. qm ante pau
Non rdo inquit erit magnus qñ fuit sed qz potestã
tis uginis magnus no fuit sed qz potestã
dei filius hz naturaliter homo erat ex tpe
acceptur: ut una sit ps̃na homo et deus.
Ecce apte dicit quod homo erat acceptur
ex tpe potestã qua habuit dei filius natu
valt. Sed si homo ulla acceptionis erat po
testam. g. ut ps̃na. ut natura homi
sed ps̃na no qua semp fuit et hñt et
habet. g. natura. Di natura gl aia. Nam
de carne cõstat qd accipe no pot. Ad quod
dns illud ee accipiendi. de ps̃na. ꝑ non
mẽ dei. Homo mẽ est hominis ps̃na
ona est em ps̃na dei et hominis filij dei
et filij hominis: que mẽ dei ps̃na
semp et naturaliter omnipotentiam habuit
Sed mẽ hominis no semp habuit
Illa. g. ps̃na que ꝑ fiat. dei futura erat
homo ps̃na et secm hoc qd futura erat
homo ps̃na acceptura erat potestas ex tpe
qua naturaliter et ꝑ habuerat. mẽ erat
dei ps̃na. Quam hanc distinctionem illud et
illa fane accipi possit que distincto mẽ
bus gõm articulis ẽ necessaria cadiusq
rumda ꝓlegum uerbositate. Sed cũ de rebꝰ
gestis in uerbis frustra habetur controuersia

Illud quoq;
ꝓtermittendũ no est quod dei filius
naturã hominis acceptit passibilẽ aiam
passibilem: carnẽ passibilem et mortalẽ
Sed em ꝓbaretur uerũ corpus hñs suscepit
defectus corporis. famem. sitim. et hmodi.
Et ut uerum hec ꝓbaretur aliqñ suscep de
fectq aiã. i. tristitiã timorẽ. dolorem. et hmõi
modi. Omis aũt sensus aiã est. Non em ca
ro sentit. ꝑ aiã idem corpe. uelut in stru
mento. Vin. Aug. in. le. xv sup genesim. Non
corpus sentit. ꝑ aiã ꝓpter quã uelut uincto
utitur. ad cõfirmandum in se ipse qd extri
secus immutatur. Sic g. aiã qd extrinsecus
est et foris. p corpus tanqua p instrumẽ
tum audit ut audit uel ꝑ corpus quam
sentit mala que sine corpe no sentiret: ut
famem. sitim et hmõi. Vn no in uito defi
tus corpis dicitur. Sueta aũt no p cor
pus. imo ẽ sine corpe sentit. ut ẽ timor
hmõi. Dicitur g. aiã dolorẽ. ꝑ quosda
p instrumẽtũ corpis. quosda uero no. Di
aũt xpc naturã hominis suscepit uerã.
pta et uera defectus hoĩs. ꝑ no omnes. Ac
suscepit em defectus pene. ꝑ no culpe nec ẽ
omes defectus pene. sed eos omnes quos eũ
assumere hom̃ expediebat. Sic et que dignita
tẽ no derogabat. Sic em ꝓpter hominem
homo factus ẽ ita ꝓpter eũ hominis defec
tus suscepit. Suscepit em de nr̃o ut de suo
nobis tribueret ut nr̃a collocet. Suscepit
em nr̃am uetustatem ut sua nobis insẽ
deret nouitatẽ. Complam accepit ille ue
tustatem. i. pene ut nr̃am duplam assumẽ
ret. pene et culpe. Qualiter accipiendũ illud ẽ.

Credit autoritas quod aut leo papa
qd dns nr̃ ihs̃ accep omia infir
mitatis nr̃e. ꝓter peccm. Si ihs̃ acciperet
de ere tur. q ere simul ꝓhib oportuit nec
dedecuit. falsũ ee ꝓbatur. Non em assã
umpsit ignorãciã aliqua. ei fit ignoran
cia. q̃dam que defectus est. no tñ peccm ẽ
sed ignorãcia inuincibilis. na inuincibilis
pccm est. Di tñ de eis que nob expedit
scire. Sic em. q̃dam quoq; scia no adfert
ut ignorãcia no impedit salutẽ. et fortẽ
talium uere ignorãcia. defectus no est. Co
stat aũt in nobis ee ignorãciã. atq; dif
ficultatẽ uolendi ut faciendi bonũ. que
ad miseriã nr̃am ꝓtinet. Vn Aug. in li
ii de libo arbitrio. Approbare inquit li
bidinosis spũs tempare no
est naturã infirmitatis hoĩs. ꝑ pene dampna
nati. Et qua miseria peccantibꝰ nr̃is sine
nr̃is inflicta liberat dei gra. Et ita sponte libero
arbitrio homo cadere potuit. no etiã re
surgere. Ad quã miseriã primet ignoran
tia et difficultas. qua patitur omnis ho
ab exordio natiuitatis suę. nec ab isto ma
lo quisquã nisi gra dei liberabitur. Nec

leonis ꝓpe mensem de
mẽte dñi q̃ incipit

euidenter dicit hic aug. ignorãcia qua
quisq; mutuis falsa p̃ ueris applicat et dif
ficultate qua nõ pot se tpare a malo ad
miseriã mã ptinẽ et pena cõ homis.
Hec aut xp̃c nõ hñt. Non g̃ accepit cõ
defectus nr̃ infirmitatis ꝓter pcm̃ et
ignorãcia talis et difficultas nõ sit pcm̃
Sed forte dicet aliquis. illa cõ pcm̃ Cui
obuiat quod aug̃ tradit nidꝫ hoc
fuit. dñi meculpabiliter ah pcm̃ meror
dio cõdicionis hom̃ potuisse tradere. ut
ecent ei naturalia. in libro retractacionũ
ita inquit. Ignorãcia et difficultas
ecta si essent homis p̃mordia naturalia
ner sic culpandus deus. sed laudandus
cet. Sed si h̃ homo in p̃mordio habuisset
naturali. minꝰ ẽt. meo defectus et
pene. Si defectus ut pena indita ei fuis
set ante pcm̃ in nisse eti eo agi iudicatur
si ante culpam sentiret penam. Ob hoc
sane dicimus. illa nõ fuisse defectus. ut
penas. si naturali hominꝫ in fuissent.
dic nõ sint homini ah pcm̃ mundum
gram adepto. defectus. siue pena. nõ posse
ꝓficere. Sed postq̃ gram̃ recepit. p quam
ꝓficere potuit. et ad tp̃c ꝑuenit. eamq;
culpa sua post amisit. simꝫ q̃ ꝓficiendi
facultate. pdidit defectus fuit et pena.
nõ posse ꝓficere. Sit a malo detinere. et
boni facere. Omnes g̃ defectus nos
suscepit xp̃c. ꝓter pcm̃. quos ei cõueni
bat suscipere. et nobis expediebat. Erat
em pla cyrtudinis. qua. et corpis uicia.
a quibꝰ oĩno in mũs extitit. Quos
ecta defectus hñt. ut ad ostensionẽ uẽ
humanitatis. ut timorem et tristiciã.
ut ad impletionẽ opis ad quod uenerat.
ut passibilitate et mortalitate. ut ab im
mortalitatis despatione. sed spem mam
erigendam. ut morte suscepit. hos aut
defectus nõ condicionis siue necessitate.
sed miserationis uoluntate suscepit. Pecus
quidẽ hñt defectus. sic et nos. si nõ ex ea
dem cã. Nos em ex pcõ originali. hos
defectus trahimus. sic apla m simat
dicens. Corpus quidẽ ꝓter pcm̃ mortu
um est. i. necessitatem moriendi in se ha
beat. xp̃c aut nõ ex pcõ hmoi habuit
defectus. quia sine pcõ ẽ conceptus. et na
tus. et in terris ãbulatus. Sed ex sola mise
racionis uoluntate. de nra in se transtulit in
firmitate ueram sic accepit ueri carnem.
qua sine omni infirmitate assumi potuit.
sic absq; culpa eamdẽ suscepit. Auctoritati
bus probat xp̃m sedm̃ hominẽ uẽ dolores
sensisse. et timuisse. gra quoꝺa h̃ negãtes

Sed qua nõ nulli de sensisse in passione
xp̃i humanitatis. male sensisse mu
nuntur. asserentes felicitatẽ atq; magi
nẽ passionis et doloris. xp̃m hominẽ per
tulisse. sed nihil omnino dolore. ut pas
sionem sensisse. Auctoritatis testimonijs eos
conuincentes. indubitabile faciamus quod
sup dixim̃ Ysaias. Vere langue
res nros ipe tulit. et dolores nros ipe por
tauit. Et tristis ipa in euangelio ait. Tristis
est aia mea usq; ad mortem. Et legitur
Cepit ihc tedẽ et pauere. Ipla et ex ps̃a
xp̃i ait. Repleta et malis aia mea. Quod
exponẽs aug̃ ait. Non uerus et pius
humanis malis. i. doloribus repleta fuit
aia mea. i. xp̃i. quibꝰ ipa ꝓpatitur. carni
nõ em dolor corpis pot ee sine aia. Dolet
aut anima et nõ dolente corpe potest hoc
aut humane infirmitatis affectus. sic quia
carnis et mortem. nõ cõdicionis necessita
te. sed miserationis uoluntate suscepit. Am
bro. ecta in libro. iij. de tinẽ sic ait. Si
tristis est. pr̃ si possibile est. Transeat a me
calix iste. Timuit ih̃s xp̃c. et dñs petrus
nõ timuit. xp̃c timuit. petrus dixit. pono
pro te animam meã. xp̃c dixit. Anima mea
est turbata. Petrus uero est et tombe
nõ. Qui et ille qui est inferior. nõ timuit
et ille qui superior est timuit. Scit affectu
de meo eodem ut homo turbatur. ut ho fieri
ut homo crucifigatur. p̃ naturam hois
et reduant et resurgat xp̃c. nõ turbat
eius uirtus. Non turbatur eius diuinitas.
sed turbatur anima. Secundũ humane
fragilitatis assumptionem turbatur. Nam
qui suscepit aiam suscepit et aie passionẽ.
Non em eo quod deus erat aut turbari
aut mori posset. De meo dẽ suscepit tris
ciam meã. Considerate tristicia nomini
quia cruce pdixit. ut homo hñt tristiciã
quia in eo suscepit affectum mchi cõpatitur.

mihi tristis ē: mihi dolet: gō ꝑme: et i
me dolut: qui ꝑ se mihi habuit ꝑ quod
ut doleret. Doles gō dne ihu. mea uul
nera nō tua: quia tu nō ꝑta sed ꝑ me do
les. Hieronimus q̄ in explanatione fidei
ait. Nos ita dicimꝰ hominē passibilem
a dei filio fuscepticē ut de tali impassibil
ꝑmanēte. Passus ē em filius dei nō puta
tiue sī nē oīa que ꝓpria testatus sī sedm
illud quod pati poterat sī sedm subam
assumptam. licet gō ꝑsona filij dei fuscepit
passibile hominē: ita tn eius habitacione
sedm sua naturā ml passa est: ut totus ē
ritas: qua impassibile: necesse ē confiteri
hijs aliisq̄ actoritatibus ꝑ spiritum sīt
xpm uere passibile assumpsisse homine
atq; m eo defectus: et affectus me mīr
nitatis fuscepisse. sed uolutate nō neces
sitatis gdicione. hic ponit q̄ ꝓdictis adū
cenda tn reputetur in scā fuit mdē
Quia actoritatibus q̄ ꝓmissis adhibari u
detur: Nam sup illū locū psalmi. Clama
ui et nō exaudiet. aug. tradē iudē xpm
nō uere timuisse. nec uere tristatū fuisse
sic dicēs. Sin hic dicit qui peccatū non
fecit nec m uctus est dolus in ore eius
Sed de nobis corpe suo hoc dicit. Corpis
em sui i. ecclesie gerebat ꝓsonā. Sic et ali
bi cū dicit. Transeat ame calix iste. pro
nobis loquiturmisi forte putet timuisse
mori. Sed nō uere dns mori pati time
bat tcia die resurrecturus. Cui gaudet
paulus Dissolui et ē cū xpō. Non enim
forcior est miles: quā imperator. Achilles gō
coronandus gaudet mori: et dns coronā
turus timet mortem. Sed m firmitatem
nram repsentās ꝑ suos infirmis qui ti
met mori hoc dixit. Vnde illoc. est. Ieh. ē
ait. Erubescant qui putant saluatorem
timuisse mortē et passionis pauore dixis
se. Transeat ame calix iste. Determinacio
Ne autē mfacere sīptu: auctoritatum
ris aliquia aduersi diuisitas puta
tur ee. hay. actoritatū uerba m hac medi
tatione determinada ē. dnis et accipiēde ut non
uidet timoris et tristicie me cassitate emer
passionem a xpō remouisse intelligatur.

huit em xpc uerū timorē et tristicia. m
natura hominis. sed nō sicut nos qui su
mus membra eius. Nos em ex ꝓa uolū
defectibus necessario subiacem. et m nob
sūt isti defectus. sed ꝑassione et passione:
sed m xpō nō nisi sedm ꝑassionem. Sic
em m ꝓbis gradib quidā uocant ꝑassio
et passio: ita et m hijs penalibus affectib
afficitur em quis timore et tristicia in
terdū ita qd̄ mentis intellectus nō inde
moueatur a rectitudine. uel dei cōtempla
tione. et tūc ꝑassio est. Aliquando uero no
uetur et turbatur et tūc xpc uere non A passio ē A
ita turbatus fuit m dā timore. uel tristi
cia: uel a rectitudine. uel a cōtemplatione
dei. aliquatenꝰ dcīm. tristem quē modi
intelligitur ei dē nō timuisse. uel tristis
fuisse. vn lect sup matheū. ubi dē. Cepit
tristari et mestus ee. ut iudeis m quit
ꝓbaretur. Assumpti hominis uere xpc eo
tristatus est: sī nō passio eius dubitur
amino. Nā ꝑassio ē. unde aut. Cepit eo
tristari. Aliud ē em cōtristari. aliud mi
pe contristari. Qd est aliter quis con
tristatur ꝑassionē. decq; sedm hanc dis ‡ alie ꝑ passionē
tinctione. aliqn dr xpc nō uere timui
sse. uel tristatū ee: quia uere timore huit ꝫ aliquādo uē timuisse
et tristicia. sed nō sedm passione: neq; ex
necessitate condicionis. vel aug. Ex hijs
causis uolens assumi dictorū intelligēcia
dicit xpm nō uere timuisse. uel tristatū
ee. et m cōtēti uera tristicia habuisse.
hijs uerbis. infirmos mse ꝓfigurans ns
dns ait. Pater si fieri potest. trāseat ame
calix iste. Non em uere dns timebat pat
tercia die resurrecturus. cui gaudet paulꝰ
Dissolui et ee cū xpō. Iste gaudet corona
dus. et tristis ē dns coronaturus. Fere h
uidē tristicia et timore a xpo remouis
se. Continuo ait subiunxit. Sed tristicia
sic assumpsimꝰ carnis fuit cui tristis ut
euangelium ait. Si cui tristis no fuit eu
euangelio dicat. Tristis est ania mea ꝛc
Ergo et qui dicit dormiui ihā nō dormi
uit. uel qui dicit manducasse. nō mādu
uit. Et ita michol sanū reluquit ut dicat
ecia quia corpis eius nō erat iuncta. Quut

quid erit de illo ſpū et factū eſt. et factū eſt. g. eſt
tis fuit: ſi uolūtate trſtitie ſuſcepit uēra:
qui uolūtate carnis uera. Ecce apte noſtis
eumdē ſibi in hijs uerbis qtradicere. niſi
uarias dictor. diſſerneret cauſas. ex qui
bus intelligencia uerbor. aſſumēda eſt.
Si enī diſſernatur intelligēde cauſa p
dictor. uborū: nil occurrit cōtradictōis.

De quibuſdā hylarij captis obſcuris que ni
hil magis mouet. et difficiliorē aſſert
gonem. uba hyl. quib. inde tradē. ſcis et
inde et hmōi. ſic n. xp̄m n cidiſſe ut
paſſionis dolorem non meuterent. Dic te
lū tractū p aquam ut ignē. ut acrem ea
facit que et cū trahitur p corpa aūta. q
p̄ſtrat et pungit. tō tū ad dolorē ingerit
q. nō ſit alle res capaces doloris. ſca et
corpus x̄. ſine ſenſu pene uim pene exac
piſſe dr. quia ſic corpus nrm nō habet
talem naturā ut uakeat calcare undas:
uta corpus x̄ naturā nr. doloris nō habuiſ
ſe dr. quia nō habuit naturā ad dolen
dū. Aut cm ſic n. x. li. de trin. Omnipotus
deus. homine uerū ſedm ſilitudinē nr
hominis. nō deficiens a ſe deo aſſumſit.
Inquo quāuis aut uetus mederet. Aut
nulng deſtendēt aut nodi occurrerent
aut ſuſpenſio eleuaret. aſſerirent. quid
nupcie paſſionis. nō tū doloren paſſio
nis nſerrent: ut telū aliqd aquā p̄forās
ut ignem oppungens. ut aera uulnerās.
Os quid paſſiones nature ſue nſert:
ut p̄foret. ut pugnet. ut uulneret. ſed
natura ſuam in hoc paſſo illata nō re
tinet. Du in natura nō ē. ut aqua per
forari. ut pungi ignē. ut aera uulnerari.
quadus natura teli ſit. et uulnerare. per
forare. Hoc intendit Rubricat.

Dum paſſus quid fuit xp̄c. dum creditur.
Dum ſuſpenditur. Dum moritur.
Sed in corpus nrm uenit paſſio. fuit paſſio.
nec tamen naturam paſſionis exeruit.
Dū et penalu miſio.
pena de fruit: et nr
tis corpis ſine ſenſu
pene uim. pene niſi
ſequentis exēpit.
hūt ſane illud dm
corpis. doloris nīr
naturā. Si nīm cor
pus ad nature nō
habet ut calcet un
das. et fluctus de ſup
eat. nec clauſe dom
obſtaculis arceatur.
At uero ſi dīm corpo
reis ſolū iſta natura
ſit. ut ferat̄ m hu
midis. et ſiſtat m
hquidis. et ſtructa
tranſeurrat. Quod
p naturā humani
corpis carnem ex ſpū ſc conceptam mdia
mus. Caro illa de telis eſt. et homo ille de
deo eſt. hīs ad dolendū patiendū corpis
et paſſus eſt. ſed naturā nō hīs ad dolen
dum. ſed de eodem videamus an ille paſſi
onis ordo. in firmitatē doloris in domino
p̄mittat. intelligi. Dilatis cm cauſis ex q̄
bus hēſis metū dīo aſcribit. res ipas ut
geſte ſūt aſſeramus. Nec em fieri poteſt ut
timor eius ſignificetur in ubi. eius fidu
cia qtineatur in factis. Timuiſſe g̃ hēat
paſſionē inde. Sed ob ignorantie hui
errorē. petrus z ſathanas. et ſcandalum
ē. An ne timuit. qui armatis ob hmōi p̄dic
Et mors eius in firmitas fuit. ad cui
occurſum conſternata p̄ſequentiū agmina
ſupinatis corporibus ceciderūt. Quid g
infirmitatē. Quidam hui corpis credis
cui tanta hūt natura ututis. Sed forte
dolorem uulneris timuit. Quē rogo o tu
dulce in firmitatis aſſertor. claui penetra
tis carnē hūt terroris. qui exterſam auer
ſolo reſtituit actactu. p̄duces hec anum
manus. clauum dolet et ſentit uulnus q̄
alteri dolore uulneris nō reliquit. p̄ungē
de carnis metu triſtis ē. cui actactu cau
poſt ced em ſanat. item collatis g̃ dictis
geſtorūq; uirtutibus. demoſtrari ambigui

nō est. ni natura corpis eius in firmitate
corporee nature nō fuisset passione illa
licet corpi illata sit. nō tñ natura dolendi
corpi intulisse: quia licet forma corpis nri
est in dño nō tñ iudicio infirmitatis nre
forma erat in corpe. qđ ex conceptu spūs sci
uirgo p genuit.

Audisti lector iuba hylari. iuuabg doloren
ex crudē mdē. Sed si expressa sensib
et impietatis hebetudine. pmissis diligen
intendas. Atq ipiis scripture circumstantia
ni speciabis: dictorū rōnem. atq iudicium ut
qđ prope poteris. et intelligentia arguere
nō attentabis. Intelliget enī ea rōne dñm
isse. dolorem passionis in xpō in eidisse.
et uirtutem corpis ꝝ excepisse ut pene
sine sensu pene. quia cum et inditu doloris
in se nō habuit. Quod iudē notasse ubi aut
Non hūs naturā ad dolendū et ideo nō iudi
canda e caro illius. sed ius natura nīt cor
porte nr in eo ē dñm habuit passio. Sed nō
habuit natura ad timendū ut trepidandū q
nō habuit talē naturā in qua causa est
timoris ut tristicie. Itaq necessitas time
di nō fuit in eo: sicut est in nobis nec na
tura doloris fuit in eo. sic ē in nobis De
tristicia xpi et eius causa secundū eūdē

Tristicia tñ in eo fuisse asequitur asse
rit. sed causam eius extitisse nō mor
tem. defectū penē et alios apostolos dicit
em xpm nō pter mortē. usq ad mor
tem tristem fuisse. hijs ubis in quo quid
sit tristem esse usq ad mortē. Non em est
dem significatois e tristem ee pter mor
tem et usq ad mortē. quia ubi pter mor
tem tristicia e. illic mors ea tristicie est.
Ubi uero tristicia usq ad mortē e. mors
nō tristicie causa e. ꝝ finis. A deo aūt nō
pter mortē susceptā e tristicia. ut sit desti
tuta p mortē. Non go sibi tristis e. sed illis
qui nr standelo. p infirmitate eius erat
futuri. quos moriet ouare ne in ducatur
in temptatione qui aute pollicit erit se nō
scandalizaturi. An in xpo fuit necessitas
patiendi et morendi que est defectus gnal

Ne oritur qđ ex pmissis ducis origi
ne. dictū e em sup. qđ xpc in se nīs
defectus susceptit. pter pena est aut

hois quide gnalis defectus. qui pena non
est. set necessitas patiendi et morendi.
Vt corpus nrm nō tñ mortale. ꝝ etiā
mortuū dr. quia nō tñ aptitudine mori
endi. sed ē necessitate hīt. Ideo igitur ute
necessitas talis in xpi corpe fuit. de ap
titudine em morendi que in eo fuit. am
bigui nō est. que ē ante penā in hoīe fu
it. qn aliquis in eo nō fuit defectus. Ret
igitur mortalitas illa trū in eo fuit de fec
tus. quia nature ei erat. Vn ē quide talē
mortalitatē in nobis nō ee defectū. non
impbe tradit. ꝝ necessitate morendi. id
patiendi que ē mortalitas dr. ut passibi
litas. Ē em homo nūc passibilis. ut mor
talis. nō in pter aptitudine. sed ē pter
necessitatem. Sed nūmqđ defectus hic
fuit in xpi carne. Anima qđ eius ei pas
sibilis extitit an morte. nūqđ necessita
te hūit patiendi. Si em necessitas patie
di fuit morendi fuit in xpo. nō iudē sola
uolūtate misericordis defectus nīos assu
psisse. ad qđ dici pōt xpm uolūtate. nō ne
cessitate sue nature hos defectus sic alios
accepisse. set necessitate patiendi in anima.
Fuit aūt patiendi et morendi in carne.
Vn hanc necessitatē nō hūit ex necessita
te sue qdictois. quia a pcō in munis erat
set ex sola uolūtate accepit de uirg mris
mutate ponēs tabernaculū suū in sole. sb
tpali mutabilitate. et dolore. et labore.
Vn sup eptaū ad hebreos auctoritas dicit
Qđ sic in omibg aliis hominibus uiue et
lege nature statutū ē semel mori. ita et
xpc eadē necessitate et uiue naturaē semel
oblatus est. et nō sepe. Nec ideo dicē uiue ma
ture. qđ ex natura sue qdictois hunc de
fectum traxerit. qui etiā nō placuit nobis
ex naturali sedm qđ prius ē nobis institutus. ꝝ ex
ea pena uicitati. Et ideo dē defectus hic
naturalis. quia quasi p naturā in omibg
nr oleuit diffusus. De statibus hoīs et qđ

Et hic est de simplici tristis accepit
notadū. de omi statu hominis aliqđ
accepisse xpm. qui omnes uenit saluare
Sunt em istiuor status hoīs. Primus ante
penā. Secūs post penā et an gratiā. Ter
cius sub gra. Quartus in gla. De primo

statu accepit p̄ munitate p̄ri. dei aug. ex
ponēs illud iohānis euāgeliste. Qui de sur
sū uenit. sup omēs est. Dicit xp̄m uenisse
de sursū. r. de altitudine humane nature
cū peccatū. quia de altitudine assūpsit di
uum dei humanā naturā. diuinā nō assū
psit culpā. cum assūpsit penā. Sed pena
assūpsit de statu scō. et alios defectus.
De tribus uero. gr̄ē plenitudinē. de quarto
nō posse peccare. et dei p̄fectum cōtempla
cionem. habuit cum sit bona uie que dr̄. et
bona patrie scīcet et q̄dam mala uie. Di
uinus xp̄i ordo uel uoluntas impleta sit

XVII. Post p̄dicta cōsiderari oportet utrum
xp̄s aliquid uoluit ut ordo fieret. q̄ fac
tum nō sit. hoc enim existimari pot̄ p hoc
quod ipse ait. pater si possibile est transeat
a me calix iste. Uerūtamen nō quod ego uolo:
sed quod tu uis. hinc namq; uoluntate sua
a uoluntate p̄ris discernere uidetur de
uoluntatibus cristi secundū duas naturas

Quo circa ambiguū nō est. duas in xp̄o
fuisse uoluntates. et diuisas. nec tā
duas naturas diuisa sit. et humanam
uoluntatē et humana uoluntas ē affectu
uōnis. ut affectus sensualitatis. et alius
ē affectus ratis. secūm rōnem. et alius secūm
sensualitatē. uerū dicitur tri humana uo
luntas. Affectus aūt uōnis. id uolebat. q̄d uo
luntate diuina. sc̄t pati. et mori. si affectu
sensualitatis nō uolebat. i nullo refugie
bat. nec tri in eo erat contra spūm. ut contra
deū cōcupiscebat. Quia ut ait aug. nō ut
li est uerū. ei caro cōcupiscit. aduersus spū
caro aūt dicta ē cōcupiscē. quia hoc secūm
ipam agit anima. Dic aūt p aures audiri
p octm̄. uidere. Caro enī nichil nisi p aliam
cōcupiscit. Sed cōcupiscere dicit. cū aūt car
nalia cōcupiscēda contra spūm reluctantur. habes
carnale delectacionem. de carne. et a car
ne aduersus delectationem. quia spūs habet
spūs aūt carnalis cōcupiscentie causa
nō est. ni aīa solaret. ni carne solata. ex ut
cūq; fit. quia sine utroq; delectacio talis nō
sentitur. talis q̄ rara talis q̄ concretacō
ni aīa xp̄i cē nō potuit. quia carnalis cō
cupiscentia ibi esse nequit. dei enī uoluntas
erat. et racioni placebat. ut id secūm carnē
uellet. quatenus uirtus humanitatis nu
ce p̄baretur. Nam qui homines naturam
susceperit. quo ipse fieri debuit. subiuge. deoq;
ste. in nob̄ duplex ē affectus. mentis. sit et
sensualitatis. et ita in eo debuit cē geminus
affectus. ut mentis affectu uellet. noluit
sensualitatis affectu nollet. sic in uiris fit
fit. Petro enī ipsa uirtus dicit. Tu autem
cū senueris extendes manus tuas. et alius cinget
te. et ducet te quo tu nō uis. sit ad mortem.
Quod exponēs aug. ait. Quod petrus ad ul
lam molestia nolēs ē ductus. nolēs ad eam
uenit. si uoles eam uicit. et reliquit affectu
infirmitatis. quo nemo uult mori. qui a
deo ē naturaliter. ut cū petro nec senectus ab
horreat. nec dñs aut. Transeat ame calix
iste. si uicit enim uis amoris. Ergo et xp̄s
secūm humanitatē. et in membris eius ge
minus ē affectus. omnib̄ rōnis. creature i
formatus. quo propter deū q̄s uult mori
alter sensualitatis carnis. Quicquis iste
mitatis. et ei conuictus. quo mors refugit
ut ergo ait aug. paulus
solui et cē cū xp̄o. Sensit aūt caro mea
git. et refutat. hinc humanus affectus
nia. qui dilexit uitā. odit mortē. Secūm
affectu xp̄i mori nolunt. nec obtinuit. q̄s
secūm istū affectū precipit. Auctoritatibus
probat. diuersis in cristo uoluntates.

Ex affectu q̄ humano. quē de ingre
traxit. uolebat. nō mori. et calicem tris
sine orabat. Dic beda. Orat transire calicem
quia homo. est dicens. pater si fieri potest
transeat a me calix iste. Ecce habes uolu
tatē humanā expressam. Vide ita uerū cor
Sed nō quod ego uolo. si quod tu uis. Vide
alibi. nō ueni facere uoluntatem meam.
supsi de ingre. Sed uoluntate eius qui mi
sit me. q̄ sit etiam habui cū pre. hinc apte
dicit. duas in xp̄o fuisse uoluntates. secūm
q̄s diuisa uoluit. Item q̄s sup illū locū. Pe
gnitus ē caro aūt in firma. Dans intelligi
duas uoluntates. hinc exponi ita aut. hoc ex
tori. ecclesiastes ē. qui dñe in xp̄o unam
tui uoluntate cē. hinc aūt audit humanita
que propter infirmitate carnis necessitat pas
sione. et diuina que potuit est facere et
facere. Dispensatione. Aug. ē duas in x
asserit cē uoluntates. Dicens. Quātū de sen

deus ab hoc tantū differt uoluntas dei a uolun
tate hois. Vir homine geres ypā ostendit ꝑ
dē hois priatā uoluntatem in qua et siā et
uiam figurauit: qui caput meū est: et ad eū
sicut membra ptinemus. Pater mi ſ fieri pōt: transeat a me calix iſte hec huma
na naturā erat ꝑ ſe aliquid et tāq̄ pria
tā uolens. Sed qua rectū unū est homine
et ad deū dirigi. Subdit. nō q̄d ego uolo
ſ quod tu uis: ac si dicat. videte in me qua
potes aliquid q̄ſum uelle: ut deus aliud ue
lit hoc humane fragilitati credit. Sed ah
bi. xpc in passione duas ex ꝑſſit uolunta
tes in se: sed in x. duas naturas. Aut em
pater si fieri pōt transeat a me calix iſte.
Ecce hēs hominis uoluntatē. qua ad diui
nā cōmixtus diuisus est. aut Veritatē no sicut
ego uolo ſ sic tu uis. Ambr. Et mihi ubi
de tibi. Deprecantē. pr. si fieri pōt transi
ſer a me calicē illū. uerba x ſūt. Sed quo
mō. et in qua forma dicat attendēdū est
te hominis gerit ſibam: hois gerit affec
tū. que ſuſcepit. Non q̄d quasi deus sed q̄
homo loquit. Ds suscepit quidē uoluntatē
meā. mea est uoluntas. quia sicut dixit.
Cū aut nō sic ego uolo. sed sic tu uis. Cū
quid aut in me q̄ hēt pr̄. mea ſ. quia mi
ſcribitur. sine dubio quia habet pater eam
dem habet et filius uoluntatē. Fidē est x
uoluntas. q̄ paterna. una est q̄ uoluntas pa
tris que filij. Sed alia uoluntas dei. alia
hois: ut sicut tota in uoluntate ē hominis
passione aut xpi. in uoluntate diuina ut
pateret. ꝓ nobis. his testimoniis credē
dum docet. duas in xpo uoluntates fuisse. Q
quia negauit macharius archiepr̄. in me
tropolitana synodo. et cōdemnat. Et ex
affectu humane infirmitatis quidē nō in
cōmis. illud uoluit et periit. quod nō impe
trauit. Nec ideo periit ut impetraret:
quia sciebat deū nō ē facturū illud. ne
illud fieri uoluit affectu hōnis. ut uolunta
te diuina. Ad quid ergo periclitat membris
formā ꝑhēt. i miſerē turbatione clama
di. ad diuū. et subiungendi uoluntatē sicut di
uine uoluntati ut si pulsante molestia ſ
tentur. ꝓ eiusdem amotione orent. Sed

si nec sunt uane. dicit. q̄d ipe xpc. Non ego
ad mſipiēdū fui. q̄d xpc clamat. nō audi
tur. ad salutē corpalem. Homi quidē pcep
ſit ut nō moriret. ſi melius erat ut moreret
quod et factū est. De eo q̄d ambr. dicat x pūa
Obtenui non dubitasse affectu humano
parui monent uerba ambr. quibus
significare uidet. xpm sedm̄ humanū affectū
de potestate pris dubitasse. sic dicēs. in ui
detur. de quo dubitat. de se an de pre. De eo
uerbo tui dicit. trāsfer. dubitat hois affectu
ra deus de pre nō dubitat. nec de morte for
midat. ypha. et nō dubitat qui mihil deo
impossibile asserit. Nō mera homines cō
tueri diuū. ypha nō dubitat. et filiū dubita
re tu credis. Vt homo q̄ dubitat. ut homo
bonus est. huius ubis minus uidet. q̄d xpc
nō miſerit deus est. ut dei filius. sed miſe
rit homo. Dubitauit affectu humano. Sed
ea uox dictū accipi potest. nō quasi ipe dubi
tauit: sed qua modū gessit dubitantis. et
homibꝰ dubitare uidetur. Et quo sensu illud
Illud. ignoro. dicendū est. accipiēdum sic
quod hyl. asserē uidet xpm nō sibi
sed suis orasse. Et ideo dixit. Transeat a me ca
licē. nō sibi sed suis timuit. Nec ei uo
luisse. ut sibi nō eet passio. Sed ut a suis tol
leret talis passionis. Ita mihi uidet. Et passio
eius honorificatura eet. sic uidi. et credit aut
Nec honorificatus ē filius hominibꝰ. quomō
tristem eum metus passionis effecerat.
Nisi forte tam mōbilis fuit: ut pati timue
rit mortē. qua praeclarem se glorificaturā
esset. Sed forte timuisse ausi a deo estima
batur. aut transferri a se calicē deprecatus
sit dicens. pater transfer a me calicē hunc.
Quomō ergo ꝓ patiendi metū transferri de
precabatur a se. q̄d ꝓ dispensationis studiū
sē̄marat implere. Non enim conuenit ut
pati nolit. qui uenit et ei pati eius uel
le cognoscēs. religiosus fuit. q̄ fateri hoc
quia ad id mundi fabricā prumpe. set ei
asseueres. ne paterer omisse. que pati uelle
cognoscens. Non q̄ sibi tristis. nec sibi ora
uit transferre calicem: sed discipulis. ne in eos
calix passionis incumbat. que a se trāsfe
rat. ne in his sit mansurus. Non enim fugat ne
scit fieri ut a se transeat. Deinde cum Non

sicud ego uolo sed sic tu uis. Humane mse
solicitudinis significat cōpassū sed nō diuī
nens sentētia sibi cōmunis cū pīe uolū
tatis p hōmibus uult trāsire calicē p que
omēs erāt temptandi discipuli: et ideo p
petro rogatur ne deficiat fides eius. Quis
go hoc ōia post mortē sūt de futura. usq
ad mortē tristis ē: et sitit hūc calicē trā
sire nō posse nisi biberit. Ideo ait. pat mi
Si nō potest trāsire calix iste nisi bibā illa
fiat uolūtas tua. Quia ergo mse cōsumata
passione. mortis calicis transitū. qui nisi
eū bibisset transire nō posset. nec fīnis ter
roris. nisi cōsumata passione terrori suc
cederet. quia post mortē eius p futurū glā
stendalū aplīs mfirmitatis pellēt. Intēde
lector hīs uerbis pia diligētia. ne sit ei
uasa mortis. Si xp̄s meruit sibi et quid nobis.

XVIII

Quid sibi et quid nobis.

Ē mereto. Et p̄terēdū nō est de quo quidā
dicere solent. qđ nō sibi. sed membris tm
meruit. Meruit quidē membris redemp
tionē a diabolo. a pēa. a pena. et regni re
creationē: ut a nota ignea triumphea libe
raret intuitus. ſ. et sibi meruit mpas
sibilitatis. et ī mortalitatis glām. Fact au
aplīs. xp̄s factus ē pnobis obediens usq
ad mortē. Morte aut crucis. Propter quod et
deus exaltauit illū: et dedit illi nomē qđ
est sup omē nomē. Xp̄e aplīs dicit. xp̄us
Propterea exaltatus. p mpassibilitatis glām.
quia ē humiliatus p passionis obedientia.
humilitas ꝙ passionis fuit meritū exal
tationis: et exaltatio pmiū humilitatis.
Unde aug. exponēs pmissū capitiū aut
ut clarificaretur xp̄s resurrectione pus
humiliatus ē passione. humilitas. claritā
tis ē meritū. claritas humilitatis ē pmiū.
Sed totū hoc factū est mforma serui. In
forma dei semp fuit. et erit claritas.
Ambr. idem tractans capitulū ait. Sed
ꝙ gratia humilitas mereatur. hinc ostendit
hīs testimoniis euidens sit. qđ xp̄s p hu
militate et obediētia passionis. meruit
clarificationem corpis. Nec id solū. sed etiā
impassibilitatē animę. Aliā em ipius ante
mortē erat passibilis. sicud caro mortalis.
Sed post mortē. merito humilitatis et alia
impassibilis facta est: et caro mortalis

3.7 Uerū aut aīa sit impassibilis facta. sic aut
facta est. immortalis. si ipse resurrectionis
momento. de actoritate nob̄ certū nō est. Sed
ut mox post carnis sepationē aīa impassibi
tate domita est. aut in resurrectione quādo
caro reflorui. Quod a cōceptu meruit xp̄s

Nec solum sibi hoc quę p passionē
hoc meruit xp̄s. qui patri obediēs ē
cem subiit. ſ. ecia ab ipa cōceptōe. ex quo ho
factus ē p caritatē et iustitia. et alias uir
tes. in quar plenitudine fuit sēm hoiem
gdūq; sibi tm meruit. gratiā post p marti
rij tolerātia. Tanta em plenitudo Spiri
tualiū carismatū in eo fuit. qđ in eis pfec
nō potuit. et ꝯ melior ep̄s aia fieri nō po
tuit. quā ab initio sue cōditionis extitit. pfecta
quia pfecē in meritis nō uoluit. Vt em aīe
aut Non habuit alio xp̄e unyta aue mitū. qp
potuisset pfecē. Unmembris aūt que nos
sumus. cottidie pficit. Non go plus meruit
p crucis patibulū sibi. qđ a cōceptōe meruit
p gratiā uirtutū. Non go pfecit sēm aue
meritū. quātū ad ūtutem meriti. pfecit
aut qntū ad numerū mitor. pla em mi
ta habuit in passione. qđ in cōceptōe. Sed ma
ioris meriti ūtutes no exiterunt in me
rendo pla. qđ ante fuerunt pauciora. Sem
et go a cōceptione no mō gratiā impassibi
litatis et ī mortalitatis corpis. ſ. impas
sibilitatē animę. p qđ. p obediētia et no
ludatē pfecti. qđ no hūit pmiū habitū
minore. cū patri cepit et mori. Obediens
em pfecte. et bonus extitit sēm hominem.
ex quo fuit homo. habuit go aīa eius aliquod
bonū mse post mortē. qđ no habuit ai. Non
go melior fuit. uel beatior. qđ ante. Absit
Qđ melior fuit. qua no beatiorē sanctā
or. no gratia cumulatior. Nec em beatior fuit
in dei contemplatione. in quo proprie beati
tudo consistit. Potest tamē dici. in hoc fuis
se beatior. quia ab oīe miseria in mundo
ex quo nequit misceri simpliciter. qđ beator
fuerit. De eo quod sepultus est descendit ad inferos

Nec tātum mea. quod est sup oīe nomē
glōria ī mortalitatis et impassibili
tatis habuit et meruit. sed ē donari sibi no
men. quod ē sup oīe nomē. sit honorifi
centiam hanc. qđ uocatur deus hoc tm nomē
ai morte habuit. habuit em hoc nomē dei filio
m̄ quātū deus ē ab eterno p naturā. hoc ho
uero homo factus est. habuit in tp̄e p gratia.

D

ñ magnificam

Dñi tñ aug⁹ dicit. homini donari nō debuit nomē. nō deo: quia illud nomē habuit ēt in forma dei tñ erat. Sed ēt dñs ꝑter quod illū exaltauit: et donauit illi nomē quod ē sup omne nomē: satis apparet ꝑter quod exaltatus est. hoc enim forma exaltatus fit. hac enim forma crucifixus est: in ea exaltatus est. Et in eo donatū est ei nomē quod est sup omne nomē: ut ēt in ipa forma serui nominetur: ut genuflectat filius dei. h illi donatū ē ut homini. qđ iam habebat apud se. ideo ipse deus. h ge. p gram accepit: ut ipse ens homo ut subsistens in forma serui: iam ēt in carne nominetur et sit deus. Sed nūm qđ hoc meruit? Dicit enim dictū est qua. h tñ bonū homo ille nō meruit. Quomodo ge hoc dñs ꝑter obedientia donatū est ei hoc nomē? Sedū tropū illud in scripturis creberrimū hoc accipiendū est. qđ dicitur res fieri: qn̄ in notescit. Quod vero ante erat. post resurrectionē meruisti. potuit esse. Stirent homines et demones. qđ manifestatione vero illius nominis donatum est illi deus post resurrectionē: sed illam meruit ꝑ obedientiam passionis: qui eo quod obediuit. pacuendo. exaltatus est resurgendo: et ꝑ hoc manifestatū ē nomē. hoc codē tropo dñs usus ē etia post resurrectionē dicens. Data ē omnis potestas in celo et in terra. nō qđ tūc primo accepit. h qđ ante habebat. tūc manifestata ē potestas. Ce trius Ambr. dicit. nomē illud datū esse deo. nō ihesum. Et uidē sensus iuxta superficiē oppositus Aug⁹. Sed intelligentia nō obuiat. licet diuersum sapiat. Nam Ambr. de naturali donatione id dictū intelligit. qđ etenim pr̄ genitus dederit filio. nomē qđ est super omne nomē. sed ē deū ꝑ naturam. qua genuit ab etno filiū. plenū et sibi equalem dñi. qđ tamē nomē. applicat ꝑter obedientiam passionis xp̄i donatū dicit. ꝑmisso loquendi modo accipiendū est. Christus sine omni merito illa habere potuit. Si vero querit. utrū xp̄s illa in mortalitatis. et in passibilitatis gratia. et nominis dei manifestatione sine omni merito hec potuit. sane dici potest. quia humana natura ita glorificata suscipere potuit. sicut in resurrectione exhibita. nonne qđ sui hominibus aliter manifestare potuit. Sed non homo passibilis ee potuit sicut fuit. et ad illa gratia sine merito peruenire. potuit. quod uenire ad illam sine merito passionis qđ potuit. cōsipta mortalitate. in mortalitatis gratia uestiri. Sed nō sine merito uirtutis. et caritatis. aliaq; uirtutis. Non enim xp̄s homo ee potuit in quo plenitudo uirtutis et gre nō fuit. nec uirtutes ei in ee potuerunt. tali uero mortalitatis merito. quin p eas mereretur. hinc ge has uirtutes secum homine passibilem ac mortale. nō meruisti. nō potuit gratia in mortalitatis. Non ge potuit. fragilis mortalis. sine merito gratia in passibilitatis. et in mortalitatis. ac manifestatione dei nominis qsequi. potuit tñ hoc assequi sine merito passionis. quia ꝑter passionē in sibi meruit. qđ nō ante patitur. uerum erit. De causa mortis ꝛ passionis xp̄i

Ad quid ge uoluit pati et mori. si ei uirtutes ad merendū illa sufficiebant ꝑ te. nō ꝑ se. Cū ihesus xp̄s passio et mors tibi ēt forma. et causa. forma uero uirtutis et humilitatis. causa gre et libertatis. forma usq; ad mortē deo obediendi. et causa tue liberationis et beatitudinis. Adeuit enim nos ꝑ mortis ac passionis tollerantia. que ꝑ precedentia nō meruit. sed additū paradisi. ac redemptionē a pena. a pena. a dyabolo. Et hec ꝑ mortē eius adepti sumus. sed redempti one. et filiorū gre ad optionē. ipse em̄ nō uendo factus est hostia nre liberationis. Sed quomō ꝑ mortem nos a peccō. et diabolo nos redemit. et aditum gre apperuit. Decuerat deus in misterio. ut aut. Ambr. ꝑ primū patrem. nō mittere hominē in paradisum. ideo ad dei contemplationem nō ad mittendū. si in uno homine tanta exercerentur humilitatis. que omnibus sufficere posset: sicut in primo hoīe tanta fuit superbia. que omnibus fuit nocuit. Non est aut inuentus homo. aliquis quo id posset implere. nisi ille de tribu iuda. qui aperuit librū et soluit signacula eius. implendo in se omem iustitia. et consummatissima humilitatem. qua maior ee nō pōt. Nam alij ho

mines debitores eramus et ut̃ vnicuiq; sua
rius sufficiebat et humilitas. Nullius g
corũ offerre poterat hostiam sufficiẽtem
ut̃ redemptionem. tã reconciliationi. Deꝰ
xp̃e homo sufficiens. et p̃ferta fiat hostia
qui multo amplius & humiliatus. amari
tudine mortis gustando. quã illc adam
supbiuit. p esum ligni uetiti. noxia delec
tatione. p fruendo. Si go christus supbia
omnium extulit ruina. xp̃i de padiso mit
tens foras. abyssꝰ abscludes ianuas. mitis
magis & humilitas. qua morte gustauit. ingressum celestis regni. cũctis suis
impleto dei decreto. aperire uoluit. atq; de
creti delere cyrographu. Vt enim aut Aug군
tantũ fuit peccati mei. ut saluari no pos
semus. nisi unigenitus dei filius. pro nob
moreretur debitoribus mortis. Sed sic
dignos nos fecit testamẽti. et promissi hꝰ
ditatis. Quod no ita intelligendu est. qꝺ
non aliomo nos saluare potuerit. qꝰ p
morte sua. et no p alia hostia nobis api
ri regni aditus potuit. et fieri salus nõ
p morte unigeniti. cuius tanta fuit ut
ducti est humilitas. et paciẽtia. ut eius
merito pateꝰ aditus regni. nr̃i credẽti
bus. Magna gr̃a in morte unigeniti p̃sta
ta sunt nobis. ut liceat redire in paradi
sum. sicut olim in morte summi pontificis.
his qui ad ciuitatẽ refugii confugerant
securi ad ꝓpria remeare. Fuit aliquateng
ostensũ est. qualiꝰ p xp̃i mortem aditus
regni sit nobis paratus. hic qualiꝰ a dya
bolo. et a peccõ redemit. p morte

Inquiramus. quomo p morte ipiga
dyabolo. et a peccõ. et a pena sumꝰ redẽp
ti. A dyabolo gr̃a et a peccõ sumꝰ p xp̃i
morte liberati. quia ut ait Aplꝰ in sangui
ne ipius iustificati sumꝰ et meo gr̃a sumꝰ
iustificati. et peccõ soluti. a dyabolo sumꝰ
liberati. qui nos inuicti peccõ tenebat.
Sed quomo a peccõ p eius morte soluti sumꝰ.
quia p eius morte. ut ait Aplꝰ emendat
nobis caritas dei. id est apparet nob eximi
a et cõmendabilis caritas dei erga nos.
in hoc qꝺ filiũ suum in morte tradidit p
nobis peccatoribus. Exhibita autẽ tanta
erga nos dilectionis arra admonemur.
decendimur. qꝰ ad diligendu deũ. qui.

ꝓ nob tm̃ fecit. et p hoc iustificamur. siq
soluti a peccõ iustificamur. et iusti efficimur
a hoc gr̃a xp̃i nos iustificati. diuꝰ pcõ tm̃
tas exercitatur mordebus mis. Dicamur
qꝰ et aliti. p morte. & iustificari. quia p fidẽ
mortis eius a peccõ mundamur. Vn apla.
Iustificati ex dei p fidem christi. Et iterũ Quẽ
ꝓposuit deus ꝓpiciatiõẽ p fidem in sanguine
ipius. et p fidem passionis. Vt olim aspicien
tes in serpentẽ erectum in ligno erectum.
a morsibus serpentiũ sanabantur. Sic go nr̃
te fidei intuitum illũ respicim. qui pro
nob pependit in ligno. a uinculis dyaboli so
luimur. et a peccõ. et ita a dyabolo liberã
mur. aut nec post hanc uitam in nob in
ueniat. quod puniat. Aporte quippe sua uno
uerissimo sacrificio. quicqd culpaꝝ erat
in nobis. unde diabolus ad lucenda supplí
cia nos detinebat. qꝰ ex tm̃pore ut in hac
uita temptando. nob no insidiaret: licet ei
nos tempret. post xp̃i morte. quibꝫ modis
ante temptabat: no th uincẽdi pot̃. sic ante
uincebat. Nam petrus qui ante xp̃i morte
uoce anedle territus. negauit. post morte
& ante reges et pfides ductus. no cessit.
Sic quia fortior. et xp̃e uenies in domi
fortis. et in corda nra. ubi dyabolus habita
bat. alligauit fortẽ. et a seductione fideliũ
compescuit: ut temptare nẽ que ad huc ei
permittitur. no sequatur seducto. Itaq; in
xp̃i sanguine. qui soluit. que no rapuit. a
peccõ redempti sumꝰ. et. p hoc a dyabolo. Na
ut ait Aug군 in ipo minute nob muisibi
les uincitur. potestatẽ. ubi uincuntur
muisibiles cupiditates. sicut eni sanguine
sine culpa. omniũ culparũ. mortuorũ. ita
obligationes. cyrographa delicta siquidẽ
debitores qui in eũ credidẽ. a dyabolo tene
batur. Vn qui p miles effundetur. p illũ
gr̃a redempti sumꝰ. in quo princeps mudi
ml mueni. Vn Aug군 causam et modũ nr̃e
redemptionis in suis aut. Nichil in eis
dyabolus in xp̃o. ut moueretur. Sed pocius
pietate pris. xp̃e mori uoluit. no ignis mortis
causam de peccõ. & de obedientia et iustitia
morte gustauit. p qua nos redemit. a ser
uitute dyaboli. in qua eramꝰ eni in principe
huꝰ seculi. qui seduxit adam et seruũ fecit.
Cepit q̃ nos quasi Macrobios possidere.

sed iuste redemptionis iustus ē deceptor. Et quid fecit redemptor captiuatori nō? Tetendit ei mysterium a cruce sua posuit ibi quasi estam sanguine suo. Ille aut sanguinem fudit nō debitoribus p quē necessit a debitoribus. Ille quippe ad hoc sanguine suo fudit ut prā nra deleret. Vñ gō dyabolus nos tenebat deleri est sanguine redemptis. Non em tenebat nos nisi iudis pcōr nrōr spe erāt captiue captiuos. Venit ille alligauit fortē vinclis passionis sue intrauit in domū eius. & mirabilia corā ibi xpc habuit bat et vasa eius adq; nos diaboli erepuit quē xpc impleuit amaritudine sua. Dē aūt nō vasa eius erepuit. et sua fecit eius fudit amaritudinē. et implenit dulcedine p morte sua a peccis redemit. et ad operōne gte filios largiens. Cur deus homo factus est gō homo mor. et mortuus talis ut moriendo dyabolū uinceret. Nisi em homo esset qui dyabolū uinceret. nō iuste. ꝙ uoluit homo ei extolli iudex. qui se illi sponte subiecerat. Sed si esset homo qui se illi sponte subiecerat. uincere. uire manifesto homine p diabolū ut homo uincat. necesse ē ut deus in eo sit qui eū a peccis in munem faciat. Si em ps homo esset ut anglus in homine. facile peccare et. esset utranq; natura ps consistet recidisse. deo dei filius homine passibilem sumpsit in quo et morte gustauit. quo celu nobis aput. et a seruitute dyaboli. & a pcō. et seruitus eius dyaboli pcm ē et a pena redemit. Quomō et a qua pena xpc nos redemit. Qua pena tpali vel redemit p mortem eterna. Ab eterna quidē relaxando debitū a tpali quidē penitus liberabit nos in futuro. Nouissima mors penitus destructur inimica. Ad hoc em expectamus corpis redemptionē. Secūdm alias uero iam redempti sumus expte nō exto to. A culpa nos a pena. Vel ommino a culpa. Non em ab ea sic redempti sumus. ut nō sit sed deputetur. Quomō pena nrām portat. Peccata quoq; nra. & pena pcōr. ut ait petrus de ī corpe suo sup lignū portas. sequia p ipm penam. quia in cruce tulit. Sic pena tpalis. & p omnia pcā debentur baptismo penitus relaxatur. ut nulla a baptizato exigatur. et in penitētia minoretur.

Non em sufficeret illa pena qua penitētes luerent ecclia. nisi xpi pena recuperatur. qua pro nobis soluit. Vnde et pcā ultorē in sustentatione dei fuisse. usq; ad mortē xpi. dicit aplō ad ostensionē iustitie eius. in hoc tpe. pcā in gr̄. que fuerūt ante adiectū. Vere ex ppe expōnit est. quomō et quid xpc p mortem nobis meruit et impetrauit. Si solus xpc debet dia redemptionis solus dē media

Vnde ipe dicitur ūe redemptor mator dei. et dei hominiū mediator. Sed mediator in scptura dē solus filius. Redemptor uero aliqn ē pr. ut ipse seruus. Si hoc ipe usum potestatis. no ipe exhibitione iudicatus et obedientie. Nam secūdm potestatis simul et obedientie usum. filius ipe dē redemptor. quia et mse explent. p que iustificati sumus. et pax iustificatione est opatus. potestas deitatis capite et spūs sc. est gō redemptor. manifestē est deus. potestatis usu. In quātū homo humiliatus est effectu. et sepius dē redemptor. secūdm humanitatem. quia secūdm eam et in ea suscepte et impleuit illa sacramenta. que sūt causa nre redemptionis. ipe gō dē filius redemptor qui solus dē media

De mediatore

Quo. no pr. ut ipe ses. de quo aplō. Vnus mediator dei et hominū. homo xpc ihc. et ploīe quasi mmedio ē arbiter ad componendam patrem. et ad reconciliandū deo hamicos. hinc est arbiter quē ibi desiderat dicēs. Vtinā est nobis arbiter. Reconsiliati em sumus deo ut aut aplō p morte xpi. qd no sic ē intelligendū quasi nos ei sic reconsiliauit xpc ut incipet amare quos oderat. sicut reconsiliatur inimicus inimico. ne de mō sint amici qui ab se oderat. Sed iam nos diligenti deo sumus reconciliati. Non em exigio ei reconsiliati sumus p sanguine filii. nos cepit diligere. sed ante multū prius quā nos aliquid essemus. Quomō gō diligenti deo reconsiliati sumus. Inter pcm ēt eo habebamus inimicitias. qui habebat erga nos caritatem. Et ēt inimicicias exercebamus aduersus ēt operando iniquitatem. Ita gō inimici eramus deo sicut iustitie inimica sūt pcā. et ideo remissis pcis. tales ni inimicicie sint. et reconsiliatur nos quos ipe xpc iustificat. xpc gō dicitur mediator. eo qd medius

nter deū et homine. ꝑ q̄m reconciliat deo
Reconciliat aūt. dū offendicta homini tol
lit ab oculis dei a. dū p̄cā delet quibus deꝰ
offendebatur. et nos i mici eius eramus
Sed cū p̄cā delcat nō solus filius. sēd ꝑ pr̄
et ꝑ ꝓpr̄ios. quos ꝑ dilectio ē mēdi ad deū re
conciliat. quare solus filius dr̄ mediator.
Nam de p̄re legitur quod reconciliauit sibi
mundū. aut cm Apls Deus erat in xpō mūdū
dum sibi reconcilians. Cū go reconciliet. sic
nō dr̄ mediator. Quia nec medius ē inter
deū et homines. nr̄ mſs hūt ulla sacerdota
quoꝝ fide. et imitatōe iustificamur. id ꝙ.
reconciliam deo. Reconciliauit go nos tota
trinitas. uidetis usū sēt dum p̄cā delet.
Sed filius solus implectione obedientie in
quo patratā sē sēdm humanā naturam
ꝑ quē credētes iustificāmur. Secundū quā

et imitamur

Vnde et medi natuam sit mediator
ator dr̄ sēdm humanitatē nō sēdm
diuinitatē. Non est enī mediator mr̄ deī
et dn̄i. quia unus ē deus. ſ inter deū et
homines. quasi dicēd. mr̄ duo extrema q̄
medius eē. pōt nisi mr̄ aliqua. q̄ mediator
ē go. m q̄tū homo. Nā m q̄tū deus nō
mediator. sed equal patri ē. et hoc idē q̄d
pater est. cū p̄re unus deus. q̄ mediat go
inter homines et deū trinitatē. sēdm hoc
natuam. m qua suscepit illa. ꝑ quē reconci
liamur deo trinitati. et sēdm eandē aliq̄d
simile deo hr̄. et aliquid simile hominibus.
quod mediatori congruebat. Ne ꝑ omia
situs hominibus. longe eēt a deo. aut ꝑ
omia deo similis. longe eēt ab omibus ho
minibus. et ita mediator nō eēt. Verus
go mediator xp̄s. inter mortales peccā
et m mortalem iustū. apparuit. Mortalis
tum. hominibus. cū deo iustus. ꝑ misericor
diam ꝓpinquas nob. ꝑ iustitia deo. Recte g̃
mediator dictus est. qui inter deū morta
lem. et hominē mortalem. t deus homo
reconcilians hominē deo. In tanto est medi
ator. m q̄tū est homo. In q̄tū aut est
uerbū nō est medius. q̄. unus cū p̄re deꝰ
Di go xp̄s sēdm eos o hereticī una trīs hr̄
natuam. unde medius esset. nisi ita sit me
dius. ut deus sit ꝓpter naturā diuinā. et
homo ꝓpter humanitatis naturā. Quomo
do ergo humana diuinis reconciliauit. Nā

ipe uemens. plus mſs humana diuinis socia
uit ꝑ utrumq̄ nature q̄ncione. in una p
sona. De mēdo omēs fideles ꝑ morte redēpti
sunt deo. Dū sanati sūt ab impietate q̄ca
q̄ humanitate xp̄i dilexerunt credendo. et
imitati sūt diligendo. Ecce hic aliquatenus
m simatur q̄tē xp̄s solus dr̄ mediator dei
et hominis. et sēdm quā naturā mediator
sit humana. et cui mediet. sit deo trinitati.
Trinitati em nos reconciliauit ꝑ mortem
quā ꝑ nos redemit a seruitute diaboli. Nā
ut petrus ait. m ꝓcia auro uel
tribulibus auro et argento redempti sumus
pretioso sanguine. agni m maculati. Quod
Et uero alio modo potuit homo liberare
quaeritur. utrū aliomodo posset homem
liberare q̄ ꝑ morte xp̄i. Dnus et alia mēdi
fuisse possibilis deo. cuius potestati cuncta
sunt. sed mē misericors sanande quemcū
croce modū aliū nō fuisse. nec ē oportuisse. Quod cū tm ī meritis nris erigat et
m mortalitatis de spōne liberauit q̄ ꝑ fidē
scat nos dr̄ ut dei filius m mutabiliter
bonus m firmamento quod erat a nobis q̄
nō erat accipiens. Dignatus nostrū mise
rere consortiū. mala nra moriendo ꝑ seruet. fecit
et alia uō. q̄tē ipse potuit modo quā alio
liberare uoluit. quia sic misericia iustus da
bolus. nō poterat. Et quomodo id factū sit et
placebo ut potero. Quadā misericia dei in
p̄tatem diaboli tradit ē humanū genus
pter p̄mi hois. in omēs originaliter transe
unte. et illius debito. omēs obligātur. Unde et
homines. ab origine sūt sub p̄cepe diabo
lo. Vn apls. eramus natuā filij ꝑ natura
sēt ut est de prauata pter. nō ut ē recta ci
tra ab initio. Quodus aut ille quo tradimus
t homo in diaboli ptatem. nō ita debet in
telligi tamq̄ deus h̄ secreto aut fieri uisse
uel. sed q̄ tm ꝑmiserit. Iuste tm illo dese
rente peccatem. pter actor illuc mutasti. Nō
tm deus totimut. miru sua misericordes
sias. nec homine a lege sue pietatis admisit
ta. in diaboli ptate ee ꝑmisit. cum nec dia
bolus a ptate dei ē alienus. sicut nec a bo
nitate.

Nam quatenus uult diabolus.
uult homo nō sub sit. nisi deum qui
uis fiant omia. Non q̄ deus homine dese
ruerit. ut nō se illi exhiberet. deus sed inter

mala penalia. t malis multa pferunt bona
et tandem hominē qm̄ remisso pcō dyabo
lo subdidit: remisso pcō p̄ sanguinē xpi
datur a dyabolo eruit: ut sic mistica videre
tur dyabolus nō potētia. Sēntia iustitia sit
Sed qua mistica ihū uictus dyabolus
xpi. et quomō ē uictus ea q̄ma mes
mi digni morte m̄ uenies occidit eum
tñ. et utiq; iuste est ut debitores quos te
nebat liberi dimittantur: m̄ eū tredecies
quē sine ullo delicto et debito occidit. Deo
aūt potentia unitē nolunt: quia dyabolus
uero pfectus sue amator ē potētie: et de
sertor. oppugnator ēt iustitie: m̄ quo homēs
eum magis imitantur. qui neglecta et p̄ osa
iustitia potētie magis studēt eumq; ut ad
optionē letantur. tū cupiditate inflammāt
Deoq; placuit deus ut nō potētia ꝑ iustitia
uincens homine eruueret: m̄ quo eū imi
tari distaret. Post uero m̄ resurrectione
secuta ē potētia: qua resurrexit mortuus
nūq̄ postea morituros. Sed nome iure
equissimo uincētur dyabolus. si potētia
tñ xpi eū illo agere uoluisset: utiq; sed
post posuit xpi qđ potuit ut plus ageret
quod oportuit. Iustitia q̄ humilitatis ho
minē liberauit: quem sola potētia potuit
equissime liberare. De causa inter deū et ho
Si uero quēmodōq; inter deū et dyabolū
talo nō posset hominē liberare q̄
p̄ mortē xpi Deus et alia modis fuisse po
sibile deo cuiq; potestati nūcta subtrahere. sed
nīo iustitie fundāte conuenientiore modū
aliū nō fuisse nec esse oportuisse. Attēd
ens tñ ꝑ mētē q̄ntā exigat et ab quanto
talentū deperdat liberat
Si cum tres illi incausam ueniret. ut
homo deus dyabolus. diabolus et ho
quid adiustus dei decerent nō haberent dya
bolus eū de miuria dei conuincendum: qua
seruit eius sit homine. t fraudulenter abs
duxit et uolenter remisit. homo ē miuria
deo cōuincendus: qua precepta eius cōtempsit
et se alieno dominio mancipauit. Diabo
lus t de hominis miuria queritur: qua
et illū plus stultaci decepit. promissione: et p̄
mala inferendo lesit. Nec usus ē. dyabolus ho
minē quidē ad se tenebat: sed homo usus te
nebat: quia dyabolus mal̄ meruit potesta
tem hīe super hominē. si homo meruit per
culpā diabolo pati tyrannidem. Di. go deus
qui utrāq; perat potētia homine uellet libe
rare: sola ussionis uidute. homine rectissime
potuit liberare. Sed ob causam p̄missam.
iustitia humilitatis uti uoluit: qui deus in
carne mortali crucifixus ē iustificati sunt
et p̄ remissionē pcōr̄ eruti de p̄tate dyabo
lūet ita dyabolus a xpo iustitia uictus ē.
nō potētia. Quomō aūt in eius sanguine
nobis pcā sint dimissa supius expositū ē
De traditione xpi. que dī facta a pō et
Xpc go ē sacdos a filio a iuda a iudeis
idem ēt est hostia. et ptū nīe redep
tionis: qui se in ara crucis. nō dyabolo ꝑ
deo trinitati obtulit. p̄ omnibus nobis. qui
tū ad pdi sufficientiam: si p̄ electis tm̄
tū ad efficientiam: quia p̄destinatis tm̄
salutē effecit. De quo legitur. Qđ sit tra
ditus a pīe. et qđ se ipm tradidit: et quod
iudas eū tradidit. et iudei pilato. Ipse se
se tradidit: quia sponte ad passionē acce
sit: et pat̄ eū tradidit quia uoluntate pa
tris. immo totius trinitatis passus ē. Iudas
tradidit. pdendo. et iudei mīstrando. et
sunt omnis actus iude. et iudeor̄ malus:
et actus xpi. ut patris bonus. Opus xpi
et pris bonū: quia bona pris. t filij uolun
tas. equalis sunt iude. et iudeor̄ opus: qua
mala sunt eor̄ intentio. Diuisa fuerūt ibi
facta siue opa. t diuisi actus. et una res
siue facti ꝑ passio ipa. Deo doctores
aliquādo uniunt in facto illo. patrē filiū
iudam iudeos. Alīqn disiungunt. respi
centes ad passionē. unū opus illorū ēt
dicūt. Attendentes nīe cognōes. t actus fac
ta diuisa discernūt. Vñ aug. facta est mā
tradicio a pīe: facta est tradicio a filio: fac
ta ē tradicio a iudeis. una res facta est. Qđ
go discernit inter eos: qua ꝑ sunt pīe in
caritate et filius. in pdicione uero iudas.
dicētis qua nō quod fecit homo ꝑ qua us
sidere. ēt est. Ne eōdē facto mue
nimur deū. quo et iudam. Deū benedicimꝰ
iudā detestamur: qua deus cogitauit salu
tē nīam. Iudas cogitauit pcm̄ quo uēdi
dit deum: filius pcium quod dedit p̄ nobis
mersa go intentio. diuisa facta sunt. eū tñ

res sit una ex divisis. Ecce unam rem dicit
ibi fuisse et diversa facta. quia una fuit ibi
passio: sed diversi actus. et actus quidem iude
et iudeorum mali. quibus operati sunt Christi passio
nem que bonum est et opus dei est. Quod
Christi passio dicitur opus dei et iudeorum et quomodo
Passio ergo Christi et opus iudeorum dicitur. quia
ex actibus eorum provenit. et opus dei. quia
deo actore id est eo volente fuit. Unde Augustinus Ne
mo aufert animam Christi ab eo. quia potestatem
habet ponendi atque sumendi. Ecce habes opus
actoris. et ut generaliter includam quotiens
in carne Christi aliquid patitur opus actoris
est. Cum enim sua voluntate non alio cogente
pertulit. ipse actor est operis. Cum autem passio
Christi opus dei sit et eo bonum. eamque operati
sunt iudas et iudei. queritur an concedendum
sit eos operantes esse ibi bonum. Distinguendum
est. Potest enim dici quod operati sunt bonum.
quia ex actibus eorum bonum provenit id est
passio Christi. Et item quod operati non sunt bonum
quia actio eorum non fuit bona sed
mala. Si in Christo fuit divisio anime in morte ut carnis et anime
XXI Post predicta considerandum
randum est. utrum in morte a verbo sit se
parata anima ut caro. Quidam putaverunt car
nem sicut ab anima ita a divinitate in mor
te fuisse divisam. Si enim inquiunt anima
media divinitas carnem sibi univit. sicut
supra dictum est. ergo cum divisa est
caro ab anima. divisa est et a divinitate.
quia non potuit ab anima se iungi. per quam
erat verbo unita. quin a verbo divide
retur: fuit autem divisa ab anima in morte.
Alioquin vera mors ibi non fuisset. Quia
ut ait Augustinus Mors quam timent homines se
paratio est anime a deo. Utraque vero dicitur
hi suasu privata est homini. Si ergo in Christo
homine vera mors fuit. divisa est anima
bi. ac per hoc divinitas a carne. Huic sue
probabilitati auctorum addunt testimonia
Ambrosii qui tractans de hac derelictione.
qui in cruce voce magna clamans dixit
Deus deus meus ut quid me dereliquisti
ait. Clamat homo separatione divinitatis
moriturus. Nam cum divinitas mortis
libera sit. utique mors ibi esse non poterat
nisi vita discederet. quia vita divini
tas est. Hic videtur tradi quod divinitas
separata sit in morte ab homine. que nisi

discessisset. homo ille mori non posset: quod
illi ad carnem referunt. quia dicitur a deo se
paratum. Quibus respondemus. illam separatio
nem sic esse accipiendam. sic intelligitur de
relictio: que illis verbis significatur. Ut quid
me dereliquisti. Quomodo ergo Christus derelictus
erat a patre. cum in cruce se derelictum cla
mabat. Non recesserat deus ab homi
ne. ita quod soluta esset unio dei et hominis. Alio
quin fuit quodam tempore quo Christus adhuc vivus
homo erat. et non deus: quia adhuc vivus
derelictum se clamabat. non derelinquendum.
Si ergo illa derelictio unionis est solutio
antequam facta fuit solutio dei et hominis antequam
Christus esset mortuus. Sed quis hoc dicat?
Fateamur ergo deum in morte quodammodo illum
hominem deseruisse: quia potestati persequen
tium cum ad tempus exposuit. non sua poten
tiam exercendo eum defendit. ut non more
retur. Separavit se divinitas: quia subtra
xit protectionem. sed non solvit unionem. Separavit
se foris. ut non esset ibi ad defensionem. sed
non intus defuit ad unionem: si non ibi cohibu
isset potentiam sed exercuisset non moreretur
Christus. Mortuus est Christus divinitate recedente
id est effectum potentie defendendo non exhibente.
Hic est hircus apopompeus id est emissarius
qui alio hirco immolato in solitudinem mit
tebatur. ut in levitico legitur. Duo enim hir
ci humanitas et divinitas Christi intelliguntur.
humanitate ergo immolata. divinitas in soli
tudinem abiit id est in celum. Unde est sicut in so
litudine id est in celum tempore passionis divini
tas abisse dicitur: non locum mutans. sed quodammodo
virtutem cohibens: ut possent impii consumare
passionem. Abiit ergo id est virtutem cohibuit. et por
tavit iniquitates nostras. non ut haberet sed
ut consumeret. Deus enim consumens ignis est.
Ex his satis ostenditur. premissa verba Am
brosii sic esse accipienda ut prediximus. Alia
Alii quoque inducunt auctoritates de
auctoritate innituntur qui asserit
divinitatem in morte recessisse ab homine
secundum carnem. Ait enim Athanasius Maledictus
qui totum hominem quem assumpsit dei filius
denuo assumptum vel liberatum tertia die a
mortuis resurrexisse non confitetur. fiat fiat.
Si inquiunt denuo assumptus est homo in re
surrectione. quia assumpserat in incarnatione.

Dn. 21.

depositum gō eū in morte. Deperuta gō fuit
Diuinitas in morte ab humanitate. Cui
bus respondemus. gō si in his uerbis as
signetur talis intelligatur. quie sit sedm u
nionē. nō carnē tm̄ sed totū hominē. i. a
nimā et corpus siue carnē. demo sibi u
nitū in resurrectione: quia nō simpli. ho
minē sed totū hominē assūptum dicit.
Totū gō hominē in morte deposuit. i. aiam
et carnē. in morte. Sed quis nisi hostis ve
ritatis. dicat aiam a dō separatā: et depo
tam. et tm̄ nisi hoc fateantur. quod totus
homo sit assūptus. nō p eos fac̄ illa auctō
ritas. que totū dicit assūptū. De davario

Crendū est gō athanasium auctoritatis
id dixisse. qm̄ negabant priuātes mor
tē detinere. qui solus inter mortuos liber
est. Jō illū male dicit. qui nō confitetur to
tum hominē. demo assūptum in resur
rectōe. i. xpūm aiam corpi coniunxisse et
illis duobus demo quē tis. in resurrec
tione uere sedm hominē uixisse: sic ante
mortē. Nam in morte separata est anima
a carne. Unde uere dr̄ xpc mortuus si
ne utrū separatū e a uerbo dei. Auctorita
tibus asserunt carnē a uerbo in morte nō

Sicaug sup iohānē do. Et dimisam
cet. tractans illud ubi dīr. Ego po
nam aiam meā ut iterū sumā eā. Nemo
tollet eam a me. Sed ego. ponā eā. A me
ipo habeo potestatem ponēdi ipam. et iterū
sumēdi eā. hic anima dicit emissam. a q
emissa e a se ipa nō est emissa. quia se
ipam nō posuit. Nec ubi aiam posuit ut
carnē. Caro gō aiam posuit si potestate
in se manentis deitatis. potentia gō diui
nitus aia diuisa e a xpi carne. Sed neu
trū a uerbo dei. Unī Aug verbi ergo sus
cepit hominē. id. i. carnē et animā. quā
deposuit cū aiam. ut cet separata aia. ad
huc caro posuit aiam. cui expirauit. qua
redeūte surrexit. Mors gō ad tempus
carnē et aiam separauit. neutrū a uerbo
dei. Caro gō ponit et sumit aiam. nō prate
sua. sed prate in habitantis carnē deitatis.
hic euidenter traditur. nec aiam nec car
nem a uerbo dei diuisam in morte: ut

aliquo nō soluta cet unio. Vñ Aug contra
felicianū. Absit ut xpc sic senserit mortē
ut quisq in se est ruinā. ruinā p iderit. Cui
us uita cet. uite fons arguisset. Genuit gō mor
tem p̄ceptione humani affectus. quia
sponte sustepat. nō nature sue p̄didit po
tentiam. p quā cuncta uiuificat. Sic mse
pulchro xpc carnē cōmoriendo nō deseru
it. Quod mutero iūgimus quasi endo for
mam. Mortuus e gō. nō discedēte uita:
sicud passus e nō p̄mente potentia. Nemo
tollat aiam eius ab eo. qui p̄tatem habet
sumēdi et ponēdi eā. ego. Ecce et hic habes
xpm̄ nō deseruisse carnē in morte. et uitā
nō discessisse a mortuo: et quod sponte e
didit spm̄. nō alius ei extorsit. Vñ Ambr
Emisit xpc spm̄. et tm̄ quasi arbiter erū
endi. suspendedi q̄ corpis emisit spm̄. nō
amisit. pendebat in cruce. et omia cōmo
uebat. Sed inde emisit ex carne. Quo emi
sit. ad patrē. Cui xpc dicit passus i mor

Recedente uero aia. mortua est tmen
caro xpi: et quia caro e mortua mor
tuus e xpc. Sicut enī mortuus dr̄ deus.
tuus e xpc. Sicut enī mortuus dr̄ ho.
spūs mortuus e homo: ita mortuus dr̄ ho.
spūs mortuus e caro. Separato animo mor
tua carnis fuit. Inter gō unitā ubo que mor
tua est. dr̄ deus mortuus: et p̄ter carnē
et aiam̄ que utraq dolore sensit. dr̄ deus
passus: cui diuinitus omnis doloris exors
existet. Vñ Aug verbū caro factū est ut
p carnē primis celestis ad infantes tuis
ret: et sedm hoc ipm̄ ubi crucifixus est.
ß nō est mutatus in hominē homo in illo
mutatus e. ut melior fieret. quia ante cōt.
p id gō quod homo erat mortuus e xpc. deo
et p id quod deus erat homo exercitatus e.
et resurrexit. Cui p passus e hō. nō p
dici nō passus deus. quia deus erat hō.
Quomo nō potes dicē nō te passū mu
rum. si uestis tua gradatur: quibus tua
uestis. nō sis tu. Analtomatis gō quicqd
patitur caro. unita uerbo debet dici pati
deus. Licet uerbū nec mori nec corrūpi
nec mutari potuit. Sed quid q̄ horum
passus e. magis ne passus e. De hoc i Ambr
in li. iij. de spū sc̄o. aut q̄ sibi caro peticu
tur. manicis in carne ubi. nisi q̄ corpis
assūptione reseruebat. ubi pati deceretur

quia caro patiebatur. Quod sepult⁹ ē xp̄s m
carne passo. hic dicetur quid vē deus. uel
dei filius passus. uel mortuus dicitur. Nō
quia morte senserit m qntū deus est. Sz
quia caro ei unita mortua est. Ordō quā
vdem dicit aug⁹ Si quis ediderit atq; dix
erit filiū dei dñm passum. anathema sit
Quo dicti cām. Ex quia intelligēcia sume
da est. apūs in eodem subdit. Si quis dix
erit. q; in passione dolorem sentiebat filius
dei deus et nō caro tm cui anā quia sibi ac
ceptat. anathema sit. Dane g⁹ dici potest
quod mortuus est deus et nō mortuus:
passus ē dei filius et nō passus: passa est
ecia psona et nō passa: Crucifixus ē ubiq;
et nō crucifixus: Odm̄ alterū naturū pas
sus est. sed altera impassibilis. Vn Ambr⁹
Gradus ista est fidei qua xp̄s dei ē filius:
et natus ex ūgine: qui quasi gigantem
spūa desbit. eo q; biformis gemine sp̄ na
ture. sit unus. consors diuinitatis et car
nis. p̄ q⁹ patiebatur. et nō patiebatur. mo
rebatur. et nō morrebatur. sepelebatur.
et nō sepeliebatur. Resurgebat. et nō resur
gebat. Resurgebat sedm̄ carnē que mortua
fuat. nō sedm̄ uerbū q; sp̄. apud deū ma
nebat. Q. xp̄s m morte fuit homo. Vi

90 Hic quer̄tur. utrū m illo triduo mor
tis xp̄s fuit homo. quod nō uidetur
quibusdā. quia mortuus erat. et homo mor
tuus. nō est. homo. Addunt. q; sicut nec e
rat homo. nec mortalis. nec m mortalis.
Sed mortalis nō. quia mortuus: nec in
mortalis. quia tm̄ post resurrectionem.
q; nō erat homo. Cui ubq; respondemus.
q; licet mortuus homo fuit. erat tamen
in morte deus homo. nec mortal⁹ quidē
nec m mortalis. et tm̄ uere erat homo.
Ille enī et hūdi arguit. m̄ Cauens locū
habent. ſ fidei sacramentum. a phīs au
ctis ē libri. Vn dubitat. Auser. augē. ē si
des quer̄tur. In apis gymnasijs sunt tan
dē dialectica tractat. p̄sertim̄ ubi creditur
nō dialecticis. Dñs g⁹ in morte xp̄s dm̄
uere fuisse homine: et tm̄ mortuū et ho
minē nec quidē mortale nec m mortale. q;
unitus erat anime et carni sō unctis
Alia est uē dicit deus homo. ut homo dē.
quia martinus. ut iohes. homo emī dicitur
deus et creatus. sic ē sacramēto hominis.
aīe et carnis Vn aug⁹ Talis erat ulla sus
cepta. que dm̄ homine faceret. et homine dm̄.
Dic g⁹ ulla suscepcio p̄ morte nō defecerit.
Sed deus homini et homo deo sic ante u
nitus erat uere. et tm̄ deus erat homo et
creatus. quia unitus aīe et carni et homo
mortuus erat. quia aīa a carne diuisa erat
p̄ter sēpacōne aīe a carne mortuus. sed
p̄ter utriusq; secum unione homo. Non
aūt sic erat homo ut ex aīa et carne simul
unctis subsisteret. et quia vē dē alius
alius homo. et ipe forte ante morte hoc
modo erat homo. et post resurrectionem
fuit. In morte uero homo erat tm̄ p̄ter
aīe et carnis secū unione. et mortuus p̄
ter illa duo diuisione. Si xp̄s m morte

90 Hic quer̄tur. erat hō alicubi. et si ubiq;
si xp̄s erat alicubi homo. et hō sic
si ubiq; ē homo sic ubi. Ad qđ dicim̄ qua
nō ubiq; erat. ubi homo erat. nō modo
ubiq; est. hō est: quia ubiq; ē sedm̄ di
tatē. nec ubiq; homo: quia nō ubiq; homi
ni unitus. Sed ubiq; est sedm̄ hominem.
ubi homo est. Tempe aūt mortis. et ubi
erat sedm̄ deū. et m sepulchro sedm̄ carnē.
Et in sepulchro q⁹ erat homo. quia huma
nitati unitus. et si nō toti. quia carni tm̄.

90 in inferno erat homo. quia humanitati
unitus. sed nō toti. quia aīe tm̄. Sed si non
ferno aīme tm̄. et in sepulchro carni tm̄
unitus erat. q⁹ nec in inferno unitus est
aīe et carni. nec in sepulchro. Quomō hoc
it. ubi homo ē dr̄. Que ē rō dicti. Quia
una eadmq; unione unitus erat anime
in inferno. et carni in sepulchro. et sic erat
illis duobus tm̄ sepatis unitus. sic ante

90 sepacōne. q. ante morte. Ad hoc aūt opponi
dr̄ xp̄s aīam tm̄. ut carne tm̄ assūpsisset
nō fuisset homo uerus. ſ p̄ter utriusq; as
sūpcōne. uerus homo fuit. Dic g⁹ ubi car
ne et aīam sibi unita nō habebat. uerus
homo ubi nō erat. Sed tpe mortis nusq;
illa duo uniti habebat. quia nec m infer
no. nec m sepulchro. nec alibi. Nusq; g⁹ ho
mo erat. Ad qđ dicim̄. quia xp̄s utiq; uerus hō
nō fuisset. si carne et aīam nō assūpsis
set. Sed tm̄ quia ex quo assūpsit. neutrum
deposuit. ſ cum utroq; eandem unionem

.22.

m desuncter tenuit quē assumendo contraxit.
Deo nō n congruē ubicūq; carni uel aīe uel
utriq; unitus Tubi homo ē ubicūq; ubi hō
manatus ē Ergo et n sepulchro erat homo
et n inferno erat homo: quia utrobiq; erat
humanatus xp̄o et una eandemq; eīe aīa
et carne licet separatis habebat unionē. Et
uno eodemq; tpe n sepulchro iacuit xp̄s
et ad nferna descendit. Sed n sepulchro
iacuit sedm solā carnē et n inferna desce
dit sedm aiam. vñ Aug⁹ Quis nō est de
tus n inferno. Sed xp̄s n aīa sola. Quis
iacuit n sepulchro. xp̄s. Sed n carne sola:
quia n hijs singlis xp̄s est. Xp̄s n ombꝫ
hijs et n singlis cōfitemur. Et hijs euidē
ostendit. quia carn iacuit n sepulchro. u
nitus erat xp̄s. sic aīe n inferno. Nequiq;
Se carni mortue nō eēt unitus. nō n ea
dicetur iacuisse n sepulchro. Anima g̃ n
inferna descendit. Caro n sepulchro ia
cuit. Quapꝛ cū utrobiq; p̄mansisset: quę in
inferno potuit homo ut aut ambire lume
ne fundebat eīe. Radiabat ubi lux nē
sapiē illuminabat n inferno. Sed n inferno
nō claudebatur. Quis enī locus ē sapiē
de qua scr̄ptū est. Resurat homo uadis eius
nec mucla ē mt̄ hominēs: de qua abysso
dicit. nō ē n mēmare dicit. nō est mecū
Ergo nec n tpe. nec n loco sapiā est cui
nec mors tribuenda est. Pl̄ ligno ēm caro.
nō illa optatrix omniū suba diuina pen
debat. Confitemur g̃ xp̄m pependisse n lig
no. iacuisse n sepulchro. sed n carne et fi
nisse n inferno. ꝑ aīa sola. Quod xp̄s u
trinq; totus est. sed nō totus ubi totus ē hō
Sed utriq; totus erat n eo. ut deus ꝑ nō
dem tpe. n inferno: totus. n̄ā totum
seruus totus n celo: totus ubiq;. ꝑsona ēm
illa etiam n̄o maior erat. ut carnem et aīam
sibi unita simꝫ habebat. g̃ ut altū simꝫ
maior erat ubi utriq; fit. ut altū sibi imi
tu. Totus g̃ xp̄s. et p̄fectus ubiq; erat.
Non dimisit patre xp̄s cū uenit
in ugnē. ubiq; totus. ubiq; p̄fectus. Vno g̃
eodēq; tpe totus erat n inferno. Totus n
celo. Erat xp̄s apud inferos resurrectio
mortuoꝝ. erat sup celos uita uiēcū. uē
mortuus. uē uiuus. In quo et morte susep
to mortalitatis excepit et uita diuinitas
nō pdidit. Sorte g̃ dei filius et n aīa nō
ptulit et n maiestate nō sensit: ꝑ tm p̄
ceptione infirmitatis. rex gl̃e crucifixus
est. Ex hijs apparet g̃ xp̄s n eode tpe toto
erat n sepulchro. totus n inferno. totus
ubiq; Sicud et modo totus ē ubiq; est.
ꝑ nō totū. nec n inferno nec n sepulchro
totū erat. et si totus. Dic xp̄s totus ē deus.
totus homo. ꝑ nō totū: quia nō solū est de
us homo. sed z deus et homo. Totū g̃ ad
naturā refertur. Totus aut ad ypostasim.
sic aliud et aliquid ad naturā. Alius nec
et aliquis ad psonā referatur. Vnde iobēs
Totus xp̄s ē totus deus p̄fectus ē. Non aut
totū deus est. Non enī solū deus ē. sed z
hō et deus. et totus homo p̄fectus. Non
aut totū homo. Non solū enī homo. sed et
deus. Totū enī nature representatiuū ē. To
tus aut ypostaseos. Quid aliud quidem
ē nature. Alius uero ypostaseos. sic et hui.
Q̄ ea quę dicūt de deo nō de filio dei possūt
Solet autem dici de hoīe illo nō de filio
dei. si congruēter possit dici homo
quęri. filius hoīs nō alle homo descendisse de cę
lo nec ubiq; ē. sic dr̄ filius dei nō deus de ce
lo uenisse nec ubiq; ē. Ad quod dicis. Di
ad unitatē p̄sone referuntur. dicti intelligē
cia. sane dici pōt. Di uero ad distinctionē
naturaꝝ. nullatenus grēdēdi est. Vn Aug⁹
una est. p̄sona xp̄s et homo. deus et homo.
Nemo ascendit n celū. nisi qui de
scendit de celo filius hoīs qui est in celo. Si g̃ attendas distinc
tiones naturaꝝ. filius dei descendit. filius
hoīs crucifixus est. Si uero unitatē p̄sone.
et filius hoīs descendit. et filius dei cru
cifixus ē. Propter hanc unitatem p̄sone. non
solū filius hoīs descendisse de celo. ꝑ etiam
dixit se n celo. cū loqueretur n terra. Propter hāc
eandem dr̄ deus gl̃e crucifixus. qui tm ex
forma serui crucifixus ē. Non sedm hoc
quod deus gl̃e ē. sedm qd̄ suos glorificat
et eos dr̄ deus gl̃e crucifixus. Recte quidē
nō ex ūtute diuinitatis. ꝑ ex infirmitate
carnis. Quid g̃ prōd quid et quid sedm qd̄.
Dictum / puerōs. et dilectōs lector et pijs
intelligat. hec de corrigia calceamenti dimi
dixisse sufficiant. ne ossa eius me exigis
examinatur. ossa in cinere Si xp̄s habuit

xpc dr rex ydumee ḡ assuerum
carnis et pigius ei ossa fuit ḡ
ipso forma et ad medlā dissim
lia. pes dr dimitte ḡ scribitur
alexandri ē humanis corrigra v
mo abyz Ossa regis ydumeor
mendie hui archania trinitē
misterii meantecis disquit ossa
regis ydumee abiurat sd maiestate
male sentiens dñm n mad humā
corpis cognitur qi membra dissecta
videat et audiat sic homo ihsus
xp̄s amos .2.

XXIII

Quum uero sup̄ p̄batū sit fidem ut caritate
sit xp̄iū plenū gr̄ā fuisse no est sup
uacuū m quęrere utrū ille fidem et spem
et caritatē habuit. Si em̄ his caruit non
dū plenitudinē gr̄ę huius habuit. Ut aūt ꝑ q̄
ualeat apertius explicare de his singulis ali
qua in medio ꝑ ferenda sunt et ꝑmo de
fide secūd̄ mensurā cuius p̄cepit apl̄s um
cuiq; sapere. De quibus tribus hic tract̄.

Fides ē dū ē et ꝑius de fide q̄d sit fides
iustus qua creditur que no uidentur
Sed tamē no de omnib; que no uidentur
accipiendū est. Sed de his tm̄. ut aut aug
que credē ad religionē ꝑtinet. Nulla em̄
sit que si xp̄ianus ignoret. nichil metuē
dū est. quia no ideo a religione deiucat. Q
Scripturā aūt modis dicitur fides ꝑ
fides tribus modis. sc̄ḷ ꝑ eo quo creditur et no ē iust⁹
et est iust⁹. et ꝑ eo quo creditur et no ē iust⁹
et ꝑ eo quod editur quod aliud ē ab eo q̄
creditur. dū em̄ aug inquit. Aliud sit em̄ q
creditur aliud fides qua creditur. Illa em̄
in rebus sunt que ut ē sit fuisse. aut fu
tura ē dicūtur. Fides aūt in aio credentis ē.
ei tm̄ conspicua cuiq; ē. et tm̄ nomē fidei
cōsequitur utrūq;. et illud scḷ quod editur.
et id quo creditur. Id quod editur dē fides ⁊
catholica. qua nisi quisq; fideliter firmiter
ꝑ crediderit. saluus ē no ꝑterit. Fides aūt
qua creditur. si ē caritate sit. iustus ē. q
caritas ut aut augus mater ē omniu
uirtutū. que omēs informat. sine qua nulla
uera uirtus ē. Fides gō opans ꝑ dilectionē.
iustus est qua no iusta creduntur. Si est fi
dūciam. qd mutari no pōt. ut aut apl̄s
que ponit in fundamēto. nemine sinit ꝑ
ter. Alia uero no ē fundamētū. Ut aug
fundamētū est xp̄s. et xp̄i fides sit. que
ꝑ dilectionē operatur. ꝑ quā xp̄s habitat in
cordibus. que nemine sint. pire. fides
aūt que no ē fundamētū. est sine dilecti
one manens est. fides cū dilectione ꝙ ami
cū ē. Alia demonis est. Nam et demones cre
dunt et contremiscūt. Si mutuū ꝙ mihi est
utrū quis credat xp̄m ut xp̄s. ut in xp̄m.
Nam xp̄iū ē xp̄m demones credidērunt.
net in xp̄m crediderūt. Quid sit ē

Aliud est em̄ ē de re deo uel m deum
in deū. aliud credē dū. Credē deo est
credere uera ē. que loquitur. sic et mah

fecit. et nos credimꝰ homini. sed no ut
mūs. Credē deum est credē quod ipe sit. et
qd ē mali faciūt. Credē in deū. ē credendo
amare. credendo in eū ire. Credēdo ei ad he
rere. et eius membris incorpari. ꝑ hanc
dem iustificatur impius. ut dem ipe fides
incipiat ꝑ dilectionē operāte ea. sine qua bona
opa dicenda sunt. que fiunt ꝑ dilectionē dei.
ipse em̄ dilectis operib; fidei dicitur. fides em̄
qua demones. et fulsi. Nam hmōi qualitas
mentis ē. sed in formis. quia sine caritate ē.
Nam et malos fidem hre. et tm̄ caritate ca
rere. dicit apl̄s. Si habuero omne fidem.
caritatē aūt no habeā. ē. que fides ē do
nū dei. dicitur. quia et in malis quedā dō
dona sunt. Sic illa informis ꝙ dicitur mens
Si uero q̄ qui in malo xp̄iano ē. sic dūtaxat
ꝙ retur. eū in formis illa q̄ē. sit bonꝫ
litas. qua malus xp̄ianus tm̄ usa credi
q̄ bonus xp̄ianus. accedēte caritate reno
uet. et fiat. ut ipa eliminetur. et
alia qualitas succedat. que iustus situare
libet sine pcto dica pōt. Multi tm̄ iudi
bus. quod illa qualitas que ꝑius erat reno
uet. et accessu caritatis iustus fiat. Ex
Quinq; duūs sensi dicitur una fides
modis dicatur. fides. intendi est tri
una ē fidem ut aplus. Unus dūs dom
fides. Hinc em̄ accipiatur fides ꝑ eo quod
creditur. sine ꝑ eo quo creditur. vocē dē
una fides. quia idem iubemur credere u
nus idemq; ē quod creditur a cunctis fide
libus. Vn fides catholica dr. Unusquis
new accipiatur fides. ꝑ eo quo creditur.
ea voce dr una ē fides. no qua sit una
numero omnibus. sed grē. et similitudine
Vn aug fides qua qui habet fideles voca
tur. et qui no habet fideles ē no possūt
mnis est omnib; fidelibus. Dicit ꝓbus
homib; facies communis ē. dr. ei tm̄
singli suas habeāt. no em̄ fides mnis ē
una. sc̄ḷ grē. que ei sit. m uno. est et. m alio
no ipe. sed similis. et ꝑter similitudinē magis
una. Dnus ē. quia multas. sed cadē uolen
tas ei dr uoletas una. Cui tm̄ unigenti sit sua
uoluntas. ⁊ dr similis. Quia fides ꝙ
fides est de his. que no uidentur. sc̄ḷ. que
Intendit. qd tm̄ uidetur. a deo. ē quo est
est. quod fides. de no apparentibus tm̄
est. vel qd. Apparentia nō hr fidē

23

Hab 2.

sed agnicione. Item ait paulus dicat fides e
suba rez sperandaz argm no appareret.
hoc uerarter dr credi quod no ualet ui
deri. Nam credi iam no pot quod uideri pot
Thomas aliud uidit aliud credidit homi
nem uidit et deu confessus est dicens. Deus me
us. et dns meus. De hoc t augustin arti
dem ipam uidet quisq mi corde suo ee. si
credit. it no ee. si no credit. No sicut corpa
que uidemus oculis corporeis. et p ipos y
magines quas memoria teneme. t absce
cia cogitamus. nec sic ea que no uidemus utrumq
cogitatoe formamus. et memorie comenda
mus. Nec sic homine cuius aiam. et si no
uidemus. ex nra ai conicim. et ex motibz
corpis. homine sicut uidendo didicimus.
tuemur t cogitando. Non sic uidet fides
ne corde m quo e. ab eo cuius est. ꝑ eam tenet
certissima scia. Sic go ideo credere rubea
mur. quia id quod credi rubemur. uidere
no possumus. ipm fidem qui e in nobis.
uidemus in nobis. quia et rez absentiu
ps e fides. et rez q foris sc in q e fides.
et rez q no uidetur. nudi fides. ꝑa tu tpi
lis sit in cordibus hominu. et si ex fidelibz
in fideles fiant. pereit ab eis. hijs ubis eui
dencer tradit. fidem ipam in corde homis ab
ipo homine uideri. no corpali. no magina
rio. sed intellectuali. et ipam tm absentium
que no uidetur. ee ut em Aug alibi ait
Credimus ut cognoscamus. cognoscamus ut
credamus. Quod e em fides
no cognoscimus ut credamus. Quod e em fides
nisi credere que no uides. fides go e qd non
uides credere. Unde. qd credidisti uidere uz
fides recte dr augm. ut go ratio rez non
appareat. quia si fides de ea gignitur et
probatur aliqua. no ee apparentia. fides no
probatur. nisi de no apparentibus. De spe ꝙ fidei

Ait em apls. fides e suba rez sperandaz.
argm no apparentium. ut conclusio. p
fidem em subsistunt in nob t nd sperada.
et subsistet in futuro p expectaoem. et ipa e
probatio. et ee utrio no apparentiu. quia si
quis de eis dubitet. p fidem probatur. ut ad
hunc probatur futura resurrectio. Quia ut
crediderut patriarche. et alij scti. ut probat
est et certitudo. quod sint aliqua no appa
rentia ut supdictu est. ꝙre ait fides dr.
suba rez sperandaz. quia sperandas subsistat.
et quia fundamtu bonoz est. quod nemo
mutare potest. Si illa de ꝙ spei coue
ni uero quidam. sane credi pot ut uidebit. di
ait dicat quidem. sit t alia pla. quibus
differt fides et spes. si no mybe dicit pot
fidei queire solimo spei. quia fides sola fuda
mtu dr. no quia fides utrus possit ee sine
spe et caritate. Nam aug fides operans p dilam
nemutaq sine spe no pot ee. nec amor sine
spe. nec sine amore spes. nec utrumq sine
fide. et fides sine amore nichil pdest. potest
tm credi aliquid quod no speratur. Nichil
ait pot sperari qd no credit. Quoq credo
qd e actus fidei. naturali pcedit sperare
qd e actus spei. qz si aliquid credatur. no
pot sperari. Creditur ait quod no speratur.
unde e quod in septuim plerumq reputur. qd
fides pcedit spem. et spes sequit fidem. No
qd utrus fidei pcedat utrute spei tpe. ut cu
si. sed qua actus fidei naturali pcedit
actu spei. qd et quida credut de ipa utrute
fide. qd naturali pcedat spem. no tpe. Sed
et recte ea sola dr fundamtu omniu alia
rum et bonoz opm. Non ait fundamtu
e caritatis. qua no ipa caritates. si caritas
ipa utrus fidei causa est. Caritas em cau
sa e et mater omniu utrutu. Que si desi
derium hmt omnia. Caritas em spe scit
est. ut in superioribus ptactu e. ipa e go
causa omniu utrutu. Non ipa aliqua u
tutu causa e. quia omia munera excellit.
unde aug respice ad munera eccliē et uni
uersis excellentius caritatis munus cogn
oscis. quo ut otium no pot fieri mimoris sup
exultet. Non go eius causa ut fundamtu fidei
est. sic tm sup ezechielem dicit. quia nisi
prius fides teneatur. nullatenus ad spiale
amorem actingit. Non em caritas fidem
fides caritate precedit. quia nemo potest a
mare quod no crediderit. sic nec sperare
Sed hoc accipi pot de fide dicta. que fides
no est utrus. ipa em spem et caritatem sic
queritur precedit. ut de actu fidei qui fere na
turaliter precedit actu caritatis. sic actu spei
ꝙ uerba pcedat diligenter notata intuenti.
et ea t que addit dicens. Nisi ea mquit que
audis credideris. ad amandu ea que aud
is no inflammaris. Que fides tm de no uis

certa si a
assit
habē
tu
r

est ut ante dicimus Vñ crisostomus fides in alia nñ facit subsistere ea que no videmus de quibus ꝓ̃ est & usus eñ no est fides sed error

Quomo intelligat qd̃ spūs

Hic queritur & cū sint fides credentis si fides tua de no usus est quomodo ea quas aplis aut nunc dicis nobis prius quam fiat ut cū fiunt facta credatis ubi nimirum rudis quod fides illius fiunt de factis et usus Quo quo aug monet gemem et absolui ita m quiens Quod sibi nullatenus cū factū fiunt credatis Hoc fidei laus si quod creditur no videtur Nam et thomas cui dictū est Quia vidisti me credidisti No hoc quod credidit vidit Cernebat enī et tangebat carnē videnti quā videbat moriturā et credebat deū in carne ipa latentem Credebat go mente quod no videbat p hoc quod sensibꝰ corpis apparebat Si vero dñm vidi que videtur sic dñs unq quisq; oculis suis ēdidisse no ipa ē que in nobis edificatur fides si ex rebus que videm in nob agitur ut ea credam que no videtur Hinc aptē intelligim qd̃ hec fides ē no apparentiū Nec illa ē hec fides qua in xpo edificamur qd̃ dñs ista tata loquē nos ea credē que videmus Ubi tñ dicit aug fides ē de rebus ꝑsentibus qd̃ erit in futuro cū p speē deū ꝑsentē speculabimur et cōtemplabim tñ no hec fides dñs si nīes Est m quā fides qua creditur q̄ no videntur Sed in ē et fides verū qui no videbis si rebus vīs p̄ibꝰ creditur qd̃ erit tū p speē nam festa se cōtemplanda suis pbebit deus sapiā Sed no hec fides immo fides mercedis ad quā credendo p̄uenit ut ex fide iuabo tū sciat iustus in fide vt Si petrus habuit fidem passionis qm̄ videt

Si vero queritur si homine illū pati petrus fidem passionis habuit cū oculis cernebat hominē xpm pati dñs eū fidē passionis habuisse no in eo credebat deū ē qui patiebatur Non enī iuvenis fidei erat qd̃ credebatur homo pati et mori qd̃ iudeus cernens credebat si qd̃ credebat deus ē qui patiebat Vñ aug sup illū locū psalm Respondit ei in uca iustus sua laus fidei est No quia credit illū hominē mortuū qd̃ et pagānus credit gloriosū et dñm Credit go fides deū mortuū et hominē glorificatū Non go sunt fides petro credē illū hominē mori quē octis cernebat Sed ēdere dñm ē qui moriebatur nec nob ē fides in hoc meritum qd̃ credimus illū hominem mortuū qd̃ et iudeus credit si quod credimus hominē dñm mortuū ē

Si aliqua struitur que dicuntur xpi

Post hoc queri solet cū fides sit de no apparentibus et no visis utrū ē sit de incognitis tñ Dicim de incognitis tñ ē de his nobis que ignorantur tñ Sed sciendū est qd̃ cū visio alia sit mutionis alia exteriori no est fides de subtis exteriori visioni Est tñ de his que visu melori ut cū mq; capiuntur Et queda utiq; sic capiuntur ut ē mel lig̃antur et si no ita in futuro Queda aut no Quia cū fides sit ex auditu no modo interiori si exteriori no pōt ēe de eo quod omnino ignoratur Que ipa ad sensū corpis no ptinet ut aug tradit dicens Cū vis ex auditu fides sit in nob no tñ adest sensum corpis ptinet qui dū auditur no est somnis nec adultū sensui corpis ptinet qui cordis ē res ista no corpis Que dā go fide creduntur q̄ intelligūtur naturali ratione quedam vero que no intelligunt Alia sūt in ꝑsona Nisi credideris no intelliges Sed aug aptē distinguit Alia sūt inquit q̄ nisi intelligam no credim alia que si non plenius intellecta mente tñ credamus no intelligem Nemo tñ potest credē nisi deum intelligendo Nemo tñ potest credē m deum nisi aliquid intelligat Cū fides sit ex auditu pdicationis Sic in libro de trinitate Certa fides ut tñ inchoat cognitionis Cognitio vero certa no ꝑficitur nisi post hanc vitā Subtr̄ q̄ aut vbi fides no statim cognitio fides precedit Ex his apparet aliqua ēdi que no intelliguntur ut studium nisi prius credatur Queda vō in intelligi aliquā et audīt creduntur nec tñ sic intelliguntur nūc ut in futuro scientur et nunc ē per fidē qua mundantur corda intelliguntur amplius Quia nisi p fidē diligatur dñs no mundatur cor ad cui scientiā Vñ aug Stud ē dñi stare nisi eū mente contuitu sine meq; prope sed et prius qua valeam per speciē et p̄ speciē dñi sic p̄spitur a mundis

p q̄ credebat hominē pati et mori q̄ hoc videbat ꝑ in eo q̄

cordibus nisi p fidem diligatur no poterit
cor mudari quo ad eū videndū sit aptum.
Ecce apte hic hꝫ quia no pot scirī deus
nisi pius diligendo credatur. Sup autem
dictū ē quod nemo pot credē in deū nisi
aliquid prius de eo si intelligatur. Vnde
ligatur credenda quedā nisi pius credatur
et quedā no credi nisi pius intelligatur.
ripi p fidē amplius intelligunt ea que p
creduntur quia intellectualiter penitus ignō
rantur. Cui fides sit ex auditu: ignoratur cui
ex pte quia no videtur. Creditur ḡ quod
ignoratur ꝫ no penitus: sic ⁊ amatur ḡ
ignoratur. Vñ Aug. Oculi dilectō ⁊ et no
diligi potest. Diligi nō ḡ nescitur quero
utrū possit. Di nō pot nemo diligere deū
augꝰ sciat: ubi aūt sit illa tria fides spes
tas nisi in aīa credētē quod modū sit
ḡ ignorat ꝫ tū creditur. De fide nunc
Predictis adiciendū est de sufficiēcia
a fidei ad salutē. Illis qui processerūt
aduentū xpi et qui sequunt nudē ꝑfecta
se fides secūm xpīs presumit sic ꝑficit cog
nitio fides quippe magna dī cognitione
et articlorū quintate ut constancia et de
uotione. Est aūt quedā fides mesura sine
quia mīḡ potuit ēe salus. Vñ apls. Oportet
accedentem credē quia deus ē et quod re
muneratoꝛ ē sperantibus se. Sed quidam
utrū hoc credē ante adictū sit ante legē
ad salutē sufficerē. Nam tpe gre constat cer
tissime hoc nō sufficere. Oportet enim vñ
ipsa credi que in symbolis ḡtinentur. Sed
nec ab aduentū nec ante legem tenetur
hoc sufficisse: quia sine fide mediatoris
nullū horum posse sit ante fuisse salutē
auctoritates ḡtestant. Vñ Aug. ad optatū
illa fides sana est qua credimus nullum
horum sine maioris sine minoris etatis
liberari a contagio mortis et obligatione
pec. quod pena nativitate ḡtingit nisi
p unū mediatorē dei et hominū ihm xm.
Cuius hoīs eiusdē ꝑ dei saluberrima fide
et illi iusti salui facti sunt qui prius ꝑ quem
venturū in carnē crediderūt in carnē venturū
Eadem enim fides ē et nra. et illoꝝ p inde
cui oēs iusti sine ante incarnationē sine
post nec uixerūt nec uiuāt nisi ex fide
incarnationis xpi. Perfecto ḡ septimū est
no ēe aliud nomē sub celo in quo oporteat nos saluari ex illo tpe ualet ad sal
uandū genus humanū ex quo in adū
niciatū est. Nemo liberatur a dapna
tione que facta ē p adā nisi p fidē ihu xpi.
Eadem fides mediatoris que nos saluat.
et saluos iustos faciebat antiquos. pusillos
cū magnis: quia sic credimus xpm uenis
se in carnē illi ita uenturū: et sic nos nor
tm ita et illi moriturū: et sic nos rexsur
rexisse ita et illi resurrecturū: et nos illi
ad iudiciū uenturū. Sic sup exercitu
et qui phibat et qui sequebatur. mirorꝫ
et mortuorꝫ clamabat dicens. O sanctā
filio dauid ēc. Quia omēs electi qui in u
dea ēe potuerūt. sicut qui nē in ecclesia se
in mediatorē dei et hominū ē redemptū.
et credit his aliisq; plibus testimoniis
p specie docetur. nulli umq; salutē ēe fac
tam. nisi p fidem mediatoris. Oportet ḡ
accedentem credē que sup dixit apls. sed nō
sufficit. De fide simplicium. De fide simpli
Quod ḡ dicitur de illis simplicibus. qbꝫ
no erat revelatū misteriū incarna
tionis. qui pie credebant ḡ eis tradituꝫ
fuit. Deus pot nulli iusto ut saluet
cui nō est facta revelatio. ut distincta ut
velata. s. in apte. ut in misterio. distincta
ut hablahe ut moysi aliisq; maioribus
qui distinctionem articlorū fidei habebāt
velatā ut simplicibus quibus revelatum
erat ea ēe credenda que credebant illi
maiores. et docebant. ꝫ cor distinctionem
no aptam habebant. sicut in etate aliqui
nimis capaces sunt qui articlos symbo
li distinguere et assignare nō ualent.
Omnia tū credit que in symbolo continet.
Credit em que ignorat habentes fidem
velatā in misterio. ita et tute multi capaces
ex revelatione sibi facta. maioribus in
herendo credebant. quibus sicam fidem ꝙ
in mittebat. Vñ sol. Boues arabant et asi
ne pascebantur iuxta eos. Simplices et
minores sunt asine pascentes iuxta bo
ues. quia humilitate maioribus adherēdo in mysterio credebat ꝙ et illi
in modo docebat. quales forte fuit Judua
sapientia. Ad ante adiuēt credē de me

Sed quæritur ut dicatur sufficiebat ad
sine fide mediatoris antiquis nō fuit
salus sicut nec nobis: utq; oportuit illos
credere omnia illa de mediatore que nr̄ dñs
Cum ibus ad nūdū pō sufficit illos quatuor
credere tm̄ sz natiuitatē. mortē. rez̄rrectiōē
ascēsū ad dēr̄ ad iudicium. Ad exp̄m̄ sūs libris
augi colligit ut ista ut̄ posuit. alijs autē
nūdū habita fide trinitatis. id de mysterio
incarnatōis fidei sufficere ut dei filius ē
dicretur nasciturus de hōie. et iudicaturus:
qui de ioh̄is baptista documētū hui⁹ rei
assumit. qui de morte xp̄i et descensu ad
inferos in euangelio dubitasse iudicat. sed ex
expositione ḡy qui negauit discipulos.
Tues qui uenturus es an alium expectamus.
quasi ipse tu p te ipm̄ descensurus ad inferi
um an alium ad hoc sacramenta missurus es.
Quod tm̄ dicit non dubitasse eum de ip
sa re. sed dubitare se ostendisse. non quia ignorauit si ipse futurus esset
tu qui passum ē xp̄m et eius humilitatem
ad mundū missum. De fide cornelij.

Dicit autē quęri de cornelio utrum fidem
incarnationis habuit. cui dictum est ei p
angelum. Accepte sunt elemosine tue et exau
dite sunt orationes tue. Qui cum incarnationis
fidem non habebat. Huic go sine fide incar
nationis erat ei iusticia quia de illo septuā
quod iustus. et timens deum. Qui uero fidē
incarnationis habebat ad quid go missus ē
ad eum petrus. Hanc dici potest cum sit fides
trinitatis. ita et incarnationis dei habu
isse reuelatione. si incarnatum hoc ē dei filium
ignorasse: et ideo missus ē ad eum petrus ut
eum natum dei filium annunciaret: et sacra
mentum regenerationis ei conferret. Habebat
go fidem incarnationis. sed an ficta an
futura esset non nouerat. Et ita per fidem ue
nit ad opa. et per opa amplius solidatus
est in fide. per fidem enim ut aut qui uenitur
ad opa. Cornelius et per fidem uenit ad opa
dei. cui unum credebat. sed filium eius in
carnatum esse nescebat. per fidem placuerunt
deo eius opa. Sine fide enim impossibile ē
deo placere. Aug̃ ad hoc dictum cornelio dictum
ee. p angelum. Accepte sunt elemosine tue et
ora⁹ nas tue. Intego credet in xp̄m. Recte
sine aliqua fide donabat et orabat. Nam
quomō nō inuocabat. in q̄ nō credebat.
si posset sine xp̄i fide esse explicata salus
nō ad eū mitteretur architectus ecclie petr̄.
Attende qđ aut sine fide xp̄i. nō posse esse sa
lutē. et ēm cornelium exaudiri antequ credat
in xp̄m. Quod ita potest intelligi. sz aliquid
fuisse xp̄m esse incarnatum. nondū credebat. in
misso angelus de qualitate fidei et spei rebus
Illud tm̄ non et quis que sedm̄ aliquid sp
est prermittendum. quod fides equalis
spes. caritas. et operatio sedm̄ aliquid equali
a sit in prīo. non tm̄ fidem spem caritatē
atq; operationē. dīt in hac uita uiuimus eā
les sibi et apud nos inuenimus. qualis qs
tri credimus tm̄ amamus. et quātū amamus
tm̄ de spe p̄sumimus. Quisq; enim fidelis
credit tm̄. quātū sperat. et amat. Sed tm̄ qa in qua qn
maior spes et fides caritas dr. quia cui ad dei cui ordo ipsa
spem promittitur et spes et fides transit. sed et amat
caritas manet. et quia caritas meritorē
omnium actuum que no ideo post fidē ponit. et spē
qđ ex eis oriatur. Sed quia post illa re
manebit aucta. Caritas cui⁹ mensura exaden
pmissa aut equalitas xp̄i sedm̄ actum
meritoz. intentione cōsiderāda est. huiusmo
di qđ hic et supius dictum est. sit quod ca
ritas no est ex fide et spe. si ex hac videtur
obtinere quod aut aug̃ sumus propositi et ca
ritas. de corde puro et cōscia tona et fide no
ficta. Quod exponēs aug̃ Cor accepit pro
intellectu. et ex hac p spe. Quales in quā
caritas finis ē precepti. procedēs de corde puro
et de puro intellectu. ut nichil nisi deus dile
gatur et cōscia. et de spe bona. et fide no ficta
et simulata. Non go caritas fidem sit spem
si fides et spes precedit caritate uidet. ergo
ea ree tridetu intelligere. no quod fides et
spes causa sit ipe caritate omniū uirtutum
matrem precedant. si quia caritas sine illis
ee no pot in aliquo. sed illa sine caritate ee
possunt: quamus no sit pia fides sit spes
sine caritate. Ideo go ex fide et spe procedere
dr caritas. quia nulli pruenit sine istis. de
Est autē spes uirtus qua Spe quid sit
spiritalia et eterna bona speratur. et cui
fiducia exspectatur. Est enim spes certa ex
pectatio future beatitudinis. ex meritis
dei gratia et ex meritis precedentibus. ut ipsum
spem gratia natura sit caritas. ut rem sperate

fel beatitudine etiam. Nec meritis eni aliquid sperare. no spes sed psumptio dici potest.

Et sicut fides ita De quibus sit spes

spes est de inuisibilibus. vñ aug. fidem appellamus eaz rez que no videtur. de spe qz dr. Opes que videtur. no est spes. Id enim videt quis quid speret. Quod attinet ad no videre. ita que dicitur. ita que speratur fidei spei qz comune. Distinguunt tñ fides a spe. sic. uocabulo. ita rerum ibi differebat. Est enim fides. bonaz rez atqz malaz. quia et bona creditur. z male. et h3 fide bona. no mala. Est enim fides et presentiz. et psentiu. et futu rez. Credimus enim morte xpi. que ita. presit. Credimus sessione que nunc est. Credimus uenturu ad iudicandu qd futurum est. Sz fides e z stiaz. et alienaz. rerum. Nam et se qs qz credit de repisse nec fuisse utqz sempiternu. et alia atqz alia. no modo de aliis hominibus nisi que ad religione ptinet. uerum eadem de anglis credimus. Opes aut no nisi bonaz rez. nec nisi futuraz. et ad eis ptinet eiu. qui eaz spem gerere phibetur. Reducat ad pmissam sone. sz an fides et spes mxpo

Post h3 sup est ni uestigare ut fuerunt fides et spes fiunt in xpo. Unde tractatus ipse simpsit exordiu. Quibusdam tatus ipse simpsit exordiu. Quibusdam no indocte iudicabit utiliter et spem in eo non fuisse. sic in scis iam beatificatis. ut in anglis. no sit et th3 sez credit et speraut resurrectionem futuraz et anglis eandem credet nec th3 in eis fides. ut spes futuraz e. quia et deo p spem fruitur. ex emplando. et in deo. no p speculu in enigmate. sz ptlarissime in spiritu. Dr enim quia credit resurrectionem futuraz. ideo uerum est eos fidem habe consumata post iudicium. selz et fidem habe dicitur. quia credent ea. videbunt. Quod sic tuz credit. nec th3 fidem que fideles simul habebunt. quia no credent absq3 stia. q non erit enigmatica. sz p speculu. ita et modo credit et speraz resurrectionem. nec th3 fidem habebit. quia credendo cognoscit. Venit n. eis quod p fectu esti et euacuatu est qd ex pte est. Venit enim cognitio. et euacuata est fides. Venit spes. et desit spes. ita et xpc in quo fuerunt dona patrie. Credebat quide. et speraut resurrectione eius die futuraz. p qua et piu. oraut. nec tñ fidem utilitate uel spem habuit. quia no enigmatice. et speculare. si clarissima de ea cognitione habuit. quia no p fectus cognouit ea. p ea. quia no intellexit futura. Operaut tñ xpc sic in psalmo aut. Ante dne speraui. nec tñ fidem utilitate ut spem haberi. quia p speciem uidebant ea. que credebant. De antiquis uo patribus. qui apud inferos usqz ad passionem tenebantur. no immerito dici potest. qd fidem et spem nutritiue habuerint. quia credebant et sperabat se uisuros p spem diuinam. qualis erit tue no uidebat. Quia no pertinet eis cognitio dei p speciem. ante passione xpi. quia assumata a fide transierit ad speciem. De caritate qua diligit deus et pximi

Quum autem magis. q mxpo ut in modo est xpc fidem et spem no habuit. Dilectione tñ habuit. in quatu homo tam. quia maior. ce no ualeti qui ex caritate inimica. anima posuit p amicis. et inimicis habuit eis in uerbo ueritate. qua nobis exhibuit opus. ut exhibitoris sue nos ad diligendu nos instrueret. Hic aliquid dicendu est de caritate. et modo et ordine diligendi deu. et pximu. Cui sit caritas. de duobus mandatis caritatis

Caritas e dilectio. qua diligitur deus propter se. et pximus propter deu. ut in deo. Hic sunt duo mandata quibus pmens ad dilectionem dei. qd e maximu in lege mandatu. et alteu primo ad diligendum pximu. ipm simile Aug. in li. de doctrina xpi

Primu est diliges deu ex toto corde. et ex tota anima. et ex tota mente. quod scriptu e in deuteronomio. Secundu est diliges pximu tuu sicut te ipm. In his duobus mandatis tota lex pendet. et prophetie. Cui enim precepti est dilectio. et ea gemina. i. dei et pximi. Cui eadem caritate diligit deu. et pximu

Hic queritur utr deus et pximus si ex ea ipa diligatur deus dilectione qua diligit pximus. an alia sit dilectio dei et alia pximi. Videt sine dilectio e. qua diligitur deus et pximus. que spes sit. ex iam dictum est. quia deus caritas est. Vñ aug. Johannes. Non pot dm diligi qui non videt

diligimus · & dm̃ ꝓt' dm̃: nos ūo et ꝓximum·

qui frem̃ que uidet nō dilgit· Sed sicut que uidet humano usu spūali caritate dilgit uidet et dm̃ qui est ipa caritas usu mētis rō quo uideri pōt· Cum gō frem̃ que uidet nō dilgit deū qui est dilectio qua tenet & fratrē nō dilgit quomō pōt dilgē ꝓximū & cum eadē caritate· dm̃ ꝓximū ꝓpter deū· Quare caritas dicitur gemina ꝑ

Si uero una eadēq caritas ē dei et ꝓximi· q̃re dicitur gemina· ꝑ duo dilecta a deo et ꝓximo· & si una est caritas· duo tn̄ diuisa ea dilgūtur sēz deus et hō ut anglus· q̃ quo ē deus sit mādatū· Quia cū eadem caritas utrōq; cōmendāt· diligi tn̄ dilgi ꝓpiat· Un aug· Arbitror· ideo spūs scūs bis datū· semel mētibꝰ et iterū de celo· ut cōmendaretur nob duo ꝓcepta caritatis· dei sc̄t et ꝓximi· una ē caritas· et duo ꝓcepta· nūs spē· Duo dicit· quia alia caritas nō dilgit ꝓximū· nisi illa q dilgit deū· Quia gō caritate dei dilgimus ꝓpm̃ ꝓximū dilgimus· Sed quia aliud ē deus· aliud ꝓximus· et si una caritate dilgūtur· ideo forte duo ꝓcepta dicūtur· et alterū maius· et alterū minus· Et ꝓpter duos motus qui i mēte geruntur· ēt deus dilgitur· et ꝓximus· ad quos mouetur eiꝰ mens· ad dilgendū dm̃· mouetur et ad dilgendū ꝓximū· et nitō magis erga deū· quia erga ꝓximū· De modo dilgendi

Quonsequē aug· in li· de doctrina xp̄iana ter· modū utilissīm dilgēdi adūertamus· & regulā ut aut aug· dilectionis diuinitus cōstitutā· ut dm̃ ꝓpter se· toto corde· et ꝓximū ꝓpter dm̃· Dilgas· sic te ipm̃· et ad quid· et ꝓpter qd te ipm̃ dilegere debes· In bono em̃ et ꝓpter deū· te ipm̃ dilgē debes· In bono gō dilgendo est· ꝓximus· nō m malo· & ꝓpter dm̃· ꝓximū uero· omnē hominē oportet m̃telligi· Quia nemo ē qui quo sit opandi male· Qui gō amat hominē· ut qua iustꝰ sit· ut ut iustꝰ sit· amare debet· hoc est m deo· ut ꝓpter dm̃· Dic em̃ et seipm̃ amare debet· sc̄z m deo ut ꝓpter deū· sit qua iustus ē· ut ut iustꝰ sit· Qui em̃ alt̄ se dilgit m iuste se dilgit· Quia adhoc se dilgit· ut sit m iustus· Adhoc ergo ut sit malus· Non gō iam se dilgit·

Qui em̃ dilgit· iniquitatē odit· animā

sua· Unde aug· xiij de trin·

Ego condita est ca humana· ut nullꝰ sui nō meminerit· nullꝰ se nō dilgat· nullꝰ se nō m̃telligat· Sed q̃m qui odit aliq̄m nō ei nocē studet· nō m̃ito et multo hoīes qui sibi nocere se odisse dī· Rapiens em̃ sibi mult male· dī nō putat sibi obesse· Sed ty male sibi male· q̃ nulli q̃d ob sit sibi· ꝙ illud· Qui dilgit iniquitatē odit aiam suā· Qui gō dilgē se nouit· dm̃ dilgit· Qui dm̃ non dilgit· dū· et si se dilgit· quod ei naturaliter in ditum ē· ty nō m̃togit· se dilgere· se dē ei ad agit qd sibi adiscatur· et se ipsum tang· m̃ minꝰ m̃fecit· Modus aut dilgendi ꝓpie dus est· hominē a quo mō se dilgat· ut ꝑfect sibi· Cum aut se dilgat et ꝓdesse sibi uelit· Dubitare demētis est· Modus aut ꝓpius· cū aut· sic te ipm̃ ut ꝓximū dilgas· ad qd te ipm̃ dilgis· gō te nō ꝓpter te dilegere debes· ꝙ ille ubi dicit· uis true finis rectissimus est· ind sucesseat alq̄ aliquis homo· si et ipm̃ ꝓpter deū dilgis· hnq dilectionis modū ultra nō ꝙ

Iō. 13.

Mandatū nouū do uobis· ut dilgatis m uicem· sicut dilexi uos· & ad qd dilexi uos· est· ut filij sitis· ut ultra habeatis· Dilectionis aut dei modus m̃ simultur· cū de ex toto corde· & ex toto ī̃tellectu· & ex tota aīa· & ex tota uolūtate· & toa mente· & ex tota memoria· ut omnes cogitationes· & omne uita· et omne m̃tellectus· m illū conferas· a quo habes ea que conferes· & dices illam ꝓtem uite nec relinquat· que uacare debeat· Sed quicq̄d uenerit m animū· illuc rapiatur· quo dilectionis impetus currit· Dilgē deū ꝓpter se· modus ē dilegendi· deinde si ulli duo modi dilegendi dūtur· quibus dam placet· De mpletione illi mandati

Illud aut ꝓceptū nō pōtuis mpletur ab homine· m hac uita mortali· si expte· non ex toto· quia ex pte dilgimus· si ex pte cognoscimus· In futura aut mpletur ex toto· Un aug· Cum adhuc ē aliquid crimi lis· & concupiscentie· nō omni modo ex tota aīa dilgitur deus· caro tua nō dē concupiscere· nisi qua caritate aīa concupiscit· Si autem uenerit quod ꝑfecta est· aut destruatur· q̄d ex pte est· & iam nō ex pte sit· sed ex toto caritas

no auferetur. si augebitur et implebitur. ma
plenitudine illud p̄cepti caritatis ad imple
bitur. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo
&c. Tunc erit iustus sine p̄cō quia nulla lex
erit repugnans menti. Tunc prorsus toto
corde. tota aīa. toto intellectu diliges dñm. hoc
est summū p̄ceptum. Questio de p̄cepto

Sed cur p̄cipitur homini ista p̄fecto
cui mihi hec tuta eam nemo habeat. &
a no recte curritur. si quo curritur et quo
currendū est nescitur. Quomo autē ser
vatur. si multis p̄ceptis ostenditur. Ecce habes
cur illud p̄ceptū &. quod hic ponitur impleri
ri no potest. Impletur tñ ex pte. sīc sedm
sententiam. Alia &. eni p̄fecto curritur. alia
pueniendo. sicut hoc mandatū. ut currere
qui dñm ante omnia. et p̄ omnibus diligat.
nec tñ omnino p̄ficit. Quod tñ non nam

Quum autē duo sint. dicit. in altero est
p̄cepta caritatis. p utrosq; sepe unū
ponitur. nec in interquia nec deus sine pxi
no. nec pximus sine deo diligi potest. Vn a
posteriora dicit. in secundari omne mandatum
legis. et impleta in hoc libro. Diliges pximum
tuum sicut te ipm. Et xpc dilectione pximi
psalmus quem notat dicens. Mandatū nouum
do vobis. ut diligatis inuicem sicut dilexi vos.
Vbi illud mandatū manus dilectionis dei inuo
luerunt. Sed bñ intelligetur ubi utrūque
inuenitur. in singulis. Una qui diligit deū
non potest eum contemnere quē deus p̄cipit dili
gi. Nec qui diligit pximum quod in eo diligit
nisi deus. Ipse enī dilectio ab omni mundana di
lectione discreta. qua distinguens dicit.
aut sicut dilexi vos. Quid enī in dñm dilexit
in nobis. no quia habebamus. sed ut habe
remur. Quid medicus egros. et quid me eis
diligit. nisi salutem. Cupit reuerere. no
mortem. quē uenit expellere. Ita et nos in
inuicem diligamus. ut spūm possimus inuo
ad habendū in nob dñm ex dilectione arctius.

Sed que hec que eam te diligenda sint
dilectione diligenda sicuti inquiramus.
Non enī omia ut aut quibus uti debeat est
diligenda sed ea sola que ut nobiscum
societate quadā referuntur. in deum. sicut ho
ut angelus. ut ad nos relata beneficio dei

p nos in digent. ut corpus qđ ita p̄cipit du
est diligi. ut ei ordinate prudenter ofidat.

Si illo p̄cepto ubemur diligere tota pximū
sicut post queri utrū nos et nos totos
Deus illo dilectionis pximi totū pximum
et aīam et corpus. nosq; ipsos totos diligere
p̄cipiamur. Ad qđ dicit. omne genus dili
gendi. reperiri in illis duobus mandatis co
tineri. Quatuor enī diligenda sūt ut aut
augt. Vnū qđ supra nos est deus. Alterū qđ
nos sumus. Tertiū qđ iuxta nos est pximus
Quartū qđ infra nos est corpus. De deo et
corpore nulla p̄cepta erat danda. sicut dilige
mus nos. et corpus nrm. P̄cepit aut de
diligere et pximum. Vt aut quisq; se diligat
p̄cepto no est opus. Quātumlibet enī ho
exerdat a iuitate. tamen et illi dilectio sui
et dilectio corporis sue. quia nemo carnem suā
aliq; odio habuit. Nam uni uersi quisq; corpus
suum curant. no corpus. sed corruptionem
eius. et pondus oderunt. Hic uidet augt
dere. quod ex p̄cepto no teneamur diligere
nos ipos. et corpus nrm. Sed si est no omne
genus diligendi. ueruntamen illis duobus p̄cep
tis cometur. quatenus et nos ipos et corpus
nrm diligere debeamus. ad quod et natura
p̄ceptum. et eni sūt. Qui diligit mul
tare odit aīam suā. Sed speciale de hoc
p̄cepto. Nec speciali p
cepto opus erat. ad tradi. ut quisq; se ut
corpus suum diligeret. quia hoc in illo p̄cep
to cometur. Diliges pximum tuum sicut te
ipm. Ibi enī et pximum totum et te totum
intelligere debes. Vn augt in eodē. Dic te
totum intelligas. et aīam et corpus. et pxi
mum totum. et aīam et corpus. homo enī ex
aīa constat et corpe. Nullum ergo diligere
dat. uerum in hijs duobus p̄ceptis prete
missum est. Sic enī p̄cipit. dilectio dei et
qđ dilectionis modus p̄scriptus appareat.
et sequatur dilectio pximi. De tua dilectione
nichil dictum inde. Sed cū dicit. diliges
pximum tuum sicut te ipm. simul et tui ab
dilectio prior missa no est. Ibi apte dicat
in illo p̄cepto. non modo pximus. sed mei
dilectionis exemplum. et tocius pximi tocius
mei. ex quo apparet quod dictū est. de deo
et corpe. et de dilectione nri et corpis nri.

nulla precepta dandi cē. ita ſſt ſpalia. et diu
ſa ſit intelligendū. Qua in illo unū totum
gemetur. et qua ad qđ ſumꝫ et quod mſia
nos est. Ad nos tm̄ pmens. nature lege
diligimus. que in bestijs t est. Deinde et de
illo quod ſupꝫ nos t et de illo quod iuxta
nos est. Omissa precepta ſuppſimus. Inquoꝫ
audiemus. qđ ſumꝫ et illius quod mſia nos
est. gemitur. Di illo precepto gemet dilecto

dilectio

qo Oritur aut hic de anglis qō. ¶ anglos
ritū ad illud precepti dilectois pximi.
t dilecto primerat anglos. Nam quod nulli
homini excepit qui precepit pximū diligē
dum in pabola seminidi relicti ostendit
cū dicens cē pximus. qui exta cū exti
tit misericors. De inde subdit. Vade tu fac
similr. vt cum pximū intelligamꝰ cui
it exhibendū est officiū misericordie. si
indiget. ut exhibendū cēt. si indiget. Illud
lū uero excepti cē. cui nullo negandum
sit officiū. Quis ñ videat cū ipſe ad mi
nimos t mandatū porrexit sit. Quod dice
te. Diligite inimicos uestros. benefacite his
qui oderūt vos. Amisertū t qō omne
homine pximū deprecandū cē. pximū
uero nomē ad aliquid t nec quispiā
t pximus ñ pximo cē pot. vñ consequēs
est. et cui pbendi est. et a quo pbendi t
offiū nullo. vnde pximus dici. Amisertum
est qō precepto dilectionis pximi. t sctos
anglos gemeri. A quibus tanta nob impen
duntur officia nullo. Ex quo et dns pxi
mū se nullo voluit dici. ut in pabola sa
cii signifitur. et in ezechiele. quasi pximū et
quasi fratrem nrm. ſc. Illi precepto diligi p
t quia equal repetitur et diligo no sodo
lenciores. ac supꝫ naturam. quod deus
nram t diuina iuba. precepti dilectionis
dei. a pximi dilectoe distinctū est. Deoꝫ
luct nobis deus omnia impendat. tuſica
a. Non tm̄ nomine pximi includitur in
illo precepto. ſꝫ no sicud nos diligē debe
mus. Quisq; sodm̄ horem dilectū illo con
tinetur precepto: ſꝫ t sodm̄ horem. magis
ſꝫ nos. ſi no spiritu dei debem̄ diligē. ex
in spiritu homo est minor est deo. Duobus
Ite notandū modis. Dicitur pximus
est pximus dici dnūs modis. scz ex
dilectione pme naturalitatis spe qūsio

nis. Pmo quidē cognitionis. vel exhibitois
beneficij. De ordine diligendi. quid prius qō
Post pdita de ordine caritatis agenda. Ezech.
est. quia dicit sponsa. Introduxit me
rex in cella uinaria. et ordinauit in me cari
tate. videamus. qō ordine. quid prius. quid
post. cē debeat. peccat enī qui ꝑpostere agit
Nam scire quid faciat. et nescire ordinem
faciendi. no t pfecte cognitionis. Ordinis
enī ignorantia. obtinebat meritoriū formam.
Ordine aut diligendi insinuat. Aug. dicēs
ꝑpe est qui ordinate diligit dilectionem. ne aut
diligat quod no est diligendum. aut eque
diligat. qđ minꝰ. aut amplius diligendū. t
aut minus. aut amplius quod eque diligen
dum est. Omnis peccator in spiritu peccat. t
no est diligendus. et cū homo in spiritu
t homo. Diligendus t ꝓter deū. Deus uero
ꝑpe se ipm. et deus ꝓter se omni hoīe am
plius diligendus t. Et amplius quisq;
deū debet diligē qui se ipm. Item alius ho
amplius diligendus est. quā corpus nrm.
quia ꝓter deū oīa ista diligenda sūt. et pot
nobis ſtri deo ꝑfrui. qđ no potest corpus ſtrm
nimirū. iuuat. quia fruimur deo. Audistis
aliqua de ordine caritatis. cū expſsum est
nos amplius deū debere diligere. quā omnes
homines. sit nos ipos. et amplius quam
alius homins. quā corpus nostrū. Pre cē
meratione t quatuor dilige dox. supius
posita. prius ponitur quod supꝰ nos est. Secdo
quod nos sumus. Tertio qđ iuxta nos est.
Quarto quod ñra nos est. Vbi ordo dilige
di insinuari uidet. ex rone enūciationis. No
est aut ita. verū omēs homines ꝓter debe
amus diligē. sit tm̄ spiritu nos. sit mimis
dū omnes homines ꝓter diligendi sint. aut
coritates pōn q̄ndoq; dre oēs ꝓpe diligendos

qo

Inde et supꝫ hoc. ſꝫ in effectu diuīn cē
Sepe monetur qō. quia ꝓpe vana faciat
scdm̄ uerba. uarie plata. Quida enī trade
rūt. qđ pari affectu omnes diligendi sūt.
ſꝫ in effectu. in executione. sit exhibitio
obsequij. Distinctio obseruanda sit. vñ Aug.
Omnes homines eque diligendo. sibi sed cū
omnibus pdesse no possis. his potissimū
consulendū t. qui locoꝝ et temporū. ut ipa
rū libet rerū. oportunitatibus cōtexitur tibi
quasi quada sorte nuzgitur. ꝓ sorte enim
habendum est. quod quisq; tibi tpali colli
gendi ad horet. ex quo elegis pocuis illi dan

ꝫ pla quia nos. toto
corde. et aīma.
xpm ido in
qntū hō
t ſſm
nos
di
ligere
debe
mus
ſꝫ

dū esse. ꝺ sup epłam ad galathas. Opem̄
bonū ad omnes et maxime ad domesticos
fidei sit ad xp̄ianos. Omnibus em̄ pari di
lectione uti etiā optanda est et si no oīb
eadem possint exhiberi officia dilectionis ꝙ
fratribus maxime sūt exhibenda quia
sē membra mutuū qui hinc eundē priuī
his aliisq; testimoniis mittitur qui dicit
omnes homines preter diligendos ē cari
tatis affectu ꝑ m opis exhibitione ē dif
ferenciam. Hic hys repugnare uidentur
Quibus obuiat illud precepti legis. de
diligendis parentibus. honora patrē
et matrem. ut sis longeuus sup terrā. ꝺ
quod eis spāliꝰ illud de parentibus p̄cipi
nisi diligendi essent maiori dilectōe. Ꝺeōꝫ
illi referendū putat ad extiorē exhibitionē
nisi qua honorandi sūt parentes. uī honora
dixit no diligē. Obuiat ꝛ illis qđ ezech
sup ezechielem ait. set. m ordine caritat
scđ septimū est. Ordinauit in me caritate
post omniū patrē deum. carnis quoq; pa
diligatur et mr. et filius. et filia. frater. so
ror. Ambr. quoq; Diligendi exp̄mens or
dinē. sup illud cantico. capiti ait. Ordina
uit in me caritatē. Auleq; caritas in odi
nata est. quia qđ in primo ē. ponit trium.
ut quartū. primo deus diligendus est. Se
cūdo parentes. Ꝺe inde filij. post domestici.
Scđm hoc m cuiq; elio. ad cuiq; ꝙ Dilecti
onem ꝑximum ponit. Diliges dñm deū tu
um ex toto corde et ex omnib; uiribus tu
is. et ꝑximū tuū sicut te ipm. et mini
mos. et ꝑximū tuū sicut te ipm. Deōs
nō ex tota uirtute nō sicut te ipm. Deōs
simplr. Sufficit em̄ qđ diligamus. nō o
dio habemus. Ordo diligendi hic ostēditur
Ecce hic ex p̄missis m̄ sinuatur ꝙ pte
quod in affectu caritatis. Distinctio
sit habenda. ut differenti affectu in pari
homines diligamus. et ait omnia deum.
Deōs nos ipos. Tertio parentes. inde filios
et fres. post domesticos. Demū inimicos
diligamus. Sed nequit alicui qui de ordine
dilectionis sup dicta. dubitē referenda ad opus
exhibitionem quę differenter ꝑximis exhi
benda sunt. primo parentibus. inde filijs. ꝑ
domesticos. Demū in meritis. Deus uero tam
affectu quā opis exhibitione. et obsequij.
ante oīa diligendus. Ꝺ aliqui cōdē tradi

Quoꝛ ꝛ non tm̄ ꝑximus ḡtm̄ nos debem̄ di
ligere tradim̄ affectu caritatis tm̄ legem
ꝑximos ee diligendos. ḡtm̄ nos ipos di
ligim̄. qđ confirmat auctoritate Augi qui
ait. nec illa iam qđ moneat. ḡtm̄ alterutrū
fratri debeam̄ impendere. ḡtm̄ deū. nō
parabilē phus deo. quia nobis. fit uero qđ
tm̄ nob. tanto magis aut nos diligimus.
quāto magis diligim̄ deū. Ex hoc et p̄miss
testimonijs Augi asserit omnes homines
a nobis diligendos ee. p̄ter et tm̄ ḡtm̄
nos. deū aūt plus quia nos. Corpus uero
nrm̄ minꝰ quia nos. ut ꝑximos. nec in
cuiāmodi p̄missa quatuor diligendos
ordinē diligendi assignari debet. Sed tm̄
que sē diligenda. Scđm alios ut pari affec
tu quid p̄missa dubitatu. scđ diligendi
Ambr. ordinē diligendi scđm affec
tum magis qđ scđm effectū diligentem m
tuentibus exp̄imere uidit. Non mō dicit
Alij dicit. no modo in exhibitione opis. ꝑ
ꝛ in affectu caritatis. ordinē differentem
ee statuit. Vt am̄ omnia diligamus dm̄ deōs
nos. Tercio parentes. Quarto filios et fra
tres et hinc. postea domesticos. Demū
inimicos. Quod uero Augi dicit. omnes
pariter diligendos. et pari dilectōe dignā
tam ee optandum. sed accipi pōt. ut pari
tas no ad affectum referatur. ꝑ ad bonū
qđ optatur eis. quia caritate omnibus op
tare debemus. ut paria bona mee caritati.
Quod apls dicit. Volo omnes homines ee sic
me. Optanda eum est minoribus p̄fectio
maioꝛ. ut ipi fiant p̄fecti. et sic pares me
reantur beatitudinem. ut pari dilectōe ꝛ
eadem dilectōe omnes diligendi sūt. ꝛ qđ
ait. ut tm̄ diligamus fres. ḡtm̄ nos
ita intelligi pōt. ꝛ Ad tm̄ bonū diligamꝰ
fratres. ad ḡtm̄ nos. ut tm̄ bonū diligamꝰ
mus in eternitate. ḡtm̄ nobis. et si non
tanto affectu. ut ubi ḡtm̄ fiducie est no
quātitatis. Quod de parentibus malis et a

Solet ꝛ queri si pares hys bonis. tales
tes uir mali sint. ut filij. ut fratres.
an magis ut minus diligendi sint. alijs
bonis. hac uice nob̄ no optatis. uide. qđ
magis diligendi sūt boni. qui nob̄ caeme

nō sūt coniuncti · qua alij carne q̄uncti · qua nobis coniuncti sint corde gluttno caritatis · Ditior · est em̄ copia cordium · qua corpu. vii bedā de illis uerbis dñi · Et male uiuēdo et sicēs mei hyi sē · qui uerbū dei faciunt aut · Non miuriose negligit matrem · nec mater negatur · q̄ · de ecclā agnoscit · religiosos monstratur triple medicū q̄ corpu · Veritati lucebrosa q̄ est · hec · nec a nobis plene absolui de q̄ntibus ad alia admoneamur em̄ sup ūbis illis · Inimicos nō ex tota ūtute · nō sic te ipm̄ iubet dilige · ē simplr · Sufficit em̄ quod dilig̃mꝰ · et nō odio habem̄ · Sed nō tm̄ accipiedū est · q̄ sufficiat tibi dilige inimicū · et nō sic te ipm̄ · quā ōs · et amicos et · Inimicos · sicud te ipm̄ dilige debes · Sed ad ostendendum gradū diligendi dñi · et pximi · et · Inimici qui tñ pximꝰ est q̄ · Dominus posuit cū aut · Diliges dñm ex tota ūtute · et pximum sic te ipm̄ · Non aut ex tota ūtute · ut ostendat pximū diligendū minus q̄ dñm · Dicit · Et dilige inimicos uos · nec addit ex tota ūtute · nō sic te ipm̄ si simplr · Sufficiat em̄ q̄ diligim̄ · et nō odio habemus · sufficit dicere · ut diligam̄ · et nō odio habeam̄ · Non quin eos dilige debeamus sicut nos · quia pximi sūt · ꝑ sufficit si eos dilig̃mus · minus · quia alios pximos · quod dilatamus gemis inuit · Ro augē m̄k retōo

Queri · solet cū dñs p̄ceperit dilig̃ere inimicos · cur alibi p̄ceperit odio hre parentes · et filios · Ad quod dicēdū est · Duo ee diligenda in homine · naturā · et ūitutem · uitia uero · et pcām odiendā · parentes q̄ in q̄ntū mali sūt · odiendi sunt · et inimici diligendi · in q̄ntū homines · Diligamus q̄ · Inimicos lucrandos regno dei · et odiamus impugnās · ꝙ impedit nos a regno dei · et in omnibus communiter naturam diligamus · q̄ deus fecit · De caritatis gradibꝰ

Extendū q̄ · Duplex ee gradꝰ caritatis · Est em̄ caritas incipiens · ꝓficiens · perfecta · ꝓfectissima · Vñ aug̃ perfecta caritas hoc est · ut quis paratus sit ꝓ fratribus · Et mori · Sed nimiꝙ nox · ut nascitur · cum fuit · nata nutritur · Cū fuit nutrita roboratur · Cū fuit roborata ꝓficitur · Cū ad ꝓfectionē uenit · dicit · Cupio dissolui · et hic aperte ꝓgressus · et ꝓficis caritatis

uam prius ꝓfa · ſmo ut ꝓficiat · nasci ·

in simulatur q̄ ꝓfectione · et utras commendat dicens · maiore hac dilectione nemo hꝫ · q̄ ut ponat animam̄ suam quis ꝓ amicis suis · Quod utiq; dictū est de ope dilectionis · ꝙ maior dilectionis effectus nō est q̄ ponere aiam̄ ꝓ alijs · Nec te moueat quod aut pro amicis · Qui em̄ ponit aiam̄ ꝓ amicis · ponit ꝓ inimicis · ad hoc ut et ipi fiant amici · Di melius est · dilig̃ere amicos · quā · inimicos · Et q̄ ·

Hic solet queri · quid potius sit · ꝙ ſ meriti · dilig̃ amicos an dilig̃ inimicos · Sed hec comparatio implicata est · Di em̄ comparatur dilectio amicoꝝ tuoꝝ · Dilectioni amicoꝝ · et etiā inimicoꝝ ꝓ ſpria · absolutā · Sed si in uno aliquo homine qui dilig̃it simul amicum · et inimicū · quid horū potius sit q̄ ratur obscura · Ꝛ responsio · quia de motu mentis agitur · De quo nō est facile iudicū nob · An unus et idem sit motus erga amicū et inimicū · Sed erga amicū motus · an duo · Vnus erga · Inimicū qui · de duobus alter erga amicū · qui uidetur feruentior · nec incongrue putatur · ee melior qui · ē feruentior · uel si unus · idemq; est · modo potius ubi · ē ardentior · nō mutbe · estimatur ·

Aug̃ tñ cōsentire uidet · magnus ee · diligere inimicū · q̄ amicū · qui ꝓ fectoꝝ · ee dicit · Diligere · Inimicos · et benefacere eis · neque hoc a tanta multitudine impleri · quia ex auditur in dicta orōe · Cum de · Dimitte nobis debita nostra · de · Illam em̄ ꝙ ſponsionē · dicē a multis impleri · qui nodū diligunt · Inimicos aut · cū sit · aggrauāt · ē erga eū qui tibi nichil mali fecit · ee benivolū · et bñficū · Illud multo grandius · et magnificentissime bonitatis est · ut tuū q̄ · in inimicū diligas · et ei qui tibi malū uult · et si pot · facit tu semp bonū uelis · faciasq; q̄ · possis · audies dicentem · Dilig̃ite inimicos uros · et benefacite his · qui oderūt uos · et orate pro ꝓsequentibus uos · ꝙ ꝓ · ꝓfecto · ē · studiū filiorū dei · quo quide · se debet · omis fidelis · ad extendere · et humanā · animā · ad hunc affectū orando · deum · et cogitando · agendo · iudicando · q̄ ꝓ dicit · Tamen quia hoc tam magnum · homī · tante multitudinis · nō est · q̄ fiam · ee · dimus · exaudiri · cū dr · in oōe · Dimitte · dimitte · nob · debita nra · tē · Per il dubio · ba · sponsionis · hui · impleturi · ſ · homo qui inimicum · tra · ꝓfectū · ut · ē · diligat · in · inimicū · tamē

quando rogatur ab homine qui peccauit meu
ut ei dimittat dimittit ex corde qui erat
sibi roganti uult dimitti. Cu orat et dicit
Sicut et nos dimittimus debitoribus nris
Quicuq; uero rogat hominē in q̄ peccauit
si ꝓcedo suo mouetur ut roget no est ad
hunc deputandus mimicus. ut eū diligere
difficile sit. sicut erat q̄ mimicitias exercet
bat. Quisquis rogati et penitenti no dimit
tit. no est met adno. sua p̄cā dimitti. quia
mentiri ueritas no pt. Que cū dicit oratiō
hanc. in ea positam sententiam emendare ut
dices. Di dimiseritis hominibus p̄cā eoꝝ.
dimittentur et uob p̄cā uestra. Si uero no
dimiseritis. nec p̄cā ura dimittetur uob.
Erat hmc hec rudē. quod ptexuimꝰ maxi
me utilis ē. diligē mimicū et benefacē
ei. quia ille qui mihi mali nob fecit nel
amicu. Ad si quis grede simplī nolunt di
ces intelligis. Diligitur amicus. quia mimi
cus. et eo illud potius ipse determinet. ipsa
sedes ꝓmissam intellegentia dicens. tibi ꝓpri
one factam inter Dilectionem qua tuū diligi
mimicus. et illam qua amicus et mimicus di
ligitur. Illud uero quod sequitur magis nos
monet. q̄ stet dicens. no ē tante mlitudis
Diligere mimicos. quia ex auditu recti dici
Dimitte nobis ꝛc. Ubi datur intelligi. q̄
alicui a deo dimittatur. p̄cā. no diligendi
exercitus mimicū si eis sit roganti. qui mi
hi peccauit dimitti. Sed ei p̄cā no dimit
tuntur alicui adulto. nisi caritate habeat.
sequit. ut caritate habeat. qui no diligit
mimicū. Quomo. q̄ nomine ꝓximi omes
homo intelligitur. in illo mādato. Diliges
ꝓximū tuū. sicut te ipm. Di. uis omes ho
ꝓximos esse tuos. et mimicos. ꝓcipim̄ q̄ et
mimicos diligē. Et qua illud ꝓceptum
generale ē omiū. ꝓcipitur omnes homines
diligē et mimicos. Quidā q̄ huc dr. simpli
tenere uolentes. illud ꝓceptū determinat
dicentes. illic ꝓfectus dari in ꝓceptu dili
gere omes homines. et mimicos. Quomodi
bus uero in cōsilio. in ꝓcepto uero eos
diligere. qui mihi mali fecerūt eis. et
mimicos no odire. Sed melius est ut in
telligatur omnibus illo mādato ꝓcipi cu
tos diligē et mimicos. Cui sensui atte stat

supius posite actoritates. et alie multe. Il
lud uero augi supius nouissime positum
de ꝓfecta caritate. nouissime intelligitur
dictū. que tūc ē ꝓfecta. qui no solū amicos
et mimicos ꝓfecte diligit. et sic inuenit
Que ꝓfectio dilectionis. no ē tante mlitu
dinis. quāta ex auditur in ecclē dicta. Et ho
re uera grande ē. et ex imie bomtatis. est
ꝓfecte diligere mimicū. Ista et cū dicit im
pleri uerba sequentis. Illius ab homine
qui no rta. ꝓfecte ut diligat mimicū. de di
lectione ꝓfecta accipiendū est. Si caritas

Illud quoq; no est pt semel amittatur XXXI
mittendū. q̄ quide asserit semel ca
ritatem habitam ab aliquo. no posse exstin
gui. nullo q̄ dampnādi hanc hre. qui hāc aliquē
traditionem subditis mutant testimo
nijs. Apli aut Caritas nisi exeedet. Aug
et nequid. Caritas que deseri potest. nisi
uera fuit. Sic caritas est fons ꝓximi et
singularis bonoꝝ. cui no gmunicat alieng
Alienī sunt omnes qui audituri sūt. Non
nouit uos. De hoc fonte scriptura aut. fons
aque uiue sit tibi ꝓprius. et nemo alie
nus communicet tibi. Qui aut alienī sunt
qui audituri sūt illam uocē. Non q̄ huic
fonte communicāt dampnandi. Et Aug sup
epla Iohānis. Radicata ē caritas securus
esto. Nichil mali prodē potest. Et gig in
moralibus. Salida ē. ut mors dilectis uite
eterne mortis dilectū compatur. ꝓpter minꝰ
metem q̄ semel cepit a dilectione mundi
penitus extendit. Vn Aug sup epla Iohānis
Vnctio m uisibilis ē caritas que in quo
cūq; fuit. radix illi erit que ardente sole
arescere no potest. Nutritur calore solis
no arescit. Et Beda sup Iohannem. Queve
dū est. Quomo ꝓcede filij dei agnoscēdi
signū fuit. q̄ sup eū descenderit et man
serit spūs. Sed magis ē filio deiq̄ in po
manere spūs astruatur. Notandū est ch q̄
ste in deo manserit spūs. In suis uero quia
dū mortale corpus gestauerit. ptim̄ spūs
manebit ptim recedet. Manet
enim apud eos. ut bonis in suis actibus.
Recedit uero ad tempus ne semp infirmos
curando mortuos suscitando. demones ei
cendo. ut cetera ꝓphetizandi habeat facul

tare manet gō semper aut possunt hīe uir
tutes ut mirabiliter xpi uiat. Venit ad
tempus ut cetā alijs p miracula signa
quales sunt uirtus effulgeant. Et spūs in
sedē cordibus sedū quasdam uirtutes. Et
manet spē sedū quasdā recessurus uenit
et uenturus recedit. In his itaq; uirtutibus siue
quibus ad uitā nō puenitur. in electorū
suoꝝ cordibus p manet. In his uero p
quas sanctitatis uirtus ostenditur. ut in
exhibitione miraculi aliqui adest. aliqn
se subtrahit. Et Ambr. Ficta caritas est.
que in aduersitate deserit. hec mirare ui
dim. gō caritas semel habita. nō amittat
Deo quidē in praxi psilium audaciam
dicentes caritatem a dampnatis nō hre
ri a quoꝝ habitu posse amitti quos nō
uinicta et actoritas. Quidā enī ad tempꝰ
sunt bom. qui postea fiunt mali. et eqsd
Unde quoniā nōta dicit xpc sēpta sē i
libro uite. qui tñ post ea retro abierunt.
Sed sēptūra dicit. nō sedm ꝓsciam. sed se
cūdū ꝓsentem iustitiā cui deseruiebant
qua digni erant tūc illo bono gō habituri
sē ꝓsciti sedm ꝓsciam. dñi Ambr. Quid
dam Dati. gra m usū p iustitia ꝓsente.
ut sancti et iudex et illius discipli quibus
dus dixit. Mane nōia vita sēpta sē. nec hos.
et post abierit retro. Sed hoc dixit gra
iustitia cui deseruebāt. qua bom erant
sic quiet. eis am sē mali. qui futuri sint
bom et ꝓmansuri. Et aliquoties prius sē
bom. qui futuri sint. et ꝓmansuri mali. se
cūdū gō dñi scribi in libro uite. et deleri.

Quod uero determinato auctoritati dictum
apls aut Caritas mihi excidit. Nulla
temus p eos fuerit. Dignitate eni caritatis
ostendens. Dicit eam nō excidere. quia hic
et in futuro certi. si fides et spes euacuabi
tur. et scia. Determinat modus siue. Et
gō dī caritas mihi fuisse uera. que deseri
potest. nō ad essentia caritatis referetur. si
ad efficaciam. quia nō efficit caritas que
deseritur homine ne beatum. nō pduc
et ad uera bona. huic et fonte aliem a dap
nandi nō communicat. Sit in fine q ma nō
ꝓficeret. post tui hoc et cetera que de cari
te dicta sunt. de perfecta intelligi. quia soli p

fecti hīe. que semel habita. nō amittitur.
Exordia uero caritatis aliqn crescit. Aliqn
deficit. Erit enī ut eius exordia et ꝓfectus
et ꝓfectiones. quos gradus ille discernit. qui
parabola illam intelligit. Hic est regnū dei
quē admodū dī. iactet homo semen in ter
et dormiat. et exurgat. semen. et germi
net et crescat nē. Et si gō ꝓfecta caritas sit
radicata est. ut amitti nequeat. ut meipsa
tū. et ꝓfecta amitti potest. et sepe amitti
tur. Sed dū habetur nō finit homem
peccare criminaliter. Quod aug ondit. i
quiens. quia radix omniū malorū est cupi
ditas. et radix omniū bonorū caritas.
Amat ambe sē nō possit. nisi una radi
tus expulsa sit et euulsa. alia plantare
nō potest. nec causa conatur aliquis ramos
mouere si radicem nō contendit euellere
Aīē fides et spes et scia dñi euacuabitur. cū caritas. cū ea expte sit
Aduertendū est quomō fides. spes. et scia. Dicitur
euacuari. quia expte sunt. et nō caritas. sī
et ipa expte sit. Expte eni. i. nup perfecte dile
gimus. sicud expte sīmꝰ. ut esicius dicit
sup leuiticī. Cū gō omne qđ expte est
euacuetur. cur caritas excipitur que dici
tur nō excidere. Caritas. i. expte est. ut sī sepe
dicent. quia expte diligimus. nunc et tū
ipa euacuabitur. m ꝓtium ex pte. quia
tolletur. nup perfecto. et addetur. ꝓfecto. re
manebit. qđ ipa. aucta et auctus eusq; ad
tus Diligendi. vt. Diligas dñm ꝓtem. et
toto corde. et ꝓximū sicud te ipm. Sed ma
perfectionis modus eliminabitur. fides ue
ra. et spes. penitus euacuabitur. Sed ita nō
sedm actū. et modū sui qui nunc est. ma
sedm sua essentia tolletur. Ipa enī unita
sue remanebit. si alius tenebit usum et
modum. Dī xpc ordine caritatis ꝓscripsit. ad
unt ante sup est mirabiliter. aucti
Dixit xpc sedm qđ homo ordine dilegedi
ꝓscriptum seruauit. Quod si. i. omne hoc
sicud se ipm dilexit. Omnibus gō utam
optauit. et dī saluos fieri uoluit. sed non
omnes salui fiunt. et ita nō est factū quod
optauit. Sed nō est ignorandū in eo fuisse
caritate iuxta modū patrie. nec eum ma
ordinem diligendi implesse. qui seruatur

ni patrui

mpatria nō ne uid Qui vīm in patria sunt
r uidu beatificati sunt adeo iusticie dr ad
dicti sūt ut nichil eis placeat nisi quod
deo placet et p hoc illoz tm salute diligut
et uolūt quos deus saluari uult cosq sa
los sicud se diligunt ita et xpc eloz sicud
se tm dilexit cosq salute optant De
XLII missis adiciendū est caritate dei
De dilcōe dei qua ipe dilexit nos q
no est aliqua illa qua diligim eū Dilco
nr dei Diuina ustia est eadem qz dilcōe
pater et filius et spc se diligūt et nos
ut sup dissertum Cumq eadem dilco in
mutabilis et etna sit alii tm magis alii
minꝰ diligit Vn Aug sup iohannem Incom
phensibilis e dilco atq; immutabilis qua
deus in uno qz uirū amat qd fecit sic et
odit qd fecim Odio go et diuino modo eq
quado odit diligit nos et hoc quado in alq
in telligi pot Quis go digne possit eloqui
spūs diligat membra vnigeniti sui et qñ
to amplius unigenitū suū de quo dicta
sapien
est Nichil odisti eoz que fecisti Et hijs p
cipitur qd deus omnes creaturas suas
diligit quia sepīs e Nichil odisti eoz que
fecisti et uelle uidit deus tucta q fecerat
et erant ualde bona Dr omīa que fecit bo
na sūt et omne bonū diligit Omnia go
diligit q fecit et mꝰ ea magis diligit q
males creaturas Et de illis eas amplius q
se membra vnigeniti sui et multo magis
vnigeniti sui Quia intelligenda dē mag
Quum autē et mꝰ diligere hoc ut illa
dilco dei immutabilis sit et ideo no
intelligitur ut admittat si quicquid que su
racio dicti eū dē magis ut minꝰ diligē
hoc qz illud et eū dē dē omīa diligere
Quis dilcōne dei sic patem exsistere om
nem sensum humanū ut ad tante altitu
dinis intelligenciā uix aliquatenꝰ appro
pinquet potest tm sane intelligi ea tōe dictum
qd diligi ab eo que fecit quia oīa placet
ei oīa egrdat mgnūtu opa eius sed nec tut
ut amplius ut plus placuerit ei qui fecit
sunt sed antequ fierent ymmo ab etno oīa
placuerūt ei nō minus qz postq̄ facte sūt
Ad uero rationales creaturas et hoīes
ut angelos alios magis alios minꝰ diligē
dicitur nō mutabilitate caritatis eiꝰ sig
nificat si qd alios ad maiora bona alios
ad minora dilexit alios ad meliores usq
alios ad minꝰ bonos Omnia em bona
nostra ex eius dilcōe nob puenire dubi
tat go alios magis alios minꝰ ab etno
dilexit et diligit et nichil aliꝰ mandat
aliꝰ minora ex dilcōe sua ꝓparat bona
Aliisq maiora aliis minora bona offert in
tpe uel magis ut minꝰ dē hos ut illos
diligere Quod duobus modis intelligi
Considerat em dilcō dei
duobꝰ modis dilco dei scdm essen
cia et scdm effectum dicimꝰ magis
et minꝰ scdm essentia Sed scdm efficien
cia tm ut magis dilci dicatur quibus
ex dilcōe ab etno maiꝰ bonū ꝓparatur
tpe tribuit et minꝰ dilecti quibus non
tm Inde e q̄d aliqui quado iustificatur
et iustificatur diu tm incipe diligi ad
Non qd deus nouā dilcōem in se possit
diligere immo sempiterna dilcōe dilexit
ante mūdi constitucionē quoscūq diligit
si tūc diu incipe diligi a deo eū etne
dilcōis dei sortiuntur effectū sic genitꝰ
ut ysaac Vn Aug Absit ut deus tpali
aliquid diligat quasi nouā dilcōem que
ꝓ ipo ante nō erat Apud quē preterita nō
transierūt et futura iam facta sunt
qz deus omnes suos ante mūdi co
stitucionē dilexit sic predestinauit Sed
cū conuertitur et conuertit illa cui m
ripe ab eo diligi dicit ut eo mō dicat
quo pōt humano affectu capi qd dicit
Dicitur e cū uarius malus dicit et placidꝰ
bonus illi mutantur no ipe ut luc ꝑfe
ctis aspectibus firmis lenis est ipse si
mutatur no sua Ita cū aliquis ꝓ iustifi
catione incipit esse amicus dei ipse muta
tur non deus Si quis magis ut minꝰ
Si uero q diligat ado uno tpe qz alio
retur de aliquo uno utrꝫ magis di
ligatur a deo uno tpe quā alio distinguē
da e dilcōis intelligentia Si em referā
tur ad dilcōis effectū ingressibile est Si
uero ad dilcōis eternā ꝑfectibile est

De reprobis. Si deus ab eterno dilexit reprobos uero qui sperauit non sit ad uitam sed ad mortem. Si queritur utrum debeat credi quod ab eterno dilexerit eos. Dicendum de electis solus simplex et credendum hoc quod deus ab eterno eos dilexit quos ad iustitiam et coronam sperauit. De non electis uno simplici credendum quod odio habuit et reprobauit. Quod legitur Jacob dilexi esau autem odio habui. Sed non est simplici dicendum quod dilexit ne predestinati intelligatur. Sed ei addictione mentis quod opus eius futuri erat. Aut quos et quales futurus erat eos dilexit eos.

XXVIII

De quatuor uirtutibus principalibus

Post predicta de quatuor uirtutibus que principales ut cardinales uocantur. Discernendum est quae sit iustitia fortitudo prudentia temperantia. De quibus Augustinus aut iustitia et in subuenendo miseris. Prudentia in preuidendis insidiis. Fortitudo in perferendis molestiis. Temperantia in coherendis delectationibus prius. De his dicendum est. Sobrietatem et prudentiam docet. Iustitiam et uitam. Sobrietatem uocat temperantiam. Fortitudinem cardinalem dicunt aut certe quibus in hac mortalitate bene uiuitur. Et post ad eternam uitam premiaque in xpo plenissime fruentur et sunt. De cuius plenitudine nos accepimus. In quo habuerunt usus eosdem quos in patria habent. Et quodam tamen modo. Dicunt an hae uirtutes cum ipse ea mapiam ni aliquis qui eis sine illis prius esset. Cum animus erat. Desinat esse cum ad etheria peruenerint. Non nulla quae sunt. Quibus usus est esse desituras. Et de tribus quidem prudentia scilicet et fortitudine et temperantia hoc dixisse sufficiat. Iustitia enim in mortalibus esset magis tunc perfecta in nobis quam esse cessabit. Cui beatae uitae summa complacet diuine nature. Quae fecit omnes creaturas instituit naturas. Quia nichil melius. Et amabilius est. Cui regenti et subditum iustitiae est. Et in mortalis et iustitia omnino. Nec in illa beatitudine esse desinet sed talis ac tanta erit ut perfectior et maior esse non possit. Fortitudo et alie tres uirtutes scilicet prudentia sine ullo iam periculo erroris fortitudo sine molestia tollerandi. Modo temperancia sine repugnacie libidinum erunt in illa felicitate ut prudencie ibi sit nullum bonum deo imponere. Ut equare fortitudinis ei firmissime choherere temperancie nullo defectu nocio delectari. Quod uero nunc agit iustitia in subueniendo miseris quod perdencia in preuidendis molestiis. Quod temperancia in coherendis delectationibus prius. Non erit ubi omnino ubi nichil mali erit. Sicut quod uirtutes operahuius mortali uite necessaria. Sicut fides ad quod referenda sit in premiis habebuntur. Ecce apte hic dicit Aug quod perdicte uirtutes in futuro erunt quas alius iste habebit quod non. Cui beda consentit super exodum ubi dicit. Voluptuose aut quibus apte sed et uelut potestates coeli sed quoniam uirtutibus eximiis prelatae et fortitudine prudentia temperantia iustitia que aliae in celis seruatur ab angelis et arabanthis quibus hic a fidelibus. Et quemadmodum assignat beda usus illae uirtutis secundum presentis status et futuri mutans Aug in premissis assignationibus de

XXVIIII

Nunc de septem donis spiritus sancti

Nunc de septem donis spiritus sancti agendum est ubi prius considerandum est an hec dona uirtutes sint. Sed ostendo an in futuro desituram sint. Et hoc sed ut omnia ut aliqua hoc. Deinde an in xpo fuerint. Haec dona cuncta uirtutes esse. An in futuro desituram. Ambr et andr. ea esse septem uirtutes dicens. Et in angelis habundantissime esse sic. Ciuitas dei illa celestis christum meatu aliarum fluuiis irriguis abluturus ex ute fonte procedens. Spiritus sanctus nos ei ui saciamur hausu in illis celestibus spiritibus habundancius uidetur effluere. Pleno septem uirtutum spiritualium fluuius meatu. Dicens fluminis impetus edificat ciuitatem fluuius exhundat. Gigantomachus spiritus sanctus omnes eminens creaturas et mentes archana tamquam misericordia penetrat celestem illa nativa angelorum effusione quadam satiacionis et uberitate letificat. Deinde sanctificatores exponens subdit. His autem septenarius plenitudo septem spiritualium uirtutum quas enumerat ysaias. Spiritus sapientie et intellectus. Spiritus consilii et fortitudinis

spē scie et pietatis. Spē timoris dñi re-
uū gō flumen est. Sed mihi spūalis dono
rū meatus. Cuiusq; gō mihi dicitur spē
ut spē sapie et intellectꝰ ꝛc. Venus tñ e
dei spē sue libertatis arbiū omnia pro ac
tortate uoluntatis disponēs et diuidens
singlis. hijs exp̄sse tradidit est. septē dona
et ideirco ea scripturarum fidelium men
cui. et in futuro no desituru. cū sint et
in angelis. Que in xpō fuerūt illa septē dona

In xpō ecia hec eade fuisse. Visus
tendit dicēs. Egredietur virga de
radice ieſſe. et flos de radice eius ascendet.
et requiesset sup eū spē sapie et intellec
tus. spē consilij et fortitudinis. Spē sa
pie scie pietatis et requieset sup eū spē ti
moris domini. Ad iudeū obuiare p̄uisse

His aūt iudeo obuiare. Beda de
timore dñi dicit sup parabolas salo
monis. q̄d omnis timor in futuro cessabit.
Ait em sic. sup illū locū. Timor dñi prin
cipiū sapie. Duo se timores dñi. Seruil
qui p̄dūpit e sapie. et amicalis ut castus
qui p̄fectione sapie comitat. Seruilis
principiū sapie. Quia post errata sape in
cipit. primo timore corripitur dñi. ne
puniatur. Sed hunc p̄fecta caritas foras
mittit. Succedit huic timor dominī ſti
manens in seculū seculi. quē no excludit ca
ritas. sed auget. quo timet filius ne ut in
modicū amicissimi patris offendat. Veruꝫ
oculos
in futuro cessabit. Caritas uero nunq; ex
cidet. Augr. ad sup illū locū psalmi. Ado
rabo ad templū sanctū tuū in timore tuo.
timore desituru dicit sic. Timor dñi e
magnū psidiū p̄fectibus ad salute. sed
puenientibus foras mittitur. Non em ti
ment eam amicū cum sit. ad id q̄d rep
missū e. p̄ducti fuerint. Ex hijs actoritā
tibus significatur. q̄d timor no erit in
futuro. Si aūt timor no erit in futuro. q̄
septē dona erūt. Nō modo se in anglis
sue in aiabus sctis. sed q̄d deus auctoritā
promisserit repugnātia que uidetur dicta
credere. quod septē illa dona in anglis in
sunt. et in aiabus sctis feliciter uiuentibus. et
in nob erūt in futuro. si no habebit omni-

no hoc usus. sue h̄ officia que nunc timē
et ubi gra. Timor filialis modo facien
mere. ne offendam q̄d diligim. et ne se
paremur. ab eo. facit eciā nos reuereri
eūdē. In futuro uero facies nos reuereri
quo no timebimꝰ separari ut offendere
go metus separationis ut offensionis. Hoc
est in anglis ut in aiabꝰ sanctis in nobis
erit in futuro. Sed reuerencia que e mix
ta cū subiectōe. Dicit q̄ ecia in xpō fuit
sicut apls dicit in epla ad hebreos. loquens
de xpō. qui exauditus e p sua reuerencia.
Quia tñ sedm effectū in xpō timorem no ne h°
et in anglis tm̄ ee intendit. plena timo

Et quia de timore tuc rum disserere
trandi nobis occurrit locus. sciendum
e quatuor ee timores. scl. mundan⁹ siue
humanus. seruilem. initialē. castū sine fi
alem ut amicabile. humanus timor est
ut aut cassiodorus. quando timemus pecu
niam. patri ut p̄dere bona mundi. preter
q̄d delinquimus. hic timor malus e. qui
in primo gradu ett mundo deseruit. que
Deus phibet in euangelio dicēs. Nolite
timere eos qui corpus occidūt ꝛc. Timor
aūt seruilis est. ut aut augr ait p timore
gehenne pene contines se homo a peccō
p sencia iudicis et penas metuit. Et timo
re facit quicq̄d facit bonū. no timore a
mittendi etnū bonū. q̄d no amat. sz timo
re patiendi malū. quod formidat. Non
timet ne p̄dat amplexus pulchrum sponsi.
sz timet ne mittatur in gehennā. Ho
mus est timor iste. et utilis. licet in fusse
ctes. p quē paulatim fit q̄suetudo iustitie.
Et succedit in iustis timor qui incipit q̄d
Deus erat amari. et sic incipit excludi
seruilis timor a caritate. Et succedit de
inde timor castus siue amicalis. quo time
mus ne sponsus recedat. ne discedat. ne
offendam. ne eo careamus. Timor iste
de amore uenit. Ille quidē seruil e utilis
si no p̄manes in seculū seculi. ut ibi timor di
uinus comes e pomes gradus. de quatu

Et attende q̄d quatuor hic. or gradibꝰ
Distinguitur timores. ett sup beda
Digerit Duos ee. sed beda humanū timore
pretermisit. et nomine seruilis duos ꝑ

hic distinxmus complexus fuit sed seruilem et mercenalem. Amicabilem uero castum dicit Aug. ps seruilem et castu timorem apte disiermit. Dic epla ad romanos illu locu exponit. Non em accepistis spm huiusmodi iterum in timore sed accepistis spm adoptionis filioz dei in qo clamamus abba pr. Duo timores hic insinuatur. Unus qui est imperfecta atritate. sic timor castus. Alius qui no est in caritate sic seruilis in quo quis deo reputatur no tm in deu. Et si bonum facit. no tm bene. Nemo em in nullis bene facit. et si bonum est quod facit. De casto et seruili plenius agit tangens inter de

Ode hijs eisdem timoribus inter alios disputat Dicens. Cepit aliquis credo diem iudicij. Si cepit credo cepit et timere. Sed qui adhuc timet. in diem iudicij. no dum est in eo perfecta caritas. Si perfecta in eo esset caritas. no timeret. perfecta em caritas foras mittit timorem. perfecta uestra. et no haberet qui timeret. si haberet quare desideraret. ut transeat iniquitas. et ueniat regnum dei. Ergo timor non est in caritate. si in qua caritate non in michoata. in qua gr augmentat. perfecta in qa caritas foras mittit timorem. Ergo necesse est timor. quia in eod sapiet timor dei. Timor quasi locu parat caritati. Cum autem cepit caritas habundare. pellit timor qui ppiauit locu. Quitid em illa creatura ille dereliquit. et quitid illa sit in ou illa pellitur. foras. Aliquor caritas minor timor. minor caritas. maior timor. Si autem nullus est timor. no est quo intret caritas. Quid iudetur p setum introduci filius qui aliquid suitur. Secta prius intrauit nisi excat. no succedit limus. Sic timor prius occupat mentem. no aut ubi remanet timor. quia ideo intrauit timor. ut introducere caritate. Queritur. Est aut alia sententia que aduersatur iudicij huic. Et contraria. si no hec prius intellectui. Dicit em psalmo. Timor dni castus pmanet in seculu seculi. Et rursum nobis timorem gdam ostendit. Est casta. Quo si ostendit nob. Ille etiam timore. Ait. Dicit illi epla. Epla dicit. Timor no est in caritate. si perfecta caritas foras mittit timorem. hoc em dicit. Ioh. Illud dictu est. p damnandos uolue putare alia esse spm. Si unus flatus inflat duas tibias. no pot unus spus implere duo cordas. et agitare duas lingua. Si spus uno. et uno flatu implete duc tibie consonare. implete duc lingue spu dei dissonare possunt. Ymmo et ubi fuerit consonantia. Et est fuerit discordia. Quis auditorem desiderat studiosum. no otiosum. Ecce non uult duas linguas spus dei audiuimus exunu. Timor no est in caritate. audiuimus ex alia. Timor dni castus pmanet in seculu seculi. Quid est hoc dissonat. no exercitu quaerens intende melodia. Non sine causa hic addidit castus. Illic no addidit. quia est timor alicuius qui dicit castus. Discernamus go istos duos timores. et intelligamus consonantia tibiaru. Quomodo discrimina. Attendat caritas uita. Quit bonus qui timet deu. ne mittatur in ignem. ne forte ardeam cu diabolo in igne eterno. Iste est timor qui introducit caritate. si sic uenit introeat. Si em pre penas times deu. nidum remas. qd sic times. Non bona desideras. si mala times. corrigis te. et pro bonis mala desiderare. Cu bona desiderare cupis meruisse timor castus. Timere ne amittas ipa bona. Timere deu ne recedat a te. Cu aut times deu. ne te deserat pntia eius. dum placere eu ipso frui desideras. Quomodo distent duo timores p similitudine duar

Non potes melius uitiu osti explanare quid inter duos timores. Si ponas duos uitiosos maritatos. quos una constituas uolente fide adulteriu. si timet ne dampnetur a marito. Timet martiu quia odit uxore nequitia. huic no est grata. si onerosissima uxori pntia. Et si forte uidet nequiciam martiu ne ueniat. Tales si quis timent diem iudicij. Fac alteru amare uirtutes debere illi castos amplexus. nulla scuelle adulterina immunditia macularc ipsa optat pntia. Quia uirtutes illa timet ne ipsa timeat. Nam go introgetur cur timeat. Illa dicet. Timeo uiru ne ueniat. Ista dicet. Timeo

s° ∴ absit

dispedat. Illa dicit. Timeo vir ne decipiar
illa dicit Timeo virū ne deseratur

uit nec ponē hoc in dubiū uenit timorem. sī foras mittit caritas: et alium timorem p̄manentem in scīm scīi castū. Ille timorem p̄fecte caritas foras mittit. q. ille timor tormentū hīt. Torquet. cōsequi p̄cordia. Mundit. sed est iustificatio. Est ubi qđ retinet mente. qđ pugnat. qđ stimulet. stimulat ille timor. sed intrat caritas. que sanat qđ vulnerat timor. Timor castus fuerit securitatē in diē. Audiuimꝰ duas tybias. rotheū. et dē consonantes. Illa de timore dei dicit. quo timet. ne deserat. ne deimpe tur. Illa de timore quo timet. ne deseratur. Ille ē timor. que caritas excludit. Ille ē timor. qui p̄manet in scīm scīi. Et tres hīs ūbis p̄missis. apte ondit. augꝰ quis sit timor castus: et quis seruilis: et qualis differat. In quibꝰ ē mcialem significauit timorem: qui nec extoto ē seruilis. nec ex toto castus. Sed tamꝑ medius. aliquid de seruili. et aliquid de casto hīt. fuerit em seruus. partim timore pene. partim amore iustitie. p quē timem⁹ puniri. et timem⁹ offendere. Iste timor est. in incohata caritate. nō in p̄fecta. quē crescit caritas. Caritas de crescit timor ille. quod ad metū pene. et quod ad id quod fuit pena timē. et quod ad tormētū gsue. Nam quāmagꝭ diligim⁹. tanto mīꝰ timemus. Iste timor notatur in ūbis augī. ubi nō negat timorē ee in caritate incohata. sī in p̄fecta: qđ nō posset dici de seruili. quia ut ipe sup̄ dixit. seruilis timor nō remanet. uemente caritate. nec intrat caritas. nisi prius timor ille exeat. nec illo timore ab quo credit in deū. et si credat. deciso bene fuit. et si bonē est quod fuit. Non ē go timor ille in caritate incohata. Quia omis qui caritate hīt. licet nō p̄fectam. et in deū credit: et bene bona fuit. Quia seruilis nō est timor ille. quē in caritate incohata fore concessit. et quē crescente caritate decrescē dixit. sī ille ē timor mcialis. quē nō negat ee in caritate. ansi p̄fecta sit. Ad timor seruilis et mcialis dē in cti sapie

Scendū est tamē. quod sed differēt iterꝝ timor. a seruilis. et mcialis. in sc̄pture diūsis locis. dicitur. Initiū sapie. Et ita fore complet. Si diligetes an notatis locū sc̄pture. in quibꝰ de timore dei fit mentio. Ex alia tm ꝛōe et ei diuisa dicitur seruilis initiū sapie: et ex alia mcialis. seruilis. n. deos de initiū sapie. q. sp̄at locū sapie: et dicit ad sapiam. sed tm nō remanet ei ea. immo foras dicat et exit. Mcialis uero de medio sapie. quia ē incohata sapia. que ei quis hīe incipit sapiam. et caritate incipit hīe. Inde ee. qđ utrꝝq; timor dicitur. mcialis. qđ inuet re potis p diuisa sc̄pture loca. Vtrꝝq; t de timore seruilis intelligūt. quia et ipe mcialis. qui ē incohate incohata. aliquid hīt de seruili. sed angore pene. sicut et aliquid hīt de casto. sed qđ timet offendē et separi. De hoc qđ augī dicit castū timorē

Illud quoq; diligeter est. ee etiam notandū. quod in superioribus beatꝰ augī dicit castū timorem ee etiam. per quod confirmatur p̄missa sententia. sed qđ sp̄e timoris erit in futuro. sic et alia dona sc̄i sp̄ūs nō habebit omnē illū usum. quē nūc habet: sacet em tūc nos reuereri deū. nō timere separari. ut carere. sicut go et in xpo timor ille. sī iuxta ultimū usū quē habebit in futuro in scīs. nō em timuit xpe separi. ut offendere deū. sed em pomity reuerentes est. In timor pe no qui fuit in xpo fuit seruilis ut mcialis

Quo Rum aut fuit in xpo timor. ut aliqs pene. quitur an iste timor fuit mundus. ut seruilis. ut in cialis. Ad quod dmus. illius cōs fuisse in xpo. quia mundus malus est. ut in pmus dicti esset ni pmo gradu cū mundo deseriti. Seruilis nō ut in cialis in p̄fecta caritate nō est. Nullus go iste timor fuit in xpo. Sanus go fuit timor ille quo pena timuit. Pot timor ille dici naturalis. sine humanus: qui omity hominy in est. quo horret mors et formidat pene. Et de timor iste naturalis. nō qz accesserit homi. et natu sedm qđ prius fuit in natura. qz nō fuit iste timor concreatus cū homine. nec de hominis naturalibus. Sed quia ex corrupta natura p̄ peccm omnibus aduenit. cui corrupto m oleuit tamē ee naturali. et ē

XXXV

ste timor effectus pcedit ut pductu est Quaest

Post pdicta modo differt sapiā et sciā

Diligēter considerā dū est in quo differ
ri sapiā et sciā de hoc aug in xiii de trin et phi
disputantes de sapiā diffinierūt eam
dicentes Sapiā ē rez humanaz diuinaz
q̄ cognitio Ego q̄ utrarūq; rez cognitio
nem .r humanaz et diuinaz et sapiam z
sciam dici posse nō nego. Verū iuxta distic
cōz apli qui dicit Alij datur sapiē sermo
Alij sermo sciē illa diffinitio diuidenda est
ut rez diuinaz cognitio sapiā q̄dē nūcu
petur humanaz uō cognitio q̄dē sciē nomē
obtineat. Neq; uō quilibet sciri pōt ab hoie
in rebus humanis. ū plurimū sup uanie
uanitatis et noxie curiositatis ē. huic
sciē tribuis si illud tm quo fides salubrima
que ad ueram ducit beatitudinē gignit
nutritur defenditur roboratur. quia sciā
uō pollent fideles plimi. q̄nus polleant
ipa fide plimi. Aliud ē em scire tm uō
quidhomo debeat credē. ppter q̄ adipisce
dam beatā uitā. Aliud ē scire h̄ ipm. q̄nd
et pios opitulet̄ et contra impios de
fendat̄. scire. que q̄dō uocabulo appellatur
sciā. De hijs q̄dē duabz utilitatibz uō aug
Diffinit nec eas assignat. sup pfij aut
Distat sapiā a sciā testante scō rob. qui q̄
dam uō singla diffinies ait. Sapiā ē
pietas. Sciā uero abstinere a malis. pie
tatē uero hoc loco posuit dei cultū. qui
grece dr theosobia. quie ē in cognitione
et dilectōe eius. qui semp est et nō mutat
biliter manet. q̄dē est deus. Abstinē uero
a malis in modo primū natūm pru
dēs q̄dē est. Pōt q̄dē inter hec duo. apte dis
tinguens ait. Distat ab eterōz cōtempla
cōe. actio. qua bene utimur temporalibz re
bus. et illa sapiē. h̄ sciē deputat̄. q̄nus
et illa que sapiā ē. posset nūcupari sciā.
ut ipse loquitur. Nec scio expte. z cōtra.
Quia sciam profecto cōtemplationis dei nul
lū intelligi. In hoc go differt ē. q̄ ad cōtēpla
cōnē sapiā ad actionē uō sciā ptinet.
Hec apte demonstrauit ē. in quo datur sciē
sapiē. et sciē sciē. sit ut sapiā diuinis. sciā
humanis attributa sit rebus. et ut docet aug
ostinus agnostinus in xpo sit. et rez diui

tm cane agnostus uō hoies filij

nāz. et rez humanaz. et ideo de ipo habem⁹
sapiam et sciam. Cū em legim⁹ verbū caro
factū est. ne uerbo intelligitur uerius dei
filius. sic cū dr. videmus plenū gr̄e et ueri
tatis. gr̄am referamus ad sciam. et ueri
tate ad sapiam. quia in xpo sciā et sapiā
sunt plenarie. et nos scientia et sapientia
ab eo habem⁹. qui deus est et homo Hugo

Ostensa dis differat sapiā ab intellectu

scientia inter sciam et sapiam. quid
distet inq̄ sapientia. et intellectu uideam⁹.
In hoc differūt illa duo. q̄ sapiā q̄dē ē de
ternis. que uidari etne cōtemplande intēdit
Intelligentia uero. nō modo de eternis ē. sed
et de rebus in usibilibus. et spiritibus
tpalib⁹ exortis. p eam em et natura suma
que fecit omēs creaturas. et diuina dis
ponit̄. et que post ipam sunt spūales z
in usibiles naturas. ut angli. et omēs aie
bone affectiones. cōsiderat̄ur et eō spectāt̄
In hoc go differūt. est quia sapia. tm eternor
conspicatur. Intellectu uō. et creator. et ēa
tura quedā. Item intellectu intelligibilia
accipim⁹ tm. Sapiā uō nō nos capim⁹ su
periora. si t̄ in cognitis delectamur. Hic
go Distinguit pōt. inq̄ illa tria sc̄z sciam.
intellectū et sapiam. Deum ualet ad ueram
ad ministrationē rez tpaliū. et ad bona q̄d
malos cōuincendos. Intelligentia ad creato
ris et creaturaz in usibilis speculationē.
Sapiā uō ad solus eternis uidatis cōtempla
tionē et delectationē. Qd intellectus et
scientia de quibz hic agit. nō illa sc̄z q̄ intellē

Est notandū q̄d intellectus habet hō

et sciā. que dicit dona sp̄s sc̄i. alia sc̄z
ab intellectu et sciā q̄ naturalia sc̄z in duabz
minis. h̄ em uirtutes sc̄z que p gr̄am in fu
dūtur animis fidelium. ut p ea recte uiuat.
Illa uero naturalia h̄z hō. ex beneficio eius
nis a deo tm. p has aut utiles que dicit
sp̄s sc̄i dona illa naturalia reformant̄.
atq; exornant̄. ut ubi gr̄a Intellectus na
turalis pcō obtenebratus. p utile q̄dā
et gr̄atuitū dū sp̄s intelligentie reformatur.
atq; uiuificatur. ad intelligendū et cta per illa
uirtutes que dicit sp̄s sapie. uiuat atq; ergi
tur mentis uō ad contemplationē et dilec

mone eterne uitatis. Quod sapiā ista di
Illud ē intendū est nō est illa que deus ē.
est qđ sapiā de qua nūc disserimus
no est illa dei sapiā ut ait aug̃ que dē est
sed hominis sapiā: uerūtā q̄ sedm dm ē
ac uerus et perpuus cultg eius ē. Di go
colat meng hoīs dm eug ab eo capax sāe
est: z eug ē ab eo post precepg sapiēs ipā
fit: et nō sua luce: ꝑ sume illius lucis pti
capatōe sapies fit: ista go sapiā hominis et
dei est. Veruntā nō dei ē ut ea sapies sit
deus. Non em precipiendo dei. Hec ē iustitia
dei dicit nō solū illa qua ipe iustus ē ꝑ eos
illa qua dat homini cū iustificat impiū.

De connexione uirtutū que non sepantur

Solet et ꝓ utz uītutes ita sibi inuicē
te. ut sepatim possidere nō possint
ab aliquo: Qz qui una hz omnes habeat.
de hac ita dicit Omnes uītutes sibi hoīem
ita ut qui una caruerit omnibg careat.
Cui go obia hz ob hz. Qđ quidē ꝓbabile
est. Cū em caritas mater sit omniū uītu-
tū. in quocūq; mat ipa est sēt castitas. et
Cimiti filij eius. i. uītutes ꝑtē sore mediā
gustur et credunt. Vn aug̃ ubi caritas
est quid ē quod possit dē esse. ubi aūt nō
est quid ē quod possit ꝑdē esse. Cur go non
dicis Qui hanc uītutē hz hīre omnes. Cū
plenitudo legis sit caritas que quāto magis
ē in homine tanto magis ē uītutē pōtens.
Quāto uō minꝰ tanto minꝰ in ē uītutis. Et
quāto minꝰ inest uītutis tanto magis i est uicii
um. Si cuncte uītutes qbꝰ sunt inuicē dē

Utrum uero puter quis omes possi
dat uītutes an alie magis alie minus
seruent in aliquo qđ ei. Cui subiūgit cū vi
detur qđ alie magis alie minꝰ habeatur ab
aliquo: sic in iob pacientia emicuit. In dauid
humilitas. In moyse mansuetudo iquit ē gręe
magis aliquo meueri ꝑ aliquā ima uītutē
q̄ ꝑ alia: sic eam plenꝰ hz quia alia: no
tis magis ꝑ aliquā meueri dnt q̄ ꝑ caritā
tem nec aliq̄ plenius a quoq̄ q̄ caritā
tem hīri: Alias go magis alias minus in ali
quo ee dnt. si nulla plenius caritate que
ceteras gręmt. has q̄ dnt ee nullas sucies
quas aplꝰ memorat dicens Et ꝑsoms nullas

sucies ee. Alij uerius dnt omnes uītutes
et pares. sil ee in quoūq; sut: ut qui inuma
clas parit extiterit in omiby eisdē equalis sit:
Vn aug̃ Virtutes que sē in aiā humanā q̄
nus alio et alio modo intelligantur. singule
illo nō tñ sēparatur ab in uicē: ut quicūq;
fuerit equales verbi gra in fortitudine
equales sē et prudētia et iustitia. t ptantia.
Si em sibi equales ee istos in fortitudi-
ne illū ꝑstare prudētia sequit ut huius for
titudo minꝰ prudens sit. Ar ꝑ hoc nec fortī
tudine equales sūt quia ē illius fortitu
do prudencior. Atq; ita de ceteris uītutibg
in uicē. Si omnes eadē cōsideratōe p
curras. Ex hijs clarescit omes uītutes no
nō ee cōnexas. ꝑ t pares in animo hoīs.
Cū go dē aliquis aliqua ꝑmittere uītute.
ut habrahan fide. Job pacientia. sedm usus
exteriores accipiē dī ē. ut in gręce alicui
homini. Quia uē humilitatis histū mauis
ꝑferri ut opus fidei. ut alicuius ceteraq;
uītutis ꝓpie exequatur. Vt et ea pal
is pollere. ut me alios hoies singlariter
ex cellere. dī sedm hunc modū. r. sedm voces
exteriores actus. Alibi dicit aug̃ in aliq̄
aliam magis ee uītutē alia minꝰ et vita
ee. et nō alia. Aut em sic. Clarissima dis
putatōe tua satis apiute. nō placuisse acto
ribus mis. immo ꝓ uīcunctis. ista para
ee ꝓcul. t si hoc de uītutibus uerū sicq;
et si uerū est eum qui una hz. Omnes
hīre uītutes: et eum qui una nō habet. ni
hil hīre: nec sic ꝓcul fuit pariā. ep. ubi dig
nulla t. nichil uerū est: nec tñ udo nō est
pauo pruig. distortoq; distorcuis. Di
aūt qđ puto ee uerum. sacrisq; litis con
gruētius. ita ſ aīe intenciones ut cor
pora. membra. no qđ uideatur loris. sed
qđ sentiatur affectibus. et alius illuiat
amplius. alius minꝰ. Alius omino caret
lumine. ꝑsēdo ut quisq; illuminatōe pie
catis affectus t in alio actu magis. in
alio minꝰ. in aliquo nichil. sic dicit potest
hīre aliam nō hīre. et alia magis. et alia
minꝰ uītutē. ita et maior est in illo cari
tas. qua in isto uere possund dīe. et alia
in isto. et in illo nulla. quitū ptinet ad cari
tatē qđ pietas t. Et in uno hoīe. quod
maiorē habeat predictā uītutē uel prudētiā

Opio uerior

qua paucitum et maiores hodie qua heri si ꝓficiet et adhuc nō hāt contineriam hāt nō prīa mīa et ut gēlr breuiter ꝙ ꝙplectar ꝙ de futuro habeā noticiā Virtus ē caritas qua ād quod diligēdū est diligitur hō m alijs maior et m alijs mior m alijs milla est plenissima uero que ia nō possit augeri ꝙ diu hic homo uiuit in nemine est hic mfimari unde quod alicui uōē ea possit dici hīe unam future magis ꝙ alia ꝙ p caritate magis afficiē m actu mōis uirtutis ꝙ alterius et ꝓter differētia actuū ipāz uirtutes magis et minus hīe dici possūt et aliq nō hīe ea tis sit omnes et preter habeat. ḡtiā ad metis hītū ut essencia cuiꝰ ꝙi m actu nō alia magis alia minus hāt alia ī nō hāt ut iustus utens coniugio nō hāt cōtinentia m actu ḡ tis m habitu hz Cur ḡ nō dicatur paria peccata forte quia facientis magis ḡt caritate qui ḡuiꝰ peccat minus qui leuiꝰ Nemo enī peccat nisi ad uersus eam faciendo que ē plenitudo legis deo recte dicit qui offenderit in uno factꝰ ē omniū reus et contra caritate facit ī qua pendent omnia Repetit de caritate ut gedat quomodo tanta tota lex ī ea pēdeat

Quum duo sint precepta caritatis in quibus ut prāxtū est tota lex pendet et ꝓphe Ad ueritendū est quomodo hoc sit cū in lege ī ꝓphis multa fiunt cerimonialia mandata que si ad caritatis facti ficatōnē ptinuisset. uideretur nō dum ī debere cessare. Quia uero nō ita fuit cōis grā quia facta caritas in statuta fuit ꝙ in figura futuri xpi et in ecclia militātis ecclesie uite uclud umbra Veritis et ipa cerimonialia sedm spīalem intellectū quem cōtinet et omnia moralia ad caritate referuntur ptinet enī omnia ad decem mādata in tabulis scripta ubi omnia sedma p stringuntur ex quibus omnia emanant cētū dicit in sermone dñi octo uirtutes pmittitur ad quas cetera referuntur Sed et ipa decem ad duo mandata caritatis sicud ad decem mandata decalogi cetera referuntur Omnia ḡ ad duo mādata caritatis pertinent quia p caritate implent et ad caritate tranꝙ finem referri debet

augꝰ totam magnitudinē et amplitudinem diuinorꝫ eloquiorꝫ possidet caritas qua deū pximumq; diligimꝰ que radix ē omniū bonorꝫ ut ait ritas In hijs duobus mādatis tota lex pendet et ꝓphe Dicit nō vacat omnes paginas sacras p scrutari omnia in uoluta euoluere sermonū tenet caritate ubi pendent omnia quē p fectio ē et finis oīum Dicit enī et precepta et cōsilia recte fiunt cū referūtur ad diligendū deū et pximū ꝙd dicit nō uero timore pene ut alia intentione aliquis fit ut nō referatur ad caritate nūquid sit sicut fieri optet ḡtius fieri uidetur In iustus enī iustitie ē qui pene tis timēdo nō peccat Angelus uero qui eius amore nō peccat Omniū ḡ hꝰ summa ē ut intelligatur legis et omniū scripturarꝫ diuina uis plenitudo ē dilectio dei et pximi De preceptis quomō gradentur ī duobꝰ mādatis caritatis

Sed iam distributo decalogi quī in duobus mandatis cōpletur considēranda est hīe enī decalogo decem precepta que sē decacordum psalterium Quesē sic distributa ut tria que sē in prima tabula ꝓtineant ad deum sē ad cognitionē et dilectionem trinitatis Septem que sē in secūda tabula ad dilectionē pximi sē primi in prima tabula Non habebis deos alienos nō facies tibi sculptile neq; omnē similitudinē rē hī origenes dicē duo precepta Aug unum hoc ipum enī ꝙ dixerat Non habebis deos alienos ꝓfecto eius explicat cū phibet colī figmenta sīe ydolū ut similitudine alicuiꝰ rei Que duo origenes itq; dicit distare ut ydolū sit qd mthl habet simile sui Similitudo uero quod hz spem alicuiꝰ rei ut ubi grā dicit in arbo ut ligno ut aliqua re alia fiat spem serpentis ut anus ut alicuiꝰ rei et statuat ad adorandū nō ydolū ꝙ statua dñe fiat Qui dō facit spem qđ nō habet octus ꝙ animꝰ sibi fixit ut pisces habeāt membris caput cornua ut arietis formet ut in uno habitu hominis duas facies nō similitudinē ꝙ ydolū facit ꝙ facit qđ nō hꝰ aliquod simile sui Deo dicit

solus quia ydolū nichil est in mūdo. Non
cū aliqua ex rebus cōstantibus assumit
spes. sed que mens ecclesia et curiosa repu
similitudo uero est cū aliquid ex hijs q
sint. ut celo. ut terra. ut in aquis hoc
matur. Aug⁹ uero ita exponit illud. ydolū
nichil est in mūdo. et inter creaturas mūdi
no est forma ydoli. Quātūcūq; em formauit
deus. Sed stulticia hominū formā dedu
Quecūq; fca sunt naturalia facta sūt pūbus
Sed forma hominis in ydolo facta nō est
p uerbū. Sicut petrus nō est petrus p ubū
sed est nichil. et nichil fiunt homines cū
percant. Sed queritur quomō hic dicat
forma ydoli nō est facta p ubū. Cum ali
bi legatur. Omnis forma. omnis ordo. omnis concordia. partium. facta est per
uerbū. hoc aūt a dnersis uarie. solut
Quidā em dicūt omnem formā. et qd
qd est. ee a deo in quātū est. et formal ydoli
in quātū ē. ut in quātū forma est. adeo ee.
Sed nō in quātū est forma ydoli. r posita
ad adorandū. In hoc em nō est creatura
ß puersio creature. Sicut illud qd petri
est in quātūcūq; nichil ē. et homines cū per
cant nichil fiunt. quia ab illo qui uere ē
separantur. Idcoq; petrus qd a uero ee abdu
cit. nichil ē. ut nō ee dr. Vir iust. Sed ex
deo nō est. qui solus uere ē. nō ee dr. Alij
uero dnt omnem formā que sit naturali
est. et omne qd naturale est. a deo esse.
ß forma ydoli nō ē naturale. quia natu
re iustitie nō seruit. Id em naturale ee dr.
quod simplici nature iustitie que deus ē
mutate nō resultat. et natura creati non
mutat. De secundo precepto ysidor⁹
Secundū pceptū ē. Non assumes no
men dei tui in uanū. Sed dīc est
sedm lutherum. nō iurabis p nichilo deū no
me. Allegorice uero preponunt. ut nō putes
creaturā ee xp̄m dei filiū. quia omnis cā
tura uanitati subiecta est. sed equale deo
patri. De tercio precepto Ruben
Tertiū uero est. Memento ut diem sab
bati sanctifices. ubi sedm lutherum preponit
sabbatū. observatia. Allegorice uero ut re
quiem et hic a uicijs. et in futuro in eternū
placue deo ex pectore ex spū sco. r ex caritate et
dono dei. Non qd spe. sco. sme pre et filio
optatur. Accepit h̄ domū ut qd ecclie ut spū
sco fiat remissio pcōr. quia remissionem
fit trinitas. Fiat. p̄e tri ad spūm suū dr
ptinere. quia ipe ē spe adoptionis filio
Ipe ē pris et filij amor. et connexio. uel
communitas. Idcoq; iustificato mō. et requi
es ei attribuit sepius. Ps. Sp̄ta mādata
pme tabule ad dm ptinēcia. Et pmū qui
de qd ē de uno deo colendo ptinet ad pris
m quo ē unitas. t actoritas. Secūd ad filiū
quo ē equalitas. Tercū ad spūm scm. i
quo ē utriusq; communitas. In mādatis Exhi
In secda uero tabla. septem erant mādā
ta. ad dilectionē pximi ptinentia. Qui
pmū ad carnalem patrem referūt. sicut p
mū pme tabule ad celestem. Sd ē honora
trem tuū. et matrē tuā. ut sis longeuus
sup terram. sz uniuersi parentes uere spe
honorādi. ut eis exhibeatur debita reuēn
cia. et necessaria mīstrentur. Sedm est.
Sedm est. Non occides. ubi sedm lutherū
actus homicidij phibetur. Sedm spū
uero. etiam uoluntas occidendi. Vir huic
mandato sed lutherum fit sup addicio in e
uangelio. qua lutherana euangelij exp̄mitur
qd lutherana legis nō exprimebatur. Euāge
lij lutherā exp̄mit spūale intelligētia. r q
spūales sūt. et sedm qm spūali uiuit. lutherā
legis sensū carnalem. r q carnales habet
et sedm qd carnali uiuitur. cui fca est
sup addicio Verūm est. Non mechaberis
Verūm est. non mechaberis. r ne cuiusq;
mīsterū. excepto sedm matrimonij
Apte em totū intelligitur hoc nomine q
mechie. omnis concubitus illicitus. illoz q
membroz nō legitimus usus. phibetus
debet intelligi. Furti de furto Ps.
Quartū est. Non furtū facies. ubi sa
crilegiū et rapina omnis phibet
Non em rapina p̄missio qui furtū phibuit
ß furti nomine bene intelligi uoluit omne
illicitā usurpationē aliene rei. Sacrile
gium tribus modis cōmittitur. Cum sol. it
sacrū de sacro. it nō sacrū de sacro. it sacrū
de nō sacro auferūt. Sacrū uero dr quod
quod manu pātū est cultui diuino. ut eccliā
uel res eccl̄ie. hinc etiā usura phibetur. que

sub rapina grimetur. Vñ infra. usuras quere-
re. ut fraudare. aut rapere. nichil interest. Como
da fiet tuo. et accipe qđ dedisti. et nichil sup
plus queras: quia supplet habundantia usura
computatur. Est enim usura ut aut aug.
Cui quis plus exigit minuta. ut qualibz
re. quia accepit. Et infra. putat aliqui usu-
ram tm̃ esse in pecunia. & intelligit usura
uocari sup habundantia. set quidq̃ est. si ab
eo qđ dederit plus est. Vt si in hyeme denq̃
decem modios. et in messe quindecim recipi
amus. Si uero queritur de filijs israhel
dño iubente mutuauerunt vasa aurea
ab egipcijs. et argentea. et uestes preciosas.
et ab eis portauerunt. utrum furtum commise
rint. Dicimus eos qui ut parerent deo iubenti
illud fecerunt. non fecisse furtum. nec pa
rati estimare. ita si deo placeret omnino
peccasse. Vñ aug. Fatire non furtum fecisse.
sed deo iubente ministerium prebuerunt. hoc
enim deus iussit. qui legem dedit. sicut mi
nister iudicis occidit sine peccato. quia lex po
nit: Sed si quis ponere faciat hominem est: &
si eum occidat. quia fit a iudice occidit. Iu-
firmi autem qui ex cupiditate egipcios
deceperunt. magis promissa. qđ iussa sibi
opponuntur. q̃ bona & in illo tpe perducerent
quod naturalem legem cui concordat eu
angelium. et lex mor. alios preciosa tuis
gressibus. Quod tibi non fieri alij
non facerib. Qđ ueritas scripsit in corde
hominis. Et quia non legebat in corde.
scripsit in tabulis. Vt forensis uoce ad
uota reduceret. ad cor. et ibi meminerit
qđ extra legebat. hanc go. illi piaricati ee
qđ iudicio in illo facto alios facientes. quod
nolebant sibi fieri. Sed ibi est submitti
gendi. ministre. ut non alij faciat in misse
quod tibi non uis fieri. Aliquin hmoi p
uaricator est iudex. Dicit primit. non uis
aliquid tale sibi fieri. sta & cetera et illud
Dñi iube. Omnia que tibi uultis ut fiat
ant uob homines &c. De bonis accipiedum
est que nob inuicem exhibere debemus.
Aug. sup exodum. Si omne mendacium ubi pnicio
quintum precepti est. Non loqueris co
tra pximum tuum falsum testimonium. ubi
crimen mendacij et pruricij prohibetur.
De triplici mendacio qđ mendacij &

hoc facit illud
qui uerecun
dia pas
si

Solet aut queri utrum phibitum sit omne mendacium. Videt dicit illud tm̃ pbi
beri quod obest. et non prest ei cui dicit. Tale
enim non est adiosus proximi. ut ideo uideatur
hoc addidisse scriptura. Sed de mendacio
magna questio & nec explicari ato potest.
Sciendum est. de triplici quod mendacium
tria quidem esse mendacia. Dicit enim
mendacia quedam p salute siue comodo alte
rius sine malicia. si benignitate dicta. qua
liter obstetrices mentite sunt. et raab. Est et
aliud mendacium pnicio. qđ fit ioco quod non fal
lit. Dicit enim cui dicitur causa ioci dicit. Et ll duo
quidem mendacia non sunt sine culpa: si non
eum magna. p effectus eius non quemadmo
dum fieri. Nec & p tali uita alicuius nec p corpo
re alicuius anima sua occidit. licet aut ets ue
rum tacere. sed non falsum dicere. Vt si quis
non uult hominem ad mortem peccare. taceat ue
rum. si falsum non dicat. Tertium uero quod mendacium est. qđ ex
malignitate. et duplicitate pditan
tis malum est. huius modi mendacia nulla que fiunt ioco. ut p salute alicuius
impune sine malum peccatum. p effectus uero dicit
qđ p salute & ita comodo alicuius dicitur. sine dap
nabile. Qđ & de mendacio ioci putari pe
peripe si teneretur. De mendacio aut ob
stetricum & raab qđ fiunt uemale aug tra
dit dicens. forsitan qđ mendacium obstetri
cum et raab fiunt uemale. sicut obstetrices
non remunerate fuit. qđ mentite fuit: sed q̃
misertes liberauerit. Et pro hoc mendacium
uemale fiunt premium tm̃ multum. Sed raab
fiunt liberata. pter liberationem exploratorum
p quam fiunt uemale premium. Sed ne putet
quisq̃ in suis pris. si pter liberationem
fiant hominum ita posse concedi uemendacia
cum mala de testanda fide sequantur errores.
possumus enim et furando alicui pdesse. si
pauper cui datur. sentit comodum: et dnes
cui tollitur. non sensit incomodum. sta adulte
rando & possumus pdesse. si aliqua misericordia
hoc ei consentiatur. appareat amando me
returum. et si uxor peniteno purganda. Nec
deo pcm grauius tale adulterium denegabitur.
Sciendum est & octo qđ mendacium eo uerum
in libris de mendacio tradit. que diligenter
sunt notanda ut appareat qđ mendacium

sit uemale et quod dampnabile. Primū ca
pitale est mendaciū longe qz fugiendū qz
sit in doctrina religionis. Ad qd nulla causa
quisq debet ad duci. Secūdū qd tale e. ut
nulli psit sed obsit alicui. Tertiū quod tm
pdest alteri ut obsit alteri. Quartū sola
mentiendi fallendi qz libidine qd mirum
mendaciū est. Quintū qd fit sola placendi
cupiditate de sua uiloquio. huius omnibus
euitatis. sequit sextū genus quod et nulli
obest et pdest alicui. Vt si quis pecuniā
alicuius iniuste tollendā. frens ubi sit iniq
ture se mentiatur. Septimū qd nulli ob
est et pdest alicui. Vt siquis nolens ad
mortē quesitū homine pdere. mentiatur
de eius qd illi ob est. et ad hoc pdest. ut
ab iniquitate corpali aliquē trucatur. In
hijs aut tato minus peccat quisq. cum
mentitur. quāto magis a primo recedit. Ab
quibus uero aliqd genus mendacij ee. quod
peccū no sit putauit. detrahet se pcul dub
pitet. cū honestū ee. deceptore alioz arbi
tretur. Omne qd genus mendacij. fugiamꝰ
fugiendū. quia omne mendaciū no e adeo ab
Ret uidendū est quid sit. sit mendaciū
mendaciū. et quid sit mentiri. deinde
utrū omne mendaciū sit peccū. et quare
mendaciū e ut ait aug. falsa significatio
uocis cū intentione fallendi ut qz nuda
cū sit. necē est ut falsū pferatur. et cū
intentione fallendi. Si enim malū qd fit
mentiētis. aliud hīe dausum in corde. aliud
pmptū in lingua. Aug. mendax. qd sit mentiri.
Mentiri uero est loqui contra hoc illud
sentit quis. sue illud uerū sit. sue
no. Omnis qd qui loquitur mendaciū. men
titur. quia loquit contra hoc qd animo
sentit. et uoluit fallendi. si no ois qui
mentitur. mendaciū dicit. quia qd uerū
est loquitur. aliquādo mentiendo. sicut cū
falsū dicendo. aliqn uerax est. Vn aug. Nemo
sane mentiens iudicandus est. qui dicit fal
sum. qd putat ee uerū. qz in ipo animo est
ipe no fallit. sed fallitur. Non qd mendacij
arguendus est. qui falsū ni cautus credit.
ac p uerū habet. locus qz ille mentitur e
contrario. qui dicit uerū. qd putat falsum.
Quātū em ad animū eius attinet. no uerū
dicit. quia no qd sentit dicit. qd uerum
ni ueniatur qd dicit. Nec ille liber est a
mendacio. qui ore nesciēs loquit uerum.
Frens aut uoluntate mentitur.

Et queri solet. si iudeus dicat. x pmi
ee deū. et ita no ita sentiat animo.
utrū loquatur mendaciū. Non e mendaciū
qd dicit. quia licet aliter teneat animo. uez
e tm qd dicit. et ideo no est mendaciū. Aga
titur tm illud qd uerū est dicēdo. Quod ue
ro omne mendaciū sit peccū. aug in sim
ar. Archi inquid uidetur. omne mendaciū
ee peccū. Ad mittū mfest. quo animo. et de
quibus rebus. quisq mentiat. Non em sic
peccat qui gfidendi. ut qui nocendi uolū
tate mentitur. Nec tm nocet qui uiatore
mentiendo. in diuio timere mittit. quātū qz
quam uite mendacio deprauat. Porro om
ne mendaciū ideo dicendū est ee peccū.
qz hoc debet dicere homo. qd animo gerit.
siue illud uerū sit. siue putetur. et nonsit
uerba em ideo sūt mstituta. no ut p ea
homines fallant. sed ut p ea in alterius no
tuam
tiā. suas cogitationes ferant. Verbis qd
uti ad fallacia. no ad qd sūt mstituta. pec
catū est. Nec ideo e illud mendaciū pu
tandū est. no ee peccū. quia possumꝰ ali
cui pdesse aliquādo mentiendo. possumꝰ
em ut pdictū est. et furādo. et adulterā
do pdesse. agendaciū ipm no tunc tm ee
possumꝰ dre. qm aliquis ledatur. Cū aut
a fide de falsū mendaciū est. siue quis
sine nemo ledatur. Hinc ex hijs q sunt de
mendaciū ee peccū. Non tm de omni me
dacio accipiendū e illud. pdes omnes qui
loquuntur mendaciū. Nec illud os qd me
titur. occidit animam. Nec omne menda
cium reo precepto phibeti uidetur. nec pmis
sa descriptione mendaciū ioci mduci.
Illud e stendū e. De mendacio ioci
quod in quibusdā rebus magno malo.
in quibusdā paruo. in quibusdā nullo fal
limur. in quibꝰ rebꝰ nr mīa e ad capesse
dū dei regnū. utrū credatur an no. ut
uter putetur uerax an falsus. siue sint. siue
no. in hijs errare. aliud p alio putare.
Non arbitrādū e ee peccū. ut sic. mini
mū atq; leuissimū est. et sunt uerā. quib
no uideatur. que nisi credantur. ad uita

III.

eterna nō pot pcurrere. licet errorem aliquē
mā cura cauendus sit: nō modo in maio
ribus. ſ̄ etiā in minoribus rebus. nec mſi
rez ignorātia posset excusari. nō est tā co
sequens: ut cōtinuo erret: qui ſaſ aliq̄d
nescit. Sed quisq̄ existimat se scire quod
nescit. p uero eē agēdat falsū: q̄d est er
roris ꝓprium. Veritāt in qua re quisq̄ co
gnit inter ē primū. Quit eīm queda que
nescire sit melius quā scire. Sic non ut
lis errare ꝓfuit. p fuit aliquādo. ſi in qua
pdā. nō minā mortē Dolet quieti de ra
cob qui se dixit eē esaū aliter animus
sentiens: utrū mentitus sit. De hoc aug
ait. Jacob q̄d matre fecit actore. ut falleret
patrem. Si diligenter attendatur: nidetur
nō eē mendacīū. ſ̄ mysteriū. Intendebat
eīm matri obedire. que p spīm nouerat
mysteriū. et ideo ꝓpter familiare cōsiliū
ſ̄r sā. q̄d mater accepat: a mendacio ex
cusatur ia cob. De per iurio de p iurio

Nunc de piurio uidendum. p iurīū est
mendacīū iuramēto firmatū. hic q̄
rit utrū iurū sit p iurīū ubi nō ē mendacīū.
quod quibusdā uidetur. ex auctoritate scr
dicentis. Ad uidendū est q̄d iusiurandū tē
his comitēs. uitatō uidetur. iustitia. Si ipsa
dicat. nō erit iuramētū. ſ̄ p iurio.
Vbi aut falsū iuratur. ueritas de est. Ubi
q̄ falsū iuratur. et si nō sit ibi mēcio
fallendi. uidetur ee p iurīū. quia de est ue
ritas. Quibusdā placq nō ee piurīū ubi
nō est mendacīū. Et sic dē aliqū falsum
sine mendacio. ita iuratur falsū. sine p
iurio. falsum forte dixit. ipse cui se uētu
rū ad chorinthios promisit. nec tñ sic ei
imponebatur. culpā mendacij contraxit.
quia sic aliō sentiebat. Sed et si iuramē
to illud cōfirmasset. nō piurīū incurrisse.
quia q̄ntū in ipso fuit. uerū dixit: et si
iuratione addidisset. q̄ntū in se foret
uerū iurasset: et si aliter euenisset. q̄d
dixit. Ideo sic quis nō est mendax. nisi
aliter sentiat animo. quia dicit. sue ita
sit sue nō. ita uidet quibusdā nemina
piurīū constitui. nisi aliter sentiat animo
quā loquatur sive ita sit sive non. De tri

Sed melius credit plici modo p iurij
et ille peierare. qui falsū uolūtate

Ar q̄ uñ
puras q̄d
ñm ē iu
rat

fallendi iurat. Et qui falsū putās quod
uerū ē iurat. Vñ aug. homines falsum
iurant. ut cū fallāt. ut cū fallendos aut
putat homo uerū ee quod falsū est. et re
uere iurat aut stat. ut putat falsū eē et
tū p uero iurat. Et melius mihi uidet re
tere iurat. Dicant aut ista p iuria duo
que gmemorauī fuit illū iurare qđ uerū
ee putat. p quo iuratur uerū ee putat. et
tū falsū est. Non ex eo iste p iurat. ſ̄ fidu
hoc p uero hīs. quod falsū est. Non p falsa
re stiens iuratione mēponit. Da aliū q̄d
stat falsū ee. et dicit uerū ee: et iurat tūc
uerum sit. q̄d stat falsū ee. videtis q̄ ipse sit
de testanda bestia. Fur aliū qui putat falsū
ee. et iurat tūc uerū sit. et forte uerū est.
Verbi gra. ut intelligatis. Interrogas homi
nem. pluit nullo loco. et dicit pluere. Et
tūc eīm pluit ubi. ſ̄ putat nō pluere. p
iurus ē. Sic est quēadmodū ibi predixi
ex animo. Veram ingeniam nō facit. nisi rea
mens. hīs euidenter tradit. q̄d tripli
ter peierat homo. ut sup dixim. Dum
tū stiens falsum iurat. ut putās falsum
q̄d uerū est. iurat. ut existimans uerū
q̄d falsū est iurat. Sed hoc extremū nō
uidetur ee piurīū. Et si nōnnūq̄ piu
rium. eo quod falsum iuratur. nō uidet
ee rem p iurij. qui sic iurat. quia non
est mens eius rea. et ideo nec lingua. im
mo mens eius rea est. dū iurare psimit.
q̄d pspicue iūm nō deprehendit. Non ergo
omne p iurium mendacium est. nec omnis
qui peierat mentitur. Sed omnis men
tiendo iurās peierat. Et omnis qui falsū
iurat. siue meminerit siue nō peierat. Cū
uero quis iurat. q̄d uerū est. estimans ee
falsū. queritur quid sit ibi p iurium. pa
tet. significatio uocis uera est. q̄ uerū nesci
enter loquitur. Non go ipsa significatio.
ut falsum sit mendacium. Et quia uera est.
quod uerū est. piurium nō uidet esse. Ad
hoc dicis. loqui sic. sit contra metipsum
attestando iuramētū ee p iurium. Dicitur
go. ad hibita iuratione. piurium est. piu
rium go est. ut iurando loqui falsum. tū mte

sit iurādo tione fallendi. sit iurando loqui falsum. tū mē
loqui sit tione fallendi. Oppositio. oppositio
sine mte
tione falladi

Di 39

Opponit̃ si omnis qui falsum iurat peierat tut qui alicui p̃mittit dare sub certo termino aliquid qđ tñ no facit ex quo iurauit peierauit quia falsū iurauit. Non enī ita futurū erat ut iurauit. Ad qđ dicī pot quia no omnis qui iurat p falsum est ex quo iurat peierat sic ille de quo agimus ex quo ꝓpositū mutauit uel terminū transgreditur. Iurare tribus fit p iuriū ueraū. An iuratio sit malum

Item quęritur utrū iurare sit malū. Dñs aliquādo malū ꝓcepit aliquib̄ non ꝓponē enī et sine necessitate iurare ait falsum iurare. pcipit grande ē. Ex necessitate aut iurare. sed ut ad asserendā innocentiā ut ad fœdera pacis cōfirmanda ut ad persuadēdū auditoribus p̃ceptis utile. malū no est. qđ necessm. unde aug. in iuramēto sacrendū est necessarios. cū pręsertim sint homines credēdi qđ ē eis utile. Iuratio no ē bona tñ mala. cū ē necessaria. Non ē enī ofa pcepti dñi unicio. Sed ita intelligitur dñs phibuisse iuramentū ut ꝓpter ipm in ipo ē quęstio no uidet. Qđ mihi facit. more hystes iuramentum tanqđ bonū atq̄ suaue aliqđ. Apls enī non ait pcepti dñi et tñ iurauit. phibuit qđ iurare cupiditate. ut dilectē uerādi. Quod aut xp̃s aut in euangelio. Ego dico uob̄ no iurare omīno. ita intelligitur. pcepisse. ne quis sp̃ sit bonū appetat iuramentū. et assiduitate iurandi labatur in peiurū. Qđ uero addidit. Qui fecerit ex istis ē a malo ē. r si iurare cogeris. sicas de necessitate ueraū in firmitatis corp quibꝫ aliquid suadet. Que infirmitas utiq̄ malū est. Vñ nos cottidie liberari petimur. Dicentes. libera nos a malo. Sd qui no dixit qđ amplius ē malū. ē. Tu aut no facias malū. qui bene uteris iuratione. Sed a malo ē. illius qui aliter credit. r ab infirmitate. que aliqn pena ē. aliqn peccat et dispa. Ubi go dñs phibuit malū. suasit bonū. Indulsit ueraū. Qđ iuramento qđ fit p̃ creaturas

Quęritur aut utrū liceat iurare p̃ creaturā. qđ no uidetur. cū in lege scriptum. Reddes aut dño iuramenta tua. Et in euangelio ꝓpiat. no iurare omīno. nec p celū in qua. nec p terrā. nec p ierosolymā. nec p caput tuū. Iudeis quasi ꝓnis grossis fuit iurare p creaturā. et ꝓcepit. ut si iurare contingat. no nisi p creatorē iuraret. no p creaturā. qua iuratis p angelos et elementa creaturis uenerabatur honore et metu creatoris. Hoc exhiberi deo. qua creatura. Infirmis go illud phibuit. Oēs uero qui in creaturis creatorē uenerabatur tñ. no phibuit. Unde ioseph p salute pharaonis iurauit dei iudicio meo uenerant. quo positus erat in infimis. Xp̃s uō p creaturas ita iurare phibuit. ne ut aliqđ diuinū in eis crederetur. ꝓpter quod uerecunda eis deberetur. ut ne p ea iurates falsum homines se iuramēto no teneri putarent. Que iuratio magis teneatur. an que p dñm. an q̄ p euangelia. an p

Si aut quęritur. quis magis teneatur. an qui p deū an qui p euangelia. ut ꝓ creaturis iurat. dñs qui p deū. qa p eū hęc facta sūt. Vñ crisostomus. Qui qua causa fuit. modicū iudicat fore qui iurat p deū. Cum uō p euangelia. maiq̄ aliquid fecisse uidet. Quoby dicendū est. Deutri scripture. ꝓter deū facte sunt. no deus ꝓter scripturas. ita et scripture facte sunt ꝓpter deū. Quid est dicere p deum. Qui

Hic quęritur. quid sit dicere p deū uero. Hoc est adhibere dñm. Iurant enī testem apls dicens. testis ē michi deus. cui seruio. in spū meo. in euāgelio meo. Si dixisset. p dñm ita ē. Vñ aug. Videtur ē putare hoc. si dicat. Testis ē michi deus. no iurat. Quod ē enī p deū. nisi testis ē michi deus. aut quid ē testis ē deus. nisi p deū. Quod ē aut iurare nisi uis deo reddere. qui p deū iuras. Ius scī uitatis et no falsitatis. Ite ecce dico uobis. Et qui p lapidē falsū iurat p iurib̄ ē. qua no lapidē qui no audit. Ex eius testatore adhibet testem. hoc ē go iurare ꝓ hibet creaturā. sed creatore eius testē adhibe. Est uera quędam gemina iuramēti gratissima. qđ fit per execrationē. ut cū homo dicit. Si

si dicas p dñm iuras

illud fiat. illud precauit illud contingat filijs
meis. Dedit quē modū accipitur. interdum
et cū aliquis iurado dicit. p salutē meā. ut
p filios meos. et huiusmodi. Obligat eū hoc deo
dē aug. Cum quis ait. p salutē suā. salutē
suā deo obligat. Cū dicit. p filios meos. op
pignerat eos deo. ut hoc euenat. m cap
vo. qđ exit de ore ipius. si uerum. uerum
Si uec falsum. falsum. ut sic. p hoc iurans
aliquid hoc deo obligat. ita p deū iurat. ipm
ad hibet testem. In omni gñ iuratione. aut
deus testis adhibetur. aut futura deo obli
gatur. et oppignerat. ut hoc sit iurare
per deum testem adhibere. ut deo aliquid
oppignerare. hoc ē gñ iurare p quālibet
creaturā. creatore eius testem ad hibere.
Post hoc quē. De illis qui iurāt p falsos
5o utrū fide eius utendū sit. qui deos
p demonia. et ydola iurauit. De hoc aug
scribens ad publicolam ait. De pius con
siderare uolo utrū si quispiam p deos
falsos iurauit. et fidem no seruauit. no
tibi uidetur hīs peccasse. Dio utiq; peccā
uit. quia et iurauit. p quos no debuit.
et contra pollicitem fecit fidem. quod no
debuit. Idoq; qui utitur fide illius. quē
constat iurasse p deos falsos. et utitur
fide illius. nō ad malum. ad bonum. no peo
illius se sociat. quo p demonia iurauit.
Si bono pacto eius. quo fidem seruauit. et
sine dubitatione mini malū ē. p deos
falsos iurare ueraciter. quia p deū uerū
fallaciter. Scito em p quod iuratur. nīl
seu est. tanto magis penale ē periurium.
Quod iuramenti. qđ mentiri iuratur. no
est obseruandū. ut no totū promissū ī usse
Nunc sup est uidere. utrū omne factū
5o iuramenti. implendū sit. Si em
quis aliquid iurauit contra fidem et cā
tatem. Quod obseruari. peiuriū sīgnat. m
ex utro. potius ē emittendū. quā ad implen
dū. ut dimittat. Est qđ offensionē nīl plā
cere promissi. iuramentū. ut herodes fecit
Si ysidorus. In malis promissis festinā
fidem. In turpi uoto muta decretū. Ad
mentiri uouisti. no facias. Impium ē promissio
sed que scelere adimpletur. Sed non ē obser
uandū sacramentum. quo malū mentiri

permittitur. Ut si quis ad ulcera pretium fidei
eis ea manendi pollicetur. Illiterabiliter ē
eis no implere sacramentū. permanere nisi
prius se deo. Dī quid nos mereamur nisi
re contigerit. Quod obseruatum peiorem
agat in exitū. libere illud salubertimo cō
silio. mūtandū nouimus. ac magis insuper
necessitate precedente et nob. p periculo
p iuro. in aliud crimen grauius et diuti
dū. Demp̄ uidaut. dd. oc idē nabal iuro
stultū. Sed ad pīm mēcessione abigail se
mine prudētis. reuisit minasq; uocauit
ensem in uaginam. nec aliquid culpe se
tale p iuro. exercisse dolent. Sī aug. dd
dd p iuramenti. p sagumis effusionem
no impleuit. maior pietas fuit. iurauit
dd temere. si no impleuit adiuratione ma
iori pietate. Ex his alijsq; ptibz ostendit.
quam sacmēta no ēt obseruanda. qui
sic uiuit. uehemēter peccat. cū aut mutat
bū facti. Qui aut no mutat. Dupliciter
peccat. et quia mentitur. et quia si
cit qđ no debet. Si est p iurus qui no fuit
5o Qui uero mutauit. qđ mentiri iubet
p iurus debeat dici. solet quer. Rede
sup tale iuramentū uocauit p iurū. Johs
cēā Apocrifarius Orientalis. sedū dixit
Hermo pius uir. Sophonie. significat. qđ me
lius ē. iuratem peierare. qđ seruare sacra
mentum. In fractione sancti uirginis. si puni
tum dī tale sacramentū no obseruatum
peierare qui no implet. quia iurauit falsū.
no quia mdc. deus sic. qđ no obseruat. sed
quia iurauit in iustū. ex quo reus est coram
ille qui petebat. De eo qui ubor cuiusdam
Ne cēā faciendi est quia te uerit.
Quacūq; arte uerborū. quibus uerbo
tis qui ostitit testis est. ita hoc accepit. sicud
ille cui iuratur. intelligit. Dupliciter fit
reus. qui et nomen dei in uanū assumit.
et proximū in dolo capit. De illo qui cogit
5o Qui uero iurat si peccat. aliquem iurare
qui hominē iurare cogit. De hoc aug
ait. Cui exhigit iuratione. nisi mē
si ne sit illic iuraturi falsū an sit. Si ei
ne sit. et ideo dicit iurat michi ut fides ei
sit. no est pcipitis humana temptatio est.
Si uero sit. ei fecisse. et rogat eū iurare.
homicida est. Sed qui uocat hominem ad

uirtione uenuet scit eu falsum iurare; homi
cidam uncti; qua homicida corpus occisu
rus est ille anima; Immo duas dias: et
eum qui iurare puocauit. & iuram
concilio antechanensi scd synodus decre
uit. nisi pace facienda. omnes fideles. re
uum ad sacramenta accedat. Textus pcp
Extum pceptu est non desiderabis
uxorem pximi tui. Septimu est. Non
contrectes domu pximi tui. Non ser
uu. Non ancillam tu. Sed uidetur pcp
tu de no concupiscendis rebus pcpti
unum ee cu eo quo dr. Non furabis. et
pceptu de no concupiscenda uxore unum
ee cu eo quo dr. Non mechaberis. pote
rat eu pceptu no furandi. in illa gene
ralitate intelligi. ubi de no concupisce
da re pximi pcipitur. et in eo qd dr. no
mechaberis. poterat intelligi. Non cocu
piscs uxore pximi tui. Sed in aliis duo
bus pceptis. no furandi. et no mechan
di. ipa opa notata sut et phibita. In his
ul extremis. ipa cocupiscentia. Videtur q
differt illa. ab istis. Vt illi pcepto. Non
mechaberis. sit superadditio in euangelio.
ubi omnis concupiscentia mechandi. p
hibetur. Sed cu his phibet concupiscentia
a aliene uxoris. et aliene rei. Qre dr
lex spuere. nr aiam. et no animu. Et
uangelium no. et nam et animu. Illud de
lege dr. secm ceremonialia no secm mo
ralia. ut qua in lege no e iudicialis phibi
tio. omnis mortifere concupiscentie. ut in eu
angelio.

Si uero quer. qua dicat aptius lit
teram occidentem. ca certe e decalogi
Cui no dr littera occidit. co q malas sit
lex. sed qua phibens. pccm augeat. cocupis
centia. et addit. puaricationem. n liberet
gra. que gra no habundabat in lege. ut
in euangelio. lex q bona. et tm occidit
sine gra. cui sit iuctus pcti. que iubet quod
sine gra. impleri no pot. Sed aut de eadm
et ideo littera occidens erat. Distat autem
euangelii littera a legis hac: qua diuisa
sunt p missa. Ibi terrena. hic celestia. pmut
tit. diuisa. sacramenta: qua illa tm figurabat
hec reuelat gram; precepta. diuisa. quatu

ad cerimonialia. Nam qtu ad moralia
sit eadem. sed plenius in euangelio con
tinetur. Audistis decem cordas psalterij.
utrisq; sexui impositas: que caritate exple
de sunt ut uiciorum seue occidantur. Explicit liber primus. Incipiunt capitula libri qrti

De sacramentis
Quid sit sacramentum
Quid sit signum
Quo differat signum et sacramentum
Quare institute sunt sacramenta
De differentia sacramentorum ueteris et noui
De circumcisione
Quod remedium illi habuerunt qui fuerunt
ante circumcisionem
De institutione circumcisionis et ea
De paruulis defunctis ante diem octauum
quo fiebat circumcisio
De sacramentis nouе legis
De baptismo
De differencia baptismi iohannis et xpi
Quid utilitatis habuit baptismus iohannis
Di sint sacramenta baptismus elle. i. pbr.
De forma baptismi iohannis
Qd sit baptisma
De forma baptismi
Qd apli in xpi nomine baptizauerunt
Qi in nomine patris et filij et spūs scī
sit trini baptismus
De institutione baptismi
Quare in aqua tm fiat
De immersione quotiens fieri debeat
Quando circumcisio amisit misam
De causa institutionis baptismi
De illis qui suscipiunt sacramenta et rem
Et rem et sacramentum et sacramenta
De fide accedentibus
Quotquot in xpo baptizati estis xpm
induistis qm sic hoc intelligatur
Quod passio supplet uicem baptismi
et fides et contritio
Quid psit baptismus cu fide accedentibus
Quid dimittitur in baptismo nostris
Cur rei sit sacramenta baptismi qd recipiut nostri
Qd baptismus eque bonus e almalo ut
De baptismi potestate et mi
nisterio
Quę sint potestas baptismi qd xpc po
tuit dare seruis et non dedit
Quibus liceat baptizare si rebaptizādi

fiunt ab hereticis baptizati
Quod nullo modo materiam ullo baptizatur
Utrum baptismus sit ea ulla corrumpere ꝓsumat
De illo qui ꝑ ludum in mergitur
De responsione patrinoꝝ
De catheciſmo ⁊ exorciſmo
VII. De sacramento confirmationis q̄ non nisi a sacō
Cotidie summus pontifex potest
Quod sit uerus huius sacramenti
Utrum hi sacramenti sit dignus baptismo
Utrum possit iterari
VIII. De sacramento altaris ⁊c
Quod huius sacramenti in ueteri testamento
figura presserit sicut et baptismi
De institutione huius sacramenti
De forma
Quare xp̄s post alium cibum dedit hoc sacrm̄
cum discipulis
De sacramento et re
IX. Quod res sacramenti duplex est
De duobus modis manducandi
De errore eoꝝ qui dixit corpus tuum abominatio
De intelligentia quorundam uborum abiungi
De hereſi eoꝝ qui dicunt corpus xp̄i non ee
X. in altari nisi in signo
De eoꝝ testimoniis quibus ꝓbatur ueru
corpus xp̄i ee in altari
XI. De modo quersionis
Quomodo dñi corpus xp̄i confician̄ sta pans
Quare sub ulla spē sumatur
Quare sub duplici spē
Quare aqua misceatur
Quale corpus dedit xp̄s cena suis discipl
XII. Ubi illa accidentia fundentur
De fractione et ꝓbus
De confessione be lengarii
Quid ille pres significent
Si xp̄s ymmolatur in altari cotidie et
an sit sacrificium qd̄ a sacdote geritur
De causa institutionis
XIII. Si hoc sacramentum conficiat ab hereticis
ut ex communicatis
Quid faciat hereticum et quid sit hereticus
XIIII. De penitencia unde dr̄ penitencia
Quid sit penitencia
De solepnī et unica penitencia
Qd̄ pcta sepe remittuntur ꝑ penitentiam
XV. Qd̄ plubi uretius pcta non pōt ue deum
penitere nisi et de omnibus penitcat
Quibus de causis contingit flagella
De egipcijs et sodomitis qui tpalr̄ sunt pu
niti ne modo puniant
De grauibus elimosine
Quid sit elemosina
Utrum in mortali pcō ꝑ manentes et largas
elemosinas facientes debeat dici satisfacē
Utrum bona que fiunt ab aliquibus mat
ualeat ad meritum uite etne cui fiunt eo
usi ad bona
XVI. De turbis in penitencia considerandis sit
compunctō confessione satisfactione
Que sit uera satisfactio
Que sit falsa satisfactio
De turbis actendnbus penitencie
De multitudine uenialiū que grauat ut
unum grande peccatū
De satisfactione uenialiū
XVII. Utrū sine confessione dimittatur pcm
Si sufficiat soli deo confiteri
Quod no sufficit soli deo confiteri
Si possit sacerdoti confiteri
Si sufficiat confiteri laico
Ad quid ualeat confessio
XVIII. De remissione q̄ ꝓstat sacerdos
De claubus
De usu clauium
Si sacerdos ponit dimittē pcm ut vetm̄
Quomo sacdotes dmittt pcm ut pnti
vetmento
Quomo sacerdotes legant ut soluat pcm
Quomodo intelligendū sit illud
Quodcūq̄ solueris ⁊c
Que sint interiores tenebre ⁊ tidor mala
XIX. unde hec claues dantur ⁊ quibus
Utrū p indignos transferatur gra digna
ut tuo fruatur
Quomodo intelligendū sit maledixit bone
dictionibus uris
Qualis ee debeat iudex ecclesiasticus
De hijs qui in fine pēntie
XX. De hijs qui penitentia no complent
De illo tru sacerdos in distrcto iudicij pcm
Quod morienthy no est imponenda satis
ficio si in notescendi
Quod no est pentencia negandi ut re
conciliacio in necessitate
Quod pbr̄ no reconciliet aliq̄n in cōfesio
ne ꝓpe nisi in necessitate
An oblacio sit recipienda eius qui curius
ad penitenciam puenitur morte

XXXVI Que sint considerranda in conjugio
Quid sit coniugium
De consensu qui efficit quigue qui iteruenit
De opinione quorundam quidam co | quigui
nugiu nisi esse carne copulari
Qd sponsi post electe monasterium fiunt ipso
si consensu
Qd coniugatus sine coniugis consensu nequit
proficere continentiam
De adulterinis coniugijs
Quod multiplex sponsus et sponsa accipiatur
Que sponsa sit iudica mortuo sponso et si no
XXXVII Si consensus de futuro etiam iuramento con
firmatus faciat coniugium
De hijs que primet ad futurum et ad deuere si
Utr consensus ille qui facit matri | transiti
momu sit de carnali copula an de thoalbi
tatione an de alio
Quare de latere uiri formata et nullice
XXXIX Qd no est consensus legitimus ubi error
XL De errore qui euacuat consensum
De coniugio marie et ioseph
De finali causa coniugij
Qd malus finis no coaminat sacmetu
De tribus bonis quigij
XLI De duplici separac
De hijs qui pecurant uenena sterilitatis
Qui sunt homicide qui procurat abortu
De excusatione coitus que p bona quigij
De indulgencia quia fiunt apls
De malo in contmenac
De carnis delectatione si precisit ut non
de solucione carnalis debiti
XLII De continencia ex communi consensu suadda
Qu cessandu sit a coitu
Quibj temporibus no se celebrande nupcie
XLIII De diuersis legibus quigij
Utr robalis virginitas sit preferenda castitati
Que est consuetudo quigij sb lege | hebraice
Cui licebat tuc plures hre ut nom
XLIIII De ppnis legitimis
De frigidis sperandis ut no
De hijs qui maleficijs impediti coire nequit
De furiosis
De hijs qui dormiut cu duabus sororibj
Qd no est dimittenda uxor p aliq macla
XLV De iure uiri et mulieris | corpis
Qd formicaria nequit uir dimittere nisi
ipe expers formicatois fuit et conniso

XLI De pcis que post hanc uitam dimittut
De hijs qui edificat aurum ar la pre lig se su
De igne purgatorio quo alij citius alij tar
dius purgantur
Quid sit edificare aurum ar la pre
Qd aliq ue pentet et si no de omnibus
Quotq sit gnalis confessio | mali
Quot nemo debet confiteri pcta q no secut
De pena sacerdotis qui peccata confitentis pub
XLII Si pcti dimissa redeat | licet
Quid sit sacrametu et reb
XLIII De sacramento unctionis extreme
de tribus gnibj unctionis
Quibus fuit hoc sacrametu instituta
De iteratoe hnj sacramenti
XLIIII De ordinibus ecclesiasticis quot sint
Quare septem sint
Quales assumendi sut a deo
De corona et tonsura
De hostiarijs
De lectoribus
De exorcistis
de acolitis
de subdiaconis
de diaconis
de presbiteris
Cui dicantur ordines fieri
Quid appellatur ordo
De nominibus dignitatis et officij
de episcopo
de pontifice
de quadripertito epoy ordine
de uate
de cantore
XLV De ordinatis ab hereticis
De symonia unde dicatur et quid sit
De hijs qui ordinatur a symoniacis scien
De hijs qui dnt emere corpalia et | ut no
non spualia
De distinctoe symoniacoy
De hijs qui uolent ab hereticis uel alijs
symoniacis ordinantur
XLVI De sacramento quigij
De institutione eius et causa qui sedm p
ceptu et sedm indulgenciam instituta est
quigium
Quibus modis accipiatur in indulgencia
Quod nupcie bone sint
Quig rei sacmentu sit quigiu

De reconsiliacione eoz qui ppt fornicacionem
De illis qui ante cōuictionē se pol/separantur
luerint p adulteriū
XXXVI De seruis utriū p extrema condicionem
35 posset fieri separacio
De copla serui et ancille dnoz dnoz
De uxo qui se facit seruū ut dimittatur
ab uxore
De etate contrahentiū
XXXVII In quibꝫ ordinibus negant cōtrhe matmo
36 De mefectoribꝫ sciaz quegue | nium
XXXVIII De uotis
38 De uotoz differetijs
De illis qui post longa captiuitate redeut
XXXIX De dispari cultu
39 De coniugio fidelis et infidelis z dnoz infide
De fornicacione spiali ppt quam | tum
dimitti coniunx potest
pro quibꝫ cās potest fieri separacō ut nō
Vtꝝ cōiugiū inter infideles sit
Quod coniugiū legittimū sit
XL De carnali cognacione
40 De computacione graduum g sanguinitatis
Quare septem gradus gputentur
De dispensacione iggorij habita ad anglos
41 XLI De affinitatis gradibus
De uarijs traductionibus affinitatis
Si quegue sit mē eos qui non sanguinis
te diuidunter
Quibus psonis testificantibus sint dnī
Quid sit fornicatio | meda quegue
Quid stuprum
Quid adulteriū
Quid incestus
Quid raptus
XLII De spiali cognacione
42 Qui sint filij spirituales
De copla spiaiū iūl ad optimoz et nati
De copla filioz qui aīi con | ralium filioz
patrinatem iūl post nati sint
Si ducat duas gmatres duc unam
post aliam
Si uir et uxor sit ualeat temere puerum
De sedis et teps et de mcepb mpcijs
XLIII De resurrecōe et iudicij gdicione
43 De uoce tube
De nocte media
De libris qui tūc apientur | at
De memoria electoz si tūc pdia mala tenē

De hijs qui uiui reperiuntur
Quomode intelligitur xpc iudex uiuoz et
De etate et statura resurgeriū | mortuoz
XLIIII Quod resurget quisq fiat de subā et ma
turā corpis et si nō in eadem qualitate cor
Qđ sīa sme omni deformitate resurget pis
Vtrū reprobi corpa etiā deformitatibus re
surgent quas hic habuerūt
Qđ nō consumetur corpa malog q tē ardeb
Si demones corpali igne crematur
Si aīe sine corpibꝫ sentiunt ignem materiale
De ab ortiuis sctis et mostris
XLV De diuisis aīabꝫ receptactis post mortē
De suffragijs defunctoz
De officijs sepulture
De duobus eque bonis quoz alt pt mortē
plura habet auxelia
Quibꝫ suffragijs iuuabitur in fine reps
Quomō sīa glorificati et angli audiut p
eos supplicatiū et interedūt p eis
XLVI Si malus malū pstatur mutuario pene
De occulto dei iudicio
De iustitia et misericordia dei
Quare quedā opa iustitie dīn quedā mi
sericordie ut bonitatis dei
Quomō uniuse uie dīn dīe misericordie
XLVII De sententia iudicij
Qđ sit iudicabit et quomodo
De ordinibꝫ eoz qui erūt in iudicio
De ordine iudicij et ministrō angloz
Si post iudiciū demones pereunt homiēs
ad puniendum
XLVIII De forma iudicis
Quat apparebit forma serui
Quare sedm formā serui dē xpc sustin
De loco iudicij | turus corpa
De equalitate luminariū et tpis postudeā
XLIX De diffu mansionē mundi et in inferno
Si quid ibi cognoscitur ab aliquo qđ non
intelligunt omnes
De pueritate gaudij
Si maior sit beatitudo sctoz post iudiciū
L Si mali in infernō peccabunt
Quia dīn tenebre exteriores
Si damnatoz aīe notitia habeat eoz
De lazaro et diuite qlter fuit
Si bon et mali in unū se uident
De chaos inter bonos et malos/ bonoz glīa
Vtꝝ usq; impioz pena minuat ut augeat

Explicuit capla libri qrti Concordat libri

His tractatis tercij ad librum quartum
tris: que ad doctrinam veri primi
quibus fruendi est et quibus utendi est
et que fruuntur: et que utuntur: ad doc
trinam signorum accedamus. Incipit lib
Samaritanus qui de sacramentis
em vulnerato apponens curationi eius ad
hibuit sacramenta: aliqua remedia: quia cor
pis originalis et actualis vulnera sacra
menta: remedia deus instituit. De qui
bus vij primo considerandi occurrit. Quid
sit sacramentum. Quare instituti. In
quibus constat. et consecratur. Et que
sit distancia int sacramenta veteris et
noue legis. Vtrum sit sacramentu

Adam

tum est signum rei: et in sacramento
cordis secretum: sic dr sacramen
tum debitis. ut sacramentu sit signum
signans: et sacri signatiu. Sed nunc a
gitur de sacramento secdm qd signum est.
Item sacramentum est visibilis forma
gre invisibilis. Signum vero est res p
sponi qz ingerit sensibus aliud aliquid ex
se faciens in cognitione venire. Signoz
vero alia sunt naturalia: ut fumus sig
nificat ignem: alia data sibi coz que data
sunt. Quedam sunt sacramenta: quedam non.
Omne em sacramentu est signum sed non
e contra. Sacramentu eius rei similitudine
gerit cuius signum est. Vel em sacramenta sic
haberent similitudinem rerum quaz sacre
ta sunt: sacramenta no dicent. Sacra
mentu em gre dr qd cta signum e gre dei
et invisibilis gre forma: ut ipig gerat
imaginem et causa existat. Non qd signifi
candi tm gra sacramenta instituta sunt: sed
et sanctificandi. Que em significadi gra tm
instituta st: solum signa sunt. et no sacramen
ta sicut fuerunt sacrificia carnalia et ob
servancie cerimoniales veteris legis: que
nichil poterant iustos facere offerentes. Quia
ut ait apls Sanguis hyrcoz et thauroz
et cinis vitule aspersus inquinatos sanc
tificabat ad emundationem carnis: no aute
tam in quinato ulla erat contactus mor
tui. vii augt. Michel aliud in veteri inqui
nacione qz lex mundat: nisi contactu mor
tui hominis iqz qui tetigerat in mundus
erat septem diebus. Sed purificabatur
secdm legem die tercio et septimo et mun
dus erat: ut iam mitiget et implicita
undabant em mundi a corpali lepra: alia le
galia. Sed nichil ex operibus legis aliquis
iustificatus est: ut ait apls i ad gal. ii. Sed
caritate fierent. Quare. Quia imposit
ea deus in seruitute: no in iustificatione:
et ut figura futuri esset: quod non pot
sibi ea offerri. qz ydolis. Illa qd signa erat:
sic tri et sacramenta hui nunc gre in septem
sepe vocatur: quia signa erat rei sacroz
utiq no presentia. Illa aute apls opa legis
dicit. que tm significandi gra. vel in o
mnib institute sunt. De causa institucionis

Triplicate causa sac sacramentoz.

menta instituta sunt: inter humilia
tionem: eruditionem: exercitacionem. Inter
humiliacionem vero. ut dei homo in sensibi
libus rebus: que natura infra spm se ex
precepto creatoris se reuerendo subiicat. Ex
hac humilitate et obediencia magis deo
placeat: et apud deum mereatur: ex cuius
munere saluet querit in inferioribus se: et
si non ab illis: sed a deo. Inter eruditio
nem vero instituta sunt: ut p id qd foris
in spe visibili cernitur ad invisibilem in
tuitum que intus est agnoscenda mens eru
diatur. Homo em qui ante peccm sine medio
deum videbat: p pnam a deo habitat. ut
nequeat diuina capere: nisi humanis

3a

exemplis exercitatus: preter exercitationem
similiter instituta sunt: quia cū homo corpo-
re nō possit: ppmitur ei utilis et salubris
exercitacio in sacramentis: qua uana et noxia
de cluat occupatione. Non em facile capit
a temptatore: qui bono uacat exercito. Vi
dens monet. Temp aliquid opis facto: ut
te occupatū Dyabolus inueniat. De trip
Sunt aute hui genere exercitationis
exercitationū tres spes. Una ad edifica
tionē aīe ptinet. Altera ad corpis sanctum.
Alia ad utrumq; subiectionem. Ex qb absq;
sacramentis quibus nō alligant potest suam
deus hominī gratiā donare posse patribus de
causis sacramenta instituit. Quid aute sit in
quibus sacramentis ostendit. Circuncidit aute et tres uiros
ut misterium trinitatis. Res ut aquam et oleum
et huiusmodi sanam uidere restat differentia sacra
torū veteris et noui: ut sacramenta uerborum
que antiquitus res sacras significabat: ut
sacrificia et oblationes et huiusmodi. Quę aute dif
ferentia breuiter assignari aut dicis. Que illa
promittebat tm et figurabat. Hec aute dant
salutē. De circumcisione et
Fuit aute et me alia sacramentū quodā
circūcisionis. Sed ad conferens remē
dium contra peccatum originale. Quod minime baptis-
mus aut ex quo instituta fuit circumcisio
in populo dei. Que erat true fidei signaculum ut
nec ad purgationē ualebat magnis ac
paruis originalis uetustatis peccatis. Sic baptis
mus ex illo tpe ualere cepit ad instaurationem
hominis. ex quo institutus est. Item Beda
Idem salutifere circumcisionis auxilium eum
cisio mlegis contra originalis peccati uulnus
agebat. Quod baptismus aperiebat tpe gratie ca
sicut: excepto quod regni celestis ianuam
nondum intrare poterat: sed in sinu Habra
he post mortem beata requie consolatus sup
ne pacis in gressum spe felici expectabat
his apte traditum p circūcisionem ex quo
instituta fuit remissione peccati originalis
et actualis peccatis et maioribus adeo
p strictam: sic nunc p baptismum datur. De
iuuis qui fuerūt ante circūcisionē et de
Queritur. femineis q fuerit ante et p
Autem de iuuis qui fuerunt ante circū
cisionē et de feminis que fuerunt ante et
post. quod remedium contra peccatum habuerint

5a

quidam tm sacrificia et oblationes eis ualu
se ad remissionem peccati dicit. Sed melius et dice
illos qui de habraham ꝓdierunt. p circūcisio
nē iustificatos. Mulieres uero p fidem et opera
one bona. ut Iuam si adulte erāt: ut ponā
si puelle. Eos uero qui fuerunt ante circūci
sionem puelos melius est dicere iustificari
tos in fide parentū. Pontes uero p uarie
tem sacrificiorū. sed quod intelligebat spiri
tualiter illos sacrificiis iustificatos. Vn i
moralibus libro iuuis ait. Sed apud nos
ualet aqua baptismi hoc erat apud ueteres
ut p puelis sola fides. ut p maioribus ut
sacrificij: ut p hijs qui ex habrahe stirpe
ꝓdierāt misterium circumcisionis. De misti
Hic dicen. tucione et circūcisionis causa
Dicit est in quo institutū fuit circū
cisio et quare. et cur mutata fuit p baptis
habraham primus mandatū circumcisionis
habuit. ad ꝓbationē obedientie. Nec ei soli
precepta fuit circūcisio. sed et semini eius et
omnibus hebreis: que fiebat secundū legē octa
ua die. lapideo cultro. in carne ꝓpucij du
ta aute circūcisio fuit ptibus de causis. qa
ut p obediencia mandati habrahām pla
ceret deo: cui p preuaricationē adam dis
plicuerat. Item ecclā fuit in signū magne
fidei habrahe. qui credit se habiturū filiū
nequo fieret benedictio omnium. Deinde ut
hoc signo a ceteris nationibus distinctus
ppius ille. In carne uero ꝓpucij iussit ei
rdo fieri circumcisio: qa in remedium institu
ta est originalis peccati quod a parentibus tra
himus p concupiscentiam que in parte illa
magis dinatur. Et quia in pte illa culpe
ne obedientie pius homo sensit. decuit ut in
obedientie signum acciperet. fiebat aute octaua
die et petrino cultro. quia et in resurrec
tione communi octaua etate futura peccati
xpm omnis ab electis abstinebitur corruptio.
Et p xpi resurrectionem octaua die fuit
circūcidutur a pcis anima trium qui in eū
credentes. Duo qui fuerūt ulli sacramento
rdo aut mutata est circūcisio p baptis
mum. quia sacramentū baptismi et communi
est et p certius. quia plenori gratia cumulat

bi em pcā solū dmittebatur; sed nec gīa
ad bene opandū aduturā. nec ūtutū poss
essio aūt augmētū. ibi pbabatur. ut m bap
tismo. ubi no nō abolebantur pcā: sī et gīa
aduturā conferetur. et ūtutes augetur. vū
aqua regenerationis dīq; ainas fecūdat.
et eas fructificātes ampliori ubertate donat:
qua quīlīb; p fidem et caritatē ante habi
tam aliquis usus ad baptū accedit ube
riorem ibi recipit gratiā: si no ita m cetum
tasione. vū habrahe p fidem iam iustifi
cato. signaculū ei fuit tū. michol ei mitus
mtulit. De pueris ante octauū diē de

90 Si uero quītur de pueris finitis.
qui ante octauum diem moriebant
antiqua no fiebat circūcisio ex lege. utrū
saluarentur ut no. ide pōt rīdēri q̄d
sentitur de pueris ante baptismū defūc
tis. quos pīe constat. vū Beda. qui mūc
p euangelīū terribīr et salubriter cla
mat. Nisi quis renatus fuit ex aqua et
spū scō. no intrabit regnū dei. xpc dicit.
damnat p sua legem. Anima. cuiq; spūa
cari carnīsa no fuit. de spōso suo pbibit.
qua pactū meū. meūt scīt. sorte tame
sub lege m gruete nece sitate. mortis mi
re octaua diem trimi debat. sine pcō
pueros. sicut modo in ecclia fit de baptis
mo. De sacramento noue legis.

Iam ad sacramēta noue legis accē
damus. Que sī baptismū. confirma
tio. panis benedictio. ordo. eucaristia. pe
nitentia. unctio extma. ordo. coniugiū. Quor
alia remedia contra pcā. pbēt et gīam
adiutricem. q̄ferūt ut baptis. alia m reme
dia tūt. sūt et coniugiū. Alia nos gīe et
finite fulciūt: ut eucaristia. et ordo. Si no
querimus q̄re hec sacramēta no fuerūt i
stituta. mox post hominis lapsū. cū mhis
iustitia. et salus sit. dns. no ante aduē
tū xpi. qui gratiā contulit. q̄re sacmēta si
ūtutem sortīta sūt. xpc aūt uenire no
luit. anteqū homo. i humanū genus de lege
naturali et scripta conuinceretur. q̄ neutra
mundare posset. fuit aūt coniugiū ante pcm
misticum. non utiq; ppter remedium. sed ad
sacmētū et officiū. post pcm fuit in remediū
contra carnalis concupiscentiae corruptelam.
de quo suo loco tractabimus. De baptismo

Nunc uero de baptismi sacmēto uide
mus. quid inter nouē q̄ sacramē
ta p mūdū. e. Baptismū xpi. iohes suo bapto
nūciauit. qui p̄mus baptizasse dī. m aqua.
no m spū. ut ipe aūt. Ego uero baptiso uos
m aqua. m penitentiā. Sola em corpa ablue
bat. a pcīs uero no mūdabat. Baptismus
iohis erat. m penitentia. si no m remissione.
Baptismus uero xpi. m remissionē. Quia
iohannes baptizans homines ad penitentia
uocabat. et quos baptizabat. penitere doce
bat. iuxta illud. uenīebant ad iohannē m
iordanē. confitentes pcā sua. sed in iohis
bapto no dabat pcōr remissio. quae data e
m xpi baptismo. Que utilitas fit baptismi

90 Ad quid g̃ utilis erat baptismus iohis.
iohis. quia homines usu baptizādi
habat ad baptū xpi. si q̄re dicēs est iohis
baptismus sic ūtas dicit. Baptismus io
hānis unde est. m bap. iohis opatio. nisi
bilis tū erat ex terrenis lauātis. q̄ no in
usibilis gīa dei. m eius opantis. Sed tame
et illa iohis opatio a deo erat. et baptismus
ille a deo erat. no ab homine. si homis dic
tus est. quia michi ibi seruebatur. quod
no ageret homo. Si fuit sacr. bap. ille

90 Si uero q̄ritur an sacmentū fuit. pot
concedi satis ex eo sensu quo legalia
signa. dīa sacramēta. Erubescabat em bap
tismus iohis. nō sacra. sit baptismus xpi:
qui no tm e penitentie. s et remissionis
pcōr. De forma baptismi iohis. et de bap

90 Hic considerandū est. si tizatus ab eo
baptizari. a iohe. sīt baptizati sint
baptismo xpi: et quia uerbor. forma iohes
usus est. Illi qui baptizati sc a iohe. nisi
erudītes spūm sanctū ee. et spem ponētes in il
lius baptismo. postea baptizati sc bapte.
Baptismus aūt iohis. m nōie uenturi tra
debatur. vū lect. sup iohele. Qui dicit
se m xpm credē et no credit m spūm sanc.
mundū habet claros octos. vū baptizari a
iohāe. m nōie uenturi. i. dīi. ihesu qui dū
ertūr. Sed nec sī ipe suis e audiuimus. ut
baptizabatur. p manū ueru baptismū acci
pietent. Illi uero qui spem non posuerūt

m baptismo rohais · et pris et filii ē credē
bant · et spūi scō no post baptizati fuerūt
ß in positione manuū ab aplis sup eos fac
tu · spūs scō acceperūt · Alij uero qui no ita
credebāt · baptizati sūt baptismo xpi · ut p
dictū est · ūu ·ccc· Qui spūm scō nesciebat
ēt baptm a rohae acceperūt · utq; baptizati
sūt · ne quis ex gētilibꝫ ut rudes putaret
aquā sine spūi scō ad salutē sufficē posse ·
de hoc · Ambr · in · l· de spū scō · Rudā
negauerūt se scire spūm scm · cū baptizatos
se dicerēt bap[tis]mo rohis · qui m aduentū ihu
non in suo baptizauit nomine · Isti gō quia ner
m xpi nomīe · nec ēt fide spē sī baptizati fue
rant · nō potuerūt accipe baptismi sacramētū ·
Baptizati gō sūt m nomīe xpi · nec dubium
est m eius baptismā sed m nouitium · Quid

III Post hec uidendū est · sūt baptismā · Et
quid sit baptismus · et que sit baptismi
forma · et qñ instituit · et que causa institu
onis · Baptismus dē tingo · r · abluo · corpis
exterior · facta subforma uboꝝ · ppter · si em
fiat abluō sine uerbo · nō est ibi sacramētū ·
sed accedēte uerbo ad elemētū · fit sacrame
tū · Non utiq; ipsm elemētū fit sacramētū ·
ß abluō facta m elemēto · Vn aug · Verbo
baptisma consecratur · de tpe uerbū · et quid
ē aqua nisi aqua · Accedit uerbū ad eleme
tū · et fit sacramētū · Vnde ē hoc tanta uirtus
aque · ut corpus tangat · et cor abluat · nisi
facēdo uboꝝ · Non quia dr · ß quia creditur ·
Nam et m ipo uerbo aliud ē sonus trāsiēs ·
aliud ē utilitas manēs · In duobus gō cōsistit
sacramētū baptismi · sc̄z · uerbo · et elemēto · Ergo
et si alia desint · que ad decorem sacramēti
instituta sūt · Non ideo minus est uerū sa
cramētū · et sēm · si uerbū ibi sit · et elemētum ·
Nam et m hoc sacramēto · et m alijs · que
dam solēt fieri ad decorē · et honestatem
sacramēti · que dā ad substantiā · et causam
sacramēti · pertinēt · de subā hmōi sac
menti sunt · uerbū · et elemētū · Cetera ad
solemnitatem eius ptinent · De forma

Sed quod ē illud uerbū · quo baptismū
accedente ad elemētū · fit sacramētū ·
Veritas docet · te · que hmōi sacramēti for
mā tradens · aut discipulis · suis docere omēs
gentes · baptizantes eos m nomīe pris · et
filij · et spūs scī · Invocatio gō trinitatis · ū

bium dī · quo baptisma gīficatur · Et hoc est
forma uerboꝝ · sub qua traditur baptismus ·
Vnde bonifacius epo · zacharias papa · fir
missime preptum ē m synodo anglor · ut
quicūq; sine invocatōe trinitatis · ne fus
fuisset · sacramētū regnacōis nō haberet · Qd
omo uerū est · Quod si mersus in baptis
mi fōte quis fuerit · sine m invocatōe trinitatis ·
p fectus xpianus · nō est · nisi m nōe pris
et filij et spūs scī fuit · baptizatus · Legitur
tm m actibꝫ aplor · aplos baptizasse m nōie
xpi · sed m hoc nomine · ut ex pont · Ambr ·
tota trinitas intelligatur · Intelligitur · em
tm xpūs dicēs · et pat[e]r · a quo unctus est · et ipe
qui unctus est · et spūs scūs · p quē unctus ē ·
Vnde Nicolaus pp · ad consulta bulgarorū ·
A quodā rudes multos baptizatos asserētes ·
quid inde agendū sit · consulētus · hui p fecto si
m nomīe sē trinitatis · ut m nōie xpi
sic · m actibꝫ aplor · legim[us] · baptizarentur ·
baptizati sūt · unū eūq; idemq; est · ut ergo
fuit · cuius ambrosius · Si · in nōie pris m ut
Hic quēritur · sc̄ · s · possit tradi baptismus
dan · baptismus est · uerus · si dicatur · m
nomīe pris tui · ut spūs scī · ut tu dē · m
nomīe xpi · Ambr · uidr · Dicē quod si fide
misterii trinitatis teneatur · et unus ps
na tui · nominetur · plenus ē sacramētum ·
et ecc̄s · si tres nominent · et nō recte de ali
quo illoꝝ sentiatur · ratum fieri mste
rii · Aut em sic · Vbi nō ē baptismi plenī
sacramētū · nec pcipit · nec spes aliqua
baptismi estimatur · plenū aut est · si pro
et filiū · et spūs scī · fatearis · Si unū negas ·
totum subtrues · Et sicut si unū in pmone
complendas · ut patrem · aut filiū · ut spūm
scm · fide · aut nat[u]rā · nec patrem · nec filiū · nec spūm
scm · abnegas · plenū est fidei sacramētum ·
Et · t · liat · prēm · z · fit · s · Dicat · et pris · ut
filij · ut spūs · s · minuas · pfatem · ratum · ē
omne · n · i · sterium · Cū em dē · in nomīe
xpi · p · unitate nominis · impletū est · omne
misterium · nec a xpi baptismate · spē · separē ·
quia xpūs baptizauit · in spū · Sc̄ · Ambros ·

Nunc consideremus · utq; sit · in xpi no
mine legim[us] baptismi plenū ē sā
mentū · utq; ēt in spū scō tm · intelligatur · ut
desit ad plenitudinē misterij · Patrone se
quamur · qui unū dixit · trinitate significatur ·

ihi xpū dicas. et patrem a quo unctus est
filius. et spūs qui unctus ē filius. et spūs sanc
a quo unctus ē. de signasti. Septimum est enim
hunc ihm a nazareth. quē unxit deus
de spūs scō. Et si prem dicas. filiū eius et
spūm oris eius pariter indicas. Hi tres id
ē unde complendas. Et si spūs dicas. deū
prem. a quo procedit. et filiū. cuius ē spūs mi
nisterii. ut uidelicet completur actoritas
dns dicit. vos aūt baptizabimini spū scō ex
quo indicat nos recte baptizari posse in spū
scō. Hys apte intelligitur uerū baptis
ma in nomine xpi tradi. ubi nichil omnino
in similari uidet. cum baptisma in nomine
prīs posse tradi tm. ut spūs scī. Hi tres ille q
baptizat fidem trinitatis teneat. que tota
in quolibet horum nominum intelligitur. Hi
aūt aliquis pīsse credens. et errore mu
tare intendens. unum de tribus tm nom
cupet. nō implebit misterium. Ecce quid pt
Quod uero aūt nominatis de tribus
tribus. unicum ē misterium. si bap
tizans minuat potestate prīs. et filij. et
spūs scī. id est male sentiat de plate alio
hoc. nō credens unam potestate trium.
intelligendū est hoc sup eum qui nō mi
dit. nec credit baptizare. qui nō tm tract
fidē. sed ē intentione baptizandi nō hī. Ecce
go baptizat in nōie xpi. baptizat in no
mine trinitatis. qm ibi intelligitur Turg
tm est tres psonas ubi nominantur. ut dici
tur in nomine prīs. et filij. et spūs scī. nō
in nominibus. sed in nomine. et in mutata
cē. ut in confessione prīs. et filij. et spūs scī.
mutatur eum ubi trinitas. ut in uisibile
ubi optatur ipse. sicut extra uisibile primi
terni. Hi aūt dicatur in nominibus. nō ē
ibi sacramentū. quia nō seruatur forma
baptismi. De institutione baptismi. Et
De institutione baptismi. qui reputa
rēt fuit existimationes. Alij dicunt
baptismū tuū institutū ee. cū nichodemo
dns aūt. Nisi quis renatus fuit ex aqua
et spū scō. ꝛc. Alij uero dicūt institutio
ne baptismi factam ee. apls dns aūt. Ite
docete omnes gentes. baptizari in nomine
prīs et filij et spūs sancti. Sed hoc dixit ea
post resurrectione. perpiens eis de futura
one gentiū. quos ante passione inuenerat
ad prdicandū binos et binos in iudea. ad bap
tizandū dicens. In uiam gentiū ne abieri
tis. Samaritanos uero in ciuitatis erat baptismus q
baptizabant simul et prdicabant. De forma
in qua baptizauerūt apli an xpi passione
Si uero quēritur in qua forma tūc
apli baptizauerūt. Hanc dici potest
in nomine trinitatis sit. in ea forma ma
baptizauerūt pp ea gentes. que ante pas
sione potest intelligi fuisse tradita. licet no
sit scripta. Non go illam formā xpc tunc
prius tradidit. cū ad euangelizandū gen
tibus mittit. Sed qm ante tradiderat mit
tens in iudea. post triduū cū ad gentes
mittit. Domodus go dī institutio facta
sit xpc a nobis baptizatus ē in iordane.
p dispensationē xpc nō quia indigebat uolu
it ei sue peccati erat. sed quia constituta mu
de carnis sue. uim regenerationis contulit
aquis. ut qui post ea in mysterium renas
cato nomine trinitatis institutq ē bap
tismus. in quo trinitas. cuius misteriū
ibi in notum inter nos hominē baptizat.
Celebratur Quare in aqua tm fiat
aūt hoc sacramentū tm in aqua. nō
in alio liquore. ut xpc aut. Nisi quis re
natus fuit ex aqua et spū scō. Deus unusquis
quisque ut id fieri in aqua perpetuo. ut in
telligatur. qd sit in aqua sordes corpis.
ac uestes quas abluit uta baptismus sor
des aīe. et macias uicioꝝ emundando ab
stersit. ut ideo. ut nihil in opia excusa
ret. qd posset fieri si in oleo ut uino hoc
fieret. ut ideo. ut communis materia bap
tizandi in uenerat apud oēs. quod ait
signauit. que de latere xpi manauit.
sicut sanguis alterius sacramenti signi
fuit. Non go in alio liquore potest non
seruari baptismus. nisi in aqua. De m
De m mersi. mersione quoties fieri debe
one uero requiritur quomodo fieri
debeat. presb. respondemus. ut semel ut
tertio. p uarios motus ecclie. Ait gre. Iean
dro epo. de forma in mersione baptismi
nichil uerius post uideri. qd qd nos met
ipi sensimus. Quod in una fide nichil of
fert scē ecclie. q̄ consuetudo diuisa. Quod eius
mēbris subsistentibus una salus est. reprehe
sibile nullatenus ee potest. manente in

xpc non baptizante

p. paris purgaret. Tunc ergo

examb fr. optatus ad hom

baptismo ut ter ut semel mergere; quia et in tribus mersionibus pſonar trinitas intelligitur: et in una pt diuinitatis singularitas. De signari nos in quo tercio mergimur erga triduane sepulture sacramentū signamus. Dicit hoc & licet no modo ter sed & semel trin mergere. Ubi trin trinitat ſit mergere licet si cōsuetudo eccle talis existat. Di quis uero id facere meruerit. vbi consuetudo talis no est ut semel trin mergendū ee asserat reprehensibilem se constituit. Vir aymo. in suo sensu habundabat Cyprianus. cū semel mergebat in baptismo pueros: qui qđ intelligebat studiose implebat bonis opibz habūdādo licet in hoc nesciens delinqueret. Sed quia bonis opibz habundando licet in hoc delinqueret. Sed qz bonis opibus habundabat. postea correctus a deo habundauit alteri scripsit ter illos mergendo. Ecce habes quia hic delinquit qui semel mersit. sed hoc ideo. quia aliter se habebat illius ecclesie consuetudo. ut quia una trin mersionem faciendam asserebat. De trina

Postqđ nos mersione augt aut credere primum tercio capita mā manu sacro fonte dimisimus: qui ordo baptismi duplex misterij significatione celebratur. recte em tercio mersi estis: quia accepistis baptismū in nomine trinitatis. recte tercio mersi estis: qui accepistis sacrum in nomine christi qui die tercia resurrexit a mortuis. Illa em tercio repetita demersio. typum domince expromit sepulture. Constat qđ baptizandos tercio debere mergi. Et trin si semel trin mergantur. uerū baptismū accipiunt. Et qui semel trin mergit. no peccat. nisi ecclesie sue consuetudo obsistat. ut hoc no trin debere fieri asserat. Quid circumcisio

Solet & queri si cir amisit trin sacramentum circumcisio amisit status ab institutione baptismi. Ad qđ dicim. q xpi morte omnia ee terminata legalia. Extinctu qđ circumcisio amisit uim sacramenti. ita qđ post ea no ꝓficeret. sed potius obsit. obseruatoribus suis. sed usq; ad oblacione uere hostie potuit prodesse. Si em ante passionē legalia finem habuissent. no ea tut imminēte. uetus pascha cū discipulis manducasset. De trina mersione

Causa uero mutationis baptismi nostri est in notario meritis: ut homo qui prius uetus fuerat. p gratiam baptismi renouetur: qđ fit de priore uicio: et collatione nouitatis. Ore em fit confessio nouus homo exuitur ab olim peccatis ornatur nouitatibus. Abolito peccato pellit fedritate. Apposito nouitatis effert decorem. Et hec & tres hmoi sacramenti interiora mundicia. An baptismus aperuit circumcisionem

Si queritur utr non aperuit circumcisio baptismus aperuit. Dicim qđ aperuit circumcisio. Dicim quia nec baptismus nec circumcisio nob aditum regni aperuit. sed hostia saluatoris: que si typus circumcisionis oblata fuisset: illius typis homines in regni mansionem introissent. Res qđ huic sacramenti sufficiat. Quod alii suscipiunt sacramentum et non rem alii rem & non sacramentum

Hic videndū est aliquos suscipe sacramentū et rem. Aliquos sacramentū et non rem. Alios rem et non sacramentū. Sacramentū et rem similit suscipiunt omes paruli. qui in baptismo ab originali peccato mundantur quadus quida diffiteantur. illis puturi sint pueulis in lepto dimitti peccata mittentes illi libo augi. Sacramenta in suis electis efficiunt qđ figurant. no intelligeres illud ita ee accipiendū qz ea in aliis efficiat remissionē. no hoc ees facient ad salutē: sed solis electis. Nam qđ in omnibus pueulis in baptismo remittitur peccatum ter. Dicit augt. A puero in quid differt ab infante. usq; ad decrepitū senem: sic mihi est qui plebeat a baptismo ita nullus est qui no peccato moriatur: & pueuli tm originalia. Alia rouers ita & in omnibus. que male uiuendo addiderūt ad illudinis uite enormitas impediat adulti. qui in fide baptizantur. sacramenti et rem suscipiunt. Ceu uero sine fide accedit. ut ficte sacramentū no rem accipiat. Vm ueri sint lauacri geritū et heretico. si tm no habeat in salute. Si certa & qui no plena fide baptismi accipiunt no spm sed aquā accipiunt. Aug & auctoritas omibz communia erant sacramenta. si no communis esset omibz gr̄a q̄ est effectus sacramenti. Ita et uet communis & baptismus omibus baptizatis. sed no uirtus baptismi id est spi

grūs ꝺem. Omnis qui iam sue uoluntatis ar-
bitr' est constitutus cū accedit ad sacra-
mentū fidelium nisi penitear eū ueteris ue-
nouam no potest inchoare. Alr hac penitē-
a cū baptizantium soli prodi minuunes se
hijs aliꝭ ꝙ testimonijs a pte ostenditur
adultis sine fide et penitudine ueraꝫ ni bap
tismo no conferri grām remissionis: quā
nec puulus sine fide aliena: qui ꝑ fām hre
ditat̄ non potuit dari in baptismo remissio. Dr ꝙꝺ
go ficte accedat no hijs uera cordis cōtri-
one sacmēti sine ꝙ acceptio dari ꝙ aug
dicere qꝺ ficte accedēti qui t hꝰ odiū fraternū
in ipo momēto quo baptizatur omnia con
donent̄ et post baptismū nox ꝛ̄ dicentes
si ꝛ̄ hoc asserendo dicit̄ ꝑ mīo hanc opini
one et priussa sententiā reuocando. aut eū
sic hijs qui ficto corde baptizant aut pue
rū latenus dimittit̄ quia ꝑ ecc̄ disci
pline effugiet ficte aut in ipo ꝓpis principio
ꝑ quē sacmēta dimissa ꝑ fictionē re
phatur: ut t illud uerū sit. Quotquot in
xpo baptizati estis xm̄ induistis. Et illud ꝑ scīm ꝺ
c ſ ut induat eū xpm̄ ſcitas baptī. Exuat
eum xpm̄ pnicies ficticis. Nam redire di
missa peccatorib⁹ fraterna caritas no ē apte
dns docet. in illo seruo a quo dimissi ꝺbm
tum pecūie quia ille conseruus suus dimittere
noluit sic no impeditur grā baptismi quo
minꝰ omnia prīa dimittant̄. t si fraternū
odium in eius cui dimittitur aio ꝑseue
rat. Soluitur cū estimus dies et quirqꝺ sup
est. Soluitur t ipā hora momēti ꝙ ante
baptm et in baptismo. De meꝑs dūt con
tinuo reus ee cepit no solū consequeti
untr ſ ee prior. dicit et hortat. momento
redeuntib⁹ omnib⁹ que dimissa ſt. hoc aūt ut
pduxim⁹ non sub assertione dixit. Quod ostē
dit̄ ex eo quod in eade hbro aut sic. Qui ad
baptismū ficticus accedit: dimissa se ei prīa
aut no sūt dimissa. Eligant que uoluerit
Certe apte termi. si ꝙ intendis ꝛdixisse
augin no asserendo si quidē do et aliorū opi
nione reuocando. Idem enim aut tute ualere in
cipit ad salutē baptismū. cū illa ficta ue
raci confessione recesserit. que corde in ma
licia ꝑ seuerāte pctōꝝ ablutione no sine bar
bare non gō fide accedenti peccata dimit-
tūtur. Quomō intelligit illd. ſ̄ſt in xpo

Quereturꝰ gō quomō intelli- b e xm̄ md
gat illud. Quotquot in xpo baptizati
estis xm̄ induistis. potest dici quod in xpi
r in xpi conformitate baptizantur ut sil
morianturꝰ uetustanti pcī sicut xpc uetus
tari pone induunt xpm: qui ꝑ gram in ha
bitantem hñt. potest et hoc aliter solu di
obus cū modis ꝛmduere xpm̄ dicimur: ut
ꝑ assūptionē sacmēti: ut ꝑ rei ꝑceptionē.
ꝑ aug̃ ſndūt homies xpm̄ alīqꝫ ipſi
ad sacramēti ꝓceptionē: alīqꝫ ipſi ad uite
sanctificationē. aliꝫ illud ꝓmū. homis ac
malis pōt ee cōmune: hoc aūt ꝓpriū ē bono
rū et ꝓpt. Omnes gō qui in xpi baptizati nomine
nomine xpm̄ induunt. ut sedm sacmēti
ꝓceptionē: ut sedm ſufficientiam. De illis
Sunt t alij qui suscipiunt rem et r no sacm̄t
ut sup̄ dixim⁹ qui suscipiunt rem et
non sacramētū. Qui cū effugiunt stigni
ne ꝑ noīe xpi et sī no sacmētū rem
tū ꝓcipiunt. vñ aug̃ Quicūqꝫ no ꝓcipio re
generationis lauacro: ꝑ confessionē xpi mo
riuntur: hꝰ eis ualet ad dimittenda pcā: qꝫ
tū si ablueret̄ sacro fonte baptismi. Audi
tis quod passio ꝑ nomē xpi suscepta sup
plet uicem baptismi. Nec tm passio uim bap
tismi implet ſ ee fides et contritio: ubi ne
cessitas excludit sacramētū: sic apte do
cet aug̃ dicens. baptismi uicem aliqꝫ im
plere passionem: sicut de latrone ille cui
no baptizato dictū est. Hodie mecū eris i
paradiso. Beatus cyprianus in uꝰ li. de
bapto. Non leue documētū assumit. qꝺ t
argꝫ cōsideratis in uemo. no tm ꝑ noīe x̄
passionē id qꝺ bapto de cuit posse supplere:
ſ t fidem t cōfessionē cordis: si forte ad ce
lebrandū mysteriū baptismi in angustijs
tpis succurri no ꝓt. Recip⁹ enim latro ille ꝑ
nomē xpi crucifixus ē: ſ ꝑ meritū sacrifi-
cij suiꝰ. Et no quia credidit passus ē: sed
dū patitur credit. Quis gō ualeat t sine
uisibili sacramēto bapti. qꝺ aut aplꝰ corde
enī creditur ad iustitiā: ore uero confessio
fit ad salutē in illo latrone declaratū est
tute impletur in uisibile cū mysterium bapti
no contemptus religionis ſ arctatꝫ necessita
tis excludit. Et baptismus quide pōt ee ubi
t confessio cordis defuit. Confessio aut cordis
pōt quide in ee no ꝓcipio baptismo: sed

contẽpto baptismo nõ pot. Nec ullo modo di
cenda ẽ aliũ sto cordis ad dñm. cũ dei sacrãẽ
tum contempnitur. Hec hijs ũbis habes
nõ plũ passionẽ. sed ẽ fidem et contritionẽ
ferre remissionẽ. ubi nõ contempnitur sa
cramẽtũ: ut in latrone illo onditur qui nõ
passionẽ. ꝙ p fidem saluatus ẽ sine baptismo.
Sed dic. quida aug. retractasse hoc. Retrac
tauit quod exemplũ. ꝙ nõ sententia. dic eñ
sic in quõ libro de baptismo. cũ dicem nisi
baptismi posse hre passionẽ. nõ statis ꝑdone
um illius latrois posui exemplũ: quia utq
nõ fuit baptizatus in certũ est. Constat q
sine bapto aliquos iustificari. et saluari
Dñi ambr. de valentiniano. uenire meũ
dolco ut ꝓphetico utar eloquio. Quia quẽ
regnaturus eram amisi. Ille tamẽ gratiã
quã proposuit nõ amisit. hijs aũt uidẽ ob
uiare qd dns ait. Nisi quis renatus fuit
ex aqua et spũ sco. nõ pot introire regnũ
deiqđ si quidẽ uim esta nõ uidit ee ne
ra supra posita. Sed illud intelligendũ est
de hijs qui possũt et cotempnut baptizari
ri ita intelligendũ est. nisi quis renatus
fuit ex aqua et spũ sco. r ea regnatione ꝙ
fit ꝑ aquam z spũm sanctũ nõ saluatur. Illa
tñ regnatio fit nõ tm ꝑ baptismũ. ꝙ z ꝑ sangui
nẽ et penitentiam. Vñ auctoritas dicit
to aplm diuisse fundamẽtũ baptismatum.
quia ẽ baptismus in aqua. in sanguine. in
penitẽcia. Ꝙ aũt nõ ideo dic. qđ baptismus
sacrãẽtũ fiat nisi in aqua. ꝙ qua uirtus
spũs. r sanctificatio datur nõ nisi ꝑ aquam. ꝙ
ꝑpter eam. ut sanguinẽ. Clarius aũt suadet
id. Si eñ paruulis nõ ualentibus ẽ dare suf
fragium baptismus. multo magis suffragat fides
adultis uolentibus. ꝙ nõ ualentibus baptiza
ri. Vñ aug. Quoniã quid sit manus fidei
an aqua. non dubito quin respondeam fidẽ
Dico qđ minus ẽ sanctificare potest. Nomine qđ
minus est. id ẽ fidei. de qua xpc ait. Qui
credidit in me ẽ si mortuus fuit uiuet.
Sed aliqui dicut multũ adultũ in xpm ẽe
ut caritate hre. sine baptismo: nisi sacra
mẽ fundat ꝑ dñm. subdit introducẽtes
testimonia aug. dic. Ex illo tpe quo salua
tor dixit. Nisi quis renatus fuit ex aqua
et spũ sco. ẽ absq; sacrãẽto baptismatis
ter. eos qui in ecclia sanguinẽ fundunt. Illi

quos tota etiam aetate no potest. Item illud
lum catheuminũ. qui in bonis opibus de
functum tota etiam hre credimus ẽ excepto
martirio. nõ baptismum tota sanctificata capiunt.
ꝛ baptizatus tñ ee iter saluatus credimus:
si qđ in his minꝰ dixit. in aliis capitulis
sanctorũ subplebit. Et ideo hoc sic intelli
genda sunt. ut. soli — hntes tempus a salu
te excipiatur. Dic eñ aliquis fidem hns et
caritatem uolũt baptizari. et nõ pot. neces
sitate preuentus. supplet omnipotentis bonita
tas. qđ defuit sacrãẽto. Deus eñ solue po
nisi soluat. soluẽ tenetur. Sed dic iam nõ
pot. et tñ nocet: nõ imputat ei deus. qui sua
potestate sacramentis nõ alligauit. Qđ ideo
in uisibilis sanctificatio. sine uisibili sacrã
to quibusda inest. Vnde aug. tradidit dicẽs
sup leuiticũ. in uisibilem sanctificationem quib
dam assumsse. et ꝓfuisse sine uisibilibus sa
cramẽtis. Visibilem uo sanctificationẽ que fit
sacramento uisibili. sine in uisibili posse
ad ee. ꝙ nõ posse ꝓdesse: nec tñ uisibile sa
cramẽtũ ideo contempnendũ est. quia con
temptor eius in uisibilis sanctificatur: quia con
fectus. et qui cũ eo erat iam spũ
sanctificati. baptizati sunt. nec sanctificata inditia
z uisibilis sanctificatio: quia prosunt uisi
bilis. Sine uisibili go in uisibilis sanctificatio
ee pot. et ꝓdesse: Visibilis uero que fit sacrã
mento. sine in uisibili ꝓdesse nõ pot. Di
cta sit omnis illa ueritas. Omnes magi
uisibiles baptismus nõ prosunt: quia in uisi
bilis nõ ad sunt: sed quibus in uisibilis ad
sunt. ꝓsunt. Nec eñ ualet fides alcuia ꝓ
nullo. spũm ꝓa adulto. paruis eñ nõ
sufficit fides ecce sine sacrãẽto. Deus si
absq; bapto fuerint defuncti. ẽ defectũ
tur ad baptizandum. damnabuntur: sic multis
sanctorũ testimoniis approbatur. Ad qđ hoc unũ
sufficiat aug. Firmissime tenẽ pueros qui
tu ut in utero matris uiuẽ mutuunt. ubi
morituri. ut de matribus nati sine bapti
smi sacrãẽto de hoc sco transeunt. etno
supplicio puniendos: quia et si peccatũ ꝓpe ac
cominis non habuerunt originale tñ pena ori
nalis. ꝙ prone traxerunt. Et sicut qui sine
baptismo paruli morituri numero infideli
um asscribuntur. ita qui baptizati fideles
uocantur. qui a fidelium consortio nõ separan

cū orat ecclia p fidelibus defunctis. fideles
g̃ sunt nō ꝓpter uirtutē sed fidei sacramētū.
Unde aug. primū et si nōdū fides illa que
meredetur uoluntate consistit nam tū ipm
fidei sacrām̃ti; id est baptismus fidelem fa-
cit: sicut et credē respondetur. sta t fidelis
uocatur nō rem ipam annuendo mente
sed ipius rei sacrām̃ti p apiendo. Quid
ꝓsit baptismus hys qui cū fide accedit

Solet t̃ queri de hys qui iam sufficiati
spū cū fide et caritate ad baptū accedē
quid eis conferat baptismus. Nichil enī eis
nudē pstare. cū p fidem et cōtritionē iam
remissis peccatis iustificati sint. Ad qd sme
dici pōt. eos quidē p fidem et contritionē
iustificatos a macula pcā purgatos et a
debito etne pene absolutos; tū teneri nudē
ad hmc satisfactionē tpalē qua penitētes
hgantur m ecclesia. Cū aut baptismū re
ceperint et a peccatis siqua interim post con
fessionem contriti erunt mundantur et aber
teriori satisfactione absoluūtur et gra ad
uterx omnis qd ūtus augetur. ut uere no
uus homo tunc dici possit. Fomes qd pec
m̃ eo amplius debilitatur. so uelt dicit qd
fides que fideles facit m aquis baptismi
datur. ut nutriatur; qua nō habeāt aliqn
datur ibi ecclia hmōi. ut plenius habeatur.
Hec et de aliis intelligendū est. Cui g̃ mi
dus accedit ibi sit mūdior et omni habeā
ibi amplius datur. Ad ueru omnis exte
rior satisfactio ibi relaxetur. Nudi ꝓcedē
sup illū lotū. Omne penitētia sue dom̃i dei
et uocatio dicens. Gratia dei m baptismo
nō requirit gemitū siquidē. ut planctū
ut aliquod opus. et omnia gratis condonat.
Quod quod de exteriori gemitu et planc
tu accipiendū est. Nam sme interior ne
mo adultus renouatur. Sed exteriores sa
tisfactiones et afflictiones sct sordes pem
tentū ubi dimittuntur. Adultu g̃ confert bap
tismus t iam p fidem iustificato. Qui acce
dit ad baptismū quasi ramus a colūba
portatur in archā. Ante intus erat iudicio
dei. Sed nūc t iudicio ecclesie intus est.
Qui uero in baptismo penā delentur et satis
factio exterior nō imputetur. quātum cū
penalitate cuppēs addicti simꝰ nō tollat
hoc ideo fieri traditur. sed gratia sicut pēa

p baptismū homines liberarentur. quam
putarēt se baptismi ꝓcium nō etiā reg
ni. Deo soluto reatu pristinus pena tū re
manet. ut illa uita studiosius quęratur
que erit a penis omnibus aliena. Sco t
manet. ut sit fidei concertandi materia. et
uincendi uoluntas. qui nō uincerent. si nō cer
tarent nec pugnarent si in baptismo in mor
talis fierent. Cui rei baptismus qui dat

Si queritur. iam ipso sit sacrām̃tū
tuū rei baptismus ille sit sacrām̃tū
qui datur iam ipso dicimus sacrām̃tū
te. et rei que pcessit remissionis ante per
fidem date. et remissionis pristinis pene sine
pcā si quod mūm committatur. et nouita-
tis. ac oīs grē ibi pfectus. cū rei signū
est cuius causa est sacrām̃tū. Nec mireres
rem aliqn predē sacrām̃tū. Cum aliquādo
t longe post sequatur. sit in illis qui fide ac
cedūt quibus cū post penituerint. incipiet
baptismus posse in quibꝰ gō fuit baptismꝰ.
t sacrām̃tū hmōi significatiōnis. qua penitēdo
habent. ꝑ si minus penitēt. nec a stigmēte
recederet. cuius rei sacrām̃tū est baptismꝰ
ab illis receptus post dictū rei que ibi fieret
si nō ullus enormitas impediret.

Solet t̃ queri si puulus in baptismo dat
gra. qua cū ꝓpe habuerint utendi
libro arbitrio. possint uelle t currere. de
adultis cū qui digne recipiūt sacrām̃tum.
nō ambigitur quin gratiā operante et co
perante p̃cepint. que in actum eis red.
si p ldeum arbitriū post mortale de hi
quierunt. qui merito pri gratiam apprehen
derunt. m et diu contumelia sue spi
ritui. et ipsi a se fugere. de puulis dō qui
nūdū use utuntur quęrio est. an in baptismo
receperint gratiā. qua ad maiorē uenientes
etatē. et possint uelle et operari bona. videri
qd nō receperint. quia gra illa et caritas
et fides. spes uoluntate ꝓparat et ad unum
Sed quis dixerit eos accepisse fidem et ca
ritatē. Di uero gratiam nō receperint. qua bo
na operari possint cū fuerint adulti. Non g̃
sufficit eis m hoc statu gratia m baptō data.
nec p illa possint bona nisi eis nisi alia ad
detur. Que si nō addatur. nō t ex culpa
qua iustificati sunt a pcīs. Quidā putant
gratiam operante et cooperante erectis puulis
in baptismo dari in maiorem. nō in usum

tū ad maiorem uenerunt etatē ex munere
sortiuntur usum: n̄ p liberū arbitrū usum
munera extinguant peccando: et ita ex
culpa cōtr̄ est non ex defectu grē quod
mali fiunt: qui ex dei munere. ualetes
hrē usum bonū p liberū arbitrū remu
erūt. et usum prauū elegerūt. Quod bap
tismus eque ss̄ē a bono
post hoc sī tismus eque ss̄ē a bono
endū est sacramētū tū a malo datus
baptisma a bonis et malis ministris datū:
sicud a bonis et a malis sanctificatur nec melior
est baptismus qui p̄ melioē datur nec mi
nus bonus qui p̄ minus boni datē nec ma
lus qui p̄ malū datur. Nec maius munus
datur in baptismo a bono dato nec minus
in baptismo a malo dato sed equale quia
non est hominis sed dei munus: qđ totū
subditus de clarabitur testimonijs Aug̃ aut
Baptismus talis ē qualis ē ille in aug̃ pote
tate datur nō qualis ille est p̄ cuius minis
trū datur Item p̄rius fieri potuit ut aliqu
uerū habeat baptismū: et nō habeat ueritā
fidem. Item Di inter bonos minist̄os cum
alius alio sit melior melior nō est baptisma
qui p̄ meliorē datur nullo modo malus ē
qui p̄ pessimū datur quia idem baptismus
datur: et idco p̄ ministros dispares dei
munus equale est quia nō illos sed eius
est. Et cū baptizat malus illud qđ datur ē
ueritē est nec impar inter impares minis
tros sed par et equale inter hos hic ē
qui baptizat Item ego dico et nos dnō
omnes quia iustos oportet ēē p̄ quos bapti
zatur et iustos oportet ēē tanti iudicis
ministros: ut sint ministri iusti si uolunt
Qui autē nolūt ēē iusti qui in cathedra
moysi sedent Scribe me erat magister mē
de quo spūs ss̄ūs ait hic ē qui baptizat. hic
quos baptizauit undas. xp̄s baptizauit Di
quos gđ baptizauit ebriosus homicida cad
ultes Qui baptismus xp̄i erat xp̄s baptizat;
no timeo adulterū ebriosum no homicidā
quia columbā attendo p̄ quā mihi dicitur
hic est qui baptizat Et homicida dedit bap
tismū xp̄i: qđ sacramētū tū sanū erat nec
homicida ministrādo polluant Et sī in hēr
si quāuis ut estimate quisq̄ in nomine pris
et filij et spūs sancti baptismū sacramentum
accepit: integrū sacramētū accepit: sed salu
tem sacramēti que mtus ē nō habebit: si ext
catholicam ecclesiam ipsū sacramētū habu
erit. Debet gđ ad ecclesiam redire. non
ut sacramētum baptismū accipiat. quia
nemo debet in aliquo repetere: sī ut in
societate catholice unitā acripiat. Baptis
mus em extra ecclesiā nequit p̄desse. Breui
pōt enim p̄desse baptismus: eu potest p̄desse
elemosina sed in ecclesia Et Romanus pontifex
homine iudicat qui baptizat: sī spūs dei
sub ministrante gratia baptismus: licet paganus
sit qui baptizat. Si hūs p̄ spūm ss̄m ve
rū baptismū bonis et malis dari: et a bonis
et a malis dari: et ipsū tū eque sanū ēē: et
minus esse equale in bonis sine a bonis:
sine a malis baptizentur. De potestate bap
tismi ministerii. tismi et ministerii
tuj huc nō potestatem baptismi: potes
tate em sibi retinuit deus. Quod nouit
iohānes cū uidit columbā descendentē sup
xp̄m. Vii aug̃ aut Quod nouerat iohānes
baptista: Dnūs. Quod nō nouit: nouerat
qđ potestate baptismi Dnici in illum hō
nem transiturū a dnō. sed ministerū pla
ne transiturū potestate a dnō in nemine:
sed ministeriū in bonos et in malos. Nouer
horreat columba in ministeriū malorū respi
ceat dnī patrem. Quid fricat tibi mini
malus ubi bonus ē dnūs. Neq; qui plan
tat neq; qui rigat aliquid ē: sī qui in ēccle
sia dat ē dns. Qui supbus fuit minister
ēē dyabolo cōputetur. Sed nō examina
tur dominī xp̄i: quod p̄ dīū fluit purū est
p̄ lapideū camalem transiit a qua ad aue
olas: sī in canali lapideo melius gratior sed
ortus fructus affert plenos. Huc ꝑtinet nō
bonis sed et malis ministeriū baptizandi: sī
meritū potestate baptismi. Ministeriū em
dedit xp̄s seruis. sed patrem sibi retinuit
quia si uellet potuit seruus dare. Et seruus
daret baptismū suum tamq̄ sua uice Et po
testate sua poterat cōstituere in aliquo ut
aliquibus seruus suus: ut tanta uis sit in bap
tismo seruī: quāta et quodo in baptismo dnī
noluit ne seruus spem ponere in ꝑsona
tizat seruus ut ministet. Baptizat dns tam
bus patrem: qđ si deberet seruus ut sic ipse
esse qđ dīus erat tot essent baptismata qđ ho
dot sicud dictus ē baptismus iohis sic dicit
baptismū petri uel pauli. Cōd ne fieret te

Aug̃ j epistolam j matrem

Sanctum

nunt sibi dns ptatem baptism: seruus adu
minsterii. Sic g̃ seruus dicit se baptizare
recte dicit? tang̃ minister baptizet nec do
ctr differt siue bonus siue malus baptizet:
unde ? nemo dicat baptism̃ meum: cui ty di
cam euangelii mei: prudencia mea lucet
hec sint a deo? ? quibz dñs est. Alius em
melius operatur alio in euangelizãdo: et
alius alio prudencior est. Alius aut alio
magis aut minus baptizatus. siue amore si
ue ab inferiore baptizetur dici no potest.

Cui sint potestas baptismi q̃ xp̃s potuit

Dic quãtur a sit illa ptas. Dare seruo
baptiz̃ q̃ xp̃s sibi retinuit et potuit
dare seruis: hoc ? ut plim uolut ptas di
mittendi peccm in bapto: sed ptas dimittẽdi
in bapto peccm que ? in deo. ? deus. deo a
ly dicit hec pticula no potuisse dare alte
ri seruo: q̃ ille potuit dare ut ?t q̃d
ipe est: ut ut hoc esset essentialiter q̃d ipe habet:
cui ly ? ? q̃d posse. Dicit erã si hanc
ptatem alicui dare potuit: potuit ei dare
creare creaturam: q̃ no ? ly maioris potẽcie
quid illud. Ad q̃d dici pot. quia potuit eis
dare potestã dimittendi peccã: no ipagendo
qua ipe potes est: ? potestã creata qua
seruus posset dimittere peccã: no ty ut actor
remissionis: ? ut minister: nec ty sine deo
actore: ut sic in ministerio ly exterius sta
tuat: uta ? ministerio hoc mtus mãdauit. Et
sicut illud facit deo auctore. Cum eis eo et ?
eo operatur illud exterius: uta mandaret intrin
deo auctore: qui eius iubo uelud quedam mi
terio utitur: non ? possit ? aliquã dns creare
aliquã: no ? ei tanq̃ auctore ? ministrum:
ei quo et in quo operatur: sicut in bonis
opibz mis ipe operatur et nos: nec ipe ty
nec nos ty: ? ipe nobis sicut et in nob: et ty
in illis agendis ministeriis eius sumus: no su
mus auctores: sed g̃ potuit dare ptatem
seruo dimittendi peccã in bapto: id ? in mi
Dacce aut minori seruis ei dño operanti: no
seruus sine dño: nec dns sine seruo. Sed
dns in seruo et ? seruo: sic in exteriori ministe
rio dns operatur in seruo: et ? seruo. non ? dñs
dns sanctificans ? seruum ? dns inuisibili gra
seruus inuisibili sacmento. Vñ aug̃ sup leuit
cum dns aut ? ego dns qui sanctifico. De morte

? dicit est. Et sanctificabo eum. Sed moyses sanc
tificat uisibilibz sacramentis. ? ministerium. dns
aut inuisibili gra ? spiritu. ubi ? totus fructus
uisibilium sacmentoz. Sine hac sanctificatione
uisibilia sacmenta nichil prosunt. Quibus hoc
melius apud nos in iudeos Cumbus

Dubitat quibz liceat liceat baptizare
baptizare addamus. De hoc ysidorus
ait. Constat baptisma solis sacerdotibus esse
tradita: eiusq̃ ministerio. ne ipis draconi
bus implere ? licitu absq̃ epo aut ptbro in
hijs penis absentibus. ? ultima langorum
cogat necessitas. Qd ? laicis fidelibus p
mittitur. Sed mulier q̃mus sã. baptizare no
ꝓsumat. si necessitate cogente. De illis uero
qui ab hereticis baptizantur. utr rebaptizã
di sint solet q̃ri. Ad q̃d breuiter dicim̃. q̃ qu
cũq̃ sit qui baptizat. si seruatur forma bap
tismi a xp̃o tradita. uerũ baptisma dat.
Et ideo qui illud sumit no debet rebapti
zari. Vñ beda. Bene hereticis. sine schismati
cis. sine sacrilegis quib̃ ? cõfessio
ne trinitatis baptizet. Non ualet ille qui
baptizatus ? a bonis catholicis rebaptizã:
ne confessio et ? unitatis trinitatis uideat
a nullatenus. Et aug̃ q̃mus unu baptisma sit
et hereticoz sit ? eoz qui in nomine pris et
filij et spũs ſcti baptizant: et ecclesie catholi
ce: ty qui foris ecclesiã baptizatur no sum
unt baptiz̃ ad salutẽ ? ad p meritum: unitatis
forma sacmenti. utrute ty eius abnegatõe
Et ideo certa no eos rebaptizat. quia in no
mine trinitatis baptizati sũt et ipã ? for
ma sacmenti. Sic rebaptizare hereticũ qui
hec fidei signa precipue ommino peccm est
catholicũ iã rebaptizare. Manifestum fit q̃
est. ? hijs apte colligitur. q̃d qui ab
hereticis baptizati sunt. seruato xp̃i tamẽ
rebaptizandi no sunt: ? ty mang imposi
one reconsiliandi. ut spũs scs accipiat: ?
in signum detestatõis hereticã. Quit ty no
nulli doctoz. ut cyprianus et alii quidam
qui dicũ iudicatur ab hereticis no posse tradi
baptiz̃ et eos eo rebaptizandos cũ uenerit
ad ecclesiã. qui baptizati sũt ab illis. ? hoc
de illis uerũ est. qui extra formã ecclesie
baptizare ꝓsumit. Cyprianus ty ubi a uã
tate deuiasse iudicatur qui ait de hereticis. Quomo

Caracter

sanctificare aquam: potestatem habet spiritus in undis sicut et
apud quem spes ista non est. Cui dicit in lege
Quicunque tetigerit in undis immundus erit
Cuius post datum quod ipse non habet. Hoc autem ex
ignorantia eum dixisse aug. in unum dicens.
Arbitrabar gloriam cyprianum quam apud hereticos
et schismaticos baptismi datum cognoscebat nolebat
Deum eos nimis detestari ut tanta eum merita
vitae usque ad triumphum martirii secuta sic
ut et caritatis qua excellebat lucem omnium
macula illa figuraret. Et si quid purgandum
erat passionis sanguine tolleretur. Nec nos
et quia baptismum unitatis et hereticos unitatis
aggressimus idem cypriano meliores sumus: sed nec petimus quia gentes iudizare
non cogimur. Hoc autem est quod legitur in
mergatur propter ministerium unitatis: ut
unus baptismus reputatur. Illud autem ignorandum non est quod in matrona uterque filius bap-
tizari potest. Et si mater baptizet. Vnde ysidorus
Cui in matrice uterus est idem baptizari
non possit quia qui natus adhuc sedit a
dam non est sedit christus non potest remitti me
quod ignoto in eum dici potest in quem gratia
non presset. Et aug. Non potest quisquam renas-
ci antequam natus sit. Ubi vero opponitur de
hieremia et de iohanne baptista qui ab utero
sanctificati legitur: quod et de iacob quidam pu-
tant. Dum si sanctificatio ibi accipitur in
terior emundatio. in miraculis divine potes
tie et hinc ut aug. aut ambigue sup hoc
lapides. si ipse a deo aliquid in illo puero
accelleratus et usus membris et voluntatis ut
intra uterna materna iam posset agnoscere
et crudo quod in aliis primis expectatur e-
tas ut possint in miraculis est hinc divi
ne potestati non ad humane traxendum ex
emplum nature. Nam quis voluit de testimento
plus quam exire de utero sanctificati te. Illa ita
sanctificatio qua efficimur templum dei non in
venatorum. Nisi enim quis renatus fuerit ex
aqua et spiritu sancto non intrabit in regnum celo-
rum. Nemo enim renascitur nisi nascatur prius in
illa sanctificatio post predestinationem accipi-
tur. Hec dubitatur inde legi qui et modo loqui
dicit. Non dicitur quia credidit infans in
utero sed exultavit. Nec elizabet dicit. Ex

ultavit in gaudio sed exultavit in utero meo. Et
potuit esse hec sanctificatio tantum rei amatori cognoscendi indicium non a paulo cogni
te loquitur ad assertionem de hac sanctificatione
non diffinierit qualiter intelligenda sit illa
sanctificatio: an fuit signum future rei: an u-
tas iustificationis per spiritum sanctum. Sed melius est
ut dicamus illos prius omnino legem in cor-
dis sanctificatos et gratia plenos: dimissis
omnibus peccatis: quod et nullius post testimo-
nijs edoctus. Zacharias. Zacharias
Queri solet si corrupte proferatur illa
verba an baptismus sit. De hoc zacha-
rias domino sibi retulerit michi mihi
tui quod fuit sacerdos in cade puericia
latina lingua penitus ignorabat. Et du
baptizaret nescius latini eloquii in singu
lingua dicebat baptizo te in nomine patris
et filia. et spiritu sancto per hoc considerasti ve
baptizare. Sed si alie qui baptizant no
errorem introducere ut hereticum si per sola
ignorantie romane locutionis infringe
do lingua baptizans dixisset no possumus
consentire ut de nullo baptizetur leo papa
Preterea studium est. quod illi de quibus illa
extant indicia inter ipsos aut de
vicos. ut locos quibus baptizari fuisse dici
tur agendum est ut renascantur: ne peccatum
quibus quod non offenditur festinatio no
sanet ut iudicatur veritatem: considerandum
est unde quod collatum est negatur: quia no
temitas nitrum per supercilium ubi et diu
gencia pretatis. De illo qui ludo fingit
Solet et queri de illo qui locas sic in
mus. in memoratione trinitatis
in mergitur utrum baptizatus sit hoc aut
aug. non diffinit. Ita in quem si totum
ludere et amicis et ioculariter agere
utrum agendum sit baptismus. qui sic dare
tur. Divinum iudicium per alicuius revelati
onis miraculum oratione implorandum est
consecrandum. Videtur tibi sapientibus non fuisse
baptismum. ut tibi aliqui in balneum ut in flu
men in mergantur in nomine trinitatis:
non tamen est baptismus: quia non intentione
baptizandi illud geritur. Nam in hoc et in
aliis sacramentis. sicut forma et servanda ita
et intencio illud celebrandi est habenda

Illud ꝛ non temne Aug⁹ ad bonestandū
ducat quod quidā non ex ea fide p
nulos ad baptismū referūt ut p spīm ad
uita regnentur eternā. Sed cos putat ꝛ
palem hoc remedio recipe ut temē sa
tatem. Non enī apta illi regnant ꝛ qē nec
ab illis hac intencione offerantur leo papa

Agnoscendi ē erāt in baptizandis cer
tis diu tpa ee seriada ꝛ pasche et
penthecosten: ut in sabbo pasche. ut penthe
coses. baptismi sacrametū celebret. Cum
uero necessitate mortis uel picti urgentur.
omni tpe debent baptizare. De repositio

Porro cūcti ad baptm uenī parvulos
entes fidem sucin pfiteri debent et
exponere quid petere ueniūt ad ecclesiā
ui et a baptizando gratiam. Quid uenisti
ad ecclesiā petere. Cui si adultus est p
se respondeat fidem ꝛ sacmetū fidei et
doctrinā. Ista ē p singla mēbrorum. respō
det se credere in patrem et filiū et spīm scm
ctm. Si aūt parulus ē nō ualens credē
re loquelam respondet p eo pater uel dns
in libris de offo parvuli alio pfidei bap
tizantur: quia ad hoc loqui uel credē nesci
unt: sic et p egris mutis uel surdis. alio
pfitetur. Sic baptizatur. Hec et de penite
tibus ē agenda. Si uero p eo qui respon
det post alius respondeat. nō eadem ualet
ratio sicut pdictū est: etate hic pse loquatur.

Si uero gratia ex De sensu illoꝝ libro
quo sensu p parulo dicatur credo.
ut fidem petat. Dns de sacmēto fidei id
ee intelligenda qđ videtur peti cū defer
tur ad ecclesiā et habere cum baptizatur
ut sit sensus cū dī fidē peto. ꝛ sacmētū
fidei pro eo sum recepturus. Credo ꝛ sacmentum
fidei. Credo illi parulus pro eo sacramenti
fidei recipe. Vn Aug⁹ methl ē aliud credere
p fidem hre. Et ideo cū videt parulus
credi qui fidei nondū hre affectū videtur
fidē hre pre fidei sacmēti: et cōuerti se
ad deū pter confessionē sacmēti. Sed ad
hoc quēritur ex quo sensu respondeat pro
parulo. Credo in deū patrē et in dñm xpm
et in spīm scm. Numquid de sacmēto fidei
aut de fide mēbi ubi agitur. Si de sacmē
to cur nonnūm distinguuntur p eos. Si
uero de fidei affectu quomō uerū ē cum
eo careat parulus. An illud faciturus spon
detur parulus cū creuerit. sic et omnibus
pompis diaboli spondetur abrenūciaturus.
Et si nō seruabit factus adultus tenebit
quod ipse nō sponsor. Deinde dicit postea ubi spondē
ri p parulo qđ ad etatē maiorē si uenerit
pompas diaboli renūciabit et sancta fidem
tenebit. Cuius tunc sacmentū recepit. hoc
aut sponsione parulo p quo fit tenebit ꝛ
nō sponsor. si cū ut tantum implaturus qđ
tu nō se est opam dedit. Cuius exigue ꝛ pa
trimo diligens cura cū solicitudo p quo
respondit. De hoc Aug⁹ certissimā emisit
eductionē qua remittare pompis diaboli
spondisti. De catheciśmo et exorcismo

Illa aūt interrogatio et responsio fide
fit in catheumino cui et additur ex
orcismus. Ut baptismi cui sit catheciśmus
et exorcismus. Post catheciśmi exorcismi
sequitur ab eo qui ut fidem structus ē. adu
sarii uerus pellatur. Exorcismus de greco in
latinū dī admiratio. Catheciśmus instruc
tio. Cathezizare. instruere. Unde de simbolo
et rudimētis fidei. Exorcizare. ē adiurare
ut exeat ab eo spūs nō mundus. Symbolū dī sig
nū ut collatio. Dignū quia eo fideles ab
infidelibus discernūtur. Collatio quia ibi
tectus fidei sufficientia et integritas colla
ta ē. Catheciśmus et exorcismus neophito
ui sunt. magnis sacramentalia. qđ sacmēta
dici debent. Neophytus nouicius uel tiro
ut rudis. Et dī neophytus nup ad fidem
conuersus: ut in disciplina religiosi qui ad ordo
rudes. hoc gō precedit baptismū. Non quod
sine isto ueri baptismus nō possit ee. si
ut baptizandus de fide instruat et sciat ꝛ
cui debitor existat de meritis: et ut diaboli
potestas in eo minuatur. Vn Ambrosius in
despectione clericorum aut baptismū catheci
zandi debet in homine precedere offm: ut fidei
catheumini accipiat rudimētū. Et sciat
cui debitor de meritis fiat. Ꝑ Aug⁹ in libro de
simbolo. parvuli exsufflatur et exorcizantur.
ut pellatur ab eis ptās diaboli. Fabianus
Ne iam contendat eos sub uere ne baptis
consequatur nō gō in infantibus euacuata
dei exsufflatio ut exorcizatus ꝑ diabolus
ut recedat ab homine. De confirmatione

CXII

Nunc de sacramento confirmationis addē dū est de eius ritu quem soleti forma em apta esse: ideo ubi que dicat epūs cū baptizatos in frontibus sacro signat crismate Cui bus ipā cōfirmationē ab aliis fieri nō pōt. et p̄ficiscī a summis sacerdotibus mos tpe apl̄oꝝ ab aliis nisi ab ipis aplis legit pactum: nec ab aliis quod quidā loci cōsuetudo tenet p̄fici potest debet. Nam si aliter p̄sumptum fuit irritū habeat et va cuū. Nec mō ecclesiastica reputabitur sacramenta licet aīe baptizatos tangat p̄sbr in pectore. nisi crismate signare in fronte. Virtus uero huius sacramenti ē donatio spūs sancti ad robur: qui in baptismo datus est ad remissionē. Vñ Rabanus. A summo sacerdote p impositionē manus. paratus traditur baptizato. ut roboretur p spūm sanctū. ad predicandū aliis: illud qđ in baptismo ipe consecutus ē. Ut verbamus Sic omnes fideles p manus impositionē epi. post baptismū accipere debent spūm sanctum. ut pleni xpiani inueniantur. Ecclesiades ipā. Utrobique utriusq; sacramenti ē maximus. si uimus maiori veneratione ē tenendus sic a maioribus datur. Ecce mag dicit sacramentū confirmationis. forte nō ad maiorem uirtutē. id utilitatē qđ gerat: si quia a maioribus datur: et in digniori pte corporis sit. r in fronte: ut forte quia manus virtutum augmentū p̄stat. licet baptismus ad remissionē plus valeat. Qđ uidetur in uerē Rabanus dicens. in unctione baptismi. spūs sancti defendere ad habitaculum deo consecrandū. In hac uero cuncta sapientissime gratia. cū omni plenitudine sanitatis et utilitatis uenire in hominem.

digmoribus

For sacramentū tūm a ieiunio et ieiunio tradi debet sicut et baptismus. nisi alter cogat necessitas: nec debet iterari sicut nec baptismus. ut ordo. Aug. alii enim sacramento faciendo est iniuria. Quod facti patatur. Cū nō iterandū iteratur.

90 Sed utrū aliqua ut illa iterari possint questio ē. Nam de baptismo et ordine quod nō debeāt iterari: ex pre aug. aut contra epistam parmeniam donatistam. Utrūq; sacramentū est. et quidē confessione datur. Illud quidē ut baptizatur: illud nō cū ordinat. Idcoq; in catholica ecclesia utrūq; nō licet iterari: q neutrū fiat tangē crismate debeat. et in uerā. Qđ non dubitatur. et de confessione. et tenedum de alijs ita utrūq; ē. rari debeant. et ualeat. postea differemus.

Post sacramenta de sacramentis alteris

CXIII

baptismi et confirmationis. sequitur eucharistie sacramentū. p baptismū renascimur: p eucharistiā in bono confirmamur: Baptismus est ut nascamur: Eucharistia spūalis reficit. Vñ eucharistia excellenter dicit. a bona gratia. Quia in hoc sacramento non ē augmentū uirtutis et gratie. ille tantū sumitur. qui est sanus et corpe et mente. Corpus figura passi. Ambr. Cū manna deus pluit patribus in deserto. qui cottidiano celi pascebatur alimento. Unde panis angelorum manducauit homo. Sed tūc quando panē illū manducauerūt et mortui sunt. Ille uero panis qui unus de celo descendit. uita mūdo tribuit. Anima illud de celo hoc est sup celū. Illud statuebat in diebus ueteris testamenti: hoc ab omni corruptione alienum. Quicunq; religiose gustauerit corruptione non tanget. Illud datū fuit antiquis post transitū maris rubri. ubi submersis egyptijs liberati sunt ebrei: sed hoc celeste manna. nō nisi renatis p̄stare debet. panis ille corpalis. ppter antiquū ad terrā promissionis p desertū eduxit: hic panis celestis fideles huius sancti deserta transeuntes. mundo subducat. Unde vetus materia appellatur: quia manus reficies. usq; in patriā deducat. Quod in mari rubro figura baptismi p̄cessit: pter et in manna significatio dominici corporis. hec duo sacramenta significant. ubi de latere xpi sanguis et aqua defluxerit: quia xp̄s p sanguinem redemptionis et aqua ablutionis nos redemerit a diabolo et a peccatis. Quod israhelitas p sanguinem agni pascalis ab exterminatione et p aquam maris. ab egyptijs liberauit.

Gloss: Sed ponit hoc signo ... missa

Huius ē sacrāmēti ritum melchiz edch osee
dixit: ubi panē et uinū habuit obtulit.
Vnde ut ait Ambr. melligi datur antiqua
esse sacramenta xpianoz. quia indeq; De mysti
cis ē ante alia consideranda occurrit quatuor ſ. institu
cio. forma. sacramēti. et res. Sacramentum
dns nr̄ instituit. qui post typicū agnū corpus
et sanguinē suū discipulis in cena porrexit.
Vnde eusebius emissenus. Quia corpus as
sumptū ablaturus erat ab oculis. et ulterius
subtrahendū necesse erat ut in die cene nobis
sacrāmētū sanguinis et corpus consecraret:
ut colerentur iugiter p̄ ministeriū. qđ semel
offerebatur in pretium. De forma uero
Forma uero est. qm ipe ibidem edidit di
cens. Hoc est corpus meū. Et post hoc
ē sanguis meus. Cū em hec uerba pferūtur
cōfūsio fit panis et uini in substantia cor
poris et sanguinis xpi. Reliqua ad laudem
dei dnī seu in libro de sacramentis. Ambr.
sermone xpi hoc cōficitur sacrāmētū: quia
sermo xpi creaturā mutat. et sic ex pane
fit corpus xpi: et uinū cū aqua in calice
mixtū fit sanguis cōsecratione ubi celestis
cōsecratio quibus fit ubis. Attende que sint
uerba. Accipite. ē edite ex eo omnes. Hoc ē
corpus meū. et uos. accipite et bibite ex hoc
omnes. Hic est sanguis meus. p̄ reliqua
omnia que dixit. deo laus deferetur. Oratio
premittitur pro ppto. pro regibus. Ite aug.
Credendū est. qđ in uerbo xpi. sacramenta
conficiantur. Reliqua omnia michi aliud sū
qua laudes. uel obsecrationes fidelium. et peti
ciones. Ecce que sit institutio et forma huius
sacrāmēti. ubi cōsideratione dignum est. cur
illud sacrāmētū post cenā dedit discipulis do
minus. qm dns xps ad inuisibilia patrem ma
nimus. qm dns xps ad inuisibilia patrem ma
nens. migraturus celebratis cū discipulis
typico paschate quadam memoriale eis come
dere uoluit. sub specie panis et uini corpus
et sanguinē suū eis tradidit: ut obsequēdo legis
ueteris sacrificia. que precepit erat ag
ni paschalis sacrificium in morte sua ter
minaret. ac nouę legis sacrāmēta substituēdo
excellit. misterium eucharistie. ostendit. post alia
dedit. ut hoc unū ceteris insigniret et memo
rie discipulos. et ab ceteris de inceptis frequēta
ri. Quod no exinde sumpsit. in posterū disci
plina. ut post alios cibos sumendis. poculis a
ieiunis sumi oporteat: ut singulari reuerētia
diuidatur. ut apls docet. ē dispensatur ab
alijs cibis. qđ dns apls disposuit. reliqđ
Aug. in libro responsionū ad iamarium
Apparet cū p̄mo accepit discipuli eucha
stiam. no cōs accepisse ieiunos: Non ideo ti
gnorādū est. nec calumpniandū uniuse
ecc. q̄ a ieiunis sumit. semp: placuit en
spūs scō. ut in honore tanti sacrāmēti prius
in os xpiani. dnici corpus intraret. qđ alij
cibi. deo ubiq; mos ipse seruatur. Non em
qua post cibos dominus dedit. ideo primi
tus cenati illud accipere debet: ut illi fercula
quos apls arguit. Nam saluator quo ue
hementius gmendat et misericordiā alios alti
tudine ultimi uers hoc uoluit figere
cordibus et memorie discipulo. a quibus
ad passione digressurus erat. Quo autē
ordine demceps sumeretur. apls p̄ quos
ecclesias dispositurus erat. reseruauit de
cendum. De sacramēto et re Rubr.
Nunc quid ibi sacrāmētū sit. et quid
res. uideamus. Sacrāmētū ē inuisi
bilis gre uisibilis forma. forma qđ panis
et uini. que ibi uidetur sacrāmētū est. ē
signū rei sacre: quia ille spes qua mgis
uel sensibus aliud aliqđ facit in cogitatio
nē uenire: qđ aut Aug. in tr. de ciuitate dei
sic dicit. in omelia paschali. Tenet qđ
species uocabula rerū que nūc sumpte sūt pa
nis et uini. hoc aut sacrāmēti gemina ē
res: una est contenta et significata: alia
significata et no contenta. Res contenta et
significata est caro xpi quā de uirgine traxit:
et sanguis que pro nobis effusus est. Res aut sig
nificata et no contenta est unitas ecclesie
in predestinatis uocatis iustificatis et glori
ficatis. hec ē duplex caro xpi. unde res sacr
mēti. intelligitur caro xpi et sanguis. ut il
la que crucifixa est et sepulta. ē sanguis
qui militis effusus ē lancea. ut spiritalis
ulla et diuina. de qua ipe ait. Caro mea
uere ē cibus. et sanguis meus uere ē potus.
Et. nisi manducaueritis carnē meā et bi
uinē meū biberitis. no habebitis uitā in
nam. Dum. go hec tua distinguenda. uim
qđ tui est sacrāmētū. Alterū qđ ē sacrāmē
tū et res. Et tertiū qđ ē res et no sacrāmē
tū. Sacrāmētū etiam res caro xpi. ſ. et sanguis
Res et no sacrāmētū mistica ē eius caro.

est ſ. sue visibilis panis
et uini: ſ. acta
mentū
et res.
est

Porro illa species visibilis sacramenti est gemma rei: quia utrique rem significat et utrique rei gerit expressam similitudinem. Nam sic panis ceteris cibis corpus reficit et sustentat et uni cuique homini letificat atque inebriat sic caro xpi interiorem hominem plus ceteris gratiis spiritualibus reficit et sagināt. vñ adhuc melius inebrias quia petrarum est. hr et similitudine rei misteri. que est unitas fidelium quia sicut ex multis granis efficit unus panis et ex multis liquidis in unum vinum conflatur sic ex multis fidelium personis unitas ecclesiastica constat. vñ apls vnus panis et unum corpus multi sumus. vñ aug. vnus panis et unum corpus ecclia dr propter quod sic vnus panis ex multis granis et unum corpus ex multis membris componit. sic ecclia ex multis fidelibus caritate constante connectit. hoc misterium pacis et unitatis nre xpc in sua mensa consecravit. Qui accipit hoc misterium unitatis et non tenet pacem iniquum non accipit misterium sed sibi contra se. Cuius sacramenti est corpus xpi quod de dominico sepulchro. quia aut corpus xpi ex multis membris purissimis et immaculatis constat ita societas credentium sanctorum ex multis personis a criminali macula liberis existit. Iam cuius rei typo figuraq; et archana dñi de ligno sethim. que sine imputribilia et albe spine similia. De duobus mōis

Et sicud due species ille mandducandi sacramenti iam ecclia duo modi manducandi. Unus sacramentalis. qui bonis et malis additur. alius spiritualis. quo soli boni manducant. vñ aug. quid est xpm manducare nisi eius corpus sola in sacramento corporis cruce accipere. Multi eum indigne accipiunt. et in ipo manent. et hinc mse ipsi manducant hoc est xpm manducare. Spiritualiter enim manducat qui in vnitate xpi et ecclie quod sacramentum significat manet. Nam qui dissolvit a xpo. nec carnem eius manducat. nec sanguinem bibit. sed tante rei sacramentum ad iudicium sibi cotidie accipiat. Spiritalem manducationem aug. distinguens a sacramentali manducatione. ait. ut qd petrus vocatur et dentem. Credo et manducasti. Credere enim in eum hoc est manducare panem et vinum. Qui credit in eum manducat eum. Et Hieronimus maledicat deus christus ipse dicit. Qui maducat carnem meam et bibit sanguinem meum in me manet et ego in eo. Qui in me manet et in eo ego non bibit. Qui vero non in me manet nec ego in eo. et si accipit sacramentum acquirit magnum tormentum. Et nulli ambigendum est hic quin corpus sanguinis xpi dum precipue fidei quo xpi membrum efficiatur nec alienari ab ullius panis calicis quin consortio. et si angl panem illum edat et calicem bibat. de hoc scio in unitate corporis xpi constitutus absistat. quia ullius sacramenti beneficio non fruatur. qui ille in hoc quod illud sacramenti significat inuenitur. In illo enim sacramento corpus et sanguine suum nobis commendat. ut credendo et fidem nos ipsos. Nam et nos corpus illius facti sumus. Et qui dissentit a xpo. non manducat carnem eius nec sanguinem bibit. et si tante rei sacramentum ad iudicium sibi cotidie accipiat. De errore quorunda qui dicunt

Et iuba cur a bonis tm corpus xpi sumi et alia huiusmodi ubi de spiritali manducatione agitur. quida obtenso corde legentes. erroris caligine inuoluti sic adeo. ut dicere presumpserint. Corpus et sanguine xpi a bonis tm sumi: et non a malis. Et indubitanter tenendum est a bonis illud sumi. non modo sacramentaliter. Et spiritaliter. a malis non tm sacramentaliter: et sub sacramento sit sub specie visibili carnis xpi. de virgine suptam. et sanguine pro nobis fusum sumi. Et non ministratum. Et tm bonos esse subditos probatur testimonijs. Et Gaudentius libro dyalogoꝝ. ubi est quida in precibus. et in digne sumentibus vera quidem caro et vere sanguis: sed efficacia non salubri efficiatur. Aug. Multi enim indigne accipiunt corpus xpi. de quibus ait apls. Qui manducat carnem et bibit calicem dñi indigne. iudicium sibi manducat et bibit. Et quod dolemus. quia succedit male accipe bonis. Ecce enim facta est malis dei male accipit bonis: sic est apls factis est bonis. cui bene accipitur malis sit dei stimulus sathane pacientes portetur. quod et mala prosint bonis. Dic angelus sathane paulo. Et sua obsint malis. bonis sit ad salutem: malis ad iudicium. vñ qui manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat

et bibit. Non quod res illa mala sit q̄ qui
malus male accipit qđ bonū est. Ps. Ni dig
ne quis sumes corpus xpi. no efficiat
ut quia malus est malū sit qđ accipit id
quod no ad salutē accipit ml accipiat Cor
pus eiū et sanguis dñi nichilomi⁹ erat
in illis quibꝫ ut aplis Qui manducat in
digne ꝛc hijs aliqñ plubꝫ a pte ostenditur
q̄ ꝛ a malis uerū corpus xpi et sanguis
sumit. sed sacramentaliter et no spiritaliter. De
inde hos duos intelligenda q̄ dicit ubi
modos sumendi. intelligenda quorūda
uerboꝝ ambigue dictorū distinguenda est
dicit enim aug. Bonus accipit sacramentū et rē
sacramenti. malus uero sacramentū et no rem.
Sacramentū hic dicit corpus xpi sicut de
signo ductū. Rem uero spiritalem xpi ar
ne. Bonus q̄ utrūq; xpi carne accipit
spiritalē uero tm sacramentū. i. corpꝰ xpi sic
sacramento. et no rē spiritalē. Et no manducas
manducat: et manducas no manducat. q
no manducas sacramentalē. Aliqñ manducat
spiritaliter. et eqūso. Et qui manducat spiritalē
unitatē carnis et sanguinis dñi sumit. ip
sam efficaciā huius. i. remissionē peccatoꝝ. p
quā unde operatur est dñs. Proficiat enim nobis q̄s
dne tua sacramenta q̄ qđmodo. ut qđ nūc spe
rimus rem unitate capiamus. Rem. Utrūq;
dicit ipsam efficaciā. si p hoc sacramentū.
ipsa ut sic sacramentalē carnē xpi sumamus.
ita spiritaliter sumamus. Et petit sacerdos. ut
xpc qui nos sub specie panis et uini sumere
manifestiu uisione secuꝝ in essentia diuini
tatis ē quāq; capiatur. Constat go a bonis
et a malis sumi corpus xpi. sed a bonis ad
salutē. a malis ad perniciem. De hereti
aliorū qui dicūt corpus xpi no esse nisi alibi nisi
in signo

Sunt itē alij precedēti nisi in signo
manam transcendentes. qui dei unitatem
uxta modū naturalium rerū meditantes. au
dacius ac pclosius unitati contradicunt. affir
mantes. in altari no esse corpus xpi sed sanguinē
nec sub panis et uini nisi panem
carnis et sanguinis esse. Sed ita xp in
duxisse. hoc est corpus meum. Petrus qđ aplis dux
petra erat xpc. dixit enim ubi de corpore
christi in sacramento. i. in signo et tm in signo
dicit manducari a nobis. qui errādi occasio
ne sumunt a uerbis unitatis. Vid prima hoc
facta est in discipulis xpi. Cui enim dicit. Nisi
quis manducat carnē meā et bibit sanguinē
meū. no habebit uitā etnā. Illi nāq; intelli
gentes dixerūt. Durus est hic sermo. Quis
potest eū audire. Et abierūt retro. Illis de
cedentibus ne seruaret duodecim qui erant ex
spe et inquit qui uiuificat. Caro non pl p
dest. Verba que loquor spūs et uita
sunt. intellexistis spiritualiter. Spes et uita sunt
intellexistis carnaliter erūt sic. Spes et uita
sunt carnaliter si uobis non sunt. Spiritaliter intel
ligite que locutus sum. Non hoc corpus qđ uide
tis manducaturi estis: et bibituri illū sanguinē
qui effusuri sunt qui me crucifigent.
Sacramentū aliqđ uobis cōmendauī spiritalē
intellectū uiuificabit uos. Caro enim non
prodest quicquā. Hec et alia cōtra insanie fomi
te ministrancia. Ut enim aug. dicit sacramen
tum finitum. finitū est dñs. Hec ille. et hic
nobis est unitas dñs. Corpus enim in quo
resurrexit uno loco est oportet. undecūq; enim est
ubicūq; diffusa est una persona est deus et
homo. ubique propter quod deus est in celo propter quod
homo est xpc et dicit. Pauperes uobiscum semper
habetis. me autē non semper habebitis. Hijs
aliisq; utitur hereticus pessimi in assertione
sui erroris. Determinatio primi sermonis

Que exactē uolenti omnia accipienda sunt. non
omnis hijs negatur uerū corpus xpi a
fidelibus sumi. ut in altari sc. Sed hijs ue
tustas aplōrum in eis nos instruxit. quod ipsum
corpus no ppriet discerptū ut putauit
ut ipsi discipuli qui retro abierūt. sed mi
gratū ne inuisibile in forma humana sed in uisi
bili sub forma panis et uini. corpus et san
guinē nobis traderet. Tute sensit aug con
firmat dicēs. Ipsum quidē et no ipsum corpus
quod uidebatur manducatur. Ipsum in uisi
bile. no ipsum uisibile. sed et si non sed. Illud
uisibile celebratur: nec est tm in uisibile in
telligi. sed et intelligendū est corpus xpi ee
in uno loco. set uisibile in forma humanorū
tas sit eius. et. Duimitus. ubique est unitas et
eius. i. uerū corpus eius. in omni altari
est. ubiq; celebratur. Hec et alia intelligē
dis est. Pauperes semper habetis uobiscum. me aut
non semper habebitis ipsum et in uisibile et

corpale ꝓsencia ꝫ. qua cū eis gꝛsabatur.
Dic ꝓd qđ homo est. mcelo est. uisibilit.
In altari aūt m uisibili. qꝛia no m forma
hūana appꝛaret. ꝫ forma panis et uini o
ꝑtur. Vn̄ t m uisibilis dr̄ eius caro. que
uere t m altari. Sed qꝛia no in sua spē ap
paꝛet m uisibilis dr̄. Ait em aug⁹ hoc est
qđ deus. Quod modis omnibus ꝛpbare
cōtendimꝰ. sacꝛificiū eccie. Duobꝰ modis ofi
ci. Duobꝰ cōstare: uisibili elemēto ꝙ spē et
ni uisibili dn̄i nr̄i ihu xpi carne et sangꝰ.
sacꝛmēto ſ. et re sacꝛmēti. r corpe xpi. Nec
xpi ꝑsona consist et cōficitur ex deo et ho
mine. Cū xpc uerus deus sit et homo. ꝙ
omnis res illa ꝙ. rez naturā et ueritē in
se cōtinet ex quibꝰ ofꝛcitur. Confiat aūt
sacꝛificiū eccie. Duobus. sacꝛmēto. et re sacꝛmē
ti. corpe xpi. Et qđ sacꝛmēti et rei sacꝛmēti
idē corpus dn̄i. Ecce m uisibilem dixit carnē
xpi. qꝛia m forma panis. et optata sumit
et tꝛactatur. Idcꝰ. corpus dixit. ee sacꝛmē
ti. r rem ex quo cōfirmatur qđ sup dixi.
Deinde add qđ magis lectorē moueꝛet. Ca
ro meꝰ uere est. ꝙ for panis optatum r
sacꝛmēto accꝛpimꝰ. et sanguis eius. ꝙ sub
uisibili spē uini et sapore potamꝰ. Caro
inde hūi carnis. et. sanguis sacꝛmēti est
sāguinis. sanguine et carne utroq; mixti
bili et m telligibili spiritali. significat. corpꝰ
xpi uisibile et palpabile. plenū gꝛā et di
uinā maiestate. Cūe sit mtelligēda ꝑmix

Attende hijs diligēter quis tropꝰ sit
quoda. utus hic aug⁹. Cuo solet res
significātes. rez sortiri uocabula ꝙs signi
ficat. hic em uisibilis panis spes. nocatur
more carnis. et uisibilis spes uini. nomīe
sanguinis. In uisibilis ūo et mtelligibilis
dr̄ caro xpi. qua sedm illā spem. no iudr̄ ca
ro. si mtelligitur. Ita et sanguis. Caro ꝙ xpi
dr̄. m uisibilis ee sacꝛmēti carnis uisibilis:
qꝛia panis spes. sedm ꝙ illa. no iudr̄ caro.
t sacꝛamēti uisibilis carnis: qua carne
m uisibili. r spe sedm ꝙ caro ꝙ. no iudr̄ caro.
et significatur corpus xpi. qđ t uisibile et
palpabile. ūi m sua forma appꝛauit. ita et de
sanguine xpi accꝛpi debet. Cuie sensū con
firmat aug⁹ apens qualr̄ ꝓdicti mtelligēda
sint. Cuia obijcit. Dixerat. ꝙsecꝛet addit.

pane uocari corpus xpi. cū uere sit sacꝛmē
tū corpus xpi. ꝙ mcruce positū est: sic qꝛ
nunciatio ꝙ sit manibꝰ sacerdotis. uocatur
xpi passio: no rei ueritē. ꝫ significāde mꝰ
terio. Credid et sacꝛmētum fidei dr̄ fides.
Datis responsi est hereticis obiectionibus
corpam negāt uerū corpus xpi m altari
ee. et panē m corpus. sit uinū. m sāguine
mystica cōsecꝛatione cōfici. Dicēdū. Quis
audeat mandicare dn̄m. sui. Quis t au
deat dicē cottidie formari corpus xpi. de
maria. sit subā que no sint caro uirginis.
Auctoritatibus ꝓbat unū corpus x et m altari
Ner et hijs sētia. et m id panem cōfiti,
et obiciūt illi. m dnīco mysto. legem
nature sectantes: quoꝝ ꝑ fidiam subdita
uinūt testimonia. Ait em ueritas. Accipite
hi e corpꝰ meū. Ite Ambr̄ m libro de sacra
mētis. Di tm̄ uolunt sermo helpe ut ignem
de celo deponet. no ualebit tm̄ xpi sermo
ut sibas mutet. de torrus midi oribus
legitur. qꝛia ipe dixit. et facti sr̄. Sermo
gō qui ex nichilo potuit facē qđ. no erant.
non ea que sr̄ m id mutare qđ no erāt. Ro
em minus e dare. qđ mutare nouas natu
ras m rebus. Ite Ambr̄. Di ordine elemēto
rū mixta fuit. gratia ꝙsecꝛauit. liquet
gō qđ ꝑter nature ordine surgo ꝙnaui et
hoc qđ confirimꝰ corpus. ex uirgine e. Quid
gō ꝙris h̄ nature ordine m xpo. corpo cū
ꝑter naturā ipe sit natus ex uirgine. Ite Am
br̄ ante benedictionē alia spes nominatur.
post ꝙsecꝛationē corpus significat. Ante con
secꝛationē aliud dr̄. post cōsecꝛationē san
guis nūcupatur. Tu dicis amen. hoc est
uerū t. Quod sermo sonat. affectus fatetur.
Ite Aug⁹ m libro sentēciar. ꝙpi. In spē pāis
et uini. ꝙ uidem⁹ res m uisibiles. r carnē
et sāguinē honoramus. Nec sāle pendi
mus has duas spes. sicut ante cōsecꝛatio
nē pendebam⁹. Cū fideli sitamur ante
cōsecꝛationē panē t et uinū. qđ natura
formauit. Post cōsecꝛationē uero carnem
xpi et sāguinē. qđ benedictio ꝙsecꝛauit.
Ambr̄. Panis t m altari usitatus ali
qua sit. Vbi accesserit ꝙsecꝛatio. de pane fit
xpi caro. Quomo aūt. post qđ panis t cō
corpus xpi. cōsecꝛatione. ꝙ fit xpi sermo
ne. Ite ambr̄. Di eucha nus t m sermone
dn̄i. ut mereant ee que no erāt. Quomo

opatorius ē ut sint q̄ erat et m aliud q̄
nuitentur. Et sic quod erat panis ante
consecrationē iam corpus xp̄i est post
consecrationē: quia sermo xp̄i creaturā
mutat. 2ē ex pane fit corpus xp̄i. et ui-
num cū aqua in calicem missū fit sanguis
consecratione uerbi celestis. Vñ aug⁹ dic
q̄ spūs uera caro sine cōmi creditur. Itaq;
eundē ex sūa panis et uinū ide corpus x̄
et sanguis consecrat. Corpus xp̄i et ue
rum ē et figurā nobis dū corpus x̄ et san
guis bibitur. spēs ex panis uinīq; sūba effi
citur: figurā id ē id quod exhibet sentiun
Vñ eusebius emissenus. In uisibilis sacrā
uisibiles creaturas in sūas corporis et san
guinis sui. nubo suo secreta potate cōmutat.
Ex his aliqs plibus constat uerū corpus x̄
et sanguinē in altari cōsecrato integrū xp̄m
sub utraq; spē. et sūam panis in corpus
uinīq; sūam in sanguinē gūti. De mod

Si aūt quēritur qualis sit ill gūsionis
la cōsio. an formalis. an sūalis. nil
aliq gūs. diffinire nō sufficio formalem
nā nō ē cognosco: quia spēs rēi q̄ ante
fuerāt remanent. et sapor. et pondus.
busda mōd ē sūalis. dicebāt sic. sūba
cōuti in sūam. ut hoc ē panis fiat illa.
Cui sensui p̄missē auctoritatē. g̃ sentire
uidētur. Substantialiter Abaliter. xp

Sed hinc sentēcie sic opponit ab aliis.
Si sūba panis in quiuit ill uini gñ
tūr sūabāt in corpus et sanguinē xp̄i
cottidie fit aliqua sūa corporis ut sanguis
xp̄i: quē an nō erat ier hodie ē aliquid
corpus xp̄i. quod eri nō erat. et cottidie
augetur corpus xp̄i. atq; format de matīa
de qua in conceptione nō fuit sūm. Cui sibi
hoc nō responderi pōt: quia nō ea rōe dī
corpus xp̄i confici uerbo celesti. q̄ p̄ius
corpus in conceptu uirginis formatū. de
mēbris formetur. Sed ideo. quia sūba panis
ill uini. que ante nō fuerat corpus xp̄i. ill
sanguis: uerbo celesti fit corpus xp̄i et sang
uis. et ideo sacerdotis dīr officere corpus
xp̄i et sanguinem. quia eor ministerio sūba
panis fit caro. et sūba uini fit sanguis x̄
Nec tamē aliquid additur corpi ut sangui
ni: nec augetur corpus xp̄i ut sanguis.
Aug⁹ in libro sentenciarum prosp. ꝛ.

Si uero quēritur modus. quo id fieri possit
breuiter respondeo. Ad fidei ē
di salubriter pertinet inuestigari salubrit
nō pōt. Id q̄ corpus x̄. panis mutatione
uini. id nō augmentatur. nec sanguis ex uini
cōfusione eius uoluptati et potētie assūa
tur. qui idem corpus edidit de uirgine.
fit q̄ sūba illa. ista: sine eius augmento nec
tamē contradīt. quīa q̄ sūba panis ali
qua da sit caro xp̄i. et si fuit caro x̄. sic sa
rina facta est. panis. et aqua facta ē uinū
Nec tñ dē farina ē panis. et aqua
ē uinū. Aliū uero accidit. Illud q̄ erat
panis ill uini. post cōsecrationē ē cor
pus ē sanguinē. nec tñ ofequit. panis ē
caro xp̄i. ill uinū ē sanguis. quia substan
panis ill uini. Sed caro et sanguis. ideo
distinguēdū uidētur. eū dē sūba panis. ut
id quod erat panis. modo ē corpus xp̄i.
Aliquis uīs panis. nō ē corpus xp̄i. sed mu
tata. id q̄ factus ē est corpus xp̄i. Nec de
cinis sūbam panis ill uini materia est
corpis ill sanguinis. quia nō de ea ut de
materia formatur corpus xp̄i. si ipā for
matur in illud. et efficitur illud. Vñ aug⁹
Corpus xp̄i dnīs illud. q̄d ex fructibus
tre accepti. et p̄ mysteri consecratum
sumimus. in memoriā dominice passionis.
Quod cū p̄ manus homīs ad illa uisibi
lem spēm p̄ducatur. et nō sanctificet. ut
sit ei digm sacramētū. nisi operante mi
sibili spū dei. Vñ aliq̄ dicūt. q̄ asserūt deū
Quidam ita panē trāsire in corpus xp̄i
sic dicūt cōsecratione illā ēe intelligē
dam. ut sub illis accidentibus sub quibus
erat p̄ius sūba panis et uini. post cōsecra
tionē panis et uini. sit sūba corporis et sang
uinis. Hic tñ ut nō eis assentiamur. et sic
asserūt dictū panē transire in corpus x̄.
quia ubi erat panis. nūc ē corpus xp̄i.
Quod si est. quid q̄ fit de sūba panis et
uini. Illi dīr. ill in praeteritum materiam re
solui. ill in nichilū redigi. Alioq; opīno

Alii uero putauerūt ibi sūbam panis
et uini remanere. et ibidē corpus
xp̄i ēe. et sanguinē. et hanc rōe dīr illam
sūbam fieri. q̄ quia ū est. hoc est. et illaq̄
minus est. et p̄am sūbam panis ill uini di
cunt ēe sacramentū. Sed quod nō sit ibi sūa

pq̄ quia est caro xp̄i ut q̄ sanguis. nō ē substantia panis uel uini.

mſt corpus xpi et sanguis ex ꝑtibus apte
ostenditur: et ex subditis: aut Ambr. panis
rsum quē sumimꝰ m mſtiō. dlīt utrāq; mte
ligo: qu mām sīt spēs formatus ē m utero
virginis: et igne passionis decoctus m ara
crucis: panis cui angloꝝ escas ē cybus hominū
Unde iustas m iobac aut ego sum panis ui
rus qui d. c. d. z utē. p. q. e. d. c. m. e. p. m.
v. Ex hijs namq; duabus sententijs apte
datur intelligi: quia panis ille et ysc non
duo: sī vnus panis: et una caro: ꝑ illū dubo
unū effectur corpus. illud uere. illud sanc
quod suptū est de virgine. qđ surrexit et
in celū ascendit. Sr ḡ quib; fidelū hīc
dubiū posset. in ipa immolatiōe hostiē ad
sacdotis uocem celos aperi: m illo xpi mstiō
angloꝝ chorus ad ee: suma et ima sociāt
unū quid ex visibilibus atq; m uisibilib
fieri? dem eodem momēto et m celū rapi
ministerio angloꝝ cōsociādi corpi xpi et
ante oculos sacerdotis in altari videntis. Sic
Diuinitas ubi. totū implet mundū. non minus
totus corpis illud cōsecratur: nec sī tū multa
corpa xpi. sī unū cōpus a vnis sanguis.
deq; sīc minus sīc plus. quis, in papi
an omnes equalē corpis xpi integrē me
sumūt. post cōsecratiōe ḡ. nō est ibi sibi
panis ut ante. licet spēs remanēant. Est
est ibi spēs panis. et unū sanguis et super
unde aliud uidē: aliud intelligit. Quāc
Sub alia at sub alia spē sumatur. ꝑ
spē tribus de causis carnē et sanguē
nem tradidit xpc. et de mcepto sumēdum
mstituit. ut fides sit. licet meritū. quē ē de
hijs. que nō videntur. quia fides nō habet
meritū. c. h. v. p. e. et z io ne abhorreret
animus. qđ dnēt oris: quia nō hem⁹ m
usum carnē cruda et sanguinē comedē
qz ḡ xpc uoluit de nobis fas nō est
nr mstiō carnē et sanguinē nob comen
dauit. Et cētā ideo ne ab incredulis irri
siōnē xpianē insultaret. Vñ aug. in hil
ronabilibus. quia ut sanguinis similitudine
sumamus. ut z ita citius nō desit. et credat
tē nullū fiat a pagānis. quod cruorem
ocrisi homines bibamꝰ. Nec ḡ hoc fieret z
ne uelut aquā horror ēet cruoris. in siem
dnē acupimus sacmētū. ex ꝑmissis iam
loquet. qđ sub alia spē. et qđ sub ista hoc

sacmētū dns celebrauit. et celebrari a nob
mstituit. C. Quare sub duplici spē. ꝑ

Sp̄ēbatur. spē sub duplici spē sumitur.
cet sub altera totus sit xpc. ut hoc
deretur tota humana natura assūpsisse.
ut tota redimēt. panis enī ad carnem
vertitur: vinum ad animā. quia vinum
opatur sanguinē. m quo sedes aīe a physi
cis ee dicitur. Ideo ḡ m duabus spēbus cele
bratur. ut anime et carnis susceptio. m xpo.
et utriusq; libertatio m nob. ee significetur.
valet. sūt ut aut Ambr. ad tuitionē corpis
z aīe. qđ ꝑ ipm⁹ quia caro xpi. p salute
corpis. sanguis uero p anima mūdi offert.
Dicit ꝑfiguraut moyses. caro mquit p
corpe mo offertur. sanguis uero p anima
ſ tū sub utraq; sumitur spē. qđ ad utrūq;
valet: quia sub utraq; sūmē totus xpc.
sed si malicia tūs spē sumēdū. ad altēius
tūs. i. corpis. ut aīe nō utriusq; partē tui
one valere significaretur. sub utraq; tū
spē totus sumitur xpc. nec plus sub utrāq;
nec minus sub altera tū sumē. Quē em
ro est. ut aut hybla m cōpe xpi que in ma
na pōsset. de quo dr. qui plus collegerat nō
habuit amplius: nec qui minus paucerat hab
minus. Et licet sub utraq; spē totus xpc su
matur tū nō fit confusio panis. nisi in car
nem. nec uini nisi in sanguinem. Non debē

Nec debent dici duo sacramenta. ꝑ
dici duo sacramenta. si unum. quia
sub utrūq; spē idē sūmēdū. nec utentes sa
cramēto. quia bene dicēs nō repetitur sup
eandem spem. Neque alie subē in sacrau
ritatis offerri debent. qz de aliis nō pos
consecrari corpus xpi nec sanguis. Cūc

Aqua uero ad mst. Aqua ad mstēriū
cenda ē uino. qz aqua ꝑ⁹ significat
qui p xpi passionē redemptus est. Calix ḡ
dicēs uixtē canonē preceptū. aqua et vi
no mixtus debet offerri. quia videm⁹ in
aqua ꝑ⁹ intelligi. in uino ostendi sangui
nem xpi. Cui in calice uino aqua mistetur
xpo ꝑ⁹ adunatur: et credentes plebs ei
unitur. quem credit coplatur. Cuc coplacto aque
et uini. sit mstēriū in calice xpc. nec mirū
illa nō possit separari. Nam si unio tūs quē
offerat. sanguis xpi incepit ee sine nob

Si uero quidem. an uerū sit quod ꝑ
vitur. Si aqua ꝑter mutatur. dubi quod

sequitur in eode canone no pot aliqut calix
dñi ee aqua sola: aut uinu solu: nisi utrūq
misceatur. Et optamus. Calix dñi no est
aqua sola. aut uinu solu: nisi utrūq mixta
turi sicut nec corpus dñi pot ee forma sola. nec
ū utrūq; fuit ordinatū. Et pans unig co
page solidatū.

Si quis tñ no intendēs introducē hanc
sim. obliuione uel ignorātia aquā pu
miscerit no rudī ee uirtū sacrāmēti: si ille
gustauit ē corrupt̄ edus. Nam et gust. certū
no apparet aquā dñi. Nō certū ex dictis ty
pream rudī posse colligi. aut cū siquis de
anteccessoribus uiris uel ignorāt uel simplī
hoc no obseruauit. Nō nos dns facē et ex
emplo et mīsterio docuit. pot simplicitati
eius mdulgētia dñi uenia gaudī. Nobis uō
no pot ignosci: qui mīnt adhuc in structi
sum. Rot calicē dñi cū uino mixtū. sedm
q̄ dns obtulit offeramus. Si hoc rudīq̄d
siquid simplīt uel ignoranter uini offerat
sine aq̄ sacrāmētū cōficiat: aqua uero sine
uino millateng pot offerri in sacrāmētum:
nec pans. nisi de frumēto: nec gramī fru
mēti nisi redactū in panē: quia xp̄s et pa
nē se dicit. et gno frumēti se compat. Nō
q̄ supdictū ē no posse uinū solū offerri.
deber minari optet. recipit cū exceptione.
Non pot. nisi simplīt uel ignoranter fiat. Nō
no pot. r. no debet. Dubiusda tñ rudī sit
gnale uerū. Colligit. r. ex pdictis. uinum
aquā mixtū dedit discipulis. Corpus uero
tale dedit quale tūc hūit. r. mortale et pas
sibile. Nūc no sūmt a nob̄ mmortale et
mpassibile: nec tñ maiore efficacia hꝫ
Eucharistia q̄ mox tincta. no debet dari pp
p supplemēto communionis: quia no legit
xp̄m alicui discipulor̄ pbuisse panē mtinctū
trunco rudī. Tūc uero no accepit rudas cor
pus x̄i: sed tñ panē. Corpus uō et sanguinē
xp̄i. aq̄ cū alijs discipulis porrexit. ubi illa

Si aut̄ q̄ritur de acti fluidēt̄ aridārū
derebus que remanēt: sit de speciebus
sapore et pondere: in quo subiecto fluidēt̄
pocius michi rudet. et fatendū ex spē sine
subo. q̄ ee nisi subo: quia ubi no est suba nisi
corpus et sanguis dñi: q̄que no afficiatur
illis accidētibus. Non enī misc. formā talem hꝫ
corpus x̄pi: sed qualis in iudicio apparebit.
Remanent q̄ illa accidētia p se subsistencia.
ad mīsterij uirtū. ad gustū. fidei q̄ sustinēdū
um: quibus corpus x̄pi ihū sub forma et natu
ram suā. tegitur. De fractione et partibus

Solet certa q̄ri de fractione et prone q̄
ubi rudī fieri. utrū uera sit. et si uera
fractio est. cuius rei sit. aut in qua re fiat. Cui
no sit ubi alia suba quā x̄pi. si in aliqua
suba est. illa fractio. in x̄pi corpe esse rudī:
Sed contra. cū ipm corpus in corruptibile sit.
quia in mortale et in passibile: in ipo non
posse ee rudī. Nam et x̄pc redarguit carna
lem sensū discipulor̄. qui putabāt x̄pi carnē
sic aliam. in partes diuidendā. et morsibus
lacerandā: ideo quibusdā placet. q̄ no sit ubi
fractio sit rudī: sed dī frangi. quia rudī fran
gi. sic baculus in aqua: quibus obicitur quod
aut Ambro. Nichil falsi putandū est in sacri
ficio ueritatis: ut sic sit in magor̄ pstigijs.
ut deluisione quada fallatur ode. ut rideat
ee q̄d no est. Ad hoc illi dicūt no fallu. nos
uisus. nec fallit. q̄d cer. si credētur ita fran
gi ut rudī. Nec illusio est. quia ad utilitatem
fideī. no ad decepcionē ita fit: sic r. x̄pc se
ostendit duobus discipulis in ua. in spē pe
grini. nec in eo tñ forma talis erat. q̄ oculi
eor̄ tenebātur. ne eū agnoscerēt. Alij uero
dnt. q̄d sic ubi spēs panis ē. et no ē ubi res
cuius rei in qua sit illa spes. ita ē ubi fractio
que no sit in aliqua re. quia ubi michil fit
getur. q̄d mirabilis dei potentia fieri dicitur.
ut ubi fiat fractio. ubi michil frangitur. Con

Alij tradunt. corpus x̄pi sensibiliter
essencialiter frangi. et diuidi. et tñ inte
grum et incorruptibile existere. q̄d se colligit
asserūt. ex confessione Berengarij: qui ofessus
est coram nicholao papa et plebe eccle. panem et
uinum que in altari ponūtur. post ofectionem
no solū sacrāmētū sed uerū corpus et sanguis
x̄pi ee. et sensualiter. no solū sacramentaliter. et in
tere manibus sacerdotū tractari et frangi. et
fidelium dentibus atteri. Sed quia corpus
x̄pi incorruptibile ē. fateri dici pot. fractio
illa et pressio non in suba corporis. sed in ipsi⁹ spē
panis sacrāmentalis fieri. ut uera fractio et par
tio sit ubi. que sit non in suba. sed in sacramento
r. in spē. Ne autē miremur ut multos. si carī-

dencia indicatur frangi. et ibi sint sine sulbo
liat quidā asseuit ea fundari in dcō. est ibi
ueru fractio et ptio que fit in pmā. in
forma pamis. vii. capls aut. pamis quā fran
gimus. quia forma pamis ibi frangitur.
nptes diuidit̄. xpc. uerū integer manet.
et totus ē in singlis. vii aug. Quādo xpc
manducatur. nūq. maducat. Si quis audat
manducare dnm̄ suū. et tm̄ nūtas mutab
nos ad manducādū aut. Cui maducat
nc uiuit. xpc. nc. Nec creditur xpc. ut
maducetur. si mortuos uiuificat. quādo
maducatur. reficit. nō deficit. uiuit. madu
catus. quia resurrexit. occisus. Nec qñ ma
ducamus partes de illo facim̄. et quida
in sacmēto sic fit. Si. Moriunt fideles si no
manducet carnē xpi. unusquisq; accipit
partē suā. vii. et ipā. quā. partes uocāt̄.
p partes maducatur. in sacramēto. et mā
net integer totus in celo. manet integer
totus in corde tuo. Deo ista dicit. sacmēta.
quia meis aliud uidū. et aliud mētis. vide
pamis et calix. qd̄ z octi. remurant. qd̄ aut
fides in struenda postulat. pamis ē corpus
xpi. et calix sanguis. ex his datur satis
intelligi. qd̄ fractio et partes que ibi ui
dentur fieri in sacramēto fiunt. a. in spe
cibilibus. Sed qz illa bengarii. ibi. tm̄ dicit
uenda sunt. ut sensualē nō tm̄ in sacmē
to. si in ueritate dicatur corpus xpi tra
tari manibus sacerdotū. frangi. uerū et
atteri dentibus uere quod. si in sacmēto
tm̄. vā gr ē ibi attritio et partitio. sed
in singlis partibus totus xpc ē. vii. Cy.
Quicūq; acceperint xpm̄ dnm̄. et in singlis
portionibus totus est. nec p singlos minuit.
sed integr̄ se pbet in singlis. Si plurimis ubi
prs corpis est. est ibi et totū. Aliud ille p
Quod em̄ ptes ille significat. tes significant
cent. Gregorius ppā tradidit. in qui
ens. Si. risorme ē corpus xpi. pars oblate
in calicem. missit. corpus xpi. quod tā ne sur
rexit. monstrat. pars tomesta. Ambulans
ad huc sup̄ terrā. pars in altari usq; ad
finem misse. remanes. iacens corpus in sepl
chro. quia usq; in finē. sti. corpa. sc̄or. in se
pulchris erūt. et sicut ptes ille mysticam
tenent. significationē. ita. z. fractio. passio
nis. x. z. mortis. ē. repsentatio. Unde xpc ait

hoc facite in mea cōmemoratione. i. in me
moria. passionis et mortis mee. Nam ut
ait. ambr. Sicut in morte xpi liberati su
mus. ita in edendo et bibendo carnē et san
guinē. memores ee debem̄. Ambr.

Sed caueat quisq; ne indigne percipiat.
quia iudicium manducat. Non ē emp
tus iste qui cadit. in corpus. si panis uite
ecce qui animē mee. subtrahit. fulget. sic g
uince. ut cottidie mercēdis accipa. Nec ut
cedas indignus. Indignus ē qui alienū celeb
brat misterium. quid xpc tradidit. ut qui in
bens peccā mortale accedit. g. et si sint pcā
cottidiana. ut salte nō sint mortifera. ante
quā accedatis. dimittite debitoribus uris.
Si dimitt̄is dimittitur. ē et sic securus
accede. panis em̄ salutaris ē. et nō uenen
Si ita accedis spūalī. maducas. Spūaliter
em̄ manducat qui in nocētia. ad altare por
tat. Si aliud sic sacrificat. i. sepm̄ immolet.

Post hec gritur. si qd̄ gerit sacerdos xpc
Dicatur sacrificiū. aut immolatio. et si
xpc cottidie immolatur. ut semel trā mmo
latus sit. Ad hoc breuiter dici potest. Illud
qd̄ offertur. et consecratur a sacerdote. uocatur
sacrificiū. et oblatione. quia memoria est et
repsentatio ē sacrificij. uere. et sce mmo
lationis sce. manet exactis. et semel xpc
mortuus ē in cruce. si ibi. nn immolatus ē
in semetipo. cottidie aut. immolat̄ in sacra
mēto. quia in sacmēto recordatio fit illius
qd̄ factū fuit. et est. Vii aug. Certū habem̄ qz
xpc resurgens ex mortuis. i. n. m. ultra
trā. et ne oblīuiscamur. qd̄ factū est. trā. est. in
memoria mā. omni anno fit. sic. quoties
pascha celebratur. mihi toties xpc occidi
tur. Qz trā. similitudo recordatio. repsentat.
qd̄ olim factū ē. z. nos facit. monere. trā.
nos inducam̄ dnm̄ mentire. sce. semel im
molatus ē xpc in semetipo. et trā cottidie
immolatur. in sacramēto. qd̄ sic intelligen
dū est. quia in manifestatione corpis. et dis
tractione membrorū. semel trā mentis. pro
dit. offerens se deo patri hostiā redemp
nis efficacē. ecce. si. quos predestinauit ad
salutē. Si. Ambr. in xpo. semel oblata est
hostia ad salutē potens. Aliud. g. nobis no
me p singlos dies offerim̄. Et si cottidie of
feramus. ad recordationē mortis eius

et manus mitt̄ totus
presbr. ptē maducat

fit: et una ē hostia nō mlte: Quomō una
et nō mlte: quia semel immolatus ē xpc
hoc aūt sacrificiū exemplū ē illius. q ipm
emī semp. et ēd ipm offertur. p mde hoc
est sacrificiū: alio quī qđ ḡ in multis locis
offertur. multi sūt xpi: non tñ unus ubi
q ē xpc. et plenus existens hic et illic ple
nus sic qđ ubiq offertur unus ē corpus
ta et unū ē sacrificiū. xpc hostiam obtu
lit. q ipam offerimꝰ 2 nē: sed qđ nos agimꝰ
ē anāmnesis sacrificij. Nec causa sic mutā
tus repetitur. quia pficat hominē: sed ut
uiuē. quia cottidie peccamus. ḡ hijs offi
gitur sacrificiū et ē dicī qđ agit in altari:
et xpm semel oblatū. 2 cottidie offerri: sed
aliter nē. et alī uīe: 2 ecclā que sit ritus
hui⁹ sacrāmēti ostenditur. remissio ſ nem
alīū peccā. et p ferāo ūtutis De ēē nīstrā
tionis

Inſtituēs ē enī hoc sacrāmētū ḡ nis
dualibus de causis. in augmētū ūtutis
ſ cautelę: et in medicinā cottidianę in
firmitatis. Vñ Ambr. Qui quotiens effūdi
tur sanguis xpi. in remissionē peccā. mtā
effunditur. debeo ſp accipe: quia ſp pecco
debeo ſp hui⁹ medicinā. ſc Aug. Sed
cottidie hoc oblatio licet xpc semel passꝰ
sit quia cottidie peccamus. pcīis ſi quibꝫ
mortalib⁹ in firmitas uiuere nō pōt: et q
cottidie labimur. cottidie xpc mystice pro
nobis īmolatur. Dedit enī nobis hoc sacrā
mētū salutis. ut quia nos cottidie peccamꝰ
et ille iam mori nō potest. p hoc sacrāmētū
remissionē ḡ sequamur. Cottidie comedit
ipc. et bibitur mutuitate: ſ mteger et ui
uus remanet in deitate. Et misterium
fidei dr. quia credē debes. qđ ibi salus mā
consistat. Dr aūt ḡrē unū cottidie com
municādū ſ audi quid ueri tradit Aug.
Cottidie mgē eucharistiā accipe. nec laudo
nec uituperō omnibꝫ dmcis diebus tm com
municādū. hortor: si tñ mens m affectu ꝑ
candi ēē ḡrauari magis diu eucharistie
ꝑceptione. q̄ purificari: 2 licet quis pcīa
mordeāt: si pectandi tm de ceteris nō ḥeat
uoluntatē. et satisfaciat lachrymis et oribus
accedat securus: ſ hoc de illis diu q̄ morta
lia pcīa nō grauent: ſ nō forīque eius salu
tem m animo hominis commictāt. Nisi forte

quis criminalibus impediatur. m pascha
ſ 2 penthecosten et natale. Omnes qđ co
municent qui noluerit ecclesiasticis ca
rere limīnibus. Ut hereticī uel ex communi
Solet ī quēd. cum hoc sacrāmētū ꝑficit ut
uerē praui sacdotes. hoc sacrāmētum
conficē queant. ad qđ dici pōt. qđ aliqui
licet praui sint consecrant uere. ſ qui i
talis sit nomine sacrāmēto. et si nō uera. q
nō m merito q̄ctātis. ſ m uerbo efficā
creatoris. Vñ Aug. Fidē catholicā eccles
am m misterio corpis et sanguinis dñi
nichil a bono malo. nichil a malo mundꝫ
ꝑficitur sacdote. quia nō m merito consē
cratis. ſ m uerbo ꝑficiēte creatoris. et m
ūtute ſpūs ſcī: credendū est eum qđ m ūbis
xpi sacramēta cōficiat. Dr ipc ē qui
baptizat. ita ē ipc qui p ſpm ſcm sua effi
cit carnē et sanguinē. ſc ḡlē. purāt qui
dē cōmunione corpis ming ēē sanctifi
cata. si ullo⁹ fiat offē quoꝫ uitā ullo⁹ occlūs
uideāt ignobilis: heu m qua magnā la
queū mala duxit ut diuina et occulta misē
ra. plus ab aliis sanctificata posse fieri
credant. Cū unus idēq ſpc scīs. m tota
ecclā m uisibile ea misteria. et operando sēc
ficet et sanctificādo benedicat. A nisi eund
ideo dr. qđ secūd 2 recēdīū habeāt dispensa
tionē. Sacrificiū uero q̄ sacrū ferim⁹. qua
ꝑ misteria cōsecrat. ꝓnob⁹ in memoria
dnice passionis. Sacrāmētū est m aliq
celebratione. cū res ita fit. ut aliquid sig
nificate rei accipiam⁹. Sacramenta sūt bap
tisma crisma. corpus xpi. que ideo sacrāmēta
dicūt. qua sub tegumēto uisibilīū rez. di
uina ūtus secretius saluē cōtrā sacrāmē
toꝫ opatur. Vñ a secretis ūtutibus. ūt sa
cris sacrāmēta dicūt. Panis et calicis sacra
mētū. grece eucharistia dr. latine bona gra
tia. ꝑpatur. et quid melius corpe et sanguine
xpi. Quic qđ ꝑ bonos siue ꝑ malos minis
tros. meri ecclesiā dispensetur. tm sacrū ē
quod ſpc sēd sanctificat. Nec bonoꝫ dispen
satoꝫ mītis ampliatur. nec malorꝫ attenu
atur. hoc de corpe dñi. 2 hoc de baptismate et
crismate sciendū est et tenendū. quia ūtus di
uina scientia opatur meritis. et diuina solū
mō est hec ūtus siue ꝑtis. ubi. h̄ uene effi
cacia. Ille uero qui ex communicati ſ īl de
hereti manifeste notati. nō creditur hoc

hic ny ne tenet

sacramētum posse conficere licet sacerdotes
simt quia nemo dicit in pā ḡsecratione of
ferō sed offerimus: quasi ex p̄sona ecc̄ie et
ideo cū alia sacr̄a ēxtra ecc̄lesiā possit
celebrari de hoc nō audē. Ꝛ̄d t̄ Aug tradd
nūd̄ dicēs. Recolite nomē et q̄erite ueri
tatem. Missa ēm dō eo q̄d celebras missus
ad consecrandū uinū fici corpus ad uen
at. iuxta dicti sacerdotis dictū Ompē
deus iube hec p̄ferri. p mamus sī angli
tui. m. s. a. t. ze. Ꝑo circa missi angly uene
rit missa nequaq̄ iure poterit uocari.
Numquid ēm si hoc misterium hereticus au
sus fuit usurpare anglm de celis misit
deus. oblationē ejus ḡsecrare. maxime cū
eisdem p̄ gilham malach 2o comminatus sit dicens.
Maledicam benedictionibus uris. Ꝛ̄d si
benedictiomby eoꝝ se asserit maledictiū
uitas. Quid erit de hostia sua. ḡo dicimꝰ
illa posse ab illo benedici. quē statuis do
fore maledictū. aut sua benedictione. Si ēm
deus maledixit. t simoniacus benedixerit
quis eoꝝ p̄valebit. Numquid benedictio
maledicti. ad nichilū poterit redigi. illissima
tuba cominantis dei. Ex his colligitur. q̄d
hereticus a fide catholica prius. necesse hoc
sacr̄m ḡficē. quia si anglī qui hmg
misterij celebrationē assistit. tuc nō assit
qui hereticus tūt simoniacus hoc misteriū
temerarie celebrare p̄sumit. Non ēm du
bitari licet. ū corpus dīna et sanguinis
mestā geritur. supnoꝝ ciuium ad ēe
conuenitus. In hmg aūt misti explemꝰ
sic forma seruari uta ordine hīc oportet:
s. ut sit sacerdos. et mtencionē adhi
opt̄ ut illud facē mtendat. ꝑ si nō credit
de illo mysterio. sanctificatiū posse mtendē. nō
q̄ndē illud confice q̄d iam esset uere credē:
ꝑ id agere q̄d geritur ab aliꝑ. dū illud cō
ficitur. et sic ad hibetur mtencio. et si mte
cio dicatur de esse confice. dicit illud mysteriū
ex quo mtendit ea dicere. t agē q̄ ab
aliꝑ geritur: impletur mysteriū. Illud t sa
ne dicī p̄t. q̄d a brutis animalibus corpus
xp̄i nō sumit. et si ingeratur. Quid q̄ su
mit mus. q̄d manducat. dō nouit hec de
hoc celesti misterio aliqua p̄stringimus. a
catholicis fideliter tenenda. Cui ēm hīs

Si ꝓ veritas hȳz. nunq̄ pt
mēdē illud q̄ficē. et
si nō mēdit. nunq̄
confice. Aliqui
respōdēt. et
nō recede
illo mi
steri
o
notenet hȳz

contradicit. hereticus iudicatur. Quid

De ueritate fidei

Ne autem fiam hēticus. et q̄d sit hereticus
ignoras. quid hereticus faciat. et q̄d
sit hereticus. audi breuiter. quid ni fi dc
tores tradant. Hylarius in ex. terre. plen.
qui celestiū uerboꝝ simplicitatē nō iuxta
tuis ip̄ius absolucione suspicant. aliter in
tpretantes quā dictoꝝ uirtus postulat.
de intellectu ejus hereseos. nō de scripture.
et sensus. nō sermo sit crimē. Idem mocha. id.
uo. Intelligere sensus in crimine est. hec
dicit. q̄d ex libris in ordinatis plenis in cur
retur hereseos. Aug. Difficile quid sit he
reticus aut hereticus. q̄ui p aliquid tpalis
comodi et maxie gle. p̄ceperit sui gra
falsus ac nouus opiniones gignit. uel sapi

De penitencia

Post hec de penitencia agendū est. Penitencia longe potis
a deo necessaria est. ut aiūt. Sicut tabula post naufragiū
ut aiūt. Sicut tabula post naufragiū
si quis uestem in nocte in baptismo per
ceptam corrupit. peccando. penitere re
medio reparare potest prima tabula. t bap
tismus: ubi deponitur uetus homo. et
induit nouus. Ꝺcta. penitencia. q̄ua post
lapsum resurgimꝰ. dū uetustas uestis
pellitur. et nouitas pdita resumitur. post
baptm plapsi. p penitencia reuocari ua
lentiꝰ nō. p baptismū. licet homi. sepius pe
nitere. ꝑ nō baptizari. Baptismus tm ē
sacr̄mētū. ꝑ penitencia dō et sacr̄mētū
et uirtus mētis. Est ēm penitencia mte
rior et penitencia exterior. Exterior sacrāme
tū est. interior uirtus mentis. Et et utraq;
est salutis est et iustificationis est. Utru
uero omnis exterior penitencia sit sacrāme
tū. dī si nō omnis. q̄ue hoc nomine con
senda sit consequēter. in ꝙ subiungimꝰ.

Penitencia

Penitencia nec pit solum p̄dicatio dicētis
penitenciam agite. &c. Ꝛ̄d ꝙ̄ do
cuit. ad post uitas p̄dicauit. Exordiū se
mons sumens a penitencia. Penitencia
dō a primendo. quia quos punit illicita que
comisit. Penitencie uiris timore corripi
untur. Unde. a timore tres dicē concepisse
perhibent. spm salutis. Est aūt penitencia
ut aut Ambr. mala p̄cta plangē et plan
genda uetera nō committere. Ꝛ̄d ꝙ̄ penite
re ante acta p̄cta deflere. et flendo nō co
mittere. Nam qui sic alia deplorat ne alia

tñ committat ad hunc penitēcā agere: aut ig-
norat aut dissimulat. Quid em̄ prōst si pēa
luxurie quis defleat et adhuc auaricie esti-
mulat. Christus ubis quidē uehementius mihe
rentes conteūdit uero penitētem ultra nō pe-
cuie damnabilē. et si fruct' penitē uerā
nō protulisse penitētiā dō. t aliis mumint
testimoniis. Aut em̄ ydoneus uisor ē et nō
penitēs qui adhuc agit gd̄ poniteat. Nec cu-
detur deū posse subditus ꝫ subsanare sup-
bus. Canis reuisus ad vomitū: ē penitens
reddit ad pecū. Agulti lacrimas mdēsmet
fidūt qui et peccare nō desinunt. Quosdā
accepo lacrimas ad penitētiā cernor. ad affectū
penitentie nō hūe: quia in constantia sue mē
tis. nē reordinatione pēa lacrimas fundit. nē
reuiuiscente usu. ea que fleuerūt veterēs
gmittut. Psalmus de peccatis dicit. lauamini:
mundi estote. lauatur et mundus ē qui ? pēa
plangit. et flendo uterū nō ad mittit: lauat
et nō est mundus qui plangit que gessit. nec
deserit et post lacrimas cadē ꝫ fleuerat re-
petit. Ait aug. In anis ē penitētia. quia sepes
culpa coinquinat: nec p̄ sunt lauacra: si re-
plicatur pēa: nichil ualet uenia. a malis
posse re. et mala denuo cōmittere. Et flet qui a
missa plangit: nec tñ deserit. pene grauiori
se subiuit. Ait Ambr. Repuit qui semp̄ age
da penitētia putat qui luxuriatur in xpo.
Nam si uere in xpo penitētia agerēt iterū
dam posset nō putarēt: quia sic una baptis
ma uera ē una penitētia. Quibus aliis ꝫ plurib⁹
uidet auctoritatibus in assertione sue opi
nionis. Ait Ambr. dicit hec ꝑa. penitētia ē
cessare a pēis et tñ magn̄ p̄fectus ē re-
miscere errori: inbutos em̄ uicijs animos
euerere atq; emēdare dēuotis ē p̄fecte et celes
tis gre: et ideo sāe uera dissimuli pot penite
tia ē. Unus qua gmissa mala. cū emēdatiōe
ꝑdo plangimus. et odimus et plangēda
ubiq; gmittē nolumꝰ. Et sic penitētia uera ē
m̄ animo dolere et odire uicia. Vñ illa ūba
p̄missa penitē est anie acta. d. tp̄. n̄. c. re
sic accipi possūt ut nō ad dmīa tpa ꝫ ad
idem referatur. ut sā tpe quo flet commissa
mala. nō committat voluntate ut ope flenda
q̄ m̄ minit̄ ex ūbis ꝰ pcipuetibus. Ita qui sic
alia deplorat. t. hinc aug. ait. Cauendi est
ne quis existimet nefanda illa crimina. illud
qui agit regni dei nō possedbus cottidie
ꝑtrāde. et elemosinis cottidie redimēdi. m
melius ē em̄ uita mutandi. et p elemosinas
de pēis ꝑtis ꝑtiadus ē deus. nō ad hoc
emēda quēdāmō. ut ea sp̄ liceat impune
gmittē. Memini em̄ dicit. laqueum pec
candi. et si misericordia dēleat. ymmissa pēa.
si nō satisfactio ggrue negligatur. Et pau
lus michi pōst hominē ieiunare et ebriare
et alia religiosa opa ag. nisi mens ab im
pietate reuocetur. Deus gē a malis sic me
tem reuocat. ut gmissa plangat. et plangēda
gmittē nō uelit. nec satisfactē negligatur
re ꝑmittit: nec ideo nō est uera penitētia
quia fortē que postmō de ꝑterito ꝰ de casu. ut in
firmitate ꝑtabit. Ille enī misericors ē. et nō
penitēs. qui sic cōmissa plangit. ut plange
da uoluptate ut ope. cōmittē nō desinat.
Ille t qui post lacrimas repetit que fleuit.
lauat. ad tp̄m ꝰ mundus nō est. r. illa mun
dicia nō ē ei sufficies ad salutē. quia est
momentanea. nō ꝑmanēs. Et illud in anibē
p. quia. s. c. c. sic intelligendū est. In anis
est. sz cū ꝰ fructu illig penitētie. quia se
ques culpa nō cōpinquat. Illius em̄ fructu
ē uitatio uehemēs et ad pēa efficax. mortifi
catur em̄ illa penitētia. et alia ait acta bo
na ꝑsequēs pēa. ut nō sortiatur. nec
eadem q̄ meruerūt ei fleuit: et quia ha
berēt si pēa nō succederēt ꝰ et si de pēa suc
cedēti penitētia agatur. et penitētia que
ꝑcessit. et alia ante acta bona reuiuiscunt.
ꝰ illa tñ q̄ ex caritate pdiderūt. Illa em̄ sola
uiua sūt q̄ ex caritate fiunt. Decoq; si ꝑfu
cta pēa mortificatur. p subsequētē pen
tētia reuiuiscere possūt. Cū uero sine
caritate sūt. mortua et in anā generāt.
et ideo p penitētia reuiuiscē nō ualent.
Duo intelligendi ē illud michi. q sunt la
meta. z cetera. et illud michi ualet. re. Di
em̄ replicetur pēa. michi ualet ad salutē
tā ad uenia in fine. precedēs lamenta. q. michi
reliquatur de tute mundicia: quia aut pēa
dimissa redeūt. ut quibusda placet. aut repli
cantur. ut si nō redeūt. eis tñ deletis ꝑter
ingratitudinē. ita uetus et nouus cōstitu
tur. et ad hoc in expandis implicatur. ut
si iam deleta redirent. De hoc tñ. s. an pēa
redeant. post plenius agemus. Deinde michi
ualet ad salutē opt̄ medū. tā ad mundicia tute

habenda uema de malestictis posteris et mala
dempto vtcaue. Sta ē intelligendū est illud qđ
id Aug dlibi aut penitētia ē quedā dolētis
mūdicta ssp puniens mse quod dolet amisisse et mīa Continue dolendū ē de peccō qđ
dectāt ipā dilectionis vtus. Penitē em est
pena tenē ut ssp primat mse ulciscendo qđ
comisit peccādo. Ille em pena tenet qui ssp
redimat qđ gmisisse dolet. penitētia gē est
mundicta ssp puniens mse qđ dolet gmisisse. Cđ restat nob ut dolere mutata. vbi em
dolor finitur de facto et penitētia. Si uero finitur penitētia. Cđ relinquit de uenia ta
dm gaudat et sperat de gra qđ dū fusteta
tur a penitētia. Dicit em dns. Vade et am
plius noli peccare. Non dicit no pecces. sed ne
uolūtas peccādi inte oriatur. Quod quomō
seruabitur nisi dolor m penitētia gtinue
custodiatur. Et ssp doleat de dolore gaudeat.
2 no sit ei satis q doleat. ß ex fide doleat. 2
no semp dolusse doleat. Definitio methodice dcor

De penitētia pfectorū id ad salute sufficienti intelligendū est. qđ supdixit. auth
ssp penitētia ē mundicta ssp puniens qđ ea
mīsit. 2 ecia huiusmodi. Illud uero si penitētia finitur methl de uema relinquit. dupli
acipi pot. Si em uxta quorūdā intellectū
pcā dimissa redimūt facile ē intelligere
methl de uema relinqui. quia pcā dimissa
iterū replentur. Quod em ille qui ex seruitute m libertatē manumittit. m tm uere
liber est et tñ ppter offensam m seruitutem
postea reuocatur. sic et penitēti pcā uē dimittuntur. et tñ ppter offensā que replicat
tūr redeunt. Si uero no redire dicatur.
sane post dicit. 2 sic methl de uema relinqui
non ideo qđ dimissa pcā iterū imputentur
ssp qz ppter ingratitudinē ita uerus et m mi
dus gstituitur. ac si illa redieret. Illud aut
qđ Ambr aut reprunt. 2. et illud sic in
baptismo. unū et una penitētia. no pdin
gulariter. sed pdin ppetuam more ecclie. de
solempni penitētia dicitur. nullis que apud
quosdā fit celebrata. no itaq; Et illud a
lud Ambr penitētia fit usurpatiue. nec
uere celebrata. et fructu poris auferret
usu cōsequētis amittit. de sollempni methl
Sollempnis uō penitētia ut Ambr aut
est que fit extra ecclīa in manifesto in
meodt

cinere et cilicio. que p grauoribus horendis
qz ac manifestis delictis tñ nupsit. et
illa no est tranda. ppter reuerentiā sacramēti.
ne uilescant et ītemptibus hoibus fiat.
Aug qualibus cautē et salubriter puni
tis. ut locus illius humillime penitētie seruā
tis. gradatur. ne medicina uilis. minus
qz utilis ēt egrotis. que tortuosa magis salu
berrima est. quibusdā grauioribus fiat. Cū
tñ audeat deo dīc. qui uē huic hominī. qui p
penitētiā pīā. rursus se legis maculatis
obstrugit adhuc utrū pareis. Origenes
quosp de hac solempni penitētia. que p gra
uioribus dnīmibus mīngitur aut. Si nos
illaqua culpa mortalis incidim. que no in
trimine mortali. ut in blasphemia fidei
in sermone uicio. ut in mortuo uicio effectu
hec culpa ssp reparari pot. nec mīdicitur. de
qui de huiusmodi culpa penitētiā agēdo non
ita graditur. de grauioribus dnīmibus. sug
uioribus uē dnīmis fit tñ penitētie tēpe
ditur locus. Communia q sic frequēter mi
uing. ssp penitētiā recipiūt. et ssp redimūt.
Communia dicit pcā uenialia. et forte mor
talia que dā alijs minus grauia. q sic sepe
gmittitur uita p penitētiā frequēter redimi
tur. Sed de grauioribus dnīmibus fit tñ agē
penitētia. ssp sollempnis. nam 2 de illis fit pe
nitē. ut atur penitētia. ß no sollempnis.
Cđ tñ in quibusdā eccīis no seruatur
Auctoritatibus pbūt qđ no fit tñ ß qđ frequē

Quod ū peni pcā dimittāt. p penitētiā
tētia no semel tñ agatur. ß frequēter
iterē. et p eam frequēter iterū uema pue
tur. pbūt sic. pbatur testimonijs aut ex
Aug scribens contra quosdam hereticos. qui
pcātibus post baptismū semel dicebant ni
lem ee penitētiā ita adhuc in scat pfidi qui
sapuit plus ssp oportet. no sobrie ß excedēs
mēsura. dīt. et si semel peccātibus p hāc
ipsum ualeat penitentia. no tñ sepe pecca
bus pdīte uerate. aliquin remissio ad
pcm esset meritalis. Dīt. uīs. quid no ssp
peccarem. si ssp redimi posses. Dīt em dīm
in oratione mali. si ssp peccātibus subueniret
ei placet pcā. quibus ssp pstō e gra. Scribit aut
Constat n. ei nūtic pcā displicēs qui ssp pstō
e ea destruere. Dicā. amaret no ea sompē
seruentes. Hoc ad macedoniū. In tñ iniquus

hominū aliquādo ꝓgreditur. ut ꝛ post pa
ꝛē penitēciam. post altaris reconciliacionem.
ill' simlia cū ꝯuora committāt. et tñ deus
facit ꝛ sup tales oriri solem suū. nec tri
buit minus q̄ ante tribuerat. largissima
munera. ꝛte et salutis. et gr̄ias ei⁹ in ec
clesia locus. ille penitēcie no gradū deus
tñ sup eos sue pacientie no oblīuīsc̄. Ex
quoꝝ. mō. Quis nōb dicat. dirige utrū
michi aliquid ꝓsit ad ꝛtā futurā. si im
ꝑsa ꝛta illecebrosissime uoluptatis. blan
dimēta ꝓmpsero. si me penitendo uehemē
ter cruciauero. si ubertus fle
uero. si melius uixero. si pauper largus
fuerō. si castitate ardentius flagra
uero. Deus uīm ista dīspice. ut hui⁹ homi
ni dicat. Nichil tibi ipsi ꝓderūt in posteru
dabe. sathā ꝛte huius suauitate fruere. au
tar deus tā immanē. sacrilegiū. deinceps
Hec crisostomꝰ de repacēde lapsi. talis michi
credē. His ergo hoīes pctus dei. michi
ꝑmittere. si ei simē et simplr̄ offe
ratur. ꝛ si ad finē quis ꝓcrast. malay.
3° tñ. nichil ꝛtī. ad ultimū tñ ea suscī
pit deus. et libenter amplectet. et fat dila
cionē ad pōrem diuocat statū. Rñdeō q̄ ē adhuc
ꝑstancius et eminēcius. ꝛ si no potuit ꝙs
explere omnē satisfactiendi ordinē. q̄ntula
cūq; tp̄e et ꝙlib; hui⁹ tp̄e gesta. no respuit
ds penitēciam suscipiēs. ꝛ ipsū. nec patit
ꝙnus exigue q̄ris. pōe mercēdē. ꝛ pem
plis ꝛ hoc rōe astruu. pot. Dauid enī ꝑ peni
tēciam adulti. fuit et homicidij. uenīa im
petrauit. et tñ. postea ꝙdā. deliquit in ꝑ
ticulā. Rñdeō. ꝙ ꝑ. multitudo ꝑ strata ostendit.
Illud admirabile ē. q̄d angelo seruēti plebem
se obtulit. Dauid dicens. Ego ipse qui pec
cauī. ego qui inique egi. ipse quid fe
cerūt. manus tue ī me. et in domū patris mei.
Cuius facto statim sacrificio dignus iudicat⁹.
qui absolucione estimabatur indignus.
Si tali sua oblacione ꝑ ꝑ. pcā sua ad
eptus ē. uenīam. Cū moyses offerendo se
ꝑ plebis erroꝛe pcā dilucrit. hijs aliisq;
ꝓbatis testimonijs euidēt. ostenditur. ꝑ peni
tēcia no semel tñ. si sepius nos a pcīs sur
gere. et ꝙm primū sepius agi. Volūtarie enī
pcātibus nobis. ut aut aliis ꝙcātis no reli
quatur hostia pcōr. ꝛ q̄ semel tñ. xp̄i op or

tuit patiēter ꝛ iniquitur baptismus sēdꝰ. re
iniquitur uero sēda penitēcia et tra. et de
inceps. ut ioānes crisostomꝰ aut sup hūc locū
Genesis inquit q̄ ꝑ h' quidē exurgit hoīe
uiros occone. penitēcia aut sedes. quasi
ꝑpenitēcia no ualeat pōr. post lapsū resur
gere sēdē et teo. et de inceps. nim m̄ h' cīa
penitēcia no excludit. nec ꝓpriacione que
sepe fit ꝑ penitēcia. sed sedē baptismi et
hostiā sedēm excludit. Rñdeō ꝓbis irrecitatis
ꝓnūs no pōt penīe uero de imo ī de ōib; ꝑ.

Et siqd pdictis auctoritatibus inest
illoꝝ error ꝙrit̄ qui putāt peni
tēciā sepius no agendā. et ꝓ eā alapsi
pcātes frequēter surgē dissentiēs. ita eis
demalloꝝ opinio eludit̄. qui ꝓbis irrecit
tū pcīs. asserūt de uno uere penitēcie
dem ꝑ uenīā a dīo ꝙsequi posse. sine alia
penitēcia. Rñdeō ꝛ auctoritatibus astruere
conātur. Aut enī ꝑtīs nāu. Non iudicabit
ds bis in idipm. aut aut alij transtulerunt.
Non consurget duplex tribulacio. Dī gr̄m
quēdā. ille. aliquis sacerdoti fuit confessus u
nū de duobus. aut plibus pcīs. et de illo
unū tam sibi a sacerdote satisfactionē ex
plendū certis tractis. no ꝑ illo pcō simplr̄
iudiciandus ē. de quo satisfecit ad arbitriu
sacerdotis. qui uice xp̄i in ecīa gerit. ideoq;
si de eo ītīus iudicetur. bis in idipm iudicat
deus. et consurget duplex tribulacio. Deīa

Sed de hijs tñ ꝙb; mīelli. no ꝓcedēti
gi illud. qui ꝓcedentibus supplicijs gemi
tantur. in homicidē. sic ꝑseuerant. Duplex ꝙs
no consurget duplex tribulacio. qui ī nū
flagella. Duriores et detriores fiunt. ut plu
ribus ꝑsentib; ecīa gr̄ie. ut ꝓle supplicia
sit eis eīne pene. Item vii. aug. Sīgnus sūc
census ē. ꝛc. v. iudicia dei hic recipiēt et
ardebit. ipse extrema dapnacione. hoc ad
illos notandū ē. qui dīr. illud. Semel iudica
but deus bis in id ipm. ad omnia ꝑtīnē fla
gella. quia quidē h' flagellis emendantur
Alij hic et in eīna. punīūt. Quoꝝ enī no
dus flagella gemiscīat. ut iustus nūq ꝑpe
cādi audeant. ut iobūt. ad custodia
nutriēdā. ne superbia tempteti. ut paulo. ut ad
coercēda pcā. sic marie leprā. ut ad glo
riā dei. ut ceco natꝰ erit. ad maiꝰ pene eīne
sit herodi. quatenꝰ hic iudicat. q̄d in inferno
se quatur. ipse illud. duplicā gr̄ione ghē cōb dīc.
Illa ergo auctoritas. ꝙba. mammona. cogit nos

sentur oīa que tpalr puniuntur altig· puniēda a deo. Nam et si sup eund locum dicat· egiptios et israhelitas a deo tpaliter puniros. ne metm puniretur· no est tis de omnibus generalr intelligendū· dr cū sic· quod dicit huiam diluuio sodomitas igne· egiptios mnavi· israhelitas in hereme p ordine· ideo statute tpalr pcis pmisse· ne pmissa
metm puniret· qua no iudicabit deus bis in idm· Cui go puniri sc· post ea no puniretur· alioquin mentitur scripturā· qd nefas est dicere· Quid sit intelligentia pmissor

Attende lector hys ubis· et caue ne de oībus intelligas generalr de hys tm qui mlr ipa flagella penitētia egerūt· cōtes in deū hebreor· qua et si breue et no meritorā· tm no repputat deus· Qui aut qui p tpale flagellū no corrigitur· p3 et ma hinc puniatur· ibidem ostendit· agens de si deli deprehenso in adulterio· qui detrahitur· ubi ostendit leuia pcta breui et supplicio tpali purgari· magna uero diuturnis etiam supplicijs reseruari· ita inquies· Si uerat h3 aliquis· si fidelis deprehensus in adulterio detrahitur· quid de eo p3 ca fiet· aut cum punietur· et falsū e qd dr· no iudicabit deus bis in idm· aut no punietur· et oppriudicio adulteris· ut hic breui pena puniat· ut frustrent in etnū cruciatu· ad quod respondeo· dm ut omnia rep ita suppliciorū qs sine mensura· no puemur sempiterna iudicijs· nec illi in peccatorem excende de hinc pene auferri potestate· sed magna pena magnis diuturnis qs hui cruciatibus· Dicit quis· si primus sit· ut ille qui israhelitas male duxit· et qui in sabbto ligna collegit· tales post ea no puniri· qua leuis culpa puniri supplicio compensata sibi leuis est culpa leui supplicio compensata· Hic satis mutt· sed grauia pcta et h3 puniri· grauiū supplicio et in futuro punienda etnali· de quibus pnia no agitur· ut flagella leuia· ut que hic puniūt leui pena oppensatione recipe· qd in bonis fieri no ambigimus· et in malis forte etiā fit ita· Quis ita apparet· id qd illi de ppria industria no fuerit p eos· qui dr ei qui timen sibi reseruat· de alio uenia prestat per penitētia· Ideas qs auctoritates in ductis sup ezechielem aut cum ait· pluit dns sup unā ciuitatem· et sup altera non pluit· et eande ciuitatē ex pte compluit· et ex pte arefecit reliquit· Cui dic qui proxim odit· et ab alijs uicijs se corrigit· una eadēq; ciuitas ex pte compluit· et ex pte arefecit· remanet· qua sit quida· qui cum quedā uicia reseruet· malis grauiter ponat· Et ambe pena ostendo est· qua no obliuiscitur misereri deus· sed per punitione· ut et si fides desit· pene tm satis fiant· et releuent· Bene qs utitur dicētes· Qui hys qui uitā pcām confitetur alicui tacito sacrificio a sacerdote mundicie expleri· Nunqd si et pcām tacita confessio sit· p ultiō ei pena inferia imponetur· longe h3 iudicat a ver· et ecclie ostiū· que p eos pcā si tacet· tur· nulli hys penitētia imponit· sint· q3 illa pcā quotidiana satisfactio· Vn et pcām iudicatur delectum· Quomodo accipienda sint pmissa

His responderi potest· Illud qd sint dns re· no ad eīm mundi uenia· sed ad ppria pcā de seruore referendi est· ut ideo pars ciuitatis dicat· qd pluit· et ab arbe et delectatione delōne pcā· cui ait seruiebat· no cessat· no qd eius uenia speret· Vocatur qd pluuia illa tales penitētia· qua ab ope pcā reuocatur· qua ex fonte cordis dei id instillatur cordi· ut ait· sit paulatim ad penitētia uenia· tit· eo· mundi adeo punitur· qui diuturnum ori delōne et actu pcā· malis sibi tormēta accumulasset· Vel ad indulgentia quia pluuia referatur· ita Augustinus· Vel hinc iudebitur· Vel cum qs in hijs qua qs primo no inspexerit· et que dimissa sunt re plicatur ad penā· ne iuuet plangatur· et si ille qui arbiter sue uoluntatis usurpatus e· no potuerit auferre· nouā tm ut ait Aug· ni penitentia uere ante quomo ad nouitate indulgere pruenerit· qui ob ij uetustate no deposuit· Illud e qd ambe ait· et si fides desit· pena satis fiert· re· Non de fide intelligi qua credit in dnm· sed de gratia deleti· de e· cum fides· cui pena gratia· no sub e· Nam cui delicta omnia remo intelligat· e· aliquando in homine pcm· cui no habet gratiam· Vn apli Michl· multi q· s· s· n· in hijs 19· s· Cui go flagellatur· qui pcā· cui no est gratia· si pcā paruerit fert pena· et humilis amplectitur· cogitet pro tecto· forte se hec quod no intelligit· et pro eo puniri a deo· pena illa satisfaciat· et relcuat grauitate· De Satisfactione

Ad hoc aut quod obicitur de satisfactione
illa. si Oratissuccio no fuit. tñ imponē
da est. Dic uñ tñ imponēdi no ē satisfactio
fiat. nisi sanc. ecclesia
ne ipsa impetretur. videri pōt satisfac
tionē nō fuisse. quia ille digniōs fructus
penitētie nō fecit. Est enī satisfactio peni
tētie ut aut aug. pcedat. eas excedē. ne fugere
tumby eas additā indulgere. Sāc. sanctā
pcelerate uiuunt. nec curant talem uitam
more sūo corrigē. et inter ppria facinora sua
elemosinis sacrificare nō cessant. finistra
ne sibi blandiuntur. quia dñs aut dicit ele
mosinā. et ecce oīa munda sūt uob. hoc
cum qua late pateat. nō intelligūt. Multa
enī grā elemosinaz. sc. q̄ eis facim. ad
iuuamur. Non solū qui dat cōsuetū alteri
sentienti potū. et huiusmodi. sed et qui dat uenia
petenti. elemosinā dat. et qui emendat alte
m quē prius dauit. ut cohercet aliqua disci
plina. ut orat ut ei dimittatur peccā. ele
mosinā dat. quia mām pstat. Multa enī
bona pstantur. m uitis. quādo eoz. cōtrarie
utilitati. et nō uolūtati. sc. ea maior ē. qua
ex corde dimittimus. qd̄ m nob. quisq; per
tauit. Animus enī magis est. erga eū ex
benuolū. qui tibi malū fecit. Ille uitio
grandius ut tuū errā m miseri dilegas.
et ei qui tibi malū uult. et si pot fieri
sp. bōm uelis. faciasq; qd̄ qd̄ possis. Credo q̄ dns
aut date. c. tē. ita ne intellecturi sumꝰ
ut nō credentibus in xpm. muda sint oīa
si elemosinas rectus dederint. Cum uult de
mare. Dare elemosinā a se debet. primū
nempe. et ea sibi primū dare. Est enī ele
mosina opus mīe. uersimile qz dicitur ē.
miserere eē tue placēs deo. Non q̄ se
fallant qui p elemosinas largissimas suo
rum suoz. ut peccūe impunitatem se
inde estimāt in pctis p maneries: que i
ta diligūt. ut in eis optāt uersari. et cū
ū diligūt in iniquitate. odit. a. s. 2 q. 2. a. 5.
nō est ei misericors. sc. crudelis. diligendo
quippe ea sc. scelus. odit eum sc. deū. Di. 50
uult ei dare elemosinā. p qua fit mūdꝰ
odiat ea. sed scelus. et diligat ea. secūm deū.
hanc elemosina. q̄ sibi homo primū debet
mundare mētem. ad q̄ hortans xp̄s ait
in undate que mei. sc. Primū eis mundis cōi mētē

sanc. ecclesia

bona fecit et bona ē alio iō tñ

c. mundū. sc. pollutā sc. eoz. mentes et ofcia.
ut ait apls. Mundi uero sc. omnes. quos
nō mundat fides. qua creditur in xpm. de qua
scriptum est. Mundās fide corda eoz. sc. ne is
tius elemosinas que fiunt de fructibus ter
re spnāl xp̄s iudicat. Hoc nāq; optat fa
cere. sc. iudicū et caritatē dei. et alia nō
ognitere. et elemosinas fructui terrenoꝝ.
ex hijs datur intelligi. qd̄ m pctō mortali
pmanētes. et si elemosinas largas faciat.
nō tñ pcās satisfacit. quia m ordinate
agit. dū a se nō mouet. nec pfe dū ele
mosina tale opus. dum sibi ipse crudelis
existit. nō placētes deo. Non go dicendū ē
illa pcā satisfactio. q̄ quis agit p uno pc
cato. dū p duint. in alīs. quia nec pōt. desi
ere uniare et orare et alia bona agere. si
mens reuocet a pcō. et si aliquādo sacerdo
ti quisq; tradit pcūa. sibi fuit ipsius. de ubi
mponēda ē ei satisfactio. q̄ de primo quod
ne nō satis fecit. Ordo quoq; fiat satisfac
tionis. Quibusdam uidet fuisse satisfactio. sed
non fructuosa. dū in pctō altero p fidē
recipiebat. aut fructū eius: incipiebat. pfi
cere. cū pcā altera penituerit. Duc cui u
tuisq; Dimittēt pcūa. et satisfactio pcedēs
uiuificat. que fuit mortua. sc. baptismi
illi qui fide caruit. tunc primus ua ser
ui. sicco a mente recedit. ppenitēdo. et
m hanc opinionē munimēta. auctorita
tes. m duūt. aut cū aug. primū ē edere
et mīa fides hoc expostulat. ut cū gra q̄
m hoc mala destruxerit. porta p remūnet
bona. et ei destruit qd̄ suā nō m uenit. de
lignū bonū qd̄ m pectante plantauit. Un
ioh. Si qui uideris me mīa pcā. quicq;
fiat aliqua usta opa. nō ē tam m iustis
dū. ut mīa mala oblinisci uelit. pauca
bonoz. sc. fiscat ei mercē. et m horrea cō
gregare. que m bona tua seminauit. De
hoc dicta intelligim. de illo qui m caritate
quodā tpe finalis ē. et mīa pcā fecit. Ho
go intelligēdū est ei me mīa pcā fecisse.
et usta opa. sc. duplis tpibus uitaq; fecisse:
si ei uomis foret. qui bona fecit. nō semi
nasse. mīa dicetur bona. destructis q̄ ma
lis post opa bona q̄ misis. porta bona mea
uitate. sc. fiscia. q̄ sequētia mala mortificā

Opinio quorundam

Nota

opa usta fecisse qui simul. cō dign tpe pcēa ta

uerant penitencia de illis malis habita iu
stificantur et mundantur. vñ aplꝰ Iacobꝰ
fundamentu penitencie ab operib⁹ mortuis ꝙm
mortua nominans ꝓpria bona siqꝫ ꝓpria
uenis precij erant mortua quia hij peccando
pria bona irrita fecerant. Ih sicut peccando
fiunt irrita ita p penitenciam renouantur
et ad meritu eternitatis ꝓdesse incipiũt. Dilꝫ
et illud bonũ amat deus quod ꝓ plantauit
in peccante in illo ꝑ qui post bonũ illud
peccauit non sint peccata et bonũ opus
extitit quia talis hominis opus no dilꝫt
deus ad remuneracionem. De bonis operib⁹

Potest ꝫ accipi de operibus bonis que ab
aliquo fiunt dñi malus ē et in morta
li peccto p sistit ut ad tempus ita ut usq; adue
niente que dñs a deo remunerari et no dari
obliuioni: n̄ q̄ ꝓficiat ad uita eternã obti
nendã ꝑ ad tollerabilius extremi iudicij
supplicium sentiendũ sicut de fide ꝫ ceteris
que sine caritate hñt. vñ aug⁹ aut. Quis
no hñs caritatem que ꝑmet ad unitatẽ
spũs ꝫ unitq; pacis quo eterna conmittatur
ꝙ aliquo stignate cõstituit ne xpiani negat
patiant tribulaciones fame ꝓsecutiones
ut flamas ut bestias ut ipam crucẽ ti
more gehenne: illo no ista culpenda sut
ymo et hꝫ laudanda ē pacientia. Non em
dicit potius melius erat fuisse ut xpiani ne
quidq; mihil eoꝝ paterent que passus est
confitendo: ꝑ estimandi ē forsitasse tollera
bilius ei futurũ iudiciũ q̄ si xpiani nega
do mihil eoꝝ paterent: ut illud q̄d aut aplꝰ
Di tradidero vos. m. i. m. a. c. a. n. hꝫ. n.
m. p. Michol ꝓdesse intelligatur ad regnũ
optinendũ. no ad extremi iudicij tolle
rabilius supplicia subeundũ ꝫ mfra. hec
ꝑfecta caritate dicta sut. sine qua m nob⁹ no
post ẽ uera penitencia. qm̄ m bonis caritas
dei est que tolerat omnia. p stringit pre
Ex his ost. dictor. sumit ut alia addat
tendentia bona que sine caritate fiunt
prodẽ quid ad tollerabiliorẽ penã sentie
dam: ꝑ no ad eternã obtinendam. Illa ē que in
caritate q̃ntus fuerit. si postea plapsus fuer
net ex surrexerit. no ẽ in memoria dei.
Ezechiel dicit. Di autẽ si iustus a iusti
cia sua et fecerit iniquitatẽ mi q̄d uniuersa omnes

iustitie eius quas fecerat non recordabunt
in ꝓcto suo morietur et no erit in memo
ria a iustitia q̄s fecit. hieron⁹ loc⁹ exponẽs ait
hic nobis maxime considerandũ est q
ea mala q̃mtuꝫ. sine causa ad memoria
tu sancta bona reuocant. q̃n in ꝓpetua
one malor⁹ nulla debet ee fiducia bonor⁹
ꝓtor⁹. Intelligendũ est hꝫ ad tuta ꝓpiciã
bona ꝓpria no dare fiduciã. et si ad mitio
rem penã aliquin ꝑmisse auctoritatẽ obti
uet aug⁹. et bona q̄s sine caritate fuerit
cõmutatur mortalis culpe q̄s no delet
sequens penitencia ad sensu meriores pene
ꝓficiũt no ad uite fructũ. Illas mdum
auctoritates q̄s eos qui dicũt de uno ꝓ
Satis arbitror penitencia agi alio tẽpe
illi ee responsum qui asserit de uno
crimine penitenciã agi. ꝫ uenia ꝓpter
alio m delicto retento. ut p confessione no
experto: qui no nisi ꝑmissis auctoritatibus
ofitatur si ecia subditus. Aut cum aug⁹ simul
ples quos pentet peccasse ꝑ tri dñi ꝓpi
tiates sibi quedã m quibus delectentur no
aduertunt. Sim simul mutã et surdã a de
monio liberasse: p hoc dicet nos mutos si
de omnibus sanari si cui uellet penã ex
pte reseruari. Inimicus septe demonia ꝓiec
potuit ut signaret ut expulsis. et uacue
tento. Expulsa aut uita ut omnia crimi
sit exigenda docet. Legione uero demonia
ab alio exciens. mittit reliquit de omnib⁹
que libẽter possidet ostendens q̄ si ꝙta
sunt mille excepto de omnib⁹ penite. Mundi
aliquis sanauit Dñs. quis no omnino lib
rauit. Totũ cum homine sanauit in sabbo
quia et corpꝰ ab omni infirmitate et aiã
ab omni cogitatione mdicans penitente ope
tere sunt dole de omni crimine. Deo cui do
mini mimicia omni eminoso. Cuius
q̄ qui crimẽ reseruat de alio rapiet uel
ani. Qui amore dei ꝙsequẽtur uenia sine
quo nemo umq̄ m uenit grauẽ. hostis em
dei est. dñi offendit ꝓsecutor. fidei em
impetus infidelitatis ē. ab illo qui iustus
iustitia ē. Diuidia speranr uenia. scin
em sine uera penitencia m ueniret gratia.
penitencia em uera ad baptismi puritatem
conatur duce. Recte em penite. quinq̄ pedes

post purgat

post pñficationē gtrax in oper ut abluas saltem lacrimis mētis. Sed sunt duri ēt rug mētis dolorem ōni no declarāt. Sed stat se culpabiles dum qui deflet dapna temp̄is ut morte amici et dolorē pri no ostendit nisi lacrimis. Sed gō neve pentet oio pen teat. Dō penitēt. si iā estis penitētes? no estis viridētes mutate utra et revertimini deo. Penitētia agis gemui figis et vides: subsannas parce tibi dei. Di penite ētia agis. pentet te. Di no pentet nec pen tens es. Di gō pentet cur facis que male fecisti. Di fecisse pentet nolī facē. Di ad huc facis no es ēte pentēs. Ē nnotē ag ut Ammoneni fres mos. ne falsis pente ris lacrym. aīas decipi: et m inferni p̄fū paratur falsa aut pentētia ē q̄sūt ei p̄ris p̄bij. de uno solo agitur pentētia: ut ei sic agit de uno ut no distendatur ab alio. Repetit de uera pentētia ut addat

Ex p̄missis p̄spicua fit notitia. uē pen tētie et satisfactōis. Illa ei uera pentētia ē. que p̄ctm abolet. q̄ illa sola facit. que sceleris corrigit. Illa ei sceleris cor rigit. que odiū ḡmissi animis. et cōmitte di. cū desiderio satisfaciendi affert. Iudas ei penituisse legitur. sine assecutione ue nie: qua tali pentētia no correxit crimē. Vñ ierē. Nichil inde p̄fuit egisse pentē tiam. p. qua sceleris corrigē no potuit. Di p̄ fē sic peccat m fēm. ut emendare no ualeat. q̄ peccauit. post ei dimitti: sin aut p̄manet opa. frustra. hoc assumitur pe mētia. hoc est. q̄ de eo dr. et ovs cuius fiat m p̄cm: ut no solū emendē nequiā ut p̄di cionis nefas. ſ. p̄ḡi homicidij sceleris addidit. Cāue quali mtelligas illud. ut emendare no ualeat. q̄ peccauit. Non ei emen dacio h̄ mtelligenda ē. rei dempte recipen sacio. Sed delicti exprobratio. et abhomina cio. cū satisfactōis desiderio. Demit ei m iuste quis alicui q̄ restituere no valet. ut octy. ut uita. et hmōi. et tñē si p̄ mittit p̄ēt. cū amore. q̄dme satisfactio nis. uenia h̄t. nec tū ideo quisq̄ putet q̄ rem alienā m iuste abstulit. q̄ reddere p̄t. de illo p̄cō pentē. ac uenia q̄sequi. ñ resti tuat ab latē. q̄ diu em̄ res ḡpt. q̄ p̄cm̄ est. nō redditur. si reddi pot. nō ag̃ pen tētia sed fingitur. De tribus que m pentē

In p̄secutione aut ei⁹ cōsiderāda sūt pentētie tria obseruanda sūt: scz com punctio cordis. confessio oris. satisfactio opis. vñ iohēs os aurei. p̄fecta pentētia cogi tū peccatorē omnia libenter ferre in corde ei⁹ g̃tricio. confessio. in ope tota humilitas. hec ē fructifera pententia. ut sit tribus mo dis dm offendim⁹. scz corde. ore. manu. ta modis tribus satisfaciam⁹. Quint ei tres p̄es dixisse ut aug. In corde. in facto et in consuetudine. ut ubi. tanq̄ tres mor tes: vna q̄ in domo. scz ei in corde ḡsentē libidini. Alia quasi plana iam extra portā. ei in facto p̄cedit assensio. Tercia ei male cōsuetudinis tumulata mole premitur an mus. ut noxie defensionis clipeus armat. q̄ in sepulchro iam putrescēs. hec sūt tā gua mortuoz. que dns legitur suscitasse. huic gō triplici morti triplici remedio oc curritur. contritione. confessione. satisfactōe. Compunctio cōmendatur nobis ibi. Oēs dite corda. u. et n. u. u. Confessio ibi. Iu stus in principio sermonis accusator. Et iuste ei cōfitetur. qui se accusat. qui exercendo malū sibi imputat. et ubi effundit coram illo. t. u. Et ite ḡsitem alterutrū pcm. iuū

Satisfactio q̄ iohēs p̄cepit. Satisfacite ergo ubi aut. facite fructus dignos pen tencie. ſ. ut sēdm qualitatē. q̄ntitatem culpe. sit qualitas et q̄ntitas pene. Non ei par debet ē fructus bonop̄. eius qui mḡl ut minus peccauit. et eius qui grauius cecidit. Deo distincto penitēti ualde necēa est. ut illa gerat. q̄que aug. tu dit. Dicens. consideret qualitatē criminis. i loco. in tp̄e. in p̄seuerātia. in uarietate p sone. et quali hoc fecerit tēptatione. et in tpō uiaꝝ. mtiplici exercitatione. Potēt ei pensare formidine. ꝑ excellētia sui sta tus. ut officij: ut sēdm modū mētricis. et m modū op̄is sui. et qualē turpitudinem egerit. si in loco sacrato. si in tp̄e sōm. ḡstitu to. ut sunt festiuitates et tp̄a ieiunij: cōsi derēt. q̄ritum p̄seueranter. et displicat quod

XVI

pseuerauit: peccauit: et quitū pseuerauit pecca
uit: z quita fuit uicta in pugnatione. Dunt
eni qui nō solū nō uincuntur: sī ultro se pcu
offerunt: nec expectant temptationē: sed p
uenit uoluptate: et p tractet secū quā
uitiosi actione uicij. Delectabilis peccauit.
Omnis ista uarietas qfitendā z detendā:
et eū gemuit qđ pcm̄ i cato m uemat de
um ppriū. In cognoscendo augmētū pcī
m uemat etiā crug etatis fuit. crug sapiē
et ordinis. Innouetur in singlis ysis et sin
ciat modū omnis purgans lacrimis omne
qualitate uicij: deflear uirtute qua in tm
carnit. Dolendū est eni nō solū qđ peccat
uerit sī qua se ūtute picauit. Deflear z
qui offendens in uno factus ē omniū reus.
In gratus eni extitit qui plenus ūtutibus
Deū omnino non timuit. In hoc eni qui sp
ptor fit culpabilior. quo ē a deo acceptior. Deo enī adam plus peccauit quia om
ni bono habundauit. Alio etiā modo osse
Deus in uno factus ē omniū reus: qua
omnis iustus patitur de ēmetū ab uno
uicio. ponat se omnino in iudicio et po
testate sacerdotis: nichil sui reseruet sibi:
ut omnia eo iubente patuis fit facē. pcu
picienda uita anime. que facet p euitanda
corpis morte: et hoc cū desiderio. quia ui
tam recuperat in simul. Cū gaudio eni facē
Debet in mortalis futuris. que facet p
differenda morte moriturus. Demp des
cetur diu: offerat metem deo: et cordis
contritione: de inde et qđ post de possessi
one: et tuc qđ offerat securus offerat.
Respexit dns ad abel et ad munera eius:
pius dicat ad abel. quia ad munera eius.
Iniudicio qđ cordis conferenda ē clemo
sina tribuentis: nec considerandū est qm
tum. si qua mente qua affectione dat qđ
poē. Deu qđ sua pcā redimere uult de
patuū oblatione. pcus offerat metemsa
ueat ne uerecundia ductus. diuidat ap
se confessionem: ut diuisa diuisis sacerdoty
uelit manifestare. Crudā eni uni celant
que alteri manifestanda conferunt. qđ ē se
laudare. et ad ypocrisim trahī. et semper

uemam cauere. qua tā ad quā p frust-n
pitat puenire. Caueat etiā ne pius ad
dominici corpis accedat. qđ ofortetur do
na gsecrā: et doleat qđ no dum audeat su
mere. que mihi desiderat cybum salutare.
Colybeat z se a ludis et a spectaculis seclī
qui pfectā uult qsequi remissionis gratiā.
Ipsi sūt digni fructus penitencie. animā
captiua claqueates: et in libertate seruates
z misa. Fuerat aūa fructus dignos et si non
dignos penitencie. Dunt eni digni fructus
uirtutis qui no sufficiunt penitentibus. peni
tencia eni grauiores postulat. ut dolore et
gemitibus mortuus impetret uitā. Ex hys
ostenditur. qui sunt digni fructus penitē
cie. quby uera satisfactio explenit: et qđ non
omnes digni fructus sunt digni fructus
penitēcie. Ad de illa penitencia michi grē
que maioy ē omnis. Non eni sufficiunt
grauia delinquentby. que sufficiunt minus
tis paruis peccantibus. Crue sit falsa satis
Et sicud sunt digni fructus. sacio
penitencie ac uera satisfactio: ita et
in digni fructus. et falsa satisfactio. et fal
sa penitencia. Vii. Et falsus penitentia
dus. que no sedm auctoritatem scoy. p qua
litate dimissa imponitur. Deo qđ nules ut
negociatorem ut alicui officio dedituſ. quod
sine pcō exerceri no possit. si culpis gra
oribus nr̄etitus. ad penitentiā uenit ut
qui bona alteri in usū detinet. ut qui odiū
mente gerit. recognoscat se uera penite
tia no posse pagi. nisi negociū relinquat.
ut offm deserat. et odiū ex corde dimittat.
et bona que in usū abstulit restituat. ne
tū desperet mitti. quicqđ bonū facē potest
hortamur ut faciat. ut deus cor eius illus
trat ad penitentiam. tū sit penitencia in
terror et exitium de utriusq; promissa fatis ap
pareat. que sit uera et que falsa. De tribus
Predictis uero ad accidentibus penitē
Piendū est. quod tribus modis agit
penitentia. an baptismū sīs de pribus pcīs
post baptmū de grauioribus. z post quitu
tum. Est. z penitencia uera multū contrariatur
que uera humilitas est et perfectoy. unde
ad sequendū. Tres sunt actiones penitencie quas

mecie vra erudicio recognoscit: Prima est que nobis hominē parturit. Donec p baptismū omnium priorum fiat ablucio peccī: quā nullus fuc uoluntatis arbiter. nisi penitcat cum uetis iuste nouā inchoare — potest. A qua paruuli sunt immunes. cū baptizā tur: qz nondū possūt uti libero arbitrio. pu bus tū ad remissionem originalis pcī p dest eorum fides. a quibus offeruntur. Altera est actio penitencie post baptismū. que sit p ālis pcīs. que legis dulogus continet: agunt gē homines penitētiam ante bap tismū de priorib⁹ pcīs. uta tū ut cū baptizentur. sinus suscip. nisi in nomine dnī ꝛc. Agunt ēam penitētiā. si post bap tismū uta peccauerint. ut ēy communica ri. et reconciliari post ea mereātur. Est ēius penitencia. bonorum et humiliū si delā. pena cottidiana. in qua pectora tu ndimus. Dicentes. Dimitte nobis d. n. ꝛc. Nequ ea dmitti nobis uolumus. que di missa in baptismo nō dubitamus. Sed ulla que humane fragilitati. quam uus pietas tua crebru subrepunt: que si collec ta contra nos fuerint. uta nos grauabūt et opprimēt. sicut unū aliquod grande pcīm. Quod cū interest ad naufragiū an uno grandi fluctu nauis opiatur. et obruatur. an paulatim subrepēs aqua in sentina. Ita p negligentiā culpam im plet nauem et submergat. Deo reuniti et elymosine et orōes in augulent. in quibus eū deus dimitte nob ꝛc. manifestamus nos hre quod nob dmittatur. et in hīs ubus humiliantes alias nras cottidianas agē penitētia nō cessamus. Hinc pro uenialibus sit satisfactio

Quae autē pro uenialibus sit satisfactio sufficiens. aug⁹ in sinuat uta in quibus in lectis. de cottidianis et breuibus. leuibusq; pcīs. sine quibus hec uita nō ducitur. cottidia na oratio fidelium satisfacit. Eorum ēim ē Dicere. pater nr. q. es in cel. Delet omnino hec oratio minima et cottidiana pcīa. delet et illa a quibus fidelium uita etiā scelerate gesta. si penitendo in melius commutata. discedit. si ut ueraciter dicitur dimitte nob debita n. sicut et nos dimittimus debitoribus nris. sicut dicitur. sicud et nos d. d. n. si fiat ad dū. quia et ipse elemo sina est uenia penitentibus omnino ignos cē. Ex hīs atq; aliis p̄missis iam facile ē in telligere que p uenialibus sit exhibenda sa tisfactio. Sufficit ēim dnica oīs cū ieunio aliquo. et elemosinis: si tunc ut precdat con tritio aliquātula. et addatur confessio. si adsit facultas: de qua cōfessione post tracta bitur. p grauioribus uero pcīs hec et in satisfactione adhibenda sit. si uitio uchemē cius atq; districtius: qz ut aut aug⁹ ad age dam penitentiā. nō sufficit moueri in melio rem mutare. et a malis factis recedē. nisi et de his que facta sunt satisfaciat dno p penite ce dolorem. p humiliatis gemitū. p con trito cordis sacrificio. et opantibus elemosi nis. Ita promittitur. si uenia pīm ab sine

Hic oritur qō confessione dmittat pcīm multiplex. primo ēm queritur utrum ab ssp satisfactione. et oīs confessione. p so lam cordis contritione. pcīm alicui dmit tatur. Deinde an aliquādo sufficiat confite ri deo sine sacerdote. Tertio an layco fide li facta valeat cōfessio. In his ēm erūt do ctri diuisa sentire in ueniūtur. quia super his uaria ac pene diuisa sentire in uenimur. quia super his uaria ac pene diuisa tradidisse uidentur doctores. Dicunt ēm quidā sine cōfessione oris. et satisfac tione operis. neminem a pcīs mundari. si tempus illa faciendi habuit. Alii uero. ante oris confessionem et satisfactionem. in cordis contritione pcīa dimitti a deo. si tū uotum habet confitendi. Unde psalmo dixi confitebor adu. me. iniq. mea d. ꝛc. Et exponēs cassiodorus aut dixi. et apud me deliberaui. Cū confitebor. et tu remisisti. magna pietas dei. qui ad plā p̄missionē pcīa dimiserit. Voluntas ēm p opatione uidi tur. Item aut aug⁹. Non dum pmeruerat. p̄mittit se p̄meriturum. et deus dimit tit: quia hoc ipsum dare quoddam p̄meritū re est. in corde mundi est. nec move ut homo audiat confessionem. et deus audit. Hec sacrificia deo s. c. ꝛc. Alibi. Et legi.

Quacūq; hora peccator gḡmus fuat et in gemuit
ta uer
ut uel · 7 ñ · mmo dr̄ ore gḡmus fuit · ꝙ gḡmus
nu gemuerit · vnde dicitur · meditari · ad eam ore
tacente · uemat mterdū gḡquimur · hinc 7
lepr̄osi illi · quibus dominus p̄cepit · ut ost̄e
derēt se sacerdotibus · m̄ itinere antequam
ad sacerdotes uenirēt · mundati sūt · Ex quo
m̄ simatur · quod anīe sacerdotibus ora
nra aperiamus · 7 p̄cā gḡ fitēamur · a lepra
p̄cā mundamur · Lazarus · 7 ꝑ ipsius de mon
mento · 7 eductus · et post a domino suscita
tus · ꝙ nitus suscitatus · p̄dixit · sed ab uiuis
ut ostenderetur suscitatio · aīe · p̄cedē confes
sionem · Nemo · em̄ p̄t̄ gḡfiteri · nisi suscitatꝰ ·
ecclē · 1A ·
quia a mortuo uelut ab illo qui no est
put confessio · Nullus · gō confitetur · nisi qui
suscitatus · Nemo aīe suscitatur · nisi qui
a p̄cō solutꝰ · quia p̄cm mors aīe est · que
ut ē nra corp̄is · ita ē eius uita · Deus ·
hijs aliisq; ptibꝫ auctoritatibus ꝓbatur ·
ante confessionē · ut sanctificationem · sola q̄
pugnione · p̄cm dimittit · Sed qui negant
eas de tmīnare laborant · Nec no m
hmg de p̄sone sentēcie · et suc opinionis
asserciones · auctoꝝ testimonia mducit ·
xlm narra sed hec ut mferiꝰ
Aut em̄ dns ꝑ ysaiam · Dic tu iniquita
li d posita prima
tes tuas · ut iustificeris · Ie · Ambr · Non pot
quisq; iustificari a p̄cō · nisi fuit p̄cm an
te confessue · Dem confessio etiam a morte
m s d ab ·
liberat · Confessio aperit paradisum · Confes
sio spem salutis tribuit · quia no meret
iustificari · qui in hac uita sua p̄cm no
uult gḡfiteri · Illa confessio nos liberat · q̄
sit ei penitencia · penitencia uero dolor cor
dis · et amaritudo aīe ꝑ malis · que quisq;
gmisit · Ie · Aug · Non pot quisq; gram
erat
dari nisi purgatus fuit ab omni
peccato · penitencie confessione post bapt̄m
Tome de penia
Ie · Aug · Agite penitentiam · quales agitur
in ecclesia · Nemo dicat sibi occulte ago ·
apud deū ago · Nouit deus qui michi ig
nosci · quia in corde ago · ergo sine causa
mr 10
dictū est · Huc soluebat me · e · s · 2 · in c · g ·
sine causa clamet · date · Ie · frustra nos u
bum ypi · Iob dic · Di erubui · in cospectu
ꝑ
nde p dicto
tui peccā mea confiteri · Ie · Ambr · Vem
alis · e culpa · quia sequitur p̄fessio delicto ·
Ie · Aug · sup illa · locū · Non absorbeat me
p̄fundi · nr̄ ut se me p̄ps · e · putent · e p̄fundi
tus miquitatis · in qua si credideris · no cla
udet sup te os fui · si tu no claudis os tu
um · Confitere gō · 2 dic · Deprofundis clam
ui · 2c · et sic euades · Claudit sup illū qui
m̄ profundo contempnit · a quo mortuo ve
lut qui no sit · put confessio · Idem · nitus de
bite grauioris pene accipitur uenia · nisi
qualecūq; et si longe minorem quā debe
at · soluit pena · Ita em̄ impetrat ad colas
gitas mias · ut no · relinquatur iusticia dis
cipline · Ie · Hieron · qui p̄cat · est plangat de
licta ꝑpa · 2 pp̄ · et m̄ gredimur ecclesiā · deū
pp̄ · p̄cā fluāt eyes sus · et dormiat in
sacco · ut p̄teritas delicias p̄ quas deū of
fenderat · iuste austeritate compensēt · hijs
alijsq; auctoritatibꝫ nitūntur asserere ·
sine confessione uoris et aliqua solutione
pene · neminem a p̄cō mundari · Cui sen
tencie potius consentiendū sit · Fabrica

Quid gō sup hijs sentiendū est · quod
nendū · Dicme credendū est · quod si
ne confessione oris · et solutione pene exte
rioris · peccata deleatur · p̄ gḡtionē et humi
tate cordis · Ex quo em̄ promit mente ꝙd
ta se confessurū · deus · dimittit · quia ubi
ē confessio cordis et no oris · p̄ quā alt̄
mutatus mundatur · a macula · et a cōtra
gione p̄cī commissi · et debitū eterne mortis
relaxatur · Illa gō ꝙ supius dicta sit · de
confessione et penitencia · ut ad confessionē
cordis et ad interiorē pena referenda sit ·
Dic illud Aug · q̄ nitus dr̄ uenia gḡquā
nisi prius quamtulacūq; p̄cī soluit mag
nitorem penamitti · de exteriori pena acci
enda sit · et ad contempnendā · ut negli
tes referenda sint · sicut illud · Nemo dicat
occulte ago dr̄ · Non nitli em̄ in mta p̄cā
confiteri negligat · ut erubescat · et ideo
no mereatur iustificari · Dic em̄ preceptū
est nobis interior penitencia · ita et oris
confessio · et exterior satisfactio · si assit fa

tultas. Unde nec ueri pentens est qui confessionis uotum nō habet et sicut pēa remissio minus dei est uera penitētia et confessio p qua pena deletur nō potest esse nisi a deo ut aug aut ambr inquit dom̄ spēm habet qui confitetur et penitet quia nō potest esse confessio pēe et pmtio nisi homine ex se ipo. Cum enim unusquisq; sibi displicet sine dono spūs sc̄i nō est oportet igitur penitētiam confiteri si tempus habeat et ei antequā fiat confessio mortis. si notum sit in corde. p̄stetur ei remissio. Si tam sedm quosdam sufficiat soli deo confessionis arbitrij mysteriamus si uel sufficiat pēa ostiteri soli deo an oporteat confiteri sacerdoti. Canonicum usus est sufficere si soli deo fiat confessio. sine iudicio sacerdotali et confessione ecclesie. Unde dauid dicit. Dixi confitebor aduersum me iniquitatem meam domino et tu remisisti impietatem peccati mei. Ambrosius deo flente petrus quia culpa obrepsit ei nō in uerbis quod dixit nō uerbis quod fleuit lacrimas eius lego satisfactionem nō lego. Et quod defendi nō potest ablui potest lauant lacrime delictum. p uocē pudoris confiteret et uerecundie horam ideam etiam maximus dicit episcopus. Ite iohannes crisostomus. Non tibi dico ut te prodas in publicum neq; apud alios te accuses. sed obedire te uolo ei qui dicit. Revela uiam tuam ante dominum. Ego confitere pēa tua apud deum uerum iudicem cui oratione delicta tua p nuntia nō lingua. sed conscientie tue mecum et tue domino operare misericordia posse consequendi ignis pēa tua in mente continue nunquam malum admissis paenitentiam in corde tenebis. Idem. pēa tua dicito ut deleas ulcus. si confunderis alicui dicere dicito ea cottidie in anima tua. nō dico ut confitearis conseruo tuo. ut tibi ex probreo dicito deo qui cuncta ea nec cum scripseris ignorat ea. ei fatebaris ea priusquam erat. cui ad mittes ea cognouit. Numquid ea nulla te cognoscere. peccata enim nostra

erubuisti et confiteri erubescis. Dicito in hac uita ut in alia requiem habeas. Dicito in gemitibus et lacrimis. An credis scripta sint peccata tua. Spongia pēe tuoe lacrime tue sint. Item alibi. Nulli quoq; pēa humana notitia latent. nō ab ipis confessa. nec ab aliis publicata. si ea confiteri uel emendare uoluerint. deum qui hinc testem. ipm et habituri sint punitorem. Quod si ipi sibi iudices fiant et uindices sue iniquitatis ultores. hic mēs uoluntariam poenitentiam se uerissime animaduersionis exercentes et temporalibus penis mutabit eterna supplicia. et lacrimis ex uera cordis contritione fluentibus aestimatur etenim ignis necendi ac. et ipsa fructus sibi dei placabit ultionem aut pris confessionibus crimen prudimentes mentientibus aliis. ipi mēs uoluntarie ex ministrabunt. nō animos officio separatim sua quasi mortua plangit. certi de reconciliati sibi efficacis penitentie fructibus a deo nō solū amissa recipiat. sed cōsumpte ciuitatis gaudia recipiant. his auctoritatibus mnitus. qui sufficere contendit deo confiteri pēa sine sacerdote. Dicit enim quod siquis timens detegi culpa sua apud homines ne mō obprobrio habeatur. alii suo exemplo ad peccandi audaciam. et ideo taceat homini. et reuelet deo. cō sequitur ueniam. Quidni sufficiat soli deo confiteri quod sacerdotibus cōfiteri oporteat. nō solū illa auctō iacobi. Confitemini alterutrum. p. ut. et aliorum plurib; testimonijs comprobatur. Aut cum aug iudicet se ipm homo dei potestate et morbos curat in melius mente cui eam nō potest. preter uoluntatem a deo iudicetur. et cui mēs peruerterit seuerissime medicine. et tm utilissime sententia uocat ad antistites. p quos illi datus ecclesie ministrantur. Tanq; bonus iam recipiens te filius matris membrum. ostendit custodito appositis sacramentorum. accipiat satisfactionis sue modum. offerendo sacrificio contriti cordis deuotus et suppliciter. Ita tamen agat. quod nō soli sibi prosit ad salutem.

ꝑ ecīa ceteris ad exemplū ut si petrꝰ eius no
modo in graui eius malo ꝑ ecīa in tanto scā
dalo aliosq; est. Ita hoc expediri utilitati et
decore uidetur Antistiti in notitia multoꝝ
uel totius plebis agere penitētiā no reci
set: ne letali plage ꝑ pudore addat tumo
rem. ℣ Cum tota ē plaga peccī et inpetꝰ
morbi ut medicamenta corpus et sangui
nis dñi differenda sint. Auctē antistes
debet se qđ remoue ab altari. ad agendā
penitētiā: et eadem reconciliari. ℣ leo
Multiplex mia dei ita lapsibus humanis
subuenit. ut no mō ꝑ baptismi ꝑ ecīam
ꝑ penitētiam spes uite repetatur. sit diuine
uoluntatis pdigis ordinatis. ut indulge
tia dei n̄ supplicationib⁹ sacerdotū nequeant
obtemere: xpc enī hanc spōsis ecīe tra
didit potestatē. ut confitentibus penitētie
satisfactionē darent. et eos de salubri
satisfactione purgatos. ad communione
sacramentoꝝ. ꝑ ianuam reconciliationis
ad mittent. ℣ aug. Quem penitet omni
no peniteat. et dolorem lacrimis ostendat.
repsentet uultū suū deo ꝑ sacerdotem. pre
uenīat iudicū dei ꝑ confessionē. precipit etiā
dñs mundandis. ut ostenderēt ora sacer
dotibus. docēs corpali psentia penā consi
tenda. no ꝑ septum manifestanda. Dixit
enī ora monstrate. et omnib⁹ no unus pro
omnibus. no alius statuatis munera. qui
quis offerat minus ad moysen statuta.
si qui pecūias. ꝑ uos erubescatis.
Erubescentia enī ipā. ptem hr remissio
nis. Ex mia enī hoc pcepit dñs. ut nemo
penitēret in occulto. In hoc enī qđ ipse ipm
dicit sacerdoti. et erubescentia uincit. timē
offensi sit uenia criminis: sit enī uenialē
ꝑ confessionē. quod criminale erat in opa
tione. et si no statim purgatur. fit tm ue
niale qđ cōmittebat mortale. Multū enī
satisfactis obtulit qui erubescentie diuinꝰ
nichil eoꝝ. que gessit munera dei negauit.
Deus enī qui misericors et iustus ē. sit ser
uat mīam misericordia. ita et iustitia in
mia. Ipse enī mē ē peccatoꝝ. pecta dimit
tere. si oportet. ut nostris misereatur iuste.

Considerat enī si dignus est. no dico iusti
cia. sed ℣ mia. Iustitia enim sola damnat.
si dignus ē mia. qui spūali labore gratia
querit. laborat enī mens pauida erubesce
tia. et qm̄ uerecundia magna ē pena. quam
bestit ꝑ xpm. sit dignus mia. Vnde patet
quia quāto plebs confitebitur in spe uenie
turpitudinē criminis. tanto facilius cons
equitur gratiā remissionis. Ipe enī sacerdo
tes plus ad pfectū. plus ad profectibus p
cere. ℣ leo ℣ Quamuis plenitudo fidei
iudicatur de laudabilis. que pter dei timo
rem apud homines erubescere no uere
tur. tñ quia no omnīū hydiomata sunt
pta. ut ea que penitētia poscit. no time
ant publicare. remouocatur mpbabilis
confectudo. ne mlti a penitētie remediis
arceantur. dum aut erubescūt aut timēt
inimicis fuis. ficta reserare. quibus possint
legum pcepti constitutione. Sufficit enim
confessio q̄ primū deo offertur. et tuc etiā
sacerdoti. qui ꝑ delictis penitētia ꝓtorqe
credit. Tuc enī plures ad penitētiam po
tiunt puocari. si ipi. ut fieri debuit. no publicē
ostia ostectis. Cetꝝ alios alias plebs in
dubitanter ostenditur. optare deo primi
et de mde sacerdoti offerre confessionem.
Nec aliter posse ꝓficere ad mundi
mundi si ad sit facultas. De tertio articu
lo an sufficiat ysticī layco

Quo ꝓmissis auctoritatibus que his
contradicere uidetur. respondeam. tertia ques
tionē. Quod enī sedā qđ timebat si
an sine confessione et iudicio sacerdotis soli
deo ostē sufficeret. expeditū et efficatius
est ꝓmissis testimonijs. et qđ no sufficat
confiteri deo sine sacerdote. nec est nocere hu
milis et penitens si no desideret et requi
rat sacerdotis iudicū. Sed numquid ea
ualet eligi confiteri socio. ut ꝓximo suo.
salte si de est sacerdos. Quare ad hoc dici
pot. quod sacerdotis exām requiritur est
studiosequa sacerdotibus gessit deus pote
state ligandi et soluendi. et ea quibus ipi di
mittūt. et deus dimittit. Dicit desuit sacer
dos ꝓximo ilt socio ē faciēda confessio. sed

curetur quisq; sacerdotē quērē. qui scrat ligare et soluere. Talem em oportet ee qui absolu
dmina iudicat. vñ aug⁹ Deus cult consite
ri petit ut mereat gram. querat sacerdo
tem qui sciat ligare et soluere: ne cū negli
gens apud se extitit. negligatur abeo qui
eū inserieoditer monet. petit. ne ambo
in fouea cadāt. quā stultus euitare nolue
Denīq; itaq; uis confessionis. ut si de est sacer
dos. confiteatur primo. Nepe em ītingit q
penitens no pot mereri dari cōm sacerdote
quē desiderat: nec tempus. nec locū offert. Et
si ille cui cōfitebitur potestate soluendi no
habeat. fiat tm dignus uenie ex desiderio
sacerdotis. qui ei cū cōfiteatur socio. ap̄i
dati em sunt leprosi. dū irent ostendere
ora sua sacerdotibus. antequā ad eos p
uenirent: vñ patet dñs ad tor respicere
dum ex merite phibetur ad sacerdotes pue
nire. Nepe quide eos querit sam et leti
fer dū querit. antequ puellā moriatur.
Sed nra dr ubiq; est. qui et iustis pdē no
uit: et si no tam cito. sic soluitur a sacerdo
te. Deus go ommino confitetur sacerdoti. mel
ori qua pot cōfiteatur: et si pena occulta
est. sufficiat reserue m notitia sacerdotis.
Nam m resurrectione puelle filie archisi
nagoge. pauci interfuerūt qui uiderūt.
Vendit em erat sepulta Vendit ext porta
delata. Nondum ext domus m notitiam
portata. huius resuscitatur. quā mtis m
uenit. Electis solis petro. et iacobo et iohe
et pri et mre puelle. in quibus figuralr
cotinet sacerdotes eccie. Deus duit extra
ri uenit. aduertendū est quo no suscitauit.
flebat em turba post filiū udue. flent
martha et maria p fre supplicates. flebat
et turba mariam sequens. in quo Docemur
publice peccatibus no ipsum. si eccie suffi
cere meritū. laboret go penites ni eccia
ee. et ad mitatem eccie tendere. Nisi em
unitas eccie succurrat. misi qd de est pec
ri sua ovee compleat. de manibus p mi
ci no eripietur dū mortui. Credēdū est
em. qd omes elemosine eccie. et orones et o
pera iustice. et mie. succurrat. recognosce

ti morte sua ad plenaria confessionē. Deoq;
nemo digne pot penitere. quē no sustine
at vnitas eccie. Deoq; no potuit sacerdotes.
p aliqua culpa ab vnitate eccie diuidere:
ex his satis capitur et absolui⁹ p̄misse
quōes articulus. Queredus e em sacerdos
sapiēs et discretus. qui ei prūte sil habe
at iudicare. qui si forte defuit. socio debet
confiteri. Beda uero mr confessionē uenia
lē et mortalē distinguit. sup illū locū.
Confitemini al. p. u. aut em. cocqualibq cor
tridiana et leuia. Ei tm nova uero sacerdoti
pandamus. et quo ipse fuerit tempore.
purgare curemus. quia sine confessione
emendationis. pena nequeūt dimitti. Oz
eria grauiora cocqualibus pandenda sac
ti de est sacerdos et urget pictij. Venia
lia uero eria sacerdoti oblata copiat. licet
confiteri cocquali. et sufficit. ut quibus
dam placet. si tm ex ītemptu no p̄mitta
tur sacerdos. Iacobus tm e. et p̄fectus u
truusq; grīs pena sacerdotibus pandere.
et cōsilia medicine ab eis quere. quibq
rotessa e pias ligandi et soluēdi. hic apl⁹
qualr sup̄ pone auctoritates mtellige sint.
Quum go ex his aliisq; plibus testimonijs
ppsitum fiat. et m dubitabili gsist.
pena p̄mii deo. deinde sacerdoti ee confitēda.
et si ipe defuit. eria socio. aliud iohis cri
sostomi. pro tpe e mtelligendū. ut liceat
alicui si tēpus hāt. sacerdoti no gfitēri. Sed
quia cōfiteri sufficit. ii crimē occulti est
soli deo. p sacerdote duce et semel. Nec o
pret coram mtis publicare. qd occultū e:
qd notauit dicens. no tibi dico ut te pdas
m publico. Dic em publica noxa publica
eget remedio. sta occulta secreta confessio
ne. et occulta satisfactione purgatur. nec
e nece ut qd sacerdoti semel cōfessi sim
uteri gfitcamur ore: sed lingua cordis
no tacens. apud iūm iudicē id iugit⁹ ofti
debemus. hūc id iohes aut. Nunc aut si tem
deris preui tuos. et frequēter ea in cōsp
tu dei p̄mittes. et pro eis deprecaris. eria
illa delebis. Si uero obliuiscaris tuūc cō
tem deris nolens. qui illa publicabitur

Imperij posiui

et in conspectu amicor et minicorū om
nū pferentur scor qrangloy. Ambrosius
tra t illud ambrosij. lacrime lauat delictum
qđ vor t pudor est gfiteri. ad publicā pnaz
refugiū est ubi cū utrūc lacrimaz. et cō
fessionis ostendēs sigficare uoluit. qđ lac
me occulte et cōfessio secta sit. q sit solicit
doti. lauāt delicta. quod aliquē pudet pub
lice confiteri. Cād ū dicat se lacrimas petri
legisse nō confessionē ut satisfactionē. per
hoc nō excludit illa. a) ultra cū facta sit que
septa nō sit. ut forte modū facta erat mīsti
turio gfessionis que nō est. Dulc et illud ps
peri. si sin iudices fiant. mutabit etna sup
plicia. et illud ficulnus sibi deū placabit. q
aut gfessis confessionibus cuiq̄ pōdi aut nesci
entibus alijs nisi sentētia ex gmēdatōis se
ruat. ad publicā gfessionē et satisfactionem
referri optet. Non em solis sacerdotibus nus
ligandi et soluēdi data t. si cuiq̄ suo arbi
trio se pena ut excōmunicationis sentētia
ligare. et absq̄ sacerdotali iudicio se xpiāi
ut altari reconciliare liceat. qđ ecclesiastice in
stitutiōm et gsuetudini penitus repugnat.
pocius go si publice peccasti. publice confi
tere te reū. et emenda. Si uero occulte de
liquisti. t sic nō taceas. nec cām dicis ut
publices. Taciturnitas em peccā ex superbia
nascitur cordis. Deo em peccā sunt quib ce
lat. ne reputetur foris. qualem se domino
iam cōspectu exhibuit. qđ ex superbie fore
nascitur. Opes em superbie t. se uelle iustū
uideri. qui peccat t. atq̄ ypocrita cōuincitur.
qui ad mīstar pharisei. ut tyrānicē
uerboꝝ. peccā sua lenigare contendit. ut
qđ eaym peccā sua veritate suppmere qrit.
vbi em superba regnat. ut ypocrisis humili
tas locū nō hī. Ome humilitate uero alicui
sperare uenam nō licet. ubi t. go tacitur
nitas confessionis. nō t. sperenda uenia t
minus. iam certissime liquet. quā sit detes
tabile peccā silencium. et cōtra. quam sit con
fessio necessaria. Est em confessio testimoni
um conscientie tuēris deū. Deus em ti
met iudicia dei. peccata nō erubescit gfiteri.
perfectus timor solvit omnē pudorē con

fessio peccā pudorem hī. et ipa erubescentia g
nus t pena. Idcoq̄ iubemur cōfiteri peccata
ut erubescentia patiamur. p pena. Nam si
xpiāi pars t diuini iudicij. Si aut queritur
ad quid gfessio sit mīstra. cū in cōtritione
iam sit delictū peccāi. Dicimus. q. queda pu
nicio peccā t. sed ad satisfactio opis. p cōfessio
nē occulta melius satisfit deo. quali debeat
iudicare de ēmne. p ea qđ peccāi. sit humilior
et cautior. Ambrosius. ambrosius. t.

Ita erat illud ambi. lacrime lauant
delictū. qđ uoce pudor t gfiteri. ad
publicā penitētia reverendū est. ubi enim
ubere lacrimaz et cōfessionis ostendens sig
nificare uoluit. qđ lacrime occulte et cōfessio
secreta. sic que sit soli sacerdoti lauare de
lictū. quod aliquē pudet publice gfiteri. de
uero dicat se lacrimas petri legisse nō gfes
sionē ut satisfactionē. p hoc nō excludit illa
ayulta cum facta sit q septa nō sit. ut no
dum facta erat misericordia gfessionis que
modo t. Dulc et illud ypi. si sin iudices
fiant mutabit etna supplicia et illud fi
culnus sibi deū placabit. qui aut gfessis
confessionibus cuiq̄ prodest aut nescien
tibus alijs nisi sentētia ex gmēdationis seruā
ad publicā gfessionē t satisfactionē resp
ri optet. Non em solis sacerdotibus nus
ligandi et soluēdi data t. si cuiq̄ suo ar
bitrio se pena ut ex cōmūcationis sentētia
ligari et absq̄ sacerdotali iudicio se xpiāi
deo ut altari reconciliare liceat. qđ ecclesiastice
institutiōm et consuetudini penitus repugnat
pocius go si publice peccasti. cōfitere te reum
et emenda. Si uero occulte deliquisti. t si non
taceas nec cām dicis ut publices. Taciturnitas
em peccā ex superbia nascit cordis. Deo em
peccāi sunt quib celat. ne reputetur foris
quale se domino iam gspectu exhibuit. qđ
ex superbie forte nascit. Opes em superbie
est. se uelle iustū uideri. qui patiāi t. atq̄
ypocrita quoniā qui ad mīstar pharisei pu
nitū ut tyrānicē uerboꝝ. peccā sua lenigare
de suppmere qrit. vbi em superba regnat
ut ypocrisis humilitas locū nō hī. Ome

humilitate uero alicui sperare ueniam
no licet nisi g̃ tantarum confessioꝝ
no ē speranda uenia dñis iam certis
sime liquet quia detestabile pctm silencium
et cpiso quia sit cõfessio necessaria Estem
confessio testimoniu ostitꝫ timetis deum
Cui cũ timor iudicii dei pctm no erubes
cit confiteri p̃fectus timor soluit omnem
pudorem confessio pctm pudoris hꝫ ꝛc

XIII. Hic queri solet si pctm de remissione sue
Nomino dimissu est a deo per dolo
cordis detestatione ex quo penitens uotum
habuit ostendi quid p̃ea dimittat ei a sa
cerdote: Video cũ quo uincto cui ligato. scl
talis pene. si nõ a quo cum absoluat: et
ro quero ante penitudinẽ quippe cordis
aia uel macula hꝫ et fetorem pctoꝝ: antq̃
eterne ultionis uincto ligata existit. Dicit
ante cõfessionẽ p̃ cordis contritionẽ dñs
ipse spũs sine ministerio sacerdotis et debitũ
omnino relaxat: et aiam interius purgat
a contagione et fetore pctoꝝ. Quid g̃ mit
tat quid dimittit sacerdos: Ubi sunt cla
ues ille. quas dns tradidit petro et suc
cessoribus eius dicens. tibi dabo. c. v. c. 2 g̃ꝛa
l. s. cui et l. 2 de. 2q. s. e. s. 2 d. c. Vtrũ
p̃missa q̃ plenius explicari ualeat quas
alcuus ducto tcto. de hijs claubus et usu
earũ differamus. De claubus ꝟ

Claues iste sc̃ nõ corpales: sed spirales.
sc̃ discernendi sciã et potestatem iudicii
di. 1. l. et soluendi: quia dignos recipe. et in
dignos debet a regno excludere ecclesiastes
rudex. Cui sic hꝫ ius ligandi ita et soluẽ
di. Vii ambr dns pet ius 2 soluendi ce no
luit et ligandi: qui utrũq̃ pari gdictione
p̃misit: g̃ qui soluendi ius nõ hꝫ nec ligandi
hꝫ 2 infra. Certũ ē q̃d utrũq̃ eccle licet:
hereses utrũq̃ nõ hꝫ pitiem. Ius cũ hoc
solus p̃missũ est sacerdotibus. Recte g̃ eccla
hoc uendicat. que ueros hꝫ sacerdotes. Sic sis
uendigare nõ pot. que ueros sacerdotes nõ

Usus eccle hactenus. De usu clauiũ hꝫ
clauiũ multiplex ē discernere s̃ liga
dos uel soluendos: dem ligare uel soluere Cui
cui indignos ligat uel soluit a ꝑa pctoꝝ se

priuat. 2 digne penitentia se facit Cui sic
dos potest dimittere uel retinere pctm hꝫ.

Sed q̃rit utq̃ a pcõ soluit ualeat sacdos
2 a culpa. ut culpe maculam abstergat.
aliud debitũ eterne mortis soluat ualeat. Cui dubi
arbitrati sũ cui pctm duplex ligatq̃ teneat:
ut pctm et si mortis obligatione. ac eternate:
et debito future pene. alterum auferri p dñi
alterũ solui p sacdotem. patet cum pctm quas
dã tenebras minores. et macias: a quibꝰ
si liberetur. pretur in tenebras exteriores
Cui aut liberat. ablatis. sustinetur a morte
pctoꝝ non aplis Surge qui dormis et illu
minabit te xp̃c. Soluis cum xp̃c. nõ sacer
dos alias resuscitat: ac pulsis tenebris mi
nutis et maciis eã illuminat et mundat q̃
ãe facie lauat. Debitũ uero eterne pene
soluit presbit sacerdotibus Cui dñs resurre
ctione lazari significatu asserit: quia xp̃s ipse
interius illuminauit. deinde foras exire
iussit eiusq̃ adhuc ligatũ soluit aplis pce
pit: quia ut aiunt. ipse interius aiam a
caligine. macia q̃ pctoꝝ emundat. Sacerdo
tibus uero dedit. uinctis eterne mortis
soluere. Alijs uero dicitur nõ sacerdote. sed
soluto debitũ eterne mortis dimittere:
sic. 2 aiam mtis ipse unificat: nec tñ
differenter sacdotibꝰ tradita pestas pctoꝝ
remittendi et retinendi. Cui dubi deus est
Quod x. p. 2c. Sic cum sibi testimit po
testatem baptismatis ata et penitentie: et ita sic
mtis ꝑsonã sua aiam illuminat. ita 2 sil debitũ
eterne mortis relaxat. Ipse cum ipse ipsum per
cata penitentiã tegit: 2 tunc tegit q̃n ad
penã no reseruat. Cui g̃ tegit qui debitũ
pene soluit Cui aut ipse tegat aug̃ mi
nat: exponens illum locum psalmi. quoꝝ tec
ta sunt pctã. 2 cooperta et ab olim. Qui cum
texit deus pctã. adiutore uoluit. Qui uoluit
adiutere. noluit animadutẽ 2 punire. ignoscẽ. Ira g̃ dicit. a deo tecta. ut deus
no uideat. 2 ethalij primat. Videt ei dñs pc
cata. 2 ad penã imputare: aiutẽ aut a
pctis facie. Ipse ē ea ad penã no reputare.
Ipse ioh Cui dubi deus dimittit pctã tegendo
in iudicio reuelem. Ipse ezechiel. Cui g̃
una hñt pctã. alijs deus p iustitiã imputat.

aliqs p mām nō imputat: ex hijs apte ostē
ditur. quod ipe deus penitēte soluit a debi
to pene: et tuē soluit qui mtis illuat. mssi
rando uerā cordis ḡtionē. Cui sententie
racio suffragat̄ et auctoritates attestantur.
Nemo em de pēis uere ḡpungitur. hmīs ac
gētū et humiliatū. msi mi crūtate. Cui aut
cartate habet tota dignus est. Non ē ḡ ec
ligatus debito etne mortis. filius em mi
se desipt. ex quo dilect̄ z penit̄ cepit. Ex
tue go solutꝰ ē ab ira q̄ nō manet super
illū. qui nō credit. Non ḡ pō modi p sac
dotē cui ḡfitet. ab ira etna liberat̄. a qua ut
p dīm liberatꝰ ē. Ex quo dixit confitebor.
Solus go deus hoiem mtꝫ mundat. a ma
culis pēi: z a debito etne pene soluit. qui
p ysaiam ait. Ego sū solus. qui deleo mia
tates pp̄ et pēa. sc dulcy verbū dei di
mittit pēa. sacerdos et iudex. Sacerdos
quid officii suū exhibz. si multus plates
iuxta ēcet. Deꝰ ille solus dimittit pēa. q
solus ppēis mis mortuus ē. sc aug.
nemo tollit pēa. msi solus deus: qui est
agnꝰ tollens pēa mūdi. Tollit aut et di
mittendo que facta sūt: et ad mittendo ne fi
ant: et p ducendo ad uitā. ubi omino fieri
nō possūt. hijs aliisq; plibꝰ testimonijs do
cetur. deū solū p se pēa dimittere. et sic
dimittit quibusdā. uta et aliozꝫ quorūda
pēa retinet. Quod sacerdotes dimittūt
per ideo tm ecīe pēa z tenet pēa suo
negamus sacerdotibꝰ ḡssam modo
platem dmittendi et retinendi pēa. Cum
m euangelio iūtas apte hoc doceat. hinc
aug. aut ecclie cāritas q̄ p spm s. diffundi
tur in cordibus eoz. qui p̄ceps sui sub.
pēa dimittit: eoz. qui nō sē. retinet. Ideo
sacerdotes possūt ḡfitentibꝰ pēa. quibꝰ em
remittit. remittit deus. lazarū em que
de monumēto suscitauit. optulit discipu
lis soluendū. p hoc ostendēs platem soluendi
ḡssum sacerdotibꝰ. dixit em. Ex cāp. s. b.
c. s. z. i. c. hoc ē. Ego deus et omnes ordi
nes celestis curie. et omnes sanctā mea

Nemo aū simul vita et mor re dign mult est

Habes dimittu mr.

Inouerit

Habeis

laudat uobiscū et confirmat. quos ligaue
et soluetis. Non dixit quos putatis ligare
et solue. p m quos exercetis opus iustīe
itis mee. Aliter aut. sit alia opa p̄ma m pēa
res. nō ḡgnosco. Deo em uerāter ad deum
gūso. pēa dimittūtur. quibꝰ ipe uerax
gūsor gaudet. Ppe sūt ea dimittit. quidā
tus ē omibꝰ suis. sibi cārtate cohērentibus:
sine se nō intercorpalē sū nō. Christo em alioq
tenetur. pēa. ab eis tenet̄ur. a quibꝰ ille
cordis pūitate disiungit̄. sine notis cor
palib̄ sine ignotis. Omnes mali spiales
ab eis iuncti sc. Ecce hic dicit. pēa dimit
ti ut vetmeā. a uuis suis. et tm spm suū
ea dimittē dicit. Et quod maius ḡsideratē
Dignū em. ide z dicit. q̄ deus ppe ut p suos
suos pēa tua dimittit. aut em sic. Dicēte
tui gre dat deus. Et p malos. p̄ma uera
gratia nō n ppe. ipm. ut p suos suos. et ad
remissionē pecoꝝ. ut ppe ipm facit. ut p
ipm. cohibe membra. quibꝰ aut. Di cui di
mittent. Ecce quia uaria sup
hijs a doctoribus traduntur. et mhac tota
uarietate quid teneā dicit. hoc sane dice at se
ture possimꝰ. quod solus deus pēa dimit
tit. et retinet. et tm ecīe grātia. platem. et
z sol. Sed alius ipe soluit ut ligat. z aliter
ecīa. Ipe em ppe tm dimittit pēa. quā
et aiam mundat ab mtione macula. et a
debito etne mortis soluit. Quomō sacdo
Non hoc aut tes ligant ut soluāt a pēis
sacerdotibus concessit. quibꝰ tm gressi
platem ligādi z soluēdi. r. ostendendi homes
legatos ut soluti. vñ et dñs leprosis sani
tati pius ppe restituit. Deinde ad sacdotes
missit. quoꝝ iudicio ostenderet. mundatus
ista z iam lazarū uiuificatū obtulit discipu
lis soluēdū. quia et si aliquis apud deū
sit solutus. nō tm facie ecīe soluta hēt
nō p sacerdotis iudicium. In soluendis ḡ ad
pis ut vetmedis. uta opat sacdos euāg
licus. z iudicat. sic olim legalis m illis qui
gra minati erāt a lepra. q̄ pcoꝝ sigē
bāt sup matheū. ubi dñs dicit. pcō
tibi dabo. c. v. c. 2. q. 1. s. e. e. l. z i. c. hinc

nequit locū quida nō mtelligetes aliquid
simile de sup'bo pharizeoꝝ: ut dampna
re in moꝝbꝰ. et solue se putat noxios: cū
apud deū nō sentētia sacerdotū. sed vox
ruba queratur. In leuitico ostendere se sa
cerdotibus iubetur lepr̄si: quos illi nō sanat
leprosos ut mundos: sed discernūt qui mū
di ut mūdi sint. Qꝛa et hoc apte ostendit
qꝫ dū nō sequitur dō. ecclie iudicū: que
p̄ subꝛeptione et ignorātia mterdū iudi
cat deus aut ꝑ iudicat secūdū iustitiā: et
ni remittendis ut ut mendis culpis. d
uꝛus et officij hui euangelici sacerdotes.
qꝫ olim sub lege habebāt legales m cuꝛ
dis leprosis. hij go dimittūt p̄cā. ut re
tineant. Dū dimissa a deo. aut retēta iudi
cāt et ostendūt. Ponit em sacerdotes no
men dni sup filios israel. sed ipe benedicat
ut legitur in numꝝ. huc modū ligādi z
soluendi vet⁹ sup notauit. Alius modus

Ligant qꝫ sacerdotes dū ligandi z soluēdi
satisfactione penitētie ofitentibus
mponūt. Soluūt cū de ea aliquid dimit
tunt: ut p̄ cā purgatos ad sacm nctoꝝ com
munione ad mittūt. Quo ad modū sup̄ius
notauit sco ihū. Deꝰ hunc modū dns z
sacerdotes dimittē pcā ut retinē. vñ su
pius aug⁹ dicit. Scribus remittit. et ꝑ
mittit deus. z. Opus enī iustitie exerce
re peccatores. cū eos iusta pena ligam. Opꝰ
nīe cū de ea aliquid relaxant. ut sacm
toꝝ gmunionē geliant. Alia opa m pecto
ꝛes exerce nequūt. z notandū est. quia
quos satisfactione penitētie ligant. eo ipo
a peccis solutos ostendūt: quia nō mponūt
alicui penitentialis satisfactiōis. sed quē sacdos
de penitentem arbitratur. Alij nō mponūt:
et eo ipo pcm a deo retīm iudicāt. Qđ
aut hoc ad claues ptineat. aug⁹ ondit dns.
firmat ecclie claues. qui sine arbitrio sac
dotis penitentiam agut. si sine ore confessio
nis mdulgētia impetrat. Est z alius
modus. lr. z sol. qui p ex ōmunicatōem ligā
dū aliquis sed canonica disciplina ecclia
uocatus ad emendationē dilicti manifes
ti et satisfacē ulipendēs. sententia ecclie a
loco eicit. et sacramentoꝝ gmunione. et fide

lium gsortio p̄ibetur. ut erubescat. et pudo
re pcōꝝ grius. penitcat. ut sit spe eius
salutis sit. quod si pnitens ꝓficiens respue
rit. negate communione ad mittit. et ec
clesie reconciliatur. hec alit ecclie anate
matizatio hanc pena illis qui digne p
cellūtur infligit. quia ira dei et p̄cepto
ill amplius subtrahitur. ac sibi ipis re
luctantur. ut sit ill liber⁹ vacare a mitti
pcī. in quos z diabolo maior seuiendi
darur potestas. ōciones qꝫ ecclie et bene
dictionū ac meritoꝝ suffragia eis neq
quā suffragari petitur. Quomō sedm

Op⁹ Sedm hos hos modos mtelligū sit illud
ligandi soluēdiq; modos quo qꝫcūq;
modo uerū est qꝫ dō. Qđ ecclie sol solius dē
iustis. s. t. e. s. z i. c. ꝛc. Aliqn em ostendit
solutos ut ligatos. qui nō sūt apud deū.
et pena satisfactois ut ex ōmunicatois mdig
nos mēbꝛa ligant et soluūt. et mdignos
sacm̄tis ad mittit. et dignos ndimitti
arcent. Sed mtelligedū est hoc m ullis qꝫ
merita solui ut ligari postulant. Nec em
sua sacerdotis iudicio dei et totius eccle
cuie agitatur et cōfirmat. cū ita ex dis
cretione voꝝ merita p̄cedit ut soluūt
nō qꝫdicant. Quoscūq; go soluit ut li
gant adhibetes claues discretionis voꝝ me
rita soluūtur et ligaūtur meritis. r. apud
dīm quia diuino iudicio sententia sacerdo
tis sic p̄gressa. agitatur et cōfirmatur.
Quos go sedm merita sententia ecclie pol
lut ledit. et illi foris sint apud dīm. Quia
aut nō meruit. sententia ecclie nō ledit. ut
ñ grempnat origi. Exite quia a uitate a
fide. a caritate. per hoc exit de castris ecclie
z si cpi uoce nō abiciatur. sic egressa aliqs
sno recto iudicio foras mittitur. si nō eg
it. et nō mereretur exire. mthil ledit.
Interdū em qui foris mittit. mtus est.
et qui foras z intus iudē vetīm. Nec ēgis
et qūtus est usus aptioꝝ claui. Iam os
tensū est expte. qđ sacdotes dimittit per
tota. ut retinēt. et tu retinuit sibi deus
quadam singulare p̄ceptū dimittēdi ut re
tinēdi. qua ipe solus ꝑse debuit ecclie mor
tis soluit. et aiam mtus purgat. Que sint

Hic queritur que tenebrose tenebre sint
ille macule et que sint terror macule
ille tenebre nitidores a quibus deus mun
dam purgat hic uera penitencia mmittur
De tenebris et minori caligine satis fatue
te et intelligi z respondi. Cui enim quis m
ortaliu delinquit et gratie uiuifice priuatur si
que presserit et naturalia bona eclipsione
tur corruptione patitur unde et mellet
us ob tenebratur et totus homo interior
ob tenebratur et tanq caligine quadam
mens ob uoluitur que caligo pene pena
est. Hanc uero ds depellit cui penitencia
in mittit p qua bona perdita restituit z ui
cata repat vii ꝑ ysa. Nebula sic t fugit.
Sed que sit materia peti a qua aug lauat
Dicit u quis uoluit facere homicidium z pe
tranit quo perpetrato desinit tam uelle ei
facere nisi diu tu uere et humiliter penitet
net confiteri promt. Que go remansit
in aia illig macula ajala uoluntas quod
macta fuit illius anime. si illa transie
ajacta z si penitere cotempnit si hoc
z pene aliud apprehendi. Que go macula re
mansit a qua ipe in penitencia purgat
polluta quod z aia quo usq penitear sic
erat diu in ea prava erat uoluntas. Dic
cm qui tangit mortuum ut aliud in im
undicia polluitur z post tactu quo usq la
uetur sic fuit diu tangit ibi p actu pec
cati ita polluta remanet aia sic fuit in
ipo actu peccati quia ita z longe a deo per
dissiliit mde que z iniuria me
tis sicut fuit diu peccati agit. Ipa z dissi
militudo que inde aie ex peccato et z a deo
elongacio aie macula intelligit a qua
purgatur in penitencia. Hoc aut solus deus
facit qui solus iustificat aiam et illuiat.
Sed sacerdotes mittunt. Cui ty medici sut
aiaz. vii ꝑ ysa. Nunqd medici sustituit
deo z qd exponens aug aut Rom doctores
recte medici dicunt qui uulnerem curare
minisci possut. si no mortuos suscitare.
Bota cum dei gra ueniuistis. Nunc hec
Postquam ostensum est claues dari et quibus
sum z que sint claues aptie et quis
earum usus. sup est mquirere quando

ipse claues dentur z quibus. Dantur hec cla
ues p misteriu epi electui in promotione sa
cerdotij. Cui enim recepit ordinem sacerdotalem
sunt et has claues recepisse no uidetur qd
omnes ut soli sacerdotes has claues habe
qua ptim ante sacra ordinatione straim dis
cernendi hnt: ples et post effectione eu ca
rent. Hanc dra pot qd aliam clauium
speciem straim discernendi. Non omnes hnt
sacerdotes. uii dolendi z atq lugendi qui
cum licet mdiscreti atq sce qua eminere
debent exortes sacerdotij gradu reape
pisunt ruta et stra eo mdigni sui nec
ait sacerdotii nec post straim hnt discernendi
qui ligandi sunt ut soluendi. Deoq illa cla
ue in consecratione no recipiut qua ff
secta carent. Cui uero ante sacerdotiu stra
discernendi potui sit. licet habeat discerne
re no tn meis z claues: qua no ualet ea
claudere nec aperire. Deoq ei pnouchu in sa
cerdotem claue discretionis recte de aperire
qua et ante habuit discretio augeri et sit
in eo claues: ut ea iam ualeat uti ad clau
dendi ut aperiendi. Di alicui claues dei
iungi ut constet hui sti potte li z sol.
Non omnes sacerdotes illas claues hre
qua stra discernendi ꝑ. qs caret de alicui
r potestia ligadi z soluendi. Cui. utq omnes
sacerdotes eam hearet. Cruda cui pater
hanc petat illis solis ee gressam. qui cer
tuma sit et uita aplica obseruat. Illas cui
claues promisit dns petro et mitatoribus
eius tui. ut aiunt. Cui z auctoritatibus
utuntur in munimetis suis opinionis hoc
u dne augm sensisse supius ubi aut re
missione peccat. ut p se ipm fecit deus ad
p columbe membra. dicit z idem peccata dimit
ti ut tedu a scis. Idem sup exodi ubi de
lamina aurea legitur. Erat aut lamina
aurea semp in fronte sacerdotis. hoc mgnt
sigt fiducia bone uite. qui uere pfec
te no significatione. si ritate sacerdos hi
solus pot peccata auferre. Sic ysi. Illi soli hnt
in hac carne potte ligandi et soluendi pecca
sic sti apli. qui ulq sint exempla uti de
uma tenet. Sic ex dictis orig hec pmis soli
petro gessa z et mitatoribus petri. Nam
quecuq uestigia petri imitantur habent

rectè ligandi et soluendi potestem. hijs aliisq; testimonijs mnitur qui asserit potestem li. et sol. illis solis dcessam sacerdotibus quia uita et doctrina pollent. sic apli. Aliq; sūt

Alijs aut rndr. qđ et michi placet fateor. quintus sacerdotibus hanc datam dari s. li. et sol.: sed no eam recte ac digne hmoi qui uitā et doctrinā aplicam sequūt: nec pmisse auctoritates. malos sacerdotes hanc potestatē hēre negāt: si illos solos digne ac recte hac potate uti sufficiat qui potti sūt uita et doctrina aplica: quia soli aplor. mistratores. digne recteq; possūt ligare et solue: et p dñi tri. ut p scos mquibus habitat spūs scī. digne et recte fit remissio. ut recteo prouf: sit tri et p illos. qui sēt no spūm: si no recte ut dign ne. Dat eis deus benedictionē digne possidentes. etiā p mdignū mistrū: sed ideo hanc potestatem habent omnes sacerdotes. ut testat sup illū locū etiā g. ly. ei. dns dixit petro. Tibi dabo. cla. r. c. hmoi mquit eandem iudiciaria potestatem. Alij aph. habet. 2 oīs ecclie mpis et pbris: si ideo petrus ea singulis accepit ut omnes intelligāt. qđ quilibet ab unitate fidei et societate ecclie se separāre. nec a petris solui. nec post celi mgredi. Sr. qđ sacerdos ecclie si malus sit gratiam tamē transfundat p sue dignitatis officiū augt ondit dicens. Dicitis ē a dño mihi ad moysen 2 ad aaron sacerdotes. uos ponite nomē meū sup filios isrl. et ego dns benedicā eos. ut gratiam tradicio p mysteriū ordinati transfundat hominibus: nec uoluitas sacerdotis ob ē. aut pdesse pōt: si meritū benedictionē postentis: quātā aut dignitas sit sacerdotalis officij 2 ordinis hmoi adūtamq; Dictū ē de mquisitione causa. mē ecclie. hoc aut a semetipo no dixit. si ēt ēet pontifex anni illius. sp̄haut. p quod onditur. spūs gratiā. no p sona sequi digni nt. m digni: si ordinē tradicionis ut spūs aliquis bonus mihi sit. no tri possit benedicere. nisi fuit ordinatus: ut officij mi mysterium exhibeat: dei aut est effectus ebrie benedictionis. hinc euidēter ostenditur ordinatos no priari potate tribuendi gratiam ob mimis-

tridignitatem huius tij augt. sine. rndr ob uiam. qđ aut eccie doctores mquit no spūs sancti uirtute benedicūt. sed quia figurāt xpm. geritq; et spūs ēt qui in ipis ē benedictionis plenitudinē tribuit: no solū hijs qui sacerdotum fortitus est. si quicūq; xpm in semetipo hē et eius figurā gerit p gratiosā bonam. sic moyses. ydoneus est ut benedictione ppleat. Ecce hic habemus qđ no solū sacerdotes si omnis in quo xpc habitat. benedictionis plenitudinem tribuit dñe. no quia soli illi transfundāt gratiam: si quia illi soli licite et digne id agūt. nec subditos male uita ledit sacerdotis. si bona faciūt. que ille dicit. vñ sequit. Multi dicūt plus iusta sacerdotū. quā sunt discipuli. in erroris fouea dilabūtur: minus cōsiderātes qđ no eos uita sacerdotis ledit. si humilis bonis sacerdotū admonitionibus autem accōmodauerit.

De eo quod scptū est in malachia maledicā benedictionibus uris

Porrexisse uero seu benedictionibus uris tenetur. quādo. ē p malū sacerdotis ministeriū transfundi gratiā benedictionis. rndr obuiare qđ dns ip̄s ihūs malis sacerdotibus adimpl. maledictionē benedictionibus uris: et alibi. Ve hijs qui uiuificat animas que no moriūtur. si. cū maledixit dns benedictionibus eor. et si animas ipōs uiuificat no uiuunt. q̄mo p eos gratia benedictionis transfunditur. Sed 2 illud caplm. maledixi 2ē. quedā referūt ad hereticos. qui ab ecclia pcisi sūt. et ad excōmunicatos. quos benedictiones hijs qui eos sequūtur erroris. Illud al terū uero. si uiuificat 2ē. sup omnes illos sacerdotes exponit. qui ab ecclie claue sciē et forma bone uite. psumunt ligare et solue: si nullo officio sacerdotis uti debet. nisi in minimis abillus sit. q̄ m aliis iudicat. Alioquin se ipm̄ ydemnat. Qualis debet ēe ecclesi

Qualem aut oportet esse. q̄ apicius inde gloriosa rudera gestiunt. augt. describit. Dicēs. Decretos cui omnis offerunt precantē que statuit omnibus languentibus illo cōfortet. sit iudicandus. que in alio ē iudicare presumpsit. Iudicat enim alium qui ē iudicandus. ydemnat

Dt. 16.

2ª

3ª

4ª

5ª

6ª

7ª

malach. 2.

2 caus. 13

// fuit maledictionis

se ipm: cognoscat q̃ soz pius purget ni se-
quod alios uidet sibi offerre: caueat: ut ase
precerit quitquid malo damnosu repe-
anim aduitat q̃ qu sua pcia est. p̃mus m
illa l. a). so em libeabitur peccatrix: qua
no erat qui nse precret lapidem: quomo
lapidaret qui se lapidanda cognosceret. Nul
lus em erat sine pcia in quo intelligeret oes
fuisse reos. Nam uetulia ff. remittebat
p cerimonias. Di q̃ go in eis pcia est cri-
minale erat: in hac em patentissima e crimi
sacdotu et detestabile. qui no pius se iudi-
cat: z alios alligant. Caueat spualis iudex
sic no gmsit time negligic: ita no caueat
mundi pcia: opz ut sciat cognosce quadq̃ de
beat iudicare. Iudicaturu em pius hoc postu
lat: ut q̃ debet iudicare discernat. diligens
ego in uestigator. sapiet mi roget a pcio
q̃ forsitan ignorat: ut uecordia uelit odi
tare. Cognito uero time uarietates eig
no dubitet in uestigare: et loca et tpa ze
que supra diximus. Cum bg ggntes assit
benuolus patris erige: z secu omis porta
re: z hoc dilecte me in assertione: discipio
ne in uarietate. Docat p scripturas. Cauc
at ne corruat: ne iuste pdat iudiciariam
ptatem: et si em pnitentia possit ei aquire
gratiam no ty mox restituit in ptatem pris
na. Qz si petrus post lapsu restitutus fuit
et sepe lapsis sacdotibus redita sit digni
tatis pcia: no ty nra e. ut omnibus que
datur quasi ex auctoritate. In uertitur auc
toritas que gredit et q̃ impat. In uertitur
altera que no gredit sed uetat: que sptie
no repugnat. si gredat. Cui em tot sunt
qui labuntur. ut p̃stima dignitate ex auctori
tate defendant. et quasi usum peccadi sibi
faciat. readenda est spes ista. Di ubi loca
e ubi ista no occurrat. restitui possit q̃
peccat. Ex hijs datis intenditur. qualis debe
at e sacdos. qui alios ligat et soluit. Discip
si mistus: aliquin mortificat sepe dicas que
no mortificat: et uiuificat que no uiuunt:
et ita meret in maledictionis iudicium. Illud
aut malachie. si maledixi budictionibz uras
sine sup hereses tuj et ex communicatos suc

sup omnes sacdotes. qui uita z scia caueres
benedicu psumit. Dicta accipitur. sic in
telligi pot. a maledixi bu. mis. r. hijs que
in eis benedictionibus possidetis. quia sicut
nobis cedit ea in maledictione. et no in bene
dictione. quia et si benedixit eis. no hoc fa
cit ex uero corde et io conz budictio eis
uertetur in maledictione. Et ma. bus. u.
a. qd a uobis benedicit. a me erit maledic
tu. quia benedicit in ique agentibz. adulatis
que peccatibz. diu modo diuites sint. De hijs
Secundu est etiam qui in fine penitent
quod tpe penitentie effugiat in exitum
articulu uite. Unu leo ff. Nemo e desperado
dus in hoc corpe e constitutus: quia no mag
quod diffidentia status differatur. ysilo ma
tinone p scribitur: Aug. tu de penitentia disse
rentibz uta scribit. Di quibus potius in ultima
necessitate uoluit accipe penitentia. et accipe:
et mox reconciliabit. et hinc cadit: fatcor
nobis no illi negandu qd petit. si no psumitur
quia bus hinc exit. si scripturis hinc exeritur
ego nostro. penitentia dare possimus. secura
tem uero. Non. nunqd dico. Dapnabis. qd
nec dico libeabis. Quis go a dubio libeabit.
Age penitentiam du samus eis. quia penitendo
agitis. Di sic agis. dico tibi. quia securus es:
quia penitentia egisti eo tpe quo peccare po
tuisti. Di ius agit penitentia. qui ta peccare
no potes: pcia te dimisserit. no tu illa. sed
due res sunt. aut ignoscitur tibi. aut non
ignoscitur. Quid horu tibi sit futuru nes
cio: go time et dimitte nescienti. z qui
hoc dixit Aug. cui prima q̃ in fine agituru
piso appellet sacrificiu acceptabile. in lege: et cui in quacuq
die deus assit in uocatus. Et in quacuq ho
ra in gemuerit et gsus fuit peccatis uita ui
uet. Sed illa dixit Aug. tpe illos. qui penite
riam usq in finem uite pretulit. et te no
ex dei amore iudet penitere: s timore mor
tis. qz ex necessitate. Uis ade qz sapiens. qui su
piora dixit aut. Nullus ex poterit qui peccat
no potest. Arbitrij em quidit libertate. ut de
lere possit commissa. no necessitate. quert ea
ritate. no tu timore. et no in solo timore
uiuit homo. Quis go seus penitet. oportet

no solū timē iudicē sed dilige: quia sine cau
tare nemo pōt saluus ēe: nō go timeat tm̄
penā qui penitet ꝑ anxietur ꝑ gla. sue
gūsio si gregerit alicui ī mfine despandū
no est de eius remissione. Sed qm̄ uix ut
raq; tam usta gūsio timē dī ē de pēi
tente seu imax iē: cū filij quos illicite di
lexit sint ꝑsentes: ī cū uxor ī mūdus ad
se uocet: multos solet serotina penitētia de
cipe. Si qm̄ deus ꝑ potēs ē ꝑ et ī morte
iuuare uālet quibꝫ placat. Cū go opus sit
no hoīs ꝑ ꝯ dei fructifera pnīa m̄ spūa
le ea pōt gūtudē mult seua mala: et ī mi
cāre ꝙ nūa quos dampnare potest ex
iustitia. Sed qm̄ multa sunt que impedīt
et languētem ītrahūt. pdo fissimū est
et m tūtu ītm ad morte ꝑtrahē penite
tie remedia. Sed magnū est tu deus tuꝰ
mspirat. Si quis ē uera penitētia. Sed
sic gūsus uita uiuat et nō moriat
nō pmittimus qđ euadat omne pena. Ita
prius purgandus est ignē purgatorijs.
qui m aliud sūm distulit fructū gūsio
nis. hic aūt ignis. et si ē tms nō sit
multo modo grauis ē. excellit. n. omne
pena. quā ille passus ē aliquis. etiā in
hac uita. Nunq̄ ī carne tanta inuecta
est pena. licet mirabilia martires passi
sunt tormēta. et nīl ītercurrit. qđ ita sepe
sustinuerūt supplicia. de hijs satis ondit
quā pietosū sit differre penitētia usq; in
fine uite: si tū ītē uera habē penitētia.
hominē liberat: et uita. mortuo ī ꝑtrat
nō sic tū ut nllam sencat pena. n forte
tanta uehemētia gemitus et gruitus. q
sufficiat ad delicti purgationē. licet gd dif
ficile sit ut tūc sit uera pnīa. que tū sera
uenit. qui cruciatus membra ligat. et dolor
sensum exprimit. ut uix homo aliquid cogi
tare ualeat. melior ē tū sera. qm̄ nulla.
penitētia. cū si in extremo uite hyatu ad
uenit. sanat. et liberat. Multa sunt sera
latronis penitētia. ꝙ nō sunt sera uidelꝫ
cia. Sed licet latro uitam meruisset in
fine de omni crimine. nō tū dedit baptiza
tis petendi et ꝑseuerandi auctoritatem.

De hijs qui hic penitentiam nō complēt

90 Sed nūd qđ de hijs qui nīhil uita penitē
tiam nō gplent. utq; trāsituri sint pg
nem. ut ibi quasi gpleant. qđ hic minꝰ fe
cerūt. ide dicim9 et de ignis ē sentiendum
et de hijs qui m extremis penitent. Si eni
tanta fuit cordis contrīo. et delicti expūa
tio. ut sufficiat ad plmen dū pēn liberi
ab aliis penis trānsierit. ad uitā. et si in ꝙ
pleta fuit penitētia. quā ꝑfecte penitue
rint. ī m gemuerunt corde. Tūc nō nō
a deo gūtūtur corde. et m gemiscāt pro
pēis. si aute expletione penitētie decesserit
ignē purgatorij sentient. et gdiu pur
gentur. quā si hic implessent penitētia hor
rendi ē eis modo m manus dei uiuētis.
Deus cū ei sit misericors ī iustus. ex mīa
penitenti ignoscit. nō reseruans pēm ad
pena eternam. ex iustitia. nō impunitum
nō dimittit delictū. ut prius aut punit
penitendo. et penitētia melior et exterior.
Si go melior penitudo tanta fuerit. ut sit suf
ficies ulcio pēis. deus qui hoc nouit. ab illo
qui tale penitet ultiq; pena nō exigit. Si
uero melior penitudo nō sufficit m iudi
cium pēe. nec exterior penitētia impletur. de9
qui modos et mensuras pecōr et penar
nouit. addit pena sufficientem. Studeat
go quisq; sic delicta corrige. ut post mor
tem nō oporteat penam tollerare. Hinc
dī eni pena mortalia. m penitētia fiunt ue
nialia. nō mox tū sanatur. Repe m firmi
nouerūtur. si nō medicaretur. nec tū sa
tim medicatus sanatur. languet tm̄. tang.
qui prius erat morturus. Tūc aūt mpe
nitens moritur omīno mortuus et et
nalit cruciatur. Si eni semp uiuet. Cūq
peccauit. **De illo cui sacerdos iniūxit ꝑ**

90 Si go de illo qui iniunxit pauca pīa
tur qui satisfecerit m iuncta imple
nitr que ignorātia uel negligētia sacerdo
tis pēa gdigna nō fuit. utq; de tota migrā
ab omni pena liber sit. Idem respondeo. qđ
sup̄ de illo qui penitētia nō complet.
Dixi. Et si nīl ē lamentu nīoris doloris.
ut sufficiat m uindictā pēe. omīno libat

aut .n. ho plenit aut deus ho mo

est. Si uero no sufficit dolor meus simul cū pena mihi dicta addet deus penā. Quod autē medū sufficiat dolor meus ad unū dictū pecā certū dicunt hēre mihi latrone qui sola mentis gritione et confessione statim ut egressus fuit paradisum ihū meruit. Sed nō sic sua dolor⁹ magis q̄ tpis cōsideranda ē in penitētia. Sed q̄ dispensatores ecclē gressus spūalē no ꝑpendūt quib⁹ nō datū ē intelligē occulta cordiū. Oib⁹ leges penitētie ꝑscribūt tam magis q̄ minus de pcō dolentibus. Quos studiū ad hoc ꝑpicue tendere debet ut cordis dolorem q̄tū fas ē cōpungant et ꝑ studiū huiq modi satisfactionē mitigant. Vñ aug⁹ in actione penitētie ubi tale gmen fuit est ut is qui cōmisit a xp̄o ē corpe ſpectur: no tam ꝑsiderāda est mensura tpis q̄m doloris. Cor enim gtr. t. h. d. n. d.. Verū quia plerūq; dolor alterius cordis occultus ē alteri nec m alios notitia ni ꝑ ſbā uel alia quelibet signa ꝓdit. Cū sit cōtra illo cui dr. gemitus mens abs nō ē absconditus. recte cōstituūtur ab his qui in extrēis ꝑsunt tpa penitētie: ut satisfactat ecclīe in qua ipa pcā cōmittūtur: extra eam quippe nō cōmittūtur. Ipa em spūs sūs pignus accepit: sine quo nō remittit⁹ ulla pcā. Et licet mensura tpis magenda penitētia. to nō satis apte ꝑfigunt canonib⁹ ꝑ uno q̄ trimē. ut de singulis dicant. qualib⁹ unūquodq; emendandū sit. ꝑ magis arbitrio sacerdotis intelligētis. relinquūtur: quia apud deū nō tam valet mensura tpis. q̄ dolor⁹: nec absentia tris tribuat. cōtritū mortificatio uitioꝝ. secuta tpa penitētie. ꝑ fide et gressione penitētie ab iniuncta ꝓcipitūr et ꝑ negligentia ꝓlanda: ꝑ quibus da tris culpis. modi penitētie sunt imponi ut imponēdi.

Cōd morientibus nō sit imponēda sanſ

Solet q̄rī utrū ſ. ſacro ſi moriturus sit imponēda satisfactio⁹ lex morituris sit imponēda. de quo thaodrus cantuariēsis epc in penitētiali suo sic ait: ab infirmis impōdo mortis pcīs. pua ē in querenda gressio

pcōr⁹ nō tm ē illis imponēda q̄tūs ꝑ minoꝝ testenda: et cū a minor⁹ oneribus et climes maꝝ largiorib⁹ ponderib⁹ pōt sublevandū: si forte ingraverit. Si uero gravuerit. prius modū a prelato impositū diligēter observet. Alijs uero ꝑ gravitate pcōr. ꝑ sidetur arbitrio pnīa dispēnda ē. Vñ leo ꝑ. Tempa penitudinis habita. moderatione ꝑsidenda sūt tuo iudicio. ꝑ ut eorū animos ꝑ spexeris esse deuotos. pariter. ē hīe debet etatis senilis mitigatio. et respectō priorū quoꝝ etas. uel egritudinum necessitates. In necessitate nō ē negāda pnīa

Faciendū est etiā quod vlt reconciliatio tpe necessitatis nō est neganda pnīa. vel reconciliatio penitētibus. Vñ leo. hijs qui tpe necessitatis et pcōr urgentis ne statim a ꝑsbīo penitētie et mox reconciliatōis implorāt⁹ satisfactio mitigāda ē. nec reconciliatio deneganda: quia mē dei nō mensuras possum⁹ ponē. nec diffinire tpa. Sed si uita aliqua egritudine aggravata fuerit. q̄ paulo ante ꝑsidebat. sub pristina ſfessione nō ualeat. testimonia eis fidei circūstantia ꝓdesse debebit: simulq; pnīe et reconciliationis cōsequatur beneficiū. Iudicius ꝑ. Si ꝑsbr penitētia ab negantib⁹ morientibus. uera erit etiā: quia dominus aut. eū q̄ sus fuit. tūc salutis ēt. Vera cōfessio ultimo tpe ꝑ ēt. quia nō nō tpe. ſ. ecclā cordis. deus inspector. ē sic latro ꝑ but. Cōd ꝑsbr nō reconsiliet in consilio epi

regulariē

Non tamē debet ꝑsbr. nisi in necessitate penitētem ꝰ ultima necessitas cogat. Vñ in cartagine si consilio. ꝑsbr in cōsilio epi. nō reconciliet publice penitētia agentem solemnē penitētem. ni absente epo ultima necessitas cogat. Cuius q̄ penitētia publicā crimē est. q̄ unius cōmunit urbē aut absidam. ſ. mereritū ecclie. manuī ei imponatur. ſt aurelius epc dixit. Quis impōto fuit ꝑstitutus. et se reconciliari diuinis altaribus peterit. si epc absens fuit. debet ꝑsbr ꝑsule epm. et sic publice eius precio reconsiliare. In consilio q̄ epi nō pōt excōmunicatos. uel publice penitētes

pbr̃ reconsiliare. vñ in can. gelas. ij. dis. tutū est. ut trina sit reconciliatio penitentie et puellaꝝ. q. ſacerdotes. et pbris non licet. sed reconsiliare q̃q; i publica missa pppbo non licebat. puellaꝝ tñ q. ſacerdotes consulto epo. p pbrm fieri valet. vnde in can. gelas. ij. pbr in q. sedis epo. dignes non consecret. crisma vero mittat epo. q. ſacerdotes. Sic et reconciliare penitentes. An oblatio eius sit recipienda qui currens ad penitentiā p̃ueniente morte

Sed aliter fertur de illo qui ad penitentiā festinans sacerdotem in uenire non potuit. et ita defecit. utr oblatio eius sit p eo recipienda. dñs. quia est. vñ in apocrifi consilio. Si aliquis fuit mortuus. qui non sit confessus et testimonium hr̃ bone. et non potuit uenire ad sacerdotē. si deprecati sunt eū mortuū in domo. ut in ea faceret p eo. pareret eius oblationē ad altare. et dent. vel eccl̃ie p. capellis. De pēis que post hanc uitā dimittuntur

Solet q̃ queri. utrū p̃ hanc uitā aliqua pēa remittatur. q̃ aliqua post hanc uitā remittetur. dñs. in euangelio in dicit. Qui peccauit in sp̃m s. non remittetur ei. nec in hoc. nec in futuro. Ex quo dicit intelligi. Sic ss. doctores tradit. q̃ quedā pēa in futuro dimittetur. Quedā erit ad pe. in hoc ſeculo relaxatur. quedā uero parue et in futuro. que quedā post mortē gratuite si dimittuntur si digni fuit. si bona actibus in hac uita meruerunt. ut dimittant eis. de quibus dicit aug. de illis et q̃ edificant lig. fe. si. dicit aug. q̃ de igne tribulationis transitorie in uemente ere mabilia edificia. que ſcī portauerunt ere materiam. aut em sic. post istum sane corpis morte. donec uematur ad diē dampnationis et remunerationis. si hoc tpis. hoc interuallo spē definitor. qui edificabat lig. fe. si. hmoi igne dicitur pperi. q̃ alij non senserit. qui hmoi edificia non portauerunt. ut in uemat igne transitorie tribulationis. uemi la conflagratem. non redarguo. quia forsitan uerū est. sed qua de salnus erit. quasi p igne contemptibile. ille ignis. figuor tamen erit ille ignis. qua quidq̃ post homo pau in hac uita. hic apte insinuatur. q̃ illi qui edi ficant. l. f. ſa. quedam ere mabilia edificia et uemalia pēa. ſcī portant. que in igne pur gatorio crematur. vñ constat. quedā pēa uenialia. post hanc uitam deleri. Q. alij in illo aūt igne alij tardius p̃gantur igne purgatorio. alij tardius. alij citius p̃gan tur. sedm q̃ ipsa p̃ cupida magis id minus amauerunt. vnde aug. post hanc uitā nere debile nō ē. nō multos fideles p igne quedā purgatorii. quito magis minꝰ ve pēnia bona dilexerunt. tanto tardius. citius q; sal uari. vnde nō frustra illa tria distinxit apls. 1. f. ſa. que illi edificant. qui et si alienata rapiunt rebus tñ in firmitati amissis. aliq; dilectione hr̃et. Deus sedm suos amandi hos modos. diuersus. ut lignū. fenū. stipulā. ignis sustinebit. Qui uero sup edificant. an. ar. la. p. de ipo igne securi fiet. nō solū de illo etno. qui cru ciatus ē impios in etnū. sed ē de illo emendi toris. quo purgabitur. quia saluandus hic obrui pōt. si p lignū. fenū. uemalia metalli ganti pēa. et nullus a deo p̃fectus est. q̃ uemaliꝰ nō peccat. q̃ qui edificant. aurū. ar. l. p. edificauit ē. li. se. ſa. q̃ p ignem transibit. ad q̃ dñs. quia nō omnis qui uemaliꝰ peccat. li. se. ſa. edificati sic cuiꝰ nō omnis contemplatur dñs. et diligit p̃ximū. et opa bona facit. edificat. an. ar. la. p. ē in aurū intellꝫ contemplatio dei. in argento dilectio p̃ximi. in lapide p̃cioso bona opa. Sed et illi qui edificat. li. fe. ſa. deū cōtemplan. et p̃ximū diligūt. et opa bona faciūt. nec tamen edificat. au. ar. l. p. hꝫ emendificat. q̃ sic illa tria facit. ut cogitet. que dei sint. et quo placeat deo. et nō mundo. lignū. fe. ē. fe. ſa. decrepi possint. ſcīa. vel quilibet huius generis. tales cupiditates. ut amitti sine a nimi dolore nō possint. hꝫ q̃ edificat. de. qui cogitat. que mundi sint. et quomo placeat mundo. qui ea diligendo. quasi quoda carnali tenetur affectu. et in ea in eis mitra beneficia facit. nec p eis aliquod fraudis. vel rapine molitur. Ex hijs q̃ patet. q̃ nō idem homo simul hec et illa edificat. Illa enim edificatio

pfectoz tñ est qui nō cogitat placē mudo
ſ tñ deo: ſ et ſi aliquādo uenialē peccat ſa
ore caritatis uta cōsumitur meis pcīs sic
ſcut aqua in camino ignis: et ideo nihil
ſcat portat ei mala. ſ aut mſerōr edifi
cacio minoz est qui nō tm deo ſ ē mūdo
placē cogitat. dm tñ ſponit. Si uero mūdū
ſponeret nō sup edificaret sed destrueret
fundametū. affectiones ḡ carnales quibus
dediti sūt dōmbg. quibus. possessiombg
uta ut ml ſponatur xpō illis tribus assig
nātur. que in meteis pfectoz nō cadūt. et si
alia uenialia ad mittat. hi cordiby uero im
uoz. inedit durāt usq; in finē eoz: qui cū
tribus edificijs trāseūt. set dissoluitur in
igne. ſpi uero meritō fundamēti salui erūt:
grauissima tñ pena senient. ex quo ap
paret quanta hec mala exhibet deus: et
quātam ibi exercat seueritatē cū p eode pcō
multo grauius ibi puniat qm hic. Omnis

Sed forte dicetis. quomō dī tñ obtendē
illud ē accipendū de pena pcī. nō
de ipo pcō. qđ ḡḡ dicit. quoda leuia in fu
turo dimittendi. Si enī uera pmaz hmt
quis. omnia dimissa ſ ei: ſ pena forte re
manſit: iogr ſi uere penitens obiit ſine pec
cato trāsiit. Si aūt uere pentens nō ē
in obitu. macula portat que mgr delebit
Cum uō edificat. l. fe. ſpa. uē pentet: qua
bonus ē et caritate habet. et in caritate de
hac uita trāsit: gđ ſine pcō tēpt nō sequ
tur. uerū quid ē. qua bonus ē et caritate
habet et uere penitet. et tñ cū uenialī pcō
trāsit: qđ nō deleuit pentētia: pentēs eā ēm
nō delet n pcīm illud. qđ deseruit hō: tale aūt
pcīm sepe in hac uita nō relinquitur ab ho
mine. et tñ uere pentēs ē. et ſi nō de omn
bus uenialibus pentear. pot ēm quis de
omni mortali et de omni uenialī penitē ex
cepto uno tñ plibg uenialibus quidē. Dic
hī quas caritate et unā aūt plā uenialia
Ord de ēmalibus nullatenus ē pot exemplo
untur ad phanc. qđ aūt. Est enim aliquibo
mis caritate hms ſi ad huc quodā cupidita
tis affectu amās hec ſtaura. talis existēs
subita morte oppimit. in illo tñ uno affectu
mortuus est. et tñ saluabit. a quo nō se hic
absoluit. Ergo post hanc uitā ab illo purgab
tur. Constat gđ quoda pcā ſ leuia post hanc
uitā dimitti. Si uero de pena pcī illud
intelligi uoluisset auctores. cui magis cō
memorassent leuia qua grauia. cū eterna
grauiū pena hic in expleta. post hanc uitā
ſtet. De ḡnali ḡfessione quid ſit.

Post hec ḡsiderādū est uta ſ sit confessio
Nulla. ubi ſmgla pcā que quisq; fecit nō
exprimitur. Hanc dici pot ip oīa exprimi a
semel fatē oportet in ḡfessiōe exprimūt a
mente aliqua extiterit. Sed qua delicta ne
mo intelligit omnia. gnāli fatē ea confite
quoq; meorum nō hēs: et sic mihi celasti
de peccatis tuis. venialia uero qua in mā
bulia sūt. Sufficit gnāli confiteri. ſi alia
sunt frequenter uitata. ſ peccatis ē tñ ē illa
exprimēd ſi uales: iogr cottidie gnāli fit gſ
sio in eccia. ſ uenialibg. ſ. pcīs que cottidie
ad mittimus et ſ illis mortiferis quoq; no
tricia nō hmus. Vñ aug. Veritatē dicit deo
penitens. qui mihi ill de commiſſis peccatis
celat nō gđ ē ſi uolūtate celandi dī ignō
ret. Si uūtate sibi ab eo dici multū uti
am ḡsequatur. Si uero mēte aliqua exci
rint. ḡfitetur uūtatē deo cui gnāli dixit.
Deus qui nosti occulta cordis et opi mea
et delicta a te nō sūt abscondita. quibg ueia
tu gnaris: et hec ē uūtas ḡfitetis. qua dili
get deus. vñ Ecce enī uūtatem dilexisti. hic
mānifestat. gđ gnāhs ḡfessio. eccia mortalia
delet: quoq; intelligēcia nō habetur. Non

Secūd aūt pe confitetur ur. pcīm ſ nisi
nitens celare nō debet pcīm. quia ſu
pbia est uta nec humilitatis cui fateri se
reū illud. qđ se nō cōmisisse nostit. qui m
cauta ē talis humilitas. et peccatum ḡstitu
tū aug. Cui humilitatis cū meturis. ſi non
erubs pcīm. aug. mentueris. metrendo effici
erubs qđ uitaras. Vitas m te nō est. nisi uta
te dixeris peccatorem. ut ī ē cognoscas. Veri
aūt ipa ē. ut qđ es dicas. Nam ḡ nō est
uitas. ſ regnat falsitas. De pcīs ſuis dixeris.

Obiciant aūt. q̄ pcīm publicat ḡfitens.
Sacerdotes ne pcā penitentia alys.

prodant: alioquin de ponatur. vñ ḡgt. Hac
dos ante omnia caucat ne de hijs q̄ ei con
fitetur pcā sua aliqu̇ reatet ñ ꝓximis
nō extraneis. nec qđ absit ꝑ aliquo stu
dalo: nā si hoc fecit deponatur: et oīb⁹ die
bus vite sue ignominiosus pegnādo ꝑgat.
Sed ū decm̄ est: ut pmtens eligat sacer
dotē strenū ligare et solue. vnde ḡrū ei
qđ m canonibus reperitur. ut nemo sp̄ alte
rius prothamū iudicare ꝑsumat. Sed ali
ud est fauore ut odio ꝑsidentem conte
nere. quod canones ꝓhibent: aliud ē soli
cet cecum ducere: qđ urbanus facē monet.
Ne si cecus cecū ducat: ambo in foueam ca
dāt. Aut cū urbanus ū placuit: et nūs sa
cerdotū hoc dicat: de meipso q̄libet q̄ missā alt̄i
sacerdoti. ad penitendā fuerit confitet. sine cuius
fuit cui se prius q̄misit: si p ignorāciā illum
cui prius ḡfessus est. Cum uero ḡra hoc face
temptauit. grauius sui peccti subiacebit. Si

Quumq̄ multis pcā dimissa reddant
auctoritatibus sup̄ sit assertū: in uera
cordis contritione pcā dimitti ante q̄fes
sionē vt satisfactionem. ei cerā qui aliqđ in
crimē relapsus est. Sed si post cordis con
tritionē confiteri ꝓtempserit: nūl m pcām
rē vt simile iterū reciderit. an pcā dimis
sa redeant. Cui q̄libet gēnis obstrua est
et ꝓplexa. Alijs asserētibus. Alijs ecōtra negan
tibus pcā semel dimissa ultrā replicari ad
penā. Cum ul dñs pcā dimissa reduxerit
dñs se muniunt testimonijs. Ambr⁹ ait
Donate in uite. Si alter in alterū peccet. ab
quo deus repetit dimissa. Si ego in hijs q̄
ptus fuī: sine dubio reuocabit sinam ꝑ
miam. Dat̄ sic in euangelio de seruo ne
qua legitur: qui in consortio sue impius de
prehensus est. Ait Rabanus. Regia seruū tra
didit deus tortoribus. quo ad usq̄ r. u. d.
Et nō solū pcā que post baptismū homo
egit repetabūtur ei ad penā. sed ē pcā ori
ginalia. que ei in baptismo fuit dimissa.
Et ḡgt ex dictis euangelicis constat. q̄ si no
ex corde dimittimꝰ qđ nimis relinquitur. et
hoc versus exigitur. qđ iam nob ꝓmittēdo
dimissum fuisse gaudebamus. Et aug⁹ dicit

deus dimitte. et dimittetur ē. sed ego prius
dimisi. dimitte ut post eā. Nam si nō dimi
seris reuocabo te. 2 quotqđ dimiseris repe
tabo tibi. Et qui dimissi beneficij oblitus fu
erit vindictam in uiros nō solet de fu
turis pcīs uenā nō mēbitur. sed 2 pcīa q̄
iam sibi dimissa credebat. ad vindictā ei re
phendit. Et Beda. Notandū in dominica. re
mendus est iste ū sceleg: nō exponendus:
ne culpa q̄ in nob extincta credebam⁹. ꝑ in
curia nos vacuos offendat. Et q̄libet eni
post baptismū siue prauitas hēretica. siue
mūdi cupiditas arripuit. mox omnium
ꝑsentē in ima ruiturꝰ. Et aug⁹ Redire dim
issa pcā ubi firma caritas nō est. aptissime dnus
dicēs in euangelio dicit in illo seruo a quo
dns dimissū debitū pecūt: eo qđ ille cōsuo
suo debitū nollet dimittere. hijs auctoritati
bus m mittitur. qui dicit pcā dimissa re
dire. si replicatur. Cui by opponit. Si quis
ꝓpter de quo pnitus et m dulgētia accepit
ueā primitus. nō uidet iustum. Si primitus
ꝑ eo qđ peccauit et nō emendauit iustica
est apta. Si uero requiritur qđ fiat gdona
tis. ut iustitia nō deū iustitia occulta. Vi
detur. etiā deus bis in id ipm iudicare et
duplex tribulacio cōsurgē. qđ scriptura ne
gat. Sed ad hoc potest dici. Quod nāq̄ du
plex tribulatio consurgit. nāq̄ iudicat deus
bis in id ipm. hoc cm̄ fieret si post condig
nā satisfactionē. et sufficientem penā ut
primū. Sed nō satisfecit digne et sufficien
ter: qui nō ꝑ securauit. Debuit enim
qđ pcā sua memoria nō ad faciendū sed
ad cauendū. Debuit nō oblinisci omīs re
tributiones dei. Que tot sunt quot sūt pcā
remissiones. Tot qđ debuit cogitare do
na dei. quot mala sua. ac ꝑ illis usq̄ in finē
gras agere. Sed quia in gratus. ad uomitū
sue canis redijt. ante bona acta mortifi
cauit. et pcīs dimissa reuocauerunt. cui
humiliato deus ante pcīs dimiserat.
Sed post elato et in gratitudine impietat. Aliq
Sed quia absoni iudicium. sententia
ut pcā dimissa iterū impietatis. pla
cet quibusdā. nemine ꝑ pcīs dimissis sal
uari a deo punitur. Sed ideo diu dimissa re-

dire et imputari: quia ppt̃ ingratitudinem
ita reus et pcõ cõstituit ut an fiat. Dic
cñ qđ dmissũ fiat dr exigi: qz vmissionis
pcepte ingratus it. a reus sit ut an fiat.
vtrũq; pti q̃mus ꝓbari faciet doctoris. dcq;
alicui pti nõ ꝓiudicãs studioso lectori in
dictũ relinquus: addendo mihi tutũ fore: ac fa
luti ꝓficuũ: sub mensa dñoz meaz edere.

Post dicta vr̃d sit h̃ sacmẽtũ r res
restat m ue stigare quid m acidãt
penitẽcie sit sacmẽtũ et res. Sacmẽti em
signũ e sicut rei. Aliud q̃ th̃ signũ e. et quo
e res sacri hmõi signũ. Secundũ dicit sacmẽ
tũ hoc ee qđ extiꝰ tñ geritur. s extiꝰ
penitẽcia q̃ e signũ melioris penitẽcie. sz
ꝓtritionis cordis et humiliationis. Vr̃d si
est: nõ omne sacmẽtũ euangelicũ id eſſi
cit qđ figurat. Extiꝰ em penitẽcia nõ ef
ficit melioré: porig melioꝝ ea e extioris. sz
inquiunt illi: hoc ee intelligẽdũ de illis sa
cramẽtis: que m nouo t. mstituta sunt: ut
est sacmẽtũ baptismi. confirmationis. et cor
pis xpi. Sacmẽti nõ penitẽtie. sic et q
ungũ. ante tpe gre. erãt a pmordio hmõ
di gñis sunt. Vtrũq; em mstitutũ fuit a
ppõe paracliti. Et si extiꝰ penitẽcia sacra
mẽtũ est. et melioꝝ: nõ sacmẽti. Deprus q
cedit res sacmẽti: quã sacmẽtũ rei. Sz
non hoc in quibusdã e. Nam et in aliis sac
mẽtis q̃ efficiũt qđ figurãt hoc sepe ꝓtingit.
Secundã aũt dñr extioꝝ pmã: et melio
rem ee sacramẽti: nec duo sacramẽta: sed
unũ: ut species panis et uini: nõ duo sunt
sacmẽta. s unum. Et sicut in sacramẽto
corpis: ita z in hoc sacramẽto dñr aliud
tñ ee sacmẽtũ. s. extiorem panis: aliud
sacmẽtũ et rem. s melioꝝ penitẽtiã: ali
ud rem et nõ sacramẽtum. sz remissionem
pcoꝝ. melioꝝ em penitẽtia: z res e sacmẽti
r extioris pmẽ: et sacmẽtũ remissionis pec
cati: quod z signat et efficit. Extior qđ pe
nitẽtia: et melioris signũ est: et remissionis
pcoꝝ. De sacramento unctionis Sub

Preter pmissa est z aliud sacramẽtũ. sz
unctio in firmoꝝ: que fit in extremis
oleo p epm ꝓsecrato: et fit cum gñia unctio
nis. Et e em unctio que fit crismate: que dr

pũcipalis unctio: quia in ea pncipaliꝰ pdicto
datur. Vñ et ppt̃ habundantiã gre. duos le
quores mixtos hr oleũ. sz z balsamũ. Oleũ
ꝓprie: balsami sane. Crisma ito ꝓprie unctio
dr hre. Nec tñ omne oleũ ad unctionẽ sac
tificatiũ Crisma uocatur. sz illud solũ quod
miscetur cũ balsamo: quo cuncta rẽpli et pon
tifices unguntur: quo z baptizatos sacerdos
ungit in uertice: et pontifex p mipolitonem
manꝰ. confirmados ungit in fronte. Est et
alia unctio: qua catheczumini et neophiti
unguntur in pectore: et mꝰ scapulas in
p cepone baptismi. Tertia uero unctio e.
que dr unctio oleum in firmoꝝ. de qua
nunc agitur. A quibus fuit mstituta hoc
sacmẽtũ unctionis in firmoꝝ. ab apis mstitutũ legitur. Au
cẽm iacobus. In firmatur aliquis in vobis
inducat psbros ecclie: et orent sup eũ un
gentes eũ oleo in noie dñi: et allevabit
eũ dñs: et si in ptis sit. dimittent ei: mꝰ
ostenditur. Duplex ex tã sacmẽtũ hoc mstã
tutũ. s. ad pcoꝝ vmissionẽ: et ad corpis
infirmitatis allevationẽ. Vñ ꝓfitet eum q̃
hanc unctionẽ deuote fidelit̃ q̃ ꝓpit: et in
corpe et in aĩa allevari: si tñ expedit ut
in utroq; alleviet̃. Vr̃d si forte corpis in
firmitatẽ illi hre nõ expedit. illa que e ad
samitatẽ in hoc sacmẽto acquirit: z sic in
aliis sacmẽtis: ita et in isto aliud e sacmẽ
tũ: aliud res sacmẽti. Sacmẽtũ est ipa
unctio exteriꝰ: res sacmẽti unctio intioꝝ
pcoꝝ vmissio. et ututis amplificatio. ꝓfi
ritus: et ex ꝓmptu illi negligẽtia hoc
sacmẽtũ ꝓfer mittẽ: pcipue e et deplo
bile. De ꝓtractione sacramenti

Quer̃t aliquis si hoc sacmẽtũ iterari
possit: cũ baptismus et alia que dam
sacmẽta semel suscepta nõ re iterent̃ dñr
dicit. sacmẽtũ nõ iterandũ. z sacmẽto su
cipiendi nõ ee in una: sz hoc dicit ubi agit
de sacmẽto baptismi. et cõfirmationis et
ordinationis. Vñ nõ inde illud gñale accipi
endũ. q̃ de sacmẽto baptismi. confirmationis
et ordinationis. Vñ nõ inde illud gñale
que illatenꝰ repetendi sit: quia semel tm
et nõ sepius datur baptismus. Confirmatio

et ordinacio Sacramentum nō alterius et pe
nitētie et coniugij sepe iterari videtur: qz
sepe sacrāmētū corpis ꝑcipitur: frequēter
penitētia agitur: quoniā sepe ungimur
Cirīe gō unctio sibi nō pōt iterari Si morbus
nō reiteratur medicina nō iterātur. Si nō
morbus nō pōt phiberi esse debet media
na phiberi. Quod oēs iterari pōt: ita et
unctio iterarī posse videtur. Ytaq; cū
Jacobus et unctis alīs congregatur
ad conferenda alleuiatione corpis et aie
Cur gō negetur unctio sup infirmū posse
iterari ad impetrāda sepius sanitatē mētis
et corpis: cū ꝑ hāc idē sepe iterāda sit oēs
Quidā aūt de oī sacrāmēto intelligi volūt
quod nō sit iterādū si sedm totū illud qđ
pmet ad sacrāmētū: dicētes quidā sacrāmē
ta sepius posse suscipi: quidā uero nō mi
ni que sepius suscipiūtur totalib⁹ iterantur: ut
sacrāmētū altaris et unctionis que licet se
pius suscipiatur: tm̄ quia nō totū bndicitur
eadem hostia: nec idem oleū nō iterātur sacra
mētū cū in curia. Sed dicit quib⁹ sic et
baptismus nō iterātur et si aliquis frequē
ter baptizetur. dū cadē aqua nō tm̄ bene
dicatur. Sed aliud ē inquiūt illi de benedic
cione aque qua fit baptismus aliud de bene
dictione panis olei. potest cū celebrari
baptismus in aqua ꝑ nō benedicta: quam
la benedictio ꝑ reuerētia tm̄ fit et decore
nō uirtute sacrāmēti Sed corpus xpi nō pōt
cōfici nisi de pane cōsecrato: nec unctio illa
fieri potest nisi de oleo ab epō sanctificato Vō qz
sanctificatio illa ad uirtutē sacrāmēti pmēt uidē
In coniugio qđ semel tm̄ benedicatur quisq;
nō sepius. Videtur cū ut ait Ambros cū
prima ꝑ nō cū secūda ixona Sed gō cū de sacrāmē
tis nō cē iterandis. nec in mira ei similitudo
nem dicti referūs ad satisfactionē vel qua
sacrāmētū omne expellitur. de omni sacrāmē
to ygnatio vid esse Si uero ad suscipiōne
sacramēti de quibusdā uerū est qđ nō re
tractur ruebra suscipiōne: de alijs uero qui
busdā nō. quia frequēter sumūnē ut hoc
unctionis sacrāmētū qđ in omni pene ecclīa

sepe repetitur. De ordinibus ecclesiasticis

Nunc ad considerationē sacre ordinacois
nis accedamus. Cepte sit spūalis of
ficioz gradus sive ordines sic ex fonte pa
trū traditur. capte dictis et raptis mri s.
ihu ꝑ exemplo monstrantur qui omnium
officia in semetipō exhibuit et corpi suo qđ
ē eccīa. eosdem ordines obseruandos reliqt
Cepte aūt sit. septiformē gratiam spūs
sc̄i: eius qui nō sit principes. ad gradus ec
clesiasticos in digne accedit. Illi uero in
quoz membris diffusa ē septiformis gra
tia spūs sc̄i ut ad ecclesiasticos ordines accedit.
in tpe spūalis gradus ꝑ motionē amplio
rem gratie ꝑcipe creditur. Quales assu

Quales aūt ad mendi sit ad clerum

ministeriū spūale eligēdi sit dāti. qui digne
digne possint diuina sacramēta tractare. Ex
lus est diu sacerdoti. paucos hīt ministros
qui possit digne opus dei exercere. Cūm mi
tos in utiles. qui ordinatori omnib⁹ grauē
nidicāt. Tales cū deceat ministros ē xpi.
qui septiformi gratia spūs sc̄i sit decorati. ex q
rūt doctrina et operationis forma. eadem
gratia in alios transfundatur: nec celestes
margaritas spūalia uiboz: officioz qz di
uinoz. sordide mentes porcis et canibus in
sacrāmēto gō septiformis spūs. septē sint gradus
ecclesiastici. s. ostiarij. lectoris. exorcistę. aco
luti. subdiaconi. diaconi. sacerdotis. Omnes tm̄
clerici uocātur a sorte. Corona cū est
signaculū quo signatur in parte sortis mi
nistij diuini. Corona decus regale signifi
cat: et seruus dei regnare ē. Vñ ministri ec
clesie reges ē debent: ut se ꝑ alios regant:
quibus petrus aūt. Vos estis genus electū
r. p. ꝛc. Summitas capitis de sup mēbris
ut cogat mens ad deū libera monstretur. q
reuelata facie glām dei gremplectitur. Diui
tas cū capitis eminētia ē mētis: De mēbris
cū capitis reuelatio ē mētis. Clericus
cui secretoz dei nō ignarus ē debet. Con
dentes et capitli cui⁹ usq; ad reuelatione
sensus est octoz et attritū ut lucia mentis
et ope pululancia. doceātur prudēter ac
audiendū et intelligendū ubi dei ꝑcepiat

menis p quo sdnato reddetur m excelsis co
ronā. Tonsura autem ecclesiastice usus
a nazareis ut sup̄sit exeūdū exortus mdi:
qui pius crine seruato demq; obuto crine
cū capud radebant et capillos in igne sac
ficij ponebāt. hmc usus in oleum ut qui di
uinis cultibus manciparent̄ q̄si nazarei
seu crine de posito mundiarent. Quod ad e
zechiel dr̄. fili hois sume gladiū acutum
et duc sup caput tuū et barbā in actibus
uero apl̄oz. p̄stellam et aspidā hoc fecisse
legimus. paulus dr̄ et alij quidā discipl̄i
hoc fecerūt. Recte g̃o in quibuslibet ḡdby
constituti clerici uocantur quoz nomā et
rēs nomini exponēs ysidorus ait. Clerus
et clicos hmc appellatos ee dicimus: quia
mathias electus e sorte. quē p̄mū p aplos
legim̄ ordinatū. Clerus em̄ grece latine
sors uel hēditas dr̄. Sco g̃o dicti sunt clici
quia de sorte sut dn̄i: uel quia dn̄s pte hmi
Gulb̄ uo clicā nūcupari sūt omnes qui
in ecclā xp̄i deseruiūt: quoz gradus et
nomina sunt hec. hostiarius et lector. de

Hostiarij idem et ianitores hostiarius
res. qui mue. t. electi sūt ad custodia
templi: ut nō mḡ ad illud m̄ mundus.
Dicti aut̄ hostiarij eo: quia p̄sunt hostijs
templi: ipi tenētes claues omnā ritus ext̄
q̄s custodiūt: atq; inter bonos et malos hi
res iudicij. dignos recipiāt: indignos re
spuunt. Hi et eis cū ordinātur. claues
ecclesie dantur ab epō: et dr̄ eis. sic agite
tanq; rōnem deo reddituri p rebus que
claudūs ustis reclusditur. hoc officiū dns
in sua p̄sona susceptū. quādo de flagello
de funiculis facto. uendentes et emētes de
templo eiecit. Ipe cū se hostiariū signi ficās
dicit. Ego sum hostiū. p me si quis intrōi
rit saluabitur. Dē lectoribus

Secundus e gradus lectoz: lectores a
legendo sic psalmiste a psalmis ipse canendis
uocati sunt. Illi em̄ p̄dicāt ipsius quid sequā
tur. ipi canendo ut excitent ad compunc
ionē duos audientiū. licet quidā lectores ut
miserabiliter p̄nūciāt ut quosdā ad luctuosa
detractionē q̄s appellat. Idem ecclā p̄nūciatā
res nōciantur: q̄ porro nūciat quā clara

erit uox cognit. et longe positos aures ad m
plcat. Ad lectores aūt p̄tinet lectiones inue
teri testamēto p̄nūciare: et ea q̄ ihc̄ ua
tinauerit. ipsis p̄dicare ut ita ex ofō legat
ni ecclā xp̄ianis. et lectiones. Vñ et ei. indeme
ipso tradr̄ ab epō codex diūnaz lectionū:
et dr̄ ei. accipe et esto dei ubi relator. habi
turus si fideliē impleueris offm. p̄tem tu hijs
qui bene ubi dei ministrauerūt. Cui ad hūc
gradū p̄mouet̄. litteraru scia debet ee in
structus: ut sensū uboz. intelligat: rum ac
centū sciat: distincte legat: ne ofusos plu
rosq; intellectu audientibus auferat. d hec
dat quid indicatiue. quid interrogatiue. ut
legendum: ubi sit nr̄ orde finiēda distinctio:
hec em̄ male seruata intellectu turbat. et a
uos ad rsum p̄uocat. Auribus et cordibus
consulē debet uox lectoris. Hoc offm̄ xp̄s impl
uit cū in medio seniorū libri usus apuit
distincte ad intelligendū legit. Ipe dns sup
me rē. Ex quo lectoribus intelligi dat̄ qua
grā spūali carere ng debet qui alijs ubi de
amūtiant. hi ordo forma et m̄ro. a xp̄o
accepisse uidet̄ quibus dr̄. Anima mea cessa
quasi tuba exalta uocē tuā. De exorcistis

Quartus e ordo exorcistaz. Exorcista aut̄
a gro in latinū ad iurātes uel incepā
tes uocant̄. Inuocat em̄ sup catheumi
nos nouiter instructos. et sup eos qui hūt
spūm in mundi nomē dn̄i. ad iurātes p eū
ut egrediatur ab eis. Ad exorcista p̄tinet
exorcismos memoriē retinē. manū q̄ sup
energuminos et catheuminos in exorcizā
do imponēdā debet aut̄ spūm mundi hīe. qui
spūibus impat in mundis: et malignū repel
lere de corde suo. quē expellit de corpe alieno:
ne medicina quā alij facit sibi nō p̄sit. et
dicatur ei. medice cura te ipm̄. hij ei ordi
nant. accipiūt de manu epi libri exor
cismoz: et dr̄ eis. accipite et habetote pote
mponēdi manus sup energuminos et ca
thecuminos. hoc offo usus e dns. quādo silua
fuga tetigit aures et ligua sindi et muti dat̄
effectaquod est. ad apiue. p hoc dr̄ nos spūa
liter debē apiue aures cordioz hominū ad
intelligēdū. et ora ad cōfitendū. ut pulso demo
ne sp̄e sēs suos suū recipiat. hi ecclā offo usus
e xp̄i. cū demoniacos multos sanauit. hic

ordo a salomone inuen dñr discendisse: qui quen
dam modū exorcisandi m uenit qđ demones
adiurati ex obsessis corpib pellebantur.
hunc officiū mattepati exorciste uocati sūt:
de quibus xp̄s m euangelio. Mt 12 Luc 11 Qui y̆ m bel
zebub eicio de. f. u. s exorciste. m quo eici
unt De acolitis De acolitis

Quarto loco succedit acoliti. Acoliti ad
greco latine cereofarij dñr. a deportā
dis cereis qñ legendi est euangelium: ut sa
cerficiū est offerendi. hic em accedūtur
luminaria. et deportatur ab eis: no ad fu
gandas aereas tenebras: cū sol eo tpe ui
let. sed ad signū leticie demonstrandū. ut
sub typo luminis corpalis alla lux ostendat.
de qua legitur Erat lux uera. q̄ illu. o. h. u. t
hunc. nr. Ad acoliti ptinet. ꝑ acio luari
um m sacrario. ꝑe cereum portat. ipse
urceolum cū uino et aqua suggesta pro
eucharistia sub dyacono ꝑpat. hij cū ordi
nātur cū edocti fuerint ab epo qualiē m
ossa suo agere debeāt. Ab archidiacono
accipiūt candelabrū cū cereo et urceolū
uacuum. hoc officiū dns se hre testat. Dicēs
ego sum. l. m: qui segui. m. n. a. n. t. huic
officij formā illi gerebat. in uet. t. qui lu
cernas candelabri gponebat et accendebat
igne celesti. ad illuminandas tenebras
aquilonares. De Subdiacon[ibus]

Quintus ordo ē subdiaconoꝝ: grece ypo
dyacones dicitur: quos nos sub
dyacones dicimus: quod sic appellatur: qua
subiacet ꝑceptis et officijs leuitaꝝ. oblatio
nes em in templo a fidelibus suscipiūt: et
leuitis sup ponendas altaribus deferūt.
hij apud hebreos nathanei appellant. et
humilitate dño seruientes. Ad subdiaconi
ptinet calicē patenā ad altare xp̄i deferre
et leuitis tradere. eisq̄ ministrare. urceolum
q̄ et aquamanile et mantilia. et ante altare ma
nibus aqua ꝓbere. hijs lex ꝑmittit ingredi
tur: ꝑ altari. q̄ prius q̄libet. uasa corporis et
sanguinis xp̄i portāt. nec illud mouere de
bent. nisi ab archidiacono qui ferūt uasa dominica
hos. et ꝑmittitur de oblationib⁹ ponē in altari
quātū sufficē possit ꝑ. net no corporales et
pallas. et sub tractoria lauare. hij cū ordi
nātur accipiūt de manu epi patenā et ca
licē uacuū. Ab archidiacono uero urceoli
cū aqua mantili et manutergio. hoc offi
cium est dns ꝑ lintheo se precinxit. et mit
tens aquā in pelui. pedes discipuloꝝ lauit
et linthceo tersit. De dyacon[ibus]

Dyaconoꝝ ordo vi. tenet locū ꝑ sen
arij ꝑfectionē. hic ordo in. u. t. A
tribu leui nomē traxit. dñs em de leuite.
ꝑcepit ipse dns moysi ut post ordinati
one aaron et filioꝝ eius: ꝑ ipsius tribus leui
ad diuinū cultus ministrā ordinarēt. et cū
seruarētur dño: et seruirent ꝑ ipsi coram
aaron filijs eius in tabernaculo: ipi q̄ gestaret
archam et tabernaculū et oīa uasa eius: et
mercenariis tabernaculi exercebant. et intrans
portādo tabernaculū ipi deponēdi. rursumq̄
componerēt. A xxv annis et sup̄ missi sūt
seruire in tabernaculo: quia regula in nouo
t. sei pres ostituerūt: qua lex etas ad se
renda honeri ē robusta. leuite em ex no
mine actoris uocati sūt. De leui em leuite
exorti sūt: a quibus in templo ministe sacrifi
ti misteria explebantur. hij grece dyacones.
latine ministri dñi: quia sic in sacerdote ex
secratorio in dyacono ministerij dispensa
tio ly. Ad dyaconi ptinet assistere sacer
dotibus. et ministrare in omnibus que aguntur
in sacramentis xp̄i: sc̄i in baptismo et crisma
te. in patena et calice. Oblationes q̄s mini
stro et disponē in altari: gponē et mensam
dñi. et uestimenta. eccl̄ie et ꝑdicare euan
gelia ad ꝑsbyt̄os: nam sic lectionibus uetus. t.
ita dyacombus nouū ꝑdicare ꝑceptū est
Ad epm ꝑtinet offiū ꝑsbyteroꝝ et ordinatio
nomina. ꝑe promouet aliquē hre ad ordi
nē. ꝑe donat pacē et ipe ad missam. Quod
aūt hunc ordinē a moyse statutū est. hoc
et manifeste ꝑ scripturas. cū dyacono sup
humeros leuium stola ponit. et casula in di
ebus festis complicat. quia quidq̄ labo
ris et sollicitudinis in hac uita tollerandum est
in celica portabit. donec in dextera. et in eterna
te requies habeat. hic ordo ab apostolis est

ꝑsbyteroꝝ

cathecumenoꝝ

celebrantis qñ ut legit̃ mactibꝫ aplis vij
uiros plenos spũ sc̃o ad hoc offm elegerũt
et orõe pmissa manus eis imposuerũt. Vñ
et consuetudo m oleum. vt m oñi matrice
ecclã. vñ. dyaconos ẽa xp̃i aram. quasi sep
tem columpne assistat. hij sc̃ vñ. angli
tuba canẽtes m apocalipsi: qui quales eẽ
debeant aplis doct. thymoteo scribens. hijs
ordinatur. Solus epc̃s eis manus imponit:
qua ad mysteriũ applicãtur. ponit eis am
ictũ. s. stolã sup leuium humeriũ: ut phor
mtelligant. se accepisse iugum dñi suauc.
ad sinistrũ pmictia diuine memori subi
cant. accipiũt et textũ euangelij ut in
telligat se eẽ pones euangelij xp̃i. hij at
antiq̃ ordinãtur pbent̃ ut docet aplꝫ. et
sic ministret. nullam dñe lites. h̃ offs ius
est xp̃o qñ post cenã sacr̃mẽtũ carnis et
sanguinis. discipulis dispensauit. z qñ aplos
dormitates. ad ordinem meritauit dicens
vigilate et orate ut no intretis intemptatio
Septimus ordo est pbrid de pbris ne
rum. pbr̃ greco senior mptatur la
tine. no modo p etate. ut de crepita senec
tute. s. gr̃e honore et dignitate qua acce
perũt. pbri nominantur: qui morũ gra
dencia et maturitate grisacoms. pcelle
debent m ppo. vñ septimꝰ ẽ. Venerabilis
ẽ no diuturna nec annoꝝ nũo
computata. Cani eñ sunt sensus homis.
et etas senectutis. utri m mdata. deo aut
et pbr̃ sacerdotes uocãtur: qua sacrũ dant:
qui licet sint sacerdotes tñ pontificatꝰ apicẽ
no habent: sic epc̃i: qua nec crismate fronte
signat: nec parlũ dant. qd solis debẽt epc̃is
Decreto actũ aplorꝫ demostrant. Vñ et apud
ueteres. pbr̃ epc̃i et pbri fuerũt qua illud
nomẽ ẽ dignitatis nõ etatis. Sacerdos no
me ppõitũ hꝫ ex greco et latino. qd ẽ sacrum
dans. ut sacer dux. Quid enim rex a rego. do
ta sacerdos a sacrificando dictus ẽ. Consecrat
eũ et sctificat. Antistes uero sacerdos dicꝫ
est ab eo qd ante stat: primus ẽ eũ m ordie
ecclie. Ad pbrũ aut̃ pinet sacr̃mẽtũ cor
poris et sanguinis dñi. m altari dei confice
re ordines dicẽ. et dona dei benedicẽ. Deniq̃

ordinatur. m unguitur eis manꝰ. et ut mel
ligant se accepisse gr̃am consecrandi et re
ctoris opꝰ debere ad omnes extendere. da
pñt et stolam. que tenet utriusq; latus: qua
debeant eẽ munit̃ armis iusticie. contra
aduſa et p ſpa. decipiũt. z calcẽ eũ uinꝰ
patenã eũ hostijs. ut patenã eũ hostijs ut
p hoc sciant se accepisse ptatem placabiles
deo hostias offerendi. Hic ordo a filijs aaron
sumsit exordiũ. Gemmis eñ pontifices et
ministros sacerdotes instituit deus p moysen:
qui ex pcepto dei aaron in primũ pontificem.
filios uero eius unxit in minores sacerdotes.
xp̃c qꝫ xij discipulos elegit pres. quos et aplos
uocauit: quoꝝ uice gerũt in ecclã maiores
pontifices. deinde alios lxx z ij discipulos de sig
nauit: quoꝝ uice tenẽt in ecclã pbri. vnꝰ
aut̃ inter aplos princeps extitit petrus cui
uicariꝰ et successor est pontifex summꝰ. vnde
dñs aplos. qui et papa uocatur. s. pater pa
trũ. Qualis aut̃ eligi debeat pbr̃ aplꝰ
scribens thymoteo ostendit. ubi nomine epi
pbrũ significat. hoc aut̃ offo usus ẽ xp̃c
cũ semetipm in ara crucis obtulit sacer
dos idem et hostia. et qñ post cenã panem
et uinum in corpus suum et sanguinẽ trans
mutauit. Ecce de vno ecclie gradibus breuit̃ elo
cuti. quid ad quemq; pertineat in singulis.
Cũq; omnes spiales sint sacr̃ excellentes hꝫ
canones duos tm ordines sacros appellan
censent. diaconatus. s. z pbr̃atꝰ. qua hos
solos primitiua ecclesia legitur huisse. z de hꝫ
hꝫ pceptũ aplꝰ hms. Apli eñ m singulis ci
uitatibus epos et pbros ordinauerunt. le
uitas eccl̃ ab aplis ordinatos legimus. s.
maxime fuisse beatos stephanum. Sub diaconos
uero et acolitos p cadẽte tpe ecclia sibi con
stituit. Qr aut̃ quereꝫ quid sit qd hi uocat̃
ordo. sanc dei poti signaculũ. quedã res a sa
cris quibusdam quo spiales ptus traditur or
dinato et offm. caracter. s. spiales ei pri
mo fit ptatis. ordo ut gradus uocatur. et
dñi. hij ordines sacramẽta. qua m eoꝝ pfe
ctione res sacra. r. gra ꝯfert. q figuntur
Sunt et alia de nominibus ij ibi gerit̃
que nõ ordi dignitatis ut officioꝝ
nũ. sed dignitatum ut offoꝝ nomi

Dignitatis

Dignitatis smit et officij nomē est epūs Episcopus
aūt uocabulū. Dictū est nūc quod ipse qui
epūs efficiet sup̄ntendit curāq; subditoz ge
rens. Despn̄ enī gregi flatme spectatores in
spectatur. Nam spectator. ē spūtus n ecclā dic
tus: eo qđ spectet eccl̄ā spūtuāt ipsoz mīsa
poītoz mores et uita. ponitiſcr pricepa facer
dotū. Sequa quasi una sequēcia ipse et subd
sacerdos mediator. ipse enī sacerdotes et leuitas
efficit. ipse omnes ecclasticos ordines disposu.

Ordo aūt epūs. De ordinato epūs ordine
quadripertitus est. ſz. in patriarchis. archi
epis. metropolitis. et epis. patriarcha grece
sdm̄ patrū nūpatur: quia primū. r. apicum
tenet locū. ut Romanus. antiochenus. Alexan
drinus. ſ. oīm̄ sunt ē Romanis. Archiepūs
princeps epūz ē archos enī princeps dr. Archo
polite aūt a mensura ciuitatū dr. Quibus
enī principijs p̄minent. quoz auctoritatē et
doctrinē. ceteri sacerdotes subiecti sunt. Do
hereudo enī locus. principijs epis commissa est.
Omnes aūt designati supra ordines epi nō
cupātur. Nota qđ archiepūs. nouē primates
supius sufficasse uidetur. et metropolitas:
quos ne archiepūs dubitet. horū aūt distinctio
a gentilibus mutuata uidet. quia alios fla
mines. alios archiflamines appellabant. Fla
mines. sacerdotes enī gentilū. flamines dicebantur.
qui habebāt in capite pilleum. unde erat bre
uis riga. desup̄ huius lane aliquid. qđ eis per
missum fuisse nō possem. filū tm̄ i capite legere
reperiūt. Nudis enī capitibus ers mos. Sed
nefas erat. nisi e a filo. quo utebātur. fla
mines dicti sunt. quasi filamines. Red festi
uis diebus. filo depōto. pilleum imponebāt.
p sacerdocij eminentiā. Sacerdotes aūt. a uestimentis ap
pellati sunt. Cuius significatio multiplex ē. Ap
do enī sacerdotem. modo ppham. modo poeta
significat. Cantor uero uocatur. qui uoce mo
dulatur in cantu. huius fuit duo. ymnus. Precor
et precator. precator. qui uoce p̄mittit in
cantu. Sacrificator. qui subsequit̄ cantu. do
respondet. Concentor aūt dr. quia consonat.
Cui aūt nō consonat. nec concinit. concentor
nō ē. hīs breuiter exactis. admonendi sunt
hui⁹ ministrī. quatinus sic excellāt ordinē
dignitatū. ita p̄cellant. uite sanctitate. ut plebs

ecclesiasticis cōmissa. eoz. disciplinis edocta. gra
tanter eis obediat. et cooperatione. dedi
mdiem p̄ficiat. a quibus diuina sacramenta
percipiūt. et missaz sollempnia audiunt.
Missa aūt dr. ut quia missa ē hostia. cuius
memoratio fit in illo offō. Ite dr. ite missa
est. r. sequimini hostiam. q̄ missa ē ad celestia
tendentes post eam. ut qui a missus celes
tibus uenit ad consecrandū dominicū corpus.
p quē ad altare celeste defertur hostia. ita
de ī dr. ite missa est. De ordinatis ab hēri

Volet ī queri si hetici ab ecclā pūlis
si ī damnati possint tradī sacros
ordines. et si ab eis ordinati recipientes ad
ecclē unitatē debeāt iterū ordinari. Hanc quē
stionē ac pene in dissolubilem faciūt doc
toz uita. qui plurimū distendit inter tradi
dem̄ enī quidā tradī hereticis sacros ordi
nes dari nō posse. nec illos qui ab eis or
dinati inueniūtur. quam uerā dicit eius
nocentiam. arrianoz. dicēs nō uideri sus
cipiēdos. in sacerdotij ut misterij alicuius
dignitate. Cuius solū baptisma ratū ē p
mittit. quod in nōie. p. ī f. ī s. percipiūt. dicit
enī eos nō posse dari. s. quia amiserit.
et ordinatos ab hereticis caput hui⁹ uidna
tūs. et eū qui honorem amisit. honorē dare
nō posse. nec illū aliquid accepisse qui in
dante michi ēat. qđ ille posset accipe. Tra
dit eccl̄a recipientibus ab hereticis p manus
impositionē. lauacrū in tribulatione communi
onis. nec ex his aliquē in clericatus honorē
uel exignitū sibi regulē. ī. dicit sacrile
ge arrianoz. conseruandū. in quoz ecclā ma
ni communio percipitur. Quia. ī. dicit
Omnia quecūq; fecerit hereticus criminalia et
mania sacrilegia ē. et cooperatura falsa
et illicita sacerdocia. ī. sacrificia sacrilega. qui
more simiarum. que cū homīes nō sint. for
ma imitatur humana. multū ecclē catho
lice. et auctoritate sibi uendicate. cui ipse in
ecclā nō sunt. ī. et cui sint sacrilegi sacerdotiū
a ministrat. et altare polluit. cui nec sacrifi
cari illic oblatio possit. ut spes sua nō sit in
cassū. Deus pacis ī. ouis pasit. qui
deū ipsum uiolauit. Iheronimus. qđ asserit. oīa
que offeruntur ab hereticis contaminata ēe in

conspectu dñi: quia licet sca videatur ee ssc
fuitq; quia contacta fuit ab illo qui pollu
tus est. pollutum omne. Idem edit deus
sacrificia hereticoy: et a se prius: et quotiens
in nocte eius fuerint congregati. detestat
scelere eoy. et claudit aures suas. ne illud
offerrit panē sacrilegii ꝛc. Leo ꝛ testatur
extra eccliam nec vera ee sacerdocia. nec
vera sacrificia. Idem ꝛ dicit. p crudelissima
vexatam in alexandrina sede. omniu sacra
mentoy hunc extinctu est. Incepta ē sacrifi
cij oblacio. defecit crismatis sanctificacio. et
patriarchalibus manibus impiorum in se ꝑ
trayere misterii. hijs aliis q testimonijs as
seru videtur sacramenta eccle sine vera
pne corpis et sanguinis dñi ordinacois
et confirmacois. p hereticos no posse ministrari
Auctoritates ponit q videtur premissis obui=

Contra aiūt alij sentire videtur. are
qd ab hereticis ꝛ prius. sacri ordines
sicut ꝛ baptismus. tradi vel accipi nec ab
hereticis vedentes. qui illic ordinati fuit
sse ꝛ baptizati. vtiq; ordinādi sunt: sicut
nec baptizandi: vñ aug. de hereticis ꝛ dis
natis ꝙd quidē dicit. baptis qd accepit
no amittit qui recedit ab eccia. sed ius
tis dandi ordinē qd accipit. a mittit nul
lis modis apparet manifeste dici. primo qua
nulla ostendit ratio cur ille qui illud baptis
amittē no pōt ius dandi possit amittere?
vtiq; cum sacramētū est. et quadā ꝙsecratio
utiq; homini datur. illud cui baptizatur:
et illud cui ordinatur. deo no licet in ca
tholica illud cui baptizatur et illud cui
baptizatur vtiq; iterari. Nam si qñ ex
ipa pte recipientes. ꝛ postea ꝑ bono pacis
correpto crismatis errore suscepti sūt. et si
nisi est opus ee. ut eade officia gerat q
agebat no fuit retrorsus ordinādi: si sicut
baptis in eis ita ordinatio manet integra:
quia in prisone fuit. sicut qd in unitate
pacis ē correptū. no in sacramēto. sicut ipa
fuit. et cui ipi expedire videt eccie ut
proli eoy recipientes ad catholicā societē
honores suos ibi no amministrent. no eis
tamē ipa ordinationis sacramenta detra
huntur: si sup eos maneant. ideo no eis

manus imponitur. nemo dicit homini. si
ipi sacramento fiat in aqua. dicit aut in
baptō ē qd p eos dari possit. dicit in ordinac
ne dandi esse utriusq; quidem ad precē
sua: si aliud ē no hire: aliud p nimiose hire:
aliud salubriter hire. de de hijs qui ab eccie
unitate separati sūt. nulla ia ꝙ est quin ha
beat et dare possit: si p nimiose hunt: p mi
ose ꝙ dant. quid ecia incipiūt paris fut:
neutri tu sacramento faciendā in aqua ē. dic
no recte hz. qui ab unitate recedit. si tu
hz: ideo recedentibus no redditur: sic ꝛ no
recte dat qui ab unitate recedit: ꝛ tu dat:
et ideo qui ab eo accepit. nequienti ad uni
tate no tradatur. Ite aliud ē no hire aliquid:
aliud ē no recte hire. ut illicite usurpare.
Non ꝙ ideo no sunt sacramenta xpi et eccie
quia eis illicite utantur: no no hereticis sed
ꝛ omnibus impijs: si illi corrigendi sūt et puni
endi: illa aut ostendenda et recipienda. si
ꝙ ꝙ. Quod dicitis. ut qui ordinatus ē dñi
ordinetur. valde ridiculosū est. ut cui bap
tizatus semel. utiq; baptizari no debet. ut
qui ꝙsecratus ē semel. in eode ordine non
valet. utiq; ꝙsecrari. hijs aliisq; arbitratibus
nudis asseram omnibus nupcijs ꝛ in hereticis
prisis. ꝛ damnatis. xpi sacramēta primi
tus fuisse dandi. prius eis dare si p nimiose:
et quibus de dint. no si utiq; ordinādi q
premissis ex oppōto obuiare videtur. De
Hec autem diuinatis premissa ꝑ diuersis
quidē ita determinat. dicit. auctōri
tem hereticos accepta sacerdotali ut epali
unctione. ab eccia recedentes. baptis quidē
nus dandi retinet: si no hire facultate tri=
buendi sacros ordines. ut ꝙsecrandi dñi
cum corpus. postquā prisi fuit. et damna
ti ab eccia: sic de quibusdam epc no hz pla
tem largiendi sacros ordines. facultatem
tu baptizandi no amisit. Quod no dubi
dicit. intelligitur. Dictū de hereticis. qui no
sentiētie eccie. si privatae sensus sui. a fidei
unitate ac doctrine unitate diuisi sūt. qz
licet tales ius tu ordinādi et consecrandi
habeāt. et qui ab eis ordinatus an missam

presione. & si eis aliter cyerit. et sentencia
ecclie dampnati fuint. tñ si vederint eum
ordinadi no sint: et uicio leg. de ordina
tis ab hereticis. qd seruatis eis ordinibus
ministrare ualeat. et eum ordinadi no sint.
de iuramento accipiendu dicit. Veni posse
presi fuint et dampnati iudicio ecclie ab
ordinadi et cosecrandi eis dictum asserit
ut de gradatis id ex quibus. Alij uero dic
sacramenta ab hereticis & presis. sedm formu
celebrata nichil ee et ratione qua uidebat ab
ecclia. nus dandi et cosecrandi no posse dicit
et qui fit ab hereticis ordinatur. eis uidet
rint. eum ordinandi no fuisse. Que uero ab
hereticis alias qz in ecclia fuint falsa fuit et
mania: et qui a talibus ordinari uidet.
no minus si nichil ex ripuit: et sedm hos
Diffinitu. iudice de hijs loquitur doctores. Q
dam uero dicit eadem sacramenta ab hereticis
presis posse celebrari. que a catholicis. si ab
illis forma ecclie seruetur: et ab eis cele
brata. uera ee et rata quitu ad se: quitu
nichil ad effectu falsa ee. & in anima: et milijs
qui male tractat. et milijs qui male sus
cipit: no uera et falsa: quia qd promittit
et conferre creditur. no tribuit: dampn
anda & dicit. quia illicite dantibz uel
accipientibus fiunt. in iudicio. pollutu & di
citur. no quitu ad se. sed quitu ad diginu hu
manoz tractatione. so qui communione ar
rij uocat execratione: et in nocentius do
no sij ordinatione. dampnatione. no qd
uta mse sint sacramenta. si quia male dantes
uel accipientes tales facit. Dic & uera sacra
a coz. pane luctus uocat. no quitu ad se.
si quitu ad effectu. Non nulli nichil tradunt
illos hereticos qui in ecclia ordinati sut et
eius ordinadi & cosecrandi & tñ fuint sepa
ti hire. Deu nichil in sacramento uel hesi potui
ab eis ordinari et in uncti fuint. illo iure
carere. loqz tñ ordinare uoluit. unumus pe
trus in figura. qz gratia. qferat. De symonia

De symoniacis nichil. Vnde sit et quid sit
nichil est ambigendu quin sint hereticiqui
tñ ante sententia de gradationis et or

dinat et cosecrant: et licet symoniaca ppe di
catur qui ad symonia magis nistatur. in peccabi
lem gradu. prio concludere uoluit: et qui
p munus sancti. patri irripuit. in modicis. iesu
Crucifixi notandi sñt. Omnes tñ et dantes et
accipientes. symoniaci dñr: et utiqz eadem sen
tencia prelligatur. De hijs qui sciter a symo
niacis ordinantur uel aliter. Asserit tñ magis ordinatur verbalis pas
sim eos qui ordinatur a sy nichil
moniacis scienter. & eos qui ignoranter. Q
eum sciat a symoniacis se promoueri ordina
ri. et consecrari. immo execrari. coz cupiens
omnino irrita ee. Deus nichil ordinatur a sy
moniacis. quos ei ordinatur nescire ee
symoniacos. qui & tuc p catholicos habitu
coz. ordinato misericordie suscipiet. De
hijs qui uidentur se emere dicit corporalia &
Si uero aliqui obiecerit se no no spualia
cosecrationes emere. sed res ipas que ex
consecratione proueniunt: penitus desipe p
batur. Nam quisqs hoc alteri uenditor siue
quo alteri no licitum. nec uendere debet.
Symoniace aut hec Diffinitio symoniace
sis tripertita est diffinitio. Alij enim sy
moniace a symoniacis ordinatur. Alij sy
moniace tñ a symoniacis. Alij no symo
niace a symoniacis. Nicholaus pp. Oc
tauus. decretu de symoniaca tripertita hesi
ri. de symoniacis symoniace ordinatoribz
ut ordinatis. et de symoniacis no symoni
acis a symoniacis. Symoniaci. Symoniace
ordinati ut ordinatoribz sedm canones aspo
gradu decidat. Symoniaci & symoniace a
no symoniacis ordinatis. misericordie primam
imponenda. pter necessitate mortis. pmittim
primodu. Quod intelligendu est de hijs. qui ordi
nantur a symoniacis. ignorantes eos ee symo
niacos. nisi ueratus criminis. si ordinatio
symoniaci. Alexander pp. de hijs. qui uolen
a symoniacis ut ab hereticis ordinantur. Si
militer etiam decreuit alexander pp. symo
niacos omnino damnandos. ac deponen
dos. sub intelligendo. nisi cuipiam uoluerit quis ali
tus fidei de hijs eum a quibuslibet hereticis uo
lenter ordinatis dicit. & nocentius. ad possit
hire aliquid colore excusationis. Si statim dis
cedat ab eis. et pessimo coz. consilia bolo re

A symoniace symoniace
anon symoniace — set de

ordinan. str. absoffica
nemoueat. symon
anus nisi no sy
moniace
a symo
nia/
cis

nunciant. De etate ordinandor. tit. de cruit

Sacri mqsid canones. sa nicholaus pp
nxerit: ut subdiaconus no ordme
tur ante xxij annos. nec diaconus ante
xxv: nec psbr ante xxx. deinde si dignus
fuit. ad epatu eligi pot: quinos ecia pari
modo seruare uoluimus. Et subiungimus. Quos
triginta etatis no impleuit annos. nullo mo
psbr ordmet. Et si valde sit digns: quia et
ipe dns xxx annor baptizatus est. Et sic cepit
docere. De sacramento coniugij eius institu

Quum alia sacramenta ecie et causa ordinatur
ta post pcm. et ppter pcm exordiu sup
serit matrimonij sacmentum. et ante pcm
legitur institui a dno: no tm ad remediu
sed ad offm. Refert em scriptura genesis. in
adam misso sopore costa una de costis eius
sumpta. et ex inde mulier formata. uirtu
ne spus intellexerit. ad que usus mulier facta
est. post expressim ppter hoc dimittet homo
patrem suum et matrem suam et adherebit uxori
sue. et erunt duo in carne una. De duplici

Coniugij autem constitutione coniugij
institutio duplex est. una ante pcm.
ad offm facta in paradiso: ubi est thorus
immaculatus. et mundus honorabilis. ex qbus
sine ardore concupiscentie. sine dolore pariunt
altera post pcm ad remedium facta. extra
paradisum. ppter illicitum motum de libidine. ppter
ut natura multiplicaret. hec ut natura
exigebat. et licitum cohibetur. Nam ante
pcm dixit deus. crescite et multiplicamini. et
post pcm omnibus pene hominibus p diluuium
assumptis. Quod uero ait pcm institutum
fuit coniugium ad offm. post pcm uero ad re
medium gressum. Aug testatur dicens. Ad
sanctum est ad offm. egritudo est ad remedium.
Infirmitas enim in germine que est in carne
post pcm mortua. ne quis cadat in ruinam fla
gitiorum. excipitur honestate impetrata. Si
enim non peccasset primi homines: sine carnis in
centiuo. absque uoluptate libidinis. ipsi ac successo
res eorum genuissent: et sicut remunerabile
est aliquid bonum fecisse. et remunerabilis. Quod
uero specialis letalis corruptibilis. lex membris

nris mlesceret sine qua no fit carnalis con
mixtio. reprehensibilis est. et malus coitus: nisi
excusetur p bona coniugij. Non solum propter
quando secundum indulgentiam conceditur fit qui

Prima institutio huius precepti: crescite
et dilatamini. indicimus eam ab apto
stolo humano generi propter fornicationem. in
dultum est coniugium indulgentia uero qua
meliora non elegit remedium. non bonum premium:
a qua si quis declinauit. meretur exitiale
iudicium. quod solum indulgentia credit. uolu
tatis est non necessarium. Alioqui transgressor
esset. qui illud non facit. et post fame intelligi
illud sub precepto dicti primis hominibus ad
petum. crescite et multiplicamini. quo et posteri
tenebantur. usque quo fieret multiplicatio. post
quod precepit indulgentiam matrimonij. gratie
fuit. sed et post diluuium. quo immensum pene
genus humanum deletum est. precepit. precepitum
dictum est filijs noe. crescite et multiplicamini:
Multiplicato uero hoc precepit indulgentia ad
tractum est. non precepit amplius

Indulgentia aut diuisis modis accipitur.
Scilicet pro concessione. pro remissione. et pro permissione.
Et est concessio in nouo. et de meritis bonis
et de minoribus malis. Quod de meritis bonis
est coniugium: quod non meretur palmam est
in remedium. de minoribus malis. et de licitis
libris est coitus. qui fit ad generationem. Illud
quidem coniugium indulgetur. et conceditur. Illud ad
ulterinus coitus talis permittitur. et tolleratur. tan
quam non prohibetur. Quod bone nuptie sint

Fuerunt aut nonnulli. qui dixerunt. hoc
de testamento quia tantum appellatum est. hij nup
cias omnino damnant: ac pro fornicatio
nibus. aliisque corruptelis facunt. nec ueri
piunt in sanctorum uiro. iugiter uxorem habere
ut feminam. Quod aut res bona sit coniugium
non modo ex eo probatur. quod dns legitime
fuisse coniugium nuptiis primos parentes. sed et quia
galilee nuptiis interfuit xpc. cuius miraculo
commendauit. a quo in uinum aqua: qui post
ea et uinum ex uino dimittere prohibuit. Et ut
fornicationis aplus et aut. Hugo no peccat si
nubat. Constat go ueru bonum de matrimonio.
seu sacramento significat. Cuius rei sacramentum sit coniugium.

† aliquin no esset sacmetu
sacrametu cum sit

Quum gō gnugiū sacm̄etū sit et sacrum
signū est: et sacre rei s gnūcrōmb xpi
et ecclesie sic aut apls septum e inquit. Rōm
quit homo pa. z ma. za. u. s. 20. d. mtar. u.
aut magnū est sacrametū. Ego aut dico
in xpō et in eccīa. ut cū mē gnuges gnūcio
est sedm consensū animoz et sedm gnux
cionē corpm. sic eccīa xpō coplet̄. nōlū
tate z natura. quia idem multi cū eo. et ipe
formā assūpsit de natura hois: coplata
est gō sponsa sponso spualē. z corpalē. ea
ritate ac nature gformitate. hūg utiusq;
cople figā ē gnugio. Consensus cū gnugii
coplam spualem x̄ z eccīe. q̄ sit p caritatē
signat. Gnuxcio uero sexuū illa signi
ficat. que sit p nature cōformitatem.
Qualē meliorē sit illud mīr illa no p
tinet ad matrimoīm cuiusqua nō ē gnux ad

Unde dicit quidā doctorum sexuū
diuersitas illa mulierē no pīnet ad
matrimoīm. que no expīmit carnalem copu
lā. Aut cū aug. Non dubiū est illa mu
lierē no pīnet ad matrimoīm cū quia
docet nō fuisse gnuxio sexus. si eo tp̄e
cū sanctas nuptias ita a principio sit in
stituta. ut pter cōmixtionē sexuū no haut
mse x̄ z eccīe sacm̄etū. no dubiū est illam
mulierem no pīnē ad matrimoīm. in qua
docet nō fuisse nuptiale mīsteriū. Et aug.
nō est p̄fem gnugii sine gnuxcione sex
uum. Si sedm uiros. supficie quis accē
pit. in duab̄ mentibus tuis. aut dicat sine
carnali copla. nō posse contrahi matrimoīū
sic z inter mariā z Joseph. nō fuisse gnugiū
ut nō fuisse p̄fem. qđ nephas ē sentire. da
to cū sanctus atq; p̄fectus fuit quito a
carnali ope in mentibus. Si supra posita ea
rē dicta intelligēdū ē. nō quīmptmeat
mulier illa ad matrimoīū cui qua nō ē
p̄mixtio sexuū. si nō pīmet ad matrimoī
um qđ expssam z plenā teneat figurā g
nuctōis x̄ z eccīe. que ē in caritate. si non
illa que ē in nature gformitate. ē gō multo
matrimoīo typus gnuctōis xpi z eccīe. si illud
tū. qua eccīa xpō caritate unit̄. nō illud
qua p susceptionē carnis. capiti membra
unitur. nec ideo tū in rebus seu ē gnugio.
quod ut aut aug. in nuptijs plus ualet so
cietas sacm̄enti. quā secunditas uentris. Est
eccīa gnugii signū spualī gnuctōis. et dilec
tionis animoz. quā qui se gnuges uniri de
bent. Uiri apls dic. Uiri diligite uxores
uras. ut corpa uiri. Que sit considerāda

Post hec aditēdū est quid in gnugio
sit gnugii. et que sit efficies ea gnu
gij. z ea gpt̄e quā gnugi debeat. et que sint
bona gnugij. et quomō p ea excusetur cō
tus carnalis. et que sint legitime psone
ad matrimoīū ptrahendū. Sunt et alia
plēa in matrimonio gsiderāda. que srīb
gpendio p stringenus. Cū sit gnugium

Sunt gō inpcie ut matrimoīū uiri
mulieris p̄ iunctio maritalis inter
legitimas psonas in diuidua uite gsue
tudinē retinens. ad mdiuidua gsuetudi
nē p̄mēt. q̄ absq; gsensu alterius. neut
grmicia p fideī pōt. ut oīa uacare. et
qđ mē eos dr uxuū intr uinctū tū gnuga
le p̄mam̄. ut alij se coplare nō liceat. et
ut mucem alt̄ alterā exibeat. qđ quisq;
sibi hec aut despcione legitimoz. et fi
delis tū matrimoīū mcluditur. De con

Efficiens aūt sensu qui efficiat gnugiū
Salutem matrimonij ē consensus. no
quilibz. si pūba expssus no de futuro. sed de
p̄nti. Si em gsentiat in futurum dicēs.
Accipiā te in uxorē. et ego te in uxorē. nō est
ista consensus efficax matrimonij. sic si eo
sentiat mīte. et no expīmat uerbis. nec aliis certis
tcētis signis. nec talis consensus efficat matri
monium. Si aut uerbis expīmat. qđ tū corde nō
uolūt. sīno sit coactio ibi. illius dolus obli
gatio illa uerbōz quibz cōsentiat dicētes.
Accipio te in uxorē. et ego te in uxorē faciat
matrimoīū. Auctoritatibus pbat qđ con

Quod aūt cōsen sensus solus faciat ma
trimoīū. sic matrimoīū faciat. Primodiū
subditis pbatur testimonijs. Ait em Isidor⁹
consensus facit matrimoīū. Et nicholaus p̄.
sufficiat solus sedm leges eoz. cōsensus.
dequoz quarūdā gnuctionibz agitur. qui

XXVII
XX vij
dissolu mōy
t sp ut alia auctōy sequ
Nota ad finē capitis quod sequitur de sponsalibus

solus si forte minuplus defuit cetera t ei
ipo coitu celebrata ilustratur. Sf robes rei
dotoms a matrimoniu quide no fiunt coitus
f uoluntas: et ideo no solut illud separato cor
pis sed uoluntatis. dom ambo no deflora
cio iugimtatis fuit quigiu f patrio quigia
bs. Ex hijs apparet quod ysenfus i patrio
coiugalis matrimoniu facit: et ex tuc qui
giu est t si no processerit ut secuta fuerit copula
carnalis. Quado mapit ee quigiu ¶

Quod enim ab ipa desponsatione m qua
patrio coiugalis expmitur quigeb
sunt. scz testimonia phabit ait enim ambo
ru incipiat quigiu quigij nome adsciscit
et coiugium uiro quigiu est nd futuri
ad mixcione cognoscitur. Sf ysidorus Co
iuget appellatur a prima desponsatiois
fide quitanis adhuc me cop ignorentur co
iugalis gerebig. Sf aug. Coiunx vocat
ex prima desponsatois fide qua gerebat nd
ognouat nec fiat agnitus nec pierat
nec mendax maserat coiugis appellatio
ubi nec fiat nec futura erat carnalis
ulla gmixcio. ppe qd fidele quigiu ambo
parentes xpi vocari meruerut. no solum
illa mater f t ille pr eius. sic quig mar
eius unus mete no carne: ex hijs euide
ter in finuatur quod ex tpe quo nupcie
gsensus uoluntarias. et martalis qui so
lus quigiu facit uere quiges sut sponsus
et sponsa. Sicdm quosdm no ee quigiu amic
Quidam tm carnale copula f spos i spo
asserut uerum quigiu no geralis sed
anie traductionem. et carnale copulam nec
uere quiges ee aliquos. ante qua nupcie
gmixcio secus: f a prima fide desponsatio
nis uir sponsus et mulier sponsa e non
dum. Sponsos aut et sponsas quiges fie
quicter appellari dnt: no quia sint f quia
futuri sut. cuius rei sponsione manifeste
stat: et sidm hec. iuba premissa auctoritas
intelligenda fore tradit. Qua ratione
Quod uero me sponsam t nuncupat
coniugem plumi me fuit. ex eo astru
unt quia licet sponsi ante carnale copu
lam m consulto ut nolente sponso monaste
riu eligere. Quo facto sponso t licet aliam
ducere. Coniugatq uo ut co iugata nec ge
nerata. nisi ex comuni cosensu seruare ui
let. nec monasteriu pcre. nisi uxor gmit
tat pter p fitear. Quod uo liceat sponso
monasteriu eligere. auctoritatibq scre phat
aut em eusebius. ff desponsata puella
no licet parentibus alij uiro tradere. ty licet
sibi monasteriu eligere. Sf gff ppa. decre
ta legalia. desponsata si gntr uoluit nul
lo penitq consuerit dampno multari.
Refert etia uere. quod Exempla pont
macharius me xpi heremitas prepa
tus. celebratis mperat. quigio. cu uespe tha
lamu est mgressurus. ex urbe egredies
transmarina pcessit. et he mi solitudinem
sibi elegit. Beatus aut alexius. silr ex nup
cijs diuina gra uocatq. sponsam deseru
et nudus xpo seruire cepit. hijs auctori
tibus et exemplis hgniet licere sponsis sine
consensu suar sponsar. et eqsso quidem
cium pfiteri. Quod coniugatus ut coniuga
ta negligant cohmeatam sine alterius gsensu
Hoc aut quigatus multatenq profiteri
licet. Non enim potuit melioris uite
ppositi sume sine uxoris consensu et equo
uu ggf. Verbens theutse patricie aut
Quit qui dicit religiois gra quigia de
bere solui. Vn fredii est. quia si hoc lex hu
mana gressit. ty lex diuina phibuit. Diuo
uirtus quicat gmetem iuta Duc hoc ego
audeat accusare. Dic eni multos sacz nosti
mus. et suis coniugibus et pius gmetem
iutam duxisse. et ps ad sce ecclie regimia
migrasse. Si uero gmetem qua uir affe
ctet mulier no sequit: aut p uxor appetat
uir. verisimile quigiu Diuidi no pot. qua
septies est. mulier p. s. c. no. h. f uir. silr
et uir p. s. c. n. h. f mulier. Idm adriano
Idem agatho si latrix psit p medio ¶
erat quesita e. uiru suu contra uolu
tate sua m monasteriu ee quisum. Cui ps
ex pcepto tue prepmis. ut diligeti inquisi
one discutiat. ne forte cum uoluntate con
iugis sit. ut ipa mutare sacp meminerit et f

o q'da

tua diligencia hoc reperiris et illi mo
nasterio pmanere prudeat et hāc sicud
p̄misit mutare spellat. Si uero michil hoc
ē. et nec quonda crimē formicacōis ip̄e q̄
licet uxorē dimittē. poterit mulierē com
misse cognoscēdi. nec illig iusio. uxoris relin
te n̄ solo fieri possit. p̄dictoms ordo. redu
cat. ut maritu suū ulti. et si ita non fecerit
ē. reddē debeas. omni excusacione cessante:
qua m̄s formicacōis cā. uiru uxore dimit-
tere. nulla uō gredit. postq̄ cū copulacē
gugij uiri et mlieris unū corpus effi
ciatur. no pot ex pte comūi ad monasteriū
ceder. no est recipiē dus. nisi p̄ius a gruge casti
monia p̄fitēde fuit absolutus. Tales g̃o
tant sine culpa sequitur xp̄m. reducto secto
Si huic exp̄ari uolūtate castitatis cōsensi.

Item si uir et De adulteriis gugij
mulier diuerē p̄ sola religiosa: mtr
se consenserint et ita. nullateng sine gr̄i
encia ep̄i fiat: ut ab eo singlariter p̄ius
tōscribatur loco. ne uxore nolente. ut al
tero ulto. et p̄ali re matrimoniu nō sol
uatur. Ait aug. Si abstinēs sine uxoris vo
luntate. tribus ei formicandi licētia. et po
catu ulli tue mputabit abstinētie. Ait m
cholaus ps̄. sepsit nob tebigā regnū. regni
a se uelle dignitate uel copla exui. et sola
ruta p̄uata cū conecta. desiderare. Cui
sp̄sm̄g. nō hoc alt̄ fieri posse. n̄ cande
ruta nir. cuius lotharius elegit. Ex his ap
paret q̄ gugati sine comūi gsensu mo
nasteriū eligē et tōsecrari p̄fiteri. ut hab
tu religionis sumere nō ualent. et si fece
rint reuocari debet. Oponi uero possunt
sine comūi gsensu monastiū eligē. bn
uidē. mr̄ sponsam et sponsū gugui no
cē. idq̄ asserit a p̄ma fide de sponsacōis
gugeb appellari. nō re ps̄encia. ß sepe fu
turo. quia ex fide q̄ ex desponsacione sibi
mutuō debent. post ea efficiuntur gugeb
p̄missas. et auctoritates. quibg asserit̄.
q̄ gsensus matrimonii fac. ita mtelig
uolūt. ut cōsensus ut patrio gugalis. no
ante cōtrī faciat matrimoniu. ß mutuo
sicud defloratio uirginitatis. no facit matri
monium. nisi p̄cedat patrio cōiugalis. ita nō
patrio gugalis. an q̄ assit copla carnalis.
Ex patrone g̃o gugali. sponsi et sponse fiat
an contrū. In contu uero efficiuntur gugeb
sine ea patrio gugal. ut q̄ p̄ius erat sponsa
m contu sit gux. Responsio ad p̄dicta. de

o. ybo. His aut respondet̄ minacione sup̄ioris
sit aliqn dispensatio ubi exp̄missio
uiri de mlieris. de utrahendo matrimoniu
no est. aut ubi consensus de p̄nti. et est
desponsato hmōi gsensu de p̄nti. r patrone
gugale. que sola facit gugiu. In illa g̃o
desponsate ubi ē pollicitatio utrahendi
matrimoniū. sponsi tā et sponsa fuit. no gu
geb. et talibg sponsis licet sine comūi cō
sensu cōtrahendi p̄fiteri. et monasteriū ei
ligē. In ea uero desponsacione ubi ē consen
sus de p̄nti gugui. ḡhu. et ab illius dispo
sicōis p̄ma fide. ueri gruges appellatur.
Sedm hanc distinctōem desponsacionis
et de sponsis uarie loquūtur Doctores. Cui

Aliquando cū modo accipiat sponsa m̄s
sponsas uocat. que talem habitus ea
buerit desponsacionē. ubi fuit p̄nticia
patrio gugalis de p̄senti. et alle ad gruges
sint ut ḡ. Si quis uxore desponsauit.
et sub arraūit. q̄ ḡ postmoda p̄cio
te die mortis eius. requirit ea m uxore
duce. tri milli de cōsanguinitate eius. haec
ea accipe m gugio. et si muentum fuit
ferri. petatur omnino. Ait iuuas ip̄e. Si q̄s
desponsauit uxore. et sub arraūit. et p
uemēte die mortis. ut n̄ uictibg quibuscū
cūsis ea nō cognouit. nec sor eius. nec
ullus de cōsanguinitate eius. eande sibi
tollat m uxore. ullo unq̄ tpe. Ait ḡ. Cū
desponsati p̄missi puella cepit m gu
gio. Anathema sit ip̄e. et omnes gsentē
tes. quia sedm legem dei mori decernit.
Nam diuine legis mos ē sponsas appel
lare gruges. ut m euuangelio. Accipe ma
ream gruge tuā. et m deuteronomio. Virgo
alteri sponsam magro ut q̄ habet low opp̄
sorte. ut adduxit m domū suā. moriatur:
quia uxore p̄mi sui uoluerunt nō q̄ ea uxor
erat. ß que aparentibus uxor fieri debebat.
Ex his colligitur. Ait sponse quedā gruges

sunt ante gnīxcōne sexuū. ℔ forte mo
uet illud quod in fine capitulī dr. no que
ram uxor erat ℔ que uxor fieri debebat
quod no ita dbet intelligi quasi uere uxor
no fuit. ex quo pactio gnugalis intercesserit
℔ quia nondū traducta fuit. nec ius uxo
ris intercesserat. ℔ gcibus gnugalis. Ad
aliū accipitur mlīs aplis alīs sponsā ℣

Hec erga sponsa eique sic uiro despon
sata. ut no intercesserit consensus
de psenti. ℔ sponsio futuri. sedm q̄ modū
illud dicebatur intelligit. Si quis sponsam
filij offerret et post filius eius eam duce
ret. pr̄ post ea no fuit uxore. nec intere
uenit. filius qui prius fecim ignorauit ali
am ducat. Si quis alia fuisset. qđ utiq; fo
ret. si in sponsalibus pactio gnugalis in
tercessit. no p̄mittetur sponso. alia duce. ax
thus aut pena no imbendi ex rigore im
fligetur. ut alij creatur. Item ex eodem
quida despōsauit uxorem. et dotauit qđ.
℣ ea uxore uiuere no potuit. quia clauiculo
fil eius corrupit. ℣ grauidā reddidit. de
creti est. ut q̄mus nupta no potuerit de
legittimo uiro desponsata tm̄ fornicē. qui cor
rupit. no possit hre. ℔ mechus ℣ mecha.
formicationis quida iudicta fusticant.
ita eis uero gnugia no negetur. de illa de
sponsatione hoc intelligi debet. ū no fuit co
sensus gnugalis de psenti. Alioquin no luce
ret alia sortiri gnugia. Dedm hoc illud intel
ligi debet. Statutū est a sacro q̄dem. ut fils
sponsa alīj rapiat. publica pena multetur.
et sine spe gnugij maneat. et si ripa eidem
crimini cōsentiens no fuit. luctuosa imbendi
alij no neget. apparet hanc fuisse desponsata
sine pactione coniugali de psenti. et ideo no
fuisse gnugē. cui uinculo sponso. alteri imbe
di licentia no negeb. Dicit em̄ quida mpi
alia pacta de futō. ex quibus sponsi ℣ sponse no
tantur. nec ex inde coniuges fiant. et ē quida pac
tio gnugalis de p̄nti. q̄ sponsi et sponsa ℣ co
iuges fiant. et utrisq; pactio desponsatio ul
sponsalia mēdat dr. ℔ futi sponsalia dicuntur
quida solēnpnia pacta mpialia. Quare

Que mpcia libꝫ non mox tradatur sed pactas ū e tm̄ sponsio futuri aut dug
Institutū est ut cum pactę sponse no statim
tradatur. ne vilem habeat marit̄ datā qua
suspirauit sponsus dilatam. Tunc sponsa
Et est sic dicdū. sit uidua mortuo sponso.
quod illa sponsa q̄ tm̄ in futuro que no
e pacta mortuo sponso no remanet uidua
qua no fuit uxor eius. Vn si quis eā duxit.
ad sacros ordines ꝓmoueb. no phibetur. qua
no duxit uidua. Vidue em̄ meritus. que
sic bigamus. sacerdos fieri phibetur. Extra
aut copula ritus arcetur a sacris ordinib.
Qui alīj sponsam eo mortuo duce. ad sacros
Eodem hoc intelligendū. o dicēs accedē. pōss
est. qđ aut pelagius ℣ de illo qui mor
tuo sponse eius sponsa duxit in uxore. Nec
ut e mens gratiā ad hanc articlū attinet. qđ
ei obuiet de canonicis institutis. quin ad
sacros ordines ꝓmoueri ualeat. Si uidua
sponsa fuisset mortui et sponsi ei⁹ consensus
de pnti interuenisset. eo mortuo uidua remā
sisset. cui copulatus in gnugio. uidue ad sacros
ordines no accedēti. cui iudicta duxit. Non
est q̄ ambigendū. quin solus de pnti consen
gnugii efficiat. et ex inde ueri gnuges appel
lentur. Deo post talem consensū siquis alij
se copulauit et si carnis gnuxerit illi cui
ad horem copulā e reuocandus. Si cōsensus
Licet quieri de de futō cū mutuo fuerit
additō ℣ iuramento gnugii efficiat. ut sine
ꝓmittat. tū ℣ uiuet alteri. se usq; ad tempꝰ
placitū illi ducturū. et alij ꝓmutatū
ret. se illi nupturā. nunquid tales sponsio
nes gnuges facit. Si mutato proposito ale ille
ge ad alienā copulā trāsit. nunqd ob pos
sponsione iuramento seruādū. et sacerdos
pacti stendet. Considerū quia longe aliud e
ꝓmittere. et aliud facere. Cum ꝓmittit. nodū fac
Cum qꝫ ꝓmisit se in uxore ducturū alīj. no
die dā duxit uxore. ℣ que spopondit se nupta
rum. nondū nupsit. quomo qꝫ gnuges appellā
possit. qui nondū gnauit. ℔ in futō se gnā
turos iuramēto ꝓmittut. Nec si ex ui iuramēti
ad futurū ꝓmissis. nox efficiuntur gnuges
cui nuptā in futō se facturos. qđ i pnti efficiat.

ex ga tribuitur

effic̃itur. Et si exquo nupt. mox efficiatur
quoad tuc vim hanc efficiat qui nupt se fac
tuus. Deo dic. qr quoad tuc no fiat. & si
tunc pmittit. Si vero ille post vxore dux.
et illa marito nupserit quoad vltimas fiat. et
no post dissolui. Precedit go mendacio ut p
uenit. & penitencia corrigedu. & quoad sequat
no est dissoluendu. Non aut sic de qui vltime
tic quoad pfentis qsensus a cohestricione fir
matur. qua post talem qsensu si quis alij se
copulauit. & si plem pcauit. nichil debet fieri
et ipse ad priore copulam reuocari. Quic vide
Pre messe aut tur obuiare pmissis nouelli
sementie videt obuiare vii cōstitutio
illud qd leges tradit. Si quis tactis dūmis
sponsus. nupsit. nisi ea legittima vxo
re habuit. vel si moriturio tale sacmentum
dedit. sit illi legittima vxor. quamuis. illa de
relicta alia septima nupserit sit. Sed hic oritur
quid fieri ut ee debeat. no quid te fiat. non
em p illud iuramentu tuc sit vxor. si fieri debet
qua vxorem e. post et de illo iuramento hoc
dicti intelligi. vbi de pmi qsensu. ac se m
utuo suscepiut. Illi & sentencie qua dicta est
solet cōsensu fieri quoquo modo presumit. qd
cuiuscūq; sit. Aliter no sit legittimi. q
nuptui. nisi ab his qui sup femina dubi
tare hñt videnti. et a quibus custodiri vxor
petierunt. et a parentibus sponsetur. et legibus
docti. et a sacerdote ut e mos benedicat. et a
pamphis custodiat. ac solepnit accipiat.
Item ista legittima sponsio ee comibia. Ali
ū pcipia. no quoquo & adulteriū. ut for
nicationes sint. nisi voluntas pia suffragia
tra fuit ut suffragauit. et vota sucurrerit
legittima. Hoc aut no ita intelligedu est. qd
sine enuatis no possit ee legittimu quoquo
& quasi sine illis no hz decore et honestatem
debita. Nuptui em sacmēti celebracione
sic in aliis quedā sut pmitta ad stabilim
sacmētu. ut qsensus de pnti qui solus sufficit
ad qtrahendū matrimoniū. quedā uero p
mittia ad decore & sollempnitate sacmēti.
ut parentū traditio sacerdotis benedictio & huius
sue quelibet legittime sit quoquo modo ad de
trimoniū qnti ad honestatem sacmēti. Nec
hijs go no quasi legittim quoquo. & quasi ad
uleū ut formatores queunt. ut illi qui eta
cto nubūt. et utiq; formatores ee nt. nisi
eis suffragarent. nolūtas ibis expssa de p
senti. q legittimū me eos facit matrimoni
um. Nam et consensus occultus de pnti per
verba expssa quoquo facit. hanc no sit ibi
honestas queq. & matrimoniū no sanct.
qsensus. qui in occulto fuit. Si em alt alteri
dimiserit no cogt iudex ee vere & cuma
re quasi quoquo. quia no pot plari testibꝫ
contractus qui in occulto & factus. & si ipe
qui in occulto sibi cōsenserit. eundē consen
sū voluntarie in manifesto pfitebit. tuc
utiq; voluntas pia suffragatur. et legittima
vota sucurrit. ad sanciendū quoquo. quia
quod prius fuit occulte queq; voluntas go
ibis expssa in occulto. ad hoc suffragatur
ut fiat quoquo. & manifeste uero expssa suf
fragatur. ut sentiat & roboret. ac libium
fiat eccie de hoc iudicare si expedierit. De
qua re sit consensus ille an de carnali cōplu
Hic quitur ee ēd an de cohabitacōe an de
consensus de pnti matrimoniū faciat. vel
cuiꝰ rei consensus sit ille. an carnalis copule.
an cohabitacionis. an utriusq;. Si cohabita
cionis consensus matrimoniū facit. tuc fiat
ēd sororē. patet ee filia post quibꝫ matrimo
nium. Si carnalis copule. tuc me maria et
ioseph no fuit quoquo. & posuerat em maria
in virginitate mente. nisi deus aliud fuisset u
bertas. & qd audiē angelo dixisse. Quo modo
fiet istud. q. u. n. c. i. me cognoscā no pos
sui. Nec em quia tuc unū no cognoscebat
bat. necesse erat m quoquo posset hoc
filiū. & quia se migt cognoscā proposuerat
dicit em beda. quod in virginitate mente dis
posuerat. Si go qt proposuit fuit post consen
sum carnalem copulam audē facta uoti reqme
te. et si no ope violati. Dicamus go quod
consensus cohabitacionis ut carnalis copule
no facit quoquo. & consensus quoquo soce
tatis ubis sedm prius regnus expssus. ut ca
nū dicit. Ego accipio te in meā. & no dimi
tto ancillam. & quoquo. Quod em no mancil

lain ut m dnam dar. ideo nec de sumo nec
te imo a principio formata ē. ꝑ de latere
uiri. ob gnale societatē. si de sumo fuit ut
de capite. uideretur ad dominationē creata.
Si uero de ymo. ut de pedibꝫ uideretur ad ser
uitutē subiecta. Sed quia nec m dnam nec
m ancillā assumit. ficta ē de medio. et de late
qua ad gnale societatē assumit. Cum
gō sic ē uerū. ut dicat uir. accepi te m
meā gnalem. et dicat mulier. accepi te m
meum uirū. His ꝛbis ut alijs ꝛd ꝓbatis
tibus. expim. consensus. nō copte carnalis.
ut cohabitationis corpal. ꝑ gnalis societa
tis: ex qua optet eos cohabitare. nō forte ex
religiōne. pari uoto corpalr. sepentur. ut
ad tpe. ut usꝰ m fine. Coactio excludit. ē
Oportet aut consen sensū gnalem
sit gnale libr. ē coactione. Coac
tus em consensus. qui nec ē consensus quide
apparet debet. gnale nō facit. sic testatur
urbanus ꝑ. scribens stephano regi hungarō
m hec ꝛbā. De neptis tue gnale. q te cui
dam milite dare. necessitate instantis ar
ticuli. sub fidei pollicitatione firmasti. hoc
equitare dicente de trecuing. ut si illa ui
ri ulla omnino ut dr. uenisset. et m cadē
uolūtate. auctoritate ꝓsentis ut uno illi se
ꝓximus de negot. nuptiarū. neq; eam
m uitam ac ꝛmitetem. eruisse aut cogas
gnale capiam. Idem de filia Jordani ꝓcip
Idem. si uerū ē constiterit. quod nobis
legati Jordanis ꝓcipis retulerunt.
ꝑ. q ipe cohactus et dolens. filia sua steri
et ꝑ uarios remitetes. rainaldo de sponsa
uerit. qui legū et canonū auctoritatē tuta
sponsalia nō ꝛgnoscebat. nec ignorabat leges
et canones. nimis durū uideat. ita sentē
am tyrannide. ut si princeps ei assensu filie
ꝛd q̄d ceptū est. ꝑ fieri uoluit. Ecce dam
aute legatus ut utraq; ꝑtes audiat. et si
nichil fuit obꝓ rainaldi. q̄d amplius in
pediat. ab ipo Jordane sacramentū quo ostē
hec fuit que ꝓdicta ꝛcipiat. ꝛ nos canonū
ac legū ꝓcepta sequētes. dilectę nepti nō ꝓhibe
quin alij uiro si uoluit. ea filia sua in dnō
nubat. ex hijs apparet coniugiū fieri inꝰ
consentientes et spontaneos. nō uitio re
nitentes et multos. ueritus qui multi 2
coacti gnubi fuit. si post ea aliquo tpis spa
tio sine contradictione. 2 querimonia ꝛ obtin
uit. facultate discedendi ut ꝛclamadi
habita. ꝙsentire uidetur. et consensus ille
ꝙsequens supplet. q̄d ꝓcedēs coactio tulerat.
Consentire aut ꝛpbatur. De errore.
Qui uidetur nō contradicit. sponsa illi
nō sponsalibꝫ cert. ꝙsensus exigendus est.
quod multipliciꝫ declarat. Intelligit tacē
se filia ꝙsentire pr. nisi uidet dispensat.
se sponsalia sic impune consensu fiunt. q̄
hymenei. et ideo sic immutatis ꝛta et m spo
salibus patris familias. consentire filia
oportet. que si prius uoluntati nō repugnat.
consentire intelligitur. De errore qui cum
Nec solū coactio impetrat consensum
dit ut excludit consensū. ꝑ erit error
non aut omnis error consensū impedit. est
em error alicui ꝑsone. alius fortune. alius ꝛ
ditionis. alius qualitatis. Error ꝑsone. q
hic putatur ē ille homo. et est alius. Error
fortune. qui putat ē diues. qui pauper est
ut ꝛgruo. Error ꝛditionis. qui putatur ē
liber. qui seruus. Error fortune quali
tatis. gnalis consensū nō excludit. Error
uero ꝛditionis. gnale consensū gnali
le nō ad mittit. ut si quis nobile femina
m gnalē petat. 2 ꝓ ea alia ignobilis tra
datur. ei nō est mē. eius gnalis. quia nō
ꝙsensit uir m istam. ꝑ m aliam. ut siquis ꝑpe
teret michi se uenditum. aut ē ꝓ auro
afferret michi auricalcū. ꝙ aurū uolui em
ere auricalcū. nec ꝙ m illud consensi. quia
consensus nō n uoluntatis est. Deinde ꝙ er
ror maxime excludit ꝙsensū. ita et m gnali
error ꝑsone. Sed obiicitur de iacob qui pe
rachel uix annis seruierat. et ꝛcepta est
ei lia. multo error ꝑsone excusat gnali
ei nō m eam. ꝑ m rachel cōsensisse. dr. ꝓ
ibi factū est. m misterio gestum. nō inuite
tradentibus ibi ꝛ 2 si in ꝓcessu seruij ē con
sensit. nec ex illo ē tribui qui cōsensū ꝓce
dente formicari iudicatur. ēt ille maritali
affectu est cognoscit. et illa uxorio affectu
debitū ꝓsoluerit. putas lege primo gemat.
et paternis impijs se illi uire copulauit.

Error ꝑsone. qui putat bonꝰ q̄ malus est

Quadrat dē q̄ ꝓdone ꝓ mod tracta bꝫ error ꝙ ꝑsone

Dampn. nō q̄ d me ꝙsensit m dni

ꝓ. ꝓdā

excusatur erat quia dei filius in ministerio erat
actu est. hodie. et excusaretur ille cui
ministro uxoris soror lectulum eius ingressa
se subiecit. que cum sine spe coniugii. pretio ma
nere censeatur. ille vir qui cognouit eam. p
ignorantia excusatur. p. p filie pbatur. Si
enim diabolus transfiguratus se in angelum
lucis. credatur bonus non e error pudosius
qd aut uir ille in ullam nutierem non offen
serit. ex fide ostenditur. Si quis hereticus non
augustum. aut ambrosium catholico se
offerret. eumq; ad fidei sue imitationem
uocaret. si ille assentiret. in eius fidem
fidei dicitur offendisse. non in heretica pra
uam. sed in integritate fidei cum ille hereticus
se mentiebatur fore. Error fortune con
sensu non excludit. que cum nubit pauper
pulcre ille est diuitem. non post remedia
re pori odiosum. quos euasit. Sic error
qualitatis. ut si quis ducat in uxorem me
retricem. ut corrupta. quia putat se castam
tut. ingenue. non potest eam demittere. De quibus

Potuisse aliquid ad nuptias et ioseph
dendi est. de quibus illuis offensus. qui
inter mariam et ioseph interfuit. Nunc edi
post non solum mariam. si erat ioseph. apud
se disposuisse virginitatem seruare. nisi
deus aliter iubet. eo sit. ut offensisse non
ingalem societatem. ut utique de alio reuelante
spu intelligat. qd virginitatem seruare uel
let. nisi deus aliter inspiraret. sed illa uolun
tate ubis non expresserat. pro ea vero ex
pressit et in virginitate permansit. Conse
sit go maria in maritalem societatem. sed
non in carnalem coplam. nec dum spiritalis dei
precepti. ea est assensio in maritale consensit
coplam. quia virginitatem seruare uolebat.
et ideo non alio consensisset in ingalem soci
etatem. nisi fiducialiter deo
aug. sic aut. Beata maria proposuit sed
seruare atuam virginem. nisi deus aliter ei reuela
ret. Committens go virginitati suam diuine
dispositioni consensit in carnale coplam. non
illa appetendo. sed diuine inspirationi mutuo
obediendo. pro ea uero sunt eius uno labijs ex
pressit. et utique in virginitate permansit. Quod
pfectum fuit inter eos coniugium. Verbum

Dn. 30.

Inter quos ut aut aug. pfectum fuit qui
gium. pfectum quide non in significatione
sed in firmitate dilectionis eum sit coniugia pari
uoto deuotionis. ut aug. qd deo pro pari
g seruitio uouerat. ambo. pseuerauerunt. sed pari sensu
decet debuisse. a quo pposito si lapsus est alterum
salue pseuera. non quia prior te polluit a
commixtione carnali. ideo maritus tuus ee
desiit. imo ueru tanto sanctius coniuges
manebatis. quanto sanctius concorditer plan
ta seruabatis. pfectum. et fuit maria et ioseph
coniugium in fidelitate. Pfectum et fuit sedm triplex
bonum coniugii. fidem. sobolem. et sacramentum. Om
ne enim nuptiarum bonum. ut aug. impletum
est in illis parentibus xi. fides. proles. sacramen
tum. fidem coniugum. ipsum dominum fidem. quia
nullam adulterium. sacramentum quia nullum di
uorcium. Soboles ibi nupialis accubitus non
fuit. quia in carne pcti fieri non potuit. sine
pudenda concupiscentia carnis. que accidit
ex pcto. sed quia quia noluit. quia sine pcto
futurus erat. et licet non interfuerit coniuga
lis accubitus. quidem tu nec fuerit mentis.
sp non carne. sic et parentes christi. Tertius ambro
dicat fidei pfectum coniugii. p carnale copla.
in omni inquit matrimonio quidem mentis
ligit spiritalis. quia confirmat et pficit. quidem
quia carnis corpalis. sed intelligendum est coniu
gium pfici quia carnis corpalium quidem ad
ueritatem. ut sacramentum coniugii. sed quidem ad sig
nificationem. quia p fecundam unionem xpi
et ecclie. tue figuram. De causis finalibus quia

Expono que sit efficiens causa matrimonii. quis est finis
matrimonii. quis sequis est unde ob quam causam
debeat. ut soleat etiam matrimonium. Est
go finalis causa matrimonii gratiam pueri
palis. peccato plus quam hoc enim deus instituit
ut coniugium inter primos parentes. quibus dixit
ut crescite et multiplicamini et. Secundo est po
pulum adunatio formatorum. ut Adam quia
quisque habet uxorem suam quasi formatorem.
et una quaque habet uirum suum. Quinto et alie
cause honeste. ut in mutua reconciliatione.
et pacis et integratio. Sexto et alie cause honeste
quas aliquando etiam habet uirum
mulierum pulchritudo. que eos amore
flammatos. sepe impellit mire quisque uetua

leant sine explere desiderii. Questus quo
ꝑ et diuicaꝝ possessio frequetur ea est
coniugii et alia multa que cuiq; diligenda
adhibeti facile est discretio. Nec est assenti
endū illis qui dicūt no ee iugiū qd gre
has causas minus honestas ꝙtrahitur.
Constat em ex pmissis iugiū fieri ex
comuni cōsensu ibis de prin expsso qua
uis amor ad hoc attxerit cuiq; rei dorū
metū ꝑpter rachel decorū faciei
et uemissū aspectu amauit eaq; diligēs
aut. Seruiā tibi ꝑ rachel vij annis. Inde
ibidem
ꝓ 21
ibidem legitur. Si uideris in medio cap
tuoꝝ mulierē pulchrā et amaūs eam
uolueris ꝙ uxorē ihū introduces ea in domū
tuam. Quod malus finis no ꝯrami
Et licet fine no bono nat sacramentū
co turbatur iugiū qm spes grabē
tis mouet animū iugiū tū bonū esse
rutū mala uel metuendo prisa alterug. fidem
metū no ꝯtamināt. Fuit tū iugiū ma
rie et ioseph. alias causas ꝑhabes si ut ꝺ
ꝙ solacio uiri susceptaretur. et ut diabo
lo partus celaretur. ut ioseph eet testis
castitatis defendens ea ab infamia suspi
cionis ne ut adultera damnaretur. De
post hec de bonis tribus bonis iugij
iugiū que sint et quales contra ex cu
sent dicenda est. Circa ꝙ ꝑcipit bonū
iugij. vii aug. Superiale bonū triplicit
est. s. fides. ꝙles. sacramētū. In fide attēdi
tur ne post uictū iugale cū alio uel alia
coeatur. In ꝙle ut amant suscipiat. ut ligi
ose educetur. In sacramento ut iugiū no
sꝑpetur. et dimissus ut dimissa nec cū
causa ꝙlis alt iugatur. De pcio autē
gemina ē. corpalis. s. z spūalis. Corpa
liter possut separi tū fornicationis. sine ex iugio q
ad tempus. sine usq; ad finē. sacramētali ꝑ ista ea
ut ex contractu eoꝝ consensu ea religiosa
sine ad tempus sine usq; in finē. Sacra
mentali no separi nequeūt dū uiuūt. si le
gittime ꝙsone sint. manet em uictū q
iugale mō eoꝝ. z si alius ase discedētes
ad heresim. unde aug. usq; adeo manet
inter uictes semel uita uiri mutuā

ut potius sint mt se iugales. z separi q
ee alijs quibꝫ ad heresim. Ꝙ manet inter
uictes quidā iugale uictū. qd nō sepa
ro nec ea alteo copto possit auferre. sicꝫ
apostata aiā uelud de iugio ꝙ recedens
z fide ꝑdita sacramētū fidei no amittit. qd
lauacro regnerationis accepit. Redderetur em
redeūti si amisisset absentes. Hoc aut hoc
qui uoluerit ad cumulū supplicij. no ad
mūtū pinij. Ꝙ quibꝫ placuit ex cōsensu
ab usu carnalis cupiscētie mutuo. ꝙ
nō. absit ut uictū mt illos iugale cum
patur. imo firmiꝫ licet. quo magis ea pac
ta seruū gerūt que carnis concordiā ꝙ ser
uada sunt no uoluptatibꝫ corpis neq; bus
ꝙ uolūtatibꝫ illis aut affectibus. ꝙ atten
de qd ee bonū iugiū dr sacramētū no
ꝙ sit ipm iugium. ꝙ qua eiusdē rei sac
re signū est. r spūalis et m separabilis q
nectionis xpi et ecce. Hec tria no ad sunt
Et est sciendū ab ali omni iugio ꝙ
quibꝫ quidā iugiū. quod hec tria
bona no ꝙmittatur. De est em fides ubi
uir cū alia uel uxor cū alio coit. hoc ꝙ bo
mi uta iugio ad hoc ut ex eo si ad fit am
plius ꝙmendetur iugiū. si no ad fit no
mō ad melioretur. Hec em adultera est
no ideo quia no ē primo si quia no eet
ad ultera no foret. Ideo cū fit culpa ꝙmit
titur. Sacramētū uero no cassatur. Bo
nū ꝙles no omnibꝫ adest iugibꝫ.
Quidā enim pari uoto ꝙmetia seruant
alij ꝙ etatis defectu ut alius rei causa ge
nerare no ualent. Nec omnes illi z qui
plem receperūt bonū ꝙlis hnt. Nam bonū
plus dr no ipa ples. ut plus spes ꝙ adue
nire no refertur. imo ad hereditatis suc
cessionē. ut ee quas hēdes terrene possessi
ones hnt desiderat. ꝙ spes ac desiderū ꝙ
ples ad hoc fiūt. ut religione in formet
q uli. go plem hnt qui tū plus bono caret
nec ideo tū iugiū ee desinit. Sacramētū
uero uta iugio in separabile adhereat legit
timaꝫ ꝙsonaꝝ. ut sine illo iugio no ee
ueniatur. qua semp manet mt uiuentes
uictū iugale. ut z meretrice duorū
fornicationis causa iugalis uictū firmi

tus nō solūatur. vbi nō nō inter legitimas
pſonas gēt̄ fuerit nō ad est illud bonum
qđ dr̄ sacrāmētū quia potest solui talium copla
de quibus post dicetur. Ad uero quegu sit
inter eos qui gugali affectu nō tñ gūt pl
ꝫ explende libidinis gratia nec fornicary
ꝫ gruges appellēt̄ ondit aug̃ in quēs. Adel
t queri cū masculo et femina nec ille maritus
nec illa uxor alīg sibi met nō pēndy filios
ꝫ p̄ mixtionē solius gratie cū coplant ea
fide medij ut nec illa cū alio nec ille cū alia
faciat adulteria nec illa sit ancilla nec ille
fortasse nō absurde hoc appellari tombus
si usq ad mortē alterius coꝝ id mō eos pla
cūt et plus gratie nemo. sinus nō ea cā gra
ti sint nō tñ vitauēt ut ut nolint sibi nas
ci filios. ut ope malo aliquo agat ne nascā
tur. Certū si ut utrūq ut unus horū desit nō
inuemo quomō has mixtas possim appel
lare. Et cū si alīg sibi ad tps adhibuerit.
donec aliqua digna honestag aut sibi fide
tabg in uxorem gr̄ in gugio addūcat. aut
ipo adulterio nō cū illa qua cupit mutue
ꝫ cū ipsa cū qua sic cubuit ut cū ea nō hat
maritale cōsortiū. Nec gruges dr̄ qui ꝑ
lus gratie cū conuenit. si tñ plus gratie
aliquo malo dolo nō tutet. De his qui ge
rant uenena ſ. ut
Quī nō saltuarios ue
nerem petunt. nō gruges sed fornicary
sūt. vñ aug̃ aliqui eo usq pueniūt hec libi
dinosa crudelitas. ut libido crudelis. ut ꝫ sic
dinosa crudelitas. ut libido crudelis. ut ꝫ sic
uiolentus uenena petere. et si nichil ualue
rint. mittant. greptos fetus intra uiscera aliquo modo
extinguat. ut finiat volendo sua plenius
intrare. ꝫ nunc. aut si mutuo timebat occidi
antequ nasceret. ꝫ ipsius si ambo tales sint. gruges
nō sint. et si ab inicio tales fuerint. nō sibi p
tonubia ꝫ p̄ stupra potius queuerint. si id
ambo nō sint tales. audo dr̄. aut illa. quodā
modo marti meretrix aut ille adulter uxoris.
Hic queri ꝫ Quādo sint homicide qui p
lect de his qui abortū faciant. aborsū
pecant. qui iudicetur homicide. ut nō. de
puerperio ad homicidiū pertinet. qđ formā
tū est et animā hr̄ ut aug̃ sup exodū asserit
in forme aīe puerperio. ubi nō ē aīa uiua
lex ante ad homicidiū primo uoluit dicere cū

Di. 31.

aug̃ quod in forme puerperio animā nō hr̄ id
ꝫ multatur pecunia. nō redditur aīa p aīa.
ꝫ iam formato corpi aīa dat. nō in conceptu
corpis nascitur ei semine derivata. Nam si
ei semine. et aīa exstitit. nulle aīe cottidie pec
cāt semē fluxū nō ꝑficat natiuitati. primo
oꝑtet domū ꝑgrumari. et sic habitatorem
in dua. ei gñ liniamēta ꝑacta nō fuerint
aīa. ſ. rōnalis. Femina paulatim formā
tur in utero. et tā diu nō reputatur homi
cidium. donec elementa confecta suas ymagi
nes membra ꝙ suscipiat. Ex his apparet ei
homicidas ēe qui abortū primū formā
tū est et animatū puerperiū. De excusatione co
Quum gr̄ hec tria tus que sit ꝑ hec bona
bona in aliquo gugio simul gaudiū
ad excusationē coitus carnalis ualent. cū
eni seruata fide thori. ei plus gruges quēa
unt. sic excusatur coitus ut culpa nō hat.
Gratia nō deficiente bono pudicitie tñ seruā
ta. queuit ei in coitu. nō sic excusat
ut nō hat culpā ꝙ cupiscētie. Et similiter
tñ ei gruge. ꝑt thori fide. uenialē hr̄ cul
pā. ſ. hoc qđ gugali. inchi. cupiscētia. ali
tur. minuit ultra necessitatē libīdo. peccādi
ponā in his ꝑ quibus cottidie dīs. Dimitte
nob debita nra. et ubi aut hec bona desint
fides ſ. z ples nō inuenitur coitus defendi a
crimine. vñ et sententiā sancti pontificis
legit. Omnibus ardentior amor ꝑ uxoris
adulteri. ſ. et ita. Papias iudicio amat ga
rugem. nō affectu. nō regnat meo impetus
uoluptatis. nec peccatum fertur ad coitum. Such
il est fedus. quia uxore amare quasi ad
ulterū. Itu dicit se ea huani gñis uxo
ribus iugi. mittetur salue pecudes. et post
uxoris uentre inutiliter nō ꝑdat filios.
nec amatores se uxoribus exhibeāt ꝫ mari
tos. sperm in matrimōio opa liberoꝝ contes
sa sint. uoluptates aut que de meretricū
amplexibus capiunt in uxores dampnate sint
Sed si cōtubius De indulgētia apti ꝙ
qui sit ei plus culpa ei sit accipienda
ret. quid apli sedis indulgentia ꝑmittat
cum aut hoc aut dicto sedis indulgētia. Cui
aut ꝑstatur uenia. si culpe ꝑ hoc z quida
ꝑbare uolut. miseras ēe pcas. Sed ut sup

sed venialē. vñ aug̃ o
ugal. nobis gñdi.
gra. culpā nō hr̄:

dictū est ndulgencia alia ē gressionis alia
p missionis. Egerat aplūs de nupciis et de
carnali coitu, ad utrūq; retulit. Illud hoc
autē dico secdm ndulgētia, ndulgetur em
nupcie sedm gressionē. et grubitus nupcia
lis. qui fit trā ca phs. Concubitu uō quē pt
necessitate gnerandi ob m gtmctia ndulget
sedm p missionē. qua ubi aliqua culpa est.
ſ leuis. rdoq; no ubet nec greditur. ſ p
mittitur. qua no ē laudabilis. ſ uenialis.
de hoc augt sic ait. forte aliquis dicet. Si
uema. gessit aplūs. q̄ pcm fuit nupcie
cui em uema nō pcō greditur. Plane qđ
nfirmitati p missit sedm uema. audeo dice
pcm ee uema nāq; concedes aplūs. grubitū
attendit grugator. ſ m cōmictie malū ē.

In cōmictie malū. Qđ sit malū in gmictie

est. qđ uir cognoscit uxore. Ultra ne
cessitate procreandi libos. ſ. ubi ē nupciarū
bonū. Non em qua in gmictia malū est.
Ideo grugiū ubi ē grubitus pter mictia
ne gnationis. no est bonū. no ipē id malū
culpabile est. hoc bonū nupciale. Qđ no reprehendit
aplūs. ſ malū ingmictie. Idem concubitū qui
no fit trā phs. nupcie no cogut fieri. ſ nupc
tiant ignosti. si tū no tra sit. mmꝰ. ut in
pediat tpa que orōm debentur. nec i mu
tet in cui usūq; quē contra naturā. Concubitus
em necessarius trā gnationis in culpabilis;
et solus ipē nupcialis ē. Ille trā qui ultra
necessitate pgreditur. no bonū. ſ libidinū ob
sequiū. et huic no exigere. ſ reddē grugi
ne formidetur. Ad grugem pmerit. Dico
ambo tali grupiscētie subiugatum. ire fra
uē. q̄ no est nupciarū. Trāg delicti. no fia
nupcie hortatrices. ſ depatrices. Decus
quidē grugale ē castitas prāndi. et reddē
de carnalis debiti fides. hoc ē opus nup
tiarū. qđ ab omni pcō deffendit aplūs dices.
Non peccat mulgo si nupserit. Cui gē cul
pabilis no sit gnandi intencione grubitū.
qui ppē nupcias imputādꝰ ē. ipē pdm uel
um greditur aplūs. n qđ debitū carnis que
ges exposcit. no ppter carnis uoluptate. sed
libidinis uoluptate. que trā uoluptas non
ppē nupcias cadit in culpā. si ppē nupcias

accipit uema. In moderata gē pgressa. sedm
uenam greditur. qua trā. Hinc laudabiles ge
nupcie. qua trā illud. quod no ptinet ad fe
gynosti facitū. ppē se. Non em esse coitus
quo seruitur grupiscētie agit ut implentur
fetus que postulat nupcie. Imo gē mgie
suo. nupcie bone fidei. qua fidē thori seruat.
et plus suspiciēde cēsuit. si foret gmistone.
et nupcie separatis horrent. sitarē. Ig
nugi. nec gnis nfidē obesse pōt. ſ potius
fidelis pesse nfidelitate aplūs docet. Hinc
ostenditur qđ ingues qui ca phs trā gredit.
tit qui exigentibus debitū reddit. defendit
a pcō. scitas ingij. homīq; nupciale. Quem
alioqn pcō no posset fieri. cū grubitu ingualis
no ſcepisset dns post diluuiū eos coplan.
Dicens. crescite et multiplicamini. etc. trā. sine car
nali grupiscētia no possit esse gmistio. Qđ
non omnis delectatio carnis peccatum est.

Sed forte aliquis dicet. omnis carnis
grupiscētia et delectatione q̄ē mor
tu malum ee. et pcm. quia ex pcō est. et in
ordinata. et nos dns illa grupiscētia sp
malā esse. q̄ fidei ee pena pcī. ſ no sp pcm
ee. Idē em delectatur nr frus sedm ar
nē malia. re ut requiescendo post laborem
edendo. post esurire. nec trā his delectatio ē
pcm. n sit m moderata. sic et delectatus que
ē m coitu ingali. cui adsit alia trā bona.
a pcō defendit. Quidē trā his ipē alit senec
ſ qđ sine pcō no possit fieri carnalis comix
tio dicēs. Vir cū ppā ingue dormies. n lotꝰ
aquā etiam intrare no debet. ppīus diuse
hominū nationes. de hac re diuersa sentiūt
et alia custodiūt iudicātur. Romanoꝝ trā
ſp ab antiquoribus usus fuit. post cōmix
nē ppē ingis. et lauari purificatione que
rere. et ab ingressu ecclie paululū temptare
nec hoc dictes culpā deputāmꝰ ee ingua.
ſ quia illa licita admixtio ingis sine tu
pitate carnis fieri no pōt. a sacri loci ings
sic ē abstinēdū. quia uoluptas ipa sine cul
pa nullatenꝰ ee pōt. Determinat auctoritate

Hoc autē ne pdictis obuiet. Intelligēdū
est in illis. qui no grā plis gaudent
quoꝝ uoluptas no est sine pcō. et ut alij
reprehendit. adhuc amplexus carnales ex.

perfectes qui no medii querant prem mte
cione p̄creande prolis. hoc aut quotiēs fit
ab ingressu ecclie absmedū est cū qd̄ rō m
telligēdū sit ḡgt̄ gsuet̄ ondit dicēs Dīgō
uero sua guge no cupide uoluptatis rap
tus. s̄ tm̄ creandor libror ḡtā utit̄ ut
p̄fecto sue de ingressu ecclie sue de fluēdo
corpis dñici misteriō sco t̄ iudicio relinquē
dus: qua plibet a nobis no debet accipe qui
migne positus nesciat arbē. Cui iō no amor
p̄creande sobolis s̄ uoluptatis dominat̄ nōp
gnexionis habēt guges t̄ de gnexione
sua qd̄ dñicant. Huic aut uir qui post gne
cionē guginis lotus a qua fuit t̄ sanctum cōm
nionē ualet accipe. cum ei sedm̄ p̄fitam
sententiā certum licuit interim De solucōe
Secundū t̄ est quia cum carnis debit
in omnibus aliis uir p̄sit mulieri ut
caput corp̄. Est enī uir caput mulieris. in
solucōe tm̄ carnis debiti. pares sunt. ꝑ ap
ꝑs utrīq; p̄cepit in hac rē sibi t̄ uxori
subiecta. nupcies. Uni debitū reddat uxori
suā. et uxor uiro. quia. mundꝰ p̄ se. s̄
uir sibi. e uir no. h. p̄ se. s̄ in. quia nec
mulier ad alia mulia nec uir ad alia mulie
rem p̄tatem sui corpis hē. nec uir ad gi
nē dū. nec mulier p̄tē hē. sine mutuo cōsē
su: sed alter alterī p̄tatem hz corpis ut pos
centi alteri. no liceat alteri negare debitū. in
hoc enī pares sunt. quia nec uir. nec mulier
corpus suū licet alij tradē. Sed sibi mu
tem debitores sunt. in hac causa. ne petēdi
di det occasio. ꝑ qd̄ no dñium tollit. imo
s̄ uicium: debet enī sibi gugari. no solū
ipig seruus siu gmittendi fidem. libroꝝ pe
andoꝝ. et. q̄ prima est in usu mortalitate so
cietatis; nec t̄ infirmitatis misericordie excipie
de. ad illicitos gressibus euitandos. mutuū
quodāmō seruitutē: ut si alter uter gnē
cia placeat. nisi ex alterius cōsensu. no possit ad
hoc enī meum hē p̄tatem sui corpis. qd̄ adeo
uerū est. ut t̄ qd̄ no filios p̄creandos. s̄ infir
mitatis et in gnētie tā expetit. ut alle de
matrimonio. nil illa no sibi alterum negent
nec p hoc mereat in damnabiles corruptelas
tradere. enī debitū gugale. illig t̄ omnis.
exigē aut ultra gnandi necessitatē culpe est.
uenialis. fornicari uero ut mechari. primi
di est criminis. Quod neuter gnē ualeat
Quod uero sn̄ nisi ex consensu communi
consensu uxoris. uir gnē no ualeat.
subditus p̄bat testimoniis. Aut enī Aug. Si
dicat uir gnē ita uolo. nolete aut uxore
no pot. Sed enī tu uis. illa no uult. Numqd̄
p gnētia tua. illa debet fieri fornicaria. Si
alij mysterii te uiuo. adultera erit. No mul
tabit lucro de tali dampnū compensare. Red
de debitū: et si no exigis. redde. p̄ficiat
ecclie p̄fecte tibi deus gratiam. Si no qd̄
tibi debetur exigis. sed reddas qd̄ debes.
uxori. idem. sedm̄ uerba apti. t̄ si uir gi
nere uoluisset. et tu noluisses. tibi debitū
reddē cogetur. et illi deus imputaret gnē
tia. si no fuisset. sed tue carnis infirmitati
nec in adulterii caderes: qd̄ quisq; q̄reres
infirmitati uxoris. reddat. no exigat. ubi
tu. aut si. ille. p̄ infirmitate diuit uxo
ri. plangens potius. quia sine uxore ecclie
no potuit quia gaudes quia dixit: sicu
rus expectet diem nouissimum. Ide una
sola ca ecclie pot. quia te ad id qd̄ uoluisti no
modo no hortaretur. s̄ t̄ p̄hibemus impl
si forte tua gula hoc tecū sustinet animi
ue carnis infirmitate necessarie. Nam uo
luenda tibi no sit a coniugatis ni ex con
sensu et uolūtate cōmuni. t̄ si ꝑpe sint
fluxi. magis e corrigenda temeritas. quia
p̄ solucōē p̄missio. Non enī exigit deus si
quis ex alieno aliquid uoluit. s̄ potius
usurpare uetat alienum. Idem apls nec ad
tempus ut uacet orōni. ni ex consensu uo
luit gugali carnali muicem fraudari de
bito. Ide manifestū est. ita uoluisse legem
femiam sub uiro ee. ut illa cuius uoluntā
abstinētie ca uoluit reddatur ab ea. nisi
auctor fuit uir p̄mittendo. Nam cū ad pe
candi euisde uiri p̄mptū uoluit. ley. si prius p̄
miserit et p̄ ea p̄hibuit. no tm̄ lex dixit
uir faciat mulier quod uouerat: quia p̄mis
sa iam prius a uiro facta. Unde dixit ee peccā
quia abnuit quod prius gesserat: no tm̄
mulieri ex hoc iussum dedit ut ei prius uir

si geserit. post ea si p hibuit grem pnaz.
Ex his apparet quod mr ait mulier gmcta
deo offerre no pot sine comuni cosensu. nec
alter alteri debitu negare debet. Dr nō qui
bet coz altū a suo mre absoluerit. ad prīa
seruitutē mgr reuocare pot. hoc em nde
aug sup uoluisse. Grubus dr nde. qd mi
er no discedes a domo uiri. q uis pmittēte
gmcta voluerit. tū pmittere ede phibe
te solue no ualeat. et hoc ppr dignitatem
uiri qui e caput mlier. Sed melius hoc
mtelligitur m tali casu. u uir credit mlier
uouere gmcta. et ante uotū phibet m
plere. Dr uero hītū mutauit. no pot reu
cari. sed aliud. Trui uxore sua tanq pmis
ra. aliam no accipiat. Ss filr gdicatur. Sly
Et licet debi temporibus cessandi sit a co
tū possit. sit ff soluendū non tu
licet tū quolibz die posse. vii aug. Xpiano
cū uxore sua aligd licet cognoscere. aliqn
no. ppr pcessiones em dies et ieiunior.
aliquando gnere no licet. qua t aliis
abstinendū e. ut facilius impetrari possit
qd postulat. Item quoties em ut dies na
tiuitatis. ut reliquie festiuitates adue
rint. no solū a coitibus. sed a cibis. Sed
a ppr uxoribz abstinere. ff Ambr. Si
causa procreandoz filioz ducitur uxor. no
mlieri tempus inducitur gressum ad ppm
usum. q. et dies festi et dies pcessionis.
et ipa ratio grecptus et phibitio legem
cessare usum carnis. his debere tribus
demonstrant. Homo mdr dissentiēdo a pmo
Illi aut qd dr est reddē debitum sic
ria ee pcm inde obuiare qd ait ee
Ducitq; uxori debitū reddituā cre no pt.
grom. nec carnes augni edere ff. si panis
ppr mis ab his qui uxores suas tetigerūt
comedi no potuit. q̄nto magis panis qui
de celo descendit. no pot ab his qui gnga
libz paulo ante ad hēsse compleribz uo
lare utq; gmgi. Non qd mpcabs gdā pne
mis. s quod eo tpe quo carnes agni mādu
cabant sing. uacare a carnalibus opibz de
beam. Hoc cāptū ppr ad mistros ecclie p
tinē inde. quibz no licebat sacra officia
celebrare. atq; mysteria tpe quo gnalis amplex.

quo e pricia ppr ff no datur. Vii idē aut. Con
nubia legitima tarē quidem pcd. nec ti
llo tpe quo gnales actus geruntur. p sen
tia ppr ff dabitur. et si ppter e iudicatur.
qui offo gnacois obsequitur. Grubus tribz
Licet solū mope no sint celebranda mpor
carnali observatia dr ff tpa. s t mr celebra
dis mupcijs. Secundū illud. Non oppet asp
nagesima usq; mocturna pasche et tribus
ebdomadibz an festū ff uolūtas. et ab aduē
tu dñi usq; pō ephiphaniā. mupcias celeb
rare. Qd si fiūt sepentur. ff mchelis
nec uxorē ducē. nec gnga fiē. quadra
gesimali tpe conuenire posse. ullo mō arbi
tror. De diuersis coniugij legibus ff.
Queritur hic de antiquis patribus. qui
ptes sūt legunturq; habuisse uxores.
contubernias. utrū peccauerint. ad quod dñs
qd p uxorem tpm natura mouem dispen
sacio gdonis. Ab exordio em tpis mq dus
tūt. adam. s. et eua mchoatū est gnugiū. dei ppr ade
dicēs. homo ad hēbit uxorē suā. et e d mo
de. ut. sedm mchoationis modū. mr duos tm
p omne successionē tpis. q thetur gnugiū.
si pmi homines in obedientia pstitissent. post
coz uero culpā. filij et filie coeūt matrimo
nio. quibz sūt. sed unus uni tm. Ideo aut
fres sororibus tūc sūt copulati. quia no erat
alie mulieres ut uxores quibz ade filie ut filij
ungerentur. p̄nus omnes lamech legitur
habuisse duas uxores. ff hoc meo ar
gnt. quia p explerione carnalis uoluptā
tis. ad fecisse phibetur. post ea uero cū ra
pene omnes homines falsis diis seruirent. pau
ces in cultu dei pmanebāt. q studiū ei adeo
plures in matrimonium coptare sibi ne ellis
paucis de fide tribz. cultus et noticia dei de
ficeret. vii habuthay uiuente uxore ada
della matrauit. et ex ea genuit iacob. et libus
et ancillis se coptauit. et filie loth. prē ebreo
ruz fuit. Cū em ceteris in idolatria relictis
abrahā et filios eius impetuarē sibi ut
tunc dns ppm elegisset. rite multas fecū
ducere mulieres. ppter dei multiplicandi grebat
quia in successione sanguinis erat successio
religionis. vii. et in lege maledicta erat ste
rilis. q nō relinqueret semen sup frumhmc
et sacerdotibz gnugia decreta sunt. quia in

sucessione similiter successio ē officij. Non
g̃ abraham ut iacob deliquit: ip̃ plures uxo
rem filios ex ancilla assumit. Nec illoꝝ exē
plo. pcer quisquis debuit. fornicationē mali
qua licet alicui ḡre ēt illoꝝ quisq; uxore
quiescere ũginitatis: n moderatus usus qu
gũ nr̃ tpis turpitudine sive ymitetur illo
tpis formicationē. De hoc aũt sic aut antiq̃
ustis no sint pceptꝝ. qd̃ plebi somnis uic
bantur. Neq; ḡ naturā hoc facultatis ci
no lasciuiendi ca. ß gignendi hoc facientiꝫ
contra morē: quia eo tpe ea fiebat: nec
cone. preptū. quia nulla lege erat phibi
tum. Idcirco obiciuntur iacob uiꝝ uxores. qd̃
sicdo mos ēat crimē no erat: sic patriarchꝝ
quibus exercitibus semen suū ministe
bantur. no cupiscentia pcreande uolup
tatis. ß prudentia ppagande successiois
sic apli suis auditoribus ad muneribus
doctrinā suā adeleabantur. no studiositate
consequende laudis: ß caritate seminande uitatꝫ
Jam alibi. Antiquus tpibꝫ cū adhuc latuis
nē mysterium uelaret: nisi osse gregredi nup
cias gerebat. no uicti libidine. ß ducti pre
tate: qui multo facilius etiā posset. ß uellet:
uebatur tñ quibus. et plus uni uiro hui li
cebat: quas tñ habebat. quā ne una qui
bet. Istoꝝ in quibus uidemꝰ qd̃ ꝑ uenia ge
dit apls: habebat eas ut ego. generandi
no ut morbo desideriꝫ. Ambr. Dixit sua
ad abrahā. Ecce declusit me dñs ut no pariā
Intra g̃ ad ancillā meā ut filiꝰ faciam ex ea
et ita seruē. Considera primū. qd̃ habraham
ante legē moysi. et ante euangeliū fuit:
Non g̃ cōmisit m lege habraham. si legem
fecit: Rondū cū nr̃ dicta uidebat. Sed
considera. qd̃ no ardore alicuius uagę successus
libidinis. no petulātis forme captus decore
ancille cōtubiū. quibus em post hunc thorū
ß studio fecunde posteritatis et ppagande sobo
ad hunc post diluuiū rarissima erat gñis humā
et ꝑ religionis. denigꝫ z loth filie ꝑ hanc
causam. quę rede posterius huic rei ministre gen
deficēt humanū. et ō publici muneris cura
priuatā culpā precepit. Ambr. Augustus gñis
cupiat dissolui. ꝑ cū xp̃o. sunt alimē
tū. no cupiditate uiuendi. ß offo gsulendi.

ut maneat. qd̃ necessm ē. ꝑ plos. Dic mste
ri seminis. uire nupciarū officiosi. sint uires
sed. no libidinosi. sed cū ē cibus ad salutē
hominis. hoc est. debitus ad salutē humani ge
neris. et utilitē no ē sine dilectione anime
li. que tñ moderatur et refrenāde temperanci
m usū naturalē redacta libido ēt no potest:
quod aūt m sustentādo una illicitq; ē cibus.
hoc ē m quirēda ple formicarius ut illicitus
genitq; et qd̃ ē m cibo licito m moderatus ap
petitus. hoc ē m quigibꝫ uel aliis ille genitq;
Non ꝑsiret ũginitas xpi castitas abrahe.
Quod uero castitas ũginalis no ꝑseueratꝫ
Non merito quisquis castitatem abrahe ũgi
ondit uiquies. Dic no ē impar mitū pacē
tie m petro. qui passus est et m xpō quiꝑ
sus no est: sic no est impar mitū gemelle
in iothae. qui nullas expertus ē nupcias: m
abrahā qui filios genuit. Nam illig celibatꝫ
et ritus quibus ꝑ tpm distribuone. ypo mu
tauerūt. Sed gemella xpi no ope. abra
hā solo habebat habitu. Melior ē aūt castitas
celebri. qua impiarū quarū una habebat abra
ham m usu. cautes m habitu. Esse cū quisq;
liter uiꝝ. Esse aūt castus sine quisquis potu
it. ß tūc no oportuit. Ignorat
sub alta dispensatione dei. omnes retro sanc
tos fuisse mitū. quos mīt xpm sui. Cuius
no abrahā ante placuit m quisq; sic nr̃ ꝑ
gines placet m castitate. Seruauit ille legi
et tempi sui: seruamꝰ z nos legi et tēpori
nr̃i: m quos fines sclorꝝ deuenerit. ex hijs
apparet. qd̃ sc̃i pres aūt legē sine pec. plures ha
buerūt uxores. ut gerebimas. Eas cū mine
uxores appellat scriptura. hinc gerebmas. Rachel
tis et lia ambe uxores fuerūt. no gerebme:
Si quis opponat. quod fidem thori no seruabāt
illi patres. dñs m hoc seruasse fidē thoroꝝ
no aliis. ß ꝑ his uxoribus ut ancillis. mste
bantur. Ecce que sunt consuetudo ante legem
hinc ex. Que erat consuetudo sub legibꝫ

Legis uō tpe medixit moyses carnale
coplam fieri. cū patre. cū nouerca. cū so
rore. cū nepte. cū amita. cū matertera. cū mu
liere. dein alijs quibusda. ꝑmisit. aū deuorti
fieri. dato libello repudij. m quo uir sibi
causas ꝑ quibꝰ uxorē repudiabat. ꝑmisit

Dime sup̄ ostendit que psone sint legitime ad ctrahendū matrimoniū legitime nō ctitur psone ḡdm statuta patrū que dispa sc̄t alec namq; fuerūt legitime ante legem alie sublege alie in tpe gr̄e m̄ pmittud ectia queda fuerūt legitime que nō nō sc̄t. q̄y nō que nō legittime sc̄t nō legittime. queda sc̄t plene legittime queda omino illegittime. queda medie plene legittime sūt quibus nō obuiat uota gr̄edie sit ordo sacer sit cognacio uspq; ya dū sit dispar cultus sit condicio sit natura fragilitas et siquid t aliud penitus uero illegittime sūt. p̄otuit p ordine. p q̄na tionē p dispar cultū. sed ij uero sūt ne plene legittime. nec omino illegittima frigiditatem sit condicionē. Di em tales ignoranter iuncturi cōmode possūt acc deueibq; eis quibusda. t eisdem defectibq; diuidi. Sc̄ frigidis seperandis Rubrica

Oc hys em qui causa frigiditatis debitū reddere nō possūt. Consulit hēs ḡgt ut p̄ maneant. si si mulier cātur dicēs. uolocē nuptū. t filos gēare: decreuit ut uirq; coꝝ uis̄ nam ꝑ̄ma q̄uo nupt̄ q̄ mig̃ carnali cōmercium. t tūc mīl. sedas impetus ḡhabere aut qui frigide nature est. absq; spe q̄uis ꝑ manēdi. Aut em sic interrogasti de hys qui mātmonio sc̄t uinci et mbe nō possūt. si ille alia sit illa aliū ducē possit. de quib⁹ sēptum est. vir et mulier si se mutuo exercent post duxit mulier de uiro q̄d coire nō possit. et ea si pot pbare q̄d dicit p̄ uestis medicū accipiat aliū. Di uō ille accepit alia sepe. Item de hys requisisti qui ob causam frigi de nē dnt se nō posse mulcē optimā carnē dantes cōmisceri. Sce ut si nō pot ea uti p uxore. habeat eam quasi sororē. q̄ si retinā volūerit etiā quicūq; nouit reddē. manēdi uirg in nupt̄. Ean et si huic nō potuit mānda re. q̄d ꝑ̄ ducere quomō alii cōmenec. Sc̄ si uir aliam uxorē ducit. accipe. manifestū pa tet. uocio. quia sugḡente dyabolo odiū fo mitem exosam eam habuit. et ideo ea di mittē mendacij falsitate molit. q̄d si mi et cātur et dicit uolo cē mater et filos p treare. utrq; coꝝ uis̄ nūm ꝑ̄ quo ꝑ tactū

Sed quid legebat sublege ples ut non hic uxores. Audi quid scptū est. Qui duxerit uxorem nō habebit quas uxores primas que alleuant animā eius. sup̄ que locat. aug. aut. Manifestū e salomone hoc ꝑceptū tr̄ sisse. dd aut ples hmōi. nec ꝑceptū ꝑiisse. ꝑ missū est em ples hēe nō primas que alleuant aiam multiplicare. Cui nō additur ut nō eligeretur cor eius. alie nigenas. Phibuit ee uideretur. Veruntamen multiplicatō uxoꝝ q̄a lit̄ phibita. ꝑ missum est regi ples hēe non multiplicandas. Comete aut tpe plenitudinis. quo xp̄i gr̄a ubiq; est. dilatata. reducta t lex mutauit ad ꝑorem honestiorē. ꝑ institutionē. ut unus uir m figura xp̄i. et ecclesie uiueret. Nec q̄ electio mēbi. ri sue cessione gr̄e. si m ꝑfectione uite. et sine dita te fidei. ūgnitas secundū ꝑfectū. et sacer dotibus ḡneralia mdicitur. De ūgnitate

Melior est ūgnitas quia carnis mentis. quia carnis. non libidinis. Tollerabilius e mente ūgnē. q̄ carne hrēsim. tricq; homi est. Di licēat. Di nō licēat. Dicē nō casti. homini. si deo sing. Ergo ꝑfecti ꝑ. adulterari nō potest. nec lupanaria m sanctuā castitate. Sed castitas. loci abo let. m semiam. d. nō ꝑ. caro affectū rūpi nisi mens ante fuit corrupta. Isidorus nō ꝑ. corpus corrūpi. nisi prius animus corruptus fuit. Munda em a cogitatione animā caro nō potest. ꝑ. sine hmōi cāpti. aptē quomō uerū sit. nisi alia prius fuit corrupte corpa nō posse corrūpi. s. ꝑcp. Illud. t. aug. adulterādi est. Qui inquit. Sanctus mori fame. q̄ā idolotica uescēdo. sanctā sanctē. de fugi sine liberis. q̄ā ex illicito actu stupem q̄rē. Dn. cuiq; hoc uero nascitur. si parētū uicia nō sectentur. et dm̄ ꝑcepta colat. honesti et salui erūt. Deme em equalitatē hoc. dei cātica. Set eo certo male uteri mte cū nō ꝑsit aliqs multa cū. De ꝑsonis legittimis. De personis legittimis Rubrica

6 r. all'q̄ molabame. y dol'

facro sanctis reliquiis iurare iurdo dicatur
rit mulier p̄ p̄missione carnis quicunq; ea
ro effecti fuissent. Cui videtur mulierē posse
gratiē imperiali humanā duo ꝑfec
ta fiunt carnis eoꝝ. Vir aut qui fingi
de natura t. maneat sine iugo. qđ si et ille
alia copula accepit. tūc his qui iuramēto
p iuriū crimē rei tenentur. et pena pec
tu. pena coꝛrigatur recipe commūe hoc obser
uādū est. cū uīq; idem fatetur. Dz si iur asse
rit se reddidisse debitū uxori. et illa dissimu
tur. cui potius fides habenda sit. merito ꝯsu.
De hoc ita statutū est. Si quis acepit uxo
rem et habuit cū aliquo ꝑpe. et ipa femina dicat q̄
dicit qđ sic fecit in ētate iuri. q si statut q̄ iur
iur. c. m. hoc de naturali impossibilita ess cēsea
te statutū est. De his qui maleficio impedi ri le
De maleficiis aūt impedimentis coniugii non possūt
pedimento. hoc tenendū de tormentis q̄
si p̄ torturas et maleficia ꝯiugibus non
sequitur. hortadi sūt quibus ista cognoscūtur
spū gratie et humilitate. deo et sacerdoti de om
nibus peccatis confessione faciant et lacrimis atq;
elemosinis oīmbus et iciunijs deo satisfa
ciāt. et p exortismos ac cetera ecclesiastice
discipline mysteria. ministri ecclie eos
sanare poterūt. Cui si no potuīt separari
valebūt. Dz possūt eisdē imperiali expenen
tibus iuuenibus. quibus post nuptie fuerūt
portis quos reliquerūt. et si possibilitas red
bendi eis reddita fuit. recordari nequi
bunt. Cui in fine huius capituli grauiter exco
gore magis dictū intelligendū est. no posse
reconciliari portis. nisi iudicio ecclie qui
dimisio facta fuit. De furiosis addit. ꝟ. dolorib;

Furiosi quoq; dū in amicia sūt. matrimo
niū gratiē no valent. Unde fatuus
neq; furiosus neq; furiosa matrimoniū gra
hoc pūt. Sed si gratiē fuīt no sepent. Ni
cholaus hui qui matrimoniū sanū gratiē
et uni ex duobus uel amboby amicia uel furor
uel aliqua infirmitas accessit. ob hoc infir
mitate talium quoꝝ dissolui no possūt. Sili
ter de his qui ab adversarijs exercēt
uel tyrannis membris. uel a barbaris ex sacri
ficiorum. De his q̄ cū duabus sororibus dormit

De his et qui cū duabus sororibus uel cū
duobus fratribus dormiūt videndum
est. quid censeant canones. Cui dormierit
cū duabus sororibus. et una earum fuit
uxor. neutra hat ex ipis. nec ipi adulteri
umq; in quocūq; copulentur. nec ipe uxori sibi
licet reddē debitū. quia sibi reddidit alteram
sororē earū cognoscendo. nec t post mortem
uxoris licet ei uel adulteā copulari alteri in
quocūq; Zacharias p̄. Concubuisti cū soro
re uxoris tue. si fecisti. neutra habes et uxor
tua si no fuit ꝑsona sceleris. t ideo no uxo
rem habes. in dño cui uult nubat. tu no. et adultera
sine spe quocūq; maneatis. et diu uiuētibus pe
nitentia agite. Quod aut cui uult nubat in
telligendū est post mortē uiri. uel ꝑ. Cū
uxores suas in adulterio deprehendit. nec
ille nec alla aliam uxorē accipiat. uel alii
uiuēti quia duo ambo uiuūt. Si no adulte
mortua fuit. uir eius si uult nubat. adul
tera uiuēs nūq; et si mortuus fuit uir
eius. si omnibus diebus penitētie lamenta
ꝑsoluat. hoc de illo adulterio agitur. quod cū
quocūq; uiro uīt cū quocūq; uxoris cōmittit.
Dimittenda no est uxor p aliqua mācta.
Illud ecia statuit. corpis seu deformi corpe
est. qđ p aliqua infirmitate uel macta
tem corpis. no licet uiro uxore dimittē et cō
si debet alter alteri sub fidei pignore. Unde aug.
Si uxorē quis habeat sterilē. siue deformē
corpe. siue debile membris. uel cecā uel claudā
uel surdā uel si qđ alterū siue morbus uel lesio
nibus ꝑ offensionē et quid qđ excepta fornica
tione excogitari ꝑt uehementer horribile.
p̄ societate fidei qđ sustineat. Cui eodē mō
Hoc t notandū est quod uir et mulier XXXV XXXV
cū dns gratiē uxore dimittit cū formi
cationis uxoris. cadē licentia no tollit femine.
ad quam D. mater fabioli
Unde ieiū p̄cepit dns uxore culpa no dimit
ti. excepta ea formicationis. et si dimissa fue
rit. manē in impiam. Quod uiris ꝑcipi
tur. hoc ꝑsequēter reddendū ad feminas.
Non enī adulta uxor dimittēda est. et ut
methus tenendus est. Apud nos quidē
licet feminis. cuius no licet uiris. eadem
seruitus pari ꝙdicione tenetur. Ex his osten
ditur qđ mulier post sup formicationē uirum

gnere ut uir mulierem. vñ innocentius pp ypa
ana religio adulteriū mutuoꝫ sexu pari
vonc gdempnat. Sed uiros suos mulieres
no facile de adulterio accusant. Viri aūt lubi
rij uxores suas adulteris. apud sacerdotes de
ferre gsueuerūt: et ideo mulieribus pdito
rum crimine comunio negatur uiroꝝ
aure latere co̅misso. no facile quisq̃ ex sup
plicijs arcetur: qui tñ sub monebitur s
crus flagicij de tegatur. Qd fornicariam
uxorem nequit dimittere uir ñ ipe exps fiat

Si uero queritur an adulter adulteram cog
ram possit dimittere. et fornicationis.
ritus qua nequit adulterū uxor dimittia
uiro. ñ et ipe expers fornicationis existat.
et cgnsa. vñ aug. michil miquius est. qua
ca fornicationis dimittē uxorē. si z ipe
quincturus fornicari ꝓuenerit cum illud. sñ
quo alterū iudicas. te. Quia ꝑ quisq̃s
fornicationis causa nult abiecta uxorem
pōr debet ee a fornicatore purgatus. qd
fit. t de femia dixerim. Deus. indigniat
marito. si audiat adulteros uiros pendere
similes adulteris feminis penas. seu tale
grauius eos primi oporteuerit. quo ma
gis ad eos pinet et uirtute uincere. et
exemplo regere feminas. ex hijs apparet qd
adulter adulteram dimittere no ualet et cet.

Quod possint reconciliari si ea fornicati

Si quis aūt fornicatois ex eis sepatus
pers. fornicaria dimiserit alij copu
lari no pot: ut q̃die oꝑtet: ut ad dimissa
redire: sic et de femina. vñ apls hijs qui
matrimonio uicti sut precipio. ñ ego s dns.
uxorē a uiro no discedere. Qd si discesse
rit manear in nupte aut uiro suo recō
ciliet. et de uiro addit. et uir uxorē no
dimittat. Sed ambr. aut ꝺo no subdit de
uiro sic de uxore. quia licet uiro alia duce
re. hoc a falsarijs in ambrosij libro positum
credit. Supplendū est esse de uiro qd de ux
ore pmisit. apte dic aug. sic scien addidit
de uxore qd pmisit de uiro. msi qd simile
forma ualet intelligi. ut si dimiserit qd
est fornicationis punitur. maneat sine

uxore aut reconsilietur uxori. Idem si nec
illi nubere credit. uiuo uiro a quo recesse
rit huic alteri duce uiua uxore quia di
muisit. nisi deus. fas est illicita est quibus
libet stupra committere. Idem ut no facile di
mittatur uxor. dns sola fornicatois causa
excepit: ceteras id uniuersas molestias sique
ferendas. iubet ꝑ fide. quigali. et ꝑ castitate
fortit sustinere: et methi dixit qui a uiro
soluta duxerit. ex his ostenditur qd si causa
fornicatois fit separatio. no pot uir illi mulier
mala transire copulam. possit aūt reconcili
ari. et cohabitare. sicut plus si dimissum

Quod pdictis iudet

Deinde tñ iubet christ sic crude obuiare
lis et miquius est qui castam dimit
tit. sic fatuus et iniquus est. qui retinet me
tricem: patronus em turpit iudicis est qui
celat crimē reorū. Si uero ea mulier una
cum mala diuiserit. et se fornicatione
a marito separauit no debet temere: ne uiri
qꝫ sub maledicto faciat. Recte sepultura
tenet adulterū. stultus et impius est. Idem
ad amandū ꝑsbrin strubes de quada. que
uiro suo uiuente alij nupserat. sic ait. Hem
nouum loquor. imo no nouū ꝑ ueterem.
q̃ ueteris testamenti auctoritate cōfirma
tur. Si reliquerit sed tñ uiru mulier et
reconciliari uoluit. pōi. no pot. Sed hec aut
intelligenda sut de illa. que ab adulterio
recede noluit. ne ꝑmissoria pena ꝑsoluere
cogat. si uir pena sicter patitur. cōsentire
iudex. Si em in adulterio ꝑseuerare elegit
patronus turpit iudicis et lenocinij reus
maritus habebitur. ñ et adulterij rea
fieri uoluit. Si aūt a peccato recesserit et ꝑ
penitentia aliud purgauit. potit uiro re
conciliari. Vn aug. Quod tibi diuini iudicij
ut post adulteriū cōiugi reconciletur
si fides ad sit no erit diuinū. Cur em adhuc
dicere putam⁹ adulteros. quos deus pe
nitentia ee sanatos. Deus no erit turpis
net diffidens. t post patrata et purgata
adulteria. reconciliato quoq; ꝺ ꝑ claues
regni celoꝝ. no dubitatur fieri remissio
peccatoꝝ. Sic ut post uiri adulteria. adultera
reconcilietur. ꝑ ita debet recipe penitentē

ad ultra no uocetur

que penitētia egerit si no sepe. Nec mireꝫ si
uir fuerit uxorē sua deliquisse. et no ege
rit penitētia mulier si pmanet in forni
catōe sua et uiuit cū illa. vir reus erit et
pcepti eius pter. Qđ si mulier dimissa e-
gerit penitētia. et uoluit ad uirū redi.
debet recipe peccatrem q̃ue penitētia egie
rit, sed no sepe. De illis qui se ante pollue
rint p adulteriū

Solet q̃ queri an ua uirū p adulteriū
leat ducī in gnigiū que prius est pol
luta p adulteriū. de hoc leo pp aīt Nullus
ducat in matrimoniū. si prius polluat ad
ultiū se relatu ē aurib⁹ sacerdotis q̃ue
da alterā uxorē stupro uiolasse: et in super
mēche uiam uenire dedisse. qđ post legittimi
mariti mortē. si sup uiuēt ducere eam
uxorem. Qđ ita fieri est. Tale aūt gnibus
phibemus. et anathematizam⁹ hijs aliis
q̃ auctoritatibus uetēmur in gnigiū copulari
qui se prius adulterio maculauerūt. Sed contra
augē ostendit. Dicēs. Deniq̃ mortuo eo cui
quo fuit uerū gnubium. licet post gnigiū ei
qua pfuit adulteriū. Idemq̃ posse fieri sa
ne licitas impias ex pſonis illicite q̃ue
tis. honesto placito subsequente manifestū
est. Sed hec ultima auctoritas. de coniugi
mis loquitur: phibens cōiugatas posse tra
si ne ad honestū placitū impiari. si casti
tatē et fidem seruare uelint. Prima uero
auctoritas augi. de illis agit. q̃ de pcō pe
mittere uirū et mēbra mortē uiri machyna
ti fuerint uiuente uiro fidem adulterē de
bet. mechus. qđ ea in gnigio duceret. si
sup uiuēt. qui uero hec faciūt. aliis pmis
sis auctoritatibus phibetur copulari. Si pro
extrema condicione ualeat separi uxor a-

Nunc de condicione uide uiro et cōiug
anus. an ualeat gnigiū diuide. Et qđ
dicim⁹ quia no negatur in gemia posse
subire seruo. si si negatur ee seruilis gdi
tionis. libē potest dimitti. cui seruitus ea
fuit deprehensa. eodem illud. Si quis ingenuus
homo. ancillā alterius uxorē acceperit et estimat
quod ingenua sit. si ipa fuit femina posta
in seruitute. reuenire potest. facta si no pa
si uoluit alia accipiat. Si uero ancilla cum
sciens et consentiente laudauerat: postea eam ut legitti
mā habet. Item eodē. Si femina ingenua acce
perit seruū. sciens qđ seruus esset. habet eū. q̃
omnes uiri preter habent. nisi lex aliter
erit. uiro et femine. Cui dr sciens illi seruū. dare intelligi qui si nescierit illū
ce. no cogitur cū ipo manere. Si eni ad tem
pus dolo patris. no cogitur. adhuc ex eius
fraude decepta est. Si aūt sciens uir. postea
ne mulier. uel econtra. non ualet ea dimitte
re. Zacharias pp. Si quis liber ancillā in
matrimonio acceperit. non licet ei dimit
tere eā. si ei consensu amborū coniuncti fue
rit. nisi ob fornicatione. de illis agit. quibus alte
utrius qđ reo notā ē. qui ingitur. De copla

Queritur. si seruꝰ et ancille dñi sui.
seruus uni ancillā alterius acce dñi sui
perit. an sit matꝝ eos ingigui. De hoc tm sta
tutū est. Dictū ē nobis quod quidā legitti
mā seruoꝝ matrimonia. potestatiua quidā
p suspitione dirimat. no attendentes illud qđ
deus coniunxit. hoc no separet. Cū nobis ita su
esset uenit cōiugia seruoꝝ. no dirimatur. et si
diuisos duos habet. si in uno ingigio pmane
tes dñis seruat fidē. et hoc in illis ob seruā
dū tribi legalis. quāuis fuit. et p libertate
dominoꝝ: attende sine huius capitulo. uide
tur inuni. pter uolūtate dominoꝝ. mitet
seruū et ancillā no gtuahi ingigiū. ut si ge
hituros ee ratum. Laudibus dā tri uide mihi
cos posse fieri ingigue. dñis ignorātibus

De uiro qui se facit seruū ut dimittat ab uxore

Illud etiā notandū ē. qđ si mulier uirū li
berū acceperit et ille ut cā pfert diui
tiarū se aliquā seruū fecerit. net uxore dimit
tere. net illa ob iniuriā ingigii in seruitutem
redigi potest. Cui illud placet est. ad tēpus
dū. quod quidā ingenuꝰ. ingenuā acceperit
uxorē. et post filioꝝ. procreationē occasione
diuitiaꝝ. ei ingēuā se seruū fecerit. uti. mulierē
nullo tenē debeat. queritur est. Iudicatū est
uxore minime debere dimitti. no tri ob exp
legem mulierē in seruitute redigi. dū ille no
ex consensu ingigis se seruū fecit. que libi in
ipa matrimonii accepit. De etate gehenni

Hoc intendū est. quod pridie xvi anno
rum puelle ante xii. secūdū leges matrimo
nium inire nequeunt. Qđ si ante predicta tpa
copula inierit separari possit. quātus recolu
tate et assensu parentum iuncti fuerint. Si
uero in puericia copulati. post annos pubertat

nolūt se relinquere. ꝑ matrimoniū ꝓmarie
ta exhor efficiūtur iuuges et de mcēps neq
unt separ hec ꝑsponsalia ante septēniū gēlī
no possūt: solo eīs consensu ptrahūtur. qui
uter uenire no pot. nisi ab ultrāa ꝓte in
telligatur qđ mīe eos agitur. In quo ordine

Quo alla exercui simꝰ negat fieri quigium
cū alior. quorūda adiectione. quibus
quigiū solui pot. nec tn solui semp ē nēce:
nunc de alijs que ꝑsonas allegūtimas pen
tus facūt addendi est. et ꝓmū de ordie

Sunt gd quida In quo ordine negat fieri
ordines inquibus nullatenus quigiū
potest quigiū gtrahi: et si inciderint copla
sit. duorū uidelicet subdiaconatus et sub
diaconatꝰ. In alijs uero ꝓmittī seruari qu
gium. n religionis ḥbitū suppleri. ut uotū
gtmētie faciūt. Unde leo ꝑ. Clericos lectores.
hostiarios. exorcistas. acolitos. si extra uotū
et habitū inueniūtur. et gtmētiam ꝑficere
nolūt uxorē duce rīgimen. ecclīa romana
ꝓmittit: no uidua. no repudiatā. quia de
ceps nec ad subdiaconatū puchi poterūt.
laicus uxore fortuita no rigien. ut bigamꝰ
ad clericatū. Et ex cartaginensi ꝙsilio. placuit
epōs. ꝓsbros. diaconos. subdiaconos. et ab ux
oribus abstinē. quod si no fecerit. et ab eccle
siastico removeatur officio. Cleros no ciuos
ad hoc no cogi. Et lex. lex gmētie cadē est mi
nistros altaris que epīs et ꝓsbris: qui ex eccle
sticis ut lectores. habe uxores ducē potuerūt:
Sed ea ad ꝓdictos puenīrent gradus. Cepit
eis no licē qđ licuit. Et m vi modo Pīgs
eos qui ad clericatū accedūt uoluit imperiali
lege mlieri copulari. hoc ante ordīe sub diaco
natus fuerat. Vñ Calixtus ꝑ. ꝓsbris. diacō
bus. subdiacōibus. monachis. concubinas hre
seu matrimonia. sicūt ꝑmittus medicinā gēlia
quoq; matrimonia ab huiusmodi ꝑsonis distingui
et ꝑsonas ad pmētia debere redigi. nuptia
seu. canonū diffinitos iudicare. Et ggi nul
lū fore subdiaconū cpī ꝓsumat. nisi qui se
caste uicturū ꝓmiserit. quia. nullus ad mi
sterū altaris accedere debet. nisi cui castitas
ante susceptū mīsterū fuit exhibita. Et ꝓmo
centius scđs Decimū ut hi qui in ordie sb
diaconatꝰ et sup uxores duxerūt. aut cōcubi
nas habuīt officio atq; ecclīastico beneficio ca

rent: cui eīs ipi templū uasa dīna sacrāt. spe
cīl debeāt ee. indigni. indigni est eos cubilibꝰ
et mīdicijs deseruire. De interfectoribꝰ

Hoc adiacēdū est de interfectoribꝰ coniugum
interfectoribꝰ suaꝝ. quigiū. de quibꝰ mthe
laus scribit radulpho turonicensi archiepō.
Interfectores suaꝝ quigiū sine iudicio ecclīe no
addis adulterū. nisi aliquid huiusmodi. quod aliud
habendi sit. quia homicidū. ac ꝓhoc ad pen
tēcīa redigendi. quibꝰ penitus de negotio
quigiū. hīr. iudex mcholaus ꝓmittē mari
tus ꝓ adulterio. ut alio huiusmodi uxores suas in
terficiē. si ecclīastica disciplina spūali gla
dio. no materiali. criminosos feriri iubeat.
Ad hec mcholaus ait. hec uīa ueritas addē sin
diui. si cuiꝰ uxor adulterū ꝓpetrauerit.
matrito eius licebit. sedm mutuam legē. eam
sicē. Sed sēa dei ecclīa multis mutandis co
stringit legibus. Gladiū no habere. nisi ꝓ
alem. Et ꝓnus ꝑ. ꝙuicūq; ꝓpriam uxorē ab
sq; lege. et sine causa interfecerit. aliaq;
dixerit. armis depositis. publicā agat pe
tēcīa. Et si gruinax extiterit. anathemati
zetur. usq; quo ꝙsentiat. De uoto subdi

Nunc inspiciamus de uoto. uotū ē rei
ficacio quedā ꝓmissionis spontanee.
que deo. 2 de his que dei sūt ꝓpe fieri debet.
Et ut et uota stultoꝝ que frangenda sunt
Scendit uero quod uotoꝝ differentie
uotū aliud dīcīt simplare. aliud commune. ut illud quod in baptismo omnes faciūt. cū spondet
renūciare diabolo. et pompis eius. Omnia
re. ut cū aliquis ꝓmittit seruare
uirginitatē. Vel gtmētiam. aliquid huius
rem. Omplare uotū aliud ē ꝓuarū aliud
solempne: ꝓuatū ē mabstondito fine. dele
ne in ꝙspectu ecclīe finē. Et ꝓuatū notum
Si uoletur. ꝓtm ē mortale. Solepne uero
uiolare ꝓtm ē. et scandalū. Cui ꝓuatum
uotū facit. gtmētie. matrimoniū gtrahere
no debent. quia gtrahendo mortale pecrāt.
Si tñ gtraxerint. no sepōnē. quia ꝓbare non
pot. quod occulte actū est. Cui uero solep
ne uouenti. nulla teneat quocūq; modo que
unt. quibꝰ no solū nubere. Sed quelle deꝑa
bile est. Vnde augin in quigali. uidua si predi
cta seruatur. damnacō no timetur. Sed

Julianꝰ d'sm widukindū

m in dnali gmēcia et ūgmali excellentie
nitus munus amphoris expetitur: quia
expetita. t electa. et voto oblata. iam nō sola
capesse nupcias. ſ. et si nō nubat. nubere
uelle. dampnabile ē. Poterit ergo ūrgi
nitate. uel uiduitate. nō solū nubere ſ. uo-
le. dampnabile ē. qđ apls ondit. thimoteo
ſ. bens. Adolescentiores uiduas deuita. cū aut
iurauerint fuerit. nūxpo nubē uolunt. cū
post uotū gmēcie m delicijs egerint. uita
nō deo nubūt. ſ. nūi xpo. quasi tuc non
sit pcm. ſ. qđ sit ostendit. dicēs. habentes dam
nationē. t cōfē subdit. quia pma fidē irrita
fecit. et si nō nubendo. tñ uolendo. ut uolun
tē que. apls uto tenebat. apparet ee dampna
tam. sine sequat nupcie sine nā. Dampna
tur ergo groti sanus. dampnatur tales. q.
gmēcie fidem pma irrita fecerūt. r. uotū
ut in uoto uolato fidem. ſ. in baptismo p
fessi sūt. Dr aut. p uolūtate nubendi dam
nātur. cōstat. Dr ea affectui mālpauīnt
reuocandū. id ee nūrtū. cessp arcendis
redire ad ppositū. in qđ. uidnis a ppōito
recedentes. uidnitatis. sup quibus nos ofu
hustr. credo te nosse. a scō paulo. n̄ ḡtūr
olim. nō ee damnatas. quas. t nos aspna
auctō. dampnadas. et a cōmunione fideli
um. arcendas. a liminibz ecclie arcendas fore
tensemus. usq; quo obediat epō suis. et ad
bonū qđ reperit. m uite ūl uolūtarie red
tatur. De ūrginibus non uelatis ¶.

De ūrginibus aūt nō uelatis si dnūs
uenerit a pdecessore nō m noticio ta
liter deuenit habem. hec que nec dū sue
uelamine tecte. tñ m ppōito ūgmali semp
se simulauīnt. p. mandē. luz uelate nō sue
rint. tñ si nupserint aliquotpe. hijs agenda
penitēcia ē. quia ppōsio earū a deo tenebā
tur. Dr enim uter homines solet bone fidei
ḡtractus nulla rē dissolui. quāto magis ista
pollicitatio ḡ ei deo pepegit. solui. nec um
quā dicta nō ponit. Ita si ūrgines nō dū uelate.
tale publica penitēcia puniūtur. et a retu fide
liū usq; ad satisfactionē excludūtur. quāto
magis uidue que p seniorē etatis maturio
ēs ḡsortio nūtō magis ſ. uidet maturiores
ḡsilij existūt. et habitū religiōis assūpse
rint et de inde apostauīt aliq; ad pōne uo
nitū fuit. rūsus a nobis. t ab omnibz fidelibz
a liminibz ecclie. et a retu fidelium usq; ad
satisfactionē. fuit eliminānde et carceribus
tradende. Ex hijs apparet ūgines ūl uiduas
uoto gmēcie astrictas. sine fuerint uelate
sine nō. nullateng quāgū sortiri possent ei
dē de omnibz intelligendū est. qui gmēcia uouerūt. qđ eīm ante erat licitū. qđ
post uotū fit illicitū. Quid grāue malū sit

Non ē gō p̄tercudum. qđ mnōc adulteri
cruis de uiduis et puellis dr cruēs.
que xpō spūalit nubūt. si plica publice nup
serint. nō ego. ad mittendas ee ad penitēci
am nisi hij. qđ se iunxerat de mundo recessēt.
Dr enim de hominibus hec tacito custoditur. ut
que cuiq; uiro uiuēte alteri nupserint adul
tā iudicent. ei penitēcie agende licentia
ḡdatur. nisi unus de hijs fuit defunctus.
quāto magis de illa tenenda est. que ante se
m mortali sponsū quierat. post ad hymā
nas nupcias transire gemuit. Adde qđ
nō solū quibus negare uidetur. ſ.
et loci penitēcie. ſ. nō ita intelligēdū est ut
aliquādo excludatur a pma. que digne peni
tēciam agere uolūt. ſ. ille nō sit ad mitē
de ad penitēciā. recōciliari. que ad habitū
siue p̄fessionis redire neglexit. Dicit ille cui
se miscuerat ei defunctus. certi ei ab eius
ulcis. amplexibus. hec penitus recesserit.
Cui g̃ dr eius nō ee ad mittendas ad peni
tēciam. nisi hij quibz se miscuerat recesserint
de mundo. sub audiēdū est. eis. Dicit cui eius
uiri de mundo recedūt. et defungūtur. Ci
ab eoz gremio ista se alienat. que sen
sum subdita simplicitudo declarat. t confirmat.

Cum uir et mulier tum grande malū sit
legitime quāti sint. magis stat adulterium
alterū altero uiuēte ad alia nō posse transire
copulam. alioqui adulterii admitti. de quo
clemens pp̄. aut. qđ in omnibz peccatis ē adultio
grauius. Sed hoc magis in penis tenet locum qđ
in culpa. Illi habet. qui ab erat a deo. Grauis
sime g̃ peccat adulteri. grauius fornicatio.
t exactus hijs grauius incestuosi. quos omes
transcendit contra naturā delinquētes. Inter
dum adulterij malū uincit fornicationē.
dimittitur aūt ab incestu. pcm est eīm cum

si ab incestu copula discedere
noluerit: ea pp̄ rei
gionis appetitum
nō pt dō pa-
penitēcia
ary

mature quia cū aliena uxore dormire: sed omnium horū pessimū est. quod contra naturā fit. vt si uir membro mulieris nō ad hoc gressū tatur. hoc execrabiliter fit m mē trea. ꝑ execrabilius fit m uxore. De illis qui post longā mp

Hic querit de illis hucusq̄ tēpus redeunt. Rub

feminisq̄ puellis uiros suos m tēptos mceptiuitate. ut m aliq̄ dominatione. migr liberados. m alios. quos ita transierūt. si illi qui putabātur ꝑisse. reuocarent. utrū eis reddi debeat. an sibi fornicati sint et ipse adulteri. De hoc leo ꝑ. sic aut necesse ē ut legittimas federa impiasq̄ rem integra credam: et remotis his que hostiliter mutauit. quicq̄ id legittime reformetur. qđ mutare pertinaciū qđ est. ut recipiat quisq̄ qđ ꝑ ipsum est. nec tamē culpabilis iudicetur. quasi alienū iuris peruasor habeatur. qui ꝑsonā eius muliebri qui ita nō ē estimebatur. assumpsit. Cui em mīta que ad eos qui m captiuitate ducti sūt ꝑtinebat. m ius alienū trāsire potuerit: et cū plene iusticie est. ut eisdem rebus reformetur. Idcirco seruari post longā captiuitatē rebus ita m dilectione sua. quibus ꝑ fidem ut eas cupiat m sua re dire cōsortiū. dimittendū est: et mulieribi le iudicādū. qđ necessitas mutauit: et restituendū est qđ fides posit. Cū autē aliquē mulieres uta posteriori uiro amore se capte. ut malint his cohēre. quā ad legittimū cōsortiū transire merito se notande. ut ecclie tica cōmunione ꝑuentur. que de re execrabili grauitatione tuimis eligerint. Redeat go m suū statū quicq̄ quia sic mulieres q̄ ad uiros suos redire noluerit, impie se habuerit. Illa uē que redeūt merito se laudāde. Ex his ostenditur illos qui talia fugiūtur. ut credant uirū mtemptū p ignorātia. aliq̄ excusatione hui de pcō: et cū ꝑmat coplam. ee legittima. nō sedam: uenia tū hui. sic careāt obprio male uolūtatis. Sed si quis relicta m patria sua uxore. m longinquā abiens regione. aliam ducat uxorem. de m pmtēta ductus est. dimittēdi uelū asseres se alia hūisse. que uiuit: nec ecclia ꝑmittat. que qđ ille asserit ignorat. quā ni sēta copla sit. quicq̄ ꝓme dici pōt. nō ē quicquid mulieri de uiro ex

cusari ꝑ ignorātia. uiri aut adulterium admisisse. Sed si quis ad priā redire uolēs. nec ualens. cogitur ecclie disciplina hanc tenere. nec ꝑcipit excusari ꝑ obedientia. et timore de hoc. qđ posenti mulieri debuit reddita. qua ipsi magis poste debet: et de aliis huiusmodi sentiendum est. De disparitate cultu De coniugio fidē

Post hec de et infidel et duor fidelium

De disparitate cultu dicendū est. hoc est cum de causis. quibus ꝑsone illegittime sibi iungi uidentur matrimonia. Non em licet ypia no cū gentili. uel iudea. uel hic quicquā de ueteri testamēto ꝑ habitū ē. fideles uiros infideles duas uxores: Deo dicente. Non accipias uxores de filiabus alienigenarū. filios tuos ne trahant eos post deos suos. Iuxta hoc dñi ꝑcepta iudeus. quicq̄ cū alienigena iungitur. hereditatis ius ꝑdit. hoc idem in nouo seruatur. Vir autē ad ꝑtinendā religionis iura. ut ne uir tale ducat uxorem. Ideo em ut deus iubet. dñs docet. ecclia uetat ꝑ ꝑcipit testimoniū. ut ambo. Cauē ypiā gentili. uel iudeo filia sua trade. Cauē ne gentilem. uel iudeā. uel alienigenā. i. hereticā. et omnem quicūq̄ a fide tua uxorē accersias tibi. Et si quis iudeus. siue ꝓsana iudea. siue iudea ypiano. etiamsi cōtrario misceatur matrimonio. tū nephas ad miscerit. a ypiano retinus segregetur. Et his aliisq̄ plibus apparet. nō posse. quicq̄ ab his qui se duxerint legittimis et fidi Que iudeum obuiare ꝑ

Que aut iudeo obuiare. qđ apls. dicit aut de mparibus quibus. Ego dico non si quis frat habet uxorē infidelē. et hec cōsentit habitare cū illo. non dimittat eā. Et si qua mulier habet uirū infidelē. et hic cōsentit habitare cū illa. non dimittat uirum. Aliud hoc est. aliud illud. euidenter ostendit. ubi em agit de illis quicq̄ fidelium et infidelium. que ꝓueniunt ab eis m disparitate religione et fide. manentibus. Apls uero agit de illis. qui uni eiusdemq̄ infidelitatis fuerint. qn quisq̄ eorū: Sed si uenisset euāgelium. alter alii. aliā crediderit. Nihil ne quid detrahat. Attende ut rem ipam diligentius exꝑlanet. Fere quicq̄ duo uniq̄ infidelitatis fuerint. qn quisq̄ sunt. Nulla de his questio est. que ꝑtineat ad illud ꝑceptū. de 2 no. t. quicūq̄ habetur fidelis cū infideli copulare quicquā. Cum sint quicq̄ et ambo ad hoc sint infideles. da

les sint ad

les sint adhuc quales quicti sit. Venit
euangelij. predicator. credidit cor. unus. ut
una. ß ita ut mfidelis cū fideli habitare con
sentiat. Aug. ad fronte dñi in monte

Non iubet dñs ut fidelis mfidelē dmittat
talē quicti nec apls iubet. ut nō di
mittat: sed ostendit. ut siquis aliter agat. nō
sit transgressor. sic et de ūgnibus consulit.
dicens aut. qđ ē lucrādi occō. cū possit lucrē
reliquere. ß nō expedit. Tunc em nō expedit
ad quod lucrū est qđ p̄mittitur. quōd. ß ipg
usus alijs auferet impedimētū salutis. sicd
discessio fidelis ab mfideli. quia nō phibet
dñs: quia cōtra illo nō ē in usu. ß apls ne
fiat consilio cautatis suadet. ut nemo inca
re ussionis necessitate teneatur. ß consilij
uoluntate libē faciat. Inter fideles nō est ue
Ex his nō rōne pudicicia ī fidei aī mfideli
stratur inter fideles et mfideles quibus
um cē. et cōsulit apls nō obuiare precepto do
mini: quo iubet fidelem nō nupi mfideli. et
si quicti fuerint separari legitur em qđ esdras
pphā. imo dñs precum iussit ysraēl
alienigenas dimittē. p quas ibat ad deos
alienos. Non ille p matrimoniū ad quē ducebatur
deos. Recte go hj precepit. qz p moysen iusserat
dns. ne quis uxorem alienigenā duceret.
Asserto go quas ducat dño phibente. dño in
bente dimisserit. quia ut aut ambō. Non
est imputandū matrimoniū. qđ extra de
ta dei factū est. sed cū cognoscitur emenda
dū: ut quādo fidelis mfideli coptatur. Sed
ut aut. Aug. cū cepisset gentilibus euangeli
zare. ita quicquos gentiles quā gen
tibus coniugibus ex quibus si nō ambo ve
derēt sed unus ut una. et mfidelis cū fide
li ossentiret habitare. nec phibē a domino
debuit fidelis mfidelem dmittē nec uberi
pcō nō phiberi. quia iniusta p̄mittit a for
nicatōe discedē. et mfidelis homo fornicato
est maior mendi. nec uera eius pudicicia
cū quoq dici potest. omne qđ nō ē ex fide p
catū ē. quātus uerā fidelis habet pudicitiā
et cū mfideli iugē. que nō hē uerā. so aut
uult uberi. quia nec gerit iussione dñi. geti
les fuerint ambo quicti. licitū go erit per
suasiā fideli mfidelem dmittere. ß licitū
nō erat faciēdi. qđ liberā beniolentiā
audenter apparet. et mē mfideles coniugiū
cē. et aptū de illis aged. qui in mfidelitate cō
quicti fuerint. et post alē ad fidē ḡsius est.
cū quo mfidelis habitare ossentiret. hunc
nō dimittere fideli cōsulit apls. quia forte
p fidelē saluabitur mfidelis. De fornicatōe
Potest tn licite spūalis ob qđ̄ pōt dimitti car
Dmittere. quia in mfideli est fornicatio
cario. si nō corpis tn mentis. Cui nō forni
cationis dns excepta fornicatione uicio ge
nerale et uniuersalem intelligimus. sz
nio sz corpalē sed et spualem. de qua Aug.
aut idolatria et quibet noxia superstitio. est
fornicatio. dns aut p̄misit. et fornicatio
nis uxorē dimitti. ß no iussit. et sic dedit
apto locū morendi. ut qui uoluit. nō dmit
tat. post tn licite dimittere. Si em fornica
tio carnis de testanda est in quoq. quito
magis fornicatio mentis. et mfidelitas. pro
Et aute quibus uinis possit dimitti
an aliter aliud uerū. ñ aliter in aut nō
fidelitate. ut ydolatria possit dmitti. aute
de qua Aug. aut. si mfidelitas fornicatio ē
et idolatria mfidelitas quadruplex idolatria. et
nō ē dubitādū. et quadruplex fornicatione ē.
Trius go qui libet illicitus concupiscentia. post
a fornicatōe genē separat. Di quadruplex
fornicatio ē. Aliquo m tēpe quod aliter illi
citas concupiscentias. nō tn qui in stupris
et alienis uiris ut feminis quātumuis ob
quaslibz que aiam alegē dei ab eternē pe
rire et pniciose corrupi possit sine dmō
et uir uxore sua dimittē. et uxor uirum
rectissime dimittitur. si suo uiro dignā nō
ero uxor tua. nisi mihi de latrocinio diui
as aggeras: ut nisi solam lenocinia exerceas:
aut si quid aliud flagitiosum aut flagi
osum animo suo expetat. tunc ille di uxorē
ter poterit ē. habetq fidē p dilectionē opē
tem membrū quod ei scandalizat. amputa
bit. Ex his apparet. quod no solū mfide
litas. ß et quelibet concupiscentia. que pniciose
turpiterq corrupit. fornicatio spūalis est.
p quā uir uxorem. et uxor uirū dimittē

potest Consulit tamen apls ne fidelis dimittat infidelem uolentē cohabitare: nec a deo recedere Si fidelis uocat aliā ducē infidelē

Hic quēritur dispendēte uel dimissa xp̄o

si fidelis infidelem dimittat. et infidelis a fideli discedat an uocat fidelē aliā ducē? Videt auctoritas testari qđ uiuente illa alteram ducē nō ualeat. Ambr. enī illa apli exponens ait Aliquin si discedentis ab inuicem et uolentes cohabitare dimittitis et alios uos copulatis fornicē: adulteros estis: et filij uestri qui de hac copula nascentur immundi spurij sunt. Sed si quis habet uxorē infidelē et hanc consentire ut cum illa habitet non dimittat eam. Item si uxor habet uirum infidelem et hic consentit habitare non dimittat illum. Ambr. contra testatur. Si infidelis discedat discedat. Non enī seruituti subiecti sumus in huiusmodi quod nō debetur uenerabilia quippe ei qui horret auctore quippe. Non est enī ratum matrimonium quod sine dei dilectione est et ideo nō est peccatum ei qui dimittit quippe deum si alij se copulauerint. Contumelia enī creatoris solutus matrimonij ea ei qui relinquitur ne accusetur alij copulatus. Infidelis autē discedens et in deum peccat et in matrimonium nec est ei seruanda fides quippe qui ideo recesserit ne audiret xp̄i et dñi xp̄iani quippe. Quorum ambo credidērunt p cognitionem dei confirmatur quippe. Attende hoc precipue contrarium posse uideri ita ut sibi Ambr. contradicere uideatur. Distinguendum est hic aliud est dimittē uolentem cohabitare: aliud dimitti ppter dñm ab illo qui abhorret nomen xp̄i. Ibi lex beneuolentie nō seruat hic iniurias custodit: et ideo ei precat dimittere uolenti cohabitare: nō tamen uinculo eam aliam ducē. Discedentem uō sequi nō oportet. et ea uiuente aliā ducē licet. Sed hoc nō est intelligendum nisi de his qui infidelitate sibi copulati sunt: si si ad fidē utrique quisque extitit si utrique fidelis matrimonio quieti et post alter eorum a fide discesserit et ideo fidei coniugem reliquerit: dimissus discedentem non committitur: nec tamen illa uiuente alteram ducē potest. quia mē eos fecit unum quicquid qđ nō potest dissolui. Unde ducit quippe

Sunt tres nō nulli. qui ee mē infideles qđ qui mē infideles asserit nō ee quippe rum: quia nec rata nec legitima ee coniugia prima. Rem nō est: quia solui potest. Nec legitima: quia apls dicat. Omne quod nō est ex fide et ideo peccatum est. Non est qđ quippe quia alium quippe peccatum augt. et dicit quia nō ē uera predicatio nō qđ infideles coniugia nō sint uera: quia nō habet aliud triplex bonum qđ excusat contra et meretur primum est aliud apls. Omne qđ nō ē ex fide p. ē. ita intelligendum ē. ut qđ qđ fit ab infidelibus. peccatum sit: si omne qđ fit contra fidē et qđ efficeciam male fit et ad gehennā dificat: ut in omni eo qđ infideles fiunt peccatum: nō quia illud facit: si quia nō eo modo illud facit qđ debet: nō referendo ad debitum finem qđ

Optat qđ ma legitimum sit coniugium infidelium que ē inter uirum si non ratum infideles coniugium est legitimum si nō ratum: legitimum quia ē matrimonium ppter nuptias sed nō ratum quia sine fide. sit quippe uel fidelis legitimum ē et ratum si tres legitime sint ppter qđ aut legitima sit infidelium quippe testatur dicens. Uxor legitima societate coniugii si illa culpa reliquit si ea uiuente alteram nō prendere uoluit. Ex hoc ē probatum quia fideli ad fidem conuerso. apls qđ fidelis infidelem nō dimittat: Ctd. nō faceret si nō esset matrimonium legitimum coniugium legitimum est qđ legalibus institutionibus. ut puncie morbo. nō coitus uel sione dñi celebratur. De cognatione et gradibus

Nunc superē de cognatione aliqđ carnali Ad ducē. Est autem cognatio alia carnalis alia spiritualis. primi de carnali cognatione et affinitate in spiritualem. Cognati qđ ut affines in sui gradu. ut nostra copulari nō debet. Tri gradus qđ germen sua. unum quemque usque ad septimum observande de coeuntium gradatione: et quia Dei se agnoscit affinitate ppinquis. ad coniugale copulam accedē de negant. Ctd si fecerint sepent. Sic Nicholaus ppa de con

sanguinitate sua nullus uxorē ducat. usq; post gradū. Ysidorus de cōputatiōe graduū & fung

Quomodo aut gradus cognationis crescant. & decrescant. Ysidorus ostendit sic. Series cognationis vi gradibus dirimitur. hoc modo. filius et filia. qđ est fr̄ et soror. sit ipse trimitus. alius scorsum se iunctus. ex radice alius trunci egredientes. ramusculi. alii. Nepos et neptis pmus pronepos et pneptis. sedo. abnepos et abneptis tertius. eadem. ad nepos et ad neptis. qrtus. trinepos et trineptis. quintus. trinepotis. neptis et trineptis neptis. sextus. Attende quod sex gradus tm̄ ponit Ysidorus. quia truncus mr̄ gradus no computat. Alij uero qui vi ponūt gradus. truncū mr̄ gradus cō numerāt. uarie namq; ꝓcreatur gradus cognationis. Alij em̄ patrem m̄ primo ꝑ duo filios m̄ secō ponūt. negantes gradū cognationis mr̄ prem̄ et filiū. Ceteri una cum fr̄e ꝑ filios. auctoritates ꝑ q ꝓsanguinitatis cautela. usq; m̄ septimū gradū. phibet. patrem ponūt m̄ primo gradu. Ille uero que usq; ad vi gradū phibet. primū gradū filios appellat. atq; ita fit. vt eedem ꝑsone sed hac diuersitate m̄ uemantur. m̄ vi t̄m̄ vno gradu. patre uero m̄ primo gradu ponit. qui frēs et dicit primū gradū. hoc modo ꝓcurat. Fratres ab ꝑe nequeūt. parentele gradus tales quales ego et frater meus una generatio sumus. primus gradus efficimus. Rursus filius meus. frēs ꝙ mei filius. sedet gradu secundo. et facit. atq; adhuc modi eēt fratres. Inter illos uero qui sex ꝓcurat gradus. et illos qui septē. nulla m̄ sensu existat diuersitas. iudicatur. Ultima em̄ gradatio. si a fratribus sumat. nec ad minandi septima ueniatur. Quē vi gradus computantur.

Quare uero sex gradus computet Ysidorus ipe ait dicēs. consanguinitas se paulatim ꝓgressu ordinibus dirimens. usq; ad ultimū gradū se subtrahit. et ꝓpinquitas cē desinit. hinc primū lex m̄ matrimonij uinculo eam recipiet. et q tam modo recipiet reuocare fugientem. Sed aute usq; ad septimū gradū gradus consanguinitatis constituta est. ut sic vi cognationibus mundi generatio. et hominū status finiatur. ita ꝓpinquitas gradibus. tot gradibus finietur. In hijs vi gradibus omnia ꝓpinquitatis nomina finiuntur. ultra quos nec affinitas m̄ uenire. nec successio pōt amplius propagari. Eedem alios vi gradus. ita ꝓcreatur. ut ita post vi gradus sponsus sponse uiuantur. sic post hunc uita que vi diebus agit. ecclia xpo iungetur. De dispensatione ihu xpi.

His aut occurrit illud qđ angli vi ggs augo angloꝝ epo. a quo requisitus fuit. quota generatio debeant coplari respondit. Cuncta lex romana pmittit. ut fiant fratres. ut sororis. seu duoꝝ fratrū germanoꝝ. seu duarū sororū filius et filia misceantur. Sed experimēto didicimus. ex tali gradu sobolem no posse succrescere. vñ nec ē. ut ꝑcepta ut quidā gradū fideliū hactenus sibi quantur. Sed post initū xpianitatis id ꝑfectū a fidelissimis sicilie ꝑsule requisitus. utrū ago sepserit. ut angloꝝ gentes gradatim matrimonia no soluerentur. ut ceteris talem reddidit responsum. Qđ secuti augo angloꝝ epo. ipi et angloꝝ genti. que nup ad fidē uenerat. ne aliquo qđ ecpat metuendo ausculorum uerbū. spāliter et no gradatim me cognoscere fecisse. Ver. ideo hec eis scripsi. ut postquā fide fuerint solidati. si misa ꝓpria consanguinitate m̄ uenti fuerit. no sepeme aut misa affinitatis lineam. usq; ad vi gradum iungantur. De affinitatis gradibus.

Nunc de affinitate uidendū est. de qua aut porro de affinitate quid dicitis pentela dēque ad uiri ecpte uxoris seu q ecpte uiri ad uxoē ꝓtinet. manifesta ratio est. qua si sedm̄ diuina sentētia ego et uxor mea sumus una caro. ꝑfecto mi et illi mea suaq; pentela ꝓpinquitas una efficitur. Qđ erat ego et sororis uxoris mee. m̄ primo et primo gradu erimus. filius uero eius sedo gradu erit ame. Neptis uero tertio. id ꝙ utr̄ q et

cetis age du est sicut scribit. uxore uero ppm
qui. cuiuscūq; gradus sit. ita me oportet attend.
quē admodū quicq; gradus. aliqua femina
ppe ppinquitatis sit. ita me oportet attende que
admodū quicq; gradus aliqua femina ppe
ppinquitatis sit. Sed minime uxori mee de
ppinquitate uiri sui. in cunctis cognacionibus
debus quemt observare. Cum uero alior
sum senciā. antē scie. ff. Iulio. ppe equalit
uir coniugatur gsanguineis ppis. et con
sanguineis uxoris. ff. ysidorus. Sane cōsang
uinitas que in ppositu gseruāda est. huic
gstat eos duos fuisse in carne una. deq;
communis illis et utriq; parentela. ff. uliarū
ppe. Nullū in utroq; sexu ptemtnm ex ppin
quitate sui sanguinis. ut uxoris. usq; in sep
timū gnacionis gradū uxore ducere. ut m
ecclesi macula coptari. qz sic nō licet cuiquā
xpiano. de sua gsanguinitate sic nec de co
sanguinitate uxoris. quāq; ducē ppe cur
nis unitate. ut m ecclesi macula coptari. ff.
ffg. de affinitate gsanguinitatis. p gradū
gnacionis placuit usq; ad vii gnacionem
obseruare. Nam et hereditatis rez. p legi
les instrumentaq; diffinitiones sancta.
usq; ad vii gradū uel sed predit successiones.
Non em eis suaderet. n. de pximo cogna
tionis deberetur. hijs auctoritatibz mstr
mur. et que sit affinitas et usq; ad quem
gradū sit obseruāda. scz usq; ad vii. Parce
Sed alij iudicāt tradicionem d affinitate
tionedē m quita gnacōe nec affinet
contrahi quicquā. z m uij. z si cōtractū fuit
no separari. Aut em februarius ppe. de ppinqui
tate ad affinitatē p uiri. et uxore uenimus.
defuncta uxore uiri. uiro. m quita gnacione
iungatur. z m̄ta si m ecclesi fuisse. no sepe
ratur. In ecclesia autē ppinquitate. no licet uxoris
alteri accipe post obitū eius. cū hic uir iuxta
m matrimoniū eis qui sibi gsanguinei fuit. z
uxoris sue gsanguinei. post mortē uxoris.
Ecce hic geditur m v. ut in tm ppinqui
tate affinitas fieret quicquā. Iulius et ppe aut

Ostauit est. ut relicta prīs uxoris sue. relicta
fris uxoris sue. relicti filij uxoris sue. nemo
sibi i matrimonium sumat. relicta uxore ppe
uincor. uxoris sue. usq; tercianā ppeniem
nemo in uxore sumat. In uij ad. et m quito
si multi fuisse no sepentur. Ecce quā uane
de affinitatis obseruatia locūtur auctores.
Alij em usq; ad vn gradū eā obseruari sanci
unt. Alij uero m v. ut in iiij. matrimonia qte
ta. no diuidit. Sed illi ētatis rigore. isti
mīe dispensacione uidetur ꝓnere posse.
em cōtā dispensare m copla affinit usq; ad
tertiū gradū. sic ppe dispensant. In uij gradu
gsanguinitatis. Illud t̄ eo est ptercundū. qđ
ff. ff. uenerio epo scripsit. Sedem aplica. si fil
decreuisse. si mlier copla imperiali exteraneo
uiro quicūq; cognacionē eius ptineat. si cōd
functo cognacio maneat. et si sub alio uiro
gnacionis uocabula dissoluatur. ut si suscep
te soboles possit legitime ad portū uiri cog
nacionis transire copiam. Dicit una cauo fidē
quomō pot aliquis eoz ppinquus uiri ptē
nisi ptineat alteri. Hoc minime posse fieri cē
dendū est. porro uno defuncto. m suppone
affinitas no deficeret alia copla quingatus.
affinitate copule portus soluē ualeti. ss neral
ter. nuptiarū soboles placet ad affinita
tis portū uiri gsortiā trāsire. Et quis gsi
crilego et temerario ausu. m defuncto queat
ppe ppinquitate extinguere. ut sub altero affini
tatis uocabulo dissipare. ut susceptas soboles
alteri copule ppinquitati portū credit legitime
sociari. hic negat ubi dr uacādū cē. Quod
dixit. erit duo m carne una. Ecce hic placet
si mortuo pmo uiro uxor cum aliis mpse
tuit filios de pdco uiro genitos. ducē uxoris de
cognacie portus uiri. Quia filij mediāte
matre ad cognacionē portus uiri ptinēt. ut
quo mr eoz una caro extitit. hoc idē t
monendus ppe aut. Quicquā mlier ad sedis
mperias transiert. et exhijs sobole gemi
nullatenꝰ potest ad cōsortiū cognacionis por
uiri pringere. hoc autē obseruādi cē usq ad
septimū gnacionis gradū. sed meipse usq ad
tertiū ut uij. sic sup positū est. Dicōiugium

ꝙ cōiuncti pentela
ꝑ lege nupsa
ꝙ custodi
enda
est

Item faciendū sit mitez cos qui nota est quod ecclia mē consanguinitate p dictos gradus cōsangui dualitatis coniunctos sepat. Di aut ignorā ter cōiuncti fuint in conspectu ecclie. et post modū ptata gsanguinitate eius dē iudicio sepati. quereretur utrū copta illicita ungū fuit. Dubitabā iudē nō fuisse q ungū qua nō erat legittime psone. sed tis de crimine excusantur p ignorantiā. et quasi quigū reputantur. quia bona fides et p mām ecclie cōuenerūt. vii et filij eoz legittimi hntur. Alij uero dicūt fuisse quigū. licet nō essent legittime psone. qua talia quecūq uocāt canones quigia. ubi de pson agit. Quez testimonio q sanguineoz sit dirimenda q̄rto. Vn̄ habemus ff. Di. Duo uiri uel tres cōsanguinitate iure iurādo firmauerint. ut ipi sole dissoluatur. Di. cū neutrū q̄ fugerit. epi cos p xpi fidem ob testentur. quatenꝰ palam faceant. se ne cognoscāt cōsanguineos. Di. si iudicio epoz se segregauerint. alia matrimonia q̄ here nō phibeatur. dem. notificam. tibi. ut sit tres uel duo ex pximioribus eius qui accusatur. hanc pximitatē iuramento firmauerit. uel si tres uel duo ex antiq orbus gentilibus. quibus hec pximitas est nota. qui bone fame et uitatis testimonij fuerint. remoto a more ꝑ timore. pro et omni malo studio. p dicto modo mos firmauerint. sine mora quigia dissoluatur. Consanguineos uero extraneoz. ultra accusent. uel cōsanguinitate in sinodo ꝓponet. si ꝑsone qui ad quoz noticia ꝑtinet. Di aut pgenies tota defecerit ab antiquioribus. et ueraciorib⁹ quibus pximitas tota nota sit. qui bone fame et ueracib⁹ testimonijs fretus. amore et timore pcio. et omni malo studio p dicto sufficiat epe canonice p̄sentari. et si in ecclia fuit sepentin. Tercie quibus accusantibus uel testificatibus. dirimenda sit cōsanguineoz cōmunio. Distinctio uicesima Quid sit formicatio ℣ tr̄

Hic dicendū est. quid aliud sit formicatio. Aliud stupꝝ. aliud adulteriū. aliud incestū. aliud raptus. formicatio licet sit genꝰ omnis illiciti coitus. qui sit extra uxorem. tñ spialē intelligitur. in usu uidua. uel meretrice. ut corā dimay. Stupꝝ ḡ dē rigine illicita defloratio. Adulteriū dē alieni thori uiolatio. Vñ adulterū dr̄ q̄ ad alieni thori accessio. Incestus dē gsanguinea. uel affinis ab usu. Vir incestuosꝰ dr̄ qui cōsanguineis uel affinibꝰ suis abutit. Raptus admittitur. cū puella uiolenter a domo pris educitur. ut corrupta in uxore habeatur. siue puelle siue parentibus eius. Vlata cōsentiēte hic morte mulctē. ꝑ si ad ecclesiā cū rapta cōfugerit. priuilegio cōte mortis impunitate meretur. Attendendū est. ꝑ illud Alexandri. qd aut quod frat soror uel uxoris tue cognati dicūtur nō uocatiuis iure sit. et necessitate uulgaris appellationis pocius. q̄ illa cū cognationis uxor eius fratis fratrissa pocius. q̄ cognata uocentur. Agarni sic leuir dr̄. Duoz fratrū uxores. ianitrices uocātur. quasi eandē habeāt mitrices. Vir soror glos appellat. Coronis aut uir. nō ꝑ speciale nomē. nec uxoris sic. De parentalium gradibus ea mosa q̄ce aliquid. licet minꝰ sufficienter diximꝰ. De spiāli cognatione ℣

XLII

Iam de spiali cognatione addamus. que ꝑ ꝑsonas impeditur. nō sint legittime ad mām eundas nuptias. uel q̄ sint consanguinitas. affinitas et spialis germanitas. Consanguinitas est nē eos q̄ gignuntur. ex una tunica gñis. Affinitas nē eos qui gñe quidē nō sunt. quibus tñ mediāte gñe sit. sciant. Verbi gr̄a. uxor filij sui mei. que nō est de gñe meo. ꝑ ipm qui est de gñe meo michi affinis facta ē. et ego illi. Spialis ꝓximitas est nē q̄ compatre et comatrum. et nē eos quoz unus alterū de sacro fonte leuauit. uel in cathezizatione aut cōfirmatione tenuit. Est ꝑ nē filios eiusdē hominis carnales et spiales. Quid sint spirituales filij. si sint filij spirituales quos de sacro fonte leuamus. uel in cathezizatione seu confirmatione tenem⁹.

filij ⁊ et filie spūales cōz fuit. qui trine mersionis uocabulo. eos sacro baptismate tingit. Dicit ⁊ spūalis filia sacerdotis. que ei pēnā sua gfitetur. vñ symachus ꝓp. Omnes quos ni penitētia fusi primus tēr nr spūales ꝑ filij. ut et ipi quos tūc nobis suscipientibus. tūc sub tñe mersionis uocabulo mergētibꝫ unda bapti regnerant. Dilucsc ⁊ amonet ut ad sua pmāle nullus sacerdos accedat. quia septē est. omēs quos in penitētia accepim⁹. ita nr filij fuit. ut in bapto fusceperi. quos. omnīū flagitiosa ⁊ gnixia ꝯtā aut ꝑater ⁊ cōmater sibi iugi negant. nec pr spūalis. ut mater filie. ut filio spūali. Ex consilio magunciensi. Docetur. de eo quod mirogasti. si aliquis filiolam suam duxerit in uxorem. et de eo q̄ genuit. ut nr spūali. et de eo qui filiū suū baptizauerit. et uxor eius eū de fonte susceperit. huc tā. ut disidiū fieret coniugij. si post in tali copla possit ꝓmanere. respondendum est. Si filiolam aut cōmatrē sua aliquis in coniugio duxerit. Separandos. et iudicamus. et graui penitētia plectendos. Si uo coniuges legitimi. unus ut ambo ex in dastra hoc faciut. ut filiū suū de fonte suscepint. si immupti manē uoluerint. bonū. Qm autē grauis. pma ms̄ detatori. mitigatur. et smul mancat. et si ꝓuocator coniugij sup uixerit. ætima pma mulctet. et sine spe coniugij maneat. Ex his apparet. quod aliquis filiolam suā. ut cōmatrem non post sibi coplare mupialiter. et si ꝓuptū fuit. separandi sut. qui aut legitime coniuncti sc. no ideo separandi sc. quia alt cōz salomonana ms̄ dicit. mō ⁊ ⁊ ⁊ laus cōfirmat dicēs. Posse desiderius uir. mulier q̄ uiri filiū ex alia femina genitū. de sacro fonte leuauit. postmodū posse tū eosdē uero coplari. quos ideo coniugio posse decernimus. quia sedm canones sacros. no amborū offensum uiolatq; uelegiomis obtentu. debet quis dimittere coniugē tū a ꝓpria. ar. Nolite fraudari inuicē. ñ sp̄ ex cōsēsu ad tēꝑ

tem dicti est nobis quasdā feminas. desiderio sequacē. uero fraudulēter. ut a uiris suis separentur. ꝓles filios. cōiugi epis ad cōfirmādū temisse. Unde nos dignū duximus. ut si qua mulier filiū suū desidia aut fraude eluigiatorū. epo teneret ad cōfirmādū. ꝓle filia tā. ut fraude. qua diu uitiat. penitētiam agat. a uiro aut sino no separetur. ꝓ sobres ꝓ ad limina bti petri homo nomine stephanus uenies. nro ꝑsulatui m notuit. quod filiū suū in extremo uite portum. nec dū baptismi unda lotū. absentia sacerdotū egente baptizauit. eūq; ꝓ his manibus susceptū. atq; ꝓ huiusmodi negotio. reuerentia tua ꝑsentum homine a sua iuge uidicauit esse separandū. qđ fieri nullateng debet. ducēs ꝑsentē. qđ de iugali. homo no separet. Et dominus no dimittē uxorem. n. tū fornicationis uitio. Et nos tanta auctoritate freti. dīm. ng dimittē dī ee. et in culpabile iudicandū. quod necessitas intulit. Nam baptizandi opus laicis fidelibus. si tū nec illis libere conceditur. unde si supdictus homo. filiū morientem aspiciens. ne animā ꝓpriū ꝑire dimitteret. undi baptismi lauit. ut eū de ꝑnte mortis eripet. benefecisse laudatur. Idcoq; sue uxori sibi tā olim legitime sociate. impie dū uxorem in Dicamus manere. iuncti. nec ob hoc separari debere. his aliisq; ꝓbis auctoritatibus edocetur. coniuges no ee separandos. si post legitimā coplam alt alti filiū de fonte leuat. aut in cōfirmatione tenet. ⁊ Quid ꝓmissis obuiat Deus dedit ꝓ cōcordiano hispalensi epo ⁊ ⁊

His autē obuiare uidetur. quod deus dedit. ꝓ aut ꝓcipit ad nos diacon⁹ scitis uir eplam deferēs. quod quidā uiri et mulieres. ꝑtio sabbo paschali. ꝑ magno ꝑsbitero in cursu. neglectis filios suos suscepissent de lauacro. Cuius gō ꝓtio an ꝓ hoc debeant uiri ac mulieres ad ꝓpriū usū redire. nō Nos uero de hac re mesti. inquisimus. pōz. aplos. dicta. et in uetustis in archiuis. et armariis aplice sedis. in ueteribus gestis ꝑsbiterorū. quare epis ab hac aplica sede ordinatis. ut uiri ac mulieres redirent

ad ḡfirm thorū. bte medric sancti patres iu-
lius innocēcius z celestinus cū epōr plimo
consensu in aplor principis ecclia phibebāt
talia vesp̄serūt et cōfirmauerūt. ut nullo
modo se in cōiugio recipent mulieres ac u-
ri. quicūq; aliq; vel suscep̄erūt natos: ꝙ sepa-
rēt sine suadēte diabolo. tale ꝛcciū inoles-
cere. Nec siquis filiastrū vel filiastrā suū vel
suā. aut epm̄ tenuerit ad ḡfirmandū. sepet
ab uxore suā. aliā mḡ accipiat. Nec duēt ut
ad thorū deducat. fiet. nō quā ita est faciendū
si ne aliud fieret sumope cauēdū. vt de illis
intelligendū est. qui ꝑius filios suos ꝛcciss
in de fonte susceperūt: quā fieret ꝗnugiū:
ꝓmissis aut auctoritatibus ōino ꝙsentiendū
est. aut sine ꝓli seu tūc uiri filiū. mulier
de fonte susceptū. nō id a uiro sepetur. ꝛtd
et de uiro sibi oꝑtet intelligi. De cōiugio ꝑ
uulsatū uel ad optinēdū et naturalū uiro.

Quod aūt ꝑitales vt adoptiui filij cōiu
ri naturalibus negant. micholaus ꝑ
testatur. tā mḡcē. tā deligē debet homo
eē. qui se suscep̄it de sacro fonte. sicut patre.
inter filiū et filios ꝑitales. gratuita et sēa
cōmunio. ēq; dicenda nō est ꝙsanguinitas.
ꝙ habēda ꝑitalis ꝓximitas. Nec inter eos
arbitror nō posse fieri legale ꝗugiū. quā
nec inter eos qui natura. et eos qui adop
cione filij sūt ueneranda leges matrimonia
ḡtrahi ꝓmittit. Nec si mḡ eos nō cōtrahit
matrimoniū. quos adopcio uelut quidā pua
a carnali oꝑtet inter se cōtubiū cessare. qꝫ
p celeste sacrameū negligat. sic ꝑ ꝑce unit.

Si filij ante cōpaternitatē vel post nati ualeāt
ꝗugiū.

Hoc aūt quidē uolūt intelligē ꝗugiū
de illis tm̄ filiis quibus ḡpatres fuerūt sus-
de aliis nō qui ante ḡpaternitatē vel post ge-
ti sunt ingredū. qd̄ legittime et licite ꝗugiū pos
sūt. quibus uidē ḡsentire urbanus sedē dicēs
Sup quibus ḡsuluit nos tua dilectio hoc uidē
respondendū ut baptismus sit. si inscie ne
cessitate femina puerū in nomine ēmitentis
baptizauit: et quod ꝑitalis paternū filij et fi-

liorum ut post ḡpaternitatem ꝗmixte possint le
gittime ꝗugiū. ꝓpter illa ꝓhibitā qua ḡpatres
se effecti.

Paschalis uero scandius ꝑ.
Paschalis uero sedē post ḡpaternitatis ꝗnu-
tor copulari ꝓhibet. sedens regimo epō
post susceptū filiū de fonte. vt filia ꝑitalem
qui ex ḡpatre vel cōmatre fuerit nati. nat-
mōmo ꝗugiū nō possit. Illud z notandū est. ꝙ
in turbulenti. ꝙsilio legitur. Si quis sue ꝑi
alis ḡmatris filiā. fortuito z ut ꝗmgēte re-
ritū casum cōiugii duxerit. ꝙsilio maturio
re seruato. licet illa utiq; legittimo ꝗnubio
honeste ꝙram det.

Si quis duce ꝓ duas
Volet z queri cōmatres una ꝑ alteā
si ḡmatrē uxoris. post eius obitū quis
ducē ualeat. De hoc z micholaus ꝑ sic scribit
Ꝙsulitur a nob̄ si tua uolūtas fuerit. Si quis ducat
ḡmatres duas. licet ualeat una post alteram. quo
meminisse debes sēptū esse. duo matres
ne una. Ex ḡ consequit. qd̄ uir z mulier una
caro efficiuntur. ut sicut uiri ḡpatre cōsanu
inieri. cuius assūpta uxor ḡmatē eius ducit. ita
uiri illi femine nō posse ꝗugiū ḡmatē
eius erit. cui qd̄ sicut una caro effecti.

Hinc aūt aliud ḡtrahere uidē. si uir ꝑitalē
habet ḡpatrē. cuius filiū de lauacro susceperit.
et eius uxor cōmatē nō est. licet ei de fide
ḡpatre suo eius uidua ducē in uxorē. quos
illa ḡnatio ꝑitalis se dicit. Et ex ꝑta pas
chalis ꝑ. post uxoris obitū cū cōmatre
uxoris ꝗugiū copulam illa ritu uidē. uel
auctoritas ꝓhibē. nō eā ꝑ carnis unionē
ad unionē spē ꝑ transitur. Sed sciendū est
ꝛtd auctoritas micholai de illo agit. qui uxo
rē sue debitū reddidit. postq; illius ḡmater
exstitit. Alie uero auctoritates de illo agūt.
cuius uxor postq; uiro suo derelinquitur.
illius ḡmater efficitur. nec post ḡpaternitatem
a uiro sico ḡnoscitur. vt de illo postea agē.
cuius uxor ante de fonte ꝗugitur. quā ab eo ꝗg
noscatur. Si uir et uxor z simul possint te-

Volet z queri si uxor cū uiro neve puerū
simul debeat suscipe puerū in baptis.
de hoc urbanus ꝙsulta fuit. ꝛtd uxor cū maritus
in baptismo sit. nō debeat suscipe puerum.

m baptismo de hoc urbanus iii sibi ꝙd
uxor eū marito in baptismo sit n debeat
susscipe puerū nulla auctoritate reputur
plubitū. Sed ut puerus spūalis patrini
tis ab omni labe et infamia ꝯseruetur
immunis de ferning ut uigz sit ad hoc
aspirare no psumat. Tua uero pricil are
flagicia cōmisti qui duabus matribus
relud sororibus nupsisti magna penitētia
oi debet ni uigi

De secundis et tertijs et de

Sciendū est q quod no sd nuptijs nupsis
lij pme ut sed nupcie sc licite sed
t tertie tuj no sc dampnāde. vn aug. Sed
nupcias omnino licitas apls gredit de tri
bus et unā de ultra plibz nuptijs solet ho
minis mouere qonem si quis audeat diffi
nire ipe nec apls iudex diffinisse. Aut eū
qui dormierit uir eius et cui iudex nubendi
dicit pmā ut pdō. ut uz. ut quotuslibet. nr
nobis diffiniendū est. qd no diffinit apls
ri ut breuiter respondē. nec alias nup
cias debeo dampnare. nec eius uerecundia
mihi obstitit auffere. nec cōtra humane
uerecundie sensū audeo decernere. quocies
uoluerint nubant. nec ex meo corde prer
septure auctoritate quotaslibet nupcias
dampnare. sed restat ꝙst. ego ne liberam us
ce exclamem. nec dampnari mecum bigami
am animo nec trigamā et ita luce vj. quem
admodū sed marito mulcr apls tij briga
mos a sacerdotali honore excludit. Sed hoc
no fit p uicio bigamie. sino p sacmēti ītu
te. ut sit una unig. sic una unici. Illud
tij cesaresis gsilij iudetrim nue. bigamū
et precij. pbd nquit in nuptijs bigami
pride no gnerit. quia cū penitētia bigamꝰ
in digrati quib erit pbd qui talibus nup
cijs possit pbere cōsensū. Sed hoc de illo i
tellegi potest qui pme uxori insidiatus
putatur desiderio sedi. aut p signaculo sc
crangeli. Illud midi. Sd in bigamo no ser
uatur. Iubet. et dicat. Sd pme nupcie
tui. a dño sc in futuro. ij. vō. se pmisciet
pme nupcie sub bndictōe dei celebrātur
sub limite. pdē. vō. et inpūni carent gloria

Postremo De resurrectione et iudicij

de condicione resurrectionis et condicione
nis. et modo resurgendi. nec no de iudicij
ac nre qualitate. breuit dissercndū est.
Omnibus q̄dem que de hac re. mouere
assolent. satisfacē no ualeo. resurrectionem
tij carnē omniū quotuscz natiuitatis. atq; nupcia
rum et mortui sit. atq; mouetur. utilitatem
debet ambigere. Scimus. Aut enim resurget
mortui. et resurgent qui erāt in sepulcris.
et apls. Nolumus uos ignorare fres de do
mit. ut ne tristemini sicut et ceteri spēm habentes. sit resurrectionis.
hoc enim uobis dicimus in uerbo dñi. quia nos qui uiuimus qui
resti. sumus. in aduentum dñi. non preueniemus eos qui dormierūt.
in uirtute. quia ipse dñs in iussu. in uoce archangeli. et in tuba dei descendet
de celo. et mortui qui in xpo sunt resurgent primi. deinde nos qui uiuimus qui
relinquimur simul rapiemur cum illis obuiam xpo in aera. et sic semper cum dño erimus. His
uerbis et ceteris resurrectionis. et eius atq;
ordo resurgendi. pelarissime insinuatur.
Causa enim resurgendi

De uoce tube

omnis mortuos erit uox tube. que
admonitu iudicis ab omnibus audiet. et cui
libet excitabuntur mortui. et de momento
in momentum resurget. ut ipsa dauid. dabit uoci sue
uocem uirtutis. i. effectū resuscitandi mortuos
et ioh. euangelista ait. Venit hora in qua
omnes qui in monumentis sunt audient
uocem filij dei. et procedent. qui bona fecerunt
in resurrectionem iudicij:
mali uero in resurrectione iudicij:
Si uero ipse cum ut qualis erit uox illa. apls
ait. quia erit archangeli. i. ipius xpi. que
princeps archangelorum: ut uocauerit alterum ut
plurimi angelorum eadem qua dicitur tuba. quia erit
manifesta. et nouissima. quia post eam no erit
alia. hec tuba ut ait aug. est clamor de qua
dicitur in euangelio. media nocte clamor fa
ctus est. fere spon. ut ex. ob. ei. tube nomi
ne aliquid eundem et pclarum signum intel
ligitur. Sed uox archangeli et tuba dei ab
apls dicit et in euangelio. uox filij dei
et clamor appellatur. Qua mortui audiet
et resurget

De media autem nocte.

Media autem nocte dicitur uenturus ut
ait aug. no p ora tpis. qua tur ue

uictrit no ſpatiu. Mediu g̃ noctis ſ. cū ual
de obſcurū erit r occultū uenict. Dies em
diu. ſtrid fin in nocte ita uenict. ꝑ th no
n ggrue mtelligi medie noctis tpe uictu
rus. Sicut ut aut caſſiodr hoc tpe ſmoge
nita egipti pcuſſa fuit qñ t ſponſus uctu
rus eſt. plibꝫ t locis gteſtantur auctores.
qđ aduentus xpi dicitur dies diu. no pro
qualitate tpis. ſ rez. quia tūc copiationes
et oſilia ſnglorū patebūt. Vñ m dēmele
dctuſtus dicꝫ ſedit. t libri apti ſūt coram
eo. libr̃ oſcīe ſūt ſnglorū. que tūc apiet
ctis. et tūc mplebitur. Nichil occultū qđ
no reueletur. Ad uemente emm ſimmo

Aduente em ſimo iudice. no ſolū tene
bre aeris illuminabūt. ſ etiā abſcon
dita cordiū manifeſtabūtur. Tunc g̃ dī
uina flet. ut cuiꝰq opa ſua bona uel mala
cuncta m memoriā reuocētur. et mētib⁹ in
tuitu. mira celeritate ꝛnatiuꝰ ut accuſet ho
minē ꝰſcia. ea q̃ teſte ſaluetur uel damp
netur. De memoria electoꝝ. ſi tūc ꝓceden

Hic queritur utꝝ ea mala teneant ꝗ
electis. tūc aſſit memoria ꝓcedēciu
maloꝝ. ſic bonoꝝ memoria. Quedā auctō
ritates uidētur trade bonos no habituros
tūc memoriā ꝓcedēciu maloꝝ. i ꝓcoꝝ. ut hoc
mictoꝝ. Ait em ysaias. Ego creo celos no
uos. et terrā nouā. et no erūt m memoria
a ꝑore. et no aſcendent ſup cor. et gaude
bitis m etm. ꝙ em obliuioni tradite ſunt
anguſtie ꝑores. et abſcondite ab oculis
meis. Huc de futuro exponēs ait. Ob
liuioni tradentur ꝑora mala. qua ſorſitan
m futuro ꝑfecte gr̃e factionis memoria
ommino delebūtur. ſuccedētibꝰ em̃s bonis.
ne ſic pars maloꝝ. ꝑoris anguſtie memo
rari. Sed hec et hijs ſilia poſſūt accipi ſic
ut no excludat memoriā ꝓcedēciu malaꝝ.
ſ ea mole ſtiam et leſionē amoueāt. Ita
em cor̃ memoria ſcōs gerētabit ſicut cor̃
beatitudinē ob ſuſtabit. ſ gratiores deo re
dder. Vñ ſup ꝑſlm. Xvi. aut gſſ. Quomodo
mali ꝛcternū tanti. qui mſcie no me
minit. Quomo aut plena beatitudo eſt.

si memoria reatus metem tangit. Sed ſepe
leti triſt. nō memimꝰ. et ſani doloꝝ memi
nimus ſine dolore. t in ampliꝰ leti et gra
ti ſumus. Ex hijs apparet ꝙ ecia ꝑoꝝ ma
loꝝ. memoria ſē habebit. m futuro. non
erit tñ eis ad penā. ſed gte de rogatione. ſ
ad gratiaꝝ actionem.

Si uero ſcribūtur utꝝ ꝑia q̃ ſecretiꝰ electi
tūc ꝑdant. m notitia omniū. ſic ma
la dampnatoꝝ. omiꝰ erūt notia. Nō legi
hoc expſſum. m ſcptura. ꝙ no irrationa
biliter putari poteſt. ꝓcia hic ꝓmittē cian
tectu et deleta. illic t legi aliꝑ. alia no cur
tis ſcrutari. De hijs qui uiui reperientur

Queri ſolet utꝝ illi quos uiuos m uentꝰ
xpi. nichꝫ ommino morituri ſint an
ipo tempꝰ puncte. quo rapietur xpo ob
uiā. ad m mortalitate mira celeritate ſit
trāſituri. Non em dicendū eſt fieri. no poſ
ſe. ut ꝑ aera m ſublime portetur multo
ſpacio. et moriatur et reuiuiſcat. Ad hec
aut ſenſum quo eſtimemus illos m pa
uo ſpacio. et paſſiuos morte et acceptiuos
m mortalitate aplꝰ nos urgere uidetur.
cū dicit m xpo omnes viuificabimur.
et alibi. Nec ſeminas no reſurgemus
niſi prius moriatur. Cur aut̃ nobis mere
dibile uidetur illam multitudinē corpoꝝ
m aere. Quodamo ſeminariū atq; ibi pti
nus i mortalē et incorruptibilē reuiuiſ
cere. cū credamus in ictu ocli futurā re
ſurrectionē. et in membra ſine ſine uictu
ra. tanta uelocitate redituri. antiquiſ
ſimoꝝ cadauera pulueres. Sed uelle de hijs
pcius audire doctores. Di g̃ ſcos qui repe
rientur xpo uiuente uiuentes. eiq; obuiā ra
pientur. credimus. in eode raptu de morta
libus corpoꝛibus exituros. et ad eade moꝝ
mortalia redituros. ullas m ubis aplꝰ
pacemur anguſtias. gñaliꝛ accipiendo il
lud quod dicit. eſt. omnes quidem reſur
gemus. ſ tam bon̄ qua malꝰ. ſ no omnes
i mutabimur. ſz m ſollempnitate reſurrec
tois. De hoc t dubꝫ ait. In ipo rapti coꝝ
qui uiui repperiētur. mors erit et reſur-

rectio: ut aia quasi p sopore egressa de re
pe. eidem n momento reddatur. Et ita
uero scribens ad marcella ieiu testatur ni
detur Deus. quosda in fine scti aduentꝰ
xpi uiuos reptos in
immortalitate. repente cc mutandos. hoc
aut quod uerus scr. no e humanu iudicij
diffinire. Quomo intelligitur xpc iudi
cij aute adtuen= uiuos et mortuos
Rdu est. duplr intelligi quod dr xpc
iudicaturus uiuos z mortuos: aut enim
uiui accipiuntur. qui in aduentu eius uiui
reperientur: licet in raptu moreantur. et
mortui qui ante decesserant. ut uiui z
mortui accipiantur iusti et iniusti. Quo
Quinq; ex pte modo omnes resurrup=
tis sani credi ualeat. omnes ue n
surrecturos. credendu est. et quod omnes
resurgent in corrupti; no utiq; in passibi
les. qua morte patientur etiam: si sine
ulla membroꝝ parte. cuncta membra
habituri membrenec tm gla ac spe mu
sibilitatis induentur. De etate z statura
Nolente aute no nulli resurgere. cum
p cunctari et quere. an in eade eta
te et statura corpis omnes resurrecturi
sint. Et unda putauerut omnes resur
recturos sedm mensura etatis et statu
re xpi. sc eos eplo aet. Donec occurramꝰ
omnes in uiru pfm. in mensura etis plc xpi.
in his uerbis no cade resurgentibus assig
natur statura. sed etas. Omnes enim in eadem
etate resurgent in qua xpc mortuus est.
et resurrexit. cuiuscuq; etatis mortui fue
rint. pruꝰ aut posuit. no ut distinguat
sexus. ut significaret pfectos uiros qui
tue habebunt. sed no omnes eande statura
corpis optinebunt. Vn aug. no dr in me
sura corpis ut statura. sed etatis: qua unus
q; uixerit. sua mensura corpis qua huic in
iungetur. si senex obiit. ut fiat habitus
si an est defunctus. etas uero erit illa ad
qua pueniet xpc. si iuuenilis. ut ceta xxx.
annos. Virginta enim dies anos et trium

mensiu erit etas xpi. in qua mortuus est
et resurrexit. Non est aute fides dice quod i
resurrectione accedat corpi magnitudo q; no
habuit hic: nec erit habituru. dus uincedo:
nec maioru corpa redigeda sunt ad modum
diuti corpis: puer enim mortuus de illo corpo
cui nec. puturus sit capillus. ut aut dns ca
pillus de capite eius no pibit. Cd resurget
quecuq; sunt de qua z mata corpis z sn cade pte
Non em pli de cinere materies corpis
De qua mortalis creatur caro. si mque
libet puluere cinere ue soluatur. in quoslibz
alios aeris q; defluxerit. in quacuq; alia
corpa substantia. ut in ipa elementa utantur.
quoscuq; aialiu z hominu cibis carne q;
mutetur. illi aie in puncto tpis redit que
illa primitus ut homo fieret extiterat uiuen
animal. Ipsa go cinis materies q; depede
te aia sit cadauer. no ita resurrecte ut pri
tum ut ea que dilabuntur. et in alias atq; alias
cas rez. spes utentiu. quibus ad corpus redeat
unde delapsa fuit ad casde q; corpis pres u
fuerint redire necesse sit. Aliqui si capillus
redit. q; ta crebra tonsura detruxit. Si mul
tis q; toties depositi excessus moderata
z nidecenti cogitatibus resurrectione carnis
et ideo no credentibus occurrit. in firmitas
sed que admodu si statua cuiuslibet solubilis
metalli igne liquefieret. ut coerceretur in
pduere. et confunderetur in massam. et ea uelit
artifex rursus ex illius materia et qntitate re
parare: nichil interest ad eius integritate que
prius materie cui membro statue redderetur:
dei ita cotis ex quo ea statuta fuit. restituta re
sumendi ita deus mabilis atq; in effabili arti
fex. de toto quo olim mundi constituti ea mabi
li celeritate restituet: nec aliquid attinebit
ad eius ue integritione. utru capilli ad capillos
redeant. et ungues ad ungues. an quicq; ex
pirauit. mutetur in cinere. et in pres alias
corpis reuocetur. cui rate artifices pudenda
ne quid indecens fiat. indecoru quippe alicui
ubi no erit. si quid qd futuru e. hoc decebit.
quod no futuru e si no decebit. Cd sa sine

Hoc autē in cor- omni deformitate surgēt
pribus sēor. intelligēdum ē de quibus
cōsequēter adiungit. Resurget q̄ sēcq̄ corpa
sine vllo vicio sine vlla deformitate sic si
vlla corrupcione sine ō difficultate; mgla
tia facilius. gratia felicius ēit. ꝑ quod
spualia dicta sē. ei ꝑ eulidubio corpa sint
futura. no spē. ex hijs apparet q̄ una erit
cias omniū resurgēciū. sēz vnicuiusq̄ tatum
uero diuisa. sēm q̄ quisq̄ hāt in vnicuiq̄ etate
rit erat habituris. Si ante ē defunctus. ec
de siba. de qua hominis raio creatur. aliq̄
ꝑbit. sēm omniū ꝑtendū. an diffinat. collec
cione fiēri integrabitur. naturalis siba cor
pis. Dicit q̄ corpa sine omni vicio fulgida
sic sol resurgent. perfis tunctis deformitati
bus. quas hic habuerūt. Si malū tue habuit
De cepbis aut quas hic habuerūt defor
queri solet an ei deformitates mutates
tibus hic habitis resurgat. hoc aut aug. no
asserit. sēd dubiū reliquit ita inquies. quia
q̄ pdecessis massa que p ada facta ē omni
liberatur ꝑ xpm. resurget quide ēt ipm
quisq̄ cū sua carne. sēd ut ei diabolo cuius
angelis pniam. ut q̄ vero ipi ei vicijs et
deformitatibus suo. corpa resurgat. que
cuiq̄ in eis gestarit. nisi cure ō labouare q̄
opus est. Non em fastidire nos debet nostre
te cor. habitudo. ut pulchritudo. quor. erit
ēta et sempiterna dampnatio. sēd no diffi
nit an tue habeāt deformitates. quas hic
habuerūt cepbi. corpa. Ad no gsumetur
Si quēritur corpa que tue ardebunt
De corpibus malor. q̄ nō vt igne
ardebunt. et no gsumentur. aug. variis ex
emplis astruit. et sempiternis ignibz ea ar
dere. et no consumi illa cobustione. sic am
mus cuius pscia viuit corpis. et doloren
pati. pot. mori aut no pot. hoc em erit te
r in corpibz dampnandor. q̄d mire ē simi
m animis omnium. Si demones corpali
Queri r solet an igne cremantur. ꝑ
Demones corpali igne ardeāt. ad q̄d
aug. respondēs aut. cur no dicam. q̄ diuus
modis. tis modis. r spē in corpeos posse

pena corpalis ignis affligi. si spē hominū
r ipi in corporei. et nē poterūt in cludi corpa
libus membris. et nē poterūt corpis suor.
ictibus in solubiliter alligari. Gehenna. Sta
que stagn ignis et sulphuris dicta ē. corpo
reo ignis erit. et cruciabit damnator. cor
pa hominū. sic demonū. sēd solida hominū. ae
rea demonū. vnus em ille ignis erit. ut
uerūtamē aiāe. de quo igne si queritur. qual
ter. vbi sit. aug. sic respondet. ignis eternus
augustini sit. et in qua mundi ptē. vel q̄
turus sit. hominē sive arbitror. neminē.
n forte cui spē dominus ostenderit. Si aīe
Quum aut cōstet. sine corpibus sentient
tuas igne materiali. Ignem corpalem
in corpibz cruciendas. queri solet an in tri
ante resurrectionē. seu sumpcionē. corpo
ris defunctor. cepbor. in aliqua igne tor
tur. De hoc iuliani tolentane certie epi
gij dicta secutus ita scripsit. Si iniquis ho
minibus in corpeis spē tenetur in corpeis
no post mortem r corpes igne tenentur.
Teneri aut p igne spūm dicit. ut in torme
tis ignis sit. videndo aliq̄ sentiendo. Quod
aut no sola videndo. sēd r cogitando aīa ignis
tormēta peccatum ex euangelio colligit.
ubi diuitis voce ducis mortui. dicit in in
ferno sepultus. cuius aīa q̄ in igne teneat.
in sinu. at abraham dēprecatur. dicens. mit
te lazarū ut in tinḡ extē. dicit sui. memento
res. recipere. l in qz. e. in. h. f. Dicit q̄ ui
tas peccatorē diuitem dampnatis phibet. ignibz
quis sapiens cepbor. aduersus ignibus ne
get. prepue cū humana aīam corpis situ
dine hic docerat aug. ita inquies. p fieri
aīam hic posse situdine corpis. et cōpaīam
omnino membrorū. quisq̄ vemit. potest
negare aīam ēe. que in sōnis videt. ut
ambulare. sedere. loqui. hinc atq̄ illuc gressi
ut. r violari ferri. hoc sine quada similitudi
ne corpis no fit. p inde si hec situdine
r apud inferos gerit. no corpalem. sēd corpo
silem. ita miserit videt ēe. no corpalia. sēd
corpalibus similibus. sive in requie sive in
doloribus. In cassiam r violentis legi
tur. quod no sit. ociose anime. neq̄ michil

non sentiant. cū duces ille in inferno se flā
ma cruciari clamātē audiāt. aliās de sin
gulis nō solū suis sensibus nō fruari. sed nec
istis affectibus. s. spe. tristicia. gaudio. ac mi
seri carere. et his que sibi in illo gehenali exa
mine reseruātur. quidē dānās ea ipa mente
percipiāt. De abortiuis fetibus et monstris

Illud etiā inuestigari oportet. si abortiui
fetus. et monstra resurgent. et qualia.
de quo aug. ita aut occurrit de abortiuis
fetibus. qō qui ut nati sunt in utris matrum
sic nō ita ut tam possint remanere. Dicit enim
resurrecturos eos dūmō de his qui iam
formati sunt. tolerari potuisse quō dicit
informes. uero ge nitū prius arbitretur.
sicut semina que cepta nō fuerunt. Deni
plosse quidē multi doctores quesierūt ac disputa
ri potest. quādo incepit homo in utero uide.
an sit quedā uita occulta. si nō dei motibꝫ
uiuentis appareat. Negari enī uix esse pos
cetera puerperiaque ideo membratim exsecā
tur ut eruātur ex utero prengnantis. ne ma
tres. si mortua ibi relinquātur. occidat im
prudentia nimia iudex. Quero aut incepit ho
mo uiuere. ex illo uitaꝫ ita mori post. Mortuo ho
mine. nullo modo ille mors potuit euenire. quomo
do ad resurrectionē nō pmeat. Recipe mi. Nō
nascentes et monstra que nascūtur. et uiuūt
quolibet tēpo mortalitatis aut resurrectura
negabūtur. aut ita resurrecturi credēda sūt.
si portus corrupte emendata. q̄ natura. Ab
sit enī ut alter bimembrem quē mulier natum
morientem sibi fidelissimi quo cū uiderum
reuelerūt. et secus lectū septū reliquit ut
unum hominē duplicem ac nō porcus de
ob. qd futurū erat. si gemini nascentium re
surrecturi essent mutilati. Item. et cetera que mi
nima deformitate monstra dicūtur. ad hūanā na
ture figurā restitutionē reconstituentur.

De diuersis uitaꝫ speciebus

Deinceps est. q̄d omnes uite ut ait cul
quid Aug. tis de sexto exierit diuersas habēt recepta
tiones: bone hinc grauiores. male tormento
sed cū fine. Sunt resurrecturi et bonoꝫ gradus
amplius erit. et malorum tormenta grauiora.
quādo cū corpe corruptibili. Ex his ostenditur
quod maior erit grauidō sororū in resurrectione et
posteriora fiunt ante. et qd diuisa. receptacula in
hebūt. ait sororū. de quibus idē Aug. aut Tempꝫ
qd me homis morte et ultima resurrectione
interest. est. alias abditis receptaculis teneri
sic unaquēq; digna. et ut ita quisque ut trumpa
tur. peo q̄ sortita est in carne dū uiuit. De sin
gulis negandum est fragilis defunctorum

Nec negandū est. defunctos aliis pietate suoꝝ
ut aut Aug. de fidelium. aliis pietate suoꝝ
uiuentiū releuari. cū p illis sacrificia mediatoris
offeruntur. ut elemosine fiunt in ecclia. si hec ea
p sunt. qui cū uiuerent. hec sibi ut possent. posse
p esse. meruerūt. Est enī quedā uite modꝰ
nec tam bonus. ut nō requirat ipsa post mor
tem. nec tā malus. q̄ nō prosint ei ista post mor
tem. est uero talis in bono ut ista nō requirat.
et ē rursus talis in malo. ut nec his iuuetur
cū hec uita transierit. adiuuari. Quo enī hic
omne meritū comparatur. quo possit post hanc
uitā quispiā releuari. ut releuari. Nemo
dubie sperat. q̄d hic neglexerit. cū obierit apud
eum promereri. Non q̄d ista que p defunctis in
mediis frequentātur. eccla. ulli aptioꝝ sunt. adu
sa sententie. qua dictū est. Omnes astabi
mus ante tribunal xi. ut referat unusquisq;
sedm ea que p corpus gessit. siue bona ut
mala. qualiter ē meritū sibi quisq; eorū
corpe uiuēdo q̄rauit. ut possent ei ista pdes
se. Non enī omnibus prosunt. et q̄re nō. nisi q̄d
differē erit uita q̄dā quisq; gessit in corpe. Ali
q̄d sacrificia sūt altaris. sic q̄rundā elemo
synarū. p baptizatis omnibus offeruntur. p
ualde bonis gratiarū actiones. Et p ualde malis
uitalibus. propitiationes. Et p ualde malis. si
milia sunt adiumenta mortuoꝝ. tūs quales quis
uiuoꝝ. solationes sūt. Quibus uero prosunt
ut adsit p eis ut sit plena remissio: ut nec
ut tollerabilior sit ipa dampnatio. Quibus d. augm. d. opti
q̄d nec ecclie. et sacrificia saluatoris. et elemosy
nis. que p eoꝝ spūbus offeruntur. nō ad hoc
mortuis adhibeāt. ut cū eis misericordia agatur
a dño. quia eoꝝ preces meruerūt. hoc cū a
patribus traditū tota obseruat eccla. ut pro
eis qui in communione corporis et sanguinis
defuncti sunt. cū ad ipsum sacrificium loco suo co-

mendorentur orationes p illis quoq; id of-
ferri dñe morientur. Non est g̃o ambigendi
ista p̃desse defunctis ſ talibus qui ita uixe
runt ante mortẽ ut possint eis hec utilia
esse post mortẽ. Nam qui sine fide operante p
dilectionẽ. eucharistiã sacramẽtis. de corpe exierut
frustra illis a suis bñficiis p̃tibus offerri
a impenditur: cũq; dñs hec esse fidei pu-
nore arguerit. no multũ sibi thezaurisa-
tes ſ unum. Non g̃o mortuus nouã meritũ
quantũcũq; eis p eis aliquid boni operãt sui:
ſ cor̃ mitis predecessorib⁹ ẽcclesia usus red
debat. Nam usq; quaq; finiens uite nisi
qđ in ea meruerat. no potuit hinc post exire
Exire quibus et quãtis p̃sint illa q̃ p defuncti
frequentat ecclia. Mediocriter malis suffra-
gantur ad pene mitigationẽ. Mediocriter
bonis ad plenã absolutionẽ. Omnibus hinc
tãte p̃fectionis meritis ut no indigeãt quã-
ri. p pauperes. quor̃ et regnũ celor̃ quos si
bi fecerit amicos de mamona iniquitatis:
quor̃ tanta est p̃fectio ut his adiutoribus
no indigeãt quibus ſ apti et martires
ut ait Aug̃ in uita ẽ p martire in
ecclia orare. cui debemus orationib⁹ memoria
ri. p aliis ãte defunctis orationi. De offi-
cio pompis uero ex tus sepulture. Fu-
nerũ exequias ide Aug̃ pompa funebris magni-
ficus exequar. sumptuosa diligentia sepulture.
uinor̃ siue qualicũq; solacia: no adiutoria
mortuor̃: qua si aliquid p̃dest impio se-
pultum preciosa. ob erit pio uile. ut nulla pe-
nas exequias in conspectu hominũ impu-
nitate illi diuiti eripuit turba familiar̃:
ſ nullo clariores in conspectu dñi. ulcerosũ
illi pauperi ministerii exhibuit angel̃: qui
eũ extulerũt non in marmoreis triclinis ſ
in abrahe gremio. Dic in cuius mortuos
sepeliendos sepulchra ẽstruẽda: qui hec
in scripturis sacris. nisi bona opa deputata ſ
no solũ in corpib⁹ patriarchar̃ aliorũq; sanc-
tor̃ſ. ecia in ipsis dñi corpe. qui usq; sece-
runt laudati sunt. Implecat g̃o homines erga su-
os officia postremi muneris et sui huma-
nitatis memores: ver illa q̃ adnotauit.

spẽ defunctor̃ ſ̃ oblationes. orationes mul-
to obseruatius p̃ euntes. De duobus equis
bonis quor̃ alter ꝑtã post mortẽ huãt aym.
Volet moueri qđ de duobus uno di-
uite. altero pauper. pariter ſ mediocri
ter bonis. qui p̃dictis suffragiis indigent. et
meruerũt pariter post mortẽ iuuari. pro
alterũ uero. i. p diuite. sp̃ales et ꝯmunes
fiunt orationes. missarũq; elemosinarũ. largitiones.
p paupere uero no fiunt nisi ꝯmunes ora-
tiones. Exaudiuntur g̃o an tm iuuatur pau-
orib⁹ subsidijs. quãta duces amphoribus
si no pariter iuuatur: no ei redditur sedm
meritũ. Adeptus enim pariter iuuari quia pi⁹
boni extiterunt. Ei uero tm suffragia con-
sequuntur. quãta duces. qđ contulerũt diui
tis illa spẽs p eo facta. Nunc dicit post. non
ei magis ualuisse gñalia et sp̃alia. quia
pauperi sola gñalia suffragia: et tm p̃fuit
diuiti sp̃alia. no quidem ad aliud ut mag
aliquid. sed ad idem ad quod gñalia ut
ex plurib⁹ et diuersis causis unus p̃pet emo
lumentũ. post tm diuitis alius illa spalia sub sidia-
rie sibi dixisse. Diuiti celeriore absolutione. no
plenariorem. Quibus suffragijs iuuabuntur
Sed iterũ quã mediocriter bñ ſ̃ in fine
tur de aliquo mediocriter bono. pueni-
no. qui talibus indigens suffragijs. in ipso
consummatis sibi articulo. ait. Aliqs michi di-
cat ſ saluus fiat. ver qđ no. quia p eo no offertur ul
trig sacrificium. nec oratio. nec elemosina. nec habebun-
tur p̃fecto mitiq; his suffragijs no egens. Ut
qđ g̃o saluabit. Primo enim quasi p ignẽ tra
situr saluari. meritis et ꝓcessibus celestis
ecclie. q̃ p fidẽ ubq; sp̃ crescit. uoto et mitto do
nec impleat ꝙ̃ Quomodo sit glorificatus au
diunt. preces supplicationũ. ſ̃ in fine meditãdo
Sed forte queris. numqđ pars ad dñm
supplicationũ cor̃ notitia p̃uenit. Nonne
credibile atq; sedulo. qđ mirabiliter facies di
ui luminis illustratione lucentium ubiq; creatu
rarum ea q̃ foris agantur mentis spiritu. ut illus
ad gaudium angelis ita et sibi quos deo assistere
petitiones nre. in notitiam subdo dei. Qui
scrutatur. Vult dñs angel̃ orones et uotum mi
offerre deo: no qua eis egeat: ſ qua eorum
uideat sup eis cõsulat. Vn Aug̃ angelus qui

ſ sũ audiuit et uota postulatũ

at nob̃ ad auxiliũ p̃ nec sũ en my

sunt apud deū n notescāt petitiones nre
ut quodāmō eas offerāt do et de hijs gsulāt
et quid deo rubēre mplendū sē cognoscū
unt. hoc nob ut cuderet. ut latēter reperet
ūt et angls hoīm bg aut clīs oratis oīone
uram obtuli deo. ad oīa quodē scienda sup
ficit deo sua pfectio habet tm mīos r. an
gelos. nō qui ei que nesciat. ñ mīos r. an
nim sē ulla que nesciat. ñ bonū cog sē de op
bus suis. eius gsulē uitate. et hoc ē qđ ei
dīr. nouilla nunciare. Non ut ipē ab eis dis
cat. ñ ut ab eo ipi p ubi eius sī corpali sono dscāt.
nunciat. et qđ uoluit. ab eo missi ad quos
uoluit totū ab illo. p illud ubū eius audie
tes. r m eius ueritate m uemetes. quid sibi
faciedū. quid quibg et qñ nūciādū sit. non
et nos oīates eū. nō ei doc m. quaq; ut
aut ubū eius. pi. ur. qđ uob necessariū sit
nouit. priusq; qđ petatis ab eo. Nec ista ex
tpe cognouit. ñ futura oīa tpalia. atq; m
eis. quid. et ipīo ab illo pentiri fieranq
et de quos. et de quibus rebus. ut ex audi
tu rus ūt no exauditurus cet. sme mīcio
ante pstituit. Nō go dr angls oīones nras
offerre deo. quasi deus tuc no nouit. qđ
uelim. et quo mdigeam. qui oīa antequa
fiat. sīt. et post ea quā facta sūt nouit. sed
quia nec ipē rōnalis creatura tempales
ēta. ad eterna ūtate referre. sme petendo. qđ
ēta se fiat. sme consulendo quid faciat. Cū
dicti ē de angelis attribuit sīe animabus
Sed aut angli adeo p ubi eius discūt pe
ticiones nras. et quid de eis mplendū
sit. ut no. Cur. no credem. et aut scīa dei
facie gtemplatiā. m eius ūtate. mtelligē
pres hominū. et que mplende sūt. ūt non.
Inde ē qđ de dr. ex audiē pres quorū dī. no
solū qui effectu mancipat. ñ et qui in notes
cit cure angloz. et scīa. aut quid de fu
turū sit. ut no. et qđ cognoscāt mdei uolūta
te. ee uolūt. et ipi. adeo em supne uolūtati
ad dicti sūt. ut mchil prter eius uolūtatem
uelle queat. Precedāt go ad dīm. p nob sūcet
mīto. dei cog. mita suffragatur nob. et affec
tu dī uota nra cupiūt impleri. sed tm no
faciūt. ñ m uolūtate dei mpleda dirigerent.

Oramus go ut precedat. p nob. ut. mīm cog. no
bis suffragetur. ut et ipi uelint. bonū nrm.
quia eis uolētibus ds uult. et ita fiet. Ex pmiss
gstat. quod cit. quibusdā m sēdis agit deus. q
aliqua cog. pīa. mereāt. ſ cū mediocrēr
malus qui suffragijs ecclie iuuatur. Secunde

Sed quitur. h malus dei mitigatio pene
de ualde malis. utq; et ipi m aliqua pena
rū mitigatione. dei misericordia sentiantur
minus. q. mereuerint. puniantur. quod au
timāt. eos uillam relaxatione. pene habituros.
qđ q. furmāt. iacobi auctoritate dicētis. Iudicium
sine mīa fiet illi qui no fecit mīam. et. Mi
serēdia huc. iudicium. m futuro. dom distinguēs
quomo omnes huc dīcant dei mīa. omnes et
uētus: quia et m iudicando subuēnit. et ita no de
ē mīa et uētus. et m misereādo id exhibet. qđ
promisit. ne desit uētus: ergo omnes aut qđ
liberat. et redemptū. omnes huc sē mīa et
uētas: quia ubi no mīsetur. iudex uētus dā
dicēs. ū no mīsetur. dat intelligi aliquid a
deo fieri. ū ipe no mīsetur. Sed hijs occurrit
qđ aut cassiodrus sup. pslm. l. loquitur de mīa
et pietate dei. hec duo. mquit. res iudicio dei
semp adiuncte sūt. q. z. imprecatione malo
rū. et ultrīa sme mīa. p. de mīa et iudicio aut.
hoc duo mutua societate sibi uigilāt. m hijs b
uter ōia opa dei mcludit. Aug. qđ respōdēs
illis qui ephos supplicia sme habitura con
tendūt. ita illos repellit opīone. asserēs
ephos pretio pmendos. ut eos supplicia ali
quatenꝰ mitigari no neget. frustra mquit
no illi etna dampnādos pendēt et cruciatus
sme mīssione ppetuos. humano mīserētur
affectu. atq; ita futurū ee no credūt. Non quas
scripturas aduersando dominis. ñ p. suo motu
dura queq; molliendo. et m leuiore flectēn
do sentendo sententia. que prius m eis tri
buas ee dicta. quia uerus. Non enī mquit
oblīuiscetur misereri deus. aut cōtinebit
mīi. s. hoc quod m pslo legitur. Sed de hijs
mtelligēdū qui sē uasa mīe. quia et ipi no
mūtus suis. si deo misereāt de misera liberāt
aut si hoc ad omnes pīnē estimat. Non ideo
necesse est. ut dampnatione opīmatur finiri
posse. eoz. de quibus dictū est. Ibunt hi in supplicium
eternū. ne hoc modo putetur habitura
sme in felicitas illoz. de quibus ecclīa dictū ē.

usti aut in uita eterna. Sed penas dampnatis certus [illegible] esti-ment. si hoc eis placet ali qualtenus mitigari z sic. Quippe intelligi potest manere uel dei in illis. i. ipsa dampnatio. hec eis uocatur ne a dei nomen animi perturbatio aut mutua sua. i. manere uel sua non extinc at miserationes suas. non etiam supplicio finem dando. set leuamen adhibendo et mitigando eis arbitris. quamuis non possit aliquis finem dare suis. ut post uiam sua. sed si solacet alienari a regno dei. et carere magna multitudine dulcedinis dei. tam grandis tristitie est ponderis ut ei possint nulla tormenta que nominari. opari; si illa sit eterna. ista aut sit qualibet miris seculis longa. non habebit. quia finem mors eterna. i. perpetua dampnatorum. et omnibus erit ipsa communis: sic manebit omnium communis uita eterna sanctorum. Sed ut asserit hic penas reprobor non esse finiendas. quia non impedit si dicat. eorum supplicio aliquid leuamen adhiberi. Vis non mutare uoluntatem dei post diem. et si esse possit. idem omnino tuum punire malos in futuro. quibus meruerunt; si aliquid eis quibuslibet mali sint de pena relaxare. De terminat pmissas auctoritates

Quod ergo dictum est iudicium sine misericordia fiet illi. qui non fecerit misericordiam. intelligi potest quia iudicium dampnationis fiet illi qui non fecit misericordiam propterea quod fiunt sine misericordia; ut fiet ei iudicium sine misericordia liberante et saluante: qui tamen aliqua pene alleuiacione misericordia dei sentiet. Ista etiam dei misericordia in futuro non negatur quin in futuro sit misericordie effectus: et in electis. qui per misericordiam ab omni miseria liberabuntur: et in reprobis. qui minus quam meruerint cruciabuntur. Sed hic non sine causa dei fidei misericordia et iudicium in futuro. et hic multis modis miseretur deus. quibus non miserebitur tunc. Vocat enim misericordiam peccatores et iniquitatem. quod facit. et tunc reddet singulis secundum merita. manifeste iudicabit. quem occulte iudicat. Cum occulti iudicii ut aliquando iudicat pena qua quisque ut exerceatur ad purgationem. ut moueatur ad confessionem: ut si contempnit exceratur ad penam. Occultum quoque dei iudicium dicit pena qua iudicat purgandos. Di 26

et continendo et exercendo iudicia quoque dei in tocius appellantur. Dispositiones eius de omnibus rebus. Quam comprehensibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles uie eius. quia in futuro iudicabitur. melius sententia iudicis: quia ueritas labitur area: et dinoscetur localiter boni a malis. misericordia angelorum. et illi in uita ducentur. illi in supplicium mittentur. qui mmc simul mixti sunt. De iustitia et misericordia dei

Sed quomodo iustitia et misericordia dei pietate. et omnia suppositio dicit deus est. dixitque semper adiuncte sententiis dei. iustitia enim dei et misericordia dei sunt. et una res. et diuina sentencia. et sanctorum auctoritatibus in primo libro sententiarum ostensum est. quamuis non est deus aliud et misericordie quam misericors; nec iustus quam iustitia. si idem prius non aliud est et misericordie quam iustum. aut misericordia quam iustitia. Sed omnino idem est. quamuis non denominatiue si enim hec de deo dicuntur. Cum quoque dicit scriptura de operibus dei. quedam esse misericordie dei. quedam iustitie. Dicit enim iustitia dei mea est. quecunque sunt opera mee. esse iudicium iustitie. et econuerso. Hinc responderi potest. in illis locutionibus quibus huiusmodi opera sunt distincte. ut alia misericordie. alia iustitie. alia bonitati tribuatur. non diuersitas substantiarum. sed rerum his nominibus significare exprimitur. sed ueritas sensuum et effectuum creaturarum monstratur. Cum enim dicitur deus iustus ut iustitia est sententia diuina predicatur. et ecclesiastes quod ipse sit distributor et iudex meritorum intelligitur. Item cum dicitur bonus sententia diuina predicatur. ut cum dicitur deus. et insuper auctor omnium bonorum ostenditur. Ita et cum dicitur deus sententia diuina predicatur: et insuper ipse immediate ostenditur. unde quedam opera mee. quedam iustitie dicitur: non quia sententia diuina hec et illa operetur. et quia hec et illa sint opera diuine sentencie que dicitur mea et iustitia. si quod quedam sint quibus ostenditur iudex et equus distributor. quedam quibus ostenditur misericors. Misericors enim dicitur in natura. misericors in exhibitione: et in quibusdam operibus dicitur effectus esse mee. in

quibusda effectus iustitie. Non qđ aliud efficiat iustitia aliud mia dei: si ad essentiã referatur; ꝑ quia ex quibusda effectibus mittit iudex. ex quibusda misericors sit misericors. sit ut quibusda placet iustus et misericors. Sed sedm hoc occurrit qđ. quomo ex alijs ostenditur iustus. et ex alijs misericors. cũ sit et idem ee iustus. z ee misericordem. Dicẽ sedm eandẽ rem dr iustus et misericors. ex eo ope quo intelligitur iustus. intelligit misericors. et econtra. Sed dixi supra. quia cũ dr deꝰ iustus et misericors. ita eade diuina essa significatur. et sedm eã idẽ predicatur. ut z queda diuisa intelligatur. Intelligim⁹ enim p hoc eum misericordiã et iustitiã iudicare m. Qđ euidẽter (scilicet) origo iudicij dicit. Omnia que dei sunt xpc est. Ipe sapia est eius. ipe fortitudo iustitia. Gratia. ipe prudẽcia. ꝑ cui unusquisq; sit ni subtilitꝫ p uarietate sensuũ. diuisis nõibus nuncupatur uocabulis. aliud enim significatur sapiẽcia. aliud iustitia. Dñi enim sapiã disciplinã re diuinarũ humanarũq; rerũ intellectus. Dñi iustitia. Distributor et iudex nr̃or nr̃m nr̃ãq; sapiã et prudẽtia cui dr doctor. et demonstratur bonarũ et malarũ. rerũ ut neutrarũ mittit. Auctoritas

Quod autẽ tribus ꝓbat quedã opa nr̃a. nõe alia nr̃e alia quedã iustitie. quedã bonitati bonitati tribuat attribuatur in septuagĩta facile ẽ reperire. et de mia quidẽ. z iustitia manifestũ ẽ. De bonitate uero z mia ampliꝰ latet. Dicit Aug⁹ docet illa opa ꝑtinẽ ad misericordiã primẽ quibꝰ aliqui a miseria liberant. ad bonitatẽ uero. no solũ illa sed fructuũ et gubernationẽ naturalium. ita dicẽs. ad mian ptinet qđ a pcis miserũ et de miseria liberat. ad bonitatẽ uero. qđ celũ et tẽrã. et omnia ualde bona creauit. ut ẽm. Aug⁹ Celi no mirabitur mia. nisi illa ẽ miseratꝫ sup humanitatẽ mia dñi. Ps. Misericordia gõ hominis. et misericordia dñi plena est terra: Ideꝫ qui no indigent misericordia; indigent tñ miseratꝫ domino. z misera z felicia; quia sine illo miserno subsistunt; felix no regnat alibi quam est erga miseros bonitas erga quoslibet. hñ

Amẽ hoc habũdat misera

Dic: oiam: idigent

dũ tam mia. large accipit ut bonitas qđ omnia nr̃a amen dicatur mia et iustitia

Post hec cõsiderari oportet. ex quo sensu omnia nr̃a dicũ dicantur. mia et iustitia. multiplice accepit expositores. omnia em nr̃a dicũ quibus ad nos uenit ut ait Aug⁹ sup psalmũ. Ad te dne. intelligit⁹ duo ad iustitiã pertinuisse in quo manifestum et multiplice miam nob exhibuit. et sibi in quo requirebãtur nra iustitia exhibebat. omnia. z nra dñi. ex quibus ad Dñm ascendimꝰ. sicut iustitia qua amalo declinamur. z mia qua bonis fruimur. hijs em duobus omne bonũ malũ includit. Sed cũ supra cassiodr⁹ dixit. in hijs duobus ois opa dei in cludi. merito ꝑ hoc posset an in oĩm ope dñi. hec duo mutuo sibi uicissim uindicent. Quibusdã placuit no in oĩm ope dicũ mim hec duo occurrere. sedm effectũ dicendum sedm ueritatẽ no diuiditur mia a iustitia. cũ unus est. Verũ sedm effectũ no in oĩm ope dicit ee miam et iustitia. si in quibusdam sentiatur tñ multum in alijs iustitia. atq; in alijs miam. et iustitia sentitur cũ deꝰ omnia q facit misericorditer atq; et iuste. reseruatis nr̃is dictis ad dei uoluntatẽ. que iustitia ẽ z mia. Non ad effectus mie et iustitie. qui sunt in nr̃is. Alijs aũt uidẽtur qđ sit dr deꝰ sua opa sua iuste et misericorditer. ita qđ deꝰ sit misericors ope dei iustitia ee z miam. et clemẽtia sedm effectũ cũ sigm⁹ quia nullum opus dei ẽ nr̃m quo no sit effectus cũ sigm⁹ equitatis. z clemẽtie sue occulte sue apte. Aliqn̄ em mala ꝑpetrat qui ẽ clemẽtia sue benignitatis. De misericordia iudicij

Volet z quer⁹ qualiter debeat iudicij sedm ẽm septuagĩtam apte dissimilitudo uocis ulla ꝑcipiatur. Permitte benedicere et maledicere an utrumque iudicis ita fiat coercẽs singulos. ante sanctibus. ut nõ dr futurũ. ut iudicis potestas effectus ipsius dictione significet. Illa z Ephraim z ꝑ dñi. m. z in hugmõi magis coercens q̃ emenda plam putat. quã ubi; quia apte monendo et mitem ostendit se assumendi tradit: si aliud ad resurrectionem statim tñ seruit. no ad iudicium qui alijs iudicij precedat et malos increpationes z bonos premia ubi

exprmenda asserit. Qd sti iudicabit. q̄ mo

Non aut solus xp̄s iudicabit. Dr et sctōr
Deo iudicabit nationes. spe eni apls ait. 1 Cor. 6.
Sedebitis 2 vos sup duodec sedes, iudicantes
xij tribus isrl. Nec ē eni putandū qd xij apls
tm hoc promiserit xp̄s. vbi eni sedebit paulus
qui plus omnib laborauit si no ibi sedebit
u xij. p xij q̄ sedes. p̄fectio tribunal. t nūc
status iudicantiū mtelle: s omes p̄fecti que re
lictis omnibus secuti sūt xp̄m. p xij tribus
uniuersitas iudicanda. Iudicabit no ees sc̄
no modo q̄ptionis. 2 auctoritate 2 potestate.
Vn gladij ancipites in manib eoz. i sente
tia de bonis 2 malis in plate eoz. Dr nō quis
que erit eoz. prus ut auctoritas m iudicando.
puto no dn posse sentiq̄ iudicaturis. nisi dnūs
reuelauerit quib dixerit. De ordinib eoz
Qui aut sp̄ior qui iudicandi erunt
ordines in iudicio. Dicit quidā sc̄ pres
electos. s reprobos. ut [illegible] aut. Sed bn ordies
eisde singlis pribus q̄mittur. Alij eni iudica
tur et perit. Alij no iudicatur 2 perit. Alij
iudicatur et regnat. Alij no iudicatur et
regnat. Iudicatur 2 perit quib dnūs mda
matione dr. Esurii et no dedisti mi. 2c
Non iudicatur 2 perit quib dns aut Qui no
credit iā iudicatus ē. Eoz eni dampnatio
tm ecclie non ē. et certa: 2 ideo dnūs tuc no
iudicatur. Qui ad conspectū dispecti iudicis
cū apta dampnatione sue mfidelitatis accedet.
Qui uero p̄fessione fidei sue opib tm iudi
catur et pibit: i. redarguet ut peccat
Qui uero nec fidei sacramēta temuerit. nec pu
nitōne indictis m se fieri no audierit. qua i
fidelitatis sue tenebris p̄iudicatus. cū quem
de spererāt in uctione. redarguī no meruit.
Illi salte uerba iudicis audierit qui eius fidem
saltē uerbo tenuerit. Illi aut m damnatione
sua etsi iudicis uerba p̄cipiūtq̄ eius ueue
rentia nec libotemis suaue uolueriūt. et io
illi iudicandi. isti no iudicandi dicūt. Ex electo
rū uero pte alij iudicantur et regnat. s qui
iuste misericordiā lacrimis fruit. 2 elemosinas sup
mdictione oprimit. quib rudex uerens inde
ri dexterā q̄sistentib dicet. Esurii 2 no de
dist mi. Alij aut no iudicatur et regnāt. q̄
2 p̄cepta legis p̄fectionis ultra transcendit.
q̄ nr̄i solū q̄d lex implere p̄cepit. q̄etsi sunt
ss. 2 q̄d ad p̄fectionē q̄silitur implere studet.
de quib ysa ait. Dns ad iudiciū ueniet cū
Isai. 3.
senioribus pl̄is suis. 2 salomon. de eccle spon
so loquēs ait. Nobilis mp̄ōr tue ex. q̄n sede
rit cū senatoribus tuis. 2 iob no saluat impi
os: et pauperibus iudiciū tribuit. hij q̄ iuste
sub q̄dā iudice no tenebunt. ss iudices ueniūt.
qua et p̄cepta q̄nq̄alia uilia do uicerūt. 2
omnibus relictis. xp̄m secuti sūt. Recte pau
peribus iudiciū tribuit. qui q̄dō huic mūdo
nūgna huius de specti. sed uilia tue maiori cul
mine potestatis exercuerit. de tribus de hiera
talipsi. Qui uicerit dabo ei sedere mecū in throno
meo. s. sc̄. uici. et sedi cū pre meo in throno eius.
Vincens dns cū pre in throno sedit. quia
post passionis triūphū. et resurrectionis
palmā. q̄ pri est equalis omnibus etiam
ut. Nobis uero in throno filij sedere est. ex eius
dem filij plate iudicare. Simul eni iudicā
di p̄dicatū ex eius ultate p̄cipiemus. quasi
ni eius throno residem. Ex his apparet q̄d
2 p̄ fectiores sancti xp̄o iudicabūt plate. 2
quare quedā dnūs iudicandi. Alij no iudica
di. De ordine iudicij et immissio angelor.
Cum aut miserit filius hominis angelos suos. qui colliget de reg
no eius oīa scandala. et mittet eos in ca
minum ignis. ibi erit fletus et stridor dentium. Et tunc iustus sicut sol fulgebit in regno patris eorum. Qui habet aures audiendi audiat. Simile est regnum caelorum homini negotiatori quaerenti bonas margaritas. inventa autem una pretiosa margarita abiit et vendidit omnia quae habuit et comparavit eam. Iterum simile est regnum caelorum sagenae missae in mare et ex omni genere piscium congreganti. quam cum impleta esset educentes et secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione saeculi. exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminum ignis. ibi erit fletus et stridor dentium. Intelligitis haec omnia. Dicunt ei etiam. Etiam. Ait illis. Ideo omnis scriba doctus in regno caelorum similis est homini patri familias qui profert de thesauro suo nova et vetera. Et factum est cum consummasset Iesus parabolas has transtulit se inde. Et venit in patriam suam et docebat eos in synagogis eorum. ita ut mirarentur et dicerent. Unde huic sapientia haec et virtutes? nonne hic est fabri filius? nonne mater eius dicitur Maria? et fratres eius Iacobus et Ioseph et Simon et Iudas? et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? unde ergo huic haec omnia? Et scandalizabantur in eo. Iesus autem dixit eis. Non est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem eorum. Et circuibat castella in circuitu docens. Et ait discipulis suis. Messis quidem multa operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem suam. Et convocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum ut eicerent eos et curarent omnem infirmitatem et omnem languorem. Nomina autem duodecim apostolorum sunt haec. Primus Simon qui dicitur Petrus et Andreas frater eius. Iacobus Zebedaei et Ioannes frater eius. Philippus et Bartholomaeus. Thomas et Matthaeus publicanus. Iacobus Alphaei et Thaddaeus. Simon Cananaeus et Iudas Iscariotes qui et tradidit eum. Hos duodecim misit Iesus praecipiens eis dicens. In viam gentium ne abieritis et in civitates Samaritanorum ne introieritis. Sed potius ite ad oves quae perierunt domus Israel. Euntes autem praedicate dicentes quia appropinquavit regnum caelorum. Infirmos curate leprosos mundate mortuos suscitate daemonia eicite. Gratis accepistis gratis date. Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris non peram in viam neque duas tunicas neque calceamenta neque virgam. Dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque autem civitatem aut castellum intraveritis interrogate quis in ea dignus sit et ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in domum salutate eam dicentes pax huic domui. Et si quidem fuerit domus digna veniat pax vestra super eam. Si autem non fuerit digna pax vestra ad vos revertatur. Et quicumque non receperit vos neque audierit sermones vestros exeuntes foras de domo vel civitate illa excutite pulverem pedum vestrorum. Amen dico vobis tolerabilius erit terrae Sodomorum et Gomorrae in die iudicii quam illi civitati. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae. Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in consiliis suis et in synagogis suis flagellabunt vos. Et ante praesides et reges ducemini propter me in testimonium illis et gentibus. Cum autem tradiderint vos nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium et insurgent filii in parentes et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem perseverabit usque in finem hic salvus erit. Cum autem persecuti fuerint vos in civitate hac fugite in aliam. Amen enim dico vobis non consummabitis civitates Israel donec veniat filius hominis. Non est discipulus super magistrum neque servus super dominum suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magister eius et servus sicut dominus eius. Si patrem familias Beelzebub vocaverunt quanto magis domesticos eius. Ne ergo timueritis eos. Nihil enim est opertum quod non revelabitur et occultum quod non sciatur. Quae dico vobis in tenebris dicite in lumine et quod in aure auditis praedicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere. Sed timete magis eum qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeres asse veneunt et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro. Vestri autem capitis omnes capilli numerati sunt. Nolite ergo timere multis passeribus pluris estis vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus confitebor et ego eum coram patre meo qui in caelis est. Qui autem negaverit me coram hominibus negabo et ego eum coram patre meo qui in caelis est. Nolite arbitrari quia veni pacem mittere in terram non veni pacem mittere sed gladium. Veni enim separare hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam et nurum adversus socrum suam. Et inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam plus quam me non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus. Qui invenit animam suam perdet eam et qui perdiderit animam suam propter me inveniet eam. Qui recipit vos me recipit et qui me recipit recipit eum qui misit me. Qui recipit prophetam in nomine prophetae mercedem prophetae accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet. Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli amen dico vobis non perdet mercedem suam. Et factum est cum consummasset Iesus praecipiens duodecim discipulis suis transiit inde

quibus si aliquid purgadū fuit p ellū ignē
purgabit. Alijs uero nllam ingerat molestiā. purgato uero p ignē mundo et adu-
cta uenēte dño. cruciatetur uox. illa nīgna
qua rsurgent omnes mortui. tuc mīstio
angloꝝ. uentilabit̄ area. quā bom ꝯgregabit̄
ei de mi. ꝑbo mūdi. angl̄o mīstio. quo. 2
rapietur obuiā xpō in aera. rephis in tri-
quam dilexerit remanentibus. et tuc pcom-
a illa bonoꝝ. Esuriui 2 dedisti mi mā. 2 mīa
ciones alle maloꝝ. Esuriui 2 nō dedisti mi. mā-
2ē ꝓferetur. ut sonto regali. tit alio nō. dem-
ꝙ ꝓferetur. suia sup eroscopi. Venite benedicti
2ē. ite maledicti. 2ē. 2 mīstio. angloꝝ. ductae
dei coopante. mittetur. mali in caminū ignis.
hoc est. in infernū. Et post iudiciū dēmones

q3 Et solet q̄ri. Perit homo ad puniē-
dum infernū. malus ad puniēd. Dum
dū ꝑsmit dēmones post iudiciū quos cum
sicis tortores ꝙ aiaꝝ. septum appellat. ipse
dicit. qđ xpc tuc euacuabit omne principa-
tū 2 potestatem et uirtutē. Dic em Dionat. mūdi.
Angli. anglis. dēmones demonibus. homes
hoibus ꝓsut. Et omnib̄ collectis in iudicio
ram ois placio cessabit. hinc q̄rit̄ q̄rent
post iudiciū dēmones. nō hīe ꝓbatem cruci-
andi homes. sic. 2 hīt. modo. si ut dēmones ut
tuc dei cruciari. sn̄ future mīstio. asserens sic
rpbus homes. ibi. nō p opacitē dēmonis. sed
iūtate diuina tis eēnis subiti cruciatibus.
promissa tu auctoritas. nō id cogit. sentire q̄
2 si asserat tuc. nec dēmones. demonibus.
nec homes homibus p ce. nō diffinit tis. an
dēmones homib̄ ꝓsint. ad torquendū. Vn ꝙ
brisca. iudi. eos sic existe homib̄ tortores
in pena. sic exteriores meritores meā culpa.

XLVIII q3 Solet. 2 q̄ri. In qua forma iudicabitur
in qua forma xpc iudicabit. est. triplex
in forma ultis. seruī iudicabit. qđ omnibus
in iudicio apparebit. ut uideat mali. in qđ
peccauerit. Diuinitate nō eius. nō ui-
debit mali. Vn ꝓphas. Tollatur impius ne
uideat gloriā dei. humanitate uidebit ut tri-
meat. Diuinitate ū nō. ne gaudeat. Diuini-
tas em sine gaudio uideri non potest. Co-
let etiā q̄ri. qualis apparebit. ut fili. seruī.

q3 Sed tu in forma humana q̄ stat. ut appari-
turis. qđ an in forma illa gloria appare-
at. sic uere. an in forma. q̄ stat. in passio-
ne. et. 2 iudaeis. potuit. amalis. tale iudi-
q̄le. crucifixerut. i. in forma. q̄ dicit
scriptura. ut iudeat. in q̄ peccauerit. Red-
pte. dug. dic. forma serui. glificata. a bonis
et a malis tuc. uideri sic. in forma seruī
glificata. iudicante. uidebit. bonis. 2 malis. tollet
impius. ut nō uideat claritate. dei. sua. deus
est. q̄ soli mundi corde uidebunt. qđ erit eis
uita eēnā. forma. qđ humana. in xpo. glificata
uidebitur. a electis. Vn. 2 xpc. dic. iudicaturus.
qua. filius hois est. Ita em legitur. in euā
gelio. rohan. et. potestatem. dedit ei. iudiciū. facē.
qua. filius hois. e. nō. qđ. ipse. ex. utute. hois
sit. iudicaturus. ut. qđ. ipse. solus. sine. pre. et. spu
s. iudiciū. sit. facturus. ꝑ. qua. in forma. hu-
ipse. solus. iudicans. bonis. 2. malis. iudebitur
Cui. qđ. dic. pr. nō. iudicatt. quicqđ. ꝑ. omne
iudiciū. dedit. filio. nō. ita. est. intelligēdi. qđ
filius. solus. iudicet. et. nō. pr. ꝑ. qua. forma
filij. humani. oculis. in. iudicio. apparebit.
nō. in. forma. ꝑ. glosa. Iudicabit. aut. ex. utute
Diuinitatis. nō. sine. pre. 2. s. s. Et. apparebit
terribilis. et. impijs. et. mitis. iustis. erit. em
terror. malis. et. lumen. iustis. Q̄re. sedn

Et sicut dic. x formam serui. dic. xpc. sup.
sedm. formā. serui. iudi- tantus. corpa
tantus. ꝓphe. cum. pmissi. ita. 2. sustentatus
corpa. mortuoꝝ. sedm. humanitatē. eius
utute. Diuinitatis. sit. sustentaturus. nō. huī
tatis. ꝙ. hac. uce. illud. dic. q. 2. humanitate. sus
cepit. illud. qđ. e. tu. me. resurrectionis. i. pas-
one. 2. resurrectionem. Ideo. ei. asscribitur. sedm
hominē. sustinuit. mortuoꝝ. Vn. aug. per
uerbū. filiūdi. fit. aia. 2. resurrectō. p. ubi
fuit. in. carne. filius. hois. sit. corpis. resurre-
cio. sc. iudicat. 2. sustitat. corpa. nō. pr. sed
filius. sedm. dispensatione. humanitatis. in qua
e. minor. pre. xpm. eo. qđ. e. filius. dei. mul-
ta. que. ignorant. angli. ut. eo. q. filius
hois. e. iudex. Q̄re. sedm. forma. humanita-
tis. dic. sustentatus. corpa. 2. iudicaturus.

Iudicaturus aut: qua illa forma cuctis in iudicio apparebit: et iusturus: qua in ea dem forma meritu et causa, nre resurrectionis suscepit: et qua fidem eandē formam uoce dabit: qua mortui de monumentis re surgent: et p̄cedet: ꝙ ꝙ deus ē iuncturus a nimas: no p̄ tm: quia no p̄ tm ē mutatꝰ z filius eius erit spē sēs eadē tota ē: ꝙ ptinet ad aiam: no ad corpus: corpus em no sentit ulla sapie: ꝙ aia illuminatur a lumine eterno. licet gl̄ xp̄i potētia deitatis uiuificet: aiam et sustinet corpus: et iudicet: no otiose tamē et p̄ter uenerē ei fidem forma dei attributur uiuificādi: aiam: et fidem forma serui: iudi cii: et resuscitandi corpus. De loco iudicij

Putat quidam dñm dispensaturum ut ualle ioſaphat: in iudicio: eo ꝙ ipe p̄ Iohel ſic loquitur: Congregabo omes gentes: et deducam eas in ualle ioſaphat: et disceptabo cum eis ibi: in cuius exemplo ea ꝓuincia recipitur. Hic quidā puerilit intelligit: quod in ualle que ē in montibus late oluneti: dispensaturus sit dñs ad iudicium: cum si tuo hī est: qua no mira si in spacio huius aer sedebit contra locum montibus oluneti: ex quo ascendit dñs: z sic iohs ap̄l̄s ondum angli dixerant: hic ueniet sicut uidistis eum eūtem in celum. Vn in eadē uia aut. ſtē apparebit signum filij hominis: z ioſaphat aut mutatur: iudicium dñi. In uallem gl̄ ioſaphat: i iudicij dñi. Congregabuntur omes impij: iusti uero no dispendent in ualle iudicij: i dapnatiōnis: ſ in mutabilitate uidebuntur xp̄o obuiantes.

De qualitate luminarium: et ꝙs post iudicium

Veniēte aut ad iudicium domino in fortitudine et pace magna: sol et luna dicuntur obscurari: no sui luminis claritate: uirtutes ꝙ celoꝝ: i angli dñi: mouēbunt me tu dampnationis: tūt aliqua p̄turbatione pauoris: ſ quadā admiratione eoꝝ ꝙ iudicatur. Vnde iob. Columpne celi pauent ad nutū eius. Ante diē uerū iudicij: sol et luna eclipsin patientur. Secundū iobel testatur: dies dñi grandis et mirabilis: et luna in sanguinē: ante ꝙ ueniat dies dñi: i horribilis. Magnus ille dies dñi: et ualde magna que ibi fient. Cū aut fuerit celum nouum et terra noua: quę ego facio: erit lux lucis sicut lux solis. Vt autem ysaias et erit lux solis septemplicata: i sicut lux vij dierum: qua deus fecit lucem in die quarto: ad penumbram horis tm lucebit post iudicium: ad modum tempora erunt sicut lux solis: et lucis. Alioꝝ ꝙ ſydera: ꝓpter pusillanimis ꝙ tunc sol recipiet ad modum laboris sui: qua septemplicata lucebit: et tunc no erit necessitudo aliqua diei et noctis: ſ tm dies vn zacharias. Et erit dies una: que nota ē dño: no dies neq; nox: et in tpe uespere erit lux: qua no erit tunc naturalis dieꝝ et noctis: que modo ē: sed: prima dies et lux ysaias tm uidet dicere ꝙd tunc no lucebat sol: neq; luna: loquitur de congregatione gentium. Non erit amplius tibi amplius sol ad lucendū ꝓ die: neq; splendor lucis illuminabit te: sed erit tibi dñs in lucem sempiternā. Sed hijs uidis no negat solem et lunam tunc lucere: ſ sigt hijs qui erunt in eterna beatitudine. Alijs uero usui priuate: qua aut aut ueritas sup eundē locum celi: ꝙ sol: atq; luna nob cessabit offerri: et erit ipse dñs lumen eius imperpetuum. Post hec intelligi: stud ysaias eadē uoce dicit: quia sol et luna tunc no habebunt ortum et occasum: sic ne. Vn ysidorus. Illud ysaie quasi exponens aut: post iudicium sol laboris sui mercedem suscipiet. Vn ibi lucebit septemplicitur: et no ueniet ad occasum nec sol nec luna: ſ in ordine quo creati sunt: stabunt: nec impij inter mortis sub tirannis premantur luce eoꝝ. Vn alibi. Sol et luna steterunt in ordine suo. Ecce apte dicit: sole et luna tunc lucere: ſ stabili ꝓmanere: ubi et sigt in fermi ce sub tirannis. Hinc quitur quis situs lucis solis et lucis tunc fuerit: me ignorare: quam scripturis no meminī me legisse. De

Post resur differentia mansionis electorum et reproborum: ubi ſes uniuſo imperio pleto ꝙ iudicio ſines habebunt ciuitates duę: una xp̄i: altera diaboli: una bonoꝝ: altera malorum: ubi tm ē angloꝝ et hominū ſtis uoluntas: illis facultas no potuit ee peccandi: erit ulla eodicio moriendi. Istis in

etna uita feliciter uiuebat. illis in felicitate mortua. sine moriendi pene diuersitatibus. qui utq; sine fine. sed in beatitudine iste alius alio p̄stabilius. in miseria ille alius alio tollerabilius p̄manebit. Hec hijs apparet. qd sic boni differenter glorificabunt. Alij magis. alij minus. ita z mali differenter in inferno punientur. Dic enim in domo patris mei regno celoz. mansiones multe sunt. premioz differentie. ita z in gehenna diuise sunt mansiones. supplicioz differentia. Omnes tamen eterna pena parciunt. sic oēs electi eandē habebūt denariū. que p familias dedit oībus qui operati sunt in uinea. Nomine denarij aliq̄ quid omnibus electis comune intelligitur. sed uita eterna. Deus ipe. quo omnes fruentur. sed in partes. Nam sicut in diuersis claritatibus corporum. ita differens est gla aiaz. Et sicut stella a stella. sic electus ab electo differt in claritate mentis z corpis. Alij enim alijs uicissim clariusq; dei spiritu gratia plabuntur. et ipi gratia plandi differentia diuersitas mansionū uocatur. Domus ḡ est unaquisq; denarius unus. sed diuisitas mansionū est ibi. quia differentia claritatis. quia unusquisq; est sibi unum bonum. beatitudo z uita eterna. sed deus ipe. hoc bonum omnes electi p fruentur. sed alij alijs plenius. p fruentur. uerum tamen deo p speculum. non p inspectum. quia in enigmate. habet ḡ uita eterna. ut cognoscat deum. misit. Dei uitam aut uita eterna. hec est uita eterna. ut cognoscant te uerum deum. z quem misisti ihesum xpm. unum esse. sed unum dominum ihesum christum. hec est uita eterna. et cognoscere te. non est etiam ipsi cognitio. qd tu es. sed p cognitionem habet bonum. qd tu es. uita eterna

Solet. q. Omnes homines uolunt de beatitudine. utq; ea oēs esse beati. homines uelint. et sciant. que sit uia beatitudinis. de hoc. aug. in. xiij. de trinitate. ita disserit. Nec est. ea cupiscende ratione de qua beatitudine uoluntas una sit omnium. unde tanta existat de ipa beatitudine rursus diuisitas uoluntatis. no qd ea aliquis nolit si qd no omnes eam norint. Si enim omnes ea nosserent. no ab alijs putaretur esse in uoluptate animi. ab alijs in uoluptate corpis. ab alijs atq; alijs. alibi atq; alibi. Quomodo ḡ omnes amant. qd no omnes sciunt. quis potest amare qd nescit. sic sup̄ disputatum est. cur ḡ beatitudo amatur ab omnibus. cū nec ab omnibus sentiatur. an forte sciunt omnes. q ipa sit. sed no omnes sciunt. et sic. et in cotencio est. an forte falsū est. qd puero posuim⁹. beate uite omnes homines uelle. Di aut beate uite. libri gra. sedm animi ritute uite. quomodo beate uite uelit qui hoc no uult. Nomine uerius dixim⁹ homo sic no uult beate uite. qua no uult sedm ritute uite. qd solus est beate uite. no ḡ omnes beate uite uolut. imo pauci hoc uolunt. sed no est beate uite. n̄ ritute animi uite. qd multi nolunt. ita ne falsū erit. unde nec ipe dicebat. dubitauit. aut eos beate ete omnes uolumus ee. Absit ut hoc falsum ee dicam⁹. Quid ḡ faciendū est. z si nichil sit aliud beate uite qua sedm ritute animi uite. tm et qui hoc no uult beate uite uult. Nimis quide si uidet. ac si ab surdis. Tale e enim dicamus. et qui nō uite uult beate beate uult uite. Ista repugnantia quis audiat. quis ferat. et tm ad hanc gtruit necessitas. si omnes beate uelle uite uerum est. et no omnes sic uolunt. qm solum uiuitur beate. an illud ab hijs angustijs nos potius eruere si dicam⁹ nichil est beate uite. n uite. sed delectamento sicut et ideo falsum no est. qd omnes beate uite uelint. qua omnes ita uolunt. ut quecūq; delectent. Sed ad quid falsum est. uelle enim qd no deceat est ee miserrimum. nec tm miserum est no adipisci qd uelis. qm adipisci uelle qd no oporteat. Deus tm sit certus. ut dicat aliquis deo beatus. qua uiuit. ut uelit ei ipsum esse et si miser est. minus tm est. si mihi cog quę prius uoluisset. hec potuisset. Nam cum uoluntate ut sis miser. quisq; efficitur. si miserorum est desiderium male uoluntatis impletum. qm uerum est. qd omnes homines ee beati uelint. qd ardentissimo amore appetant. et hoc cetera quecūq; appetunt. nec quisq; potest amare. qd omnino quid sit. quale sit. nescit. nec post nesciet. quid sit. qd se uelle satisfaciat. ut omnes beatam uitam sciant. omnes ante beati hinc. qd uoluit. quamus no omnes qui

habent ge

habeat q̄ uolūt cōtinuo sint beati. Continuo aut miseri fiūt qui ut nō habeāt q̄ uolunt. ad hoc. q̄ nō recte uolūt beatus q̄ non est nisi qui ꝛ hꝫ oīa q̄ uult nec uult mala. Ille quippe beate uiuit qui uiuit ut uult nec male aliquid uult. Cui q̄ ex his duobꝫ ꝙstet beata uita. licet in malis sit aliquis bonus. nō tñ in finibꝰ oībꝫ malis ē beatus. Cui uero ex hac uita qui in his miseriis fidelis ꝛ bonus ē uenit ad beatā. tūc erit uidē q̄ nūc ē illo nō post. ut sic homo uiuat quomō uult. Non enī ibi uolet male uiuēdo aut uolet aliquid q̄ nō erit. aut nō erit aliquid q̄ uolūt. quodq̄ amabit aderit. nec desiderabitur q̄ nō aderit. Omne q̄ ibi erit bonū erit. et summus dē. summū bonū erit. et q̄ ē omnino beatissimū. ita semp̄ fore certū erit. Beatos aūt se cē uelle omni ī hominī est. beatos cē se uelle omnes ī corde suo uident. nec tñ omnīū ē fides q̄ ad beatitudinē p̄ueniūt. Q. quis de deo.

Solet ꝛ q̄rī. cognosc aliq̄ q̄ ibi nō intelligat aliquid de deo cognoscat. an oēs aliquis magis meritis. ut petrus. q̄ nō cognoscat aliquis minus meritis. aut li nus. pl̄ibꝫ uidetur q̄ omnia de deo ad beatitudinē spectancia. omnes cōmuniter electi cognoscāt. ſ dissertius. Nichil enī deo nosse posse magis dignumq̄ uidetur. quā eū intelligē trinū ꝛ unū. hoc aūt omnes tūc p̄ speciē cognoscent. Vñ sequitur ut nō sit aliq̄ beatitudinis p̄mius in cognitōne alterius beatorū. omnes. q̄ cuilibet debit. quoꝝ cognitio beatitudinis seruat̄ ſ modo uidendi differt. alius enī alio magis. alius alio minus fulgebit. De pa

Solet ꝛ quidā an in caritate gaudij studio differēs sint. sicut in claritate cognitionis differt. de hoc aug ait. Aliud te mansiones in una uita erūt. ſ caritate p̄ multos dignitates. ſ ū deus erit omnia in omnibus erunt in disparī claritate par gaudiū. ut q̄ habebit singl̄ cōmune sit oībꝫ. q̄ ꝛ gla capitis omniū erit p̄ dictū caritatis. ex his datur intelligi. q̄ par gaudiū

Di 49

omnes habebunt. ꝛ si disparē cognitionis claritatem. quia p̄ caritatē quē in singlis erit p̄fecta. tñ quisq̄ gaudebit de bono alterius quasi gauderet si in ipso haberet. Sed si par erit cunctos gaudiū. uidē q̄ par sit omnium beatitudo. Quod constat omnino nō esse. ad q̄ dici pōt. quod beatitudo par erit. si ita par esse gaudium cognitio. ſ q̄ hoc nō erit nisi fatuet paritas gaudij. paritate beatitudinis. post ꝛ sic at cepi par gaudiū. ut nō reputetur paritas ad meritoꝝ affectionis gaudentiū. ſ ad unanimitatē rerū. de quibus gaudebit. quid de omnibus unde gaudebit unus. gaudebit omnes. Q. si maior sit beatitudo sanctꝰ p̄ma

Post hoc queri solet si beatitudo diuina sanctꝰ maior sit futura post iudiciū. quā nūnc. sine omni scrupulo credēdū est. eos habituros maiorē glām p̄ iudiciū q̄ ante. quia et maioris erit gaudii eoꝝ ut supra testatus est aug̃ et amplior erit eoꝝ cognitio. Pacto iudicio. ampliorē glām sic claritatis deus demōstrabit electis. ut quemadmodum quid opus sit spiritibus definitoꝝ corpa sua mirificatione accipe. si eis potest sine corpibꝫ sūma beatitudo p̄beri. difficile q̄ē. nec pot a nob̄ p̄fecte diffiniri ſ tñ. Dubiū nō est. et raptā a carnis sensibus hominis metemet post mortē ipā carne depositā. nō sic iudē posse ī cōmutabile subaudire. dīm sic sic angli iudet. sīm alia latentia ei. siue eoꝝdem mest naturā quedā appetitus corpis administrādi quo retardatur quodāmō. ne tota intentio pgat in illud sūmū eiū. domec ille appetitus cōsequat. Porro si tale sit corpis cuius sit difficilis ꝛ grauis amissio. sic hoc caro ſ corrupti. nullo magis adiuuat mens ab illa uisione summi ei p̄ nīe cui hoc corpus iā nō animale ſ spūale receptū. angelis equata habebit p̄fectū nature sue modū obediens et impatiens et uiuificans. tam in effabili sa cietate. ut sit ei gle q̄ sunt sartime. Q. ma

Hic oritur. li misero petrabunt q̄ ex p̄missis ducēs origine. Cui em aug̃ loquēs de malis in inferno damnatis. et bonis in celo gloriantis dixit. quod nec bonis uoluntas. nec malis facultas ēē

quō addmcim

petendi potuerit de bonis quid cōsecut. ſ de
malis a quibꝫ uoluntate mala nō remouet.
q3 Qr quomō uerū ſit eos nō posse peccare:
i mō quomō uerū ſit eos nō peccare cum
3o mala uoluntate habent. Credit autumat illa
mala uoluntate nō ee peccū. ſ ſupplicū tm.
4o Alij uero peccū ee fatetur. ſ p illud eos nō
mereri alioꝫ pena. qr nō eſt ibi locus me
rendi. Illud go peccū dnt nō ee mūtū ſup
phcij: ſ ſupplicū mali merti. qđ m hac uita
presſit. De hoc aut aug ita dr. Tempus
ad quarendi uita eternā. m hac tm uita deus
hominibus dedit. q uoluit ee t pentetiam
fructuoſam. ſdo hec pentetia fructuoſa e.
quia post hec homo deposita nequicia bene
uiuere. t mutata uoluntate. merita ſint opa
q mutare. et ea gere que deo placeat. qđ
qui in hac uita nō fecit. habebit quide pe
nitentia in futuro ſelo de malis ſuis. ſ in
dulgentia in cōſpectu dn nō inuenet. q
et ſi erit ibi ſtimlꝫ penitudinis. nulla
ibi eſt correctio uoluntatis. A talibus em
uita culpabilibꝫ iniquitas ſua. ut nullatenus
ab eis possit ut diligi. ut deſiderari uſti
cia. Voluntas em cōis talis eſt ut habeāt t
ſe ſp. malignitatis ſue ſupplicia. nec ꝫ tm
recipe possint bonitatis affectū. quia ſic
ulli qui cū xpō regnabut. nullas miſe ma
le uoluntatis reliquias habebut. ita ulli
qui erūt in ſupplicio ignis eterni cū diabo
lo et anglis eius deputati. ſic nulla habe
bunt mtꝫ requie. ſic bona nullatenus hic
poterūt uoluntate. Et ſic cōſedibus ꝫ dabi
tur p ferrio gre ad eternā ghennā. ita cō ſor
tibus diaboli cumulabunt ipā malignitas
penas. qn extrēis deputati tenebris
nullo illustrabuntur. minori lumine iusta
tis. Ex hijs apparet reprobos m inferno ſic
penitentia geſturos. ut p ea priā uoluta
tem nō deſerāt. et illa maligna uoluntas
erit eis ad tremdū pene. p qua tm nō mē
bitur. quia nullꝫ meretur miſi m hac uita
Hic qri potest. Cū dnō tenebre ex
tre alle tenebre quibꝫ m uol puersores
cietur. mali m gehenna. dnr extio

5o res. quia tc mali penitus extra lucē corpa
lem. t ſpualem. ſ dei erūt. Lux em et ſi
paciatur tenebras. m ueritate meas nō te
nebras extra dei luce ſunt. nec corpali lu
ce priatur. De hoc aug ſic aut. pna dei et
m iudicio erit. et hic t m ueritate meas.
et dantur mali m reprobū ſenſū. ibi exteri
ores tenebre erūt. quia tūc priores penitu
erūt extra dn. Quid e em penitus ee extra
dn. nī ee m ſumma ueritate. Qr quida habitat
dō luce m accessibile. Hec nāt tenebre hic
ita. incipiūt m peccante. eū ab interiori dei lu
ce ſecluditur. ſ nō penitus. Dn m hac uita
t tūc qre ibi peccū dr. pati exteriores tene
bras. et nō hic. quia ibi ſecluditur penitu
6o a luce dei. qđ nō hic. Sed quomō intellige
da t illa ſe cluſio. an qua nō videbut dn
p ſpem. Sed nec aliquis hic videt dn p
ſpem. an p diſſimilitudinē. quia facit peni
nē dn et homine. Sed et hic mihi p qua
pena elongatur a deo. an qua deū odiūt
ita ut uelint eū nō ee. ſ et hic mihi deū
oderūt. de quibꝫ ſcptū eſt ſuperbia eoꝝ q
te oderūt. a. ſ. Cruce e. go illa elongatio.
5o Dane exteriores tenebre intelligi possunt
quida malignitas odij. et uoluntatis que
tūc exuperet in interibus reprobꝫ. et quida
oblimo dei. qua tormentoꝝ interiū et ex
teriorꝫ. doloribus a deo afficietur. et tur
babitur. ut ab illis ad cogitadū aliquid
de deo uix et raro ut minꝫ mente reuocat.
ut qui in uno pondē ꝑmutat. a deo ſtipes
cūt et turbatur. ut interim in alia cogita
cione; nō extendat. ſ illuc tendit. inpedi
mere cogitacionis. ut ſentiat eius dolor. Sed in
hac uita ullis a deo malis e. ut penitus ſ
cludatur a cogitatē dei. qui nec pōt esse
ullꝰ beatitudinis. et que dam boni amorem
que naturalis ipſe creat creatura. Illas enī
exteriores et p profundiſſimas tenebras reprobꝫ
p possunt post iudiciū dr aug opponens
de illo diuite. qui in inferno poenis elevat
oculos uidit abrahā et in sinu eius lazarū
quare coactus t confiteri mala ſua. ſuaſpia
dei. ut fides roget ab hijs p monita. Sed anc
iudiciū legitur frūs. ſed post iudiciū in p
fundioribus tenebris erūt impij. ubi nulli
dei lucē videbut eius gratia. Dē animabꝰ

Dampnatorum si quam habent notitiam eorum qui hic sunt

qo Preterea queri solet si reprobi animae quae nunc in inferno cruciantur notitiam habent eorum quae circa suos in hac vita geruntur et si aliquomodo doleant super infortuniis suorum carorum. Hanc quaestionem Augustinus commemorat ex parte eam explicans ex parte non insolutam relinquens. Ait enim. Quaereret aliquis an ullus dolor tangat mortuos de hiis quae in suis post mortem contingunt, ut quomodo ea quae circa nos aguntur noverint spiritus defunctorum, cum inde magna esset quaestio, nec in presenti dissendam. Breviter tamen breviter dici potest quod est cura mortuis de suis carissimis, ut de divite legitur, qui dum tormenta (Luc. 16) apud inferos pateretur levavit oculos ad Abraham, et inter alia dixit: habeo enim quinque fratres ut testetur. Ille videlicet 21. u. r. h. l. t. habet enim curam mortui de illis quos scit vivere, quamvis in locis penarum videt eos, ubi dives sive fratribus erat. Hic in requie sapientes ubi Lazarum et Abraham, quamvis longe agnoscebat. Nota ideo consequens est eos scire quae circa caros suos aguntur. Hinc ut licet vel scilicet

Quomodo accipiendum sit quod de lazaro et divite

Si quis autem quaerat quomodo legitur Augustinus super Genesim

so in intelligatur quod de lazaro et divite legitur, audiat Augustinum. (12 super Genesim) Videntur dicentem. Si qui putant animas corpore exutas locis corporalibus contineri, cum sint sine corpore, non deerunt qui fuerat et divitem sitientem in loco fuisse corporali contendant, ipsamque animam corpoream ipsam fuisse linguam et stillam de lazari digito cupisse. Sed melius est dubitare de occultis quam litigare de incertis. Divitem in supplicio, pauperem in refrigerio esse non dubito; sed quomodo intelligatur lingua divitis, digitus lazari, flamma inferni, sinus Abrahe, et huiusmodi, vix a mansuetis, a contentiosis numquam invenitur. Si se videant boni et mali

qo Queri etiam solet utrum vicissim se videant illi qui sunt in inferno et illi qui sunt in gloria.

so Sic traditur scilicet et boni malos et mali bonos vident usque ad iudicium; post iudicium vero boni videbunt malos sed non mali bonos. Unde Gregorius (in Dialogo) infideles in primo positi ante diem iudicii fideles super se in requie attendunt, quorum gaudia post contemplari non possunt. De chaos inter bonos et malos Rubrica

qo Sed cum sancti malos in tormentis videant, non sine aliqua compassione erga eos moventur.

so Nonne eos de tormentis liberari cupiunt? Necesse illud evangelicum quod Abraham diviti dixit: inter nos et vos chaos magnum firmatum est, ut hii qui volunt hinc ad vos transire non possint, neque inde huc transmeare. Quid est illud chaos, inter bonos et malos, nisi hinc iustitia, inde iniquitas, que nullatenus sociari valent. Ad eo enim sancti dei iustitie adiuncti sunt, ut nulla compassione ad reprobos transire valeant, nulla pro eis inter sanctos fiat intercessio. Quomodo ergo inde aliqui volunt transire ad illos sed non possunt. Quia si dei iustitia admitteret, non fieret eis molesta liberatio illorum; ut ita dicantur velle et non posse, non quia velint et non possint, sed quia et si vellent, non possent eos iuvare. De hoc ita Gregorius (super Lucam) ait: Dicitur reprobi a penis ad gloriam sanctorum transire volunt et non possunt; ita iusti per misericordiam mente ire volunt ad positos in tormentis ut eos liberent, sed non possunt, quia iustorum animae, etsi in natura sue bonitate misericordiam habent, iam tamen auctoris sui iustitie coniuncte tanta rectitudine constringuntur ut nulla ad reprobos compassione moveantur. Quod visa impiorum pena non minuit beatorum gloriam

Postremo queritur an pena reproborum visa decoloret gloriam beatorum an eorum beatitudini proficiat. De hoc ita Gregorius ait: Apud animum iustorum non fuscat beatitudinem aspecta pena reproborum, quia ubi iam compassio miserie non erit, minuere beatorum letitiam non valebit. Et licet iustis sua gaudia sufficiant, ad maiorem tamen gloriam vident penas malorum, quas per gratiam evaserunt. Quia qui dei claritatem vident, nihil in creatura agitur quod videre non possint. Non est autem mirandum si sancti iam immortales reprobos videant mentis intelligentia, cum prophete adhuc mortales videre hec omnia meruerunt. Egredientur enim electi non loco sed intelligentia vel visione manifesta ad videndum impiorum cruciatus, quos videntes non dolore afficientur, sed letitia satiabuntur, agentes gratias de sua liberatione, visa impiorum ineffabili calamitate. Unde ysayas impiorum tormenta describens et ex eorum visione letitia bonorum

ex primens aut egredientur electi. s. z ui
debit credula uirgo qui preuaricati sut i
nc. Vermis eoz no morietur et ignis eoz
no extinguet. z erit usq ad satietatē ui=
sionis omni carni. v. electis. letabitur em
nustris cū uiderit uindictā. Ysaie vl

Hec de pedibus sedētis sup solū exclsi.
quos seraphin duabus alis uelabat
sēptori. et si no auditori cōmemorasse sf
ficit: qui a facie exorsus sedētis. p medi.
usq ad pedes ua duce p uenit.

Explicit liber sci Aug̃i de Petri lumbar
di

In ezechiele legitur quod uidit dñm
sup solū exclsi. z seraphin uelabat
duabus alis facie eius. et duabus alijs
pedes eius. p facie hms diuinitatē. pedes
diem iudicij. dr aut uelare tum faciem cū
pedes: quia de diuinitate nullus plena ht
noticia sit pfecta: de die aut iudicij qua
do futura sit. nulli cognitū. Ste ordinis
tractatū sumam a trinitate. z catore ōium:
in medio sui tractatus ponēs de creatio
ne. z redemptione. z de incarnatione. z sa
mentis. n. t. finem sui tractatus cōclusu
ri illis que pertinet ad diem iudicij

6
697
Handschr.
697
fol.

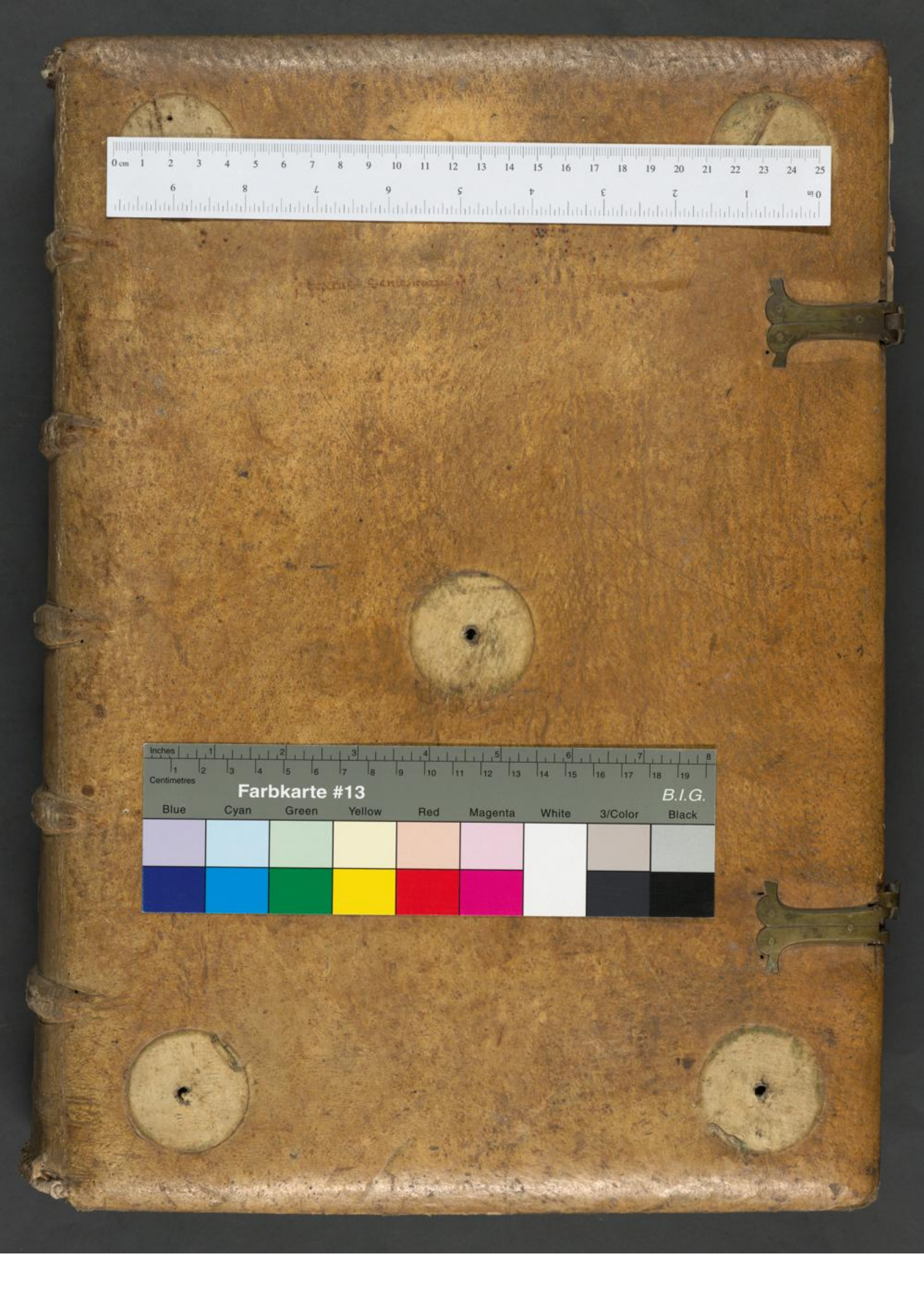
0 cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25
Inches
Centimetres
Farbkarte #13
B.I.G.
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black